Manoscritti
Conventi
G
III
1130

CS1 G 3.1130

Conv. Soppr.
G.3.1130

curus et gaudēs ne n i o . ro te

i ta ut et tu exultās ſu ſcapias

me. Vt. ra uit ſanctus

andreas dū reſpi ceret ce li

de po ni quia uirtutem

ſancte cru cis a gno ui.

u es magiſter meus xpiſte quē

dilexi quē cognoui quē cōfeſſus ſu

tãtum modo in ista voce exaudi-

me. Alle. Expandi manus

me as te tadoi e in tcra

uoce magna clama uit et di

xit tues deus me[illegible]s quē uidiſſe

opus p̄ bonū

me pa ti a ris ab impio iudice

H. 1130.G.3.

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE
Mss

Isti libri continentur in volumine presenti.

Primo Mistica theologia Sapiencia unitiva de deo. primo.
Item Itinerariū Bonaventure Cardinalis. xxv.
Itē Epistola de morte petri damiani Cardinalis. xxvi.
Item Regula Sancti Basilii Cesariensis Episcopi ad heremitas. xxvii.
Itē Regula eiusdem Sancti Basilii Epi Ad monachos Conventuales. xxxii.
Item Regula Sancti Augustini yponensis Episcopi. xxxv.
Itē Regula Sancti Jeronimi doctoris Ad Eustochium. xxxvii.
Itē primus liber Sancti Ambrosii mediolanensis Epi de virginitate. xlii.
Itē Secundus liber eiusdem Sci Ambrosii Epi de virginitate. xlv.
Itē Tertius liber Sancti Ambrosii Epi de virginitate. xlvi.
Itē Quartus liber Sancti Ambrosii Epi de virginitate. xlviii.
Item liber Sancti Ambrosii Epi de viduitate. li.
Itē liber Sci Ambrosii Epi de lapsu cuiusdā virginis. lv.
Item liber Sci Jeronimi doctoris Ad Amicū egrotum. lvii.
Itē liber Amonicionis Sci Jeronimi Ad Beatam paulam. lix.
Itē liber Qui vocatur linea salutis heremitarum. lxii.
Itē liber meditacionū Sti Bnardi de passione dn̄i. lxxiii.
Itē liber Beati Bernardi de planctu virginis marie. lxxv.
Itē Sermones Sti Bnardi Et primo Sermo de Adventu dn̄i. lxxvii.
Itē Alius Sermo Sti Bnardi de Adventu dn̄i. lxxviii.
Item Sermo Sti Bnardi de Vigilia Nativitatis xpi. lxxix.
Itē Alius Sermo Sti Bnardi de Vigilia Nativitatis xpi. lxxx.
Item Sermo Sti Bnardi In die Nativitatis dn̄i nr̄i ihū xpi. lxxxii.
Itē Alius Sermo Sti Bnardi In die Nativitatis dn̄i. lxxxiii.
Item Sermo Sti Bnardi de Circumcisione dn̄i nr̄i ihū xpi. lxxxiiii.
Itē Alius Sermo Sti Bnardi de Circumcisione dn̄i. lxxxiiii.
Item Sermo Sti Bnardi In die Epiphanie dn̄i nr̄i ihū xpi. lxxxv.
Itē Alius Sermo Sti Bnardi de Epiphania dn̄i. lxxxvi.
Item Sermo Sti Bnardi dn̄ica prima post octavam Epiphanie lxxxvii.
Itē Sermo Sti Bnardi de Conversione Sti pauli Apli. lxxxviii.
Item Sermo Sti Bnardi de purificatione Ste marie virginis lxxxix.
Itē Sermo Sti Bnardi In dn̄ica Septuagesime lxxxix.
Item Sermo Sti Bnardi In principio Quadragesime. xc.
Itē Alius Sermo Sti Bnardi de Quadragesima. xci.
Item Sermo Sti Bnardi In die Sancti Benedicti Abbatis. xcii.
Itē Sermo Sti Bnardi de Annuntiatione Sancte marie virginis. xciii.
Itē Alius Sermo Sti Bnardi de Annuntiatione Ste marie. xciiii.
Item Sermo Sti Bnardi In dn̄ica olivarum. xcv.
Itē Sermo Sti Bnardi feria Quarta de passione dn̄i. xcvi.
Itē Sermo Sti Bnardi In Cena dn̄i de ablutione pedum. xcvi.
Item liber Sancti Ambrosii de Ieiunio. xcvii.
Itē liber Sancti Ambrosii Epi de penitentia. Ci.
Itē liber Qui vocatur Speculū amoris. Ciii.
Item Epistola Beati Bnardi Ad fr̄es Cartusie de amore dei. Cxvi.

In nomine ihu xpi nazareni crucifixi :-

Pns tractatus fuit compilatus a quodam magro theologico ordinis Cartusiensium :
Incipit Theosophia mistica sapientia unitiua : Beatus. bruno. ordinis. Cartusiensium :-
.bruno.

Vie sion lugent eo quod non sit qui uadat ad solempnitatem. dicit ubi
hoc dixerit Ieremias propheta captiuitatem populi sui incessanter deplo
rans tamen hoc potest speculator quisque intelligens exclamare ta
tam captiuitatem animarum tantam declinacionem a semitis iustitie
et a uia equitatis in mundo uniuerso discernens. Vie enim dicuntur
amantium desideria animarum quibus ad deum et ad supernam ciuitatem ierusalem
super omnem naturam et intellectum etiam habitantes in terreno corpore suble
uantur que quidem lugere dicuntur. eo quod non sit qui ad tantam solempnitatem aspiciat.
Et quod abiecta uera sapientia tam clerus quam populus mundanis desideriis uel
inutilibus curiositatibus se immergant. Sed quod multomagis est dolendum et cor
dis lacrimis incessabiliter lamentandum quod multi religiosi nunc etiam uiri fa
mosi reputati ueluti adam primus sibilitici relicto cultu creatoris sui ma
nu factis ydolis fuerunt. sic relicta uera sapientia qua solus deus perfecte interius
colitur et a solis amantibus adoratur diuersis scientiis et fabricatoribus mul
tiplicium argumentorum inuentionis quasi quibusdam ydolis se miserabiliter iecerunt
In quibus sic absorbentur diabolo instigante et sic mentes ipsorum in ipsis totaliter
possidentur ut uera sapientia in eis locum non inueniat. Nam in hac pessima occupa
tione quam deus dedit filiis hominum infeliciter captiuatur ita ut non sit respi
raculum quo suum creatorem anima per flamigeras amoris affectiones contingat
. non enim animam ad hoc creauerit ut quod sua generositatem multitudine quater
nor omnium pellium impleretur. sed ad hoc ut esset sedes sapientie et in ipsa rex pa
cificus ciuitatis superne scilicet deus altissimus resideret Sapientia enim hec que de
mistica theologia dicitur a paulo apostolo est edocta et a dyonisio ariopagita suo disci
pulo conscripta. quod idem est quod extensio animi ad deum per amoris desiderium
quantum distat ortus ab occidente omnem creatam scientiam incomparabiliter precedens
Nam alias scientias mundi doctores edocent sed hanc a solo deo immediate non
a mortali homine spiritus edocentur. Ista diuinis illuminationibus et distillationibus
celestibus scribitur in corde. Illa uero penna anseris et atramento scribitur in pelle
Ista dicit sufficit Nam per istam animus eterni inuenit. scilicet deum creatorem suum
et in ipso qui est fons totius beatitudinis immediate acquiescit. Alia uero nun
quam dicit sufficit nam iusto dei iudicio est ut qui non curando de summa sa
pientia a summa ueritate deuiat ueluti cecus in tenebris inuoluatur Et sic
per uana et deuia anima infatuata humanis inuentionibus insensata discurr
at. Item ista affectum inflammat intellectum illuminat Illa uero quam plurimos
inuenientis. Vera sapientia cor euacuatum inflat. quam plurimos uariis opinionibus
et diuisis intellectum obtenebrat. Capitulum 2m quod tres sunt uie que ducunt animam ad amorem dei.

Igitur relicta humana curiositate scientie inutilis argumentationum et
opinionum captiua religiosa anima per ascensionem ad fontem uiuum omnium
desiderando ascendit in quo solo reperiet ueritatem. et hanc inue
ta preciosa margarita libentissime probat conseruanda que ultima
le uel nunquam dilexit curiosius ceteris derelinquat. Sed quia hec summa sapi
entia non potest ab homine edoceri subditur quo quilibet quantumcumque laicus in scola dei
existens hanc sapientiam ab ipso mediante recipiat super omnem intellectum per amo
ris affectum qua nullus philosophus nullusque alius scolaris secularisque ma
gister nulla humana intelligentia quantumcumque studeat apprehendit. Triplex est
igitur uia ista ad deum. scilicet purgatiua qua mens ad ueram sapientiam adipiscendam
disponitur Secunda illuminatiua dicitur qua mens cogitando ad amoris inflam
mationem accenditur. 3a unitiua qua mens deum intellectum rationem et intelligentiam
a solo deo sursum acta dirigitur. nam sicut uidemus quod in pontibus istis dum fiunt
quod prius ligna supponuntur ut firmitas muri lapidei edificetur superius
et perfecto edificio iam ligna supposita abmouentur. Sic cum mens primo sit
in amore inperfecta post ad amoris perfectionem meditando consurgit et cum per
multum exercitium in amore unitiuo fuit confirmata et propter multus flam

Sacre Eremi
Camaldoli
I. C. [struck through]
O
IV—27

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE Mss

ingerens amoris affectiones sive aspirationes supra se ipsam creatoris scilicet
dextera sublevata citius quam cogitari possit sine omni cogitatione previa vel
comitante quotienscumque placet totiens vel millesies de die vel de noc-
te in deo efficitur ad ipsum solum possidendum inniabilibus desideriis aspirando
Sic enim quilibet novus discipulus ad perfectorum huius scientie gradum ascen-
dat ut primo in via purgativa que est via puerilis et incipientium studiosis-
sime se exerceant que incipit sic 3m capitulum

Iusticia et iudicium preparatio sedis eius tue postea autem per spacium modi-
ci temporis secundum quod divino supirradiante lumine sibi videbitur expedire
ad amorem cogitando consurgat. Quod si presumptuosum alicui videatur
scilicet quod anima involuta peccatis multiplicibus audeat a christo petere unionem in
se ipso cogitet nichil esse periculi dum primo osculatur pedes per peccatorum recordati-
onem 2o manum pro beneficiorum sibi collatorum recognicione. Tercio ascendat ad oscu-
lum oris ipsum solum desiderando et sibi soli affectibus flammigeris adherendo et sic
quod subsequenter videbitur dicendo orationem dominicam prout ipsam mente cogitando
consurgit ordinate in suo gradu ascendit. Quare se extendo secundum viam illam
que illuminativa dicitur que ibi incipit sic. Nox illuminatio mea in deliciis me-
is conscendit anima ad multo eminenciorem statum in quo etiam quotienscumque vult
sine aliqua cogitatione previa anima in deo inmediate afficitur quod ad plenum
non potest aliqua humana industria edoceri Sed extendo se per viam purgativam et il-
luminativam anima experimentabiliter percipit solo deo interius dirigente et docente
quod non potest ulla aliqua mortali vel eloquentia referri. Quod nec Aristoteles
nec plato nec aliquis mortalis aliqua philosophia potest nec potuit nec po-
terit intelligere quod solus amor edocet interius ut discat omnis racionalis anima
a summo doctore eterno acquirere scientiam in qua omnis racio et intellectus deficit et
affectus per amorem dispositus transcendet omnem humanam intelligentiam supernaturali
sola amoris unitivi regula ad ipsum qui est fons totius bonitatis spiritum
dirigentem. 4m capitulum Quo incipitur ipsius libri mistica et que sunt partes huius libri

Hec igitur est mistica theologia id est occultus sermo divinus quo mente arden-
te disposita linguis affectionum christum suum occulte dilectum alloquitur. In
huius mistico tractatu sic proceditur primo manifestatur via purgativa
in qua tria manifestantur primo quomodo anima purgari debeat Secundo qua
oratione gratie habundantia impetretur. Tercio quomodo peccatorum de sive peccatis plenam
indulgenciam consequatur. Secundo duo manifestantur primo de via illuminativa
subditur ubi primo edocetur quomodo mens usualiter per dominicam orationem meditando ad
amorem consurgat Secundo docetur in via illuminativa in exposicione orationis dominice
quomodo omnis scriptura anagogice totum referendo in deum spiritualiter exponatur Tercio
determinatur de via unitiva que incipit ibi O sapientia que de ore altissimi etc.
Ubi primo manifestatur quanta vite sublimitas et quanta virtutum consumatio per
misticam sapienciam ad hoc ut magis afficiat ipsis excellentibus acquiritur. Quod
si forte alicui legenti nimis difficile videatur tamen propter sue profunditatem tamen
propter verborum obscuritatem cum illud tangat tercia via quod est super omnem intellectum ex-
erceat se in via purgativa et in via illuminativa subsequente et statim intel-
liget et experietur in se ipso solo deo interius operante quidquid de tercia via in-
veniet in scripto vel audiet ab aliquo. Nam in hac sapientia est ut in se ipso pro-
percipiat experimentabiliter veritatem et deinde sinalem omnium librorum que ad mis-
ticam sapientiam pertinet in comparatione cuiuslibet doctrine facillimam iudicabit. Hec
enim sapientia in hoc differt ab omnibus aliis scienciis quia in hac oportet primo
usum habere in se ipso quam illa intelligere qua practica hic precedit theoricam
In aliis vero scienciis primo necesse est intelligere quam que adiscitur scientia habeatur.
Que inquantum a nobiliore doctore acquiritur in tantum possidetur clarius
ut in ipsa deo docente sit perfecior discipulus quam in aliqua liberalium arcium
sit perfecte intelligens vel etiam in arte mechanica bonus faber vel indus-
trius architector. Secundo hic accedite ad deum et illuminamini etc. docetur quomodo per
omnes creaturas tam superiores quam inferiores anima racionalis ad amorem
obtinendum perfecte instruitur. Tercio ipsius mistice theologie textus manifeste

exponitur in quo licet pauca sint verba tamen est quasi infinita sententia quo perfecte deo intellecto tam librorum beati Dionisii difficultates quam totius novi et veteris testamenti sensus mistici veritatis amantibus illucescunt Nam sicut ab uno fonte egrediuntur plures rivuli qui quasi in infinitos fluvios derivantur et sicut ab uno puncto essentiali quasi linee infinite procedunt sic intellectis paucis verbis que ibi exponuntur in quibus spiritus edocetur quo deo uniri debeat in suo supremo apice constitutus et ibi experimentabiliter totius sapientie originem Ex qua gustatione mens de inferioribus scientiis perlare intelligendis sacre scripture exponibus verbis ydoneis in predicatione ad inflammandum corda audientium fideles discipulos multipliciter et affluentissime erudiunt Quarto subduntur certe industrie in quibus anima ad acquirendum istam sapientiam et consuadendum humanam sagacitatem edocetur Ultimo contra aliquos scolasticos huiusmodi supremam sapientiam impugnantes et dicentes quod nunquam consurgit affectus nisi in premeditando et cogitando disputatio subditur in qua auctoritatibus et rationibus ipsorum error convincitur et huius sapientie veritas efficaciter enodatur quod sine media penitus distractione sed solo amoris velitudo super se ipsam quotienscumque vult experimentabiliter anima sublevatur quod nec ratio intelligit nec intellectus speculatur sed ibi dicitur gustate et videte. Quintum capitulum sive de via purgativa et ipsius prologus

Sequitur de via purgativa iusticia et iudicium preparatio sedis tue etc. Cum enim anima per mentis affectum ad perfectam sponsi celestis unionem premire desiderat necesse est quod in parte angelorum quo beati spiritus reficiuntur in gloria adhuc in miseria degens quibusdam mentis condetibus affectat sanari triplici officio angelorum quasi gradatim ascendendo in immissione divine influentie sublevetur. Cum enim dicat beatus dyonisius in ierarchia angelorum quod triplex sit angeli officium scilicet purgare illuminare et perficere ergo quod anima que vult ascendere ad illum altissimum in punctum in quo mentes angelice absorbentur in gloria velud eorum imitatrix primo purgetur secundo divinis fulgoribus illuminetur tercio quod in supremo affective apice constituta unitivi amoris culmine perficiatur primo igitur dicendum est de prima via purgativa que est quasi puerilis et incipientium per quam mens adhuc rudis disponitur sine mortalium hominum documento solum insistens doctrinis celestibus ut experimentabili quomodocumque sit simplex et laicus ad practicam non ad theoricam illuminatur divina miseratione nescio sublevetur. De via purgativa sive incipientium

Cupite enim quod illa sapientia que est deus benedictus in spiritu rationali velud in domo propria conquiescat secundum illud Anima iusti sedes est sapientie oportet quod de ipsa anima iusticia et iudicium fiat iudicium ut sicut se a creatore suo avertendo sicut fit in omni peccato mortali ipsum contempsit creatorem pro creatura lamentabiliter relinquendo sic ea humiliet totaliter ut humiliatio ipsius incipientis in tantum ipsius clementiam provocet nequam ipsius contemptus divinam sententiam contra se in peccatis anterioribus provocavit oportet etiam quod sit ibi iustitia ut illa anima que aliquando delectationem dei in delectationem creature peccans suis exigentibus commutavit quod in tantum doleat vel saltem se non dolere doleat ut divine iniurie secundum ipsius iudicium misericordius videatur secundum humanam iniuriam aliquatenus satisfecisse secundum illud Quantum glorificavit se et in deliciis fuit tantum vos incipientes date illi tormentum et luctum ut secundum regulam artis medicine per duo contraria scilicet per humilitatem contra pristinum contemptum per dolorem de peccatis contra pristinam delectationem quasi nascentes demum illi qui est summa maiestas et indeficiens bonitas per unitivum glutinum ardentissimi amoris univatur. Sextum capitulum quomodo dolor de peccatis et humiliatio acquiratur.

Dicendum est ergo quod humiliatio et dolor de peccatis quadam necessitate congruente acquiruntur Et licet hec via purgationis puerilis aliquibus videatur maxime respectu sequentium tamen nisi per istam mens divina circa divina negotiari attendere sollicita et attenta perficeat nunquam in presenti vita ad cognitionem in divinis nec ad ardorem unitivi amoris pertinentis poterit attendere nec ab istis inferioribus suos possessores devorantibus segregari

Quomodo anima debet se humiliare.

Sic ergo debet anima se humiliare ut primo recolat peccata sua in aliquo loco occultissimo et maxime in secreto noctis silentio et maiora surripite ne diabolus sibi inferat ad delectationem. Unde obtinere debuit medicinam faciem suam dirigendo ad celum et prout potest maiora peccata sua usque ad x vel xx coram deo quasi ipsi loquendo enumeret et numerando suspiret dicens ipsum in omnibus exaltando et se in omnibus deprimendo prout potest. Domine ihesu christe vel quocumque modo melius sibi placuerit. Ego sum ille peccator nequissimus miserrimus infelicior nequissimus abhominabilior qui tuam maiestatem in tot et tantis offendi ut illa enumerare non sufficiam sicut et harenam maris pre multitudine enumerari non potest. Et ibi suspiret vel gemat prout efficacius poterit. Quia sicut lima operatur in ferro ut in qualibet ipsius singulari confricatione aliquid de ipsius ferri rubigine expoliatur et sic quodlibet suspirium vel gemitus de rubigine peccati etiam post infusionem gratie relicte eliminat. Et magis ac magis anima se purgans ad percipienda que ratio non investigat vel intellectus non speculatur divino subsidio elevatur et ut intensius dolore astringatur animus ad sui confusionem et humiliationem divina beneficia primo in generali secundo in speciali attentissime coram deo prout melius poterit sibi ingrato collata diminutius recordetur. De beneficio creationis.

Primo quod ipsum quo ad spiritum tam nobilem creaturam de nichilo sic creavit dicens Nonne domine tu me ad ymaginem tuam cum nichil antea essem in tam nobile esse produxisti ut te tenerem per gratiam in presenti et te facie ad faciem contemplarer in gloria. Et ego in tantum provocavi districtum iudicium ut nisi michi subvenisses magis non nasci quam ad lucem presentis vite perditum michi misero profuisset. De beneficio incarnationis recordetur sic dicens. Nonne tu domine deus es ille rex altissimus angelorum in tantum propter me te ipsum humilians et nostras miserias et penalitates inmerito ad similitudinem cuiusdam pauperis humili sustinens. Et ego domine non me humiliando sed in tantum me impudenter extollendo tuam maiestatem contempsi in miserias huius vite momentaneas te fontem totius beatitudinis commutando. Quo ergo fugiam. Si ascendero in celum tu illic es et si descendero in infernum ades etc.

De beneficio incarnacionis.

De passione aliquantulum persistendo perveniat ad tertium scilicet ad recordationem dominice passionis sic dicens. Non suffecit tibi dulcissime ihesu christe quod in tantum te ipsum inclinares ut maneres deus carnis mortalitatem assumens sed insuper pro redimendas mortalium miserias sublevandas tam dura verbera tam innumerabilia vulnera tolerasti ut a planta pedis usque ad verticem non esset membrum in corpore quod non sanguine sacratissimo spargeretur. Quid ergo faciam miserrimus cum tue mortis sim causa non tantum vite pro vite non rependens sed in tantum te in sceleribus meis provocans ut digno iudicio deberet pugnare contra me totus orbis terre a summo celi cardine usque ad ultimum centrum inferni. Surgant ergo omnes creature et velud domino proprio famulantes benedicant suum proprium conditorem et cogitet de passione domini aliquantulum ut per vulnus lateris usque ad contactum divinitatis occulte latentis interius experimentum amoris attingere mereatur. Hec enim tria sunt in generali que non tantum sibi sed omnibus aliis altissimus condonavit que in quantum sunt generaliora in tantum indicant maiorem clementiam divinam.

De beneficio passionis

Septimum capitulum De beneficiis specialibus et primo de beneficio religionis.

Postea cogitet in speciali que sibi non omnibus aliis pre totius miserationis contulerit quod maxime ipsum ad religionem Cartusiensis ordinis divina clementia provocavit. Quoniam ista via purgativa solum est eorum qui se a via seculari velud columba vel turtur in desertum in secessu contemplationis licet adhuc debiles super se ipsos avolare nituntur ad motionem omnis culpe mortalis quo ad iudicium conscientie nectiam supponens. Primo igitur cogitet quot digniores quot potenciores quot etiam ad habundantiorem influentiam divine gratie magis ac multipliciter preventos relinquit ipse altissimus in miseriis mundanis et voraginibus involutos et se de tenebris miserie convolavit ad suam incommutabilem claritatem. Secundo non tantum respectu miserie moderne sibi beneficium collatum recogitet sed et illud divinum beneficium respectu infernalis miserie preteret quia multi qui non tantum quantum ipse divine maiestatis oculos offenderunt penis sempiterne maledictionis detinentur et ipse qui multo plus meru-

erat non propriis meritis sed dono conditoris gratuito ad gratie radium in presenti vocatur et premia eterne beatitudinis in futuro. Similitudinem duorum latronum recolens quorum unus ab aliquo rege terreno condignius suspenditur. Alter plus priore delinquens sola regis tamen clementia licet meritis contradicentibus ei efficitur commensalis gloriam non ignominiam reportando. Tertio illud ad quod vocatus recolat quia non solum ad regulam beati Benedicti vel Augustini gratia redemptoris provocavit sed ad illam sacratissimam quam ipsemet elegit cum ductus est in desertum ubi xl diebus et xl noctibus ieiunavit et precursor suus propheta instituit et ipsam in seipso servans nobis sectandam monstravit. In tantum aliis regiminibus regula hec sublimior inquantum doctrina humana divinum eloquium precellit. Sed et sit persistens in oratione non tamen cogitet in se sed ipse ad deum immediate dirigat eloquium tam peccata quam beneficia in generali et in speciali humiliter referendo tamen tum quandam orationem ista vel alia secundum quod deus ipsum intus docuit recolendo. Oratio peccatoris humiliati

Sit igitur per recordationem peccatorum et divinorum beneficiorum confusa iam via humiliationis incipiat sic dicens. Domine pater totius misericordie non possum tibi satisfacere de malis que coram te miserabiliter perpetravi non possum tibi reddere ad beneficia que michi miserrimo contulisti sed quia me interficere non debes nec vales tu me interfice infelicem. Sed si hoc tue benignitati non placet mitte angelum tuum gladiatorem qui de me vindictam accipiat. Sed si hoc propter tuam misericordiam non vis quia merui adimplere quia me interficere non possum tamen hoc quod in me est faciens me quasi latronem tuum tibi reddo tibi perpetuo serviturum cunctis diebus meis a furto meo ulterius recedentem. Deinde prosternat se in faciem et tunc contritusque ponit se ipsum humiliter deprimendo et altissimum offensum exaltando et inquantum humiliatus in tantum etiam citius et habundantius gratiam divine misericordie provocabit. Et nunc iam de necessitate divine convenientie oportet quod cum pater piissimus videt ipsum coram se sic humiliatum dolorem de peccatis conferat vel saltem dolorem quod non dolet ut per ista duo quo duo perdita anima purgata recuperet iam contradicta perdita et sibi quicquid multo plus quam antea ad ipsum restauret. Sed si etiam dolorem non potuit quo ad effectum consequi per ea que dicta sunt tamen qualibet nocte sufficienter hoc teneat quod deum in se est quod creatori sufficit cum homo facit quod in se est primo nec ipse deus vel creatura exspectans quamvis se subtrahunt ut et ista faciens dolorem nullum vel consolationem inveniat ut eius patientia ad tempus per subsistentiam divinam compleatur et iterum ut sibi postea amplior consolatio et de peccatis contritio divinitus conferatur.

Octavum capitulum de impetratione gratie per modum orandi

Sed quia que dicta sunt non possunt fieri sine gratia speciali. Sequitur de impetratione gratie per modum orandi prout ad viam purgativam pertinet. Sicut enim oculo corporis vel sensibiliter de ioculatoribus in curiis magnatum conspicitur quod cupientes aliquod temporale commodum a principe inconfusibiliter obtinere primo ipsum multipliciter commendant deinde quod intendunt sibi postulant condonari sic et noster ioculator spiritualis mundum deceptorem despiciens debita ordinate procedere cum deus sit invariabilis ipsum in suis effectibus nominans et per ipsos ipsius magnificentiam collaudans. Primo enim secundum quod ipse est omnis creature tam spiritualis quam corporalis principium et origo. Secundo aliquantulum sublimius prout se habet ad contemplantes in gloria scilicet ad mentes angelicas et humanas et ipsas contemplatrices sue indicibilis pulchritudinis quam videt sicuti est id vel illud beatificans et hoc ab ipsis omnem eliminat egestatem. Tertio adhuc iste beatissimus prout ad omnes creaturas se habet quibus ipse velut altissimus imperat et omnes tam rationabiles quam irrationabiles sue obtemperant maiestati. Quarto respectu nobilissime creature que est homo et primo respectu hominum qui sunt in caritate famulantium suo creatori in hoc quod adhuc degentibus in hac vita miserie super positis pater suppositis multa encenia interiorum consolationum veluti quedam future beatitudinis sive beatificationis inditia hominibus quasi in exilio existentibus veluti filiis altissimus ostendit. Quinto et ultimo respectu existentium in peccatis quibus in quantiscumque peccatis sua scelera propalantes exstiterint pulsantibus

ad ianuam pietatis divine ipsos divina clementia in sinu sue caritatis re
colligit et peccatis peccatis misericorditer sic indulget ut ab ipso sepius quam
abhominabiliter offenderunt quicumque multo plus quam innocentes uberiora et preciosi
ora beneficia illapsa celitus consequantur. In hiis enim divina gratia a primordia
li divine diffusionis gratie manifestatione usque ad feces existentium in peccatis os
tenditur et dicitur etiam sufficienter que in hiis quinque vocabulis includuntur
scilicet bonus pulcherrimus dominus dulcis misericors. Et postquam in hiis fuit
commendatus illud quod intendit scilicet plenariam remissionem de peccatis sceleri
bus secure potuit postulare. Iste enim modus orandi et petendi in canticis
edocetur. Ubi sponsus dicit sponse vox tua dulcis et facies tua decora scilicet per
amariorem purgationem obtenebrate caliginem expellendo. Et vox dulcis ut
in quolibet illorum sponsus eternus in aliquo spiritualiter commendetur. et hee quippe appella
tiones sunt cantica canticorum et in tantum apte dicte ut quando mens ad deum se eri
git in ipsis vocabulis involutam dulcedinem inveniat ne per multiloquas
narrationes et vocales plationes animus in tanto eloquio evagetur sed in
hiis allectus intra se totaliter adunetur. Sic ergo dicat quotienscumque pote
rit hoc modo vel isto consimili bone pulcherrime domine dulcis misericors mise
rere huius miserrimi peccatoris quem redemisti tuo sanguine precioso. In hoc soli
misericordie attendens quod sibi de malis preteritis parcat clementia conditoris
non quod in quolibet illorum verborum includitur semper cogitans vel dicens sed
affectuose ista vel similia dicere prout dicens noverit maiorem affectionem iustis
vel consimilibus reperire. Nonum capitulum quod est utile et necessarium rogare deum pro bonis et malis.

Sed ad hoc quod mens desiderium contemplatorum obtineat necesse est ipsam divinam
influentiam imitari ut sicut ipse sol spiritualis regum civitatis superne
equaliter de se bonos et malos radiis sue bonitatis illustrat sic
non tantum pro propinquis sed pro omnibus illis qui sunt beatissime trinitatis
ymagine insigniti totis visceribus deprecetur illius clementiam conditoris ut
sicut omnes creavit omnes redemit ita omnibus indistincte dignetur misericorditer
subvenire. Et hoc irrefragabili certitudine misericordiam divinam provocabit vel obtine
bit. Inquantum hominum creatoris universorum et omnium mortalium redemptoris sua
caritatem super omnes latissime diffundentis fuit imitatrix. nisi quando ad ho
ram pro se vel pro aliis singularibus orantis petitio licet caritas semper diffun
di se licet coartetur. Unde affectuosum modum quem et pro se orans et pro omnibus
sollicitus allegeret pro cunctis captum est de modulo sue pravitatis sic dicens bone
pulcherrime domine dulcis misericors miserere omnium peccatorum quos redemisti san
guine tuo precioso et tunc inquantum potuit habeat istam ymaginationem quam dicit
misereri ut totus mundus suo creatori inclinetur per verum cultum et reveren
tiam quam condignam. Decimum quod debemus gloriosam virginem Mariam in advocatam sumere.

Sed quia mens ora ista non potest per nimia carnalitate et vertibilitate prout es
set expediens impetrare. oportet quod ad instar illorum qui habent aliquid magnum
in Curie regalis palatio vel summi pontificis expedire videt se propriis non
posse consequi. adeunt aliquem magnum de Curia ut quod ipse non potest ipsius
mediatoris intercedente reverentia impetret. Quod si ille pauper per excellentem
invenit quem adire et habeat ut humilis ad expediendum preces pauper gloriosus
in Curia ut tamen eo si unice fuit multi alii pro aliquo intercedat dilectus sum
mo pontifici ut dilectione eius astrictus nichil velit penitus denegare absque
ulla calumpnia pauper suum desiderium adimplebit. Sed quia ista inter
sanctos alios in superlativo gradu excellentissime in beata virgine reperiuntur
ut alios sanctos ad ipsam confugiat sic dicens Tu que es misericordissima
pre omnibus aliis humilius peccatoribus te inclinans potentissima quia per te rui
ne angelice reparantur per te sanctis vite ianua aperitur. Et ideo te clamantem pro
paupere tecum omnes pariter conclamabunt regi eterno amantissimo quem
tuis sacris uberibus ablactasti et ideo ineffabili glutino tibi coniunctus est
Rogo ut per te mea inopia sublevetur ut sic per te de peccatis meis plenam
purgationem obtineam ut tandem ipsum in isto amore perstringam quem tu
totis visceribus dilexisti Et tunc dicat ei Ave maria sub certo numero xl vel

.i. diuidendo uel simul pront sibi uidebitur. Hec quasi pro tributo red
dens cotidie quasi in signum subiectionis et spiritualis homagii ipsam non in
pictura parietis nec in sculptura lignea sed in celo attendens et affec
tuose salutans ad ipsam immediate suam faciem dirigendo. Hec est via purga
tiua et ipsius expeditio que multo plus in corde pot citius recolligi quam scrip
to uel ulterius inuitari. Habeant purgatores recordetur breuis et succincte
et uera sibi et latissima via cito appelit. Sequitur de via illuminatiua. Decimum capitulum

Post viam enim purgatiuam immediate mens ad illuminatiuam erigitur
secundum illam regulam psalmiste sic dicentis. Ascensiones in corde suo
disposuit in valle lacrimarum. quia per gemitum et lacrimas anima a ru
biginibus abluitur et per hoc immediate ad susceptiones diuini
radii preparatur cum concauitas sit apper primo a parte ipsius recipiet. quia sicut
in speculo materiali uidemus quod si sit ibi lacius uel aliquid obumbrans faciem
et humanam licet et se obiciat non tamen resultat. Sed cum absconsum fuit in ipso
facies humana apparet ut si etiam speculum ratione humana admisceat spiritum
utcre per illud quod in se ipso recipit ipsum cuius est similitudo repraesentans recog
noscet. Sic cum a rationali spiritu erit eliminata caligo obscurans iam ille sol
spiritualis gratie sue radios immittit qui equalis est de se equaliter omnibus se diffu
dit primo quod plus est quia sicut radius solis materialis stat immobilis ad
fenestram et statim cum sibi aperitur fuit numquam retrocedens numquam de sua natura le
nitate se retrahens sed potius domum interiorem interiorem prius obscuratam irradi
at. Sic uerus sol iustitie spiritualis ciuitatis superne cuius sol iste materiali
obscuram gerit similitudinem siue ymaginem nichil aliud expectat immobili
presto stans ad ianuam nisi ut per aliquam sibi adhesionem aperiatur aditus ut in
mente uelud in lectulo feliciter quiescat per spiritualem splendorem irradians
mentem. Et sic apte recipientis et apte in
nes animam sibi desponsatam insigniens. Et hoc idem manifestat
fluentis irradiatio spiritualis purgationem consequitur. Sic enim in sapientia dicitur. Ipsa sapientia est candor
per ipsam distantium conciliatorum. Sit enim in sapientia ... ipsa sapientia et candor
lucis eterne et speculum sine macula oportet ergo quod sit aliqua assimilatio candor
unitas qui per uerum amoris unione mens humana candori lucis eterne coniun
et prius semota ab ipsa omni obtenebrante caligine speculo sine macula con
formetur. Unde primo oportet quod mens sit quasi speculum sine macula et statim
ad suscipiendos splendores lucis diuino radio disponitur et anima cuius fuit
creatura eterne sapientie conformatur. Sed de quo lumine intelligatur quo mens
anagogice .i. spiritualiter consurgens ad trinam formam dirigitur. Sciendum quod sic sol De triplici radio.
materialis uidetur in corpore luminato terminato inferius et ipsum uidemus in
piete uidetur etiam in radio et in aere uidetur etiam in se ipso ut in fonte solari.
Sic radius diuinus etiam spiritum uiatoris affert triplicem. Affert enim in sacra scrip De primo radio.
tura qui sub cortice lre per aliquod donum intelligentie sensus anagogicus intel
ligi ... inuenitur quo mens sicut per quendam radium ad amorem sui creatoris mul
tipliciter et mirabiliter erudita dirigitur. De isto radio beatus Dionisius in diuinis no
minibus qui facit supersplendescere spiritum sic dicit. Indicibilia autem casto silentio ue
nerantes ad eluscescentes nobis in sanctis eloquiis splendores extenimur et De secundo radio.
ab ipsis illuminamur. Secundus radius a sole spirituali immissus resplendet in spiritu et
huius solis radiis mens eternis spectaculis suspensa cum quadam etiam admira
tione ad meditandum de supercelestibus eruditur de ratione eternis uel eterna gene
ratione uel nexu spiritus sancti et de huiusmodi. quia sicut per solares radios resplendentes
in aere non per aliquod aliud lumen sensibile oculus materialis ad contemplacionem
solis erigitur. sic oculus intelligentie per radios immissos a sole spirituali non per
aliquam aliam disciplinatam scientiam uel mortalis doctoris industriam ad cogni
tionem supercelestium eleuatur. Et de hac beatus Dionisius ad titum scribit dicens
in primo capitulo. Verte te ad radium quia dicat non alium doctorem non aliud exem
plar assumas ad percipienda diuina sed intra te ipsum ingredere et per radios ti
bi datos desuper ad contemplacionem diuinorum actibus te exerce quia sicut rationalis
spiritus nobilior est ceteris creaturis sic nobilius per immissos bonitatis radios appa

De 3° radio

diuina sapientia in ipm̄ De tercio uō radio ubi fons tocius bonitatis appꝛ
quod rapti fit pꝛetermitto quod fit qn̄ mens rapitur in corpe et a stificatione
mēbroꝛ corpaliū remota quātꝰ possibile ē gr̄a tribuēte nā dono gratuito
gratuito mēs ad supna rapitur ipm̄ facie ad faciē ɔtēplans eiusꝰ glorioso
aspectu supna Curia iocunda. De pmo radio lantatē scriptura ē pns inte

Repetitio de istis tꝰ radijs in breuitate.

tio p quē ad amorē vnitiuū ascendit. Qui radius amorē vnitiuū sepius
comitat. quia quāto plus p affectūs amoris mens fonti luminis appropinquat i
tm̄ efficacius uelut ipsi vnitioꝛ sicut de aurora ɔsurgēte videmꝰ q pmo p
tes appropinquās illumināt radijs diuinioribꝫ adimpletur per uiā uero tciaz
qn̄ mens suspirijs insatiabilibꝫ aspirat dilecto totaliꝰ vniri ad tciā irradi
ationez in qua plus agitꝰ qȝ agat diuinitꝰ subleuat. et sibi diutius suspir
anti a dilecto dr̄ Amice ascende supius de qua beatꝰ dyonisius i mistica
theologia postqȝ dixit ignote ɔsurge ad eius vnitionez que ē sup mē
tem et cognitiōs ubi tradit vnitiui amoris practicā vbi s. ɔsurgit affctꝰ
quod intellectus ignorat postea statim subdit dicens ad thimotheū sic hec
aūt a te auferens et ab omni incontentibili et absoluto unde a diuitate te
nebrar radiū sursū ageris Unde in ɔsurrectione vnitiui amoris dicit ɔ
surge quia simul ibi opatꝰ natura et gr̄a postea dicit sursū ageris qꝛ
ubi nō natura s3 gr̄a ad expimētalē et imediatā cognitioē celestiū eleua
tur et p ista dicit ad ista disponit. Sz quia de via illuminatiua ē pns inte
tio dicendū ē quō in scripturis lumē appareat Et deinde quō p istud lumē
ad tciā viā s. ascendamꝰ Et quō omnibꝫ pateat qꝛ i oī scriptura sca iste radi
us lateat uelut lumē in testa subdit. ex.ᵐ in vno. s. i corde dn̄ica ut sile
et vniuso nouo et ueti testo ab vniuiste ueritas discipulis ɔpletur ut
nō sit aliquod uiū quod nō in colloquijs sponsi et sponse interius reple
atur Incidētia capitulū De via illuminatiua.

Nox illuminatio mea in delitijs meis zc. Nox enim ibi vocatur obscu
rus cortex scripture exterioꝛ uel omis sensibilis creatura p quam
mens interioꝛ irradiatur ad hec qꝛ anagogice in vnitiuis de
litijs ɔquiescat. Via enim illuminatiua videt ordini angeloꝝ qui
vocatur cherubin nam pma uia s. purgatiua videt ordini thronoꝝ nā
sicut in pmo purgatur anima ad hoc qꝛ pmo deus in ipa uelut i loco mū
do resideat sic aūt ut dcm̄ ē videt cherubim. Naz cherubi interptatur ple
nitudo sciencie tantū aūt p artē huiꝰ theorice lumen sciē acquirit. et ta
te sapientie dilatatio in scripturis ut quot sūt ūba i nouo et ueteri testa
mento quot creature i mūdo tot hēat aīa intelligētias uel smones to
tū ad deū ad punctū amoris omnia referendo ut postea apparebit Tercia at
sitꝫ vnitiua videt seraphin qui interptatur ardens ibi autē i tanto ardore

Quod tres sūt anagogie et de 2ª expositione sacre scripture

fertur aīa in deū ut maxime corpus p extensionē affectiuū et motum ɔtē
mittibiliꝰ affligat. Sciendū ē qꝛ triplex ē anagogia Una que ē de deo i se
ut ē mētes celestes bificans ɔtēplationes in gloria ut dr̄ de dauid qui
erat quidā homo ad litꝫ qui dr̄ optimus ppugnator et moraliꝰ significat
ipaz aīaz que ita viriliꝰ debet pugnare contra diabolū ɔ ipm̄ etiā ɔsurgē
do et ɔspiciendo ne se ipaz puniat tam vili dn̄o subiugari et a dulcissimo
ihū xpo in ppetuū separi Dauid dr̄ goliaz pcussisse significās allegorice d
ominū nrm̄ ihesū xpm̄ qui diabolū supbū pate populo acquireꝰ i crucis pati
bulo supauit Et hec ē expositio allegorica Dr̄ etiā pulcher aspectu i exti
mabilē pulchritudinē fulē diuine significant i sue pulchritudinis visio
ne, leticia indicibili letificans i requie beatitudinis eterne, oēs mētes angelicaz
et humanā quia hec ē uita eterna ut cognoscant te solū deū uerū et quez
misisti ihesū xpm̄ Et hec ē anagogica expositio fm̄ qꝛ deū bificante respiat

2ª anagogia

Alia ē expositio q̄ respicit eccaz triumphantē in quantū sponsi amplexibꝫ
totaliꝰ et inadiutibiliꝰ ɔquiescat ut ierlm ad litꝫ quedaz dr̄ ciuitas. Ierlm
ciuitas optime munita et fortissimis muris circūdata diceba. et signifi
cat ipaz fidelē aīaz moraliꝰ que debet interius muniri armis virtuti
grē et amoris sine quibꝫ armis nullus vnquā nec potuit nec poterit
resistē diabolo aduersanti que etiā ex exterius muris fortissimis circū
data eē et hec in honesta ɔuersatione et quꝰ sensuū exterioꝝ mortificatione

quibus amoris regnantis sinceritas inexpugnabili confirmatur Sed in hoc quod sedes
regni dei eternam futurum fidelium sub christo principe figuraliter in qua regnat ipse rex
pacificus et sub cuius persona quondam ysaias dicebat Deus noster legifer noster ipse veniet et si
nos regentes militante ecclesiam exemplo vite et verbo doctrine Tercio iterum in-
ferratur visio pacis quod ecclesiam triumphantem significat in qua sunt inhabitatores pacifici
qui a illius felici presentia gratulantur dicentes et clamantes gaudiorum plenitudine civitatis
eterne super plenissima premia admirantes melior dies una in atriis tuis super
milia et hec est anagogica expositio Sed proprissime dicitur anagogia id est quod sursum ac-
tio ubi etiam vere inter sursum actum et illum in quem supra se aspirando ardentius ele- | Sequitur de spirituali anagogia
vatur distantia connotatur Unde proprie neque inter beatificantem altissimum et illos quos
ipse vera pax beatificat neque conversus similiter etiam proprie sursum actio extensiva sed potius
tamquam cum rege existente feliciter in thalamo in ipsa tranquillitate admirabili conquies-
cent et tamquam supra se existentes in spiritus unitorum proprie vel imitatorum desiderabile
ulterius non aspirant Sed hoc proprie sponse adhuc peregrinanti a sponso competit
que adhuc tamquam distans ipsi insatiabilibus suspiriis uniri desiderat quod in separa-
tione anime a corpore in tranquillitate vite plenissime optinebit Sed quia sapientiam
anagogicam currit cantica canticorum cum dicit Osculetur me osculo oris sui tra-
he me post te etc. Veni dilecte mi egrediamur in ortum et agrum etc. Omnes petitiones in
nichil aliud sunt quam ignita suspiria et inquiete affectiones dilecti ad sui sursum
actum feliciter obtinendum ardentius provocantes Sed et ex parte sponsi ad sponsam
cum dicit Aperi michi soror mea sponsa mea et iterum dicit Veni de libano ve-
ni et cum dicit Surge propera amica mea etc. Omnes sponsi colloquia nichil
aliud sunt quam radiationes stillantes immisse ab ipso effectu ardentiora desideria
et inquieta suspiria importunum excitantes. Capitulum undecimum Quomodo ista ars acquiritur per unionem amoris

Ista ars anagogica magis per amoris unionem acquiritur secundum quam ut est
dictum prius est intentio hanc ubique inclusam in sacra pagina ondere exemplum
ponentes in uno ut simile in aliis sacre pagine sententiis illud idem verissi- | Expositio orationis dominice et maior
me ondatur Et ne longius hoc exemplum protrahatur primo subditur
in oratione dominica. Sicut enim in sensu litterali artificiali procedendo sic et in ana-
gogico primo captatur benivolentia infundentis secundo multiplicat petitiones Se-
primo ab ipsa dilectus in tribus precipue collaudatur captando ipsius benivolentiam in su-
is petitionibus ut omnia beneficia sua conferenti domino ascribens favorabiliter beatur
primo ut perfecte et spiritualis generationis principium secundo ut sue bonitatis velut diffusi-
vum 3o in habitaculi et mansionis dignitate qui tamquam rex precellens habi-
tare non dignatur nisi ubi est firmum habitaculum sive tabernaculum et decora mul-
tiplici interius decoratum primum per pater secundum per noster 3m per celis interpretatur pri-
mo illud quod est secundum proprietatem vocabuli anagogice ad sensum misticum transferendo
verbi gratia pater ad litteram nichil aliud est nisi qui de se aliquid emittendo filium | Expositio istius verbi pater
progenerat Sic anagogice transferendo verissime pater ille dicitur qui tamen non naturaliter sed
adoptive multos filios generat a se germine amoris deificatis emittendo con-
mens perfecta nativitate gignitur qui vivere iam in ista vita incipit sine quo
a natura quantum ad verum esse nichil penitus efficitur vel existit verius et efficacius
progrediens quam de deo vero qui est vera vita nascitur per amorem quam quam de nichilo quos
adeo nature innate culpabili duxit primordialem originem a quo non tamen principio
affluentissimo vitam emittendo celitus generatur ab ipso sensu et motu spirituale recipiens
que vere vite principali attestantur sed usque ad perfectam etatem claritatis eterne
et quo ipse videlicet facie ad faciem vivitatis paterne consolationis eterne recipiens cor-
roboratorias et confortantis amore ab ipso primo affectu inspiratur educatur Et hoc totum importat hoc quod dico pater mistice occultatum ut est fonta- | Noster
le totius vite principium Sequitur noster Ubi laudatur ipsius bonitudinis incluse
diffusio quasi dicat tu es ille qui vere altissime tue bonitatis non singulares
personas consideras sed omnes rationales spiritus quantum ex te est per immissos a te radios
ad te trahis ut non aliqui quantumcumque excellentiores et preclara religione emi-
nentes te fontanam bonitatis originem sibi appropriare valeant ut non sit ingens an-
gelica vel humana que se abscondat a calore tuo naturali abstractivo Et hoc per
noster anagogice importatur. Capitulum duodecimum

Sequitur qui es in celis hic captatur benivolentia a vere exclusive vel precel-
sive mansionis Celum inter alia triplici proprietate precellit Est enim communio mo-

bile firmamentum et variis sideribus in ipso refulgentibus adornatum. Hoc ad sensum anagogicum transferendo sponsa sponsum in suo cubiculo collocans in secretiori cordis armario debet hac proprietate triplici adornari.

prima proprietas. Primo quod firma sit. Et secundum hoc loquitur sic: O dulcissime tu qui es in celis, id est illarum mentium civitatis thalamum interiorem iam non tantum personaliter potentialiter essentialiter ut in creaturis aliis, sed vere te ipsum qui es hospes iocunditatis et solamen sensibile et familiaris reputans, lege qui ob amorem tuum efficaciter obtinendum valefacientibus terrenis delectationibus dederunt libellum repudii et tibi soli quietati mentis in amore vincentis coniuncta suspiria impedimentis resecatis glutino amoris suavissimi collegiati tibi firmissime et ineradicabiliter adheserunt, ut sit in ipsis fortis ut mors dilectio, ut in canticis canticorum ad suam iuditatem(?) sponsa proclamat ad paranymphorum subsidia, scilicet angelorum, quibus tamquam sociis adiunatur dicens: Fulcite me floribus, id est fulcite me obsecro exuberantis affectionibus, non a nobis sed a dilecto per vos hec obtinere cupiens. Stipate me vos qui eum videtis facie ad faciem vestris consolationibus ipsum ad michi subveniendum uberius provocando, quia langueo calore unitivo, exurians ipsum amplecti totaliter desiderio, que adhuc paupercula in miseria existens tam iocundum experimentaliter pregustavit(?).

2a proprietas. Sequitur alia proprietas: continuo mobile. Venit enim mente verissimus sponsus eternus, certissime visitat et eam inhabitat, quam non iam laboriosa tarditate in virtutibus mobilem sicut tunc cet(?) in statu incipientis exordio sit se sursum erigendo affligi. Sed cum diutino exercitio tantam agilitatem affectionum meretur habitus et gratia fluentissimum largitorem accepit(?), ut quotienscumque vult quasi sine afflictione inquietativa suorum desideriorum dilecto ut sursum ardenter agatur afficitur. Tunc ipsarum mente deus virtutum spiritaliter inhabitat, qui non tantum actu continuo quod est super omnes vires conditionis humane per laxationem virtutum, sed continua habilitate motus amoris secundum libitum suum clemente(?) famulatur(?) affectus firmamenti motu sectatur. Unde que in principio lento gradu et debili vago et tepido ad modum testudinis ambulabat, nunc currendo celeriter sed ut montes et colles, id est dignitates tam ecclesiasticas quam mundanas, ipsa vili pendendo transiliat. Et hoc quia in parte exaudita est petitio, cum interius suspiriorum devotissime proclamaret: Trahe me post te. Anima ergo tracta est ab illo qui solus ipsarum potest super eminentius elevare, prius lenta iam currit in odore unguentorum suorum quod nimirum ardentioribus desideriis solito ad sponsi amplexus erigitur, quia de eternis superne ierusalem civitatis eterne pabulum quod degustavit. Anima igitur non tantum sponso apparuit, ob eius amorem mundana gaudia ipsarum offuscans(?) tanquam conculcando. Sed pulsanti ad ostium cupienti introire in se ipsam intrando inhabitat, tibi solite affectionis apportans ut tenet cum ea et ipsa secum. Sic enim in loco continue mobili requievit dilectus.

3a proprietas. Sequitur de tertia proprietate: diversis sideribus adornata. Cum enim virtutes efficaciores virtute sue purgatione indigeant nondum plene mente floridus et pectoris(?) inhabitat, cum ad huc nimia ordinatio et immodesta delectatio sensuum mentem caligine nebulosa contenebret. Et quia lippos hi adhuc oculos non est accepta acceptiore gratissima eterno ideo qui est deus altissimus cum pedibus omnia sunt subiecta, ut alias(?) anima(?) in copula desponsationis individualis assumat, quare quod nulla quemadmodum ad tenebras. Sed cum virtutes sunt purgate, lumine virtutum clariori ab interiori immunditia ut mens virtutum claritate resplendeat, sicut firmamentum resplendet sideribus, ita ut sue claritate irradiationis multiplicis et dignitate sui luminis aspectum sponsi ad suum placandum conspectum provocat(?) ut etiam luminosa gratie et virtutum in mente multiplicata claritas placita exterius in conspectu eius faciat apparere. Et sic in suo decore iam provocat ipsum dilectum altissimum ut ipsam familiaritatis inhabitare dignetur. Quod cito assequitur, cum ipse dilectus istud amplius quam ipsa desideret, ut prius mendica modo regina, prius mundanis delitiis intenta in stabilitate sedebat ad sinistram, modo transformatione amoris transeat ad dexteram. Que etiam prius offuscata et involuta pectoris(?) lenitate(?) modo speciosissimi amoris auro textis induitur vestimentis, prius formidata(?) dulcedine virtutis modo formosa virtutum fulgentium multiplici colore refulgeat. Intantum ut paranymphi, id est amici sponsi angeli purgatam victoriosissimam acceptantes dicant sponso: Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate

Captata beniuolencia subditur de peticionibus prima peticio Capitulum xvi

Sanctificetur nomen tuum Septem petit quorum prima quatuor boni adepcionem
alia mali remocionem respiciunt Primo enim petit inter alia quod ut dilectum
suum sine ullo retardante possideat 2o ut non in aliquo se obliquans limites
regularum veritatis transsiliat 3o ut ipse beatissimus non tantum sibi id quod ipsa
sentit sed omnibus aliis peccatoribus per eius matrem innotescat 4o ut in consentire ab ip
so beneficiis per ipsius manuductiua substentacione in adiutibili perseueret primo
ut dictum est vocabuli spectat assumentur ad sensum anagogicum transferendo Sanc
tificetur idem est quod sine terra quasi sine terra in me efficiatur nomen tuum quod est admi
rabile Unde in libro Judicum Quid queris nomen meum quod est admirabi
le Dum enim mundanis delicijs detinetur et imbuta terrenis desiderijs ani
ma le viuens in amore tranquillitate serena ingente intelligencie cordis le
ticiam nichilominus uel sentire nullatenus potuit quia erat homo et non deus
et carnalis et non diuinus amore deificante est ab omnibus hominibus separatus cum esset
terrenus i affectionibus ineptis in sensibus et carnalibus desiderijs trahebatur
secundum illud Iohel Egyptus homo et non deus Sed cum extensionibus ignitis ali
quantulum ad exprimetabile et diuiniore leticiam mens amans attigit cum
mundum terrenis affectionibus se senciat expeditam quia ad hoc virtus sua
non suffecit sciens se fruitur sibi dominus gracia nullatenus possidere terrenam ponde
rositate ob carne corruptibilem inferius attrahente petit a dilecto istam
remoueri cum per oblectacio respectu dignitatis se per eius letitiae in anima
stat cum voce oppositionis spiritualis iocunditatis potius gaudij demideret amari
tudinem cum iam radius interior licet non sit in perfecta plenitudine ipsius car
nis uel mundi decepcionem uel turpitudinem apertius manifestet ut sic rubi
ginem consumpta igne amoris leuis effecta penitus affectionum supinis eleua
ta et superfecta admirabile certissime sentiat quod antea ignorabat ut
per multas affectiones et animia desideria multo tempore desideratum inue
niat et dicat admirans pregaudio vere tu es ille absconditus Tunc enim nomen
quod est mirabile sanctificatur quando in sua peticione exauditur ut terra remota
in carnalitate solus sponsus cum sola sponsa mirabiliter potiatur 2a peticio Capitulum xvii

Sequitur secunda peticio Adueniat regnum tuum Tunc enim regnum dei in animam
uenit specie sedis stabilis quando in tantum virtus ardentis amoris preualet in spi
ritu ut non tantum inordinationes interiorum viciorum uelocissima insurrectione
virilis comprimens domina totius regni spiritualis appareat Sed cum virtute ipsius amo
ris omnia dicta judicio rationis putantur ut illud quod plus placere dilecto co
gnouerit semper in omni actu exerceat ita se cum suo corpore in obsequio ipsius di
lecti adimpleturum per radios immissos ab ipso percogitanti que placita sunt
illi et ipsa cum discrecione in adiutibili exequatur Et si non semper actu hora
tamen consueta fiat ordo nisi aliqua de causa exteriori uel maiori obediencie
ad perditur voluntas tamen in affectu dilecti appareat non iam ut ita in omnibus
non querat que sua sunt sed que dei secundum apostolum ut ita in ipsa regnet solus
deus cum iam semper voluntas sacrificium medullatum obtulerit quia nisi est ut
in ipso a quo creata est finaliter conquiescat spernens solus in ipsa resideat ut sub
ipsius regno reficiatur inlata et in ipso refugium inueniat suaue et dicat
pregaudio sub umbra illius quem desideraueram sedi Et fructus eius
dulcis gutturi meo Tunc enim uere regnum aduenit quando sub umbra
illius altissimi sedet qui est rex regum et dominus dominancium quem ipsa perfecte obtinuit
quando ut dictum est voluntate sua secundum quod humane fragilitati competit deo totaliter
conseruauit nulli creature penitus subiacendo Tercia peticio

Sequitur 3a peticio Cum enim uere non diligat nisi qui diligit et uelit
eum ab omnibus honorari petit sponsa quod per celi significatur ut dictum est iterum id
quod sentit aliis peccatoribus qui per terram denotantur misericorditer innotescat
ut ipse qui solus colendus est etiam inscrutabiliter adorandus sit se benignum in
sua reuelatione peccatoribus exhibeat ut scintilla veritatis et stilla roris ipsum
vincere attingentis ipsorum membris impartiendo distribuat ut omnis lingua confiteatur

centis affectionis interior qua sola spiritus creatus spiritui increato alloquitur
Confiteatur experimentabiliter cognoscendo ut est ineffabile iudicium quod dominus ihesus
suis reponit in gloria est dei patris diligentibus ipsum et derelinquentibus terrena
gaudia a multo illis preciosiora munera multiplicata conferendo. Quia vero quare
gloria patris esse dicitur ut per amoris desideria vere diligentes ipsum ad sua integri
tatis unitatem instructor dicitur erigendo sue sollicitudinis comparens in sinum suo im
mobiliter collocat sicut dominus dicit In perpetua caritate dilexi te et attraxi te
miserans tui. Tercia peticio Capitulum xv.

Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra. Scilicet firmo continuo mobili dicitur sit humilibus ut
deum est anagogice reducendo Et in terra peccatoribus scilicet qui non immerito terra pre
nominantur. quia longe a regione ignis sunt positi per tua conspiceret purgatiua
anima longatur ut in terris etiam celestes amando et desiderando obtineat
mansiones quia ubi manet ibi proprie inhitat hoc enim nomine non potest exponi
anagogice pro essentia sed tamen pro caritate quia sicut amor est causa ut mens omnia bona
per amorem obtineat sic absencia illius est causa omnium defectuum penalis culpabilis
scilicet mortalis et venialis Et hoc est quod deum est quod peccator terra dicitur quia a calem
tate amoris igniti distantius elongantur et in talibus que culpa dicitur vel
defectum Est adhuc alia anagogice exponenda quia proprietate de se non habet que spon
se tendencia ad dilectum respiciat Et alia quod hec que exponuntur per amoris
absencias sicut aliqua creatura vel scriptura aliqua proprietate tamen in se inclusas
quia sponsa ad sponsum erigitur. ad sensum anagogicum transferendo ut sicut proprie
amoris presencia sit causa omnis boni sic eius absentia occasionaliter est causa omnis mali
non quod carencia sit aliquid in se sed per carenciam amoris quia anima non habens retina
culum iam vaga per devia quasi effrenata decurrit et incurrit deo inserviam
et non immerito quia denigrata est super carbones facies eius et in tantum valu
it regio dissimilitudinis privata scilicet deo omnipotente et amore suo ut eciam amo
ri eius spreverunt eam angeli scilicet et sibi sunt et inimici quia iam non est ipsius mentis
celestibus conformis affinitate amoris ideo ipsi inimici dicuntur quia suo subsidio scilicet
dei omnipotentis privata regali signaculo elongatur Non igitur immerito dicitur
quod anima caret omni bono cum amore privatur quia iniquitates sue diviserunt
inter se et deum scilicet illud quod nec oculus videt nec in cor hominis ascendit quod
preparavit deus hiis qui diligunt eum Sublimiter ergo et diligenter ista humilen
tius meditetur. quo per caritatem vel per carenciam vel per amorem salientem ad vitam eter
nam claritatis eterne amplioris radium gaudium hauriete in hiis se ex
erceat quo eciam ista que nunc dicta sunt manifestissime complantur. Quarta peticio Capitulum xvi.

Panem nostrum pro se enim et aliis per argumentum amoris similiter agi desi
derat ut supra se elevata fonti totius beatitudinis existens propinqu
ior sit in verbo refectibilium satietur et in ipso mutabiliter conformetur
ut dilector inferiorem insatiabile tamquam ea indigens de cetero non
mendicet Dicit enim quod statum ad creaturam vel eternis consolacionem querendo pla
bitum sine refectione supercelesti pane videlicet angelorum qui est amor cuius
haustu sufficiens delicias in fonte beatitudinis eterne continue aliquantulum
satietur Id panem petit augmentum scilicet amoris quo solo infirma solidantur
et debilia fortificantur et famelica saciantur. Sed petit ipsum hodie scilicet per
mittit condiamus ordinate procedens cotidianum veniat quod nec per diem nec
horam nec per instans potest manens vera vita vivere nisi scintilla amoris divini
ficante continue perfundatur quia sicut anima est vita corporis sic amor est vita spi
ritum de qua et quod eciam de hiis pro quibus anima sufficit paranimphi dei
certo referendo gracias dicitur illi Vitam petiit a te et tribuisti ei que non est
ad temporis momentanea ut est vita corporis sed in longitudine dierum usque
ad seculum seculi permanebit quia amor quo sponsa unendo sponsum tota
liter adamavit non deficiet in futuro sed in tantum augmentabitur ut compleatur
sermo propheticus que ipse altissimus per eciam ysaiam edidit dicens Dominus cuius ig
nis est in syon et caminus in ierusalem vel aliter potest dici secundum quod de mente ana
gogica est prius intencio Nisi enim semel in die pane sensibili corpus con
ficietur animale corporalis fortitudinis amittet vigorem Sic enim mens in mo
tibus unitivis amoris semel in die aspirando ad consulendum se extendit in forte

Quia est alia aptacio que exponitur per anagogiam in presencia amoris

i agru ad se quia exercendum exierit vel aliqua modestia corpali vel aliqua dẽca
spũali vix ẽ quin in se ipsa efficiatur tepida et de pfectione sue celsitudinis quid nõ
amittat. Nec mirũ quia sponsus pstolatur ad ostiũ dicens. Surge ppera amica
mea et veni. Si ergo i mima more ptelatione se absentat ipse nõ īmerito in
dignatur. et ab ipsa se ad tempus subtrahit sepius. et licet intenso luctu huc
diligat ut pus tn dicit. Quesiui p noctes quẽ diligit aĩa mea. quesiui nec i
veni. hoc ẽ p noctes ppe querẽ nec p creaturas ↄsurgẽ nec dilectũ in eisdẽ
querẽ. ut quid dicẽ voluerit. ꝙ querẽ p noctes erat q̃rẽ p creaturas vel p
vestigia creaturarum. Sed hoc anagogico et unitivo motu nõ ↄvenit. cũ sine oĩ
speculo affectus amore sublevate ipi fonti bonitatis eterne inhereat. Sed tñc
p noctes dr̃ querẽ qn aliqua de ca mens i suis sursũ actoibz impeditur.
ut in quẽ pmo lucide et expedite et pclare sine tenebris movebatur. quia cali
ginosa se sentiat. ut etiã affectus a cogitatõe fantastica in eo in quẽ movetur
vix valeat separi. Quod fit quia ppria negligẽa vel aliis de causis. ut postea
clarius apparebit. Quesiui ergo et nõ inveni i tanta caliditate affectionum ut
solebã. petit etiã hodie hoc ẽ in psnti vita lũce et unitatis que ẽ simplex et v
nica. que i amore lucentibz icipit i psnti vita. Quia amor ille quo sponsus
i vita ista diligitur ẽ idẽ nũo cũ illo quo i eternitate glorie gubernatori om
nium vivetur. Et ex hoc ẽ ꝙ dr̃ hodie. quod unitate et claritate signat. Et id
circo psntia una dr̃. ut dcm ẽ. roe ↄtinuatoĩs. pus dr̃. ꝙ dũ inhereret verius
et imediatius vivo pane reficitur. ꝙ aliquod corpus alii corpori sensibili p qd
glutinum vel vinculũ mãiale copuletur. et hoc ẽ quod dicit divinus aplus. aspi
rantis aĩe unitiva suspiria collaudans. Qui adheret i quit deo unus spũs ẽ cũ
eo. bene gᵒ psntia dr̃ nõ imerito appellatur. ubi psntialr̃ nõ tm sponsa dilecti
adstat aspectibz. sed cũ ipa unũ a divino aplo ierarcha isti ↄ sapiẽte noiatur. hoc
etiã lucẽ importat. quia tũc sibi vere oritur sol iustitie cuius radiis solaribz
ad superiora instruitur elevari. et ideo aurora meretur i canticis appellari ubi
dr̃. Que ẽ ista que pgreditur sicut aurora ↄsurgẽs. Tũc eñ pane vite incipit
refici cũ ad modũ aurore crescendo i amore elevando virtute ipi amoris
et motibz egredientibz se sentit experimentabilr̃ sursũ agi. Quod experimur tñc
facultas currendi i doctis et pluris tribuitur. nichil aliud ẽ nisi expeditio
motuũ et ↄsurrectio ardentissima p eosdẽ. ꝙ nõ maius a mente exercitata p
cipitur. ꝙ oculus corpalis bone sensibile transeunte p semitã ↄtemplatur. qd
ad pns supponitur. cũ in sequentibz hoc argumentis irrefragabilibz ↄfitetur. ꝙ
ergo ia sibi ipi incipit eternitas et sponsi psntia et lux etiã refulgẽ interius
dicit de talibz magnus ierarcha aplus. nra ↄversatio in celis ẽ. quia ẽ ia lato
solis iustitie sup terrã id ẽ mente amante adhuc trestri corpori sociatã
etiã qlz ad sui tendẽtiã multiplr̃ retardetur. tñ flante austro manuductione
divine inspiratoĩs p radios divinitus immissos ad divinioza suspẽdi desu
per aptitur. cũ maxime apte inferiori respectu mundanor delectabilium obtu
ratur. Et hec ẽ superior portio que deo unitur. et pane etiã vite et amoris
reficitur. licz a pte inferiori trestris nõ ↄcelica multas importunitates
sepissime sentiat vel i vita. Claudat gᵒ ↄtinuz post ostiũ affectus ne ad infe
riora respitiat. sed ad divina sursũ actoz fidelr̃ aspiret. ut sibi a dilecto dica
tur iam cenante cũ ipa. Ortus ↄclusus soror mea sponsa ortus ↄclusus fons
signatus. Qui ortus dr̃ et flores rosa adoris. Qui io ↄclusus dr̃ ut nullus adusarius
vel ppinquus psntulã veri amoris obtineat. nisi ille de quo dr̃ qui solus roe
sue floride honestatis nichil aufert penitus. sed potius reficit de se ipo iocundum
phibens testimoniũ in canticis sic dicens. Ego flos campi et liliũ ↄvallium.
Qui nec ex ipa sed potius maiore lititatoz appetens et ad hoc efficacius adimplen
dum altissimus se invitans ut ipam pane reficiat i ↄsolatõe iocunditatis divine
sic dicens. Aperi michi soror mea amica mea columba mea. ꝙ caput me
u plenũ ẽ roie. Iam ↄditoẽz puotaliter apponit et multiplicat ipam multiph
citer et dulciter puocando. ut ex pte dilecti plena designatio habeatur. quia
p ipm nõ stetit quin meus pfunde bufityis domus et fulgoribz plearie repleatur.
Caput plenũ roie noiat quia sicut i capite descendũt motus et sensus ad inferius

qui inte veritati attestantur Sic ab ipso altissimo qui caput est tocius ecclesie vita amo
ris et sensus lenitie virtutis mentibus illabitur. Quinta peticio. Capitulum xvij
Sequitur. dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus
nostris etc. Ubi querit sponsa a tribus instantius liberari primo a malo
culpe venialis quia mala mortalia sunt elongata ab ipsa per illius
radicatorem in deo ab ipsa diligere 2o a malo penali quod est utriusque et
culpe et pene respiciens 3o a malo pene per quod contractum in culpa frequenter
incidimus. Primo a malo venialium querit sollicite liberari quod non nisi per deo
num amoris poterit ab ipsa totaliter obtineri. Quia enim mens nil habet luminis nisi
inquantum se separando a suo sole spirituali ipsi separatte se radiantibus infundere
irradiatorem recipit. Cum vero per inordinatorem virium interiorum vel receptas delec
tationes sensuum querens alibi requiem quam in fonte beatitudinis beatificat
ab ipso aliquantulum obliquatur et obliquata deficit nisi ab ipso lumine fonte
claritatis illustretur. Anima enim per venialia aliquantulum offuscatur. sibi a suo
desiderio querens alibi delectari quasi ille sibi non sufficeret qui sola visione
pulchritudinis sue et attractu dulcedinis reficit omnes mentes angelicas et
humanam non immerito a suo desiderio retardatur. petit ergo attentissime libe
rari ne a suavibus desideriorum eloquiis sponsi ad suas subvectiones vocatur
retrahatur. Etiam sub persona ipsius gementis terrenas cogitationes extirpa
re radicitus non valentis dicitur quod corpus quod corrumpitur aggravat animam et
terrena inhabitatione deprimit sensum multa cogitantem in libro sapientie. Cum
enim multa de inferioribus cogitat et voces creaturarum recipit afficiendo
interius in tanto a supernis subvectionibus distantius elongatur quod inquantum
mens plus circa diversa cogitando distrahitur in tantum minus in fonte beatitu
dinis adunatur et sic corpus animam aggravare dicitur quod quodlibet horum tendit
ad sibi locum naturalem competentem Ideo est ibi pugna continua et mentis aggravatio
quia anima tendit ad deum qui solus est locus naturalis sibi sufficiens Corpus non
ratione sue ponderositatis semper in delectari circa terrestria vel alio potest dici ne
per suam offuscationem et obliquationem a decorante lumine in tantum sponsi primitia
que intimis visceribus amplecti desiderat decens iudicetur ab ipso tam in
nuis sponsa eius illi appareat qui in ipsam solum pulchritudine interiore ad sibi
sponsam assumendam specialiter contemplatur quod sic est acceptum eius eloquium qui
per mentis interiorem pulchritudinem supercelesti pulchritudini conformatur de qua
ipsam precipue admonet in canticis hanc dulciter alloquens Vox enim tua dul
cis et facies tua decora quia tuus affectus non sapit nisi celestia et faci
es tua non est multitudine venialium vel carnalibus affectibus detur pata ideo
tuum in suave est eloquium cum hec clamo te per pulsum affectionum alloquens Et
facies tua decora et ad dignitatem nuptiarum regalium separata quod non est ma
cula in te quia tu venalia non nisi per perfectum amorem totaliter extinguuntur
quia cum mens consurgendo ad unionem dei que immediate per motum amoris acqui
ritur mens prius obliquata rectificatur et per istam rectificationem et consurrectionem
affectus tamquam aque gutta cadens in igne sibi culpa venialis per sui crescen
ciam vel adunationem importunam nullo modo valeat ingerere nocumentum Illa
etiam debita cognominat quibus obliquati per illa iusta ratione alicuius pene de
bitores efficimur Cum mens in ipso qui est vera beatitudo minus dirigitur cum
ex deliberatione alibi quam in ipso quies appetitur qui solus desiderio mentis hu
mane est plenissimus et sufficiens consolator ita ut in ipsa met veritas de sua
plenitudine protestetur ad suam sufficientiam provocando dicens Venite ad me
omnes qui laboratis et onerati estis in superiorum affectionum sudoriosos atque
laboriosos et diuturni exercitio quia in per prolongationem incolatus miserie huius
et dilatationem glorie honeratos vos esse dicitis sarcine corporee corpu
lenta substantia retardari et ego reficiam vos non alius qui sum solus in
sapientia eterna oriens ex alto qui divinas consolationes vera desideria qui
etantes non tantum in futuris sed in presenti impertiar Unde quod mitis sum et humilis corde

al' deputata

De debitis et malis pene

ideo prouocantibus mea affluentia per continua desideria me inclino non pauperes
despiciens quia humilis sum corde et quanto tremis divitiis meus fuit pau
perior in tantum ad regales imperatores multiformior supra humane nature
limites mihi unicus tuus elevabis quod nos non per speculatores attenditis
sed videre per gustum antequam penitus quia non videbitis nisi sermone prophete im
pleveritis dicentis gustate et videte quoniam suavis est dominus quia tunc erit requi
es et ipse murmur aspirantis anime iam cessabit cum creatorem solum se ipsa ma
iorem in se ipsa presensit quiescentem Et hoc est quod postea dicitur Et invenietis
requiem animabus vestris Et tunc amoris iugum erit leve et omnis facile nam iugum
amoris dignitate sua ad iocunda allectiva sit ligat interius voluntatem
ut nihil pene sentiat qui cervicem suam supposuit ad hoc iugum suavissimum
sustinendum nam contra consuetudinem aliorum iugorum istud manifestissime in suis sus
tinentibus comprobatur nam iugum aliud trahentes sub ipso cervicem inclinant infe
rius iugum autem istud in tantum sustinentem elevat ut amorantes in terra faciat
in celestibus habitare ut super nos ipsos extendendo faciat cives tantum supernorum
ideo vere leve dicitur quia ab inferioribus allevians et allevians ipsum ad superna
super se ipsam statuendo est levigans Suave etiam dicitur quia ipsum sustinentes vivunt
vitam angelorum non hominum quam amodo imperfecerunt Sed in separatione anime et corporis
plenissime et feliciter obtinebunt Vel ideo etiam suave dicitur quia in tanta leticia
et iocunditate anime interiori facit vitam istam amarescere deducere quia sibi vitam glo
rie iam incipit ut iocunditas mentis penalitates corporis propter sui superhabundanciam
exinde absorbendo Leve dicitur propter interiorem anime pinguedinem veluti anime ping
ue et pinguedine repletam carbonibus in vento appositam ut frigoris egestas
vel estus vel calor importunus non sibi ingerat aliquod nocumentum ut me
rito presenciat quod sibi sponsus anime promisit Dicens Ego protector tuus su
m iugo meo suavi allicieris et merces tua magna cum meis in gloria vi
debis non aliud militie tue stipendium recipies Sed nimis quod gaudium tuum non
tibi usque ad completam cognicionem subtraho sed cum iugum meum pati substinens in
miseria qualis ero in gloria misericorditer me tibi committo.
Sequitur. Et ne nos inducas in temptationem Tunc enim nos in temptationes
inducitur qui tantis blanditiis vel seductiis nos illaqueata insolutive
ut quasi iam in parte consentiat huic nephario operi ad quod sollicitari
a seductore versutissimo instantius amonetur. petit ergo sponsa
non de dilecti continua subiectione diffidens sed carnis humane fragilitatem
considerans ut ab ipso periculo sublevetur quo tunc se sentit firmiter liberari qui
benignissimo protectori per radicatissima amoris desideria putatur vel presenti
bitur. Et ideo obnixe semper intendit per affectiones sursum agi ut illum mereatur
attingere et suis affectivis clamoribus provocare de cuius misericordia confisa
hostium cuneos temptatores fortissimos contempnendo ob dilecti confidentiam vilipen
dit qui sibi iamdudum per psalmistam promisit dicens Quoniam in me speravit libera
bo eum Alia est ideo propter importunas hostium insidias qui in tantum sunt quod adversari
permittitur contra ceteras in sponsam insaniunt inquantum creatori immediate sub
iecta se ab ipsorum dominio distantius elongavit Et quia fortiori temptatione non
prevalet multiplici importunitate et frequentia temptationis multiplicius
hanc furibundius persequuntur sperantes hoc quod Iordanis influat in os eorum
et sorbeant sibi aurum quod lutum tunc Iordanis influit in os demonum quando rivu
lus amoris a fonte beatitudinis eterne exhaurit per quem vita descendit a
spiritu inscripto veluti sanctissimo aqueductu per partes corporis revulsus mundana
rum cupiditatum et unde propitiantes dignitatis creaturum suffocatus balsamo
affectuosi amoris per quem anima in suis desideriis liquitur impetuositatis fluctu
lus animam repleverit Et tunc aurum quod lutum sorbetur quando amor suavissimus
creatoris suo decore animam pulchrificans et dignitate perexclusa insignivit eos
in amorem creature facit superiorem anime sordidantem lacrimabili contrahitur Ideo li
berari se postulat ipsum desideriis provocando ut sibi iam ille nolit deficere obtentus

amore efficacius obtinendum eterna gaudia et regnum diabolicum occultavit Et
ideo sibi per prophetam desideranti dilectus repromisit ut videlicet suam petitionem non tantum exau
diens sed in sua temptatione tamquam felix dux et comes sua iocunda presentia ipsam
totaliter liberabit sic dicens Clamavit ad me et ego exaudiam eum cum ipso sum in tri
bulatione eripiam eum et glorificabo eum 3a ratio est propter quam petit a periculo liberari
quia mens unita deo iam non querit que sua sunt feliciter sequens magistrum qui facit so
lem suum oriri super bonos et malos et pluit super iustos et iniustos Id est sue boni
tatis radios in bonis submittens et deinde per ipsos ad se ipsum attrahens super
malos etiam expectans foris sedens sicut radius solaris ad clausam fenestram ex
pectat foris sedens de natura sue bonitatis nullatenus retrocedens sed pulsans con
tinue per defectum ipsius conferentis nullus racionalis spiritus christianus videlicet infidelis
Iudeus aliqualis vel iudeus divini amoris inopiam patiatur Anima ergo fidelis diligit
laborat attentius tam oratione interiori quam etiam spirituali quodam extrinseco cum videat multi
plicem vel ut flammis et ventis prefertur infinitam stragem animarum ut omnes ad vitam amo
rinis mortuum suscitentur et excecati oculis interioribus ad cognitionem perveniant di
vinis lucidissime veritatis Anima ergo mens unita deo racione amicitie a dilecto petit
quod plurima beneficia impetrare peccatoribus quia fidelium ac veratium amicorum est idem
velle et idem nolle et cum ad hoc dat operam sollicitam multa pericula potest auferre ab ho
stibus dilecti observando et in hoc indignationem dei furibundam avertere Et ideo
petit pro omnibus ab ipsorum laqueis liberari Sed ultima ratio sum quia magis competit pro
tractatu quia experimento cognovit quam suave sit dilecti tam benignum diligere Et io
hoc morte amarius reputat quod in modico tantillo conceat ut a tam felici consor
tio nec modo nec in perpetuum sepetur. Immo etiam intollerabile dedecus ut mens que sen
dia vel eternas delitias dignetur tamquam si quid vere sit bonum non experimentali
ter cognovisset Cum ipsa maxime feliciter edocta anima peccatrices iurgavit quia ab
ipsa fontali bonitate ineffabili recessit sic dicens Arguet te Iusticia tua et
ab adversario tuo increpabit te Postea subdit racionem dicens Scito et vide quam durum
et asperum est relinquere te dominum deum tuum dupliciter infelicitatem ipsam signans scilicet iure
qua per maliciam creature inferiori merito adhesit propter momentaneam delectationem
iusto dei iudicio non oblectationem sed amaritudinem potius reportabit ut in quibus
saciari voluit in ipsis delectationibus creaturarum infinitis amaritudinibus repleatur
quia quanto delectatio mundana spiritus secreta ingreditur tanto veneno pestife
ro lamentabiliter anima adimpletur non tantum in malicia quod spreto creatore creature
adhesit sua inferiori vilitate arguit Sed divisione a fonte totius beatitudinis
increpat quia sicut ipse est summum bonum et solum et ideo omnia divina bona inquantum sunt
completius participant quia si non participant bonum non debent aliquid appellari quod est
tamen impossibile Et sic ipse fons iocunditatis et leticie rivulos sue beatitudinis menti
impertitur et secundum receptivam preparationem quibusdam minus aliis magis superfluenter
se infundit Cum ergo anima dividitur a fonte illo sine quo nichil est gaudium nisi in
quantum ab ipso inferius derivatur Non est mirum quod anima ab ipso divisa tristis efficiatur
quia aqueductus amoris per quem iocunditates anima ab ipso creatore et experimentalem
leticiam obtinebat intercisus est et ideo continuo torpore cum mens infra se ipsam re
colligit increpatur quia abscisa non sentit illum a quo tota iocunditas emanat et
descendit et inaudita leticia circumdat et singulare gaudium comitatur A quo
periculo per affectiones et in dilecto desideria totaliter expeditur et victoriosissima
liberatur quia propter illud sibi subiectas delicias vilipendit Interim de inimicis trium
phans ut quod sibi credunt inferre ad ignominiam ipsa exinde per virilem insurrect
ionem in ipsos ampliorem dilecti graciam et unionem strictiorem et coronam glorie
consequatur. Septima peticio. Capitulum xviii.
Sequitur Sed libera nos a malo hic petit a multis penalitatibus li
berari et ex cecitatibus ad peticionem quia cum supra omnem extimationem mens experimenta
biliter edocta ad intimorem unionem aspiret et ad dilectum sursum agi de
sideret tamen quia racione corporis terrestris et carnis unitatis spiritus sursum
actum a celis ad sensuum concupiscibilia appetenda obliquatur Et quia videns supra
se erigendo luctare per amorem in celo quia invenit se per cogitationem in luto Anima ergo hoc

execrabile detestatur ut mens que est totius trinitatis sacrarium libidinosas allo
cutiones recipiat vel ad aliud iuvercunde ex deliberatione se inclinet propter quod
sponsus contemptibilis habeatur. petit ab istis multiplici desiderio liberari non propter pe
nam vitandam que sibi videatur, sed ne offuscationem incurrat qua possit in aliquo a suo
dilecto minus acceptabilis iudicari Unde orat quod ad illum benignissimum patrem per quem est
in vita amoris generata sit animae affectus inclinet et oculum intellectus aperiat iterum
ut tanto dilectionis ardore patri spirituali adhereat et ad eius mansionem aspiret ut
per amorem ipsius obliviscatur priorum et parentes ut sine contaminatione unius stupri tan
ti alterius vel creati virgineo decore adornata illi celesti sponso concupiscibilis habeatur
Cum etiam ille altissimus conmutari cupiens ipsam ad ymaginem suam creavit commendulo to
cius trinitatis ymaginem insignitam ad sibi solitam in via quod in prima igniti amoris obse
quiis impendenda Audiat ergo igitur per david prophetam ipsius admonitionem dulcissimam
invitantis Audi filia et vide et inclina aurem tuam et obliviscere populum tuum et concupis
cet Rex decorem tuum Et ita per amoris efficaciam multiplicatis suspiriis plenarie li
poterit optinere quia prima nativitate quam anima infunditur lutis corrupte et a car
ne recipit quibus sepe ad inferiora prolabitur Sic secundo cum sua nativitate quia per
fecte in deo nascitur perfecta existit ordine prepostero caro respergitur a mentis
interioris pinguedine ut per quam anima in prima nativitate fuerat sauciata
In sua curva puncta et affectu amoris unguenti odoriferi distillantis prius anima
ab ipsa recipiat sanitatem ut mens iure obediencie inferiorum virium iam pace
reformata et suo primordiali principio concordans regnat in carne celitus obte
ta victoria sponso laudes debitas referendo decantet pro duplici beneficio exau
dita scilicet in missione ignis in spiritu et roris in carne penalitates ipsius fetidas
extinguentis iam ipsum solum sponsum in affectu libertatis possidens iam in luce amb
ulans iam de sompno carnis ereptus eius subsidio iam in luce ambulans
ad ipsum consurgens attentius vigilat dicens Deus deus meus ad te de luce
vigilo Sitivit in te anima mea etc. Cum enim iam est a penalitatibus liberatus affec
tus ut ipsis non subiaceant vigilare ad ianuam ipsius incepit ardentius af
fectionibus concupiscendo intensius ut ex ipsa intensione iam caro similiter incipiat
spiritui consentire cum dicitur omnibus anima sitivit in te Sic ergo patet per sic dicti in uno
quod mirabilis sapiencia absconditur in scripturis quam lata quam profunda quam preciosa quam no
bilis qua docetur sponsa se ab inferioribus separare ut regalibus amplexibus grata
et accepta postea habeatur nullus ergo ambigat quin totus textus novi
et veteris testamenti secundum viam de sponsi et sponse colloquiis vel corporalitati
onibus amore superno lumine comitante valeat explicari nec solum scripture
sed etiam omnes creature quecumque sint ab ultimo centro inferni profundissime
ad hoc idem induci valeant cum istam sapienciam secundum istas nobiliores proprietates in
se occultatam habeat que facile potest desuper irradiante lumine demonstrari. Capitulum xx

Quomodo per viam illuminativam pervenitur ad unitivam

Ostenso quomodo sensus anagogicus latitat in scriptura dicendum est quomodo per
istam viam illuminativam ascenditur ad unitivam Et iste cursus fundatur
super istud verbum psalmiste In meditatione mea exardescet ignis quia
adhuc mens perfecte est indisposita ad hoc quod expedite feratur affec
tionibus anagogicis in directum oportet quod primo aliquantulum meditetur eo modo quo
dictum est ut per cogitationem primo aliquantulum incipiat scintillando afficiri in illum in
quem mens in tercio statu sine omni cogitationis concomitantia vel previa quotiens
vult sine obstaculo sursum elevatur Ad quam expositionem vel expeditionem cum perfecte
poterit attingere omnis ab ipsa sapiencia in sua correctione consurrectione cogitatio vel
meditatio abscinditur quia cogitatio ibi non est nisi ut per ipsam affectus accendatur
Sic ergo visualiter per meditationem procedam perficiat primo quod sicut dictum est proprietate non
calculi ad sensum anagogicum transferat postea illud idem ad amorem reducat
Tercio quod in ipsa deo afficiatur. Verbi gratia pater id est tu es ille qui filios
spirituales regenerans mediante unificativo amoris germine Sic ergo ve
re ero filius tuus qui te vero amore constringam. O quam diligam te o quam constrin
gam te in intimis meis visceribus Sive quam dicitur vir id est tu es ille qui latissime

Expositio orationis dominice minor

tuam diffundis bonitatē Si ergo vere te amarē tūc aliquid ī me tue latis
sime diffusionis stillares O quā te ardēter amabo ut tua lata bonitas ī me
aliquātulū appeat Sil· p hoc dr· in celis et sic de alijs oīa anagogice tr
ansferendo et sic p meditacōz p̄miā p istas aspirationes affectio amoris
paulatim accendit Et sicut stuppa radio solari exposita p̄us exsiccat et
statī accenditur et usqz ad summā eleuacōz affectio eleuat sic dicat pat
noster qui es in celis &c Sm igr virtute p̄dcāz sic dicat· pr· ide tu es
ille qui filios spūales ꝑgeneris mediante sumitus amoris germine Tūc
vere ero filius tuus quā scintilla amoris michi misero infunde· O quā te
diligam ut filius tam dulcis pris efficiar noster· ide tu es ille qui latis
sime bonitate tuā large diffundis Si ardentissime te amarē tūc ali
quid in me misso tue intime et latissime diffusionis stillares et michi
tu pr· pius tamq̄ filio subuenires O quā te ardēter amabo ut ī me aliq̄
tulū tue bonitatis appeat latitudo Qui es in celis· O aīa mea insensibil
quā ad instar celi claram effitieris et nitida et diuersaꝝ virtutū sideribus
adornata Tūc enim in me bone pr· modo miro habitare inciperes O quā te ego
amore ardentissimo constringaꝝ et p flamā amoris aīa mea insensibil
plenaqz fetibz expurgabit· statī enim in me tūc certissime subintrabis
et mūdū sic mee hospitiū inuenires Sanctificet· nomē tuū O bone pr· quā
tua noticia sanctificabit et sine terra ī me misero efficiet· Quod tūc erit
quā oī carnalitate depulsa tu solus sup oīa diligeris O quā igr· te tene
bo nā te solū hui' onis me diuicias hūe reputare nō enim tūc terra ī
me misero locū haberet si tu pr· dulcis p amorē ī me habitares Adueniat reg
nū tuū heu michi dne Vult quā in me habitare et regnare ēnimus glia
quā gulositas quā luxuria et cetera huiusmōi Sz nolo regnare ī me nisi
te pr· bone Tūc vere ī me regnares si ardēter te amarē nā in solo
amore ardētis animi veluti in ꝓprio hospitio requiescis O igr· quā per glu
tinū amoris ardentissimū te tenebo ut ī me regnare incipias et solus
ad regnandū in regno meo tenebroso aduenias Fiat voluntas tua
sicut in celo et in terra Tūc enim voluntas tua p̄mordiali ī me efficiet
quā ego miser vermis terrenus sm fragilitatē humanā voluntati tue a
nimo ꝯsentiaꝝ sicut illi beati spūs qui te ī celis facie ad faciē ꝯtemplantur
Si quis me dulcissime deus tibi faciet ꝯsentire nisi solius amoris vehe
mencia que oīas voluntates ꝯiungit et hoīez diligēt nomī inte ipo quā di
ligeris ꝯformare et miro mō transformat a claritate in claritatem Qn
igitur o bone dne vere ex toto te diligā et tibi glutino dileccōis vnitus
tibi soli ꝯsentiaꝝ Panē nrm cotidianū da nobis hodie O panis ange
loꝝ qui tua refectione dulcissia reficiaꝝ In hoc enim angeli et sancti beate viuūt
ī p̄ria hoc inquatū bone pr· affectoibz flamigeris te ꝯtingūt O quā panē amo
ris hebo ut de eodē cibo in p̄nti nutriaꝝ quo sancti et angeli in gloria saciant
ut de micis comedāz que cadūt de mensa dn̄i mei O bone pr· hunc panē
da michi hodie nō cras vel ī futurū tm ꝙ ī quietū erit cor meū donec h
pane celesti aliquātulū ꝯfortetur Qui ideo cotidian' dr· ꝙ ī quantū plus
comedi· In tm desiderio cotidiano habundanti' repetitur· Et dimitte
nobis debita nostra sicut et nos dimittim' debitoribz nris O bone con
ditor qui debita peccōꝝ meoꝝ eē dimissa ī quoquo mō cognoscaꝝ Si eīz
vere te diligerē tūc quodā sapore interiori ea in dimissa cognoscerē nā
sicut peccm meū me tibi reddit inimicū a te me miserū separando sic amor
tuus vniendo tibi oīa dimitti cogēt et me tibi offensū placatū efficiet et
redderet ꝯiosū O quā igr· te amore ꝯstringā ut oīm peccō dimisso tibi pla
citū noticia experimētabili me sentiā Et ne nos inducas in temptationem
O bone pr· hoc peto non de tua bonitate diffides tibi inseparabili amo
ris glutino colligari Sic sciens ꝙ ex quo ardor tue dileccōis me miserū
ad te trahet facilis tanto ligamine ligat' sine astucias oīa contraria vi
lipendam et tibi soli vincto inseparabili adherebo O quis iuuabit me

ut te solu astringam qui solus veluti bonus hospes me modo turbidu securu
efficias Sed libera nos a malo Amen. A malo non tm pene infernalis sed et
purgatorij non tm hoc peto ut tormenta effugia / sz qz utrobique e dolor nam si
essem in iferno te nuquam faciem ad faciem videre / si in purgatorio diu post morte
stetero minus plongabitur desideriu meu faciem tua plena gracie videndi i quam
desiderant angeli semper pspicere Sz si ego te ardenter diligere tuus amor re
conciliacionis pena infernale debita pro offensa absolueret Si te amarez
sit flamma amoris pctor rubigines exureret / ut i ultimo moriens exitu
affectibz flamigeris expurgatus ad te dnm desideratu sine aliqua dilacione
meus spus euolaret O igr bone pr qui te hoc ardore diliga qui et pena
infernale euitas et a dilacione ignis purgatorij me absoluas quod
mi pstare digneris qui cu pre et sto spu viuis et regnas deus per oia secu
la seculorum Amen. De via unitiua Capitulum xvj — liber tcius

Dicto de via illuminatiua quoquo modo actuali p ipam ad unitiuam as
cenditur Sequitur de unitiua Et primo que sit / 2o de psuasionibus
ad ipam / 3o de industrijs quibz mens in ipa firmissime solidatur
et hec ptinet ad practica et ad usu qz eciam si aliquis simplex nes
ciat ordinare qz doleat saltem quod doleat et si nescit meditari in scripturis ut
dcm e saltem aspiret ad amore dicens semp in omnibz suis oroibz et peticioni
bus O dne qn certissime te amore astringam Et sic quantumcumqz simplex et
laicus ponit p dolore de pctis veluti p osculu pedis p recordacioz beneficior
veluti p osculu manus usqz ad osculum oris quod e in desiderijs amoris at
tingere dicens Osculetur me osculo oris sui &c et hec via non psumptuosa videa
bitur si pmo osculo pedis et manus se exercat Et postea i alia hora ad
osculu oris aspiret hec aut via unitiua sumitur i verbis illis ubi dicitur O
sapiencia que ex ore altissimi prodesti attingens a fine usqz ad fine fortit
et disponens oia suauiter veni ad docendu nos via prudencie Vult enim sic
ecce aspirantis et desiderantis edoceri ab ipso qui e fons tocius beatitudi
et origo licet ei illa ista de ista sapiencia increata que e dei filius pos
sint recte vel apte intelligi in tali sensu et no sunt ptes affluencia bonitatis
appareat Sz tn hic de ista sapia put tempalis intuitus seipam racionali spui
manifestans e ptis intentio que describitur a doctore egregio bto Dioni
sio Ariopagita in vijo de diuinis noibz sic dicente Sapia e dignissima dei
cognitio per ignorantiam cognita sm unione que e sup mentez qn ab oibz
alijs recedens postea seipam dimittens unita e sup splendidis radijs in
scrutabili et pfundo sapie illuminata hec e illa sapia supnaoz et tocius
trinitatis inclusa et deifica diffusione diuinitus elapsa fidelibz qua mentes
amanciu celesti rore pfuse nec aliquod tempale emolumentu nec aliqua do
na sponsi s. grez virtute et gloria sz ipm qui e tocius deiformis emana
cionis principiu stillantibz affectionibz insaciabilibz desiderijs unitiue aspi
racionibz ipm solu stringere non aliud affectantes ipi vniri desiderat Con
surrectio ergo p unitiuu amoris affectiones flamigeras sup omne officiu in
tellectus in supremo affectiue apice constituta sapia e intenta ad ptis que
e idem qz mistica theologia qua mens unita linguis affectionu occultissime
dilecto alloquitur que no alicuius mortalis industria sz solu diuina insp
iracione seipam manifeste menti pdit que in hijs verbis laudatur put e et
na inequati roe sue imensitatis a fine usqz ad fine attingit et ut e respo
ralis inquantum suauiter cuncta disponit s. racionales spus Quorum p hic
racionabilis spus ab ipa feliciter instruitur respectu oim suauiter dispon — Quo aia disponitur suauiter per
dummodo desuper radiante lumine ordinatur / pmo respectu supcelestium tu — istam sapiam primo respectu supcelestium
eni in ipa beatissima trinitate sic a pre filius egrediens ab utroqz spe
sanctus amor neruus pcedens connectens pre et filiu sic a fonte bonitatis sup
ne sapiencia unitiua pcedens menti adhuc vianti infertur illapsa quodo ip
sam connectit increato spiritui et sic pr et filius licz distincti tn unu sunt
amoris connectentis dono. Sic pista sapiam qua sola mens supmo spui inheret

tanta nobilitate licet inclusi sit perfrui meretur ut unum dicatur cum illo ab apostolo
sic dicente Qui adheret deo unus spiritus est cum eo. Ordinatio non tantum affectionis ratione ordi-
nis personarum per unitivum amoris sapientiam acquisitam sed ratione divinorum actuum quia cum
isti duo actus sint coeterni et consubstantiales in ipso beatissimo deo videlicet se ipsum cognos-
cere in hoc quod mens in ipso ardet infallibili cognitione per ardorem cognoscit ve-
luti in amore ardescentis meridiano calore recubans et ardens in ipso qui
indeficienti ardore se diligit et prout ipsum cognoscet intimius non tamen per creatu-
ram sensibilem ipsi prout possibile est conformatur et in ipsum amore deifico transfor-
matur. Sic mens disposita expressissime eternorum actuum est imitatrix. Sed non tantum ut
est ordo personarum nec tenetur tantum actuum divinorum trinitatis et unitatis sed ut ipse bea-
tissimus deus est totius creature tam mentis angelice quam humane tam creature
sensibilis quam insensibilis fontale principium. Unde et in hoc solum consummatur excelle-
ntia creature quia in id principium a quo habuit originem primordialem revertitur. Que quia ra-
tionalis ab ipso immediate conditore creatus ipsius trinitatis insignitus imagi-
ne ampliori dignitate ceteras creaturas precellit et divino iudicio prefulgens
et reformatus existit quando sublimatur per amorem extensum cogentem transcendere
limites naturales ipsi unitur affectione amoris extatica a quo primordiali-
ter exivit ut iam circulus eternus in ipso apparere incipiat ad illum a quo exivit pri-
mordialiter revertendo. Sed et ipse conditor eternus non tantum est ipsius creature prin-
cipium et origo sed et omnia suis rationibus eternis sic ordine incomprehensibili regulantur
ut omnia queque divina regulante prudentia finaliter in suis ordinibus conquiescant.
Sic mens per intimas affectiones consurgens quodammodo mirabili ipsam eternam
vocando perfundit saltem quo ad hoc ut innata corruptio paulatim sit debilita-
tur in ipsa inquantum mens per ardentius excitium ad superna extenditur quam divi-
na inspiratione ac victoria perfruitur ut inquantum per amorem in integrum se subiicit
ipso creatori in tantum caro subiecta spiritui naturali inditione ipsius visionem attemper
divino inditio consequatur ut sit mens concors suo superiori per amorem perfecta sic
sequitur corporis subiectio et mentis concordia ut in ipso corpore veluti in reg-
no presideat ut dicat cum psalmista Sitivit in te anima mea quam multipliciter tibi et
caro mea. Sed et ipse beatissimus creator non tantum voluit creature preesse ut fecit
vel dominari ut rector sed etiam in fine temporum qui a celsitudine maiestatis exili-
ens cum miseris peregrinari instituit tandem peregrinationis termino iam parato
ad supernas mansiones ostendit. Sic et ipsi consistenti in carne revertens
in celum mens per extaticum amorem disposita conformis efficitur que in sua pri-
mordiali creatione libera a suo creatore progreditur. Sed et corruptioni cor-
poree necessitatis coniuncta subiecta multiplici fruitur mendicata efficitur. Sed in pos-
terum superceleste immissione diuturniori aspiratione ardentium exercitio ele-
vata iam quodammodo arram felicitatis eterne pertingit quia ubi amat ibi iubi-
lat et in illo ad quem tendit desideriorum importuna tendentia veluti in na-
li termino conquiescit et sic qui in principio tutissimus assistens pro quo ad statum
incarnationis medicus verno glorificatus ascendens in celum apparuit ipsi per
unitivam sapientiam conformatur ut merito dicatur in apocalipsi de veris amantibus
iam quodammodo sibi reddita per purgamentum amoris innocentia puerili hii se-
quuntur agnum quocumque ierit. Capitulum xxvj

Sed non tamen respectu ipsius conditoris per istam sapientiam mens unitus in
amore motus perfectis disponitur. Sed etiam respectu iubilantium beatorum
in gloria quo ad hoc quod una requies eterna que est deus beatissimus
finis unitus desiderantissimus immediatius consistitur utrisque. Sed in hoc
tamen est differentia quod mens glorificata iam in eo per assistentiam perpetualem conquiescit licet in-
satiabilibus desideriis veluti absens sursum trahi ineffabili ardore ut tamen sibi
intimius uniatur aspirat et ista dicat Trahe me post te in odore unguento-
rum tuorum curremus. Illa vero dicat Introduxit me Rex in cellam vinariam. Iterum illa mens
superna quietatione cum sponso perfruitur iam obtenta felicitate indicibili delectatur.
Mens vero coniuncta hac sapientia licet tendat superius non quietatur est de suis motibus
anagogicis in ipso actuali exercitio sine omni tamen multiplici vel intellectuali imita-
tione vel delectatione consistit. Sed potius est ibi miro modo corporalis afflictio.
Sed de hoc solum differentia quod in illa actuali tendentia directe et sine obliquatione consurgit

velud lapis ad centrum

ueluti lapis ad centrum inferius in ipsum beatissimum qui est sue dignitati locus uni-
nalis correspondens Unde multi decipiuntur in hac parte minus experti existimantes
in istis motibus anagogicis celesti dulcore mentem consurgentem multipliciter tormi
Cum ergo mens laboriosissima sursum actione agatur et extensione spiritus fit que-
dam corporis eneruatio et spiritualis separatio et membrorum etiam corporalium impetuosi-
tate motuum anagogicorum protensio secundum illud Iob Suspendium elegit anima mea et
mortem ossa mea Unde impetus anagogicos corpus sine magna afflictione su-
stinere non potest nisi gaudium spiritus de spiritus recta tendentia temperaret Iterum beata
mens continuo et indiuisibili exercitio in ipso summo bono ueluti eterno dulcore
afficitur Hoc autem modo inter scalari et intrinseco in ipsum consurgit Cuius motus cer-
tissime est adinstar commissionis sideris stillantis si ille emissiones ex libera uo-
luntate procederent quia illi motus anagogici sunt quasi instantanei ut statim post
consurrectionem mens infra seipsam inferius prolabatur iterum et iterum consurgit et iterum
infra seipsam recedit Iterum mens glorificata in ipso cuius pulchritudine facie ad fa-
ciem contemplatur ardentissima unione coniungitur ut licet ibi sit cognitio et di-
lectio simul tamen cognitio naturaliter precedit dilectionem Sed mens hic consurrectioni actuali in-
tendens prout est hic intentio omnis rationis et intelligentie in suis motibus inditus re-
scindens officia nam intellectus excecatus carnis corrupte fantasiis est admixtus
Ideo debet in consurrectione amoris amoueri secundum in patria purgabitur in qua carnis
corruptio deponitur Et ideo per solam affectus igniti consurrectionem erigitur quia ibi af-
fectio intelligentiam precellit ut cito patebit Et licet in hiis et in multis aliis mens
anagogice consurgens a mentibus glorificatis incomparabiliter excedatur tamen mediante ista
sapientia utraque eadem uita supercelesti uiuificatur et eodem pane desiderabili utraque re-
ficitur Sed per istam tandem sapientiam ad conformitatem prout possibile est spiritui beato Quomodo anima etiam disponitur
in mentibus angelicis ordinate disponitur quia ipse angelus est substantia intellectualis in angelicitate mentium
ab omni corporali depressione penitus absoluta gaudiorum lucis eterne incommutabili cla-
ritate absortus Sic cum diuina sapientia dono gratuito sue ineffabilis bonitatis menti
intranti affectionum extensam notitia experimentali seipsam prius demonstrat oculos
intelligentie aperit ratione appropinquationis ad ipsam quia ipsa incessantissime est lux et
claritas Et exinde ex eo quod spiritus ipsi qui est superior secretius per amoris contactum con-
iungitur non immerito plus restringitur carnalis affectio Et exinde carne supra
carnem extensa magis ac magis absorbetur et sic per desideria amoris uitam du-
cens angelicam dicat cum apostolo michi uiuere Christus est et mori lucrum In qua parte secundo mens
per pedes affectionum in ipso qui est uera uita aspirat ardentius quietari in tantum minus
carnali affectioni coniungitur cum sentiat ea que sunt spiritus et per omnibus magis ac ma-
gis in deo absorbetur et sic quodammodo per hanc sapientiam licet misera quo ad
tria predicta in magna tamen distantia uitam angelicam imitatur ¶ Sed per istam tandem
sapientiam rationalis spiritus ordinatissime intra seipsum disponitur quia illud signum Quomodo per istam sapientiam anima intra
meditationis humane ineffabile comprobatur tamen in illa creatura extra seipsam egre- seipsam disponitur ordinate.
diens sue tendentie et sui etiam appetitus requiem extat reperire quia cum mens humana
ceteris inuisibilibus creaturis excellentior inuenitur ipsam eminentius et plenius sa-
pientia supercelestis inuitat quia ipsa est ymago cetera uero sunt uestigia Tunc enim
cum thezaurum diuine sapientie antea occultatum reseruatum in seipsa diuina bonitate
percepit iam non egena alterius delectabilis meditatione fulcitur iam non a sui primordia-
li nobilitate degenerans intra seipsam inclusam quadam iocunditate relicta extimi-
nori unitate cum deo intima iocunditate letatur dicens cum diuino Iob nolens
ab ipso de cetero separari In lectulo meo moriar et sicut palma multiplicabo dies. Cap. xxiii.

Non tamen disponit animam quantum facit intra seipsam querere aliena men-
dicatam extirpans Sed a re preciositatis sui ipsius existentis in mente In-
quantum enim nobilior seu sanius possessus luceat In tanto spiritus plus an-
gelicus quia si omnes thesauri omne preciosum delectabile quidquid oculus
potest uidere uel inuestigare intellectus percipere nichil ipsa mens respectu ipsius sapientie que
sola deus in corde possidetur reputat secundum coram omni sapiente affirmat Tamquam
lutum extimabitur aurum in comparatione illius quare quia est tanta nobilitas in ipsa dig-
nitas et attractiua ut omnia que desiderantur huic non ualeant comparari no-
bilitas etiam ipsius non tamen apparet respectu ipsius existens in spiritu secundum etiam respectu aliorum inferiorum

Quo p ista sapiaz certificat^r fides spes et caritas et primo de fide

gratuitor uel gratis dator uel acquisitor que mag^s inter ipa appetibilia in
dicant^r per ipaz em certificat^r fides corroboratur spes et caritas inflamat^r
Certificatur em fides in hoc q mens sensibilit se sentit trahi infallibili no
ticia i illu qui e solus desiderij quieti^s et hoc sicut ita uere uel sentit verius
q oculus materialis videat matiale obiectu Si ergo illu in que tendit istis
gsurrectionibz infallibili sit cognoscit ia quodamo mes certificat^r q ille
e uerus solus deus uerus dns que cu fide colit uel eciā cu incipientes
et pficientes ad ista sapiaz heant p beneficia incarnationis et passionis p
tingere et p hmoi gsideratos in ipa diuinitate affectus mag^s ac magis inflam
metur opz q mens cu iam e in ista sapia actualr eleuata q i reo ordine ad
illud ptingat et sic ex gsequenti gnexione diuinitatis et humanitatis cognos
cat Sed et cu mens p ista sapiaz de multis que ad fide ptinet spus licz adhuc
miser certifice^r ad plenu Siat quelibz fidelis aia q ex quo mes ad istam
sapiaz ptingit Si omes mundi sapientes et omes philozophi ptestarentur
et confiterentur et dicerent tua fides no e uera fides quinymmo decipe
ris ipe econtrario adiisantibz i videres Vos omes falli et ego solus uera fidez
teneo multofelicius q p rones et inuestigationes p amoris unitates hns
in corde infallibile firmamentu ut cu aplo dicat Scio eni credidi et cer
tus su Certificat^r fides p hanc sapiaz Sz eciā corroborat^r spes q cu
spes sit certa expectatio future btitudinis Jntm p ista sapiaz roboratur
ut ia quasi de obtinenda futura gloria no timeat Quod sic videmus q qu
domicelli alicui principi diutius morti existo familiariores fuerunt ut quez
primo timebat ut dnm ex quada familiaritate iam timor aduertencias ma
iestatis resilies penitus euanescat ut de ipius familiaritate et bonitate g
fidentes nullatenus se credant ab ipo decetero separari Jsto mo ad intellectum
anagogicu referendo mes prius tepida tanta p affectiones et desideria
continuaz familiaritate gsequit^r ut ipius dilecti dono in ipa mira gfiden
tia relinquat^r ut oīs timor pungitiuus nisi p modu cautele ab ipa peni
tus extirpetur ut dicat cu aplo Quis me separabit a caritate xpi tribula
tio an fames an gladius an nuditas primo eciā nec instancia nec futu
ra per istā eciā sapiaz inflamatur integrat^r et pficit^r caritas q cum
ipe xpus deus bndictissimus sit ignis consumens in tm a spu uictore oimodo ocm
frigiditate expellat inquant p extensionem ipi intimius appinquat quia tu
p motiuis anagogicos ad ipius intimiore unionez aspirat solis spualibz ra
dijs exurentibz se exponit et uelut stuppa solaribz radijs ab igne desuper
emisso accenditur Vn iste sol mentes di exure tripliciter quia et ipe per se au
gmentat ardore in spu et mediante ardore obstacula resecat que amorem
impediunt ut ardencius inflamet^r Jpe eciā spualia bnficia supaddit quibz
ipe amor in ipo pficit^r Jteru ipe facit mente exure ad hoc q ipe deus ar
dentissime unice diligat^r Exurit eciā ista sapia mente ut in deuz penitus re
lata in seipm hoc amare ferueat ut iter ipa insatiabilibz desiderijs usqz
ad plenissima unione aspirare languida no desistat Caplm xxiiij

Quo p ista sciaz sapiaz mes ppomt^r oi phie et sciencie

Non em tm uirtutes p ista sapiaz pfectu optinent principatu sz et
per ista mens oi philosophie omi inuestigatoi roīs oi speculatiue
theologie et inquisicioi pponitur naliis em phia ipaz caz omni per
hoc quod appet a sensibilibz creaturis sibi cognouit creatore affir
mans infallibili argumento q tanta creaturarz bonitas ta mirabilis ordo
tanta eorudē immensitas non nisi ab uno omnipotentissimo creatore i esse
exit fm illud apli Jnuisibilia dei a creatura mudi p ea que fca sūt itellecta
conspiciuntur Sempiterna quoqz eius uirtus et diuinitas et sic uenerunt
ad cognicoez philosophi Sz cu totus mundus nichil sit i gparatione spus ro
nalis fm ipius sapie increate ptestatoz sic dicentis ludens eciā in orbem
terre et delicie mee ee cu filijs hom Vn totus mundus e sicut paruus
ludus in quo paululu apparet pulchritudo respectu mentis angelice uel
humane Vnde quia nichil de intimis mentis condicionibz inuenerunt stricta et
mendica e nalis cognitio et isti sapie quatu distat ortus ab occidente

icomparabili substernit. Iter respectu consideracionis methaphisice vel theo
logice que ambe sub racione entis vel eius diuiz vel primarie intencionis sub racione
vnius veri vel boni deum simplicissimum apprehendunt. Mens autem per istam sapienciam
sub nulla racione predicta sine aliquo cogitatu concomitante vel precedente motum
amoris sui apice ipsius affectiue ipsum qui est summum apprehendere modis incredibili
ad quam apprehensionem nec intellectus consurgit nec intelligencia speculatiua.
Quo autem hoc sit et quo intellectus ab affectu possit diuidi in theorica sed
practice ostenditur. et de hiis que ad hec pertinent super illud consurge ignote.

Capitulum xxv. Quo respectu inferiorum mens suauiter disponitur.

Uidendum quo respectu inferiorum mens suauiter disponatur. Respectu
enim corporis subiecti debitum est superius quod summe sapiencie regenti supernus
mundum mens per istam sapienciam conformatur. Sed tamen addendum ultimus quod
sicut sessor equum virtute frenum iumentum sibi subiectum vertit ad libi
tum ad dexteram vel sinistram sic et mens per istam sapienciam erepta non curuata con
sistat in corpore virtute ipsius amoris velud quodam freno spirituali sensuum ex
teriorum reprimit mordinacies ut ad nutum et imperium ipsius ad quem tendit prout
potest melius omne regimen tam in verbis quam in sensibus equaliter regulet et statuat
in suo subiecto tabernaculum secundum exemplar quod sibi in mente monstratum est secundum
quod diuino moysi ut habetur in exodo sub typo diuina sapiencia impauit. Sed et per istam Quo respectu omnium mundanorum
sapienciam mens respectu omnium mundanorum disponitur. quibus per istam verissime dominatur. quod per istam sapienciam mens disponitur.
sic apparet Si enim aliquis princeps tremens vniuerso orbi preesset et haberet tot diuicias
delicias et honores quot omnes mortales habuerunt ab inicio mundi et in hiis oblec
tari disponeret iam ipsis subicitur. dum ab ipsis quietem vel aliquam plenitudinem
vel perfectionem quam non habet de se obtinere appeteret. Qui non in hiis oblectatur ipsis
vero subiunt. Solus ergo ille est dominus qui sic omnia inferiora vilipendit ut nihil
il terrenum per amorem contingat quia tunc per vilipensionem omnia sub suis pedibus
conculcantur. In hoc ergo regno dominatur anima cum non alibi querens requiem
supernis desideriis se extendit dicens cum apostolo Omnia reputaui ut stercora ut
christum lucri facerem. Ideirco petrus et paulus gloriosi principes tremendi sunt
Sub typo debitum est etiam filiis israel ab ipsa veritate inconfusibili promittitur sic
omnis locus quem calcauerit pes vester vester erit. Si ergo qui vilipendit conculcat
omnia multo magis verius quam mundi principes omnibus dominatur. Hic quo disponitur respectu inimicorum infernalium

Sed et per hanc sapienciam suauiter respectu inimicorum disponitur. tum racione reieccionis
eorum tum racione fortitudinis. Sagitti enim vsitata inspiraciones inimici pugilantis
quo de mente vnita a suo dilecto valeant sepere. Sed per istam sapienciam liberatur
quia haustu amoris fonti luminis appropinquat. Et ex ista appropinquacione diui
nis radiis necio illustratur. quibus etiam versutissimas temptaciones et palli
atas sub specie bonitatis pretractas cito et sagaciter apprehendit. Tunc hostis saga
citas confugatur. quia secundum quod in prouerbiis dicitur Frustra iacitur rethe ante oculos
pennatorum qui super affeccionum desideria volant sicut nubes et quasi columbe
ad fenestras suas sicut in ysaia legitur. Quo mens respectu sue fortitudinis disponitur per istam sapienciam

Disponitur etiam respectu ipsius fortitudinis quia tanta vehemencia ipsi inheret
quem diligit quem veraciter cognoscit ut potius millesies se permitteret iugu
lari quam ex delectatione dilecti offensam incurreret. et ad istam fortitudinem incre
dibilem obtinendam sunt ista duo coadiutoria ut velud de sua familia ip
sius dilecti dextera protegente dirigatur secundum illud sapiencie Iustorum anime in ma
nu dei sunt et apte sui quia etiam si fortissimis temptacionibus ab inimicis
compelleretur intensius velud puer timens ledi ab aliquo ad matrem tanto cicius con
fugeret. Sic mens in fortissimis temptacionibus ad subsidium illius quem di
ligit velociter consurgit ad ipsum aspirans intensius recurrit. Et iste
modus vincendi demones inter alios est precipuus. Quo per istam sapienciam anima ad perfectionem perducitur.

Per istam sapienciam temperante virtus diuina ad perfectionem Ex hoc enim est in tem
perancia humana quod homo in gula vel luxuria vel aliis carnis illecebris
obmissa vera delectatione que est ex cognicione dei et est inseparabilis delec
tatur. Cum igitur multo maior sit illa delectatio que est in deo quam que est in carne

sicut deus melior e q̄ illa creatura in qua carnales hoīes delectant̄ in tm̄
eū de vera illa delectatione mēs sensibili· expit̄ur in tm̄ etiā vehemen̄
carnale delectatoz respuit et illā iucundes ī lectulo amoris qui ē vera io
cunditas sic dicit anceln adherē̄ aut deo bonū ē igitur· hac vera ab ipā ce
tera alia facilis vilipendit· Quō p istā sapiaz acquirit̄ pfcā iusticia·

Q p iusticiā em̄ sapiaz iusticia pfcā acquiritur / q̄ vera iusticia ē reddē deo
quod suū ē / pmo em̄ p sapiaz vnitiuā / reddit̄ deo quod suū ē / nā p quelibz
motū ↄsurrectōis aīa ↄstitut̄ ante deū p affcōz etiā amoris aīa q̄rit que
dei sūt / nō que sua sūt / nā ali· nō ē vera dilcō nisi plus dilectū q̄ se ipm
ipe amans diligat / ipe etiā amor ipm quiescē nō pmittit / nisi ī eo quē
diligit / quia sicut pondus lapidis nō pmittit ipm quiescē donec ad c̄
trum suū locū nālez deueniat / sic nec amor spūalis pmittit ī alio quies
cē q̄ in solo deo qui ē oīm spūuz vltra que nichil desideratur· terminꝰ
nālis / nō tm̄ reddit̄ deo quod suū ē per sapiaz vnitiuā / sz et aīe qđ· suū
ē redditur· in eo q̄ p ipaz pficit̄ in seipā / quia scḋm plm̄ aīa pficitur·
virtutibz et sciencijs igr· tūc ē ibi sumā dīs diligentis pfcō / qn̄ ille qui est
virtus dei altissimi / qn̄ ille qui ē fons totius sapie et oīa sapiā sine scie
tia creata tam in supiorībz q̄ in infiorībz ab ipā emanauit / spūalī per
se ipm mentē visitare dignatur· verius q̄ ī loco mali sedeat / verius ī
habitat deus in ipā aīā que diligit ipm / et hec spūali habitatōe vt dem
ē / quia ipe caritas ē et qui manet in caritate que ē verus amor ideo
manet et deus in eo vt in canonica Iohis legit̄ / p hanc etiā redditur
p̄mo quod suū ē et in eadē amore quo dilig̑· pat̄ / dilig̑· filius Ex
hoc em̄ q̄ aīa suū creatorē diligit deꝫ etiā nālez creaturā diligit que
ē ipius p̄ris eterni ymagine insignita Ex eo em̄ q̄ pr̄ dilig̑· ex eo ve
nit sola et p̄cipue aīaz dilcō / ex eo multiplicant̄ ↄrones p aīabz depdit̄
liberandis ille idē amor gemitus multiplicat / vt aīe ad ipm̄ creatorē
reuertant̄ / vt ·s· mortue p pctm̄ p vitā diuine grē̄ sufficient̄ Sicut dicit
Jeremias clamās et dicens / quis dabit capiti meo aquā et oculis meis
fonte lacrimaz / et plorabo iniquitate ppli mei die ac nocte· Caplm· xxvj·
Quō aīa disponitur p istā sapiaz respectu magni meriti·

Q Quomō etiā p hanc sapiaz disponūt̄ aīa respectu meriti scḋm doctores
omnes affectiones theologicaz planū q̄ quoties mens ī deū ime
diate mouet̄ vita eterna toties pmeretur· Et quia quotiescūqꝫ
vult aīa sit disposita pot actualī affcū velocissimis motibz in in
cēsis plus q̄ dicē valeaz eleuari meretur in gloriaz in qualz ↄsurrectōe Et
quia singulari merito correspondet glīa / excepta ↄsubstanciali corona de vi
sione pulchritudinis diuine / constat q̄ p hanc sapiaz sibi corone ī numerabiles
cumulant̄ Concludēdo g° ad p̄mū / sic p istaz sapiaz mēs ignita pfcit̄
vt ad instar· circuli qui ē pfcā figura inter alias in p̄ncipio et in fine eo mēs
a sublimibz egressa / reuertendo ī idē q̄ pfectione ab eodē puncto ī eundez
punctū directissima ordinatione regredit̄ Q ergo sapia etiā q̄ nullus
mortaliū pot manifestare illā admirabilē et increatā sapiaz que a te fonte
vite imediatissime pcedit / Item ad docendū nos vnā prudentie q̄ g° vsiuꝫ
aliaz sciaz ī ista sapia / practica pcedit theorica / pmo g° subdit̄ de practica
qua mēs purgat̄· in pma via / In scḋa illumina̅ / In 3ª pficit̄· Et licet sapia simili
plicē viā ultīe ierarchie videat· ·s· purgatiua thronis / Illuminatiua cheru
bim / vnitiua seraphim / Quia g° ut dcm̄ ē hec sapia psuaderi pot ab hoīe
sz nō doceri / ideo subdit̄ hic triplex via p qua quibz quantūcūqꝫ simplex doc
trina ista celeste nō humanā que ad vsū diuinitꝰ obtinebit· Sequitur oratō·

Q Tu beatissime deus et altissime qui vera es ī enarrabilis ī mutabilis
pcellans oīm bonoz virtus pncipali· conditiua / qui aspectu tuo angelos
reficis q̄ tu qui es increata sapia que mentes angelicas et celestes radijs
pclaris irradias / tamq̄ vnifica virtus / Ita tuos amatores adimplia vt ab ifi
mis sepatos sufficies nos ad tui desideriū et cognitoz / et semota oīs mens

distractione quietas nos ad aggregantis pri unitate qui i horreo eter
ne claritatis dispsiones agregas isrlahelis Amen. Queda declaratio istis ptie hic Sequitur liber quartus

Sequitur g° pmo que sit sapia 2° de psuasionibz ad ipaz 3° de idust
rijs p qua mens in ipa firmissime solidatur Et hec ptinet ad practica
id e ad usu q etia si aia simplex fuit q nesciat ordinare saltem q°
quomo doleat 2° etia si nesciat meditari i scriptura ut decet e su
prius saltem aspiret ad amore dicens semp i omnibz oroibz suis O dne qui te
strictissimo amore astringaz Et sic quatumcunq simplex uel laicus potit p do
lore de pctis petis ueluti p osculu pedis p recordacoz beneficioz ueluti per
osculu manus usqz ad osculu oris quod e in desiderijs amoris ascede dicens
osculetur me osculo oris sui &c. Et hec ia psumptuosa no iudicabitur si pro
i osculo pedis et manus se exerceat Et postea in alia hora ad osculu oris
aspiret. Sequitur de tercia via Caplm xxiij

Sequitur de tercia uia Accedite ad deu et illuminamini Cu ciz deus
beatissimus luce inhitet iaccessibile sm q ait diuinus apls Cu ois
ronalis creatura distet ab ipo gradibz infinitis ad hoc q lucis
eterne sup pulchris claritatibz illustretur necce e aiaz q a se agre
di et gratuito bnficio creatoris supius eleuari ut sit aliqua approxiatio
et aliqua assimilatiua conformitas inter creaturaz recipientez et ipm be
nignissimu influentez Ideo dicit diuinus pplia Accedite ad deu et illumina
mini ut illud pcedat et imediate illuminatio asequatur Ibi ergo tangit
complete istius libri matiaz in quo cursu exenco q a omib diuinorum et the
ologos tractantes et tractatores no p speculu creature uel ingenij inues
tigatione uel intellectus exercitio docet ad cognicoz imediata creatoris
attingere s per amoris unitiui aspirationes etia flamigeras quibz non
tm quia deus e s etia quid sit deus beatissimus ipe pricipiu totius beatitu
dinis et origo infallibilis adhuc degentes in miseria pgustamus Que i tm
excedit cognitione romis uel intelligetie ut dicetur postea iquatu sol cunc
tis alijs planetis pulchrior et stella matutina ceteris sideribz fulgentior
unitiuis qua reuelantur abscondita qua reserantur occulta que no hu
manis et tremis facit amante attende s potius sup seipm eleuati im
mediate diuinis et celestibz insistere disciplinis Quia g° amor extuans
ad unione dilti aspirat ardentius sursu trahit spm ut fonti ueri lumi
nis appinquet et solus facit accede ad illu qui e oriens ex alto hos qui
i tenebris et umbra mortis sedent illuminas ut p ipm motiua et aglu
tina cplectissime suas pfectiones obtineant ut mens ardore amoris et
decore luminis a suo dilecto misericordr decoretur q no solu p amore uni
tiuu glia eterne beatitudinis in recessu spus a corpe possidetur nec solu
uita celeste in tris ducere no humana sius sursu extensis actoibz mentez
interiore sollicitat s etia sup oia incopabile p amoris unitiui desideria
pfectio amplioris cognitionis relinquitur q studendo audiendo uel p roix
exercitia conquirat. In hoc g° pnti opere quod ad declaranda libri duo
nisij mistica theologiaz conscribitur e prius intencio ondere theorica ibi in
clusaz quo aia creatori suo inhereat et ipi effectiuius ueluti dilecto dul
cissimo radicabilis unatur ubi ulla paucissima s infinita sunt gnuntur
sicut manifestissime i sequentibz apparebit qua in hac unitiua sapia no ab
eo quod extra dirigitur s ab eo quod intus pcipitur mentis extensa unitio ad
sui dulcissimu incipientis attingere ipius dono gratuito recipit icrementu. Sequitur stilus huius sapie

Stilus aut istius libri et istius opis stilus e pure anagogicus ubi quiz
inferius par ad aliqua cdescendit ad sensu anagogicu manifestius
explicandu ut solu pure amatores hant supma sapiaz unitiuaz
in se ipis pcipiant ut a mudi sapientibz uel mundana amantibus
neqz quo ad intellectu neqz quo ad effectu illaten capiatur. Finis aute
e attende quo aia ad sponsi unione totis uisceribz debeat aspirare ut
aurea glorie et diadema impetuz regaliu ualeat pcipere in pnti.
Sequitur quinqz rones appetendi ista sapiaz et amore Caplm xxiiij.

Intencio huius sapie

Quod oīs rōnalis spūs tamq̄ suā btitudīnē debeat appetē̄ p quīz
rōnes. que ante pncipale videndū ad audiend' recipiendū que
i sequētib; dicent' pluries pmittitur. Pma qᵒ rō sumit res
pectu rōnabiliū creaturaꝝ et mundanoꝝ actuū. Scda aliā rō
nes respectu pfectionis ipaꝝ potentiaꝝ aīe que p vnionē amoris i pn
ti feliciter obtinetur. Vltimo rōe cōsummationis pfectus et augmēti
quo mens seipa fortior efficitur semp et pro amore dilecti semper se
ipaꝝ ad maiora extendē cupiens donec in recessu a corpe sibi sol ius
ticie ipm visura facie ad faciē sitit ē oriat'. De insipientia om̄ mortaliū et maxīe religiosoꝝ
In pma eni rōe insipiēcia om̄ mortaliū et maxime religiosoꝝ ostē
ditur. Sicut eni quidā sciis dicit Vnusqsq; artis industriis appetitus
cūctos labores pericula atq; dispendia equanimit' et libēter sustentat ut
in agricolis et negotiatoribus et militib; exemplo sensibili cōprobatur
nā in agricola nūc torridos solis radios nūc pluuias et glacies nō
declinās cura infatigabili scindit et indomitas agri glebas frequente
sulcat vomere ut eam cunctis sentib; expurgatā vniuersis qz granib;
absolutā i modū solubilis arene exercendo cōminuat. Hic solū finez
intendens s. percepcoꝝ copiosaꝝ frugū exuberantia segetū nō al' adep
turū se eo confidens quo vel ipe possit vitā securius deducē vl' possit
amplificare subāz. Si ergo tot laborib; tot calamitatib; icessanter ex
tuat ut possit recumbis terena pcipe p modū tpis i tpis quietitudine iue
turus. Nō inmerito oīs aīa totius trinitatis insignita ad ymagine et
maxime religiosa que ad hoc obtinend' efficatius ut deo eterno vniat'
strictius p aliis se subdidit i quo potīt p vitua desideria exuire. Et si in
pncipio aliqua forsan difficultas vel carm reputata icollerabilitas vide
atur. Tn̄ cito in tam iocundo dilecto desiderata requiē potīt inuenire. qz in
igressu ē via artissima sm dnz i libro sapie sic dicente Sn pauas verum
in multis bne disponetur. Et nō inmerito quia iste certissime inueniet a qᵒ
om̄e gaudiū et oīs iocunditas emanauit. 2ª rō quo mercatores nos iducit ad istā sapiaꝫ.
Scdo videmus q illi qui solent negotiationis exercere comercia nō icertos
pelagi timent casus nulla discrimina pcorrescūt dū ad finē questus solli
cite attendētes hec omīa ppeti hilarit' pcurant'. qz si tales corpus et a
nimā tanto subeunt icessanter discrimini quanto dz rōnalis spūs icessabili auiditate iardescere ut illū suauissimū inueniret cōmerciū ab ipo eli
minante egestatē et oēm ab ipo inopiā remoueret et nō ipm vagari
pmitteret non vltra in creaturis aliis oblectamēta adulterantia mendi
caret cū ipe beatissim' cōuenire̅tur. expimentali hospitalitas qui ē omne
mentis tendentie sufficientissim' quietator. de quo dicit aīa cū ipius
sensit iocunditaꝫ sapiaꝫ in Job In lectulo meo moriar et sicut palma mul
tiplicabo dies. nolens ad cōsueta discurrē iam hūana cōsolatione nō in
diget quia iam illi vnita ē in quo om̄ languor suoꝝ tam corpaliū qz spū
aliū inuenit saluberrimā medicinaꝫ. 3ª rō quo milites nos iducit ad istā sapiaꝫ ppt ipoꝝ cōtinuū.
Tercio etiā videmus q hij qui milicie mūdiali ambitione libidinosa
inflamantur dū pspiciunt honoris ac potencie finē peregrinationis extra
nel pericula non sentiunt nec pcutib; erūpnis lectisq; frangunt' spontū sibi
dignitatis finez cupiunt obtinere. Si ergo i tot miseriis iuoluuntur ut ad
modicū tpris laudib; hoim vento ianis glie decuerunt. hec sufficient p
nimii reputantes pro omnib; pressis multiplici tā in corpe qz in spū fati
gatis. Quid dignū posset pagē mens rōnalis creature nobilissima
respectu tui sui creatoris mendica ut ad illa tanta creatoris premia
pueniret ut illi a quo cetera de nichilo pmordiale originē hnt i amo
ris vinculū desideriis vniretur et tanto honore in cōspectu creatoris digna
iudicari valeat ut nimis qz nimia nimis qz nichil pncipis vite sponsa re
gin celoꝝ dilecta valeat proprijssime appellari et ad tantū honorē ab
altissimo creatore nimima puocetur sic dicēte In canticis Aperi michi
soror mea sponsa mea columba mea. --

Sequitur Capl'm xxviij

Dicto quo per actus mundanorum et secularium mens ad tanta dilecti
gaudia prouocatur. Dicendum est quomodo per creaturas irrationabiles ad
quaerendum in suo creatore multipliciter excitatur. Primo in sensibilibus
secundo in vegetabilibus. Tertio in aliquibus irrationabilibus vel sonantibus.

Quomodo bruta nos prouocant ad istam sapientiam.

Videmus quod illud edulium quod aliqua experimentali notitia animal brutum
gustu delectabile existimat ad illud currendo cum impetu sine dilatione acce-
lerat. Cum ergo mens nostra praedicta habeat unum solum obiectum in quo vera requies
et omnis satietas in ipso pariter continetur divino iudicio misera iudicatur ut tanto
delectabili sibi pietate et immutabiliter assistenti misera defraudetur cum bruta
ad suum delectabile cum tanta festinatione accelerent sensibiliter obtinendum.
Et ista nolit faciem suam erigere ad illam veram sapientiam de qua ab increata sapientia
in libro sapientiae sic dicitur. Omnia bona venerunt mihi pariter cum illa. Venit enim
omnia ut nihil in mente in ipsius praesentia remaneat incompletum bonum non bo-
num ut multiplicata in mente diligentis amore benefactoris simul vene-
runt per hoc non a se signans sed ab alio haec omnia obtinere. Sed ex influentia ipsius
dilecti misericorditer influentis pariter cum in me ipsa antea nihil boni habue-
rit et si quid fuit multiplici amaritudine replebatur. Et cum illa non pos- (soli
sessione ipsius unitivae sapientiae mens interius impinguetur et medullas
ipsius multiplicatis fructibus irroret. Sed et multa dilecti exenia sive splen-
dores et distillationes multiplices praesentiam unitivae sapientiae comitantur ut tam
per ipsam quam cum ipsa mens experimenta gloriae obtineat in primitiis ineffabilibus. De
cetero autem reputari si illud quod videmus in brutis sensibilibus nos rationa-
les non facimus et respectu momentanei delectabilis pigritantes circa in-
feriora lamentabiliter occupati ac etiam bruta in cordis generositate impude-
ter et miserabiliter dormitemus. Hic possumus capere exempla de plantis et arboribus.

Hoc autem apparet in vegetabilibus quae ut stabiles sint et concussione ven-
torum immobiles maneant in terram radices emittunt profundius ab humore
ipsius terrae in qua figuntur recipientes nutrimentum ut etiam ramos emitten-
tes superius per infixionem firmissimam sine sui concussione in suo loco firmius
sine perseverent. Sic mens per amorem unitivum supra se erecta per pene-
trativas affectionum radices in eo cum per amorem unitur radicata infigitur
in qua infixione unionis [illegible] exhauste per amorem maris
[illegible] redundantiae ipsius fontis omnium deliciarum plenitudinis per importunita-
tem motuum amoris quasi quibusdam radicibus ad stipitem affectus descendit
inferius mente ipsa sit fortificata in ipso ut radicibus ad sponsum sine
obliquitate perfecti animo ascendat ut etiam corroboratione motuum
amoris qui hic radices supra nominantur ramis ceterarum potentiarum omnium profun-
dantur. Et inde sit fortificata ut non iam ad modum arundinis spiritualium ve-
rorum turbine quassatur. Et sicut humor facit arbores vestire florem et
fructificare et etiam nihil horum sine virtute ipsius humoris arbor mate-
rialis obtinet penitus. Sic et humor amoris facit florere arboribus ad
magis placendum dilecto contemplationibus exemplaribus et fructum operum si-
ne exinanitione proferre folia verborum non de ariditate mundanorum nisi eam vi-
lipendendo. Sed de hiis quae placent illi quem diligit facit amor viridita-
te perpetua apparere ut illius promissionis veritatem experimentali notitia in se
ipsis percipiant quia iam dudum degentes in terris et cum in hiis habitantes [illegible]
promisit dicens. Mensuram bonam et confertam et coagitatam et supereffluen-
tem dabunt in sinum vestrum. Hec enim promittit deus altissimus animae aspiranti quae
ad instar insensibilium arborum per amoris motus ignitos in ipsos infigitur
ut quod videt in creatura quam excepte et insusceptibile delectationis et
iucunditatis cognoscit. Hec ipsa nihil appetat cum tot delectabilia pre-
mia a collatore omnium promittuntur. Et quae sunt ista summa praedicta insinuat
mensuram dicit quia tunc se ad suam infusionem sollicite disponenti datur
amor id est perfecti amoris unitio quae mensura esse dicitur. Haec ipsa sola ca-
ritas animae mensuratur ut desideratam perfectiore unionem [illegible]

et efficacius apprehendit quem ardencius amare desiderat Et secundum suorum desi
deriorum mensuram apportando se tum eterna altissimus ipse pauperale se infun
dit que vere bona affectum mentis erigendo deo eterno diligente vincet non
bono per participationem sed in summo bono ampliori bonitate mente sibi vnita
deificatus ut eo solo bona dicatur et melior omnibus mentis angelica et humana
in quo amor transformans creaturam in creatore habundancior redundat ut
ipse solus nobilissimus intus homines anthonomasice debeat vocari quia in ea
qui solus bonus est secundum suam ipsius summam facit in deum sua extensione deificata ani
ma transformari cuius fructuum multiplicatione et exuberantia habunda
cia vires et virtutes anime perfundens ut vere redundantie ipsius nichil rema
neat vacuum Et ideo conferta statim dicitur Sed etiam ex pnta vnitiui amoris
ex qua totus homo respergitur cibi quedam vnitiui creatio ut vna mom
alterius preoccupatione cupiat Et ideo estuans non potest sit adulata coope
riri cineribus quin estu semper quo ad aliquid caloris emittendo aliis e
mineat Sic amor superfluentiam operatur usque ad illa exteriora quorum de hys
circa que vertitur mentis affectio verba libencius proferuntur ipsa mens qua
dam limitatione amoris preponderans ut os quod est internus quo mens premit
quod sentit internus proferat diuina non humana celestia non terrena Unde
potest dici inmensura amor secundum quem affectus dirigitur potencias suas multiplici
exhalatione convoluit virtutes creatas quo ad operandum exagitat
Ut igitur ad ea que sunt interius se extendens sua dignitate et ex deliberati
one loqui vel facere nisi de pertinentibus ad ipsum suum possessorem ullatenus non per
mittat In hoc gradu dicitur anima lamentabiliter excitari ut laboret instancius secundum
sum principium interpcionis ubi quia tota est vnitiue sapie difficultates aggre
diatur audacius ut tandem cito maneat imobilis in loco sibi generali
aut quasi naturali sue primordiali origine naturali appetenti firmissime reddetur

Quomodo per exempla insensibilium anima magis efficaciter disponitur Capitulum xxx.

Dicto quomodo per exempla sensibilium et vegetabilium mens ad suum de
lectabile obiectum debet excitari et in suo loco naturali inadunabili radi
cari dicendum est quomodo per exempla irrationalium efficacius excitatur Sic
enim omnia corporalia locis sibi appetentibus conformatur sic spiritualia for
mentes angelice et humane locum habent spiritum non admixtum corporalium dimensionum
sed sue contendentie et ne redigantur in nichilum ipsa sua dextera continetur Sic
enim corpus vere sue ponderositatis statim ad locum naturalem ut in ipso quiescat
naturaliter deportatur sic mens donec perfecte constringat illum qui sua dignitate non
potest non appeti per pondus amoris usque ad ipsius vnionem supercollocata si
ne quiete vaga sine refectione famelica meditabit quantumcumque ceteris
delitijs vel honoribus occupetur tamen non satiabitur nisi illum cuius naturaliter est ymita
trix imago que naturaliter appetit per contactum amoris fuit assecuta et nisi in sig
no iugis letitie in ipsa se penitus admittet mentis importuna tendentia non qui
escit Unde et hoc in Iohannis euangelio insinuatum habemus a diuino petro
preceteris amante ardencius sic dicente Viderat enim ubique inopiam in ipso solo
cum ipsa principaliter loquebatur perfectam quietem inueniens dixit Domine ad quem ibimus
verba eterne vite habes Dominum vocat quia ipsum colit omnibus postposita creatu
ris potest cum appellare dominum cum amor non determinatur ad aliud sed vertitur ad ipsum
a quo tamquam a fonte primordiali emanauit et sic dicit Ad quem ibimus Qua
re vero non est recedendum ab eo in persona amantium subdens efficacissimam
rationem Verba vite eterne habes non verba oris exterius sed mentis interius
tuas distillationes multiloquas inmittendo quibus multo efficatius quam per
argumenta vel per creaturas vel quecumque alia verba vite eterne incognita gau
dia tuis amatoribus manifestas ut ipsa sentientes secundum diuinum paulum ce
tera omnia ut stercora reputant ut te lucrifaciant Quanto respectu ro
nalium cum naturaliter anima secundum suas potencias obiectis competentibus perfrui desideret
sibi ad arduum verum delectabile aspiret se extendendo superius ut illi ineffa
bili vniatur qui est summa maiestas incommutabilis veritas indeficiens bonitas

De istis breuit᷑ transeo quia de istis oportet inferius determinare plenius. In ad
p̄ns sit. Verā arduitatē mercatā ēē aīa nō reputat in hijs quib; quantūcūz alijs
p̄excelles altioribz honoribz eleuetur ipm̄ uere ē tā mēte q̄ᵃ corp̄e ut sensi
bili᷑ cōplaūmis mendicitati et subiectioī multiplici subiacē. Sz nūc solū mens
ī optentu uere arduitatis cōgaudet q̄n p intimā amoris unione tanta lib᷑
tate pfruit᷑ que nō pōt cognosci nisi ab illis qui ipaz experimētabili notitia
psentiunt ut diabolū non timeat mortalē hoīez nullatenꝰ ptimescat ut et
multos pene et⁹ne nō sentiat ut susteptoz mortis amplectedo gaudeat
ut quia īmediate p ueram unionez creatori xp̄o se subicit in omnibz libertaz
ꝑmissioz ipius exequat᷑ dicentꝰ Si filius dei uos liberauit uere liberi
eritis. Tūc enī uere filius dei liberat q̄n p dexterā amoris ipaz extenden
do uel intendedo porrigit ut ipi inhereat oī creature supposita ut nichil
sub deo penale amanti ī mutuis desiderijs dneretur. Et hec ē rō quia in loco
tuto p insertionē amoris se firmit᷑ collocauit nichil aliud timet extinsecū
nec etiā ipm̄ in quo habitat cū amor familiaris minas illius quē diligit
faciat obliuisci. Vn̄ dicit ipā deitas in Johe. hec locutus sū uobis ut ī me
pacē habeatis In hoc mundo aūt pressurā habebitis. Tūc enī deus q̄n mēti lo
quit᷑ et se ipm̄ p spūaliū influxionū colloquia p̄nte demōstrat statī pax se
quitur quia ip̄e ē ab oī seruitute redēptꝰ libertꝰ. Qui etiā altissimꝰ mū
danis pssurā pmittit hīndā quia dignū ē ut qui uenerantissime maies
tati se ipm̄ p uerū amorē nō subdit ab oī creatura miser cōculcet᷑ ut oēs
creature suū uindicet creatorē illū afflictione multiplici cōculcando qui
nolēs ei p mortē subici p amorē dīm̄ xp̄m̄ derelinques et adherēs alijs
uilitatibz quasi ip̄e nō eēt uerus dñs uilipendit. Vn̄ quāto ī aīa īheret
p ardentiorē amorē intimius deo tanto efficatius ab oī subiectōe liberati ī
regno xp̄o felicius iocūdatur. Quo uolūtas pfēc satiat᷑ ī deū et nō ī alia creatura Capᵐ xxxi

Dicto q̄ ibi ē iste uerus honor in amoris unione repositus ī quo ē to
cius subiectionis priuatio. Dicendū quō ī ipo solo rō inuēit ueritate.
Sz quia p̄ntis speculationis ē q̄ uera illumīatio ex amore reliqu
tur. ideo dicendū ē quō uolūtas in ipo et nō in alio pfectissime sa
cietur cū ad ipius pringerit ī p̄nti cōsp̄ctū uiatrix beatissimā unionē sicu
sicut diffusius dicet᷑. postea cū mēs ī se ipi ignobiliori nō quiescat sibi cō
solatio terrena uel delectatio nō sufficit licz ī ipis q̄nz etiā ꝯ sua nāliā lam
tabiliter occupetur. Et hoc quia omē delectabile si uerū ē quietat appete
tis desideriū sine tendentiā Sz omē creatū quātūcūq3 suauius extimari ua
leat appetitū relinquit famelicū. et nisi forsan ad bonū totali᷑ quietatiuz
ut apparet sensibili᷑ in omībz Ergo ī mundanis oblectacōibz nūquā affectū
nis tendentia cōquiescit. Quid nā ergo mēs pdicā faciet. Unū solū sibi res
tat ut ad illius prīcialē unionē accelerēt quē solū ipā meliorē īueniet
qui solus hꝫ thesaurū iocūditatis in seipo abscondituz quē cū quis per ex
pimētalē notitiā inuenit uadit et uendit oīa que hꝫ p gaudio et emit
agrū illū. Ager enī dr̄ amoris unitiui planicies In quo mēs currit per
ignita pedibz affectionū fulcita in quo thesaurꝰ absconditꝰ inuenitur
q̄n p amoris extīa iste qui ē uerā iocūditas p spūalē notitiā uel excen
ūz spūale aliquod p̄ns ēē sensibili᷑ cōplatet᷑. pr̄e tūc amorē adepto mēs
hilarit᷑ cetera omīa uilipendit cū quis uel qualis sit ille qui diligitur
in affcū pcipit cū sese sup se ad ipm̄ dilcē extenderit dilci dexterā sb
leuatus ut ea q̄ p̄us audierat uerius q̄ᵃ illa que sensibili᷑ cōspicit et
manifestius cōprobetur. nō īmerito ꝑ hoc dicit Sermo. Aliud melior ē di
es una in atrijs tuis sup milia. quia dū p atria planiciā amoīs mēs
aspirando percurrit celeriter plus senties in una die de mētali leticia q̄ᵃ ī
milibz dierū ualeat ī uanarū rez ineptis oblatōibz experiri. Et die in at
is nominat. quia mens dū nō p istā planiciē currit. stat se multiplici ob
tenebrante caligine obfuscari.

Sequitur de ueritate creata. Capitulum xxxij.

Sequitur de obiectu racionalis quod et veritas dicitur. Ista enim veritas raciona
li spiritui respondens non in veritate creata conspicitur quia omnis veri
tas a falsitate a deceptione ab opinione est penitus elongata et non ibi
de veritate increata fit mentio sed de creata hic loquitur. Et propter hoc
quod veritas ignoratur ideo accommodatur falsitas ideo sequitur deceptio et
multiplicatur opinio et hoc est quod veritas occultata non potest cognosci ni
si lumine desuper irradiante spiritus quo abscondita divina indulgencia intellige
cia tamquam mediante lumine scilicet sicut mediante naturali lumine dirigente visu
ale radium ad obiectum sensu exteriori corporalia sensibilia deceptibiliter capiuntur.
Si ergo lumen divinum desistat iam creata veritas in mendacium convertetur
non propter defectum ipsius sed propter remanentem mentis offuscacionem in se percipere intelligi
bilem veritatis radium non valens. Cum ergo secundum quod sensibiliter videmus quasi
omnis veritas sit maxime de divinis nisi illa quibus per fidem acquiescimus
in dubitacionem vel opinionem conversa iam vix non pure per humanam doctrinam veritatem
racionalis apprehendit. Ut ergo inveniat veritatem ad amoris unionem proper
et ut vermis quod corpus corpori per naturale vel artificiale glutinum vel in con
tractum labore operatoris industrie corpori alii coniungitur, vermis mentis per a
moris osculum unitur illi qui secundum divinum apostolum lucem inhabitat inaccessibilem.
Et tunc sibi dilectum suum timore filiali timenti pariter et amanti promissio dei
per prophetam Malachiam consequitur dicentem: Vobis timentibus deum orietur sol
iusticie. Tunc divina misericordia superdeam consequitur misericorditer que est ac
cedite ad deum et illuminamini eius reddit in vij° divinorum nominum dionisius ro
nes quia cum mens erga illa que sunt create veritatis adipiscenda inmer
git affectum finaliter non unitur illi ut deus splendore multiplici decoretur
qui facit solem suum oriri super bonos et malos sic dicens. Cum mens ab omnibus
aliis sic recedens postea se ipsam dimittens unita est super splendentibus ra
diis profunda et inscrutabili sapiencia illustrata ut omni menti insinuet quod non
nisi mediante unione amoris mente summo et inaccessibili colligantis ve
ritas quo ad profunda et inscrutabilia penitus cognoscatur.

De profectu mentis diligentis. Capitulum xxxiij

Sequitur ultimo scilicet de profectu mentis diligentis per amorem dilecti ad
maiora se extendere cupientis. Non enim sicut humani philosophi
qui illa que quoquomodo capere poterant intellectu fastu super
bie inflati attribuere contempserunt illi fontali principio a quo in
mentibus omnium racionabilium spirituum omnes veritatis radius emanavit. Sed quo
rio inquantum sensibilibus mens maiori desiderio inardescit et per veram sapi
enciam mens edocta sit se per sua merita que ipsa possidet nullatenus
obtinere in graciarum laudibus collatori omnium se diffundit ut quanto ab ipso a
pliora receperit in tanto se humiliorem in suis oculis reputando se abiciat
ut non fiat divino iudicio arguatur scilicet illa in quibus nichil habet proprii sibi
attribuendo animi elevatione inanescat. Ista ergo sunt duo brachiola qui
bus mediantibus mentis sursum actio affectuum multiplicium recipit incre
mentum quia ab una parte se ipsam despiciendo comparat ab illa parte divina in
fluenciam provocando ipsius dono gratuito pervenire ad maiora et copiosa
prima pervenire. In hoc enim quod ipsa que habet non sibi attribuit sed omnia redig
it ad laudem omnium largitoris gratuitate in se exarat quia se ipsam verius
impugnando qua pluvia divinarum graciarum exuberans montes et colles tran
siens vallis humilioribus se diffundit ut quanto maior humilitatis gravi
tas tanto amplioris gracie susceptibilis habeatur. Et hoc quia omnis crea
tura inquantum suum recognoscit principium se ipsam adnichilans ut de ni
chilo creata est in tanto recognoscit plus magnificenciam creatoris cui
ipsi soli omnem et omne bonum attribuat. Ita non inmerito dicitur de superbis:
Deus superbis resistit humilibus autem dat graciam. Aliud est brachiolum quod parte
quoque dextere qua adiuvatur mentis desideria ut ardencius solito inens

ipsius exercicijs exerceatur qua dum per amoris unionem anima sentit que de-
siderat prorumpit in laudem ipsius multimodam que laus super omnia exceptis exer-
cicijs amoris ad conferendum collaudanti maiora provocat largientem Unde
in persona talium collaudancium dicit beatus Johannes in apoc. Benedictio et claritas
et sapientia et graciarum actio etc. Unde frequens beneficiorum recordatio est quasi quedam
tuba intonans in auribus dilecti ut sibi ampliora beneficia condonentur Ista eciam di-
uinorum beneficiorum frequens meditatio stimulat spiritum ut se totaliter diffundat
in arcioribus obsequijs affluentissimi conditoris Unde dicit david in persona talium
In meditatione mea exardescit ignis quia dum divina beneficia meditando
recogitat in tanto ad amplectendam maiora pro amore conferentis animus
mar desit. Incipit liber quintus Capitulum xxxiiii

Dicto de hijs tribus que unitiva debet ab omni racionali spiritu concupisci et per
consequens illa in quibus ipsa sapientia determinata diffusius continetur
est principis intencionis inquirere quomodo unitiva sapientia et mistica habeatur
obtineri tria principaliter in presenti opere ostendentes primo de ipsa sapi-
entia in generali secundum quod alternatim duplex intellectus theorice in scripturis con-
stribuitur 2º de mistica theologia quantum ad suam perfectionem 1. de removendis
obstaculis ut via in subsequenti plenissime habeatur Tercio de unitiva sa-
pientia in se ipsa considerata Dicto quod racionalis spiritus nisi summo bono inhe-
reat non potest in aliquo quietari Dicendum est que sit humana industria
per quam amor ardencius excitatur et inflamatur unitivum desiderium ad hoc quod dilec-
tus ipsam erigendo oculo respiciat pietatis Et hoc per illud quod dicitur per 9 In
spectrix divine sapientie Ad quod nondum cum bona assuefactio sit omnis ardua
possessi inquirere initiale principium Circa ibi de necessitate concurrit ad hoc quod
perfecte respiciatur divinitus et unione desideratissimam consequatur quorum unum
est interius in mente 2m in corpore 3m a loco 4m a tempore Primo enim sicut videmus
quod quando sol refulget in virtute sua in meridie reverberatur oculi a solaribus
radijs et eciam obfuscantur necesse ad hoc quod fonte solis aspiciat ut quo-
dam ordine primo clarum aliquid aspiciat vel quod ipsum solem in ortu consurge-
ntis aurore deinde ipsum circa horam tercie postea per assuefactionem ipsum vide-
re poterit in meridie Sic mens postquam omnia terrena dimisit et postquam ajam
dijs innidimus se penitus sequestravit tamen est involuta multiplici obte-
nebrante caligine que adhuc non permittit ferri spiritum expeditis moti-
bus in obiectum Sibi gratum necessaria est industria quod nemo repente fit summus
ut sive habeat devocionem sive non sive senciat se calidum sive frigidum, tamen ut
postea pluribus dicetur compulset ad hostium divine bonitatis divina mundans ob-
secrando ut illum dilectum per amorem estimantem senciat qui ipsum creavit ad
suam ymaginem ad sibi soli amoris obsequia impedenda Non ergo a suo
proprio proposito desistat sed tamen compulset secundum suum paruitatis modulum donec per
quieta amoris voce dilecti suavissime audiat consolante Ecce ego ipse
sum in Johanne. Secunda industria. Capitulum xxxv

Secunda industria est ut cum in principio se multum elongatum ab ar-
dore unitivi amoris senciat per que dicitur dilecto coniungi quod hoc est
supra mortalis hominis facultatem quod miseria et distans tanti
amoris unionem appetat necesse est ut illos qui epitalamio
cum ipso letantur in gloria totis visceribus advocando inclinet ut quod iam ipsi
non amant sed ardent in ipso totaliter per ipsorum supplicaciones scintillas ardoris
existens in miseria percipere mereatur nam ardore ipsorum desiderans sed de
micis que cadunt de mensa dominorum suorum administrare catuli desiderat satiari
et maxime cum ista duo dederit secundum consilium psalmiste dicentis in persona ipsius
Levavi oculos meos in montes et statim subditur Unde veniet auxilium
michi Job Consilium oblivioni ne dederis dicentis et ad aliquem sanctorum con-
verte quia licet tamquam regales consortes omnes mentes angelice et sancti excel-
lenciores sint affectione propria exorandi tamen unum specialem habeat cum proprium

*Quo racionalis ad verum amo-
rem excitatur ardencius.*

Prima industria

impendat obsequium ut cum semper non possit ad divina attendere Ille suos de
fectus impleat qui in celesti gloria ipsius semper astat conspectibus qui vi
det eum revelata facie quem ipse laudat incessanti iubilo pro huius suffragia a
more consequi desiderans qui quantum est de se non est dignus ad plantas sui dilec
ti affectus oculum elevare Sed quia ibi dictum est quod mentes angelice et spiritus beati
in gloria sunt proprie deprecandi cum illa felix civitas ex hominibus constet et an
gelis ipsos angelos venerari non negligat Sed vocem audiat Raphaelis lo
quentis pro Tobie adhuc caligantis dicentis Ego obtuli orationem tuam domino hec
sibi dicens in persona anime ascendere cupientis Hii sunt enim expeditissimi pa
ranimphi qui internum pias affectiones dilecto afferunt ut suis infatiga
bilibus de sua naturali bonitate incommutabiliter inclusis defectum supplere de
beant per illos qui nobis tot insignia impendunt obsequia qui misterie bea
tissime redemptionis in incarnatione ubi mediatores pacifici extiterunt
qui nobis pacem de celo reddita creatoris et creature iam pace reformata
per vite principem dominum nostrum ihesum christum pro nobis ipsum collaudando grates
reddendo solempniter gaudia beata humano generi nunciando iocundi nun
cii affuerunt et suum angelum a divina bonitate a sua primordiali origine
ad sui custodiam deputatum veneretur deprecando attentius ut ipse pauper
attingere valeat per amorem illum in cuius amplexibus ipse absortus luce in
accessibili felici beatitudine iocundatur ut audire valeat illud quod da
meli prophete in alia persona diligentis dictum ab eodem Ozina vir desideriorum
es tu quid enim poterit mens illi beatissimo conditori et consolatori repen
dere qui tam dulciter admonet ut creatori suo perfecte anima inhereat
si est in caritate desiderabili que si abscisa fuit per peccatum ab ipso ut ad
fontem vite mortua iam mea anima revertatur admonet qui mentem tot
splendoribus ea que ipse percipit se ipsi obviantes multis modis irradiat
et suis excitationibus attendit suo consortio in audita leticia iocundetur
et maxime cum secundum suam puritatem mentis spiritualis est conformior ei cum idem sa
pere desiderat in quo ille totaliter absorbetur Tunc enim fidelis est transitus
ut mentis ea que sibi angelus obicit recipiat qui non tantum in natura sed etiam
in gratie perfectionabilibus conveniencia qui est eiusdem amoris affinitas licet
primus immediatius irradietur Et sicut est impossibile arenam maris et stel
las ab homine numerari sic sunt ipsius civitatis nos beneficia infinita Ipse enim
est omnibus assistens custos comitans dormientes proteges et defen
dens

Tercia industria Capitulum xxxvi

Sequitur de 3a industria que est in modo quo ad corpus quod ad
orantes in divinis desideriis existendum Et cum modum multi
pliciter orandi nobis expressum in sacra pagina videamus Primus moises
qui erectus in corpore manus ad celum extentas erigebat Secundus
in paralipomenon in salomone qui genibus flexis facie versa ad terram
manus ad celum dirigebat Tercius in novo testamento in beata magdalena
constituta in terra in facie pedes beatos benigni redemptoris lacrimis iriga
vit Quartus in sedendo quem ab ipsa magdalena habemus in luce dum ipsa sede
bat ad pedes domini in silencio plus orans interius in cordis desiderio quam ex
terius labiis oris Quintus a domino nostro ihesu christo qui precatus est ut ab eo calix passio
nis si possibile esset transiret exorabat Sextus in cruce qui extensis manibus
erectus corpore patri spiritum commendavit Septimus ab apostolis domini ipsum ad pa
trem ascendentem desiderio intuentibus ad ipsos in corpore erecti facie versa ad ce
lum orabant interius Cum ergo secundum diversas affectiones et cogitationes diversus
reperiatur modus in orantibus oportunus tamen in isto speciali necesse est quod corpus totali
ter sit erectum et facie versa ad celum supinus quia secundum dispositionem affectionum anime necesse
est conformitatem corporis et secundum dispositionem actionis spiritum respondentem unde si
mens que se extendit in ardore motum unione dilecti desiderans facie versa
inferius inclinaret impediretur actualis tendencia vel in parte maxime cessa
ret cum ipsum desiderando appetat qui est supra ipsam infallibiliter vel incessabiliter

Multiplex modus orandi

collocatus secundum beatum Dyonisium desiderata gaudia prurientem dicentem. Dum sic
ageris ad illum qui est super omnem substantiam et cognitionem. Unde vel corpore toto erecto
stando vel genibus flexis necesse est mentem per motus anagogicos consurgere conve-
nientem sicut dictum est secundum etiam quod videmus in illis qui de aliqua spirituali subtili ma-
teria subtilius seu profunde. Vel in hijs etiam qui loquuntur de altitudine est necessaria corporis
dispositio ut semper actori inferiori videat ut semper se interioribus quod ex-
ternus est configuret. Tamen in meditando vel flendo pro peccatis potest ibi alia esse
dispositio corporalis ut ad similitudinem publicani terram respiciat inferius qui
suum benignum redemptorem quod se ad iracundiam provocavit. Et sic secundum alia spiritualia
extrinseca meditando vel cogitando potest esse dispositio alia vel alia. Tali etiam ana-
gogica actione necessaria est dispositio que dicta est supinus quia cum ardendo affectu
unionem desiderans loquitur ad deum sit attente et velud si eum videret faciem ad
faciem. Cum igitur licet sit ubique tamen ut est in celo dirigitur amantis eloquium. Cum ergo
loquitur ad eum quem in celis adorat supinus necesse est faciem avertere cum ibi eum deside-
rando provocet in ipsum totaliter transformari. Quarta industria. Capitulum xxxvij.

[D]icto de industria que est in dispositione corporis ad hoc ut citius conspiciatur
ab illo cui soli complacere concupiscit. Dicendum est de quarta industria que
est ratione corporis. Sicut enim videmus in necessitate corporis perurgenda quesita ab temporis
sibi competens semel vel bis in die congruo tempore confirmatur. Sic
anima que est in amore unitiva desiderat hora debita et tempore congruo labores su-
os attingendo se firmat et tempus orationi constituat ut pane et vino vitali amo-
re refecta cotidiano convivio non privetur cum multo nobilius multo suavius ab
amante istud inveniatur convivium quam in pastu corporis carnis refectio sentiatur.
Non est enim dignum ut diva mellifluum amoris prandii langwescat media et
garrule famule hora debita et tempore oportuno carnale desiderium impleat.
Et quod talis sit temporis oportunitas manifestum est quia sicut ex frequenti beneficio
relinquitur habitus in anima. Sic cum mens elegerit tempus orationi maxime de nocte
spirituali deputandum secundum David illud propheticum. Et nox illuminatio mea in delicijs
meis quedam affabilis complacentia in mente remaneat ut semper suum exerci-
cium illa hora impleat in qua se ad deum anima consuevit dirigere. Et si etiam quis de-
sistat ut non hora assueta propter aliquod aliud impedimentum mens in oratione se non
extendat a seipsa arguitur et non modicum quis affligitur maxime si per eam inbe-
sta remaneat quia iam hora preterijt in qua mens dilecto adherere consueverat si-
bi firmam amoris refectionem ministrantem et spiritualis leticie odorifera pocula
propinantem. Si autem de hora competentiori sit quod quando mens divinis laudibus se ex-
tendat audiat dominum per psalmistam loquentem In die mandavit dominus misericordiam suam
et nocte canticum eius. quod maxime dicitur quia tunc minus videtur ab hominibus
quia tunc omnia silent tumultuaria tunc maxime quia dormit populus christianus cum
ratione caritatis cuius debitum assumere non tantum affirmamus sed omnium filiorum baptismatis ut ipse
tunc vigilet simus vesperosis orationibus protegendo ut leo circuiens querens quem de-
voret in ipsis non prevaleat quos pater omnium unicum per magnum filij sui conforma-
vit. Tunc enim in amplexum domini sui iardescat consurgere stet pugil custos quidem
nocte pro quibus deus sine seipsum patri hostiam viventem immolavit. Quinta industria. Capitulum xxxviij.

[S]equitur de quinta industria que est ratione loci. Cum enim seductor antiquus
per proprium laboris nititur et per alios affectus videat quod mens a suo domino re-
trahi volens recedere adspirans ad regnum multo nobilius spiritualis
dilecti desiderans protegi et ad ipsius divinum transferri cuius felicitati
invidens temptando circuit ut quem sub specie aperte malitie non potest decipere
sub specie boni suspirantem ad alia infaliditer decipiat sic ei obviens. Veritas ad-
monet in evangelio discipulos suos dicens Luceant opera vestra bona coram
hominibus ut glorificent patrem vestrum qui in celis est. Tu ergo debes in loco publico et
aperto orationi insistere ut alij insipientiores per tuum exemplum manuducti ut supius
attribulantur rustica simplicitate non solum propter tuum perfectum desiderare sed pretermit-
tendo non modicum ad consile tibi spirituale exercitium multo plus exemplo vite quam
verbo doctrine evincentur provocentur. Ideo locus occultus requiratur ut ex illo prop-
ter quod de consequentiam amoris virtutum gloriam per obmissionem circumstantie non incidat
in ruinam non tamen propter simulationem sed creatoris sui audiat in evangelio fideliter dicentem

Cum oraveris intra cubiculum tuum et clauso ostio ora patrem tuum qui in celis est quia
licet per modicum tempus ab hoste maligno orans in publico pacifice relinquatur
ut spiritus predicta admonitio in corde orantis indicet et inducat amabiliter sed timeo
ne postea orationem suam ponat in honore hominum et se meliorem se aliis reputans
vel sibi preiudicans sic interius inanescat ut sibi dicatur adeo Tu vero odisti dis-
ciplinam meam / evangelii consilium non tenendo et proiecisti sermones meos retrorsum
id est multiplicium consolationum affectu orantium quibus solus deus in mente tam
quam in ipsis loquens se prebere dignatur ut unde consurgendo sepius collatori
respondere debuerat gratiarum actiones multimodas pro beneficio non suis meritis
sed gratis exhibito retrorsum proiciat sed ad favorem humanum in laude hominum conver-
tendo Et licet hec diligentia per instantiam et multimoda pericula attente et cu-
stodienda Et licet ... diligentia ab hominibus observari debeat Tu nomine amans de novo consurgere
cupiens cum magna cautela custodiat cum adhuc habeat rudimentum amoris con-
cupiens cum magna cautela ... periculum imminet ei quam illi qui in duello spirituali se di-
multo plus sine manus periculum imminet et quam illi qui in duello spirituali se di-
utius exercens tamquam clipeo amoris iam protectus iam aptius omnes cogno-
scens hostiles machinatores velut expertus miles de inimico persecutore
novit sagacius triumphare quia tunc securius potest se aliis ostendere quia pondere
amoris extra se interius in dilecto protectore benigno non sine laboribus collo-
cavit. Sexta industria Capitulum xxxix
Dicto de quinta industria que divina inspectorum occasionaliter promeretur
Dicendum est de sexta que est in multiplicatione ferculorum spiritualium quia
sicut quod videmus in materiali refectione aliqui corporum si quid mag-
num quod delectabile ad vescendum communiter promittitur tunc ex eiusdem continua
et diminuitur replicatione gustus sensibiliter fatigatur novorum aliorum inter
tione appetens licet primum sit suavius quam in se est ab omnibus indirectum
et qui prius recenti epulari supervenit copiosior multitudo saciabiliter
et quasi ... et plus interius ingeritur Sic mens sine hora quasi
qui in uno refecit ... totaliter in extensivis montibus appa-
sibi ad divina colloquia dedicavit totaliter in extensivis ...
ad sponsi unionem ipsam expenderet per fatigatos corporis non sustinet esse
ad sponsi unionem ... amoris importuna tendentia non modicam afflictio-
nem sentit dominus est quia amoris importuna tendentia non modicam afflictio
maxime capitis et pectori in quibus plus spiritus radicantur et per consequens
membris aliis corporis ingeritur Ideo epulas recentes sibi multiplicet
et maxime circa tria unum principium et precipuum quod duo alia adiacentia
committuntur principale sit devotissima oratio et castissima affectio quia spon-
so per se ipsum uniri desiderat Sed ad hoc primum maxime incipientibus sit cogita-
tio de passione dominica quo pro peccatis nostris extendit rex glorie se ipsum
obtulerit in cruce pro nobis deo patri obediens ut morte crudelissima damp-
naretur Ita ut a planta pedis usque ad verticem non fuit in eo sanitas nec erat
pars que non sanguine sacratissimo respersa universis aspicientibus appareret
Unde cogitatio de carne est ad ingrediendum ad divinitatem et unitatem amo-
ris interius latitantis ianua Et in signum istius latus suum sacratissimum fer-
ro lancee aperiri voluit Unde ut nos per plagas illius nos in divinitatem inti-
mius introducerent quia sicut quod alibi cogitatio de passione et refectio in eadem
dignitati anime non sufficit sed solus ille qui se ipsum carnis velamine ab hu-
manis aspectibus abscondebat Ideo divinus apostolus admonet deo dicatur super
se consurgere aspirantes dicens Christo in carne passo et vos in eadem cogitatione
armamini quia iam divinitati multum appropinquat qui humanitati unite ipsi divi-
nitati per passionem imitatione passionis pertractando tam preciosa vulnera inte-
rius conformatur quia tunc sine aliquo retinaculo cogitationes de carnis passi-
one potest dimittere quia iam sine in parte assuetus solum in Christo intimius desi-
derat radicari pro cuius optentu de plagis hostiarius cogitabat
Istud est spirituale exercitii principium quod sequitur Capitulum xl
Sequitur de 2o subsequenti scilicet quod non modicum divinam amicitiam sine des-
pectione inscitorditer conciliabit hoc est aliorum peccatorum et expositorum hos-
tibus in peccatis obdormitorum et cecatorum in fetidis in deliciis manen-
tium mortuorum compassio In hoc enim apparet filialis et amorosa dilectio
qui pro aliis quam ad patris sui imaginem creati sunt ut illius unitates in ea
regnet sed in gloria videat sic miserabiliter laceratos sic et alios excecatos ut

De exercitio veri amatoris qui deo uniri desiderit

Primum exercitium veri amantis

2m exercitium

3m exercitium

vix unicus et maxime de adultis i centum invenire valeat qui illum videre in
gloria mereatur in quem desiderant angeli prospicere cum sibi illud decretum observandum
pestendum ediderit Qui mihi ministrat me sequatur et quicumque vincet homo
sedulum famulatum prestitit sive altissimo in bonis operibus sive dyabolo i pecc
iusto dei iudicio post recessum anime a corpore gloriosis vel miserabilibus agmi
nibus coniungetur cuius compleuit dum viveret voluntatem Si gracia mali gladio videat
aliquem corporali iugulatum vel p atroci cruciatu potencioris pedibus suffocari
materiali affectu ipsius misere compatitur quo gracie mentis seditatem precor amare iudi
lum spirituum cum tot filios ipsius insignitos ymagine videat crudelissimorum
hostium pedibus suffocari et illuc eos introduci ubi omnes gutte maris et folia
arborum citius centesimo redderentur quam desistant lamentabiliter pclamare
illa siba que dominus p iob virum divinum pdixerit Pereat dies in qua natus
sum et nox in qua dictum est conceptus est homo et post non immediate cur excep
tus genibus cur lactatus uberibus egressus de utero non statim perij Bonorum
uero hominum uel duplicem reddit propheta dicimus prima erit ex intollerabili cru
ciatu in quo corpus et anima quorum erit deus in gloria punientur sicut quod pariter de
liquerunt dicens vermis eorum non morietur et ignis eorum non extinguetur qui p
mus est morsus conscientie quo penam doloris sensibilem et penam dampni reuere
meruit in eternum dolens de perpetratis in seculo que iam non possunt secundum singu
penam meruitur secundum quod de talibus dicit in libro sapientie protestatur Quid nobis pro
fuit superbia Sed et penam dampni comminatur ipse altissimus p ysaiam dicentes
Tollatur impius ne videat gloriam dei et bene impium vocat ipm quod solus
amor mentem in propria pietate facit vitam ducere qua nec rursus cultus creatori
proprio exhibetur Digno ergo dei iudicio a beata fruitione illius separando tol
litur qui dum vixit in corpore non sit se preparando disposuit ut bonitati increate
amoris vinculo ingereretur Tunc enim uere tollitur qui moriendo morte s i te
nebris a felici visione divine pulchritudinis perpetuis suis exigentibus sepe
Et hoc est quod sequitur Ne videat nobilitatem gloria qui vita brutali vixit
i terris non est iniustum iudicium quod vita angelica i cognicione veritatis serene
et amore bonitatis increate in quibus consistit gloria in celis habitans
perfruatur Quomodo ergo iam hilaris apparebit qui tot pueros suos benignissi
mi filios videt i tam exterminatis doloribus cruciari Ideo dicebat dominus
apostolus ad Corinthios Sollicitudo non pro una tantum sed pro omni congregatione fide
lium Quis infirmatur et ego non infirmor quis scandalizatur et ego no
uror Illud enim membrum vivum et efficacie coniuncti capiti christo non videtur qui
dolores membrorum suorum et eorum vulnera insanabilia non presentit Uer
est gracia divina industria non modicum celeste ad se inclinans clementiam ut sapi
encia oriens ex alto infernis profundatur qui ad hoc totis visceribus tam ob
secrationibus quam piis affectionibus compassione vincitis tamquam illius igniculis i predica
ad proprium i omnibus laborantes attentius ut divina maiestas i emissione sapi
entie doctrine vel fidei sic misericordie inclinetur ut omnis creatura perquam
principes glorie i terris dignatus est apparere quicumque sit ab oriente i occide
te ab aquilone in septentrione christianus iudeus vel gentilis sic advertere
cognitores veritatis pertingat ut illius felici consortio non privetur qui non
pro uno tantum sed pro omnibus seipsum i ara crucis i precabile pero condonavit et
illius beata visione non careat ad quem solum contemplandum et amandum
creata est ut meus precor benignum dominum ihesum christum sectari desiderans suppe
tet pijs orationibus attentis et accensis precatur omnium viventium ut illi conformentur
qui omne perditum in ovile caritatis eterne portans in propriis humeris patri
suis restaurarunt Non enim propheta Ieremias fuit tamquam membrum mortuum et i
efficax qui videns populum suum a rege nequissimo tam atrociter suffocari di
cebat Quis dabit capiti meo aquam et oculis meis fontem lacrimarum
et plorabo super interfectos populi mei die ac nocte Nabugodonosor enim
diabolum Babilon confusione tartaream Ieremias autem deos viventes pamo
re propriissime designavit Sic enim moyses qui solus vir licet esset mitis i
gente sua et ceteris mansuetior appareret manus suas levans ad celum orans

nomine igniti clipeo et hasta amoris fortitudines extensa usque ad celum
dei exercituum attingente pervenerunt ut virtute ipsius israelitarum populus Ama
lech superaret. Sic etiam eiusdem virtute amoris quo deo erat unitus eundem po
pulum sic protexit ut dominus diceret dimitte me ut hunc populum deleam quia sic deum
affectuose amoris vinculo ligaverat ne populo israelitico penam condignam eum
huius inferre tunc. Si enim duo alicuius principis negotiatores et famulantes ex
isterent et alter illorum semper circa proprium commodum negotiaretur attentius. Ali
us non utilitatem totius familie domini sui se effundens sollicite procuraret. ni
mirum a domino sui largitate potiora beneficia acciperet quam ille qui de singulari af
fectu principis circa afflictos carens visceribus simuli fidelitate lucra spiritualia pro
curarent. Ista dico tamquam duo concomitantia iocundant mentis desiderantis ten
dentiam adiuvant ut a suo desiderio et tendente amino non fraudetur. Primum quod
ipsum precedit ut dictum est que sunt circa passionem et plagas redemptoris per
que ad perfectam inherentiam sublimiaremur in se per iam cessat maxime in quibus
dam qui mente in ipsa deitate sine impediente obstaculo iam late apta per exa
rationem suspiriorum ardentium post dilecto solito perfectius inherere. Secundum ista que
est de compassione christi respectus divinum provocatur compassio nunquam cessat immo
mens inquantum ardentius affirmatur deo in tantum ipsum orat intensius ut ipse tot
miserorum visceribus vulneratis salubre misericordie et pietatis adhibeat medici
nam ut in consueta iusticia iam extra dicat cum beato Iob Semper crevit mecum mise
ratio et ab utero egressa est mecum. Tunc enim semper crescit miseratio quia non propriis
affectionibus vel spirituali iocunditati attendit cordis sed infelicium miserie condescen
dit. Tunc ab utero secum egreditur ab illo instanti solis qui ab emanatione
fecunditatis divine vitalem amorem mens recipit quo primitivatus divino
affectui et virtutibus angelicis apparuit ad ipsorum beatam consimilem transformare.

Ultima industria. Capitulum xli.

Quomodo debent ordinare mentem exitum ut dixeret.

Ultima industria est que in sapientia anagogica dignoscitur ab ipsius
amatoribus totis visceribus amplectenda quia si omnem affectum
et inordinatum eo ipso corruptibile et insanabile iudicatur. Sub
eius sapientia omne ordinatum stabile et sic ordinationis decentia iudi
catur stabilitum. Idcirco disciplinis veritatis est cum diutino mori exitio saga
citer laborandum ut suas orationes vel psalmos vel ymnos vel quodcumque aliud
dixerunt ut stabiliant in se mentem dicendo. Item quod primo quod secundo quod
ut nisi firma caritate vel utilitate aliqua vel obediencia maioris aliquatenus
retardentur. Semper id et illo modo quo decreverant studeant diligentius ad
implere quia ex isto felici exitio relinquitur quedam habitatio in mente
de quo animus non modicum contristatur. Si aliqua negligentia vel inertia consuetum
exitium relinquatur. Immo quod in principio ipsius exitii spiritualis laboriosum spiritum
videbatur postmodum quasi versum in consuetudinem suo decore alliciet ut iam frigi
ditas in calorem et tarditas in velocitatem maxime quia amore divino tra
hitur experimento infallibili comprobetur. Unde in canticis sponsa petit trahi sic di
cens dilecto trahe me post te et statim subditur curremus in odore unguento
rum tuorum quia ex quo amor ita activus et sursum activus in supremum affectus ipsum inflam
mando immittitur sponsam in sui dilecti sinum desideratissimum collocando iam
mira agilitate currere incipit ut quotienscumque voluit unitivi amoris desiderio
veluti quodam odore sparso sibi divinitus in ipsum ardentissime se extendit.

Hic determinat de hac sapientia per se et de actu amoris unitivi. Capitulum xlii.

Dicto de persuasionibus et industriis quibus mens super intellectum ad percipie
ndam sapientiam unitivam attingit, subditur ipsa sapientia a deo immediate
edocta a magno ierarcha paulo apostolo tradita conscripta a dionisio
ariopagita solo anagogico exculta ipsamque ad thimotheum suum
discipulum destinate et docete sic Tu autem amice thimothee circa misticas

Crevnis

visiones forti contritione et sensus relinque et intellectuales operationes et omnia
sensibilia et intelligibilia et omnia existentia et non existentia et sicut est possibi
le ignote consurge ad eius unitionem que est super omnem cognitionem et substantiam et enim
excessu tui ipsius ab omnibus irretentibili et absoluto munde ad supersubstantialem divinarum
tenebrarum radium sursum ageris. Vide autem ut nullus indoctorum ista audiat

etc. In hoc verbo pauli apostoli et discipuli sui sapientia suprema includitur et culme
totius perfectionis ut possibile est in via et tota profunditas dyonisii ariopagi
te quo perfecte cognito quicquid est super intellectum in libris dyonisii levius omni ex
timatione efficitur. Unde ista consurrectio que per ignorantiam dicitur nihil aliud est
nisi immediate moveri per ardorem amoris sine omnis creature speculo absque pre
via cognitione sine etiam motu intelligentie concomitante ut solus effectus tan
gat et in ipso actuali exercitio nihil cognoscat speculativa cognitio Et iste
est oculus quo sponsa et sponsus in canticis canticorum vulnerari dicitur quod
quam verum esse ipsius testimonio perhibetur dicentis vulnerasti cor meum soror
mea sponsa mea vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum Unde triplex
sit cognitio Una videlicet que per speculum creaturarum sensibilium respicit que
docetur a Rychardo in archa mystica ubi per xlii mansiones olim in populo
israhelitico ab egypto in terram promissionis venientes expressissime figuratas
docet pervenire et per gradus ascendere ad omnium creatorem Alia est que intelli
gentie exercitio per immissionem spiritualium radiorum docet non primam causam per effectum cog
noscere sed omne exemplatum per consideratorem exemplaris ad veritatem immutabilem
pervenire de qua doctor egregius Augustinus in libro de magistro et vera
religione intelligenti facit non modicam mentionem Alia vero est istis multo ex
cellentior per amorem ardentissimum unitivum qui actualiter sine omni medio ani
mum disponente dispositum ardentissime in dilectum immediate facit suis extensio
nibus sursum actiuis consurgere que in mystica theologia tradita in apice af
fectiue consurgit que consurrectio ignorata vel per ignorantiam dicitur ut re
moto omnis ymaginis intellectu vel intelligentie exercitio per unionem arden
tissimi amoris id sentiat quod intelligentia capere non sufficit Immo quod po
tius est omnis speculativa cognitio totaliter ignorat quia inquantum seraphim
nobilior est cherubim in tantum amor verus etiam hinc ab originali primordio in
dito vel datis gratis dato vel gradum faciente perfectior inquantum potentia motiva
potentia cognitiva excellentior in tantum cognitio per amorem unitivum quantum ad
divinorum secretissima penetranda omni cognitiva apprehensione preclarior est Un
de et hec a beato dyonisio omnes alias incomparabiliter extendens sic diffinitur Sapientia
est dignissima dei cognitio per ignorantiam cognita et tanto preclarior immo divi
salior et utilior aliis scientiis et cognitionibus et apprehensionibus dicitur quod non
tantum ad finem supremum se erigit et amore excitato perfecte unit sponso altissimo cre
atura sed insuper in tantum elevat intellectum ut multo plus omni prudentia et cogni
tione divinis fulgoribus illustretur quam aliquo ingenii exercitio valeat obti
neri Unde de ista dicit beatus dyonisius in vii. de divinis nominibus hanc igitur ir
rationabilem et amentem et stultam sapientiam excedenter laudantes dicimus quod ut omnis
est mentis et rationis et omnis sapientie et prudentie est causa In ipsa est omne consilium et
ab ipsa est omnis cognitio et prudentia et in ipsa sunt omnes thesauri sapientie et scientie
absconditi ubi per sapientiam et cognitionem completa utriusque potentie perfectio denotatur
affectiue scilicet et intellectiue Sapientiam autem vocat irrationabilem quia nec ipsam
ratio apprehendit nec ratione investigando utitur. Amentem etiam vocat id est sine mente
et intellectu quia nec ipsa in suo exercitio utitur nec usque ad tam summam cog
nitionem intellectus pervenire sufficit Stultam etiam vocat quod sine usu omnimode
intelligentie in affectu ista sapientia consurgit quia nulla intelligentia penitus comprehen
dit Subditur enim primo quid sit amovendum 2º quo consurgendum et cum etiam in
ista consurrectione sit anima in statu duplici scilicet ut proficiens et ut perfecta primo sub
ditur quid removendum in primo statu ibi sensus relinque 2º consurrectio
que dicitur consurge ignote usque ibi etenim excessu tui ipsius etc. Consilia enim visi
ones appellat ipse Dyonisius in tota philosophia sua que transcendit omnis
entis considerationes quam intellectiva cognoscit ex ipso affectu procedente nec causa
et ista est verissima et certitudinalis cognitio ab omni errore et opinione
et fantastica deceptione penitus elongata Unde et hec que dicta sunt et que
dicentur sive in theorica sive in practica huius sapientie que affectiue respicitur

Divisio et declaratio textus
sancti Dionysii

sine dubitatione et opinione coram totius mundi philosophis et doctoribus
irrefragabiliter affirmant. Et ideo hec cognitio mistica vocatur i. occulta, tum quia
pauci ad ipsam recipiendam se disponunt, tum quia ita occulte consistit in corde ut nec
stilo nec verbo ad plenum valeat enodari. Hic ponit que res debent derelinqui ut
possimus tanquam ad cognitionem vere sapientie pervenire. Capitulum xliii.

Ussa ista mistica cognitione ubi affectus dicitur iubetur et sensus et
intellectus videntes derelinqui primo a parte ipsarum virium apprehendentium
ut dicunt sensus et intellectuales operationes. 2° a parte ipsorum obiectorum
scilicet sensibilium vel intelligibilium cum dicit sensibilia vel intelligibilia.
Sed ne absurdum istud videatur scilicet sensus derelinquere derelinquendum subditur ratio quia illa
sapientia non est sicut alia scientia que est ex precedenti cognitione sensibilium sed est precedens
desuper secundum regulam beati Jacobi apostoli dicentis a quo hec sapientia vocatur omne
bonum et omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est. Si omne donum mul
to fortius hec sapientia que est optima portio Marie que amore dilecti igne succen
sa ardebat desiderio. Quia ergo hec apprehensio est desuper et non desubtus iube
tur sensus exterior exstirpari quod non tantum de sensuum exteriorum officio intelligen
dum est sed etiam de sensibus interioribus quia nec sub ratione dulcis vel odorabilis sive
olfactus quod idem est vel pulchri vel melodiosi vel suavis ipse deus verissime
apprehenditur cum hec omnia ad apprehensionem rationis prima dirigantur. Et hec unitiva
apprehensio sit super mentem et rationem ut dictum est. Oportet speculativum discipulum
habent alibi haurire sapientiam quam in eis que ad apprehensiones speculative cogni
tionis respiciunt. Et in hoc apparet mira et appretianda nobilitas et eiusdem dig
nitas et quare dignissima in diffinitione in diffinitione Dionysii appellatur
in hoc quod animam quam seipsam se ipsa spoliare necesse est et amore divinitus collocatam li
bertati cognitione cum affectu amoris relicta s. cognitione dignissima ipsorum
mari non tantum de simplici apprehensione ipsorum sensuum intelligendum est sed etiam
delectatione eorundem prout motiva respiciunt quia hoc est ipsius sapientie quasi sui
me separativum quod a sensibus exterioribus inordinata delectatio in creatura
prout melius poterit efficaciter rescindatur nisi quatenus deus finis mediate
vel immediate requiratur quia quanto plus in ipsis immergitur tanto debilius
ad divina consurgit ut dicat cum psalmista Renuit consolari anima mea et quo
etiam redditur ratio istius renuntiationis delectationum alibi sic dicente memor fui
dei et delectatus sum et exercitatus sum et defecit spiritus meus, supple dum exercetur meis
motibus anagogicis ad divina et directa tendentia sursum ad deum delectatur
defecit spiritus in illis oblectationibus que sibi a sensibus corporeis exterius in
tentatione diabolica offeruntur quod etiam delectatione sensuum interiorum intendendum
est quia nec ab ipso vero diligente diligi dulcedo vel suavitas concupiscitur quia
ipse solus appetitur nisi quia hac de causa dulcedinem appetat ut ad intima
ipsius unione efficacius affectus et importunius inardescat. Unde tota ista sapi
entia est in ardenti desiderio collocata ubi omnis cognitio et officium intellectualis
virtutis exstirpari et derelinqui precipitur. Nam quamvis vis intellectualis in illa
de divinis participat maxime quando theoriis divinioribus illustratur. Sed quia
alia est vis in mente multo ista eminentior cum motibus nexis ignita erigitur
ad sapientiam profundiorem tunc ratione ipsius superioris apicis affectus tunc ratione ardo
ris ipsam sursum erigentis quam super omnes apices gratuitos et infusos ratione sue
importune extensionis et dignitatis in rationali spiritu obtinet principatum.
Unde doctor egregius commentator Vercellensis super mistica theologiam sic di
cit in hoc libro altum et incomparabilem profundiorem modum cognoscendi deum tra
didit super intellectuales et substantiales quem ideo gentilis philosophia non appre
hendit quia non quesivit nec esse putavit nec unum sicut quia diffunditur
animam deprehendit cum sit alia que nominatur excedit intellectum quam intellectus ratio
vel ratio ymaginatione s. principalis affectio et in ipsa est scintilla synderesis que
sola unibilis spiritui sancto vel divino est. Et hac de causa cum comparabiliter totius in
tellectus suspendat officium mentis suprema affectio alia secludi precipitur non tantum opera
tiones prout exeunt a vi sensitiva vel intellectiva eliminari iubetur Sed etiam

obiecta ipsorum omnia sensibilia et intelligibilia primo ea que sensu exteriori
percipiuntur quia cum rationalis creatura constet ex natura duplici scilicet corporali et
spirituali utrique hic obiectum respondens cum secundum cuiuslibet capacitatem percipiatur
eterna veritas quo sensibiles homines sunt qui non nisi sensibilia cogno-
verunt veluti servi habentes obtusum intellectum et affectum rectiorum ideo nec
bonitatem nec veritatem divinam in scripturis percipiant Sed tamen ne sint omnino inexper-
tes cognitionis divine possit deus altissimus sensibiles creaturas ut secundum
apostolum invisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur ut secundum divinum ser-
monem aliquis excusatorem non habeat ut se abscondat a calore eius cum ingres-
sus bonitatis eius a summo usque ad summum in omnibus creaturis resplende-
at/ sed a filiis nolunt sapientia increata ista sensibilia admoneri ut multo feli-
cius multoque verius in thalamo affectus secretiori interius in lectulo a-
moris collocatum sentiant quem iudei et ceteri philosophi exterius per creaturas
discurrendo mendicant unde ab ipsa veritate dicitur in spiritu ingredi in
terra tribucula ubi inveniat thezaurum occultum percipitur non tamen sensibile p-
ut sensum exteriori videt sed etiam prout est obiectum sensuum interiorum nec sic
ratione apprehensiva spiritus beatissimum dei prout est dulcius pulcherrimus et sua-
vissimus per mentis desideria anagogica affectatur ne ipsa anima que veluti filia
bus soli desiderio conditoris inherere refectorem sua veluti mercenariam ipu-
denter perquirant ubi ratione suprema dea sed ut in ipsum aliquis dulcedinis vel su-
avitatis incremento allecta et per amoris delectatio creature vilescat et
insatiabilius et immensius inardescat intelligibilia enim generaliter evelli
admonentur et secundum quod alibi dicitur cum omnes homines naturaliter scire desiderant in
nulla tamen sua notitia vel cognitione rationalis spiritus tendentia conquiescit nisi
pure veritatis iocunda letetur cognitione qua solarum invenit nobilitati
anime humane et intelligentie rudenter Si ergo sciat omnem naturam obiectorum
vel elementorum complexiones corporum virtutes astrorum cum omnia ista vilio-
ra sunt rationabili spiritu penitus non conquiescit Sed potius sic labitur ut etiam lu-
niatur cum ydolo creature seipsa infimioris ut nisi redigat ad finem vel
tium devolvatur. Cum etiam tante sit nobilitatis spiritus ut species angelicas
etiam fastidiat penitus quaslibet et cuiuslibet modus nisi quousque ad cognitionem
illius a quo exiit originaliter victor et triumphans virtualiter veneratur
ovo etiam si omnia creata vellet scire reducendo ad finem sapientie debitum ut per
illa creatorem omnium cognosceretur ab ipso in respectu ipsius sapientie totum opus
relinquere que mens immediate ipsum per effabile cognitionem relictis ex amo-
ris unitione cognoscit et de ista cognitione in mistica theologia secundum tran-
slatorem sic dicitur. Per unionem dilucionis que est effectiva vere cognitionis
unitur deo intellectuali ignoto cognitione multo meliori quam sit aliqua
intellectualis cognitio etc. Capitulum xliiij

Non tamen intelligibilia in quo ibo respectu excessus ipsius omnis finalis complacentia cognitionis de omni creatura tam inferiori quam superiori relinqui persuadetur. Sed etiam existentia et non existentia per quedam omnis modus speculativus apprehendendi divinam naturam excluditur. Existentia hic dicuntur ille rationes eterne in mente divina quibus ad aliquod exemplandum in creatura inferius correspondet quia ordinatissimus procedendi modus in humanis ad divina certitudinaliter reperitur quia mens supra se prefata monetur immediate in deum veluti in summum sine omni intermissione alicuius creature superioris vel inferioris. Omnia ergo considerando rationes eternas mens inquirat abiciens egredientem creaturam considerat intimum apte alta infra seipsam sentitur ut non totaliter super seipsam integraliter erigatur. Omnia ergo sapientia unitiva aut contemplationem vel considerationem in suis motibus creature relinquit ad suum unicum diligibilem supra seipsam aspirans. Quia sumunt contemplationem infra seipsam et sic non est super mentem sed infra. Idcirco respectu ipsius existentium licet sit nobilis contemplatio divinitatis percipitur cum sit ibi aliqua interminatio et proportionalis. Et ideo mens per istam relativam contemplationem non relinquit

cimadit humanā apphensionez nec oīo ueluti per alia mente supra nāles limites
collocetur / s non existencia iubent² admonezi respectu ascensionis istius sapie
non existencia non hīt appellant² sm q. exemplatū ī creatura relinquit² in
omīs ꝯsideratio de trinitate et ordine psonaz / quia istud ī creatura nunquā
appet exemplatū qꝫ aliquis ꝯuēt alique qui sit idē quod ipse quoz qualiꝫ sit
uera exnē subā nisi qꝫ amor ꝯnectens aliquos sit equaliꝫ et existēs et e
qualis subā cū ipīs amātibꝫ ista ergo speculatio inter speculatiuas ꝯtepla
tiones excellentissima relinqui iubetur / nō quin bona sit et nobilis s qꝫ
supior apphensio ē in mēte hūana que s. hīc intenditur p quiā sola excelle
tissime supmus spūuz attingatur / que sola optima portio marie dr̄. alia
uero per Rachelez significatur. Contemplatio nō sensibilis in creaturis p
hyam / etiā hec ē ī uō / quia in tm̄ mētē diuinis ad supcelestia et eminentius
attingit inquātū ipīs magꝰ appinquat uel in ipm̄ diuinius trāsformat², qꝫ qꝫ
nulla ē speculatio ꝯtemplatiua que hēat uirtutē trāsformandi s solus
amor extensiuus deificans ideo iste solus diuina apphendit ad cuiꝰ pede
nulla ꝯtemplatio cognitiua sed potius qꝛ de longe pspiciēs aliquatenꝰ
se extendit / ideo in septimo de diuinis officiis sic dr̄. Oportet aūt uidē me
te nr̄aꝫ hīe quidē uirtutē ad intelligendū p quā inuisibilia aspicit uno
nē aūt excedentē ment nr̄aꝫ p quā iungitur ad ea que sūt supra ipaꝫ sm
hanc igr̄. diuina oz intelligē non sm nos ipos s totos ipi statutos et totos
dei sīos ꝛc̄. qꝫ quia nn̄ ista relinquere ē difficile ideo ꝯtritione et fortitu
natu mentis ista rectificari iubentur ꝛc̄. Sequitur de uera ꝯsurrectione in deū
quō per amorē ꝯsurgit² exponendo uerba dionisij. Caplm xlv.

Dicto de hiis que oppꝫ derelinqui nūc subditur de ipā ꝯsurrectione
unitiua ubi pmo notat² ꝯditio ꝯsurgentis qui per ignorantiaz dicit²
et ipā ꝯsurrectiua extensio ubi dicit Consurge et illud qꝫ ipā co
surrectio solū et pncipue intendit cū dr̄. ad eius unionē qui ꝛc̄. De
cū omīs apphensio iam deū sit ex insitatꝫ ꝯsurrectoꝫ tn̄ in ista oppꝫ eē igno
rantiaꝫ. i. totalr̄ oculū intellcus restringē quia in ipā ꝯsurrectione semper
uult illud apphendere ad quod tendit affcīo unde maxima adiuṡatio in ista ꝯsurrec
tione ē uehemens inhercēcia intellcus cū affectu quā tn̄ restringi nccē ē p magm̄
exercitiū cuiꝰ rōe dēē sunt supius qꝫ uel fantastice uel trāsceptibilr̄ uel modo li
mitato apphendit et quō hec possit fieri edocetur ī theorica sup illud ꝯsurge
ignote quia ibi eleuatio et uehementie uel tendentie affectus intellcm post se
relinquit / pura ergo affectiua ꝯsurrectio nūquā ē nisi totalr̄ oculus intellige
tie restringatur Et hoc ē quod in ipo misticē theorice pncipio dicit² oīo autē
ignorata uacatio omīs cognitionis s melius unitur ex eo qꝫ nichil cognos
cit sup mentē cognoscens. Unde hec ē nccīa ꝯditio ad istā eleuatissimā app
hensionē qꝫ ī ipā eleuatione uacet omīs cognitio speculatiua qꝫ ipe deus ē ig
notus intellectui et ipm̄ relinquere nccē ē si ad cognicōꝫ sup mentē desiderat p
uenire inquātū in ipā ꝯsurrectione intellcus se ꝯmisceret affectui / tn̄ ehit de
impuritate et inquāto plus ipius oculus totalr̄ excecatur / nō nisi p mag
nū exercitiū uel laborē ī tn̄ oculus affectus in suis extensionibꝫ liberius et
icomparabilr̄ eminentius eleuat². Et qualicūqꝫ exemplo materiali istud poterit
uideri ī aspiratione et respiratione anelitꝰ qꝫ sicut sine omī deliberatione
ex interioribꝫ pcedit illa emissio sic sine deliberatione affectus igniꝰ supra
deꝫ intellcm tendit ad illū cui soli pfectiꝰ uniri desiderat et hꝫ sua acti
onē ab omī intelligentia totalr̄ sepataꝫ tanta latitudine apta supiori et
promptitudine coadiutꝰ ut mira uelocitate motuū citius etiā qꝫ cogi
tari ualeat recte adinstar aspirantis et respirantis conspirat. Cuiꝰ ut su
pradcm̄ ē uelocitate motuū et ardore extensiuo et importunissimo corde
sicut mendicantis nullius ualoris repudiatur et restringit² licet impor
tune se ingerat omīs speculatiue cognicionis exercitiū quod qꝛ non po
dit nec sufficienter explicari sm illud mistice theologie c. iiiᵒ. Nunc autē ab
inferioribꝫ ascendens sm mensurā ascensionis ꝯtrahitur et post omīa ascensi
onē totꝰ sine uoce erit et totus unitur ineffabili ꝛc̄. Quia doctrina hūiꝰ

sapientie pelare sibi soli increata sapia reservare voluit ut sciat ois mortalis
creatura q e doctor in celo qui solaz sapiaz veram solis electis scolaribz p celes
tes emissiones et sue caritatis radios manifestat Sa ro e ut omes mundi
sapientes confutet cu simplex vetula vel rusticus pastualis ad istius sa
piencie consurrectoz pfce possit attinge. Immo pdco mo se pparet q nulla phi
losophica scia vel mortalis industria apphendit Tercia etia ro in libro sa
pientie dr q omi supboz et sublimiu colla ppa virtute calcavit q qntuz
pclarus quantuscuqz elatus omibz aliis gloriosior existat fimbrias huius
sapiencie no attingit que super oez mente elevata cognosci. nisi p viaz
puerile scilz purgativa supposito q mortali peccavit ad vinctiva se pparet
dolens et gemens q collatore totius sapie et omi bonoz ad indignacione
q se pocius interioribus convocavit Colla g° supboz et sublimiu usqz ad
humilitate incipientu necto circumvari Unde ibi e illud ppheticu cpletu i quo
sapia sapientu pbr. et sola purgativa inferioritatis humilitas ab illo sup
mo exigitur qui deposuit potentes de sede et exaltavit humiles. Cap.m xlvi.

Subditur etia respectu cui sit ista consurrectio cu dr consurge ignote
scilz ad eius unione ipius altissimi qui e sup mentez et cognicioez
et huius ca ptum supradca e qnia nec ibi gra nec gloria nec dimis
sio pene vel aliquid aliud requirit. istis desideriis sursu activo co
surrectois s ipe solus tm soli pp se in exultatione vehementiu desideroz
mens unici aspirat qui sub ista apphensione obtentus put affectu tende
te percipitur supra oez mente humana et cognicione attingi. ut no solum
ee supra mentez et cognicioez ipm absolute respiciat s et modus appheden
di ipm ut dcm e qui affectu tangitur sup mente dr et roez Unde to ista
sapia i hoc pstituitur solo ut ipa affectiva in suo supmo apice cstituta
p abscisioz totius intellectualis opationis nichil aliud q solo deo unir deside
ret Et q hoc e difficile subditur pp hoc Et sicut e possibile usqz q° possit
cu psalmista dice Dirupisti vincula mea tibi sacrificabo hostiaz laudis
quia qn pdca impedimenta mediante divino subsidio scilz oia sensibilia
et intelligibilia et maxime in misterio intelligencie que semp vult app
hendere illu in que tendit affectus pfce sicuti intensionis vinctive vincula
dirupuntur Tunc umbra ipa affectiva veluti queda vincula solis penne + al' auricula
o al' libera affectionu ardentiu punctu tanta libertate pfruitur ut quocienscuqz vult ar
dentissime moveatur in deu sic etia ut orans affectionu desiderio i mentis
affectu quantu possibile e i via sit attente exoret ac si ipm videret facie
ad facie quia etia sit sup se ipaz mens erecta motu et consurrectione q toti
extra corpus videat. Et ideo dicit sicut e possibile q nulla missione di
vina hoc percipit sm illud in pmo de divinis noibz uias sup substanez sciam
ignorancie sublimitatis que e sup roez et intellectu et sbaz ipaz ipi att
buens quemt tm ad supius respicientes quantu theoricoz eloquioz radius se
immittit ad splendores supiores rc Quod ide e quod ista scia que e p ignora
ciaz ut dcm e solius dei e doctrina et in tm plus affectus de theoricis elo
quiis .i. divinis influcionibz quibz mens cu dilecto garrula iocundat. per
cipit inquantu ipe deus solus i mente intimius se immittit ut ipe qui e vera sapi
encia per divinoores radios pclarius cognoscatur. Caplm xlvii.

Postea subditur Et enim excessus tui ipius q no tm creaturu sapi
entia vinctiva funditus eradicata purget s ipm spali. intellectu
mortificat et soli divine influencie se immittit et de isto excessu di
cit aplus ad Corintheos Sive mente excedimus rc. Et p istu co
tinuatu excessu igne amoris aia efficatiore consequens separatoz et purga
tione p suas extensiones flameas et consumentes rubigines efficatius pme
retur q prius cu p ista sapiaz incipit consurge qnia sicut duplex purgacio
p aquaz et p igne in corporalibz fit et in spualibz qnia via pma purgati
va per dolores et frequentes accessus purgat et per lacrimas Sz in isto ef
ficacius illa que e p consurrectioz ardoris Unde p istu accessu ardoris ia leui

ab omni inretentibili scilicet mundano delectabili absolutus et ab omni aliena affec
tione mundus ad divine incomprehensibilitatis claritatem iam penitus ablatis
obstaculis et absolutus a vinculis agillime sursum agitur Unde iste ordo
consurgendi primo oportet quod et consideratione et amore sensibilium derelinquat
et contemplationem omnium intelligibilium et pariter consurgat affectus sine ami
xtione intellectus in illum quem sua tendentia cognoscit solum quietativum
sui desiderii ipsi intimius uniatur et per istarum diuturnorum motuum anagogi
corum consurrectionem magis et magis affectus extenditur et quasi qui
busdam flammeis scintillis mens purgatur efficaciter et ab amore carna
lium alibi requiem querentes sine carnis murmuratione uno sequestratur
multo plus quam antea et exinde affectus puris motibus fit agilior ut quo
tienscumque vult sine meditatione intellectus previa ardentissime moveatur
Unde primo dicit consurge ignote et hic dicit sursum ageris quasi dicat
quod in principio existens consurrectionum anagogicarum affectus apex cum diffi
cultate consurgit Sed per amorem excessivum ipsius supra se et per efficaciorem
purgationem quasi sine difficultate ad libitum consurgit et motuum agilitate in
tabili elongatur ut licet in isto motu anagogico natura amor pariter con
currant in efficacius iam remotis impedimentis et exinde maiori immis
sione desursum advenientes multo plus ardor amoris quam vigor affectus naturalis
facilitatem et agilitatem motuum incomparabiliter operetur Et hoc est quod dicebat cunc
ta auferens etc. Ubi sunt duo que oportet maxime derelinqui scilicet omne reten
tibile et omne absolutum quorum primum respicit affectum quia in quocumque affici
tur creatura illi unio coniungitur et per consequens irretitur et tunc minus agilis ad
consurrectionem divinorum efficitur secundum non tamen irretentibile secundum omne absolutum ab
solutum enim dicitur omne quod sua propria forma cognoscitur huius esse distinctum
cuius omnem speculationem vel contemplationem admoneri necesse est quod sicut omne
irretentibile immundum reddit affectum dum in creatura viliori se ipso viliori
delectatur affectus ita per secundum immundus efficitur intellectus id est tenebrosus
quia tamen humana sua speculativa repletur in comparatione illius sapientie que
est super splendentes divinos radios quam quadam obtenebrante caligine ob
fuscatur Sed et istud verbum ultimum scilicet sursum ageris non tamen de agili
ori consurrectione est secundum et cognitione suprema ipsius intelligentie quia secundum sapientiam
beati Dionysii illa sola vera est notitia de divinis que experimentabili sua sursum
actiue consurrectionis relinquitur Unde divina miseratione secundum quod compe
tit consurgenti hoc attendit ut cum mens per multorum temporum curricula as
piravit ut suum dilectum intimius coniuncta ardentiori amoris vinculo constrin
gat ad modicum temporis prout capax est prout fit in raptu visio beata concedit
maxime cum irretentibili et absoluto fit munda Et erigitur tunc ad divinarum
tenebrarum radium id est lumine divine incomprehensibilitatis que ibi vocantur tene
bra secundum quod in epistola ad Thimotheum dicit Sit divina caligo est lumen inaccessibi
le in qua habitare dicitur deus et invisibilis quidem existens propter excedentem cla
ritatem etc. Unde ista sapientia est immediate ante cognitionem raptus et sibi dici
tur aspirantem a dilecto dicitur Amice ascende superius Unde primo dicit
Consurge et ibi sursum ageris quia in consurrectione unitive sapientie natura
operatur et gratia In ista autem suprema elevatione intelligentie sola gratia ele
vans immediatissime operatur quantum ad ipsam elevationem raptus prout mens
sit in corpore erigitur ut a sensibus corporis sequestretur cum in ista ul
tima intelligentie elevatione tam intellectiva quam affectiva potissime
officium consumatum non per modum patiendi secundum agendi actum suorum obtineat. Capitulum xiiii.

Postea autem dicit Vide autem ne quis indoctorum ista audiat et hoc
quidem admonet in fine primi de divinis nominibus sic scribens ad Ty
motheum loquens loquens de cognitione per amorem primum dicens Ap
ponamus sancta sanctis secundum divinam traditionem collocantes et ipsa
ab indoctorum usibus et derisionibus auferentes magis autem ipsos illos si tolli
sunt tales quidem homines ab impugnatione dei in hoc liberantes etc. Hoc idem

sepissime admonet in alijs libris suis Et hec ē rō quia statim ponaz
postea quia putant ea que sm̄ ipos ē cognitione cognoscere cū quis po
nit tenebras latibulū suū quia nō pnt deū apphendere nisi sub rōne
boni veri uel dulcis et sic de alijs et ista sapiā anagogica ē quedā theori
ca per se distincta et diuisa ab omī speculatiua sciā que oēz apphensiones
rōnis transcendit Et quia multi etiā sapiētes et doctores hoc videre nō
pualent hanc summaz sapiāz irrident et in hoc psequentes deū altissimū
huius sapie collatorē impugnāt Ideo cū beato dyonisio ꝑ quia maius est
cū dno ihū xpo Rogo illū quicūqꝫ hoc scriptū inspexerit ne indoctis doctori
bus mundi philosophis carnalē vitaz ducentibꝫ nullatenus maifestet nisi
hac via puerili velit incipe· s· purgatiua via et tiruis qꝫ aliquis eēt nō
tm̄ in aliqua liberaliū artiū ꝑ ī arte mechanica industrius opator ī seip
sis sola diuina īmissione gradatī ascendētes omīa que dcā sūt multo et
multo iocūdius expimentali noticia veracissima apparebūt uel applicabunt
Sz hoc scribē nolui ad hoc ut mīnus expti in ista sapiā corroborato itinere
semitas dirigant scietes qꝫ certissime inueniunt Et si in principio purgōnis
ul' extatice ꝯrectōis difficultas mirabilis sentiatur tū in paucis nexati
certissime bene disponetur ut expimēto videant omē quod oculus non vi
dit nec auris audiuit nec in cor hoīs ascendit hec etiāz in puti qui ipi p
dilectōz huius supme sapie inherebūt ut ia ipā mens dictat teneo nec di
mittam Sed licet ab indoctis qꝫ stulta hec sapiā videatur· subditur theori
ca ubi p argumēta et rōnes pceditur· quō mēs ꝯsurgere valeat quo re
mouenda obstacula que unitione media et multa et alia que ad h' ptinet
ad cōfutatōz humane sapie ꝑ ne ascensus tante sapie videatur irronabilis
argumētis tā validis qꝫ theologicis et theoricis qꝫ anagogicis sumptis a
rōibus eternis euidētius disputatur et ideo sapiētia dyonisij videtur dif
ficilima quia modus pcedendi supra oēm rōez ꝯsistit et sola sti spūs illu
mīatione pcipitur maxime de diuīs noīb; et mistice theologie pcessus sm̄
qꝫ dr̄ in pnti° de diuīs noīb; Ubi dr̄ qꝫ asseueratur hec doctrina nō in p
suasionib; humane sapie iubis ꝑ in demonstratione spūs mote theologore
virtutis sm̄ qꝫ ineffabilib; et ignotis ineffabili· et ignote ꝯiungimur zc̄
Cū ergo scūs spūs mouet apice affectiue sm̄ psalmistā Tange montes
et fumigabūt tūc tota pfunditas sapie dyonisij ut intellectū excedit sup
oēz discipline altius leuitate certissima et leuissima cōpbatur et ideo a
mantissima quia sine oī dubitatione et opīone pcedit Et ideo qꝫ primo
oportet cognoscē practica qꝫ theoricaz ut illa leuissime cognoscat Ideo
theorica opatiuaz ꝯsequitur Pax ergo omib; amatorib; vere sapie et
diuine bonitatis influentia concedatur· Questio ultiā de amore unitiuo· Cap. xlv.

Ad manifestandā illoz occultoz et misticoz que dcā sūt unitate
queritur difficilis quō in qua culi; itelligēti veritas huius sapie
manifestius elucescit Et querit· s· aīa sm̄ suū affectū possit
aspirando moueri ad deū sine aliqua cognitione intellectus
preuia uel cōcomitāte Et videtur qꝫ semp sit pcurz pcogitare aliqꝫ per
extensione amoris affectus moueat in deū primo auctib; sic qꝫ dr̄ ips°
In meditatione mea exardescet ignis ꝯ° primo oportz qꝫ mens pmedite
cogitando aliqꝫ ī ipm̄ dilectū igne amoris ꝯsurgēdo p affectōz itellectus
interius iardescat· Item aug° inuisa dilige possumus Incognita aut neqꝫ
ꝯ° primo oz rōcinādo uel intellectuali· cogitando cognoscē aliqꝫ affectu amo
ris aliquid diligat Cogitatio igr· affectōz amoris pcedit Et hoc idem
probat rōibus Et primo rōe supta in diuīs noīb; sic Aīa in deū etiā que
diligit per amoris desideriū actuali· se extendens vocatur· deifica et dei
ficata in diuīs noīb;· vbi° Nā sm̄ qꝫ possibile ē creature per extensione
amoris trinitati superexcellentissime cōformatur ꝑ in trinitate ē ita qꝫ sm̄
ordinē nature primo ē pater qui ē summa potētia 2° ē filius qui ē pres

o al' vnitio

· pma rō·
· 2a rō·
· 3a rō·

notitia et summa sapia / 3o e spus sctus qui e uerus amor / ergo sic erit
i aia que p extensione amoris scdm modulu sue puritatis ut possibile est
trinitate beatissima imitatur imitari / quod primo ibi erit de ipso ad que ten
dit aliqua cogitando uel intelligendo notitia / anteq amoris desiderio
in ipm possit aspirando consurgere / ergo cogitando consurgere semp precedit
affectione amoris / Item scdm q dicit btus Dionisius Ecca militans imi
4a ro tatur sz q possibile e ecctam triumphantez / ergo aia fidelis uolens ꝯsurgere
per amore gradatim scdm q e in ordinibz angelor ꝯsurgit / et maxime
metes amantiu ultime ierarchie ꝯparantur in qua sut tres ordines scilz
throni cherubim et seraphim / go uerum e in aia ꝯsurge actuali uolente
q hec tres ꝯpetates uel officia triu istor ordinu imitetur / primo q sit tro
nus i q cetera omia s mundanos honores / carnales affiones terrenas
delitias et diuitias / ut solus deus iam sede ꝑparata in ipa resideat penitus
derelinquat / 2o q sit cherubim quod intelligi plenitudo scie / quod fit me
diante lumine diuinitus immisso quo mediante mes ad celestia supra itellectum
cogitando supra humana intelligentia diuina cognoscit et celestia apprehe
dit / 3o oportz q sit seraphim qui e ordo supmus i q in illu que ia mens
cherubica cognouit postea affectus ipm solu desiderando no aliud etiaz p
affiones flammigeras iardescet et tunc e seraphim qui interptatur ardens
Cu igr cherubim cui apparatur cogitationis cognitio ordinate precedat sera
phim qui interptatur ardor amoris igr sic erit in aia que hoc triplex offi
ciu angelicu imitatur imitari quo p cogitatoes cognoscere precedit actuali
p amore ardere ut sine cogitatione prima mullaten ꝯsurgat amoris af
5a ro fectio // Item aia p amore consurgens imitatur illis beatis mentibz stor qui con
templantur deu facie ad faciem conformari Sz illic primo e uidere q amore ille
rere qua nisi iniuitibile pulchritudine itelligedo cognoscet nullaten inspi
ignotis affectionibz in quare delectatoe beatitudo ꝯpletur iaduitibili adhe
reret igr nisi i nobis prius eet cogitatio q amoris affectio ia no ꝯformare
tur mentibz stor in gloria qui sic uident diuina pulchritudine ut i ipa
p amore sup oem intelligentia internis affectibz delectetur In hys ergo
6a ro precedit intelligere amare / Item scdm q aia in suis potentys ordinatur sic eod
uo nali mouetur ordinare Sz uideo q a sua primordiali creatoe aia tres
hz potentias nali distinctas s memoria intelligentia et uolutate memo
ria nichil aliud e in nobis q ꝯtemplatio diuine similitudinis Intelligentia est
in nobis illud mediante quo nali inuestigando uel ratiocinando quelz anima
sum creatore cognoscit Volutas e illa potentia p qua aia sum creatore diligit
et in ipm nali tendit Et ꝯcepto ultimo e ro quia affectus humanus no pot sati
ari ad plenu in terrenis diuitys delitys uel honoribz cu in solu deu tendit ut
in ipso finali ꝯquiescat Cu igr potentia intelligentie in qua cogitatio uel cog
nitio precedat potentia uolutatis nali i qua ardor uel amoris affio e igr
motus intelligentie qui e cogitare precedit motu uolutatis qui e amare nul
lus igr intellectus sine cogitatione prima potest amoris affectione ꝯsurgere quantu
7a ro q ignitis affectionibz eleuetur / Item hoc uidetur i apphensibili et i moti
ua sensibili / na primo uerum e ut illud ad quod ymaginarie diligendu mo
ueor q illud antea sensibiliter cognoscaz Ante igr oz me apphedere oculo ex
teriori uel aliquo sensu aliquid delectabile q in ipso delector ut illud huius
desidere igr sic erit in cognitiua et motiua rone superior q deu sine aliud de
lectabile anterius cogitez q ad ipm possim interioribz affionibz aspirare l
in ipso aliquatinus delectari / ergo p cogitare precedit semper amore ꝯsurgere
8a ro Item scdm q dicit beatus dionisius i pmo mistice theologie In ꝯsurrectoe
amoris oz oez intellectum derelinquere et cogitatoes de creaturis sensibilibus
etia tam de deo q de angelis Sz istud ponere uidetur stultissimu quid em sa
et anim9 si no poss de deo cogitare uel de trinitate uel de angelis uidetur ꝯtra
rius ee in nube uel quasi i mari cu semper itellectus cognitio ipm amore
dirigat alr em sapientia mistica non uidetur ee sapia sed abusio uel stultitia
9a ro Item ome illud quod apphenditur sub aliqua ratione entis apphenditur scilz

aut ut unum aut ut verum aut ut bonum ergo deus quocumque modo apprehenditur aut
apprehendetur sub ratione entis ut est summa unitas aut est summa veritas aut etiam ut
est summa bonitas. Cum igitur nullum istorum modorum possit apprehendi nisi per cognicio-
nem si apprehendo ut unum oportebit me cogitare de unitate sicut verum de ve-
ritate sicut bonum de bonitate igitur cum amoris apprehensio apprehendat deum in quantum
est bonum oportet necessario quod ibi sit prius cognitio de ipsa bonitate quam in ipsam actuali per amo-
ris affectionem moveri etc. Rationes in contrarium. Capitulum I.

Quoniam videtur quod sine cogitatione previa vel concomitante affectus per
amorem bene dispositus libere moveatur in deum. Et primo autem magni
Ierarche Dionysii in primo mistice theologie dicentis ad Thimotheum sic
Tu autem o Thimothee circa misticas visiones forti contritione sensus
relinque et intellectuales operationes et omnia sensibilia et intelligibilia et
omnia existentia et non existentia sicut possibile est ignote consurge ad eius uni-
tionem qui est super omnem substantiam et cognitionem etc. igitur secundum hoc in consurrectione amoris
mistica oportet derelinquere omnem intellectualem operationem et cognitionem et solum secundum uni-
tionem amoris affectuosi consurgere que est super omnem intellectum et cognitionem igitur
sine cogitatione previa vere amans amoris affectione consurgit. Item in 3a instantie
Dionysii dicit in mistica theologia per unionem dilectionis que est effectiva vere cogni-
tionis unitur deo intellectualiter ignota cognitione intellectuale derelinquunt
multo nobiliori quam sit cognitio intellectualis et in eo quod cognitionem intellectualem
derelinquit super intellectum et mentem deum cognoscit etc. Cum igitur ut ibidem dicit deus
non possit cognosci per intellectualem cognitionem cognoscitur verissime per tactum
amoris igitur ut plene ibi dicit necesse est omnem intellectum derelinquere et solum per
amoris affectum in deum consurgere etc. Item dicit in 7o de divinis nominibus oportet
autem videre nostram mentem habere quidem virtutem ad intelligendum per quam intelligibilia in-
spicit unitionem autem excedentem naturam mentis per quam coniungitur ad ea que sunt
supra ipsam secundum hanc igitur divina oportet intelligere non secundum nos sed nos totos in ipsis sta-
tutos et totos deificatos etc. igitur licet in humanis primo oporteat intelligere quam af-
fici tamen in divinis primo oportet consurgere per amorem ut ex isto statu cognitionis in
ipso vera cognitio relinquatur nam illud scilicet de divinis quod experimentaliter sentit af-
fectus vere etiam intelligit intellectus. Item in eodem capitulo dicit de mistica sapien-
tia hanc igitur irrationabilem stultam et amentem sapientiam superexcedenter laudantes dicimus
quod omnis est mentis et rationis et omnis sapientie et prudentie causa et in qua est omne
consilium et ab ipso cognitio omnis et prudentia et in ipsa sunt omnes thesauri sa-
pientie et cognitionis absconditi etc. Cum igitur ipsam irrationabilem vocet non per ra-
tionum investigationem procedit et cum ipsam stultam appellet non procedit sicut alia sco-
lastica scientia nam ordinate procedendo primo cognoscimus omne illud quod dili-
gimus. Si igitur mistica theologia primo per rationes cogitando vel meditando si-
cut videmus in aliis procederet non stulta a beato Dionysio vocaretur nec amens
id est sine mente nam sine omni mentali cogitatione vel meditatione affectus
amoris attenditur igitur ex affectu amoris relinquitur in mente cognitio non econverso.
Item psalmus Gustate et videte etc. Cum igitur gustare affectum respiciat amoris vi-
dere autem intellectus cognitionem vel meditationem ergo primo oportet motu amoris consur-
gere quam occultissimum deum intellectuali cogitando consurgere nam hec est regula ge-
neralis in mistica theologia quod primo oportet habere practicam quam theoricam id est usus exer-
citium in corde quam ipsius rei vel eorum que dicuntur habere notitiam etc. Item illud
idem apparet autem Commentatoris Vercellensis super misticam theologiam dicentis sic
Istud sapientie negotium sensus et ymaginationis rationis et intellectus tam practicum
quam theoricum usus et officia suspendit et excludit omnem intellectum et intelligibile
omne et ens et unum transcendit speculum et enigma et ipsi divino spiritui api-
ce affectionis principaliter divina dignatione unit etc. Item hoc idem probatur
per rationem in divinis supra quam mens rationis proficitur secundum quod gradatim ascendendo ordi-
nate ad divina consurgit. Sed certe ego video quod in ipsa deitate sunt tres persone pater

Prima ratio in contrarium

2a ratio in contrarium

3a ratio in contrarium

4a ratio in contrarium

5a ratio in contrarium

6a ratio in contrarium

7a ratio in contrarium

filius et spūs sctūs filius enim ē sūma sapīa et spūs sctūs ut iuste amor connec-
tens sꝫ spūs sctūs qui ē uerius amor sm naturā et sm intelligentiā nō sꝫ
tempus ē ultima psona in diuinis nā primo ē intelligere prēz generan-
tē sō filiū genitū 3º spm̄ scm̄ pcedentē ab utroqꝫ Ultimus ergo et nob
ꝓpinquior ē spūs sctūs Cū ergo aīa gradatī ascendendo ordinate ꝓficiat
oꝫ ꝙ hēat primo amorē qui appriatur spūi sctō quia spūs sctūs ē nobis af-
finior antequā hēat intelligentiā cogitando uel etiā sapiā amoris que ap-
priatur filio igr̄ officiū amoris pcedit cognoscere et nō econ̄. Item aīa sꝫ
8a ro ꝙ a deo fonte totius btitudinis recipit influentias admistratā cetere suprha-
nis pficitur Sꝫ constat sm dyonisiū ꝙ ordo seraphim qui interptatur ardens
primo ulterius et pfectius recipit influentias a deo ꝙ ordo cherubim qui i-
terptatur plenitudo scie igr̄ afficit per ardorē amoris qui i[n]ndet seraph
primo et pricipali afficitur et mouetur i deū ꝙ intellectus illud quod deside-
rat affectus i cogitando itelligat quod intelligē respondet cherubim
Item spūs rōnalis primo et primordiali recipit a deo illud in quo ē sibi
9a ro affinior sꝫ affectus maxie p amorē dispositꝰ ē supmꝰ rōnali spm̄ et
p ꝯns ꝓpinquior spūi increato ergº primo tangitur a pcō afficitur a deo p imis-
sionē amoris ignitū in spū tanquā deo ꝓpinquior antequā hēat ipm̄ apphe-
sionē intellectus qui ē potentia multo plus a creatore supmo distatior
igr̄ semp mouetur primo affectus in deū ꝙ intellectus cogitando itelligat
Item cū deus ꝙ gradibus infinitis distet a creatura qualibꝫ ad hoc ꝙ ip-
10a ro se in hac miseria aliquatenꝰ cognoscatur oportꝫ aīaz sic ꝓpinquare eidē
ut quoquomō attingatur ab ipsa Cū ergo solus amor faciat aīaz ꝓpiquare
ad deū p sui extensionē igr̄ i quātū mens amat ardentius intm plus fon-
ti luminis appropinquat et p ꝯns inquantū ē fonti luminis ꝓpinquior p amo-
rē intm plus intellectus illuminatur ab eo p cognitionē primo igr̄ ē in diuinis
ardendo amare ꝙ itelligēdo cognoscere. Solo et declaratio Capitulū 1

Solutio et declaratio Dicendū sm btm dyonisiū in primo mistice
theologie Sapiā ista dr̄ solū xpianorū Uñ fidei cognitionē sup-
ponit et caritatis fundamentū Uñ nullus mortalis quantūcumqꝫ
Et philosophus ut sctēs hanc sapiā que in supmo mentis
affectu humane nature facultate excedens nec potuit nec potest appre-
hendere rōnis inuestigatione uel intelligentie extimo sꝫ solis filiis a patre
eterno consolatorē expectantibꝫ a primo etiā affectu misericorditer et ideo
mistica i. clausa dr̄ et occulta ꝙ a paucis cognoscitur Unde notandū
ꝙ duplex ē modus sm duplicē nālē potentiā ptingendi ad deū nam
quelibꝫ aīa hꝫ potentiā intelligendi et hec ē potentia intellectus et potē-
tiā amandi que affectus dr̄ quibus deū apphendit qui ē sūma bonitas
et ueritas Unde i intellectu apphendimꝰ ueritatē affectu attingimꝰ bo-
nitatē Sm hec duo duplex ē via intelligentie Una dr̄ contemplatio et
hec figuratur p Rachelē que dr̄ venusta aspectu qui mens sibꝫ lumine de-
super infuso diuinitus hꝫ cogitando uel meditando solū celestia con-
templari Alia in affectu et hec dr̄ ardor amoris qui s. igne spūs scti de-
super immisso aīa flamigeris affectionibꝫ ad solū deū aspirans ipm̄ so-
lū desiderat ut sibi p strictiorē amorē intimiꝰ coniungatur Et hec dr̄ opti-
ma portio marie que ardebat desiderio ut dr̄ in Iohe. Uñ sicut nouum tes-
tamentū ē prestantius ueteri sic via amoris siue affectionis que ē in ardo-
re amoris que designatur p mariā Est nobilior etiā meditatione itelle-
ctuali que designatur p Rachelē Sꝫ notandū ꝙ ad hoc ut ueritas effica-
cius videatur ꝙ duplex ē contemplatio in itellectu sibꝫ et ardor amoris di-
stinctē acquiritur in affectu Una eñ ē meditatio uel contemplatio ab
inferioribꝫ ad supiora Alia uero econuerso sibꝫ descendens de supioribꝫ ad in-
feriora De prima determinat Rychardus de scto victore i arca mistica ondēs

per xlij consideraciones uel meditaciones in creaturis quo mens lumine intel
ligencie decorata ad cognicionem summi creatoris debet attingere Vt sicut filius
israhelitis peruenit ab egypto per xlij mansiones ad terram promissionis sic anima
fidelis per alias xlij consideraciones in sex gradibus ordinatas usque ad cogni
cionem summe trinitatis attinget cum racionali spiritu adoptatis Alia vero con
templacio est que procedens via mentis lumine desuper immisso secundum regulam veritatis
et raciones eternas quas secundum diuinas illuminaciones in seipsa recipit me
ditando de inferioribus creaturis iudicat et secundum quod ampliori lumine anima de
super irradiando diffunditur sic in tanto ineffabilius secundum illas causas et ra
ciones que sunt idem quod deus a quo omnis creatura exemplata et ydiota
primordiali exiuit ueritate in creaturis et in omnibus effectibus multo melius
quam in rotinando animus perscrutatur Non tamen intelligendum est quoniam ista contempla
cio in affectione tenetur alias nulla esset de istis vero nichil ad presens Multo
enim excellencior et multo amabilior et ad optinendum facilior est ardor amo
ris Sed ad istum ardorem amoris est duplex modus attingendi Vnus scolasticus
et communis Alius misticus et secretus Primus enim est per modum inquisicionis et ele
uacionis et incipit ab inferioribus usque ad summum per exercicium diuturnum
adscendendo Verbi gracia modus enim amandi deum per meditacionem primam est iste
Primo enim fidelis discipulus sensu exteriori siue oculo conspicit creaturas
exteriores deinde eciam aliquantulum ascendendo quod iam percepit oculo ex
teriori in ymaginacione repositum consideratur deinde magis eleuando racio
nando et conferendo vnam cum creatura omnium racio inuenitur Et sic peruene
runt philosophi Nam ipsi videntes tantam creaturarum multitudinem tam deco
ratam ordinacionem tantam utilitatem earundem et per hoc ipsi et quilibet alius unum
creatorem potentissimum sapientissimum optimum ineffabilem cognouerunt et
hoc per potenciam anime superiorem sensu exteriori et ymaginacione que iam
manifestatur Deinde ex ista consideracione creaturarum quedam habitus per prius
in intellectu relinquitur ubi primordiale fundamentum creaturarum relinquitur
et esse Non tamen per conspectum creaturarum sed per irradiacionem et illuminacionem immissam
quodammodo a deo mens ad contemplanda diuina perclarius eleuatur et hec po
tencia vocatur intelligencia siue intellectus qui solum meditacione prima con
sistit Vltimo omnis meditacio siue contemplacio siue affectione amoris sub
sequente parum prodest aut nichil Cum dicat Augustinus quod non licet semper uo
litando cogitare sed amando inherere ut semper cogitacio uel meditacio pre
dat affectionem amoris Ideo et anima fidelis sine omnibus aliis creaturis per
solam cognicionem immissam a deo in ipso afficitur Alius autem modus consurgen
di in deum est multo magis omnibus predictis nobilior et ad habendum facilior Et hec
est sapiencia unitiua que est in amoris desiderio per flammigeras affectiones et
supernis aspirando que diffinitur in vij° a beato dyonisio de diuinis nominibus sic
dicente Sapiencia est dignissima dei cognicio que est per ignoranciam cognita secundum
unionem que est super mentem quando mens ab omnibus aliis recedens postea eciam se
ipsam dimittens unita est supersplendentibus radiis et inscrutabili profundo
sapiencie illuminata Vnde in hac sapiencia secundum quod in primo mistice theologie sit sensus
siue sensibilia derelinque intelligibilia et non intelligibilia etc. Vnde in
ista sapiencia sine omni inuestigacione uel meditacione previa amans affectus
sursum trahit Vnde non ibi oportet cogitare nec de creaturis nec de angelis
nec de deo nec de trinitate quia nec sapiencia non per meditacionem priuam sed per aff
ectus desiderium habet aspirando consurgere ¶ Sed tamen nondum quod sapiencia ista aliter
intelligitur in principiantibus aliter in perfectis Principiantes enim habent se purgare per
viam que dicta est et postea aliquantulum cogitando deo ipsi desuper inflamanti
occurrere non tamen meditando de deo uel de angelis ut dictum est sed consurgendo
secundum illam viam que inmediate sequitur via purgatiua et in exposicione in morte
de primo iiij Sed postea quando sit affectus excitando diuturnius uel cogitando secundum quod

De principientibus et perfectis disci
pulis huius sapiencie

nō

ibi dicitur. diligentius se erexerit / nunc dimittitur omnis cogitatio vel medi
tatio et solu̅ per amoris desideriu̅ quotiensu̅que vult de die vel de nocte i̅
tus vel extra ad vnione̅ ipsius dilecti solu̅ aspirans a̅i̅m consurgens se
erigit et ibi amoris affectio precedit cogitatione̅ na̅ illud quod sentit affectus
vere intelligit intellectus Et sicut dictu̅ e̅ de contemplatione q̄ duplex
e̅ Vna que ascendit alia que descendit Sic in affectione amoris na̅ s̄m
via̅ scolasticam que dicta e̅ ascenditur ab inferioribus creaturis In sapientia aute̅
mystica econuerso e̅ Naz iste nexus amor qui e̅ spiritus sanctus tertia persona i̅ diuinis
et vltima respectu ordinis personarum nobis e̅ propinquior et prima i̅ conuer
sione affectiua in deu̅ Vnde iste spiritus sanctus per igne̅ amoris i̅flam
mat supremu̅ affectiue apice̅ et indiuisibile̅ sine omni cogitatione vel rationis
discretione ad se trahit Vnde sicut lapis suo pondere et directione imedi
ate et sine aliqua obliquatione absque trahitur et refertur naturaliter ad sui
centru̅ inferius sic apex affectus suo pondere et directione imediate et
sine aliqua obliquatione absque preuia vel concomitante cogitatione sursu̅
refertur ad deu̅ Vnde ista potentia que e̅ affectus et supremu̅ i̅ spiritu hominis
spiritui sancto imediate amoris vinculo e̅ vnibilis et hec potentia vt e̅ supremu̅
in spiritu quasi ab omnibus ignoratur nisi ab illis in quibus ab igne spiritus sancti in
mediate apex affectus tangitur et mouetur Vnde dyonisius hanc virtute̅
vocat imediate mota̅ a spiritu sancto et s̄m ipsa̅ procedit tota mystica theologia
et dicit sic Est et nunc a nobis lex perfectissima virtute de deo dicere nos asse
uerare non i̅ persuasibilibus humane sapientie verbis s̄ in demonstratione a spiritu mote
theologorum virtutis s̄m qua̅ ineffabilibus et ignotis ineffabiliter et ignote co
iungimur s̄m meliore̅ nostre intellectualis virtutis et operationis vnione̅ etc. Vn̄
s̄ ipsa̅ virtute mota̅ a spiritu sancto imediate aliquid est et multo maior de deo cognitio q̄
per omne̅ intellectu̅ vel ratione̅ inuestigando Vnde primo tangitur supremus apex affec
tus s̄m que̅ mouetur p ardore in deu̅ et ex isto contactu relinquitur i̅ mente ve
rissima cognitio intellectus na̅ illud solu̅ de diuinis quod sentit affectus veris
sime apprehendit intellectus vt dicitur in fine principii mystice theologie Sic p
vnione̅ dilectionis que e̅ effectiua vere cognitionis vnitur deo intellectu
aliter ignoto etc. Et quia etia̅ vnitione ingeniu̅ ad inuestiganda occulta mira
biliter elucescit per hanc aut̄ ymaginaria et fantasmata dirumpuntur
per hanc etia̅ sensuu̅ exterior inordinatio q̄si quodaz retinaculo interiori
refrenatur vsque etia̅ ad carnis sensualitatem corruptione̅ pestifera̅ mor
tificando affectus ignite redundat na̅ quantu̅ mens plus aspirando eri
gitur tanto plus debilitatur ipsius carnis male inflamantis corruptio.

.Responsiones ad obiecta supius. Capitulum .lij.

Per hec pro magna parte scolastici et mystici doctoris s̄ diu
sitas naz s̄m diuersos intellectus vtrusque procedunt argumenta
Ad primu̅ dicendu̅ e̅ q̄ illud In meditatione mea exardescet
ignis Intelligitur in proficientibus Naz quia i̅ talibus no̅ adhuc ar
dor amoris habundat ideo hoc oz q̄ aliquantulu̅ meditando s̄m illa̅ via̅ que
dicta e̅ in expositione nominis diuine orationis / no̅ aliter cogitando de angelis de deo
vel de trinitate affectus efficatius excitetur quod tamen in tertio statu i̅ via vni
tiua amoris perfecto iam extincto cogitatio preuia dimittitur Sicut videmus in
pontibus lapideis q̄ i̅ edificatione pontiu̅ ligna lapidibus supponuntur
postea ia̅ constructo edificio muri lapidei firmitate perfecta cuncta ligna ad
mouentur quia sine ipsorum obsequio structura muri lapidei pot prestare imo
bilis Sic et hic in proficientibus cogitatio precedo modo premittitur deinde se
quitur affectio amoris qua perfecta obtenta totius cogitationis vel me
ditationis preuie vel concomitantis obsequiu̅ vt dictum e̅ admouetur // Ad
2m argumentum dicendu̅ e̅ q̄ illud b̄ue concedimus Inuisa possumus diligere Incogni
ta nequaquam na̅ sapientia mystica supponit cognitione̅ fidei Vn̄ in principio
mystice theologie vocatur sapientia christianorum Vel aliter quia duplex est
cognitio Vna precedit amoris affectu̅ In primo eu̅ precessit s̄m viaz sco

q Ad primu̅ argumentum

q Ad 2m argumentum

lascitatem et communem est ibi primo cognitio de deo per creaturas vel per intellectum
antequam amoris affectio attendatur et secundum illud augustinum intelligitur. Sed in pro
cessu mistice theologie secundum dyonisium amoris affectio intellectus cognitionem
precedit et de utraque loquitur psalmista david de prima ibi In meditatione mea ex
ardescet ignis de alia ibi Accedite ad deum et illuminamini accedite per passio
amoris et illuminamini per cognitionem veritatis Et ista cognitio est multo
certior quam prima et irrefragabilior ut multotiens aliquid per aliqua signa que
videntur in ipso esse delectabile ad vescendum cognoscitur ex qua cognitione ad
hoc ut comedatur appetitus videntis quam plurimes inardescit postea quando illud gus
tatur amplior et certior cognitio ex ipso gustu relinquitur quam illa erat que
ipsum gustum precessit sicut et in ipsis eodem modo intelligitur ¶ Ad 2m In divinis q ad 2m ar.m
etc. Dicendum est quod verum est secundum modum communem et in ipsa anima actualiter ascendere
secundum autem processum misticum est contrarium et sic precedit prima apprehensio obiectio alterius partis
quod patet in processu ipsorum archangelorum per hoc patet aliud de cherubim q ad 3m ar.m
et seraphin ¶ Ad 3m Verum est inequatum est ab infimis superius ascendendo
et sic cognitio precedit amorem sicut cherubim precedit seraphim Contrarium
tamen est in descendendo nam primo et principaliter recipit influentiam a deo seraph
im quam cherubim et sic similiter descendendo primo movetur affectus per amorem
in deum quam illud quod sentit affectus percipiat intellectus et sic currit sed pars q ad 4m ar.m
alie partis ¶ Ad 4m dicendum quod non est simile de beatis et viatoribus nam beati iam ipsam
luminis eterne claritate vident faciem ad faciem absque illa admixtione fan
tastica vel carnis corruptione obtenebrante caligine vel medio con
templantes et ideo est ibi summa ordinatio quod nullum est ibi impedimentum
Ideo primo valet intellectus divinam pulchritudinem apprehendit quam in ipsa affec
tus unitione indissolubili delectetur In viatoribus autem licet amen
existentes in corpore tamen sicut dicit philosophus Intellectus humanus est fan
tasie admixtus ideo omne intelligibile quod est ipse deus apprehendit fantas
tice quia si etiam per amorem illuminatorum divinitus immissam ab intellectu admix
tio fantastica seperetur semper tamen intellectus quantumcumque celitus illuminetur
deum modo finito et limitato apprehendit qui tamen infinitus et immensus est
et ideo omnis intellectualis cognitio semper est impura et immunda et ideo in
puncti si vera sit consurrectio mistica Iubet ipsam dyonisius ab amoris affe
ctu totaliter sequestrari et per solum ardorem amoris consurgere quia ipse totus de
sideralibus sicut in canticis dicitur non tamen totus apprehensibilis nec in presenti nec
in futuro Et nequaquam efficatius in ipsa consurrectione omnis intellectiva cog
nitio restringatur Intantum ardoris affectus velut liber quam super enatans cunctis
quod desiderat apprehendit Et hoc summe cavendum est ut nulla cognitio
intellectualis se amoris unitivi consurrectioni admisceat etc. ¶ Ad 6m dicendum est q ad 6m ar.m
quod solutum est secundum duplicem modum consurgendi per amorem ut dictum est neque de tri q ad 7m ar.m
nitate vel angelis Et per illud idem solvitur septimum ¶ Ad 8m dicendum q ad 8m ar.m
est quod licet modus consurgendi in mistice stultus et irrationabilis hanc sapientiam
ignorantibus videatur tamen sapientissime et mira ordinatione procedit nam
solo pondere et distinctione amoris affectus verius et certius et ineffabi
lius in ipsum quem diligit fertur quam oculus videat aliquid sensibile vel intel ✓ corporalis
lectus per cognitionem possit aliquam de deo cognoscere veritatem. Capitulum lii.

Si queratur igitur quid cogitabo vel cogitare debeo non debeas
nec de angelis Dicendum quod solum aspirabis et non cogitabis
Unde tunc sine aliqua cognitione de deo vel cogitatione vel de
aliis si nescis secundum viam purgativam et aliquantenus exercitata si nescires
aliquid dicere nisi alio modo consurgere sic dicens O domine quando diligam te quando te con
stringam Si hoc sepissime frequentaret citius si staret ex punctualiter ista
mari quam si de secretissimis celestibus vel eterna generatione vel processione
multiplex cogitaret Unde ipsa est optima stulta de qua dicit beatus dionisius

sic. Hanc igitur stultam et irrationabilem et amentem laudantes excedent dignitatem quod omnis est mentis et rationis et prudentie et sapientie causa sicut est dictum superius exponendo. Ad nonum dicendum est quod deus secundum consurrectorium istius sapientie non apprehenditur per modum entis nec ut verum nec ut bonum. Sed quando ista vis anime suprema que est apex affectus tangitur ab igne amoris illo motu tactu scintillat affectus aspirando in deum. Unde beatus dyonisius illos doctores scolasticos et speculativos confutat quia omnia se scire existimant cum tamen de vera sapientia qua mens ad deum trahitur parum aut nichil nisi forte contemplando vel aspirando cognoscat. Et talibus non debere ullatenus istam veram sapientiam revelari ad Timotheum scribens sic. Vide autem ne quis indoctorum ista audiat. Indoctos autem dico qui existentibus sunt firmati etc. Et in tales irrides sic infert stulti post qui sua existimatione credunt divina percipere ingenio vel scientie plenitudine. Sit indoctos autem dicimus. Et post se putantes ea que secundum ipsos est cognoscere scire eum qui tenebras latibulum suum fecit etc. Et hoc est quod ista cognitio est totaliter supra mentem et ubi omnis intellectus deficit qui non apprehendit nisi sub ratione unius veri vel boni. Mistica vero theologia per apicem affectionis docet discipulos initiatos consurgere per amorem unitivum quod plus est nunquam actualiter mens istis motibus posset consurgere si aliquid cogitaret consurgens unitivo mirabili despicientie a sua elevatione affectio sed potius intellectivam quasi pedissequam subtractam relinquit inferius et ab ipsa eminentius elevata plus distans ab ea quam ab ortu solis meridies sine suo obsequio ad dilecti unionem consurgit et hoc quotienscumque vult sive de die sive de nocte vel millesies si corpus posset sustinere motibus sursum activis. Et quod ita sit exemplo materiali utar ad presens ut valeo. Considero motum lapidis suo pondere naturali descendentis ad centrum. Sic per pondus amoris affectus dispositus in deum sine omni cognitione vel deliberatione consurgit velud in suum centrum se extendens motibus suis se elevat et continuo desiderio cuius complementum et intuitus quietem in eterna beatitudine obtinebit nisi quis ad modicum tempus sicut est in raptu divina ministratione supra se raptus non naturaliter secundum gratiam sublevatur. Sed si hoc non potest percipere doctor speculativus vel scolasticus discipulus audiat ab apostolo qui fuit huius sapientie principalis ierarcha quam nullus sapientum grecorum intelligere potuit quia hec sapientia solum spirituali examinatione cognoscitur de qua loquitur ad Corinthios dicens. Spiritus noster spiritum divino unitus sentit que sunt eius et hec est sapientia quam inter perfectos loquebatur. Unde hoc est illud quod deus promisit apostolis cum dixit. Induemini virtute ex alto. Unde sicut sacerdos induit se a capite scilicet a parte superiori sic anima induitur a parte summi affectus unde primo tangitur igne spiritus sancti quam aliqua cogitatio veniat. Patet ergo evidenter quod anima vere amans potest consurgere in deum per affectum accensum amoris desiderio sine aliqua cogitatione previa vel concomitante etc. Deo gratias.

Explicit mistica theologia sapientia unitiva de deo.

Sit nomen domini nostri Ihesu Christi Nazareni crucifixi
benedictum et gloriose virginis Marie matris
eius totiusque curie celestis ex hoc nunc et usque
in seculum. A · m · E · N ·

ad 9m arm

Incipit Itinerarium mentis in deum secundum fratrem Bonaventuram ordinis fratrum minorum

Ad illuminationes creatoris nemo intrat nisi per crucifixum quoniam qui non intrat per ostium etc. Si quis non per ostium introierit ingredietur et egredietur et pascua inveniet et ideo Iohannes in apocalypsi ait Beati qui laverunt vestimenta sua in sanguine agni ut sit potestas eorum in ligno vite et per portas ingrediantur civitatem quasi dicat quod per contemplationem ingredi non potest in Iherusalem supernam nisi per sanguinem agni intret tamquam per portam. Non enim est dispositus aliquo modo ad contemplationes divinas que ad mentales ducunt excessus nisi cum Daniele sit vir desideriorum. Desideria autem inflammantur in nobis dupliciter scilicet per clamorem orationis que rugitum facit a gemitu cordis et per fulgorem speculationis qua mens ad radios lucis directissime et intensissime se convertit. Ad gemitum orationis per Christum crucifixum per cuius sanguinem purgamur et a sordibus viciorum lavamur primum quidem lectorem invito ne forte credat quod sibi sufficiat lectio sine unctione speculatio sine devotione investigatio sine admiratione circumspectio sine exultatione industria sine pietate scientia sine caritate intelligentia sine humilitate studium absque divina gratia speculum absque sapientia divinitus inspirata. Preventis igitur divina gratia humilibus et piis compunctis et devotis unctis oleo leticie et amatoribus divine sapientie et eius desiderio inflammatis volentibus vacare ad deum magnificandum admirandum et degustandum speculationes proponende sunt insinuans quod parum aut nichil valet speculum exterius propositum nisi speculum mentis nostre extersum fuerit et politum. Exerce te igitur homo dei primum ad stimulum conscientie remordentem antequam oculos eleves ad radios sapientie in eius speculum relucentes ne forte ex ipsa radiorum speculatione in graviorem incidas foveam tenebrarum. Item dicit Si quis sit perfectus in contemplatione et excessu mentis oportet quod relinquantur omnes intellectuales et eius operationes et apex affectus totus transferatur et transformetur in deum. Hoc autem est misticum et secretissimum et nemo novit nisi qui accipit et nemo accipit nisi qui desiderat et nemo desiderat nisi quem ignis spiritus sancti medullitus inflammat quem Christus misit in terram et ideo dicit apostolus hanc misticam sapientiam per spiritum sanctum revelatam. Quoniam igitur huius nichil potest natura modicum potest industria parum dandum inquisitioni et multum dandum unctioni parum dandum lingue et multum interne leticie parum est dandum verbo vel scripto et totum dei dono scilicet spiritui sancto nichil dandum creature et totum creatrici essentie patri filio et spiritui sancto dicendo cum sancto Dyonisio ad trinitatem deum superessentialis superdeus superoptime christianorum inspector theosophie dirige in misticorum eloquiorum superignitum et super superlucentem et sublimissimum verticem ubi nova et absoluta et inconvertibilia theologica misteria secundum superlucentem absconditum occulte docentis silencii caliginem in obscurissimo quod est supermanifestissimum supersplendentem et in qua omne relucet et invisibilium superbonorum splendoribus superimplentem invisibiles intellectus. Tu autem o amice circa misticas visiones corroborato itinere et sensus desere et intellectuales operationes et sensibilia et invisibilia et omne non ens et ens et ad unitatem ut possibile est inscius restituere ipsi qui est super omnem essentiam et scientiam. Etenim de te ipso et omnibus immensurabili et absoluto pure mentis excessu ad superessentialem divinarum tenebrarum radium omnia deserens et ab omnibus absolutus ascendens. Si autem queris quomodo hec fiant interroga gratiam non doctrinam desiderium non intellectum gemitum orationis non studium lectionis sponsum non magistrum deum non hominem caliginem non claritatem non lucem sed ignem totaliter inflammantem et in deum excessivis unctionibus et ardentissimis affectionibus transferentem qui quidem ignis deus est et huius caminus in Iherusalem et Christus hunc accendit in fervore sue ardentissime passionis quem solum percipit ille qui dicit Suspendium elegit anima mea et mortem ossa mea sine qua morte deum nullus videre potest. Non enim videbit me homo et vivet. Moriamur igitur tali morte ut ponamus finem sollicitudinibus et concupiscentiis et a fantasmatibus transeamus cum Christo ex hoc mundo ad patrem et cum David dicamus Defecit caro mea et cor meum et pars mea deus in eternum. Amen. Sequitur Petrus Damianus.

Pensandum est cum iam peccatrix anima a vinculis incipit carnis absolvi quod amaro fervore compungitur quantis mordacis conscientie stimulis laceratur. Recolit vetita que commisit videt mandata que implere contempsit dolet sese indulta penitentie tempora inaniter perdidisse plorat inevitabiles districte ultionis articulum ineluctabilis imminere manere satagit hic compellitur. Recuperare vult perdita non auditur post terga respiciens totius transacte vite cursum velut brevissimum unum itineris deputat passum. Ante

se oculos dirigit et infinita perpetuitatis spatia deprehendit. plorat itaque quod
intra tam breue spatium acquirere potuit letitiam sempiternam. Deflet etiam propter
tam breuem illecebre voluptatem inenarrabilem perpetue suauitatis obmisisse dul-
cedinem. Erubescit quia propter illam subiecit que vermibus est obnoxia illam neglexit
que choris erat angelicis inserenda. O si prius residuum temporis mereri potuis-
set quam deuote conuersationis iter arriperet qualia et quanta promitteret quantis se de-
uotionum vinculis innodaret. Intra dum erubescentes oculi contabescunt dum pectus
palpitat cum guttur hanelat dentes paulatim nigrescunt et quadam velut eru-
gine trahunt pallescunt ora membra cuncta rigescunt. Dum hec itaque et huiusmodi tam-
quam vicine morti precedentia famulantur officia adsunt omnia gesta simul et verba
et ipse cogitationes amarum aduersus auctorem testimonium reddunt. coaceruantur
omnia ante respicientis oculos et respicere refugit coactus et inuitus atten-
dit. Adest preterea hinc horrenda visio demonum turba illic virtus angelica in
illo qui medius est liquido deprehendatur cuius partis huius possessio vendicetur. Nam
si pietatis in eo videntur insignia inuitationis angelorum blanditiis delinitur at-
que armonice melodie dulcedine ut exeat prouocatur. Et si eum sinistre partis meritorum
nigredo et feditatis abundiceret intollerabili mox terrore concutitur impetus
violentia perturbatur precipitatur inuaditur atque de misere carnis ergastulo vi-
olenter eripitur ut ad eterna supplicia iam cum amaritudine detrahatur. Jam
vero post egressionem de corpore quis explicare valeat quot armate nequiorum
spirituum acies et insidiis lateant quot frequentes cunei ferralibus telis instruc-
ti iter obsideant et ne transire possit animam velut militari more constipate le-
giones obpugnant. hec et huiusmodi in corde versare. Quid est aliud quam lenocinan-
cia vite huius blandimenta respuere mundo repudium dare illicitos motus car-
nis elidere soliusque perfectionis adipiscendum propositum indeclinabiliter custodire. Amen.

Incipit prologus Sancti patris noſtri Baſilij
Super Regula quā ſpū ſācto ſibi reuelante·
conſcripſit ad monachos ſolitarios et cōuētua
les de modo ꝑfecte ⁊ catholice obſeruātie euā
gelice et religioſe vite omibus xp̄m ſequētib⁹.

Pdibus nempe eſt dmina
lex nō in atramēto et littis
exarata Sed in ſpū dei vi
uentis et nō in tabulis la
pideis figurata ſed ī actu
cordis hūani ꝯplantata·
Dij mētis oculis illūati
et ſemꝑ apetentes nō que
ſūt viſibilis ſpēi ſed intelligibilis Sciūt dili
genter quoniā nō ex ꝓp̄a ipoꝝ uirtute ſupcrāe
que ſūt ex maligno ſcandala poſſibile eſt Sed
ex inuīcibili ūtute dei· Qui vero dei uerbo
nō ſūt honorati neq̄ȝ lege dīna eruditi vane
inflati quia ſolo miſterio q̄ eſt ī cruce xp̄iani
ſaluantur aꝰ ꝯdēpnant̄. Quod eni eſt ī hoīs
poteſtate libeꝝ arbitriū ad eligendū ſolū aꝰ
nō eligendū reſiſtere dyabolo poſitū eſt. Nō
eni ad valendū habē penitus īperiū ꝯtra vi
tia· Niſi eni dn̄s edificauit domū et cuſtodie
rit ciuitatē in vanū vigilat cuſtodiens ⁊ labo
rat edificans· Jnpoſſibile eſt eni ambulaꝛe ſr̄
aſpidē ⁊ baſiliſcū et conculcare leonē ⁊ dra
conē niſi ꝓus in quātū ē poſſibile homī pur
ganti ſe ip̄m tribuat̄ abeo qui dixit ap̄ls
Ecce dedi uobis ꝑtatem ambulādi ſup̄ ſꝑpētes
et ſcorpiones ⁊ ſr̄ omem ūtutē īimici· Si eni
poſſet hūanitas nr̄a ſine omī armatura ſācti
ſpūs ſtare adūſſus ꝯcuſſiones diaboli nō uti
q̄ȝ diceret̄ ab ap̄lō deus autē pacis ꝯterat
ſatan ſub pedib⁹ vr̄is velociter Et iteꝝ que d9
ihūs interficiet ſpū oris ſui Ea ꝓpt̄ adiūctū eſt
nobis ī orōne obſecrare dn̄m Nō inducas nos
in teptacōꝫ ſȝ libeā nos amalo Si eni nō ꝑ melioīs
auxiliū liberati abignitis ſagittis maligni digni
ꝯficiam̄ adopcōne filioꝝ in vanū ꝯūſamur ſicut
longe aūtute ꝯtis exiſtentes· Jgitur volēs ꝑticeps
fieri dīne gloie et tamq̄ȝ in ſpeculo forma xp̄i
intueri in ꝑncipali ſeu ducatino debet ī ſatia
bili afectōne et ireplebili adheſione ex toto cor
de et ūtute die atq̄ȝ notte quēre dei opitulacōnē
Quā obtinere eſt in poſſibile niſi ſicut ꝑfatus
ſum̄ ꝑus quis diſcedat adelectacōne vitioſa mū
di ꝯcupiſcētiaꝝ et adūſāia ūtute Virtus eni
tenebraꝝ aūtute luminis aliena eſt Et opacō
maligtatis abona opacōne diſcors ⁊ ꝯꝫnea exiſ
tit Nempe igit̄ ſi diſcē vis cui⁹ grā̄ creati in
honore ⁊ colocati ſum⁹ in padiſo vltimo ꝯpati
ſum⁹ iumētis īſipiētib⁹ ⁊ ſimiles illis decidētes
ab ī maculata gloria· Cognoſce q꜓ ꝓpt̄ ī obedīētiā
ſui vicijs carnis facti nos ipos ex habitacōne de
iecim⁹ bt̄e regionis vincēti et in captiuitate

facti ſup̄ flumina babilonis ſedim⁹ Et q꜓ adhuc in egip
to detinem̄ nō dū hēditam⁹ fluētē lac et mel t̄ram
ꝓmiſſionis· Nō dū comaſſati ſum⁹ azimo ſincēitatis
et ūitatis ſed adhuc ſum⁹ ī fermēto carnis ⁊ malitie
⁊ Nō dū recepim⁹ exultacōnē ſaluatoris adhuc eni
ſtimulus mortis radicat⁹ ē ī nobis Nō dū īduim⁹
nouū homieꝫ qui ſcd̄m deū creatus eſt in ſācitate
et iuſticia quoniā nꝰ adinuenim⁹ exſpoliare vetere
homieꝫ qui corūpit̄ ſcd̄m ꝯcupiſcētias erroris Nō dū
eni ꝑtates ymagieꝫ celeſtis ꝯformes glōie eius fac
ti ſum⁹ adhuc eni ymagiem t̄reni ꝑtam⁹ Nō dū a
dorauim⁹ dn̄m ī ſpū et ūitate eo q꜓ adhuc regnet
peccatū in nr̄o mortali corꝑe Nō dū vidim⁹ glām ī
mortalis dei adhuc eni tenebre opant̄ ī nobis Nō
dū induim⁹ arma lucis qm̄ nō dū deſpoliauim⁹ te
nebraꝝ arma atq̄ȝ opa Nō dū traſſormati ſum⁹
renouacōnē mētis nr̄e adhuc eni ꝯfiguramur
huic mūdo mētis vanitate Nō dū ꝯclarificati ſu
mus xp̄o eo q꜓ ſimul cū eo nō ꝯpaciam̄ Nec dum
ſtigmata eius ī corꝑe nr̄o ꝑtauim⁹ facti ī miſterio
ꝯtis xp̄i adhuc eni ſum⁹ ī carnalib⁹ paſſioīb⁹ atq̄ȝ
ꝯcupiſcentijs Nō dū hēdes dei ⁊ cohēdes xp̄i facti
ſum⁹ adhuc eni ſpūs ſuitutis eſt ī nobis ⁊ nō
adopcōnis filioꝝ· Nō dū extitim⁹ templū dei et
habitaculū ſpūs ſācti adhuc eni ſum⁹ templū
ydoloꝝ et receptaculū ſpūum maligtatis ꝓpter
ī petū aduicia Nō dū dies illuxit nobis neq̄ȝ lu
cifer ī cordib⁹ nr̄is eſt ortus Nō dū recepim⁹ di
uine ſimilitudieꝫ neq̄ȝ effecti ſum⁹ deitatis eius ꝯnita
tores Non dū uulnerati ſum⁹ adiuino amore
neq̄ȝ plagati ſum⁹ aſpuali caritate ſponſi Nō
dū inviſibilē ⁊ miſtica ꝯiūone cognouim⁹ neq̄ȝ
eā que eſt ī ſātificacōne ūtute ⁊ pacē noſcim⁹
Et ut ſumati ſūa dicā Nō dū ſum⁹ gen⁹ electū
regale ſacēdociū gens ſācta ꝑplus aquiſicōnis qm̄
ſum⁹ ſꝑpentes geniminā vipperaꝝ Quo eni nō
ſūt ſꝑpetes qui ſup̄ t̄ra repūt ⁊ que ſūt t̄re ſapi
ūt ⁊ nō in celo ꝯūſacōnē habēt Quo nō ſūt ge
nimina vipperaꝝ qui ī obedictia xp̄i nō inueniūt̄
ſȝ ī ſꝑpentis inobia propt̄ea naq̄ȝ quō de iſtius
euent⁹ interitu lamētacōꝫ facia digne nō ī ve
nio Quo aūt exclamās lacrīmas efūdā adeū qui
ꝑt extra ꝑ ſequi moratē ī me errorē ignoro Quo
cātabo canticū dn̄i in t̄ra aliena Quo lugebo
exiliū Quo fugiā dirā pharaonis ſuitutē Quo exi
bo de egypto Quo traſſibo mare rubrū Quo ꝑ
t̄ribo magnū deſꝑtū Quo nō peribo morſſus
aſꝑpentibus Quo diſꝑdā gentes Quo recipiā
ī meis tabulis eloqnīa dīne legis Quo videbo
colūpnā veri luminis ⁊ nebulā que ē ex ſpū ſcō
Quo fruar mana ſempit̄ni alimēti Quo bibā
ex viuificate petra aquā Quo ꝑtraſſibo iordāeꝫ
⁊ introibo in t̄ram ꝓmiſſionis Quo videbo exēci
tus ꝑncipē que videns yoſue cādes ꝯfeſtī adorā
uit Si eni nō ꝑ omnia ſāctus diſꝑdā in me vitia
nō ingrediar ⁊ requieſcā in loco ſāctificacōnis
dei neq̄ȝ ꝑticeps fiā regis glōia Ergo feſtina
ī maculat⁹ filius dei fieri ⁊ introire ī illā regeꝫ
vbi precurſſor introiuit xp̄us feſtina deſcribi ī ce

lesti eclesia cū p̄mogenitis ut in vernaris in dextera
maiestatis altissimi ↄfestim intrare i sc̄am ciuita
tem supna ier̄lm ubi est padisus deliciarum hiis nā
q₃ et mirabilib⁹ rebus nō aliter dign⁹ fies nisi de
ducas lacrimas quasi torentē die ac nocte scdm eū
qui dixit iustū lauabo p singulas noctes lectū me
um lacrimis meis stratum meū rigabo Nō enī ig°
vas qui seminātes i lacrimis in exultacōe metent
Et iterum dt posuisti lacrimas meas i ↄspectu tuo sic
et i p̄missione tua Et fuerūt m̄ lacrime mee pa
nes die ac nocte Eo q̄ vēe ex multa t'bulacōne et
angustia cordis ⁊ cū inflamacōne viscerum effuse
lacrime in scia ūitatis cibus sūt aīe ministrat⁹ ex
celesti pane quo p̄cepue p̄ticipauit btā maria
sedens ad pedes dei et lacrimas fundens scdm ipm
saluatoris testimoniū Ait enī maria optimā p
tem elegit q̄ nō auferetur ab ea O multū p̄cio
sarum illarum margaritarum p̄ciū in effluencia btarum
lacrimarum obtitudo recte illi⁹ ⁊ bene obedientis
audicionis O acuitas spūalis amoris ad inma
culatū sponsū delata O stimulus aīe desiderii ad
dm̄ ūbū O ↄcors ↄmutacio sponsse ad sposū Imi
tare illā o fili imitare ad nichil aliud aspi
ciens nisi ad dicentē Ignē veni mittere in tra
et q̄d volo nisi ut ardeat Est enī inflamacio
spūs resuscitans cor quo i materialis ignis d'm⁹
illuminare aīas ↄsueuit ⁊ pbare tamq̄ aurum purum
in camino et maliciā quoq₃ ↄsumit tamq̄ spi
nas et stipulā Deus enī nr̄ ignis ↄsumens
est Dans ulcōne in flama ignis ↄsumes eos
qui eū nō nouerūt ⁊ qui nō obedierūt ewāo
eius. Iste ignis opatus fuit i aplis qui loq̄bātur
linguis igneis Iste ignis p̄ claritate paulum
circūfulsit sensū ante intuitus eius obtene
brauit Nō enī capit visus carnis illius lu
cis ūtute Iste ē ignis qui appauit moysi in
rubo Iste ignis in spē curus helyā de tra sur
sū rapuit Istius ignis opacione querēs
dauid dicebat. Proba me dn̄e et tempta me
ure renes meos ⁊ cor meū Iste ignis cor cleofe
et eius qui erat cū eo calefecit loquente saluatore
post resurrectōz ex mortuis Viri angeli et minstra
torii spūs hc igne p̄ticipant scdm q̄ scptū ē Qui
facis angelos tuos spūs ⁊ ministros tuos flamā ignis
Iste ignis trabē que est intus i oculo ↄburēs mū
du restituit i tellectū ut videat i desuper dei
mirabilia scdm eū qui dt Reuela oculos meos
⁊ ↄsiderabo mirabilia de lege tua Iste ignis demonū
est effugacio malicie oīs ↄbustiu⁹ et pcī i tēptiu⁹
Resurrectōis ūtus ⁊ i mortalitatis opacō clarum
sciarum illuminacō ⁊ racōnabiliū ūtutū disposicō huc
ignē i nobis excitem⁹ p̄uenire ut semp i luce am
bulātes nūq̄ uel ad modicū offendam⁹ s₃ sic lumina
ria i mūdo apparētes ūbū vite ↄtineam⁹ sempitne
Ut recepti in hiis q̄ sc̄ dī cū dn̄o nr̄o ihū x° regnem⁹ Am
Incipit Regula Sancti Basilii ad sanctū Gregoriū
Theologū Et p̄mo de laude vite solitarie -
Cognoui tuā eplam tamq̄ qui amicorum
pueros ex parēte in eis similitudie
ad parētes suos cognoscūt hoc autē
dicere nō magnū esse loci disposicōz
ut facia videlicet aggressū aliquē tue aīe ad eā
que nobiscū est vita Ante quoq₃ quā aliq̄ discas
de modo ⁊ ↄūsacōne Tuū vē erat hoc excogitare
et tue aīe oīa nichil ponetis que hic sūt ad repo
sitā nobis i p̄missionib⁹ beatitudinē Ego autē
que quidē facio ipe i extremitate hui⁹ noctis.
et dici scribe ↄfundor Nā delinques q̄dē que sūt
i ciuitate moras ⁊ atricciones sicut i nūabiliū
malorum occasiones me ipm vero nō dū delinquere
potui Sed similis sū i mari ob impericiā naui
gandi peuntibus qui nauis magitudini adūsant⁹ tamq̄
multā ↄmocione exhibentis et inde in lembū aut
nauiculā seu scapha traseūtes ubiq₃ naufragantur
Hesitāt ac aporiant⁹ ↄgradit⁹ enī eis formido ⁊ coleā
Tale igr aliq̄ existit q̄ nrm est Nā domestica singla
vicia circūferētes ubiq₃ cū similib⁹ tumultib⁹ sum⁹ Qua
re nichil magnū ac utile ex deserto isto lucrati sum⁹
Nā que quidē facē optet et vii nobis extitit approximare
vestigiis illius qui ad salutē instruit Si quis enī ait
uult post me venire abneget semet ipm ⁊ tollat crucē
suā ⁊ sequat⁹ me Istud est q̄ in quiete mēte hre op
bari ↄuenit Sicut enī oculū circūductū assidue et
nūc quidē ad planicies circulatū nūc ad supiora ⁊ in
feriora reuolutū videre manifeste subiectū nō est
possibile Eo q̄ nō firmat⁹ visus visibili si debet efficare
ipius facē intuitū Ita ⁊ mēte uel intellectū homīs ab
infinitis scdm mūdū curis circūtractū i possibile ē ma
nifeste et efficaciter intueri ūitatē Sz eū qui nō dū
quidem vinculis matrimonii est ↄiungat⁹ luxuriose ↄcu
piscencie ⁊ impetus dificile ↄteptibiles et amores di
famabiles p̄turbāt Eū autē qui iā est conexus qui
gio alter tumultus curarum recipit Si ē sine pueris
ↄcupiscencia puerorum In possessione autē puerorum enutri
cionis solicitudo uxoris custodia dom⁹ cura domesti
corum p̄uidencia lesiones ex ↄsiliis aduersus vicinos ob
iurgaciones iniuriis i plicacōnes mercacōnis p̄icula
agriculture fatigacōnes omī die p̄priam frustra feres
aīe obtenebracōem Noctes post die curas p̄capientes
in eisdem fantasiis seducūt mētem horum vō est fu
ga una sepacio ab omī mūdo A mūdo vō recessus.
nō eo q̄ extra ipm fias corpalr Sed q̄ aīa ↄpassione
ad corpus dirupat et fiat sine ciuitate sine domo
sine p̄prio sine amicorum amicicia sine possessiōe sine
subā sine rebus ⁊ negociis i altabilis i docibilis
in disciplinabilis t'renis ⁊ hūanis docmentis parat⁹
corde suscipe ex diuina scriptura factas informaciones
Preparacō vero cordis est obliuio corum que ex maliↄ
ↄsuetudie detinuerit ea doctrinarum Neq₃ enī est
possibile in cera scribē nisi p̄mo quis deleuit ex ea
impssos caracteres Neq₃ diuina aīe documenta appo
nere nisi ex ↄsuetudine p̄sumpcōnes eius expule
rit Sup hoc enī maxima utilitate desertū p̄bet
dormire faciens nr̄a vicia ⁊ vacacōne t'buens ūbo
penitus ea ab aīa recidē Sicut enī bestie facile
sūt expugnabiles obrige facte ita ↄcupie ⁊ ire et
timores ⁊ tristicie venenata aīe mala in dormici
one acta p̄ quiete ⁊ nō feraliter insurgencia fre
quenti incitacōne expugnabiliora ūtute ūbi fiunt
Esto igr locus talis qualis q̄dē est et nr̄ a comiciōe
homī liber ita q̄ a nullo corum que sūt extrīsecus
ↄtinuū excitacōis intercidat⁹ Exercitacō at pie
tatis aīam nutrit diuinis cogitacōnib⁹ ⁊ sensibus
Quid g° btm est magis q̄ angelorum chorum in terra
imitari Confestim q̄dē i ciato die ad orōnem
accedentē ⁊ hymnis ⁊ canticis venerari creatorē
deinde sole mūdo fulgēte cū exultacōe ad opa qū
ssum ubiq₃ ei orōne coerente ⁊ hymnis tamq̄ sale

conducere operationes. Et enim hilarem et sine tristicia anime dispositionem hympnorum consolacio donat. Solitaria quoque quies munditia est anime seu purgatio. Neque lingua loquente ea que sunt hominum neque oculis pulcros colores corporum circumspicientibus neque auditu robur anime abstrahente in audicionibus modulorum. Neque in verbis scurilium et derisorum hominum quod maxime habet naturam solvere anime firmitatem. Nam mens quidem non dissipata in exterioribus neque a sensibus in mundo perfusa redierit quidem ad se ipsam et per se ipsam ad cogitationes et intentionem de deo ascendit et ab illa pulcritudine circumfusa et illuminata eciam ipsius nature oblivionem accipit. Neque ad curas tibi neque ad operimentorum solicitudines animam abstractam habet. Sed vacationem a terrenis curis agens omnem suam festinantiam ad possessionem eternorum bonorum transponit. Quomodo dignatur ab ea castitas et fortitudo quomodo iusticia et prudentia et reliquas virtutes que cuique istis generalibus divise condecent singula que sunt ad vitam perficere. Suppono studiose et festino. Maxima autem via ad congruam inventionem existit meditatio a deo inspiratarum scripturarum. In eis denique et actionum repositiones seu apotece inveniuntur. Et vite sanctorum virorum conscripte quasi ymagines quedam animate conversationis que est secundum deum imitatori bonorum operum proponuntur. Et de quocumque ergo unusquisque se in digentiam habere sentit, illi asseveras quasi aggedam communem meditamenti loco convenientem invenietur infirmitati medicinam. Et amator quidem castitatis Ioseph ystoriam iugiter revolvat et ab eo castificatorias adiscet actiones inveniens eum non solum continenter adversus delectationes se habentem sed et contemptive ad virtutem adherentem. Fortitudinem autem animas instruitur a Iob qui non solum adversa vite eo decidente ex divite pauper et sine filiis in uno temporis momento permansit factus idem in humiliata ubique anime prudentia salvans. Sed neque amicos ad consoladum venientibus et furentibus contra eum ad iram concitatus est. Iterum intendens aliquis quomodo neque mitis in eodem et magnum furoris fiat, ita quod furorem quidem utatur contra peccatum, mansuetudine vero ad homines, inveniet David generosum quidem in bonis operationibus secundum deum mitem autem et immobile in inimicorum tribulacionibus. Tales Moyses magnus mitis contra se ipsum facta iurgia et detractiones ferens. Et ubi quod tamquam pictores cum ab ymaginibus ymagines scribunt frequenter ad exemplar aspicientes illorum caractere ad suum ipsorum festinant transportare diligens artificium. Ita oportet et festinantem se ipsum omnibus virtutis partibus facere perfectum quasi ad quedam sculpta signa vitas sanctorum aspicere et illorum bonum proprium facere per imitationem. Orationes iterum lectionibus succedentes iuniorem animam magis adultam ad dominum desiderio motam assumunt. Oratio autem pulcra est et efficax in anima intentam dei meditationem faciens et hec est dei inhabitatio per memoriam ipsius collocatum in se talem habere dominum. Ita efficimur templum dei cum non curis terrenis iuge dimemorie intenditur neque in expectatis viciis mens perturbatur. Sed omnia fugiens qui deum diligit in deum recedit et extra persequens advocantia ipsum ad maliciam adinventionibus ipsum ad virtutem agentibus immoratur. Et primum quidem omnium festinare convenit auctoritatem ubi non indisciplinate habere sed interrogare quidem absque litigio respondere vero sine arrogantia et fastu neque interrumpere alloquentem cum aliquid utile dicit. Neque concupiscentie ostentatione sui ipsius verbum immittere. Discere autem absque confusione et docere sine invidia. Et si quid ab alio accepit edoctus non abscondere sed predicare cum bono arbitrio parentem verbi. Tonus autem vocis medius prehonorandus est ita ut non effugiat auditum apparitate neque honerosus sit magnitudine distancie. Examinantem vero in se ipso que dicere debet et ita propalare sermonem. Affabilem in intuicionibus dulcem in colloqucionibus non per scurilitatem que delectat captantem sed plene consolatorem seu benignam quod mansuetum est habentem ubique quod asperum est eciam si increpare convenit deponentem. Namque te ipsum per humilitatem ita bene acceptus eris indigentibus curatione. Multociens autem optimus est nobis modus redargucionis prophete qui David peccatori non a se ipso subintulit diffinitionem condempnationis sed sub posito persone utens ipsum eundem proprii peccati consedentem fecit iudicem ita quod a se ipso contra se ipsum iudicium proferret. Nichil iam querele habes adversus arguentem. | De indumentis et cibo solitarii.

Concomitatur autem humile et deiectum sepe oculus vester et ad terram innuens habitus neglectus, cesaries inculta, vestis rupposa. Ita quod ea que faciunt lugentes secundum adinventionem eadem ex spontaneo arbitrio in vobis appareat. Tunica zona seu cingulum quidem neque super costas femineum enim est neque laxum ut deorsum tunica defluat levium enim et morbidum est. Et incessus neque tardus ut resolucionem anime accuset neque rursus intimus et accelleratus ut excedentes eius impetus declaret. Destinatio sine finis vestis unus sit operimentum esse carnis ad hieme et estate sufficiens. Neque in coloribus floridum vel coloratum sequatur, non in preparacione gracille vel molle. Et enim pulcritudinem coloris in veste exquirere vel habere equale est muliebri ornatui que illae adinveniunt alieno flore vel colore genas vel capillos suos tingentes. Sed neque grossicie ita habere debet tunicam ut non valeat illa foveri qua induitur. Calciamentum vile quidem secundum quod dignum est necessitate complens absque indigencia et penitus simpliciter sicut in vestimento arbitrium convenit quod necessarium est. Ita et in cibo panis complebit necessitatem et aqua curabit sitim et quecumque sunt ex seminibus ad pulmentum que ad necessarias indigentias corporum fortitudinem possunt salvare. Comedere vero non luxu et insana gula manifestantem sed ubique quod stabile est et morigeratum et circa delectationes sobrietatem et abstinentiam salvat. Neque tunc mentem otiosam circa dei intentionem habere sed ipsam escarum naturam et suscipientis corporis preparacione occasionem faciat divine glorificationis quomodo varias species escarum proprietati corporum congruentes ab eo qui cuncta dispensat excogitate sunt. Orationes ante cibum nos dignos efficere largicionibus que nunc dat et que in futuro reservat. Orationes post cibum gratiarum actionem danti orantes et peticionem promissorum. Una vero refectioni pretaxata que eadem secundum revolucionem diei occurrat. Ita quod ex viginti quattuor horis diei et noctis vix una sit pro corpore consumata. Reliquas vero exercitator vacet in operacione mentis. Sopni leves faciliter alterabiles naturaliter sequentes exilem dietam. Nam profundo sopno tenerivi capite gravato et resolutis membris in eo curare vacationem inhonestis prebere phantasiis in cotidianam mortem facit sic dormientes. Sed quod aliis diluculum est hoc exercitatoribus pietatis est medium noctis. Maxime vacatione anime nocturna quiete donante ea agere que sunt adversus delectationes. Et studens seu vacans circa filiorum curas multum abissum exhaurit solicitudinum quas diminuere longum esset. Ergo qui mundi vinculis liber esse gliscit vel dulciter optat nupcias tamquam

aliquos graues ꝯpedes effugit has at̃ fugiẽs sua
vita obtulit deo et castitatẽ ꝓfessus est ita q̃ nõ
ultra sit ei facultas reuersionis ad nupcias ſz obli
gatus ex omni modo hys agonizacõib9 que sũt
ꝯ castitate. luctare aduersus naturã et eiusdem
vehemẽcioib9 motibus. Amator eni hic talis
dei ꝯstitutus et illius ĩpassibilitatẽs q̃ ad minimũ
possidẽ desiderans Et spũalis sacietatis quiete z inꝯ
turbabilitatẽ z lenitatẽ et eximã ex hys leticiam
atq3 gaudiũ ꝯcupiscẽs degustare ab omni qdem ma
teriali z corpali vicio mẽtem ꝯturbãte longe cogi
tacões remouẽre festinauit Mũdo vero z in obũbra
to oculo aĩe diuina cõtuspicit in replebilit' ĩ luce
saciat' Ad talẽ hitũ ꝯstitucõne mẽtem excitãs
domesticus fit sedm̃ cõ acceptã similitudiem deo ama
bilis z desiderabilis ei factus ut puta q̃dã magnũ
certame z dificulter dirigibile sustinẽs Et exꝯ
plexione sedm̃ mãtiaz valens munda z segregata me
te a commixcione corpaliũ vicioꝝ aloqui deo Igitur
ꝯuenies atq3 ꝯsequens est ad talẽ habitũ ꝑ prefata
excitacõm aggressũ nõ avelli iteꝝ ul' abstrahi
a carnis ꝯcitacõib9 ad ꝯmitacõne vicioꝝ illius
neq3 vapores inde ascendẽtes recipiẽte tamq̃ ca
ligine quadã depressima ul' ꝓfunda obscurare ocu
lũ aĩe et decidere a spũali ꝯteplacõne a summo vi
cioꝝ ĩ tĩtũ cogitacõis acute exacerbat mẽ.

De modo orandi quãtũ ad ꝓuatas orões solitarij

Omnis accio carissime et oĩe ũbũ dñi -
nostri ihũ xpi Regula est pietatis at
q3 uirtutis. Propterea quoq3 z humanatus
est sicut ymagiez describẽs nobis pietatẽ et
ũtutẽ ut vnusquisq3 z vna queq3 videntes emule
mur ꝑ mãm figurã ꝑꝑt' hc eni ꝑtat nr̃m corpus
ut nos sua ꝯuersacione ĩ mitem' sicut ẽ possibile
Tu igit' cũ audieris ſmone ipius aut accionem
nõ frustra z quasi ꝯtingenter audias ſz ꝑ manẽ
ĩ ꝓfũdo dei ũboꝝ Esto imitator misticæ tradicioꝝ
Martha qdẽ dñm recipit Sedit at̃ ad pedes eius
Maria Indiuiduis sororibus bona ꝓmptitudo distigue
quidẽ ex hĩs res Et quidẽ est marth ministrm ꝑꝑans ad
recepcõm diligentẽ corpalis ĩ digeciẽ Maria vo
sedens secus pedes eius audiebat ũbũ dñi Igit'
vna qdẽ ꝯnectauit q̃ erat appares alia vo ꝑmuit
ĩ visibili Erat eni ve z ho z de9 qui aderat ipe idẽ
dns ambaꝝ femiaꝝ ꝓmptitudiez acceptauit z rece
pit. Sz martha labore oppssa mediatorẽ fieri
obsecrat ut assumat adiutricẽ ꝑꝑam sororẽ ministru
cõis Et ait dñe dic ei ut me adiuuet. Dns vo ad
eam Martha martha solicita es z turbaris erga plu
ma q̃s vnũ est nccꝭ Maria optima ꝑtẽ elegit q̃ nõ
auferet' ab ea Non eni ꝑꝑt' hc assumus ut ĩ stratu re
cubam9 z ventre nutriam9 Sz assumus ut nosmet a
nĩs ũbo veritatis z ꝯteplacõne misterioꝝ Vna qdẽ non
curavit ab hys q̃ faciebat. Alia vo acceptauit ĩ qui
bus atendebat. Vide g° duas ꝑtes ꝑ duas sorores
ĩ ductas vna qdẽ mistio ꝑxioꝝ ĩ tenta z ea bona
Alia at̃ sursũ ascendente ad ꝯteplacoꝝ misterioꝝ me
liore z amplius spũalẽ Conteplacõ eni ihũ dec
trinaꝝ sup ascendit corpis ministracioꝝ Accepisti
carissime exempla z demõstracione emulare q̃ cuq3
vis Aut minister esto paupeꝝ Aut amator doct'
naꝝ xpi Si vo vales ambo emulare utrobiq3 fer
fructũ salutis ꝑmũ g° est spũale ũbũ reliqua
vo omnia sedã Maria eni ait optimam ꝑtẽ elegit
Si g° z tu vis ee misterioꝝ dñi imitator sede ad
pedes eius Recipe eius ewangliũ relinques tota
vita z ſbam sine solicitudiez obliuisceris at et,
ꝑꝑij corpis et ita poteris colloqui eius ex deo ubis

ut emuleris mariam et eius supiorẽ glãm Oras at̃
vide ne alia ꝑ alys petas z adiuiũ ꝯcites dñm Non
pecunia nõ glãm humana nõ potentatũ neq3 aliud
aliq ꝑtẽcũ. Sz pete regnũ celoꝝ z oĩa que sũt
aduetitez corpis tibi exhibebit sicut ipe dns ait.
Quite regnũ celoꝝ z hec oĩa adiciet' vobis Orois
at̃ carissime sũt duo modi Vn9 qdẽ gloificacõis cũ
humilitate Scd'us at̃ qui est peticõis subditus est.
Oras at̃ nõ statĩ ad peticione venias alioquĩ de
trahis tue eleccõi sicut amici' coactus exorare
dñm Incipies ig' orõnem derelinq3 te ipm vxorem
filios dimitte t'ra ascende celos relinq3 omne cre
aturã visibilẽ z invisibilẽ Et incipe a glorifica
cione eius qui oĩa fecit. Et cũ eũ gloificaveris nõ
erris mẽte errãs neq3 ꝯte fabulas narras ſz a diuis
scripturis eliges z dices. Benedico te dñe longanime
relaxatorẽ mali z supportatorẽ singulis diebus
longanimit' agentẽ erga me delinquẽtẽ z dantem
potestatẽ omnib9 nobis ꝑmĩe ꝑꝑtea eni taces et
sustines nos dñe ut gloificem9 dispẽsantẽ ꝯmis
nr̃i salutẽ Quãdoq3 naq3 ꝑ timores aliq̃n at̃ ꝑ ad
monicões quãq3 vero ꝑ ꝓphas vltimo vero ꝑ aduentũ
filij tui visitas nos Tu eni plasmasti nos z non
ipi nos tu es de9 nr̃ Cũ at̃ gl'ificaueris a scripturis q̃
tu potes z eminẽsis laudẽ addm tuo ĩcipe cu humi
litate z dic Ego at̃ nõ sũ dign9 coram te loqui co q̃
nimis peccator sũ Etiã si nichil mali tibi ꝯscius es
oportet ita te dicẽ Nemo eni est sine peccato nisi so
lus deus Multa eni delinquites q̃ plurima sũt nõ
intelligim9 ꝑꝑtea ait aplus nichil m ꝯscius su
ſz nõ in hoc iustificatus sũ hoc est multa delinquo
z nõ ĩtelligo vn z ꝓpheta ait delicta quis ĩtel
ligit Quare nõ mentitur peccatorem se dices Si eni
ĩtelligis z hc ipm peccas si dicis q̃ peccator nõ sum
Sz magis dic q̃ sup peccatores ego sum trãsgrediẽs
dĩni peceptũ q̃ iubet ita te oportet estimare semp
q̃ vilis z inutilis sum Ora ig' dñm cũ timore et
humilitate Cũ g° expleuis ſmonẽ humilitatis et
dicas g'ras tibi ago dñe q̃ longanimis fuisti
delictis meis z neq3 nũc me ĩ pmitũ dimisisti
Ego quidẽ olim dign9 fui ista z illa pati et pi
ri a facie tua benigna g° tua mali sufferẽcia
longanimit' egit ĩ me g'ras ago tibi q̃uis di
gn9 z suficiẽs nõ sum ad g'raꝝ accõnẽ tue suffi
ciencie Et cũ duas ꝑtes ꝯpleueris gloificacõis
et humilitatis tue deceto pete q̃ debes nõ glãz
t'rena nõ sanitatẽ corpis Ipe eni plasmauit
te z cura gerit tue salutis z nouit quõdo z q̃
vnicuiq3 expediat siue sanũ esse siue ĩ firmari
Sz pete regnũ celoꝝ tantũ z de nutrimẽte corpois
sicut ꝑdixi ipe curã habebit Sup dignissim9
eni est Rex nr̃ z indignat' si quis ab eo ꝑuũ
aliq peciẽrit Non g° in orõne tua ĩ dignatoꝝ
ei adiucas ſz pete q̃ digna sũt regi deo pete
at digna deo nec recedas donec accipias h' in
similas dns ait in ewõ Quis ex vobis hns amicũ
et ibit ad eũ media nocte z dicet ei amice acco
moda m tres panes zc. Exemplũ nobis dedit do9
ut docet nos fortes esse z ꝯtinẽtes in fide Exe
plũ eni accipit homĩs ad homiez ut discas
nõ recedẽ a clamore aliq̃n ut cũ pecieris et
nõ acceperis nõ discedas quousq3 accipias veꝝ
tamẽ sicut ꝑdixi si petis q̃ de9 vult Et ne dicas
q̃ peccator sum nõ me exaudiet Non ut nõ desꝑes
ꝑꝑtea ait Et si nõ dabit ei q̃ amicus eius est
ſz tñ ꝓpt' ĩportunitatẽ ei9 dabit ei q̃tq̃t hz nece
Et si g° mẽss ꝑteriit z si iij^es ul' iiij^or anĩ quousq3
acceperis nõ discedas ſz ꝑ fide pete semp q̃ bona
est speras Multociens aliqs ex nobis ꝯtraria

in iuventute fecit castitati deinde subintrat delectacio movet spiritus natura concupiscencie elanguit oracio semper missum est iuventuti unum perijt castitas et factus est homo alius per alio contra transmutacio fuit eo quod non generose in tuis cogitacionibus resistencia facta fuerit et quidem a se ipso qui sibi omnia debet in fine clamare vero ad dominum ut simul tecum eo pugnet Si enim aliquis vacacione et ocio dederit se ipsum concupiscijs et se ipsum tradiderit inimicis cum isto deus non pugnat neque exaudiet Participans enim peccatum alienavit se ipsum a deo

De negligencia oracionis.

Invocare ergo debet dominum non negligenter non fluctuans in mente hinc inde Cui enim talis est non solum non recipiet postulacionem sed amplius exacerbat dominum Si enim coram principe aliquis stas et loquens cum multo timore stat sine elacione habes et exterius oculum et anime intrinsecum ne forte prodicitur quo magis coram deo oportet stare cum timore et tremore totam mentem elevatam huius ad dominum et intenta ad ipsum solum et alibi mysterium Eo quod ipse non solum exteriorem hominem videt sicut homines sed et intrinsecum intuetur Si igitur ita ut decet steteris in conspectu dei et inferes omnia que ex parte tua sunt ne discedas donec accipias postulacionem tuam Si vero contempnaris a tua consciencia sicut contempnens et si elatus stas ad orationem valens absque elacione stare non possimas stare in conspectu dei ut non fiat oracio tua in peccatum Si vero infirmatus es sub peccato et inoccupabiliter non potes orare quantum tu vales vim tibi infer stans coram domino mentem ad ipsum congre gans et deus indulgencia faciet quia non contemptum sed ab infirmitate non vales sicut oportet stare in conspectu dei Si ita vim tibi feceris ad omne opus bonum ne discedas donec accipias postulacionem tuam sed longanimiter pulsa adepta eius postulas peticiones tuas omnis enim qui petit accipit et qui querit invenit et pulsanti aperietur Vis discere tamen quomodo longanimiter egerunt sancti et non desperabant Abraham iuvenem vocavit deus de assyriorum terra transmigravit eum in palestinam dicens ei Tibi dabo terram istam et semini tuo post te Et preterijt multorum annorum numerus et mortificata fuit per senectute natura eius et non dixit Domine quia semper in pueros promittis et pretereunt me multarum gencium per dictis Mortui vero sunt per senectute nature mee motus et sara uxor mea propter senium non expectat ulterius muliebria duo senes qualem spem habemus Non hoc dixit non cogitavit sed mansit immobilis in fide Imitare ergo fidem abrahe Cum igitur infirmata est natura mortificati sunt motus tunc venit promissio dei Suscipe exempla Nos vero uno anno oravimus et recedimus duobus annis ieiunavimus et quiescimus Non ergo debilitemur ad promissione dei Nam qui illi promisit multiplicare semen eius et nobis promisit postulantibus exhibere peticiones nostras Unde iterum ait Venite ad me qui laboratis et honerati estis et ego reficiam vos Longe te ab illo existente et laborante ac honerato gravissimo honere peccati mistus tum ad te clamavit ut alemaret ab honere et decreto regnum donaret et tu non credis ei Sed et si tamen volumus redarguimur a consciencia nostra Nos enim non credimus ei quam non valenti reficere nos sed subtrahimus nos tollere iugum eius super nos suave et leve et per angustam portam intrare in regnum celorum Eligimus vero magis peccatorum honus portare et per vicia que sunt in delectacione spaciosa via ambulare et platea porta intrare in perdicione Multociens autem petisti et non accepisti quia male petisti vel infidelitate vel elate vel que tibi non expediunt Si autem expediencia multociens petisti sed non perseverasti Scriptum est enim quia qui perseveraverint usque in finem hic salvus erit Novit deus oracionem tuorum Quid igitur ait aliquis unum opus habet peticione deus nescit quorum indigemus

etiam habemus que ergo necessitas postulacionis Scit quidem deus quibus indigemus et omnia corporalia nobis copiose prebet ad usum et bonus existens pluit super iustos et iniustos et solem suum facit oriri super bonos et malos fidem vero et virtutes et regnum celorum nisi postulamus cum labore et fatigacione et cum multa perseverancia non accipies Oportet enim primo desiderare desiderate vero querere in fide et paciencia omnia que ex parte sua sunt inferente in nullo iudicatum a propria consciencia sicut negligenter et pigre postulantem et tunc accipiet quod dominus voluerit Melius enim ipse te novit que tibi expediunt et propter hoc forte retardat dare Tua ad ipsum perseverancia sapientem faciet et ut cognoscas quod est donum dei et custodias datum cum timore Omne enim quod cum magno labore aliquis adipiscitur festinat illud cum multa vigilancia custodire ut non ipsum perdens perdat et multam suam fatigacionem et graciam dei spernens indignus fiat vita eterna Quod enim profuit salomoni cito accipienti graciam sapiencie et perdenti eam Non ergo pusillanimis fias si non accipis velociter peticionem Si enim sciret bonus dominus quia cito accipies graciam non perderes eam paratus erat et ante peticionem exhibere Nunc autem tui curam gerens hec facit Qui enim accepit talentum et salvum eum custodivit eo quod non operatus est in eo contempnatus est quanto magis contempnabitur ipsum perdens Ista ergo scientes sive citius sive tardius accepimus maneamus gracias agentes domino deo Quia omnia quecumque facit dominus pro nostra salute dispensat Solum nos non efficiamur pusillanimes ut quiescamus a peticione Nam propter hoc parabola dixit dominus de vidua que propter suam perseveranciam superavit crudelem iudicem ut et nos per perseveranciam accipiamus peticiones nostras Sint enim et fides nostra et caritas que est ad deum ostendit quod et non cito accipientes manemus gracias agentes ei Gracias ergo agamus ei semper ut digni efficiamur eternis eius bonis quoniam ei convenit gloria in secula Amen.

De custodia cogitacionum Et de statu anime vacantis deo.

Primum quidem ex omni modo tenende sunt cogitaciones preponentes vigilem mentem visitacionis Ita quod non concedatur anime motibus incircumspectis faciliter ad corporis contrarias abstracciones relaxari Nam in tuitus corporis est oculus visio autem anime est intellectus sed quidem sicut alterum in altero sed idem est anima et intellectus virtus Cum ergo anima suum monet intra quendam existens naturalis lectum naturaliter ei in seminatum a bea quod fecit ipam sancta trinitate multa convenientia et que ad rem pertinent tunc fugit corporis concupias et deordinat ipius motus providens et obstruens quiete agit sibi convenientem et in ea quod est absque strepitu vacacione unde ad statim et adoram dam trinitatem summam id quod inest attente inspicit et conputat divine glorie inaccessibile propter excelencia claritatis beatitudinis super splendidum sapiencie infinitum inturbabilitatis fixum et influctuans impassibile et immobile leticia Cui enim nichil ex imperfecto accidere potest et nil ei adversum contingere aut contrarium consequens esse ei quemquam et inconstabilitate multa Et enim in speratarum rerum repentini euentus turbaciones hominum cordibus vel metibus efficere naturam habent Quando vero nulla malicia molestat omnis autem virtus et omne quod vis bonum sequitur iste letatur utique summum racione leticia immobili atque infinita virtutis et bonitatis finis leticia sicut dicit propheta letabitur dominus in operibus suis Anima ergo que intellectuale suum in vigilia et ad rem pertinentibus intellectuale suum in vigilia et ad re pertinentibus in predictis excedo nobis considerationibus custodit ac in predictis excedo nobis consti tuitur et suum more ad id quod est rectum et iustum ornatum atque pacificum excitatur Nempe cum excogitare et dilucidare in conversis dei nobis defecerit tunc tanquam tatuli in quieti et audaces preceptore abicientes insurgencia corporis vicia multum adversus animam latrant et vane ea dissipe conantur unoquoque viciorum ad

se ipm vitale eius ūtute ptrahente Duplicē ego ar
bitror aīe esse ūtute vna ⁊ eadē existente vna
quidē corporis viuificatiua alteram vero existētem
ↄteplatiua q̄ q₃ rōnale noīam⁹ S₃ viuificatiua
ūtute corpi aīa nāl̄r p ↄgreccione ⁊ nō ex electō
arbitrij largit' Tamq̄ eīn est inposibile sole s̄r
lucēte nō illūiare deorssū radios īferēte ita est
īpossibile est aīe nō viuificare corp⁹ cū īgenita
est Contēplatā at ūtus in electiōe arbitrij hīt
motū Si quidē sūn ↄtēplatiuū atq₃ rōnale s̄pr
vigilare ꝑamt sic' ꝑpha ait Nō dormitabit neq₃
obdormiet q custodit te Dupl'r obdormire facies
vicia corporis siue q₃ ad meliore ⁊ maīfestor ↄtē
placiōne₃ vacat Aut corporis deordinacōēs visitās
castigat eas ⁊ amonet Si vō ociositatē ample
xata vacās q vitale ē vicia corporis nullo pīpiēte
aut īpediente ad ꝑꝑos īpetus atq₃ opacōnes a
nima deorssū ↄtexerunt Quāe vicia corporis sūt
vehemēcia ociosa ī nobis existente racione fa
cile at frenablia ⁊ subdita sūt ista moderate
Nō est g° vitupabile a' culpabile corpus hijs qui
recte de ipo cognosce volūt Conuenit enī īstruc
cionis exposicioni ⁊ malas opiniones male as
sumentū ⁊ suspicaciū de corpe destruere Tamq̄
enī tāīme bonus est equs ⁊ q̄nto q̄dē natā aplī⁹
acutus ⁊ calidior fuerit tanto melior Judi
get vō regēte ⁊ gubnāte velud rōnis exps Si
quidē igitur reges in petus subiugalis ↄuenient
dispessat eo q₃ ad ↄgruu vsus est et ipē q₃ sal
uatur ⁊ subiugale apuit ad possiōne p fectū
At quidē cū reges male ducit pullū inde pul
lus mltocies dimitet a studio ⁊ in demū cadit
deiectꝰ at ⁊ ipm ascenssore deiecit ⁊ vtrusq₃ pe
riculū facta est negligēcia regetis ↄtra sup
torpe ⁊ aīa existima Corpus quidē naturales
īpetus accepit nō in ↄgruos s₃ ad aliq̄s bonos
⁊ utiles ī racionabile tamē est ut honoret'
p rōnis excelēcia aīa Si enī ipa corporis in
petus ↄuenient' dispenssat ipm saluu facit
et ipa ext' picula pmanet Si vō ut psidēcia
negligit ⁊ ipa sopno detenta dimitit corpi
regimē Tuc velud rōne destitū arecta via di
uertit ⁊ aīam equalib⁹ in bmt offenssiōib⁹
seu culpis nō ex ꝑꝑa malicia s₃ ꝑꝑt' illius pusi
lanimitatē Si enī passiones corporis esset velud
nō valentes domari ab aīa hr̄et vtiq₃ causas
rōnabl'r corp⁹ Si at mltis subdite extiterūt in
perare festinātib⁹ corpi ↄnoxiū quidē est corp⁹
hijs qui ei detrahūe sicut auctori malicie voluūt'
culpabiles at obnegliencia est ⁊ pusilaminitꝫ
que dūium reliquit corporis cū n' ipa in se malū
habeat s₃ obmissione boni in hijs ↄsistit malicia
enī nichil aliud est q̄ dimissio ūtutis a' bonitatis

Quot modis maligne cogitacōnes sūt ī aīa

Et qui ptangentes iā quidē de cogitacōib⁹
exquisiuim⁹ Nō at distinxim⁹ quot modis
maligne meditacōnes ⁊ intencōnes cogi
tacōnib⁹ sup ↄminat Nūc ⁊ istud apone iustū
arbitrati sum⁹ ut ita sit pfectissiā ptis ↄsicio
Duo igit' modi sūt quib⁹ indecentes meditacōm
intencōnes molestat rectas cogitacōnes Aut
aīa scdm ꝑꝑam pusilanimitatē ērā indecencia et
que ad rem nō ptinet errante et fantasijs vel
ymagiacōib⁹ ex fantasijs ⁊ ymagiacōib⁹ cologute
a' scdm insidias tēptantis rez in ↄgruecias deīrare
mēti et eandē amonere a laudabiliū ↄtēplacōne
et intuitu Et quidē cū aīa q est fortis delibacōis
uel mētis dimitit · memorias ōcrentes rez in vtilū
⁊ in differenciū reducit Tūc at cogitacō in disciplina
ta ⁊ absq₃ inscitōne ad res memoratas relata ⁊ hijs
amplius vacās errātes excratib⁹ transsit longinq̄ta
tes et ad turpitudines ⁊ in ↄgruecias meditacōnū mt
tocies requirit q est finale Sed pusilanimitatē aīe
et esusione frequētissima et ↄussa magis mentis
⁊ deliberacōnis instancia dirigere ⁊ reducē optet
et circūspeccōne ad id q pus est semp ērā bona vacāe
facē Quādo vō dyabolus agredi conat' ⁊ cū mlta
inimicitate tamq̄ iacula q̄dam ignita cogitacōnes
que sūt ab eo īmittere quiescenti ⁊ tranquilitatē
habenti aīe vim facit ⁊ eandē ↄburere repēte et
ↄuenit' solubilia ⁊ diutūna semel īmissor meōria
opatur Tūc vigilia ⁊ atencōne forcori ad tales
sustinēdos insultus opus est Quē admodū pugile
q̄da diligētissima custodia ⁊ velocitate corporis
capciones luctantis ↄt' cū autente ⁊ totū orōm
et invocacōm supne auxilij ↄpugnatōis dare plij
destruccōne ⁊ iaculacōm dimissione Hec enī paul⁹
docuit dicēs Jn omnibus assumētes scutū fidei ī quo
possitis oīa tela maligni ignita extinguere Licet
g° in ipis orōnib⁹ subinferat malignas fantasias
nō relinquat aīa orare neq₃ arbitret' ꝑꝑam esse
agriculturā maligni aduīssarij sup iactata semīa
et varias eius fantasias s₃ cogitans ī ptinnitate
malicie inventoris ⁊ in ↄgruaz intencōnū yma
ginacōz Jpa magis sensu extendat aīa ⁊ inter
cedat ad dm̄ petēs ab eo dissipari murū meōrie
indecētiū cogitacōm ut sine impedimēto mentis
et retardacōne acute inclinetur ad dm̄ p transitu
Si vō ⁊ sup extendat' talis cogitacōnū maligna
tio ꝑꝑt' in ptinnitate inpugnatis neq₃ ita disce
dere aut ociose agones delinquere ↄuenit sed
neq₃ tantū exptare donec de⁹ nram instanciam
videns grā spūs desursū resplēdeat īsidiatore
quidem effugās nram mētem purgās ⁊ diuino
lūie īplens ⁊ nō fluctuātē quietē cogitacōnū
ad colendū deū cū leticia prebens

Qr nō ↄue nit muliez colocucōnes hr̄e absq₃ custodia

Loquitur de psidēncia cogitacōnū ⁊ de regimie passio
nū corporis suficiēter sicut optebat dixim⁹ Op
tet at nō solū cogitacōnib⁹ psidere ⁊ pcipere
sed ⁊ muliez colocucōne sicut est possibile separi
maxiē q nobis appinquātes ī comcoīcacōne vicoz
nos ↄturbat ⁊ ↄfūdūt cogitacōne ⁊ pugnas et
agones aīe eficiūt Et enī nō spontanee q̄dē nobis
ↄtingēte pugnā sustipe nēīm forte fit voluntāie
at ↄcedē nobis ipis sume iracōnabile ē Na ipoi
succubencia q̄dē in dulgēcia forte sorciet' īsto
vō captiuari ⁊ indulgentia pūat Absit at hoc
acertacōib⁹ in xpo Optet g° muliez cologuia
⁊ ↄsorcia q̄ maxiē fugere nisi aliqua īeuitabi
lis omio nēītas ↄsorcio vim faciat Et nēītate
q̄dem aphendēte sicut ab igne ↄuenit custodire
celerimos recessus ⁊ citissimas pmutacōēs facē
tes Jntēdē enī quid de hoc sapia ait Recodetali
quis igne in sinu ⁊ vestimēta sua nō ↄburet Aut
ambulabit aliq̄s sup carbones ignis pedes aute
suos nō ↄburet Si vō aliq̄s dt' ex muliez ↄsorcio
⁊ mora ⁊ locucōib⁹ ⁊ familiaritate p amplius nō
ledi iste a' nō pticipauit masculi natura ⁊ est
h' q creatū est sup inabile in loco pugne nentrj
stans velud hij quos eunuchos anati dicūt

aut si participaverit nature sub iussus aviciis non sen
tit et ebrios ac freneticos imitatur qui cum patia
tur crudelissime extra passiones se esse putant Con
cedamus vero sermonem qui est extra racionem esse aliquem non
stimulatum masculi passione At quomodo ipse non patiatur
non solum et aliis leniter persuadebit quomodo ipse non patitur
eo quod nulla proposita direccione multos scandalisat
arbitror non sine periculo facienti Ad hoc autem et ad aliud
est videre quod et si homo non recipit lesionem vel corruptelam
in cogitacionibus sed etiam non de femina nos certificabit
quod et ipsa extrinsecus corporis existunt passiones Sed multociens
illa infirma existens cogitacionum et passione acute
inclinabilem habens passa fuit super eo quod consorcia
et colloquia absque observancia faciebat et ipse non est
inclinatus inclinavit At multociens sicut non novimus
etiam et si sub obtentu spiritualis caritatis mulier fre
quenter ad excitatorem veniat propter oculos volens
saciari et in continentibus oculis proximi aspectu depas
citur et virginem inferiorem quam maxime sponsus amat
in mundis cogitacionibus corrupit ut nullum ergo predictorum
contingat custodire ad rem pertinet et frequencia atque ex
tenta mulierum colloquia et consorcia devitare non sicut
genus odientes neque sicut abnegantes earum cogna
cione sed ut per existentes et beneficia prebentes possi
bilia omnem quidem contantem humana natura Segre
gate vero illas que per castitatem pelegerunt agones
sicut sorores nobiscum certantes custodientes
at nos ab earum consorcio ne passionis quam evitamus
et abnegamus rememoracio nobis fiat.

Quod oportet virtuti corporis commensurare abstinenciam

Consequens quidem et hoc est corpori
imperare Et enim ventris disciplina
et institucio viciorum est cruciatus viciorum
autem cruciatus in contrarium habilitas et tranquillitas anime
Iugis habilitas et tranquillitas anime virtutum fecundissimus
fons Abstinencia autem ventris perfecta est que ad vir
tutem corporis viriumque commensuratur Nam aliquibus quidem
et super taxata mali passio apparuit sine tristicia esse
et quies magis quam labor seu dolor visa est propter fir
mam et irremissibilem corporis disposicionem Aliorum autem est istis
remissio aliis periculorum occasio fuit Corporum enim
ad corpora tanta est differencia quanta ferri ad ligna
Quare abstinenciam eligere congruit iuxta racionem
insistentis virtutis Virtutes enim que in sola anima di
riguntur omnes omnibus similiter taxabuntur ut puta
castitas mansuetudo humilitas bonitas firmitas
amor rectitudinis sine dolo Amor veri quod est con
passivum quod est leve quod est benignum Istas enim segregate
dicimus virtutes anime quia quidem ad earum possessionem nichil
plus anima corpori confert quam quod ab ea consistorium fiat
de ipsarum conspeccione Abstinencia vero unicuique secundum
corporis virtutem destinabitur ita quod non minus a virtute
certet neque in hiis que sunt super virtutem extendatur
Et istud arbitror congruit intendere quantus non immo
deracia abstinencie virtutem corporis destruentes
ociosum operi et ad bonas acciones inceptum faciamus
Non enim deus hominem faciens ociosum eum et immobilem
esse voluit sed operantem esse ad utilia et ad rem pertinen
cia Nam in paradiso quidem iniunxit ade operari et custo
dire Si enim contemplacio deo adiacet et quod domesti
cum est celo et festinancie digni Post autem inde lap
sum in sudore multus panem comedere decernens Que vero
ad adam dicta sunt quod omnibus ex ipso futuris dicta
sunt hinc est manifestum Et enim morte destinavit deus contra
illum terra es dicens et in terram redies omnis vero qui ex ipso exi
sterunt participaverunt similiter morte ut ipse Convenit ergo
nichil novitatis facere contra naturam et terminos vel decreta
benefactoris nature Alias vero et ex multis testimoniis
divine scripture debemus astruere sermonem Divina enim scrip
tura operari iubet corpus et moveri et presertim aliorum
magis famulari infirmitati quam aliorum manum vel auxi
lio indigere carere At illud facere aut resolvere immo
derata abstinencia nequaquam verum apostolus dicit Audivimus
aliquos in vobis inordinate ambulantes nichil operantes
Non enim inordinati sumus inter vos ait neque gratis man
ducavimus panem ab aliquo sed in labore et fatigacione
nocte et die operati sumus et necessitatibus meis et hiis qui
mecum sunt ministraverunt manus iste Et alibi iterum ait
Hiis qui huiusmodi sunt precipimus ut operantes suum panem
manducent Et iterum alibi Quietem habete et agite propria
et operamini manibus vestris A bonum timore excitatorem
liberum esse decet et media nature et regale via incedere
Neque requiem vel remissionem habere neque immensitate absti
nencie inutile facere corpus Si enim bonum esset corpe
resolutos esse spirantesque iacere tales nos utique condidisset
deus a principio Si vero non ita fecit quod bonum novit hoc
et perfecit Si autem quod bonum erat hoc nos efficit peccantes
qui hoc factum sicut est non custodivit Unum ergo excitatorem
pietatis intendat nisi forte malicia propter neglie
ciam indificiet in anima aut vigilia et addeni intenta mens
sit resoluta aut forte spiritus sanctificacio et inde in anima
facta illuminacio obscurata est Si quod prefata aggravat bo
na iniqua vicia corporis insurgere valebunt anima ad
ea que sursum sunt vacante et non relaxari tempus corpori
insurgencie viciorum Si enim ex cogitacionibus nostris multociens
tota anima cogitacioni hereret derelinquens sensus desertos
multo magis si divinus amor invenescit in anima nostra
neque tempus meditacionis contra vicia habebimus si vero aliquid
et parum ista insurgat celeriter a magna anime intellige
ncia amovebuntur Quid enim melius dic inclinari ar
bores fructiferas que et ipse ditescunt et alios fructi
bus letificant aut comparari herbis sub
ficacionibus suis letificant aut comparari herbis sub
esca marcescibus et secundum propheciam esse tamquam bleta et holus
semicoctum neque propriis necessitatibus sufficere valens Si enim
extra corpus essemus necnon esset etiam sola festinare
ad optima At vero quia duplex est homo duplex esse convenit
et virtutis studium laboribus et doloribus corporis atque
excitacionibus anime directum Labores vero corporis et dolores
non ociositas sed operacio est Si enim possemus absque cibo
et indigencia corporis complere bonas operaciones hoc utique
foret perfectum Quam vero valde paucorum corporum est tali
dicta non corrumpere oportet et seminare mensurate et ne
cessaria extreme curam et operacione corpori inferre Non
delectacione et concupiscencia ducti contra cibos sed racione ne
cessitate difiniente tamquam perito quodam medico in hiis que
pertinet ad divinam infirmitate curante Ista enim affectione
in anima facta non solum abstinencia esse sine cibo dixerit
sed dispensacionem contra corpus perfecte distribucionis landa
bilem habere Nescit enim corporis mensurata institucio et ab
stinencia concupiscencias inflammare et indomabilia vicia facere
Et ista oportet non solum sermonum posicionibus roborare
sed etiam actuum exemplis quod est tractatum confirmare Ad ipsam
latissibo salvatoris conversacionem qua secundum carnem con
versatus omnibus pie vivere volentibus figuram et exemplar posuit

Quod bonum est sequi vitam Christi tamquam regulam omnium bonorum

Quod enim propriam vitam salvator regulam conversa
cionis perfecte omnibus ei obedire volentibus
posuit Audi eum hoc manifeste docentem
Si quis autem michi ministrat me sequatur Non secundum car

nem manifestas sectatorem Sed diligentem conuersacionis secundum
capacitatem imitatorem Quo quidem saluator noster vixit et
quo conuersatus est peccatum enim non fecit nec inventus
est dolus in ore eius longanimitatis vero et suauitatis
mititatis atque benignitatis humilitatis atque prudencie
et omnis simul virtutis multa prebuit exempla que in
euangelijs manifeste predicta sunt. longanimitatis quidem
malicia iudeorum et insidias eorum semper sufferens et re
darguere quidem eos tranquille ut cessarent a malig-
nitate Sed et contendere beneficijs aduersus illorum maligni-
tatem et vincere bonorum largicionibus crudelitatem eorum
et ultimo orans pro crucifigentibus se recipere Mititatis et
mansuetudinis eo quod omnes ad se venientes recipiebat
cum ea suauitate que ipsum decebat et fiducia colocu-
cionis prebebat non solum studiosis et festinis hominibus
sed et hijs quoque quibus consuetum erat et solitum inhonesta
adinvenire Ita nempe meretrices et publicanos acce-
debat non ut languore luxurie et auaricie augumentaret
sed ut languorem anime deponentes fiduciam acciperent spei cura-
cionis Inveniebat enim et experiencia spei alciorem. Beni-
gnitatis vero eius qualia sunt exempla Modo quidem in deserto
fame deficientes copiose reficit ex quinque panibus et duobus
piscibus Modo super iacentibus viscera pietatis ostendit
quia erant vexati et iacentes sicut oues non habentes pas-
torem et sanat quidem corporales infirmitates lesiones membrorum
et cecitates reparat Soluit autem et spirituales infirmitates
et peccatorum insolubilia vincula. humilitatis vero qualia
sunt exempla eo quod non solum elegerit carne circumuestiri
sed et hominibus dignatus est subici matri videlicet sue et patri pu-
tatiuo. Prudencie vero eo quod modo quidem redarguit
saduceos deridentes resurrectionem temptantes fictione vii
fratrum super una nupta obicientium Modo vero discipulos
phariseorum cum herodianis temptantes responsione recepit
Reddite ait que sunt cesaris cesari et que sunt dei deo Et quidem
principalia direccionum sunt ista et horum plurima infinito
numero Que autem sunt corporis qualia et quanta exempla Et
quidem secundum primam etatem parentibus subditus omnem
laborem et fatigacionem corporalem mansuete et humiliter obe-
diens comportabat eo quod pauperes et paupes essent nec ociosorum
haberent facultatem Et testimonium est prespe
honorabilis et preciosi partus cuna Procedens vero
et denuncians et discipulos eligens et predicans regnum
celorum inchoans non in uno angulo positus a reclu-
sus corpore ab alijs indigebat ministerio Sed modo
quidem itinere fatigatus et pedester incedens continue
discipulis ministrabat sicut ipse ait filius hominis non
venit ministrari sed ministrare Modo vero lauans pedes
discipulorum rursus autem doctrine insistens sine o-
cio propter salutem nostram persistebat Semel autem subin-
gali et isto solum ad modicum utens non ut corpus
quietaret sed ut opibus prophecia sigillaret.
Quid vero apostoli nonne dominum imitati sunt Intende
in paulum operantem incessanter itinerantem omni
fortitudine Nauigantem periditantem fluctibus
iactatum persecutum flagellatum lapidatum su-
fficientem in omnibus temptacionibus per multitudinem anime
et virtute corporis Si vero in moderancia resolui
fecisset corporis potenciam non fuisset in istis coronatus
Bonum est ergo domini vitam et apostolorum ac discipulorum
eius imitari per spirituales virtutes atque per corpo-
rales actiones Anime quidem est perelige bona
quecunque cooperacione corporis perficiuntur Corporis
autem est operari ea que anima perelegit ex deliberacione
liberi arbitrij Sed forte dicis tamen dominus

sine cibo extensum ieiunium pertulit et moyses et helyas
propheta similiter Sed et hoc intende quia dominus noster semel tantum istud
fecit sic moyses et helyas Reliquum vero tempus uniuersum in
ordine congruo gubernantes corpora sua laboribus et fatiga-
cionibus perbentes actiua vita signaculum et perfeccione spiri-
tualis conuersacionis facientes hec duo sanctorum cathalagus
et ihesus ipse operando compleuit ut esset undique manifestum
exregula ipsorum qui pie vixerunt quia bonum et congruum
est magis habere corpus operans in bonis actionibus quam
ociosum voluntarie efficere. Operum autem exercitatorem
oportet opera decencia quecunque sunt libera ab omni mer-
cancia et luxu et longioribus occupacionibus et turpi
lucro Quecunque sub tecto nobis manentibus perfici
ut plurimum possunt ut et opus compleatur et requies
custodiatur Si vero et aliquis oporteat propter necessitatem
et sub diuo opus perficere neque hoc amorem sapiencie prohibet
Quem enim diligens exercitator seu philosophus est per
exercicij loco habens corpus et instruccione anime certa
Quamuis in foro existat quamuis in multitudine quamuis
in monte quamuis in monasterio collocatus est intus congre-
gans mentem et philosophatum cum decencia possibi-
le enim est et in domo sedentem circuire cogitacionibus
et existentem in foro in deserto esse ad se ipsum solum et tes
ad deum conuersum et non recipientem sensibus tumultus aduenien-

Considerare autem et neque totum hominibus nec se
ipsum denudare aut reuelare absque custo-
dia congruit Multos enim insidiatores ille
qui secundum deum conuersatur habet et ipsos multociens ve-
lud domesticos sue vite exploratores Conuenit
ergo non sine examine facere ad extrinsecos consorcia Si
enim saluator sicut dicit euangelium non credebat omnibus
se ipsum Si ille mundus et inmaculatus sine querela iustus
Quomodo nos qui sumus peccatores et facile labiles nos ipsos
credimus curiosis hominibus Non sit a maligna detrac-
cione quiescemus et nobis ipsis scandala confingemus consul-
tocies enim qui maligni sunt et hijs que bene sunt fac-
ta detrahere moliuntur neque absque maledictione re-
linquere eciam minimas offensiones sustinent Oportet
ergo custodita fieri ad extrinsecos colloquia. Acci-
dit enim eis et aliud vicium a cogitacionibus inexperien-
cie semper recedencium a seculi vita putant enim meis
non non arbitrium transmutatum esse sed naturam huma-
nam in ipsis denuo reparatam et non iudicant exercitatores
sicut in ceteris passionibus conuersantes virtute autem anime et
alienacione a delectacionibus ipsas concupias obtinere
sed arbitrantur omnino ad prius vicorum recessum a corporis
eorum natura factum esse Unde et si ea aliquis parum qui spiritua-
lis est deliquit a bono consesti vniuersi et qui prius fer-
ventissimi laudatores extiterant amari accusatores
fiunt et semper ponunt maledictionibus et detraccionibus velud
sagittis iacientes Nec recogitant apud se ipsos quia
ipsi singulis diebus infinitis vulnerantur vicorum sa-
gittis At pietatis agonisatores forcius a mali-
gno plurium sustinent quia magnum est diabolo contra
hos habere victoriam Non plurium contra eos qui se ipsos
vite curis tradiderunt contempnit eo quidem quod plurimum
ipsorum spontanee adpeccatum currunt varijs delecta-
cionibus et concupiscencijs illecti et absque labore aduersa-
se ipsos victoriam prebent inimico Alij vero qui viden-
tur parum peccato reluctare varijs occupacionibus
leniter ab agone abstrahuntur et dorsa vertentes
multa turpia stigmata ferunt Si vero quis ab aliquo
impetu secularium occupacionum declinantes resiste

maligno voluerint at vo no tales agones sustinere
valent sz infinita messura ab excitatorum agonibus
deficiunt Na ille quide percussus repercussit lesus lesit
et exhic equum hec suspicat Iste vo sustinet et in tantum
donec satietate ledenti efficiat Et ille in satietate
delectacionum in morat Iste vo omnes corporis delectacio
nes tenere festinavit Quomodo ergo iam agonisator qui
secularis est reputabit ad excitatore comparatus Inte
de vo et aliud q consuetum habent seculares Nempe
si viderint excitatore no omnino corpus absque indul
gencia habente sz ex aliqua parte egestate curante
maledicunt et detrahunt et quosdam delicatos et gulo
sos vocant contumelia adusque vinum et in omnis infamia
extendunt No considerantes q ipsi quidem bis et aliq
corum ter in die reficiunt et hec alimentis pinguibus
et interminato pondere carnium repleti et vinum in mensura
ta multitudine delibuti Qui vo sunt secundum veritatem
excitatores cibo avidissimo utuntur et modica aqua
qz modicum habet in firmitati alimentum et per totum die
semel Qui quide ordine admivendum cognoscentes
congrue ad tempus refectoris cum bona consciencia attendunt
propter hoc igitur congruit libertatem nram no indicari ab
alterius consciencia Si enim nos gracie participamur quid blas
femamur pro quibus nos gracias agimus egestate et tibi-
bilitate cum tanta leticia eligentes cum contra neque
illi semper largissima menssa epulantes Si vo aliquis
predictorum hominum reverencia religioni facit et habet
in terri religiosam vita hunc contare mensse sibi
indignaverit diligenter non est irracionabile

Quod no convenit solitario vagum aut peregrinaciones facere

Oportet autem neque occasione fratrum visita
cionis vel colloquij multas et frequentes facere
peregrinaciones Est enim et hoc dyabolica quedam
temptatio qui per talem modum bene firmum et ordina
tum vite nostre propositum mult dissolvere et in amore
delectacionum cogitaciones instabilitatis conatur in
mittere Na secundum quiete sibi ipsis gubernantes oportet
in quirere aliquid et dirigere quod convenit anime prima Qui enim
nomiter hunc mundum affectione reliquit voluntate
quidem ad bona quod est laudabile sz no dum at quod est
perfectum possidet Multociens vo nec modum excogitat
qualiter indiget manens in quiete se ipsum inspicere et inor
dinatos anime impetus et motus at eisdem viliter repu
gnare et melioribus cogitacionibus inordinaciones
digerere Ordo enim anime est virtutis verbum vel signum
Igitur qui semper vagus aut peregrinus est et collecta bona anime
abicit et ad delectaciones corporis aspicere est assuetus
Quomodo ergo poterit inspicere se ipsum aut cognoscere que bona
no sunt aut ad congruum ipsa concutere que adhuc
animam provocat ad viciosas affecciones Oportet ergo quiete
te manere ut plurimum et sustinere unumquemque in sua
constitucione ut habeat bone stabilitatis testimonium
No penitus quoque constringi vel recludi sz necessarios processus
cum fiducia liberos facere in quibus nichil consciencia
causatur Multociens enim et accidia in anima existentem
processus dissolvit et iterum quasi roboratas et
respirare parum concedens permitte accedere propter etate dat
Si quis vo super eo quod no procedat extra domum ma
gnum sapit Cognoscat super vacue inflatus neque per
cedere ad se ipsum aut secundum tempus procedere bonum aut malum
novit operari Sz contra bonum firmum et inmobile indi
cium aut contrario facile mutabile festinum aut malum

efficit Si vo aliquis q bonum est in anima firmiter collocavit
et temporali excitacione gubernacionis passionum prima acce
pit Et domas corporeas incontinencias frenasque a
nimales inordinaciones confidensque in cogitacionis fre
no frequenciores mult facere processus ad edificacionem
visitacione fratrum et hunc talem impellit magis racio
ad processum ut lucerna super candelabrum ponens omnibus
lumine instruccionis bonorum largiatur Et iste de inceps
custodiat se ipsum sicut apostolus dixit Ne forte cum
alijs predicaverim ipse reprobus efficiar Quod solitarius

debet se custodire amonachis circumagitis ne seducatur

Custodiri quidem ad rem pertinet ab illis qui sunt
instabiles et ad alios fratres incessabiliter et
continue circuigirantes monasteria sub occasione
quasi spiritualis caritatis carnis complentes voluntates
nichil firmum nichil stabile nichil bene ordinatum
neque in teligencia ornatum in anima habentes Sz omne
quod est curiosum et malicosum vicio et irracionabilitate
plenum dolo ypocrisi falsiloquio et seductiva
adulacione Isti lingua quidem indisciplinati ven
tre incontinentes anima et sensu elati et vagirantes
cogitaciones secundum volatum noctuarum habentes
numquam ad rectum intuentes sz prava et leviter tran
sitibilia volantes Aliud animis motibus sustine
tes et rursus ad aliud instabilitate arbitrij
preter omnem opinione leves multum repentes et inuti
les fictis sententijs Similes vo sunt et asinis circa molas
aligatis qui multum stimulati in circuitu mole
pergentes in eodem loco semper inveniuntur et corpus
quidem fatigatur et cedit breve at locum nequaquam
trasgreditur Ita et illi semper circa corporis vicia se
nosce involuti nichil ad spiritualem habitudinem pro
ficiunt Currunt at circulum infinitum corporis concupi
scencijs et delectacionibus excogitatis consencientes
et abeisdem ad easdem iterum reversi et a maligna fini
tute numquam dimissi propter eleccionis malicia huius habitu
tute mq dimissi propter eleccionis malicia huius habitu
sen figmenti omnis habentes intrinsecus malicosam
seduccionis vulpe abscondunt Multos at pervertere
ad similem maliciam festinat Cum neque gubernacione
cogitacionum sunt experti et bene vel male ducenti facilius
apponunt Tales isti ad proprium festinat subtrahere cir
cuitu provisione ipsorum propriam excusacione esse puta
tes Ab istis ergo ex omni modo convenit se custodire
ita quod nec alios ledant in spiritualis pestilencie tra
dicione et ipsi undique coacti sero saltem ad bonum
revertentes erudicionem confusione accipiat et bonorum
reprehenssione ad malicie correpcione hoc enim et
paulus docuit dicens De nichil operantibus et curiose
agentibus hunc ait notate et commisceamini ei
ut erubescat Quod no convenit solitario desiderare prelacionem

Ceteritatum quidem aut prelacionem fratrum desiderare
excitatore nullatenus convenit dyabolicus
enim languor est Et amor principatus enim
supremum est dyabolice malignitatis Et ille quidem
ab hoc vicio ad manifesta delatus est ruina Et qui
hoc detinetur vicio equalia illi pacietur tormenta
Ab hoc vo et fraudulentos et contenciosos et maliloquos
et inpuditos et bilingues et adulatores et iusticiarum
fabricatores et preter id quod ad rem pertinet abiectos
et ut decet suos et arrogantes et infinitis conturbacionibus
plenos hoc vicium captivatos tenet hic enim talis

invidet dignis et detrahit eis exorat autem et multotiens eis morte[m] q[ue]rit necessitate ad opus ydoneorum electionis sup[er] eum veniat decretum. Adulatur dominis potestate habentibus sup[er] clericatum et propter hoc ut decet simus erit. Presumptuose vero agit adversus minus habentes. Si resistit dolos confingit turbationes et suspiciones in fratres habebit et tranquillitatem anime destruet. Et dominus pacis repelletur non habens aptum eum ubi requiescat. Studentes igitur dampnum fugiamus concupiscentie in conventibus. Si vero deus aliquem ad hec talia eligere decreverit novit bonus artifex quomodo exhibeat dignum. Nobis nequaquam nostri ipsorum scientiam habentibus festinantibus tamen ad aliquid tale totaliter ex concupiscentia anime procedit. Est enim languor iste anime crudelissimus et excisio et lapsus et abominis.

Quod non convenit solitario ad vanam gloriam respicere sed fugere

Vanam gloriam ante omnia fugere convenit que non solum ante labores impugnare consuevit esse enim utique hoc minus malum sed quod peius est post labores coronas deperdante (?) conatur captivabile nostre salutis insidiatricem et proditricem vanam gloriam que ad celestes axes adversus nos lanceas collocat et neque ad celos erectas virtutes deicere contempnit. Cum namque videt pietatis negotiatorem largissimis honeribus virtutum curam mentis implente tunc sui tempestate movet et subvertere scapha agonisat. Mente enim assumpti regni navigio ad inferiora et humana gloriam intueri persuadens vivissimas anime divitias repente exsufflavit et fundamenta virtutum extrahens super terram e celo micantes labores deduxit. Super fatigatis mercedem ab hominibus peti parans quos oportebat ad dominum solum respicere et hinc metas directores finire sperantes ab illo solo mercede reportare. Nos vero studio et festinatione bonorum propter dominum operari non propter gloriam hominum postulantes ab illis vacuam bone fame mercedem convenienter et iuste a domino remuneratoribus decidimus non deo laborantes sed hominibus. Nos ipsos opibus fatigantes et honerantes a quibus dampni mercedis pro mercede reportamus. Quid et adeo postulabimus cum nichil operari pre elegimus. Et quod hoc verum sit audi sacrum evangelium. Amen dico vobis receperunt mercedem suam. Fugiamus ergo vanam gloriam dulcem depredatorem spiritualium divitiarum. Suavem impugnatorem nostrarum animarum bona nostra cum delectatione captivantem. Melle linitum ipse seductoris letiferum poculum mentibus hominum in terreptionis porriges phiala ut vicio reficiatur et repleblitur. Dulcis est enim hec vana gloria in dispensatis et a recto iudicio faciliter delinquere captivatos superat. Hac enim desiderans propria iudicia despexit. Hoc vero estimant perfectum et honorabile quod cum quis in admiratione habetur. Et si maligni et insipientes admirentur mala hoc agit peius quia laudatur quod iudices propriarum a dominum vero bonum suspicari putant. Itaque constat vanam gloriam esse destructionem non solum bonarum actionum sed et malignarum inductricem. Capitulum. Convenit ad rectum sermonem et ad dominum inspicientibus recti ubi magister ita incedere sicut quod deus inducit et si aliquem laudat tale via non magnum aliquid ponere illorum laudem ad supremum laudatorem aspiciendo. Congaudere autem solum eis directo iudicio circa bona. Et si vituperant alii nequaquam debemus contristari miserabiles autem eos habeamus sicut recti iudicii non participes et tenebras mentis sustinentes.

Quod convenit solitario custodire linguam ab ocioso sermone.

Ista igitur compendiosa directio que non ad magnitudinem ipse virtutis annunciata est sed ad mensuram nostre virtutis. Nam sequentes quidem virtutes quecumque boni more exornati facile arbitror ab omnibus intueri ut puta verborum oportunitatem et ad utile congrua prolatione. Utile namque et honestum est aut de virtutibus loqui aut de instante et supervenienti necessitate facere sermonem. Aut totaliter ad edificationem audientium. Reliquos autem sicut superfluos et inutiles devitare. A scurrilitate omnino abstinere convenit. Immittis enim contingit etiam talia vacantibus a recto sermone declinare dictum ad risum effusum et frequenter resoluta multotiens in turpiloquium et inconvenientias extremas cadit ita ut non accidat in id ipsum anime vigilantia et stultitiatis effusio. Si vero et in aliquo loco conveniat ut modicum remittatur quod meres est ad sermonem gratiam locutione. Sit autem noster gratia plenus sermo et spirituali allocutione. Sit autem evangelico sale conditus certus in tiones (?) sapientis dispensationis boni odorem ferat. Et dupliciter letificet audientem talis laudis et talis intellectus gratia.

Quod convenit solitario esse mitem et veritate firmum

Mansuetudinis vero quod maxime impletum esse convenit excitatorem. Cum si spiritum mititatis aut participaverit seu participare desiderat convenit hospitanti hospitatio assimilari. Si vero et in aliquo loco conveniat indignatione uti adversus neglientem nobis subitum sit rationabiliter mixta indignatio. Et enim gladiis quidem utuntur et homicide utuntur et medicorum pueri. Isti sed quoniam hii quidem ira et crudelitate gladio intimunt (?) at quando rationabilitate ad operationem gladiis factam pervenit inde maxime vite manum prestat et eos quos periclitabatur salvat. Ita et qui cum ratione indignari novit utilitatem magnam facit ei cum indignatus est negligentia ut malignitate ipsius corrigendo. Cum vero ire vicio detentus est nil sanum operatur. Cum vero et hiis qui mititatis sollicitam curam gerunt convenit optima indignatio hinc patet. Et enim Moyses mitissimus omnium hominum testificatus tempore at optimo quando filii israel vitulum fabricaverunt in tantum indignatus est quod multa milia eorum neci tradidit. Manere constat mitem existentem cum ratione calefieri et mititatis non corrumpere bonum. Istud vero immobile habere convenit indignari oportet sitas necessitatis non mititatis. Civitatis enim est malicie superfetie mater. Nichil homines (?) enim secundum veritatem mansuetis et non graviter decentis morum sed quod suave commixtum est. Suavitas enim est materia mititatis. Ista autem in vicem coniuncta et composita quod est optimum virtutum verum veritate perficiunt.

Quod convenit solitario esse prudentem fidelem et humilem

Omnibus quidem agendis prudentia ducatum prebere decet. Sine prudentia enim omne quodcumque et si bonum esse videtur in malicia propter importunitatem et inmoderantia decidit. Ratione autem et prudentia hiis que sunt bona tempus et mensura determinante admirabile aliquid in usu ipsorum dantibus et accipientibus lucrum fit. Omnibus quidem nostris conatibus ducatum prebeat fides in deum et consequenter boni spei. Ut fide quidem virtute anime finem bona vero spe ad ea que bona sunt promte agamus. Neque enim circa bona hominum conatus absque superno auxilio proficiet. Neque gratia que desursum est super non festinantem advenit. Sed utraque comiscere ad rem pertinet et

huana festinacia et desursu pfide descendete ope
ad pfectione ututis. Sup omib9 quide anobis di
rectis aia directois causas ad dnm referat Ni
chil totalr dirige expa reputas utute Et enim
talis affectio hulitate in nobis effice natura hz
humilitas at est thesaurariu ututu et custos Ista
tibi anobis sint q si aliqus dicat semia vom
de utute sut Tu vo accipies hinc mltiformem
opae nobis fructu et in ple sapietis ubu dare in
bens sapientib9 occasione ut sapiciores fiant

Incipit secunda pars Regule sci Basilij epi ..
Ad monachos qui sut in Cenobio aplice viuetes

Doma igit9 de vno quoqz exer
citatore solitaria vita tenete
in supiori parte sicut ggebat
declarauim9 Actus aiam ad
id q bonu est excitas et corp9
ad id q e guemens dispessas
possit etia nobis diligente figurare philosophia
Quia vo plurimi excitatoz in ggtacoib9 guer
santur et in vice Ideo memorie digna coz pru
dencia exacuetes insitu arbitrati sim9 et istis
p smones gsolacone dare. Optet aute pus
ipos cognoscentes ad quatu et quale trassfoti
sut bonu ita sup eo exortacone suscipe ut
pmtitudine festinatia digna directois vir
tutu ostendat Nam pmu quide ad bonu q e
nature redeut gmone vni9 vite messa qz sec
tantes Comunione em vite pfectissima ego
voco in qua possionis quide ppetas exulat vo
lutatis vl ppij arbitrij gtrarietas expulsa
est Conturbaco omis et gtencio et litigacoes
extra efugate sut Comuia vo sut oia Aie
volutates Arbitria corpa et quecuqz corpa
nutriut et fouet Comunis est de9 gmis pie
tatis questus gmis salus gmia certamina
gmes labores gmes corone vnus multi et vnus
no solus hz in plurbus Quid go huic gussacoi
equale est Qd vo magis btm Quid hac copula
cione et vnione amabilius Quid moz et aiaz g
iunccione alacrius et graciosius Homines ex diuiss
gentib9 et regionib9 moti ad tata diligecia ide
titatis gpagimatu Itaqz vna aia i multis cor
pibus videt9 et mlta corpa vni9 volutatis
et arbitrij organa ostendut9 Qm infirmat9
corpe mltos hz affectione colaborantes Qm la
guet et deorssu aia cadit multos hz qui cu sa
nat et releuat Inuice eqz sui in vice dni Et
in libtate que est sine pugna diligentissimaz
i vice mutue ostendut smtute qua no nccitas
obsidionis violenter indixit sed arbitrij spo
tanea facultas cu leticia gdidit Caritate li
beros in vice sub esse et spotanee volutatis q
est libez custodire Inistis ex pmordio de9 nos
voluit esse et i istis gdidit Isti antiqu apmor
dio reuocat bonu pmi parentis ada peccatu
sup uelantes Diuisio em et sedicio et pugna i ho
minib9 no fuisset pcto no recidente naturam
Isti diligetes i imitatores saluatois et ei9 que
est scdm carne gussacois existut Tamq em
ille chorus discipuloz gstitues oia gmia et guenem se ipm
aplis pbuit Ita et hij pori obedietes ac pulcre regu
lam vite custodietes aploz et dni gusatoz cu diligecia
i imitant9 hij angeloz vita emulati sut No em est
i angelis litigacio no gtencio no hesitaco hz vnus
quisqz q sut omi habet et oms integra aput se bona
recondut Contemplaco em supni boni et ututum
manifestissima aphenssio angeloz thesaurisaco est
Ad que omib9 respice licet integram coz sciam
et possione vnoquoqz accipiete Tales sut sm9 ui
tate excitatores no terenis trassformati sed celes
tia desiderantes et in ptribilib9 dispenssacoib9 eadem
oms aput se ipos singuli integra thesaurisantes
Virtutis em possio et directois diuicie et auaricia
laudabilis et no lacrimabilis rapina et insaciabili
tas coronada et qui no violentat reus est oms
rapietes et nemo lesus et ppt hc pax diuicijs exultat
hij pmissi regni bona ante rapiut utuosa suam
gussacoim et gmone et diligente i imitacone gu
sacois et gstitucois que ibide est exhibentes hij
nichil possidere pfecte direxerut nichil ppu habetes
i vice vo oia Qualiu nobis bonoz saluatoris
huanacio gciliaco facta est manifeste hij ostede
rut dirupta hom natura et infinita diuisione
q quatu est in eis itez ggregat eam ad se ipam
et ad dm hoc em est capitulm saluatoris sm carnem
dispessacois ut huana natura ad se ipm ggre
garet et amaligna gcisione eruens ad antiqua
reuocaret vnitate velud aliqus pfectus medicus
corp9 i mltis ptib9 diuisu salutarib9 antidotis re
gpaginas Et ista ptery no ut sufficiet honorem
in aliquo et ubiqz extolla guiter viuenciu directoes
No em est tanta utus in coz ubo q blandicijs
magis demulceat Contrariu vo magis lamentum
facies cu naracone infirmitate gzut sicut e possibile
trassfea et ostedam directois altitudine et magnitu
dine Quid em pt gpari huic bono vbi est pr vnus
i imitas supni prem pueri vo multi in vice vince
festinates preptore bona volutate pueri quoqz
ad se ipos gcordes et prem utuosis actib9 gratanter
acceptantes No natura copulacois eam circuscri
bentes ubu vo natura firmi9 vnionis auctorem
et custode faciut Quia naqz ymagine coz que sut
sup tra exibet nulla Soli vo ei que est desursu
gformat9 Caritas gungit que sut sursu Caritas
et istos conectit Ve phibitus est diabolus aduss9
talem cuneu dimicare no sufficies aduss9 tantos
ptatores ita expedite et vniformiter aggatos gtu
illu militates et ita caritate i vice gfederatos et
sufultos spu q neqz breuissimu aditu illi pbeat
Inspice meciu septe frm machabeoz gcorde cer
tamen et inuenies aput istos fuciore gcordia
de istis dauid pha exclamauit dices Ecce qz bonu
et qz iocudu habitare fres in vnu Et quide bono q
est vite pbatu statues iocudo vo ex gcordia et vnio
ne leticia hoz sectates vita cu diligecia michi
videntur9 supma emulai utute

Qd optet monachu cu firmo pposito accede ad gggacoz et subditu ee pori

Hijs quide qui pspicaces sut intellectu ipe na
racione ppetratu gussacois regula sermo di
ffiniuit Optet em ante oia veniete ad
talem gussacoim firma et stabile hre prudencia

et iudicium amaliciam inseparabile et martirium sufferentia aie fimitate demostrare usque admortem madata dei suate et ppositis obediam ostendere Istud enim est eua feliciter congressacionis pncipale capitulum Tamquam enim deus pr vniuersorum existens et vocans dignatus diligentissimam asiuis subditis requirit bona obediam Ita et spuales in hominibus pr ad dei leges suas ordinationes quorum dans sine hesitatione et contradictione obediam requirit Si enim arti alicui fabrilium se ipsum tradens omnimodo obedit artifici et in nullo resistit eius preceptis neque etiam ad brevissimum abeo separatur sed omni tempore motulis est in opere et cibum et potum et alia dicta sustinet eandem quam ille determinavit Multo magis hii qui addoctrina pietatis et sanctitatis advenerit semel se ipsos certificantes quia poterint a pore tale sciam vel periciam accipere et ideo omnem obediam ipsis facient et nec ponem in suscioni regim vent sed opus in actum omni diligencia perficiet Nisi in terciam contra ignorantes ea que conferunt ad salutem ornate et cum reverencia interrogabunt et corrigent Omnis vero festinancia eorum sit contus contra altum est aie per insurgencia delectacionum huiusmodi Occonaque pt ad intelligibile lumen libere respicere oculo infixa deorsum aia concupiscencie carnis propter quod oportet pomibus abstinencia excitatione etiam munitione castitatis Et pncipalem intellectum non sinente huic inde revocari Tamquam enim angustata aqua per ductum vi fertur in altum non hns ubi effundatur Ita et intellectus huiusmodi tamquam aqua ductu angustatus abstinencia ipsum undique artante assumet quodammodo anatem sue motum ad concupiam aliorum non habens quo effluat Abstinenciam vero dicimus non solum ciborum continencia hec enim aput grecorum phos multi dixerunt sed ab omnibus adque oculi vicose inclinatur ex cupia Nunc enim utilitas si acibariis quis abstineat et formicationes et luxurias per oculos edat aut auribus voluntarie audiat vanas et diabolicas voces Nulla utilitas abstinere abestis et a tumore superbie et a vana gloria et omni vicio non abstinere propter quod et apostolus dicebat Timeo ne forte corrumpantur sensus vri Abstinentes ergo efficiamur ab istis omnibus ne quis et condigne super nos dni querela veniat Sicut culicem excolentes camelum vero glucientes

Quod non dz monachus in congregacione de parentibus esse sollicitus neque cologui eis

Cognatis quidem et amicis et domesticas separavi tantum affectione conuenit quantum mortuos a vivientibus distare videmus Et enim qui in unitate secundum virtutem agones subiit et mundo tu omnibus que sunt in mundo abrenunciavit Et crucifixit se ipsum ut quod plenum est dicam mundo huic mortuus est mundo et oibus que sunt in mundo etiam parentes eius et fres vel cognati secundum carnem Nam pr verissimum est primum quidem qui vniuersorum est pr Secundo vero post illum qui spualis congregacionis est pr Si vero manserint parentes in seculari vita ps sunt mundi a qua nos separati sumus et in nullo nobis attinet quia deposuimus hominem qui est secundum carnem Qui vero secularium amiciciam diligit et cum eis sepe loqui desiderat Iterum mundana prudencia mente repletus a bono proposito cecidit et a prudencia spuali separatus est per ore vomitum ingerit aie et abiniuria vulneratus est propter carnalem propinquitatem spualem congressacionum conturbas Et quidem parentibus exorem quod sunt optima iusticia dico et pietatem Ista enim nos concedes est orare sed de illorum cura atque sollicitudine cogitaciones absoluamus Dyabolus enim videns nos expoliatos cura vite secularis et expeditos ad currendam viam celestem contra nos inquos in nobis operatur amiciciam Adea que sunt illorum curam hic inducit et ad seculares curas cogitacionum sollicitudine que genere parat Et condelectari quidem facit ipsorum parentibus prosperis ac contristari in adversis eventibus Simul autem inimicari inimicis eorum nemini debemus hic inimicum et congaudere amicis in dignis militoriens existentibus spuali familiaritate Gaudere super iniustis eorum et inrationabilibus lucris et omnes malignas secularium causarum affectiones iterum cogitacionibus super inducit Et materialem et mundanam prudenciam in aia iterum operans in virtutum excitatorem destruit Simulatur solum excitatoris figura vel habitu et infre pr parat inillatenus a iactum virtutibus Multocies vero etiam parentes super apposita amicicia presumpsit excitatorem sacrilegium operari contus parentum indigencia curaret Ea enim que in suis qui se ipsos obtulerunt deo reddita sunt sacre oblationes intelliguntur Igitur alichi de hiis fraudans sacrilegium facere presumit Scientes igitur affectionem quod est contra parentes importabile nocumentum fugiamus eorum curam sicut diabolicam armaturam Et enim ipse dns tale affectionem prohibuit unum quidem discipulorum non permittens neque parentibus valefacere Alteri neque corpus patris sepelire Et primo quidem ait Nemo mittens manum ad aratrum et aspiciens retro aptus est regno celorum Alteri vero ait Dimitte mortuos sepelire mortuos suos Et nunc quidem admonimentum dimisit asse separari alumpnos regni celorum ut non aliquid ab alta celesti prudencia cogitaret contra terrenas et carnales affectiones Sicut non est licitum celestia sapientes ea que sunt super terram hic in aliqua reputacione Si vero aliquis dicat Quomodo ergo lex precipit parentum curam gerere dicens carnem tuam ne despexeris Et apostolus paulus dicit Si quis suorum et maxime domesticorum curam non habet fidem negavit Breve huic responsionem exhibemus Quia apostolus ad seculares et materiales divicias habentes hec dixit Similiter vero et lex ista ait Et ut brevius dicam Admonentes non ad mortuos hec dixit Tu vero mortuus es et crucifixus mundo et abrenuncians omnibus diviciis te ipsum obtulisti deo Locus factus es dei Quasi ergo mortuus liber es ab eis contra parentes affectione Sicut sine possessione existens et nichil habens quod largiaris Nam et ipsum tuum corpus oblacione fecisti et neque illius de cetero habes potestatem Quomodo ergo non peccabit suas prohibiciones contra exercitacione spernens

Quod non debet monachus a spuali fimitate et congregatione recedere

Oportet autem et dehoc manifeste certificari Quoniam qui semel venit ad congregacionem spualis fimitatis Non pt amplius separari ab hiis quibus conexus est Si enim homines ad unionem vite materialis conuenientes non valent extra unita federa separari hoc autem faciens reus est multis increpacionibus Multo magis qui ad confede-

racone spualem guictus est no pt utiqz discede aut hc
faciens gravissimis se ipm increpatoib9 que desursu
sut submittet demqz si mulier adcarnale viri copu
la veniens si aliud machinata fuerit morte gdepnat
Quato magis a spuali copula discedens reus morte
erit Et tamqm membra anatura conexa no utiqz di
uidi valet qz si aliqd abscisu fuit stati morit Ita
et excitator frinitati copulat9 si discedit mortua
bz aiam puatus spuali vita Si at dicat aliquis
Qma mali sut quida ex frib9 et absqz custodia
boni dissolunt z ornameta virtutu negligut et
ppt hc gnemit hic tale separi No gnemete satis
factone sepacois cogitanit No em vniusos acu
sabit qz non oms sut simul gcordates i malo Ne
qz em petrus a andreas ppt inde malignitate di
misi sut achoro aplor Sz dm obedietes doctrine
tis pietate z vtute emulabat nichil adillius
malignitate adutentes Neqz qui dt ppt malos se
pari cogor occasione ronabile adin venit ppe ista
bilitatis Sz est ipe tra petrosa ubu uitatis emitte
no valens ppt sua instabilitate z excusacones varias
faciens que no sufficiut adsatisfactoz ante tribunal
xpi Nichil em facilius qua se ipm seduce z alys sca
dalu fieri cu magis expediret ei ut cu mola asi
naria demgetur i pfudu maris Quado em aia dis
cede asuescit z apostotare multa iplet ingtinecia
auaricia atqz ventris ingluuie mendacio atqz omi
nequicia z qd est ultimu in fudo gussat malignit
Igit qui taliu occasio existit videat quatar aiar
pdicoms reus efficit qui neqz ad exsoluedas penas
p sua aia suffice pt Quare no magis imitat quita
lis est magni petr z exemplo firme fidei z psevera
cie alios illumnet ut z hij q in tenebs malignitatis
degut ad id qd est melius deducat Sup hoc vo noe
iustus no dixit ad dm optet me egredi demudo qm
oms maligni sut Sz sustinuit z in medio abyssi pie
tate absqz fluctuacone pmanit Et loth in sodomis in
medio tante ipietatis z iniquitatis usatus vtute
icorupta custodiuit accoib9 plus qz smoib9 boni
instrues Tu vo causacis fr in negliecias discessu aut
apostosia cogitans z iritacon sci spus in detriacoe
fr in opans Neqz si accidit i mam vni digitor in
firmatu aliqd pati iam z alter excide curabit Sz
fugiet quide pmo dolore abscisionis deinde fortiter
sustinet exptans alterius sanacone p ornatu membror
Ita z excitator aspiciat qtu p discessu dolore z mor
natu sensitiuus aiab9 opatur Cor at qui regit no
vellet certe qd sua doctrina fiat occasio discipulo dis
cessus Na quide est pntib9 voto orare p filys qts opti
mi z pdentissimi fiat Sic z mgr discipulo voto optat
z studiu pbere festinat ut hor legitima excitaco
rector maifesta laudaco fiat Nata eg rer hac
in se habente racone Quo no etia sanctitatis isto
tor optabit filio a discipulo innocetem atqz casti
ssimu spuali sapia demirare z quide certissie scies
qd p tali facto z apud hoies glosus erit z a xpo cla
ras suscipiet coronas Vniuersa igit occasio et
excusaco volenti separi a spuali colegio ablata e
Causa vo ei demostrata est esse vicior i gtinecia
z negliecia circa labores et indicy fragilitas z in
stabilitas No em audiuit iste apptha david Quia
bti qui custodiut iudiciu no qui destruut hij sut
qui stultis asimilati sut qui sup arena instabi
litatis fudametu spualis edificaconis ponut
qz pauca stilicidia teptaconu z brevis torres in

sultus maligni illusiom subtus trahes fudametu
dissoluit atqz dissipsit De obediencia mochor i gg gacoe

Quomodo quide gnemit semel vnitu spuali
colegio custodire vnione pm qd optet desp
sim9 Nut vo de obia smone faciem9 Et ipaz
dnia sciptura declarabim9 Paulus aplus romanis
eplam mittes pcipit omib9 ptatib9 mudi subdi et
eu qui ptati resistit dei ordinacoi resiste maifestat
Si go mudi hui9 pncipatu tenetib9 tanta subieccoz
ab hijs qui deu pie colut dnius smo atbuit Quato
bona obiam dz excitator pncipi adeo gstituto et
pm lege dei accipieti ptatem Alias vo iubet aplus
obedite ait ppositis vris ipi em vigilat p aiabus
vris taqua rom redituri ut cu gaudio hoc faciat
z no suspirates hoc em no expedit vobis Cor em no
expedies est magni dapni z pnie signu est Emulai go
gnemit maxie scor obiam qua cca dm ostenderut
Sz nemo arbitret me roborare volente bona circa ppo
sitos obiam supba aduce exempla et obediencie q est
addm arrogant audere gpare ea que est circa homies
No em appijs ipetuose motus sz abipis dninis sciptins
ista gparacone feci Inspice em quid dns in euo ait Qui
vos audit me audit z qui vos spnit me spnit Quare
sequtes nos dnia decreta diximus optere scor circa deu
bona obiam exeplu facere obie circa ppositos Quo go
sci deo bona obiam fecerut Inspice mecu abraha
cui iubet velinqre domu priam possiones putes
amicos z phijs recipe gtraria pegrina z in ggnitam
regione paupertatem timores picula z quecuqz pe
regione gnantes secut adiussa et gfestim obediete et re
gnantes secut adiussa et gfestim obediete et re
linqute domu felicitate requie egrio eligetem p
eisdem regione extranea miseria z erore vides di
ligentissim excitatore z mudane omis pspitatis ppt
dm gteptore Sz eam9 adsequtia venit in palestina
z fame aphendete regione transmigrat in egyptu z
ibi uxoris passus ablacom etia bis in illo pusila
mimis fuit sz masuete tulit Iudicas em semel obe
dire deo no inspiciebat qd sup eo dispesaret de9 sz
quo ipe diligetissiam obiam offeret Postreo accepit
filiu ysaac Sz mox seua z terribile voce audies ut
eu occidet z ymolaret No excessit sensib9 nec qrela
facies pcessit cu puero ut iussione gpleret Itaqz
clara accepit corona colupna fidei z obie colocatu
gptebat go z reliquor scor obiam scribe Sz ne longu
sit ipi addiscipulos xpi smone gutamus ostende
tes quo obediebat xpo Dixit eis ihc qui adhuc
pncipiu doctrie habebat z exptabat ia post mo
dicu alicubi regnare dnm hc declarat fily zebedei
qui petebat sede vnus adextris z ali9 a sinistris Igit
ita exptantib9 illis z spantib9 Dixit Ecce ego mit
to vos sicut oues in medio lupor Et tu no dixut
Nos sub alia spe aduenim9 Regme exptamim9 et
ad picula nos mittis honores spamim9 z ignomiaz
pcipis Regnu exptamim9 z oim smos esse iubes
nichil hor dixut Sz inclinates ceruice metis ingu
subierut et pati pmti adpicula ad gtumelias ad
flagella ad carcem z ad mortem abierut et cu tanta
pmtitudine ista sustinuerut ut gauderent cu qui
tare xpi passionib9 potuisset Eaude bona obiaz
hre debet qui est pm dm excitator pposito suo Et
em ppositus nichil aliud est qz saluatoris nri locu
tenens mediator em dei z homi factus sacrificat
deo obedieciu sibi salute z hoc ab ipo xpo istitutu

Cu petz pastore ecclie sue gstituit dices petre amas
me pasce oues meas Et oib9 sequetib9 pastorib9 et
doctorib9 equale p'buit ptate z hm9 rei est sigm q
ligare z solue vniussos ptate hut tanq ille Sicut
em oues pastori obediut ita quenit excitatorib9
sm dm ppositis obedire No curiose agendo i quire
re pcepta q sut adelicto munda s i micta cu omi pmi
titudine m plere In omib9 obedire in quib9 ppositi9
iudicat bonu ee Et tanq m strumetu artificis no
a se ipo eliget q opari ggruit sed pmittat in electu
artificis seu dispesatoris in formacone Nouit em
por vnu9 cui9 qz mores z vicia z aiales m petus di
ligenter exquirit Quare ex h' quenit nullatenus
aduissari suis ordinatorib9 s h' certu hre melius
a pore cognosci vnu queqz q q seipm quisqz valeat
cognoscere Eo q naturale in est homib9 se ipos dili
gere z fura veri iudicii ex vitiosa affectone Ista
em gcordia in excitatiuo colegio existente leuit
pax i ipis quiescabit et salus cu caritate z vnam
m tate vniussoz diriget. **Cap. q nggrataoe m9ch9**
debet vilia opa eligere z cu multa pmiti̇ne face

Conuenit quide excitatori z vilissima opa
cu multa pmtitudine elige sciendi qz omne
q ppt deum fit no est paruu s magnu z ppua
le z celis dignu z exm de nobis trahens mercede ppter
ea z si subiugalia honera ferencia p gmi mutate se
qui opteat gtraire no debet Recordare vo aplos q
pmte obedierut dno aducere iubeti pullu asine et
medicare Na ppt quos nos curare subiugalia eligi
mus fres em sut dni saluatoris z que est causa istos
bona volutas z pmtitudo relacoz addimy s q dixt
Qua diu fecistis vni ex fr'ib9 meis mis m fecistis mlt
to magis ea que sut electoz sibi appabit Solu mi
sericoz indifferenci occasione no existimet s i oi
vigilia se ipm minuat ut z sibi z gpticipatib9 vti
litas fiat Si quoqz aliq magis viliu opez opte
at opari necessariu est meditari qz z saluator nr
discipulis instruxit z vilia opa face no est dedig
tus Et magnu est homi dei esse imitatore z pista
humilia ad altitudine imitacois eius sursu ducto
Quis vo dicat dereliquo humilia quoz de9 existens
opacoz tetigit. Honores at in nullo i quirere
quenit excitatori Na qui adpns laboz requirit re
muneracone miser est ptemporalib9 et noz dapnu
paciens Si at elegit hic quide agonisare in celo
at coronas reptare debet no solu no quere ho
nores s z datos euitare z repellere ut no adpns
honor future glorie que illic est diminuto fiat Q
em hic adpns est vita tota opez et certamini e
Qui at curat de coronis z mercede sicut magn9 pau
lus futura requirit Qui ait Bonu certame certaui
cursu gsumaui de reliquo reposita e m corona iusticie Si ig'r
vis regnare in futuro hic quide no queras regimen
neqz honore Sz si quide tribulacis adpns manifestu
est voce veritatis qz in vltimo regnabis Et em p tribu
lacione que hic p bono sustinet' illud p mercede difi
nitur Si vo hic no tribulacis no expectes q illic sut
corone honores g' nullaten9 requirat excitator
neqz in religis extollat' Omis em qui se exaltat
humiliabit' z qui se humiliat exaltabit' Si se exal
tauit excitator graue habebit humilitate z usqz
ad im finem deducente Si vo se ipm humiliauit clare
et sup magnifice exaltabit deo iuxta ppriam vtutem
exaltante humiliatu Sustine g' eu qui hic exaltat o excita
tor z in nullo pusillanimus fias ad pncia pugil em es
et opator dei Tota die certare pposuisti z totu9 diei
sustinere estu Cur g' cu nec dum gplenis diei men
sura quietem quis Expecta vespera fine pntis vite
ut veniens dns dom9 reddat tibi mercede Sero em fac
to dixit dns vinee procuratori suo voca opaios z red
de eis mercede no media die neqz i pncipio quecomis
Atende igit' fine vite z tunc ptabis mercedes g digne
Modo vo sustine nouissimu locu ut tunc accipias pmu.
De vilitate z simplicitate habeda i cibis i ggngacone

Ciboz quoqz diferencias nullaten9 in quirere
debet excitator z sub obtentu abstinencie co
mutacoz nobiliu face hoc em cussio quis bo
ne ordinacois est z scandaloz occasio z nec heres
fit qui i colegio excitatiuo tales causas gturbacois
dat Sz si quide pulmenti h' vl coquinatu carnu sagi
mine gditu q a sactis pribus decretu est pro alio
aliquo gdimeto modicu cibaryis sup mitti Reliq°
cibo aut herbis conmixta existente aqua No sub
occasione talis hui9 modi vane glorie ppe religiositatis
Quas carnes deuitas in quirat alimentoz pciosiora
et suauiora sed in brodio minimi boli uel panem
balneans in gerat cu omi graz actone oximinu
em illud frustru vl gdimetu in tanta multitudie
aque missu No deliciaz est accusacio sed diligetis
sima excitatoz z laboriosa ve abstinencia Et pptera
optet talia hui9 modi no obsuare sacietatis exci
tatore No em iudaizates abstinem9 a talib9 sed
delicias replecionis z sacietatis fugim9. Vestimetoz
aute vel calciametoz no electa quenit exquirere
sed viliora elige qtus et in isto humilitate ostenda
mus z no coptam z ornata z su amatre pnata
gloria deferam9 Qui em pma z pociora desiderat
a caritate et humilitate separat9 est **Cap. q pfectonem**
in ggngacone no impedit itineracio facta p obiam

Si vo dicat aliquis ledi se itineracoib9 factis
ppt necias indigencias gmitatis et ppt h' exci
tator emitet pcessus Talis no du obediencie
diligencia gsideramit neqz cognouit qz hec directo
talibus ignauis no pficitur Aspiciat g' exempla
scoz quo obiam pfeceruti in nullo neqz admodicu
gtradicentes a resistentes et instituatur q est obedie
pfectu. Si vo aliquis z vaciter ledat' obsecret fres
p se deo suplicare et ipe petat a deo cu spe no hesi
tante fieri vas vtile in oib9 spualib9 ac corpalib9
directoib9 ad bonas opez ministracoes Et statim qui
pmtitudines bonas emulacioni acceptat dabit vir
tute Ipe est qui adpetendu exortat' dices peti
te z dabit' vobis Et iterz alibi Si quis vrm i di
get sapia petat a deo qui dat oibus afluenter z
no impperat z dabit ei postulet at in fide michil
hesitans Et in omib9 simplr quib9 mes fatigat'
oppssa causa pfecta obiam vel sathanas impedit pm
titudine isto auxilio vtentes deo suplicem9 z postu
lem9 dari nobis directonu facilite z bona volutate
Configi vo carnes nras timore dei et absqz elacoe
fieri meam motem nullomodo gsupta carnalib9 gcu
piscentiis z delectacomb9 Et em ex elacone mentis
mundane gcupiscencie in aia gminates varios langno
res cogitacoum eficiut z pigros nos z ociosos circa boa
op pficiut No igit' demitem9 gmib9 necys corporis
afferre ppriam coopacom vniusquisqz sed suplicemus
deo accipe coopacois virtute Qui si oms demitaret
sm i imitacione ofenderetur quis suplebit ea q sunt
necessitatu Aliter at z exemplo h' erudiri est.

digniu Et quide qui amnatus est nomit alicm ordin
miles no eos qui sut inordine adpp̄u habitu trasmu
tare teptat ħ ipe ad ordinis istitutoꝝ ꝛ ꝯsuetudine ꝯ
cordabit Conuenit gͦ ei animato spuali colegio non
illos ad suu modu trasformar̄e velle ħ pp̄u modu hys
qui sut in colegio moribus atqꝫ īformacoib⁹ asimilare

C̄ no debet monach⁹ habe̅ pp̄a studia in ꝯggacoe

Potestate vo sui ipius neqꝫ admonicetu qde
habebit monach⁹ ut in ppȳs vacacoibus
ul studys ī moret Neqꝫ eni organu sine
artifice quoqua monebit neqꝫ mebru abo in cor
pore mouere valet aut opari pter id q videtur
in teriori artifici a pceptori tocius corpis neqꝫ exa
tatoꝝ pter id q videt ꝓposito age aliq a opai
locu habebit Si aute dicat ppt infirmitate cor
poris debile aut invalidu esse adimpleta ꝓposito
comitat pbacione sue infirmitatis Alit at ꝛ q sep
ture est cogitas se ipm ī pellat ex impetu adimit
ture est cogitas se ipm ī pellat ex impetu adimuc
toꝝ explecione Audies sciptura dicente No du
cm usqꝫ ad sagmine resistitis adu̇ssus pccm certa
tes Et iteꝝ alibi pp̄tea remissas man⁹ ꝛ disoluta
genua roborate Et ipe vo ꝓpositus sicut pr filioꝝ
carissimoꝝ cura geres in spiciet optimitate vni⁹cui⁹
qꝫ ꝛ ꝯuenientem inferet cura ꝛ studiosa dilige
cia ꝛ q scdm intate insinuat mebꝝ Aut spualr
aut corpaliter cu caritate ut prem decet bona
volutate suptabit

C̄ no optet amicicias duoꝝ vel triuin frm fieri in ꝯgregacoe excitatiua

Caritate aute adin vice habere quide de
bet fres Nequaqꝫ vo quasda amicicias
aut triu in id ipm factas ꝯstitui No eni
hoc caritas est sed diuisio ꝛ sedicio ꝛ malicie cohen
ciu acusacio Si eni que bone ordinacois dilige
vent hy tales quem qꝫ hēent in oms ꝛ coequale
caritate Si vo recedentes ꝛ distinguetes se ipos
colegiu in colegio fiunt maligna est hec talis a
in cecie ꝯggacio Neqꝫ eni ꝯuenit tales amicitias
gredi in colegys neqꝫ ppt caritatis obsuacia ad
ꝯmone aliquē venire fres maligne age volen
tis et quis bone ordinacois puterē leges Sed
donec quide oms in bono manet esse debet ad os
vni⁹cuiusqꝫ ꝯmo ꝛ vno Si vo aliqs volens ꝯrcai
tenere ꝯstitucom aliquē frem abstraxit Iste pͦ
abeo qui sam⁹ est sic languens in secreto amoneat
Si vo noluit curai assuma sm euaglin vnu a duos
Si vo neqꝫ ipos audierit ꝓposito languor auc ei⁹
notus fiat Si at neqꝫ ꝓpositu sustinuerit sicut
ethnicu ꝛ publicanu ipm reputa Et sicut oms
pestilenti morbo detenta agrege ꝓhibeatur
ne forte sic ꝛ reliquos languore inficiat Si vo ne
mo fuerit qui maligno ledat exeplo tuc solu
sup eo longanimitas locu habebit spe correccois
longanimitas at sup ho ne abscidat no at sup hs
ut no amoneat ꝛ disciplinet legitis īcpacoib⁹

C̄ optet eu q pest ea iube q sit sm vtute corpis

Sane enim qui pest optet atende qtis ma
data no maiora corpis vtute facies ad
ꝯtradiccione invalidos puocet Sz sicut
pr carissim⁹ ꝛ bona equalr volutate habes ad os
ad vnu⁹ cui⁹qꝫ vtutes corpis sup intendat ꝛ ita
assequi in iucta faciat demqꝫ crimine maximi

habebut qui ea que in eis est ꝛ adeo donata virtu
tem corpis negat ꝛ absqꝫ rubore hys q psut in
iunctis no obediunt Si eni ei qui pest piculum
magni fit abscondē vbi talentu ꝛ no pmicciare
ventura sup. pcco romphea multo magis impta
bit piculu ei qui accepit adeo corpis virtutem
ad id q expedit ꝯmitati ꝛ hāc euacuat ꝛ abscodit
Nempe fres tēstai ꝛ indignari no debet qui hys
qui pest infirmioribus committit ꝯgruentes mi
nistraciones et eis parte dignat ita optimitate
exigente Sz qui potēciores sut sicut indulgenti pp̄ys
mebris pcere debet ꝛ ista spuale caritate implere
neqꝫ eni pes ꝯt manu insurget ꝛ ea violētabit ad
sua ministracoꝝ Neqꝫ man⁹ tota nimio digito ppē
sue opacois honis ī ponet Sz vnu q qꝫ mebroꝝ
qua sortit⁹ est anata vtute eam debet opari Eode
q ordine in spuali colegio custodito ostendet q ve
rum⁹ corpus xpi et mebra adinvicem absqꝫ sedi
cione vnione sep custodietes

C̄ no debet ꝓpositi recipe illos ad ꝯmonez vite q recessut a ꝯggacoe

Oportet quide ꝛ spualib⁹ colegys ducatu
pbentes eam que est adinvice exercitacem
tencoe Et mutua sibi invice appae cura
No destruere que sut invice studia Neqꝫ simpliat
et absqꝫ pmicione discedentes fres sinere iteꝝ
recipi hoc eni est omnimoda ꝯfusio ꝛ resolucio et
spualis opis destruccio Et eni qui magis ī telige
tes sut frm dei timore detenti firmit in bono pse
uerat Cum vo segniores ꝛ negligenciores existut si
viderit sibi licitu ꝛ cu securitate fuge labores et
trasmutari ad alia ꝯuersatoꝝ et vmē absqꝫ custo
dia ꝛ ꝯtinencia faciliter discedut Et ille qui eos
pmite ꝛ leuit recipit ipoꝝ pdicois reus erit Et
malu hᶜ facies multocies coia illos qui by pgut
arcta via ꝛ iusta diuitit Vt gͦ istud no fiat dis
cedentes fres aut amoneam⁹ ꝛ reducam⁹ in egres
si sut aut nobis no obedietes custodiam⁹ ꝛ auer
tam⁹ Et ꝯsorciu ꝛ cologuiu ipoꝝ deuitem⁹ et fr̄i
bus omnibus hoc denunciem⁹ Citus ul illi castigati
tali iudicacione reuitat ad pp̄u ouile Et a sorte eis
distributo pastore regat Aut si pmasserit in vita
cone spualis ꝯmonis reliqui qꝫ videntes quo abhoi
nabiles facti sut castigetur exeplo eoꝝ ꝛ fugiat
imitacoꝝ a ꝯfusione resilientes Cum a vo ista no
sut mea simones ħ efficaces leges spus ipa eadem
vba pauli apona dit eni Si aliqs fr est anti
formicator a ebriosus a maledicus cu hui⁹modi
pcipio nec cibu sumere Et iteꝝ alibi de hys qui
in ichil opant dt hunc notate ꝛ no cōmisceami
ei Qꝫ at ille qui spualis pfessionis ꝯfederacoes
discerpit deterior sit maledicus ꝛ ebriosis ꝛ mocio
degentib⁹ manifestu est Quae ꝯsequenter sermo adde
structes spualem bona ordinacione ipos coegit
et ꝓhibuit Tuc vo no solu in̄cpabile subꝯꝯ ostedis
spensacoe quada fiet

C̄ no debet monachus aliquid habere pp̄um in ꝯggatoe ħ oia ī communi

Conuenit quide excitatori qui elegit vita
ꝯmem ab oim pp̄etate libeꝝ esse Si eni hoc
no fiat pmo quide diligetem ꝯmone corrupit
Adhuc aute et infidelitatis adusus se ipm malu
pbet exemplu Sicut no credens deo qui ī noie suo
ꝯggatos no enutriret Et no audit pphm dicetem
Iunior fui ꝛ ia senui et no vidi iustu delictu nec seme

eius queres pane. Si vo duo vel tres congregati sunt in nomine
xpi ipse est in medio multo magis ubi copiosa et plu
rium hominum est congregatio. Aut enim propter hoc nichil deficiet ne
cessariorum xpo prouidente nobis. Si quidem neque israelitis in deserto
utilium rerum penuria fuit. Aut si defecerit ad probatorum
nostram fit. Melius est enim in indigentia necessariorum habere
cum xpo quam sine ipso omnibus que sunt secundum vitam dites
cere. Non enim usque hoc nocumentum talis proprietas facit
sed ad alium fine longe deteriore deducit. Qui enim propriu
aliquid habere festinat nichil aliud quam separacionem et apo
stosiam meditatur. Qui namque non adhoc inspicit quid
possidebit sciens quod xpi gratia sibi eius in copia omnium
necessariorum perdurat semper. Manifestus est ergo talis ex
necessariorum prodiciori morte proprie aie meditans et brevibus obulis
propriam salutem tradens. Et date in aude pauper Secundus iu
das est factus a furto inicians. Furtum enim est proprium et
appropriata possessio. Et quassus ad proditionem perdet enim et ipse
veritatis verbum tamquam et ille dominum. Cum enim regula
veritatis habet non separari a collegio cui copulati sumus neque
propriam aliquam seu appropriatam possessionem aquirere neque
occultum aliquid peragere vel adnocimentum fratrum maliginum
exemplum saluandis facere. Deinde despiciens aliquis
dei timore et leges sancti spiritus primum quidem fraude fratrum
quidem est quocumque et undecumque appropriata possessio. Adhuc autem
et apostosia cogitabit et separacione. Quo non ne verbum inita
tis prodidit et secundus iudas effectus est. Propterea namque oportet
omnia fugere et nichil proprium possidere. Et non propriam solam inma
culatam servare deliberacionem et mente sed et interiore hominem
a cunctis inquinamentis expurgare. Isto quidem cogitacio
nibus immundis et dolo et ypocrisi et rixa caritate radici
tus euellentibus et divinam atalium aia repellentibus. Si enim
deus caritas est qui caritatem non habet divina privatus est gratia.
In humilitate autem omni et simplicitate et separaciones circa bonas
actiones sua animam unusquisque contineat. Et non ad presentia
concludat cogitacionem aspiciens semper quamvis non sum tempus
aliquid divinarum voluntatum delinquat et consuetudine hoc
quassationis putat hoc periculosius in aia collocantes quia
deus bonus est et omnium bonorum tamen medicus enim existens
deus humanarum animarum ad nostrum languorem medicinam pro
nat sufficiente expurgare quamvis more malitia quis isto
opus fuerit. Hoc igitur scientes sapienter gratias agimus
semper vehementiore curacionem desiderantes anegliencie
eius et malignitate purgandi. Hoc autem per temptaciones
et probacione sustinere paratorum minus et facere vene
randorum hominum est. Ista igitur in mente tractantes ex
policemus nos omni proposito ut in domini mercam deo. Quomodo monachus

in congregatione debet agere in structa bonarum virtutum.

Oportet monachum et quelibet domini nostri ihesu xpi dis
cipulum ante omnia pauperem et sine proprio vitam
possidere. Corporis solicitudinem et ornatum habitus
non habere. Voce commensuratam et sermone bene ordina
tum. Cibum et potum in silencio et absque tumultu et
cum memoria dei et cum bona modestia et sobrietate su
mere. Tacere coram senioribus. Audire a sapientiori
bus. Cum coequalibus habere caritate et humilitate. Ad
minores caritatiuam exortacionem et consilium. A ma
lignis et ociosis et curiose agentibus recedere. Plu
ra intelligere et pauca loqui. Non temere. Non teme
et contenciose sermocinari. Neque superflua cologquia habere. Non
promptum fieri ad risum. Verecundia et reuerentia ornari. Ad
omnis deorsum oculos adterra inclinare. Et visum in fa
ciem nulli figere. Sursum vero animam habere ubi xpus est in dex
tera dei. Non contradicere contradictoribus. Esse bene obedientem
et mortificare sensus et omnem propriam voluntatem fideliter.

labora manibus. Et nouissima semper memorare. Spe gaude
re. In timissione orare et in omnibus gratias. In tribulacione susti
nere humilem et ad omnis fugere laudes. Diligere redarguentes
odire superbia. Vigilare et servare cor a malignis cogita
cionibus. Thesaurisare in celo per mandatorum custodia. Se ipsum
diiudicare de diurnis et nocturnis actionibus. Non implica
ri in superfluis vite huius curis et seductionibus. Non curiose in
quirere neglegentium vitam. Sed emulari solum ea que secun
dum fuit. Congaudere dirigentibus se in virtute et
non inuidere. Compati pacientibus et simul lacrimari et
vehementer super eos lugere. Nullum vero condempnare nec in
proprie ei qui a peccato convertitur. Et iniqua iustificare se
ipsum. Pro omnibus se ipsum peccatorem corde et ore confiteri.
Amonere inordinatos consolari pusillanimes. Servire
infirmis. Sanctorum pedes lauare. Hospitalitatis et amoris
fraternitatis curam gerere. Cum domesticis fidei pacem habere.
Hereticum hominem vitare. In libris autenticis legere.
In apocrifis vero penitus non studere. De patre et filio et spiritu
sancto non disputare. Sed increatam et consubstancialem trinitatem
cum fiducia confiteri. Inopibus et rubis bonis quassari.
Non iurare omnino. Non dare argentum ad usuram. Neque
mercari. A crapula et ebrietate et curis huius vite
cauere. Cum fraude et duplicitate non loqui. Neque loqui
omnino contra aliquem aut murmurare nec detrahere aut au
dire libenter detrahentem. Neque cito credere adversus a
liquem. Neque a furore tyrannisari. Non detineri a cupiria.
Non irasci contra proximum. Non tenere in more vindicte aduersus
quemquam. Non reddere malum pro malo magis eligere male
dici quam maledicere perciti quam percutere. Noceri quam nocere
fraudari quam fraudare. Ante omnia vero oportet monachum
abstinere a colloquio mulierum. Et a potacione vini.
Quoniam vinum et mulieres apostotare faciunt sapientes. Et
quod dictum est ad dauid semper habere prooculis et dicere. Provide
bam dominum in conspectu meo semper. Et sicut filius ex toto
corde et virtute diligere dominum. Sicut vero servus religiose
timere et obedire ei. Spiritu servere et rovere non in incertum.
Et omnia
et reluctari inimico et mundo in paupertate spiritus. Et omnia
precepta dei facere et inutile se ipsum dicere. Gratias agere deo
et nichil propter homines aut propter vanam gloriam facere. Scriptum
est enim quoniam deus dissipabit ossa eorum qui hominibus placent.
Non gloriari omnino neque laudare se ipsum neque alium lauda
rem se libenter audire. Omnia autem in abscondito facere
et non ad ostensionem hominum. Solam laudem que est a deo
querere. Et diem iudicii timere. Hora mortis semper in
mente habere. Et bona que sunt reposita iustis to
to corde desiderare. Similiter et paratum ignem in inferno
expauescere. Et super hec omnia memorari apostolici
dicti quoniam non sunt condigne passiones huius temporis ad
futuram gloriam que reuelabitur in nobis. Et cum dd
predicere custodientibus mandata dei retribucio multa
merces magna et eterna tabernacula vita inmorta
lis gaudium ineffabile mansio insolubilis aput
patrem et filium et spiritum sanctum in celis. Increpaciones sancti Ba

silii seu correctiones ipsius contra transgressores Regule

Si quis sanus existens neglexerit oraciones aut
psalmos excusans excusaciones in peccatis
iste segregetur a consorcio aut ieiunet una eb
domada. Si quis reprehensus fuerit super offensa
cum caritate et non susceperit reprehensionem humiliter petens
indulgenciam super hiis in quibus deliquit. Et iste segre
getur vel ieiunet una ebdomada. Si quis cognouit
alicuius delictum et non correxit cum in pace et cum caritate
in domino sed inuste propalauit magis fratrem quam causa
peccati curauit. Et iste cum eo qui super peccato correptus est
pari curauit. Et iste cum eo qui super peccato correptus est
segregetur ebdomadis duabus quoniam sicut inimicus et non
sicut frater correxit. Si quis mandatum a fratre suscipiens
iniuriam ei dixerit vel contradixit et non obedierit

cū omni gaudio in xpo simil' segreget' ebdomada una
¶ Si quis ociosa loquit' ꝛ susurrat nō custodiēs cū ti
more doctrina apl'i ꝛ euangelior' Et iste segreget' ebdā
una ¶ Si quis ꝑgreditur ꝑter nctias optimutates
in ꝑtune cōuens segreget' iste talis ut quiescat
ī domo pedes eius ¶ Si quis iratus fuerit sine cā
et nō ꝯfestim exorauit frēm que ꝯtristauit ut dimit
tat ei Et iste segreget' ebdomada una ¶ Si quis
ꝯtumelia passus a fr̄e ꝛ exoratꝰ aggrauatione nō dimi
serit delictū Et iste segreget' ebdā una ¶ Si quis
exierit de monasterio nō accipiēs bñdictoēz a' nō dimissꝰ
a p̄ore cū orōne sit excōicatus ¶ Si quis ꝯsulit
alicui ut de monasterio recedat aut tracta aliq̄
malū sit excōicatus ¶ Si quis possidet aliq̄ ꝓpriū
a' ī monasterio a' extra monastem sit excōicatus ¶
¶ Si quis ministratione in ꝑtune reliquit sit sine be
nedictione ¶ Si quis extiterit sine benedictione
ꝑt' correctionē ꝛ ꝯtempnens nō satis fecerit segreget'
¶ Si quis aliquid apposuerit ī mensa aut sibi a' alio
sine licencia p̄oris sit sine benedictōe ¶ Si quis abs
q̄ mandato facit opus in qualicumq̄ loco sit sine
benedictione ¶ Si quis locutꝰ fuerit aduenientibꝰ
aut hospitibꝰ nō pmissus a p̄ore sit sine bñdictōe
¶ Si quis accipit aliquid a fr̄e ꝛ abscondit sit sine
benedictōe ¶ Si quis nō accipit benedictoēz et
comedit sicut sine disciplina existēs segreget'
¶ Si quis inuentus fuit de nocte seorsū cū aliquo
segreget' ¶ Si quis ingerit se ipm ad opus aliq̄
nō pmissus sit absq̄ bñdictōe ¶ Si quis comuta
uerit ul' donauit aliq̄ alicui sit sine bñdictōe
¶ Si quis vespe post ultimū pr' nr' fuerit locutꝰ se
greget' ¶ Si quis ex hijs qui sani sūt extra dormi
torium dormierit segregetur ab oratorio ¶ Si q̄s
comedēs in mensa ubose ingat' surgat statim
ad orōnē ꝛ ieiunꝰ maneat ¶ Si quis de scripturis
ꝯtenciose disputat sit absq̄ bñdictōe Si vō amo
nitus cessare noluerit segreget' ¶ Si q̄s lauat
a' suū a' alterius vestimentū sine licencia p̄oris sit
absq̄ benedictōe ¶ Si quis ad mensa nō venit cū
alijs maneat ieiunus ¶ Si quis vespe nō venit
ad pr' nr' stet ad orōnē donec oms dormiat · Si
quis ī tēpe orōnis ira ꝯmꝰ aduersus frēm nō dat ei
pacē sit segregatꝰ ¶ Si quis cognouit frēm vo
lente occulte recede de monasterio ꝛ nō indicauit
p̄ori segreget' ¶ Si quis surgit a mensa sine lice
tia p̄oris stet in orōne usq̄ ad solis occasū ¶ Si
quis īuentꝰ fuit loquēs in dormitorio sit absq̄ bñ
dictione ¶ Si quis īuentus fuerit detrahens
aliquibꝰ a' audiens aliquos detrahētes ꝛ nō inc̄
pat eos n' indicat p̄ori Cū eis segreget' ab oratorio
ꝛ aggrauatione ¶ Si quis īuentus fuit in orto cū
aliquo loquēs a' dormiens alijs laborātibꝰ sit abs
q̄ bñdictōe ¶ Si quis aliquē ꝑt' offensione corep
tū defenderit segreget' ¶ Si quis molestat
p̄orem sub spē cotidiane vite ꝑter celerariū sit
absq̄ bñdictōe ¶ Si quis excitatꝰ ab aliquo tēpe
lectionis a' orōnis ꝯtristatus fuerit segreget' ¶ Si
quis dormierit ī infirmaria sine licencia infirmarij sit
absq̄ bñdictōe ¶ Si quis exierit extra ꝑticū porte
monasterij sine licencia segreget' ¶ Si quis alicui scrip
serit a' l'ras recepit sine licencia sit segregatus
¶ Hāc igr' regulā dei grā de sip̄sim⁹ Inq̄ua ꝛ bñ placē
tes nos ostendat ihūs xpc deus nr' Qui viuit ꝛ regt'.

Explicit Regula Sancti Basilij Ep̄i Cesaree capadocie.

Incipit Regula Sancti Augustini Ep̄i yponensis.

Ec sūt que ut obseruetis
precipimus in monasterio ꝯsti
tuti · Primū ꝓpt' q' in unū
estis ꝯgregati Caritatis vin
culū custodiat' ut unani
mes habitetis in domo Et
sit vobis cor' unū ꝛ aīa una
in deo Et nō dicatis aliq̄ ꝓpriū Sed sint vobis oīa
cōia · Et distribuat' unicuiq̄ vrm apposito vestro
victus ꝛ vestitus Nō equaliter omnibus q' nō equa
liter oms valetis Sed potius unicuiq̄ sicut cuiq̄
opus fuerit Sic enī legitis in actibus apl'or' Quia
erat eis omia cōia et distribuebat' unicuiq̄ sic'
cuiq̄ opus erat · Qui vō aliquid habebat in se
culo qn ingressi sūt monasteriū libenter vellet
illud esse cōe Qui aute nō habebat nō ea q̄rat
in monasterio que nec foris habere potuerūt Sed
tamē cor' infirmitati q' opus est tribuat' Etiā
si paupertas cor' talis erat qn foris erāt ut nec ipa
necessaria potuerint inuenire Nō tamē ideo putet
se esse felices quia inuenint victū ꝛ tegumētū qua
le foris inuenire nō potuerūt Nec erigāt ceruice
q' sociātur eis ad quos foris accede nō audebat
Sed sursū cor habeat et trena vana nō querat
Ne incipiat monasteria diuitibus utilia esse non
pauperibus Si diuites illic humiliat' et paupes illic
inflant'. Sed rursus etiā illi qui aliquid esse vi
debant' in seculo nō habeant fastidio fr̄es suos qui
ad illā sanctā societatē ex paupertate venerūt Magis
aute studeat nō de parentū diuitū dignitate
sed de pauper' fratr' societate gloriari Nec ex
tollant' si qui vite aliquid de suis facultatibus
ꝯtulerūt ne de suis diuicijs magis supbiat quia
eas monasterio partiuntur quā si hijs in seculo fru
erent'. Alia quippe quecumq̄ iniquitas ī malis
opibus exercetur ut fiant Supbia vō etiā bonis
opibus insidiat' ut pereat Et quid pdest disp
gendo dare paupibꝰ ꝛ paupere fieri cū aīa mi
sera supbior efficit' diuicias ꝯtempnendo quā fue
rat possidendo

De oratorio et de modo orandi.

Omnes ergo unanimiter et ꝯcorditer viui
te et honorate in vobis deū in vicē cuius
templū facti estis Orationibꝰ instate
horis et tempibus ꝯstitutis In oratorio nemo ali
quid agat nisi ad q' factū est unde ꝛ nomē acce
pit ut si forte aliquis etiā ꝑter horas ꝯstitu
tas si eis vacat orare voluerint Nō eis sint
impedimento qui ibi aliq̄ agendū putauerint
Psalmis ꝛ hymnis cū oratis deum hoc uerssetur
in corde q' pfertur voce Et nolite cantare nisi
q' legitis esse cantandū Quod aute nō ita scriptū est
ut cantetur nō cantet'. Carne vestra domate
ieiunijs ꝛ abstinentia esce et potus quātū valitu
do pmittit Quādo aute aliquis nō potest ieiunare
non tamen extra horam prandij aliquid alimentor'
sumat nisi cū egrotat Cum acceditis ad mensam
donec inde surgatis q' vobis scdm ꝯsuetudine legi
tur sine tumultu et ꝯtentione audite Nec sole
vobis fauces sumat cibū sed ꝛ aures esuriat dei
uerbum Qui infirmi sūt ex pristina ꝯsuetudine si

aliter tractantur in victu Non debet aliis molestum
esse nec iniustum videri quos fecit alia consuetudo
fortiores Nec illos feliciores putent quia sumunt quod non
sumunt ipsi sed sibi pocius gratulentur quia valent quod
non valent ipsi Et si eis qui venerunt ex moribus delica
cioribus ad monasterium aliquid alimentorum aut vestimen
torum datur quod aliis fortioribus et ideo felicioribus
non datur Cogitare debent quibus non datur quantum
de sua seculari vita illi ad istam descenderunt quamvis
usque ad aliorum qui sunt corpore firmiores frugali
tatem pervenire nequiverint Nec debent velle omnes
quod paucos vident amplius non quia honorantur sed quia
tollerantur accipere Ne contingat detestanda perversi
tas ut in monasterio ubi quantum possunt fiunt divites
laboriosi fiant pauperes delicati Sane quemadmodum
egrotantes necesse habent minus accipere ne gra
ventur ita et post egritudinem sic tractandi sunt
ut cicius recreentur eciam si de humillima seculi
paupertate venerunt tamquam illis contulerit recencior
egritudo quod divitibus anterior consuetudo Sed cum
vires pristinas reparaverint redeant ad feliciorem
statum et consuetudinem suam Que famulos dei tanto
amplius decet quanto minus indigent Nec i
bi eos teneat voluptas iam vegetos quos ne
cessitas levaverat infirmos Illi se estiment dicio
res qui in sustinenda parcitate fuerint fortiores
Melius est enim minus egere quam plus habere

Non sit notabilis | *De vestimentis fratrum*
habitus vester Nec affectetis vestibus
placere sed moribus Quando autem proce
ditis simul ambulate Cum veneritis quo itis simul
state In incessu statu habitu et in omnibus motibus
vestris nichil fiat quod cuiusquam offendat aspectum
sed quod vestram deceat sanctitatem. Oculi vestri et si
iaciuntur in aliquam feminarum tamen in nulla figantur
Neque enim quando proceditis feminas videre prohibemini
sed appetere vel ab ipsis appeti velle criminosum
est Nec solo tactu et effectu sed affectu quoque et
aspectu appetitur et appetit concupiscentia femi
narum Nec dicatis vos habere animos pudicos si
habetis oculos impudicos quia impudicus oculus
impudici cordis est nuncius Et cum se invicem sibi
met eciam tacente lingua conspectu mutuo cor
da nunciant impudica et secundum concupiscenciam
carnis alterutrum delectantur ardore eciam in
tactis ab immunda violacione corporibus fugit
castitas ipsa de moribus Nec putare debet qui
in femina figit oculum et illius in se ipsum dili
git fixum ab aliis se non videri cum hoc facit Vi
detur omnino et a quibus se videri non arbitratur
Sed et si lateat et a nemine hominum videatur quid
faciet de illo desuper inspectore quem latere nichil
potest An ideo putandus est non videre quia tanto
videt pacientius quanto sapiencius Illi ergo vir sanc
tus timeat displicere ne velit femine male pla
cere Illum cogitet omnia videre ne velit feminam
male videre Illius namque et hac causa commendatus
est timor ubi scriptum est Abhominabilis est domino
defigens oculum. Quando ergo simul estis in ecclesia
vel ubicumque femine sunt invicem vestram pudiciciam
custodite Deus enim qui habitat in vobis eciam isto
modo custodiet vos ex vobis Et si hanc de qua loqui
mur oculi petulanciam in aliquo vestrum adverteritis sta
tim admonete ne cepta progrediantur sed de proximo
corrigantur Si autem et post admonicionem iterum vel in ali
quo quocumque die id ipsum facere eum videritis Iam velud
vulneratum sanandum prodat quicumque hoc potuerit
invenire prius tamen est alteri vel tercio demonstran
dus ut duorum vel trium possit ore convinci et compe
tenti severitate coherceri Nec vos iudicetis esse ma
livolos quando hoc indicatis Magis quippe innocentes
non estis si fratres vestros quos indicando corrigere potes
tis tacendo perire permititis Si enim frater tuus vulnus
habet in corpore quod velit occultare dum timet seca
ri Nonne crudeliter a te sileretur et misericorditer
indicaretur Quanto ergo pocius debes manifestare
ne deterius putrescat in corde Sed antequam aliis
demonstretur per quos convincendus est si negaverit
prius preposito debet ostendi si admonitus neglexerit
corrigi ne forte possit secrecius correctus non in
notescere ceteris Si autem negaverit tunc neganti
adhibendi sunt alii eciam coram omnibus ut
possit non ab uno teste argui sed a duobus vel tri
bus convinci Convictus vero secundum prepositi vel eciam pres
biteri ad cuius dispensacionem pertinet arbitrium
debet emendatoriam subire vindictam Quam si ferre
recusaverit eciam si ipse non abscesserit de vestra so
cietate proiciatur Non enim et hoc fit crudeliter
sed misericorditer ne contagione pestifera plurimos
perdat Et hoc quod dixi de oculo non figendo eciam in
ceteris inveniendis prohibendis indicandis convincen
dis vindicandisque peccatis diligenter et fideliter
observetur cum dileccione hominum et odio viciorum || *Quod nullus*
frater debeat accipere litteras ac munera sed sint omnia communia
Quicumque frater in tantum progressus fuerit malum
ut occulte ab aliquo litteras vel quodcumque munus
accepit Si hoc ultro confitetur parcatur illi et
oretur pro eo Si autem deprehenditur et convincitur
secundum arbitrium presbiteri vel prepositi gravius emendetur
Vestes autem vestras in unum habeatis sub uno custode
vel duobus vel quot sufficere possunt ad excuciendas
ne a tinea ledantur. Et sicut pascimini ex uno cela
rio Sic induimini ex uno vestiario Si fieri potest
ad vos non pertineat quid vobis induendum pro temporum
congruencia proferatur utrum hoc recipiat unusquisque
quod deposuerat an aliud quod alter habuerat dum
tamen unicuique prout cuique opus est non negetur
Si autem hinc inter vos contenciones et murmura
oriuntur cum conqueritur aliquis se deterius accepisse
quam prius habuerat et indignum se esse quod non ita
vestiatur sicut alius frater vestiebatur Hinc vos pro
bate quantum vobis desit in illo interiori sancto ha
bitu cordis qui pro habitu corporis litigatis Tamen
si vestra tolleratur infirmitas ut recipiatis
quod posueritis in uno tamen loco sub communibus custo
dibus habete quod ponitis Ita sane ut nullus sibi
aliquid operetur Sed omnia opera vestra in unum
fiant maiori studio et frequenciori alacritate
quam si vobis singuli propria faceretis Caritas enim
de qua scriptum est quod non querat que sua sunt Ita in
telligitur Quia communia propriis non propria quibus ante

ponit. Et ideo quanto amplius rem communem quam propria curaveritis tanto vos amplius profecisse noveritis ut in omnibus quibus utitur transitoria necessitas superemineat que permanet caritas. Consequens ergo est ut etiam cum quis filiis suis aut aliqua necessitudine ad se pertinentibus in monasterio constitutis aliquam contulerit vestem sive quodlibet aliud inter necessaria deputandum non occulte accipiatur sed sit in potestate prepositi ut in rem communem redactum cui necesse fuerit prebeatur. Quod si aliquis rem sibi collatam celaverit furti iudicio condempnetur. Indumenta vestra secundum arbitrium prepositi laventur sive a vobis sive a fullonibus ne interiores anime sordes contrahat nimius munde vestis appetitus. Lavacrum etiam corporis cuius infirmitatis necessitas cogit minime denegetur sed fiat sine murmure de consilio medicine ita ut etiam si nolit iubente preposito faciat quod faciendum est pro salute. Si autem velit et forte non expedierit sue cupiditati non obediatur. Aliquando enim etiam si noceat prodesse creditur quod delectat. Denique si latens est dolor in corpore famulo dei dicenti quid sibi doleat sine dubitatione credatur. Sed tamen utrum sanandum illi dolori quod delectat expediat si non est certum medicus consulatur. Nec eant ad balneas sive quocumque necesse fuerit minus quam duo vel tres. Et ille qui habet aliquo eundi necessitatem cum quibus prepositus iusserit ire debet. Egrotantium cura sive post egritudinem reficientium sive in aliqua imbecillitate sive etiam febribus laborantium uni alicui debet iniungi ut ipse de cellario petat quod cuique opus esse perspexerit. Sive autem qui cellario sive qui vestibus sive qui codicibus preponuntur sine murmure serviant fratribus suis. Codices certa hora singulis diebus petantur. Extra horam qui petierit non accipiat. Vestimenta vero et calciamenta quando fuerint indigentibus necessaria dare non differant sub quorum custodia sunt que poscuntur.

Quod non debent litigare fratres

Lites autem nullas habeatis aut quam celerrime finiatis ne ira crescat in odium et trabem faciat de festuca et animam faciat homicidam. Sic enim legitis qui odit fratrem suum homicida est. Quicumque convicio vel maledicto vel etiam criminis obiectu aliquem leserit meminerit satisfactione quantocius curare quod fecit. Et ille qui lesus est sine disceptatione dimittere. Si autem se invicem leserint invicem sibi debita relaxare debebunt propter orationes vestras quas utique quanto crebriores habetis tanto saniores habere debetis. Melius est autem qui quamvis ira sepe temptatur tamen impetrare festinat ut sibi dimittat cui se fecisse agnoscit iniuriam quam qui tardius irascitur et ad veniam petendam tardius inclinatur. Qui autem non vult dimittere fratri suo non speret accipere orationis effectum. Qui autem numquam vult petere veniam aut non ex animo petit sine causa est in monasterio etiam si inde non proiciatur. Proinde vobis a verbis durioribus parcite. Que si emissa fuerint ex ore vestro non pigeat ex ipso ore proferre medicamenta unde facta sunt vulnera. Quando autem necessitas discipline in moribus coercendis dicere vos dura verba compellit si etiam vos ipsi modum excessisse sentitis non a vobis exigitur ut a subditis veniam postuletis ne apud eos quos oportet esse subiectos dum nimium servatur humilitas regendi frangatur auctoritas. Sed tamen petenda est venia ab omnium domino qui novit etiam eos quos plus iusto forte corripitis quanta benivolencia diligatis. Non autem carnalis sed spiritualis debet esse inter vos dilectio.

De preposito monasterii

Preposito monasterii tamquam patri obediatur multo magis presbitero qui omnium vestrum curam gerit. Ut ergo cuncta ista serventur et si quid servatum minus fuerit non negligenter pretereatur sed ut emendandum corrigendumque curetur ad prepositum precipue pertinebit ut ad presbiterum cuius est apud vos maior auctoritas referat quod modum vel vires eius excedit. Ipse vero qui preest vobis non se estimet potestate dominante sed caritate serviente felicem. Honore coram vobis prelatus sit vobis timore coram deo substratus sit pedibus vestris. Circa omnes seipsum bonorum operum tribuat seu prebeat exemplum. Corripiat inquietos consoletur pusillanimes suscipiat infirmos patiens sit ad omnes disciplinam libens habeat metuendus imponat. Et quamvis utrumque necessarium sit tamen plus amari a vobis appetat quam timeri semper cogitans deo se pro vobis redditurum esse rationem. Unde vos magis obediendo non solum vestri sed etiam ipsius miseremini qui inter vos quanto in loco superiori tanto in periculo maiori versatur. Donet dominus ut observetis hec omnia tamquam spiritualis pulchritudinis amatores et bono Christi odore de bona conversatione flagrantes non sicut servi sub lege sed sicut liberi sub gratia constituti. Ut autem vos in libello hoc tamquam in speculo possitis inspicere ne per oblivionem aliquid negligatur semel in septimana vobis legatur. Et ubi vos inveneritis ea que scripta sunt facientes agite gratias domino bonorum omnium largitori. Ubi autem sibi quicumque vestrum viderit aliquid deesse doleat de preterito caveat de futuro orans ut sibi debitum dimittatur et in temptationem non inducatur. Amen.

Explicit Regula Beati Augustini Yponensis Episcopi.

Sanctus Ieronimus est doctor inclitus virgo floridus heremita preclarus et martir desiderio consecratus.

Est flos doctorum Ieronimus ut rosa florum.

Hogni omo more et questo modo lassa.
Chi ofende dio cũ grẽz parra passa.

Incipit Regula Sancti Jeronimi ad Eustochium·

Decrescens in membris pelinu
corpus ad tinum qua exijt Jam
q rugosa fronte senem et
nature pene portentu ves
ter in dno filiorum et sororum
xpi Sub obediencie conti
nencie paupertatis et religio
nis in domo dni adunati Ni
mium solicitat pie deuotionis et caritatis affectus
vt tremulenta manus sue parum vetustatis obli
ta deo viuendi non mundo spiritui non carni et quardiu
est non sibi ipi· Norma et Regula ex xpi et aplorum
vita collectam Ex sanctorum etiam patrum anachori
tarum quos per sex annos heremorum antra circuiens non
sine admiratione et in formatione reperi obseruationis
et imitationis digno comendata premio In presenti
libellulo edoceat officio calami paratas mentes·
ad bonum veluti lingua iam dudum solebat voce non
mortua O felix affectio o desiderium in dno comen
dandum vt que deficiente per senium romem etatis fine
lingua doctoris decasu timetis qui primus est presup
tuose et non timide ambulantibus in via dei in qua
tot latent aduersa quot momenta temporum Expos
scitis ut depicta sibi pericula et fomenta remedii pro
clivius semper ad malum a primordio sue iuuentutis ra
cionalis et animalis animus cernens gradiatur pertu
ta O prudens consilium ut pro voce scriptura et pro
faciliter transseunti diu mansurum comutet O·
iusta et sancta exortatio et per digna exauditionis·
beneficio Sed predilecti filii Et si iussum et factum
quod petitis a patre patris negat etas prohibet insu
ficiencia licet suggerat caritas stupent palpitan
tes oculi horret nature frenesis et in constans ma
nus peragere inuenilia· Hortatur tamen semper cari
tatis ardor ne parcatur labori vnde tantus colli
gitur fructus que non putare in vobis qui sepiotee
melius estis edocti de dni voluntate vt blandime
ti aliquid fatear licet iutatis Nisi et alios sur
cedentes per tempora in formandos traheretur tacitus
hic labor· Vincat ergo duellum hoc caritas que
ipm in vincibilem vicit ut inmortalis moreretur
pro nobis verum frustra hec speratur victoria in tan
ta in possibilitate nature Nisi deuote orationes fi
liorum assint quibus deus parcit tantum ab antiquo
ut etiam cum peniteret eorum que primitus mina
do spoponderat quamuis penitere non possit·

De caritate et vnitate servanda in monasterio

Quis autem in monasterio constitutis fratribus
primus sit accipiendus deo viuendi modus
et Regula Ipse solus xpus hominis propositi
inceptor et doctor in vnius responssione instituit
vniuersos Si vis inquit idem magister hec peteti
ad vitam ingredi serua mandata Et si forte que ait
que sunt illico prescrutanti sic respondit· Diliges dominum
deum tuum ex toto corde tuo et ex tota mente tua et
ex omnibus viribus tuis et plus quam te ipm· Et proximu

tuum sicut te ipm In istis duobus mandatis pendet quid
quid est legis quod quod etiam prophetarum et quicquid sancti viri perscrutati
sunt Et atendite queso solicite carissimi qui ingredi
non solum totis affectibus ad vitam contenditis que vere
vita est Nam viuentibus mundo vita non est sed mors Sed
iam dei auxilio estis ingressi quo sine preceptis carita
tis non ingreditur quisquam ad viuendum deo propter hoc namque
aplus non gloriatur in linguis angelorum et hominum Non
in cognitione misteriorum dei non in spiritu prophetie non in aspi
tatibus carnis non etiam in helemosinarum opibus quod quia
ad omnia pietas valet dum modo caritas non desit hec
itaque sola reddit hominem deo viuentem hec religiosos
hec monachos facit Sine hac monasteria sunt tar
tara habitantes in eis sunt demones Cum hac vero·
est paradisus in terris et in eis degentes sunt angeli
Ideo quamuis mei dilecti filii liceat longa maceret ieiu
nia abiecta et vilis vestis deformet longa offi
ciorum et operum texatur series Si intus desit caritas
ad infirmum tamen religionis gradum non dum peruentum est
propterea carissimi in hoc incipiendum est iter aplice vite
Sed quia relatiua est caritas et ad vnum non potest proprie
dilectio fraterna dici Idcirco necesse est quod plures sint qui
se mutuo ex caritate diligant vt dicitur iuxta prophetam
Bonum et iocundum est habitare fratres in vnum Et satis
approbat Sapientia dicens frater qui simul adiuuatur
a fratre quasi ciuitas firma Et iterum si fuerint duo
fouebunt se mutuo Sed si solus gradiatur et cadat
ve soli quia subleuantem non habet propterea solitariorum
vita quam satis expertus sum periculosissima est et
ardua Et si bona quam pluries et deo vicina Non
tamen eque secura ut simul habitancium in vno vin
culo dilectionis et caritatis affectu Qui sibi inuicem
per temptamenta deficientibus auxiliantur Sibi inuicem
administrant pietatis et caritatis obsequia Sed·
certe si fratres in vnum non habitent non iam bonum sed
malum est Nichil bonum diuisum est Omne secundum philosophos
in tantum habet bonitatis quantum vnitatis atinens·
re nature Et si singulum vnicum in tota mundi ma
china per se creatum est bonum non tamen est optimum
ut ceteris nexum propterea in exordio mundi vidit
deus cuncta que fecerat et erant valde bona Ideo
carissimi in aplica vita vobis de seculo adunatis
pro corpora sit cor vnum et anima vna in dno Nulla vita
procerto deterior quam simul degere corpore et non·
mente Et ve in felices sunt quibus non est vna sed·
diuersa voluntas Sit itaque vobis semper vnus affec
tus vna voluntas vna fraternitas vna proportio morum
vna iocunditas vna tristicia Nec alteri quod placet
displiceat alteri Congaudeat alter tristetur alter Et
sic vere potitis religionis proposito si vnanimes in
domo dni habitetis hec est vera vita dei non dyaboli
verum monsterium non in finem vera vita religiosorum non dyabolica

De non habendo aliquid proprium in monasterio·

Hanc mentis vestre oculos Semper euangelicum
illud appareat stollidissimi viri illius exemplum
Qui edificium suum quod summope fecerat ingru
entibus fluminibus flantibus ventis et ymbribus in vn
dantibus pluuiarum totum amisit in casura quia edificatum

erat in sabulo Nec mirum carissimi in finem quidem cum insta-
bile et immobile diu stare non potest Edificat fatuus
ille in sabulo qui in vita aplica et religionis proposito
appetit temporales divitias hic attendite filij diligen-
ter hoc periculum quod est hic in titus hic mors eterna
cum iam renunciaverit omnibus que possidet cum relic-
tis omnibus que habebat in seculo ad xpm imitandum
pauperculum qui caput ubi reclinet non habet conuertes
ex voto sub iuramenti pollicitacione promiserunt michil
michil tenere preter xpm solum Non solum possidere sed nec
eciam appetere quia dimiserunt tenere nec querere debent
hinc xpus aplis Non portare sacculum neque peram neque
es in zonis mandat Ut ex hoc intelligant eorum vite
sectatores quod michil omnino in monasterio licet habere Certe
non timiam que ex necessitate portatur non caligam nec
aliud minimum quod eorum est et si xpus et apli aliqua que
sibi dabantur propter necessitates tenebant Nulli singulorum
licebat aliquid ex hijs contingere tanquam suum Sed pes-
simus ille proditor atque latro ferens loculos omnia
portabat in eis velud tocius congregacionis omnia Et
minister omnis singulorum necessitatibus providebat Ex hoc
docti apli et fideles post xpi ascensionem michil omni-
no suum esse dicebant Sed erant eis omnia communia et
singulis dividebantur prout cuique opus erat Sic et vos
carissimi filij et si liceat habere aliqua temporalia ad
victum et tegumentum que duo plene sufficiunt xpiano
nichil horum alicuius sit vestrum sed omne commune cuique eciam mi-
nimis quibuscumque fratribus singulis distribuatur ut decet

De eligendo fratre ad recipiendum et administrandum bona monasterij

Ita quod obtestor vos omnes et singulos coram deo et xpo ihu
qui iudicaturus est omnes Ne aurum argentum atque
ito transsiens pecunia nulla racione cor vestrum
seducat Ut imitatur aliquis vestrum cum anania et saphira
mentiri spiritui sancto quem michil latet Retinendo aput
se aliquid quantumcumque minimum ultra quam ex necessitate porta-
tur Nec tamen hoc nisi ex licencia albatis Semper eorum
mortis iudicium terribile vos terreat Nam legitur quod ex eorum
morte factus est timor magnus in universa ecclesia et
omnes qui audierunt timuerunt Nudus dominus ihus nu-
dos querit amicos et suos Ex si ipsum sequi temporale
aliquid appetens volueris honeratus grauedine nu-
dum sequi non poteris hinc beati vocantur pauperes spiritu
ut ex hoc sciatur Ex non sufficit cuncta temporalia in
mundo relinquendo ad monasterij paupertatem accedere
si mens misera appetit que reliquit magis enim
contemplantur oculi domini affectum quam censum Melius
est enim in seculo cum ceteris divitibus divicijs insiste-
re quam in monasterio pauper ipsas appetere propter quod volo
hortor et moneo vos carissimi ut hec perpetuo in vestro
monasterio maneat observancia Ex nullus omnino
tangere aut retinere audeat per horam censum aut
obulum seu aliquid quantumcumque minimum quamquam apa-
rentibus sibi mitatur Eligatur iuxta apostolorum
vitam qui voto albatis et ceterorum singulis annis
aut si decens videbitur et utile confirmetur duo vel
plures ex fratribus boni testimonij pleni spiritu sancto
et sapiencia quibus iniungatur hoc opus Ut quoscumque
proventus tam domus quam fratrum singulorum recipiat
et ex hijs fratribus necessaria administret Caveat autem ne
aut ex penuria minuatur aut ex habundancia tumor in
fratribus habeat locum Sed iuxta aplorum vitam plus
cuique aut minus tribuatur iuxta quod exigit necessitas non
voluntas ut non iam alter sit egens alter habun-
dans sed unusquisque ex provisione decenti ad laudem
moveatur Provideat sic quibus hic labor pieta-
tis iniunctus est ut singulis mensibus vel ebdoma-
dibus parati sint tam de hijs que preceperunt quam
de hijs que expendunt in capitulo coram albate et conventu
fratrum sigillatim reddere racionem Ex fiat saltim
in mense ne ipsi aut fratres furto sint suspecti et
ne eis obnegligencia male exequendi furti mate-
ria detur

De equitate suadenda et humilitate

Sic sic dei famuli dominum ihm astringite men-
tibus mundis atrenorum contagione omnia
secum in habitacione michil patitur esse
terrenum. Sic sic aplici viri perite petrus et sacculos
ut neque pendeant ex latere marsupia Nec opus
sit clavibus ut iam ex ipsis monstretur exteriorum in-
dicijs quod michil habent in seculum preter ihm Et
quod michil est clausum quod est deditum usibus omnium Ves-
timenta duplicia sunt ex euangelio prohibita nobis
ut discatis ea solum habere que nature tantum sub-
veniant Non que nutriant tineas Si que vobis super-
sunt in uno claudatur loco ut ex hijs quicumque fr-
eget in domini possit Nulla umquam in vestibus preciosi-
tas nulla meliozitas ut alter dominum alter famu-
lum ostendat Sed in omnibus equales existant quod unius
domini qui voto professi sunt Non querant obsecro fi-
lius regis filius militis per eminere pompis terrenis
in xpi et aplorum consorcio Non enim petro vili pisca-
tori Bartholomeus nobilis ante ponitur a xpo
primo piscatori totius mundi monarchie traditur
principatus dignitatibus terrenis spiritualis vita non
eget In seculo nobiles per eminencias querant et ho-
nores In monasterio vero obliti populi sui et domus sue
in domino solum gloriam querant et exaltentur Ex de ma-
iori principio mortis ad vitam aplicam sunt assumpti
propterea amoneo vos filij Ut quecumque vobis officia
domus a priore monasterij fuerint imposita libenti
animo expleatis hilarem enim datorem diligit deus
Nec verecundentur in vilibus officijs nobiles Audiant
sapientem Quanto maior es humilia te in omnibus Au-
diant et xpm Quid aplis de huiusmodi pompis in ul-
tima cena humana mente disceptantibus diffinierit
Reges gencium dominantur eorum et qui potestatem habent
super eos benefici vocantur Vos autem non sic Sed qui
maior est in vobis fiat sicut minor Et qui pre-
cessor sicut ministrator Verum ne doctrina doctoris ex
contraria operacione vilescat Statim subinfert exsimi-
litudine quadam cum interrogacione concludens Nam quis
inquit maior est qui recubit an qui ministrat No-
ne qui recubit Ego autem in medio vestrum sum sicut
qui ministrat Erubescat siquidem stercus vilissimum
et vapor admodicum parens humana mens se exal-
tare et domus officia abmens aretis fratribus
sibi velit serviri Nam xpus cuius generacionem quis
enarrare potest Non venit ministrari sed ministrare
et in ultima cena discipulorum abluens pedes

hoc sius reliquit humilitatis exemplu

De symonia vitanda

Detestabile heresim symonie Quam qm pra
uitate diaboli monachi asueti sut comite
Etia in solo auditu horeat vra sacta socie
tas Gezi pena et symonis vos terreat pravitas Vox
petri xpi vicarij ad symone nuquam de vestris exe
at aiabus pecunia tecu sit in pdicione existimas
domi dei haberi pecunia Donu dei est spus sanctus
Cuius inventor lz usus ut vendicio comutet in
melius assserit quippe symoniacus pecunia esse psta
ciorem dono dei cu eidem i ipam comutat Venietes
ad vos sactos fres ad xpi simicu suscipite sine pecu
nia pponat sactitas pecunie exquirat bonitas
vite no generositas carnis no utilitas mudi Nul
la omnino pactio Nulla opinio que mentis puita
tem pturbet a' pucmat Btm sapia clamat qui
excutit man9 suas ab omi munere Et qui post aurz
no abijt nec sperat in pecunia que subuitit indiciu
Si quis fratr inopia ex sua habudacia suple de
siderat Juxta aplicu ritu que lz in seculo ante
fratr pedes ponat et cuctis que habebat in se
culo renuncians intraturus fiat sicut vnus ex illis
minim9 Et sublato dominio cu affectu oia que
ptant Electis adimistratorib9 dom9 pbeat ut ex
hijs tribuat put cuiqz est opus Nec murmuret qde
Qui sua bona monstio tradidit si sibi no maior
sumptus adminstrat qua cetis qui ex paupertate ve
nerut Nec extollat et ceruice erecta imperet
ceteris se tantu ex suis facultatib9 9tulisse plus
cu atulit ille fr qui ingrediens affectu habendi
dimisit Qua qui multu afferes domo supbia se
cu tulit Gloriet ante qm divitie que solite st
possessores suos pcipitare in morte no pualuerut
adversus eu Et que qui usu sut male exgnet'ide
frui sut bone Alioqn melius fuisset sibi cu par
ua pena cu suis divicijs i mudo manere dapnari
Qua ipas relinquendo i monstio exorta supbia ad
in finu cu maiori pena deduci. Humilient et pau
pes qui ex paupertate michil sub uetioni dom9 potue
rut 9tribuere sicut illi Et gras deo cu humilitate
tribuat q qui prius in mudo vivere no poterat ex
alienis laborib9 habet que sibi sufficiut egirum
quippe de infelici 9dicione pluimi Sut no nulli vi
les et abiecti in seculo qui ultra vires se cotidianis
laborib9 afligentes p victu captando vilissio Et vix
varo fabis et rapis cu rudi pane saturat Cu vo
ad xpi messa accedut et milicia xpi suscipiut sue
egestatis obliti laucora qrut qm milites q sut as
sueti magnificis Hec igr oia in xpi et aplica vita locu
no habeat Omis ex monstio sint 9tenti nec minia
tione peaut si no habudant tribuat sibi admini
stratores Recipietes siq de mia nature nccitatu
limites no excedat Si modicu distat cu aplis
servire deo in fame et siti et nuditate et frigore Ut ac
cepta ce gradiat p9 xpm abnegates semet ipos

De obediencia exhibenda prelatis in monastio

Solo ante mortuos seculo et vicijs ac 9cu
piscecij Carne crucifigere cu xpo Et qui se
la ceperut sub ppo voto castitate Sub
ppetue castitatis seu 9tinencie pposito i monastio
velud in duricie lapide fore cu xpo sepultos atqz
iuxta decretu sumi post xpm pontificis petri Cui
ligadi solvedi qz tenet pncipatu a deo resussitados
in gloia cu xpo ut fides spes qz tota sit in deo Casti
ficent qz aias in obediencia caritatis et fraternitatis
amore Simplici ex corde se diligetes Nichil ut
puto stulcius nichil qz intollerabilius qua peregrinos
et advenas pcipe civib9 Et in loco no solito se oste
dere itineris directores de semitis de securitate iti
neris de brevitate tramitis Juxta volutatis libitu
velle doce monstraret quippe porte tu navigatib9
Et pcerto inique veniret ad portu Si de guber
natione navigij quisqs navigator ordinaret ad votu
No civitas no regimi no minima domuncula diu ma
neret in ruire Si cui9 votis pareret de essz ppt quippe
papa petrus Cui religiosis aplice vita volebat
instruere sicut a magro di dicerat Ut melius in
telligat qualr aia castiget In obediencia caritatis
et fraternitatis amore Exponit apcius Omis in quit
honorificate fraternitate diligite deu timete Regem
honorificate Et ne excusationis aripiat scutu sub
particulari noie p eminetis dignitatis Generalr infert
oibus Sui inquit subditi estote dnis i omi timore
Et ne plati in mediu pducat pravitatis que plerz
qz subditis pretat causam magni casus No tantu in
quit bonis et modestis sz etia discolis Verz ne forte
videat grave humane volutati Se se abnegare et
crucem tollere obediencie ppomit primu quo ois labor
dulcescit. Hec inquit est gra O felix et habudas
gra in obediencia in qua suma virtutu causa est
Na simplici gressu hominem ducit ad xpm No solu
mens excusat ad reddenda deo rone de subditis
Sz nec etia obligat redde de se ipa O suma libtas
qua obtēta vix possit ho peccare

De Regimine Abbatis

Attende diligenter iny Eustochiu Anatimi
gravis in pomit sarcina hueris tuis Cui
de subditor aiabus de corporibus de ubis et de
morib9 obligaris aput diuini examē Cave queso
ne de te etiam levis suspicio in malo possit oriri
Ne disppdas quos conaris educe Sint ordinata sit
racoi 9formia madata que frib9 pferas Ut etia
desinate supbe qz mentes animetur ad obediencie
semitas Sit dulcis sit mitis smo ut no duricici
furore suscitet sed frangat exortu Sit erga i obe
dientes virilis et 9stans fiat anim9 ut omis moli
cies discedat Excidant in pmordio ortus vepres
ne nimiu excrescentes germina seminu suffocet
Nichil quippe piculosius est in rectore qua vana
humilitas ad correctione erga protervos subditos
Singulor frm volutates in re dificilli p tractada
semp avide audias Nec tame tui cuiqz volutati
initaris verz tame si quid qd utile pdatur no aten
datur quis ptulit Tua in rebus quib9 volutate
no requiras nec teneas nisi maior pars filior
discretor qui voto colaudet Supbar insensatar
qz menciu est suo tantu uti 9silio Non audiatur
cui9 qz supbor murmur in loco abscondito sed pala
cuctis pntib9 liceat dice et audire Si 9ceptui ppo
melior pars frm dissidet no velis solus omib9 9tra
ire In ce tendis furor odiu invidia derisio sic
penitus discedat Ut no nisi pax caritas amor

et alter utri supportaco cognoscat. Cetus fiendor solu spus sanctus auctor meliora inspiret. Non sit int vos quos caritas simul unit dissoluta quedam corisio ut undiqz cachinnis vocibus aera sonet et audienciu aures treant pstrepitu Sed cu omi modestia stantes uno loqute cuncti sileat nec alter alter examditate loqndi intrupat z pbeat impedimenta dicti

De reuerencia z sbiectoe erga abbate

Propterea hortor moneo z exortor vos carissimi filii Cum iam mortui et sepulti estis cu xpo Cum iam carne cotepta cu eius gloia Cognito q ois caro fenu z eius gloia flos feni Ad nouitate vite spus estis renati Non ex corruptibili semine Sz incorruptibili p ubu dei viuetis et pmanetis in etnu Ut pegrini z aduene abstineatis vos ab omib9 carnalib9 desideriys que militant adusus aiam Subiicietes vos in obediencia timore z reuerencia abbati vestro Ut iam omino nil aliud velle a nolle alicui liceat Nisi que abbas madauit facieda Nichil grauie nichil videatur impotabile si iussu ppe no concordat volutati Vere obedies z qui p xpo omi volutatis caret arbitrio Nichil nouit difficille nichil i iustu Mementote carissimi qui xpo vouistis in vno religionis ingressu omem volendi z nolendi licecia Ni que p eius vices gerentes ordinaret de vobis Obeditis eni xpo firmissie cu ppositi votis parere studetis Tuc eni xpo cui in pfessione iurastis magis grati magisqz placentes estis cu eius studetis i vita vro parere madatis Vicarii z eni honor redudat in dnm Emulemini hunc semp int vos dei emulatone ut certatim adinvice alt conetur excede alte in obediecia Non igit est monstru no religiosi no monachi ubi subditis obediencia de est erga platu desticioni est corp9 expositu cu membra discordat a capite

De corectione priuata et generali acusatoe criminu sexta feria

Contumax p supticiosus ac supb9 mochus in vestro sancto csorcio Cum dedignat esse subiectus ac suis licib9 z iniurys sciam dalu pbet frib9 z eis in obedie dat exeplu Ardinis crebrisqz ieiuniys castiget cu resistit madatis in positis Si ieiunia no castigat supbia edomet ubertib9 cotumelys z grauib9 disciplis Ut iam discat cu petro Or nisi plato ymo xpo meo obediat parte cu xpo in regno xpi z dei no habet Cuna q i posita videant extranea nec csona racioni Sz si no sit in domita supbia studeat pualecioni Sz si no sit in domita supbia studeat pualecioni cu apostaticis angelis expellat qui pte no hz in regno dei O in felix supbia vite ut p impledis volutatib9 carnis remittet heditati qua fuerat ascecuta p xpm Non du deo viuit no du religionis semita atigit Cum no efficitur ita simplex z purus ut q q sibi madatu fuerit p platu angelico putet ore trasmissu Tuc vn9 quisqz se ceteris beatiore existimet cu in laborib9 pponit religious No pudeat singulis ebdomadib9 Sexta feria quo die salvator obrob'a z morte ab hoie p hoie ptulit Vnusquisqz fr sua vita cora omi cetu frat discute et de comisso cotra pcepta z regula se ppo ore cimare Et disciplina subire Cetus stimulata mes cogitacois stimulo acusacois z uber Caueat acusanda puniēda q commitere Nec tame ppt h' oculta cogitamina cordiu pdant no oculta peccata que solu debent sacdotib9 Sed solu que pceptis obuiat publicas et exepla peccadi frib9 pbet Si vo vl timore vel vecudia se ipm acusare neglexit liceat vniciuqz ppalare tale criment alt'ius Ut nullaten9 radices in obediencie z supbie in sacto ortulo vro aripiant no euellandas de facili Verz si quispia absconditu reuelat ymo ante garulado manifestat q sciat aliquid de hys extra cenoby limites pdiderit grauissima subeat pena ut doctrina tacendi doceat in pena

De vita sactor patr quos vidit in heo

Refferam vobis queda no minus imitada popaquam audieda de aliquib9 sactis viris ut bonor exepla obediencie hmilitate qua carete in edificiy spualis strutura omi fudameto iutitu q q sup edificat vanu est Vestras metes doceat Et crebra meoria gestor sactor vite Religione instruat z uitute Du igit p hemor antra sex anis Sactos pres degetes ibide in tris velud in celis angelos csistentes assiduo labore itineris arduis q vniedi in comodis Ceterisqz i mis calamitatib9 paginado visitare De quor vitis moib9 q miricis que luculenter ipe cspexi libellu ipe cpegi Cum vobis ut lucerna stet in candelabro ad meditacoe religionis z vite Nichil ita car appetebat i monchis qua q in eis qui iuberet posset inveniri pro fecto no carca tanta caritate tantaqz hmilitate ille mentes habebat Ut hoc cernes oms labois et grauitatis oblitus hemos huane nature tam detestabiles z ingratas in padisos cogitare pene cuersas Miru auditu sed felix obtentu Sic scor hoim corda trasformauerat i creaturas deificas ut caro erat pene nescia carnis licet p losyes dicat Or quid q est in mudo aut est ccupiscencia oculor a ccupiscencia carnis a supbia vite Na sic simplicia z hmilia corda obediencie z hmilitatis innitebant vestigiis ut quasi quorda philosofor videtur in eis verificatu opinio Cum vna ponit in homib9 vniuersis aiam sola Na abbates z pres nichil omino velle sciebat nisi q subditi Et subditi patr iussa ante i plere qua foret emissa et quibusda q dam9 indicys nitebant pphetare de volutate madatis

De vanitate sciencie secularis

O sancta fatuitas que natos ad labores hoies immereris i mudo trasuehe ad gloria erectos depenis Non hac fatuitate doctissimam athenis plato didicit Non aristotiles no anaxagoras Non ceteror mudi stultor sapietu turba precepit Non certe miser ego Johnn9 fatuor sapietu imitator ante qua sancta verbera lucrer Cuna q ut detegam meas miserias Cu ante qua vicesimu etatis annu atingerem Urbs Roma in simu p elegerat ingniu i omib9 pene liberalib9 artib9 Non dum Sacti spus scolas intraverat Non du tercies pueniere ad sce initatis potera disciplina Non achademie no certe Rome hmi9 docte fatuitatis resona

uere gymnasia que sancta retinet heremus. Verum non sine labore didicisti tuam fatuam sapientiam plato. Quem mundus retinere non poterat mundi sapientiam insequentem per diversarum nationum gentium et regionum partes infinitis erumpnis immensis quam peragrando laboribus. Nec tamen fatuissime sapientie finem qui est summum et optimum bonum ad quem te nature movebat instinctio in orbe universo repperire scivisti. Quem sancti rustici habent fugientes invenerunt in heremo latitantes. Attende et tu fatuorum sapientum princeps aristoteles et si fuisti absque dubitatione prodigium ingenii quia miraculum in tota natura cui pene nunquam videtur infusum quidquid nec alter capax est hominum generis. Quoniam sapientia mundi stulticia est apud deum. Si caritas non informat si intellectus non captivatur ad fidem si cor ad Christi servitutem non inclinatur. Qui iudeis est scandalum paganis stulticia. Nobis vero credentibus honor et gloria. Inquio solum gloriatur apostolus. Qui gloriatur inquit in domino glorietur.

De promptitudine adimplendi mandata imposita

Nichil honorabilius nichil quam gloriosius quam servitus Christi. Hec preferenda est imperatorum fastigio hec dignitati regie hec cuique seculari glorie. Huius servitutis Christi quendam inter ceteros quos vidi in heremo doctus ex monachis iussu prioris sive caritatis et humilitatis fructum cupientis augere et obediendi aliis membris tradere normam per grandem lapidem habens hominum pondus dubio procul bis qualibet die per tria miliaria gestabat in scapulis nulla alia necessitate coactus quam ea portio annos precedentes effecerat. Quod si forte quereretur quid in eius mente volvebatur ex hoc quod forte menti superbe menti que non dum adhuc sancte sanctitatis perfectionem venit videtur extraneum puerorum quam ludum et ociositatis opus. Testor deum quod michi ab eo diligenter percunctanti tanta simplicitas et humilitas est reperta quod extunc incepi discere monasticam vitam. Nam sic devote sic affectanter sic hylariter continuis explebat diebus tam insolitum opus ut sibi videretur post expletionem captare gloriam omnem. Qui ymmo in huius fatigationis opere minime contentus pene molestabat priorem ut medio tempore novos indiceret labores et opera perficienda per eum. Quid ergo vagor per singula. Non est opus exponere quod in similibus continue excercetur a monachis. Et hoc unum apud omnes observationis preceptum est et celebre per egyptum ut nullum nisi obedientem et humilem ad omnes labores perficiendos et opera suscipiant. Citius domita caro ex grandedine cogitationibus vanis et voluptatibus non vacet ex ocio. Teneatis firmissime quod omnis concupiscentie et immunditie ac peccati mater est ociositas.

De fratrum operibus faciendis

Hanc sanctam stulticiam stultam quam sapientiam cotidie in monasterio discite filii. Quam sancti vos docent in heremo rustici. Subtilia et alta nolite sapere sed superbis et tumidis seculi ea relinquite ut post peractum incipiat noscere quia littera occidit et spiritus vivificat. Et deus elegit abiecta et infirma habet semper scola in trinitate quacumque die quacumque die quacumque nocte. Ex hiis nova discite lectione. Non otium non torpor non ignavia vos ad dei servitia tepidas aut frigidas reddat. Semper aut officiis aut orationibus aut manuum operibus sanctis ceterisque laboribus fatigatum corpus requiem et refocillationem non voluptatem exquirat. Sed cavete potissime ne quid operis vanitatis vestris versetur in manibus. Immundus reputatur qui immundum quod quam tetigerit vel morticinum. Non deaurata marsupia non cingulos non curtectas que ocia lascivie mentes et superbe exoptant. Horreat deo dicatum cor talia scire. Sed sacri codices vel legendo vel scribendo ieiuna premat aut ortulorum cultus excitat aut sanctum opus et utile ut ex relaxatione quadam refocillatus spiritus addivini ardorem forcius accendatur. Sanctorum gesta que legitis emulemini et bono proposito velitis imitari quos laudatis et sequi concupitis. Vestram inter gentes conversationem bonam habeatis ut ex odore fame vestre sanctitatis etiam malorum corda ad sancta desideria moveantur. Et in eo quod depravate gentes detractant de nobis tamquam de malefactoribus ex operibus vestris bonis glorificent deum. Hec est dei voluntas ut imprudencium hominum ignorantiam obmutescere faciatis.

De officio et potestate abbatis erga subditos.

Cave queso quicumque sis ille qui preeminens officii dignitate. Ne ex officio regendi elevens ad alta ut pagas illicita et que sunt in portu ... na et in quieta sub tectis. Ne tibi ille propheticus sermo conveniat. Quid est israel quod in terra inimicorum inveterasti coinquinatus es cum morticinis deputatus es cum hiis qui sunt in inferno. Dereliquisti fontem sapiencie. Nam si in via dei ambulasses in pace super terram. Non enim ambulat in via dei qui administrationem regiminis honores et utilitates expossit. Revolve sepius in mentis archano et stilo ferreo scribe in silice cordis. Quid dominus cuius vices geris ad subditos contendentes apostolos quis eorum maior esset instruxerit sequenti die recessurus ab eis. Et si superius sit dictum tamen iterum narratum forcius retineatur. Reges gentium dominantur eorum vos autem non sic. In corde disce igitur. Qui est maior sed fiat sicut minor. Ne tuo vicaria magistro officium quod tibi iniungitur. Ne potestatis tradite limites excedas. Non efficeris certe dominus sed minister. Unus est enim dominus. Et si tibi reliqui fratres ut Christi administratori et vicario obediunt propterea non est tibi tradita potestas ut inter fratres et filios habeas clericos vel deprimas sicut velis. Sed quid tibi iniungatur ab instititore regiminis diligenter investiga. Rerum enim omnium monasterii et fratrum omnium solicitudo in administracione et providencia tibi datur ut iam ceteris dormientibus fratribus te deceat noctes crebras insompnes ducere. Et sene immoris animum sumere pro utilitate et necessariis domui providendis. Itaque non tantum tibi honor quantum honus imponitur. Et si sit fecerus sicut decet premium multo magis acquiris.

De periculo prelati et omnium qui preeminet dignitate.

Non tibi queso blandiaris de domini pietate. Nam cum tam diu peccatores misericorditer sustinet in peccatis. Et si diuturna sit expectatio non minus formidandus est in vindicta. Quanto tanto durior quanto longius tempus processit in sustinendo

propter quod si secus quam debes egeris periculum expavescas. Nec ideo minus si statim divinum non incurris iudicium. Deus enim tuus qui te suis ovibus pastorem et in sua te posuit vinea custodem, a te multum de singulis etiam occultis exiget rationem. Et si quid eum defraudaveris, te dyabolis venundatum in carcerem inferni ponere iubebit ubi fletus est et luctus et stridor dentium. Ut exprimatur in hiis quod quanti doloris et pene cogitacio pertranseat[?] quousque debitum universum redideris. Sed si forte de restituendo debito confidis, o te stultum. Nam pro minimo quoque delicto non habent unde restituant simul homines universi. Nisi idem velit remittere cui est facienda restitucio. Felices itaque magisque securi qui subsunt illis qui presunt, et quibus pocius ministratur quam ministrent. Sed tamen superba mens hominum in profunda periculi semper maiorum dignitatum ascensum expetit. Nec nisi post factum terretur ex descensu. Quia quanto altior est ascensus tanto durior est descensus. Sed forte de descensu rarum estimas, sed verissime doctus experientiis non paucis dicam raro per gradus dignitatum ascendit homo qui multo gravius non descendat. Verum et si a proposito gradiar nolo opusculum hoc pertransire quoddam exemplum ex sancto quodam referente sene in heremo excitate[?] scivi. Cum iuvenis quidam sanctus proposito et vita electus fuisset ad episcopale fastigium quo gravius periculosius venequit[?] aliquid ad cogitandum patruum quendam suum virum utique sanctum et prophetie spiritu plenum heremi incolam ut eum exhortando consuleret adiit non incautus. Audita itaque narracione nepotis vir sanctus non verbis sed signis potius percunctanti respondit. Ne contraire apostolum qui desiderantem episcopatum in bono opere laudat contrairet dissuadendo et iuvenem periculo exponeret suadendo. Iussit itaque senex quadratum discum a terra vehementer pedibus elevatum a terra ascendere iuvenem et quater per ... disci latera supinum revolvere semetipsum usque ad horam casus. Sic quod casu imminente si alia succederet revolucio. Mandavit ut extra summitatem disci adhuc se volveret iterato. Cui cum nepos se non posse ex timore casus diceret, illico enim fecit descendere et per quandam latam planiciem volutare. Cumque ex multitudine volutacionis usque veniret ad fastidium, Surge inquit senex et perge quo vis, facito quod securius cernitur. Dedignatusque iuvenis abscessit et alteri sancto seni patrui deliramentum putans factum retulit. A quo de periculo eminenti edoctus electioni renunciat ut teneat quod est tutum. Qui postmodum felici obitu de seculo exiens hylaris et iocundus apparuit patruo. Gratias inquit pater refero ex dissuasione episcopatus. Nam scito quod nunc essem de numero dampnatorum si fuissem de numero episcoporum.

De operibus abbatis

Hec ideo dixerim ut advertat abbas quanto sit expositus periculo. Et quanta eum oporteat providencia ambulare in via dei. Ne derelictis semitis iusticie capiatur ab inimicis quibus plena sunt omnia. Et in terram alienam deductus in conminatus[?] cum mortuis miserabiliter deputetur et cum illis qui sunt in inferno. Volo autem ipsum docere ubi sit sapiencia, ubi sit virtus, ubi prudencia, ubi sit longanimitas vite et victus, ubi sit lumen oculorum et pax, ut intelligat viam discipline et deducat subditos per viam discipline et pacis, precipiente enim abbate iusta et sancta obedire letentur

equanimiter. Non sui affines non propinqui sic exaltentur quod ceteri invideant. Non carnalis dilectio in multis noticia in sanctis mentibus habenda est. Omnes itaque equaliter amet et spirituali dilectione ut filios. Cum tempus exigit correctionem universos similimodo velud ignotos in obmissis corrigat. Verum semper in ira memor sit misericordie. Ut nulla racione moveatur ad crudelitatem ex furore vel odio. Nec tamen habeat manus remissas ad puniendum scelera. Ne ex impunitate peccandi concedatur licencia fratribus. Non sit ad proprium tractandum ardua monasterii et fratrum preceps pro libito. Sed plurium fratrum et meliorum voluntas semper accedat. Ne rerum vel dissipator bonorum monasterii convincetur. Non omnibus qui locuntur sit ad credendum facilis, levitas enim intercedendo levem demonstrat mentem. Nec unquam irrefrenis lingua reperiatur. Non impudicus oculis, non crapulosus, non ebrius. Sic se ipsum exornet virtutibus sic muniat moribus, ut omnibus opere et exemplo sanctitatis et vite sit ad doctrinam, ut iam ab omnibus in exemplum vite ducatur. Ut securus ex dispensacione misterii occurrere possit domino et ei reddere racionem de singulis.

De iurisdictione episcopi

Debilis est humana condicio. Et si virtuosus est animus, tamen nisi regatur non dirigitur sed continue cito deicitur a bono proposito. Profecto nichil in vobis virtutum foret durabile michi sine gravi periculo si de vobis ipsis vos ipsi habetis curam. Propterea episcopus vester vel cui ecclesie commissum est regimen, quem deus speculatorem in vinea sua posuit, pastorem ovilis, directorem gregis ac ductorem plebis et populi civitatis et parochie in qua degitis, vos custodia singulari foveat. Sic doceat ne vos pastulo[?] intrat et coram deo virorum curam gerat specialem cui commissa est civitas universa. Huic equanimiter sint omnes devoti obediencia, hunc preveniant, hunc zelatorem virtutum tamquam abbas veneretur, quia subditi lex ipsa fuit quam posuerit vobis in via dei. Si quis frater effrenis aut incorrigibilis abbati fuerit, emendetur, castigetur et puniatur per ipsum. Huic directionis baculum et virga discipline cum acumine iusticie demandatur. Ipsemet abbas cognoscat cum ceteris. Reddatur ei bis singulis annis patens racio de bonis monasterii et de statu fratrum et moribus, ne ea valeat oves ignorare quas suscepit regendas. Nichil arduum vendendi aut emendi seu pertractandi in cenobio sine eius voluntate liceat. Abbate moriente quemcumque fratrum voluntas in abbatem monasterii elegerit, ipse benedicendo annulo Christi vice, si ad officium reperietur ydoneus confirmet. Si quod dubitandum in fide, si quod obscurum, ipse declaret, ipse instruat. Et quia animus diffusus ad plura circa singula intendere non potest, ne igitur absencia episcopi securitas sit in vicio, abbati vices suas committat, huius precepto omnes obediant. Ne diversorum opiniones in conventu fratrum diversas sectas ponat, diversos ritus, ut quod alter vituperat alter consulat, et sic divise domus omnes pax et caritas ipsa discedat. Confiteantur singuli singulis mensibus bis vel pluries crimina occulta aut episcopo aut abbati presbitero vel cui ille commisit. Et sacra dominici corporis communione muniti pugnaturi viriliter demonum castra subintrent. In hac vita mortalibus nichil validius quam statim post delicto confessionis non differre medela.

Quod femine non debent intrare monasteria fratrum

Impudici pedes cuiusvis mulieris nunquam monasterii limina terant. Inordinati animi aures vestre numquam memoria voce sordescat. Vox mulieris sermo[?] dei est

sagitta dyaboli. Propterea congemens psalmista orat animam
suam liberari a labiis iniquis et a lingua dolosa, quia
sagitte potentis acute cum carbonibus desolatoriis.
Labia enim mulierum venena prebent viris, lingua do
losa qua potens dyabolus in se corda vulnerat sa
gittis temptacionum cum ardore libidinum. Hec sunt fene
stre mortis que nisi claudantur statim mors dira sub
intrat. Mulieres cuiuscumque condicionis existant aut
numquam appareant aut visus earum visu careat vestrum
velud horridum monstrum. Propterea volo carissimi ut si cum
muliere omnino ex necessitate aliquis loqui oporteat,
faciem suam ab ea avertat. Nec liceat videre quod concupiscere
non licet. Excusacionem nulla accipiat sanctitas. Nam
sanctus David in videndo capitur et Dyna violatur.
Sic infinita sunt exempla que scripturis vobis commu
nicanda relinquo. Quid per multa vagor? Pene omnes
sacre scripture clamant simile pene in [?] propriis
corporis singulis motibus. Ex victoria non speratur
in hoc certamine nisi ex fuga. Nemo ex fortitudine
audeat resistere viribus [?] nisi fugiat citius.
[?] iungim eciam vita nec [?] sit proprium sed
ta verba non caret suspicione. Ideo quod precipio ut nul
lus fratrum alicui mulieri sine licencia abbatis aut
plurium fratrum loqui audeat. Solet profecto talia verba
femina multa mala perficere. Inter vos nequaquam si
fieri potest de muliere habeatur memoria. Nam ultra quam
credi exultat dyabolus ut in corde fratrum femi
narum memoria vigeat. Nullum venenum fratri est ma
gis nocivum quam affectio circa feminam quantumcumque deva
procedat. Sanctior fit quam dici liceat si femine ad
hereat quantumcumque spirituali instinctu diaboli tandem
inclinatur ad nephas, piget que novi cuncta narrare.
Argumenta sunt diaboli et mortis eterne iudicia filiaciones
et maternitates quibus vocabulis sub velamine spiritus inter
se utuntur mares et femine, munuscula omnia et suspectas
literulas. Hec cuncta luxurie inicia vobis interdico
sub anathemate et eterne mortis pena. Gravissime quoque
pene subiaceat quicumque huius reus repertus fuerit.

De silencio diebus et horis debitis observando.

Servus dei frequencia populi sancti patres predi
cant inter cetera summe nociva. In multiloquio
nequaquam peccatum deesse potest. Lingua homi
num iudicia preceps absencium vita ut plurimum non cessat
hic inde corrodere pessimum quorundam spiritualium genus
non attendens quod deus filio suo dedit omne iudicium
de universorum hominum vita et moribus et quod penes est de consciencia
cuius occulta scire solius est divine sciencie. Tamen iudi
care sibi licere putant preferentes in medium quod spiritualis
homo omnia iudicat. Heu in mundo spiritu plenum. Quid co
namini de oculo fratris extrahere festucam qui fertis
continue trabem. Hec ita quod filii dilecti procul expellite.
Iudiciis diabolum cognoscite principatum. Inter vos
numquam disputetur de vita alterius. Maneat divino
examini omne iudicium. Peccata vestra cognoscite, delic
ta vestra plorate. Cum vobis vestra sanctitatis exemplum
appareat, vos universis estimate peiores. Sic puri
tas mentibus vestris inhereat ut cogitare sit inde
cens et credere nephas aliquem preter vos ipsos posse
peccare. Si que alium detrahere audieritis, procul
fugientes dimittite ut serpentem. Ut verecundia virtus
discat de aliorum factis silere. Malorum quorundam so
let esse moris ut semper garruli hinc inde aut pro
ferentes verba nociva seminant discordiam et audien

tes alios ad detraccionem incitant et maledicta confirmant
ut duplicis delicti rei habeantur. Inquietum vero omnis malorum
usus expellatur. Illud beati Iacobi dictum milies in corde
vestro repetatur in die: Si quis putat se religiosum esse
et non refrenat linguam suam, huius vana est religio. Nam
religio sancta non potest esse in loquacibus cum nullo pos
sint tempore silere nec abstinere ab inutilibus verbis.
Ex hoc enim in heremo sancti patres edocti summa cum diligencia
observant sancta silencia tamquam sancte contemplacionis causam.
Plures me repperisse non ambigo cum per septennium nullum
progressus verbum homini alteri emiserat. Scientes quod non in
commocione dominus potest haberi. Propterea volo carissimi ut in
conventu vestro ter aut plures in ebdomada exceptis festi
vitatibus loqui omnino. Nisi urgente causa periculi aut ne
cessaria nullatenus liceat nec simul nec cum aliis. Extra
diebus vero omnibus quibus et pro remedio et pro salute loqui conceditur
non singulis horis vacandum est verbis que vix sine pec
cato perfici possunt. Sed hec inviolabilis observacio vige
at. Et singulis noctibus post factam horam completorii usque
post missam et aliis usque post nonam sacram observetur
silencia. Cetus et divini laudandi conceditur opportunitas et in
utilia verba penitus abscidantur. In choro vero certe ad divi
nas laudes facto et dormitorio refectorio claustro ac
capitulo omni tempore loqui non liceat. Ut ea adque ordi
nata sunt loca in laudibus dei [?] eciam tempus et locorum re
ligionis vestre perdiret sanctitatem. Et loquacibus composicione
ingerat et intrandi ad societatem vestram sancta desideria
incitent et affectus ad celestia moveant. De refrenacione lingue

Nequaquam carissimi Iacobus apostolus experienciam
poneret religionis in refrenacione lingue
nisi certo sciret indicio quod mors et vita in ma
nibus lingue. Nam ut innuit: Cum ipsa benedicimus et
maledicimus deum. Propterea post multa que de lingua pro
nunciaverit, quandam ex omnibus dictis generalem conclu
sionem infert: Quicumque inquit refrenat linguam
suam hic beatus in facto suo erit. Ecce in refrenacione
lingue beatitudo ponitur ut detur intelligi quod in multi
loquio deus qui est beatitudo nostra haberi contemplari non
potest. Refrenacio lingue est cum lingue que ex suo vicio
semper prompta et ad mendacia unde mendaces appellantur homines
et vani filii hominum. Dicit silencium imponitur ne inde displicencia
prorumpere audeat et ad bonum excitetur ut divinas laudes exsol
vat. Sic itaque carissimi filii temporibus quibus prestatur oppor
tunitas ut beati sitis linguas domate ne concitentur
ad lites. Ne iurgia contenciones lites rixas et scandala
resonent. Ne iuramenta ne blasfemias ne obrobria ad
aliorum displicenciam prodat. Et si ex instinctu diaboli cum
semper discordias seminat inter fratres levis eciam dissencio
exorta fuerit, statim per abbatem domus nequicia elida
tur in semine. Ita ut occasus solis in sancto cenobio non
inveniat iracundiam. Et ne ira convertatur in odium et domus
pacis iam ebriosorum efficiatur taberna. Mendacia vero tam
quam in finem expellite. Semper ad divina officia ad sacrorum
codicum verba tam inter vos quam eciam inter advenientes dedu
cantur in medium. Si quis aliquis frater de vestibus aut de mun
di vanitatibus garrulando loquatur ut moris stultorum
est, mox frangatur mox ociosum et nocivum verbum divino
cedat eloquio. Deinde si divinum introduci non poterit,
fugiatur ab eo et tali eloquio in detestacionem velox fuga
testetur sanctitatem intrinsecam. Nichil itaque per exteriora
corporis intrans mentem cogitacionibus molestet cum dies
contemplacionem exponitur. Raro cogitatur in mente quod ex-

teriores ſenſſus no mitut hec ſut feneſtre hec hoſtia
que ſi clauſa no fuerit morti patet in troitus 2 no in
ſi feneſtre ingredit· Credite ſem pene oia excepto No
poſſut claudi ſenſſus noſtri in tuſeci i tumltib9 hoim
Si color aponat oculo nequaqua no pt no vide oculus
ſic 2 auris no audire ſonos no pt Ideo qz ſolu in ſile
cio 2 quiete cogitacoes puſſe vitant que ſeparat
nos adeo· Ppterea hortor 2 moneo vos ut niſi ſactarum me
ciu uba velitis audie nec loquami ſmone inutilem
Tuc orietur in tenebris lux vra et erit vobis requies
adnd quale mnd9 iſte no nouit Et implebit ſplendo
rib9 aia vra quos obtenebrate metes caligine ſeculi
nequeunt apprehendere | De obſequio fratrum gūſſorum·

Vere felix eſt illa aia que ſpreto turbine ſeculi
ptraſſies corpis clauſtra illius ſūme 2 i cōphe
ſibilis lucis poteſt aliquali pluſtrari radio
Sic dulce ſic iocudu eſt ſolaciu q deſpiſtat ptin9 cu
ta trena mors q formidabilis cuctis aiantib9 optat
pglōia ut liceat intueri limpidius q modica horula
viſui tam delectabile 2 iocūdu ſentitur Ideo cariſſimi
filij mei Omi cuſtodia vos in monaſterio vro ſuate·
Nam exire limite monaſtij Nulli omino vrm fas ſit
ptraſſire hec lex hec norma hec ſuma pfeſſio vobis
oibus Vt qui ſemel intrauerit exfrib9 nūqua ſi fie
ri pt exire pmittat· Nec niſi illi fres qui religionis
habitu geſcunt gūſſi et voto ſut obligati cenobio
cpi pcimitate 2 vicos victus neccia querat hij ſiqde
manetes in aliqua pte monaſterij Cu omi ſactitate
2 maſuetudine adminiſtret quib9 op9 eſt vobis Recep
turi cu martha ſorte mercedis Hos aute volo ſimi
tores adeſſe q exquiſatone vite 2 habitu in terior ſac
titas monaſterij pdicet Qui ſi ob neceſſaria monaſterij
captāda exeunt no circueant vicos in fabulis no
matronarum domos i potib9 ſed ome opus boni ex
ceant ut no vitupetur miſterium corum Cu hijs no
liceat fribus intus degetib9 ſecretis coloqui fabu
lacoib9 ne aliq poſſet venire extūſſecus q poſſet
obeſſe horum omi albas cura gerat aſſidua ne et
ipi opent aliq q no deceat ſactitate hij obſua
ciarum 2 iemmorum ſint aſtricti legibus Et puarica
tores diſcipline ſub iaceat ferule Qui ſi emedari
pcaritate ctepſſint Inſactitatis cōſorcio pcamitas
locu no habeat et mebrum putrdu deſeto corpore ab
ſcidatur | De dulcedine diuine cōtēplacionis·-

Soli igitur cariſſimi filij mei intus manetes
nichil aliud ſenciat niſi piu xpm hac
padiſu ſoli poſſideat vbi dulci 2 iocūda
quiete in effabile in tueant in literis ſacris chois
mt ſint angelicis dulcib9 corum melodijs miſceant
dina in eccleſia gemedo miſtia Informet mete ſcorum
priarcharum 2 patrum antiquorum obediencia pphetarum
oracula dulci meditacoe cor accedat ad pmiſſa
felicia Aplica documeta fidei cucta detegat ſacra
meta Euāgeliorum codex ſemp ut ſpeculu teneat
i manib9 Martires ſacti cucta ſeculi adūſſa et
tepeſtates hmōi mās pcelloſi cu omib9 uſſucijs
et in feſtacoib9 demonu doceat geulcare Confeſ
ſorum pcioſa deuotio addmorum cōteplacoim aſſidua
affectus aſueſſcat Regulare vita inſtruat ſcorum
monachorum mira gūſſacio precioſiſſima ugo ugim
cu ceteris ugibus ſacris ſemp edoceat caſtitatis
pPoſitu O felix ſocietas o felices vos ſi talis ac
tanti munis no ſitis in grati Feliciſſimi nimiu

ſi dignitate vram ipi cognoſcitis Qui oium rege et
dnm du modo velitis hīc mereimini que angelici
ſpus videre cupiſcut | O in effabilis gloia du adhuc
in fragili corpe deu intueri poteſtis hic queſo mes
vra vigeat hic dies dici eructet ubu et ſciam
hac | nox in dicet nocti Angelicis choris ſactorum ſo
cietatib9 hic ſtudeatis inter eſſe Vt oms poſtmodu
in aie exitu vobis gaudentes et leti tanq ſuis notis
occurrat Si ſic feceritis nichil iocūdius vobis nichil
dulci9 qua hijs inter eſſe cōuiuijs hijs pabulis ſaciai
Quib9 ſemel degustatis trena oia amara ērunt
Vē tuc clauſura monaſtij cui9 tedet metes vaga
budas 2 deuias vobis p ſuma reputabit gloria
Et reputabit exire monaſterij limites eſſe neceſſe
ptin9 mori Expto itaqz ſem deuote cōſulenti cre
dite filij Si ſemel guſtaſtis qua dulcis eſt dns ad
que accedētes poteſtis ab eo illud audire Venite 2
oſtedam vobis ome boni Et tuc oſtendet vobis
talia qualia no niſi aſuete metes norut Scio
quid loquor cariſſimi Nam ut in ſipiēcia loquar
Ego homunculus ſic abiectus ſic vilis in domo dni
adhuc viuens in corpe angelorum ſepe choris interfui
de corporeis p ebdomadas nichil ſenciens Et dīne
viſionis intuitu poſt multorum forte dierum ſpacia
p ſeius futurorum corpi reditus fieba Quid ibi ma
nens felicitatis habeba Et in enarabilis delecta
cionis ſencieba Teſtis eſt ipa trinitas qua cer
neba neſcio quo intuitu Teſtes ſut 2 ipi beati q
adherent Teſtis eſt 2 cōſcia mea qui tantis bonis
ipe fruebar quot 2 qlia neſcit pferre molicies cor
poris mei | De clauſura monaſterij 2 mutacione loci

Non poteſt ad tante cōtemplacois dulcedi
nem cor plenu ſecularib9 negocijs aſpirare
Sed oportet ut ſeculo moriat ut ſoli deo
p ſanctas meditacones 2 deſideria ſuſpirus inheat
Vn granu frumeti cadens in tram niſi mortuu
fuerit ſemp ſic ſolu manet ut cecidit Qz ſi
moriet plurimu fructu affert Sic et cariſſimi do
mu pprīam 2 ſeculares veſtes relinque 2 nomen
aſſumere monachi modicu pdeſt homi ſi mes ipa
miſera que i mudo habent affectibus optet 2
que ope relinquerat afectib9 repetat Exeunti
et eni loth cu filiab9 2 uxore de ſodomis madat
ab angelis ne retro aſpiciat | que ia pambula
do relinquerat Cui9 uxor more feminarum q ſeper
aptat cōtra obuias madato ſtatim eſt uerſa in
ſtatua ſalis hec itaqz vos doceat | qua pena pu
niendi ſint qui mudi vanitates affectat i monaſterijs
Na efficiut in ſenſſibiles ſtatue ſalis ut ea ni
chil deſuperne cōteplacois dulcedine ſentire va
leat ſz manet in amaritudie ſeculi qui ſeculo
viuūt | Pptera cariſſimi monaſterium vobis ſepulcrum
eligite ubi mortui cu xpo mudo 2 cōcupiſcencijs
eius Soli cu xpo ibidē maneatis ſepulti Quonqz
reſurgētes cu eo apparebitis in gloia eius demu
timedu eſt plurimu ne quis ingrediat ſepulcrum
nocte ad furadu theſaurum pcioſu qui latet in
tumulo hinc inde fures furiunt | ut furet i finitis
aſtucijs Cuſtodiat ergo ſepulcrum p epm que deus
in vinea ſua pmu cuſtode poſuit Cuſtodiat et
p albate qui vices eius tenet i loco cōuerſorum mu
nicionib9 ſic vndiqz circudingat locus ut nulli p
beatur aditus hoſtia ſerentur clauibus·-

claues disponat abbas vel epus Ne quis introeat vel
exeat sine consensu Credite quia timendum est de thesauro
quem habetis in vasis fictilibus et hoc a timore nocturno
et a sagitta volante in die a negotio perambulante
in tenebris ab incursu et demonio meridiano semper
hore iste suspecte sunt famus dei

De consideracione extremi iudicii

Itaque carissimi cum aplo arbitremini vos esse purgamenta
huius mundi ut xpo placere possitis Nichil
ad vos de seculi pompis attinet Cui abrenunciastis
in babtismo mundo diabolo et pompis eorum Quorum propositum
modum confirmastis sub pollicitacione iuramenti in vro
religionis ingressu Nullus vnquam sermo habeatur
de nobilitate generis de prosapia carnis Sit equa
lis in dei obsequio filius militis filio rustici Omnes
simul nobilitate et dignitate vnam habetis ex xpo
Exeatis continue extra castra cum xpo ut cum ipso cru
cifigamini mundo et vicijs portantes cum ipso improperia Et
eius amore officiorum domus labor dulcis appareat
Non disputetur de maioritate officiorum sed de deuotione
et affectu in splendorum Nunquam murmur nunquam verborum tur
pium sonitus aut litium inter mortuos seculi sonet Se
pulta cadauera nunquam inter se iurgia peragunt in sepul
cris nunquam blasfemant nunquam contendunt Sic et vos
carissimi sopiti sopno quietis et pacis expectetis
iudicem vrm Expectetis magnum et terribilem iudicij
diem diem ire diem calamitatis et miserie ubi ce
lum simul parebit cum terra Celorum omnes mouebuntur
virtutes trementes erunt angeli simul cum sanctis
Tunc singulorum vite discucientur discrimina et me
rita patebunt Semper tuba illa terribilis vestris
perstrepet in auribus Surgite mortui venite ad iu
dicium Ecce Rex in manu potenti veniet a cunctis
vult exigere racionem certe de minimis cogitacioni
bus certe de leuibus et ociosis verbis Si reddere de
singulis parati non eritis proiciemini in carcerem exteriorem
audietis a iudice Ite maledicti in ignem eternum qui
paratus est diabolo et angelis eius

De abiectis vestibus quibus debent uti fres et de periculo abitionis

Heu cor infelicissimum mens infortunatissima
Hanc diem iudicij tam tremendam non medita
tur cotidie Et si meditatur fatuissimum si ap
petit quid quam de seculo et pompis eius Nulla vos
die Nulla vos hora transeant hec omnia Quilibet
paries domus quilibet angulus vris demonstret
in oculis ista depictus Si hec non pretermitatur
lectio Tunc abieccio vestium vos delectabit Tunc
rusticanus et abiectus pannus purpure preponetur
et bysso Certe tanta erit deformitas in melotis
tanta grossicies in cucullis capucia tam rudi
artifficio parata Quorum si sic foret secularium indu
menta artificium pannorum breui tempore periret omnis
industria Ista carissimi decet monachos Non strictis
manicis non preciosis et compositis tunicis non largis cu
cullis secularium mentem non tam pretendere quam habere
Non tales estimo monachos sed publicanos et peccatores
Non est opus cadaueribus mortuorum preciosis et compositis
ornamentis in sepulcris Quoniam nec ta non indiget tali
bus monasterij lapides non aptetur gloriam vestium que
sine gradi precio minime possunt haberi Hystrionibus
et lusoribus regum et principum seculi mollia relinquenda
sunt Johannis de pilis camelorum indutus est vestiri pu
deat igitur monachi nomen habere et secultum vestium
hystrione ostendere Ideo carissimi volo vos mortuos
seculo qui totaliter mundum calcastis procedere sic deformi et despec
ta veste fateor tamen illos mentiri qui gloriantur se ser
uare continencia et in vestibus lasciuiam ostendunt pannus ita
quia vir et si albus et candens tamen grossus et vilis debet esse
vt et color mundiciam intrinsecam et vilitas terrenorum contemptum
ostendat hec gloria monachorum hoc studium religiosarum
mencium hoc signum mortuorum seculo et sepultorum cum xpo
Quorum si vos exteriorum vestium delectaret ambicio Si e
gressi de seculi pompa de domo diaboli et de congregacione
malorum populi vri et domus patris Non essetis obliti totaliter
Extolentes vos aut de parentum dignitatibus aut de carnis
prosapia siue de huiusmodi vanitatibus caducissimis tre
vapoeibus protinus assurges Rex potentissimus Accinctus
super femur suum gladio bis acuto Expellet vos vndique
vulneratos de thabernaculo suo Tunc acutissime eius sa
gitte pertransibunt corda vra in amaritudine Et postmodum
abiecti de domo dni vri trademini tortoribus
in igne eterno ibi quia plorabitis ad terram alienam deducti

De lectisterniis fratrum quod debent esse dura et vilia

Coniugati et boni seculares qui manent in mundo
Circa plurima certa laboriosa sint solliciti Sint
cotidie circa freques ministerium occupati cum mar
tha Saluetur propria pietatis dno ihu ministrantes in
paupere frangant esurientibus panem suum Egenos et vagos
domum inducant Cooperiant nudos insistant miserorum opibus
procul dubio tam fructuosis et bonis quod impossibile est
quod dnm non placent iratum Colligaciones impietatis dissoluant
soluant fasciculos deprimentes et omne opus prauum disru
pant Vos autem carissimi qui meliorem partem ymo op
timam elegistis cum maria sedete continuo secus pedes
ihu Sacrarum scripturarum volumina sacris reuoluendo
lectionibus lauate eius pedes assiduis compunctionibus
Caritatis ac deuotionis et gaudij lacrimis Contemplacionis
intenti dulcedini Capillis extergatis terrenorum omnium
superfluitate expellentes de corde Audiatis de ore ihu
verbum quasi gladium anceps pertransiens corda scindens
compage membrorum usque ad diuisionem spus Hoc verbum dulce
erit faucibus vris super mel et fauum Hoc verbum per quod facta
sunt omnia hoc verbum quod centurionis poscebat deuotio ut
sanaret puer eius huius verbi dulcedinem soli norunt
qui audiunt Hoc verbum audire non possunt sopnolenti
et ignauie dediti Quapropter carissimi volo vos singulis
noctibus breui et duro stratu iacere in cellulis
vestris Non in plumis et mollibus Sed aut in paleis
aut in stramibus Siue in ligneis pocius capsis quam
lectulis Ut et membra domata pocius stratum horreant
quam affectent Pocius sopnum imminentis quietem ma
gis compellat necessitas quam voluntas Sic ob duriciem
lenis et breuis occupet sopnus quod non sit phas solitis
illusionibus nocturnis mentes sopitas torqueri

De matutino et de modo dicendi diuinum officium

Ad matutinas excubias media nox vos pro
paret Nullum ex vobis dormientem repiat
campanile sonitus Non ignoretur an fuerint
ob sopore sed pocius ob contemplacionis extasim de cellu
lis egressi Oratione premissa medie noctis silencia que
te ad ecclesiam singuli fres aduenientes diuinum suum ma
tutinis excitent laudibus ut exurgat in eorum auxi
lium Sic distincte alternatim psalmi lectiones quia sacre
proferantur ut obcolisiones et hiatus et barbarismos
ad risum non prouocetur angelica spus Sit semper mode
ratus quietus et suauis sonus in vocibus nec ulla pom
pa ulla quia carnalis delectacio in diuinis preconijs locum

habeat Summa devocio crebra suspiria lacrimas fundant
Sic morositas sic velocitas teneatur in modo quod nec fasti
dium nec impedicio lingue possint oriri Nulla umquam verba
quantumcumque utilima proferantur inter psallentes sed illud in
mentis archano summa cum diligencia rimminetur in transe
tus quod pertractatur extrinsecus. Nullus est initi ore divina of
ficia verbositate Et misera mente que extrinsecus imminet
vagando currere Expletis laudibus matutinalibus nec tunc
sopnus arripiat Sed mox in capitollo atentis et devotis
fratribus sacrorum librorum devota lectio de voluntate domini sui
pandat quid quod agendum sit Et sic cedat hinc illusiones et
demonum fantasmata que dormientes illuderent Illico lec
tioni alia brevissima succedat lectio de hiis que ad applica
tionem vite instruccionem pertinet qualicumque stilo presenti opusculo
pertracto Ut sic singulis diebus quasi quodam bolo pia mens
de pasta dulcedinem appetat nec retardetur fastidio et de
modicis eximia cogitet Sequantur ipsas lectiones confessio
nes criminum in regularibus disciplinis Coram abbate domus
et ceteris fratribus prodantur in publicum quecumque gesta sunt
contra regulares observancias et obediencias ut iam nulla
tenus quid quam inemendatum et impune pertransseat Actus
et verecundia et disciplina quam prius imponit circa futurum
tempus unumquemque reddatur astutus Extra vero capitulum
aliquid de hiis umquam qualitercumque verbo vel nutu proferre sit
anathema hoc itaque fine nox sacra clausa discedat

De ordine prime tercie sexte et None horarum

Cum laudibus prime dies salutaris incipiat
Omnibus expletis sacre misse misteria ob x̄pi
presenciam corda letificet caritate inebrient
poculo devocionis et fidei saciet pabulo in convivio
salutari Sit post modum unicuique commodum aut ora
di vel legendi sacra volumina sive alter operandi que
gesta sunt Interim docete novicios de evangelica vi
ta de sanctis moribus de officiis domus et de regulari
bus disciplinis usque ad refeccionis horam instruantur
preparentur et cibi quibus corpora reficiantur ad prime
signum Nullo umquam detur ocio animus Ne qui cogita
tiones et motus mentibus titilet illicita Et si aliqua
liter insurgere inceperint statim elidantur in semine
ne crescat zyzania cum tritico Aut laboribus aut
opibus manuum quod quis male concipit evanescat
Arceatur sanctus frater ut sacris locucionibus pociatur
in mundum tutissimum valde est fidelem et iustum habere
amicum cui quid quod archano cordis sinu latet pertimus
referetur Non enim in suis sepe potest homo negociis
rectum habere iudicium Adveniente vero refeccionis
hora qua reddere corpori debitum natura compellit
diebus communibus laudes Tercie et Sexte horarum prius
deo exsolvantur post modum cum omni modestia benedic
tione abbatis premissa cibum sumat pars que ministret
post que et ipse qui ministraverit comedat et ipsis mi
nistretur ab aliis Cuique ieiunii tempus refeccionem
tardiorem efficit sacra misteria misse tercia sexta et
nona hora preveniat Ceteris diebus post refeccionem nona
dicatur hora statuta cum iam sol in medio giro diem
exhibet medium

De Cibis et ordine comedendi.

Quando enim vos ad refeccionem debita adu
venerit hora in cibis vestris minime proful
geat cocorum industria Non ciborum nobili
tas appetitum moveat sed fames Non aponantur in
citamenta libidinum sed que possunt extinguere
vel legumina vel olera condiantur in oleo Carnes vero
solum sint ex licencia abbatis indulte debilibus et in
firmis Alioquin cuius sint saporis ignoret cenobium Ova
et lacticinia post ieiunia debilitatis fratribus et precipuis
festivitatibus permittantur ex gracia Raro sciatur quid in aquis
oriantur et vivant nisi parvi pisciculi Gule horridum
scelus genitrix luxurie et castitatis carnifex cum dei
famulis nullam sortem habeat Ideo que tanta sit in su
mendo sobrietas tanta talisque parcitas ut venter conque
ratur potius quam gaudeat Non indigeat indigerendo
stomachus medicinis potius vacuitas quam nimia re
plecio ructus inducat nec cinguli ampliacione sit
opus ut et sic mens ad dei meditacionibus minime retardetur
per crapulam Et corpus non indigeat medicinis Sit semper
ordinata et composita in suo modo comestio Non sit in
sumendo ferculis talis faucium velocitas et tam velox
mastigacio boli et inito de ingluvie aliqua possit
oriri suspicio Nam tantum in comestione cibus quam
turpis modus reprehendendus est Sepe enim in fabis
et ordeaceis panibus nimia aviditas grande peccatum
causat Nequaquam avidi et vagabundi oculi perdiscu
bentes hinc illucque vagando hunc vel illum magis
vel minus denotent comedentem Non prandencium
unius animum occupet curiositas

De vino et ieiunio.

Vinum quoque in quo est luxuria dei famulis
tamquam venenum suspectum sit potius sto
machi languor et aflicte nature debili
tas consulat quam delectacio aut ingluvies et si
sumere cogit pene ipsa necessitas tunc aut sit
debile vinum vel sit aqua permixtum prebeatur in potum
quod nequaquam ex fumositatibus repletum caput ri
diculosa et puerilia verba depromat vel evomat
Sacrilegium reputatur ebrietas in monacho Noe de
nudatio verendorum et Loth incestus ob ebrietatem
vos cautos instituat vos semper reddat et timidos
semper que suspectos verum credatis in quo igne portat in
gremio qui vino utitur assiduo Nequaquam queso
inter mortuos corpori qui omnibus voluptatibus se ab
dicaverit pro x̄po de gule horrendo facinore et ebrie
tatis immundicia sermo cum minimus habendus est Ve
ntris ingluvies et ebrietas infirmitates tam corporis
quam anime causa et materia tribuunt Ideo que medi
cinale ieiunium omnem aufert languorem omnem
tribuit virtutem et graciam hec vos legislator edoceat
Cui lex non datur prius quam ieiunium quadragesimale
perficiatur Helyas in fortitudine cibi subcinericii
panis ieiunus per xl dies pervenit ad montem dei oreb
Quid vero virtutis contineat sacrum ieiunium a vestro
investigate domino Qui quadragenario parto ieiu
nio temptacionem dyaboli vicit Viri ninivite non sile
ant qui ieiuniis quem evaserint exicium et irrevo
cabilem dei mutaverint sentenciam Hec vos tristissimi
imitamini sed sapienter ne dicatur a domino non est hoc
ieiunium quod elegi Castigate membra vestra sed nolite
interficere Non causet ieiunium iracundiam ut non sit
scandalum ceteris Non dolore capitis et debilitate cor
poris sacre obmittantur lectiones orationes vel deficiat
sit que nostre contemplaciones deserere Unusquisque sue
salutis sibi per ieiunium medelam adhibeat frangatur
corpus ieiuniis castigetur in cella verberibus
Si quis quam concupiscit illicitum multiplicentur abstinen
tie adhibeantur gravissime discipline donec sic hu
mile sit benignum fiat quod nichil sibi vendicet proprium
Nichil exigat quod non multis omnibus addere modum.

modus est nobilissima uirtus Sicut ad omne quod est mensuram
ponere prodest Sic sine menssura stabit male regia
cum Erigatur domina anima et principetur in omnibus subiciatur
sub pedibus et conculcetur ancilla caro Et si iterum atque iterum
eriget se contra dominam Eiciatur ancilla demuletur fatigetur
et humilietur ad votum Si vero quietum corpus ultra vi
res ultra convenienciam velitis exasperare indignatum
vos in fovea deiciet indiscreta Nil quippe prodest hic vir
tutis quam indiscrecio facit quia imprudencia viciat et in
promissio docet

De lectione ad menssam fratrum

Sic dulcia sano palato sunt eloquia domini Ex omni
qua degustata fastidiunt Semper novos gene-
rant per suavitatem et dulcedinem apetitus vos spiritu
aliter degustare decet Nullo umquam tempore est ab oracione
cessandum Semper vos orare apostolus instruit quia non preter
missis illecebris vacare ad tempus obligamur ut coniugati
Ideo quia ut semper pro posse oretur dum corpus saturatur
cibo saturetur et anima lectione Non est phas etiam secula
ribus simul cibum terere et in anima verba ructare
Sacra de veteri et novo testamento de sanctorum gestis
et dictis Singulis ebdomadibus deputatus frater
comedentibus lectionem legat Tunc unusquisque cuius quia mens so
bria intenta sit dulcedini ubi dei suspiret anxia
cum propheticus aut hystoricus sermo dei sentenciam monstrat
in pravos Gaudio repleatur in menssa cum benigni
tas dei annunciatur in bonos Respiret spes cum erga
penitentes indulgenciam posse exhiberi monstratur
dicto vel facto Erigatur fides cum in promissis deus fide
lis ostenditur Caritas accendatur cum tot privilegiis
et muneribus ex Christi humanitate ex eius vita ex passione
ex resurrectione nostra dotatur humanitas nostra sub
limatur vilitas Non resonent verba sed gemitus non risus
et cachinnus sed lacrime Non occupetur manus in cisioni
bus inutilibus sed ex recordacionibus cuiusmodi tundantur
pectora hiis et cum frenis agitata seve gule rapa
citas sobrietatis non excedet limites foribus ven
tris non adherit crapula demum estuans libido non
nocebit quid quia

De operationibus fratrum post prandium

Sumpto denique cibo nec ad cudum est fabulas
sed Christi exemplo omnes cum dei laudibus ad gratiarum
actiones assurgant deo quia in ecclesia hympnos persol
vant deinde cum omni silencio ut lectio lecta proficiat
ut menti scribantur narrata unusquisque sigillatim rele
gat et refirmet aut in contrariis de hiis que didicit
mediteretur Canonici simul diebus quibus post pran
dium horam none in ecclesia celebraverint Aut si forte
preceperit prandium nona hora diebus ieiuniorum quousque
campanella in claustro pulsabit Interim si bre
vitas noctium et temporum condicio et nature necessitas exigerit
post aliqua horula in qua legendum est post cibum
vel orandum liceat paulisper quiete pocius quam sompno
corpus refocilare ut forcius reddatur laboribus Post-
quam deinde hora nona discurssa vel pulsata campanel
la Ne quis quia ociosum queat reperire diabolus Ne va
nis desideriis pateat cordis aditus Alter frater scribat
libros ut et manus laboret et mens divino repleatur
pabulo Suat alter cucullas fratrum et tunicas ac
melotes plantas olerum alter plantet in ortulo
ut crescentes vobis prebeat escas Alter semina iac
tet Erigantur areole ut seminibus apte fiat Inseran
tur fructifere arbores infructuosis ut ars vim na
ture repellat Ex hiis resurgat mens propter visibilium
horum inspectionem ad meditandum de invisibilibus
dei Oriatur admiracio divine potencie in semine quod sic
parvum sic aridum tante magnitudinis et viditatis ac pulc
tudinis creatura formatur Ex admiracione crescat
devocio ex devocione elevacio mentis Ita ut iam
ipse ortulus fiat oratorium Et creature insensibi
les creatoris magnitudinem predicent Cavendum tamen
est potissime ne manus vestre quid quod contingere audeat
quod vanis usibus possit aptari

De horis ~~matutinis~~ vespertinis et completorio

Serpens mortis ociosus sermo expellatur
de medio vestri Nunquam risus nunquam cachinni
cor vanum permittet Sic sancti sic pudici cuncti
sint actus corporis ut mentis sanctitatem ostendat
homo nempe exterior interioris index est Sancto
vos in opere sancto vos in labore debellantes dyabolum
vespertina hora reperiat qua in ecclesia factis deus laudetur
officiis Si festivitatis celebritas si minima debili
tas quem cenula breve quam ad refocilacionem pocius
corporis quam ad delectacionem paratam indulserit Vespertine
laudes deo tempestivus persolvantur quam ceteris ieiuniorum
diebus Ut non etiam debite laudes in ultima hora
diei vel obmittantur vel in aliquo detrucentur Obce
nam Post pacta cena vel si obmittitur post aliquam
horulam iuxta exigenciam temporis ad collacionem fratres
campanella vocet Ubi vel de sanctorum gestis vel de
aliis mirabilibus dei lectio devota dicatur Cui succe
dat completorii laudes ut ex hiis roborate mentes
divino pabulo Nocturnis phantasiis occultisque falla
ciis diaboli non formident occurrere non timeant di
micare Et sic adinvicem obsequiis exortus dies domi
nus finiatur in laudibus. Post completorium vero nichil
aliud quam silencium senciatur ut quieti fratres semoti
totaliter corporis sensibus Eunc in parvo tempore divinis
audierunt lectionibus inmineat mente et resugat
corde Hec meditans unusquisque suam celulam adeat
benedictione patris suscepta Et religionis habitum
gestans si natura exigerit se in stratu ad quiescen
dum deponat Si vero dormientem demon insequi ce
perit quem vigilantem metuebat Si illusiones
immiserit si turpia cogitatum exposuerit Mox
ut dei famulus persenserit exurgat cedat quia igna
vie et sopori velox excubitor Inde primus horrendum
et tremendum diabolo signum crucis opponat et
Christi invocet auxilium Cum primus quia benignus
est exurget in adiutorium sibi Scuto circumdabit
eum ne iam timeat a timore nocturno Et statim
cadent a latere eius mille et decem milia a dextris
eius nec ad ipsum ultra appropinquabunt Postremo an
gelis suis mandabit ut custodiat eum in omnibus viis
suis ne forte offendat ad lapidem pedem suum.

De caritate servanda erga infirmos fratres.

Balneorum molicie caro famuli dei non superbiat
harum usus castis corporibus non convenit Satis
nos experti cotidie quantum in membris nostris libi
dinis ignis excitatur sentimus Etiam si ignis fomenta
aufferantur pro posse Nimis est demens et fatuus qui in
flammatiam preparans ignem ad incendium non vult ut
ardeat Tamen si extrema necessitas infirmati con
sulerit balnea servato omnis pudicicie honore
cum omni modestia fiat Alias in servis dei talia co
gitare sit nephas Summo opere studeatur in vobis
ut erga infirmantes fratres integre cum omni sollicitu
dine omnis exhibeatur cura hospitalitatis et pre
beantur tocius pietatis obsequia Si periculum
exigerit medicus primus consulatur et que mandaverit

sanitati congrua omni domus necessitate post posita benigne
fiat. Si desunt necessaria vendantur que sunt monasterij
ne temporale aliquid misericordiarum impediat operam. Nul
la lex esce uel potus aut stratus astringat infirmum et
debilem. Tamen solicite cauendum est ne in glutinies gu
lositatis sub infirmitatis velamine sua comoda querat.
Et ne infirmitas sub spe sanctitatis corpus abstinencijs
conterat ultra vires. Ne corpus duplici fractu stimu
lo aput iustum iudicem deficies in peni eminet cenobium
et homicidium. Deputentur custodes infirmatibus discre
ti et sancti fratres qui solicite precaueant pericula que inmi
nere possunt infirmis ne quid aliqualiter contingat ad
uersi honeri queso non agrauent infirmoribus. Semper cogi
tent christum in infirmo fratre latentem. Semper se cogitent
in futurum posse talibus indigere. Semper lex illa nature
astricta teneatur sinn mentis hominem debere id alijs
exhibere quod ab eis ipse desiderat. Non efficiat queso hos
pitalitatis opera in minimum sed quod fieri decet cum omni man
suetudine fiat iuxta apostolum dicentem hospitalitatem
sectantes inuicem in caritate sine murmuracione.

De recomendacione huius Regule et operis Sancti Jeronimi.

Ecce vobis dilectissimi filij Cristi et apostolorum vita
rudi et grosso stilo hijs cartulis scripta. Senex pre
et propinquus iam morti vt pote centenarius in
etate deuoto affectu transmisit hoc speculum in eternum
per hoc enigmatice in presenti vita felicitatis vitam vnus
quisque filiorum assidua meditacione cernat. Non cau
set grossicies corticis medulam requirendi contemptum
non inpericius et rusticianus sermo fastidium generet. Talia
decent poeticas fabulas. Non est opus in tocius veritatis
et pietatis lege rethorum pompis. Hec omnia inueniri nequit
sunt. Ex hac regula singulis diebus velud ex delica
to ferculo singulum vobis sumite bolum. Hunc non trans
glutiendo sed magna morositate mastigando hic in
de trasferte per hora ut sentire valeatis dulcedinem
fateor et enim vobis quod ex hijs que scribuntur si sedula
sit meditatio exurget vobis talia qualia lingua
humana non nouit. Causa quia et hoc in perfectum sit opus.
Nulla enim tam sancta tam iusta et prouisa constitucio
que in futurum plurimos non paciatur defectus que
aliquam correctione non egeat propterea. Si quid in hac nor
mula apostolice vite et religionis dispensacione correc
cione vel mutacione indiget Episcopo vero comit
to vt secundum plenitudinem spiritus dispenset mutet
et corigat. Sic itaque carissimi sanctos viuite dies.
Sic christum monachali professione querite. Vt nequaquam
vobis pextiora dicunt querentibus cum fatuis et neglienti
bus Regni celorum negetur introitus. Senectutem
viri deuoti Jeronimi sanctis vestris iuuate oracionibus.

Explicit Regula Sancti Jeronimi gloriosi doctoris.

Incipit primus liber Sancti Ambrosij Episcopi
De virginitate. Ad marcellinam virginem sororem suam.

[S]i iuxta celestis sentenciam veri
tatis verbi totius quodcumque locuti
fuerimus ociosum habemus presta
re racionem. Vel si vnusquisque ser
uus credita sibi talenta gracie
spiritualis eque numularijs diuiden
da forent vt crescentibus multiplicarentur vsuris.
Intra terram suam vel quasi timidus fenerator vel
quasi auarus possessor absconderit. Non mediocre
duo verenti offensam incidet. Jure nobis veren
dum est quibus licet ingenium tenue nouitas

maxima eloquia dei credita populi fenerare me
tibus. Ne vocis quoque nostre possit vsura prestim cu
studium a nobis dominus non profectum requirat. Vnde scribendi
aliquid sentencia fuit. Maiore si quidem pudoris pericu
lo auditur vox nostra quam legitur. Liber enim non eru
bescit. Equidem ingenio difusus sed diuine munere prouocatus
exemplis sermone meditari audeo. Nam volente
deo eciam asina locuta est. Et si michi sublistius seculi
honeribus constituto assistat angelus. Ego quoque muta
diu hora laxabo. Potest enim soluere inpedimenta
imperitie qui in illa asina soluit nature. Jn archa
veteris testamenti virga floruit sacerdotis facillendo
est ut in sancta ecclesia de nostris quoque nodis flos germinet.
Cur autem desperandum est quod deus loquatur in hominibus
qui est locutus in sentibus. Deus nec rubum dedigna
tur atque vtinam et meas illuminet spinas. Erunt for
tasse qui eciam in nostris sentibus mirentur aliquem lucis
fulgorem. Erunt quos spina nostra non urat. Erunt quibus
de rubo audita vox nostra soluat de pedibus calcia
mentum vt inpedimentis corporalibus exuantur mentis
incessus. Sed hec sanctorum merita virorum. Vtinam me
sibilla infructuosa adhuc ficu iacente ex aliqua
illius parte respiciat fret post triennium fructus
et nostra ficus. Sed vix tantum peccoribus spei. Vtinam
saltem ille euangelicus domine cultor vinee ficu
nostram forte iam iussus abscindere remittat illam
et hoc anno vsque dum fodiat et mittat cophinum ster
coris. Et forte de terra suscitet inopem et de sterco
re erigat pauperem. Beati qui sub ficu et olea eos
suos aligat laborum cursum suorum pacis et leticie conse
crantes. Ne ficus adhuc id est illecebrosa delici
arum obumbret prurigo mundi humilis ad altitudinem
fragillis ad laborem mollis ad vsum sterilis ad fruc
tum. Ac fortasse miretur aliquis cur scribere audeo
qui loqui non queo. At tamen si repetamus que legimus
in euangelicis scripturis et sacerdotalibus factis ac nobis
factus zacharias prophetia documento sit inveniet esse
quod vox non explicet et stilus signet. Et si nomen Jo
hannis reddidit patri vocem. Ego quoque desperare non de
beo quod vocem licet mutus accipiam si loquar christum. Cuius
quidem generacionem iuxta propheticum dictum quis ena
rabit. Et ideo quasi seruus dominj familia predicabo.
Inmaculatus dominus inmaculatam sibi familiam eciam
in hoc pleno colluuionum fragilitatis humane corpore
conseruauit. Et bene prodit ut quoniam hodie nata
lis est virginis integritatem sequamur. Natalis
est virginis de virginibus sit loquendum et ex predicacione
liber sumat exordium. Natalis est Sancte Agnes mi
rentur viri non desperet paruuli stupeant nupte
imitentur innupte. Sed quid digni ea loqui pos
simus cuius nec nomen est vacuum luce laudis. Fuit
deuocio supra etatem virtus supra naturam vt michi
videatur non hominis habuisse nomen sed oraculum martiris
quod indicauit quid esset futura. Habeo tamen vnde
in subsidium comparetur. Nomen virginis tytulus est
pudoris. Appellabo martirem predicaui satis prolixa
laudacio est que non queritur sed tenetur. Facessat
igitur ingenua eloquencia conticessat vox vna pre
conum est. Hanc senes hanc iuuenes hanc pueri ca
nant. Nemo est laudabilior quam qui ab omnibus lau
dari potest. Quot homines tot precones qui mirentur.

predicat dum locutur hec tredecim annorum martirium fecisse
traditur Quo detestabilior crudelitas que nec mi
nuscule pepercit etati Immo magna vis fidei que etiam
ab illa testimonium invenit etate fuit ne in illo cor
pusculo vulneri locus Et que non habuit quo ferrum
reciperet habuit in quo ferrum vinceret At istius etatis
puelle tornos etiam vultus parentum ferre non possunt
Et acu districta solent puncta flere quasi vulnera hec
inter cruentas carnificum impavida manus hec stridentium
gravibus immobilis tractibus cathenarum Nunc furentis mu
cronem militis totum offerre corpus Mori adhuc nescia
sed parata vel si ad aras invita rapetur tendere christo inter
ignes manus atque in ipsis sacrilegis focis tropheum domini
signare victoris Nunc ferratis colla manusque ambas
inserere nexibus Sed nullus tam tenuia membra poterat
nexus includere Novum martirii genus Nondum ydonea
pene et iam matura victorie Certare difficilis facil
lis coronari Magisterium virtutis implevit que prejudi
cium vehebat etatis Non sic ad talamum nupta properaret
ut hec ad supplicii locum Leta successu gradu festina
virgo processit Non intorto crine caput compta sed christo Non
flosculis redimita sed moribus flere omnes ipsa sine fletu
Mirari plerique quod tam facile vite sue prodiga quam non
dum hauserat iam quasi perfuncta donaret Stupere
omnes quod iam divinitatis testis existeret que adhuc arbi
tra sui per etatem esse non posset Effecit denique ut ei
de deo crederetur cui de homine adhuc non crederetur Quia
quod ultra naturam est de auctore nature est Quanto
terrore egit carnifex ut timeret quantis blandiciis
ut suaderet quanto voto ut sibi ad nuptias perveniret
At illa et hec sponsi iniuria est expectare placitu
ram Qui me sibi prior elegit accipiet Quid percussor
moraris pereat corpus quod amari potest oculis quibus nolo
Stetit oravit cervicem inflexit Cerneres trepida
re carnificem quasi ipse addictus fuisset tremere per
cussoris dexteram pallere ora alieno timentis pericu
lo cum puella non timeret suo. Habetis igitur in una
hostia duplex martirium pudoris et religionis Et virgo
permansit et martirium obtinuit Invitat nunc integritatis
amor. Et tu soror sancta vel mitis tacita moribus
ut aliquid de virginitate dicamus Ne veluti transitu quo
dam perstricta videatur que principalis est virtus.
Non enim ideo laudabilis virginitas quia et in marti
ribus reperitur sed quia ipsa martires facit Quis autem huma
no eam posset ingenio comprehendere quam nec natura suis in
clusit legibus Aut quis naturali voce complecti quod supra naturam
sit E celo accersivit quod imitaretur in terris Nec immerito
usum sibi vivendi quesivit e celo que sponsum sibi invenit
in celo Hec nubes aera angelos syderaque transgre
diens verbum dei in ipso sinu patris invenit et toto hau
sit pectore Nam quis tantum cum invenit relinquat Bo
num unguentum enim effusum nomen tuum ideo adolescentule dile
xerunt te nimis et attraxerunt te. postremo non meum
est illud quia que non nubunt neque nubentur erunt
sicut angeli in celo Nemo ergo miretur si angelis
comparantur que angelorum domino copulantur Quis igitur neget
hanc vitam fluxisse de celo quam non facile invenimus
in terris Nisi postquam deus in hec terreni corporis membra
descendit Tunc in utero virgo concepit et verbum caro factum
est ut caro fieret deus Dicet aliquis Sed etiam helias
nullis corporei coitus fuisse permixtus cupiditatibus in
venitur Ideo ergo curru raptus in celum ideo cum domino apparet

in gloria Ideo domini venturus est precursor adductus Et
Maria sumens tympanum pudore virgineo choros duxit
Sed considerate cuius illa speciem tunc gerebat Nonne ecclesie que
religiosos populi cetus quos carmina divina gigneret
immaculato virgo spiritu copulavit Nam etiam templo ierusalem
fuisse legitur virgines deputatas Sed quid apostolus dicit
hec autem in figura contingebant illis ut essent indicia
futurorum figura vero in paucis est vita in pluribus At vero
postquam dominus in corpus hoc veniens contubernium divinitatis
et corporis sine ulla concrete confusionis labe sociavit tunc
toto orbe diffusus corporibus humanis vite celestis usus
inolevit Hoc illud est quod ministrantes in terris angeli decan
tarunt futurum genus quod ministerium domino immaculati
corporis obsequiis exhiberet Hec est celestis illa mili
cia quam laudantium exercitus angelorum promittebat in ter
ris Habemus ergo auctoritatem vetustatis a seculo ple
nitudinem professionis a christo Certe non est gene cum gen
tibus non populare cum barbaris Non cum ceteris animanti
bus usitatum cum quibus etsi unum eundemque vitalem aeris
huius carpimus spiritum vulgare terrene corporis participamus
statum generandi quoque non discrepamus usu hoc so
lo tamen nature parilis convicia declinamus Ex virgi
nitas affectatur a gentibus sed consecrata violatur Incur
ssatur a barbaris nescitur a reliquis Quis mihi preten
dit vestales virgines et paladis sacerdotes Qualis ista est
non morum pudicitia sed annorum Que non perpetuitate sed eta
te prescribitur petulancior est talis integritas cuius co
rruptela seniori servatur etati Ipsi docent virgines suas
non debere perseverare nec posse qui virginitati finem
dederunt Qualis est autem illa religio ubi pudice
adolescentes iubentur esse impudice anus Sed nec
illa pudica est que lege tenetur et illa impudica
que lege dimittitur O misteria O mores ubi necessitas
imponitur castitati auctoritas libidini datur Itaque
nec casta est que metu cogitur nec honesta que
mercede conducitur Nec pudor ille qui intemperancium
oculorum cotidiano expositus convicio flagitiosis as
pectibus verberatur Conferuntur immunitates offeruntur
precia Quasi non hoc maximum petulancie sit indi
cium castitatem vendere quod precio promittitur precio adicitur
et precio remuneratur Nescit redimere castitatem que
vendere solet Quid de sacris frigiis loquar in
quibus impudicicia disciplina est atque utinam sexus
fragilioris Quid de orgiis liberi ubi religionis
misterium est incentivum libidinis Qualis igitur
potest ibi vita esse sacerdotum ubi coluntur stupra deorum
Non habet igitur sacra virgine Videamus ne forte ali
quam vel philosophie precepta formaverit que magisterium
omnium sibi vendicare solet virtutum Pithagorea que
dam una ex virginibus celebratur fabulis Cum a tyranno
cogeretur secretum prodere ne quod in se ad extorquendam confe
ssionem ut tormentis liceret morsu abscidisse lin
guam fertur atque in tyranni faciem despuisse ut qui inter
rogandi finem non faciebat non haberet quam interrogaret
Eadem tamen forti animo sed timenti utero exemplum
tacite virtutis et plurium castitatis victa est cupi
ditatibus que tormentis vinci non quivit Igitur que
mentis potuit tegere secretum corporis non texit
obprobrium Vicit natura sed non tenuit disciplina
quam vellet in voce momentum sui pudoris existere
eo fortasse erudiat illa paciencia ut culpam ne
garet Non igitur invicta undique Nam et tyrannus licet
non potuerit invenire quod interrogabat tamen quod inter
rogabat invenit Quanto nostre virgines fortiores
que vincunt etiam quas non vident potestates Quibus

no tantu de carne z sagine ſ; etia de ipo mudi pncipe
victoria eſt Etate utiq; agnes minor ſ; virtute ma
ior tipho innterosior constantia qfidencior No
ſibi linguā ppt metu abſtulit ſ; ppter trophenn
reſuanit. Nichil em habuit q pdi timeret cui
no erat cmoſa ſ; religioſa qfeſſio Ita q; illa sec
tu tantumodo clamit hec pbauit dm que q etas
no du qſteri potuit natura qfeſſa eſt. Inlau
datibz ſolet pria pdicari z parentes ut tome
moratōe auctois dignitas ſucceſſionis exaggētur
Ego licet laudatione no ſuſcepim ugitatis ſ; exp
ſſione adrem tame ptine arbitror ut que ſit
ei pria quis auctor appeat At pus ubi ſit pria
deſiniam Si em ibi eſt pria ubi genitale domi
tiliu in celo pfecto e pria caſtitatis Itaq; hic
advena ibi in cola eſt Quid at eſt caſtitas ugi
nalis niſi expꝭ qtagiois in tegritas Atq; ems
auctore que poſſimus eſtimare niſi imatulatu
dei filiu Cui caro no vidit corruptoz diuitias
no eſt expta qtagione. Videte igit quata vir
ginitatis ſint meita xpus ante ugine xpc exugie
Apre quide natus ante ſecula ſed exugie natus
ob ſecula Illud nate ſue hoc nre utilitatis eſt Illd
ſep fuit hoc voluit Spectate aliud ugimitatis mi
tu xpus ugims ſponſus z ſi dici pt xpus ugine caſ
titatis virgitas em xpi no ugimitatis eſt xpus
ugo eſt qo que gemit ugo q xpo latte mitnit deq
legimus Quata fecit ugo i itm No deficiet de petra
ubera neq; nix alibano a decimanit aqua valida
vento q ptat Qualis eſt hec ugo que tmitatis
fontibus irrigat Cu de petra fluit aq no deficiut
ubera mella fudut petra at iuxta aplus xpc Er
go a xpo no deficiut ubera claitas adeo flumen
a ſpu hec eſt tmitas que eccliam ſua irrigat pr xpc
z ſpus Sz ia amatre deſcendam qad filias deugibz
inquit aplus preptu dm no habeo qſiliu aute do
Si doctor gentiu no habuit hec quis potuit Et p
ceptu quide no habuit ſ; habuit exeplu No em
poteſt iperari ugitas ſ; optari Na que ſup nos
ſit in voto magis qua i magiſtio ſut Sed volo
vos inquit abſq; ſollicitudine eſſe Na q ſine vxo
re eſt ſolicitus eſt que dni ſut quodo placeat deo
Et ugo cogitat que ſut dm ut ſit ſacta corpe z ſpu
Na que nupta eſt cogitat que mudi ſut quodo pla
ceat viro No ego quide diſuadeo matrimoniu ſ; ugi
tatis atexo bnficiu Qui in firmus eſt inquit olea
manducet Aliud exigo aliud admiror Aligatus
es vxori noli qrere ſolucone Solutus es ab vxoe
noli quere vxore hoc preptu eſt copulatis de ugi
bus aute quid ait Et qui mrimoio mgit ugiez ſua
bn facit z qui no ingit melius facit Illa no peccat
ſi nubat hec ſi no nubat etna eſt Ibi remedium
in firmitatis hic gloia caſtitatis Illa no repheudi
tur iſta laudat Conferamus ſi placet bona mu
lieru cu ultimis ugium Iactet licet fecudo ſe mtr
nobilis partu quo plures genuinit plus labo
rat Numerat ſolacia filioru ſ; numet pariter et
moleſtias Nubit z plorat qualia ſut vota que
flentur Concipit z graueſcit pus utiq; i pedime
tu fecuditas incipit affre qua fructu parturit
et egrotat Qua dulce pignus q a periculo icipit
et in periculis deſinit. pus dolori futuru quam

voluptati picuhs emitur nec parbitio poſſidetur Quid
receſſea mutendi moleſtias inſtituedi z copuladi
feliciu ſut iſte nupcie habet mater hedes ſ; auget
dolores Na de aduſſis no optet dice ne ſatiſſior
parētu animu qtremiſcat. Vide my ſoror qua gra
ue ſit pati q no optet audiri Et hec in puti ſeculo
veniet aute dies qn dicant btē ſteriles z ventres que
no genuerut filij em huius ſeculi generat z gene
rat. filij aute regni abſtinet avoluptate viri et
a voluptate carnis ut ſit ſcta corpe z ſpu Quid qo fa
mulatus grauis aditis viris ſuicia repliceē feminaz
Quas ante iuſſit deus ſuire q ſuos q pſequor ut
i dulgēcius obſequat Quibus hoc ſuꝑbe ſut mores.
eſt cautatis Si in ꝑbe pena delicti hinc illa naſcut
in centiua vicoru ut queſitis coloibus ora depingat
du viris diſplicere formidat Et de adulteio multa
meditetur adulteriu caſtitatis Quata hic ame
cia efigie mutae nature z picturi qrere Et dum
ventur maritale iudiciu pdere ſuu Por em de ſe
pnunciat que cupit mutare q natu eſt Ita dum
alij ſtudet place pius ipa ſibi diſplicet. Que iudice
o mulier qmus deformitatis tue qua te ipam que
videri times Si pulcra es quid abſcōderis Si defor
mis cur te formoſa eſſe mentiris Nec tue qſciēcie
nec alieni graciam erroris habitura Ille em alteraz
diligit tu alteri vis place Et iraſceis ſi amet alia
qui adulterare in te docet Male magiſtra es i in
iurie tue lenocinari refugit etia que paſſa lenone
eſt At licet vilis mulier no alteri tame ſ; ſibi
peccat. Tolleabiliora pene modu in adultero crimia ſt
Ibi em pudicicia hic natura adulterat Ia quato
precio opus eſt ne etia pulcra diſpliceat. hinc pre
cioſa collo dependet monilia Inde phnmu veſtis
trahit aurata Emit igr hec ſpes an habetur et
quot etia odoru vaie adhibentur illecebre Gemis
honerat aures oculis color alter infudit Quid
ibi remanet ſuu ubi ta multa mutat Senſſus ſuos
amitit mlier z vivē poſſe ſe credit Vos vo beate ugi
nes que talia tormeta pocius qua ornameta neſci
tis Quibus pudor ſactus verudia ſuſuſus ora et boa
caſtitas eſt decori No huanis addicte oculis alieno
errore merita vra penſſatis habetis ſane z vos vre
milicia pulcritudinis cui virtutis militat forma No
pulcritudinis corpis qua nulla extinguet etas nulla
eripe mors poteſt nulla egritudo corrupe ſolus fore
arbiter petitur deus Qui etia in corpe minus pulcs
diligit aias pulcores No uter homis notiu no do
lor partus et tame in copior ſoboles pie metis que
oms pliberis hz fecuda ſucceſſoibus ſterilis orbitati
bus neſcit funera nouit hedes Sic ſacta eccia ima
culata coytu fecuda partu ugo eſt caſtitate mater
eſt prole partuit itaq; nos ugo no viro plena ſed
ſpu parit nos ugo no cu dolore mebroru ſ; cu dijs
angeloru Nutrit nos ugo no corpis latte ſ; apli quo
in firma adhuc creſcentis populi lactauit etate
Que igr nupta pluiores liberos hz qua ſacta eccia
Que ugo e ſacmetis mater eſt populis Cuius fecudi
tate etia ſcptura teſtat dices Quomia plures filij
deſerte qua eius que hz viru Noſtra viru no hz ſ; habet
ſponſu Eo q ſine eccia i populis ſine aias in ſingulis
verbo ſine ullo fluxu pudoris quaſi ſponſo nubit
et no effeta i iurie feta roms Audiſtis parentes
quibus erudire utuntibus quibus inſtituere diſſiplinis

filias debeatis ut h'e possitis quarꝝ mitis vita delicta re
dimat. Virgo dei est domi munꝰ parētū sacdotū castꝰ
Virgo matris hostia est cuiꝰ cotidiano sacrificio vis diuina
placat. Virgo in diuidui pignus paretū que nō dote
sollicitet nō emigracōe destituat nō offendat iniu
ria Sed nepotes aliquis h'e desiderat et cui nomē ag
vere pmū suos tradit dū requirit alienos deinde
certis defraudari incipit dū quit in certos Confert
opes pꝰtrias ⁊ adhuc posset. nisi dotē soluat exigitur
si diu viuat honerosius est emere illud est generꝝ
nō agrere quē paretibꝰ filie vedat aspectus Ideo ne
tot mēsibꝰ gestat. utero ut in aliena transseat ptātē
Ideo comendate v̓ginis cura suscipit. vt tacius pareti
bus auferat. Dicet aliquis ergo disuades nupcias
Ego vō suadeo ⁊ eos dapno qui disuadere ꝯsueuerūt
vt pote qui Sare ac Rebece ⁊ Rachel cetarꝝ qꝫ veterꝝ
ꝯiugia feminarꝝ p documētis singularꝝ v̓tutū recesse
solea. Qui enī copulā dapnat dapnat ⁊ filios et duc
ta psuccesiōꝫ serie generis societatē dapnat hūa
nam Na queadmodū duratura i sclm etas succedere
posset etati Nisi gra nupciarꝝ procreande studiū sobo
lis incitaret Aut quodo p dictū pt ꝯ in maculatꝰ
ysaac ad altaria dei victima patne pietatis accessit
Qꝝ isrl' hūano situs i corpe deū vidit ⁊ religiosū
populo dedit nomē quorꝝ oīginē dapnat. Vim sane
licet sacrilegij hoīes habēt qꝫ in hijs ecia asapietis
simis pbet. qui ꝯiugia dapnādo pfitēt. ipi nō debui
ssent nasci Nō igr̄ disuadeo nupcias si fructꝰ sacra
te v̓ginitatis eīmo pauciarꝝ quippe hoc munꝰ est illꝰ.
oīu Nec pt esse v̓ginitas nisi habeat vn nasscatur
Bonū cū bonis ꝯparo quo facillꝰ qꝫ pstet eluceat
Neqꝫ mea sententia effero ſꝫ eā repeto qꝫ edidit
spūs sanctus p pphetā melior est inquit sterilitas
cū v̓tute pmū enī qui nupture pctis ꝯcupiscūt
ut sponsi decore se iactēt Eo necesse est in pares
sacris se fatrant. esse virginibꝰ Quibꝰ solis ꝯtingit
dice speciosus forma pfilijs hoīm Cuius est iste sponsꝰ
nō vilibꝰ abiectus obseqijs nō caducis supbꝰ diui
cijs sed cuiꝰ sedes in seculū seculi filie regū in hono
re eius astitit regina a dextris tuis in vestitu de
aurato vaietate circūamicta v̓tutū Audi igr̄ filia
et vide ⁊ inclina aurē tuā ⁊ oblinisce populū tuū
⁊ domū pris tui Quia ꝯcupiuit rex speciē tuā Quia
ipe est deus tuus Et adv̓te quātū tibi spūs sctus
scpture diuine testificatoꝫ detulerit Regnū aurꝝ
et pulcitudinē Regnū vel qꝫ sponsa es regis eterni
vel quia in victū animū regens ab illecebris vo
luptatū nō captiua laberis ſꝫ quasi regina dn̄aris
Aurū qꝫ sicut illa materies examinata igne pciosior
est Ita corpis spēs v̓ginalis spū ꝯsecrata diuino for
me sue aquirit augmētū pulcitudinē vō quis
pt maiorē estimare decorē eius Que amat. a
rege pbat. audicē dicat. dnō ꝯsecrat. deo spir
sponsa sep̄ innupta Ut nec amor finē habeat
nec dapnū pudor hec pfecto v̓a pulcitudo est
cui michil deest que sola meretur audire a dnō
tota pulcra es amica mea ⁊ macula nō est in
te veni a libano sponsa mea veni a pncipio
fidei a capite sanyr ⁊ ermon a latibulis leo
nū ⁊ motibꝰ pardorꝝ Quibꝰ indicijs ostendit. pfec
ta ⁊ irephensibilis v̓ginalis nc pulcitudo altari
bus ꝯsecrata diuinis inter ocusus ⁊ latibula spūa
lium bestiarꝝ nō inflexa mortalibꝰ ſꝫ intenta mis

terijs dei meruisse dilectū Cuiꝰ ubera plena leticie
vinū enī letificat cor hoīs Et odor inquit vestime
torꝝ tuorꝝ sup oīa aromata Et infra ⁊ odor igt vestime
torꝝ tuorꝝ sicut odor libani Vide que nobis tribuas.
v̓go ꝯpressa pmꝰ enī odor tuus sup oīa aromata q
i saluatoris missa sūt sepultā Et mortuos corpis mo
tus mēbrorꝝ qꝫ redolet obisse delicias Secundus odor
tuus sicut odor libani diuini corpis in tegrītate v̓ginee
florē castitatis exalat Fauū itaqꝫ mellis tua opa
ꝯponāt digna enī v̓ginitas que apibꝰ ꝯpat. sic labo
riosa sic pudica sit ꝯtinēs Rore passitur apis Nesciat
ꝯcubitus mella ꝯponit Ros quoqꝫ v̓gis est sermo diuinꝰ
qꝫ sicut ros dei v̓ba descendūt pudor v̓gis est i teme
rata natura partus v̓gis fetus labiorꝝ exps ama
ritudinis fertilis suauitatis In quē labor ꝯmis est
fructus Quā te velim filia i imitatricē esse huiꝰ api
cule cuiꝰ cibus flos est ore soboles legit. ore ꝯponit.
hāc i imitare tu filia v̓ba tua nullū doli velamen
obtendat Nullū habeat fraudis i volucrꝝ Ut et pūi
tatē hēant ⁊ plena grauitatis sint meritorꝝ quorꝝ
tibi etiā postitas tuo ore pariat. Nec soli tibi ſꝫ
ecia plurībꝰ ꝯgreges Quis scit enī qū ate aīa tua re
possitat. Nec receptacula horeorꝝ frumetis coacer
uatis diuitēs nec vite tue fine nō possis Diues igit.
est ſꝫ paupi ut nature pticeps tue pticipes sint ecia
facultatū florē qꝫ tibi de monstro carpendū Illum
vtiqꝫ Qui dixit Ego flos campi ⁊ lyliū ꝯvaliū Tang
lilium i medio spinarꝝ Quid est euidencius indiciū
spūaliū nequiciarꝝ sentibꝰ v̓tutes obsideri vn nemo
fructū refferat nisi qui tantus attēdat Sume igit.
alas v̓go ſꝫ spūs ut sup voles vicia si ꝯtingē cupis xpꝫ
In altis habitat ſꝫ humilia respicit Et spēs eius sicut
cedrus libani que coma nubibꝰ radice t'ris inserit
pncipiū enī eius i celo postiora eius in t'ris fructꝰ
celo p'ximos ediderut Scrutare diligencius tam
bonū florē ne cubi eū in pectoris tui ꝯvalle repias
humilibꝰ enī frequēter inalat. Amat gencari i ortis
in quibꝰ cū susana dū deambulāet i venit mori
prus quā violāi pata Qui sint at orti ipe demirat
dices hortus ꝯclusus soror mea sponsa hortus ꝯclu
sus fons signatꝰ Eo qꝫ in ortis huiꝰmodi i pressa si
gnaculis ymagiez dei sinceri fontis vnda resplēdeat
Ne volutabris spūaliū bestiarꝝ sparsso ceno flue
ta turbent. Hinc ille inurali septus spū pudor
claudit. ne pateat ad rapinā Ita qꝫ sicut ortus
fructibꝰ in accessus vite redolet flagrat olea rosa
renitet Ut in vite religio in olea pax i Rosa pu
dor sacrate v̓ginitatis in olessat Hic est odor quo
iacob priarcha flagrauit qñ meruit audire Ecce
odor filij mei sicut odor agri plēni Na licet plenus
oībꝰ pene fructibꝰ priarche sacti fuerit ager Ille
tamē fruges maiore v̓tutis labore generauit Hic
flores Attinge itaqꝫ v̓go ⁊ si vis huiꝰcemodi tibi
ut ortus appiret pphetico cū claude pceptis pone
custodia ori tuo hostiū circūstancie labijs tuis vt ecia
tu poss dicē tamqꝫ malus int' ligna siluarꝝ sic di
lectus meꝰ i medio filiorꝝ In vmbra eius sedi et
fructꝰ eius dulcis in faucibꝰ meis Inveni quē dili
git aīa mea tenebo eum nec dimittā Veniat fr
meꝰ in ortū suū ut comedat fructū pomorꝝ suorꝝ
Veni dilecte mi egrediam. in agrū pone me ut
sigillū in cor tuū ⁊ velud signaculū sup brachiū

tuus dilectus meus candidus et rubicundus. Decet enim ut ple
ne noveris virgo quem diligis atque omne in eo et ingenite
divinitatis et assumpte misterium incorporacionis agnoscas.
Candidus merito quia patris splendor. Rubicundus quia partus
est virginis. Color in eo fulget et rutilat utriusque nature.
Memento tamen antiquiora in eo divinitatis insignia
quam corporis sacramenta. Quia non cepit a virgine sed
qui erat venit in virginem. Ille discretus a militibus ille
lancea vulneratus ut nos sacri vulneris cruore sanaret.
Respondebit tibi profecto est enim mitis et humilis corde bla
dus aspectu. Exurge aquilo et veni auster aspira ortum
meum et fluent aromata mea. Ex omnibus enim partibus mundi
odor sancte religionis adolevit. Dilectus quo virginis
membra flagrarunt. Formosa es proxima mea et bona o
pinio tua pulcra ut ierusalem. Non caduci utique corporis pul
critudo vel morbo peritura vel senio. Sed nullis obno
xia casibus opinio bonorum numquam moritura meritorum
virginibus est decori. Et quoniam non humanis iam sed celestibus quorum
vita unius in terris digna es comparari accipe a domino precepta
que sunt. Pone me ut sigillum in corde tuo et ve
lud signaculum super brachium tuum. Quo signatoria pru
dencie tue factorum que documenta promatur in quibus figu
ra dei christus eluceat. Qui in principe ambitu exequans ne
totum quicquid patris divinitatis assumpsit et expressit. Unde etiam
apostolus in spiritu nos dicit esse signatos. Quoniam patris ymagi
nem habemus in filio sigillum filii habemus in spiritu. Hac
trinitate signati caveamus diligentius ne quod accepimus
pignus in cordibus nostris aut morum levitas aut vulneris adul
terii fraus resignet. Sed facessat hic sacris virginibus
metus quibus tanta presidia tribuit. Primum etiam que
tenere plus sollicita successu ipsa quasi muris habunda
tibus in modum turrium increscit uberibus donec soluto
obsidionis hostilis incursu pace valide munitis
matrice presidio virtutis acquirat. Unde et propheta ait fi
at pax in virtute tua et habundancia in turribus tuis. Cum
ipse pacis dominus postquam validioribus brachiis commis
sa sibi vineta complexus palmites suos germinare conspe
xerit multum pro suis nascentibus fructibus auras tem
perat sicut ipse testatur dicens vinea mea est in
conspectu meo. Ille salomonis et dulceti qui servat fruc
tum eius. Super ait sexaginta potentes in circuitu ipsa
ginis eius strictis armatos ensibus et eruditos prelia
ribus disciplinis. Hic in mille ductos omnit nus ubi
tremit et fructus quia quo sanctior quisque eo munitior.
Sic helyseus propheta exercitus angelorum presidium sibi adesse
monstravit. Sic ihesus nave ducem milicie celestis agno
vit. Possunt ergo fructum in nobis custodire qui possunt
etiam militare pro nobis. Vobis autem virgines sancte spe
ciale presidium est que pudore intemerato sacrum domi
ni servatis cubile. Neque mirum si pro vobis angeli militant
que angelorum moribus militatis. Meretur corporum presi
dium castitas virginalis quorum vitam meretur. Et quid
pluribus exequar laudem castitatis. Castitas enim angelos
fecit. Qui eam servavit angelus est qui perdidit dyabo
lus. Hinc religio etiam nomen accepit. Virgo est que deo
nubit meretrix que deos facit. Nam de resurrectione quid di
cam cuius premia iam tenetis. In resurrectione autem neque
nubent neque nubentur sed erunt sicut angeli in celo. Quod
nobis promittitur vobis presto est votorum quod nostrorum usus
apud vos est. De hoc mundo estis et non estis in hoc mun
do. Seculum vos habere meruit tenere non potuit. Quam
preclarum autem angelos propter intemperantiam suam in se
culum cecidisse de celo virgines propter castimoniam in celum
transisse de seculo. Beate virgines quas non illecebra

sollicitat corporum non colluvio precipitat voluptatum.
Cibus parsimonie potus abstinentie docet vitia nescire.
Qui docet causas nescire vitiorum. Causa peccandi etiam
iustos sepe decepit. Hinc populus dei postquam sedit
bibere deum negavit. Hic loth concubitus filiarum ignoravit
et pertulit. Hic in ipsis vestigiis filii noe pietate quadam
pudenda texerunt. Quae pater vidit modestus erubuit
pius texit offensurus si et ipse vidisset. Quanta vis
est vini ut quem diluvia non nudaverunt vina nudarent.
Quid illud et quante felicitatis quod nulla vos habendi cu
piditas inflammat. Pauper quod habes possidet quod non habes non
requirit. Fructus laboris tui thesaurus est inopi. Etiam
duo era si sola sint census est largientis. Audi ergo
soror quantis careas. Nam cave quid debeas. Nec meum
est docere nec tuum discere. Perfecte enim virtutis usus magiste
rium non desiderat sed informat. Cernis ut pompam
secularis similis incedat que se componit ut placeat.
Quam in se vultus et ora convertens. Eo ipso quo studet pla
cere deformior. Prius enim populo displicet quam pla
cet viro. At in vobis reiecta decoris cura plus placeat.
Et hoc ipsum quod vos non ornatis ornatus est. Certe lacteas
vulneribus aures et depressa honera misere cervicis.
Non sunt alleviamenta penarum discrimina metallorum. Hinc
collum cathena constringit inde pedem compes includit. Nil re
fert auro corpus oneretur an ferro. Sic cervix premitur
si gravatur incessus. Nil precium iuvat nisi quod vos mulieres
ne pereat vobis pena trepidatis. Quid interest utrum a
liena sententia an vestra vos dampnet. Hic vos etiam mi
serabiliores quam qui publico iure dampnantur quod illi op
tant exui vos ligari. Quam vero miserabilis illa condicio
est tamquam mancipii forma venalis nuptura licita
tur et qui precio vicerit emat. Tollerabilius tamen ma
cipia veneunt que sepe sibi dominos legunt. Virgo si eli
gat crimen est si non eligat contumelia. Que quamvis pul
chra sit et decora et timet videri et cupit. Cupit ut se
carius vendat timet ne hoc ipsum dedeceat quod videtur.
Quanta autem votorum ludibria et ad procorum eventus ult
suscepti metus. Suspecta esse ne pauper illudat ne
dives fastidiat ne pulcher irrideat ne nobilis spernat.
Dicet aliquis. Tu nobis cotidie virginum canis laudes.
Quid faciam qui eadem cotidie canto et proficio nichil. Sed non
mea culpa. Denique de placentino sacrande virgines venerunt
de Bononiensi venerunt de mauritania venerunt ut hic
velentur. Magna res videtis hic tracto et alibi persua
deo. Si ita est alibi tractemus ut vobis persuadeamus.
Quid quod etiam qui me non audiunt secuntur. Qui audiunt
non secuntur. Nam plerasque virgines cognovi velle et prohiberi
etiam prodire a matribus et quod est gravius viduis cum quibus
hic michi sermo est. Nempe si hominem amaret filie
vestre per leges possent eligere quem vellent. Quibus igitur hominem
eligere licet deum non licet. Considerate quos dulcis pu
dicicie fructus. Sic qui barbaricis quoque inolevit affec
tibus. Exultimis in finibus ultraque mauritanie partibus
deducte virgines hic sacrari gestiunt et cum sint omnis fa
milie in vinculis pudicicia tamen nescit esse captiva.
Profitetur regnum eternitatis que meretur iniuria servitu
tis. Nam quid de Bononiensibus virginibus loquar fecundo
pudoris agmine que mundanis se deliciis abdicantes
sacrarium virginitatis incolunt sine contubernali sexu contu
bernali pudore provecte ad vicenarium numerum et centena
rium fructum relicto quoque parentum hospitio tendunt in
tabernaculis christi indefesse milites castitatis. Nunc
canticis spiritualibus personant. Nunc victum operibus exercent
liberalitatis quoque subsidium manu querunt. Quam si in vesti
gande virginitatis inolevit odor. Nam que preteris
speculandi venatum pudoris explorat totis curarum

vestigiis pdam latetē usqꝫ ad ipa cubilia psecut᷑ Aut
si liberior alicui9 volatus afulserit totis oms vi
deas asurge alis ꝗcrepare pēnis emicāe plausu
ut casto pudicitie choro cingat volātē donec albe
ti delectata comitatu ī plagis pudoris ꝛ in dagine
castitatis dom9 prīe qꝫ oblita succedat Bonū itaqꝫ
si ůgini studia parētū quasi flabra pudoīs aspi
rent Sꝫ illud gloiosius si tenere ignis etatis etiā
sine veterib9 incitametis sponte se rapiat in fomitē
castitatis Dotem negabunt parētes sꝫ habes diui
tem sponssū Cui9 ꝗtenta thesauro prīe successiois
emolumēta nō queras Quāto dotalibus prestat
ꝗpendiis casta paupertas et tamē quā audistis a
liqui ꝓpt᷑ studiū castitatis legittime facta succes
sionis extorrē Contradicunt parētes sꝫ volūt vi
ci resistunt pmo qꝛ credē timet Indignat᷑ frequt᷑
ut discas vincē Abdicacōne minat᷑ ut tēptent
si potes dāpna seculi nō timere Quesitis bladiū
tur illecbris ut videat si vaiaꝝ molire te nō ꝗat
blandicia voluptatū Exerceris ůgo dū cogeris
Et hec tibi pma ċtamīa anxia parētū vota ꝓpo
nit vince pius puella pietatē Si vincis domū
vincis et seculū Sꝫ esto maneat vos dāpna
primonii Nō ne caducaꝝ ꝛ fragiliū dispēdiū
facultatū futura celi regna ꝗpenssat Quāqā
si ůbis celestib9 credim9 Nemo est qui reliq̄
rit domū uel parētes aͮ frēs aͮ uxorē aͮ filios
ꝓpt᷑ regnū dei ꝛ nō recipiat centuplo tantū
ꝛ in futuro vitā etnā possidebit Crede fidē
tuā deo qui homī pecunia credis fenerāe xpo
Bonus dispositē spei custos multiplicātis fidei talē
tū soluit usuris Non fallit ūitas nō ccūscribit ius
ticia nō decipit ůtus Et si nō oraculo uel exeplis
credite memoīe nostre · puella dudū nobilis se
culo nūc nobilior deo cū urgēt᷑ ad nupcias a pare
tib9 ꝛ ꝓpinquis ad sacᷓ sacrū altāe ꝗfugit Quo eni
melius ůgo recurreret quā ubi sacrariū ůginitatis
offert᷑ Ne is quidē finis audacie Stabat ad arā dei
pudoīs hostia victima castitatis Nūc capiti dextrā
sacdotis iponēs prīe possitēs Nūc iniste ipaciēs mod
ac sūmū altāis subiecta ůtice Nū melius inqt vela
mina me q̄ altaīa velabit q̄ sactificat ipa velami
na mea frontē plus talis decet flāme9 in quo capᷓ
oim̄ xpūs cotidie ꝗsecrat᷑ Quid agitis vos ꝓpinqui
q̄ exquirēdis nupciis adhuc solicitatis aim̄ iā du
dū puisas hēo sponssū offtis meliorē repii Quas
libet exaggerate nupcias Iactate diuicias nobili
tate ꝛ potenciā pditate habeo cū cui nemo se ꝗpa
ret diuitē mūdo potentē iperio nobilē celo Si
talē habetis nō refuto opcionē Si nō repitis nō
puidetis in parētes sꝫ inuidetis Silentib9 cetis
vni9 abrupcius Quid si i qnit prē tuus vīnēt in
nupta te manē patetur Tū illa maiori religio
ne moderaciori pietate Et ideo fortasse desecat
ne quis ipedimētū possēt affrē Et ille respōssū
de prē dese oratulū maturo sno pbauit exicio Ita
ceteri eadem quisqꝫ metuētes fauē ceput qui
impedire quēbāt Nec dispēdiū dubiaꝝ atulit
ůginitas facultatū sꝫ etiā emolimētū integri
tatis accepit habetis puelle deuocioīs pmiū pa
rentes cauete ofenssiois exeplū Amē ꝛ ꝛ

Explicit pm9 liber de ůginitate · Sci Ambͦsii

Incipit Secūdus liber Sci Ambͦsii de ůgiᵗᵉ

Superiori libro quātū ůginitatis mun9
sit voluim9 Nō eni potuim9 explicare
ut pse celestis grā muneris inuitēt
legentē · Secūdo libro ůginē istitui
decet et tamq̄ ꝗpetenciū pceptoꝝ ma
gisteriis erudiri Sꝫ qm̄ nos infirmi sumus admonēdū
et impares addocēdū debet eni hiis qui docet sup̄
eū qui docet᷑ excellere ne uel susceptū deseruisse
mun9 vel nobis arogasse amplius videm᷑ Exeplis
potius quā pceptis putauim9 inbuenda Licet aplꝰ
pficiat᷑ exemplo qm̄ nec dificille q̄ iam factū est
estimat᷑ et utile q̄ pbatū et religiosū q̄ hēditaīo
ꝗdam prīe ůtutis usu i nos est successione infusū
Et si quis nos psupcionis arguit Arguat potius
sedulitatis quia rogantib9 virginib9 ne hoc quidē
putaui negandū Q̄ aliū eni me ipiculū deduci
pudoris quā nō obsequi volūtati eoꝝ Quaꝝ stu
diis etiā de9 nr̄ placito se indulget asenssū Sꝫ nec
psūpcio notari potest Quia cū haberet vii disce
rent affectū potius quā magisteriū ꝗsicrut meū
Et excusari sedulitas nō pt̄ Qui cū haberet auc
toritate māris ad obsuaciam discipline nō supfluū
iudicaui si nr̄i smonis blandicia dirinaret ad pfe
ssionis illecebram Ille docē facillis qui senero vicia
coherceret affectu Nos qui docē nō possum9 bladia
mur Et qm̄ plerīqꝫ absentes nr̄i desiderabāt s
monis usum Volumen hoc ꝗdidi quo pfecto ad se
vocis mee mun9 tenentes de esse nō crederent
que tenerent Sed ꝓposita psequam᷑ · Sit igitur
vobis tamq̄ in ymagine descpta ůginitas vita qꝫ
beate Maīe Que velud speculo refulget specie
castitatis ꝛ forma ůtutis hinc sumatis licet exe
pla vivēdi Ubi tamq̄ in exeplari magisteia ex
pressa pbitatis Quid corigere q̄ efugere quid te
nere debeatis ostendūt pm9 discēdi ardor nobili
tas est magistri Quid nobilius dei matre q̄ re
splendidius ea quā splendor elegit Et castius ea
que corpus sine ꝗtagione corpis generauit Nam
de cetis eius ůtutib9 quid loquar Virgo erat non
solū corpē sꝫ etiā mēte Que nullo doli ambitu sin
ceꝝ adulteraret affectū Corde humilis ůbis ġuis
animo prudēs loquēdi parcior legendi studiosior
Nō in icerto diuiciaꝝ sꝫ in prē pauperis spē reponēs
Intenta opi ůecūda smoni Arbitrū mētis soli
ta nō hominem sꝫ deū querē Nō ledere reos bene
velle omib9 assurgē maioībus natu equalib9 nō
inuidē fugē iactanciā racōne sequi amare ůtu
tem Quādo ista vultu lesit parētes qn̄ disenssit
a ꝓpinquis qn̄ fastidiuit humilem qn̄ derisit debilē
qn̄ vitauit inopē Eos solos solita cetus viroꝝ
inuisere quos mīa nō erubescēt neqꝫ pteriret
ůecūdia Nichil toruū in oculis nichil i uerbis
pcax nichil in actu iůecūdū Nō gestus fracior
nō incessus solucior nō vox petulancior ut ipa
corpis species simulacꝝ fuerit mētis figura pbi
tatis Bona q̄ppe domus in ipo vestibulo debet agsci
ac pmo ptendat ingressu nichil intus latere te
nebraꝝ ut mens nostra nullis repagulis corpali
bus ipedita tamq̄ lucne lux intus posita foris
luceat Quid ego exequar ciboꝝ parssymoniā offi
cioꝝ redūdanciā alteꝝ ultra naturaꝝ sup fuisse
alteꝝ pene ipi nature defuisse illic nulla intermis
sa tempa hic ꝗgeminatos ieiunio dies et si qn̄ re
ficiendi successisset volūtas Cib9 pleꝝqꝫ obuius

qui morte arceat non delicias instrueret dormire non prius
cupiditas quam necessitas fuit Et tamen cum quiesceret cor
pus vigilabat animus Que frequenter in sopinis aut lecta
repetit aut sopno interrupta continuat aut disposita gerit
aut gerenda premittat Prodire domo nescia nisi cum ad ecclesiam
conveniret et hoc ipsum cum parentibus aut propinquis domestico
operosa secreto forensi stipata comitatu Nullo me
liore tamen custode quam se ipsa que incessu affectu que
venerabilis non tam vestigium pedis tolleret quam gradum
virtutis attolleret Et tamen alios habeat virgo membrorum
custodes suorum morum autem suorum se habeat custodem plu
res erunt de quibus discat si ipsa se doceat Que virtutes
magistras habet quia quidquid egerit disciplina est Sic
Maria intendebat omnibus quasi aplurimibus moneretur sic omnia
implebat virtutis officia ut non tam disceret quam doceret
Talem hanc euangelista monstravit talem angelus
reperit talem spiritus sanctus elegit Quid enim in singu
lis morer ut eam parentes dilexerunt extranei pre
dicaverunt Que digna fuit ex qua dei filius nasceretur
Hec ad ipsos ingressus angeli inventa domi in pene
tralibus sine comite ne quis intentionem abrumperet ne
quis obstreperet Neque enim comites feminas desidera
bat que bonas cogitationes comites habebat Quin
etiam tunc sibi minus sola videbatur cum sola esset Nam
quemadmodum sola cum tot libri adessent tot archan
geli tot prophete Denique et gabriel eam ubi revisere so
lebat invenit Et angelum Maria quasi viri specie mota
trepidavit Quasi non cognitum audito nomine recogno
vit Ita peregrinata est in viro que non est peregrinata in
angelo ut cognoscas aures religiosas oculos ve
recundos Denique salutata obmutuit et appellata respo
dit Sed que primo titubaverat affectu postea pro
misit obsequium Quam vero religiosa in propinquas fuerit
scriptura divina significat Nam et humilior facta est Ubi
se adeo cognovit electam et statim ad cognatam suam
in montana processit non utique ut exemplo crederet que
iam crediderat oraculo Beata enim inquit que credi
disti et tribus cum ea mensibus mansit Tanti autem in ter
vallo temporis non fides queritur sed pietas exhibetur Et
hoc postea quam in utero parentis exiliens puer
matrem domini salutavit prius compos devotionis quam nature
Inde tot sequentibus signis cum sterilis pareret virgo con
ceperet loqueretur mutus adoraret magus expectaret
symeon sydera nunciarent Maria mobilis ad introi
tum inmobilis ad miraculum Conservabat inquit hec
omnia in corde suo Quamvis mater domini diceretur tamen
precepta domini desiderabat Et que deum genuerat deum
tamen scire cupiebat Quid quod annis quibus omnibus ibat
in ierusalem solempni die pasche Et ibat cum yoseph Ubi
que in virgine comes singularium virtutum est pudor
Hic individuus debet esse virginitati sine quo non
potest esse virginitas Nec ad templum igitur Maria sine
pudoris sui custode processit Hec est ymago virgini
tatis Talis enim fuit Maria ut eius unius vita omnium
disciplina sit Si igitur auctor non displicet opus pro
bemus ut quecumque sibi eius exoptat premium imitetur
exemplum Quanta in una virgine spes virtutum emi
cat Secretum verecundie vexillum fidei devotionis ob
sequium virgo intra domum comes ad ministerium mater
ad templum O quantis illa virginibus occurret quantas
complexa ad dominum trahet dicens Hec thorum filii mei hec
talamos nupciales inmaculato servavit pudore

Que admodum eas ipse dominus commendabat patri Nimirum illud
repetens sum pater sancte iste sunt quas servavi tibi in quibus
filius hominis caput reclinans quievit peto ut ubi ego
sum et ipse sint mecum Sed non solum sibi debet prodesse que
non sole vixerunt sibi hec parentes redimat hec fratres
pater iuste mundus me non cognovit hec autem me co
gnoverunt et mundum cognoscere noluerunt Que pompa illa
quanta angelorum leticia plaudencium quod habitare mereatur
virgo in celo que celestem vitam duxit in seculo Tunc etiam
Maria tympanum sumens choros virginales excitabit can
tantes domino quod per mare seculi sine secularibus fluctibus
transierunt Tunc unaqueque exultabit dicens introi
bo ad altare dei mei ad deum qui letificat iuventutem
meam ymolo deo sacrificium laudis et reddo altissimo vota
mea Neque enim dubitaverim vobis patere altaria quorum
mentes altaria dei confidenter dixerim in quibus coti
die pro redemptione corporis christus ymolatur Nam si corpus
virginis dei templum est animus quid est qui tamquam me
brorum cineribus excitatis sacerdotis eterni redeptus
manum vapore divini ignis exalat Beate virgines que
tam inmortali spiratis gratia ut orti floribus ut templa
religione ut altaria sacerdote Ergo sancta Maria
disciplina vite informet Tecla doceat ymolari que
copula fugiens nupciale et sponsi furore dapnata
Naturam etiam bestiarum virginitatis veneratione mutavit
Nam que parata ad feras cum aspectus quoque declinaret virorum
ac vitalia ipsa sevo offerret leoni fecit ut qui in pu
dicos detulerat oculos pudicos referret Cernebat
lingentem pedes bestiam cubitare humi muto testi
ficante sono quod sacrum virginis corpus violare non pos
set Ergo adorabat predam suam bestia et proprie oblita
nature iram induerat quam homines amiserat Vi
deres quadam nature transfusione homines feritate in
dutos seviciam imperare bestie bestiam vero osculantem
pedes virginis docere quid homines facere deberent Tantum
habet virginitas admirationis ut eam etiam leones mirentur
Non impastos cibus flexit non citatos impetus rapuit
non stimulatos ira exacerbavit Non usus decepit assue
tos Non ferox natura possedit Docuerunt religionem
dum adorant martirem docuerunt etiam castitatem dum
virgini nichil aliud nisi plantas osculantur demissis
in terram oculis tamquam verecundantibus Ne mares
aliqui vel bestia virginem nudam videret Dicet aliquis
Cur exemplum attulisti Marie quasi reperiri queat que
matrem domini possit imitari Cur etiam Tecle quam gentium
doctor instituit Da huiuscemodi doctorem si discipli
nam requiris huiuscemodi Recens vobis exemplum profero
ut intelligatis apostolum non unius esse doctorem sed omnium.
Anthiochie nuper virgo quedam fuit fugitans publici
usus Sed quo magis virorum vitabat aspectum eo magis
incendebat pulcritudo enim audita nec visa plus
desideratur duobus stimulis cupiditatum amoris et
cognicionis dum et nichil occurrit quod minus placeat et plus
putatur esse quod placeat quod non index oculus explorat
sed animus amator exoptat Itaque sacra virgo ne diucius
aleretur potiende spe cupiditatis integritate pudoris
professa sic restrinxit improborum faces ut iam non ama
retur sed proderetur Ecce persecucio puella fugere nes
cia certe pavida ne incideret in insidiatores pudo
ris animum ad virtutem paravit tam religiosa ut mortem
non timeret tam pudica ut expectaret Venit corono
ne dies maxima omnium expectatio prodicitur puella
duplex professa certamen et castitatis et religionis
Sed ubi viderunt constantiam professionis metum pudoris

paratam adreciatus erubescente ad aspectus excogitare
ceperunt quemadmodum specie castitatis religionem tolle
rent ut cum abstulissent quod erat amplius etiam id eri
perent quod reliquerant. Aut sacrificare virginem aut lupa
nari prostitui iubent. Quomodo deos suos colunt qui sic
vindicant aut quemadmodum ipsi vivunt qui sic iudicant.
Hic puella non quod de religione ambigeret sed de pudore
trepidaret ipsa secum. Quid agimus hodie aut martir aut
virgo altera nobis invidetur corona. Sed nec virginis nomen
agnoscitur ubi virginitatis auctor negatur. Nam quemadmo
dum virgo si meretricem colas, quemadmodum virgo si adulteros
diligit, quemadmodum virgo si amorem petas. Tollerabilius est
enim mentem virginem quam carnem habere. Utrumque bonum
si liceat. Si non liceat salti non homini caste sed deo simus.
Et Raab meretrix fuit sed postquam deo credidit salutem
invenit. Et Iudith se ut adultero placeret ornavit,
que tamen quia hoc religione non amore faciebat ne
mo eam adulteram iudicabat. Bene successit exemplum.
Nam si illa que se commisit religioni et pudorem servavit
et patriam fortasse et nos servando religionem servabimus et
castitatem. Quod si Iudith pudicitiam religioni preferre vo
luisset perdita patria etiam pudicitiam perdidisset. Itaque
talibus informata exemplis simul animo tenens verba domini
quibus ait: Quicumque perdiderit animam suam propter me inveniet
eam, flevit et tacuit, ne eam vel loquentem adulter au
diret. Nec pudoris elegit iniuriam sed Christi recusa
vit. Estimate utrum adulterare potuerit corpus que
nec vocem adulteravit. Iamdudum verecundatur oratio mea
et quasi adire gestorum seriem criminosam atque explana
re formidat. Claudite aures virgines dei. Ducitur puel
la dei ad lupanar. Sed aperite aures virgines. Virgo pro
stitui potest, adulterari non potest. Ubicumque dei virgo est dei
templum est. Nec lupanar infamat castitatem sed cas
titas etiam loci abolet infamiam. Fit ingens petula
cium concursus ad fornicem. Discite martirum miracula sancte
virgines, discite locorum vocabula. Clauditur intus co
lumba, strepunt accipitres foris. Certat singuli qui
predam primus invadat. At illa manibus ad celum levatis
quasi ad domum venisset orationis non ad libidinis diver
sorium: Christe inquit qui domuisti virgini feros leones
potes etiam domare hominum feras mentes. Caldeis ro
ravit ignis, Iudeis se unda suspendit misericordia tua non
natura sua. Susanna ad supplicium genu fixit et de adul
teris triumphavit. Aruit dextera que templi tui dona
violavit. Nunc templum ipsum attrectatur tuum ne patia
ris incestum sacrilegium qui non passus es furtum. Bene
dicatur etiam nomen tuum ut que ad adulterium veni
virgo discedam. Vix compleverat precem et ecce vir
militis specie terribilis irrupit. Quemadmodum eum virgo
tremuit cui prius trementes cessit. Sed non illa im
memor lectionis. Et Daniel inquit supplicium Susan
ne spectaturus advenit et quam populus dap
navit unus absolvit. Potest in hoc lupi habitu
ovis latere. Habet et Christus milites suos qui etiam
et legiones habet. Aut fortasse percussor intra
vit. Ne vereare anima. Talis solet martires facere.
O virgo fides tua te salvam fecit. Ne quero paveas
soror ait miles frater huc veni salvare animam non
perdere. Serva me ut ipsa serveris. Quasi adulter
ingressus si vis martir egrediar. Vestimenta
mutemus, conveniunt michi tua et mea tibi sed utraque
Christo. Tua vestis me verum militem faciet, mea
te virginem. Bene tu vestieris, ego me melius exuam ut
me persecutor agnoscat. Sume habitum qui abscondat
feminam, trade qui consecret martirem. Indue clamidem
que occultet membra virginis, servet pudorem. Sume pileum
qui tegat crines, abscondat ora. Solent erubescere qui lu
panar intraverint. Sane cum egressa fueris ne aspici
as retro memor uxoris Loth que naturam suam quia
impudicos castis oculis respexit amisit. Nec vereare
ne quid pereat sacrificio. Ego pro te hostiam offero deo, tu pro me
militem Christo habes bonam militiam castitatis que
stipendiis militat sempiternis. Loricam iusticie que spirituali
munimine corpus includat, scutum fidei quo vulnus
repellas et galeam salutis. Ibi enim est presidium nostre salu
tis ubi Christus est, quoniam mulieris caput vir, virginis Christus.
Et inter hec verba clamidem exuit. Suspectus adhuc tamen
habitus et persecutoris et adulteri. Virgo cervicem, clamidem
cepit miles offerre. Que pompa illa que gratia cum in lu
panari de martirio certaretur. Addantur persone miles et
virgo, hoc est dissimiles inter se natura sed dei miseratione
consimiles ut compleatur oraculum tunc lupi et agni simul
pascentur. Ecce agna et lupus non solum pascuntur simul sed
etiam ymolantur. Quid plura mutato habitu evo
lat puella de laqueo iam non suis alis ut pote que
spiritalibus ferebatur, et quod nulla unquam viderunt secula
egreditur de lupanari virgo sed Christi. At illi qui videbant
oculis sed non videbant, heu raptores ad predam lupi fre
mere ad agnam. Unus qui erat immodice districtor
introivit. Sed ubi hausit oculis rei textum, quid
hoc inquit est? Puella ingressa est, vir videtur. Ecce
non fabulosum illud cerva pro virgine sed quod verum est mi
les ex virgine. At etiam audieram et non credideram quod
aquam Christus in vina convertit. Iam mutare cepit et sexus.
Recedamus hinc dum adhuc qui fuimus sumus. Numquid
et ipse mutatus sum qui aliud cerno quam credo. Ad
lupanar veni, cerno vadimonium, et tamen mutatus
egrediar pudicus exibo qui adulter intravi. Iu
dicio rei quia debebatur tanto corona victori dampnatus
est pro virgine qui pro virgine comprehensus est. Ita de lupa
nari non solum virgo sed etiam martires exierunt. Fertur
puella ad locum supplicii cucurrisse, certasse ambo
de nece. Cum ille diceret: Ego sum iussus occidi, te
absolvit sententia quando me tenuit. At illa: Non ego
te mortis vadem elegi sed predem pudoris optavi. Si
pudor queritur manet nexus, si sanguis queritur fideiussorem
non desidero, habeo unde dissolvam. In me lata e
ista sententia que pro me lata est. Certe si pecunie te
fideiussorem dedisse et absente me iudex tuum censum
feneratori adiudicasset eadem me sententia quem
res meo patrimonio solvere tuos nexus. Si recusa
rem quis me non indigna morte censeret. Quanto
maior est capitis huius usura. Moriar innocens ne
moriar nocens. Nichil hic medium est: hodie aut rea
ero tui sanguinis aut martir mei. Si cito redii quis
me audet excludere? Si moram feci quis audet absol
vere? Plus legibus debeo rea non solum fuge mee sed
etiam cedis aliene. Sufficiunt membra morti que
non sufficiebant iniurie. Est in virgine vulneri locus
qui non erat contumelie. Ego opprobrium declinavi, non
martirium tibi cessi. Vestem non professionem mutavi.
Quod si michi preripis mortem non redemisti me sed circumve
nisti. Cave ne queso contendas, cave ne contradicere
audeas. Noli eripere beneficium quod dedisti. Dum michi
hanc sententiam negas illam restituis superiorem. Sententia
enim sententiam superiorem mutatur. Si posterior me

no tenet superior tenet possum9 utrumqz satisfacere sententie
si me prius parcatis occidi Inter non habent aliam qua ex-
piati pena iungine obnoxius pudor est Itaqz glorio
sior eris si videaris de adultera martirem fecisse quam
de martire adulteram reddidisse Quid expectatis duo
contenderunt et ambo vicerunt Nec divisa est corona sed
addita Ita sancti martires invicem sibi beneficia confe
rentes altera principium martirio dedit altera effectum
At ecia philosophorum gymnasia damonem et finicea-
phitagoreos in celum ferunt Quorum unus cum esset morti
adiudicatus commendandorum suorum tempus poposcit Tyra
nus autem astutissimus quod reperiri eum non posse estimaret
petiit ut sponsorem daret qui pro se feriretur si ipse fa
ceret moram Quid de duobus preclarius nescio utrum quod pre
clarum alter vadem mortis invenit alter se obtulit Ita
quod cum reus moram supplicio faceret fideiussor multum se
reno mortem non recusavit Cum duceretur amicus rever
sus est cervicem substituit colla subiecit Tunc admi
ratus tyrannus cariorem philosophis amiciciam quam vitam fuis
se petiit ut ipse ab hiis quos dampnaverat in amiciciam
reciperetur Tantam virtutis esse graciam ut tyrannum incli
naret Digna laude sed minora nostris Nam illic ambo viri
hic una virgo que primo sexum vinceret Illi amici isti
incogniti Illi tyranno uno se obtulerunt isti tyrannis
pluribus hoc ecia crudelioribus quod ille pepercit isti occide
runt Inter illos in uno obnoxia necessitas in hiis aborum
voluntas libera Hoc quoqz isti prudentiores quod illis stu
dium sui finis amicicie gracia istis corona martirii Illi
enim certarunt hominibus isti deo Et quoniam regis istius fecimus
mencionem par est contexere quid de diis suis senserit
quo magis infirmos iudicetis quos irrident sui Nam
quoqz his cum venisset in templum iovis amictum aureum quo
operiebatur simulacrum eius detrahi iussit et poni laneum
inquit dicens aurum hyeme frigidum estate honerosum esse
Sic deum irrisit suum ut nec honus ferre posse nec frigus pu
taret Item cum esculapio barbam vidisset auream tol
li imperavit incongruum esse appellans ut filius barbam
haberet cum appollo pater eius adhuc non haberet Item simu
lacris tenentibus aureas patenas ademit asserens
accipere se debere que dii darent Quoniam hec sunt inquit vota
hominum ut a diis que bona sunt adipiscantur Nichil autem
auro melius quod tamen si malum est habere deos non debere si
malum non est habere magis homines debere qui uti scirent
Ita ludibrio habiti sunt ut neqz iupiter vestem suam de
fendere potuerit neqz barbam esculapius nec appollo
pubescere adhuc cepit Neqz omnes qui dicuntur dii retri
here potuerunt pateras quas tenebant non tam furti
reatum timentes quam sensum non habentes Quis igitur
eos colat qui nec defendere se queant dii nec abscondere quam
si homines possunt At in templo dei nostri cum ieroboam Rex
sceleratissimus dona que pater eius posuerat auferret atqz
super sacrum altare libaret ydolis dextera eius quam te
tendit aruit nec sua ei que invocabat ydola profue
runt Deinde conversus ad dominum rogavit veniam statimqz
manus eius que aruerat sacrilegio sanata est religio
ne Tam maturum in uno et misericordie dei et indigna
tionis exemplum extitit ut sacrificanti subito dextera
adimeretur penitenti venia daretur Hec ego vobis
sancte virgines non dum triennalis munuscula sacerdos
pani licet usu indocti sed vestris doctus moribus Quan
tis enim iste adolescere usus potuit tam parva in doctrina
te religionis etate Si quos hic flores cernitis de vestre
vite colectos legite sinum Non sunt hec precepta virginibus
sed de virginibus exempla vestre virginitatis effigie nostra
depinxit oracio vestre gravitatis ymaginem quasi in spe
culo quodam sermonis istius cernitis refulgere

Si quam ex nostro gracia in alastis in gremio vestrum est quod quod iste
redolet liber Et quoniam quot homines tot sententie si quid defe
catum est in sermone nostro omnis legat Si quid decoctum matu
riores probent Si quid modestum pectoribus inhereat ge
nas pingat Si quid forulentum etas forulenta non improbet
debuimus sponse citare amorem Scriptum est enim diliges do
minum deum Debuimus in nupciis calamistris quibusdam
dicere saltem oracionis ornare Scriptum est enim plaude ma
nu et percute pede Debuimus precinctus spargere thalamos
rosis Etiam et in hiis coniugiis temporalibus iubenti
prius plauditur quam imperatur Ne autem dura offendat
in copia quam blandiciis amor fotus inolescat Equorum vis
plausus sonitum discit amare cervicis ne recuset iugum
Denique prius assuescit verbo lascivie quam verbere discipline
At ubi colla subdiderit iugo et habena stringit et sti
mulus urget et compares trahunt et iugales invitant
Sit ecia virgo nostra debuit prius amore pio ludere au
rea thori regni celestis fulcra mirari In ipso vesti
bulo nupciarum et postes frondium sertis cernere coro
natos et chori strepentis interius haurire delicias
Ne se prius dominico iugo tremefacta subduceret Denique
igitur hinc a libano sponsa veni a libano Sepius enim
nobis hic versiculus recantandus est ut vel dominicis ver
bis vocata sequatur si qua non credit humanis Hoc
nos magisterium non invenimus sed accepimus Sic instituit
mistici carminis doctrina celestis Osculetur me osculo
oris sui quia meliora sunt ubera tua vino et odor
ungentorum tuorum super omnia aromata Et ungentum effusum
nomen tuum Totus iste deliciarum locus ludum sonat
plausum excitat amorem provocat Ideo inquit adole
scentule dilexerunt te nimis Introduxit ungentorum tuorum
currimus Introduxit me Rex in cubiculum Ab osculo
lis cepit ut ad cubiculum perveniret Atqz illa tamen
paciens domini laboris exercitateqz virtutis ut capiat
manum claustra in agrum exeat in castellis maneat
In principio tamen post odorem currit ungenti Mox cum in ta
bernaculum venerit ungentum mutatur a castellis
denique quo evadat vide Si murus inquit est edifi
cemus super eum turres argenteas Que ludebat oscu
lis iam turres erigit ut preciosis sanctorum turrita
fastigiis non solum hostiles frustretur incursus verum
ecia bonorum propugnacula struat in sanctorum dome

Incipit liber Tercius Beati Ambrosii de virginitate.

Quoniam que habuimus digessimus superio
ribus libris duobus Tempus est soror
sancta ea que mecum conferre soles Beate
memorie liberii precepta revolvere ut
quo vir sanctior eo sermone accedat gra
tior Nam quoqz his cum in Salvatoris natali ad apostolum
petrum virginitatis professione vestis quoqz mutacione
signares Quo enim melius die quam quo virgo poste
ritatem acquisivit Atqz astantibus ecia puellis dei
cum pluribus que gloriaretur invite de tua societate
Bonas inquit filia nupcias desiderasti Vides quantus
ad natalem tui sponsi populus convenerit et ne
mo impastus recedet Hic est qui rogatus ad nup
tias aquam in vina convertit Inter quoqz sincerum sacrame
tum conferet virginitatis Que prius eras vilibus obno
xia nature materialis elementis Hic est qui quinqz
panibus et duobus piscibus quinqz milia populi in deserto
pavit Sed plures pavisset si ea tunc qui pascerentur
fuissent Denique ad tuas nupcias plures vocavit
Sed iam non panis ex ordeo sed corpus ministratur e celo
Hodie quidem secundum hominem homo natus ex virgine.

Sed ante omia generatus ex pre Cui matre corpe vir
tute referat prem vnigenitus in ?tus vnigenitus i ce
lo deus ex deo partus ex vgine Justicia ex pre vtus
de potente lume de lue Non in par generatis no po
testate discretus Non vbi extencione a platone gfu
sus a cu pre mixtus sz ut a pre generatonis mre-
distinctus sit Ipe est fratnis tinis sine quo nec ce
lestia nec marina nec trena gsistut Verbu pris
bonu q erat in pricipio hes eius etnitate Et erat igt
aput prem habes indiscreta apre inseparabile q vtu
tem Et deus erat vbu habes ingenita eius dnitate
de gpendio cui tibi fides est haurienda hnc filia dilige
quia bonus est Nemo em bonus nisi solus deus si em
no dubitatur q deus dei filius deus at bonus est vtiqz
no dubitat q bonus filius deus hnc in qua dilige q
ipe est que pr genuit ante lucifez Vt etiam ex vtero
generauit ut filiu ex corde eructauit ut vbu Ipe e
in quo gplacuit pr Ipe pris brachiu q creator e om
pris sapia quia ex ore dei pcessit pris vtus quia diui
nitatis in eo corpaliter habitat plenitudo Que prita
diligit ut in sinu portet ad dextera locet Vt sapiam
dicat vtute appellet Si igitur vtus dei xpus Nuquid
aliqn sine vtute deus Nuquid aliqn sine filio pr Si spr
vtiqz pr vtiqz semp et filius pfecti ergo pris pfectus
est filius Na qui virtuti derogat ei derogat cuius
est vtus Inequalitate no recipit pfecta dnitas di
lige igit que pr diligit honorifica que honorificat
pr Qui em no honorificat filiu no honorificat prez
Et qui negat filiu nec prem habet hec quatu ad
fidem Sz in tdu etia cu fides tuta est iuuetus sus
pecta est Modico itaqz vino vtere ne infirmitate
corpis augeas no ut volumptate excites Incendut
eni pariter duo vinu z adolescecia Infrenet etia
tenera etate ieiunia Et psymonia tibi retinaculis
quibusda indomitas cohibeat cupiditates Et ratio
reuocet mitiget spes restringat metus Na qui mo
derari nescit cupiditatibus sicut equs raptat in do
mitus voluit obteritur lamatur afligit Ef ali
quado iuuem ob amore diane gtigisse pditur Sed
poeticis mendaciis colorat fabula vt neptinus pla
ti rivalis dolore incitatus equis dicat furore in
misisse quo eius magna potencia pdicet Ef iuue
nem no virtute vicit sed fraude decepit vn eius
sacrificiu quot anis instaurat diane ut equs ad eius
i moletur aras Qua vgine dicut que id q etia
meretrices erubescere solent amare potuit no ama
tem Sz habeat pene licet fabule sua auctoritate
quas no licet Scelestu utrz q mins turne sit iuue
ne amore adultere sic flagrasse ut periret Qua
duos ut ipi dicut deos de adulterio certasse Jone
ante dolore scortantis filie in medicu vindicasse
adulterii q eius curasset vulnera Cui dianam
i siluis adulterasset Venatrice sane optima no fe
raz sz libidinu sed feraz etia ut nuda venaret
Dent igit neptuno dnatu furoris ut astruat cri
men in cesti amoris Dent diane regnu in siluis
quas incolebat ut affirmet adulteriu q gerebat
Dent esculapio q mortuu reformauit du modo
pfiteant q fulminatus ipe no euaserit Dent etia Jovi
fulmina que no habuit vt testificent que habuit o
probria Sz a fabulis ad ppositu reuertamur Escis quoqz
omnibus que gignut membris calore parce vtendu
puto Carnes em etia aquilas volates deponit In
vobis qz ales in terror illa de qua legimus renouabitur
sicut aquille iuuetus tua Sublime tenes vgineo
ppes volatu supflue carnis nesciat appetentia Con
uiuioz deuitade celebritates fugiende salutacões
gpas visitacões i iunioribus esse parciores volo Si
forte deferendu sit parentibus aut equalibus.
Teritur em officiis pudor audacia emicat risus.
subrepit modestia soluit du affectat vrbanitas.
Interrogati no responde in fancia Responde fabula e
De esse igit vgine pmoni qua sup esse malo Na si
mulieres etia de rebus dnis in cetu iubent tace
domi viros suos interrogare de vginibus quid cautum
putamus in quibus pudor ornat etate taciturnitas
comendat pudore An vo mediocre pudoris exeplu
est Ef Rebecca cu veniret ad nupcias z sponsu vi
disset velame accepit ne prius videtur qua iungetur
Et vtiqz pulcra vgo no decori timuit sz pudori Ef
Rachel que admodu extorto osculo fleuit z gemu
it nec deflere desisset nisi pximu cognouisset Ita
et pudoris seruauit officiu z pietatis no omisit af
fectu Ef si viro dr virgine no gsideres ne qn sca
dalizet te Quid dicendu est sacrate vgini que si
amet animo peccat si amatur z facto Maxima e
vtus tacedi p scim in etia Nulla te dnaz sente
tia fugiet lectionu si aure admoneas voce pmas
Nullu ex ore vbu q reuocare velis pferes si par
cior loquendi fiducia sit Copiosu quippe i multilogo
peccatu homicide dictu est peccasti quiesce ne
peccaret amplius Sz vgini dicendu est quiesce ne
pecces Conseruabat em maria ut legimus oia i corde
suo q de filio dicebat Et tu cu legitur aliq quo
xpus aut venturus anunciat aut venisse ostedit
noli fabulado obstrepe sz mete admone An quidq
est indignius qua oracula dnia circu strepi ne audia
tur ne credant ne reuelent circu sonare sacrameta
gfusis vocibus ut impediat oro psalute depcuta
om Cu gentiles ydolis suis reuerencia tacendo of
ferunt vn illud exeplu pditur Allexandro sacrifica
te macedonu rege puerulu barbaz qui ei lume
attenderet accepisse igne brachio atqz adusto cor
pore masisse i mobile Nec dolore pdidisse gemitu
nec tacito pena vindicasse fletu Tanta i puero
barbaro fuit disciplina reuerencie ut naturam vinceret
At ille no deos qui nulli erat sz rege timebat Quid
eni timeret illos quos ide ignis si gtigisset arsissent
Quato melius q quida in gviuio pris adolescens iu
betur ne meretricios amores in dictis insolentibus
pdat Et tu i misterio dei vgo gemitus excreatus
tusses risus abstine Ef ille in gviuio pt tu i miste
rio dei no potes Vocis vginitas pma signet clau
dat ora pudor debilitate excludat religio insti
tuat gsuetudo natura Vgine in prius grauitas
sua inciet pudore obuio gradu sobrio vultu
modesto et pinicia integritatis ante eant signa
vtutis Non satis pbabilis vgo est que requitur

tu videtur freques sermo est cu plurima ranarum murmura
religiose auribus plebis obstreperet sacerdote dei pre
pisse ut conticescerent ac reverencia sacre deferret oroni
Tunc subito circu fusos strepitus quievisse Silent igitur
paludes homines non silebunt Et irracionabile animal pre
sencia recognoscit quod per naturam ignorat Hominum ta
tam esse in modestia ut plerique deferre nesciat mencium
religioni quod defertur animi voluptati Hec tecu sancte
memorie liberius Que aput alios maiora tibis apte
te minora exemplis Ita omnem disciplina non solum
virtute adequasti sed eciam emulacione vicisti Namque
ieiunium in preceptis habemus sed singulorum dierum Tu ante
multiplicatis noctibus ac diebus innumera tempora
sine cibo transigis Et si quando rogaris ut cibum sumas
paulisper deponas codicem Respondes illico non de pane so
lo vivit homo sed in omni verbo dei Ipse epularum usus
tibus obvius ut edendi fastidio ieiunium desideretur po
tius de fonte fletus in prece sopitus in codice Hec immo
ribus quevirere annis donec mens eui matura canesceret
Ast ubi domiti tropheum corporis virgo sustulerit modera
du labori ut magistra suppari fruetur etati Cito fecu
dis honerata palmitibus emerite etatis vitis tere
pat nisi aliquis reprimatur Eadem tamen donec adolescit
exuberat et inveterata amputatur ne silvescat sarme
tis aut fetu nimio exanimata moriatur Bonus agricola op
tima vite et fotu terre cohibet et defendit a frigore et ne
meridiano sole vratur explorat Agrum quoque vicibus
exercet vel si non patitur ociosum dimissa alternat semina mu
tatis ut fetibus arva requiescat Tu quoque virgo ve
terana pectoris tui colles dimissis saltim seminibus se
re Nunc alimoniis mediocribus nunc ieiuniis precioribus
leccione opere prece ut mutacio laboris in ducie sint ge
tis Non totus messe generat ager hinc de collibus
vineta consurgunt illic purpurascentes ternas olivas
hinc olentes rosas Sepe eciam relictis aratris ipse va
lidus agricola digito solum scarpit ut florum deponat
radices Et asperis manibus quibus luctantes inter vine
ta flectit iuvencos molliter ovium pressat ubera Eo
quippe melior ager quo numerosior fructus Ergo et tu
boni agricole exemplum secuta non perhennibus ieiuniis tam
quam depressis vomeribus humum tuam findas Floreat in
ortis tuis rosa pudoris lilium mentis et irriguum sa
cre sanguinis violaria bibat fonte Vulgo hoc ferunt
quod velis prolixe facere aliquid ne feceris debet esse ali
quid quod xlª diebus addatur Sed ita quod nichil ostenta
cionis causa fiat sed religionis Oracio quoque nos crebra
deo commendet Sic enim propheta dicit Septies in die laudem
dixi tibi Qui regni erat necessitatibus occupatus Quorum
nos facere oportet qui legimus vigilate et orate ne in
tretis in temptacionem Certe solempnes oraciones cum gra
ciarum accione sunt deferende Cum ex sopno surgimus cum
prodimus cum cibum paramus sumere cum sumpsimus et ora in
censi cum demumque cubitum pergimus Sed eciam in ipso cu
bili volo psalmos cum oracione dominica frequenti contexas
voce vel cum evigilaveris vel ante quam corpus sopor
irriget ut te in ipso quietis exordio rerum secularium
cura libera divina meditantem sopitus inveniat De
inque eciam ille philosophie qui nomen invenit cotidie
priusquam cubitum iret tibicinem iubebat molliora ca

nere ut anxia secularibus curis corda mulceret Sed ille
sicut his qui laterem lavat secularia secularibus frustra
cupiebat abolere Magis enim se oblinebat luto qui
remedium a voluptate querebat Nos autem terrenorum vi
ciorum colluvione detersa a bonorum in quinamento car
nis mencium in terna invidemus Symbolum quoque specialiter
debemus tamquam nostri signaculum cordis ante lucani
horas cotidie recensere Quorum eciam cum horremus ali
quid animo recurrendum est Quando enim sine milicie
sacramento miles in tentorio bellator in prelio Iam
illud quis non admirari in stitucione dictum intelligat
Quod ait sanctus propheta Lavabo per singulas noctes lectum
meum lacrimis meis stratum meum rigabo Nam sive lec
tum iuxta litteram intelligas tanta ubertatem ostendit pro
fundi oportere lacrimarum ut lavetur lectus stratum rigetur
fletibus obsecrantis Fletus enim presencium inductus est futu
rorum Quoniam beati qui fletis ipsi enim videbitis Sive
enim pro corpore accipiamus propheticum dictum delicta corporis pe
nitencie lacrimis abluamus Fecit enim sibi lectum Salomon
ex lignis libani Columpne eius argentee erant Accuba
torium eius aureum dorsum eius gematum stratum Quid
est iste lectus nisi nostri corporis species Namque igni
mis aer specie fulgoris ostenditur in auro ignis aqua
in argento terra per lignum Ex quibus corpus humanum quatuor
constat elementis in quo nostra recubat anima si non asperiore mo
tu non humi arido expers quietis existat Sed sublimis
arteriis ligno fulta requiescat Unde et david dicit Dominus opem
ferat illi super lectum doloris eius Nec lectus doloris esse
qui potest cum dolere non possit qui non habet sensum Corpus autem
doloris sicut corpus est mortis Infelix ego homo quis me
liberabit de corpore mortis huius Et quem versiculum in duximus
in quo dominici corporis fecimus mencionem Ne quem forte pertur
bet legentem quod dominus corpus suscepit doloris Recordetur
quia lazari morte doluit et flevit Et in passione est
vulneratus atque ex vulnere sanguis et aqua exivit spiritum
que exalavit Aqua ad lavacrum sanguis ad potum spiritus ad
resurrectionem Unus est enim christus nobis spes fides caritas
Spes in resurrectione fides in lavacro caritas in sacramen
to Tamen ut corpus suscepit doloris ita eciam stratum
in infirmitate versavit quam contulit incomodum car
nis humane Nam passione infirmitas est soluta mors re
surrectione Et tamen merere pro seculo gaudere debetis
in domino Tristes ad penitenciam alacres ad graciam licet et flere
cum flentibus gaudere cum gaudentibus oportere Gencium doctor
salutari perscripcione precepit Verum qui penitus enodare
cicatricem omnem desiderat questionis ad eundem confu
giat apostolum Omne enim quecumque facitis in verbo aut in opere in
nomine domini nostri facite Gracias agentes deo patri per ipsum Omnia
ergo dicta nostra facta que referamus ad christum qui vitam
fecit ex morte lucem creavit ex tenebris Nam que ut
corpus egrotum nunc calidioribus fovetur nunc fri
gidioribus temperatur remediorum que mutacio si iuxta pre
ceptum fit medici salutaris est Si contra mandatum
usurpetur languoris augmentum est Ita medico nostro
christo quicquid penditur remedium est quicquid usurpatur in co
modum Debet igitur bone consciencie mentis esse leticia
non in conditis comessacionibus non in nupcialibus exci
tata symphoniis Ibi enim intuta verecundia illece
bra suspecta est ubi comes deliciarum est extrema
saltacio Ab hac virgines dei procul esse desidero Nemo
enim ut dixit quidam secularium doctor saltat sobrius
nisi qui insanit Quod si secundum sapienciam secularem

saltacionis et temulencia auctor est et demencia. Quid
dominarum sectatrarum tantum putamus exemplis cum Johannes
precursor Christi saltatricis opcione iugulatus exemplo sit
plus nocuisse saltacionis illecebram quam sacrilegii furoris
amenciam. Et quoniam talis viri non strictim pretereunda est
recordatio, interest ut quis et a quibus et ob quam causam
quo modo et quo tempore sit occisus advertere debeamus. Ab a-
dulteris iustus occiditur et a reis in iudicem capitalis scele-
ris pena convertitur. Deinde premium saltatricis mors est prophete.
Postremo quod omnes eciam barbari horrere consueverunt, inter
epulas atque convivia consumande crudelitatis profertur edic-
tum. Et a convivio ad carcerem, de carcere ad convivium feralis
flagicii circumfertur obsequium. Quanta in uno facinore
sunt crimina. Extruitur regifico luxu funerale convivium et
explorato quando maior solito turba convenerat, regine
filia intimis mandanda secretis in conspectu virorum sal-
tatura producitur. Quid enim potuit filia de adultera
matre discere nisi dampnum pudoris? An quid est tam pronum
ad libidinem quam inconditis motibus ea que vel natura
abscondit vel disciplina velavit membrorum operta nu-
dare, ludere oculis, rotare cervicem, comam spargere? Merito
inde in iniuriam divinitatis proceditur. Quid enim ibi verecun-
die potest esse ubi saltatur, strepitur, concrepatur? Tunc rex
inquit delectatus dixit puelle ut peteret de rege
quod vellet. Deinde iuravit quod vel dimidium regni si peteret
sit concedendum. Vide quemadmodum seculares ipsi de secularibus
suis iudicent potestatibus ut pro saltacione eciam regna do-
netur. Puella autem amonita a matre sua poposcit af-
ferri sibi in disco caput Johannis. Et contristatus rex. Contristatus
est non penitencia regis sed confessio iniquitatis est, quod divine
libidinis consuetudo sentencie ut qui gesserunt impia ipsi propria
confessione se dampnent. Sed propter discumbentes inquit. Quid
indignius quam ut homicidium fieri iuberet ne discum-
bentibus displiceret? Et propter iusiurandum inquit. O religio-
ne nova. Tollerabilius periurasset. Ymmo non inmerito dominus in
evangelio iubet non esse iurandum ne sit causa periurii, ne sit ne-
cessitas delinquendi. Ita quod ne ius iurandum violaret, perimi-
tur innocens. Quid prius horream nescio. Tollerabiliora periuria
iniuria quam sacramenta sunt tirannorum. Quis non cum ex convivio
cursari ad carcerem videret putaret prophetam iussum esse dimit-
ti? Quis inquam cum audisset natalem esse Herodis, solep-
ne convivium, puelle optionem eligendi quod vellet datam,
missum ad Johannem absolucionem non arbitraretur? Quid
crudelitati cum deliciis, quid funeribus voluptati? Rapitur
ad penam propheta convivali tempore, convivali precepto quo
non cuperet ut absolvi perimitur gladio, caput eius
auffertur in disco. Hoc crudelitati ferculum debebatur quo
insaciata epulis feritas vesceretur. Intuere rex acer-
bissime tuo spectacula digna convivio. Porrige dexteram
ne quid sevicie tue desit, ut inter digittos tuos rivi
defluant sacri cruoris. Et quoniam exsaturari epulis fa-
mes non restingui poculis potuit inaudite sevicie si-
tis, bibe sanguinem scaturientibus adhuc venis exsecti
capitis profluentem. Cerne oculos in ipsa morte scele-
ris tui testes, adversantes conspectum deliciarum. Clau-
duntur lumina non tam mortis necessitate quam horrore lu-
xurie. Os aureum illud exangue cuius sentenciam fer-
re non poteras conticescit et adhuc timetur. Lingua
tamen que solet eciam post mortem officium servare
viventis palpitante licet motu dampnabat incestum.
Portatur hoc caput ad Herodiadem, letatur, exultat,
quasi crimen evaserit quia iudicem trucidavit. Quid dici-
tis vos sancte femine? Videtis quid docere, quid eciam dedocere
filias debeatis. Saltet sed adultere filia. Que vero pu-
dica est, que casta, filias suas religionem doceat non sal-
tacionem. Vos autem prudentes viri et graves discite de-
testabilium hominum epulas devitare. Talia sunt convivia qua-
lia iudicia persecutorum. Iam ad finem oracionis vela pandenti
bene suggeris soror sancta. Quid super eorum meritis esti-
mandum sit qui se precipitaverint ex alto vel in fluvium demi-
serunt, ne persecutorum inciderent manus, cum scriptura divina vim
sibi Christianum prohibeat inferre. Et quidem de virginibus in custodie
custodie constitutis eiusdem habemus assercione cum martirii
extet exemplum. Sancta Pellagia apud Anthiochiam quondam
fuit annorum fere quindecim, soror virginum et ipsa virgo. Hec
primo domi classico persecucionis inclusa cum se a predonibus
fidei vel pudoris circumsederi videret, absente matre et
sororibus vacua presidio sed deo plenior. Quid agimus inquit
nisi perficias captiva virginitas. Et votum est et metus est
mori quia mors non excipit sed asciscit. Moriamur si licet,
vel si nolunt licere moriamur. Deus remedio non offenditur
et facinus fides alleviat. Certe si vim ipsam nominis cogitemus
illa magis est vis mori velle nec posse nec difficultate ve-
nire. Quis enim est qui velit mori et non possit cum sint ad
mortem tam proclives vie? Iam enim sacrilegas aras
precipitata subvertam et accensos focos cruore restinguam.
Timeo ne dextra deficiens non paciat ictum ne pectus se do-
lori subducat. Nullum peccatum carnis relinquam. Non ve-
bor ne desit gladius. Possumus mori nostris armis. Possumus
mori sine carnificis beneficio matris in gremio. Fertur
ornasse caput, nuptialem induisse vestem, ut non ad
mortem ire diceres sed ad sponsum. Sed ubi detestandi per-
secutores ereptam sibi viderunt predam pudoris, matrem
et sorores ceperunt querere. Verum ille spirituali volatu iam
campum castitatis tenebant. Cum subito hinc persecutoribus
imminentibus, inde torrente fluvio excluse a fuga, in-
cluse ad coronam. Quid veremur inquiunt? Ecce aqua que
nos babtisari prohibet et hoc babtisma est quo pec-
cata donatur, regna queruntur. Et hoc babtisma est
post quod nemo delinquit. Excipiat nos aqua que re-
generare consuevit. Excipiat nos aqua que virgines facit.
Excipiat nos aqua que celum aperit, infirmos tegit, mortem
abscondit, martires reddit. Te rerum conditor precamur
deus ne exanimata spiritu corpora vel unda dispergat, ne
mors separet funera quarum vita non separavit affectus,
sed sit una constancia, una mors, una eciam sepultura.
Hec affate et suscepte paululum in cinctu sinum quo pudo-
rem tegeret nec gressum impediret, consertis manibus
tamquam choros ducerent in medium progrediuntur alveum,
ubi unda torrencior, ubi profundum abrupcius illuc vestigia
dirigentes. Nulla pedem retulit, nulla suspendit in-
cessum, nulla temptavit ubi gressum figeret, anxie cum terra
occurreret, offense vado, lete profundo. Videres piam matrem
stringentem nodo manus, gaudentem de pignore, timere de ca-
su ne sibi filias vel fluctus auferret. Has tibi inquit Christe
hostias ymmolo, presules virginitatis, duces castitatis, comi-
tes passionis. Sed quis non miretur tantam viventibus fuis-
se constanciam cum eciam defuncte inmobilem stacionem corporum
indicavit? Non cadavera unda nudavit, non rapidi cursus
fluminis volutaverunt. Quin eciam sancta mater licet sensu ca-
rens pietatis tamen adhuc servabat amplexum et re-
ligiosum quem strinxerat nodum nec in morte laxabat.

ut que religioni debitum soluerat pietate hereditatem mereretur. Nam quas ad martirium duxerat usque ad tumulum uendicabat. Sed quid alienis aput te soror utor exemplis, quam hereditarie castitatis inspirata successio parentis infusione parentis erudiuit. Unde enim didicisti quod non habuisti uiri districtus constituta in agro nulla socia uirgine nullo informata doctore. Non ergo discipulam que sine magistro fieri non potest sed heredem uirtutis egisti. Quomodo enim si fieri posset ut sancta soteris tibi non esset mentis auctor cum auctor est generis. Que persecutione etatis similibus quoque contumeliis ad fastigium passionis euecta etiam uultum ipsum qui inter cruciatus totius corporis liber esse consueuit iniurie et spectaculo potuit tormenta quam perpeti carnifici dedit. Tam fortis et patiens ut cum teneras pene offerret genas prius carnifex cedendo deficeret quam martir iniurie cederet. Non uultum inflexit non ora contristauit non gemitum uictrix lacrimas dedit. Denique cum cetera penarum genera uicisset gladium quem querebat inuenit. Amen.

Incipit liber quartus sancti Ambrosii de virginitate

Nobile aput veteres Salomonis illud fertur fuisse iudicium cum a duabus litigantibus mulieribus interpellatus esset. Quarum altera quia suum per soporem cum infante oppressisset suum postulabat alienum. Altera uero amoris conscia et culpe nescia filium iure proprium uendicabat. Utraque igitur presenserat intente cognitionis hesitationem. Non enim poterat Salomo arbiter esse interioris archani cum petentis utriusque mens esset occultior. Euentu quietus ambiguo macheram proferri iussit mandato quoque ministris quo simularet triste misterium diuidi iussit infantem ut singule mulieres singulares partes adipiscerentur. Quo audito illa que petebat alienum non solum agnouit sed etiam diuisionem paruuli depoposcit nullo affectu quieta materno. Illa que suum sciebat infantem non uinci metuens sed orbari nec tamen solacio proprio sed pignori suo consulens orare hec cepit ut integrum magis puer traderetur aliene quam sectus in partes matri proprie redderetur. Vir Salomo qui non maiestate diuina sed argumentis ut homo interiorem interrogabat affectum. Illi potius iudicatur paruulum esse reddendum quam uera matre dolor proprius prius prodidisset. Illa uero quam mortuum paruuli minime non mouebat ex sorte promptam iam esse nature quam ex sorte uidit esse pietatis. Uirtus ergo non latuit sed tamen per simulationem alterius fluctuauit diu quod etiam bona mater euentu hesit ambiguo dum iudicii perdicitur incerto. Hec licet in figura superioribus sint facta temporibus scripta sunt tamen ad correctionem nostram ut intelligamus perdi omnia posse que facta sunt et omnia composita reuelari. Que igitur iste quem compositum est nobis hoc loco non tractare de mulieribus. Que in qua iste fides est atque temptatio. Temptatio in qua quoniam ab initio auctor erroris que postquam posteritate sua carnalis uicio conspirationis et sopore mentis amisit posteritatis fructus conatur auferre aliene. Ita quod dum temptatio litigat fides fluctuat donec machera Christi latentes distinguat affectus. Que est hec machera Christi illa de qua scriptum est Gladium ueni mittere in terram. Est enim gladius de quo dictum est Et tuam ipsius animam pertransibit gladius.

Qui autem hic sit gladius quam machera cognosce uerbum inquit dei acutum et ualidum omni gladio acutissimo penetrans usque ad diuisionem anime et spiritus artuum quoque et medullarum. Bonus gladius dei uerbum ut pote scrutator cordis et renum qui mendacium a ueritate discernat atque eos quorum animam pertransierit non interficiat sed resuscitet. Hec igitur de regnorum dicta sint libro assumpta de causa de historia recensita de consuetudine usurpata et fide promota. Nunc de ipse ex libro iudicum inspiciamus seriem lectionis. Non enim otiosis parricidium fuit ambiguum audiendum. Itaque repetamus historiam. Iepte iudex iudeorum fuit. Is euentu belli conflictatus ambiguo periculorum quod incertus in certa uotum uouit huiusmodi si aduersarios depulisset ut quod ei primum in terra domus sue limine occurrisset hostiam immolaret deo suorum presuli triumphorum. Ita quod bello potitus fusisque hostibus domum rediit. Cui in ipso uestibulo filia memor pietatis ignara oblationis occurrit. Sed recordatus pater et ipse sponsionis ammonitus ingemuit sollertem uendimus sponsione. Heu me inquit filia perdidisti me. Ego enim aperui os meum de te ad dominum. Cui illa Pater si me aperuisti os tuum ad dominum fac michi ita ut exiuit de ore tuo. Duorum tamen mensium inducias postulauit donec in montem ascenderet et super uirginitate sua fleret. Demum de duobus post exactis mensibus remeauit ad patrem. Uotum ille compleuit. His enim uerbis utendum est quia scriptura diuina effectum rei non prodit sed refugit parricidii mentionem. Quid igitur hoc probamus minime iure gentium. Sed tamen si parricidium non probo aduerto parricidii metu et formidine sponsionis. Denique ad Abraham dictum est nunc scio quod timeas dominum deum tuum quod non pepercisti unico filio tuo. Habes igitur iudicium quo docetur parricidium non esse temere promissum. Uerum deus parricidium non probari in eadem asseritur lectione cum pro filio ouis subicitur ut ipsa potius quam filius feriretur. Habuit igitur Iepte quod sequeretur exemplum quod deus humano sanguine non delectatur. Immo quod oraculo ad Abraham promoto docuit filiorum salutem religionis obsequio posthabenda offerri a parentibus deo debere filios non debere iugulari. Certe cum hec filia tam sollicita fuerit de patris uoto cur pater non dubitauit de filie parricidio. Et cum illa primum timeret mendacium iste filie non timeret interitum. Dicet aliquis qua ratione illic deus non promisit parricidium fieri hic sit passus impleri. Numquam acceptor personarum deus. Non sed meritorum atque uirtutum. Certe dum consilium esset ambiguum signare debuit oraculum quod ad prius facto et in reliquum conueniret exemplo. Ubi uero iam precessisset exemplum necessarium non iudicauit oraculum cum facti forma ueteris quod fieri oporteret ostenderet. Aut fortasse quia non una forma meritorum ideo non una forma factorum. Pater doluit fleuit filia uterque de dei miseratione dubitauit. Non doluit Abraham non condoluit parentis affectum ubi audiuit diuinitatis oraculum. Non distulit sacrificium sed maturauit obsequium. Non dubitauit Ysaac cum in paribus sequeretur patrem passibus cum ligaretur non fleuit non dilationem poposcit cum offerretur. Et ideo misericordia largior ubi fides promptior. Et hic non fleuit factum patris quia risus est matris pro qua deuotionis exultatione ouis pro illo iussa est immolari quia se ipse non distulerat immolandum. Nec de dei miseratione ambiguus nec de sua deuotione sollicitus. Nemo igitur inuentus.

est qui tā crucētū p̄ris renoc̄ret affectū Quia oīs p̄miſ
ſi nimis ḡuemebat officiū Sacrificiū itaq̧ ſagīnis ymo
lat² ꝛ nemo est qui reſiſtat Sacrificiū caſtitatis off̄
tur ꝛ q̄ p̄hibeat nō m̄ venit² p̄r paricidiū p̄miſit ꝝ
ſoluit pater integ̃tatē filie vouit ꝛ tā pie oblacōis
nō m̄ videt² affect⁹ Illic filia dolens ſagīnē ſuū ob-
tulit p̄ p̄ris ſponſione hic tā p̄ui p̄miſſū nec h̄edi-
tacō immūe n̄c p̄p̄a ſoluit² volūtate Quo ī negocio eciā
nos vocam² in culpā Quā tādē Quia nupcias p̄hibu
im⁹ illicitas Doceat ḡo in eadē culpa eciā babtiſta
Johanem Et cū aliud michil forte habeam⁹ q̧ p̄betur
ī nobis h̄ ſolū ꝯdēp̄net² ī nobis q̧ p̄batū est in p̄p̄ha-
dā erubeſcendū ꝑtulim⁹ auctorē Quā vō cauſam
illius paſſiōis Certe hec fuit Nō licet tibi inquit eā
vxorē h̄re Si hoc de vxore hominis quāto magis de
virgine ꝯſecrata Si hoc dictū est regi q̄to magis
dicendū hominib⁹ p̄uatis Grās itaq̧ deo q̧ hic null⁹
herodes atq̧ vtinā nulla herodias Nō licuit ḡo p̄ v̄-
ginitate ſ̄monē dicē Et cur ſcrip̄tū est p̄res orpha-
noꝝ ꝛ iudices viduaꝝ Ergo caſtitati ꝛ ī teg̃tati
deditas deſerem⁹ aut eciā ꝯdēpnabim⁹ Et certe
ip̄is gentilib⁹ int̄ aras ꝛ focos venerabilis ſolet eē
v̄ginitas Et in quib⁹ nulla int̄ctoꝝ est pietas nulla
mētis integ̃tas In hijs tamē carnis v̄ginitas p̄dicat²
Ap̄p̄hanis igit² cerimonijs v̄gines nemo p̄hibebit
ab eccīa dei v̄ginitas arcetur Illic coguntur q̧ nō doce-
tur hic int̄dicit² q̧ nō licet nō doceri Illic p̄mijs
reuocant² ā nupcijs hic ad nupcias coartabunt² in
iurijs Illic violencia fit ut capiat² hic fiet viole-
cia ne p̄fiteant² Et q̄t eē pacia ſac̄dotū ut nō
vel morte oblata ſi ita neceſſe est integ̃tatis ſac̄
ficiū vendicet² Conſid̄ate q̧ v̄gines p̄ ap̄lis reſurrec
c̄ōne dn̄i vid̄e meruerūt Certe hoc docuit hodier-
na que decāſſa est leccio Nā dū ī nouo monumēto ſic̄
iohānes dixit poſitū eſſet corp⁹ dn̄i ihū In ſuo at̄
monumēto yoſeph ſ̄m euangliū mathei poſuiſſet cor
pus dn̄i ihū obſ̄uabat v̄gines Bene mathe⁹ monumē
tū dixit nouū ne ex monumēto veteri reſurrexiſſe
alius credetur Bene eciā ſcdm ſp̄m iuſti ī monumē
tū poſitū est Quia xp̄us a mortuis ī nouo iuſti-
reſurgit affectu Bene eciā ſcdm l̄ram alienū mo
numētū fuit q̧ ſuū monumētū dn̄s nō queſiuit ha-
bet tumulū qui ſub lege ſūt mortis victor mortis
ſuū tumulū nō habebat Nō eñ ille ſepulcꝝ mortis
deſiderabat qui de morte trophea referebat Vidit
ergo maria reſurreccōm dn̄i et p̄ma vidit ꝛ credidit
vidit ꝛ maria magdalena q̄ uis adhuc eſſet intācta
Hoc loco nō mediocre aduertite queſtione Ne du-
bitare de reſurreccōe dn̄i virgines debeatis vide
te q̧ int̄ctū nō ſola carnis virginitas facit ſed e-
ciā mētis integ̃tas Deniq̧ maria magdalena
dn̄m p̄hibetur tangē q̧ nutabat de reſurreccō
nis fide Illa igit² tangit xp̄m que fide tagit
Maria at̄ ſtabat ad monumētū foris plorans Q̄
foris est plorat Nā que ītus est plorarē nō
nouit plorat at̄ q̧ corp⁹ nō vidit xp̄i Et p̄e
riſſe putat q̧ ip̄a nō cernit Ergo Maria foris
ſ̄ nō petrus nō iohānes foris deniq̧ illi c̄redentes
introierūt ꝛ ideo nō plorauerūt ꝛ ḡtulantes rece
ſſerūt Illa que nō introiuit fleuit q̧ nō cre
didit ſ̄ fraude ſublatū putauit Nec tū āge
los cerneret credendū arbitrabat² Et ideo dicit ei āge
li Mulier quid ploras quē q̄ris Que nō credit
mulier est Nā qui credit in viꝝ p̄fectū reſurgit
ī menſura etatis plenitudinis xp̄i Deniq̧ eadem
dn̄s repetiuit v̄ba dicēs Mulier q̧ ploras quē q̄ris
vt ſciatis q̧ angeloꝝ v̄ba mādata ſūt dn̄i Mulier
inquit Nō de ſexu ſ̄ de dubitacōne ꝯuiciū est Et hic
mulier que nutabat q̧ v̄go eā crediderat Quid
ploras hoc est tu tibi es cauſa plorādi tu tibi
es auctor flendi que es xp̄i incredula ploras
q̧ nō vides xp̄m Crede ꝛ videbis adeſſe xp̄m Nec
unq̄ ab hijs a quib⁹ q̄rit² deest Quid ploras hoc
est nō lacrimis op̄us est ſ̄ fide p̄p̄tea ꝛ deo digna nō-
li cogitare mortalia ꝛ nō plorabis Cur inde plo-
ras vnde alij gratulant² Quē q̄ris h̄c est nō vides
q̧ adest xp̄us q̧ adest dei v̄tus q̧ xp̄us est dei ſa-
piencia Quia xp̄s caſtitas xp̄s integritas Quia
xp̄s natus est ex v̄gine Quia xp̄s ex p̄re ꝛ apud p̄rē
et in p̄re ſemp̄ Natus nō fact⁹ nec degener ſed ſp̄r
verus deus ex deo vō Tulerūt inquit dn̄m de mo-
numēto ꝛ neſcio vbi poſuerūt eū Erras mīr que
putas xp̄m ab alijs de monumēto eē ſublatū et
nō poteſtate p̄p̄a reſuſſitatū Sꝫ nemo tulit dei
v̄tutē nemo tulit dei ſapiām Nemo tulit vene-
rabilē caſtitatē Nō tollit² xp̄us de monumēto
iuſti Nec de ſue v̄ginis ſecreto ꝛ pie mētis archano
Et ſi qui voluit tollere auferre nō poſſūt Tūc ait
ei dn̄s Maria Que nō credit mīr est q̄ ꝯuti in-
cipit maria vocat² hoc est nomē eius accipit q̄
parturiit xp̄m Et illa ꝯuerſa dixit Rabi Quod inter-
pretatur mḡr Que ꝯūtit² plen⁹ intuet² que
videt p̄ficit Et ideo mḡrm appellat que mortuū
eē credebat Alloquit² quē putabat eē amiſ
ſum Noli inquit me tangē hoc est ꝛ ſi corp̄oris
tēptamēta ſūt nō tāgit tamē xp̄m meritatis
affect⁹ Sꝫ vade ad fr̄es meos Quod est aliud dicē nī
ſi eā noli foras flē vade autē ad electos ꝛ ad obſ̄
uātiſſimos ſac̄dotes ꝛ dic eis Aſcēdo ad p̄rem meū
m̄ ꝛ p̄rem vr̄m dm̄ meū ꝛ dm̄ vr̄m Quod est aliud
dicere niſi ne mīr hinc moueas queſtione Certe
ap̄ fectiorib⁹ quere dicet tibi que diſtinccio ſit inter
p̄rem meū ꝛ p̄rem vr̄m Nā qui iuxta d̄iuinam gen̄a-
cione p̄r m̄ est hijs iuxta adopcione p̄r vr̄ est p̄rē
meū dicendo creaturis ſe dei filius ſeparauit p̄rē
vr̄m dicēdo adopcionis ſp̄ualis ḡciam deſignauit
Ita ꝛ dm̄ meū dicēdo miſteriū ſue īcarnacōis oſte-
dit vt quē p̄rem naturalr̄ ſꝫ dm̄ appellet p̄p̄t̄ ſuſcep-
ti corporis ſacramētū Deū quoq̧ vr̄m eū dicit p̄fec-
tū ſue opacōnis oſtendit Et v̄e de⁹ n̄r fact⁹ est no-
bis ex quo paſſus est xp̄us Quā ut alia obmittam
p̄ integ̃tate v̄gines mori ſūt pate Nichil de cauſa
michil de p̄ſona loquor Vbi eñ dn̄i ḡra ibi debet
eē pax dn̄i Nec quēq̄ua publice arguo ſ̄ me de-
fenſſatū venio Accuſati eñ ſum⁹ Et niſi fallor
accuſatores n̄ri plerīq̧ de nobis ſūt hoꝝ ego af-
fectus redarguere malo q̄ p̄ſonas p̄dere Crimi-
nis autē inuidia hec est quia ſuadeo caſtitatem
Qui hoc nō libenter accipit ip̄e ſe p̄dit Virgini-
tatē inquit doces et p̄ſuades pluimis Vtinā ꝯui-
cerer vtinā tanti criminis p̄baret² effect⁹ Nō
vererer inuidiā ſi efficaciā recognoſcerē Atq̧ vtinā

me exemplis potius argueretis quam sermonibus cederetis. Sed
vereor ne prevaricatores in apostolis misisse qui me alienis co-
mendet laudibus. Initiatas inquit sacris misteriis
et consecratas integritati puellas nubere prohibes. Utinam
possem revocare nupturas. Utinam possem flameum nup-
tiale pio integritatis mutare velamine. An indignum vi-
detur ut sacratae virgines a sacrosanctis altaribus non ab-
ducantur ad nuptias. Et quibus licet sponsum eligere non li-
cet deum preferre. Iniuriae ergo facti condicio mutatur ut obpro-
brio incedat quod semper spectavit ad gratiam sacerdotum ia-
cere semina integritatis et virginitatis studia provoca-
re. Quero enim utrum quasi improbum hoc an quasi no-
vum an quasi inutile reprehendatur. Si quasi improbum
improba ergo vota sunt omnium improba vita angelorum quam
gratia resurrectionis imitatur. Qui enim non nubunt
neque nubentur erunt sicut angeli in celo. Qui hoc
utique reprehendit resurrectionis vota condempnat. Ita-
que improbum videri non potest quod hominibus supremo constitutum
est. Nec potest eius rei spes displicere cuius veri-
tas et in fructu est et in voto. Sed esto non sit improbum.
Numquid novum est. Nos enim nova omnia que Christus non do-
cuit iure dampnamus quia fidelibus via Christus est. Si igitur
Christus non docuit quod docemus etiam nos id detestabile
iudicamus. Discutiamus ergo utrum Christus integritatem do-
cuerit an repudiandum putaverit. Et sunt inquit
spadones qui se ipsos castraverunt propter regnum celorum.
Est ergo preclara milicia que regno celorum militat. Ita-
que iam tunc Christus docuit esse debere intemerata stu-
dia castitatis. Unde et apostoli ea ceteris preeminere cer-
nentes Si ita est causa inquit viri cum uxore non
expedit nubere. Quo dicto et coniugiorum indicarunt o-
nera vinculi coniugalis et vere integritatis gratiam pre-
tulerunt. Sed dominus qui sciret predicandam omnibus inte-
gritatem imitandam paucis Non omnes inquit capiunt
verbum istud sed quibus datum est. Hoc est non est communis
omnibus et vulgaris integritas nec pro infirmitate promi-
titur sed pro virtute creditur. Denique cum dixisset Sunt
spadones qui se ipsos castraverunt propter regnum celorum
ut ostenderet hoc non mediocris esse virtutis Qui potest
inquit capere capiat. Et ideo post hoc verbum offe-
runtur pueri ad benedicendum qui corruptele ex-
pertes integritatis munus immaculata etate serva-
rent. Talium est enim regnum celorum qui in puerile
castimonia tamquam immatura infancia corruptele
ignorancia renicantur. Est ergo etiam celesti voce
probata virginitas dominicis quoque expetenda preceptis. Quo
loco magisterium domini votis imitemur. Nam cum
in superioribus coniugium non esse solvendum incora-
verit nisi extra fornicationis. In posterioribus
integritatis gratiam domini quoque contexuit ut doceret
non dampnandas esse nuptias sed probandas. Nuptiis
tamen integritatis studia preferenda. Quis enim
tam aversus a vero qui nuptias dampnet.
Sed quis tam alienus a ratione qui coniugii
onera non senciat. Et enim mulier innupta co-
gitat que sunt domini ut sit sancta corpore et spiritu. Nam
que nupta est cogitat que sunt mundi quomodo pla-
ceat viro. Et preter has molestias quamvis nuben-
do non peccet contricionem tamen habebit. Talis
huiusmodi. Graves enim partus dolores graves

nutriendorum et erudiendorum parvulorum molestie quibus ante
prescripsit ne quis huiusmodi auderet iniuriis. Multe enim
in partus doloribus constitute coniugio renunciare se dicunt.
Multi etiam matrimonii onera non ferentes alieno ab
uxore avertuntur affectu. Et ideo apostolus ante premisit Ligatus
es uxori noli querere solucionem. Et hic ait ligatus es.
Quodam enim vir et uxor nexu inter se amatorio co-
pulantur. Et quibusdam invicem sibi amoris astri-
cti sunt. Bona igitur vincula nupciarum sed tamen vincu-
la. Bonum coniugium sed tamen a iugo tractum et iugo mundi
ut viro pocius cupiat placere quam deo. Bona etiam
vulnera caritatis et osculis preferenda. Utiliora enim
vulnera amici quam oscula inimici. Denique Petrus vulneratur
Iudas osculatur. Illum oscula condempnat hunc vulnera e-
mendant. Illius osculis proditionis vulnera funduntur. Istius
lacrimis culpa lavatur. Itaque ut ostenderet sermo propheticus
bona vulnera caritatis etiam dicitur in canticis canticorum
Quia vulnerata caritate ego sum. Nemo ergo vel qui coniu-
gium elegit reprehendat integritatem vel qui integri-
tatem sequitur condempnet coniugium. Nam quod huius sententie ad-
versarios interpretes dampnavit iam dudum ecclesia eos scilicet
qui audeant solvere copulam coniugalem. Audite enim quid
dicat sacrosancta ecclesia Veni frater meus egrediamur in agrum
videamus si floruisset vinee. Multos ager fructus habet
sed ille melior est qui et fructibus redundat et floribus.
Est ergo ecclesie ager diversis fecundus copiis. Hic cernas germi-
na virginitatis flore vernancia. Illic tamquam in campis
silve viduitatem gravitate pollentem. Alibi tamquam
uberi fruge coniugiorum ecclesie segete resplendentem mundi ho-
rrea. Ac veluti maritate vinee fetibus torcularia afflu-
dum redundancia in quibus fidelis coniugii fructus exuberat.
Nec improbum igitur nec novum integritatis est studium.
Videamus ne forte inutile iudicetur. Non nullos enim
dixisse audivi quod perit mundus deficit genus humanum
coniugia labefactata sunt. Quero quis tandem quesivit uxo-
rem qui non invenit. Que fuerunt bella pro virgine. Quis un-
quam pro virgine sit peremptus. De coniugiis ante ista nascuntur
ut perimatur adulter uxoris raptor plus appetatur. Ista
rei publice semper dampna fuerunt. Pro virgine sacra nemo
dampnatus est. Quia castitatem non pena cohibet sed reli-
gio auget fidesque conservat. Si quis ergo putet conservatione
virginum minui genus humanum consideret quia ubi pauce
virgines ibi etiam homines pauciores. Ubi virginitatis stu-
dia crebriora ibi numerum quoque hominum esse maiorem. Discu-
te quantas Alexandrina totiusque orientis et Affrica-
na ecclesia quotannis consecrare consueverunt. Pauciores hic
homines procedunt quam illic virgines consecrantur. Ex primis igitur
orbis terrarum usu non inutilis virginitas estimatur presertim
cum per virginem salus venit orbem fecundatura romanum.
Quod si quis hoc prohibet prohibeat igitur pudicas uxores
esse quia frequencius possunt parere incontinentes. Nul-
la pregnanti marito fide servet ne dampnum faciat prolis
future et partus frequencioris amittat etatem. Sed
dificilior fit via adolescentibus ad nuptias impetra-
das. Quid si forte comodior. Quero enim cum hiis ali-
que hec tractatum qui ante de virginitatis sententiam
gerunt. Itaque qui sunt isti discutere debemus utrum qui
uxores habent an qui non habent. Si qui habent timere
non debent quia uxores eorum iam virgines esse non possunt.
Si qui non habent non sibi iniuriam faciant quoniam tan-
tum nuptias speraverint quam nuptam non esse. An fortas-
se patres pro filiarum coniunctione soliciti moleste ferunt.

ugines gsecrari Nec hy q̄ veant habet si sequat̄ gsi
liu Inter parcas sue ciuis eligent Aiunt etiam
plerīqȝ maturioris etatis ugines esse velandas Neqȝ
ego abnuo sacerdotalis esse cautionis debē ut no temē
puella velet Spectet plane etatē sacerdos ſȝ fidei uel
pudoris Spectet r maturitate verecūdie examinet gra
uitatis canicie morū senectā pudicicie annos annos cas
titatis cū deīn de qi matris tuta custodia comitū so
bria sedulitas Si hec presto sunt no de est ugini lōgeua
canicies Si hec desunt diserit puella moribꝰ q̄ annis
canicies Si hec desunt diserit puella moribꝰ q̄ annis
canicies Si hec desunt diserit puella moribꝰ q̄ annis
No g° etas veciat florencior ſȝ annꝰ exaiatur At certe
tecla no senectꝰ ſȝ ūtutes pbarunt Et hic quid plura
gtexa cū oīs etas abilis deo pfecta sit xpo de ingȝ no
miraē t adolescentulis pfessione Cū legis t pmulis
passione Scp̄tū est eni exore infancium r lactenciū pfe
cisti laudē Aū dubitamꝰ si eū usqȝ ad gtinencia sequat̄
adolescencia Que usqȝ admortē gsitetur infancia
Et quaē incredibile putamꝰ si puelle inbiles xpm se
quatur ad regnū Cū etia pueri seqbantur in desertū
Sicut legimꝰ qz saturati sunt quinqȝ milia hoim excep
tis in qua pmulis r mulieribꝰ Nolite g° axpo arcere
infantes talium est eni regnū celorū Vocat eos dñs
r tu phibes de ipis eni dns ait Sinite eos venie
ad me Nolite adolescentulas arcē deqnibꝰ scp̄tū
est ppterea adolescentule dilexerūt te nimis Nolite
postremo axpi caritate etia pmulos separare Cū
etia in ūtra matris uterū adhuc positi exultando
pphica fatebat̄ In ipis adhuc cōe principiys tur
be requiebat eū Qua racone Quia manꝰ ei qt
inpones curabat eos Nec tempꝰ ad sanandū nec
locus qrit omnibꝰ eni locis oibus tepoibꝰ non
est pt'mitenda cuē medicina Intra domū maria
ab agelo benediciē Intra domū dauid ungit
in ppham ubiqȝ ihs curat ubiqȝ sanat t ītine
t domo t desto Initine curat que fimbriā teti
git Indomo pncipis sinagoge filia suscitat In
desto turba sanat deīn de sic habes Cū sol at
occidisset oms qui habebat infirmos varys lag
gnoribus ducebat illos ad eū At ille singulis
manꝰ iponēs curabat eos Sanabat g° r t de
sto r occidente ia sole r sanabat inpones manꝰ
ut r dīn se r hoiem demraret No t inito g° facto
ia die turbe eū requiebant Vide ordine sole oc
cidente egri deferūt ad xpm facta aute die tur
be requiebat eū Qy eni nisi p die querit xpc
nā qui t luce ambulat no recedit axpo Itaqȝ
nox habebat adhuc egrotanciū gemitū dies
ia fide plebs ia leticia sanatorū ut q̄ scp̄tū ē
gpleret Ad vesperū demorabitur fletus r adma
tutinū leticia Que eni turbe maior grā qua
ut etia in desertū locū xpm sequat̄ In quo ille do
cet ap̄ secto abesse debē iactanciā No eni sana
dorū copia ſȝ operū iactanciā declinabat Et nos
igitur si salutē desideramꝰ uel si ia merem sa
nitatē pcul aluxuria pcul alasciuia tanqȝ mai
do vite istius r tenuio solo quadā siti corpis
fugitātem deliciarū xpm sequamur Sequamur
p die adest cōe dies quē abraha vidit r ga
uisus est Sequamur g° p die xpm No eni t noc
tibus repitur In cubili in qnt meo pnoctes
quesiui quē diligit aīa mea Quesiui eū r no
inueni No in foro no t plateis xpus inuenit Nequa
quā igitur ibi queramꝰ xpm ubi inuenire no possu
No est xps circumforaneꝰ xpc eni pax est in foro lites
xpc iusticia est in foro iniqtas xpc operator ē in foro
inane ociū xpc caritas est in foro obtrectatio xps
fides est in foro fraus atqȝ pfidia xpc in ecca est in
foro ydola Et ut illa vidua quā t alio pstrinximus
libro cognoscat no obtrectandi studio me locutū
illa ſȝ monendi me qz no aspera ſȝ solicitū grauȝ vega
liatonis accipiat Inecca vidua iustificat in foro
circuuenit Fugiamꝰ g° forū fugiamꝰ plateas prude
ciam aute notā assume tibi ut custodias te amulie
re aliena r mala pfenestra eni dedomo sua t pla
teis pspicit Fugiamꝰ plateas no eni in iuria est
tantummodo no inuenisse quē queris Sed etia plerūqȝ
ubi no optet quesisse inlusꝰ est quesisse t domibus
viorū qui sibi falso nomē doctorū assumat quesisse
peracius quā verecūdius Ergo caueamꝰ exeplo illius
cōe ne quis nos custos inueniat Inuenerūt t quit
me custodes ciuitatis pcusserunt me r uulnerauerunt me
tulerunt paliū meū custodes murorū No ipse ſȝ in
nobis eciā uulnerat Caueamꝰ g° ne lapsus in uulnꝰ
cōe fiat Ne quis anobis paliū auferat hoc est amic
tū prudencie insigne paciencie quo mollioris am
bicio vestis exuatur Qui eni mollioribꝰ vestibꝰ in
duunt in domibꝰ regū sunt Nobis at paliū dedit
xpus quo aplos suos r corpus suū ipe vestiuit Et qd
iubet te dare si quis ate tunica petit ut dimittas
ei r paliū id est insigne pphie tue tirudas et quai
amictu prudencie tue eū qui ante nudꝰ fuerat circu
uestias Ibi igitur xpm queramꝰ ubi querit etia t
montibꝰ boni odoris Qui excelsiorū sublimitate
factorū suaue vite odore pmitorū utribꝰ exalat
Nescit eni xpus habitare nisi in sublimitate uirtutū
Nescit comorari nisi in talibꝰ cōe filiabꝰ que possunt
dicere xpi bonꝰ odor sumꝰ deo Sȝ quibꝰdā odor mor
tis in morte in hys qui perierunt Quibꝰdā odor vite t
vitā in hys utiqȝ qui odore resurreccionis dnice uiui
da fide sperant Isti sunt aromatū montes qui corpꝰ
dni ihu acceperunt r in lineis cū aromatibꝰ ligauerunt
Quicuqȝ eni crediderunt q̄ ihus mortuꝰ est r resurre
xit hy excelsū veritatis fidei uirtutū fastigys ex
tulerunt Ubi g° xpus querit in pectore sc̄ȝ prudentis
sacerdotis Et quia de desto tractatꝰ hic sumitur ubi
querendus sit etia ipe demrat dicens Ego flos campi
r liliū conualium t medio spinarū Est et alius locus
in quo solet dns demonstrari ymo no in uno ſȝ t pluribꝰ
Ego inqt flos campi Quia patente simplicitatem
pure mentis frequentat Flos eni humilitatis est
xpc no luxurie no voluptatū atqȝ lasciuie ſȝ flos
simplicitatis flos humilitatis tanqȝ lyliū t medio spi
narū No ne inter asperitates laborum gtricionesqȝ aiorū
boni flos odoris assurgit qz gtricto corde deꝰ pla
catur Hoc est desertū silice q̄ ducit ad regnū
hoc est etia desertū q̄ floret ut lyliū iuxta q̄
scp̄tū est letare sterilis r exulta deserta In hoc
desto silice arbor illa bona q̄ bonos fructus
facit in cipit brachia factorū suorū effunde ubi
terem diuinitatis atollere iuxta quā nre silue li
gna fructescant Quia sicut malus inter li
gna siluarū sic dilectꝰ meꝰ inter filios-

Omnia igitur habemus in xpo Si vulnus curare desideras
medicus est Si febribus estuas fons est Si grana
vis iniquitate iusticia est Si auxilio indiges virtus est
Si mortem times vita est Si celum desideras via est
Si tenebras fugis lux est Si cibum queris alimentum est
Gustate igitur et videte quam suavis est dominus beatus qui sperat
in eo Sperabat in eo illa que fluxu sanguinis labora
bat et continuo sanata est Sed quia fidelis accessit Et
tu confide filia vel fimbriam eius atinge Jam secula
rium fluxus voluptatum modo torrentis exundans
verbi salutaris calore siccabitur si tu fide accedas ta
men si pari devocione dominum sermonis extrema saltim
fimbria comprehendas Si tremens procidas ante domini pe
des Ubi sunt pedes ubi nisi ubi est corpus xpi Omni the
sauris omnibus opulencior fides omni virtutibus corporis om
nibus fides fortior omni medicinis omnibus salutarior simul
ut accessit mulier virtutem sensit medicinam impetravit
ut si oculum lumini admoneas illuminatur ante quam se
cias et opacio lucis prevenit apparatum passio inveterata
ta passio immeditabilis Que artis omnes vicerat
excogitacionem et petuitione subministracionem Solo fimbrie
curatur atactu Illius igitur femine tibi virgo Et in
adeundo suada verecundia et in fide immitanda devo
tio est Sanata vero illa gratia est eorum ea que erubes
cebat videri tamen non erubuit confiteri Noli ergo lapsus
sus tuos occultare sed confitere quia ille ea novit Noli
erubescere quia prophete et apostoli non erubuerunt Audi ieremiam
dicentem Sana me domine et sanabor Deinde cum quereret
xpus eum tetigisset eum Non ne tibi videtur illa
dixisse quid me interrogas domine tu scis que prodeunt de
labiis meis ante faciem tuam sunt Et ideo non confundor
peccata propria confiteri Non confusus est petrus di
cere Exi a me domine quia peccator sum Vir enim sapiens
et gravis in quo esset ecclesie firmamentum et magiste
rium discipline Nichil utilius sibi esse perspexit
quam ne secundatis operis extolleretur eventu Et ideo
Exi inquit a me domine Non rogat ut deseretur sed ne
inflet. Paulus quoque carnis stimulo gloriatur
quod sibi ne extolleretur permissum est Illecebrosa iactancia
est quam eciam paulus veretur lubrica que in pau
lo cavetur Sed non ille facilli mobilis casu qui re
velacionibus timebat extolli Et ideo quasi fortis
atleta letatur quod vulnere corporis emere didice
rat anime sanitatem Ergo et tu si munia divina in te
redundare cognoveris tua metire virtute grates
deo redde Contemplacionis quoque corporis velud navis sa
burra suscipe Ne te in tantis mundi fluctibus iac
tancie alicuius aura circumferat Apis illa sapiens
cum aeris motus suspectos habet lapillis sepe
sublatis per inania se librat nubilla Ne leve a
larum remigium precipitetur flabra ventorum. Pau
lus et barnabas putaverunt se gravari cum cerneret
se adorari Et tu tamen virgo illius apicule modo
ne alarum tuarum volatum aura mundi humus extollat
habet enim anima volatus suos que brevi momento
totum percurrit orbem Et ideo dictum est Qui sunt isti
qui ut nubes volant et quasi columbe ad fenestras
suas libere enim sunt cogitationes prudencium et alto
ad altiora et diminora se sub erigunt tanto

magis sine ullo terrene molis impedimento feruntur Itaque
adherens deo et ymagines celestis habens in se effigie
in illum ethereum puriorem quoque locum plausu spiritualium
cuncta penarum despiciat omnia que in hoc mundo sunt
Et eius intenta virtutibus supra mundum levatur
Supra mundum enim iusticia est supra mundum castitas supra
mundum bonitas supra mundum sapiencia Et si in hoc mundo sit
supra mundum tamen est Supra mundum erat iusticia cum
omnia regna mundi et universa eius gloria diabolus
offeret Supra mundum fuit que de mundo nichil atigit de
inquo ait venit princeps huius mundi et in me non habet quicquam
Discite ergo in hoc mundo supra mundum esse Et si corpus ge
ritis volitet in vobis ales interior Sed arduum pu
tas humana virtute supra mundum ascendere bene asseris
Nam et apostoli non quasi consortes sed quasi discipuli se
quendo dominum supra mundum esse meruerunt Et tu esto xpi
discipula Nam et pro te rogat qui pro illis rogavit Non
enim pro apostolis tantum inquit rogo Sed et pro hiis qui credent
per sermonem eorum in me ut omnes unum sint Vult igitur nos
vult esse dominus ut supra mundum simus omnes et una sit cas
titas una voluntas una bonitas una gratia hiis enim
alitur et augetur anime volatus Ergo non pigrescamus
deserere terrena Ea enim est natura pennarum ut agita
do se virtutem capiat eo innatur volatus quo anima delec
tatur Que si semper dominum sequatur ad quod in domo dei ha
bitare desideret foris relinquet invidia que operta
chorum est angelorum foris cupiditates corporis que templum
dei maculare non debent Et ideo qui templum dei sumus
materiales a nobis sollicitudines abdicemus At ne
forte phisica alicuius aut poetica usurpasse videamur
ut alas anime dicemus prophetice leccionis series hec
nobis ostendit Que a sancto Ezechiele scripta est
Similitudo inquit quatuor animalium facies hominis et facies
leonis facies quoque vituli et facies aquille Et fa
cies et pennas per quatuor partes habebat Hic quoque animam
describi accepimus Cuius quatuor pene quatuor affecciones sunt
Sed non ita ut ille quas supra descripsimus Adhuc enim
ille anime erudiuntur processu quod accipiunt Hec iam perfecta
describitur demumque ille invitant ad celum Hec in celo
est cum dei verbo. Habet autem quatuor affecciones id est simili
tudini hominis leonis vituli aquille quas quandas Quas
formas librorum evangelicorum proprietate accepimus fi
guratas Et ideo in homine racionabilis In leone irre
tibilis In vitulo concupiscibilis In aquilla visibilis
per figuras animalium species affeccionis expressa est Nam
in omni sapiente viro prudentes grecie esse memo
rarunt Logisticon thimeticon epithemeticon dio
raticon. Latini vero prudenciam fortitudinem temperanciam
atque iusticiam. Prudencia enim racionis humane est Forti
tudo vim quandam virtutis habens mortis quoque contemptum Tempe
rancia sacrante vinculo caritatis misteriorum quoque contempla
cione celestium negligit corporis voluptates Iusticia
in alto quodam suggestu locata videt explorat quoque
omnia et non tam suas utilitates quam publica emo
lumenta rimatur Merito quoque anima operata iusticia formam
aquille accipit quod terrena defugiens totaque celesti
sublimis et intenta misterio Resurreccionis gloriam precio
equitatis adipiscatur propter quod ad ipsam dictum est Re
novabitur ut aquille iuventus tua Est ergo et iuxta
david alis spiritualibus fulta quod eo usque volucre nobis
volunt declarare ut alibi quoque diceret dua mra

sicut passer erepta est de laqueo Et alibi in dno ofido quo
dicitis aie mee trasmigra i mote sicut passer Habet
igitur alas suas quibus se libere leuare possit de terris Ala
ru at remigiu no matialis opago penaru sed otinu bo
noru ordo factoru est Qualis ille dnicus cui dr Et in um
bra alaru tuaru sperabo No solu em manus dni afixe
cri i modu volantis extente Sed ecia facta celestia
velud umbra refrigerates salutis et hic mudi fluctus
in cendia temperavit Ergo qr volandi nobis data est
copia Excitet in se unusqsqz gram dei ac posteriora obliui
scens priora apetes ad destinata otendat procul a seculi
honoribus procul a bestibus mudi Ne qua fabule ferut estu
solis cera resoluta icareos volatus pena relabente
destituat Nam licet gravitas delictoru absit poetico
tamen sale declarare voluerit prudenti maturita
ti tutos volatus esse psolin Juuenile vo leuitate ob
noxia cupiditatibus mudi refellentibus penis et pro ob
lima initatis meritoru opage resoluta maiori pnicie
in terram labitur haut facilis volatus omibus dificillis
ecia discordantibus in tinis aialibus vite cursus huane
est At si sibi actus nri ordo queniat tuc sup simititu
dine throni Similitudo sicut spes hois apparebit hic
homo ubu est Qnia ubu caro factu est hic ho moru
moru est rector Qui pmoru racione meritoru a mote
ascendit a naue Sed naue in qua aut apli nauigat
aut pisscator petrus nuc retibus nuc vo hamo pisca
ri iubetur Grande misteriu spualis em videtur
esse piscacio qua doctrine hamu mitere iubetur in sclm
vt pmu illu martire stephanu de mari veerat Qui
tensu xpi i interioribus otineret Martir em xpi
thesaurus ecce Martir igitur ille qui de mari celu p
mus ascendit captus a petro mister altius non
retis hamo leuatus ut rmo sui sagumis eleuetur
Cuius in ore thesaurus cu xpm in ofessione logretur
Qui em thesaurus in nobis est nisi dei ubu Ergo
et retibus et hamo piscatur perfectior ut rethe oclu
dat hamo adurat Sed rethe turba ocludit singu
gulares hamo eligitur O si michi liceat illu hamu
vorare qui adureret os meu et leui daret salute
uulnere Intrate igitur filie in aploru recia que no
homis auctoritate sz dei voce laxantur Rete em sa
piencie spualis atqz doctrine regnu celoru est Qa
scriptu est Simile est regnu celoru reti misso i ma
re Audistis hodie dnm ihm dicetem symoni Duc
i altu et laxate recia vra in captura Ante non
ducebat in altu petrus qui piscabatur in stagno
et si mare erat altu no erat Altu mare scriptura
nescit Quid go sit altu accipe Aqua alta osiliu
in corde viri Altu cor viri est ubi michil vadosu
est Duc go in altu disputacionis tue fidei qz remi
giu duc in cor viri viri pparabola hic vocat ad
eccam petru Qne sedm mathm simplici vocauit
simone dices venite et facia vos piscatores hoim
Est et aliud misteriu duc in altu Qnia ante iare
na erat qui in synagoga erat Alta no erat aqua
iudee Demqz et samaritana puteu altu putabat
dicens et puteus altus est vn michi aqua uiua hes
dare No go duce in altu poterat qui cu iudeis
credebat Qui ecia de puteo haurire aqua no
poterat Ideo dr petro duc in altu hoc est duci
ad xpm Altus est em xpus de quo dr Joham apre
et tu puer pphia altissimi vocabis Et hic altu in
quo est altitudo sapie et scie dei Ibi go alte aque

ubi xpus est viderut te aque de quo viderut te aq et timuit
Aput iudeos aqua no erat alta in corde viri Ideo qz deus
ait ppls hic labijs me honorat cor at eoru loge est a
me Jn corde amat esse xpc Demqz ut scias qr de fide
dr duc in altu Ait petrus preceptor p tota nocte labo
rantes michil cepimus Nocte habebat petrus anteqm
xpm videt No du ei venat dies qr vera no viderat
luce Sinagoga nox est eccia dies est vn et paulus dicit
Nox precessit dies aute appinquauit Bona lux que
pfidie extinxit caliginez fidei die fecit dies factus
est petrus dies paulus Ideo qz hodie natali eoru sps
sanctus intrepuit dices dies diei eructat ubu hoc
est ex intimo thesauro cordis fide pdicat xpi Et
bonus vterqz dies qui nobis veru lumine euomuit hec
in euagelio legimus Et fortasse in celo hodie nobis
xpi et petri ipe sit smo Cotidie piscatur petrus coti
die ei dr dns duci in altu videor in audire dicetez
petru preceptor p tota nocte laborates michil cepimus
Nox fuit pauciores ad vigilias queniut labora
bat i nobis petrus qui nri laborabat de nocio
laborabat et paulus demqz audistis dicete hodie
Qms infirmatur et ego no infirmor Nolite facere ut
p vobis laboret apli Ergo dicut ei p tota nocte
laborates michil cepimus Nullus certe de dicio
ribus ieiunauit quibus hodie hic respodit petrus In
timore hoc tepus in colatus vri qui ssanni scientes q
no corruptibilibus auro ul argeto redepti estis de
vana vra qui ssacione sz pcioso sagine quasi agni
i maculati ihu xpi No go auru ul argetu vos
liberauit sz pbacio fidei multo pciosior auro
q perijt Bonus fenus pcii solet ppare dno qr p
se solutu est Noli auru pare filia noli argetu
No diuicijs istis te xpus redemit patu habeto
pciu No semp exigeris sz semp debes Sagumem
soluit saguinez debes Ille p te soluit tu p te red
de Eramus opignorati malo creditori peccatis
Contraximus cyrogphu culpe pena saguis debe
bamus venit dns ihus suu p nobis obtulit
Qui no potest saguinem redde ul hoc faciat ne p
cio sagnis videatur indignus Ergo et tu dignu te gere
tali pcio ne veniat xpus qui te mudauit qui te re
demit et si te in pcco in venerit dicat tibi que utili
tas in sagine meo Quid pfeci tibi du descendo in
corrupcione Sz ne mireris quod descederit i corruptoz
cius cao ut alibi scriptu est no vidit corrupcoz desce
dit quide in locu corrupcionis qr penetrauit infra
sz corrupcoem incorruptus exclusit Veru ut ia adsu
periora redeamus Rogate ut et in dicatur duc in
altu et laxate recia in captura Qms est em qui
sine deo piscetur hac plebe pstim cu tante tem
pestates et pcelle mudi hmus obsistat Sz qui mult
dns iubet laxari recia Et capitur multitudo piscium
Nec solu vna sz ecia altera nauis iplet Qnia
plures eccie in maculata plebe oplentur Et hic acci
dit qr nos laboraturos dns sciuit et auxiliu de so
cijs ministrauit Adest piscator ecce Bonomeşsis
aptus ad hoc piscadi genus Da dne pisces qui de
disti adiutores Nec tame meis sz aplicis utimur reti
bus In illos sinus et quosda apostolicaru disputacoum
recessus vrm filie cogatur agmen Vinificet vos pe
trus filie Qui puidua in tuenit qto magis p virgine

Qui diuinus viduas flere no passus motus eaz lacri
mis suscitauit alitrice. Vnu fecit vos paulus Qui vos
precepit honorari qui ait bonu est si sic maneat sicut
ego honore prouocat magisterio docet inuitat exemplo
vnu fecit ille qui relictis oib9 z patre secutus est dnm Secu
tus est petrus secutus est iohanes vide q piscator e
ciam fecerit du i mari lucru suu querit vitam inuenit
cum lembu deseruit deu inuenit scalmu reliquit
ubu recepit lina laxauit fide innexit plicauit recia
homines eleuauit mare spreuit celu acquisiuit hic
ergo piscator du ipe turbato agitatur salo mobilime
tes statione mutates fundauit in petra astruamus igit
piscatores arte frequencius ut plerisque de virtute tedamus
Et si fuerit minister ignobilis ut sit euagelista nobi
lior paupertate egens ut virtute sit locupletior vi
lis ad honore videtur sed preciosus ad fidem Quanto minus
creditur piscatori tanto magis creditur Quia no sua
sed diuina sunt que locutus est Obsequitur plebea condicio
expertatom aufert sapie secularis opinione auget sa
piencie spiritualis Qui lege no didicit z que legis sunt
sapit ipe sibi lex est Qui leges no didicit z ultra lege
loquitur ab eo accipit a quo ipa lex venit Que tam re
pentina dignitas piscatores duo in monte dni vnu latori
legis executori alteri conferunt videte qualis iste pis
cator sit Moyses quide terrena omnia et mundane sapie
altitudine supergressus usque ad celu z sydera prudencia
mentis ascendit piscatoris istius mens no nubibus
caligatur no tempibus includitur no misterijs nature
celestis excluditur Sed omem materiale creaturaz
supergressa verbu aput dm vidit Et q uerbu ipm deus
esset aspexit Nec obtutu carnis in petro infirmata
trepidauit sed dei filiu eciam in homie dephendit ut
assumpcio corporis ad ius diuinitatis ascita in nomine transeat
auctoris Et moyses quide cum dicit Et dixit deus z fecit
deus patrem filiumque signauit sed ille no ignorauit ego
adhuc ignorabam Denique post lege populus errauit
post euangeliu credidit Magna in dimissis virtutibus
dei gra In illo quia mundu despexit in isto quem mundu
ignorauit Amen

Explicit iiij liber Sci ambrosij
de uirginitate ad scam marcellinam virginem sororem suam.

Incipit liber Sci ambrosij de viduitate ad scas viduas

Bene accidit fratres ut quoniam
quatuor libris superioribus de virgi
num laudibus disseruimus. Viduarum
tractatus incideret Neque enim
inhonoras debuimus preterire et
a virginum preconio separare quas
apostolica sententia cum uirginibus copulauit Iuxta
q scriptum est Et mulier innupta et virgo cogitat que
sunt dni ut sit sancta corpore et spu Quadamodo enim
magisteriu virginitatis viduarum valescit exemplis
Que cum viro castum cubile custodiunt documenta
virginibus sunt integritate deo esse suada Et prope
modu no inferioris virtutis est eo abstinere coniu
gio q aliquando delectauit Quam coniugij illectamenta
nescire In utroque fortes ut eas et coniugij no peni
teat cum fide seruent Et coniugij oblectamenta non
aligent ne videantur infirme que sibi adesse no
possunt In hac ipa tamen virtute premia sunt repo
sita libertatis Mulier enim ligata est quanto tempore

vir eius viuit Quod si dormierit vir eius libera est Cui uult
nubat tantum in dno Beacior autem erit si sic permanserit secundum
meum consilium puto enim q z ego spm dei habeo Euidenter igitur expressit
aplus q inter sit cum alia ligata esse dixit aliam beato
rem esse memorauit Id quod no tam expresso iudicio quam diui
nus docuit infusione depmitu ut celestis ista no humana
na sententia videtur Quid vero illud q tempibus illis quibus
fames omne genus vrgebat humanum helyas ad uiduam de
stinatus est Et vide quemadmodum prophetia singulis gra refulge
tur Angelus ad virginem propheta ad viduam adde q gabriel
illic hic helyas ut ex angelorum z prophetarum numero prestatissimi
principes videantur electi Sed simplex viduitatis laus
est nisi uirtus etiam viduitatis accedat Nam utique mul
te vidue sed vna omnibus ante fertur In qua no tam certe
reuocantur a studio quam virtutis prouocantur exemplo Soli
citas igitur aures presagio facit Quamuis simplicitas in
tellectus ipa moralis est Que ad virtutis exemplum
viduas cohortetur quia no professione sed merito videtur
vna quoque prestare et hospitalitatis aput deu graciam
no perire qui potum aque frigide sicut in euangelio ipe me
morauit premio eternitatis remuneret amplissimo Et fa
vbertate compensset Nam si quis de gentilibus dixit quia
amicorum omnia esse debent Quanto magis debet esse cognato
cognatorum Cognati enim sumus qui in vna serie corporum co
pulamur sed tamen no prescripto quodam hospitalitatis fine
concludimur Cur enim proprium id q in seculo est putes cum que
est seculum aut cur priuatos terre deputes fructus cum tra
gens sit Respicite volatilia celi q no serunt neque me
tunt Et enim quibus nichil est proprium nichil deest Et sente
tie sue deus arbiter nouit sinu de promissum Denique aues
no congregant et redundant quia pater celestis pascit illas Nos
ante generalis monimenta sententie adusus proprios diui
tates omne inquit lignum q habet in se fructum seminis sa
tiui erit vobis in escam z oibus bestijs z oibus auibus
et omnibus serpentibus super terram Congregando egemus z congregando
vacuamur No possimus sperare promissum qui no seruamus ora
culum Salubre est igitur preceptum quod hospitalitatis ad
uertere ut hospitibus deferamus quia nos quoque sumus hos
pites mundi Quam vero sancta vidua que cum fame vrgere
tur extrema veneracione deo debita reseruabat Nec
solum sibi vsurpabat alimenta sed cum filio diuidebat ne
caro pignori superuiueret Magnum pietatis officium sed
religionis uberius Nam sicut nemmez filio optinuit
ante fri Ita prophetam dei et filio prefri debuit z saluti
Cui no exiguum victum sed vite sue omne subsidium esti
manda est detulisse que nichil reliquit sibi tam
hospitalis ut totum daret tam fidelis ut cito crederet
Ergo vidua no abstinencia tantum corporis diffinitur sed
uirtute signatur Cui precepta ego no do sed aplus tri
buit Honorificencia no solum impartior sed genum doc
tor prius detulit dicens viduas honora que vere vidue
sunt Si qua autem vidua filios aut nepotes habet discat primum
sua domum regere et mutuam vicem reddere parentibus
hinc aduertitur utroque pietatis affectum vidue adesse de
bere ut filios diligat parentibus deferat Ita dum ob
sequium parentibus impendit magisterium exercet in fi
lios Suo quoque se ipa remunerat officio cum id q alijs
defert sibi proficit hoc enim acceptum est coram deo Et
ideo si cogitas vidua que dei sunt debes id sequi q
deo placere didicisti Et super quidem scus aplus ad continen
ciam viduas cohortatur dixit eas cogitare que sunt
dni Alibi autem ubi eligitur vidua que probata est.

no solu cogitare pcipit sed etia sperare de dno Que eni vera
inquit vidua est et desolata sperat in dno et instat
obsecracoibus et oroibus die ac nocte Nec inmerito has
irreprehensibiles ostendit esse debere Quibus ut opus vir
tutis indicit ita etia honorificecia larga defertur ut
etia ab epis honoretur Qualis aut eligi debeat ipso doc
toris smone describitur Non minus inquit lx annoz que fue
rit unius viri uxor Non quo senectus sola viduam faci
at Sed quo viduitatis merita stipendia senectutis sint
Nam utiqz illa probacior que calore adolescentie fervescen
tem edomat iunioris etatis ardore Nec mariti grata
nec uberiora liberoz oblectamenta desiderans Quamqz
effeta iam corporis frigida etate matura nec calere vo
luptatibus potest nec sperare de partu Neqz vero si qua
in secundas nupcias incidit quas utiqz aplica precepta non
dampnat quasi fructu pudoris amisso Si rursus solu
ta fuit viro ab effectu virtutis arcetur habebit illa
quidem vel sero meritum castitatis sed probacior erit que
alterius non fuerit experta coniugium In illa eni studium
eminet castitatis hinc aut senectus aut pudor modum
videtur fecisse nubendi Nec sola tamen castitas cor
poris vidue fortitudo est Sed magna et uberrima dis
ciplina virtutis que in operibus bonis testimonium habeat
Si filios educavit si hospicio peregrinos recepit si scoz
pedes lavit si tribulacionem pacientibus ministravit Si
postremo omne opus boni fuerit subsecuta vides quam
multas virtutum comprehendit disciplinas primum pietatis
officium secundo hospitalitatis studium et humilitatis obsequium
tercium munus ministerium liberalitatis qz subsidium ad summa
sis execucione boni operis flagitavit Et ideo adole
scenciores devitandas putat eo quod non valeat tante
opa implere virtutis Et eni vicina est lapsibus ado
lescentia Quia variaz estus cupiditatum furore ca
lentes inflammat etatis Boni qz doctoris est materiam
cavere peccati prima eni institucionis est disciplina
culpa avertere secunda virtute infundere Tamen cum scire
vit aplus annam illam ab adolescentia octogenariam
viduam diuturnoz operum extitisse preconia Non puto
quod iuniores revocandas putaverit a viduitatis affectu
maxime cum dixerit melius est nubere quam uri Nam
utiqz pro remedio nupcias suasit ut peritura sa
netur Non pro electione perscripsit quod casta contineris
sequatur Aliud est eni subvenire labenti aliud
suadere virtuti Et quod de humanis iudiciis loquar
cum divinis iudiciis in nullo gravius iudicari dnm lesi
sse prodantur Quam quod vidue graviam minoz qz iura
violaret hec prophetiis votibus causa clamatur
que meritum iudicis reiectionis invexerit hec
sola causa delicti vindictam mitigatura meo
ratur Sic eni ait Iudicate pupillo defendite
viduam et venite arguite me dicit dns Et alibi
viduam eius benedicens benedicam In quo etiam quod fi
gura protexit Videtis igitur sancte vidue nequaquam
qua lubrico munus studio deserere dum quod divine
benediccionis subsidiis honoratur Quid vero
illud ut ad superiora redeamus Quoz cum in omni
terra esset fames maxima vidue tamen de
cuma non defuit ad qz adalendam ea propheta di
rectus est In quo cum me admoneat de quo quod ad
misterium videtur solicitare aures Quid eni ve
rius xpi et ecclesie potest esse misterio Non igitur ociose

inter multas viduas una perfertur Que eni talis adq
tantus propheta qui ad celum raptus est dignatur eo presti
tempore quo clausum est celum annis tribus et mensibus sex
quando facta est fames magna in universa terra ubiqz ergo
fames erat et adhuc hec vidua non egebat Qui sunt
isti tres anni forte illi quibus dns venit in terris et fructum
invenire non potuit in ficulnea Hec est profecto vidua
illa de qua scriptum est letare sterilis que non paris erumpe
et exclama que non parturis Quoniam multi filii deserte
magis quam illius que habet virum Et bene vidua cui benedi
catur Ignominie et viduitatis tue non eris memor Quia
ego dns qui facio te Et fortasse ideo vidua quia amisit
virum sedm corporis passionem sed in die iudicii filium hominis
receptura quem amisisse visa est Tempus eni breve in
quit dereliqui te ut gloriosius sed fide relicta fuerat
habet itaqz omnis quod inveniuntur ex virgines nupte
vidue Et fortasse ideo etiam virgo nupta vidua Quia
unum corpus in xpo sunt Hec igitur illa vidua est propter quam
ubi celestis siccitas cum esset in terris prophete sunt destinati
Erat eni que sterilis erat sed partu suo tempore resonabat
Unde nec illius nobis videtur persona mediocris qui
arida terra ubi rigavit rore celesti clausum qz celum
non humana utiqz potestate reseravit Quis eni est
qui celum potest aperire nisi xpus Cui cotidie de pectoribus
ab ecclesie cumulo congregatur Neqz humane facultatis est
dicere ydria farine non deficiet et vas olei non deficiet
usqz in die quo dabit dns pluviam super terram Nam licet
mos sit ita proferri prophetis tamen hic vera vox dei est Ideo
premissum est quia hec dicit dns Deum est eni perpetuitate sacra
mentoz spondere celestium et non defuturam spiritualis exul
tacionis graciam polliceri largiri munimenta vite fidei si
gnacula dona virtutum Quoz est autem usqz in illum diem quo
dabit dns pluviam super terram Nisi quia descendet sicut
pluvia in vellus et sicut stillicidia stillancia super terram
In quo veteris misterium resonatur ecclesie Quo facto Ge
deon mistica cernimus preliator future capiens in signe
victorie spirituale sacramentum vigore mentis agnovit pluviam
illam ubi rore esse divinum que primo pluit in vellus
cum terra omnis perhennis siccitatibus estuaret Secundo vero indi
cio universam terram fuso imbre madefecit cum siccitas es
set in vellere Advertit eni vir presagus future ecclesie cres
centis in signe Nam primo in terra iudea divinum cepit ros
sermonis humescere Notus eni in iudea deus cum arido
fidei tocius orbis universa torreret Sed ubi Joseph gre
ges dni negare ceperunt Et ausu in manum delictoz
contrahere divinitatis offensam tunc ponis terris fuso in
bris rore celestis populus iudeoz estu perfidie sue
cepit arescere Cum ecclesiam sanctam ex oribus terraz partibus
congregatam prophetice nubes et salutaris imber aplicus
irrigaret Hec est illa pluvia non terraz humido non
nebuloso genita motu sed celestium scripturaz salub
per totum orbem difusa ymbre ostendit Exemplo igitur
non omnia esse divine meri miracula potestatis Sed eoz
quibus religiose devocionis studia suffragentur Et di
mini eos fructu operis abdicari Qui reverentie sunt
celestis exsortes ostendit etia in misterio quod admonstrau
randa ecclesiaz dei filius humani corporis sacramenta sus
cepit Abdicato populo iudeoz quibus consiliaris et
propheta beneficioz qz adepta sunt miracula divinoz Eo
quod tamen quodam invidie nevo in dei filium credere nolue
runt Docemur igitur scriptura quanta collacione gracie quantum
etia sit munus divine benediccionis in viduis Quibus
quoniam honorificentia adeo tanta confertur est

adu̅tere qualis debeat vita cōpetere docet eni̅ Anna
quales deceat esse viduas Que in maturo mariti obitu
destituta mature tame̅ adeo laudis remuneratorem invenit
Non minus religionis officio quam studio castitatis in ista
vidua in qua lxxxiiii^or annorum vidua que non discederet
de templo vidua que ieiuniis et obsecracionibus die ac
nocte serviret vide qualis vidua predicetur vnius viri vxor
etatis quoque iam probata perfessu invida religioni et effe
iam corpore Cum diversorium in templo colloquium in prece
vita in ieiunio Que dierum noctium que temporibus in defes
se devotionis obsequio cum corporis agnosceret senectute
pietatis tamen nesciret etate Sic instituitur animi
tute vidua sic predicatur in senectute veterana Que vi
duitate non occasione temporis non in becillitate corporis
sed virtutis magnanimitate servavit Et enim cum dicitur septem
annis eam cum viro fuisse a virginitate sua ab adolescencie
utique studiis inchoata predicat subsidia senectutis de
cerner ita quod triplice castitatis esse virtutem vna coniuga
lem alia viduitatis tercia virginitatis Non enim sic vnam
predicamus ut excludamus alias sed omnes quibusque professionibus
ista conducunt In hoc ecclesie opulens disciplina est quos
preferat sed quos reiciat non sed atque utinam hec nunquam pos
sit Ita igitur virginitatem predicamus ut viduas non reici
amus Ita viduas honoramus ut suus honor coniugio reser
vetur non nostra hoc precepta sed divina testimonia docent
Reuinseamur denique que ad modum Zusanna laudetur Et
qui non laudes earum tantummodo predicande sunt sed sequende
Reuinseamur ubi Zusanna ubi Anna ubi Maria sunt reperte
Et adu̅tamus que admodum singule aptis laudibus pre
dicentur et ubi nam commoretur Nupta in paradiso vi
dua in templo virgo in secreto sed in illis tardior fructus
in virgine maturior Illas senectus probat virginitas laus
etatis est Nec adiumenta quint annorum quod omni est fruc
tus etatum adolescencia decet iuventute ornatur apli
ficat senectute Omni quod cuo sed iusticie sue canos ma
turitate gravitatis velamine pudoris Cum devotionem
non impediat religionem augeat Adu̅tamus enim exse
quentibus Anna quot annis in die solempnis pasche Sancta
Maria cum Ioseph Ierusalem petebat ubi que in pagina devo
tio ubi que assiduus virgini comes pudoris adiungitur
Nec inflatur domini mater quasi secura de meritis sed
quo meritum maius agnovit eo votum uberius ex
solvit officium copiosius detulit nunquam religionis
vexit misterium tempus in plenit Cavato igitur vos
magis convenit intentas esse studio castitatis ne
locum sinistre relinquatis opinioni que pudicicie
testimonium in solis habetis moribus Virgo enim licet
in ea maior sit morum progativa quam corporis calum
pnia tamen integritate carnis abiurat Vidua que
probande virginitatis subsidium amiserit non in voce
obstetricis sed in suis moribus sed castitatis examen
docuit ergo scriptura quam atentus vidue esse debeat
et religiosius affectus docuit eciam libro eodem sed
alio loco Anna misericorde in pauperes et liberalem esse
convenit Nec paupertatis debere contemplatione revo
cari Anima liberalitas non cumulo primorum sed
largitatis diffinitur affectu denique divina voce illa
vidua omnibus ante fertur de qua dictum est vidua
hec plus omnibus misit In qua moraliter dominus insti
tuit vniversos ne quis acolacione misterii paupertatis
pudore revocetur Nec sibi divites blandiantur quod plus
videantur conferre quam pauperes Uberior est enim talium

e parvo quam tesaurus e maximo Quia non quantum detur
sed quantum residet expeditur Nemo plus tribuit quam
qui nichil sibi relinquit Quid tu dives egenum te compara
tione iactas Et cum tota honereris auro preciosam per humum
trahens vestem Quasi inferior tuis et parva divitiis
honorari desideras quia inopem collatione vicisti Et
flumina super fluunt cum redundant Gracior tamen haustus
e rivulo est Spumat et musta dum fervet nec dampna
putat agricola quod defluxerit Gementibus arcis dum
reditur messis frumenta desiliunt Sed deficientibus men
sibus non deficit ydria de farina et plena olei testa
desudat Exinaniunt tamen dolia divitum paucitas cum
vidue pauxillum olearium redundaret Non ergo quod fasti
dio expuas sed quantum devotione conferas estimandum
est Denique nulla plus tribuit quam illa que de alimen
tis filiorum pavit Abraham Et ideo quia nulla plus contulit
nulla plus meruit hec moraliter Nec mistice tamen
despexeris hanc mulierem in gazofilacium duo era mit
tentem Magna plane femina que divino iudicio meruit
omnibus ante ferri Ne forte illa sit que de fide sua ad sub
sidium hominum duo testamenta contulerit Et ideo nulla
plus fecit Nec congnam hominum quantitate potuit colla
tioni eius equare que fidem cum misericordia copulavit Et
tu igitur quecumque vita studio viduitatis exerces ne
dubites ad gasophilacium duo era mittere vel fidei
plena vel gracie felix illa que de thesauro suo integram
regis ymaginem profert thesaurus suus sapiencia
thesaurus castitas atque iusticia est thesaurus intel
lectus bonus Qualis ille thesaurus fuit de quo
magorum viri aurum thus et mirram cum adoraret dominum
contulerunt Auro regis potenciam declarantes deum thu
re venerantes mirra resurrectorem corporis confitentes
habes et tu thesaurum hunc si in te requiras habemus
et enim thesaurum in vasis fictilibus habes aurum quod con
feras Non enim renitentis metalli precium de te deus exi
git sed illud aurum quod in iudicii die nequeat ignis exu
rere Nec dona preciosa deposcit sed odore fidei quem
altaria tui cordis exalent et religiose mentis
spiret affectus Ex hoc igitur thesauro non solum
magorum tria munera sed eciam duo vidue era pro munit
in quibus integra celestis ymago regis efulgeat
splendor glorie eius et ymago substancie Bona et
illa plane laboriose stipendia castitatis que de
suo ope cotidiano quod penso conferat vidua nocturnis
pariter ac diurnis iugi exercens labore pensa tem
poribus et pudicicie questuose per vigil ope mercede
congregas ut intemeratum defuncti coniugis cubile
custodiat alere dulces liberos posset ministrare
pauperibus hec est preferenda divitibus hec est
que Christi iudicium non timebit hanc emularer filie
Bonum est enim emulari in bono semper emulamini me
liora carismata Spectat vos dominus spectat in qua
Ihesus cum ad gasophilacium acceditis et de bonorum
operum mercedibus stipem pietatis egentibus conferenda
Cavatum est igitur ut era tua conferas et Christi corpus
acquiras Noli ergo vacua prodire in conspectu domini dei
tui Vacua misericordie vacua fidei vacua castitatis
Non enim inanes dominus sed virtutibus opimas spectare
Ihesus et laudare consuevit Videat te adolescen
tula laborantem videat ministrantem hec est enim
merces quam deo debes ut de aliarum quoque profecti
bus mercedem tuam deo conferas Nulla merces deo

melior quam ea que habet pietatis munera An vero mediocris tibi vidua illa videtur Non enim que viduitate sua messis manipulis sustentabat aliene quam eos gravie alebat nurus Nam hoc quoque et ad subsidium et graciam viduarum proficit ut ita instruat nurus suas quo possint in hiis mature hre subsidium senectutis et quasi stipendium magisterii mercedem quoque sue cape discipline Et enim que bene instituerit bene erudierit nurum suam Ruth ei deesse non poterit que viduitate socrus prime domui preferat Et si vir quoque eius mortuus fuerit non relinquat tamen Alat in ope consoletur merentem nec dimissa discedat Nescit enim egere optima disciplina Sic illa noemi duobus destituta filiis et marito Que fructus fecunditatis amiserat pietatis emolumenta non amisit Nam et solacium meroris et subsidium paupertatis invenit Videtis igitur sancte femine quam fecunda sit vidua plena virtutum meritorum quam suorum sobole que parere non possit Bona igitur vidua egere non novit et si fessa fuerit etatis et suprme paupertatis erudicionis tam sue solet hre mercedem Et si proximi defuerint inveniet tamen extraneos qui matrem colant revereantur parentem parvisque alimentorum sumptibus mercedem cupiat sue comendacionis acquirere plus enim vidue rependunt multa quam cibus quantus sumptus impendit Sed tristes videtur ducere dies et lacrimis tempus exigere hoc beatior quod eterna sibi gaudia exiguis fletibus emit parvisque momentis tempora acquirit eterna Quibus hoc dicitur Beate que fletis quia ridebitis Quis igitur falsas puciu ymagines gaudiorum future securitatis preferat voluptati An despicabilis vobis auctor videtur Ille domini corporis auctor electus Qui cinerem sicut panem manducabat et potum cum fletu miscebat Ut vespertinis lacrimis matutine sibi leticia redempcionis conquireret Unde igitur plurimum gaudere meruit nisi quod plurimum flevit Et tamquam lacrimarum suarum precio future sibi glorie graciam comparavit Habet igitur vidua bona comendacionis materia sue ut dum virum luget fleat seculum Et in premium sunt lacrime redemptrices dum expenduntur Mortuus vinctibus profuture paratus est mestitudine animi fletus oculorum miam consiliat laborem minuit dolorem alienat sinat pudorem Nec iam misera sibi videatur que consolacionem in lacrimis habet in quibus sunt caritatis stipendia pietatis officia Sed nec fortitudo bone vidue deesse se consuevit Hec enim vera est fortitudo que nature usum sexus infirmitatem mentis devocione transgreditur Qualis in illa fuit cui nomen Judit Que viros obsidione fractos perculsos metu tabidos fame sola potuit ad comunionem revocare ab hoste defendere Et enim ut legimus cum holofernes successu militorum terribilis preliorum inter muros inclusa virorum milia coegisset armatis parentibus et de extrema iam sorte tractantibus extra murum processit et illo prestancior exercitu que liberavit et eo forcior que fugavit Sed ut discas mature viduitatis affectum seriem ipsam persequere scripturarum A diebus enim viri sui quibus ille defunctus est vestem iocunditatis deposuit meroris assumpsit per omnes dies intenta ieiunio Sabbo tantum et dominica secretisque temporibus feriarum non refectioni indulgens sed religioni deferens hoc est enim sive manducatis sive bibitis in nomine domini ihesu xpi agenda esse omnia ut eciam ipsa refectio corporalis sacro religionis cultui deferatur Dimitur nis igitur meroribus et cotidianis roborata

ieiuniis Sancta Judith que seculi oblectamenta non quereret periculi negligens mortisque contemptu forcior ut cometo sterneret dolum veste illa iocunditatis qua vivente viro vestire solebat se induit Quasi placitura viro si piraz liberavret Sed virum alium videbat cui placere querebat Illum utique de quo dictum est post me venit vir qui ante me factus est Et bene cingulares pugnatura resumpsit ornatus Quia monile et cingulum arma sunt castitatis Neque enim vidua aliis aut placere posset aut vincere Quid cetera persequamur quod inter tot milia hostium casta permansit Quid eius sapienciam predicemus Ex huiuscemodi est cometa consilium ut dum potentem elicit intemperancia a se inferiores arceret occasionem pararet victorie abstinencie intuitu pudicicie graciam reservaret Nec cibo enim maculata nec adulterio Non minorem servate castitatis ex hostibus revexit triumphum quam prelibate Quid sobrietatem loquar temperancia enim est utriusque feriarum Inebriatis vino viris et sopno sepultis abstulit vidua gladium Exeruit manum bellatoris abscidit caput per medias hostium acies intemerata processit Advertitis igitur quantum mulieribus nocere possit ebrietas quando viros vina sic solvunt ut vincantur a feminis Esto igitur vidua temperans casta primum vino ut possis esse casta ab adulterio Nequaquam te ille temptabit si vina non temptent Nam si Judit bibisset dormisset cum adultero Sed quia non bibit haut difficile ebrios exercitus vinum sobrietas vincere potuit et eludere Nec dextere tantum hoc opus sed maiora opera sapiencie Nam manum solum holofernem vicisset consilio autem omnem hostium vicit exercitum Suspenso enim holofernis capite quod consilio virorum non potuit excogitari suorum erexit animos hostium fregit Suos pudore excitans hostes quoque terrore pellens eo quod cesi sunt et fatigati Ita unius vidue temperancia et sobrietas non solum naturam suam vicit sed quod est amplius fecit viros eciam forciores Nec hiis tamen elata successibus Cui utique gaudere et exultare licebat iure victorie viduitatis reliquit officium Sed contemptis omnibus qui eius nupcias ambiebant vestem iocunditatis deposuit viduitatis resumpsit nec triumphorum suorum amavit ornatus Illos estimans esse meliores quibus vicia corporis quam quibus hostium arma vincuntur Ac ne una vidua tantum hoc opus inimitabile aliis videatur implesse plures alias vel pariles vel proxime fuisse virtutis nequaquam dubitandum videtur Bona enim seges plurimas spicas fructu refertas ferre consuevit Nec dubites illa veterum segetum temporum in qua plurimum feminarum moribus fecunda esse Sed quod prolixum est complecti omnes cognoscite aliquas et precipue delboram cuius nobis prodidit scriptura virtutem Hec enim docuit non solum viri auxilio viduas non egere verum eciam viris posse esse subsidio Que nec sexus infirmitate revocata munia virorum obeunda suscepit et suscepta cumulavit demque cum iudei iudicum regerentur arbitrio qui virili non poterant vel equitate regi vel virtute defendi bellis hinc inde ardentibus delboram sibi cuius regerentur iudicio cooptarunt Ita quod multa milia virorum una vidua et in pace rexit et ab hoste defendit Multi iudices in israel sed nulla ante iudex femina Multi iudices post yosue sed nullus propheta Et ideo lectum istius puto iudicum et gesta eius arbitror esse descripta ne mulieres a virtutis officio muliebris sexus infirmitate revocentur Vidua populos regit vidua ducit exercitus Vidua duces eligit vidua bella disponit mandat triumphos Non ergo natura e rea culpe nec infirmitati obnoxia strenuos.

cui non sexus sed virtus facit. Et in pace quidem nulla que
rimonia nullus error mulieris invenitur. Cum plerique
non mediocrium viror auctores populo suo iudices
extitissent. Ubi vero cananea gens ferox prelio et aflu
encium copiarum opima successu hostiles in populum
iudeorum animos extulerunt. Vidua preces bellicos in
struxit apparatus. Et ut discas non publicis copiis do
mesticas necessitates fuisse subnixas sed domesti
cis disciplinis munus publicum fuisse gubernatum do
mo propria filium ducem producit exercitus ut agnoscatis
quod possit instituere vidua bellatorem. Que quasi
mater erudit quasi iudex proposuit quasi fortis
instituit quasi prophetes victorie certa transmisit.
Denique in mulieris manum summam fuisse victorie do
cet barach filius dicens Nisi tu venis mecum non
ibo. Quia non novi diem in qua dirigit dominus angelum
suum mecum. Quanta ergo femine istius virtus cui
dux dicit exercitus nisi tu venis non ibo. Quanta inquam
vidue fortitudo que a periculis filium nec materno
revocavit affectu ymo ad victoriam filium studio ma
tris hortatur dicens quod in manum mulieris sit summa
victorie. Delbora ergo prelium prophetavit eventum
Barach iussus producit exercitum. Yahel cepit triphum
Huic enim prophecia delbore militavit. Que misti
ce nobis ortum surrecture ex gentibus ecclesie revela
vit. Cui triphus de sisara spirituali hoc est de adversa
riis potestatibus quereretur. Nobis igitur prophetiarum
oracula divinitarunt. Nobis illa prophetarum iudicia
et arma vicerunt. Et ideo non populus iudeorum sed
etiam yahel victoriam de hoste quesivit. Infelix ergo
populus qui hostem quem fugavit persequi fidei vir
tute non potuit. Itaque illorum delicto salus gentibus
illorum desidia nobis servata victoria est. Yahel ergo
prostravit Sysaram. Quem tunc corusco duce hoc enim
significat interpretatio barach manus veterum fuga
verat iudeorum. Frequenter enim ut legimus orationibus
et meritis prophetarum celestia patribus affuere subsidi
a. Sed in hiis ea tunc de nequiciis spiritualibus victoria
parabatur. Quam ambis dicitur in euangelio Venite benedicti
patris mei possidete paratum vobis regnum a constitucione
mundi. Ergo principium victorie a maioribus suis ecclesia
Ecclesia autem non armis secularibus vincit adversarias
potestates. Sed armis spiritualibus que sunt fortia a deo
ad struendas municiones et ad altitudinem nequicie
spiritualis. Et ideo sysare sitis lactis poculo restringitur
quia oratione superatur. Oratio enim nobis salutaris adesca
hoc adversarie potestati letalis ad infirmitatem ar
ma ecclesie fides arma ecclesie oratio est que adversarium
vincit. Ergo secundum hystoriam ad provocandos animos
feminarum femina iudicavit femina disposuit femina
prophetavit femina triumphavit. Et preliaribus inter mixta
copiis imperio viros docuit militare femineo. Secundum
misterium vero fidei milicia ecclesie victoria est. Non
ergo habetis quod pro natura vos excusetis femine.
Non habetis vidue quod ad infirmitatem sexus ad ad
missionem subsidii maritalis mobilitatem vestram re
ferre possitis. Satis unicuique presidii est si virtus a
nimi non desit. Et ipse in viduis frequens processus
etatis munimen pudoris est. Et ipse amissi coniugis
dolor usus operis domus cura solicitudo noxiam

pudori solet arcere lasciviam. Atque ipse lugubris habitus
pompa funebris fletus assiduus et meste frontis in
aratibus rugis impressa tristicia petulantium perimunt ocu
los restringit libidines provocatores aufert aspectus. Bonus
custos pudoris pietatis dolor non obripit culpa si cura
non desit. Didicistis igitur vidue subsidio vos non egere
nature et posse salubritatem tenere consilii. Nec domes
tico egere presidio. Que etiam publice potestatis apicem
potencie vendicare. Sed forte dicet aliqua ei tollera
biliorem viduitatem cui confluat res secunde adversis vero
viduas cito frangi facille succumbere. Demque et si ipsa
docean visu leta viduis lubrica magis esse quam se
ria. Tamen scripturarum instruimur exemplis. Infirmati
bus quoque viduis non deesse solere subsidia facilius quam
quam ceteris divina atque humana suppetere. Si bene filios
instituat generos rogat. Denique cum socrus symonis
magnis febribus detineretur petrus et andreas roga
verunt dominum pro ea. Et stans super illam imperavit febri
et dimisit illam. Et continuo surgens ministravit illis
magnis inquit tenebatur febribus et rogaverunt illum
pro ea. Et tu habes proximos qui pro te supplicent. Habes
apostolos proximos habes martires proximos. Si ipsa marti
bus devocionis societate misericordie quoque muneribus appro
pinques proximus est enim qui misericordiam facit. Fac et tu misericordiam
et eris petro proxima. Non carnis necessitudo sed virtutis
cognatio facit proximos. Quia non in carne laboramus
sed in spiritu. Quia ergo propinquitate petri affinitate andree
ut pro te roget et recedat cupiditates tue verbo dei pul
se. Surgas illico que in terris iacebas ut christo ministres
Nostra enim conversacio in celis est unde et salvatorem expec
tamus dominum ihesum. Nemo enim iacens christo ministrat quam mini
stra pauperi et ministrasti christo. Quod enim uni horum fecistis
mihi fecistis. Habetis ergo vidue auxilium. Si tales vo
bis generos posteritatis vestre patronos tales proxi
mos eligatis. Ergo rogaverunt pro vidua petrus et
andreas. Utinam existat aliquis qui tam cito posset
rogare pro nobis vel certe iste qui pro socru rogatus
petrus et andreas frater eius. Tunc enim pro affinitate
poterant. Nunc iam possunt pro nobis et pro omnibus impetrare
videtis enim quod magno peccato obnoxia minus ydonea
sit que pro se precetur. Certe que pro se impetrat adhi
beat igitur ad medicum alios precatores. Egri enim
nisi ad eos aliorum precibus medicus fuerit invitatus
pro se rogare non possunt. Infirmata est caro mentis egra
est et peccatorum vinculis impedita ad medici illius
sedem debile non potest explicare vestigium. Obsecrandi
sunt angeli qui nobis ad presidium dati sunt. Et mar
tires obsecrandi quorum videmur nobis quodam corporis
pignore patrocinium vendicare. Possunt peccatis
rogare nostris qui proprio sanguine etiam si qua habue
runt peccata laverunt. Isti sunt enim dei martires
nostri presules speculatores vite actuumque nostrorum.
Non erubescamus eos intercessores nostre infirmitatis
adhibere. Quia ipsi infirmitatem corporis etiam cum
vincerent cognoverunt. Invenit ergo petri socrus qui
pro se rogaret. Et tu vidua invenis qui pro te sup
plicent. Si quasi vidua et vere desolata in deum
speres instes obsecracionibus insistas orationibus
afficias corpus tuum quasi cotidie moriens ut mo
riendo remissius fugias delicias ut etiam egra
sanceris. Nam que in deliciis est vivens mortua est.

Sublata tibi est causa nubendi habes qui pro te intre-
dat/ ne dixeris destituta sum Querela nupture est Ne
dixeris sola sum castitas sollitudinem querit/ pudica secre-
tum impudica conuentum Sed negocium habes et intercessores
aduersarij veris aput iudicem pro te dominus interuenit Judicate
te pupillo et iustificate viduam Sed patrimonium vis tueri
mariti pudoris est patrimonium quod melius regit vidua
quam nupta Sed seruus peccauit/ ignosce melius est enim
alterius culpam feras quam tua perdas Sed vis nubere licet
non quidem omen simplex voluntas causam non quero cur fin-
gitur Si honestum putas fatere Si incongruum sile ne accu-
ses diem Ne accuses propinquos Et presidia tibi desunt vtinam
non desit voluntas Ne te compellere liberis dicas quibus ma-
trem eripis Est enim quod facultati licet etati non licet
Cur matrem parantur nuptie inter nuptias filiarum Et plerumque
Sed post nuptias Cur adulta filia discat prius sponsum
matris erubescere Suasimus fateor ut vestem mutares
non ut flameum sumeres ut a sepulcro recederes non ut
talamum pareres Quid sibi vult noua nupta post ge-
neros Quam indecorum est iuniores tuis liberos quam
nepotes Sed ad propositum reuertamur Ne si morbo dolemus
vulnera peccatorum medicum relinquamus et dum alienis
medemur vlceribus vlcera nostra cumulemus Rogatur
ergo hic medicus Ne timeas quia magnus est dominus et fortas-
se ad egram dedignetur venire venit enim ad nos sepe
de celo Nec solum diuites sed etiam pauperes solet et famu-
los pauperum visitare venit et nunc rogatus ad petri
socrum Et stans super illam imperauit febri et dimisit il-
lam et continuo surgens ministrabat illi Sicut dignus
memoria ita dignus desiderio dignus etiam caritate
omnium in singulos dignacionis affectus Et facta mi-
randa visitare viduas non dedignatur et tugurij
vilis penetrare angusta Quasi deus imperat quasi
homo visitat Generis euangelio pro quo etiam nos Qui
oculis nostris venientem in hunc mundum non vidimus christum
videmus ei dum facta eius legimus inter esse Ut sicut
illi quibus appropinquabat fidem mutuabat ex illo
Ita etiam nobis dum gesta eius legimus appropinquat Vi-
des qualia habeat genera sanitatum imperabat/
febri imperabat spiritibus immundis Alibi ipse imponit
manus non solum ergo verbo sed etiam tactu curare egros con-
sueuit Et tu igitur que varijs mundi estuas cupidi-
tatibus vel forma viri alicuius capis vel pecunia
Roga christum adhibe medicum porrige ei dexteram tu-
am Tangat interiora tua dei manus verbi quia celes-
tis gratia interiorum venas scrutetur animorum pul-
set dei dextera secreta cordis alijs oculos luto in-
linuit/ ut videre posset Creator quia omnium docet nos
nre meores debere esse nature et corporis cinere
vilitate Nemo enim magis potest videre diuina ni-
si qui humilitate conscia sui nescit extolli Alius sacer-
doti se offerre precipitur ut carere in perpetuum lepre pos-
set exuuijs Solus enim mentis et animi potest sanare mundi-
ciam Quam ei sacerdoti se nouit offerre quem peccatis
nostris accepimus aduocatum Illum vtique cui dicitur tu
es sacerdos in eternum secundum ordinem melchissedech Nec
vereare mora aliqua sanitatis necessat imminet tibi
qui sanat a christo opus est ut remedium adhibeas
quod accepis Simul enim ut preceptum dederit cecus vi-
det paraliticus ambulat mutus loquitur surdus au-
dit febriens ministrat lunaticus liberatur Et tu
igitur que cumque in decore alicuius cupiditatis lan-
gues obsecra dominum fidem deffer nec ullam timeas

moram vbi adest oro adest verbum fugatur cupiditas libido
discedit Ne confessionis verearis offensam immo magis pre-
sume prerogatiuam In continenti enim que morbo corporis
ante ea laborabas christo incipies ministrare Potest et
etiam hoc loco videri petri socrus affectio voluntatis
ex qua sibi semen veluti future posteritatis est auctor
Ex voluntate enim nascitur sapientia quam sapiens in matri-
monium adsistit sibi dicens proposui hanc adducere in coniu-
gium Ergo voluntas illa que primo variarum cupiditatum
estibus madefacta languebat postea per apostolatus officium
in ministerium christi iam robusta surrexit Simul qualis
esse debeat que christo ministrat ostenditur oportet eam primo
carere varijs illecebris voluptatum vitare interni cor-
poris animi quoque languorem ut corpus et sanguinem christi mini-
stret Neque enim potest quisquam peccatis suis eger immune quo-
sanus immortalium sanitatum remedia ministrare.
Vide quid agas sacerdos ne febrienti manu christi
corpus attingas prius curare ut ministrare possis.
Si mundos eos qui fuerant ante leprosi christus iubet
occurrere sacerdotibus Quanto magis mundum ipsum que-
mit esse sacerdotem Non quidem igitur quod moleste ferat illa vi-
dua quod sibi non pepercerim qui nec michi parco Surrexit
ita quasi petri socrus et ministrabat illis Et bene surrexit
Sacramenti etenim typum apostolica iam gratia ministrabat prius
est ante surgere christi ministros iuxta quod scriptum est Surge
qui dormis et exurge a mortuis Didicimus igitur non sumpti-
bus egere viduas que donare consueuerunt Nec subsidio
quibus sepe in periculis maximis defense sunt virorum
copie maritalia his quoque officia vel a generis vel a proxi-
mis facille solere reparari esse etiam in eas diuinam miseri-
cordiam prompciorem Et ideo cum suppetere non videatur cau-
sa nubendi studium abesse debere Ex tamen consilio dici-
mus non precepto imperamus prouocantes potius vi-
duam quam ligantes Neque enim prohibemus secundas nuptias
sed non suademus Alia est enim infirmitatis contemplacio
alia gratia castitatis plus dico non prohibemus secundas
nuptias sed non probamus sepe repetitas Neque enim quod
licet et decet omnia mihi licent apostolus dixit sed omnia non
sunt vtilia Et vinum bibere licet sed plurimum non decet
licet nubere sed est pulcrius abstinere Sunt enim vincu-
la nuptiarum vultis scire que vincula Que sub viro
est mulier viuente viro ligata est legi Si autem mor-
tuus fuerit vir soluta est a lege viri probatum est
vinculum esse coniugium quo mulier ligatur et soluitur
Bona mutui amoris gratia sed maior est seruitus Neque enim
mulier potestatem habet sui corporis sed vir Et ne forte non con-
gruum tibi videatur seruitus esse ista sed sexus similiter Et vir
sui corporis potestatem non habet sed mulier Quanta igitur coniugij
necessitas que subicit alteri etiam fortiorem mutuis
enim necessitatibus ab vtroque seruitur Nec temperari
licet iugo subducere caput/ cum alterius intemperancie
seruiendum sit precio inquit empti estis nolite esse serui
hominum vides quam euidens sit coniugalis diffinicio serui-
tutis Non ego hoc dico sed apostolus Nec ille sed christus qui lo-
quebatur in illo Et hanc utique seruitutem de bonis coniu-
gibus diffiniuit Nam quasi supra habes Sanctificatus est
enim vir infidelis per vxorem fidelem Et sanctificata est mulier
infidelis per maritum fidelem Et infra quod si infidelis dis-
cedit discedat Non est seruituti deditus frater aut soror
in talibus Si igitur bonum coniugium seruitus est malum vero
coniugium quid erit Quando nequeunt se inuicem sanctificare
sed perdere Sed ut gratia virtutis viduas adhortamur
Ita etiam ad eterne disciplinam feminas prouocamus que cari-

qstat ex omib9 Et licet xpi grex Grex tamē malus pabulo vescit malus adhuc lacte nutritur Quib9 lupi illi qui latent in vestimētis ouiū sūt tancē di abstinētie spem ptendentes puocātes autē in tem perācie feditatē Et eni qz sciūt valida honera castitatis cū ipi ea atingere digittis nō queāt ab alijs sup modū exigūt cū ipi suare nec dū possint Sz in iusto subfasce sucubāt mensura eni honeris p mensura debet esse gestantis alioqn imposi ti ho neris fit iactura vbi vectoris īfirmitas est Nam et in fancium fauces strangulat esca robustior Et ideo sicut multitudo vectoꝝ nō paucoꝝ virib9 estima tur Nec tamē forcorib9 de alioꝝ infirmitate psr bitur Sz vnicuiqz quātū homis subire cupiat rela xetur manēte mercedis cumulo in vtutis augmē to Ita ecīa femīs nō laqus inicīedus Nō supra vi res abstinētie grauiores vectura subeūda est Sz relinquēdū ut vna queqz se pendat nō auctoritate aliqua coacta pcepti s; incremēto grē puocata Et ideo dimissis vtutib9 merces dimissa pposita est Nec aliud rephendit ut aliud pdicetur Sed oīa pdi cantur ut que meliora sūt pferat honorabile ita qz cōiugiū s; honorabilior integtas Nā z qui mat monio iūgit vginē suā benefacit z qui nō iūgit melius facit Cū igit bonū est nō vitādū est Et q est melius eligendū est Ita qz nō imponit s; ppo nitur Et ideo bn aplus dixit De vginitate at pcep tū dn̄i nō habeo qsiliū autē do Et eni pceptū in sub ditos fitur qsiliū in amicos dat Vbi pceptū est ibi lex est vbi qsiliū grā est preceptū ut adna turā reuocet qsiliū ut ad grām puocet Et ideo lex iudeis lata est grā at electorib9 resuata est Lex ut a nature finib9 culpe studio deuiātes adnatu re obsuacīā pene trore reuocaret Grā at ut el̄ctos cū studio bonoꝝ cū ppositis ecīa pmijs puocaret Et ibi distancia pcepti atqz qsilij si illū recorderis cui in euo ante pscribit ne homicidiū faciat ne adul teriū admittat nec falsū testimoniū dicat pre ceptū z eni ibi est ubi est pena peccati At vō cū pceptū legis mcorasset implesse qsiliū eidē dat vt vendat oīa z sequat dnm̄ hec eni nō pcepto ipetra tur s; p qsilio defertur Duplex naqz forma mādati est vna pceptiua altera voluntaria vn̄ z dn̄s in alia dicit vbi pceptū inualia si vis pfectus esse vende oīa tua Ergo hic liber est a pcepto cui9 defertur arbi trio Itaqz qui pceptū impleuerint possūt dicē Sui inutiles sum9 qz debuim9 facē fecim9 hoc ūgo nō dt nō dicit ille qui bona sua vendidit sed quasi repo sita expectat pmīa Sicut Scūs aplus dt Ecce nos reliquim9 oīa z secuti sum9 te Quid gō erit nobis Nō quasi inutilis sum9 qz debuit facē fecisse se dixit Sz quasi utilis dn̄o Qui commissa sibi talenta que sitis multiplicauit vsuris mercedem fidei atqz vtu tis bn sibi qscius meritoꝝ q securus expectat Et ideo ei cū ceteris dr Vos qui secuti estis me Sedebitis sup sedes duodecim iudicātes xij trib9 isrl At vō illis qui talenta suauerint Et si pmīa mi nora tamē pmīa pollicet dicēs Quoniā sup pau ca fuisti fidelis sup multa te qstituā Fides igitur ex debito misericordia ex pmio est Qui bn credidit ut ei credat emeruit Qui bn qtulit qui sum nō que siuit qz celeste est impetrauit Ideo gō pceptū non

datur qsiliū datur pceptū eni castitatis qsiliū integri tatis Sz nō oms capiūt vbū istud s; quibus datū est Sūt eni spadones qui de matris vtero sic nati sūt Quib9 nature necessitas nō vtus est castitatis hominib9 Et sūt spadones qui se ipos castrauerūt voluntate vtiqz nō necessitate Et sūt spadones qui facti sūt ab homib9 Et ideo magna in hijs qtinētie grā Quia voluntas facit nō necessitas qtinētem Nā decet integꝝ dīni opis s nare mun9 Nec illius forte par sit lubrico corporis nō teneri Nā et si erepta est subeundi istius palma certaminis erepta ecīa mat̄ia piculi Et qm̄s nō queūt coronari nō queūt tamē vinci habent alia genera vtutū quibus comēdare se debeāt Si fides firma sit si pflua mīcordia aliena auaricia frequēs grā Sz in istis nulla culpa Quia facti ignorācia Nō eadē causa eoꝝ qui ise ipos fīo vtuntur quo nō imprudent defle xim9 Sūt eni qui vtutis loco ponāt fīo culpā qpe scere Denīqz z si nrām volum9 pferre sentēciā quāmis sint statuta maioꝝ Consideret tamē ne quis id ad pfessionē infirmitatis trahat nō ad grām firmitatis Ergo nemo militet ne aliqn vincat Nec pedis vtat officio qui gradiēdi piculū reformidat Nec oculi intendat officio qui qcupiscencie timet lap sum Sed quid pdest carnē abscidere cū ecīa ipa cul pa sit in aspectu Nā z qui viderit mlierē ad qcu piscendū eā iā mechatus est eā in corde suo Et q similr viꝝ in qcupiscēcia viderit adulteratur Castos gō nō infirmos nos esse qūenit pudicos oculos hēē nō debiles Nemo igit ut pleriqz arbi trant se debet abscidē Sed magis vincē victores eni recipit ecīa nō victos Et quid argumēto pscto sit aplica forma pscpti Sic eni habes vtinā absci dantur qui volūt vos qturbari Cur eni corone oc casio et virtutis vsus eripit homi Qui natus ad laudē est ad victoriā pparatus est Cum ipa potius aīmi vtute castrare se possit Sūt eni spadones qui se ipos castrauerūt ppt regnū celoꝝ Sz hoc nō omib9 imperat s; ab omib9 flagitat Et eni qui mādata dat decretoꝝ semp debet tenere mensura Et qui pensa distribuit equitate debet examinis res uare Statera eni fallax abhominatio est aput dm̄ Est ergo min9 pondus z maius Sed vtrūqz nō recipit ecīa pondus eni maius z minimū et me sure duplices inmūda sūt in qspectu dn̄i vtraqz sūt pensa q diuidit sapiā Et ita diuidit vtute ut vires estimet singuloꝝ Et ideo dt Qui potest cape capiat Scit eni creator oīm affectus esse varios singuloꝝ Et ideo vtute pmijs puocauit Nō infirmitatē vinculis alligauit Sic z ille gentiū doctor bonus moꝝ auriga mroꝝ Et quidā intioꝝ rector affectuū Qui de se ipo di cerit legi mētis legē corpis repugnare Gaudē tamē xpi gratie cedē scit in qua varios cursus mētiū repugnare Et ideo neqz totam tū adhortacōnē integtatis intendit ut abo leret grām nupciaꝝ Neqz ita qiugiū ptu lit ut studia integritatis extinguēt Sz a qtinētie psuasione incipiēs ad inqtinētie re media descendit Et cū brauiū supne vocacōis forciorib9 demōstrasset deficē tamē in via ne minē passus est Ita plaudens porib9 ut nō des piceret z sequētes didicerat eni z ipe Quia

dns ihus alijs pane ordeaceu ne in via deficeret alys
corpus suu ut ad regnu gtenderet ministrauit Nec
dns ipe pceptu in posuit sz volutate inuitauit Nec
aplus pceptu statuit sz gsiliu dedit Sz no hoc hua
ni gsiliu huanaz viriu hre messura dine munus
nic gfitetur in se esse colatu Ut fidelr sciret pma
p fre scda disponere Et ideo existimo inquit non
statuo Et existimo bonu esse ppt instante necessita
tem No go copula nupcialis quasi culpa vitada sz
quasi necessitatis sarcina declinada Lex eni astri
xit vxore ut in laboribus z doloribus filios generet
Et gursacio eius ad viz sit q ei ipe dnetur Ergo la
boribus z doloib9 in generacione filioz adicitur nup
ta no vidua et dnatur ei vir sola subditur copula
ta no vgo Qm ante hoz vgo libera est que vbo
dei suu spopodit affectu Que sposu benediccionis
cu lampadib9 expectat bone volutatis lmce atte
sso Et ideo puocatur gsilijs no vinculis illigatur Sz nec
vidua pceptu accipit sz consiliu Consiliu autz no
semel datu sz sepe repetitu Et pmo dixit Bonu est
inquit mulierem no tangere Et itez volo oms sic esse
sicut me ipm Et tercio Bonu est illis si sic maneat
sicut z ego Et qrto Bonu est ppt instante necessi
tate Et hc placere deo et hoc honestu esse postremo
beacioze esse in viduitate pseueratem No tantu
suo gsilio sz eciam dei spu difiniuit Que na igitur talis
gsiliarij benignitate recuset Qui et volutati abe
nas indulgeat et id suadeat alijs q in se exptus
vtile iudicauit no facille gphendi nec fastidio
sius equari Que igitur refugiat sacta fieri corpe
et spu Cu supra labore sit pmiu sup vsu gra sup
opus merces Atqz hoc ita dico no ut laqueu cetis
iicia sed comissi iu ruris oparius agru huc cece
fertilem cnat Nuc in tegritatis flore vnate Nuc
viduitatis grauitate polente nuc eciam gingij fe
tibus redudatem Na z si dimissi vnius agri at fructus sut
Nec tanta ortoz lilia quante ariste segetu messiu
spice qplurim qz spacia capoz recipiendis apta
tur seminibus qua reditis nouales fructib9 feri
antur Bona go viduitas que tocies aplico iudi
cio pdicatur hec eni magra fidei magistra est
castitatis Unde z illi qui deoz suoz adulteria
et qbra venerantur celibatus z viduitatis sta
tuere pena ut emuli criminu multaret studia
vtutu Specie quide qua fecunditate quererent
Sz studio quo ppositu castitatis abholeret Na
et gfectus miles stipendijs arma deponit Et
relicto officio q gerebat adppa veteranus rura
dimititur Ut et ipe exitate laboib9 vite requi
em gsequatur Et alios spes future quietis sub eu
dis faciat opib9 pmciores Agricola quoqz matu
rior torqneda alijs estiua comitit Et iuuenili
grauatus ope pudencia cure senilis explorat
vite facille tende qua pmere ut iuuenescete
luxuria repmat et adolescente lasciuia falce
sucidat partoz quada partim castitatem
cocens eciam in vitibus expetenda Similis hec
vidua velud emeritis veterana stipedijs cas
titatis Et si gingij arma deponat domi tame
totius pace gubnat et si vehendis homib9 ocio
sa maritandis tame iuuenibus puida vbi cadt

vtilior vbi fructus vberior sit Quoz copula apcior
senili grauitate disponit Ita q si matuiob9 pocius
qua in moribus comititur ager cur putes vtiliorem
esse nupta qua vidua Qz si psecutores fidei psecuto
res fuerut eciam viduitatis vtiqz fide sequetib9 vidui
tas no psupplicio fugieda est sz teneda ppmio Sz fortas
se aliquib9 ppt suscipiendos liberos gnugia iterada
videantur Qz si filioz studio causa nubendi est vtiqz
vbi fructus est filioz causa no suppetit Quia q cuius
gsilij est itez expiri velle frustra teptat fecuditate
aut subire qua ptulit orbitate hec eni iterada ca
est filios no habentib9 Ergo illa que liberos suscepit
et pdidit cu ipa eni maior gtencio q spem generadi
hz Illa in qua no ne sibi videtur inter ipa repetitaz
federa nupciaz amissoz ptexere funera filioz Non
ne itez passura q repetit et ad ipos votoz cumu
los exceptaz orbitatu ymagines lamentoz strepi
tus phorescit vel cu accessis funalib9 vox ducitur
no ut pompe funeribus exequias magis putat qua
thalamu ppari Cur igitur filia dolores magis quos
times repetis qua filios quos iam no speras requi
vis Si grauis dolor est subterfugieda ca eius est
no petenda Na tibi quid gsilij tribua que liberos
habes que tibi causa nubendi nisi forte leuitatis
error et intemperancie vsus et sanctij cogit pec
toris gsciencia Sz gsiliu sobrijs no ebrijs datur Et ideo
aput libera gsciam michi smo est eni vtraqz vnu
est habeat sancta remediu honesta gsiliu Tu
in qua filia quid moraris cur heredes queris alienos
tu habeas tuos no filios desideras quos habes sz
suitute qua no habes hec est eni vera suitus in qua
infraccior amor qua no deflorate pignus vgini
tatis et plena sancti pudoris et gratie etas p
tatis comedat vbi offenssa grauior suspessior insolecia
gcordia infrequencior Quia no tempib9 inolitus
amor no ingens amis forma gciliat Molesta pietas
ut amare liberos metuas aspicere liberos erubescas
atqz inde oriatur causa discordie vnde solet mutuus
amor mulcere affectus parentu Generare filios
vis no futuros tuoz sz adussarios filioz Quid est go
generare alios filios nisi spoliare quos habes libos
Quib9 pariter auferunt et pietatis obsequia z gpe
dia facultatu Lex diuina celesti int se gniuges aucto
ritate gstrinxit et dificille manet mutuus amor
Tulit eni costa de viro et formauit femina ut sibi
eos inuice copularet dicens Erut duo i carne vna
No hoc de secudis sz de pmis nupcijs dixit Neqz eni
Eua scdm accepit viru Neqz sancta eclesia secudu
agnouit viru Sacmetu eni illud magnu est in xpo
et in eclesia Et ideo custodiedu est Sed neqz ysaac
alia preter rebecca sciuit vxore Neqz abraham
patre suu cu alia nisi cu sara sepeliuit vxore
Na in sancta rachel magis figura misterij fuit
qua ordo gniugij Et tame in ea quoqz habem9 q ad
pmi gniugij gram reffre possim9 Si qua pmo sposa
habuit plus amauit nec frans exclusit affectu
nec sponse amore gniugij intuctus abholeuit Ita
q Sanctus piarcha nos docuit quatu defre pmis
nupcijs debeam9 cu tantu pmis sponsalib9 ipe
detulerit Cauete igitur filie Ne et gram nupciaz
tenere nequeatis et molestias augeatis Amen

Explicit liber Sci ambrosij de viduitate ad viduas

Incipit liber sancti Ambrosij de lapsu cuiusdam virginis

Quid taces anima. Quid cogitacionibus
estuas. Quid non erumpis in voce et
mentis tue exponis ardorem ut
aliquod solacium capias. Hoc plane
hoc erit quasi remedium quoddam
egritudinis tue si apto ore concep
tum digeras scelus. Nam nimius timidum quamvis
grave cum fuerit aptum evaporans prestat refri
gerium passionis. Audite me qui prope estis et qui lon
ge. Qui timetis dominum et ecclesiam eius. Gaudete cum
gaudente tristamini cum lugente sicut scriptum est
Gaudere cum gaudentibus flere cum flentibus. Vos inquit
appello qui caritatem christi verissimam retinetis et non
super iniquitate gaudetis sed pocius ingemiscitis. Ad
vertite nunc verba oris mei. Et que ab hijs vel in
istis ex dolore procedunt iudicate et detecti sceleris
qualitatem mecum pariter perhorrete. Virgo nobilis
dicata christo sapiens erudita incidit in foveam perdicionis
Concepit dolorem et peperit iniquitatem. Se perdidit
et ecclesiam maculavit. Hinc omnis anima christiana grave
vulnus accepit. Quia datum est sanctum canibus. Et
margarite misse sunt ante porcos. Arabidis enim
hominibus nomen laceratum est sanctitatis. Et ab
inmundis et luteis preciosum conculcatum est propositum
castitatis. Hic estus animo meo hic insanabiles dolor
Quia unum malum bona plurima secum trahit. Et unius
anime peccatricis tota lucem pene obscuravit ecclesie
Audite me omnes populi et videte dolorem meum
virgines mee et iuvenes mei abierunt in captivi
tatem. Vere hec est captivitas ubi anime peccato cap
tive ducuntur. Assumam ergo prophetica voce et efle
biliter dicam. Ad te ergo nunc michi sermo est que ca
put horum et causa malorum es. Que multipliciter mi
sera cum gloria virginitatis nomen eciam perdidisti. Ne
fas est enim michi Zusanam vocari non castam. Non licet
nominari quod non est. Unde incipiam. Quid primum quid ulti
mum dicam. Bona commemorem que perdidisti an ma
la defleam que invenisti. Eras virgo in paradiso
dei utique inter flores ecclesie. Eras sponsa christi
Eras templum dei. Eras habitaculum spiritus sancti. Et
cum dico quociens eras necesse est ut tociens ingemi
scas que iam non es quod fuisti. Incedebas in ecclesia tam
quam columba illa de qua scriptum est penne columbe
deargentate et posteriora dorssi eius in palore
auri. Splendebas ut argentum fulgebas ut aurum
Cum sincera consciencia procedebas. Eras tamquam stella
matutina in domo domini. Nullum metum nullas tene
bras pertimescebas. Que est subita conversio. Que est
ista repentina mutacio ut de dei virgine facta
es corrupcio sathane desponssa christi facta es scor
tum execrabile de habitaculo spiritus sancti es efec
ta tugurium diaboli de templo dei facta es fanum
inmundicie. Que incedebas in ecclesia cum fiducia
ut columba nunc lates in tenebris ut stelio. Que
fulgebas ut aurum propter virginitatis decorem
Nunc vilior facta es tamquam lutum platearum eciam
indignorum pedibus conculcaris. Tu eras stellarum
dies in manu domini velud de alto ruens celo lumine
tuum extinctum est. Conversa es in carbonem. Ve tibi
misera et iterum ve. Que tanta bona propter par
vi temporis luxuriam perdidisti. Qua tibi spem
apud christum dominum reliquisti. Cuius membra tollens

fecisti membra meretricis. Quid te spiritus sanctus visitabit
tu cum repudiaveris. Qui se a cogitacionibus quoque sordi
dis longe facit. Sed veniamus ad humana ut illa divina
noscantur. Aspice quis sanctorum aut que sanctarum tibi ap
propinquare non horreat. Aperi oculos si potes erige frontem
si audes aliquem sanctorum fiducialiter intueri. Nonne tuam
faciem consciencia commissa tamquam plumbum inclinat et pre
mit. Nonne tenebre ante oculos tuos et dura caligo
verssatur. Nonne timor et tremor animam tuam et membra cas
savit. Si ergo homines in carne constitutos aut aliquo de
licto obnoxios non poteris intueri tanta gravi confusio
ne sepulta. Quid facies coram sanctis apostolis. Quid
facies coram Helya et Daniele et cunctorum prophetarum exer
citu. Quid facies coram Maria et Tecla et inmaculato
choro puritatis. Quid demum facies coram omnibus angelis. Non
ne splendore et claritate inmaculatorum quasi fulminibus
percussa contuderis. Sed dictura es forssitan non potui
sustinere quia carnem fragillem circumferebam. Respondebit
tibi beata Tecla cum suis innumerabilibus socijs. Et nos
eadem carne amicte fuimus nec tamen plenum propositum
castitatis nostre fragillitas carnis potuit mutare.
Aut sevicia tyrannorum per varia tormenta decerpere. Revera
non potest caro corrumpi nisi mens prius fuerit corrupta.
Remanebit ergo in crimine anima que carnem prodit in crimine
Sed dictura es nolui hoc malum sed passa sum violenciam.
Respondebit tibi fortissima Zusanna cuius tu fallaciter
baiulas nomen. Ego inter duos presbiteros posita inter
duos utique iudices populi sola inter silvas orti constitu
ta vinci non potui quia nec volui. Tu ab uno ineptis
simo adolescentulo et in media civitate quomodo potu
isti vinci fratre. Nisi quia ultro viciari voluisti. Quis
demum tuas voces audivit. Quis obluctantem senssit
ut ante hec concedam post illatam violenciam detegere
scelus si non alijs vel parentibus vel tuis sororibus de
buisti ut esset hec excusacio infellicitatis. Esset consci
encie plena purgacio si hostem pudicicie tue deduxi
sses in publicum. Sed erubuisti forssitan ne te violatam
multi cognoscerent. Ut quid timuisti ubi non erat timor
Nisi ut tacendo crimen adulterio sociares. Iste ante
pudor prohibuit confiteri. Quid de secunda commixcione di
cis. Quid de tercia commixcione feditatis. Cessent iam violen
cie figmenta. Cessent ruboris argumenta ubi tocies
membra illa dicata christo celesti mechi tui visceribus
poluenda prebuisti. Horret animus mens ebetescit
cum ad nimium sceleris pervenitur. Nam et medicus quamvis
sit fortis animo tamen cum alcius secat vulnus puto
ex aliqua parte sustinebit horrore. Heu perdita iam
me intelligis iam me sentis omnes vias excusacionis
penitus claudere. Quantum tibi mali et in anima et in corpe
nefaria libido contulerit. Non ista de te confusione tuus
speraverat pater qui te sibi singularem gloriam compu
tabat. Non hunc luctum et has lacrimas ex te sibi nasci
crediderat mater que partus sui gemitus per tua vir
ginitate solabatur. Non fratres tui non sorores non proximi
hoc a te dedecus expectabant. Quos omnes quasi uno
gladio tui sceleris sauciasti graviter. Et si fuisses
qui forte defuncta flessent te modicum propter desiderium
parentes sed exultassent granditer quia inmacu
latam premiserint virginem hostiam vivam deo propiciatricem
suorum delictorum. At nunc plangant mortuam et non mortuam
lugeant vivam et non vivam mortuam utique gloria virginita
tis vivam dedecore turpitudinis. Maledicit mater
suo uteri ex quo in hac luce infelliciter processisti
Ingratus est pater suis visceribus te quibus satagens fudit
Nec tamen modum suo labori reperiunt. Nisi hoc pla-

ne solū videntur habere solaciū Quia nec pater cōpu
lit nec mater coegit ut virginitatē ꝓfitereris quā
ultro ꝓꝓa voluntate ꝓfessa es. Nā scio cū multas
tibi dificultates tuus genitor ꝓponeret cū arduū
esset iter suade virginitatis Nō solū ptinaciter res
titisti sed eciā revelacōnes tibi datas dixisti terri
biles Nunquā tu ergo mediocrē mercedē sibi spera
bant, ex quo nō suo ꝓposito restiterūt, intantū tibi
misera intelligis pondus iudicii crescere quia non
suasti q ultro ꝓmisisti Quibus te spiritus sperēs ille ne
quissimus obligauerit, quibus te venenis infecit, q ille
qui euā decepit ut tua te castitate ꝓuteret tanta
animi tui fecerit oblivione Nō es memorata diei
sacti dnice resurrectionis in qua dīno altari te obtulisti
velandā Jn tanto tamq̄ solepni ꝯuentu ecclesie dei int'
lumina neophitorū inter candidatos regni celestis
quasi regina regi nuptura ꝓcesseras Nō es memora
ta qualis ad te die illa facta est alocucio Aspice fi
lia et intuere virgo quantus ad sponsi tui et dni gloriā
ꝯuenerit populus Servare oportet fidē quā sub tan
tis testibus polliceris Semper cogita cui virginitatē tuā
spoponderis Felicius est te cū xpo sanguinē fudē quā
perdere castitatē Hiis tunc illo die ꝯsecracionis dictis
et multis super castitate promis sacro velamine tecta
es ubi oīs populus dotem subscribēs nō atramēto
sed spū clamabat Amen. Sudor lacrimis cū hec re
cordor compungor stimulis cū ad hec humana exempla
ꝯsidero Nā inter decē testes ꝯfectis sponsalibus nup
tiis ꝯsumatis que nis femina viro ꝯiuncta mortali nō
sine magno periculo ꝓpetrat adulterium Quid at
ubi inter innumerabiles testes ecclesie corā ange
licis exercitibus celi facta copula spiritualis per adul
terium solvitur nescio an possit ei ꝯdigna mors ac
pena cogitari dicit enim aliquis melius est nubere
quā uri hoc dictū ad nō pollicitā ptinet ac non
dū velatā Ceterū que spondet se xpo et sacrū ve
lamē accepit iā nupsit iam inmortali ꝯiuncta est
viro Et iā si voluerit nubere cōi lege ꝯiugii ad
ulterium ꝓpetrat ancilla mortis efficitur Si hec
ita est quid de ea dicendū est que occulte furtiua
turpitudine ꝯstupratur et fingit esse q nō est habi
tu virgo factu nō virgo bis adultera et in actu et
in aspectu Sed ad te iterū redeam que oblivione tā
torū bonorū passa malorū es Quomodo tibi in actu illo
ignominioso nō veniebat in mentē habitus virginalis
processus ad ecclesiā inter virgineos choros Quomodo ocu
los tuos nō perstringebat lux vigiliarū Aures tuas
nō penetrabat hymnorū spiritualiū cantus mentem
tuā nō ventilabat lectionū celestiū virtus hic
vel maxime clamante aplo fugite fornicatorē Quia
omne pecm q cūq̄ fecerit hō extra corpus est Qui
autē fornicatur in corpus suū peccat Cū dicit in corpus
suū tamē in xpo cū peccare demonstrat Nā et subiun
git nō estis vestri Empti enim estis precio magno
glorificate et portate dm in corpore vestro Et iterū dicit
fornicatio autē et oīs inmundicia nec noīetur in
vobis sicut decet sanctos Et seposita omī adula
cione sententiā figitur apli hoc inquit scitote in
telligentes Quia oīs fornicator aut inmundus aut avarus
nō erit in regno xpi et dei heres. Hec tanta et tā
terribilia nō veniebat ad mentē cū ad illud opus ne
farium tua membra plecteretur Sz mortifera te obli
vio tamq̄ in gurgite altissimo demergebat Et tamq̄
captiuā execrabilis libido ducebat Nonne vel illū
locū tabulis separatū in quo in ecclesia stabas recor
dari debuisti Ad quē religiose matrone certatim

currebāt tua oscula petentes te sanctiores te q̄ digniores
Nōne vel illa precepta que oculis tuis ipse scriptus paries
gerebat recordari debuisti Divisa est mulier Et
virgo que nō est nupta solicita est que dni sūt quomodo
sit sancta et corpore et spū Tu autē in ꝯtrario vertēs dictū
ita cogitas ita agis ut nec corpore sis sancta nec spū Cor
pus quidē fornicando Spūs autē virginitatē mentiendo
ꝓ nephas solet fama subsequi tua at ad malū fama
ꝓvenit Nā cū ante triennium rumor quidā et susurra
tio de te fuisset tu sinceritatē ptendebas Et vindic
tā de maledictis in ecclesia publice postulabas Quos
estus ego sustinui quos pr tuus ꝓ tua sustinuit opini
one labores Requirētes singulos astringētes ut ad
auctorē infamie veniremus. Grave enī sz frustra
hymnū virginitatis exposui q et gloriā ꝓpositi et ob
servanciā pariter apte decātares Seminavi secus
viā seminavi in spinis sciam in petrosa Aut eciā ex
corde tuo verba volucres id est demones rapuerūt
Aut malis cogitacōibus suffocata sūt Aut aruerūt
nimio ardore libidinis. Heu me quia tibi putabam
edificare aurū argentū lapides preciosos Jnventus sū
ligna fenū stipulā arsuras materias laborasse
dicā et ego sedm ꝓpham Heu me quia factus sū sicut
qui colligit stipulā in messe Et quidē si in te solam
dapnū fecisses esset quidē tristicia sz forsitā tolle
rabilis Nūc vero quantas aīas tuo scelere sauciasti
Quantas aīas ꝓpter te de ꝓposito suo penitere fecisti
Quanta eciā labia fideliū inquinata sūt viā dni
blasphemādo Aperuit in nos gentilitas os suū ad
uersus ecclesiam facta synagoga iudeorū ꝓpetuū dede
cus exptauit Et si quis de hiis unū scandalisaverit
mola ꝯuligatus precipitatur in mare Quid de te ꝓnūc
tias ꝓ cuius scelus omnes aīe sauciate sūt et nomen
dni blasphematū est Nōne quocies dr virgines to
cies tibi cumulus iniquitatis accrescit Jaces certe
vulnerata iaces certe ꝓstrata Cupio ꝓdesse sed sub
venire nō possū quia totū caput in dolore fit et
totū corpus in mesticia A pedibus usq̄ ad caput sicut
dicit ysaias ꝓpheta Nobis erat intollerabile de dei
virgine vel turpe aliquid dici Nec hoc verita es nec
hec ante oculos habuisti Ne venires timeas i gau
diū et eos habes infestos qui ꝓ tua opinione labora
bāt Multū temeraria multū audax ut te ꝯsciencia
nō terreret et simulata virginitate putares te eciā
deum posse deridere Sz ille qui dixit Nichil ocultū
q nō revelabitur Et vos quidē fecistis in oculto ego
autē faciā in manifesto Jlle qui nō mentitur furtiuū
scelus deduxit in publicū et in ꝯspectu solis huius
tenebrarū vestrarū opa denudavit Quo q ptendit
simo crudeliora inveīt Et cupiens mederi nō in
venit oblita ergo ꝓpositū oblita parētes oblita eccle
sia tota oblita gloria virginitatis oblita honore
oblita dignitate eciā presente oblita ꝓmissione re
gni oblita terribile iudiciū Amplexa es corrupcione
et ꝓtulisti fructū ꝯfusionis fine vero morte senssias
et in tritu sempiternū Et certe nō habebis q de nos
tra negligencia ꝯqueraris Quia denique ad officiū ptinet
pastoris tibi et oībus nō negatū est dileccione spi
rituali adhibita quo eciā facta nō desinit obli
ta domū patris ut scriptū est ad monasteriū virginale
transisti Jnter tot posita nō dico tuta esse debue
ras si voluisses sz eciam aliis tutelā prestare po
tuisses. Ysaias ait Nō est malagma imponere Jn
firmitas tua omē humane medicine exclusit auxi
liū Et licet tā boni quā mali iusta indignacōe
promoti te omi populacōe dedecoratā omī tormēto

yehene discruciatam iudicet morte multandam quam ignibus
suadam. Ego tamen qui scio graviorum facinorum tor
menta et sine fine in perpetuas animas manere cruciatus
merito secundum divinam sentenciam dabo consilium. Solu
cium et unicum temptandum est remedium quod divina voce
per ezechielem miseris porrigitur. Nolo inquit mortem
peccatoris quam ut convertatur et vivat. Non temporali
bus utique sed eternis aliis te volo affligi cruciatibus per fu
turis utique non animam perditurus. Hec sentencie dei vo
cat ad penitenciam peccatores. Et iterum post inquit conver
tere ad me. Nunquid resina non est in galaad aut me
dicus non est tibi. Quare non est sanitas filie popu
li mei. Hec utique dicta penitenciam sapiunt. Peni
tencia vero non verbo agenda est sed facto. Sed hec
sic agitur si tibi ante oculos ponas de qua gloria
ruisti de quo libro vite nomen tuum deletum sit. Penitu
tudo ergo est necessaria medicine. Sed quanta putas
et qualis necessaria est penitencia. Que ante anima
aut velud adulteria. Vide ergo si simplex adulterium
est aut duplex sit per illam necem que facta dicitur in occul
to. Et secundum consciencie malum exhibenda est penitencie
magnitudo. Nec aliud posse esse remedium post
unicum babtismum quam penitencie solacium. Et te
positam credas prope ipsas tenebras exteriores ubi
est fletus oculorum et stridor dencium sine fine. Cum hec
certa fide sicut est animam conceperis anima necesse est
animam purificatrice tartareis penis yehene ignibus
tradi. Ergo hec tecum cogitans et mente contractans
facti tui ipsa iudex esto crudelior. In primis omnis
cura vite huius mundi in contempnenda tibi est. Quasi
mortua te estima sicuti es. Quomodo possis reviviscere
cogita. Deinde lugubris tibi accipienda est vestis et mens
et membra singula digna castigacione punienda.
Amputentur crines qui per vanam gloriam occasionem luxu
rie prestiterunt. Defluant oculi lacrimas qui masculum
non simpliciter aspexerunt. Palescat facies que quondam
rubuit inpudice. Totum denique corpus in cinctum a
ieiuniis moliatur cynere aspersso et optu cilicio per
horescat. Quia male tibi de pulcritudine placuit
talis vita quamvis afflictione contineat vis labore et cu
in decore eris subire contempta dum modo ab eternalibus
penis libereris. Talis accio penitencie si fuerit per
severans audebit sperare et si non gloriam certe vel
pene vacacionem. Dicit enim deus convertimini ad me et
ego convertar ad vos. Cor vero sit liquescens tamquam ce
ra ieiuniis inquietet se ipsum et cogitacionibus ven
tilans. Quare sic sit ab iniquo subversum sensus
eciam arcetur quam membra corporis cum haberet domina
cione malo cessit imperio. Sic conversus david iusti
ficatus est. Sic ninive peccatrix illa civitas incumben
te sibi interitu veniam promeruit adeo ut ei parceretur
et evasit interitum. Peccatores convertimini in toto
corde vestro in ieiunio et fletu et planctu. Scindite
corda vestra et non vestimenta vestra quia pius et misericors
est dominus. Sed tu que ingressa es agone penitencie
infesse misera fortiter adhibe te tamquam naufra
gii tabule. Speras te per ipsam de profundo criminum libe
rari posse. Inherere prime usque ad exitum vite tue.
Nec tibi presumas ab humana die veniam dari. Quia
decipit te quicunque tibi hoc polliceri voluerit. Que
enim ipse in deum peccasti ab illo solo quere reme
dium. Qui futuras penas yehene prevenias in hoc
parvo vite spacio compensaverit se ipsum ab eterno
iudicio liberabit. Grandi plage et alte prolixo
opus est medicine. Grande scelus grandem habet
satisfaccionem. Nam non est dubium levius esse crimen

ubi peccatum suum homo ultro confitetur et penitet quam ubi
celans mala invitus detegitur et nolens publicatur.
Illud gravius est scelus. Quod tibi utique provenisse ne
gare non poteris et ideo forcius est dolendum quia pec
catum est fortiter impressum. Nam si mente cerneret ho
mines quale iudicium emittet mundo sensus humanus
non dispergeretur vanitate seculi si non infidelitate gra
varetur. Quantum vis et quale vis cruciatum ad penas libe
tissime sufferret eciam si longior esset vivendum modo
ne illas penas eterni ignis incurreret. De te autem
quid dicam fili serpentis minister diaboli violator
templi dei qui in uno scelere duo crimina perpetrasti
adulterium utique et sacrilegium plane ubi vas christo obla
tum domino dedicatum demencie temeritate polluisti. Bal
tasar rex ille persarum quia in vasis divinis que de templo
illuc fuerant aperte eius sublata bibere cum suis ami
cis et concubinis usurpavit ipsa nocte angeli manu
percussus crudeli morte punitus est. Quid de te ar
bitraris proditor pariter et proditor quia vas raciona
bile consecratum christo sanctificatum spiritu tu miseratus
impie et sacrilege polluisti. Et tu proposita immemor
et divini iudicii contemptor. Melius enim fuerat te
fuisse nec natum ne te sibi iehenna prius filium ven
dicaret. Et licet te ipsum consciencia sceleris agat per
dimissa precipite fugit enim impius nemine persequente
licet et dure peccati ymagines dormientem quoque perterreat
ne dum vigilantem tamen neque a pastore eciam omnium morbi
de vel moriture denegatum sit. Do consilium petas ultro
carcerem penitencie obvias cathenis viscera autem
tua gemitu ieiuniisque discrucies sanctorum petas
auxilium iaceas sub pedibus electorum ut non tibi per
cor impenitens thesaurizes iram in die ire iusti iudi
cii dei. Qui reddet singulis secundum opera ipsorum. Nec te in
eorum numero constituas quos luget paulus qui ante
peccaverunt inquit et non egerunt penitenciam super
inmundicia fornicacionis et libidine quam gesserunt.
Nec tibi de multitudine peccancium similium blandiaris
et dicas non solus hoc egi multos habeo socios. Sed
recogita quia multitudo sociorum impunitatem non facit cri
minum. Nam sodoma et gomorra in totis quoque civitati
bus innumerabiles utique habitabant. Ecce omnes pariter
qui libidinose corpora sua tractaverunt ymbribus
igneis conflagrati sunt. Solus autem loth de illo inevi
tabili effugit incendio quia ab illa turpitudine
se prestiterat alienum. Exclude ergo vel miser infelix de
corde tuo blandimenta serpentis. Et luctu et fletibus
dum in corpore tuo in mundo ista illa tenebrosa versatur
remedium tibi in die necessitatis acquire semper ante
oculos habens apostoli sentenciam quia omnes nos mani
festare oportet ante tribunal christi ut ferat unusquisque
propria corporis sui secundum que gessit sive bonum sive malum.
Quis consoletur te virgo filia syon. Quia magna fac
ta est sicut mare contricio tua. Effunde cor tuum sicut
aquam in conspectu domini. Extolle ad eum manus tuas pro re
medio peccatorum tuorum. Accipe igitur lamentum et primo quidem
in illo die psalmus quinquagesimus intimatur quia in ne
gocio tali cantatur usque ad versiculum illum cor contritum
et humiliatum deus non spernit. Gemitu lacrimisque prorum
pe iuxta hanc lamentacionem non sine compunccione cordis
in conspectu dei ut dicas fide Quis dabit capiti meo
aquam et oculis meis fontem lacrimarum et deflebo
vulnera anime mee conversi sunt dies festi mei in luctum
cantica mea in lamentacionem. Recessit sonus hymnorum
et leticie psalmorum et successit stridor dencium et
fletus oculorum obmutui et humiliatus sum et silui a
bonis et dolor meus per singulos dies renovabitur

concaluit cor meū intra me et in meditacōne mea ex
ardescet ignis Timor et tremor venerūt sup me et c
texerūt me tenebre Abissus circūdedit me et tremor
dimersit caput meū in scissura inferi . Heu me qua
facta sū sicut sodoma et cobusta sum sicut gomorra
Quis miserebitur cineri meo Durius ofendi quā
sodoma que legē nesciens illa deliquerat ego ac
cepta grā peccaui Si homo peccet in hoiem erit
qui intercedat Ego peccaui in dno que ꝓpiciatore
in venia Concepi dolorē peperi iniquitatē lacū fo
di et egressi illud et incidi in fouea quā operata sū
Ideo cōuersus est dolor in caput meū et in verticē meū
iniquitas mea descendit et iudicia mea ante pedes
meos Nō fui memor nouissimoꝝ et cecidi miserabi
liter nec est qui consoletur me O quā acerbus fructus
luxurie amarior felle crudelior gladio Quomodo facta
sum in desolacōne subito defeci perij ꝓpter iniquitate
mea velud sopnium surgētis Ideo in ciuitate dni uul
lificata est imago mea deletū est de libro nomen
meū facta sū sicut nocticorax in domicilio sicut
passer vnicus in edificio Nec qui consoletur me inuenio
Consideraui ad dextris et video nec est qui cognoscat me
perijt fuga a me et nō est qui requirat aīam mea
facta sū sicut vas pditū Audiui vituperacionē oīm
circūhabitanciū Ve diei illo in quo me infelix genuit
vterus et lux ista crudelis accepit Oportuerat
me fuisse nō natā quā sic in gentibus fabula fierē
ꝓpter me confusio et in ꝓperiū facta est famulis dni et
eū digne colentibus. lugete me montes et colles luge
te me fontes et flumina quia fletus filie ego sū luge
te me bestie silvaꝝ reptilia terre et celi volucres et
omes aīe que vita fruitis Nūc vos beate fere et bes
tie quibus nullus metus de inferis neqȝ post mo
dum reddenda racio Nobis manet pena crudelis
tartari Quia habentes sensum delinquimus ideo
nō est pax peccatoribus Meū peccatū mea iniqui
tas nō sūt similia offensis homi Quia horibilis
hec est iniquitas Carnē pollicita seruare virginē
et castitate ꝓfessa mentita sum in dnm altissimū
Ideo nō est michi fiducia invocare dnm altissimū
qȝ obstructū est os loquenciū iniqua Na malum
meū ꝓpheta cecinit Ecce qui elongāt se a dnō pe
ribūt disperdit omem fornicantē a se Et si adest
lingua faucibus meis et in puluere mortis deducta
sum Verū tamē clamabo ad dnm dū adhuc tempus
est dū datur spaciū quia in morte nō erit memoria
et in fno nō est confessio Dne ne in ira tua arguas
me neqȝ in furore tuo corripias me Quā sagitte
tue infixe sūt michi nec est sanitas in carne
mea a vultu ire tue nō est pax ossibus meis a
facie peccatoꝝ meoꝝ Quā iniquitates mee sup
gresse sūt caput meū sicut honus graue grauata
te sūt sup me putruerūt et corrupte sūt cicatrices
mee a facie insipiencie mee Miseris aflicta sū
et incuruata sum in fine rugiebā a gemitu cor
dis mei Cor meū conturbatū est in me dereliquit
me virtus mea et lumē oculoꝝ meoꝝ et ipm non
est mecū Deus repulisti me et destruxisti me oste
disti michi dura potasti me vino conpunccionis ex
pulsa sum ab oculis tuis iam nō adiciā ut respi
ciam ad templū sanctū tuū facta sum in extiminiū
Que vtilitas in sanguine meo dū descendo in corrupcōe
Nunquid mortuis facies mirabilia Tuus sermo est
tua ꝓfessio est Nolo mortē peccatoris sed conuersione
ut possit viuere Ad te dne conuersio mea Qui solus
potes nouare oīa Tu ab inferis aīas reuocas et
solius cōpeditos Tu deus erigis elysos cecos illūīas mor
tuos suscitas etiam sicut oīs pdita quere famulam
tuā ne lupus crudelis occidet Multi dicūt aīe mee nō
est salus illi in deo eius Sed et tuū consiliū tecū est qt
sūt dies famule tue qn facies iudiciū Defecit aīa
mea in salutari tuo Defecerūt lacrimis meis oculi
mei Effusa est in terra gloia mea qm respicies ꝓpter
iniquitatē corripuisti me et tabescere fecisti sicut
aranea aīam mea Memento dne qȝ puluis sum vi
de humilitatē meam et laborē meū et remitte michi
ut refrigerer prius quā abeam et amplius nō ero.

Incipit liber Sancti Jeronimi ad amicū egrotū.

uamquā certissime nouerim expe
riencia tua alienī consolamīs leua
minibus ac remedijs nō indigere
Cū angores et erumpnas languidi
corporis stuporemqȝ mēbroꝝ rige
ciū Vigentis calentisqȝ animi
fellicitate ipe confoneas ac medita
racione cures atqȝ cōponas . Tamē inter aduersa ꝓsi
diū inter morbos remediū inter curas solacium
In fluctibus aliene manus remigiū semp queritur
et optatur Pars est procul dubio et iam maxima eoꝝ me
delaꝝ fraterni consolaminis fructus et fomes dictoꝝ
mulcedium consolacionum leuamen fessis animis intro
ducit Et si nō corporeis in membris recessibus tamē
et abditis spūali studio conponit hoiem et inserit ut
medicus sospitate Iuuat qȝ conamina exhaustaꝝ
viriū sub longaꝝ sarcina pressuraꝝ Maxie cū scrip
tū sit frater fratre adiuuans exaltabit . Ob hoc
ergo quoniā diuitaꝝ reꝝ religiosa necessitas ita
me detinet occupatū ut frequentatū corporalis
accessus Erumpnas tuas visitare nō detur facultas
placuit sicut petisti ut qualicumqȝ solacio scripturaꝝ
lenirem tam longa temptamenta virtutis ymo pocius
salutis comodū visitare Et animū xpiane virtute
fundatū in robur maximū pmouere . Qui regnoꝝ
celestiū preda censū qȝ muneris sempitn̄i contendi
mus occupare Esse nō possimus sine aliqua cōgres
sione victores Nunquā enim delicata aut ignara
certaminis virtus victorie palmiferꝝ culmen ascen
dit aut pmiū de subactis aduersis accipit Qui vic
toria cariorem vilissima sui iudicat corporis vitam
Nec enim mortis conterritur metu Cui de morte nascitur
vita preciosū est illi et sanguine fundere felicitatis
est enim in felicitate pugnare . Summe sanctitatis est
acerba vulnera sustinere Iactura qȝ mēbroꝝ fore
opinatur maximū lucrū Et quod est vltimū dita pre
clarū est illi in ipo certamine palmiferi creditori
aīam reuocare Melius enim sit racio terminatur si quod
nature debetur virtute soluatur . ferenda sūt igitur
fr̄ cuncta pro que te dns afliccione longissima voluit
experiri et in magna pmia destinari . Quis enim cristi
Nō iam submissis viribus ferat istos in euitabiles
casus et pnīciose calamitatis incursus atqȝ mor
bos infectos quantū video iā cū ipo corpore mortuo
Cū periculis iā necesse est congrediatur et certet que
tempestas inter fluctus inuenit Et quamuis nemo
libens piculū paciatur aut ferat Tamē sub pondere
periculi cogente necessitate durat . Sed alia in
accidit anxietas Que merroribus duplicatis meos
sensus inuoluat Et mordacibus curis in explicabi
les curas imponat Mouet enim quod cū talibus temptame
tis Et cū tam obstinato morbi certamine michi so
li contigerit dimicare Cū alios nouerim et mitio
ribus plagis esse correctos et cōpendioso luctamine
extitisse victores Cur michi dns nō cū ceteris cer
tamen indixit Cur me nō sicut ceteros castigauit.

Primo eni no debes in tam arduo certamie gstitutus
de humilibus cogitare Inferiora eni sut pmia Inferio
ribus pugnis Ubi demu fortiora fortioribus in pe
rantur fortiore forcior muneris sequitur ascessus
Et ideo ignominiam iudicat fortis cu inferiore gpo
ni Magnus est eni qui vicerit magna deuocio
nis est maxime maxima sustinere Ingentis vir
tutis est Ingencia superare Nam meritis eminc
cioribus excellit ceteris aput rege Qui pluri
mu pturbauerit cauma bellorum et rediderint su
perata victore Adest demu preda in ipo gflictu
ggrues qualitati certamis merito destimata vit
toris Nu[m]mero castrenssi pondera pviribus reges
in ponut Medici pcausis medelas impendut Qui
curandus est no dicit medico qua lege curetur
Non miles eligit quo mitatur Nec suus quo ver
bere castigetur Horum eni ex maioris pendet arbi
trio no est in potestate subiecti Ergo qui supna
regimur potestate Et int mudi miserias mille mo
dis corigendi verssamur Nec nostru est depotesta
te dni aut plagas eligere aut alia certamina que
ferendo vincamus Sicut nec suorum est eligere dnis
genera flagellorum Nuqua exarbitrio pendentis
pendet licencia verberatis potestatis est emeda
re Condicionis est sui subiacere Regis est hominis
inponere et militis sustinere Qumpe cu ab ipo
rege michil gerat iniustu Qui suis legionibus
p virium qualitate bellicos sudores in pones for
tes mitit ad forcia inferioribus gpetencia iubet
ut nec inferior gtra pprias vires certamie poten
cioris arcetur Nec potencior inferioris granamie
de gratis meritis humilietur Et du hoc agitur
ut nullus in alieno immoretur a certe sucubat
omes cupit esse victores Nec inimicus est me
dicus qui ferit ut periculu tollat et mulnere
mulnus excludat Nec adurssatur patrius affectus
si liberos noceat amplexibus flagellorum paterna
eni flagella exercicia sut innoxie pietatis Ergo
quonia castigacio corigentis amoris est causa
cu de pietate descendat ama medicu percussore
Cuius plaga mater est medicine Nichil eni im
piu pietas parit ut utrutibus amplexis fructu
pietatis spualiter curare in cludat Ego inquit
dns occidam et viuere facia percucia et ego sana
bo Sed dixisti Ergo ferit pietas ferit utiqz Ne
impietas iudicetur si no corigat delinquente Cu
eni no desit in hoie q curetur ferit ut curet ut
sut manus medici que multa ledendo gferut sani
tate no sine murmure pacientis hoc modo et nos
sub cura ictus medentis Inter ipas merozis angus
tias sit in dnm in iniuriam ut in medicu mulnerati
qui curatur et dolent Agredere igitur fr sustine
cie remediu tuu Quo valeas granida teptacio
nibus sarcina leuigare et pericula du pateris
supare Iaccta membra animus rigidus gsoletur
et curet Regimi teneat virtus in tra corpus anxie
tatibus captiuatu ut aia inclusa periculis vige
at ipius libertate virtutis Qua in gflictu teptacio
nis vaie legalibus tubis iam dudu visa est pparari
Et in ipo vestibulo diuine suitutis Contra infestas
calamitates armari Fily inquit accedens ad suitu
tem dei sta in iusticia et timore Et ppara aiam tua
ad teptacione Ergo cu teptacio nris utilitatibus
progetur no est mirandu si nobis eius ardor ac
cidat Sicut beatissimus petrus in epla sua monet ac
dicit Nolite mirari ardore accidente vobis qui ad tep
tacione vestra fit ne excidatis inter varios seculi
fluctus frequentibus pcellis xpiana vita quatitur atqz
teptatur Et pssuris innumeris letatur et crescit Qd
salomo beatissimus ppheta et satis illustris testatur
et probat Coniungere inquit dno et sustine ut cres
cat in nouissimo vita tua Nauigiu vite nostre agita
cionibus gaudet sola tranquillitate turbatur Stupet
eni cursus cessantibus ventis periclitatur si periculis
no pbetur Incertu est eni utru ad dnm ptineat que
pressura mater gloie ventilando no purgat preme
do no nutrit castigado no pbat cedendo no curat Na
cu verbera nobis atqz varia teptameta amor dinus
impendat ac si medicus gferat remediu de gtrariis
et torquedo sanat No se pbat ad amore ptinere dni
Qui plagis medicinalibus no meruit subiacere Sed
forssitan dicis Si meus est amator deus Cur me igitur
amatoris mei flagella grani laceracione mestificat
et ledendo gturbat Si me amplexibus flagellorum tor
quet qui amat Iam parte odii falsus amor excecat
iam male oderit ne torqueat ymo caue ne oderit roga
ut amare dignetur Amor eni emendat odiu vero su
pliciu minatur Amor disciplina gsueuit impendere
odiu vo dictante sentencia reatu recitare Ex odiu
uanitate humani generis ex deo in hoiem ppagatur et ideo
hominis est q odit aut irascitur deus odit du offendi
tur Irascitur du no rogatur offenssus In odiu eni sui
prouocat dnm Qui factis odibilibus se odibile facit
et offenssu rogare gtepnit Ceterum amat deus hoiem
ut artifex fabrica Sed odit mala opa quibus fabri
ca urgetur in lapsu et cogitur in labina Ergo qui ma
la opera odit malorum operum no potest amare factore
Sicut salomon ptulit dicens Odio sut inquit deo im
pius et impietas eius Ergo melius est in hoc mudo
annis urgentibus periculo Cuius senectute pimit ac
sorbet occasus ex amore dni medicinalia sustinere
verbera Qua ex odio insanabile expectare plagam
Et sub fulmine sentencie ducere laudabile vita melius
est inter manus medici transsituru ac modicum
sustinere tormetu Qua remicciare medico et in
currere supliciu eternis tortoribus vexaturu Aut si a
duc miraris amatoris nostri medicina pflagella
gstare illud quoqz debes mirari q torqueat remedia
quos amat medicus qui nocedo q nocet excludit Uti
qz nocencia querit excludere no potest no nocere Et ideo
nocedo curat ut carior sit sanitas meroribus ppata
Si eni medicus pietate no laceraret sanandu ge
ritu sanitatis iure semp delectaret in volutarium
mulnus Si no mordacibus adinuetis noceret medelarum
cura preciosa gstaret Curadu causa no cogeret
in merore Et ideo remediis nocentibus cura pficitur
ut meroris precio redempta sanitas carior habeatur
Ergo qui amadus est quolibet examine no potest
no emendari Qui corigendus est amatoris verbe
re no potest no pbari Qui curadus est medentis
mordacitatis no pt no noci Quid miraculo stupes
de piculis spectat auxiliu que curat ignis et ferrum
Multa sut eni que no nisi percussa sanatur Multi sunt
quos medici sine ferro sanare no possut Qui sanitate
dimissa p tormeta rogati gcedunt Amarissima pocula
exigente morbo remedii causa no sicientibus sepe
ppinat que no sine frontis rugositate sorbentur Na
si multu bibentis atendas tristis et anxius bibet
ut letus et incolumis viuat O racionabilis et incomo
dis comoda satis puerssitas medicine urgetur homo
bibere q no sitit cui remediu est aliqn q sitit Naqz
in edu ciborum abstinencia pcepimit in dicta ieiunitate
corpus exhonerat ut de ipa lassitudine refectu atqz

fortissimu redat. Repentina uulna que casus in castris
advexit fouet ligat sarciunt. Curat mestificado leti
ficat fatigado confortat ledendo medent. Na du patu
lo granata parciu cute quibus da fibulis inserunt sa
nitate vita consolando policent. qua curado compont
sz lemoira sut ista que diximus. Aput quos remediu
no est sine scapello demere putredines eneruatas
Et amputare de hoie vivo mortuas partes licet vim
mebror no sine sensu tocius corpis amputet homo
tame dapnis suis consentit ut vivat. Aput ipos alique
ciens detractis cutibus et ipa ossa radunt ne totus
homo periens eradat. Aput ipos no unq colectio
viminas et estuas tumor ferro medicinali sulcatur
Aput ipos ignis urit ut refriget mordet et lacerat
pulmis ut sanet. Quid plura sub medica pietate
homo plurimu torquet ut plurimu vivat. Ecce nece
ssariu periculu in quo beneficiu est fidele tormentum
periclitatur pro certo que medicus curat et perit ac
decipit si renunciat. hinc eni licet sub tormento vita
promititur. Alij vero medici spes denegat. Ubi ergo necessitas
exigit periclitari melius est qua perire Incomodis
nocere cu fructu comodius puto qua negatis incō
modis interire. Id est sanctius est remedio noceri
qua no nosse curari. Hec secundu celestem medicu loquor
et cura magis refferro spiritualem. No illa sola que ar
tis moitura mortalibus versatur in membris. Ergo
melius est nobis a dno redargui castigari et sub eius
plaga curari qua ab eius medicina incurabiles re
moveri. Arcet eni a suis multibus deus quos viderit
incurabili morbi iniquitate vexatos. Et sicut pul
uerem aut palea in petu turbinis procul dissipatos
atqz dispersos. Sicut ipe in sua voce loquitur dicens. Re
cedant a me iniqui vias eni illor scire nolo quia lucer
na illor extincta est et gemitu hebet in vita sua.
Erunt eni sicut palee que volant a vento et sicut pul
uis qui a tempestatibus tollit. Eor vias no mult sci
re qui vna omino noluit tenere per dura in ardua
sublimitatis. Ad vitam eni dnus vna via in xpo tene
da est que angustatibus temptamentis in spacia longe
securitatis inducat. hinc sole vie patet palaciu
celi. Cetere vero voluptatu anfractibus tortuose re
gione flamifera petunt. De quibus Salomo sua propria
voce testat et dicit. Sunt vie que videntur hoibus
recte et in fine illar tristicia et dolor. Et per has
vias illi precipites gradiunt. Quibus cursus in inite
vite blandimentis fallacibus adulatur. Quos fallit
surdu tempus et decipit. Recipit interitus et includit
Quos sicut in scopulos peritura naue tempestas
impellit. Sic infelix felicitas in interitu pronos et
labiles. Et sicut aliquem secius in tessibus gradiente
repentino casu aut marmoris lenitis aut labina
pauimenti subuersa pedu tutela contorssit. Ita quos
infeliciter ducit secundar rer iter incertu vita
qz male iocunda. Necesse est in irrevocabile lapsu
subitaneus casus impingat. Sicuti Salomo testat
et clamat. Sicuti inquit qui in pauimento cadit sic
casus malor festinanter veniet. hij sunt nimiru
qui no merent alienis in specie ventilatis flagita
cionibus agitari quibus etiam egritudo intritur.
Nec verberari cu sanctis a dno castigatis. Cu quo pus
flagella requirentur. Quor david hoc carmine fla
gitat mencione. In labore inquit homi no sunt et
cu hoibus no flagellabunt ideo tenuit eos supbia
eor. Ergo felix est qui vapulat ubi amoris est pla
ga. Beatus que superni verberis remediu curat et
corrigit emendat atqz compont. Cu david propheta et satis
illustris sic gemet et clamitat dicens. Beatus que tu
erudieris dne et de lege tua docueris eu. Ergo

quonia ex diuino premissu diuisse mordacitatis angoribus sub
iacemus ac longa calamitate curanda gerimus vitam
In examine nre virtutis predictas olim miserias equam
initer proferamus. Infelices autem multiplices casus an
xietates et fletus quos incurrimus nati amentis fellici
tate pretermus. Nec mirandu est eni quod malor frequenciu
stragibus varij sic mortaliu vita populetur in mundo
in quo nemo nascitur videns in quo nemo limine vite
nisi cu lacrimis auspicatur. Cu nos denique matrne uul
ue tentoriu ostenderit mundo. Flentes didicimus mun
du ut quasi malor primicias in primis lacrimis gusta
remus. Na Salomo hacten pro testatore testat. Ego inquit
natus accepi quem etatem et in similiter facta dea
di terra prima voce similem omnibus emisi plorans In in
volumentis nutritus sum et curis magnis. Nemo eni ex
regibus aliud habuit natiuitatis inicium. Vnus est
omnibus introitus ad vita et similis exitus. Necesse
est eni ut qui venerit transseat ubi vita gerit pe
grina. Quid ergo prosperitatis aut leticie potest nobis
occurrere ubi primo discitur flere. Et inter ipa cuna
bula nascentis infancie. Et in ipo vite vestibulo ni
chil aliud in demundo qua fletus occurrit limina mundi
cu fletu calcamus equide transsituri. O angustu et
satis anxiu tempus vite mortalis ubi cu inicio nominat
et finis. Inicium nostr cu fine suscipimus. Iam captus
est morte qui natus est. Testes sunt mortui cu non
negant se morituri. Ergo qui in terra venimus peregrina
cu more. Quicquid acciderit in terra mundi hospicium
quasi transeuntes ferendo mala imposita. Bona devo
cione portata vincamus. peius eni nocet malu si ma
le portet. Ledunt et ipa bona si male portent. Ibi
profecto solamine virtutis opus est sub contemplacione superne
virtutis ubi sit et desideratur finis et exitus vite
sicut in pelago tutela portuensis optat. Quis eni
anxietates vagientis seculi erumpnasqz morbor
ledenciu no magis morte desideret qua longa sa
tis et languida vita dicente Salomone. Melior est in
quit mors qua vita amara et requies eterna qua
languor perseuerans. Et alibi melius est tibi mori qz
vincere. Mors eni omni homini dat requie procerto in
terra mala transsancia necessario exitus sciaeter opta
tur. Sed sicut nec nostru fuerat nasci Ita nec nre
potestatis est mori. Alioqui si in mea potestate mori
consisteret esset in potestate no mori. Adhoc inter nos
tras angustias mortis requie flagitamus. Quia inter
mala de bono solame est no tacere more nauigaciu
quibus refrigeriu est inter infestos atqz solicitos cur
sus loqui de securitate portuensi. Ad que si no licet
qua tu animus cupit celeriter peruenire Iuuat tame
et satis pulcru est meliores partes optare. Sz quia
nec nre potestatis est potiri de melioribus que de mor
te nascuntur. Expectates meliora bonu interim gera
mus inter mala certamine. Bonu ante certamine est
malis non cedere sz mala virtutis bono portare per que
in meliora de mortis nascencia morbis atqz mortis
carencia sublimari poterimus. Sine ducatu eni ac mor
su infellicitatis in triumphos immortalis glorie no per
ueniunt quia per discrimina proficit cursus in portu. Na primo
triumphator non pt dici nisi cu victoria virtus in venit
Quie ome quod timetur sub se cernit elisum et trahitqz
in victa captiuum. Est in terrea seculu impaciens natura
ut est mare sine ventis inflatu erigens sine in ipa
tranquilitate minaces atqz terribiles fluctus. Qz licet
sessores no noceat suos habet aliquis formidinis etiam
innoxia magnitudo. Ac nauigantibus desunt fortitudines
frequenter et ictus undar. Nunqua denique gubernator
totu sinus securus explicuit. Et in hoc mundo qui fra
gosu huius vite et turbidu quiuimus cursu malor tangim

nimis frequenter et causis maxime quos intra regia
castra milicia celestis signatos inclusit. Jam dixi9
seculum pelago comparari in quo rara sunt prospera densa
sunt turbulenta Expauescit timetur morbi sed
non desunt Solus exitus securitatis est portus hinc
atque illinc ingruunt calamitatis incursus infeste sed
usque ad portum id est usque ad exitum virtutis est tollerare Inter
pericula gubernator nauem tuetur et seruat Inter calami
tates animus rector animam gubernat et regit Quamuis ali
quis periculis paululum temperatus nauigium tractabi
le ducat sed pocius expectatur atque triumphis maioribus
excipitur nauis que timido flamine coactos in vertice
fluctus potenter excussit hanc accipit cum gaudio pro
fundo turba portuensis hanc excipit securitas triumpha
lis. Speciosus est in exercitu constitutus armorum Squalet
vero deformi virtute segnis et vacuus Qui in campo
soli sibi est cognitus nec alteri notus Caret enim lau
dibus caret et premiis Et ideo nocivum non debet esse peri
culum vbi nascitur premium Nec debet miles renoscere
aut pati formidinem vbi sequitur palma victorie Sua
enim fellicitate miser est qui cum infelicitatibus quibus
gloria gignitur nunquam meruit habere conflictum Nec
suam virtutem didicit quam calamitas non excussit Sep
quidem in certibus membris suarum virium iacet miles
ignarus et incognitus sibi Qui nunquam bellorum calen
cum gloriosis exitibus anhelauit Nunquam sudoribus trium
phos inuenit Nec eum sequitur fellicitas premiorum qui
sarcinam gestare non nouit armorum Et ideo in vsu esse
debet quod premium generat Et optabile quod gloriam parit
Ergo qui diuersis temptacionum iaculis dimicandum est
nobis Si quid emerserit quod vires examinat commem
bra conciat quod animus probat Quam occasionem muneris
accipiamus amplexu virtutis Ita debet esse animus
in nobis virtus atque mentis in concussum robur invictum
ut est petra in mari Que inter fluctus natura fun
dauit Que vndarum tumencium colisione et frequenti va
pulat nec mouetur Itaque vbi homo aduersa in plurimum
prouocat et in certamen calamitas vrget et probat et co
git animus felix virtutis clipeum producat armatum persis
tet quod inter pericula tutum atque securum Inter infelicia
ostendit felicem Inter angores exhibet letum Inter
morbidas egritudines sanum Efficiat quod sustinentie ia
culo victa calamitate victorem Superatur enim morbus
in corpore si discat animus sustinere Et ideo vbi corpus
iacet infirmum in recessibus maior alenda est virtus
parandum quod quem nec lassitudo deiciat aut etas inclinet
Tene igitur frater tene robur fidei inuictum tene immi
inmobile christianum supne signis firmitate fundamen
Inter languencia membra saticque vigencia incolu
mem validum que gere fidei atque anime statum Et pi
grum vince morbum preciosumque languore anxietati
bus malis virtutum obicibus occurre et vince dum va
pulas Sic enim potencia christiana alitur in comodis
malis promouetur aduersis milicie conuenit christiane
excuti calamitatibus et probari Primus est sub infelici
tatibus et angustiis fellicitur ampliari Subpressius
adolescere et pressuras pubescendo calcare Primus est
excitacionibus crebris spiritum nutrire inimmine et cum
periculis habere certamen Primus est ad portum pre
tue fellicitatis per fureccia mundi discrimina nauigare
Et subiectibus discipline medicinalis potenter ipsa
necessitate regnare Nostrum est in qua calamitatis
exercicio in glorie fastidium sublimari Et malis pre
mentibus in bona premia promoueri Aput nos infir
mitas vel quelibet pressura augumentum est potentie
Et mater procerto palmarum virtutis Sicuti beatissimus
Paulus apostolus inter varios ictus diuersa que vberia et
impetus procellosos in morborum prelio constitutus vt celestis
armiger in infirmitatibus potens gloriatur et dicit libenter
gloriabor in infirmitatibus meis ut inhabitet in me
virtus christi Cum enim infirmor tunc forcior sum et potens
Et iterum cum a se stimulum carnis rogaret auferri didi
cit in infirmitate virtutem posse nutriri Nam virtus in
infirmitate perficitur Nunquid autem virtus documentis
mollioribus eruditur Cum preierint maxima exempla vir
tutum nauigium nostrum agitacionibus gaudet cum in tur
binibus erigitur cum insanis fluctibus verberatur Cum hoc
iter aduersis emergentibus confragosum non pariat in as
siduum certamen deuotam lacessendo virtutem Secus enim
aput dominum haut possimus esse felices Nisi contigerit
in fellicitatibus a terreno squalore purgari Ille porro
iudicandus est piger et eger Qui voluptatibus marcet
per illecebras voluptatum et iacet Ille se nouit infeliciter
qui vagatur inter oblectamenta viciorum eneruata
fellicitate confossus Miser et infelix est qui non fuit
infelicitate temptatus Caret enim munere qui tacet
et certamine Qui tela formidauit aduersi certaminis
Nunquid meruit nomen sortiri victoris Et proculdubio
iacentis est animi formidolosa timere Abiecti et
inertis est tuta sectari Imperfectum ac languidum bonum
est in ocium sine certamine perfecta virtus Jacet enim
vigor eneruatus ac debilis Jacet animus eger Jacet
candor obscurus Et ideo a fortissimo milite semper in acie
standum est Et querenda occasio qua virtus enitescat
excussa Amatori enim pliorum ornamenta sunt vulnera
Ergo ad contemplandos labores ad virtutis noticiam expe
rimento opus est vsu erigendarum virtutum nutritore
Solidum enim corpus est molestia robusta membrorum qua
frequens vsus agitauit Agricolis denique frequenti opere
lacertorum sunt vires trite sunt manus dum inter sentes
ac tribulos curuato corpore sudoribus queritur fructus
Ars nautica cuius nauigium sepe procella contorsit dum
inter pericula tendit ad portum didicit fluctus transmitte
et cum tempestate pugnare Ad excuciendam tela iactatus
exercitus valet Et victoriam inter vulnera querit
regi proprio placiturus Agilia sunt membra cursoris et
hos vsus magister docuit et instruxit Ex pluribus nemo non
accessione temptacionum perfectiores partes ascendit et pre
mium victor inuasit Ita quod nos dum primum exigua susti
nemus et mediocria necesse est ut ampliora vel maxima
perferre discamus Nostre enim milicie specimen est fulgidum
per ardua conponere gradum conpone gradum per dumum vectam
et iniuriarum dura duris viribus perferre censsura Ad celum
nobis per aspera per angusta per duros anfractus et loca gita
est via qua via non tenuit qui temptari noluit Ad celum
deus fortissimum militem vocat que comitatibus glorijs per
sure deducunt premia que victorem suscipiunt regnaturum
Nunquam nobis aliquid imponit abruptum quod excedat librati
ponderis qualitatem Nunquam ingerit quod excessu transcedat
idoneitatem nostre virtutis fidelissimus moderator sarcina
viribus iubet imponi hoc paulus pro omnium testatur et probat
fidelis inquit deus qui non pacietur vos temptari super id quod
potestis sustinere Ita nos adeo regi credamus ut a precep
toribus ludorum reguntur discipuli eis plurimum laborem
ingerit et imponunt quos viderit solertibus ingenijs ce
teris eminere Et nos a talibus dominio nostro subiectis
hominibus pro qualitate virium temperamus Et imponimus fortioribus
forciora et exilibus parua quibus vsus nutritur Ille
virtutis in iuuentute maximum robur erigat et promoueat
vires hoc modo nostra rudimenta leuibus verberantur
ut exinde grauioribus ex amore diuine virtutis vsitatas
preparet vires Que racio quamuis diuinis redditur pluribus docu
mentis tamen aliquibus et demundanis vtamur exemplo Non
enim nocet alienis vti ea parte qua nostra sunt Nunquid
tu in iuriosos esse lacedemonij liberos suos opinaris
Qui annorum in edoles et artus teneros adhuc laboris ignaros

experiu̅t. Amotis ubeib⁹ publicis ip̄a illos patna pietas
adhortatur ut ictus flagellor̄ fortiter pferat et lace
ratos ac ſemi mos deprecant̄ ⁊ rogat ut pſeueret uul
nera pbere melin⁹ Quid miru̅ ſi te deus et generoſos
liberos ſpam q̄z familia obuitore alende virtutis du
re teptari pmitat Regna ppetua victoib⁹ colatur q̄m
ſit laboris precia ɔtra queru̅qz mala policet et dt Qui
pſeuerau̅it uſqz in fine hic ſaluus erit Et iterum venite
ad me oms qui laboratis et honerati eſtis et ego refi
cia vos Exitu̅ teporis pituri et̄nitatis eſt p̄ciu̅ deuo
cio t̄bulacōis reddet̄ ſempit̄nis fetib⁹ fecudata Como
du̅ eſt pfecto afectib⁹ languidis carnali agitari Qua
ſanis artub⁹ ſuplicio certo ɔſtaccia ptare vexata plerūqz
enī peccatis egrotat ex ipā iuanitate mebror̄ du̅ enī
ab infirmitate vacat morbida laxitate fluat nāe eſt
corpus atqz letali morbo ſoluat hoiem q̄z p vicia error̄
nequiter ſanu̅ pcipite ducat. Liberos tu iudicas aut
morbis alienos quos voluptates barbare deuicerunt
No habent cathena ſz eos luxuria ferali mordacitate
i vinculis tenet Ita inciderunt in laqueos feralium vo
luptatu̅ ſicut aues aucupali fraude captiue que q°
magis conatur euadere eo ſe nexib⁹ i nuis aligat
et in pfundiores ſinus demergu̅t pfecto illi ſani no
ſu̅t quos morbus i voluit atqz iactat in ſanus Inco
lumis vō eſt que colibet verbere corigit deus qui
ſe hominis amatore caſtigando teſtatur Quos dili
go inquit deus redarguo ⁊ caſtigo Et ſe ſanu̅ no in
dicet qui aut morbo a ſordib⁹ caret nec tamē infir
mitatis remedio ɔfonetur Illi vō ſu̅t miſeri qui
nimie felicitatis incerti traquilitate torpeſcu̅t Qb⁹
fucata ſanitas ut fallat a decipiat adulatur Quos
videlicet et̄na tenet egritudo Et no t̄rore totu̅ ho
minē poſt modicu̅ vexatura huius tante ſu̅t vie ɔte
ſucrerint voluptates huius in t eſt q comes libido
piculis ditant peritura abrepti enī anfractib⁹
viciorum trahenciu̅ vario lapſu rotant̄ In interitu̅ mi
ſeri incertiſſima via no redituri In exteriora tēdu̅t
more quor̄ nuq̄ eſt receſſus in ppo fonte Si q̄de
hac vita cu̅ finis eſt comes ut ipi opinat̄ pſpis t̄
ſibus ducu̅t Sz gradus in ultimis male omino fi
nitus dure i nomiſſio ſtatur Et quid erit p diſſimia
pſpe cucurriſſe ſi poſt curſu̅ ɔtigerit in terire Fruſtra
denīqz naus p ſupbu̅ pelagus amicis fluctib⁹ como
da pſperitate cucurrit in ptu ſi cu̅ naufragio pueit
et pitura portus accipit Comodius igr̄ eſt cui⁹ libz
ductu pſſure ad ptu̅ glorie puenire Qua delicato
nauigio morbide laſſitatis pacto curſſu in penas
exire Sepe itaqz potior eſt paupertas opib⁹ defor
mitas forma ɔtumelia laudib⁹ ſeruit⁹ poteſtate ſube
cillitas viribus humilitas dig̅tate Dauid illuſtris pp̄ha
hui⁹ modi certame expſſit Bonu̅ eſt inquit m q
humiliaſti me Ergo meli⁹ eſt ſupne diſciplme iudi
cio humiliari qua̅ cu̅ mundo dapnari dicente aplo cu̅
iudicam̄ a dno corripim̄ ne cu̅ hoc mudo dapne
mur Ergo q ex amore dni nris utilitatib⁹ pre
rogat ſine murmure ſufferam⁹ fortitudis eſt nre
quaſi p ignes ⁊ flamas vaſor̄ more purgari Q̄
ſcriptura diuina teſtat̄ ⁊ pbat Vaſa inquit figuli exa
minat fornax et hoies iuſtos teptatio tribulacō
nis Nuq̄ vaſa dicu̅t figulo Cur nos arbitrio fla
mar̄ examinas ⁊ in cendijs coquetib⁹ uris ⁊ pbas
Que niſi arbiter ignis iudicio ſuo aptiſſima pnu̅
ciauerit in uſu eſſe no poſſu̅t Nos q̄z niſi teptacō
purgauit iudiciu̅ ut examē Noſtror̄ figulo mebror̄
i utiles inueniu̅ Qui nos urit ut curet teptat
ut liberet vexat ut ſaluet Nichil enī ta̅ inqui
natu̅ ta̅ ſordidu̅ q no aucijs purgacoib⁹ expiet̄
Sepe denīqz vidim⁹ ſordidato in pperio veniſſe ca
dore ferrūqz ſitu obductu̅ in atiqua facie ſpledeſce

vidim⁹ aurū ⁊ argētu̅ diſciplina flame purgari Et arbores
truncatas reminiſce amenius q̄z ugultis ornari Itaqz i nobis
q forte peccatis pinctib⁹ eſtuabat oīz quid macula ſqua
lentis vetuſtatis obſtabat hac egritudis luce exclu
ſum eſt Et ideo ſanu̅ te fruiter medita redidit egritu
do mebror̄ Sola in te materia carnis indiget uiuu̅ ſa
nitate Ac ne te forte vexaret utili morbo vexatur
hec eſt qua i oīb⁹ ꝑcutit camitula ſenectutis Et ſicut
ſeni areſcit flore ppriu̅ pditura ſicut ſcptu̅ eſt Oīs
caro ſenū ⁊ oīs gl̄ia ei⁹ ut flos ſeni Equanimiter
p ferim⁹ ſi corp⁹ q ſicut ſenu̅ legim⁹ caſuris flōib⁹
perituru̅ ledentib⁹ malis iactetur exhauſtu̅ Cui⁹
ſanitas ane morbu̅ ɔſueuit infre Et ɔtra comoda
ſpualia ferales ac barbaras elicere voluptates
Sepe denīqz caro milites caſtitatis efrenata deſtruxit
p nobis eſt igitur ſi longis flagellis ⁊ mordacib⁹ caſ
tigem̄ Cui⁹ ɔtra nos ſanitate pugnat Amam⁹ carne
ſtolidi hāc dolem⁹ ane carcere ⁊ ſepultura̅ Melicu̅
loſu̅ eſt enī xpiani milite velle letanciu̅ modo
in tranquillo ɔſiſtere Et deiecte mentis eſt turbine
formidare Na cu̅ oīs ictus quo quatim̄ a dno gi
gnat̄ meritu̅ Exterū ſe nouit ab amore dei qui neſ
cit teptacoīb⁹ victitare Cu̅ legalis tuba multipli
ci carmine auditui nro inculcet ⁊ dicat Teptat
enī vos deus ut ſciat ſi diligitis eu̅ ex toto corde vro
Et alibi fili noli negligere diſciplina dei et ne defe
ceris cu̅ ab eo corriperis q̄ quē diligit deus corripit
Sed forſſita dicis utina oīcetis ſub ſpe ſalutis da
retur p intualla teptari Utina ſoſpitatis int̄ capedis
qualiſcūqz ſucceſſ⁹ liceret paululu̅ deguſtare Quid
hoc eſt ut omib⁹ i mebris ita verſſetur ac degat
in cluſus ut excluſerit ſanitate no reditura̅ dedu
catur ipe morte cu̅ mebris decludendus Quid eſt hc
q inducto frigore venar̄ calidus vigor euanuit in
algore Inceſſ⁹ quos natura dederat torpor i cluſus
in cluſit Non denīqz ad exiciu̅ tabidi corporis iter
vel paululu̅ deguſtat No gemina ſolitas flectuntur
in preces digitor̄ in par ordo i t̄no ſtupore turbat⁹
arcet ſolita ɔtractare Q̄ plurib⁹ omē officiu̅ corporis
ſtacoīb⁹ coneruor̄ abore ſic alget incluſu̅ pectho
lor ſolus ſic meruit caſtigari ſolus tam̄ pnicioſis
ictib⁹ ſubiacere ⁊ diuturnis malis i volui Queſo te
fr̄ ut hec minima paciencie fremus arceas Nichil enī
eo videtur in felicius cui nichil unq̄ euenit ad
uerſſi Auro niſi addiderit flama fulgoris vilitate
patitur purgamētis obſcuru̅ Ita qui no fuerit
miſeriar̄ teptamētis excuſſus iacet partium feli
citatis ac ſue virtutis ignarus Merito Salomo dt
Qui teptatus in aliquo no eſt neſcit qualis ſit Unde
dic ḡo dnm tempē t̄bulacoīs Quem laudaſti tēpore
ſanitatis vt̄e carmine pphe dicentis Bndicam dnm
in omi tempe Aſſume verba illi⁹ magni Iob q̄ ait
Si bona ſuſcepim⁹ de manu dni mala aūt quare
no ſuſtineam⁹ Aduſſu igr̄ ⁊ malu̅ eſt pbacōis
tempe in dnm murmurare Et qui aut vite nre peſ
tifera labe erupnar̄ iactacōe vexat ut libet
Aut iuſticia ventilat ut coronet a vexacōe me
bror̄ ut vapulet a iuſticia pbat ut vincat Na q̄
ut ad ſolame paſſionu̅ tuar̄ iuſtiſſis utam̄ exeplis
Quāgnotu̅ ſit pſonar̄ multa longis gradib⁹ diſcrepare
No eſt inīqu̅ ſi hominis xpiani certamē victoris iuſticie
ɔgregacōib⁹ ɔparem⁹ Mediocria ſu̅t q̄ videris in hoc
mundo pferre Si recenſſis quid Iob familiaris dni ꝓme
ruerit pmittente dno ſuſtinere Sz tepeauit de⁹ dolore
tuu̅ ut ɔgrueret virib⁹ tuis Quo⁹ aute viro iuſto qua
teris ſz granī⁹ cetis inlucaris Illi⁹ ſu̅t maga ſz nec
nioſa ſu̅t tua Na q̄z ipe magn⁹ es qui ſeq̄ris magnū
Cui⁹ illuſtriu̅ meritor̄ pco extitit de⁹ cu̅ iuimice
faccionis iſtrumēta feralia laudis pcomo preue

niret. Vidisti inquit servum meum Job quod non sit illi similis
in terra. Ille in inimico turbine ademptis opibus non sensit a
liquod dampnum. Et cum edificium concussis angulis vis repenti
na torqueret in lapsum liberis extinctis orbabat et fide
immobilis durabat. Cumque in noxia membra cum bestiarum ge
neribus germinaret et plagatum infestis ictibus corpus
et vivum globos vermiculos conferre carnis eraderet. Intra
vulnera iustus incolumis militabat. Et quem pestilen
tibus plagis rabies infesta carpebat hostiles turbi
nes tranquillitate mentis non cedendo perferebat. Iustus
vapulando vicit inimicus cedendo defecit. Huic suorum
negatur servicium famulorum. Circa te funguntur servilibus mi
nisteriis. Te amici frequenti accessu consolantur et dolent
ut si natura permitteret hoc hominis tectum portarent. Una
est frater virtus animi que nos ex humanis vite turbinibus
quasi de pelago eruens in portum tranquillitatis inducat.
En dies preminis lapsibus celerat in occasum. Ecce mundus in
mundus sordibus senectute rotatur in lapsum. Ecce nos sub
fragicio mortis victores suscipit celum. Cuncta nobis ca
dentibus peribunt. Et occasu iam finitimo non reditura sor
bebuntur. Apud nos post perditum mundum post corporis mortem
sanata sunt omnia letabimur in columitate membrorum ubi
vita nullo morbo vexatur. Ideo in te frater officia corporis im
pedita prestantissimus animus illustri ductatu ita gubernet
et regat ut hec calamitas corporis sit occasio votiva
virtutis. Non enim est arbor solida nec robusta nisi que
assiduis turbinis incursione stipitibus concussis huc atque
illuc inclinata reptatur. Ipsis enim vexationibus constringi
tur fixisque radicibus civius roboratur. Ita nos morda
cibus flagellis malorum frequencius minuimur extensi cogimur
liberati constringimur tersi carnemque squaloribus diu lon
gis casibus ventilamur. Ergo inter erubescentes miseriis
que affectos regnet celesti vigore robusta atque incolumis
virtus qua feratur contraria et illa comoda que vocantur
adversa. Inter ipsas angustias sapiens amiculo solaminis
pari letatur et pubescit et ambitiosa ratione ampliatur
et vincit. Ignorat denique quod patitur qui in corde est invicte
virtutis. Cum ductatu rationis plerosque comperit fuisse malos
oppressos malis et malo suo integra ratione curatos atque nutri
tos. Ergo tibi patet solacia rationis ut ea pro comodis habe
atur calamitas corporis. Cumque quod iaceat totius corporis massa
captiva sed veniet resurrectio te incolumem reditura. Et
quamvis in te occupata sint membra sed lingua in laudes domini
cotidiano intrat alimento copia laudis in regnis celes
tibus narratura. Dominus te medicina celesti confoveat. Et sub
tali pondere inflexibili virtute durare permittat. Amen.

Incipit liber ammonicionis sancti Jeronimi ad beatam paulam.

ue petitioni dilectissima mater tibi
ut rogasti scribere studui. Novi
enim ardorem animi tui erga scriptu
ras divinas. Novi tibi inesse stu
dium legendi et implendi ea que legis.
Memor igitur sum lacrimarum tuarum et
omnis studii tui quod in te sepe perspexi
dum tecum de anime tue sermocinarer pro
fectu. Et idcirco michi non piguit hoc quod michi tua suggerere
studuit caritas adimplere. Quatenus et tu ex hac ipsa ammo
nicione in dei gradatim amore proficias. Et ego tue mer
cedis effici merear particeps. Scio enim non mediocriter esse
beatum qui se solummodo deo adiuvante salvat. Sed novi
multo beatiorem esse qui secum alios ad celeste regnum
trahere festinat. Quapropter hortor tuam eximiam dilec
tionem ut hanc ammonicionem subinde legas et memorie
comendes atque opere compleas ut aliis boni exemplum mo
strando et te et alios salves ut de tuo et aliorum profectu
feliciter remuneratione a sponso tuo immortali recipere
merearis. Mente solerti pertractes ne hoc agas unde tuo
celesti sponso displiceas. Quia ipse tibi si bene ut ce
pisti perseveraveris inaudita leticia et invisum gaudium
cum ceteris condonabit sanctis paulo affirmante apostolo qui

dicit. Quod oculus non vidit nec auris audivit nec in cor
hominis ascendit que preparavit deus diligentibus se. Festina
igitur ad illud gaudium ad illam leticiam in qua multi sanc
torum requiescunt. Considera deo dilecta quanta sit felici
tas dei vultum sine defectu cernere. Sanctorum angelorum
choris interesse. Cum sanctorum hominum multitudine sine fine
gaudere. Et ad hec gressibus virtutum cotidie appropinquare
stude. Et ut ad ea que commemoravi recto tramite pergas
citiusque pervenire queas hanc tue beatitudini ammoni
cionem conscripsi per quam non de una solummodo virtute sed de
multis te cupio ammonere virtutibus. Quem librum ideo sin
gulari numero ammonicionem voco. Quia quamvis multe
sint virtutes et innumerabilia ornamenta ad unam tamen
pertinent viam ad unum iter et ad unam felicitatem hominem
ducunt. Cum igitur de pluribus virtutibus te ammonere de
siderem primo cum paulo apostolo hortor ut caritatis virtutem
ante omnia habere studeas. Quia sicut panis omnibus cibis est
melior ita caritas omnes antecellit virtutes. Et sicut
sine pane mensa efficitur inops ita sine caritate nulla
perficitur virtus. Sine caritate vera nec ieiunie nec vigi
lie nec nuditas nec castitas nec elemosine nec mar
tirium hominem possunt salvare. Hanc dominus ac redemptor noster
specialiter nobis comendat. Hoc inquit mando vobis ut
vos invicem diligatis. Et iterum. In hoc cognoscent omnes
quia mei estis discipuli si dilectionem habueritis ad in
vicem. Hanc Johannes apostolus laudans dicit. Qui manet in
caritate in deo manet et deus in eo. Hanc predicator egre
gius cunctis virtutibus preferens dicit. Si distribuero in
cibos pauperum cunctas facultates meas et si tradidero
corpus meum ita ut ardeam caritatem autem non habuero
nichil michi prodest. Deinde subiungit. Caritas paciens
est benigna est. Paciens tolerando adversa benigna bo
na prestando. Quia si caritas paciens est atque benigna stude
fidelissima mater omnia patienter tollerare adversa
ipsosque quos tolleras cura diligere. De vera humilitate

Certissime vero tibi convenit credere quod caritas nunquam
sine humilitate et obediencia in homine regnet. Si
veram habueris caritatem mox eris humilis atque obediens.
Humilitas namque eximia virtus est. Hec de terrenis hominibus
facit celestes. Per hanc dyabolus superatur. Per hanc eius laquei
vitantur. Sicut beatus Anthonius dixit abbati pastori
vidi omnes laqueos inimici tensos in via et ingemiscens
dixi. Quis putas transiet istos laqueos. Et audivi vocem
dicentem. Humilitas. Hoc vero beatus Anthonius non per se tan
tum vidit et audivit. Sed et pro nobis qui peccatores et
insipientes sumus et longe ab illius meritis distamus
ut nos hec legentes et opere complentes diaboli laqueos
possimus vitare. Qui semper hoc inquirit quomodo nos deci
piat. Igitur quam magna sit humilitatis virtus Marci
monachi vita insinuat. Quem dicunt etiam in iuventute
valde fuisse mansuetum et humilem ac sapientem et pro eius
virtutibus tantum illum dicunt deo fuisse amabilem ut
dum ad dominicum corpus accederet angelus ei sacramenta
preberet. Pensare debemus vero hoc miraculo quam
magnum donum sit humilitas per quod donum tam amabilis tamque
acceptabilis deo adhuc homo in mortalis efficitur.
Albas etiam Daniel miraculum narrat per quod virtus humi
litatis declaratur. Erat ait in babilonia filia cuiusdam
prioris demonium habens. Pater autem eius diligebat
quendam monachum. Qui dixit ei. Nemo potest curare
filiam tuam nisi quos scio solitarios. Et si perrexeris ad
eos non acquiescent hec facere propter humilitatem. Sed hec
faciamus quando veniunt afferentes venalia que operantur
dicito vos emere velle quod vendunt. Et cum venerint in
domum precium accepturi dicemus eis ut faciant orationem
pro ea et credo quod salvetur filia tua. Exeuntes vero in pla
team invenerunt unum monachum sedentem ut venderet
sportellas suas et tulerunt eum secum in domum quasi
precium sportarum acciperet. Et cum intrasset monachus ille
in domum venit puella que a demonio vexabatur et

dedit alapā monacho Ille autē ꝯu̇tit ei ꝛ aliā maxillam
ſcđm d'ini pceptū demon autē dū torquetur clamare
cepit o violencia mādatū ihū xpi expellit me hinc
Et stati mūdata est puella Cū autē venisset ſenex in
dicauit ei ꝙ factū fuerat et gloificauit dnm ꝛ di
xerut Conſuetudo est diabolice ſupbie adhumilitate
dnī nri ihū x̄ corruere Conſidemꝰ ꝛ nos o ſcīſſīā mat
humilitate huius felicissimi monachi et in quantum
possumꝰ imitari curemꝰ Si igitꝰ humilitas alteius
ab alio demonium expulit sine dubio firmiter cre
dere debemꝰ ꝙ nrā humilitas diabolū in cordibꝰ nris
regnare nō ſinet Tūc vero verā humilitatē habemꝰ
Si oībus nos putamꝰ nos esse inferiores et oībus
veneracoꝛ deferimꝰ Et oīa que nobis alij faciūt adū
ſſa humiliter tollerimꝰ ꝓpt dei amorē de hac v̇tute
dns in euangelio ait Omīs qui ſe exaltat humiliabit
et qui ſe humiliat exaltabit Exisṫo eīm v̇ſiculo disce
debemꝰ ꝙ ſupbia ꝯtraria ſit humilitati Ergo ſi vere
humiles esse volumꝰ ſupbiā fugiamꝰ Quia ſupbia de
icit humilitas leuat Ad hac v̇tutē pnceps aploꝝ nos
inuitat dicens humiliamini ſub potenti manu dei ut
vos exaltet in tempe viſitacōis hac ſentēcia nobis
manifeste inſinuat ꝙ ſi hic dū viuimꝰ nos humiliare
curauerimꝰ in tempe tribulacōis id est in die iudi
cij dni nos pietas exaltat in celesti ſcz regno Iā vō
ſupius dixi ꝙ caritas ꝛ humilitas atqz obediēcia ab
inuicē ſepari nō possunt

De vera obediencia

Cum quia de caritate et humilitate dictū
est restat ut ſolerter atendas qualis ſit obe
diencie virtus ꝓpt inobediēciā pmꝰ hō eiectꝰ ē de
padiso Quapꝓpter ſi illuc vis aſcendē obediens esse
stude Vt autem quā magna ſit hec virtus agnoſcas
miraculū tibi admemoriā reuocabo Quidā ſecula
ris vite habens tres filios renunciauit ſeculo Et
venit admōsteriū relinquens filios ſuos in ciuitate
Et cū fecisset tres annos imōsṫio cepit cogitarē et
filios admemoriā frequenter aducē et ꝯtristabatꝛ peis
valde neqz tamē dixerat albati filios ſe habere
Videns autē albas eū tristē dixit ei Quid habes
ꝙ tristis es ꝛ narauit ei quia tres filios hrēt in ciui
tate et ꝙ vellet eos admōsterium eius aducē ꝓpt
autē albas ut aduceret eos Qui cū pexisset adciui
tatē inuenit ex eis duos iā fuisse defunctos vnū vō
ſolūmodo remansisse Quē aſſumēs duxit imōsṫiū
Et requirēs albatē nō eū cū inuenit illic Introga
uit autē fr̄es vbi esset albas ꝛ illi dixerūt ꝙ ad
pistrinū pexit Ille vō tollens filiū ſuū quē adu
xerat abijt ad pistrinū Et vidēs eū albas veniētē
ſalutauit eū Et tenēs infante quē aduxerat aple
xatꝰ est eum ꝛ oſculabatꝛ Et dixit pri eius Amas
eū ꝛ ille respodit ꝛ ia Et rurssus dixit illi ōmino dili
gis eū Et respodit ēciā Postea vō dixit ei albas Tol
le gō ſi amas eū ꝛ mitte eū in fornacē ardentē Stati
autē facta est fornax velud ros Ex qua obediēcia aq̄
ſiuit gloriā quē admodū abrahā priarcha hoc ꝯmi
liciculū hortor ut incorde tradas ut ſemp obediēcie
v̇tutē ante oculos habeas Quia ſicut illo tēpore
illius monachi obediēcia extinxit ignē fornacis
Sic ꝛ modo ſi vē fueris obediēs ipā v̇tus in corde tuo
ignē viciōꝝ extinguet Et ſi hic ignis vicioꝝ fuerit
extinctꝰ in te nequaqȝ post mortē in igne deſcēdes
eṫnū ſed adglām celestē aſcendes ſine fine manētē
Ergo ama obediēciā dilige obediēciā qꝛ magna vir
tus est Quia ꝓpt ꝯ mater bona est obediēcia que
ꝓpter dnm fit Intende gō mater virtutis eiꝰ aliq
ex parte vestigiū obediēcia ſalus est oīm fideliū
obediēcia genitrix est oīm v̇tutū obediēcia regni
celoꝝ iuentrix est obediēcia celos apiens hoīem
de tra eleuat obediēcia cohabitatrix est angeloꝝ obe
diēcia ſctoꝝ oīm cibus est Ex hac eīm abluti fuerūt
et phac adpfectōne venerūt

De vera Continencia

Sed iā tempꝰ est ut post triū virtutū doctnā
vigilanter atendas quāta ſit ~~doctne~~ virtus
continencie Et ꝙ continēcia nō ſolū est in cibo ꝛ potu
ſz ēcia in locucōe ꝛ ſopno ac vestitu ꝛ i mnabilibꝰ ſit
cauſis Amoneo igitꝰ dilectōem tuā vt nō delicatos
cibos queras Nec ante horā ꝯgruā comedē velis
Nec dicas in corde tuo Quē alij ita ꝛ ita faciūt Sci
to pcerto Quod vnꝰ quisqȝ qui in hac vita plus in dei
ſuicio laborauit eo maiorē post mortē a dnō merce
dem recipiet Ne igitꝛ tibi grauis videatꝛ ꝯtinēcie
v̇tus miraculū inſeram ꝙ in tripartita hystoia le
gi Dorotheꝰ genere thebeus talē ducē vitā cura
uit vt cotidie lapides amari colligēt et aīs ſingulis
hospiciū edificaret et ipā hospitia dabat illis qui
nō habebāt hospicia Noctibus autē ꝓpt coꝝ cibū
faciebat ſportellas Cuiꝰ cibꝰ erat panis vncie ſex
et holeꝝ minutoꝝ vnus faſciculus ꝛ adbibēdū aq̄
hic amenitute ſua vines nec in ſenectute defecit Nuqȝ
viſus est in lecto ſoporatꝰ vel pedes pᵉquie tetēdiſ
ſe aut dormire pvoluntatē niſi qn opando ꝯ come
dendo natura ꝯpressos oculos claudere potuisset
Ita ut ſepe dū comedendo dormiret cibus ex eius
ore labetur Aliqȝ gō cū ſopno grauī grauatꝰ inster
core cecidisset obdormiuit Expgefactꝰ autē ꝛ ꝯtꝛ
status ſub ſilencio dixit Si angelis dormire ſua
seris et michi vlterius ſuadebis Quod forte dicebat
ad ſopnū aut addemone qui nitebatur bonos eius
actus inpedire huic laboranti quidā dixit Cur
ita perimis corpꝰ tuū At ille Quia me inqt ille
occidit huiꝰ vō ſcīſſimi monachi ꝯtinēcia tibi ſcpsi
ne ipā tibi v̇tus grauis videtur ut cognoscēs ꝙtū
ab antiquis vel modernis quibꝰdā patꝛbꝰ distemꝰ
Audiuit eīm uīe beatitudo tua Quod dorotheꝰ oīni
āno edificabat cellā ꝛ domino dabat Audisti ēciā
ꝙ in lecto nō iacebat et de pane ꝛ aqua ꝛ erbis vi
uebat Nō ideo hoc dico ut tu tantū facias ſz ut
te humilies Simul qꝫ ſcias quā magnā abstinēciā
patres nostri habuerūt et nequaqȝ cibos delicatos
queras Preſtim cū in pfato libro de moyse mōcho
ſcptū ſit Quod p vnū annum pane tantūmodo comede
rit ꝛ multū opus fecerit Sex autē annis ptotā noc
tem stans orauit neqȝ genibꝰ inclinatis neqȝ oculis
in ſopnū ſponte clauſis Insup ēcia noctātēr cun
bat cellas mōchoꝝ et lagenas ſinguloꝝ aqua ꝯple
bat cū longe a decē a viginti a xxx ſtadijs aquā ma
neret Quod licet ita domaret corpꝰ ꝑore tamē va
litudinē nō amiſit hec miracula aſſidue lege ſcīſ
ſima mater et p hoc cū dei adiutorio in abstinēcia
pficē stude Quia ꝓpter ꝓponamꝰ nos peccatōes ꝛ in
fimos esse inꝯparacione ſcōꝝ viroꝝ Vt nos ipos ex
illoꝝ meritis deſpicientes p dni pia miſcordia
coꝝ conſorciū habē poſſimꝰ

De Continencia in viſu

Quod autē nō tantū in cibo ſed ēcia in viſu ſit
ꝯtinēcia ſequēs miraculū apte inſinuat Prior
autē cū de domo pris ad pheiam ſolitarie ꝯuerſacōis
exiret pmiſit deinceps nullū ꝓpinquoꝝ ſe de cetero
fore viſurū Post quīqȝgita vō annos dū eius ſoror
eū viuere et habitarē in heremo cognouisset nō ceſ
ſabat donec eū videret Quia dū epus eiuſdē loci
iam grauiter ꝓpt eū videret afligi ſcpſit pſuli
bus heremi ut priorē dirigeret At ille qui ꝯtēpne
nefas est iuſſionibꝰ ſemoꝝ obediens aſſumpſit quē
dam frēm veniens ad priam Cuiqꝫ ante domus

sie iamia accessisset et sui nunciasset adventum venientem germana clausis oculis dixit Ecce ego sum prior quantum vis aspectu meo satiare tunc illa gratificata laudabat dominum. Et ille oratione facta remeavit ad heremum ubi fodiens aquam invenit amaram ea que usus est usque ad ultimum diem post cuius obitum nullus ibi habitare potuit. Ergo autem reor quia per suam orationem eam ad suos usus fecerit dulcem dum alibi etiam non extante oratione meruit manare. Nam cum moyses et eius monachi puteum aliquem foderent et nec venam aliquam reperirent nec eam amplius fodere altitudo permitteret media die supervenit prior et oratione facta descendit in foveam cumque tercio percussisset terram mox emanavit aqua cumque oratione facta discederet illis eum petentibus ut vel ex aqua gustaret adhuc inquit directus sum et propter quod veni factum est. Propterea vero o sanctissima mater hec tibi de priore monacho scripsi ut perfecte scires quod continentia etiam in visu sit necessaria. Audisti vero nunc quam tantus iste monachus fuit. Qui nec inobediens fuit preceptis seniorum qui illum ad sororem suam ire iusserunt nec ipsam vidit visus ab illa ne contra votum suum facere videretur. Quapropter hortor sanctitatem tuam ut illum studeas imitari. Non sit tibi cure videndi tuos amicos vel propinquos quos in seculo reliquisti. Et pro illorum cura tua oratio tue que lacrime non minuantur. Ne cum uxore loth retro respiciendo in salis converteris statuam. Recole ergo illum evangelii versiculum Quod nemo mittens manum suam in aratrum et aspiciens retro aptus est regno celorum.

De continentia in locutione

Hortor etiam ut in locutione sis continens ut assidue cum psalmista decantes Dixi custodiam vias meas ut non delinquam in lingua mea posui ori meo custodiam. Noli igitur aliis detrahere memento quid Maria sit perpessa in heremo que detraxit moysi sancto dei suo que fratri. Narrat sacra hystoria quia propter hanc culpam lepra fuerit maculata septem que extra castra manserit diebus. Que postmodum per orationem eiusdem moysi fratris sui a lepra est mundata. Absit autem ut ex lingua per quam benedicimus deum inde maledicamus aut detrahamus proximo. Recolamus ergo quod scriptum est Quoniam omnis detractor eradicabitur. Vnde eradicabitur omnis detractor sine dubio de cetu sanctorum. Ergo ne et nos de cetu sanctorum eradicemur custodiamus a detractione linguam nostram. Nostro non detrahamus proximo quem iubemur diligere sicut nos ipsos. Et non tantum a detractione nos oportet cessare sed etiam ab ociosis verbis. Quoniam evangelium clamat de omni verbo ocioso quod locuti fuerint homines reddent racionem in die iudicii. Ociosus sermo est qui nec ad illius qui eum audit nec ad illius qui eum dicit pertinet profectum. Noli ergo proferre verba que risum vel cachinnum moveant. Sed magis que ad compunctionem et lacrimas et animarum profectum pertinent. Tuus sermo semper sit sale conditus. Narrat namque hystoria tripartita Amon atque Theonem multorum monachorum presides fuisse. Ambo namque fuerunt operatores mirabilium rerum. Eximia que providentia prophetia completi dicunt eruditum Theonem Egyptiorum Grecorum latinorum que studiis. Et per triginta continuos annos habuisse taciturnitatem. Porro Amonem nullo hominum visu irascentem aut iurantem aut mentientem. Aut vanum aliquem vel asperum vel infirmum protulisse sermonem. Horum temporibus fuit etiam helias monachus in heremo agens annum etatis circa centesimum et decimum. Antea tamen pene septuaginta annis solus vixit in solitudine. Et usque ad hanc etatem ieiunando multum que silendo et viriliter agendo pervenit. Hec miracula hortor ut frequenter legas ut scias quam cauta in locutione te esse oporteat. Audisti vero nunc et ut puto memorie commendasti quod doctissimus Theon monachus per triginta annos tenuit silencium. Hortor igitur ut quia nobis assidue tacere non licet vel etiam id placeat ut vel semper a malo detractionis sileamus. Legi enim de quodam sancto dei quoniam ut taciturnitatem disceret per plures annos lapidem in suo portavit ore. Ammoneo vero atque iterum ammoneo ut linguam tuam custodias. Nulli detrahas nemini maledicas. Nulla risum moventia verba proferas. Cogita semper quam brevis sit ista vita et quam misera in comparacione eterne vite. Hec cogitando et linguam tuam refrenando imitando scilicet eorum actum quorum superius facta est mencio. Sine dubio ad eorum consorcia et ad eorum gloriam pervenies. Ex hiis enim verbis o beatissima mater luce clarius demonstratur quod ter beata est illa anima que tante taciturnitatis perfecte utitur virtute. Dilige hanc virtutem possidere hoc dona conserva hanc margaritam. Amandum est ergo silencium quia per hoc humilitas nutritur lacrime generantur ad extremum multa per hoc declinantur. Sciat denique beatitudo tua o sanctissima mater quod et in vestimentis sit continentia valde necessaria. Sunt enim multi qui putant quod in appetitu preciosarum vestium non sit peccatum. Quod si peccatum non fuisset nequaquam dominus iohannem de asperitate vestimenti sui laudasset dicens Quid existis in desertum videre hominem mollibus vestitum. Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. Johannes ergo vestitus mollibus esse negatur. Quoniam qui mollibus vestiuntur magis terreno regi serviunt quam celesti. Johannes enim primus novi testamenti monachus pilis camelorum indutus fuisse legitur. Si ergo ille qui in utero matris sanctificatus fuit et deo multum amabilis atque delectabilis extitit. Qui fuit verus propheta et plus etiam quam propheta pilis camelorum fuit indutus. Nos qui nimium peccatores et infirmi sumus quanto magis debemus vilibus vestibus contenti esse. Nemo namque ut ait Beatus Gregorius preciosa vestimenta nisi ad inanem gloriam querit. Peccatores enim sumus et ideo preciosa vestimenta querere non debemus. Magis vero ornamentum mentis querere debemus quam corporis. Ornatus mentis est caritas fides humilitas bonitas ac benignitas. De hiis namque virtutibus ornatur sine fine mens cum deo victura. Caro enim quamvis preciosis vestibus cooperiatur. Quamvis auro argento que ornetur. Nichil tamen aliud est quam caro et pulvis et lutum et stercus. De vestibus quamquam propter non magno opere cures. Corpus domare debemus non balneum subinde inquirere non ornata vestimenta. Quoniam si corpus nostrum delicate fovemus hostem nostrum nutrimus. Nunquam enim maiorem inimicum homo potest habere quam suum corpus. Corpus autem trahit mentem ad peccatum. Et ideo semper debet illud sanctus dei subiugatum habere.

De discrecione

de discrecione

Debet namque corpus affligi per abstinentiam per vigilias et per diversos modos. Ita tamen ut semper suum officium et suam obedientiam possit perficere. Castigandum semper et affligendum est corpus ut ad malum opus animam non trahat et ad peragendum bonum sit semper idoneum. Nam qui ita corpus macerat ut nec quidem bonum opus facere valeat discrecionis adhuc ignorat virtutem. Vt igitur et corpus scias affligere et temperare unum de vita patrum dicam sermonem. Dicebant de quodam patre quia dum secularis esset et coniugem habuisset postea quam sursus temptabatur de ea a sathana. Ipse vero narravit hec patribus. Qui cum audissent et cognovissent quia operarius esset et maiora facere potuisset quam que ei dicebantur imposuerunt ei maiora ut debilitaretur corpus eius ita ut nec surgere potuisset. Deo autem dispensante quidam peregrinus advenit et pertransiit ad miras quomodo nemo egressus ei esset in occursum. Et reversus pulsavit hostium celle dicens ne forte frater qui in ea est infirmetur. Qui cum pulsasset intravit et invenit eum nimis infirmum. Et dixit ei Quid.

habes pater Et naravit ei dicens Ego secularis vite fui
et solicitat me modo inimicus meus de uxore mea Et narra
in hoc patribus et imposuerunt in honera diuersa Et cum implere
velle missa defeci et tamen stimulus crescit Audiens
hec senex contristatus est et dixit Si quidem patres et magni
viri bene tibi imposuerunt honera quibus gravaris
Sed si me parvum audire volueris cito invenies requiem
Sume panem cibum in tempore suo et recoligens vires tuas
fac aliquantulum opus dei et iacta in deum cogitatum tuum
Quia tuis laboribus hanc impugnatorem non poteris supe
rare Corpus enim nostrum velud vestimentum est Si cum
discrecione illud tractabis stabit Si autem cum discre
cione omnia non egeris non stabit Qui cum audisset enim
fecit ita et infra paucos dies recessit stimulus eius
hanc autem sentenciam ideo volui scribere in isto ordine
Quia que superius amonui id est silencium humilitas ab
stinencia corporisque castigacio cum discrecione sunt agen
da Discrecio vero magna virtus est Quia per ipsam ma
la declinantur et bona servantur Bonum quod opus si sine
discrecione sit cito deseritur discrecio enim mater
est omnium virtutum Quapropter o mater hortor dilectionem
tuam ut omnia cum discrecione facias ut nec ad sinistram
nec ad dexteram cornas de hac discrecionis virtute
habes etiam hoc in vitas patrum Dixit Albas Antho
nius Quia sunt quidam conterentes corpa sua in absti
nencia et quia non habuerunt discrecionem longe
facti sunt a deo Supervenit autem quidam venacionem
faciens in silua agrestium animalium Et vidit alba
tem Anthonium gaudentem cum fratribus et displicuit
ei volens autem senex ostendere ei quia oportet aliquando
condescendere fratribus dixit ei pone sagittam in arcu
tuo et trahe Et fecit sic Et dixit ei iterum trahe
Et traxit Et rursus dixit ei trahe adhuc Et dixit
ei venator Si supra messuram traxero frangetur arcus
dicit ei albas Anthonius Ita est in opere dei si plus
a mensura tendimus fratres cito deficiunt Expedit ergo
vel admonementum hore relaxari a rigore eorum hoc au
diens venator compunctus est et multum proficiens in
sermone senis discessit Et fratres confortati reversi sunt
ad loca sua Maxime autem michi fuit cura hec tibi
scribere religiosissima mater ut ab utroque periculo
te immunem custodias videlicet ut curam corporis
dei non ponamus servicio Et rursus uti dei servicium
explere queas corporis necessaria ei ministrare non negli
gas Amonere tua subinde dilectione non cesso quod
quamvis bonum notum sit in studium Sed et nunc Amoneo
ut ...secundo loco post continencia discrecionis virtutem meo

de cōpunctione

Et quia compunctio **De Conpunctione** vie comedes
in omni opere est necessaria comendanda est tibi etiam
ipsa virtus Quatenus et mortificacioni iungatur compunc
cio puto enim quod vera mortificacio ab aliquo pos
sideri non possit nisi cum compunctione Idcirco tuam
o mater karitatem cohortor ut Quid quod agas vel
silencium teneas vel abstinentiam facias vel humili
tatem ames vel vigilias furtivas inquiras omnia
pro dei amore fac et cum lacrimis Si lacrime non occurrunt
assit tibi salutaris compunctio ita dumtaxat ut
cum discrecione de qua supra dictum est omnia faci
as ut propter te non scandalisentur alii sed potius edifi
centur Simus ergo in omni opere nostro compuncti ut possi
mus dicere domino cum psalmista holocausta medulata
offerimus tibi holocaustum vero totum incensum di
holocaustum autem domino offert qui totum se domino tra
dit quod ad monachorum specialiter pertinet ordinem per
medula vero holocausti compunctio designatur holo
caustum namque sine medulla est bonum opus sine
compunctione holocaustum autem medullatum domino of
ferimus quando bonum opus cum compunctione perficimus.

hanc medullam ipse psalmista alibi pinguedinem nominat
holocaustum tuum inquit pingue fiat Magna est enim vir
tus compunctionis de qua in vitas patrum scriptum est frater
quidam interrogavit aliquem senem dicens pater quid faciam
dicit ei senex flere debemus semper Contingit aliquando ali
quem senem mori et post modum in se ipsum reverti Et inter
rogavimus illum dicentes Quid vidisti ibi alba Et na
ravit nobis plorans Audivi illic vocem sine cessacione
dicentem ve michi ve michi Sic et nos dicere semper debemus aptis
sime vero in hiis verbis possumus cognoscere quare nobis
flere conveniat Scilicet ne post huius vite discessum
in luctum veniamus eternum Utile namque consilium est hic
ad tempus deplorare Quia hec vita brevis et misera est
cito quoque transsitura est Illa autem vita nullum terminum habet
et nunquam finietur Et sicut sancti sine fine gaudebunt
cum angelis in celo sic et peccatores sine fine cruciabuntur cum
diabolo in inferno Et si lacrimas statim ut volumus inve
nire non possumus non deficiamus orando persistamus in pre
cibus Quia deus facille nobis potest lacrimas dare
Multi enim volunt lacrimas habere sed non statim ut volunt
eas inveniunt unde in vita patrum scriptum est Interrogavit
quidam frater quendam senem dicens desiderat anima mea la
crimas habere sicut audio senes lacrimantes et non ve
niunt michi et tribulatur ex hoc anima mea Et dixit ei
senex filii israel post xl annos intraverunt in terram
promissionis lacrime igitur sunt terra repromissionis ad quas
si perveneris nullum de inceps timebis bellum Ita enim
vult deus affligi animam ut semper desideret ingredi in
illam terram Dicebat etiam de albate Arssenio Quia
toto tempore vite sue sedens ad opus manuum suarum pa
num habebat ante se propter lacrimas que crebro cadebant
ex oculis eius Hec vero nos audientes o carissima mater
Quantum debemus parare nos ad lamenta pensemus Et si
illi tam sancti et iusti et dei per omnia facientes voluntatem sic se
mortificabant quanto magis nos qui peccatores sumus
flere et lugere debemus pensare enim debemus diem
mortis nostre et diem iudicii pensare etiam qualis discus
ssio ibi erit Audiamus quod beatus Amon fratri se interroganti
respondit frater quidam interrogavit albatem Amonem di
cens dic michi aliquod verbum dicit ei Senex vade fac
talem cogitacionem tuam quemadmodum faciunt iniqui qui
sunt in carcere Illi enim interrogant ubi sit iudex et quando
sit venturus et in ipsa expectacione penas suas deplorant
Ita et monachus debet semper suspectus esse et obiurgare
animam suam dicendo ve michi quomodo debeo astare ante
tribunal xpi et quomodo habeo ei actuum meorum reddere
racionem Si igitur sic semper meditatus fueris salvus eris
atque compunctus Et tu o mater fidelis hec audiens Sicut
iste servus dei hortatur cogita de penis inferni vermis ibi
non moritur ignis non extinguitur luctus nunquam cessabit
pena nunquam finietur Et si semper hec cogitaveris salvari
poteris Recole semper illud quod albas Helias dixit Ego
tres causas timeo prima quando egressura est anima de corpore
Secunda quando occursurus sum deo Tercia quando adversum me est
sentencia proferenda Et tu o mater hec meditare
hec cogita hec tracta solicite ut inferni laqueos pos
sis effugere et ad regna celorum merearis conscendere
Lugendum hic est quia scriptum est Beati qui lugent quoniam ipsi
consolabuntur Nequaquam hoc de omni luctu dicit Quia sunt
multi qui lugent mortem parentum suorum vel amicorum
et quia res quas desiderant terrenas adipisci non possunt
qui pro suo luctu non sunt beati Solummodo illi lugentes
sunt beati qui sua vel aliorum peccata deflent Sicut
Samuel deflebat Saul Et paulus apostolus deflebat eos
qui non egerunt penitenciam a fornicacione et inmundicia
sua Defleamus igitur in hac vita nostra et nostrorum parentum

peccata quia dictum est lugentibus luctus vester vertetur in gaudium. Seminemus nunc in luctu ut metamus tunc in gaudio cum illis de quibus psalmista dicit Euntes ibant et flebant mittentes semina sua venientes autem venient in exultatione portantes manipulos suos. Vides ergo quam beatus in scripturis predicatur esse luctus. Audi adhuc. Quod in vita patrum de eo scriptum sit. Miserunt aliquando senes de monte nitrie ad abbatem macharium maiorem in scithi rogantes ut veniret ad eos alioquin sciret omnem multitudinem fratrum ad se esse venturam eo quod desideraret eum videre antequam migraret ad dominum. Qui cum venisset in montem congregata est ad eum omnis multitudo fratrum. Rogabant quoque eum senes ut faceret verbum ad fratres. Ille autem lacrimans ait ploremus fratres et producant oculi nostri lacrimas antequam hinc eamus ubi lacrime nostre corpora nostra comburant. Et fleverunt omnes pronis in faciem cadentes et dicentes ora pro nobis pater. Albas etiam siluanus sedens aliquando cum fratribus factus est in excessu mentis et cecidit in faciem et postmodum surgens plorabat. Et interrogaverunt eum fratres dicentes Quid habes pater. Ille autem tacebat et flebat. Compellentibus autem illis dixit Ego ad iudicium raptus fui. Et vidi multos de habitu nostro euntes ad tormenta et multos seculares ad regnum celorum. Et lugebat senex et nolebat deinceps exire de cella sua sed si exire cogebatur operiebat de cuculla faciem suam dicens Quid necesse est videre lumen illud temporale in quo nichil est utile. Manifestum esse igitur credo prudentie tue quam magna sit virtus discrecionis et compunctionis per quam peccata delentur virtutes acquiruntur. Nolo autem ut ab hac virtute tua mens sit aliena que in pectore perfectorum hominum habitat. Per hanc namque multi deo placuerunt. Per hanc diabolus vincitur. Per hanc vicia superantur. Per hanc dominus ad misericordiam provocatur. Per veras et enim lacrimas ea que predicta sunt complentur. Veras namque lacrimas habet qui hoc non committit quod defleat. Hoc etiam est docte plangere. Docte plangit qui plangendo malum quod fecit non iterando perpetrat quod plangere debeat. Dicit enim ysodorus quod irrisor est non penitens qui adhuc agit quod peniteat. Quia propter post luctum tua commonenda est beatitudo ut quod plangis desiderio emendandi ne iterum delectes diabolo suadente. Cani namque assimilatur omnis penitens qui plangendo iterum committit quod plangit. Canis reversus ad vomitum et penitens ad peccatum. Multi enim lacrimas indesinenter fundunt et peccare non desistunt. Et ideo o mater caritatem hortor tuam ut quod plangis iterum non committas. Ne similis sis illi qui lavat laterem crudum qui quo magis illum lavat eo magis lutum facit. Ysaias namque hortatur dicens Lavamini mundi estote auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis. Lavatur et enim et mundus non est. Qui peccatum quidem plangit et iterat. Lavatur et mundus efficitur quis quis plangendo malum quod fecit iterum non committit quod plangat. De illa enim anima que plangit mala sua et iterat eadem ipsa scriptum est per prophetam Quam vilis facta es nimis iterans vias tuas. Non ideo hec tibi scribo ut de te suspicer talia sed ut plenius et lucide scias qualis compunctio esse debet. De modo orandi.

De modo orandi

Et quia tibi manifesta est compunctionis virtus restat ut modus orandi tibi pandatur. Dominus enim ostendit modum orandi. Cum rogaretur a discipulis suis ut eos doceret orare dixit Cum statis ad orationem nolite multum loqui sed dicite Pater noster et cetera. Oracio enim brevis esse debet nisi forte ex affectu divine gracie protendatur. De beato enim arssenio in vita patrum legi hoc quod nunc narrabo. Dicebat de sancto arssenio quod vespere sabbati lucescente in dominicam relinquebat post se solem extensis manibus in celum orans donec mane diei dominico ascendens sol illustraret faciem eius et sic residebat. Videat ergo o sanctissima mater caritas tua quam fortis iste vir fuit in orationis officio quod de vespera usque mane extensis manibus orabat. Non ideo hoc tibi scripsi ut tu ita facere temptes sed ut affectum et studium quod ille pro tota nocte vel etiam pro toto tempus habebat tu vel in regularibus horis habere studeas et sic stes in oratione ut mens tua concordet voci tue. Audiat igitur dilectio tua adhuc verbum de modo orandi. Narravit albas dulas qui fuit discipulus albatis besarionis dicens Veni aliquando in cellam albatis mei et inveni eum stantem in oratione et manus eius erant extense ad celum permansit autem faciens quatuor dies. Et post hec vocavit me dicens Sequere me et exeuntes perreximus in heremum. Et cum sitirem dixi Albas sicio. Ille autem tollens peram discessit a me quantum iactus est lapidis et facta oratione attulit eam plenam aqua. Et venimus in civitatem illico et venimus ad albatem iohannem deinde sedens cepimus loqui de visione quam viderat. Dicebat etiam de albate sysoy quia nisi cito deponeret manus suas quando stabat ad orationem rapiebatur mens eius in superioribus. Si ergo contingebat aliquos fratres cum eo orare festinabat cito deponere manus suas ne raperetur mens eius et moraretur. Dicebat etiam alius senex quia assidua oratio cito corrigit mentem. Dicebat quidam patrum quia impossibile est ut videat quis in aqua turbida faciem suam. Sic et anima nisi purgata fuerit a cogitationibus alienis contemplare non potest deum. Audisti quoque quod albas sysoy nisi cito deponeret manus rapiebatur in contemplacionem. Quare ergo repente in contemplacione rapiebatur. Sine dubio quia mortificatus erat. Audiat ergo dilectio tua quale studium habuit beatus paulus erga monachos orandi. Sicut in ecclesiastica hystoria scriptum habetur. Fuit paulus de lybia in scithi non minus quingentos monachos habebat. Nichil autem operabatur neque percipiebat nisi quod comederet tantum. Orabat autem solummodo et veluti quoddam tributum habens impositum trecentas orationes deo una quaque die reddebat. Et ne una forte relinqueret trecentos lapides ponebat et singulis orationibus lapidem mittebat in sinum. Expensis vero lapidibus orationes sciebat esse completas. Multum igitur nos debemus humiliari qui et longe ab illorum meritis cum superius mencio facta est distamus. Et sic permitti ad orationem faciendam non sumus. Oratio vero inter compunctionem magna virtus est. Volo quoque ut hoc solerter attendas. Quod Ihesus Christus dominus ac salvator noster volens orare ascendit in montem. Ideo Ihesus quando oraturus erat in montem ascendit ut et tu orando montem ostendas. Nequaquam enim omnis qui orat montem ascendit. Ille vero qui in oratione mortem inimici querit aut res mundi huius ut honorabilior in hoc mundo esse possit nequaquam in montem orando ascendit. At contra qui in oratione pro remedio sue anime sive pro aliorum peccatis dominum deprecatur iste absque dubio in montem oraturus ascendit. Vide ut hec legens attente deo dilecta ut ordinata de mortificacione venias ad compunctionem. Compunctorum quoque habendo nosse modum queas orandi. De pugna viciorum contra virtutes.

De pugna viciorum

Et quia lucide non nullis instructa es virtutibus restat ut mente perpendas quanta sit lucta viciorum adversus virtutes. Magnum quoque certamen est viciorum adversus virtutes. Tunc enim poteris omnia vicia vincere pugnando cum divino adiutorio si contra vicia singula oposueris virtutes. Solet enim pugna viciorum adversus virtutes ad perfectum hominis venire quia per illud certamen mens excitatur et ab elacionis vicio purgatur. Contra singula quoque vicia virtutes sunt adhibende. Contra luxuriam mundicia.

est cordis adhibenda Contra iracundia vero paciencia est oppo
nenda Contra timore est intenda fiducia Contra tepore
vero zelus opponendus Contra tristicia vero mala adhibendum
est gaudium spirituale Contra accidia vero fortitudo assumenda
Contra avaricia assuenda est largitas Contra superbia autem
humilitas opponenda Contra odium vero assumenda est caritatis
virtus De hoc enim certamine paulus dicit apostolus Caro concupi
scit adversus spiritum Spiritus autem adversus carnem hec enim
sibi invicem adversantur ut non quecumque vultis illa facia
tis Et tu deo dicata et legendo et memorie commendando
stude contra hostis antiqui insidias viriliter dimicare Si
te sompnolencia gravat stude illam vincere amando
vigilias Carissima sompnolenciam per vigilias destruunt Si te de
lectat balnearum usus veniat tibi ad memoriam beatus iaco
bus frater domini Carissima primus post apostolos iherosolima rexit eccleziam de
quo Josephus narat quod nunquam carnem comedit nec
balneo usus fuit unquam nec lyneis vestibus fuerit in
dutus Nec caput suum secundum consuetudinem sue gentis
oleo unxit Si in delectacione tibi delicie veniunt
propone ante oculos tuos Johannem babtistam Carissima fuit
in utero matris sue sanctificatus Et de quo dominus dixit
quod maior eo inter natos mulierum non surrexit Narat
enim de eo sanctum euangelium quod mel silvestre et locustas
edebat Si ei qui in te peccat qui tibi detrahit aut
maledicit vel in aliquo ledit non potes ignoscere
sicut vis veniat ad memoriam quanta et qualia pro te pas
sus fuit christus pro te factus est homo mortalis passibilis
Carissima erat immortalis et impassibilis assumpsit pro te carnem
ex virgine in qua pateretur et moreretur Pro te quoque fuit
flagellatus alapis cesus sputis linitus Spinis coro
natus Ad extremum etiam crucifixus pro te hec omnia sus
tinuit christus ut te a potestate diaboli liberaret Pen
dens vero pro te in cruce quid dicebat pater ignosce illis
quia nesciunt quid faciunt Ille igitur qui sine peccato cru
ciabatur pro suis inimicis orabat Et tu si aliquam molestiam
paciens ab aliquo non potes ex toto corde dimittere Cre
do quod et si ista que dico subtiliter cogitare volueris
omnibus in te peccantibus ex toto corde facille dimittere po
teris hec meditando hec mente discuciendo poteris ira
vincere poteris omnes diligere poteris dei implere preceptum
diligite inimicos vestros bene facite hiis qui vos ode
runt et orate pro persequentibus et calumpniantibus vos Si
tibi venit voluntas vagandi recole quia mortua es
quia crucifixa es Nunquam crucifixo homini venit voluntas vaga
di Non quia nichil cogitat nisi de morte sua et tu iam
mortua es huic mundo vide ne aut tu illi aut ille tibi
reviviscat Dic potius cum apostolo paulo michi mundus cruci
fixus est et ego mundo hec vero cogitando potes vincere
vagacionem Audi quid ipse apostolus de pugna viciorum ad
versus vicia doceat Si autem spiritu facta carnis morti
ficaveritis vivetis Tu autem si vis vivere cum christo mortifica
per virtutem omnia vicia per caritatem mortifica odium per gaudium
occide tristiciam per pacem extingue dissencionem per paciencia
mortifica impaciencia per bonitatem occide malicia per man
suetudinem occide furiam per continencia mortifica intempe
rancia per castitatem occide impudicicia Si isto modo
actus carnis mortificare curaveris sine dubio perhenni
leticia cum angelis in celis frueris | De legendi studio

de legendi studio

Non est in hiis diu morandum Carissima transmitto cari
tate tua ad latissimum campum divinarum scripturarum ut
quod hic deesse tibi cernis ibi solerter perquiras Carissima
propterea oro dilectionem tuam ut studium semper in te crescat
legendi Nullus enim potest dei perfecte nosse precepta
nisi qui legendi continuum habuerit studium Carissima quanto quisque
in divinis scripturis assiduus fuerit tanto maiorem
ex eis intelligenciam capit Sicut terra quanto magis excolitur
tanto amplius fructificat Nam quamvis homo tardum sensum ha
beat aliquem tamen discere poterit ex scripturarum misteriis
si assiduitatem habuerit legendi Carissima enim habet dabitur ei et qui
non habet eciam hoc quod videtur habere auferetur ab eo id est qui
habet studium legendi dabitur ei eciam intelligendi facultas
Et qui non habet id est legendi studium eciam quod videtur habere id est
naturale bonum quod intelligit propter ignaviam eius auferetur ab
eo Et sicut ille qui tardus est ad intelligendum pro sua
bona intencione recipiet gloriam ita ille qui talentum si
bi datum neglexit condempnabitur Carissima propterea amoneo cari
tatem tuam ut studium habeas legendi Carissima omnis profectus
ex leccione procedit Carissima enim nescimus leccione discimus dicit enim
ysidorus Et oracionibus mundamur leccionibus instruimur utrumque
bonum est si liceat si non liceat melius est orare quam
legere Carissima qui vult cum deo semper esse frequenter debet ora
re frequenter et legere Nam cum oramus ipsi cum deo loquimur Cum vero
legimus deus nobiscum loquitur Si hec ita sunt o dicata deo
necesse est tibi orandi legendi quoque studium habere Leccio cogni
cione dei amministrat leccio tenebras ignorancie fugat
leccio sciencia homini confert leccionis studio dei omnium quoque
virtutum amor nutritur Per leccionem potes cognoscere qua
lis beatitudo qualis sit gloria qualis claritas que promit
titur sanctis electis quoque omnibus per leccionem potes cognoscere
qualis pena qualis luctus quale supplicium minetur
malis et iniustis impiis quoque hominibus per leccionem cognoscere
vales quid audituri sunt boni vel mali in die iudicii
Malis enim a domino dicetur ite in ignem eternum qui preparatus
est diabolo et angelis eius Bonis vero dicetur venite
benedicti patris mei percipite regnum quod vobis paratum est
ab origine mundi hec enim omnia leccione discimus leccio enim
manifestat quomodo prospera quomodo adversa tollerare de
beas Carissima propterea subiungendum est hic aliquid quod legi de pa
trum exemplis qui infirmitates vel omnia adversa pro christi
amore pacienter tollerare studuerunt ut tua caritas
hoc legens hoc menti commendans illos ex totis viribus
imitari studeas Amonicio de adversis tollerandis

Amonicio de adversis tollerandis

Hortor igitur ut si vel infirmitas contrarietatis
tibi acciderit Carissima quantumcumque perfici possis valeas sancte
qualiter infirmitates omnes quoque tribulaciones tollerare
debeas Leccioni ergo esto dedita ibi enim invenies scriptum
Ego quos amo arguo et castigo Si quos dominus amat arguit
et castigat ergo et tu mater Carissima arguimur et castigamur ab
illo Carissima qualiscumque tibi infirmitas venit gratanti animo sus
cipe illam Volo tibi unam rem de historia tripartita narra
re quam subinde volo ut legas ac memorie commendes Fuit
Beniamin senior qui valde clarus habebatur dono dei
ditatus ut sine medicamine tactu manus aut olei facta
oracione sanaret egrotos hic fertur incidisse in ydropica
passionem tantum quoque eius corpus intumuisse ut non posset per
ianuam celule sue in qua habitabat egredi nisi ianue
cum tabulis ante positis sublate fuissent his ergo passio
nis sue tempore pene octo mensibus ante mortem in sella
latissima sedens curabat solempniter egrotantes Non
graviter ferens quod sue egritudini non prodesset sed eciam se
dentes consolabatur et deprecabatur ut rogarent dominum pro anima
eius et de corpore non curaret Carissima et dum sanus in quantum
esset nichil profuit in hunc Beniamin imitare stude
o sacrissima mater in omnibus infirmitatibus tuis semper gracias
stude referre Audiat dileccio tua eciam de beato stephano
monacho qualiter in infirmitate domino gracias agere studuerit
Stephanus autem cum circa mare habitaret occeanum perfec
ta degens et integra continencia Carissima circa lx annos probatis
simus monachus fuit et anthonio magno notissimus fuit
autem mansuetus et sapiens locucione suavis et utilis trista
ntium consolabatur animos et ad alacritatem revocabat

licet necessaria tribulatio preveniret. Taliter erat etiam in cladibus proprijs denique cum infirmitate incurabile incurrisset et medici putrida membra incidissent ille manibus tamen operiebat palmarum pectens folia et presentibus persuadens ut de rebus huius mundi non doleret neque aliud cogitaret nisi de bona fide. Deus inquit que fecit cuncta utilia sunt. Ego autem novi quod huiusmodi passiones peccatis eveniunt. Et melius est hic penas solvere quam post mortem perpetua supplicia sustinere. Stude ergo et tu similiter dicere quando tibi infirmitas vel alia contrarietas evenit. Considerare quoque summo opere debemus quod illi qui sancti et iusti erant domino pro infirmitate et tribulatione gratias referebant. Quanto magis nos qui peccatores sumus et infirmitates et tribulationes amare debemus presertim cum apostolus dicat quod per multas tribulationes intratur in regnum dei. Amande sunt tribulationes cum gratiarum actione a nobis tollerande sunt infirmitates quatinus heredes regni celestis effici mereamur. Peccator enim qui in hoc mundo flagellari non meretur in inferno torquebitur. Optandum ergo nobis est o sanctissima mater ut in hac vita dum vivimus tribulationes et infirmitates pro Christi amore et pro remissione peccatorum nostrorum libenti animo sustineamus. Scire namque debet dilectio tua quibus modis deus hominem flagellat. Legi enim quod quinque modis deus hominem flagellat. Primo modo flagellat ad probationem sicut flagellatus est Iob et Thobias. Ad hoc enim flagellati sunt ut probati essent et manifestati alijs ob causam exempli imitandi ut eorum cognoscentes pacientiam illos imitari studuissemus. Secundo modo deus homines flagellat ne se extollant in superbia vel in securitate ponant quod ad sanctos pertinet specialiter. Sicut beatus apostolus Paulus cum de semet ipso dicebat Datus est michi stimulus carnis mee angelus sathane ut me colaphizet. Cum postquam cognovit quod salubre ei fuisset illud flagellum dixit Libenter gloriabor in infirmitatibus meis ut inhabitet in me virtus Christi. Tercio modo deus hominem flagellat propter peccata. Sicut paralitico cui dixit Remittuntur tibi peccata tua deinde subiungit Tolle lectum tuum et vade in domum tuam. Per hoc vero quod illi prius peccata dimisit et deinde ab infirmitate curavit aptissime demonstratur quod illa infirmitas ei propter peccata evenit. Quarto modo deus hominem flagellat ut sua virtus vel sanctorum suorum meritum demonstretur. Sicut de ceco nato ipse dominus in euangelio dicit Neque hic peccavit neque parentes eius ut cecus nasceretur sed ut manifestentur opera dei per eum. Hijs verbis apte demonstrat quod ideo cecus natus fuit ut a deo illuminaretur ac per hoc divinitatis virtus monstraretur. Quinto modo deus hominem flagellat ut hic incipiat tormentum sustinere quod postmodum sine fine sustinebunt quod solummodo ad malos pertinet sicut Anthiochus et Herodes inchoaverunt pati hic quod postmodum in inferno passuri erant. De hijs scriptum est duplici contritione contere eos id est in presenti et in futuro. Hijs quinque modis deus homines flagellat. Ideo vero incognitum est quomodo ex hijs unusquisque flagellatur ut unusquisque flagellatus timeat et emendet flendo quod fecit quatenus flagellum ei ad profectum eveniat. Ammonenda est ergo sanctitas tua ut hos quinque modos quibus dominus hominem flagellat memoriter discens tutus in omni infirmitate vel tribulatione semper ante mentis oculos habeas. In hijs namque meditando flagellum domini gratanter tollerabis. Firmiter enim debemus credere quod nullum peccatum sine vindicta relinquetur. Aut enim hic penitencia unusquisque suum peccatum delet aut dominus pie per suum flagellum purgat vel post mortem igne purgatorio purgabitur. Quod si hijs modis peccatum hominis non fuerit deletum post hanc vitam in ignem descendet eternum. Hec vero audiens nequaquam de tua debes desperare salute. Nequaquam cum desperatione dicere Multa sunt mala mea et innumerabilia peccata mea. Scito pro certo quod nullus tantum potest peccare quantum domini potestas valet dimittere tantum si peniteat peccatis si ad illum convertere studeat. Et quia primo intulit de venia peccatorum speranda volo factum Theodosij imperatoris tibi ad memoriam adducere per quod et ad speranda peccatorum veniam mens tua sublevetur et ad lacrimarum fluenta proferenda cor tuum compungatur. Cur desperabit aliquis peccator de venia si addum certo corde convertatur. Cum supradictus imperator septem milia hominum occidens lamentando et se reum agnoscendo veniam infra paucos dies meruit promereri. Ut igitur manifestissime cognoscere possit sanctitas tua quomodo hec gesta sunt, cur videlicet septem milia hominum occiderit et qua se occasione reum agnovit et quomodo se humiliavit et quomodo veniam promeruerit, verba hystorie tripartite hic per ordinem sunt inserenda per que verba in multis proficere domino iubente poteris virtutibus. Primum in sperandam veniam peccatorum. Quia tantorum hominum sanguine reus existens facile veniam impetravit. Deinde in humilitate. Quia cum imperator esset predicatione beati Ambrosij tantum se humiliavit ut omnibus peccatoribus se inferiorem esse cognosceret. Deinde in lacrimis. Quia cum in ecclesia intravit pavimentum ipsius ecclesie lacrimis rigavit. Volo igitur ut hoc tue caritati non sit incognitum quod nemo simul in se omnia valet extinguere vicia. Nam dum quispiam passionem libidinis effugerit in avariciam incurrit et cum avariciam declinavit invidie illi fovea paratur. Et si invidiam vicerit mox vinculum furoris et alios plurimos laqueos ponit ei inimicus per quos capere possit incautum. Non est utique facile hominibus vitare universas insidias hostis. Sed mens divino solatio vigilans divinaque protectione adiuta argumenta et machinamenta omnia antiqui hostis destruit.

Theodosius imperator / De venia peccatorum speranda

Theodosius imperator habuit namque passionem furoris sed iniusto furori immensa crudelitate permiscuit. Quia vero per tuam humilitatem id est ut in supradictis virtutibus ex eius lectione proficias narrare necessarium est. Tesalonica civitas est grandis et populosa in qua cum orta fuisset sedicio quidam ex iudicibus eius lapidati sunt atque tracti. Hic iratus Theodosius iracundie non refrenavit infirmitatem sed iussit iniustos gladios super omnes evaginare et una cum nocentibus innocentes interimere. Septem enim milia hominum sicut fertur occisi sunt non precedente iudicio sed tamquam in messibus omnes quidem incisi sunt. Huiusmodi cladem plenam valde gemitibus audivit Ambrosius. Et cum princeps Mediolanum venisset et solempniter in sacrum templum voluisset intrare occurrit foris ianuas beatus Ambrosius. Et ingredientem hijs sermonibus ab ingressu templi prohibuit dicens Nescis imperator perpetrate necis a te quanta sit magnitudo neque post causam tanti furoris mens tua molem presumpcionis agnoscit sed forte recognicionem peccati prohibet potestas imperij. Decet tamen ut vincat racio potestatem. Sciendum quippe natura est et eius mortalitas atque resolucio et pulvis progenitorum ex quo facti atque in quem redigendi sumus. Et non flore purpureo confidentes infirmitatem

De speranda venia pec[...]

cristi corporis ignorare coequalium hominum. Non est conside-
randum in purpura sed magis consideranda est condicionis
equalitas. Princeps o imperator es conservorum. Unus
est enim deus omnium rex et creator. Quibus igitur oculis
domini aspicies templum? Quibus calcabis pedibus sanctum
illius pavimentum? Quomodo manus extendes de quibus
sanguis iniustus adhuc distillat? Quomodo huiusmodi ma-
nibus suscipies sanctum domini corpus? Qua presumpcione ori
tuo porriges poculum sanguinis domini preciosum dum furore
sermonum tuorum tantus sanguis sit iniuste effusus? Recede
ergo recede ne secundo peccato priorem nequiciam contendas.
Suscipe vinculum quo te omnium dominus nunc ligavit. Est
enim medicina maxima sanitatis huius. Quibus sermonibus impe-
rator obediens erat enim divinis erudicionibus enutri-
tus et aperte sciens que sunt propria sacerdotum et que regum
gemens et deflens ad regalia remeavit. Cumque octo
mensium continuata transissent tempora propinquavit na-
tivitatis salvatoris nostri festivitas. Imperator
autem lamentacionibus assiduis in palacio residens conti-
nuas lacrimas incessabiliter expendebat. Ingres-
sus autem Ruffinus tunc magister militum et singularem fi-
duciam ad principem habens et vidit principem in lamen-
tacione prostratum accessit ut lacrimarum causas inqui-
reret. At ille amarissime ingemiscens et vehemencius
lacrimas fundens Tu inquit Ruffine ludis et mea ma-
la non sentis. Ego autem lamentor et gemo calamita-
tem meam. Quia servis quidem et mendicantibus aperta sunt
templa dei et proprium dominum ingredientes licenter ex-
orant. Michi vero ingressus non est ad deum insuper et celi
sunt clausi. Hec singula verba dicens singultibus
irrumpebat. Ruffinus vero Curro inquit si tibi pla-
cet et pontificem precibus persuadeo ut solvat vin-
culum quo te ligavit. Ait autem imperator Non inquit
persuadebis Ambrosio. Novi enim decretum illius esse
iustum neque enim reverebitur imperialem potenciam ut
legem posset prevaricare divinam. Cumque Ruffinus verbis plu-
ribus uteretur et promitteret Ambrosium esse flectendum
imperator cum pergere cum festinacione precepit. Ipse vero
spe data post paululum est secutus credens Ruffini
promissionibus. Porro vir mirandus Ambrosius mox ut
vidit Ruffinum dixit Similatus es impudencia canum
o Ruffine tante videlicet necis auctor existens pu-
dorem ex fronte detergens nec erubescis nec me-
tuis contra divinam ymaginem latrare. Cumque Ruffinus
supplicaret et imperatorem diceret esse venturum superno
zelo accensus Ambrosius Ego inquit Ruffine predico quoniam
eum ingredi etiam prohibeo. Si vero imperium tyrannide
mutabit necem et ego libenter suscipio. Hec et alia plu-
rima Ruffinus audiens nunciavit imperatori votum
antistitis monens ne forte de palacio procederet. At im-
perator hec in media iam platea cognoscens Pergo in-
quit et iustas in facie suscipio contumelias. Cumque ad sacra
limina pervenisset in sacram quidem basilicam non presump-
sit intrare sed veniens ad antistitem et inveniens
eum in salutatorio residentem supplicabat ut eius vin-
cula solveret. At ille crudelem dicebat eius esse pre-
senciam et contra deum venire Theodosium eiusque cal-
care leges. Veneror inquit imperator non insurgo contra
ecclesiasticas sanctiones neque inique ingredi limina
sacra contendo sed te solvere mea vincula deposco
et domini clemenciam pro me exorare stude nec in ianua
claudi precipias quam dominus noster cunctis agentibus peniten-
ciam aperuit. Tunc ait antistes Quam inquit peniten-
ciam ostendisti post tantas iniquitates? Quibus medica-
minibus incurabilia vulnera plagasque curasti? Ait imperator
Tuum inquit est et docere et medicamina temperare meum vero
oblata suscipere. Tunc sanctus Ambrosius dixit Quoniam fu-
rori tuum iudicium commisisti et non racio protulit senten-
ciam sed pocius iracundia scribe legem que decreta
furoris evacuet ut xxx diebus sentencia necis atque
proscripcionis in litteris tantummodo maneat et iudicium
racionis expectet. Quibus transactis diebus ira iam cessante
racio causam iudicans apud semetipsam que cognovit
subtilitate disponat. In hiis enim diebus agnoscetur si
iusta sit sentencia quam protuleris an iniusta. Si iusta
fuerit permaneat si autem iniusta destruatur. Numerus
vero xxx dierum ad hec examinanda sufficiet. Hanc ammonicionem
imperator libenti animo suscipiens et optimam esse considerans
legem conscribi repente precepit et propria manu literas confir-
mavit. Quo facto vinculum eius solvit Ambrosius. Que
lex hactenus observatur. In tali namque tenore facta fuit
illa descripcio ut si quos imperator morti dampnasset usque
xxx dies servarentur illesi quos regula iudicaret seve-
rius et eorum subita esset suspensa. Quatinus in spacio xxx dierum
ira quiescente probasset utrum iudicasset iustum an iniustum
et quod iustum probasset hoc agere studuisset. Sic igitur sacra-
tissimus imperator ingredi limina presumens non stans
domino supplicavit neque genua flexit sed pronus in pavimento
iacens davidicam vocem proclamavit Adhesit pavimento
anima mea vivifica me secundum verbum tuum. Manibus autem ca-
pillos evellens veniam impetrare poscebat. Cumque tempus
accederet quo munus solebat offerre surgens cum lacrimis
ingressus est. Ut vero obtulisset sicut solitus erat
intra cancellos stetit. Ruffinus autem Ambrosius non
quievit sed differenciam locorum edocuit. Et primo que-
sivit quid ibidem expectaret. Imperatore dicente su-
stinere se sacrorum misteriorum percepcione participa-
cione remandavit O imperator interiora loca tantum
sacerdotibus sunt collata que ceteri nec ingredi nec contin-
gere permittuntur. Egredere igitur et hanc expectacionem cum ce-
teris habe. Quoniam purpura namque imperatores non sacer-
dotes facit. Tunc fidelissimus imperator eciam hanc tradi-
cionem animo gratanti suscipiens remandavit Non audacie
causa intra cancellos mansi sed in Constantinopolitana
urbe hanc consuetudinem esse cognovi. Unde ago gratias pro huius-
modi medicina. Tali ergo et tanta virtute et presul et im-
perator clarebat. Ego namque utriusque opus ammiror
illius fiduciam istius autem obedienciam. Id est fiduciam
sacerdotis obedienciam vero regis illius zeli fervorem huius
fidei puritatem. In rege igitur eximio opus mirum nam
tu esti eorum potest excitare o sanctissima deoque dicata
in custodia multarum virtutum. Hec enim Theodosii christianis-
simi principis et beati Ambrosii sanctissimi pontificis
contencio sancta provocabat hominem ad sperandam veniam
peccatorum. Ob quam maxime causam sanctam hanc contencionem
tibi scribere studium provocavit eciam ad caritatem
humilitatem obedienciamque sectanda. Quas virtutes
in principio huius ammonicionis tue dileccioni commenda-
veram. De quibus igitur virtutibus te in principio huius exorta-
cionis ammonui de ipsis te et in fine commoneo. Quatenus bonum
quod cepisti fine perseveranti perficias. Provocat eciam durum
et lapideum cor ad lacrimas profundendas incitat et ad zeli
fervorem. Deprecor vero dileccionem tuam ut hunc actum hanc
sanctissimam penitenciam piissimi principis et zelum sanctissimi
pontificis crebro legas. Quia magnus animi profec-
tus in ea latet. Si itaque ea que tue sanctitati scripsi
prudentissima mater perficere potueris ope id est
processus ante omnia vicia repuleris et que in hac am-
monicione narrantur bona custodire volueris scito quod
tamen viribus hoc non facias sed illo inspirante et adiuvan-
te qui dicit in evangelio Sine me nichil potestis fa-
cere. Non solum facere sed nec cogitare quidem aliquid
boni valemus nisi illo operante illo donante a quo omne

bonu̅ procedit Audi quoqȝ ꝛ atende quid dn̅s de hac causa
p̄ ȷ̄emia ꝓpheta dt̄ Ne glorietur sapiens ī potencia sua
et ne glorietur diues in diuicijs suis Sed in hoc glorietᷣ
qui gloriatᷣ scire et intelligere et nosse me dt̄ dn̅s
p̄hec enī verba oı̄s animo aufertur supbia Omīa sapᵃ
ꝛ fortitudo oīa reputantur in nichillu̅ Et ista est sola
gloiacio ut sciat et intelligat q̄ ip̄e dn̅s sit qui facit
misericordia̅ et iudiciu̅ ꝛ iusticia̅ Ex isto quoqȝ loco sup
sit paulus ap̄lus illud exemplu̅ q̄ ad corinthios scripsit
fr̄es qui gloriatur in dn̅o glorietur Ubi sunt ergo illi
qui dicu̅t hominem ꝓprio arbitrio regi Ubi su̅t illi qui
dicu̅t q̄ a nobis bonu̅ inchoare possimus Nequaq̄ illis
credere debemus Quia nec cogitare qua̅to minus p̄
ficere valemus boni nisi ip̄o dn̅o donante Ergo si dn̅i
gr̄a largiente bonu̅ opus p̄egeris Et ea que beati
tudini tue scripsi cuncta p̄feceris Non tuis viribus non
tuis meritis hoc t̄buas Sȝ illi qui in te operatur et vel
le et p̄ficere p̄ bona volu̅tate Cui est honor p̄ secula.

Incipit liber qui vocatur Lynea salutis h̄emitarum

omiam increate veritatis tes
timonio Sunt angeli paruuloꝝ
qui semp̄ vident faciē patris cele
stis Nulli dubiu̅ esse et angelos
p̄fectoꝝ Qui ī solitudine h̄emi
tice libere vita̅ acticare elegerunt Sic
helyseus ꝓpheta exercitu̅ angeloꝝ
presidiu̅ sibi adesse monstrauit
Sic helyas curru igneo et equis in p̄adisu̅ vehitur obsequio
utiqȝ angeloꝝ Et hij dn̅o solitudinis ac h̄emi cultores p̄i
mi Nec miꝝ si angeli obsecuntᷣ h̄emitis du̅ ip̄i in t̄ra
positi mores angeloꝝ īmitari non desistunt Un̄ Sanctus
h̄emita ysaac in libro de doctrina misterioꝝ dei sic ait
Quid necesse est dicere de monachis anachoritis Qui de
sertu̅ inhabitant et fecerunt illud habitabile hospiciu̅
angeloꝝ Ad quos Sancti angeli sepius accedebant et se eis
visibiliter ostendebant Aliquos in temptaciones incidentes
liberabant Aliquos queda̅ dubia eis exponebant ꝛ ip̄os do
cebant Ideo subijt animo sedenti michi in angulo cel
lule h̄emi Camalduli dictare libru̅ p̄ modu̅ dyalogi
loquentis ī intellectu cuiuspia̅ h̄emite cu̅ angelo sibi
deputato custode Et hoc non in sublimitate s̄monis aut
in vocabulis p̄egrinis Neqȝ in sophisticis phylosophoꝝ sy
logysmis hij namqȝ seculares homīes philosofi poete
et rethores ut ait Btus Augustinus precipua dicta
a sacris litteris mutua̅tes diabolica falsitate miscuerunt
Equide̅ doctrina sanctoꝝ patꝝ est p̄ior ethnicoꝝ doctrinis or
dine dignitate et utilitate Illi eni̅ mundani homīes zo
raste mago antiquiore non habent Que sanctus abra
ham multo tempe p̄cessit Illi inter scriptores poematu̅
homero seu Ezoppo Morū pytagoꝛe philosophie plato
ni hystoriaꝝ dareti frigij Medicine ypocrati Astro
nomie Athalanti Antiquitatis palma̅ ꝯferunt Quoꝝ
p̄mu̅ homeꝝ Salomon tempe antecessit Ezoppus aute̅
tempe Sancti danielis fuit. Pytagoras vero tu̅ zoro
babel usus fuit vita presenti plato vero hos secutus
natus annis centu̅ a vaticinate s̄co ȷ̄emia Sed et da
retem frigiu̅ atqȝ ypocrate̅ ꝛ Athalante̅ longe an
te nostri astrologi Abraha̅ ꝛ moyses precesserunt
Qui huius doctrine parte̅ sincera̅ Egyptios docuerunt
Licet placeat Bto Augustino moysen ꝛ Athala̅tem
eodem tempe floruisse Quoꝝ aute̅ doctrina s̄coꝝ patꝝ
sit p̄ior dignitate ꝛ utilitate non est opus p̄baciōe
Sepe naqȝ philosophi historici vel morales falsa
scribunt fauore odio vel amore Hic Sanctus ꝛ gloiosus
doctor Jeronimus ꝯtra pelagiu̅ libro tercio fatetur
expresse philosophos fuisse mentitos ubi scripserunt
Socratem semp̄ eundem vultu̅ habuisse Quis namqȝ re
ligiosus aut xp̄ianus potest pala̅ et in p̄nue laudare
sequi vel commendare ydolatras magos ariolos ꝛ demo
nu̅ cultores Na̅ si Bto Augustino credimus pitagoras
nigromaticus fuit Socrates vero cunctis determinacōi
bus suis demonis p̄ferebat responsa Et de iure ca
nonico quilibet familiaris demonis habetᷣ h̄eticus.
Na̅ qui vult videre porphirij speculacōnes subli
mes Qui diabolici apolonis oraculo fultus pollu
to ore in dn̅m ih̅m xp̄m et eius cultores ausus ē blas
femare hic cu̅ ceteris philosophis non solu̅ non credunt
xp̄i ꝛ omnium resurreccōne Sed negant ꝓstrepentes ea̅ fore
impossibile. platonicus etia̅ quida̅ in eundem redep
tore̅ nostꝝ quo sit incarnatus ꝯsurgit Et sui magri
fretus auctoritate nequissima scribit dicens Nullus
deus miscetur homini Hij tales ꝯtra recta̅ fide̅ acu
tissimis argumentis disputant Iniquoꝝ nequissimu̅
dogma multis zophismatibus vanis armatus ī tradi
tulius Qui du̅ liberꝝ arbitriu̅ nititur ꝯstruare
cu̅ insipiente deu̅ negat in corde suo Herasiarcha
aute̅ fuisse Aristotile̅ non dubitant qui viderunt eius
virolenta̅ atqȝ sediciosa̅ doctrina̅ pariter q̄ si credunt
Bto Augustino qui eu̅ sic appellat libro octauo In
hijs gymnasijs dicta an aiarꝝ periculis Garriunt pla
to ꝛ plathonici Stoici Achademici porphirius et ci
cero de re publica scribens cu̅ corporibus aīas beati
ficari non posse Sunt namqȝ libri gentiliu̅ et poetici
hijs supsticionibus pleni Qui si ad manus xp̄icole
venerint Caueat sibi ne lateat hamus sub esca
Ne rethe milcam ambiat grana Ne ve muscipula sit
in captura̅ parata Inter caribdim ꝛ ▬ sillam insue
tus nauta absqȝ docto pedota non eat Viatores hospi
cia requirunt et victu̅ Sed meroen fugiant Non decli
nent ad cyrcem Ibi Aristomeus hic ulixes cu̅ suis
non exigua̅ patiuntur iactura̅ Rosas apuleus require
bat ut rediret ad hoīem obfuit illi temptasse ydo
latricas degustare Soporata est morte nobilissima
pysseen quo pixidem leti patefacta respexit Ur
tica̅ quandoqȝ du̅ legitᷣ Rosa manus urit in pru
denter legentis. ponamus si placet helena̅ etia̅
sacre pagine cathedra̅ regente̅ demus illi tota̅
hospitam minerua̅ Sicut typrica venus non pla
tonica sit unu̅ cu̅ palade facta Nunquid paridi tar
sillo piramo an etia̅ herculi erit ꝯsulendu̅ eius
scolas intrare et s̄monibus diuinis intende̅ Absit
Ibi namqȝ Adam eberet Sapson vilescetᷣ lassaretᷣ
dauid Salomon insaniret Amon languerent Et pe
tra solida petrus mutaret Qua ꝓpt Sanctus Jeronimus
in Regula ad Eustochiu̅ vocat stultos mundi philo
sophos dicens hac doctrina spualem Stultus plato
Athenis non didicit Non Aristotiles Non Anasagoras
Non ceteroꝝ mundi stultoꝝ sapientu̅ turba p̄cepit.
Atende et tu stultoꝝ sapientu̅ p̄inceps Aristotiles
Et si fueris grande p̄digiu̅ in huana natura Tame̅
hoc nesciebas Quoꝝ sapiencia mundi stulticia est apud
deu̅ Et sapiencia carnis est mors Ideo Sanctus paulus
ap̄lus p̄hibet dicens Cauete ne quis vos decipiat p̄
inanem philosophia̅ scd̅m elementa mundi Nomine
mundi elementoꝝ exp̄mere voluit non solu̅ phisica̅
Sȝ etia̅ zophistica̅ dialetica̅ et ventosa̅ Rethorica̅
a quibus philosophadi naturaliter exoriuntᷣ p̄ mor
dia. Quare ego in presenti opere Respuo platone̅
latentis nature secreta rimantem. pytagora par

nipendo cuncta sperici orbis climata distinguente Nicoma
chum quoque tritum ephemeridibus digittos abdico Euclyden
perplexum geometricalium figurarum studiis declyno Cunctos
rethores cum suis coloribus indistincte pretereo Omnes dya
leticos cum suis sylogysmis et zophisticis cavillacionibus in
dignos habeo doctrina spirituali decerno. Tremant cynici suam
iugiter amare sapiencie meditatem Querunt perypatetici
latentem in profundo putei veritatem Ego summam et increatam
veritatem invenire desidero Illa que de terra orta est non
iam in puteo ignobiliter latitante sed in celo manifeste re
gnante. Quid enim michi in sanienum fabulosa cometa
Quid in tumencium tragediarum coturnata dissemina de
fluant Comicorum turbe venena libidinum crepantibus buc
cis efluere Cesset Satyricorum vulgus suos exclamato
rie denunciacionis amaris dapibus honerare Non in
ci Tuliani oratores acurata lepide urbanitatis tru
tinent verba Non demostenici rethores capciose sua
dele argumenta versuta componant Cedant in suas tene
bras omnes terrene sapiencie fecibus delibuti Nichil in
conferat sulphureo caliginose doctrine splendore togati
Cristi me simplicitas doceat Vera apostolorum et sanctorum patrum
rusticitas ambiguitatis me vinculum solvat Quia iux
ta pauli vocem placuit deo per stulticiam predicacionis sal
vos facere credentes Litera igitur que occidit absce
dat et spiritus vivificator in tam arduo opere assistat
Ego enim ut verum fatear magni sudoris et plena peri
culis dificultate scribendi libros advertens latere
ymo subterfugere volui Sed Venerandi patres quos patres
heremite sacre heremi Camaldulensis hoc caritatis honus
michi imposuit. Quid enim hiis diebus gravius quam li
bros colligere Quod rigidius examen quam id a paupe
verbis et sensu requirere Si enim requisitus non scrip
sero iam iudicatus sum Segnis inscius aut proterrus
Si volens parere et deme non presumens aliorum dicta com
portare studuero Velud miser ingenio uti repertis
et de alienis censebor gloriari Ex si ad nova cuden
da me dedero presumpcionis arguar quod post tot scripta
ad que nec dum intelligenda sed nec legenda suficimus
presumpsi quidquam novum dicere quod non alius sit antiquum
Sed quia durum est fraterne caritatis recalcitrare sti
mulo presertim ubi racionalis excusacionis fuga non
patet Nisi sola ignorancia que ipse videtur esse tur
pitudinis alleget. Vincat ergo timorem caritas que
ipsum invincibilem vicit ut inmortalis moreretur
pro nobis. Nam ut scribit Beatus Augustinus de doctrina
christiana Sola caritas est que vincit omnia et sine qua
nichil valent omnia et que ubicumque fuerit trahit ad
se omnia Amemus ergo scienciam sed ante ponamus caritatem
Sciencia enim si sola est inflat Quia vero caritas edifi
cat scienciam non permittit inflari Nam caritas ut ait apostolus
Omnia suffert omnia sustinet non inflatur non est am
biciosa non querit que sua sunt Et lingue cessabunt
et sciencia destruetur caritas vero nunquam excidit. Hec
est heremitarum et confessorum vera Ethica virtutum moribus
decorata. Hec est prelatorum vera politica Subditos
regens iuste cum salubri disciplina. Iubar caritate
consistit omnis physica martirum et doctorum virum celis in
ferencium. Est et angelorum ac omnium beatorum divina me
thafisica in summum bonum incessanter intenta. Huius
ergo obsequens mandato appono manum calamo Atque
hunc librum propter simplices sermone simplici dictabo
Spiritualia spiritualibus coaptando Et hoc per modum cuius
dam dialogi In quo heremita devotus meditando in
terogat angelum Et angelus custos eius intellectu

mentaliter respondet Et ne prolixitas voluminis le
gentibus tedium ingerat Quinque tantum capitula hic liber
contineat Et quodlibet capitulum Quatuor interogaciones
et totidem responsiones difiniat ut libri brevitas
facillius alliciat legentes

De Amaro et periculoso Gustu huius mundi Capitulum primum

Egenti michi
Euangelium Sancti mathei Occurrit suavissima promissio domini nostri ihesu christi
Sic dicentis Amen dico vobis Quia
omnis qui reliquerit domum aut patrem
aut matrem aut agros propter nomen meum Centuplum
accipiet et vitam eternam possidebit. Ego quidem a die quo
regularem feci professionem domum paternam Cognatos
et parentes ac omnia que sunt huius mundi pro nomine christi
dereliqui Quero igitur si hec sufficiunt ut possim
esse de vita eterna securus. ¶ Responsio. —

Angelus. Nequaquam ista sufficiunt Nisi etiam
parentum ac tocius mundi relinquatur affectus
Numquid oblitus es Ex sanctus et gloriosus Jeronimus
Scribit in regula sua dicens Non sufficit cuncta tempo
ralia in mundo relinquendo ad monasterium aut heremum pau
pertatem accedere si mens intima appetit que reliquit
Magis enim contemplantur oculi dei affectum quam censum
Et melius est cum ceteris divitibus divicias insistere
quam in monasterio aut in heremo paupertatem appetere
Quia melius fuisset tibi cum tuis diviciis in mundo
manere et cum modica pena dapnari Quam ipsas re
linquendo et in monasterio aut in heremo exorta in te
cupiditate vel superbia ad infinitam cum maiori pena deduci
Sanctus quoque Basilius in Regula sua sic ait A cogna
tis quidem et amicis separari tantum affectione convenit
quantum mortuos a viventibus distare videmus Et enim
qui in veritate mundo et omnibus que sunt in mundo abre
nunciavit hic mortuus est mundo et omnibus que sunt
in mundo sive sint parentes fratres aut cognati Qui vero
secularium amiciciam diligit et cum eis loqui deside
rat iterum mente ad mundum redit et a bono proposito
recidit ac priorem vomitum ac sue ingerit et ab ini
mico vulneratus est Solum quod simulacrum religionis fi
guram et habitu circumferre presumit Sed et Beatus
Benedictus volens omnem affectum mundi et parentum
auferre de corde monachorum In Regula sua sic precipit
Si quis de nobilibus offert filium suum deo in monasterio
promittat sub iure iurando quod nunquam per se nunquam per suppositam
personam nec quolibet modo ei aliquando dabit aliquid
nec tribuat occasionem habendi atque ita omnia obstru
antur ut nulla suspicio remaneat monacho per quam
deceptus perire possit quod multorum experimento didicimus
Demique Sanctus Augustinus in Regula sua sic scribit Qui
aliquid habebant in seculo quando ingressi sunt monas
terium libenter volunt illud esse commune tamen non ha
beant fastidio fratres suos qui ad illam sanctam societatem
ex paupertate venerunt Nam quid prodest dispergendo divici
as dare pauperibus et pauperem fieri Cum anima misera
superbior efficitur divicias contempnendo quam fuerat pos
sidendo. Equidem mundus et omnis creatura mundi quantum
in se bona est dicente scriptura vidit deus cuncta que fe
cerat et erant valde bona Sed concupiscencia eorum est
Amara et periculosa Quamvis stultis videatur esse dul
cis et secura Unde Sanctus Johannes in canonica ait Omne
quod est in mundo Aut est Concupiscencia oculorum id est A
varicia Aut Concupiscencia carnis id est Gula et luxuria
Aut est superbia vite id est appetitus honoris vel digni
tatis Et ideo Amara et nimium periculosa est mundana

gustacio et vita Quia secundum beatum bernardum periclitatur
castitas in delicijs humilitas in diuicijs pietas in nego
cijs veritas in multiloquio caritas in hoc nequam secu
lo Beato Gregorio sic dicente Quid sunt mundana omnia
nisi vana quedam sompnia Et quid profuit superbia amato
ribus suis Aut diuiciarum iactancia transierunt
omnia velud umbra Ubi sunt principes gencium Ubi sapiens
ubi scriba ubi inquisitor huius seculi Ubi absalon
speciosus ubi Asuerus gloriosus Ubi Allexander po
tentissimus ubi Sampson fortissimus Ubi Cesares Roma
ni ubi Reges et principes inclitj Quid illis profuit
vana gloria et brevis leticia vel mundana potencia
Quid carnis voluptas Quid diuiciarum falsitas aut con
cupiscenciarum amara suauitas Ideo beatus augustinus
ait Uincula huius mundi habent asperitatem veram et
iocunditatem falsam Certum dolorem incerta volupta
tem durum laborem nulla quiete plena miserie rem
inanis beatitudinis spem Tu ergo si racione sapis de
sine per affectum sequi quod consequi miserum est Desine tran
sitoria amare que amantem inquinant et diu durare
non possunt Quia transsit mundus et concupiscencia eius
Quid vis ergo utrum amare temporalia et transsire
cum tempore Aut amare christum et in eternum viuere Unde beatus
Ambrosius ait Queramus in mundo quis possit dicere
porcio mea deus Quis alienus auicijs Quis segre
gatus alabe peccati Quis nichil quod habeat cum
seculo Quis nichil sibi vendicet de hoc mundo Quem
non inflamet libido Non efrenet luxuria Non sternat
ambicio Non maceret inuidia Non aliqua secularium
negociorum cura solicitet Nam qui plus diligit mun
dum quam deum seculum quam claustrum aut heremum Gulam
quam abstinenciam Luxuriam quam continenciam sequitur
dyabolum et ibit cum eo in ignem eternum Unde beatus Augustinus
ait Floret miseri felicitate seculi et pereunt vir
tute dei Floret ad tempus et pereunt in eternum Floret
falsis bonis et pereunt tormentis veris Ideo beatus
Cirillus in libro miraculorum sancti Ieronimi sic ait In
superioribus partibus egypti Erat quidam heremita nomine
helyas Quem sanctus Ieronimus habuisse spiritum prophecie plu
ries enarrauit hic quadam die raptus in visione di
uidit in quodam palacio Regem sedentem pro tribunali ut
iudicia exerceret Inter hec vidit animam Anthonianum
pessulis Anequam spiritibus cathenis igneis vincta
instar fornacis flamas erupens sulphureas ma ie
stati regie deportari Que prius quam de aliquo inter
garetur cepit diris vocibus se infernalibus mansioni
bus dignissimam aclamare hanc causam asignans Quoniam
vanis mundi pompis intentus in conuiuijs et bonis ves
tibus et huius modi stulticijs delectabatur Quibus
finitis data per iudicem sentencia ut penis infernalibus
traderetur donec corpori iuncta duplices penas in
perpetuum sustineret Mox illa omnis demonum turba
cum diris clamoribus ad inferni tormenta deportauit

Heremita Nuper ad manus meas peruenit Epistola
sancti Jacobi apostoli In qua valde mirabilem doctrinam
legi ubi sic ait Fratres Nemo dicat quando
temptatur deus enim neminem temptat Unusquisque autem
temptatur a concupiscencia sua abstractus et illectus deinde
concupiscencia cum conceperit parit peccatum peccatum vero
cum consummatum fuerit generat mortem. Quero igitur
unde concupiscencia concipitur Et qualiter peccatum de
concupiscencia nascitur Insuper Quomodo possum cognoscere
quando peccatum est mortale et quando non est mortale sed veniale

Angelus Carnis concupiscencia ex ventris ingluuie
nutritur ut crescat et pariat peccatum Nunquid
oblitus es Quod Sanctus et gloriosus Ieronimus in Regula
sua dicit Non apponatur in mensa vestra concupiscencie et
libidinum incitamenta sed que possunt extinguere ut
legumina aut holera condita in oleo Raro sciatur quod in
aquis oriatur et viuat nisi paruj pisciculi Uinum
quoque in quo est luxuria dei famulo tamquam venenum suspec
tum sit pocius stomachi languor et aflicte nature
debilitas consulat quam delectacio vini aut ingluuies
Quod si sumere cogit magna necessitas tunc aut sit vi
num paruum et debile aut ita aqua permixtum prebeatur
in potum quod nequaquam accedat luxuriam. Sanctus quoque
Basilius in sua regula sic ait Ventris disciplina est
cruciatus viciorum et tranquilitas anime Ita ergo in cibo
panis conplebit necessitatem Et aqua curabit sitim Et
quecunque sunt ex seminibus ad faciendum pulmentum que nece
ssaria corporis fortitudine possunt saluare. Sed et beatus
Benedictus in Regula dicit licet legamus vinum omnino non
esse monachorum Quia vinum apostotare facit eciam sapie
ntes Sed quia nostris temporibus persuadere id monachis non
possumus saltim consenciamus ut non bibant ad sacietatem
Duo vero pulmenta propter diuersorum infirmitates et panis
una libra propensa sufficiat. Denique Sanctus Augustinus in Regula
sua sic scribit Carnem vestram domate ieiunijs et absti
nencia esce et potus quantum valitudo permitit Illi ergo
se putent esse feliciores qui in sustinenda parcitate fue
rint forciores Melius est enim minus egere quam plus ha
bere Sed a contrario homines mundani et seculares ibi
putant esse gaudium ubi more pecudum ventri seruiunt
in dei contemptum Unde beatus Ambrosius ait Male dum seruitur
gule que semper expetit nunquam expletur Quid enim insa
ciabilius ventre hodie suscipit cras egerit Cum reple
tus fuerit disputat de ieiunio Cum vero digesserit va
le virtutibus dicit Ideo beatus Augustinus dicit Quid est secu
larium leticia nichil aliud quam inpunita nequicia
inebriari luxuriari Comessacionibus variis vanitatibus
intendere et plus nichil in hac vita sustinere putant
enim mali se esse in delicijs Quia non statim puniuntur pro
suis nequicijs Et ignorant miseri quod mors eterna est
in delectacione abscondita Que quidem delectacio fa
cit peccatum Et peccatum cum consumatum fuerit generat
mortem. Et quia queris Quomodo possis cognoscere quando
delectacio concupiscencie est peccatum mortale et quando est
veniale. Accipe talem informacionem. Peccata morta
lia actualia unum habent principium quod est contemptus gene
ralis precepti diuini Habent duplicem radicem videlicet
Timorem male humiliantem et Amorem male inflama
tem Habent triplex fomentum secundum illa tria que sunt
in mundo videlicet Concupiscencia oculorum Concupiscencia
carnis et superbia vite Habent Septem capita que sunt
Superbia Inuidia Ira Accidia Auaricia gula luxuria
Dicuntur autem hec capitalia peccata Quia sunt de
ordinaciones principales et ad multarum aliarum deordi
nacionum principia suo modo influencia Ideo quandocunque
suggestionem sequitur delectacio et consensus et opus in hijs
que a diuina lege prohibita sunt tunc semper est peccatum
mortale Quia infert mortem anime que est culpa et pe
nam yehenne nisi per penitenciam remittatur Si vero sug
gestionem sequitur delectacio et consenssus absque opere
Quia forte non potest facere malum quod vult tunc ille consen
ssus et mala voluntas pro facto reputatur et eciam
est peccatum mortale Quando vero suggestionem sequitur
delectacio sed racio repugnat sensualitati et uti

litas no preferitur honestati Et caro quamuis concupiscat
non tamen preferitur racioni Tunc non est mortale sed venia
le peccatum quia hoc ipso dignum est venia quod caueri non pos
sit. Verumtamen potest aliquis contrahi peccatum mortale so
lo affectu et amore tali modo Quando amor vel affectio
crescit ad aliquam creaturam vel ad se ipsum et est tam ma
gnus quod in eo constituitur vltimus finis et quod aliquis non cu
rat deum offendere aut precepta eius transgredi propter amo
rem creature vel sui ipsius vel cum aliquis vellet semper
hic manere cum creatura et non curaret de eterna beati
tudine Tunc talis amor semper est peccatum mortale Quia
ibi est aliquis contemptus dei si non formalis tamen inter
pretatiuus Et est fruicio creature quia preponitur deo
creatura Si vero aliquis diligit creaturam aut se ipsum
plus quam debet Sed tamen propter hoc nollet deum offendere
nec eius precepta transgredi nec vellet ipso carere tunc
est peccatum veniale. Cauendum est insuper peccatum
mortale in sola cogitacione et delectacione in qua si
sit longa mora et tamen racio non consentit in opus neque
in ipsam delectacionem sensualitatis sed ibi moratur inui
te Quia non potest et nescit expellere talem cogitacionem
tunc non est mortale peccatum Sed tamen debet confiteri
occasione data Et si longa mora in carnalibus aut vicio
sis vel vanis cogitacionibus fecit Si vero in delectacio
nem cogitacionis fit consensus et non in opus Quia non
vult in opus procedere sed vult tantum intus in cogi
tacione et delectacione morosa voluptari tunc est
peccatum mortale Quia in tali consensu inferior
porcio racionis sequitur sensualitatem et propter hoc
fit subuersio ordinis recti et per consequens fit sub
uersio iusticie Ideo beatus Cirillus in libro miraculorum
sancti Ieronimi scribit ad beatum Augustinum de nepote
suo dicens Nepos meus Ruffus nomine vtroque priuatus
parente amiculus ad meas peruenit manus Qui vti
nam ex matris visceribus non exisset nec illi quod susti
net contigisset Crescens itaque idem puer infelix eta
te sed non sapiencia ingenti pulcritudine corporis sed non
anime decoris quia moribus honestate et bonitate quam
quam vane decoratus a cunctis diligebatur hic inde
cimo octano etatis sue anno imbecillis et misimus ex
spirauit propter quem tantus ab omnibus insonuit luctus
quod vix per mensse potuit finiri Ast ego gloriosum rogaui
Ieronimum ut in quid meo nepoti accidisset enararet
et obtinui quod gliscebam oranti enim michi quadam die
hora nona tantus euenit fetor quod naribus non pote
ram tollerare Cuique vnde tantus fetor adesset admi
rarer Eleuatis oculis vidi infelicem Nepotem meum
cathenis igneis ligatum Qui instar fornacis flam
mas fetidissimas erupebat Tunc ego si meus esset
nepos voce cepi perquirere tremebunda Ad hec
ille vtinam inquit non fuissem nec tam diris cruciatibus
esse deputatus Nam scias me tartareis mansionibus
perpetue deputatum pro nulla alia causa Nisi quia in
ludis puerilibus maxime delectabar Atque quia in mor
te accepta penitencia quasi stulta ignorancia de
illo ut debui post posui confiteri ideo diuina non me
rui venia Et hec dicens a meis disparuit oculis
Sed fetor intollerabilis adhuc in illo loco rema
sit ita quod nullus potest in illum locum introire.

Heremita Quam vana sunt et amara omnia terris
historia iam cognosco Et perpendo quantum pe
riculosa est mundana conuersatio et ideo mundum
cum omnibus suis deliciis fugio et contempno Sed quia hiis die
bus legendo epistolas sancti pauli apostoli mirabilem doctri
nam reperi vbi ait fidelis sermo Si quis episcopa
tum desiderat bonum opus desiderat Ex quo fateor
quod euenit in me desiderium esse prelatum non ob aliud nisi

Angelus Eo tempore quo apostolus [in margin: quod posse facere bonum] hanc doctrinam scripsit maxima fidei xpiane persecucio
fuit Et in qualibet ciuitate ille qui erat epi
scopus primus ad martirium trahebatur et ad tormenta
Ergo illo tempore desiderare Episcopatum non erat aliud
quam desiderare martirium et ideo erat bonum Nunc vero
in pace ecclesie est magnum periculum desiderare esse prelatum
Nunquid oblitus es quod sanctus et gloriosus Ieronimus in Regula
sua scribit dicens Superba mens hominum in profunda periculi semper
maiorum dignitatum ascensum appetit Nec nisi post factum
terretur ex descensu Quia quanto alcior est ascensus tan
to grauior et durior fit descensus Sed forte descensum
rarum estimas Sed firmissime doctus experienciis non pau
cis dico Raro per gradus dignitatum ascendit homo qui
multo grauius non descendat Nam dominus qui te suis omnibus
posuit pastorem in sua te vinea locauit custodem A te
vult de singulis coram oculis exigere racionem Et si
quid cum defraudaueris te diabolis venundatum in carcere
infernali ponendum iubebit vbi est fletus et vermis et stridor
dencium vt exprimatur in hiis quicquid doloris et pene ex co
gitari potest. Sanctus quoque Basilius in sua regula sic ait
clericatum quidem aut prelaturam fratrum desiderare ex
citatorem nullatenus conuenit dyabolicus enim languor
est Nam amor principatus Crimen supremum est dyaboli
ce malignitatis Et ille quidem ab hoc vicio ad manifes
tam delatus est ruinam Et qui hoc detinetur vicio
equalia illi pacietur tormenta. Quia fraudulentos
et contenciosos et maliloquos et adulatores et versu
ciarum fabricatores et infinitis conturbacionibus plenos
hoc vicium captiuatos tenet. hic enim talis indignos videt
dignos et detrahit eis et multociens exorat eis mor
tem vt necessitate veniat super eum electionis decre
tum Quorum si aliquis ei resisterit dolos contra eum confingit
et turbaciones ac suspiciones infinitas habebit et
tranquilitatem anime destruet et deus ab eo recedet.
Scientes igitur manifestam dampnacionem fugiamus
prelacionis concupiscenciam. Sed et Beatus Benedictus in
Regula dicit Ordinatus Abbas aut prelatus Cogitet
semper quale honus suscepit Quia qui suscepit animas
regendas paret se ad racionem reddendam Et quantum
sub cura sua habet fratrum numerum agnoscat pro certo quia
in die iudicii ipsarum omnium animarum est redditurus deo racionem
sine dubio addita et sue anime. Denique sanctus Augustinus in Regu
la sua ita scribit Ipse qui vobis preest non se estimet
potestate dominantem sed caritate seruientem felicem Honore
coram vobis sit timore vero coram deo substratus sit pe
dibus vestris Circa omnes se ipsum bonorum operum prebeat
exemplum et plus amari a vobis appetat quam timeri.
Semper cogitans deo se pro vobis redditurum esse racionem
Quia qui inter vos quanto in loco superiori tanto in pe
riculo maiori versatur Ideo beatus Crisostomus super mattheum
ait Quicumque desiderauerit primatum in terra inueniet
confusionem in celo Nec inter seruos xpi computabitur qui
de primatu tractauit nec vnus quisque festinet quomodo
aliis maior appareat sed quomodo omnibus inferior videatur
Quia ridiculosa res est Gradus supremus et animus
infimus Sedes prima et vita yma Sermo multus et fructus
nullus vultus grauis et actus leuis ingens aucto
ritas et nutans stabilitas vnde beatus Ambrosius in pas
torali ait Magna sublimitas debet habere magnam cau
telam honor grandis grandiori debet sollicitudine
circumuallari Cui plus creditur plus ab eo exigetur.
Sicut scriptum est si cecus ceco ducatum prebet ambo in
foueam cadunt Qui ergo talem se esse non ignorat
prelaturam minime appetat ne pereat. hinc beatus Gregorius
in suo pastorali ait Sciant hoc prelati quod si peruerse

aliquid perpetrat tot mortibus digni sut quot pdicois
exempla ad subditos transmittut. Ideo btus Bnardus
sup psalmo Qui habitat sic ait Principiu nostre 9uer
sionis pma teptacio exagitat Que vocat timor noc
turnus Quia no timeret austitas discipline si vide
tur imensitas gloie Sed si quis hanc vicerit sequit cu
alia teptacio que vocat a sagitta volante in die hoc e
a vana gloia que pvenit ex bonis opibus Et si hec
vincitur Sequit alia teptacio que vocatur A negocio p
ambulante in tenebris hec sut dignitates et honores
Ut si quis no curavit laude et vana gloria Saltem delec
tetur honore et apetat dignitates Et negociu dr p
ambulans in tenebris Quia tales ambiciosi abscodut
q sut et ostendut se q no sut Quia honores apetut
Qui apetitus vocatur Ambicio Que est pessima filia
supbie. hanc ide btus Bnardus difinit in hec verba Am
bicio est radix iniquitatis subtile malu secretu virus
pestis oculta doli artifex mater ypocrisis livoris
parens viciorum origo Criminu fomes virtutu erugo
tynea sanctitatis Ex remedijs morbos creans Gene
rans ex medicina languore. hoc declarans papa In
nocencius sic ait Ambiciosus statim ut est ad honoes
pmotus in supbia extollitur et in iactancia refre
natur No curat pdesse sed gloiat pesse psumit se
meliore quia videt se esse supiore Amicos dedigna
tur et notos ignorat Sublimia meditat sub esse
no patitur pesse molitur Subditis honerosus oibus
infestus molestus arogans et inportunus. Ideo Sanctus
Jeronimus in Regula ad Eustochiu scribit valde nota
bile miraculu dices Erat quida heremita etate iuue
nis sed moribus maturus Qui ob vite merita ad epi
scopale fastigiu fuit electus. hic queda suu patruu
herem incola viru utiqz sanctu et pphetie spu plenu
ut eu de hoc 9suleret adijt non incautus Sed 9silio
sui patrui electioni renunciat ut teneret q est
tutum Qui post modicu felici obitu moriens hilaris
et iocudus aparuit patruo suo dicens Gracias
tibi pater refero de bono 9silio Nam scito q mici esse
de mo dapnatorum si fuissem de numero prelatorum

Heremita Quatu audio valde est periculosus
status prelatorum Ego vo solu ad hoc deside
rabam esse platus ut possem habe locu pdicadi
et possem alios doce Quia legi in Ewagelio Et sius
nequa fuit 9depnatus quia abscondit talentu sibi
adeo 9cessu Ideo ppt hunc timore Ego licet modica
habeo sciencia tamen libetissime alijs pdicarem

Angelus Bonu est pdicare et docere hoies
ad bonu et extrahere ipos ab errore et trasf
ferre ad veritatis agnicione Sed ille ordo est ye
rarchicus et valde sublimis ac solu pfectorum sicut
fuit xpi et apostolorum. Et si tu adhuc no es pfec
tus Sede in cella tua Ne forte audias tamquam
in pverbio dicentes Medice cura te ipm Ne du
velis alios curare tuam destruas sanitate et
excas a libertate spus a mentis turbacone pro
eo q mens tua adhuc indiget custodia et sen
sui subiectione Nunquid oblitus es Et Sanctus et
gloiosus Jeronimus in Epla 9tra vigilanciu heticu
scribit dicens Non sunt a suo studio Monachi et he
remite detrendi tua vipperina lingua Quibus ar
gumetaris et dicis Si omes se in heremo reduse
rint Quis celebrabit eclesias Quis seculares
hoies lucrifaciet hoc eni modo si omes tecu fa
tui sut sapiens esse quis poterit Monachus no doc
toris hz sed plangentis officiu Qui vel se vel mun
du lugeat et dni pavidus pstoletur aduentu. Cur
in quis pgis ad heremu Ideo ut mulieres ad 9cupisce

du no videa ut te no audia ut tuo furore no movear
ut tua et aliorum bella no paciar Respondebis hoc
no est pugnare sed fugere Sta tu in acie armatus.
vel vinces vel cades Ego fateor infirmitate meam
Nolo pugnare spe incerte victorie Si fugero gladiu
devitavi Melius est tenere certu qua incertu Aut
scuto aut pedibus mors vitanda est. Nulla est secu
ritas vicino spente dormire Nam luxuria Avaricia Ira
Invidia et fere oia vicia cauentur in heremo 9 circo
heremite et monachi declinet urbes et oppida ne cogat
face ea pro quibus dapnentur. Sanctus eciam heremita ysaac
in libro de doctrina misteriorum dei sic ait Dilige ociu
solitudinis herem plus qua 9uertere multas gentes
ad agnicione dei Melius est eni a peccati vinculo sol
uere temet ipm qua liberare servos a servitute Melius
est tibi pace habe in aia tua qua pacificare eu doct
na tua discordes Et quamvis bonu est doce homines
ppt dm tamen melius est ut se ipm inudet quis apt
deu Multi eni alios docuerut et miracula fecerut
et eciam mortuos suscitavrut Et post modu ipi qui
alios suscitavrut ad execrabilia vicia et horibilia
peccata ceciderut et fuerut alijs in scandalu Qua
tu in infirmitate aie laboraret de sanitate ppa no
curaverut sed exposuerut se mari hmus seculi ad sa
nadum aias aliorum du ipi egrotaret Nam ipsorum in
firmitas sensuu obstare no poterat flame rerum
habencium ex 9suetudine viciorum dificultate Adhuc
eni indigebat cavere sibi ne videret mulieres aut
possideret pecunia Neqz pessent alijs nec 9tra quequam
extolleretur Ergo in omni tempe te ipm reputa ni
chil scire ut culpa efugias arogancie Semp te ipm
estima indigere doctrina et eris sapiens omnibus diebus
vite tue. Unde et Btus Bnardus sup cantica sic dicit Ceterum tu
frater q tuu est sparzgis et pdis si prius qua tu totus
impleaveris festines efundere Nimiru vita et salute
qua alijs vis dare te ipm fraudas Ideo si sapis no eris
canale sed concha Canale eni simul recipit et refundit
Concha vo donec impleatur expectat et sic q supha
bundat sine suo dapno 9municat Scies maledictu qui
sua parte fecit detriore Sed forte dices Caritas
no querit que sua sut Et tu scis qua obre Caritas
que sua sut id est ppe salutis necessaria nunqua no
habet sed habundat et ideo no querit Alioquin si plena
no est pfecta no est Tu vero frater Cui satis firma
salus ppria adhuc no est Cui caritas aut nulla aut
ita debilis est ut 9tra madatu dei in favore liqscat
Timore deficiat pturbet tristicia contrahat
avaricia protrahat ambicione suspicionibus
inquietetur Convicijs exagitetur Curis emsoret
honoibus tumeat livore tabescat Tu inqua ita i
ppijs te ipm senciens qua stulticia queso alios cu
rare aut ambis a aquiescis Cave ab hac cogitacoe
quia vulpecula est que te decipe mititur ut ad pdi
candu vadas et neminem aquiras et tu ipe peas
hic btus Gregorius Nasansenus ait Mundari prius oportet
et sic alios mundare Sapiente prius fieri et sic alios fa
cere sapietes lumen fieri et sic alios illuiare ad
deu accede et sic alios ad deu aduce Sanctificari prius et
sic alios sanctificare Manus hre rectas et sic indige
tibus porigere manu Quia peccatori dixit deus
quare tu enarras iusticias meas Tu vo odisti disci
plina et pieristi smones meos retrorssu Estimasti
iniqz q ero tui similis Argua te et statua 9tra faciem
tuam. Ideo Scus Jeronimus in Epla ad Rusticu monachu
Scribit de qdam pdicatore monstruosu miraculum
dicens Testudineo gradu Grunnius incedebat ad
predicandu Et per intervalla queda vix pauca vba

carpebat ut eu putares singultire no ploqui Et ta
men cu exposuisset struem libro℞ adducto sup cili
cio contractis qz naribus ac fronte rugata duobus
digitulis concrepabat hoc signo ad audiendu discipu
los prouocans Tunc nugas meras fundere et aduersu
singulos pclamare creticu dices esse longinu censso
rinqz romane facundie Notare que vellet et de senatu
doctore excludere hic bene nummatus plus placebat in
prandijs Nec mi℞ qui multos in crepare solitus erat
facto qz cuneo circu strepencium garulo℞ pcedebat i pu
blicu Intus Nero foris catho Totus ambiguus ut ex
contrarijs diuersis qz naturis vnu monst℞ Nouaqz bestia
diceres esse copacta Iuxta illud dictu pma leo poste
ma draco media ipa est chimera Nunqua ergo tales
audias neqz cu hm⁹modi hites ne cu eis in ceciu peas

De dulci et suauissimo Gustu dei Capitulum secundum

Singulis diebus psalmos canendo Illum
sepissime rumino versiculu Gustate et vide
te quoniam suauis est dns Et nescio quid
alij faciunt Ego enim raro et breui mora
illa dulcedine degusto Ja gra dei mul
tis annis caste sobrie qz viuere studeo lectioni insisto
resisto vicijs vigilo contra teptaciones Recogito annos
meos in amaritudine aie mee Officiu missas et mi
tos psalmos dico cotidie Et hec oia facio quasi de co
suetudine Sed de dulcedine nichil Et si aliqn i vi
gilijs et oratione mentali illam cu dno dulcedine
aduenire sencio du tenere puto statim elabitur
Et rursu lacrimanti et oranti reuertitur et conphendi
patitur sz no retineri du subito ite℞ quasi de ma
nibus fugit Et nescio qua de causa tali molesta
vicissitudine me affligit Vt sepe luges cogar di
cere usqz quo dne obliuisceris me i fine usqz quo auertis
faciem tuam a me q̄ diu ponam consilia in aia mea et dolorem i corde

Angelus dina dulcedo No nisi purgata mente
et affectu bene disposito degustatur Et hoc si
gnum Et licet tu mundu corpe reliquisti tame
adhuc affectu i mundo habitas Nunquid oblitus es
Et Scus et gloriosus Jeronimus in Regula sua dicit No
potest ad tante contemplacois dulcedine cor plenu
secularium vanitate aspirare Sed qui seculo moriatur
ut soli deo p sanctas meditacoes et desideria superni
inhereat Nisi granum frumenti cadens in terra mi
mortuum fuerit semp sic solu manet ut accidit
Et si moritur multu fructu affert Sic et vos cari
ssimi Na relinquere mundu et domu paterna ac ves
tes seculares deponere et habitu monachi induere
modicu pdest homini Si mens ipa misera que in
mundo habentur affectibus optet et que reliquat
affectibus repetat Exeunte enim loth cu filiabus et
vxore de sodomis mandatur ab angelis ne retro as
piciant que iam pambulando relinquerant Cuius
vxor obmans mandato statim est versa in statuam
salis hec itaqz vos doceat qua pena puniendi sunt
qui mundi vanitates affectant in monastio vt i heremo
Na efficiuntur insensibiles statue salis ut iam nichil
de supne contemplacionis dulcedine sentire valeant
sz manent in amaritudine mundi qui mundo viuunt
Sanctus quoqz heremita ysaac in suo libro de doctrina
misterio℞ dei sic ait Donec moriatur exterior
homo a rebus mundi no solu a peccato sz etiam ab
omni actione corporali Similiter et interior
homo a malis et vanis cogitacoibus et castige
tur motus corporis ut no moueat in corde dul
cedinem peccato℞ No potest in illo hoie dulce
do sancti spus habitare Et quousqz no destruat

in corde suo cura et solicitudine secularium re℞ spualis
ebrietas in ipo no manebit et consolacone illa no sentiet
de qua erat consolatus ppheta qui dicebat Quam magna mul
titudo dulcedinis tue dne quam abscondisti timentibus te
Vnde Btus Bnardus in libro de vera contemplacone dicit Quia contempla
cioni veritatis multum necesse est ut discat requiescere
no solu ab opibus malis sz etiam a cogitacoibus vanis Ideo
ppheta dicit vacate et videte Vacatessi quide corpore sed
vagantes vbiqz corde nequaquam gustare meretur quam
dulcis est dns De illo aute Et queris qua de causa
vicissitudines paciaris venientis et recedentis dulce
dinis dei Noueris triplice esse causam Primo hoc fit
ppter tua negligenciam Quia negligis purgare mente tua
ab omni affectu terreno et carnali Ideo Btus Bnardus ait
Errat ois qui dulcedinem illam huic cineri venenoso
diuinum illud balsamum huic fedo gaudio Carisma illa sci
spus huic seculi illecebris admiscere arbitratur Scdo
hoc fit p impugnacoe diabolica demones namqz ppter
inuidia impediunt hoies quatu possunt ne illa dulce
dine celestem degustarent qua ipi pdiderunt Ideo Btus
ysaac ait In tempe quo deus sua gra conpungit cor tuu
da te ipm continuis extensionibus corpe in terra et genuflec
cionibus cu lacrimis Et si demones ceperint tibi in tuis
suggerere vacare alijs ne caput aut oculos destru
eres no consencias eis Sz vide et mirare quid debet
ex hoc manus oriri Nichil in hac vita est maius Et
qui aliquis posset iacere in terra cu lacrimis ante cruce
xpi die ac nocte et manus post terga ligare Vis
no frigefieri tibi calore gre et alacrimis no pampe
rari in hijs exerce te ipm Et Btus eris o homo si die noc
tuqz studueris in hijs que dicuntur tibi eris qz verus
heremita si nichil aliud quesieris cu eisde Tercio hoc
fit p dispensacone diuinam Na sepe dns subtrahit se
et grāam suam deuote aie quo amdius desideret et tenetur for
cius Na ut ait euangelista post resurrectione suam
ambulans cu duobus discipulis finxit se longius ire
No qz hoc volebat facere sz volebat audire mane nobis
cu dne Vnde Btus Greg ait Sancta desideria exdila
tione crescunt Si aute exdilacoe deficiunt desideria
sancta no fuerunt Deus enim quamuis ppietate sit cleme
tissimus tamen aliqn contingit qui hoc qui libentissime tribuit
ptrahit ut discas magna multu ardenter desiderare
et adepta sollicite cu gra℞ actione tenere Hic Btus
Bruno in libro de mistica theologia dicit videmus qz anial
brutu ad illu cibu que sibi delectabile estimat cur
rendo cu impetu sine dilacoe accelerat Cur ergo ho
racionalis habens vnu solu dulcissimu obiectu in quo
est vera dulcedo et ois sacietas tamen peior brutis
aialibus no vult illuc toto desiderio currere ut posset
cu dno dulcem cibu sumere Ob hoc Sancti pres antiqui
relictis vrbibus sacro accensi desiderio currebant ad
heremu et ad loca solitaria ut illuc soli secu viueret
et quam dulcis est dns tota mente degustaret Ideo
Sanctus Jeronimus in epla ad Eustochiu virgine de se ipo
scribit magnum miraculu dicens O quotiens ego ipe in here
mo constitutus Sedeba solus quia amaritudine repletus
eram horrebant sacco mebra deformia Et squalida cu
tis situm ethyopice carnis adduxerat Cotidie lacrimas
cotidie gemitus Et si aliqn repugnantem me sompnus op
pressisset Nuda humo vix ossa herentia collideba De cibis
vero et potu taceo cu illuc infirmi monachi frigida bi
bunt aqua Et coctu aliquid manducare tanet sicut
luxuria Ille igitur ego qui ob gehenne metu et vite
eterne desideriu Tali me carcere ipe dapnauera
Scorpionu tantu et bestia℞ socius era Itaqz omni au
xilio destitutus ad ihu iaceba pedes Rigaba lacrimis
crine tergeba Et repugnante carne ebdomada℞ in

Inedia subiugabā. Memini me clamantē diem crebro iunxisse
cū nocte. Nec prius cessasse a pectoris verberibus quā redi-
ret dño iubente in me trāquillitas. Ipsam quoque cellulā
meā quasi cogitacionū ꝯsciā timebā. Et michi met
iratus et rigidus solus deserta penetrabā. Si alicu-
bi concava valliū, aspera montiū, rupiū prerupta cer-
nebā, ibi mee oracionis locus. Illud miserime carnis er-
gastulū. Et ut michi testis est dñs, post multas lac-
rimas, i celo oculos inherentes, sepe videbar michi
interesse choris agminibus angelorum. Et letus gaudens
que cantabā: Trahe me post te, ut cūrā i odorē dulcedīs tue.

Heremita. Diebus istis aperui codicē apli et ꝯ-
iectis oculis mirabile ibi doctrina vidi. Ubi sic
ait: Nostra autē conversacio in celis est. Ego estīo
apostolū ista dixisse in psona sua et aliorū qui sūt p-
fecti. Tamē nō possum intelligē qualiter homo ma-
nens adhuc in corpore possit conversari in celo. Denique
ego in presenti vita nō possū cognoscē quis est pfectus.
Ideo vellē scire aliquod signū certū pfectionis per quod possē
cognoscē quis est pfectus aut quando ego incipiā venire ad pfectionē.

Angelus. Cū eternū aliquid mēte pcognitione
et strictū amore capis, iā nō in hoc
mundo es, sed ibi ubi amas. Quia quod diligis ipsa dilectio-
ne in eius similitudine trāsformaris. Si ergo celestia ꝯ-
templaris, si celestia meditaris et diligis, quomodo nō
iam i celis conversaris, qui etiā celestibus spiritibus
in vita assimilaris. Nunquid oblitus es quod sanctus et
gloriosus Jeronimus in epistola ad Helyodorū scribit dicens:
O desertū floribus xpi vernans, o heremus familiaris deo
gaudens. Quid agis frater in seculo, qui maior es mundo.
Quamdiu te formosarū urbiū carcer includit. Crede
michi nescio quid plus lucis in heremo aspicio. Libet
sarcina corporis abiecta ad purum etheris volare. Ful-
gore? paupertatē times. Sed beatos paupes xpus appel-
lat. Labore terreris. Sed nemo atleta sine sudoribus co-
ronatur. De cibo cogitas. Sed fides famē nō timet.
Terret te heremi solitudo. Sed tu paradisū mente deambu-
la. Quociens cū ergo illuc mente ascenderis, tocies in
heremo nō eris. Beatus quoque Bruno in libro de mistica
theologia sic ait: Xpo in quantum i carne humana reūte-
ti in celū mens nostra per extaticū amorē disposi-
ta ꝯformis efficitur, quale in sua primordiali creacione
libera a suo creatore facta fuit. Sic in posterum superce-
lesti i missione et diuturna aspiracione ardenti
excitio elevata ad pfectiones flammigeras iam quo-
dammodo arram felicitatis eterne percipit, quia ubi amat
ibi habitat. Sed et Beatus Bernardus in libro de vita ꝯtem-
placione dicit: Certū tibi sit quod nō pfecte xpm diligis
si ad theoricos illos excessus nō dū vocari vel voca-
tem nō dū sequi merueris. Quomodo enim pfecte dili-
gis si in celesti desiderio ad superna nō raperis et ad
theoricos illos conatus mētis alienacione nō trāsis.
Sed cū ab illa celesti dulcedine ad nos revertimur, que
ibi gustavimus aut vidimus aliis enarrare nō possumus,
sed neque ad nram memoriā possumus revocare. Et si
aliquis dicat quomodo possunt hec fieri, respondeo quod
cuique multū ad hanc spiritualē scientiā pvenire opus est
pocius intima ꝯpunctione quā pfunda investigacione,
suspiriis quā argumentis, crebris lamentacionibus quā
copiosis disputacionibus, lacrimis quā sentenciis, intimali
oracione quā lectione, gra lacrimarū quā sciencia litterarum,
celestiū pocius ꝯtemplacione quā terrena occupacione.
Denique tu dicebas quod velles scire certū signū pfectionis
per quod posses cognoscē quis est pfectus aut quando tu incipi-
es venire ad pfectionem. Accipe ergo hoc signū cer-
tissimū. Cū incepit gratia tuos oculos aperire ad per-
cipiendā ꝯtemplacionē in veritate, tunc statim incipient
oculi tui fundere lacrimas ꝯtinuas sine violencia quasi
flumē. Et tunc cessat pugna sensuū carnaliū et
retrahitur intus. Nam cū quis incepit toto affectu
recedē ab hoc mundo et ab omnibus corporalibus huius secu-
li, et cepit trāscendere terminū qui est intra natura,
tunc statim pveniet ad hanc grām lacrimarū. Et sola prima
occulta conversacione incipiunt iste lacrime que pducunt ho-
minē ad pfectionē dilectionis dei. Et quanto magis
procedit illic tanto magis ditatur in illis, donec bi-
bat ipsas in cibo et potu suo propter multā pseveran-
ciā earū. Sicut propheta expertus testatur dicens: Fuerūt
michi lacrime mee panes die ac nocte. Et poculū
meū cū fletu miscebā. Et hoc est signū certitudinis
quod mens tua recessit de mundo isto et iam sentit mun-
dū illū spiritualem celestē. Nam quanto tua mens incipit
appropinquare huic mundo tantū tue lacrime incipiunt de-
ficere. Et cū tua mens tota fuerit in mundo tunc tota-
liter perdes grām lacrimarū. Ve tibi miser quid pdidi-
sti. Nam hoc est signū quod tua mens in mundo et in viciis
est sepulta. Unde sanctus heremita Ysaac in libro de
doctrina misteriorū dei sic scribit: Dico tibi rem quam
sicut modicā nō ꝯtemnas nec dubites in verbis me-
is. Si te suspenderes per palpebras ne putes quod pvenie-
ris ad pfectionē nisi prius pvenias ad ꝯtinuas lac-
rimas que veniunt sine violencia. Hic autē ordo lacri-
marū quē dixi qui heremitis ex incitacione ꝯtingit et
aliquando existenti in ꝯtemplacione mentis, quandoque i ho-
minibus septimarū, aliqui vero in ꝯfessu ordinū. Quia illa ꝯ-
solacio lacrimarū que fit de tempore ad tempus in omni
loco et ab omnibus potest haberi, nā et seculares quandoque lac-
rimantur in sermonibus et in missis. Sed de ordine isto
lacrimarū dico qui adest indesinenter lacrimari die et
nocte per biennium aut ultra et postea pducit hominem
ad pfectionem. Nam nisi homo ad istū ordinē ꝯtinua-
rū lacrimarū pveniat, huc usque mundo similat oculta-
rū eius, id est adhuc stas in habitu mundanorū et opus
dei operaris per hominem exteriorē, sed interior homo
tuus adhuc est infructuosus, quia a lacrimis pve-
nit fructus eius. Cum ergo ad regionē lacrimarū pveneris
tunc scias quod egressa est mens tua de carcere huius
mundi et posuit pedem in via novi hominis, et cepit
odorare dulcedinē novi seculi atque mirabilis. Et
tunc incipit mens effundere lacrimas sine violencia.
Nam gratia que est ꝯmunis omnibus traducitur ad animam
ut pariat in ea divinam formā secretā ad futuri
seculi claritatē. Et statim mens incipit moveri
in quibusdā que sibi desunt. Et quoniam nō sustinet quod
de ꝯsuetudine sibi nō est, statim incipit movere cor-
pus ad planctū mixtū dulcedine mellis. Et quanto plus
intritur in illo dulci planctu tanto plus crescunt
ille dulces lacrime ꝯtinue et durant duobus aut tri-
bus annis. Et postea cessant ille lacrime ꝯtinue, et
veniunt lacrime cū mensura ꝯveniēti. Quia iam talis
homo intravit ad pacem cogitacionū suarū. Et iam
mens sua incepit ꝯtemplari misteria. Et spiritus sanctus
incipit ei revelare celestia, et deus habitat in
ipso. Et ex hoc sentit in se alteracionē que i reno-
vacione hominis excipit naturā interiorē. Et hec
est pcerto veritas in brevilogio sicut ab ecclesia

creditur generali Sic multi sancti pres et precipue
Sanctus Jo̊hannis per tales contimuas lacrimas qui fuit in
heremo peruenit ad perfectione et postea habuit lac
mas cum menssura et spiritus sanctus reuelauit ei celestia
Sicut ipse testatur in Regula sua scribens de se ipso
gloriosum miraculum in hec verba Scio quid loquor cari
ssimi Nam ut in insipiencia dicam Ego homunculus sic abiec
tus sic vilis in domo dni Adhuc viuens in corpore an
gelorum sepe choris interfui decorporeis per ebdomadas
nichil senciens Et diuine visionis intuitu post nu(m)l
torum dierum spacia prestinus futurorum corpori reditus fie
bam Quid ibi manens felicitatis habebam Quid me
narabilis delectationis senciebam Testis est ipsa trinitas
quam videbam nescio quo intuitu Testes sunt et ipsi Beati
spiritus qui adherant Testis est consciencia mea qui tantis
bonis ipse fruebar Quot et quanta nescit referre molicies
Eremita Recordor dnum dicentem in euangelio. Estote perfecti sicut et pater vester
celestis perfectus est. Quid ergo fiet de illis
qui non possunt esse perfecti Neque possunt habere illas
contimuas lacrimas que sunt signum perfectionis Nunquid
tales sunt in spe salutis ut possint absque perfectione saluari
Angelus Nulli homini quamdiu est in hac vita
preciditur spes salutis Nam in veritate tibi
dico Cum aliquis contritus peccata sua fuerit
confessus et ab eis se omnino elongauit Et accesserit
constanter ad bona in modico tempore senciet auxilium
Et si superauit aliquantulum inveniet consolacionem ani
me sue et remissionem peccatorum consequetur et habunda
ciam bonorum percipiet et gratia dei dignus fiet Verum
minor est iste in comparacione ad illum perfectum Qui se ipsum
segregauit a mundo Et inuenit in arca sua beatitudinis
secretum et comprehendit illam rem per quam dei filius ad ve
nit in terram. Nunquid oblitus es quod sanctus et gloriosus Jo
hannes Scribit in epistola ad Sabinum diaconum lapsum dicens
Iaces itaque aduolutus pedibus meis Et neglecto iudi
tio dei me quasi iudicem times Ego tibi peccata fateor
Quid aliud possum facere hortor te ut agas penitenciam
et in cilicio et cinere voluteris Et ut vadas ad heremum
aut in monasterium ut dei misericordiam ingibus lacri
mis impetres Quia nunquam est sera penitencia Quamuis
in itinere vulneratus sis Sed ille pius samaritanus
iumento te impositum ad stabulum deportabit Et si in pe
catis mortuus et sepultus iaceas Tamen ille qui fete
tem suscitauit lazarum te quoque suscitabit. Sed et Beatus
Bruno in libro de mistica theologia dicit Et est tri
plex via que ducit hominem ad deum. prima est purgatiua
et illa est incipiencium Secunda est illuminatiua et illa est
proficiencium. Tercia est vnitiua et illa est perfectorum
Ergo primi qui incipiunt deo seruire Necesse est ut qui
libet eorum primo purget mentem suam per istum modum
Primo quod recordetur peccata sua cotidie in aliquo loco
occultissimo et maxime in secreto noctis silencio.
Et leuando oculos suos ad celum dicat peccata sua
maiora coram deo quasi ipsi soli loquendo numeret ea
usque ad decem vel duodecim Et maiora dicat sufficit
ne diabolus imitat sibi delectacionem Et sic nume
rando peccata humiliet se et suspiret dicendo Domine ihesu
xpe Ego sum ille peccator nequissimus miserrimus infeli
cissimus et abhominabilis Qui tuam maiestatem in tot
et tantis offendi peccatis ita quod ea enumerare non
sufficio sicut arenam maris Et ibi suspiret vel

plangat prout melius poterit Quia sicut lyma operatur
in ferro ut in qualibet eius confricacione aliquid de ipsius
ferri rubigine expellatur Sic qualibet suspirium vel
planctus aliquid de peccatis eciam post infusione gratie eli
minat et magis ac magis animam purgat. postea ut
intencius dolor crescat et animus ad sui confusione humi
lietur debet recordare Quod deus ipsum creauit cum
non esset Et quod propter ipsum creauit celum et terram Et coti
die facit sibi seruire solem et lunam et dat pluuias et
fructus terre ipsum sicut filium nutriendo Et specialiter
deuota mente cogitet de passione dni ut per vulnus
lateris xpi usque ad contactum diuinitatis occulte latentis
interius exprimento amoris attingere mereatur. Vnde sanctus
heremita ysaac in libro de doctrina misteriorum dei sic ait
Multociens inuenitur homo cruciatus super terram in oracione
manus habens extenssas ad celum Et respiciens faciem
xpi in cruce et colligens omnes cogitaciones suas ad deum
in oracione Et quamdiu orat cum lacrimis et compunctione In
ipsa hora statim manat in corde suo fons producens dul
cedinem et dissoluuntur membra eius et oculi conuelantur
et ruit faciem in terra Cogitaciones autem ipsius alte
vantur ita quod non possit facere genuflectiones pre gau
dio quod est in toto corpore suo Attende igitur homo que
legis Quia nisi laboraueris non inuenies Et nisi
pulsaueris cum feruore non exaudieris Quis audiens
hec desiderabit exercicia corporalia que modicum valet
aut exteriorem iusticiam que est in ieiunio et helemosinis
Nisi ille qui non potest manere in heremo aut in monasterio
Sicut scribit Beatus Cyrillus in libro miraculorum sancti
Jeronimi Notabile miraculum dicens Monachus quidam
iuuenis et Beato Jo̊hanni valde deuotus hic delicencia sui
exiuit monasterium ad visitandum infirmum suum genito
rem Cumque vna cum sorore sua virgine corpus infirmi
patris sui confricaret Casu dexteram sororis sue teti
git et statim tam diris concupiscencie stimulis cor eius
dem monachi instigante diabolo vulneratum fuit Et
reuerssus ad monasterium nequaquam in eo potuit perma
nere Sequenti igitur nocte mutato habitu gerens
claues in manibus ad portam monasterii properat voles
ad sororem germanam ire et cum ipsa illicita perpetrare Sed
per tota illa nocte huc illucque circuiens portam inuenire
non potuit Atque in hunc modum volens exire monasterium
non valuit Tandem Sanctus Jo̊hannes cuidam monacho illius monasterii
apparuit dicens Dic illi iuueni monacho Et propter reuerenciam
quam facit mee ymagini huc usque ipsum custodiui ne
posset exire monasterium Sed amplius ipsum custodire nolo
Mane facto que viderat monachus iuueni monacho retulit
At ille cepit cum deridere dicens propter cerebri vacui
tatem hec sibi sopina euenisse Sicque eadem nocte mu
tato habitu sicut voluit monasterium egressus
et occulte domum patris ingressus sub lecto sororis se abscon
dit Cumque sensisset eam dormire Expoliatus vestibus
sororis se lateri nudus aplicauit Ad hec soror leui
sopno dormiens excitatur et virum iuxta se manu
senciens emissis clamoribus omnes ad se conuocauit
Currunt cum lumine ad thalamum puelle videt mo
nachum nudum iacentem mirantur parentes stupet senex
pater et interrogat filium cur hoc malum facere vo
luisset At ille pre verecundia non valens loqui mox
de domo patris fugiens dolens et plangens ad monasterium
est reuerssus Ibique per duos annos in tanta penitencia
in tanto fletu et lacrimis se aflixit quod cor hominis non
posset cogitare Tandem completis duobus annis feliciter mi
grauit ad celum
Heremita docet xpus in euangelio
Semper orare exemplo cuiusdam vidue que crudelem

indige

Iudicem precibus devicit. Et apostolus dicit: Sine intermissione orandum. Tamen ego non intelligo. Quomodo possum sine intermissione orare? Nunquid non debeo aliquando legere aut corpus reficere cibo potu et sompno? Etiam vellem scire que est causa quod in oratione aut psalmodia non possum tenere mentem meam quin discurrat vagando huc atque illuc etiam pluries contra meam intentionem et voluntatem. Angelus ille sine intermissione orat qui semper deum desiderat. Quia desiderium pauperum exaudivit dominus. Nam sicut vita contemplativa est melior quam vita activa, ita oracio mentalis est melior quam oratio vocalis. Quia dum cor non orat sepe in vanum lingua laborat. Nunquid oblitus es quod sanctus et gloriosus Jeronimus in regula sua dicit: Nullius est meriti ore divina officia verbositate et misera mente que extrinsecus iminet vagando circuire. Ergo illud in mentis archano summa cum diligentia rumunetur intrinsecus quod voce profertur extrinsecus. Sanctus quoque Basilius in libro exameron sic ait: Si quis mente sua ita intendat in singula verba psalmorum sicut gustus est intentus ad sapores ciborum, iste est qui complet illud quod dicitur: Psallite sapienter. Nec audiet dominum per prophetam dicentem: Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me; in vanum enim colunt me, sequentes doctrinas hominum etc. Deinde quod interrogas: Que est causa quod non potes tenere mentem stabilem in oratione et in psalmodia? Causa est ista: Quia tu sepe vadis ad orationem et ad psalmodiam magis ex consuetudine quam ex devotione. Et quia es tepidus ac frigido corde et non intendis aliud nisi ut compleas multitudinem psalmorum et orationum. Et nescis quod perfecta oracio non acquiritur multis verbis sed multo desiderio. Ideo scribitur in euangelio quod apostoli interrogantes dominum de modo orandi tale audierunt responsum: Cum oratis nolite multum loqui sicut ypocrite faciunt; estimant enim quod in multiloquio exaudiatur. Vos autem sic orabitis: Pater noster qui es in celis. Sanctus quoque Benedictus exemplo Christi in regula sua sic ait: Supplicandum est domino deo non in multiloquio sed in puritate cordis et compunctione lacrimarum nos exaudiri sciamus. Et ideo brevis debet esse et pura oracio nisi forte ex affectu divine inspirationis protendatur. In conventu tamen omnino breviter oretur et facto signo a priore omnes pariter surgant. Unde et sanctus Romoaldus in expositione psalterii dicit: Melius est quinque psalmos dicere cum devotione et contritione cordis quam centum sine devotione et cum vanis cogitationibus. Unde Johannes Clymachus in capitulo de oratione ait: Oracio est coniunctio et unio hominis et dei, divicie monachorum et thesaurus heremitarum. Ne coneris multum loqui in oratione ut non mens tua dissipetur. Nam unum verbum publicani deum ad misericordiam inflexit et unum verbum latronem fidelem salvum fecit. Quia multiloquium in oratione sepe fantasticat mentem et soliloquium ipsam congregare natura habet. Sunt namque multi homines indiscreti quorum oracio est potius in verbis quam in affectu, qui non attendunt ad aliud nisi ut expleant multos psalmos aut multocies dicant pater noster et expleto numero proposito non videntur ulterius cogitare. Et tales non possunt venire ad perfectionem. Si vero dicas: Debent igitur hec dimittere cum omnes non sint apti ad mentalem orationem? Respondeo: Non. Sed debent eo modo procedere. Quia sicut homo prius est imperfectus quam perfectus, sic est eius imperfecta oracio prius quam perfecta. Debet ergo cum adhuc est imperfectus ut non cadat in ocium dum multum loquitur cum vocali oratione mentem suam in dei affectum dirigere et levare cum suorum pariter consideratione peccatorum. Et hoc modo vocalis oratio utilis erit homini. Et ab oratione vocali imperfecta si perseveraverit perveniet ad orationem mentalem perfectam. Si vero procurat simpliciter suum numerum implere et non curat mentalem orationem relinquere propter vocalem, nunquam veniet ad perfectionem. Aliquando enim est homo sic ignorans et indiscretus quod volens lingua sua dicere tantum numerum orationum non curat de visitatione dei. Quia aliquando deus visitat mentem suam per gratiam in quodam lumine cognicionis sue aut cum quadam contritione delictorum suorum aut aliquando in dulcedine caritatis divine. Et ipse indiscretus timens quod non posset implere numerum orationum suarum repellit gratiam dei et visitationem suam factam quasi propter conscienciam. Sed non debet sic facere quia sic faciendo esset diabolica decepcio. Sed statim quando sentit in mente sua visitationem divinam debet dimittere orationem vocalem et vacare in oratione mentali, excepto officio divino ad quod clerici et religiosi professi sunt obligati ita quod illud dimittere non possunt nec debent. De omnibus vero aliis que homo inchoat debet ea vocaliter incipere ut perveniat ad mentalem orationem et iterum redire ad vocalem. Quia secunda via proficiencium est mentalis oratio per quam homo pervenit ad terciam viam unitivam perfectorum. Nam beatus Dyonisius in mistica theologia sic ait: Ignote consurge ad eius unitionem que est super mentem et cognicionem, ubi tradit unitivi amoris practicam. Quia sicut homo primo per lacrimas purgatur, ita per orationem mentalem illuminatur et per amorem unitivum deo coniungitur. Sicut apostolus dicit: Qui adheret deo unus spiritus efficitur cum deo, non unitione nature sed gracie. Ergo quicunque vult ad dei unitionem brevi et recto tramite pervenire et pacem perfecte in anima possidere, oportet quod totaliter se expropriet ab amore omnis creature et etiam sui ipsius, ut totaliter se in deum proiciat non reservans sibi aliquid nec etiam tempus. Nam qui vult cum deo coniungi oportet quod non reservet aliquod medium inter se et deum. Tot autem sunt media quot sunt res quas homo amat. Ut ergo non impediatur dei coniunctio tollatur omnis amor de medio. Nam hec est causa quod multi heremite et religiosi et qui videntur esse spirituales tenentes quasdam observancias bonas nimis rigide et sollicite et continue, et tamen sunt semper tepidi et non perveniunt ad perfectionem. Quia habent aliquid proprium quod est medium inter ipsos et deum. Et propter media que reservant in anima recipiunt alteraciones. Quia si aliquando divinam dulcedinem senciunt, ymo et si continuent orationes et devotiones et alias bonas observancias et habeant aliqua sentimenta de deo, tamen postea redeunt ad vanas cogitationes aut ad seculares locutiones vel ad verba ociosa vel ad murmurationes et ad alia mundana que amant ac si nichil de deo sensissent. Et propter illa media que reservant non veniunt ad perfectionem neque ad perfectum Christi amorem quia illa media non permittunt. Quod si aliquando cessant hec media, tamen postmodum redeunt tamquam ad domum vacuam et suam. Sed postquam se homo expropriat ab omni amore creato et habet veram paupertatem spiritus cordialiter ita quod non delectatur aliqua creatura, tunc trahitur et impletur ab amore divino in quem se totaliter proicit. Et si postea

vedeant ad mete sua illa media que reliquerat no pos
sut ea in trare quia plena est domus et hospitiu me
tis ia est captu et in pletu ab amore diuino et liga
ti sut omes affectus Cu aute mens sic est capta et
ipleta ab amore diuino et in mediate accidit qz
deus videt eam vacua omi alio amore eciam sui ipius
Tuc incipit homo illumari ab ipa veitate que deus est
Et in ista veritate videt vitate om creaturaz
et cognoscit vilia ut vilia et pciosa ut pciosa Et
in hoc lumine videt vilitate om terenaz rez et
dapnu qz potest osequi ex cocupiscencia vel affectioe
eaz Ita qz no pmittit se decipi ab eis quamuis multos
videat euntes post eas In hoc eciam lumine dirigit
homo ad possidedas omes vtutes et ad vitadu oia
vicia cognita eoz malicia Ita ut eciam vitet ver
ba ociosa et cogitacones malas et oia viciosa Scia
ea esse otra honore dei et volutate eius p hoc lu
men veritatis plenius edocetur Et cu fuerit
homo i ista via bene asuetus et ofirmatus Tuc
no in peditur ei hoc lumen ppt ocupacones bonas
vz si eligeret in platu aut si vellet alys pdicare
aut alteri vtilitati pximoz intendere Na sicut
quis habens muru ante ospectu suu aliquatulu
separatu videt ipm muru zoia intermedia eodem
oculoz intutu Sic ille ho illmatus et vnitus cu
deo p amore In hoc lumine videt deu z agenda
oia nec ppter pdicta deviat a via cepta licet
otemplacio in actu aliqn intmitat Tamen mens
ipius semp est in deo p amore occupata Et si hoc
p sup tuosim alicui videat Et ho in volutus pcca
tis multiplicibus audeat a xpo petere vnione Videt
Bts Bnardus sup can nichil esse periculi du homo
pmo osculatur pedes xpi ppeccatoz recordacone
Secudo osculat manus p beneficioz sibi colatoz
recognicione Tercio ascendit ad osculu oris ipius
solu amado et sibi soli desiderys z affectibus flam
geris adherendo Ideo Btus Cyrillus in libro miacu
loz Sci Jonnini tale scribit miaculu Quida nobi
lis iuuenis Tytus noie Totum deuocione in deo et
Sacto Jonnio habebat hic osilio parctu suoz nobi
lissima quada puella duxit vxore Completo ita
qz ano inuenit frem suu germanu cu vxore sua i
lecto cubatem Qui statim euaginato gladio vxo
rem sua occidit deinde sublecto ppu frem latita
tem in tfecit hys ita gestis Egressus ciuitate ce
pit cu alys p domibus transeuntes quosqz p via depre
dari ac eciam ingulare Tandem post anos decem
Glosus Jonnius i modu mercatoris se illi monstra
uit Cernens itaqz Tytus gloiosu Jonni et estimas
esse mercatore Conuocatis nefandis socys ob viat
veniet mox qz eu retineri a socys pcipit donec
eius lateri gladiu infigeret Ad hec Jonnius gloss
Amore inquit Sci Jonnini que tu diligis ocedatur
michi breuis licencia loquendi Ad hec Tytus Amore
inquit eius que noiasti z loquendi z veniendi tibi
licencia datur tantu que portas mercimonia iam
depone Ad hec Jonnius gloiosus Ego inquit ipe sum
Sactus Jonnius Qui huc ppter tua libercacone veni
ne michi a te impensa deuocio periret huc usqz
tui custos fui cora deo ne in te ira dei deseuiret
iam cessa male face et penitencia age alioqn tu
custode me amplius no habebis hys dictis Jonnius
gloiosus ab eoz oculis disparuit Et Tytus ac qui cu

eo erat stupefacti in tra corruerut Tuc subito sup eos
Spus Sci gra efusa est et lux eos celitus illustrauit
Qui mox in viros alios mutati spretis cuctis spurcicys
vicioz Ad heremu secesserut atqz ibidem in breui ad
summam pfectione puenerut sicqz in vita sactissima
pseuerantes salutem aie z vita etna meruerut

De terribili die Judicy Capim Tercium

Hebus istis aspiciens euagelium Sci
mathei vidi in eo trribile sentecia vbi
dns ait Amen dico vobis Quod omne vbu
ociosu qd locuti fuerint hoies reddent
de eo racone in die iudicy . Ve nobis qz
si deomi vbo ocioso reddenda est racio Quid fiet de
verbis maledictis Quid de mendacys aut piurys
vociferacone ac detractione vl susurracoe Quid de
verbis iactacie vane gloie dolo simulacoe ofirma
cione adulacoe scurrilitate Quid de vbis risu moue
tibus clamosis aut turpibus. Sed velle scire si hec
discussio verboz z opez expectabit extremu et ge
nerale iudiciu vel si i morte vniuscuiusqz hoc est
in particulai iudicio fiat hec vboz z opez discussio
ut aie egresse de corpe puniat a pmient ante die iudicy
Angelus Nuqnid si longe est dies iudicy longe
est dies tuus Nam cu aia tua a vinculis car
nis incipit absolui Qua amaro timore ocu
titur Quatis mordacis stimulis osciecie laceratur Do
let se se indulta penitecie tempa inaniter pterisse
plorat i mobilem districte vlcionis articulu i cu
tabiliter imminere Manere satagit ire opellitur
Recupare vellet pdita no auditur. post terga respi
ciens tocius trasacte vite cursu velud breuissimu
vnu itineris reputat passu Ante se oculos dirigit
et in finita etnitatis spacia dephendit plorat itaqz
Quia in tam breui spacio aquirere potuit leticiam
sempitna Erubescit quia ppt illa substacia que v
mibus est obnoxia illa neglexit que choris erat
angelicis inferenda Interea du erubescetes oculi
otabescut du pectus palpitat du guttur anhelat
dentes paulatim nigrescut palescut ora z mebra
cuncta rigescut du hec itaqz vicine morti famula
tur officia Assut oia gesta simul et verba Et ipe
cogitacoes amaz ad ipsius auctore testioniu reddut
Adest insup horenda visio demonu turba Adest et
virtus angelica Ille qui moritur est facille depre
henditur Cui parti debetur Na si bonitatis et pie
tatis in eo videntur insignia inuitatur ab angelis
ut exeat Et si eu sinistre parti peccatoz ingredo
et feditas abiudicet mox in tollerabili trore ocu
titur inpetus violencia pturbatur precipitatur
inuaditur atqz de misere carnis ergastulo violeter
eripitur ut ad etna suplicia ca cu amaritudine
deducatur Ideo du ad huc viuis nichil tibi reputes
vtilius esse Qua lenocinatia vite huius blandime
ta respuere mudo repudiu dare Illicitos motus
carnis elidere Solu qz pfectionis adipiscende ppo
situ indeclinabiliter custodire Nuqnid oblitus
es qd Sactus z gloiosus Jeronimus in Epythafio ait
O mors que fres diuidis et amore sociatos crudelis
et dura dissocias Ve miserabilis huana odicio
et sine xpo vanu est omne qd viuimus Na si nogentos
vite excedemus anos vt ante diluuiu viuebat huia
nu genus Et matusale nobis tepora donarentur
Tamen nichil esset pterita longitudo que esse desisset

Et enim inter illum qui decem vixit annos et ille qui centum postquam idem finis vite advenerit et irrecusabilis mortis necessitas transacta fuerit omne tantundem est. Nisi quod magis senex honustus peccatorum fasce proficiscitur. Optima queque dies miseris mortalibus enim prima fugit subeunt morbi tristisque senectus et labor et dure rapit inclemencia mortis. Quid enim est imbecillius miseria huius vite in qua tot circumdamur dolorum et passionum agminibus ut nulla pene hora sit in qua aliquis liber a dolore transeat. Nam vita huius mundi non est vita sed mors. O vita fallax et mendax instar flores et statim arescis. Vita fragilis et caduca que quanto magis crescis tanto magis decrescis. Cum plus procedis plus ad mortem propinquas. Vita privans vera vita et plena laqueis. Quot in mundo illaqueas. Quot per te iam sustinent tormenta infernalia. Quam beatus qui tuas agnoscit fallacias. Quam beatior qui de tuis non curat vanis blandiciis. Quam beatissimus qui te bene est privatus. Unde beatus Bernardus ait. Cur hanc vitam tanto opere desideramus in qua quanto plus vivimus tanto plus peccamus. Quanto vita longior tanto culpa maior. Cotidie namque crescunt mala subtrahuntur bona. Quanta enim mala per momenta temporum perpetramus et quanta bona obmittimus. Cavamus siquidem culpa est cum nec bona facimus nec bona cogitamus sed mentem nostram per vana et inutilia vagari dimittimus. Cogitemus ergo mortis horam et iudicis tremendum discrimen ac vehementer ardentis flammam iugiter ab oculis cordis nostri discedat. Sanctus quoque Augustinus in libro de spiritu et anima dicit. Animum nostrum excecamus et miserias nostras consideremus. Cum dolore vitam istam intramus et cum labore vivimus et cum timore exituri sumus. Nam venientem mortem nemo letus suscipit nisi qui se ad ipsam dum viveret preparavit. Peccator autem moriendo mori incipit quia scriptum est mors peccatorum pessima. Mala in mundi amissione peior in carnis separatione et anime pessima in vermis et ignis infernalis cremacione et cruciacione. Sed iustorum mors est bona propter requiem melior propter novitatem optima propter securitatem. Ideo beatus Gregorius in libro dialogorum dicit. Contingit sepe iustis contingit ut in morte sua sanctorum visiones aspiciant ne ipsam mortis penam pertimescant. Aliquando eciam ad consolacionem egredientis anime ipse Christus dominus solet apparere qui est auctor et retributor vite. Sic in morte sancti Ieronimi apparuit quia ipse hoc bonis operibus dum viveret promeruit. Unde beatus Eusebius in libro de obitu ipsius sic ait. Ieronimus inquit gloriosus heremita per quadriennium in heremo ferarum tantum socius fuit. Quinquaginta annis vinum et siceram non bibit. Ab omnium carnium et piscium esu ita se abstinuit quod ea vix nominare volebat. Coctum aliquid non nisi in ultima egritudine bis comedit. Cilicio sacco macerans carnem suam desuper vilissimo panno se tegebat. Stratum aliud nisi terram umquam sciuit. Non nisi semel in die fructibus aut herbarum foliis seu radicibus pastus. Post vesperas dedit se oracionibus prebens usque ad secundam horam noctis vigilabat. Postmodum sompno fessus in terra dormiens usque ad mediam noctem quiescebat. Qua hora continue surgens oracionibus lectionibus et scripturis sanctis quibus tota fulget ecclesia intentus usque ad esus horam perdurabat. Ita lenissima flebat venialia peccata ut quis eum estimasset hominem interemisse. Ter in die continue carnem suam diris verberibus flagellabat ita quod de eius corpore rivi sanguinis in terram fluebant. Quem eciam aliquod ociosum verbum audiebat quasi peste maxima fugiebat. Sibi ocium nullum erat semper aut orando aut legendo aut alios docendo deo serviebat. Et plura si sanctorum singulorum vitas perquirere conarer ut puto neciem invenire. Hic completis annis lxxxx sex febre ultima correptus decubuit. Ad quem omnes fratres convenerunt lacrimis perfusi eiulantes et flentes dicebant. Quid sine te faciemus pater quo pergemus. Tu pater tu doctor tu noster refugium tu exemplar innocentie. Utinam nobis mori tecum liceret. Iam heretici gaudebunt et tuam hereditatem destruent. Ad hec ille lacrimis madens. Nolite inquit filii mei dilectissimi quos semper habui in visceribus caritatis. Nolite impedire gaudium meum. Quia tempus est ut pius dominus me de carcere huius corporis educat et in regno suo collocet. Et ideo corpus meum exuite et me nudum super nudam terram ponite. Tunc fratres cum lacrimis accedentes denudaverunt corpus eius ita squalidum et deforme. Nam ita erat siccum pro nimia abstinencia ut omnia ossa eius potuisset numerari. Et ita erat vulneratum continuis flagellis et cruentatum quod quasi leprosus putabatur. Et sic eum nudum in terra posuerunt et sacco cooperuerunt. Ast ubi vir dei terre sensit asperitatem nimium iocundatus conversus quoque ad dominum cum lacrimis et manus in celum elevans dixit pie Ihesu salus mea quam dilexi ostende michi faciem tuam et salvus ero. Deinde conversus ad fratres ait. Accedite huc filii mei ut tangam vos antequam a vobis recedam. Sicque singulos amplectens osculatus est. Deinde precepit sibi afferri sanctissimum corpus Christi. Et premissa longa oracione cum lacrimis et pectus suum feriens devotissime suscepit. Mox quoque ad terram supinus rediit atque manus in modum crucis supra pectus tenens dixit. Nunc dimittis servum tuum domine in pace. Tunc subito tanta lux quasi fulgur de celo veniens circumfulsit eum quasi unius hore spacio ita quod nullus circumstancium fratrum potuit eum videre. Sed vocem Christi audierunt dicentem. Veni dilecte mi quia tempus est ut mercedem accipias pro laboribus quos mei causa viriliter supportasti. Ad hec beatus Ieronimus cunctis audientibus respondit. Ecce ego ad te venio pie Ihesu suscipe me quem tuo redemisti sanguine precioso. Tunc subito recedente lumine illa sancta anima carne soluta cum Christo et tota celesti curia migravit gloriosa ad celum. Tantus quoque odor circa sanctum corpus remansit ut nullus umquam in hac vita talem odorem sentire potuit in terra.

Heremita dixit dominus discipulis suis. Cum videritis abhominacionem desolacionis que dicta est a Daniele propheta stantem in loco sancto qui legit intelligat. Et ego quidem legi Danielem prophetam sed tamen non possum bene intelligere. Puto quod illa abhominacio est antichristus. Sed vellem scire ubi et quando nascetur et quanto regnabit tempore. Et si statim post mortem antichristi erit dies iudicii aut non.

Angelus. De populo iudeorum nascetur antichristus et de tribu Dan iuxta quod Iacob prophetavit dicens. Fiat Dan coluber in via. Nascetur autem ex viro et femina quem statim a concepcione implebit diabolus qui est spiritus perdicionis. Unde et antichristus filius perdicionis vocatur. Et nascetur in civitate Babilonia et nutrietur in civitatibus Bethsaide et Corosaym. Quibus imprecatur dominus in euangelio dicens. Ve tibi Bethsaida ve tibi Corosaym. Habebit autem antichristus magos et maleficos secum et divinos et ariolos et incantatores. A quibus inspirante dyabolo nutrietur et docebitur in omni arte magica et sciet omnia maleficia. Et maligni spiritus erunt duces eius et socii ac comites indivisi. Et non habebit hoc nomen antichristus sed habebit nomen aliud quod nemo

adhuc fiet quamuis Johannes in apocalipsi nomen bestie illius
per certum numerum diuiserit. Deinde veniet in ierusalem et templum
Salomonis reedificabit et circumcidet se Et messiam
in lege iudeis promissum et filium omnipotentis se esse men
cietur Et ipse soluet et educet decem tribus que sunt
recluse inter montes caspios et exibunt cum armis
et cooperient superficiem terre sicut locuste Et mittet
predicatores suos per uniuersum mundum Et primo subiugabit
sibi omnes reges et duces et principes mundi minis
muneribus ac tormentis Et illi precipiet omnibus subdi
tis suis ut omnes adorarent illam bestiam Et qui no
luerint adorare mittentur in caminum ignis et occi
dentur grauissimis tormentis Sed primo clerus et re
ligiosi interficientur et pene omnes xpianum seducetur exceptis
paucis electis Nullus quoque poterit aliquid emere aut
vendere nisi habuerit caracterem bestie Tunc helyas
et Enoch venient et predicabunt contra eum quos ipse
interficiet et corpora eorum iacebunt in medio ciuitatis
sancte Et tunc fiet talis tribulacio qualis non fuit
ex quo gentes esse ceperunt Et nisi abreuiati fuis
sent illi dies non fuisset salua omnis caro Sed propter
electos abreuiabuntur Nec desemet amplius illa du
ra persecucio neque amplius regnabit quam tribus annis
cum dimidio post hec ascendet antixpus in montem oli
ueti Et ibi occidet eum dominus ihesus spiritu oris sui in illo
loco contra quem dominus ihesus ascendit in celum post cuius
mortem concedet dominus ihesus electis xlv dies ad penitenciam
Nunquid oblitus es quod beatus et gloriosus Jeronimus scribit super
daniele dicens beatus qui in perfecto antixpo dies super
prefinitum numerum xlv prestolatur quibus et saluator in
sua maiestate venturus est Quare autem post interfectionem
antixpi xlv dierum silencium sit diuine sciencie
est nisi forte dicamus quod dilacio regni sanctorum paci
encia est et eorum suprema probatio Quia tempore anti
xpi grauius synagoga de semet contra ecclesiam quam
in ipso saluatoris primo aduentu xpianos est persecu
ta Dum illo tempore diabolus adhuc ligatus exercuit
crudelitatem contra martires sed multo erit crudeli
or sub antixpi tempore quando erit soluendus Nam si li
gatus tanta facere potuit quanta faciet solutus
unde beatus augustinus in libro de ciuitate dei ait Alligacio
diaboli est non permittere exercere totam temptacionem
quam potest sed fraudulenciam eorum si permitteretur in
tam longo tempore et tanta infirmitate multo
plures et tales quales deus id pateretur non vult et
fideles seduceret et infideles ne crederent impediret
quod ne faceret alligatus est Tunc autem soluetur quando
et breue tempus erit Nam tribus annis et sex mensibus
legitur sathanas totis suis viribus seuiturus
mediante antixpo Qui scripturas peruertet et proba
bit ex scripturis se esse messiam in lege promissum Et
nullus poterit ei resistere in disputando et per hoc
omnes litteratos et doctores subuertet Et legem
xpi destruet Et suam nouam legem statuet et seducet
multos Sicut de ipso dauid propheta ait dicens Consti
tue domine legis latorem super eos ut sciant gentes quoniam
homines sunt legis lator erit antixpus Qui legem
suam statuet et sedebit in templo dei quasi deus ut
legem dei aufferat Et hoc dicit Apostolus quod antixpus
extolletur super omne quod creditur aut dicitur deus Et ab
omnibus adorabitur preter paucos electos Denique sim
plices seducet per miracula et tormenta faciet enim
maxima miracula et virtutes et signa ac prodi
gia Ita quod eciam faciet ignem descendere de celo in
terram videntibus cunctis Ut sicut apostolis datus fuit spiritus
sanctus in specie ignis Sic ille dabit spiritum malignum in specie ignis
credentibus in eum Sicut dicit Apostolus quod aduentus antixpi
erit secundum operationem sathane in omni virtute et signis
et prodigiis mendacibus Qui autem miraculis credere
noluerint faciet eos cruciare et interficere grauissimis
tormentis multo crudelius quam sancti martires occide
bantur unde beatus Gregorius ait Nullus hoc desideret ut eum
persecucio antixpi inveniat Tanta enim vis persecucionis
erit ut preter electos nullus valeat sustinere Nam
sancti martires et si grauia sustinuerunt tormenta tamen
confortabantur per signa et miracula que faciebant tempore
vero antixpi cessabunt ab eorum signa et miracula ut per hec
sanctorum clareat paciencia et reproborum qui scandali
sabuntur leuitas ostendatur et persequencium audacia fe
rocior efficiatur Deinde omnes auaros nobiles et pote
tes subuertet per maxima munera et dona Nam antixpus
inveniet thesauros thesauros absconditos imperatorum
et regum antiquorum et ditabitur omnibus preciosis egypti
atque in se credentibus multa donabit Et terram suo
exercitui diuidet et quos suo terrore subiugare non poterit
auaricia subiugabit unde daniel propheta ait Dabit
eis potestatem in multis et terram gratuito diuidet
Sed illa auaricia vna cum antixpo dominus noster ihesus xpus
destruet illustratione aduentus sui ad iudicium

Heremita Sanctus paulus apostolus dicit in epistola Omnes
quidem resurgemus sed non omnes inmutabimur in momen
to in ictu oculi in nouissima tuba Ita credo sicut
dicit apostolus quod omnes resurgemus sed vellem scire in quali
modo resurgemus Et qualis erit illa inmutacio de qua
dicit quod non omnes inmutabimur sed solum aliqui

Angelus Resurrectio futura erit omnium simul et non
successiue Et resurget idem numero quia eadem
materia et eadem forma Quia forme corporum
quamuis corrumpatur non tamen cedunt in nichil Sed stat
eorum resolucio in materia et per diuina virtute eedem
renouabuntur que fuerant ante corrupcionem ut habeat
corpus resuscitatum idem esse substanciale quod habuit
ante disolucionem Corporis vero resuscitati reformacio
facta ex suis puluibus per diuinam virtutem erit contra naturam
id est contra solitum cursum nature Quod vero anima corpori
suo perfecte reformato et organisato vnietur secundum na
turam erit Sed inseparabilis colligacio corporis et
anime erit supra naturam Resurget ergo eadem corpora
eadem ossa eadem caro Resurget vene cum sanguine
capilli vngues intestina Ita quod nec sanguinis nec
vnguium nec capillorum amplius quam necesse sit
et decori congruat Resurget omnes in etate pleni
tudinis xpi videlicet xxxiii annorum et qui paruuli mortui
sunt et qui eam trascenderunt Sed in ea quantitate
ad quam quilibet vel peruenit vel peruenturus erat
secundum virtutem que in semine erat quando fuit quilibet
generatus quia in ipso semine est aliqua vis secundum quam
quilibet tantum crescere potest et crescit nisi preue
niatur morte vel impediatur aliquo impedimento
viri cum sexu suo et femine cum suo resurget. Omnes
quidem resurget incorrupti sed non omnes inmutabun
tur nisi soli electi et boni Quia corpora electorum
inmutabuntur ita quod erunt inpassibilia non enim po
terunt pati per influenciam sicut modo patiuntur ab i
gne vel ferro aut lapide Quia talis influencia
non potest recipi nisi a materia habente apetitum
ad aliam formam et non plene quietata per formam
propriam In corpore vero electorum glorificato erit quie
tacio materie per formam propriam et ideo erit inpasibile

Erũt etiã corpora electorum subtilia ita q̄ poterunt pene
trare om̃e corpus nõ glorificatũ Et ideo poterit esse
corpus glorificatũ in vno et eodem loco cũ corpore non
glorificato Cũ alio vero corpore glorificato in vno et eodẽ
loco simul esse nõ potest quia vnũ nõ est materiale
respectu alterius nec ꝑtrãsibile Erũt etiã corpora
electorum bene colorata clara et lucida sicut sol proprio
tamen colore nõ amisso Sicut enssis ꝑmultã tersio
nem induit claritatẽ seruato colore proprio Et sicut car
bo sup induitur ignẽ proprio colore nõ amisso Sic erũt
glorificata corpora beatorum Dampnatorum vero corpora nõ
inmutabuntur sed resurgent cũ suis deformitatibus Et
erũt passibilia quia oportent pati in inferno igne eternũ
et alia tormenta grauissima Erũt etiam grossa ita
q̄ nunquã poterunt exire de inferno nec de tormentis
Erũt etiã obscura et tenebrosa quia semper manebunt
in tenebris exterioribus vbi erit fletus et stridor den
tiũ. Tu ergo hec audiens time diem iudicij Sicut
sancti et electi dum viuerent timuerunt Nunquid oblitus
es q̄ sanctus et gloriosus Jeronimus scribens sup Mathiam dicit
Quocies diem illũ considero toto corpore contremesco.
Sine enim comedo siue bibo siue aliquid aliud facio
Semper videtur illa tuba terribilis sonare in auribus
meis Surgite mortui venite ad iudicium Et si tantũ
timuit Sanctus et gloriosus Quid tu lignũ aridũ respon
debis in illo die quando exigetur a te usque ad ictũ oculi
om̃e tempus tibi ad penitenciã concessũ qualiter sit
expenssũ Quando nõ solũ de operibus malis inutili
bus et infructuosis sed etiã de verbis leuibus iocosis
et ridiculosis et de cogitationibus vanis inutilibus et
ociosis redditurus eris deo rationem Ideo beatus Ambro
sius sup Lucã ait Ve michi si peccata mea nõ defle
uero Ve mihi si dignã penitenciã nõ fecero Iã ad radicẽ
securis posita est ut faciat fructũ qui potest Nã
tempus gracie debet michi esse tempus penitencie
ym et beatus Augustinus ait Mens nostra mundi huius concupis
centijs illecta fugit laborem apetit voluptatẽ et
ad hoc ducitur ut a se consuetudinẽ vite bone exclu
dat Sed cũ incepit cogitare futuri iudicij necessi
tatẽ et penarum eternarum crudelitatẽ voluntariũ bellũ
in ducit passionibus et desiderijs suis Et timore suppli
cij vim facit pessimis desiderijs et violenter se rapaz
vincẽ contendit Sed quidã miseri nõ timent diem
iudicij Quia dubitant futurã corporum resurrectionẽ
vn beatus Gregorius libro moralium sic ait Sunt nõ nulli conside
rantes q̄ spiritus a corpore soluitur q̄ caro in putredinẽ
vertitur q̄ putredo in puluerẽ redigitur q̄ puluis
in helementis soluitur ut nequaquam ab oculis huma
nis videatur Ideo resurrectionẽ fieri desperant
et dum horida ossa despiciunt hec vestiri carnibus
rursũ et ad vitã viridescẽ difidunt Qui si resu
rectionis fidem ex obediencia nõ tenent hanc tenere
ex ratione in elementis suis mundus nos inuitat
Nã videmus in hyeme arbores quasi mortuas
et aridas Quas veniẽte estate videmus folia erũ
pere fructus grandescẽ et totã arborẽ viuo decorẽ
vestiri Similiter si consideramus paruũ tantus libet
arboris semen q̄ in terra iacitur ut ex illo arbor
producatur vbi ergo videtur in tam paruo semine tam
inmessa arbor vbi viriditas foliorum vbi cortex
vbi fructus Quid ergo mirũ si de modico puluere
deus tu vult hoiem resussitat. Verum tamẽ opor
tet primũ diem iudicij signa precedere que dominus in
euãgelio predixit dicens Erũt signa in sole et luna
et stellis et in terra et in mari Sed et Johel propheta ait
Sol conuertetur in tenebras et luna in sanguinẽ ante
quã veniat dies domini magnus et terribilis Ideo Sanctus
Jeronimus dicit se inuenisse in analibus hebreorum signa
xv. Que precedent diem iudicij Prima die herbe et arbo
res dabunt rorẽ sanguineũ et veniet pluuia cũ sang
uine et om̃es aues et volatilia sedebunt ꝑ campestria
et nõ comedent quidquam nec bibent quasi dolentes de per
dicione humani generis et de pena et dampnacione hominum
peccatorum Secunda die mare eriget se supra mõtes
cubitis xl^ta stans in loco suo quasi murus Et die ter
cia descendet in profundũ q̄ vix poterit videri Et die
quarta om̃es pisces et belue marine dabunt mu
gitũ et clamorẽ usque ad celũ quasi pre dolore hominum
dampnatorum Quinta die ardebit mare et flumina
Sexta die cadent domus et edificia et homines ab
scondent se in speluncis et in cauernis terre Septima
petre colident se ad inuicẽ et facient sonũ terribi
lem Octaua fiet generalis terre motus ita magnus
q̄ nullũ animal poterit stare sed cadent in terra et terre
om̃es bestie et animalia venient in simul et facient
mugitus et clamores usque ad celũ quasi dolentes
de dampnatione miserorum hominum Nona die equabitur
terra et om̃es montes et colles in puluerẽ redigentur
Decima exibunt hoies de cauernis terre palidi pre timo
re et quasi amẽtes nec poterunt loqui ad inuicẽ
Vndecima aperientur om̃ia sepulcra ab ortu solis
usque ad occasũ ut om̃es mortui possint resurgere
Duodecima Sol conuertetur in tenebras et luna in sang
uine et stelle cadent hoc est a sub Nã om̃ia sidera
erratica et stationaria spargent ex se igneas comas
Tredecima morientur viuentes hoies ut cũ mor
tuis resurgant Quartadecima exibit ignis et arde
bit celũ et terra et totus mundus Quintadecima fiet ce
lũ nouũ et terra noua Et tunc canet tuba et om̃es
mortui resurgent in corrupti et venient ad iudiciũ

Ieremita Cũ venerit filius hominis in maies
tate sua et om̃es angeli cũ eo tunc sedebit
sup sedem maiestatis sue Et congregabuntur
ante eum om̃es Et separabit eos ab inuicem
Et statuet bonos ad dextris et malos a sinistris
Tunc dicet malis discedite a me maledicti in ignẽ
eternũ. Quotiens hec verba Sancti euangelij lego
aut audio totiens pre timore in me ipso deficio ita q̄
vix glutire saliuã meã valeo Tamen scire vellem
in quo loco dominus sedebit ad iudiciã dũ Et in forma qua
videbitur in iudicio vtrum in forma humana an in forma diuina

Angelus Ad iudiciũ finale veniet Christus in quo
deus ꝑ ipsum viuos et mortuos iudicabit et
bonos et malos Et sedebit in spatio huius
aeris Contra locũ montis oliueti de quo ascendit
et vbi est sita vallis Yosaphat Nam et iusti obuiã
Christo in aere rapientur Et in pij remanebunt in
terra Aderunt etiam sancti angeli quorum ministe
riũ erit congregare resussitatos ad iudiciũ Et
separe eos ad inuicẽ Et testificarẽ de bonis et de
malis Et mittere dampnatos in caminũ ignis In
hoc iudicio nõ videbitur Christus in forma diuinitatis
nisi solũ a bonis In forma vero humanitatis videbitur
a bonis et a malis sed diferenter Quia bonis vide
bitur blandus malis vero terribilis In hoc iudi
cio consciencie omnium erunt sibi manifeste et etiã
singulorum singulis tam bonorum quã malorum Et om̃ia
facta tã bona quã mala vtriusque ad memoriã re
uocabuntur Et om̃ia simul ab omnibus et singulis

videbunt tam bona quam mala Tamen bonis hoc presta
bitur per aspectum speculi eterni et per sublimacionem intel
lectus et peracionem divine virtutis Malis vero solum
peracione divine virtutis in intellectu · discussione ergo
facta profert xpus sententiam ad eum platone ibunt
iusti in vitam eternam Mali vero ibunt in ignem eternum
Tunc plangent se omnes tribus terre quia de omni tribu
plurimi dampnabuntur plangent se pagani et infideles
qui vanis disputacionibus suorum philosophorum decep
ti putaverunt stulticiam colere deum crucifixum
plangent se iudei videntes vincentem et vivificatem quem
quasi hominem mortuum estimabant plangent se mi
seri xpiani peccatores qui magis dilexerunt
mundum quam xpm · Et numquid tu oblitus es quod sanctus
et gloriosus Jeronimus scribit in epistola ad helyodorum
Et brevi sermone omnia ista comprehendit dicens delica
tus es frater carissime si et hic vis gaudere cum seculo
et postea regnare cum xpo veniet veniet illa
dies iudicii qua corruptivum hoc et mortale induet
incorrupcionem et inmortalitatem Tunc ad vocem tu
be pavebit terra cum populis tu si bonus eris gau
debis Judicaturo domino lugebit mundus et mugiet
et tribus ad tribum pectora feriet potentissimi
quondam reges nudo latere palpitabunt Exhibe
bitur cum prole sua vere tunc igneus iuppiter Addu
cetur cum suis stultus plato discipulis Aristoti
lis argumenta non proderunt Tunc tu rusticanus et
pauper exultabis et dices Ecce crucifixus deus meus
Ecce iudex qui involutus pannis in presepio vagit
hic est ille questuarie filius hic qui matris ge
status sinu hominem deus fugit in egyptum hic ves
titus coccino hic hic sentibus coronatus Cerne
manus iudee quas fixeras Cerne latus Roma
ne quod foderas videte corpus an idem sit quod dice
batis clam nocte sustulisse discipulos · Erunt
denique quatuor ordines hominum in hoc iudicio primi
sedebunt cum xpo iudicantes alios non sententie pla
cione sed approbacione Sicut apostoli et omnes perfecti
Qui ultra obsinacionem preceptorum habuerunt perfec
cionem consiliorum sicut boni heremite et religiosi per
fecti qui omnia reliquerunt pro xpo tali gaudebunt
privilegio unde apostolus ait Nescitis quoniam et an
gelos iudicabimus Alii iudicabuntur et salvabuntur
sicut boni xpiani seculares quibus dicetur Esurivi
et dedistis michi manducare hospes eram et colegis
tis me etc. Alii non iudicabuntur et dampnabuntur sicut
pagani Judei et heretici Quia scriptum est qui non cre
dit iam iudicatus est Alii iudicabuntur et dampna
buntur sicut mali xpiani religiosi mali et secula
res Quibus dicetur esurivi et non dedistis michi ma
ducare nudus fui et non operuistis me Ite ergo ma
ledicti in ignem eternum Et tunc figura istius mundi
peribit non natura mundanorum sed igneum conflagracione
Et innovatis elementis motus celi cessabit Tunc
apparebit signum sancte crucis et cicatrices vulnerum
xpi sole lucidiores ad ostencionem iusticie qua mali
iuste dampnabuntur Ita ut ait Crisostomus super Mathi
Et xpus in die iudicii improperabit malis labores
et dolores quos pro ipsis sustinuit dicens Ego propter
vos homo factus sum propter vos ligatus flagellatus
Spinis coronatus illusus consputus et crucifixus fui
Ecce crux in qua fui clavis afixus Ecce cicatrices
vulnerum manuum et pedum et lateris hec omnia propter
vos sustinui volens vos redimere et dare vobis vitam
eternam et noluistis Quia carnem vestram miseram et fugiti
vum mundum magis quam me dilexistis et me propter illa contemp
sistis Et diabolo suadenti plus michi obedivistis Ite ergo
cum diabolo in ignem eternum Tunc stabunt tres acusatores
contra quelibet peccatorem primus erit diabolus unde beatus Augustinus
ait presto tunc erit diabolus recitans verba professionis
nostre et obiciens nobis quecumque fecimus et in quo loco
et in qua hora peccavimus Dicturus est enim ille ad
versarius Equissime iudex iudica istum esse meum ob cul
pam qui noluit esse tuus per graciam Tuus est per naturam
sed meus per miseriam Tuus per passionem sed meus per suasionem
tibi inobediens sed michi obediens Juste iudex fac
iusticiam quia iste homo debet esse meus heu heu quid
dicet homo miserimus qui talis invenietur ut iuste cum
diabolo deputetur · Secundus acusator erit proprium peccatum
peccata enim propria unumquemque acusabunt unde beatus Bernardus
ait Superbia Ira luxuria et omnia mala opera dicent Tu nos
egisti opera tua sumus non te deseremus sed semper tecum eri
mus et tecum ad iudicium pergemus Tunc omnes male cogi
taciones raciones peccatorem acusabunt sicut in libro
Sapiencie scribitur Venient in cogitacione peccatorum suorum et
traducent eos ex adversso iniquitates eorum Tercius acu
sator erit totus mundus unde beatus Gregorius ait Si quis
quis te acusabit dico totus mundus quia offensso cre
atore omnis creatura offenditur Sed et Crisostomus super ... dicit
In illo die nichil est quod respondeamus ubi celum et terra
et aqua Sol et luna dies et nox et totus mundus sta
bunt adversum nos in testimonium peccatorum nostrorum Et si
omnia tacerent ipse cogitaciones nostre stabunt adversum
nos ante deum nos fortiter acusantes O quam anguste
tunc erunt vie reprobis Superius erit iratus iudex in
ferius horendum chaos A dextris peccata acusancia
A sinistris infinita demonia ad supplicium trahencia In
tus consciencia urens foris mundus ardens miser pe
cator sic deprehenssus quo fugiet latere erit impos
sibile et apparere intollerabile Ideo peccatores in illo
die in desperacione clamabunt et dicent montibus ca
dite super nos et collibus cooperite nos a facie sedentis
in trono et ab ira agni Quia mallent reprobi omne
tormentum sustinere quam faciem iudicis irati videre unde
Crisostomus ait Si mille yehenas proponas non tantum repu
to quantum exosum esse iudici et meo creatori et ab eo
repelli et excludi a dulcissima societate sanctorum et
alienum fieri a bonis eternis et ab hiis que preparavit deus
diligentibus se tantum generat cruciatum ut si alia nulla
pena torqueret ista sufficeret Quanto ergo maior erit
dolor privari a beatissima sanctorum omnium leticia mori vi
te vivere morti sempiterne nec umquam spem misericordie
die habere sed perpetue et sine fine in ira dei permanere

De horribili pena inferni capitulum quartum

Sepe dominus noster ihesus xpus in Evangelio ye
henam nominat Sepe ignem eternum alegat
Non umquam iudicium futurum ac tenebras
exteriores ubi erit fletus et stridor den
cium commemorat Causam huius ego esti
mo ut homines habeant timorem dei Sed quia perfecta
caritas foras mittit timorem Ego vellem scire que uti
litas est in hoc timore qui intendis est foras apostata caritate
Angelus Carnales homines idcirco se ipsos et tempora
lia diligunt Quia futura tormenta que eos
expectant non perpendunt Et quia deum nolunt diligere
in prosperis necesse est hos terreri adverssis Sive enim terre
do sive comminando sive plectendo semper bene agitur ut vi
ta hominum corrigatur deus enim ex sua infinita bonitate
semper paratus esset magis consolacionibus fovere quam ad

uersitatibus crere Si homines eque dispositi essent ut
sua diuina consolacionem reciperent Que adeo preciosa et
delicata est ita quod nullo modo deceret vel expediret
ut indiferenter omnibus tribueretur nisi solum illis qui
habent purgatum intelectum et bene dispositum affectum
Necesse ergo erat primum mentes carnalium et mundanorum
hominum per timorem purgare ut demum possent ad consolacionem
caritatis venire Nam de timore dei nascitur compunctio
cordis de compunctione cordis procedit contemptus mundi et car
nis de contemptu mundi et sui humilitas procreatur de humili
tate mortificacio voluptatum gignitur de voluptatum
mortificacione expellitur et marcescunt ^vicia^ vniuersa de vi
ciorum expulsione virtutes pululant et fructificant de
virtutum pululacione puritas cordis acquiritur Et per cor
dis puritatem apostolice caritatis perfeccio possidetur. Nunquid
oblitus es quod Sanctus et gloriosus Johannes in simone suo vltimo
sic dicit heu quot in hoc mundo et vita recomendat et
fama quibus vnico peccati consensu dira mors immi
net et ruina Idcirco dum viuitis timeatis fratres quia
inicium sapiencie timor domini Si adam noster genitor
timuisset nunquam de paradiso eiectus fuisset Saluator
quid nos aliud docet nisi timere vigilate inquit
quia nescitis qua hora fur venturus sit Nemo inter
serpentes cum securitate habitat Qui sanctior et sapi
encior est magis timeat Nam qui alcius stat cadens
maiores casus recipit Esca diaboli electi sunt de
malis non curat quia sui sunt Cecidit ille sapiens
Salomon Cecidit et dauid electus secundum cor dei Time
atis fratres iterum rogo vndique timeatis Quia beatus
est vir qui timet dominum perfectus dei timor foras mit
tit vanum timorem Timorem vanum non habet caritas
Caritas et timor dei vnum sunt Considerans hoc propheta
dicebat Confige timore tuo carnes meas Nam in re
gnum celorum malus nullus ingreditur centuplo arcior
est via eius quam creditur quamuis larga sit vereti
mentibus Sanctus quoque Bernardus ait In veritate didici
nichil eque efficax esse ad graciam promerendam retinendam
recuperandam quam si omni tempore coram deo inveniaris
non altum sapere sed timere Cernitur enim a timoratis
contemplatoribus deus iusto sed oculto suo iudicio reprobos
nec diluens mala nec bona acceptans in super et cor
da eorum indurans ne forte doleant et resipiscant et
conuertantur et sanet eos Timendum valde quod in propheta
de huiusmodi legitur vbi loquens ad angelos deus sic
ait Miserebimur impio et ambulantibus atque que
rentibus Non ergo discet facere iusticiam Non inquit Sub
dens quoque causam In terra ait sanctorum iniqua gessit et
non videbit gloriam dei Timeant clerici timeant ma
li religiosi Qui in terris sanctorum quas possident tam
iniqua agunt cum ad superfluitatem et superbiam ac luxu
riam victum pauperum consumere non timent Talibus
ergo videtur in presenti parcere deus ne in eternum par
cat Totus inhorrui si aliquando hec consideraui Nec mi
rum si ego hic titubo folium vtique quod vento rapitur
et stipula sicca vbi et maximus ille contemplator dicit
suos pene effusos gressus et dicebat Zelaui super
iniquos pacem peccatorum videns Quia in labore hominum
non sunt ideo tenuit eos superbia ne humilientur ad
penitenciam sed dapnentur propter superbiam cum dyabolo
Ideo Sapiens ait fili accedens ad seruitutem dei
sta in timore et prepara cor tuum ad temptacionem Quia ti
menti deum bene erit in extremis et in diebus
defunccionis sue benedicetur In tota anima tua time
deum qui potest corpus et animam mittere in gehen
nam Nam qui sine timore est non poterit iustificari

Timor fortissimos facit penitentes ad portandum honera
penitencie Sed et alia causa timoris potest esse Quia
multa videntur hominibus esse bona que deus intelligit
esse mala Quia nescit homo vtrum odio vel amore
dignus sit Unde Ecclesiastes ait Sunt iusti atque sapientes et
opera eorum in manu dei potest enim aliquis in momento
cadere et non adiciet ut resurgat Vbique timendum est
quia de quolibet statu aliquis dapnatur Timendum est
ex omni parte quia homo est sicut castrum ex omni parte
habens portas per quas potest capi Viri enim sancti non
solum timent in malis sed eciam in bonis Unde Gregorius ait piarum
mencium est ibi culpam timere vbi culpa non est Justi
omne quod agunt metuunt dum caute considerant ante quanti
iudicem stabunt Qui licet timore filiale cauet offensam
patris celestis sicut bonus filius eciam si sciret ex illa
offensa nichil sibi mali accidere Nam mercenarius vel ser
uus ita si propter timorem pene id est ne excommunicetur aut va
pulet vel dapnetur deo seruit seruus est Si autem propter
professionem suam quia promisit deo seruire vassallus est
Si vero seruit deo pro hereditate celestis patrie mercenarius
est Si vero solum modo ut dei graciam habeat et eius
iram non senciat filius perfectus est Nemo potest
esse perfectus nisi sciat se non esse perfectum Quicumque
hic viuit quantumcumque iuste viuit ve illi si cum illo in
trauerit deus in iudicium Da operam esse iustus et
quantumcumque feceris confitere esse peccatorem semper tu
in dei misericordia spera non in te Quis non timebit
te o Rex gencium Nam ad districtum examen iudicis
nec iusticia iusti secura erit Quando omne tempus
ad penitenciam concessum diligenter a nobis requiretur
qualiter sit expensum et sicut capillus non perit de
capite ita nec momentum peribit de tempore Ideo dominus
electis suis in hac vita tribulaciones persecuciones et
dapna ingerit Et quosdam molestia corporis infirmita
tibus aut eciam plagis ut timeat castigare consueuit
Sic se plagis castigatum beatus Jeronimus asserit in epistola
ad Eustochium virginem dicens Referam tibi mee infeli
citatis miraculum Cum ante annos plurimos domo pa
rentibus sorore cognatis et eorum hiis dificilius est
consuetudine laucioris tibi propter celorum regna me
priuassem et Jerosolimam militaturus deo pergerem
Bibliotecam quam michi Rome confeceram carere non
poteram Itaque miser ego lecturus tulium ieiunabam
Et post noctium crebras vigilias et lacrimas quas
michi preteritorum peccatorum recordacio in ducebat
platonem sumebam in manibus Si quando prophetam lege
re cepissem sermo horrebat incultus Et quia lumine ce
cis oculis non videbam non oculorum putabam culpam
sed solis Et dum me sic antiquus serpens illuderet In
media xl^a medullis infusa febris corpus inuasit
et sic infelicia membra depasta est ut ossibus
vix hererem Interim parabantur exequie et vitalis
anime calor in solo tantum pectore palpitabat Cum
subito raptus ad tribunal iudicis pertrahor vbi tan
tum luminis erat ex circumstancium fulgore ut proiectus
in terram sursum aspicere non audebam Interrogatus de
condicione christianum me esse respondi Et ille qui presi
debat mentiris ait Ciceronianus es non christianus
vbi enim thesaurus tuus ibi et cor tuum Illico obmu
tui et inter verbera Nam cedi me iusserat clamare † quibus
cepi Miserere mei deus miserere mei Tandem
ad presidentis genua prouoluti qui astabant preca
bantur ut veniam tribueret adolescencie et errori
locum penitencie daret Ego vero iurare cepi et nomen
eius obtestans dicere domine si vnquam habuero codi
ces seculares aut legero te negaui Juhet sacra

A menti verba dimissus revertor asperis et inratibus
cuctis oculos aperio plenos lacrimis Et scapulas livien
tes habui plagas quas sensi ut etiam incredulis fide fa
cerem ex dolore Et tanto dehinc studio divinos libros
legi quanto seculares libros non legeram prius.
H Eremita Scribit apostolus in epistola Quod quidam
edificat super fundamentum fidei aurum argentum et
lapides preciosos Alii vero super edificant fenum stipulam
et ligna Et uniuscuiusque opus quale sit ignis probabit Ipse
enim salvus fiet sic quasi per ignem Ergo estimo quod hoc apostolus
dicit de igne purgatorii per quem fideles purgantur ut sal
ventur Tamen vellem scire ubi est purgatorium Et qui
sunt illi qui purgantur et qualiter possunt adiuvari.
A Angelus. Purgatorium est in superiori parte inferni
et ibi purgantur illi qui non habent iusticiam con
summatam hoc est qui decedunt cum veniali peccato
Licet tamen aliquem aliquando ex dispensacione divina in ve
niatur purgari in hoc mundo vel alibi ad correctionem
vivorum Nam purgatorii pena est maxima omnium penarum
temporalium que sunt in hoc mundo Non quod minima que est in
purgatorio sit maior maxima que est in mundo Sed quia ma
xima que est ibi est maior maxima que est hic In hac tamen
pena anime sunt certe de salute sua Quarum certitudo ma
ior est illa quam habet aliquis in hac vita Nam certitu
do in hac vita est cum expectacione et timore quia qui
libet vivens potest peccare et ob hoc timet Illa vero
licet est cum expectacione tamen est sine timore quia
illi in purgatorio nunquam possunt peccare Et tamen qui
dam citius quidam vero tardius liberantur secundum multitu
dinem aut pauciatem suffragiorum vel secundum magnam et
parvam contricionem Quia possent in vita tantam habere
contricionem quod liberi ab omni pena purgatorii ad vitam
transsiret eternam eciam si satisfactionem minime conplevi
ssent Quia contricio est maxima peccatis satisfactio
Nunquid oblitus es Quod sanctus et gloriosus Iheronimus dicit. Aput
deum non tam valet mensura temporis quam doloris Nec
abstinencia tantum ciborum quam mortificatio viciorum
utilius ergo est in hac vita purgari per contricionem quam
reservare future purgacioni unde beatus Augustinus in sermone
de igne purgatorii ait. Quia in punitum non debet
esse peccatum punniatur ante ne tu puniaris pro illo pec
catum tuum iudice te habeat non patronum Nam qui
sua peccata hic punire noluit sed in aliud seculum pe
nam distulit talis purgabitur igne purgatorii
Qui ignis et si non sit eternus miro tamen modo est gravis
et superat omnem penam quam unquam aliquis homo
passus est aut posset pati in hac vita Nam triplici de
causa anime paciuntur penas purgatorii primo propter
fenum stipulam et ligna id est propter venialia peccata
que secum detulerunt que in vita sua habuerunt
ex quadam consuetudine aut infirmitate. Secundo
propter defectum satisfactionis ut illi qui hic iniunctam
penitenciam non conpleverunt in purgatorio satisfa
cient nisi adiuvetur suffragiis aliorum Tercio propter
ignoranciam sacerdotum Sacerdotes enim qui non possunt
videre quanta sit in corde peccatoris contricio Neque possunt
scire quantum velit deus punire pro unoquoque peccato ideo
nesciunt iniungere condignam penitenciam sed sepe iniungunt
multo minorem et talis defectus oportet supleri
in purgatorio. Sunt autem tria genera suffragiorum
que maxime prosunt animabus in purgatorio constitutis.
Primum est oracio et ieiunium bonorum hominum unde Apostolus ait
Quid faciunt qui babtisantur pro mortuis si mortui
non resurgunt Babtisari enim pro mortuis est opera
meritoria facere sicut orare aut ieiunare que mor
tuos habent purgare atque mundare. Secundo prodest
eis helemosina unde dominus ait date helemosinam et
omnia munda sunt vobis Est enim helemosina celestis aqua per
quam ignis purgatorii extinguitur Sicut in ecclesiaste scri
bitur Ignem ardentem extinguit aqua et elemosina exstin
guit peccata Tercio prodest eis altaris sacrificium unde Bernardus
ait Semel Christus oblatus est in semet ipso et cotidie pro pec
catis nostris offertur in sacrificio Ideo sacramentum ante sump
cionem in tres partes dividitur quarum una
significatur partibus que in purgatorio cruciantur Insignium
huius pene purgatorii data fuit trium opcio david Regi
ut eligeret quod vellet Aut trium dierum pestem Aut trium
mensium inimicorum persecucionem Aut septem annorum caristiam
seu famem. Per pestem trium dierum intelligitur pena peni
tencium que tripliciter affligit per contricionem confessionem et satis
factionem Per trium mensium persecucionem intelligitur pena pur
gatorii Quia ibi anime puniuntur propter tria scilicet lignum fenum et
stipulam que secum detulerunt id est propter venialia peccata
que commiserunt in cogitacione locucione et opere. Per
famem septem annorum intelligitur pena infernalis quia
ibi est fames et universalis defectus omnium bonorum. Su
fragia ergo bonorum hominum iuvant penitentes ad satis
factionem Iuvant in purgatorio existentes ad pene libe
racionem et mitigacionem dapnatos autem iuvare non
possunt quia in inferno nulla est redempcio Verumtamen
Greci et alii heretici negant esse purgatorium dicentes Quod anime
non debent pati quicquam sine corpore quia non peccaverunt sine
corpore Et hec heresis incepit statim post obitum beati Iheroni
mi Sanctus Cirillus scribit tale miraculum dicens post obi
tum beati Iheronimi Quedam heresis inter Grecos surrexit
que usque ad latinos pervenit dicebant enim illi heretici nullum
fore locum purgatorii. Qua propter ego convocatis fidelibus
indixi eis ieiunia et oraciones Quarum res sequenti nocte glo
riosus Iheronimus apparuit eusebio suo discipulo ei quod di
xit Nuncia hec Cirillo cunctisque fratribus ut die crasti
na iuxta presepe domini ubi meum quiescit corpus omnes que
niant catholici et heretici Et tu trium hominum qui hac
nocte mortui sunt corpora illuc facies deportare -
super quos saccum quo utebar pones statim quod resuscita
ti hanc heresim confutabunt Sicque factum est mane omni
bus illuc congregatis tam catholicis quam hereticis
predictorum trium virorum mortuorum cadavera fecit de
portare fiebat interea ab hereticis derisio estima
tibus quod maius dei foret exinanita Tunc Eusebius
flexis genibus saccum gloriosi Iheronimi super illa cada
vera posuit Qui mox cunctis videntibus resurge
ntes ceperunt penas purgatorii et inferni quas
viderant omnibus publice intimare et enarrare.
H Eremita. Sanctus matheus in euangelio scri
bit Quod in die iudicii exibunt angeli et se
parabunt malos de medio iustorum et mittent
eos in caminum ignis. Ego estimo quod ille caminus
ignis est infernus in quem mittentur omnes mali
post diem iudicii cum corpore et anima. Tamen vellem
scire ubi est infernus Et qui sunt illi qui vadunt in infernum
A Angelus. Sub terra est infernus in quo est
ignis materialis Qui cruciabit animas et
corpora dapnatorum hominum ac eciam demones
Qui ignis nutrimento lignorum non indiget Quem
omnipotentis dei iusticia futurorum presciia ab ipsa
mundi origine de nichillo creavit Qui ignis non
est talis qualis est iste in propria materia ut lucem
habeat Nec talis qualis est in extranea materia
terrena vel aerea sicut est carbo et flamma cum
talis luceat et tenebras expellat Sed est per
mixtus sicut est ignis sulphureus et fumosus.

cum magis luceat in cendere quam lucere Et si quid modicum lucis
habebit ad horrorem et mestitiam dapnatorum faciet non ad
consolacionem In hoc igne ardebunt perpetue pagani et in
fideles mali xpiani et pravores Sed dissimode quidam
plus quidam vero minus et tamen in vno et eodem igne
sicut sub vno sole vnus plus estuat quam alius sic in
vno igne in finali mali xpiani plus ardebunt quam pa
gani Nunquid oblitus es ex sanctus et gloriosus Jeronimus
scribit super Ezechielem dicens Cum dubium quoniam inter
tres peccatores vnum ipsos Gentilem hereticum et catholi
cum multo maioribus penis dignus sit qui maioris est
dignitatis heu quot hodie sacro sunt renati babtis
mate et xpiano funguntur nomine quibus foret melius
non fuisse Quia pena paganorum infinito minor est quam
malorum xpianorum et utinam non foret talium maior
pars Nauis vndique sana vnico submergitur foramine
et xpianus si vno peccato mortali fuerit reus et in
penitens in profundum inferni descendit Vnde sanctus Gregorius
ait Vnus gehenne ignis credendus est sed non vno
modo cruciat peccatores vnius cuius quia cum quantum exi
git culpa tanta illic senciet penam Et licet in illo
igne vnus sit modus incendii tamen diuersitas pec
catorum hoc facit ut ignem non dissimilem habeant et
tamen eosdem singulos dissimiliter exurat Vnde propheta
ait Quis poterit habitare ex vobis cum igne devoran
te aut quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempi
ternis Ideo beatus Augustinus dicit Quis putas tunc erit me
ror que tristicia quis luctus quando separabuntur iniqui
a consorcio iustorum et tradentur potestati demonum
et ibunt cum eis in supplicium eternum ibi quia semper erunt
sine fine in luctu et gemitu et procul a gaudiis paradi
si nunquam refrigerium accepturi sed semper luendi nunquam
tamen miseri liberandi Ibi torquens et puniens non
fatigabitur ibi quia qui torquetur non morietur Sic
ignis ille consumet ut vitam semper seruet sic veterna
tormenta patientur ut semper innouentur sic sine spe
venie semper viuent in igne ut nunquam moriantur
sic moriuntur ut tamen nunquam consumantur Nam secundum
beatum Gregorium prius benedicti vocabuntur in regnum celorum
et postea maledicti deicientur in caminum ignis
eterni Quo magis doleant videntes quod amiserunt
et iusti magis gaudeant videntes penas quas euaserunt
Nam anime beatorum vident in deo sicut in speculo
eterno penas dapnatorum et omnes dapnatos et semper
videbunt ut ex hoc magis gaudeant Sed anime dapnato
rum vident gloriam iustorum et omnes iustos et sanctos
solum usque ad diem iudicii Sicut diues epulo videt La
zarum pauperem Post iudicium vero cum eorum pena du
plicabitur per assumpcionem corporum tunc claudentur in
inferno in illo camino ignis Et tunc absorbebuntur suppli
ciorum acerbitate quod non poterunt amplius beatorum
gloriam videre nec vnquam de igne exire Et ob hoc
plurimi qui erant mortui in peccato mortali precibus
alicuius sancti sepe ad corpora fuerunt reuocati ut pos
sent facere penitenciam et saluari Vnde beatus Cyrillus
in libro miraculorum Sancti Jeronimi scribit tale mi
raculum dicens presbiter quidam cardinalis Andre
as nomine Glorioso Jeronimo deuotus fuit Qui pridie
in Romana vrbe multis circumstantibus exspirauit
Cumque sequenti die in ecclesia factis exequiis funeri
eius astante summo pontifice cum clero et populo Ro
mano cunctis stupentibus mox reuixit et surrexit
Cumque a summo pontifice interrogaretur hec verba intulit

dicens Dum mortuus fuissem et diuino examini astare
iudicandus et iam propter vestimentorum et ciborum superflu
itatem tartareis cruciatibus condempnarer Subito adve
niens gloriosus Jeronimus sole splendidior presidenti iu
dici flexis genibus animam meam iterum corpori reddi impe
trauit Sicque anima mea corpori sicut cernitis est coniuncta
Admiratur summus pontifex et vniuersi deum et gloriosum
Jeronimum laudant Cardinalis vero idem mutata
vita et relicta seculi pompa de in tempus in paupertate deo finiuit

Heremita. Legi de quodam in euangelio ex non ha
buit vestem nupcialem Cui dictum est ligatis
manibus eius et pedibus proicite eum in tenebras
exteriores ibi erit fletus et stridor dencium. Ego esti
mo quod tenebre exteriores sunt pene infernales Et ex
hoc intelligo quod non solum vna pena ignis est in inferno
sed eciam sunt alie plures pene ac diuerse Ideo vellem
scire que et quante sunt pene in inferno Et que sunt illa
vincula cum quibus dapnati ligantur in manibus et pe
dibus ut se non possint in penis et tormentis adiuuare.

Angelus Oculus non vidit nec auris audiuit
nec in cor hominis ascendit Que et quante
sunt pene et tormenta in inferno Quibus dap
nati cruciantur sine fine Nam infernus est sine me
sura latus et sine fundo profundus plenus ardore in
comparabili plenus fetore intollerabili plenus dolore
innumerabili Ibi miseria ibi tenebre Ibi nullus
ordo sed sempiternus horror inhabitat Nam vincula
quibus ligantur dapnati sunt peccata de quibus dicitur
in euangelio colligite zyzaniam et ligate fasciculos
ad comburendum Ita peccatum auaricie ligabit omnes
auaros luxuria ligabit immundos Ira iracundos et
quanto quis plura habuit peccata tanto grauius
ligabitur et tanto plura sustinebit tormenta. Nunquid
oblitus es quod sanctus et gloriosus Jeronimus in ultimo ser
mone dicit. Ve miseris qui in isto tam breui tempore
vilissimis bonis temporalibus ebrii tantis penis et
tormentis non terrentur Quid tunc dicent infelices
homines quando data sentencia ibunt ad perpetua torme
nta Quibus corpus et anima simul cruciabitur cum dia
bolo sine fine Nullum deinceps in perpetuum refrigerium
expectantes misericordie Sed post gaudia huius mun
di et post honores proicientur in tenebras exteriores
Ibi clamabit pylosus ad pylosum vnus ad alium
demon ad demonem percute dilacera et interfice
velociter spolia detrahe cito prodare inffer pru
nas et malleos et bulientibus impone lebeti
bus. Sanctus quoque Augustinus in sermone sic ait Ve
illis quibus preparabitur dolor vermium ardor flam
marum Sitis sine potu fletus et stridor dencium
et lacrime oculorum vbi mors optatur et non datur
Quantus putas tunc dolor erit priuari a beatissima
omnium sanctorum societate mori vite et ne viuere mor
ti sempiterne profundo fluctuantis gehenne immergi
edacissimis dentibus in eternum laniari Nec finiri tri
bulaciones incendii strepitus demonum pati Baratri
fumantis amara caligine oculos excecari nec sentire
quod illuminat et sentire quod cruciat Ideo beatus Bernardus
ad Eugenium papam ait Ego abhorreo vermem morda
cem et mortem viuacem O gehenalis regio quam
fugienda es vbi est ignis ardens frigus vrgens
vermis immortalis fetor intollerabilis mallei percu
cientes vmbre palpabiles confusio peccatorum
nodacio vinculorum et horribiles facies demonum.
Vnde Sanctus Sebastianus martir in sermone ad Marcel
lianum et Marcum sic ait Nolite o parentes carissimi

filios vestros quos diligitis revocare a vita eterna Et
ad perpetua tormenta destinare Ubi edax flamma precor-
des devorat / ubi dracones miserorum labia comedunt
ubi serpentes morsibus suis dampnatorum pectora depas-
cuntur. Illuc ululatus et gemitus et mugitus sonat
et clamor confusus quem tormentorum inmanitas et ar-
dor incendii extorquet Quia illa tribulacio nullo
termino finitur sed flammarum atrocium adustione consu-
mitur et ad rediviva incendia iterum qui adustus
fuerat revocatur Illuc atroces demones commorantur
Quorum brachia sunt quasi capita draconum quorum oculi
ex se igneas sagittas iaculantur / quorum dentes sicut
elefantis prominent et stimulant ad tormentum velud
caude scorpionum Quorum voces veluti leonum fremitus
sonant quorum aspectus tremorem inducit pariter
et dolorem ac mortem Atque utinam mors possit illis
subvenire Sed ad hoc miseri vivunt ut cruciatibus
gubernentur Ad hoc renovantur exesa serpentium
morsibus membra ut iterum repetitis morsibus attrac-
tentur sine fine Nam hoc est quod eciam Beatus Gregorius ait
Quibus in hoc seculo vita offertur et nolunt accipere
in inferno querent mortem et invenire non poterunt
Quia ad districti iudicis iusticiam pertinet ut numquam
careat supplicio quorum mens numquam in hac vita ca-
rere voluit peccato Nam tanta est in inferno tor-
mentorum acerbitas ut si quis ea semel videret
aut gustaret numquam in hac vita rideret sed conti-
nue fleret / unde Beatus Cirillus in libro miraculorum
sancti Ieronimi sic ait Silencio preterendum non puto quod
illi tres viri qui sancto glorioso Ieronimi fuerunt re-
suscitati continue flebant / nec meis verbis aliqua-
lem consolacionem admittere volebant / Cumque eos plu-
ries interrogarem Cur sic amare et continue flerent /
unus eorum respondit Si que nos pridie sumus experti
ti non ignorares tibi semper esset causa fletus Nam
quales credis penas et tormenta dampnatis esse pa-
rata Ad que ego puto quod maiora sunt quam in hoc
mundo Ad hec ille Si omnes pene et tormenta que sunt
in hoc mundo minori que est in inferno compararentur
omnes pene que hic sunt essent solacia Nam magis
vellet qui expertus est usque ad finem mundi omnibus
hic simul penis cruciari quam uno die in inferno mi-
nori que illic pena est torqueri Et ideo si causam
nostri fletus interrogas Timor penarum est que pec-
catoribus iuste dantur Qua de re non mireris
si plangimus Sed pocius admirare quare homines
qui se mori non dubitant / mala hic securitate vi-
vunt / Nec cogitant qualiter tantas et tam graves
ac sine fine perpetuas possent evadere penas. –

De Gloria Regni dei Capitollum vicesimum

Videns Ihesus turbas ascendit in montem
Et aperiens os suum docebat discipulos
suos dicens Beati pauperes spiritu quoniam
ipsorum est regnum celorum Atque in fine illius
sermonis ait Nolite soliciti esse dicentes
Quid manducabimus aut quid bibemus Querite ergo
primum regnum dei. Ego estimo quod regnum dei dicitur
proprie esse in celo ubi deus regnat et videtur in ma-
iestate sua ab angelis Et videbitur ab omnibus elec-
tis oculo ad oculum sicuti est Sed quia plures di-
cuntur esse celi Ideo vellem scire quot sunt celi.
Et in quo celo dicitur esse regnum dei Et qualiter de-
bemus primum querere regnum dei et iusticiam eius.
Angelus Tota corporalis machina mundi Consistit
in natura elementari et in natura celesti Na-
tura elementalis distinguitur in quatuor

species quatuor elementorum videlicet Ignis Aeris Aque
et Terre. Natura vero celestis que est ab orbe lune in-
clusive supra distinguitur in decem celos sive in tres
celos et septem orbes planetarum Qui sunt Saturnus Iupi-
ter Mars Sol Venus Mercurius et Luna Et secundum
hos septem planetas sunt septem orbes sive septem
celi Octavum celum est firmamentum sive celum sydereum
Et est multiforme et mobile Et secundum quod firmamentum
dicitur esse unum de celis comprehendit totum quod est a celo cristal-
lino exclusive usque ad globum lunare inclusive. Nonum
Celum est Cristallinum Et est super firmamentum quod ex aquis
congelatis et lucidissimis ad modum cristalli consistit /
Quod licet sit uniforme tamen eciam est mobile propter
inferiorum operacionem et utilitatem in que habet influere
Decimum celum est Empireum et dicitur a pyr quod est ignis non
propter calorem sed propter splendorem Quia est valde lucidum
et non indiget sole quia divinitas illuminat illud Et
est uniforme et inmobile quia non movetur sicut alii
celi Istud celum statim ut factum est Sanctis angelis re-
pletum est In quo nunc / Christus regnat et habitat Et
gloriosa mater eius et sanctorum acies cum ipso Et ad hoc
celum Omnes sancti cum glorificatis corporibus post diem
iudicii assumentur regnaturi sine fine Et ideo dicitur proprie
regnum dei Illud tu debes primum querere puro affectu
ac toto desiderio Numquid oblitus es Quod sanctus et glo-
riosus Ieronimus in Epistola ad Eustochium virginem scribit
dicens Quociens huius seculi vana te ambicio delec-
tat Quociens vides in hoc mundo aliquid gloriosum stati
ad celum mente transgredere et incipe esse quod futura
es Revera estimo si hec iugiter celestia gaudia in
mente teneres de hoc seculo quoddam suburbium celes-
ti regi construeres in quo eternam illam dulcedinem
cotidie spiritualiter prelibando degustares Quia cum
aliquid eternum mente capimus iam non in hoc seculo
sed in celo habitamus Curre igitur o homo non passibus
corporis sed affectibus et desideriis Quem non solum Beati
sed eciam angelorum et beatorum dominus expectat Expectat te
deus pater tamquam filium adoptivum Expectat te dei filius
tamquam fratrem carissimum Expectat te deus spiritus sanctus
tamquam amicum gratissimum / Expectat te pater ut heredem unum
sorum te constituat. Filius ut te fructum sue passionis et
precium sui dulcissimi sanguinis deo patri offerat Spiritus sanctus
ut sue eterne bonitatis et dulcedinis participem te ef-
ficiat Expectat te illa beatissima omnium celestium spirituum
societas ut in suum collegium te suscipiat / Tu igitur ipsorum
societatem super omnia desidera Quia cum magna verecun-
dia illuc non venires si eam in hac valle lacrimarum
non desiderares et non quereres Unde sanctus Augustinus in libro
de Civitate dei sic ait Quod difficilius conquiritur solet dul-
cius inveniri Cumque in hoc seculo variis temptacionibus
infestaris tunc mente in celum vola et cogita quod hec
nichil aliud sunt / nisi eterni regni materia Quia
consideracio premii minuit vim flagelli Nam si considerav/eris
que et quanta sunt que nobis promittuntur in celis viles-
cunt omnia que habentur in terris non solum delectabilia
sed eciam lamentabilia pro nichillo reputantur Quia non
sunt condigne passiones huius temporis ad preteritam
culpam que dimittitur Ad presentem graciam que immittitur
et ad futuram gloriam que promittitur Quam tu tunc cum
gaudio possidebis si hic in desiderio eius et bonis actibus
perseverabis Ideo beatus Bernardus super cantica ait Ex-
ardesce homo desiderio superne vite ubi est accio non
operosa Requies non desidiosa Laus divina sine cessa-
cione Merces tam magna quod non potest investigari
tam multa quod non potest numerari tam preciosa quod non potest

estimari tam copiosa q nō potest terminari Atende 2 gsi
dera locū speciosū que tibi diuina sapiencia edificauit
thesaurū p̄ciosū que tibi eterna potencia ggregauit
Atende qua gloiosa est ciuitas celestis massio secura
p̄ria gtinens oia et totū q delectat Atende qua lumio
sa qua splendida est massio illa celestis que nō indi
get sole neqȝ luna ut luceat sȝ ipe dn̄s est sol iusti
tie candor lucis et'ne lux eius 2 lucerna O qua gloio
sa dicta sut de te ciuitas dei Et ideo licet sis hic cor
pore esto mete ibi vbi est requies sine labore vita
sine morte iuuētus sine senectute lux sine teneb's
pax immutabilis vij p̄sper de vita gteplatiua dt fu
ture patria desiderare debem9 que est Btē sempit'
na et sempit'ne beata vbi est certa securitas 2 secu
ra tranquilitas et tranquilla iocunditas felix et'nitas
et eterna felicitas vbi est amor p̄fectus timor nul
lus dies et'nus alacer motus 2 vnus om̄ spūs Ab hac
patria mali angeli expulsi nobis inuident et quātū
valēt īpediunt ne illuc p̄uenire possim9 Sic impe
ditus fuit Eusebius Bti Jeronimi discipulus de quo Btūs
Cyrillus tale scribit miraculū Ad veniēte in quit
die migracionis venerabilis Eusebij febre correptus
sup nuda t'ram se nudū poni iussit nō ī meor ingir
sui Et singulos fr̄es deosculās fecit supra se poni
sacciū gloiosi Jeronimi post hec sacratissimi corporis
xpi gmuione se muniens p̄ triduū locucione corp̄ali
et visione p̄uatus circūstātib9 frat'bus sic iacuit
die aute qua moritur9 erat tam t'ribiles actus cep̄t
p̄agere O circūstantes monachi timore p̄triti in t'ra
cadebant Na q̄ȝ transuersis oculis manib9 simul
iunctis facie t'ribili voce qȝ dira quasi sedens cla
bat Nō faciā nō faciā mentiris mentiris post hec
ad t'ram vertens faciē firmabat in t'ra quātum
poterat clamās Adiuuate me fr̄es ne peream O
monachi videntes lacimātes dicebant Quid habes p̄r
Ad quos ille nō videtis demonū agmina qui me de
bellare cupiūt At illi quid te facere volebant qn
clamabas nō faciā Et ille voluit ut deū blasfe
mare et ideo me nō facē clamabā Tūc illi et qua
re faciem abscondebas in t'ra Et ille ne aspectu
ipo2 viderem qui tā t'ribilis est q superat omēs
penas hui9 mundi Inter hec verba actus p̄ores rei
terās ad extremā hora p̄uenit Tūc sibi Gloios9
Jeronim9 visibiliter apparuit que videntes demones
omēs fugierūt Eusebius aute videns gloiosū Jeronim
nimio splendore fulgente p̄ gaudio cepit clama
re cū lacrimis dicens pater meus Jeronim9 es
Et hec verba reiterās Cur me inquit p̄r deseris
quare meā societate spernis Certe tenebo te nec
dimittā Ad hec Gloiosus Jeronim9 cunctis audienti
bus respondit Nō te fili desero quē diligo Jam
veni ut sis mecū in gaudio sine fine Sic qȝ aīa
eius corpore exuta cū sc̄o Jeronimo migrauit ad celū

Heremita legimus O dixit ih̄us discipulis
suis Vos estis qui p̄mansistis mecū in tempta
cionibus meis Et ego dispono vobis sicut dis
posuit michi pater meus regnū ut edatis 2 biba
tis sup menssam meā in regno meo · Ego estimo
O corpora gloificata nō indiget cibo neqȝ po
tu Et ideo vellē scire quis est ille cibus et potus
que sancti edent 2 bibent sr̄ mesā xpi ī regno celo2

Angelus Cibus et potus Sancto2 erit nobi
lissima et candidissima humanitas xpi glori
ficata cū excelentissima diuinitate hunc cibū et potū tu debes
cotidie desiderare 2 petere ac dicere Saciabor cū appa
ruerit gloria tua Et inebriabor ab vbertate domus
tue et torrente voluptatis tue potabis me Nūquid
oblitus es O sancti 2 gloiosus Jeronim9 in simone ultio
dt O iesu panis vite sine quo nullus potest viuere
admonicitū Tu panis es angelo2 tua visione āgelos
reficis et gloificas Tu esca es aīe nō corporis ī ping
uas mentem nō ventrē O esca mirabilis ac stupēda
delectabilis ac iocūda tutissima sacratissima ac sup
oia p̄optanda et desiderāda Qua ve comedentes dij
eficiunt Juxta illud ego dixi dij estis et filij excelsi os
O vere soli illi Beati qui ad Cena agni nupciā sūt vo
cati Ibi dulcis ih̄us dei patris et marie v'ginis filius
p̄cinget se et faciet illos discūbere et trāsiēs ministra
bit eis O quātū tūc omib9 electis in erit gaudiū
Quādo ille sup̄mi regis filius splendor gloie et cādor
lucis eterne figura diuine substācie Speculū sume
claritatis deifice In que desiderāt angeli p̄spicē fa
ciet illos discubere et ministrabit eis In illo cōuiuio
gaudebūt omēs Sancti inefabili gaudio extam stupē
da dignitate ministrātis extā mirāda caritate cuius
libet sodalis cōuiuātis ex f'culo2 delicata opulēcia
ex instrumēto2 2 psalenciū dulcissima resonācia
Nā in illo cōuiuio sonabūt dulciter angeli iubilātes
Apostoli psallentes Martires triumphantes Confes
sores et virgines laudātes p̄triarche et p̄phete iocū
dantes Et omēs sc̄i et electi dei vnanimiter patrē
et filiū 2 spm̄ sanctū colaudātes O quā gloiosū est
regnū in quo cū xp̄o regnāt omēs sc̄i amicti sto
lis albis secuntur agnū quocumqȝ ierit · Sanct9 quoqȝ
Aug9 in lib° de morib9 ecclē sic ait Tanta est pulc'tudo
et iocunditas lucis et'ne vt etiā si nō liceret in ea
amplius manere quā vni9 diei mora p̄pt' hoc solū
īnumerabiles āni hui9 vite plem delicijs et afflu
encia bono2 temp̄aliū recte merito qȝ gtemnerent'
Ideo Btūs Gg̃ ait Que lingua dicere aut quis inte
lectus capere sufficit q̄lla sup̄ne ciuitatis quāta
sint gaudia Angelo2 choris int'esse Cū Beatissimis
spiritib9 gloie gditoris asistere p̄sente dei vultum
cernere incircūscriptū lumen videre Nullo metu mor
tis affici A sancto2 societate nunquā discedē Sȝ gtine
de ipis et de ipo2 gaudio p̄petue exultare Ibi eni
a singulis omēs et ab omib9 singuli cognoscunt' Nec
que quā latebit de qua patria qua gente qua stirpe
quis gditus sit Nā ibi tam p̄fecta erit caritas iusto2
O vn9 quisqȝ tantū gaudebit de alterius gaudio
sicut de p̄p̄o merito Ibi virgo de sc̄e viduitatis gau
debit p̄mio Ibi vidua exultabit de v'ginitatis p̄ri
uilegio Ibi gfessor de martiris iocūdabit' triū
pho Ibi martir tripudiabit de gfessoris brauio
Ibi angeli et apl'i gaudebūt de merito om̄ inferio2
Ibi omēs inferiores letabūt' de gloia 2 corona sup
no2 Ex illius eni sancte et p̄fecte caritatis merito
fiet vt vnusquisqȝ habeat in alijs q in p̄p̄o merito
nō habet · Tūc septē filij illius magni Job Qui est
magn9 inter omēs qui habitāt in illa Beata oriē
taliū regione Illius filij faciēt gviuiū vnusq̄sqȝ
in die suo Et vn9 quisqȝ in suo gviuio tot p̄parabit
fercula quot habuit in vita virtutū opera Et qs
enarrare p̄t quātū gaudiū quelibet aīa suscipiet
de sancto2 angelo2 felicitate de p̄triarcha2 humilit̃e
de p̄pha2 simplicitate et fidelitate de aplo2 dilec
cione et caritate de martiriū paciētia 2 stabilitate
de Confesso2 gtinētia et pietate Certe vox 2 lingua
deficit quia quāta sint electo2 gaudia intellectus
cape nō sufficit · Ideo Btūs Augusti9 in ep̄la ad Cirillū

scribit de sancto Jeronimo tale miraculum. Eodem inquit
die quo Sanctissimus Jeronimus in Betlee iude ex hoc se
culo migravit dum ypone in cella mea cogitare quan
ta in esset animabus beatis in celo leticia Carta et calamo
in manibus susceptis vellem scribere epistolam Sanctissimo
Jeronimo destinandam Ut quid quod de hoc sentiret respon
deret Sciebam enim in tam dificili questione a nullo vi
uencium me posse melius edoceri Cumque iam scribens salu
tacionem incepissem Subito ineffabile lumen cum inau
dita odorum flagrancia cellam in qua eram intravit Quo
ame viso pre nimio stupore animi et membrorum vires
amisi Inter hec vox de luce emicuit dicens Augustine
Quid queris putas ne in brevi vasculo mittere ma
re aut in brevi pugillo totum includere terrarum orbem
aut celum firmare ne usitatos faciat motus Que
cor humanum nullatenus intellexit estimas te posse inte
ligere. Pocius totum mare in artissimo clauderetur vas
culo Et totum orbem parvulus teneret pugillus.
Et pocius a motu continuo celum cessaret Quam gaudi
orum et glorie quibus beatorum anime sine fine potiun
tur minorem intelligeres particulam nisi uti ego
experiencia doceveris Ad hec ego tremebunda voce
respondi fas utinam michi foret scire Quis tam felix
es tam gloriosus qui tam honorifice ad illa properas
gaudia Ad hec ille nomen inquit meum queris Jero
nimi illius sum anima cui scribens epistolam incepisti
Que hac hora in Betlee carnis honere deposito xpo
et omni celesti curia comitata terenorum omnium triu
phatrix omni diademate coronata tam gloriose
pergo ad regna celorum sine fine mansura Et nullum
expecto glorie defectum sed augmentum quando iterum iungar
corpori glorificato. pluribus itaque horis gloriosis
sima illa anima ibidem mecum manens trinitatis scissi
vnitate angelicas yerarchias et animarum beatarum fe
licia gaudia ita evidenter michi patefecit quod nulla
lingua posset enarrare deinde lux illa disparuit
Sed multis post diebus ineffabilis odor remansit

Heremita accesserunt ad ihesum saducei nega
ntes resurreccionem futuram. At ihesus dixit eis
Erratis nescientes scripturas neque virtutem
dei In resurreccione enim neque nubent neque nubentur
sed sunt sicut angeli dei in celo. Ego estimo quod alia
est natura hominum et alia angelorum Ideo vellem sci
re Quomodo in resurreccione electi erunt sicut angeli in celo

Angelus Quamvis pro diversitate meritorum quedam
erunt data aliquibus in celo excellenter tamen
ex inestimabilis divine pietatis immensitate
Nichil ibi possidebitur singulariter Nam omnia erunt
omnibus communia propter illum qui in omnibus est omnia Et ideo
electi post universalem resurreccionem Erunt sicut
angeli dei in celo Non natura neque etate sed simi
litudine et fellicitate Nam sicut angeli sunt na
tura mutabiles conditi sed contemplacione divina facti sunt
inmutabiles et animo inpassibiles mente racionales sem
per eterni et beatitudine perpetui Sic erunt homines elec
ti Quia electi sunt natura mutabiles creati sed
erunt in celo divina contemplacione inmutabiles animo in
passibiles mente racionales vita eterni beatitu
dine perpetui et ideo erunt sicut angeli dei Nunquid ob
litus es quod sanctus et gloriosus Jeronimus in sermone de beata
virgine dicit In carne preter carnem vivere non est terrena
vita sed angelica vivens in carne gloriam angelicam acqui
rere maioris meriti est quam habere Electi namque
post resurreccionem in carne erunt in celo sed preter
carnem vivent quia sicut angeli ita continuo deum lauda
bunt Stabunt enim duo chori electorum id est innocentes

et penitentes sicut duo seraphyn clamantes alter ad alterum
Sanctus Sanctus Sanctus dominus deus sabaoth Sanctus deus pater qui nos
a mundo carne et diabolo tam potenter liberavit Sanctus
deus filius qui nos a pena et a culpa tam sapienter iustificavit
Sanctus deus spiritus qui nos tam clementer ab eternis tor
mentis preservavit plena est terra gloria eius qui nos
de mundi miseria ad celestis regni gaudia evocavit Unde
Sanctus Augustinus in libro de utilitate agende penitencie sic ait
Illic festinate ubi semper vivatis si enim amatis sic istam
miseram fluidam que vitam ubi cum tanto labore vivitis
ubi vix currendo satagendo sudando suspirando necessariis
corporis satisfacitis Quanto magis amare debetis vi
tam eternam ubi nullum laborem sustinebitis ubi summa
securitas summa felicitas felix libertas felix beatitudo
ubi implebitur illud quod dominus dixit Erunt homines similes
angelis dei Nam electi qui presentis vite pericula evase
runt quamvis a divino splendore se nunquam possunt aver
tere tamen radium sue contemplacionis sepe ad inferiora
convertunt Et gaudent ex triplici causa Primo quod tam ter
ribiles et horribiles ac impios et crudeles hostes per divinam
clemenciam superaverunt Secundo quod omnes defectus seu peccata
per divinam bonitatem vitaverunt et iam dudum commissa cor
rexerunt Tercio quod tam horrendum chaos et tam lame
tabiles et eternos cruciatus per divinam clemenciam evaserunt
O quantum tunc erit gaudium de triumpho Cum post istum
mundum submerso pharaone cum exercitu suo omnes electi
tenentes tympanum et chorum cum maria una voce psallen
tes et cantantes laudantes et benedicentes dominum dicent
Cantemus domino gloriose enim magnificatus est Nos de potes
tate diaboli et penis inferni liberando et cum angelis
in celo collocando Unde Beatus Gregorius in omelia dicit Angelus
est nomen officii non nature Ergo dum unusquisque electus
quantum sufficit si a pravitate proximum revocat si
exortari ad bene operandum curat si eternum regnum
vel supplicium eranti annunciat profecto angelus est
Nam qui parva capiunt si tamen hec eadem parva pie
annunciare fratribus non desistunt isti in angelorum numerum
vadunt Qui vero secretorum celestium summa capere prevalent
et ea aliis annunciare isti in archangelorum numero
deputantur Qui vero amando deum ardent et alios acce
dunt isti inter seraphyn collocantur Erit itaque electorum
gaudium intus et extra subtus et supra circum et circa
O quantum tunc insti gaudebunt dum illud eternitatis divini
speculum iugiter videbunt in quo omnia presencia preterita
et futura que sue beatitudini competunt consorcio cogno
scent et aptissime cernent Tunc sciet insti omnia que deus
fecerit scienda Nec est quod nescire possunt qui scientem
omnia vident Tunc totum quod in creaturis esse pote
rit videbunt et intelligent Nam sicut in speculo
et nos ipsos et speculum et quid quod est presens videmus
Sic insti in speculo divine claritatis ipsum deum et se ipsos
et alias creaturas cognoscent et videbunt Et ideo
sancti suos devotos hic degentes sepe adiuvant et
a periculis liberant Unde Beatus Cyrillus in libro miracu
lorum sancti Jeronimi scribit dicens Erat quidam episcopus nomine
Silvanus Bonis opibus intentus et sanctitate conspi
cuus Et quod hiis maius est Gloriosi Jeronimi post xpm
cultor devotissimus Cui antiquus hostis invidens.
suscepta eius forma et similitudine Ingressus
domum cuiusdam nobilissime vidue sub lecto se absco
dit Cumque eadem vidua modo solito requiesceret
Egressus diabolus unde latebat cepit eam de illici
to opere acceptare At illa evigilans et hominem esse
estimans emisso clamore totam familiam convocavit
Sed demon in specie episcopi iterum se sub lecto abscondit
Currens autem familia cum lumine dum ubique que
rerent quis nam esset Tandem invenerunt diabolum in spe-

siluani epi latente sub lecto Querunt ab eo cur tantu
scelus facere voluisset At ille cepit blasfemare et tur
pia verba proferre ita quod illi obturatis auribus ipm cum
plagis et verberibus extra domu eiecerunt Quo facto
hec fama totam ciuitatem repleuit Currunt omnes ad
domu epi cum saxis et lapidibus clamantes siluanu
esse ypocritam et morte dignu Audit hec epus et mi
ratur domu tamen firmat seris et se intus recludit
Tandem completo anno domu occulte egressus venit in
Betleem ad sepulcru sancti Jeronimi ibi quod se morone
conspiravit Quo quidam vir videns et cognoscens furore
repletus euaginato ense iruit in eum volens ipm oc
cidere At siluanus tenens sepulcrum beati Jeronimi cla
mare cepit Succurre michi gloriose Jeronime Mox ille vir
manu transuerssa gladio proprio se ipm transfixit et ca
dens in terram exspirauit Et ecce alij duo viri intrant
ecclesiam Et videntes siluanu orante et hoiem illum
mortuum iacere vnus eorum euaginato gladio caput sil
uani volebat abscidere Tunc siluanus iterum cepit clama
re Succurre in gloriose Jeronime At ille vir ut primus suo
gladio se ipm occidit Socius vero eius qui cum eo ve
nerat et viderat Egressus foras emisso diro clamore
totam ciuitatem conuocauit Currunt omnes clamantes sil
uanu epm ypocritam et magum qui arte magica hoies
interficit et viduas illudit Mox siluanus ab omnibus ca
pitur ligatur ceditur et ad igne ducitur Cumque extra
portam ecclesie traheretur Ecce gloriosus Jeronimus sole
splendidior omnibus apparuit siluanu soluit ac de
manibus eorum liberauit Tenens quoque dextera eius bla
do simone si aliquid peteret requisiuit Ad hec sil
uanus peto inquit pater mi ne amplius in hac
misera vita debeam permanere Et gloriosus Jeronimus
ait fiat quod petis veni et sequere me statimque dispa
ruit Et siluanus flexis genibus emisit spiritu
sequens beatum Jeronimu inter choros angelorum
Heremita. Octaua beatitudine comedans
dns in euangelio ita dicit Beati estis cum male
dixerint vobis homines et persecuti vos fuerint
propter me Gaudete et exultate quoniam merces vestra
copiosa est in celis. Jam ego de amaro gustu huius
mundi Et de dulci ac suauissimo gustu dei plura cogno
ui. Jam de terribili iudicio dei Et de horribili pena in
ferni ac de excelentissima gloria regni dei multa
didici Adhuc vltimum scire vellem Que est illa co
piosa merces quam habebunt omnes sancti in celis.
Angelus vitam beatam consequi facilius est quam
enarrare Tamen scire te conuenit Quod omnis
merces beatorum in triplici premio consistit
videlicet In premio substanciali consubstanciali et acci
dentali. Substanciale premium consistit in tribus dotibus
anime Que sunt iste visio inmediata fruicio inflam
mata et tencio firma summi boni id est dei Consub
stanciale premium consistit in quatuor dotibus corporis
Que sunt claritas subtilitas agilitas et Inpas
sibilitas. Accidentale vero premium consistit in quodam
decore speciali superaddito Qui vocatur aureola Et
datur martiribus predicatoribus et virginibus In hoc
tam multiplici premio consistit anime et corporis beati
tudo Est enim anima ymago et similitudo dei et ideo
est capax dei Et propter hoc nec ipa sibi suficit quia
se ipam implere non potest Nec aliqua alia crea
tura ei suficit Quoniam nulla creatura nec etiam
totus mundus eam implere potest Nisi solus deus
per influenciam deiformitatis eam implet et perficit
Ergo anima per diuinam influenciam deiformis facta quietatur
sue beatitudinis participacione corpori Et sicut anima tunc
perfectissime obediet creatori ita corpus perfectissime
obediet anime Ibi mox vbicumque voluerit esse anima statim
adherit corpus Quoniam in illa beatitudine omnes sensus
erunt in actibus suis Ibi oculus videbit decorem speci
osissimum Gustus senciet saporem dulcissimum Olofactus
odorabit odorem suauissimum Tactus amplexabitur
obiectum delicatissimum Auditus innouabitur per sonum
iocundissimum Et ideo propter tanta et tam magna premia
nullus labor pro deo debet esse grauis in hac vita Nunquid
oblitus es quod sanctus et gloriosus Jeronimus scribit in epistola
dicens Nullus labor durus nullum tempus longum videri
debet quo gloria eternitatis aquiritur Grandis enim debet
esse violencia generatos in terra celum aquirere Et pos
sidere per virtutem quod non tenemus per naturam vbi nulla
diuerssitas turbat Nulla necessitas angustat Nul
la molestia inquietat Sed perhennis leticia regnat Sanctus
quoque Augustinus sic ait Cum anima hoc corpus non animale
sed spirituale receperit perfectum habebit sue in se modum
obediens et imperans quietans et viuificans Tunc in esta
bili felicitate quod sit illi gloriae quod fuit prius sarcine ob
quam causam ipe anime sancte desiderant corporis resumpcionem
et expectant ipius iteratam vnionem quia sine ipo consu
mari non potest ipsorum felicitas nec saciari iocunditas
Et ideo ipm vehementer desiderant quia eorum contemplacionem
aliqualiter inpedit et retardat Tante enim est pulcri
tudinis splendor eterne glorie tante quoque dulcedinis ut
etiam ipi angeli qui sole sunt inconparabiliter clariores
eo saciari non possint Nam in illa sempiterna patria
corda beatorum sibi inuicem et claritate lucent et puri
tate translucent Ibi vnius enim quoque vultus conspicitur et
consciencia penetratur Ibi cuiuslibet mente ab alterius
oculis corpulencia non abscondit Ibi nostrum esse non
habebit mutacionem Nosse non habebit errorem Amare
nostrum non habebit offenssionem Ibi aberit omnis in
firmitas et omnis deformitas tarditas omnis et corrupcio
Ibi vita sine morte iuuentus sine senectute Ibi gaudium
sine tristicia pax sine discordia volutas sine iniuria
lux sine tenebris et regnum inmortalitatis vnde beatus
Bernardus ait O misera caro et fetida vnde tibi hec
gloria Quorum anime sancte quas deus insigniuit sua ymagine
et proprio redemit saguine te desiderant et expectant
et ipsarum sine te non potest consumari fellicitas nec saci
ari iocunditas Nam si te delectat pulcritudo ibi ful
gebunt iusti sicut sol in regno Si libertas aut forti
tudo ibi similes erunt angelis dei in celo Si longa et
salubris vita ibi est sanitas eterna Si te delectat
melodia ibi cantant angeli Si sacietas ibi satura
bimur de gloria domini Si amicicia et societas ibi est
beatorum societas et vna volutas Si honores et diui
cie ibi gloria et diuicie in domo eius Si securitas et
certitudo ibi est omnium temporum longitudo Ibi curssus
sine termino vsus sine fastidio refectio sine cibo.
Sub antiquis preteritisque gaudijs semper noua iocunditas
et continuata felicitas leta serenitas plena suaui
tas et omnium bonorum eterna securitas Ideo propter
illa futura premia sanctorum in hoc mundo venerantur
corpora et sepe faciunt magna miracula vnde beatus
Cirillus scribit ad beatum Augustinum in epistola de transla
tione corporis sancti Jeronimi in hec verba. Die dominico
post octauam pentecostes omnibus meis sufraganeis
epis ac magna multitudine hominum vtriusque sexus
congregatis in ecclesia in qua sanctissimi Jeronimi corpus
requiescit Ego primus tamquam fossor accessi Quatenus sanctis
ssimum corpus illud de terra leuantes in tumulo marmoreo

mire pulcritudinis ponerem⁹ Cumq; iam fuisset fovea
vacuata Cunctis videntib⁹ corpus sanctissimū in medio
fovee tamquā in aere a nulla parte trām tangēs
pmanebat integrū Ex inde elevantes cū odore su
avissimo collocavim⁹ in altari vt reliquie scissie
a populo videret Quot autē illo die fecit mira
cula nō valeo explicare Ceci xvj illas reliquias
tangētes visū receperūt Tres demoniaci cathenis
ferreis vincti et ibi aducti ptinus sūt liberati Vidue
cuiusdā filius parvulus in ecclesia pmultitudine
suffocatus est Quē mater mortuū inveniens dolēs
et lugens cadaver pueri in fovea in qua iacuerat
corpus gloriosi Ieronimi piecit dicēs Sancte Ieronime
redde michi filiū meū Mox ut trā mortui pueri
corpus tetigit vivus surrexit Ex quidā vir vidēs
Extraxit de sepulcro corpus filij sui in quo iā trib⁹
diebus sepultus erat Et veniens ad fovea sancti Ieronimi
illud in fovea sic proiecit Qui iuvenis illico viv⁹
surrexit. Vespe autē facto corpus illud sacratissim
in monumento marmoreo posuim⁹ Sed mane monumē
tū vacuū est inventū et corpus sanctissim fovee pris
tine invenim⁹ restitutū. Sequenti autē nocte michi
Gloriosus Ieronimus apparēs dixit Noveris Cyrille
Ex corpus meū de fovea in qua iacet nulla tenus
extrahetur Quousq; civitas iherlm ab infidelib⁹ sa
racenis capietur Quo quidē tempore Roma delatū
ibidem multo tempore requiesscet ¶ Si quid vtile
aut bonū in hoc libro scripsi Non meis sed gloriosi
Ieronimi meritis reputetur Si quid vero superfluū
invtile vel nō bonū Solū mee insipientie et neglie
tie causa ab omnibus indicetur ¶ Explicit liber
Lynea salutis hermitarum Anno dni mº cccc. xxv.º kl' Apl'.

Incipit liber meditationū beati Bernardi Abbatis de passione dni nostri ihu xpi Secundum septē horas.

Epcies in die laudem dixi
tibi. Rogasti me frater carissime
vt aliquē modū contemplandi
in passione dei tui monstrare
tibi Secundū septem horas
dici Quia super omnia hoc di
cebas te desiderare vt pos
ses frequēter habere memo
riam eius qui pro te voluit
multa pati Idcirco eius a
more et adiutorio prout brevius et melius potui
scripsi quod devotissime postulasti Non omnia expone
do sed multas tangendo raciones quas tibi expone
das et perficiendas relinquo Vita enim contemplativa et
spiritualis de paucis extrahit multa Sicut vidis
et carnalis de multis facit pauca. Quapropter hoc scias
primo Ex si in hac sciencia que super omnes sciencias
est volueris proficere Cū magno studio oportebit
te abstinere a cibo delicato et potu inmoderato et
ad necessitatē sumere vtriusq; Oportet eciā ut ca
veas a multiloquio et a leticia vana et inepta Nō
enim decet eū qui vult xpi dolorem sentire in verbis
risibus ludis et gaudio vano se invtiliter occupare
Et ut breviter dicā a solicitudine temporali et de
lectacione carnali sine consolacione oportet cū mul
ta diligēcia elongari Quia nō bene conveniunt delec
tacio carnalis et contemplacio dnice passionis ńa contra
ria nō sortiuntur Necessariū erit ut aliquā cogites
ita te presente esse cogitacione tua ac si tunc
temporis fuisses quā dns passus fuit Et ita teneas
in loquēdo et in dolendo ac si dnm tuū haberes
coram oculis pacientem Et ipse dns sicut cogitabitur
presens erit et accipiet vota tua Et acceptabit tua
facta Quē ecia modū teneo in hoc ope scribendo de
inde accedam⁹ ad propositum De hora completorij

Primo igitur a Completorio est incipiendum
Completorium dici potest quia in ipso curssus
diei cōpletur Similiter dns nr ihus xpus
Completo curssu pdicacōnis sue Et cena facta cū
discipulis suis De qua Cena Et de sacratissimo dono
Corpis et sanguinis eius ibi tradito debes frequēter
et devote cogitare Cena in qua illa tam singulari et
gloriosissime celebrata et lotis discipulorū pedib⁹ et
facto sermone Exivit dns ihus cū discipulis suis in
montem olyueti vbi capiendus erat et ab amicis
separandus Cū cōplendū erat quod dixerat propha percuciā
pastorē et dispergentur oves gregis Secundū hoc cogita
bis quod dixit discipulis suis Surgite eam⁹ hic Et tu res
pondebis ei in spū Dne quo ibim⁹ Et ipse respōdebit
tibi Ibim⁹ ad passione meā ibim⁹ ad angustiā meā
ad separacionē a vobis corpaliter in hoc mundo Et quicūq;
voluerit me sequi abneget semet ipm et tollat crucē
suā et sequatur me Et tu respondebis ei Ibo dne et
ego tecū et sequar te sive ad vitā sive ad mortē dne
ihū nō simas me a tuo latere separi Postea cogita
bis quia dixit Quid dormitis vigilate et orate ut
nō intretis in tēptacione Spūs quidē promtus est caro
autē infirma est Tota pigra sopno cibo et potu plena
Nec pt sustinere ut vix una hora perfecte tecū vigilet
et tecū oret ne cadat in tēptacione Respice etiam
qualiter discipuli iacebāt dormiētes Et qualiter
dns ostendit modū orandi in gestu corpis et verbo
pio et per angelū ibi aparente dicitur enī Ex procidit
in faciem suā super trām Et quod adoravit ibi dicens
pr si possibile est auffer calicē istū a me Verū nō
sicut ego volo sed sicut tu Et ecce apparuit ei an
gelus de celo confortans eū Et factus in agonia pli
xius orabat Et factus est sudor eius tamquā gutte
sanguinis decurrētis in trām Nota omia verba hec
et tu sic facē debes scilicet cadens in trā in faciem
tuā nec volvas te retro ut ea que rogas coram
te habeas et teneas in mente et quod volutas prīs
semper precedat et quod nō tepide sed cū magno labore ores
et dolore sicut dns fecit et quod nō parum sed plixe Et
vide quomodo statim angelus aderit qui te audiet
et confortabit et orōm tuā deo putabit propter exēplū
enī nostrū ille angelus apparuit confortans dnm
Et nō tantū semel sed frequēter est orandū sicut
ipse ostendit per trinam suā oronem Et tu ora pro
mortuis et peccatorib⁹ et pro te ac tuis inimicis.
Dū ergo videbis discipulos dormiētes in tanto
periculo Et dnm vigilantē si doctus es multa pote
ris invenire que dicas eidem dno tuo Scias autē
Ex cena nocturna sive potus multū impedit contēpla
cione post cōpletorium qua propter abstinēdū est Et
postea vide turba plurima et pessima ac crudelē
societatē venietem super dnm tuū Et qualiter dns
tuus vadit in occurssū illis et discipuli secutur illū
timentes Sed ipse confortat eos ne timeāt Et dicit Iude
amice ad quid venisti Vide mansuetudinē ipius quod
osculū proditori suo dedit et amicū ipm vocavit
Quot sūt religiosi qui videntur tales et nō sūt Se
culares debent vocari servi Sed religiosi qui tenēt
vita aplorū debēt vocari amici Sic enī dixit illis
Iā nō dicā vos servos quod servus nescit quid faciat
dns eius Vos autē dixi amicos Quia oīa que.

audivi a patre meo nota feci vobis videlicet mundū sperne
carnē domare et diabolū cū suis temptacionib9 vincere
sȝ multi abeuntes retro cū iuda traditoꝛe post concupi
scencias abierūt Considera ergo quis fuit dolor ille
cū discipuli sui devotissimi fugierūt qn̄ oportuit q̄
a magistro suo dilectissimo separarent̄ o quā inviti
o quā desolati o qualit̄ plorātes o quales voces et
clamores et suspiria dantes sicut orphani recedebāt
et respiciendo recedentes dicebāt o magister care
o dulcis pater o benigne dn̄e quodo ita separamur a te
Quo sc̄e p̄r fugiet filij tui Quo ibim9 dn̄e Hec et mul
ta similia dicere poterāt o quocies retro respicie
bant qualiter dn̄s eoꝝ ligatus erat et sine honoꝛe
trahebat̄ o quocies in t̄ra se p̄iciebāt ⁊ ad celū cla
mabāt O cāissime cogitare potes si dn̄a mater sua
ibi fuisset quid fecisset dic in corde tuo o dn̄a mea
Quid cogitas nec forte sompnas quodo dilectissim9 fili9
tuus vadit o dn̄a quā mala quā amara dies erit
crastina tibi qn̄ audies ⁊ qn̄ videbis tā crudele spec
taculū o dn̄e ihū que aīa potest sustinere q̄ nō ru
patur p̄ dolore cū cogitat vos o magister bone agn9
innocens q̄ ibas inter lupos mordebāt vos dn̄e ca
nes pessimi ⁊ nō clamabatis Dicitur etiā q̄ posue
rūt cathenā in collo ⁊ q̄ ligaūnt sanctissimas man9
vestras et sic cū impetu tamq̄ latrones stridentes
et vos percucientes duxerūt vos ad anam et postea
ad cayphā ubi erāt congregati p̄ncipes iudeoꝝ ⁊ vos
expectabāt Un̄ etiā potes cogitare quā male recepe
rūt eum ⁊ si cū honoꝛe eum sedere fecerūt sed for
te stare aut viliter in t̄ra sedere corā eis Hora matutina

Gratiaberis a sompno cubiculi plenus lacrimis
et dolore confectus p̄t̄ ea que post completoriū
cogitasti Et tunc meditaberis in sp̄u s̄to et
videbis qualiter dn̄s tuus sedet inter inimicos qn̄
solus a discipulis suis et ab amicis separatus et tot
malis hominibus sociatus Certe credo q̄ dices o dn̄e
ihū quodo sedes ita et tam despectus et inhonorat9
ubi sūt discipuli tui et amici o unicū bonū meum
et consiliū meū Quid facia qn̄ video vos ita stare
Dices etiā Johanni qui tunc forte p̄sens erat o Joha
nes Quodo stat ita dn̄s et mḡr vester Cogita etiā
qualiter dolebāt petrus et Johannes hec videntes
Cogita qn̄ dixit dn̄s iudeis Amen dico vobis videbi
tis filiū hominis sedentē a dextris virtutis dei Qualr̄
tunc sciderūt vestimēta sua et blasfemaverūt eum
Et tunc fere omēs simul qui circūstabāt irruerunt
sup̄ dn̄m tuū Alij dabāt alapas in collū eius beni
gnissimū Alij evellebāt barbam eius sanctissimam
Alij suos venerabiles capillos trahebāt Et sicut
existimo inter pedes conculcabāt sine reverencia
et sine honoꝛe ⁊ sine aliqua pietate Cū eī essent
crudelissimi ⁊ sine misericordia omīa mala et omīa
vituperia que poterat ei faciebāt Alij ex sua mala
voluntate Alij ut complaceret maioribus qui erāt in
maximissimi Quid ergo tu faceres si hoc videres Nū
quid nō p̄iceres te sup̄ ip̄m dicens Nolite iā nolite
tantū malū facere dn̄o meo Ecce me facite michi
Ecce me p̄cutite et dn̄o meo tot iniurias nō iroge
tis et tunc amplexatus eris dn̄m tuū ⁊ magistrū
flexis genibus et suscipies sup̄ te libenter p̄cus
siones eius et sicut presens esses estima te factuꝝ
Et dic o dn̄e ihū magister optime p̄r dulcissime
quid est q̄ ita sustines esse aflictus esse despectus
Nunquid nō filius dei es Quid ergo et quodo pater
tuus sustinet hec fieri tibi Quare nō destruit istos

filios diaboli certe sedebo dn̄e in t̄ra tecū et sociabo te
quia nō sūt hic qui diligūt te ȝ pocius qui odiūt in
imici tui dementes et insani postea cogitabis qualr̄
petrus sedens et calafaciens se ad igne exterius quia
verus ignis extinguebat̄ interius Negavit dn̄m
dicens non novi hominem Et quodo dn̄s respicit eum
tercia vice Et petrus videns q̄ dn̄s ip̄m audierat
et eū respexerat statim exivit de medio maloꝝ inter
quos eum negaverat sicut multi faciūt hodie ⁊ fle
vit amare o beati quos ita calafaciūt oculi tui dn̄e
et accendūt coꝛ frigidū in amorem tuū et illuīant
ut videat homo suū errorem o quā cito calafaciūt
gelicidiū peccatoris et in aquas devocionis et ama
ritudinis convertūt Rogo dn̄e rogo p̄r bone pie ihū in
tuitu pietatis tue ut aliqn̄ ⁊ frequenter me tue pie
tatis oculis respicias quibus petꝝ respexisti Bene
potes videre qualr̄ petrus plangebat p̄ dn̄o suo et
peccato suo Et quodo recogitabat que sibi dn̄s fece
rat ⁊ qualr̄ ip̄m negaverat postea iam fatigati
p̄ncipes iudeoꝝ et ministri iniquitatis et ceteri iudei
vadūt ad dormiendū Et dn̄s tuus relinquit̄ liga
tus cū custodib9 ⁊ fortassis in aliquo angulo domus
separatus et aflictus nimis frigore ⁊ labore q̄ hyemps
erat et magne noctes Tu ergo ibis ad eū ⁊ sedebis
ad pedes eius lugens ⁊ dolens ⁊ tunc devotissīe osculā
beris pedes eius venerabiles et vincula illa dimissia
et dices o dn̄e ihū saltim requiescat caput vestrū
sacratissim̄ sup̄ humeꝝ meū ex quo vos nō possim9
liberare Et tunc recomēdabis ei te devotissīe et
omēs tuos amicos et totū absq̄ dubio concedet tibi
q̄ pecieris et hec que dixisti ei Dices in crastinū
devotissime matri eius et ad pedes eius devotissīos
vel iuxta eius pectus gloriosissim̄ dormitabis ⁊ req̄
esces aliquantulū si tamen in tali statu dormire aut
repausare videris dn̄m tuū ‖ Hora prima

Hora prima corde dolenti et mesto medita
beris qualiter mane facto convenit iudei
ad consiliū suū et ducitur ibi aflictus nimis
dn̄s tuus dulcis ihūs Cū autē voluit eū de domo du
cere dicūt ei ut estimo Surge ihū surge quid facis
dormis an non Quia p̄ncipes et sacerdotes mādant
ut ducāis ad consiliū ubi te expectat cū populo ut mo
riaris et volūt te dare pilato Tu autē si adhuc co
gitas te cū ip̄o esse dices heu dn̄e mi heu magister
bone quia iam volūt vos p̄dere iam volūt vos morti
tradē o dn̄e quā lugubrem visione videbit vestra
dulcissīa mater o dn̄e quā crudeles ⁊ quā dolorosos
rumores audiet tam ip̄a quā omēs qui vos diligūt
o dn̄e quid ego miser facia Ibo vobiscū dn̄e vel ibo nūc
ciare dn̄e mee benigne matri vestre ut veniat ad vos
postea qn̄ intrat ligatus et aflictus omēs respiciūt
in eū et dicūt o ihū hic es et si p̄pheta eras quare
nō providebas talia ista et multa similia poterāt
ei dicere illi maledicti Si autē alia volueris tenere
cogitabis sic Audies dici q̄ dn̄s ihūs captus tenet̄
a iudeis Et tunc veniens in sp̄u videbis eū ligatū et
cadēs ante ip̄m ploras ⁊ formas verba tui doloris
Et postea audies ibi falsa testimonia contra eum Et p̄n
cipem sac̄dotū querentē ⁊ dicentē si es xp̄us filij dei be
nedicti Et tunc audies dn̄m mansuetissime respondentē
Tu dixisti Et illud v̄bū q̄ supra dictū est amodo vide
bitis filiū hominis sedentē a dextris virtutis dei Quā
responssione ipi reputātes blasfemiā fecerūt ut es
timo sicut in nocte ei fecerāt Considera etiā quodo
postea duxerūt eū ad pylatū manibus post tergū
ligatis vel ante Et ducitur cathena collo eius ligata

que pie postea ostendebatur peg(ri)nis in ir(usa)l(e)m p(ro) magna deuo
tione qui sub(ue)niebat in ea colla. P(ro)pterea in hac hora co(n)
uenirut ad (con)fitendū et laudandū d(omi)n(u)m quia ipse est iudex
viuor(um) (et) mortuor(um). Adque (con)dep(na)ndū iudei in hac hora
videlicet p(ri)ma (con)uenerut ante p(re)toriū pylati et ip(su)m in
multis false accusauerut. Ipse aute(m) tamq(uam) agnus mans
suetus no(n) se excusauit p(ri)mo michil respo(n)dit. **Hora t(er)cia**

Hora tercia cogitabis mestus et tristis qualit(er)
iam auditur p(er) plateas ir(usa)l(e)m q(uod) d(omi)n(u)s tuus tene
tur captus a iudeis et quomodo volut eum (cru)cifi
gere. Et quomodo audiens hec dolorosa mater sua cu(m)
inestimabili lame(n)to et planctu et fletu a sororib(us)
suis ducit(ur) quasi mortua et venit ad videndū filiū
suū sic aflictū et (con)sputū (et) om(n)i solacio (et) auxilio de
stitutū a discipulis suis. Et ad augme(n)tandū tibi
deuocione(m) potes cogitare qualit(er) tu ires nunciare
matri eius. Et vocares eam cu(m) nimio dolore et la
crimis. Et veniret ad videndū tale spectaculū. Et
ita fac(er)e cogita forte quia venires ad hospiciu(m) eius
et matri eius plorando diceres. Est ne hic d(omi)na mea
mater d(omi)ni mei ih(es)u (christ)i. O d(omi)na mea numquid estis hic.
Et videns eam ad pedes eius clama cu(m) lacrimis. O
d(omi)na mea o spes mea o auxiliū meū qua(m) durosti
bi nuncio rumores. Certe d(omi)na mea nollem vobis ta
lia nunciare si possem vitare. Tu(n)c ipsa stupefacta
dicet tibi. Quid habes quid ploras dic michi cito
carissime ne diu me dimittas. O d(omi)na mea causa est
magni doloris. Venite cito ad d(omi)n(u)m meū filiū vestrū
dulcissimū. Quia tenet iudei captū (et) male tractant
et quomodo occidant eu(m). Venite cito ut saltim eu(m) vi
uu(m) inveniatis. Hec illa audiens in t(er)ram cecidit exa
nimis nec potest loqui nec oculos ap(er)ire et quasi sen
sum amittit et omes amici eius secum stantes. O qua(n)
tus dolor potest cogitari. Tu(n)c eleuatur et ducit(ur)
ad filiū suū dilectū clamas et ploras p(er) ciuitate(m)
ir(usa)l(e)m. Heu michi ubi est filius meus amatissim(us). Ubi
es dilecte fili. Ubi te inveniā. Quis te accepit mi
carissime. Quare abstulerūt te michi benignissime. Hec
et hys similia dicere poterat et multo magis qu(e)
(con)tentia (et) (con)moucia mentes audienciū eciā infideliu(m)
ad dolore(m) et (com)passione(m). Postea q(ua)n(do) venit et vidit
filiū suū sic aflictū et ligatū atq(ue) despectū ab o(mn)ib(us)
no(n) se excusante et ipse videt eam in t(er)ra p(ro)stratam
et sorores eius et alios qui secū venerant. Quis pu
tas dolor fuit ille. Cogita si potes utrusq(ue). Recogita
tanta(m) si potes amaritudine(m) si habes a(n)i(m)am pia(m). O
bone ih(es)u bone d(omi)ne bone iuuenis. Certe ubiq(ue) (et) semp(er)
tibi dolor multiplicabat(ur). Dolore(m) matris tue tuu(m)
reputabas. Quid autem tu(n)c dicere potuit mater
ad filiū tu ipse cogita. Longū est cogitare a(n)i(m)e deuo
te. Existimo q(uod) omes diceret qui viderūt hoc torme(n)
tū. O qua(m) male est isti bone mulieri. Postea mitit(ur)
ad herode(m) et fit (con)cursus magnus populor(um) sequenciu(m)
eum. O d(omi)na qualiter ibas vel quis te iuuabat in
tanta p(re)ssura. Certe exemplū doloris erat omnibus
amantibus. Et si forte ip(su)m volebas videre et de ip(s)o
populus vana loquebat(ur). Credo q(uod) de te pa(ucorum) nimis
cu(r)a(n)te. Carissime cogita q(uod) libenter iuuares et soci
ares eam sicut tristem et mestā. Et postea vide
qualiter int(er)rogabat eū herodes et no(n) uult ei de(us)
loqui s(ed) stabat sicut agnus mansuetus corā eo ligat(us).
Et remisit eū ad pylatū. Postea cogita quomodo ha
bebat pedes suos (con)fractos fatigatissimos quia cum
magna festinacione eū duxerat et reduxerant.
Nec credas q(uod) esset calceat(us). Quia nec ipse nec dis
cipuli eius calciamentis utebat(ur). Postea recogita

qualiter reducūt eū ad pylatū et denudatū ligāt ad
columpnā ad quā ipse c(ru)delissime flagellat(ur) et eius
latus candidissimū sanguine roseo rubricat(ur). Et post(ea)
corona de spinis sup(er) reuerendissimū caput eius et san(gui)
nis eius fluit p(er) genas. Et postea (in)duatur palio ru
beo (et) ponitur arudo in manibus eius ad derisionem.
Et sic paratū facit eū pylatus exire ad iudeos qui non
intrabāt in p(re)toriū p(ro)pter festū. Et tu(n)c clamabat illi fi
lij diaboli. Tolle tolle crucifige eū. Hec o(mn)ia possūt te ex
citare ad dolore(m) si atente spaciose et frequenter co
gitaueris. Et tu(n)c exclamabis. O bone d(omi)ne quomodo tu de
nudaris qui nudos vestis. Quomodo tu ligaris qui ligatos a de
monib(us) et ab infirmitatib(us) dep(re)ssos liberas. Et sic p(er) singu
la cogita qualiter flectebāt genua corā eo et p(er)cutie
bāt caput eius arudine dicentes aue rex iudeor(um). O deus
p(ate)r quomodo sustines tantū obprobriū tantū vituperiū fie
ri filio tuo dilecto. O si omib(us) qui ad te clamāt deuote
misericors es. Cur d(omi)no meo dulcissimo filio tuo dilecto
tam crudelis videris. Quare no(n) sustines angelos iuua
re d(omi)n(u)m suū sic ab impijs tormentatū. O d(omi)na mea quid
tu faciebas cū hec videbas. Quid dicebas in corde d(omi)na
obsecro dic a(n)i(m)e mee et ue(re) pocius fac sentire quia no(n)
possū sicut desidero sentire fac me sentire d(omi)na mea
p(ro) amore filij tui. Tandem pylatus dedit senteciam
crudelissimā ut crucifigetur. Cogita quantū clamaueru(n)t
amici eius q(ua)n(do) illam senteciā audierūt. Deinde ponit
crucem sup(er) humer(os) eius delicatissim(os) ut portet eam.
Certe carissime bene faceres si iuuares d(omi)n(u)m tuū et di
ceres. Date michi obsecro cruce(m) d(omi)ni mei et porta
bo eam. O d(omi)na mea credo q(uod) tu libenter portares. O q(uam)
tristes quā dolentes quā clamantes et plorantes
ibant ille sancte mulieres sustinentes d(omi)nam meā
matre(m) eius no(n) valente(m) se sustinere. Ad quas (con)
u(er)sus ih(esu)s dixit. Filie ir(usa)l(e)m nolite flere sup(er) me sed
sup(er) vos (et) sup(er) filios vestros. Quia veniet dies in
quib(us) dicetur b(ea)te steriles. Nā si in viridi h(ec) faciunt i(n) arido q(ui)d fiet.

Sexta hora cogitabis dolens. **Hora sexta.**
Et tristis hec o(mn)ia que dicta sūt tame(n) aliqua
fuerūt ante aliqua post. Cogita quousq(ue) ad
locū caluarie venit populus post eū (con)iuiter cla
mantes. Et tu(n)c ibi videntib(us) omib(us) exspoliat(ur) suis
vestibus et cū maximo dolore quia vestis in tenior
adherebat ei fortiter p(ro)pter sanguine(m) flagellaco(n)is.
Et tu(n)c apparuit corpus eius totū cruentatū ac
devastatū. O quantus dolor tibi matri sanctissime
fuit cū aspiceres ista. Deinde parata cruce dicitur
ei ascende ih(es)u ascende. O qua(m) libenter ascendit. O
quanto amore ista p(ro) nobis sustinuit. O quanta paciā
quanta mansuetudine obediuit. O d(omi)ne s(an)c(t)e p(ate)r quantū
ip(s)ius obediencia delectabaris. Et sic totus nudus
leuatur in cruce et extendit(ur). S(ed) mater eius velū suū
q(uod) habuit in capite posuit circa eum plena anxieta
te et cooperuit verenda eius. O quante voces et tris
tes audiebant(ur) ibi ab amicis suis et p(re)cipue a ma
tre sua mestissima. Q(ua)n(do) sic crudeliter extendit(ur) et
foditur et toto sacro corp(or)e distendit(ur) et dissipat(ur).
Et statim du(m) cū clauis grossissimis (con)figit(ur) sanguis
incipit emanare et p(er) cruce(m) fluere usq(ue) ad t(er)ram.
Considera qualiter ipse est exaltatus sicut p(re)dixerat.
Oportet exaltari filiū hominis. Sicut moyses exalta
uit serpente(m) in deserto (et) qui mordebat(ur) a serpente inspi
ciendo ip(su)m sanabat(ur). Sic contra morsum et temptacio(nes)
diaboli no(n) est tam bona medicina sicut in cruce
p(ro) nobis passū aspic(er)e saluatore(m). Videbis eciā d(omi)n(u)m
tuū stantem sup(er) soliū excelsū et paratū ad iudiciu(m)
d(omi)n(u)m. Et ideo duos homines posuit hinc et inde quor(um)
un(us) saluat(ur) et alter da(m)pnatur. Videbis eciam ip(su)m
qui est pontifex futuror(um) bonor(um) qualiter exten

sis manibus offert hostia pura scilicet carnem suam preciosa sup aram crucis pro nobis Videbis eciam magistru tuu qualiter stabat in altu et pdicabat septem verba que dixit in cruce pendens breviter tibi nota et ea devote ptracta pmo dixit pcrucifixoribus pr dimitte eis quia nesciunt quid faciunt scilicet bona michi et mala sibi Revera est quia qui malu facit alteri nescit quata culpa incurrat sibi et qua corona acquirat altei Secudo dixit latroni qfitenti hodie mecu eris in padiso vere hodie et cotidie accidit quia qui devote qfitetur peccata sua bene cu dno est in padiso pgram et postea erit pgloria vel est in padiso id est in quada requie et securitate qsciencie sue Tercio comedavit matrem solacio destituta et mesta et quasi morietem discipulo et discipulu matri dicens mulier ecce filius tuus Et discipulo ecce mater tua In hac recomedacione intelligimus no solu Johanem sz tota ecclam xpi et qualibet fidelem aiam comedata bte vgini ut ipa habeat in filios diligedo nos et bonu nostru pcurado matno affectu et nos habeamus ipam in matre dilectissima sp amando et sup omia post dnm diligendo vn sicut necessaria est passio dni ad saluadu ita necessaria est recomedacio ad adiutoriu nostru et qsiliu Et ppterea secure recurredu est ad eam p qualicuqz necessitate Quarto loco dixit deus deus meus ut quid dereliquisti me Ut ostendat dns magnitudine pene sue sic eni graviter dolebat ac si no esset dei filius sz inimicus dei esset Caro xpi adeo derelicta esse videbatur nullum refrigeriu recipiens vel iuvamen Ut si nos exemplo suo aliqn tantu patiamur ac si adeo derelicti videamur Sive qn dns nos vult pbare vel nos metipi velimus nobis aliquas penas inferre ut sic dno qformemur in pena ut eidem possimus in gloia qformari Quintu verbu dixit Sicio Et dederut ei acetu cum felle mixtu sicut predixerat pheta david dederut in escam mea fel et in siti mea potaverut me aceto Ecce qualis cena dabatur dno meo hora erat cenadi sz p dolore et labore no peciit aliud p cena nisi potu Et ad litera estimare potes q multu siciebat Et filii diaboli dederut ei fel p cibo et p potu acetu O nos miseri qui volumus alter cenare et alter potare et delicias querimus Certe si mille anis viveret homo et cotidie ieiunaret pane et aqua no posset qpensare unica cenam illam verutame qui pt cape capiat Quia durus est smo p carnalibus et ideo no sapiut id est no senciut cu sapore que dei sut et amittut qsolacione eternam Sexto loco dixit qsumatum est id est opus q in mundo facere debui qsumatu est id est pfectu est Et omnis eciam pena et ois pugna qsumata et pfecta est Tempus eciam quo inter homines esse debui ad honore di patris et utilitate fideliu qsumatu est

Hora Nona

Hora Nona cogitabis mente lugubri et devota si pia aiam habes qualiter dns tuus amatissimus et omni graciositate acceptissimus appinquas morti cepit deprimere oculos versus matre sua Quasi dans ei ultimu vale et vale doloris et ois desolacois q no poterat ore et verbo exprimere p nimia qpassione et inestimabili dolore Et quasi comendans corpus suu tam crudeliter fossu et dissipatu Quo facto qclusit septimu et ultimu vbu dicens in manus tuas dne Comedo spm meu Et sic dicens exspiravit Certe si potes intellige qn vidit eu mater sua dicedo illud vbu et morietem Et se deliqui in hoc mudo in tanto dolore et anxietate clamavit Si tamen hec misera loqui potuit O dne sce pr deus omps in manus tuas comendo filiu meu immo deu meu in quatu possu Quia iam deficio et hoc desidero in qspectu tuo ante filiu meu mori Talia dicens et se sustinere no vales estimo q corruit in facie sua sup terram O carissime qsidera quato dolore plorabat omes amici eius licet non centurio et alii qui venerat ad videdu percucientes pectora sua revertebatur dicentes vere hic homo iustus erat vere filius dei erat iste

De hora vespertina.

Hora vespertina venies carissime devotis gressibus et spualibus accessibus Ad deponedu dnm tuu de cruce et ad plangedu eum cu matre sua benedicta et lavadu lacrimis corpus eius sactissimo sanguine aspersu Et ad ungedu cu ungeto sancte oronis Et adportandu eum brachiis caritatiue et humilis operacionis et ad sepeliendu eum cu bonis aromatibus et bonis doctrinis et exemplis et lamentis et plactibus Et cooperies sub pavimeto qsciencie amoris et devocionis Et sedebis iuxta eum ad monumetu eiusdem dni nostri ihu xpi Qui cu patre et spu sancto vivit etc.

Incipit liber bti Bnardi per modu dialogi de plactu Sancte et Gloiose vginis Marie cu ipo loquentis.

Quis dabit capiti meo aquam et oculis meis ymbrem lacrimarum ut possim flere p die et noctem donec suo suo dns ihus xpus appareat visu vel sopnio qsolans aiam mea O vos filie ierlm sponse dilecte dei una mecu lacrimas fundite donec nobis nr sponsus in sua speciositate benignus et suavis occurrat Recolite et sedula mente pesate qua sit amarum ab illo separi Cui nupsistis Cui vos in omi sactitate vovistis Vota vovistis reddite ei vos ipas redite deo Currite filie currite vgines sacre Currite vidue xpo castitate vouentes omes ad vgine currite que genuit ipm Ipa eu portavit rege gloie Eum omipoteti datura Ipa genuit eum lactavit eu Et die octavo circucidit et die xl° psentavit in templo duas turtures vel columbas p eo offerens holocaustu fugiens ab herode eum portavit in egyptu lactans et nutriens eu et cura eius habens sequebatur eu fere quocuqz ibat Credo firmiter q erat inter illas sanctas feminas que xpm sequebantur ministrantes ei Nullus debet inde mirari si sequebatur illu cu ipe esset totus eius dulcor et desideriu Hanc eni arbitror fuisse inter illas gementes et dolentes que lametabantur flentes dnm potuit eni hec esse inter illas feminas filias ierlm ad quas ihus no clarus in perio sed plenus obrobrio spinis cinctus flagellis afflictus sibi in angaria mortis baiulans crucem qversus ait filie ierlm nolite flere sup me sz sup vos ipas flete et sup filios vestros Putas ne dna mundi dna mea dilecta mater eiusdem xpi est verum q dico vn obsecro ut dicas sno tuo decor padisi Gaudiu celi veritate huius rei Obliviscere tamen rogo doloris que te tunc passam fuisse no ambigo O utinam dolor ille sic cotidie inhereret visceribus meis sicut inhesit tunc tuis utinam die quo assupta fuisti in celu ubi in eternu cu tuo gauderes dilecto michi tuas lacrimas indicasses certius p illas cognoscerem quatu tibi amaritudinis fuerit Cu dilectu ihm tibi heu heu clamis in ligno qfixu capite inclinatu suu sanctissimu spm exalare videres sz peto ne te moveat illa que dico cu tamen saxa deberet scindi ad illa clamis unqua regnas in celo sursu vel peregrinans in terra deorsu audies vel

mente p̄tractans quo modo factus obprobrium hominum ipse dominus
angelorum et abiectio plebis ipse filius dei patris pote
rit lacrimas continere verumtamen tu gaude gaudio ma
gno ab ipso iam glorificata in celis que in mente clauus
amarissime fuisti confixa certissime mortis eius michi tamen
obsecro lacrimas illas infunde quas habuisti in sua
passione. Et ut id assequar largius de passione filii
tui dei et domini mei ihesu xpisti verba ad invicem conferamus
Enarra te flagito seriem veritatis que mater es
et virgo summe trinitatis. Ad que illa respondit Illud
quod queris compungitiuum est magis doloris sed quia iam
glorificata sum flere non possum Tu vero cum lacrimis scri
be que cum magno dolore ipsa persensi Cum nunquam fle
re propterea et nichil aliud libet sed miser ego cor lapi
deum habeo ideo quia flere non possum Regina celi mater
crucifixi da quod iubes et prebe quod cupio Audiat famulus tuus
dicat domina mea dic mater mea si in ierusalem eras quando cap
tus filius tuus fuit et vinctus ad annam tractus et ductus
est. Cui maria respondit In ierusalem eram sed quando hec audiui
in gressu qualicumque potui et vix potui ad filium meum
flens perueni Cum illum fuisse in tanta pugnis percuti a
lapis cedi in faciem conspui spinis coronari et obprobrium
hominum fieri Commota sunt omnia viscera mea et defecit
spiritus meus et non erat michi fere vox neque sensus Erant
cum mecum mee sorores et alie femine multe plangentes
quasi unigenitum Inter quas erat maria magdalena
que super omnes me excepta dolebat Dum xpistus pro
ne clamante et pylato imperante sibi baiulans crucem
ad supplicium traheretur factus est concursus populorum post
ipsum euntes Alii super ipsum ridebant illudentes Alii
proiciebant lutum et inmundicias super caput suum Seque
bar ipsum ego mestissima mater cum mulieribus que secu
te ipsum fuerant a galilea ministrantes A quibus velud
mortua trahebar et sustentabar quo usque peruentum
est ad locum ubi crucifixerunt eum ante me Et ipse vidisset
me fuit in cruce leuatus et in ligno durissimis clauis
affixus Ego videns eum et ipse me dolebat plus de me
quam de se Ipse vero tamquam agnus coram tondente se vocem
non dabat nec aperiebat os suum Aspiciens ego infelix
et misera deum meum et filium meum in cruce pendentem
et morte turpissima morientem tanto dolore in tri
sticia vexabar in mente quanto non possem explicare
sermone Nec mirum distillabat eius sanguis ex innumeris
vulneribus rigantibus undis ligno manibus pedibusque
clauis confixis De multum illius omnis pulcritudo efflu
xerat Et qui erat pre filiis hominum speciosus videbatur
omnium indecorus videbam quod complebatur propheticum illud
meo videmus eum et non erat ei species neque decor
Quia ignominiosorum verberibus illius multum fedauerunt
liuor Iste erat dolor maximus quia videbam me deseri
ab ipso quem genueram nec super erat alius quia michi
erat unicus Et ideo non poterat in me dolor meus
vox mea fere perierat omnis sed dabam gemitus suspi
ria quod doloris volebam loqui sed dolor verba rumpebat
Quia verbum iam mente conceptum dum ad formacionem pre
tenderet oris ad se imperfectum reuocabat dolor
non minus cordis vox tristis sonabat foris inclusus
mentis de inmiciis verba dabat amor que vnica
sonabat nam lingua vocis magistra perdiderat
usum loquendi Videbam morientem quem diligebat
anima mea pre nimio tota liquefiebam pre doloris angustia
Aspiciebat et ipse me benignissimo vultu matrem plo
rantem et me verbis paucis voluit consolari Sed
ego consolari non potui flebam enim dicendo et dicebam
plorando fili mi ve mi Quis dabit michi ut ego
moriar pro te fili mi O misera quid faciam moritur

filius cur secum non moritur hec mestissima mater eius fili
mi amor unice fili dulcissime Noli me derelinquere post
te trahe me ad te ipsum ut ipsa moriar tecum Male solus
morieris tecum morte perimatur ista tua genitrix O mors
misera noli michi parcere tu michi sola pre cunctis places Ex
era vires trucida matrem perime simul matrem cum filio
fili dulcor unice singulare gaudium vita mee anime et
omne solacium fac ut ego nunc moriar pro te que te amor ge
nui O fili recognosce miseram et exaudi precem meam decet
enim filium exaudire matrem desolatam Exaudi me obsecro
in tuo me suscipe patibulo Ut qui una carne viuunt et
uno se amore diligunt una morte pereant O iudei mi
seri o iudei impii Nolite michi parcere ex quo unicum natum
meum crucifigitis et matrem crucifigite aut alia seua quali
cumque morte perimite dum modo simul cum filio meo finiar
Male solus moritur orbans orbem radio meo iudei fi
lio gaudio dulcore vita mea moritur et salus mea
perimitur at de terra tollitur omnis spes mea Cur ergo viuit
post filium mater in dolore Tollite suspendite matrem cum
suo pignore Non parcis proli non parcas et michi Tu mihi
soli mors es seua Nunc summe gaudere si mori possem
simul cum xpisto meo dulce est mori misere sed mors opta
ta recedit Ve michi infelix tibi bone ihesu mors precipita
ta venit michi melius est mori quam vitam ducere
mortis Sed fugit a miseria et me infelicem reliquit cui
multum ipsa mors nunc optata esset O fili care o benignissime
nate miserere matris suscipe preces desine matri nunc ce
dere qui cunctis fuisti semper benignus Suscipe matrem te
cum post mortem Nil vero dulcius est michi quam te amplexato
in cruce commori tecum Et nil certe amarius est michi
quam viuere post tuam mortem. Heu michi tu michi pater
tu michi mater tu michi sponsus tu michi filius tu michi omnia
eras Nunc orbor patre viduor sponso desolor prole
omnia perdo O fili mi ultra quid faciam ve michi fili quo vadam
carissime ubi me vertam dulcissime Quis michi solacium piissime
quis de cetero subsidium et consilium prestabit fili mi dulcis
sime omnia possibilia sunt tibi Sed si vis ut non moriar tecum
michi relinque aliquem benigne consilium Cui dominus ea aspiciens in cruce
oculis et multum annuens de Johanne ait Mulier ecce fi
lius tuus Et erat ipse Johannes presens multum tristis lacri
mans et semper plorans ac si diceret O mater dulcissima mol
lis ad flendum et mollis ad dolendum Tu scis quod adhuc veni
et de te carnem assumpsi ut per crucis patibulum saluare genus
humanum quando in plebum scripture Scis enim quod oportet me
pati pro salute generis humani die namque tercia resurgam tibi et
discipulis meis patenter apparens Desine flere dolo
rem penitus depone Quia ad patrem vado et ad gloriam
paterne maiestatis pro te preuideam ascendo Immo congaude
michi Quia inveni ouem errantem quam tam longo tempore
perdidi Moritur vnus ut vita reuiuiscat tocius mun
di vnius ob meritum ceteri nunc periere rumores Sal
uatur cuncti homines vnius ob mortem Quod placet deo patri quo
modo displicet tibi mater dilecta Calicem quem dedit
michi pater non vis ut bibam illum Noli flere mulier noli flere
speciosissima non te desero non te derelinquo tecum sum tecum
ero omni tempore seculi Si secundum carnem subiaceo im
perio mortis secundum diuinitatem sum fui et ero semper im
mortalis et impassibilis bene scis unde processi et veni
Quare ergo contristaris si illuc ascendo unde descendi Decens
est enim ut reuertar ad eum qui me misit Et quo ego
vado non potes venire modo venies ante postea Inte
rim ante Johannes qui est nepos tuus tibi reputabi
tur filius curam habebit tui et erit ipse solacium fi
delissimum tibi Et ad Johannem intuens ait Ecce mater
tua eam firmas et curam illius habeas eam tibi commendo

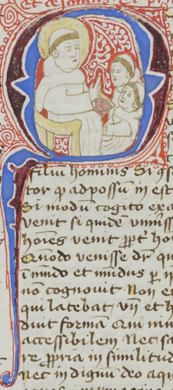
Suscipe matrē tuā ymo magis suscipe meā hec pauca dicēs
Illi duo dilecti semp lacimas fūdere nō desinebāt tacebāt
isti martires ambo et p doloris augustia loqui nō pote
rant Isti v̄gines duo audiebāt xpm voce rauca loquētē
et ipm videbāt paulatim morientem nec ei poterant
respondē v̄bū qz illū videbāt quasi iam mortuū Erat
eni illi duo velud mortui vī spus coz voces exala
re nequibat defecerat eni spus coz et amiserat
virtutem loquēdi Audiebāt eni et tacebāt quia p
augustia loqui nō poterat Solus illis dolor erat vo
ce qz carebāt Amare amabāt flere et flebāt amarē
amare flebāt qz amare dolebat Na gladius xpi aias
utroz qz trāssibat Senus seue pimebat utqz et q
magis amabat senius senciebat in matre Mater sen
ciebat xpi dolores v̄go que peperit gladiū est passa
dolōis xpi vulnera matris erat xpi dolores sem
fuerunt tortores in aia matris Mater erat lamata
pignoris mente mater erat pcussa cuspide de quo mebra
xpi sunt foderunt iniqui Ipa erat qua magnus dolor te
nebat Immete sua creuerat sine messura dolores nec
poterat extra refūdi intus atrociter sevientes dolo
res nati matris aiam gladiabāt In carne xpi solue
bat debitum mortis q grauius erat qua mori aie ma
tris Interim qz grauius erat xpus recomēdata matre
iohani dixit sicio Et dederūt ei qui crucifixerūt eum
acetū cū felle mixtū Cum cū gustasset noluit bibere
Et exclamauit ihūs voce magna dicens hely hely lama
zabathani hoc est deus meus deus meus quare me dereliqsti
Et sic dicens exspirauit Tūc tremuit t̄ra sol sua luīa
clausit merebant poly merebāt sydera cuncta omē suū
iubar amisit luna dolendo Decessit qz ab alto etere ful
gur Scindūt in morte xpi fastigia templō Surrexerunt
multi aptis tumbis sepulcri fatentes xpm cū voce pu
blica deum Cogitare libet quātus tūc dolor in fuit ma
tri cū sic dolebāt que insenssibilia erāt Na lingua
loqui nec mens cogitare valeret quāto dolore aia
tūc tenebat marie Cū iuxta crucem stabat velud mor
tua mater Que illū concepit v̄go de spū sācto vox non
erat illi dolor abstulerat vires ymo strata iacens
palebat aia viuens viuebat moriens viuens qz mo
riebat Nec poterat mori que viuens mortua erat
Inaudita dolor seue seuiebat illius optabat mori qua
viuere ipa post morte Que male viuens mortua tū
erat Ibi stabat dolens confecta seuo dolore Expectās
xpi corpus deponi de cruce hec plorabat dicēs atqz plo
rando dicebat O me redite vel misere matri corpus
exanime Complestis vota extinctū deponite matri vel
si libet me magis moituram iungite illi ut mei cū suis
pereant infiniti dolores deponite queso illū depon
te in ut habeā vinctū eius exanime corpus in solamē
erit. Vel saltim desubtus iuxta cruce dūi stabat
maria considerans multū benignum xpi pendentis
in crucis stipite seno pedibus innitens in altū ma
nus leuabat Amplectens cruce ruens in oscula
eius xpi qua parte sāguinis vnda rigabat ut xpm
valeret amplecti quo nō poterat sursū volebat
extendere manus Sperat amor multa que raro
vel numquā fieri possūt sibi cuncta cedi amor
impaciens credit Volebat amplecti xpm in alto
pendente Sz manus in de frustra tensse in se conple
xe redibāt Se leuās a t̄ra sursū ad xpm Et quia
illū tangē nequibat male colidebatur ad t̄ra
Ibi pstrata iacebat i menssitate doloris depssa
Sz eam erigere compellere uis magni amoris dolo
ris intenssa impetu amoris surgebat Intessis
manibus atractare cupiens xpm Erat eni v̄e
magno cruciata dolore t̄ra v̄e eam petere cogeba
tur amarē Grauius illi erat vita viuere tali Quā

mortis gladio ab impiis seue necari tamquā mortis pa
lor eius pfuderat multū tamen genis z ore rubea erāt
xpi Cen et ore cadentis guttas sāguinis vī tangebat
Interim vir quidā nobilis noīe yoseph qui erat discipls
eius sz tamen occultus confidenter ad pylatū ingreditur
sibi petens dari corpus dūi ihū quo concesso sibi conuocauit
ad se quēdam virū sapientem discipulum xpi occultū similiter
Nomine Nicodemū et venerūt ad locū vbi erat dūs ihūs
crucifixus secū instrumēta ferentes quibus clauis ex
tractis possent deponere eum de cruce Quos dū mater
eius vidit volentes ipm deponere Quasi de morte re
surgēs paululū reuixit spūs eius et illis q poterat
adiutoriū ministrabat Vnus clauos de manibus trahe
bat Alius ne caderet corpus exanime sustinebat
Stabat maria brachia leuās in altū Et caput et ma
nus dependentes sācto pectori contrahebat que dū
attingere valuit in amplexus ruens de suo dilecto
saciari nō poterat Sz dū de cruce in t̄ram depositū
fuit supra ipm ruens de suo dilecto saciari nō potuit
et p incontinencia doloris quasi mortua stetit Stabat
ad caput sui extēti fily mater maria lacimis faciem
eius rigās p dimissa torquebat suspiria conciens cap't
et amarissime plangēs se manibus pcuciebat dicens
O fily carissime quid fecisti quare iudei crudelissimi te
crucifixerūt In gremio eni mortua te mortuū teneo tristi
ssima mater tua Quid faciet ista misera ve in fily
vbi est tantū gaudiū q in Natiuitate tua habui ve
in in quantū dolore verssū est gaudiū illud Interim
frontē z genas oculos nasū os qz frequencius oscula
batur Ipius qz lacime in tanta vbertate fluebat ut
carne cū spū omnem in lacimas resolui putares Ri
gabat lacrimis extinctū fily corpus positus qui fue
rat lapide qz madebat illius facta vel verba sepe
reuocabat ad mente Quis vel qualis fuerit quem
ipa v̄go concepit sine libidine peperit qz sine dolore
totū erat ei omē q ipe viuebat tamqz deus z dūs et
vnicus filius suus Et sic male illi erat sicut esse
poterat z esse debebat Vnde dicebat dic fily dul
cissime dic amor vnice vita mea Amor meus singu
lare gaudiū vnicū solaciū Quare me in dolore p
mitis Cur tā longe factus es a me deus meus consolans
aiam mea respice in me et miserē mei dicat qui
potest quicqz dicē cupit qua xpi mater tenebat
menssura doloris virginis dolore posse narari nō
credo tamen rectus erat amor z continens modū Nō
desperabat sz pie iuste qz dolebat Sperās tamen
ipm t̄cio resurgē die Queda cū illa plorabat fe
mine sācte Quaz parmus erat nūs paucissz vi
roz lugētes xpm simul cū virgine matre Erant
et angeli simul cū illa dolentes tamē dolentes ut
ut poterat dolebat cū iusto amore dūe compacie
bant z in morte xpi Nō dolendo q redimebat gens
huana flebāt ut arbitror amarissia morte tur
bati q matre xpi tanto videbat dolore teneri
Et quis angeloz vel archangeloz illic nō fleret
vbi supra natura inmortalis deus mortuus iacebat
videbat xpi corpus sic male tractatū ab impiis
sic laceratū iacere tota qz bona tota pulcra tota
dulce et delectabile maria sua beatissima matrē
tantis cruciari singultibus tantis amaris repleri
doloribus z sic amarissime flere pquo nullomodo
poterat suas lacimas continere fiebat luctus z me
ror ab angelis pntibus ibi qualis decebat luctus
spus almus ymo mirarer si angeli cuncti nō fleret
eciā in illa btitudine vbi est inpossibile flere Cre
do ppt hoc q loquor q dolebat si dolere valebāt
Sicut possibile fuit dūm p asūptū hoiem mori sic
posibile fuit angelos beatos morte dolere dūi
sui Joseph autē ab aramathia vir bonus z iustus
Qui cū nicodemo deposuerat xpi corpus de cruce.

Sicut euagelium testimonium phibet posuit illud in
syndone munda conditum preciosis aromatibus Et posuit
illud in monumentum nouum quod fecerat sibi alacriter
et deuote Ite ad illius exequias angelorum milia mi
lium astabant qui omnes conuenerant ad sepulturam domini
sui Illi cantabant laudes sed maria dabat gemitus et
suspiria cordis Illi laudes extollebant ad celum Et
maria plorabat amare iuxta sepulcrum Volebat
mestissima simul se sepelire cum illo hec enim illa super
dilectum suum amplectens illum et cum grandi dulce
dine osculans illum dicebat Miseremini mei saltim
vos amici mei Illum hic paululum relinquite ut faci
em eius subtracto velamine valeam contemplari
et aliquatulum videndo consolari O carissimi mei noli
te eum tam cito tradere sepulture date eum misere
matri sue ut habeam eum saltim mecum defunctum
Aut si illum deponitis me miseram sepelite cum illo
quia male post eum super est michi Illi xpm pone
bant in sepulcrum Et illa eum trahebat ad se ipsam
Illa volebat eum retinere et illi volebant tradere
sepulture et sic erat plorabilis et misera contencio
in ter eos omnes inde sic amarissime flebant ut ad eam
vix quisque eorum posset verba formare ad plenum vi
debant enim matrem omni solacio destitutam et super illam
dabant potius planctum quam super extinctum filium suum
Maior erat illis dolor de matris dolore quam fuerat
de sui domini morte flebant igitur cuncti miserando dolo
re gementes et sic dominum vite mortis sepulture de
derunt Sepulto domino sepulcrum mater amplectitur
omni quod corde et qua poterat voce benedicebat filium
suum ad sepulcrum ante sedens et illi in mixa extende
bat manus et desuper osculans ipsum Et amaro dum
nimis deplorans singultum accessit Johannes cui eam
commendauit xpus et lugens ipse multum nec se valens
continere leuauit ipsam lugentem Nam cruciata ge
mitibus fatigata doloribus et aflicta ploratibus
pedibus stare nequiebat tamen sicut poterat mu
lieribus sanctis adiuta cunctis plorantibus simul ie
rusalem ingreditur Quam femine multe videntes
mote pietate super illius dolore ad luctum conuertebantur
amarum Et illarum quedam ambulantes post illam
eciam lamentabantur plorantes plorabant multe que
condolebant marie Nam dolor eius multas faciebat do
lentes vix poterat lacrimas continere quisquis vide
bat eam plorantem pie plorabat et tamen amare
dolebat ex suo pio ploratu etiam multos inuitos
trahebat ad fletum fiebat luctus quocumque transibat
maria plorabat ipsa plorabant ambulantes cum
ea plorabant multi venientes obuiam ei Sic utique
deducitur a plorantibus plorans quousque peruentum
est ad domum iohannis ibi resedit ibi permansit in do
mo sua et Johannes eam retinuit et semper ut propriam
matrem omni corde eam amauit Sepulto domino a
iudeis signatum est monumentum et traditum est custo
dibus ut custodirent illud Interim maria domi se
debat aut dicam iacebat utrumque secure afirmo Sede
bat et iacebat quia nimio dolore confecta ambula
re non poterat Sub nimia dificultate in domo ioha
nis erat plorans plorabat per diem et noctem
nec erat qui posset eam consolari ex omnibus caris
eius nec sue sorores nec etiam ipse Johannes sol
uere valebat lacrimas doloris amaras filij morte
recolens in corde nimis amaram Quomodo clauis confixum
ipsa plorabat in pios gemitus et pia suspiria da
bat Nunc dulcem dominum aceto et felle potatum lancea

iam mortuum tunc seua fuisse perfossum plorans clamabat
atque plorando dicebat Jhesus ihesus dulcis creator omnium deus
O qua seua morte fuisti homo peremptus Quem terra potus
aer nequeunt capere celi Caput arta michi heu septa se
pulcri O quam nequam vitam reddidit humana propago Ja
cet filius meus extinctus in miseri orti sepulcri Ad te
rram venit deus vita nostra per hemis Corpus xpi sumens
humane fragilitatis ad terras venit nec est receptus a
suis Sed aduersus eum semper machinati sunt malum Ju il
lum sensit rex iudeorum etiam cum illo omnis ierosolima
simul paruulum paruulum pendentem adhuc ad vbera
matris Deinde vir factus cum dabat verba salutis Au
peret quod vota cuiuslibet infirmitatis omnes egrotos
sanans ab omni languore mortuos suscitans a crudelissima
morte passus est insidias a multis falsis iudeis Scribis
principibus sacerdotibus et phariseis Sibi nunc ad vltimum ma
chinatibus malum Et mortem sicut presens dies demonstrat
aperte O domina glorie O regina leticie fons pietatis
et misericordie vera sanctitatis vbertas Jocunditatis ame
nitas O splendor celi O dulcedo paradisi O angelorum gloria
O sanctorum leticia O virginum gemma O felix et beata tibi
domina mea totum meum committo corpus et animam et totam vitam
et mortem meam et resurrectionem meam Tu sis bene
dicta in eternum et vltra cum ihesu xpo filio tuo Amen vnum

Incipiunt Sermones Beati Bernardi de tempore
et de sanctis. Et primo de Aduentu domini nostri ihesu xpi

Vomia aduentum domini qui est celebra
mus Si personam venientis intueor
non capio excelencia maiestatis
Si atendo ad quos venerit dig
tionis magnitudine expauesco
Stupent certe et angeli de nouo
videntes infra se que supra se
semper adorant manifeste iam as
cendentes et descendentes supra
filium hominis Si considero propter quid venerit amplec
tor quod ad possum inestimabilem latitudinem caritatis
Si modum cogito exaltacionem agnosco humane condicionis
Venit si quidem vniuersitatis creator et dominus venit ad
homines venit propter homines venit homo Sed dicit aliquis
Quomodo venisse dicitur qui semper vbique fuit Erat quidem
in mundo et mundus per ipsum factus est et mundus eum
non cognouit Non ergo venit qui aderat sed apparuit
qui latebat Vnde et humanam in qua cognosceretur in
duit formam qui lucem inhabitat in diuina luce habitat in
accessibilem Nec sane in glorium maiestati appare
re propria in similitudine sua quam fecerat ab inicio
nec indignum deo quibus in substancia sua non poterat
agnosci in ymagine exhiberi vt qui fecerat hominem
ad ymaginem et similitudinem suam ipse hominibus innote
sceret factus homo Huius ergo aduentus tante
maiestatis tante humilitatis tante caritas tante
etiam glorificacionis nostre in vniuersa ecclesia Semel
in anno solempnis memoria celebratur Sed vtinam
ita semel ageretur ut semper id quippe dignius Quante
enim insanie est ut post tanti regis aduentum alijs
quibuslibet negocijs homines velint seu audeant ocu
pari et non magis obmissis omnibus soli eius cultui
vacent Nec in eius presencia cuiusque memine
rint ceterorum Sed non omnium est quod ait propheta Memo
riam habundancie suauitatis tue eructabunt siquidem
nec omnes hec memoria pascit Sane nemo quod non gus
tauit sed neque quod tantum gustauit eructat Ructus
quidem non nisi de plenitudine et satietate procedit
Propterea quorum secularis est mens et vita memoriam
hanc et si celebrant non eructant Sine deuotione

et afectione dies istos arida quadam consuetudine obseruan
tes Denique quod dapnabilius est huius dignacionis meo
ria datur in occasione carnis Et videas eosdem tan
ta solicitudine diebus istis vestium gloriam ciborum pa
rare delicias Ac si hec et huiusmodi querat in na
tiuitate sua xpus et ibi suscipiatur dignius vbi
hec accuratius exhibetur Sed ipm audi dicentem
Superbo oculo et insaciabili corde cum hoc non edebam
Quid tanta ambicione vestes paras in natale meum
detestor ego superbiam non amplector Quid tanta soli
citudine ciborum copiam reponis in tempus illud dapno
ego carnis delicias non accepto plane insaciabilis
es corde tanta parans et extam longo Nam corpori
vtique et pauciora suficerent et que possent optimius
inveniri Celebrans ergo ad ventum meum labiis me
honoras sed cor tuum longe est a me Non me colis sed deus
tuus venter est et gloria in confusione tibi Infelix
omnino qui voluptatem corporis et secularis colit glo
rie vanitatem Beatus autem populus cuius dominus deus
eius fratres nolite vos emulari in malignantibus neque
zelaueritis facientes iniquitatem Intelligite magis in
nouissima eorum et compatimini eis ex animo et orate pro eis
qui preoccupati sunt in delicto hec enim faciunt miseri
quia ignoranciam dei habent Nam si cognouissent nun
quam dominum glorie tanta aduersum se in infamia prouocaret
Nos autem dilectissimi excusacionem de ignorancia non
habemus plane nosti eum quis quis hic es et si dixeris
quia non noui eum eris similis secularibus mendax
Denique si eum non nosti quis te huc adduxit Aut quomodo
huc venisti Alioquin quis tibi persuaderi posset carnalibus
afectibus corporis voluptatibus seculi vanitatibus
sponte abrenunciare et iactare cogitatum tuum in
domino et omnem solicitudinem in eum proicere de quo
nichil bene ymo tam male consciencia teste merue
ras Quis tibi inquam persuadere id posset si nescires quia
bonus est dominus sperantibus in se anime querenti ipm nisi
cognouisses et tu quia suauis est dominus et mitis et
multe misericordie et verax hec autem vnde nosti nisi
quia non solum ad te sed etiam in te venit. Triplicem enim
Aduentum nouimus Ad homines In homines Contra homines.
Ad homines quidem indiferenter Non autem ita in homines aut
contra homines Sed quia primus et tercius noti sunt vt po
te manifesti de secundo qui spiritualis et occultus est ipm
audi dicentem Si quis diligit me sermonem meum seruabit
et pater meus diliget eum et ad eum veniemus et
mansionem apud eum faciemus Beatus apud quem mansio
nem facies domine ihesu Beatus in quo sapiencia edificat
sibi domum excidens columpnas septem Beata anima que
sedes est sapientie Que nam est illa Anima utique iusti
O iusto plane Quia iusticia et iudicium preparatio sedis
tue Quis in vobis est fratres Qui desiderat in anima sua
sedem parare xpo Ecce que nam illa serica que
tapecia quod puluinar oporteat preparari Iusticia inquit
et iudicium preparatio sedis tue Iusticia virtus est que sum
est vnicuique tribuens Tribue ergo tribus que sua sunt
Redde superiori redde inferiori redde equali Cuique
quod debes et digne celebras aduentum xpi parans ei in
iusticia sedem suam Redde inquam reuerenciam prelatorum
obedienciam quarum altera cordis altera corporis est.
Nec enim suficit exterius obtemperare maioribus
nostris nisi ex intimo cordis affectu sublimiter sen
tiamus de eis Et si tam manifeste innotuerit in
digna prelati alicuius vita vt nichil omnino dissi-

mulacionis nichil excusacionis admittat propter eum tamen
a quo est omnis potestas ipm quem modo talem nouimus
excelsum reputare debemus non presentibus personne me
ritis sed ordinacionem diuine et dignitatem ipius officii
deferentis Sic et fratribus nostris inter quos viuimus
iure fraternitatis et societatis humane consilii sumus et
auxilii debitores hec enim volumus ut ipi nobis impe
dant Consilium quo erudiatur ignorancia nostra auxilium
quo iuuetur infirmitas nostra Sed forte erit inter vos
qui tacite respondeat dicens Et ego consilium dabo fra
tri nec vnum quidem verbum dicere fas est absque licencia
Et auxilium impendam cui nec minimum aliquid agere licet
at absque obediencia Ad quod ego non deerit certe quod
facias tantummodo caritas fraterna non desit Nullum ego
consilium melius arbitror quam si exemplo tuo fratrem do
cere studeas que oporteat et que non oporteat fieri pro
uocans eum ad meliora et consulens ei non verbo nec
lingua sed opere et veritate An vero utilius aut efica
cius auxilium aliquid est quam ut ores deuote pro eo
ut non dissimules redarguere culpas eius ut non
modo ei nullum offendiculum ponas sed et solicitus sis
quantum preuales tamquam angelus pacis de regno dei
scandala tollere et occasiones scandalorum penitus
remouere Si te talem fratrem consiliarium et auxiliarium exhi
bes reddis ei quod debes nec habet vnde causetur porro
si cum forte prelatus es huic sine dubio teneris debi
tor solicitudinis amplioris Exigit a te et ipe custo
diam et disciplinam Custodiam quidem ut possit cauere
peccatum disciplinam vero ut quod minus cauerit minime ma
neat impunitum Et si etiam nemini fratrum preesse vide
ris habes tamen sub te cui custodiam hanc et discipli
nam oporteat exhiberi dico autem corpus tuum quod si
ne dubio regendum accepit spiritus tuus debes ei cus
todiam ut non regnet in eo peccatum Nec membra tua
arma fiant iniquitati debes et disciplinam ut dignos
faciat penitencie fructus castigatum et subditum
seruituti. Longe tamen grauiori et periculosiori
debito tenentur astricti qui pro multis animabus reddi
turi sunt racionem Quid ego infelix quo me vertam
si tantum thesaurum si preciosum depositum istud quod sibi
xpus sanguine proprio preciosius iudicauit contingerit
negligencius custodire Si stillantem in cruce dei sangui
nem collegissem esset que repositus penes me in vase
vitreo quod et portari sepius oporteret Quid ani
mi habiturus essem in discrimine tanto Et certe
id seruandum accepi pro quo mercator non insipiens ipa
vtique sapiencia sanguinem illum dedit Sed et habeo the
saurum istum in vasis fictilibus et quibus multo plu
ra quam vitreis imminere pericula videantur Acce
dit sane ad solicitudinis cumulum et pondus timo
ris Et cum mea et proximi propter xpo consciencia seruare ne
cesse sit neutra satis est michi nota vtraque abyssus
inscrutabilis vtraque michi nox est et nichilominus
exigitur a me vtriusque custodia Et clamatur custos
Custos qui de nocte Custos quid de nocte Non est michi dicere cum
cayn Nunquid custos fratris mei sum ego Sed est fate
ri humiliter cum propheta Quia nisi dominus custodierit
ciuitatem frustra vigilat qui custodit eam In
eo tamen excusabilis ego videor si ut predixi de
bitam exhibeo custodiam pariter et disciplinam Et
si priora que quatuor non discernit dico autem erga
prelatos reuerenciam et obedienciam Consilium et auxi
lium erga fratres quod ad iusticiam pertinet non imperatam
sedem inueniet sapiencia et fortassis hec vide
tur .vi. columpne quas excidit in domo quam edi
ficauit sibi et septima que querenda est si forte

et eam nobis notam facere ipa dignet᷑ Quod vero phibet
sicut sex i iusticia septima qꝫ intelligi i iudicio neqꝫ
eni iusticia sola Sꝫ iusticia inquit et iudiciu ppa
cio sedis tue Denique si platis ꝛ equalibꝫ ꝛ inferio
ribus reddimꝰ q̄ oportet nichil ne accipiet deꝰ Atci
pliue q̄ debet retribuere nemo potest q̄ tam co
piose acumulauerit sup nos mia sua Et tam multa
deliquerimꝰ ei q̄ tam fragiles ꝛ nichil simꝰ Et tu
plenꝰ ꝛ suficiens ille sibi ꝛ bonoꝝ oim nroꝝ no in
digens Audiui tamē dicere eum cui incerta et
oculta sapie sue reuelabat quia honor regis iudi
ciu diligit Nichil q̄ in se est anobis exigit aplꝰ
tantu dicamꝰ i iquitates nras ꝛ iustificabit nos
Nō gratis ut gra comedetur diligit eni aiam q̄ in co
spectu eiꝰ ꝛ sine intermissioe gsiderat ꝛ sine dissi
mulacoe diiudicat semet ipam Id qꝫ iudiciu no
nisi pp̄ter nos anobis exigit qꝛ si nos met ipos iu
dicauerimꝰ no vtiqꝫ iudicabimꝰ᷑ pp̄terea sapiens vero
oia opa sua scrutat᷑ discutit di iudicat vniuersa
honorat quippe veritate qui se et sua oia inconsta
ti quo vitaqꝫ lꝫ ꝛ agnoscit veraciter ꝛ humiliter
gfitetur Audi denique manifestiꝰ a te iudiciu exi
gi post iusticia Cu feceritis inquit oia q̄ precep
ta sut vobis dicite sui inutiles simꝰ Hec pla
ne in hoie est digna sedis ppacio dno maiestatis
vt ꝛ iusticie mādata studeat obseruare ꝛ semp in
dignu sese ꝛ i vtile arbitret᷑. Dignu ergo e
fres ut tota deuocione dm celebretis aduetu
delectati tanta gsolacoe stupefacti tāta dignā
cione Inflāmati tanta dileccione Nec vero solu
cogitetis eum quo venit querere ꝛ saluū facere
q̄ perierat Sꝫ et illū nichilominꝰ quo veniet
et assumet nos ad sumet nos ad semet ipm Utinā
circa duos hos aduetus ingi meditacoe versemi
ruminates in cordibꝰ vestris quātu in priori psti
terit quātu pmiserit in secudo Utina certe
dormiatis inter medios cleros Hec sut eni duo
brachia sponsi inter que sponsa dormies aie
bat Leua eius subcapite meo et dextera illius
amplexabit᷑ me Na in sinistra sicut de eius sicut
alibi legimꝰ diuicie et gloria Indextera longit᷑
nitas vite In sinistra eius inquit diuicie et glā
filij adam genus auaꝝ et ambiciosū audite Quid
vobis cu terrenis diuicijs et gloia temporali que
nec vere nec vestre sut Auꝝ et argētu no ne terra
est rubra ꝛ alba quā solus hoim error facit aut
reputat pciosa Denique si vestra sut hec tollite
ea vobiscū Sꝫ homo cu interierit no sumet oia
neqꝫ descendet cu eo gloia eius Vere ergo diuicie
no opes sut ſꝫ vtutes quas secū gsciencia portat
ut in ppetuū diues fiat De gloia qꝫ dicit Aplus Glā
nra hec est testimoniu gsciencie nre Hec est itaqꝫ vera
gloia que est a spu veritatis Ipe eni spus testi
moniu phibet spui nro q̄ filij dei simꝰ Gloia vero
quā ab inuicem accipiunt qui gloriā que est a solo
deo no requirut vana est qm vani filij hoim Insi
piens tu qui merces ggregas in saccu ptusum
Quid thesauꝝ tuu alieno in ore gstituis ignoras q̄
archa ista no clauditur nec seras hꝫ Quato melius
sapiunt qui thesauꝝ suu ipi sibi suat alijs no co
mitut veꝝ inquid semp suabut Nuqꝫ semp ab
scondet veꝝ cu manifesta erūt abscondita cor
diu Que vero fuerit ostentata no apparebut
hinc est q̄ veniente dno fatuaꝝ virginu lāpa
des extinguut᷑ Et qui mercede sua acceput a dno
inuo nesciut᷑ pp̄terea dico vobis carissimi vtile
est abscondere magis quā ostentare si aliquid habemꝰ boni
Sicut et mēdici cu elemosinā petut no pciosas vestes
ostendūt ſꝫ seminuda mēbra aut vlcera si habuerint
vt citiꝰ admisericordiā videntis animus inclinetur
Quā regulā publicanꝰ ille suauit multo melius phco
et ideo descendit iustificatꝰ ab illo id est pillo Tempus
est fres ut iudiciu incipiat a domo dei Quis vero finis
coꝝ qui no obediut euagelio Quod iudiciu hijs qui i hoc
iudicio no resurgut Quicuqꝫ eni iudicari dissimulat
eo iudicio q̄ nunc est in quo princeps huiꝰ mundi eicitur
foras Iudicē expectet vel magis timeat a quo cu
ipo principe suo foras eicient᷑ ꝛ ipi Nos aute si pfec
te iudicamꝰ nunc securi saluatorē expectemꝰ dnm
nrm ihm xpm qui reformabit corpꝰ humilitatis nre
gfiguratu corpi claritatis sue Tuc fulgebut iusti ita
ut vidē possint docti pariter ꝛ i docti fulgebūt eni
sicut sol in regno pris eoꝝ Erit aute claritas solis
septēplicit id est sicut lux septē dieꝝ Aduenient
eni saluator reformabit corpꝰ humilitatis nre gfi
guratū corpi claritatis sue si tamē fuerit prius cor
reformatu et gfiguratū humilitati cordis ipiꝰ
ppt q̄ et dicebat discite a me quia mitis su ꝛ humilis
corde. Considera sane in hijs verbis qm humilitas du
plex est Altera cognicionis Altera affeccionis q̄ hic
dr cordis. Priore cognoscimꝰ quia nichil simꝰ et hac
discimꝰ anobis ipis et ab infirmitate ppa. Posteriore
calcamꝰ glām mundi et hac ab illo discimꝰ qui exi
naniuit semet ipm sui forma accipiēs qui eciam
quesitus in rege fugit quesitꝰ ad tanta obprobria
et ignominiosū supliciū crucis spōte obtulit semet
ipm Simꝰ igit᷑ si dormire volumꝰ inter medios
cleros id est duos aduetus pene nre de argētate
vt illam scꝫ forma teneamꝰ vtutū Quā et vbo ꝛ
exemplo comedauit xpus prius in carne In argēto
sicut de no incogrue intelligit᷑ humanitas eius sicut
in auro diuinitas Omis ita qꝫ virtus nra tu longe
est a virtute vera quā longe est a vera forma Et ois
penna nra ad nichilū valet si no fuerit de ar
gentata Magna quedā penna est paupertatis quā
tā cito volatur in regnū celoꝝ Nā in alijs vtuti
bus que secuut᷑ pmissio futuro tempe indicatur
paupertati no tam pmittit᷑ quā dat᷑ vnde ꝛ pnti tpe
enunciatū est qm ipoꝝ est regnū celoꝝ Cu in cē
teris dicat᷑ hereditabut ꝛ gsolabut᷑ ꝛc Videmꝰ
aute paupes aliquos qui si vera haberet paup
tate no adeo pusillanimes inuenirēt᷑ ꝛ tristes vt
pote reges ꝛ reges celi Sꝫ hij sut qui paupes esse
volūt eo tamē pacto ut nichil eis desit et sic di
ligut paupertatē ut nullā inopia paciat᷑ Sut et
alij mites ſꝫ quā diu nichil dr vel agitur nisi pro
eoꝝ arbitrio parebit aute quā longe sint a verā
mansuetudine si leuis oriat᷑ occasio Hec mansue
tudo quomodo hereditabit que ante hereditatē deficit
Alios quoqꝫ lugentes video ſꝫ si decorde procederet ille
lacrime no tā facille illico soluerentur in risu Nuc
aute cu habūdanciꝰ ociosa et scurrilia verba pflu
ant q̄ prius lacrime lacrimas huiꝰmodi de hijs esse no
arbitror quibꝰ gsolacio diuina pmittit᷑ qm quidē pꝰ
illas tam facille gsolacio vilis admittit᷑ Alij tam
vehementer gtra alioꝝ delicta zelant᷑ vt videri
posset esurire et sitire iusticia si esset apud eos
de suis qꝫ peccatis idem iudiciu Sꝫ nunc pondꝰ et
pondꝰ vtrūqꝫ abhominacio est apud dm Na gtra alios
tam inprudenter quā inaniter estuat se ipos tā
insipient quā inutiliter palpat. Sut alij incor
des de hijs que ad ipos no ptinet Quin scandalisat᷑

si no datur oibus habudater sit tame ut ipi ne in mo
dico quide graventur Qm si mitordes essent de suo facere
deberet iniam si no possut de terena suba de volutate
bona daret his qui gtra eos peccare vident et i dulge
cia daret dulce sigime verbu bonu q est sup datu op
timu ut eoz metes ad penitecia puocaret demq et
hijs z omibus quos i pcco esse cognoscent gpassione in
penderet z orom alioqn mia illoz nulla est z miaz gse
quetur nulla Ite sut qui pcca sua sic gfitet ut vide
ri posset ex desidcio mudandi cordis id agere oia em
in gfessione lauat Nisi q ea que ipi sponte dicut a
lijs ab alijs pacieter audire no possut Qm si ve mu
dari desideraret ut vident no vitaret s3 haberet
eis gram qui suas illis maculas demraret Sut et
alij qui si vident quepia vl leviter scadalisatu val
de soliciti sut quodo in pace eu reducere possit et vide
rent pacifica nisi q eoz comotio si forte quidq gt
eos factu dictu q videbit tardius vniusis possit di
ficilius q sedai Qm minime si ve pace diligent haud
dubiu quin ea quereret sibi ipis de argetem igit
penas uras in xpi gusacone sicut z martires sacti
lauerut stolas suas in eius passione Imitem quo
ad possumus eu qui sic dilexit paupertate ut quamus i
manu eius essent fines tre tamen no habuit ubi
caput reclinaret Ita ut discipulos adherentes ei legi
mus fame gpulsos spicas maibus gfricasse cu p
sata transiret Demq tanqua ouis ad occisione ductus
est z sicut agnus cora ymolate se obtmutuit z no ape
ruit os suu Dme z sup lazaz z sup civitate flevisse
z in orombus pnoctasse legimus risisse vo al iocasse
nusqua Qm sic esurivit iusticia ut cu ppa no haberet
tanta ppeccatis nris a se ipo exegerit satisfaccione
vnde in cruce nichil aliud qua iusticia siciebat qui p
inimicis mori no dubitavit et oravit pcrucifixoribus
suis Qm peccatu no fecit z imposita sibi ab alijs pa
cienter audivit qui pro gsilia dis sibi peccoribus ta
ta sustinuit Diximus nup his qui de argetavit
penas suas dormiedu inter medios cleros duos
significates adventus s3 ubi sit dormiendu no dixi
mus Tertius em quida adventus est medius inter
illos in quo delectabiliter dormiut qui eu norut Illi
em duo maifesti sut s3 no iste In priore quide in tris
visus z cu hoibus gusatus est qn sicut ipe testat et
viderut z oderut eu In posteriori vo videbit ois caro
salutare dei nri z videbut in quem transfixerut Medi
oculatus est in quo eu soli in se ipis vident electi
et salue fiut aie eoz In primo go venit in carne et
in firmitate In hoc medio i spu et virtute In ultio
i gloia z maiestate pvirtute em pvenit ad glaz qr
dns virtutu ipe est rex glorie Et ite alibi ait idem
pheta ut videre virtute tua et glam tua Adventus
iste si quide medius via queda est p qua a primo ve
matur ad ultimu In primo xpus fuit redepcio nra
In ultimo apparebit vita nra In isto ut dormiamus
inter medios cleros requies est z gsolacio nra S3
ne cui forte in venticia videant que de hoc adve
tu medio dicimus ipm audite Si quis diligit me in
quit smones meos suabit z pr meus diliget eu et
ad eu veniemus S3 quid est si quis diligit me smoes
meos suabit Legimus em alibi qui timet dm faciet
bona s3 plus aliq dictu sencio de diligete qr smoes
suabit ubi go suadi sut haud dubiu in corde sicut
ait ppha In corde meo abscondi eloqa tua ut no pec
ce tibi S3 quodo i corde sut suadi An sufficit sola cos

suare memoria At vo sit suati dicet aplus qm scia
inflat demq et memoria facille delet oblivio Sic
sua smone dei quodo melius suare potes cibu corpis
tui Na et ille panis vivus est z cibus mentis panis
terenus du in archa est potest a fure tolli pt a mure
corrodi pt vetustate corrupi Ubi vo comederis illu
quid hor times hoc modo custodi vbu dei Bti em
qui custodiut illud Ergo traiciat in viscera qda aie
tue transeat in affectones tuas z in mores tuos Co
mede bonu z delectabitur in crassitudie aia tua Ne ob
liviscaris comede pane tuu ne exarescat cor tuu s3
adipe z pinguedie repleat aia tua Si sic vbu dei
suaveris haud dubiu qn ab eo suaberis veniet em ad
te filius cu pre veniet ppha magnus qui renovabit
ierlm et ille nova faciet oia Hoc em facit hic ad
ventus ut sicut portavimus ymagine terreni sic portem
ymagiez celestis Sicut fuit vetus ada difusus p
totu hoiem z totu occupavit ita modo totu obtine
at xpus qui totu creavit totu redemit totu et glo
rificabit quiq3 totu hoiez salvu fecit in sabato Erat
in nobis aliqn vetus ho pvaricator ille erat in nobis
tam i manu qua in ore z i corde In manu dupliciter pfa
cinus z flagiciu In ore simul p arogacia z detractioez
In corde q p desideria carnis et desidia gle tepoalis
Nuc aute si qua nova creatura in xpo vetera transie
rut Et gtra facinus i manu i nocentia gtra flagi
ciu gtinecia est In ore gtra arogancia verbum
gfessiois gtra detraccionem vbu edificacois ut reca
dant vetera de ore vestro In corde vo gtra carnis
desideria caritas humilitas gtra glam tepale Et vide
si no in hijs tribus xpm dei vbu recipiat singuli elec
torum quibus dictu est pone me signaculu sup brachi
u tuu signaculu sup cor tuu Et alibi prope est verbu
in ore tuo z i corde tuo Ite alius smo de adventu dni

Si devote celebramus adventu dni fres carissi
mi id facimus q oportet Si quide no modo ad
nos sed z propter nos venit qui bonoz nroz
no eget Vez nre quide indigencie qntita
tem manifestius ipa dignacois eius indicat magni
tudo Nec modo piculu egritudis ex ipo pcio medi
camis i notescit s3 et valitudinu nris ex multitudie
remedioz Ut quid em divisiones graz sunt si no
videtur diusitatu nulla necessitas Et quide dificia
le est vniusas uno smone psequi indigencias quas
expimur S3 occurut in i terim tres gnes oibus z qda
modo pncipales Nemo em repitur i nobis qui no
interim z gsilij z auxilij z psidij indigus videat
Nimiz generalis est humano genere miseria tplex
Et quot qt degimus in regione umbre mortis i in
firmitate corpis in loco teptacois si diligeter ad
vertimus triplici hc incomodo miserabiliter laboramus
Na z faciles sumus ad seducedu et debiles ad opa
du et fragiles ad resistedu Si discnere volumus
inter bonu z malu decipimur si teptamus face bonu
deficimus si conamur resiste malo deicimur z supa
mur Necessarius pinde salvatoris adventus Necessaria
sic pocupatis hominibus pncia xpi Atq3 utina sic ve
niat ut copiosissia dignacoe sua z i nobis p fide
habitans illuiet cecitatem nram et nobiscu manes
adiuvet infirmitate nram et p nobis stans fra
gilitate nram ptegat et ppugnet Si em ille in
nobis z quis tam decipiet nos Si ille nobiscum
z q de cetero no possimus in eo qui gfortat nos Si il
le p nobis z quis gtra nos et fidelis gsiliarius est

qui nec falli omino neqz fallere potest. Fortis auxiliu9
qui no lacessat patronus eficax et ipm sathana sub
pedibus nostris velociter cterat et omia machinamē
ta cstringat minime ipe est dei sapia cui semp in pmtu
sit instruere ignorantes ipe dei virtus cui facile sit
et deficientes refice et eripe piclitantes Ad huc ergo
tantu eruditore fres mei in omi deliberacone tram9
huc tam strenuu adiutore in omi opacone inuocem9
huic tam fido pugnatori in omi colluctacoe comitam9
aias nras Qui ad hoc ipm venit in mudu vt habitas
in homib9 cu hoibus phoibus et tenebras nras illuia
ret et labores leuaret et picula pulsaret. Non eni
ignorare debem9 temp9 visitacois nre s3 ne illud quide
q hoc temp9 visitetur i nobis aiabus eni hoc temp9
est no corpibus asignatu Or videlicet longe dignior
aia corpe priore sibi solicitudine naturali vendi
cet dignitate S3 et por reparanda est qua cstat corru
isse pore Aia siquide corrupta in culpa fecit ut corp9
quoqz corrupetur in pena Deniqz si xpi mebra volum9
in venire sequedu nobis est sine dubio caput nostr
vt vz pma nobis reparandar aiar sit solicitudo pqb9
ipe iam venit et quorr pns mederi studuit corrupcoi
Corpis vo cura ei magis tempi reseruem9 et diferam9
in illu diem quo reformadi gra corpis est venturus
sicut meminit Aplus dicens Saluatore expectam9
dnm nrm ihm xpm qui reformabit corpus humilitatis
nre cfiguratu corpi claritatis sue Inpori siquide
aduentu tamq preco Johanes babtista clamat Ecce
inquiens agnus dei ecce qui tollit peccata mundi No
dt morbos corpis no molestias carnis Sed pcm q est
morb9 aie et corrupcio mentis Ecce qui tollit peccata
mudi vnde vtiqz amanu ab oculo a collo demu eciam
a carne ipa cui altius infixu est Tollit peccatu ema
nibus comissa pcca delens Tollit ab oculo purgas cor
dis intencione Tollit a collo violenta remoues do
minacone Sicut scptu est Sceptru exactoris eius supe
rasti sicut in die madian Ite qz Computrescet iugu
a facie olei Et aplus loquitur dices ut no regnet pc
catu in vro mortali corpe Siquide alio in loco ait
ide aplus Scio in qnt q no est in me bonu hoc est i car
ne mea Et alibi infelix ego homo quis me libera
bit de carcere mortis hui9 Sciebat em no pns
liberadu se esse a pessima illa radice que carni ifixa
est a lege peccati que est in mebris nostris donec et
ab ipo corpe soluetur vn et cupiebat dissolui et cum
xpo esse Sciens q peccatu diuidens inter nos et dm
penitus auferri non poterit donec liberem a corpe
Audistis de qdam que dns curauit a demonio qm
colidens et multu discrpens cu demon exiuit ab eo.
Ita dico vobis genus illud peccati q totiens cturbat
nos ccupiscencias loquor et desideria mala Repmi
quidem debet et pt p graciam dei ut no regnet in no
bis nec dem9 membra nra arma iniquitatis Sic
nulla dapnacio est hijs qui sut in xpo ihu s3 no erat
nisi in morte qn sic decerpim ut aia sepetur a cor
pore Habes ad quid venit xpus et cui intendere
debet xpianus Propterea noli o corpus pripe tempora
potes em aie impedire salute tua ipius opari
no potes Omia tempus habent patere ut mt aia
p se laboret magis aute colabora ei qm si cpatis
et cregnabis Quatu eius impedis reparacione tantu
impedis tua q minime reparari aute no poteris doni
sua deus in ea videat ymagine reformata Nobile
hospite habes caro nobile valde et tota salus tua
pendet de eius salute da honore hospiti tanto
tu quide habitas in regione tua aia vo pegrina et
exul apud te est hospitata Queso te quis rusticus
Si forte nobilis et potens quispia apud eu voluit

hospitari No ne libenter in angulo dom9 sue vel in ipis
cineribus accubabit cedens tam nobili hospiti locum
ut dignu est potiore Et tu ergo fac similiter in
iurias vel molestias tuas ne reputaueris tantu q
hospes tuus honorifice possit apud te demorari Ho
nor tibi est ut p eo in terim te exhibeas in honor
de ne forte despicias aut puipendas hospitem tuu
p eo q pegrinus tibi videtur et aduena diligeter atte
de quid hospitis hui9 pncia tibi largiatur Ipe em est
qui tribuit oculis visu auditu auribus prestat Ipe
qui lingue voce palato gustu motu mebris oibus
subministrat Si quid vite si quid sensus si quid in te
decoris est hui9 hospitis id e aie beneficiu recognosce
deniqz discessus eius pbat quid pncia cferebat
protin9 em aia discedente lingua silebit oculi nil vide
bunt obsurdescut aures corpus ome rigebit facies
expalescet in breui qz totu cadauer putrescet et decor
omis in sanie cuetetur vt quid go p tempali qualibet
delectacione ctristas et ledis hospitem istu qua nc
sentire nullo modo poteras nisi p ipm Ad hoc si tatu
tibi cfert exul et iniuriarum causa a facie dni sui
eiectus Quatu tibi pstabit recsiliatus Noli corp9
noli impedire recsiliacone illam grandis tibi ex
inde gloria pparatur paciencter ymo et libent temet
ipm expone ad omnia nichil disimules q huic vide
atur recsiliacom posse prodesse dic hospiti tuo qr
recordabitur deus tui et restituet te in gradu pris
tinu et tu memento mei oro em memor erit tui
in bonu si bene seruieris ei cu puenerit ad dnm suu sug
geret ei de te et loquetur bonu p bono hospite dices
cu in vlcione culpe sue exularet seruus tuus paup
quida apud que hospitatus su fecit mecu miam
et vtina retribuat p me deus me9 pmo siquidem
oia sua dehinc etiam semet ipm exposuit vtilita
tibus meis No parcens sibi pter me in ieiunijs
multis in laborib9 frequenter in vigilijs sup modu
in fame et siti in frigore et nuditate Quid igitur no
mencietur pfecto scptura q dicit voluntate timenciu
se faciet et depcacone eor exaudiet. O si forte dul
cedine hac gustare si forte glam istam valeas estimare
mira em dicturus su s3 tamen vera et oro indubita
ta fidelibus Ipe dns sabaoth dns virtutu rex glorie
ipe descendet ad reformanda corpa nra et ad cfigura
da corpi claritatis sue Quanta erit illa gloria qua
inefabilis exultaco cu creator vniuersitatis qui p
aiabus viuificandis ante humilis venerat et occul
tus prote glorificanda o misera caro sublimis ve
niet et manifestus no iam in infirmitate s3 in gloria
et in maiestate sua Quis cogitabit die aduentus
illius qn descendet cu plenitudine luis angelis
precurrentib9 et tube ccentu excitantib9 de puluere corp9
in ops et rapientibus illud obuia xpo in aera Quo
usqz igitur caro misera insipiens ceca et prorsus
insana caro trasitorias et caducas queris csola
ciones i mo desolacoes Si forte ctingat repelli
et indigna iudicari hac gloria magis aute inef
fabili in eternu cruciari pena No sic obsecro fres
mei no sic qn ymo delectetur in hui9 modi medita
cionibus aia nra et ecia caro nra requiescat in spe
Saluatore expectans dnm nrm ihm xpm qui refor
mabit illud cfiguratu corpi claritatis sue Sic
em ait pphā Sitiuit in te aia mea qua multiplr
tibi caro mea desiderabat siquide aia pphetalis
aduentu pore quo se uenerat redimedam S3 mul
to amplius caro desiderabat aduentu posteriorem
et glorificacoz sua Tuc em implebut desideria nra
et plena erit maiestate dni ois tra ad qua glam

ad qua beatitudine adqua denique patem que exuperat oez
sensu ipe sua mia nos pducat/ Nec ofudat nos abexp
tacione nostra saluator que expectamus ihus xpus dns
noster Qui est sup omia deus benedictus in secula am

Sermo Beati Bernardi de Vigilia natiuitatis dni

Sonuit vox leticie in tra nostra Vox exul
tacionis et salutis in tabernaculis pcoz
Auditu est verbu bonu verbu osolato
riu sermo iocunditate plenus dignus
omi acceptione dignus Jubilate motes
laude z oia ligna siluaz plaudite mani
bus ante faciem dni quia venit Audite celi et auri
bus pcipe tra obstupesce et lauda vniusitas creature
Sed tu magis homo .. Jhus xpus filius dei nascitur
in betleem Jude . Quis tam lapidei cordis cui9 aia
no liquefacta sit in hoc vbo Quid annciari dulcius
poterat/ quid delectabilius comedari Quid tale vn
qua auditu est/ Aut quid simile aliqn mudus accepit
Jesus xpus filius dei nascitur in betlee iude O nati
uitas illibata sactitate hono abilis mudo amabilis
hominibus colati magnitudie beneficij in vestigabilis
ecia angelis sacra pfuditate misterij et in hijs oib9
amirabilis singulari excelencia dignitatis vt pote
que nec pma simile visa est nec habe sequete O par
tus solus sine dolore solus nesciuis pudoris corruptio
nis ignarus no reseras s3 osecras virginalis vteri
templu O natiuitas supra natura s3 pro natura mi
raculi excelencia superas sed reparas virtute misterij
Jesus xpus filius dei nascitur in betlee iude O breue
verbu de verbo abreuiato sed celesti suauitate refer
tu laborat affectio melliflue dulcedinis copiam
lacius efudere gestiens nec inuemens vba Tanta si
quide est gra sermonis hui9 vt otinuo incipiat mun9
sape si vel vnu iota mutavo fres generacione istam
quis enarrabit Angelus nunciat virtus obubrat
superuenit Spus virgo credit fide ocipit vgo par
turit virgo manet vgo quis no miretur Nascitur
altissimi filius deus de deo genitus ante secula Nasci
tur denique verbu infans quis vel satis miret Nec
sane ociosa natiuitas aut infructuosa dignatio ma
iestatis .. Jesus xpus filius dei nascitur in betlee
iude Vos qui in puluere estis expgiscimi et laudate
Ecce dns cu salute venit/ Venit cu vngetis venit
cu gloia Neqz em sine salute Jhus Neqz xpus sine
vnccione Nec sine gloia venit fili9 dei Siquidem
ipe salus ipe vnccio ipe gloia sicut scptu est Gloia
pris filius sapiens Felix aia que gustato salutis fruc
tu trahitur et currit in odore vngetoz vt videat
gloiam eius gloria quasi vnigeniti apre Respirate
pditi venit ihus querere z saluu face qd perierat/
Morbiti qualescute venit xpus qui sanat otritos
corde vnccione mie sue Exultate quicuqz estis gran
dia ocupiscentes descendit adnos filius dei vt regni
sui faciat cohedes Ita obsecro Sana me dne z sanabor
saluu me fac/ z saluus ero gloificata et ero gloiosus.
Sic nempe benedicet aia mea dno et oia que in
tra me sut nomi sco ei9 Cu ppiciatus fueris omnibus
iniqtatib9 meis sanaueis omes infirmitates meas
z repleueris in bonis desideriu meu. Hec tria di
lectissimi sapit in qd audio nasci ihm xpm filiu dei
Quare em vocamus nome eius ihm nisi qz ipe saluu
facit populu sui apeccatis eoz Aut xpus quare
noiari voluit Nisi qz oputrescere faciet ingu afacie
olei Quare filius dei factus homo nisi vt hoies faciat
filios dei. Volutati aute eius quis resistit Jhus
qui iustificat quis est qui odepnet xpus qui sanat
quis est qui vulnet Filius dei exaltat quis est qui
humiliet Nascitur go ihus gaudeat quis qs ille est que
ppetue dapnacois reu admiditat osciecia pccoz Excc
dit quippe pietas ihu omem cimini qtitate z mositate
Nascitur xpus letetur quicuqz vicijs ipugnat antiqs
Si quide ante facie vnccionis xpi nullus omino stare
poterit morbus aie qualibet inueteratus Nascitur
filius dei exultet qui magna solet desiderare quia
magnus munerator aduenit fres hic est heres de
uote suscipiamus eum sic em z hereditas nra erit Q
em ppu filiu dedit quodo no oia nobis simul cu illo
donauit Nemo discredat nemo hesitet habemus testi
moniu credibile nimis verbu caro factu est et ha
bitauit i nobis Fratres habere voluit vnigenitus dei
vt esset i multis fribus pmogenitus ipe Vtqz michil
hesitet ipa pusilamitas fragilitatis huane prius ipe
factus est homi fr factus est homis filius factus e ho
Si et hoc homo indicat incredibile fide astruit ocu
li .. Jesus xpus filius dei nascitur in betlee iude Et
vide dignacone No i urbe ciuitate regia s3 in betlee
q est minima i tribu iuda O Betlee parua s3 ia magfi
cata adno Magnificauit te qui factus est in te prius
ex magno Letare betlee z p omes vicos tuos festiuu
hodie alla catetur Que tibi ciuitas si audiat no in
videat pciossissimum illud stabulu z illius psepij glam
Inuiusa siquide tra ia celebre est/ nome tuu et
beata te dicut omes generacoes Vbi qz gloiosa di
cuntur de te ciuitas dei vbi qz psallitur qz homo natus
est in ea z ipe fudauit ea altissimus vbiqz in qua pre
dicatur vbiqz clamatur quia .. Jesus xpc filius dei na
scitur in betleem Jude Nec ociosu qd adit Jude Si qde
amonet nos eius que adpres facta est repmissio
No auferetur sceptz iquit de Juda z dux de femore
eius donec veniat qui mittendus est z ipe erit exp
tacio genciu Salus quippe ex iudeis s3 salus vsqz ad
fines tre Juda ait te laudabut fres tui man9 tue in
ceruicib9 inimicoz tuoz z cetia que de Juda illo insigna
legimus s3 in xpo videmus impleta Ipe em leo de tribu
iuda de quo z adit catulus leonis iuda ad pda ascit
fili mi ascendisti Magnus pdator xpus Cui prius qz
sciat vocare prem aut matre samarie spolia diripit
Magnus pdator qui ascendens in altu captiua duxit
captiuitate Nec tame abstulit quid qz s3 magis ipe
dedit dona hoibus Has itaqz et ceteras similes pphe
cias i pletas in xpo de eo siquide dr betlee Jude
Nec ocio qrendu est vtz a betlee possit aliqd boni ee
Sane qd adnos spectat discimus ecia ex hoc quead
modu suscipi velit qui in betlee voluit nasci Erat
em qui forte ei sublimia qrenda arbitraretur ee
palacia vt cu gloia rex gloie susciperetur Sz no ppt
hoc a regalib9 illis sedib9 venit/ In sinistra eius di
uicie et gloia in dextera longiturnitas vite hoz
oim eterna in celis afluencia suppetebat s3 paupertas no
inueniebatur in eis porro in terris habundabat z sup
habundabat hec species et nesciebat ho pcium eius
Hac itaqz dei filius ocupiscens descendit vt i ea eli
gat sibi z nobis qz sua estimacoe faciat pciosa Ad
orna thalamu tuu syon s3 humilitate z paupertate In
hijs em pannis oplacet sibi z maria testimoniu phi
bente hijs sericis delectatur in volui abhoiacones
egypcioz i mola deo tuo Considera denique qd i betlee
iude nascitur Solicitus esto quodo betlee iude i venia
ris z ia ne in te quide suscipi dedignatur Betlee qppe
domus panis Juda sonat ofessione Tu ergo si diuini v
bi pabulo repleas aiam tua fideliter qz z si no digna
certe quata potes deuocione suscipias pane illu
qui de celo descendit et dat vita mudo diuinu vz
ihu corpus vt vetere vtre corporis tui noua illa
resurreccionis caro reficiat z sustineat Cibus no
uu qd est intus vinu hoc solidatus glutino valeat
otinere si denique ex fide viuas et nequaqua gemere.

oporteat qz oblitus es comedere panē tuū Betlee factꝰ
es dignus plane susceptione dn̄ica si tñ confessio non
defuerit Sit pr̄terea iudea sanctificacō tua confessionē ꝛ de
core induere quā maxīe stolā ministris suis xp̄c acccep
tat demqz breuiter tibi vtrꝫ qz comedat apl's Corde ē
quiens credit ad iusticiā ore aūt confessio fit ad salutē
Justicia siquidē ī corde panis in domo est enī iusticia
panis ꝛ beati qui esuriunt iusticiā qm̄ ipi saturabunt
Sit g° in corde iusticia et iusticia que ex fide ē hec enī
sola hʒ gl'am aput dm̄ sit ecīa in ore confessio ad salu
tem ꝛ securꝰ iā suscipe eū qui ī betlee nascit' ihm̄
xpm̄ filiū dei .. O Judea ꝛ irl'm nolite timere Veros
alloquimur iudeos nō litera ſʒ spū Semen abraham
cuiꝰ multiplicacō sicut p̄missa legit' sic videtur im
pleta Neqz enī filij carnis ſʒ filij p̄missionis depu
tatur in semine Sʒ nec ille irl'm dicimꝰ que occi
dit p̄phetas vn̄ enī illā consolem' sup quā dn̄s fle
uit que data est in subuersione Jlli dicimꝰ que de
celo noua descendit Nolite time͛ o iudea ꝛ irl'm
Nolite time͛ veri confessores qui nō solū ore ſʒ toti
pariter ꝛ ex omī parte dn̄o confitemī induti confesio
nem sicut vestimētū ymo quoꝝ oīa interiora dn̄o
confitent' ꝛ oīa ossa dicūt dn̄e quis similis tibi Non
sicut hij qui confitent' se nosse deū factis autē negat
vera confessio est fr̄es si opa n̄ra opa eius sint ꝛ confi
teant' ei Confiteat' autē gemina quadā confessiōe
ut duplicibꝰ vestiamī id est confessiōe peccatoꝝ vroꝝ
et confessione laudis dīne Tūc enī veri iudei eritis
si omis uita n̄ra confiteat' vos pauperes ꝛ dignos mi
to maioribꝰ penis deū vō sume bonū qui p̄ hijs le
nibus ꝛ trāsitorijs etn̄a condonat supplicia que me
ruistis Cuius quis enī ardenter nō desiderat p̄miaꝫ
videtur opibꝰ dicē nō indig'e se penitencia ꝛ ita sua
nō confitet' culpā dicit nō posse p̄desse ei penitencia
ꝛ sic diuinā nō confitet' bonitatē Vos aūt estote veri
iudei ſʒ ꝛ irl'm vera ut michil iam timeatis Est
enī irl'm visio pacis visio nō possessio Cuiꝰ fines
dn̄s posuit pacē nō ī ciuitate sane nec mediū Si g°
pacē nō habetis ymo qz p̄fecta in hoc seculo hr̄e nō
potestis saltē videte eam intuemini considerate et
desiderate eā Jlluc sint oculi cordis vestri ad pa
cem sese dirigat intencio vr̄a ut oīa que cūqz fa
citis huiꝰ pacis que exsuperat omēz sensū deside
rio faciatis In oībus hoc intendatis ut reconciliati
pacē habeatis addim hijs dicimꝰ nolite timere hos
consolam' nō eos qui viam pacis nō cognouerūt Nam
si illis dr̄ Cras egrediemini cominacō erit ista non
consolacō Soli innixi dissolui desiderat ꝛ egredi concu
piscunt qui pacē vident ꝛ sciunt si terrestris domꝰ huiꝰ
habitacōis dissoluat' qm̄ edificacōꝫ ex deo hn̄t ī celis
et nō illi qui ī in sania versi sunt compedibꝰ delectant'
demqz hij tales moriendo nō tam egressi sūt dicendi
quā ingressi enī nō in lucē nec in libtate vadūt
ſʒ in carcerē ſʒ ī in tenebras ſʒ in ī fernū Vobis autē
dr̄ nolite timere cras egrediemini et iā nō erit
timor in finibꝰ vestris Multos quidē habetis hostes
Carnē quā nullus pt̄ esse vicinior hostis presens
seculū nequā qd̄ vndiqz circūfusū est p̄ncipes tene
braꝝ qui vīa n̄ram obsident in aere collocati ac
tamen nolite timere Cras egrediemi id ē in p̄ximo
Cras enī in p̄ximo est vn̄ et sctūs iacob ait Cras res
pondebit michi iusticia mea Tres enī sūt dies de qbꝰ
ecīa legimꝰ viuificabit nos post duos dies ꝛ in die ter
cia suscitabit nos. Vnꝰ sub adam alter in xp̄o t'cius
cū xp̄o Vn̄ ꝛ ibi subdit' Sciemꝰ sequem' qz ut cognos
camꝰ dn̄m Et hic dr̄ Cras egrediemi ꝛ dn̄s erit vobiscū

hijs enī dr̄ qui dimidiauerūt dies suos Et in quibꝰ perijt dies
in qua nati sumꝰ que est dies ade dies peccati Cui ieremias
qz maledicebat dicens Maledicta dies in qua natus sum
Omēs enī in illa nascimur Vtinā periat in oībꝰ nobis dies
illa dies nebule ꝛ caliginis dies tenebraꝝ ꝛ turbinis
quā nobis fecit adā quā fecit ī inimicus qui dixit aperient'
oculi vestri Ecce vō illuxit nobis dies redempcionis noue
reparacōis antiqz felicitatis etn̄e hec est dies quā fecit
dn̄s exultemꝰ ꝛ letem' in ea Anima cras egrediem' vn̄
nisi de gl'am huiꝰ seculi de ergastulo huiꝰ corporis de
compedibus necessitatis curiositatis vanitatis ꝛ volupta
tis que ecīa in vitis nobis pedes tenet affectōis Cōt
enī est spūi n̄ro cū t'renis cur nō spūalia desiderent spūa
lia quīt spūalia sapit Que sursū sūt sapite nō q̄ sup
t'ra Sʒ corpus qd̄ corūpit' agrauat aīam ꝛ deprimit t're
na habitacō sensū multa cogitantem Necessitates mul
te huiꝰ miseri corporis detinēt nos Viscus quidā prauī desi
derij ꝛ delectacōis terrene volare nō patit' et citius de
trahit mentem si forte aliqn̄ sublevat' ſʒ nolite time͛
Cras egrediemi de lacu miserie ꝛ de luto fecis Nā ut inde
nos educeret infixus est ipē qz in lymo p̄fundi Nolite g°
time͛ Cras egrediemi de corpe mortis ꝛ de oī corrup
cione peccati Agite diem festū in xp̄o ut ambuletis
sicut ipē ambulauit Qui enī dīt se in xp̄o manere dꝫ
sicut ille ambulauit ꝛ ipē ambulare Nolite time͛ qz cras
egrediemi ꝛ sic semp̄ cū dn̄o eritis Vel qz signanter
dictū est ꝛ dn̄s erit vobiscū sic intelligamꝰ ut dū
sumꝰ in corpe possimꝰ nos esse cū dn̄o id est adherere
eius volūtati ſʒ nō ille nobiscū ut consenciat volūtati
n̄re Vellemꝰ enī iā liberi esse Concupiscimꝰ
egredi desideramꝰ ſʒ adhuc differt ille certa ex cā
Cras egrediem' ꝛ dn̄s erit nobiscū vt qd̄ qd̄ voluerimꝰ
velit ꝛ in nullo a nostra volūtate discedet Jtaqz iu
dea ꝛ irl'm nolite timere Si p̄feccione quā deside
ratis nō dū potestis adipisci ſʒ qd̄ minꝰ hʒ ī p̄feccō
consummacōis suppleat humilitas confessiōis et in p̄fectū
n̄rm viderūt oculi dei p̄pterea enī mādata sua mādā
uit custodiri nimis vt videntes in p̄feccōne n̄ram
defice͛ ꝛ nō posse implere qd̄ debet fugiamꝰ ad miām
et dicamꝰ Quoniā melior est mīa tua sup vitas
et qui nō possumꝰ ī vestitu ī nocēcie seu iusticie
appareamꝰ vestiti confessione Confessio enī ꝛ pulcritu
do in conspectu dn̄i Si tamē sit ut diximꝰ nō oris
tantū ſʒ tocius hominis ut oīa ossa n̄ra dicat dn̄e
quis similis tui id qz solius pacis in tuitu ꝛ desiderio
reconsiliacōis addim Talibꝰ enī dr̄ O Juda ꝛ irl'm no
lite timere Cras egrediemi ꝛ quā cito a corpe exi
erit aīa omes simul affecciones oīa desideria que
p̄ vniuersū in ternū mundū dispsa et ligata tenētur
egredientur de visto hoc ꝛ dn̄s erit vobiscū Nimis
id quidē videri potest si tamē ad vos respiciatis
ꝛ nō ad ea que expectāt vos Nō ne hoc vniuersꝰ mun
dus expectat Creatura enī subiecta est vanitati
et cadente hoīe quē constituerat dn̄s dn̄m domꝰ sue
et p̄ncipem oīs possiōis sue tota simul h'editas
est corrupta Inde distepatꝰ aer t'ra in opibꝰ ade
maledicta ꝛ oīa sub dita vanitati Nec sane repa
bit' h'editas donec reparet' h'edes vn̄ ꝛ iuxta apl'i
testimoniū ingemiscit qz et p̄turit vsqꝫ adhuc Nec
soli vtiqz huic mūdo ſʒ ꝛ angelis ꝛ hoībus spectacu
lum facti sumꝰ Que in quit expectāt iusti donec re
tribuas in Et martires cū die iudicij postulabāt
nō tamqm̄ vindicte cupidi ſʒ p̄feccōne desiderantes
btitudīs quā tūc habituri sūt Acceperūt diuīnū res
ponsū Sustinete modicū tpūs donec impleatur
nūs frm̄ vestroꝝ Acceperūt quidē iā singulas sto
las ſʒ nō vestient' duplicibꝰ donec vestiam' ꝛ nos
vadia teneamꝰ et obsides ipa coꝝ corpa sine qbus
consūari nō possūt nec ea recipiēt sine nobis vn̄

de patriarchis et prophetis ait apostolus deo aliquid melius providente pro nobis ut non sine nobis consummarentur. Si cognoscemus et nos quomodo adventum nostrum expectant quantum desiderant quam sollicite querunt quam libenter audiant bona de nobis. Quid tamen de hiis loquor qui didicerunt ex hiis que passi sunt compassionem. quin et ipsi nos angeli sancti desiderant. Non ne de vermiculis istis et de pulvere isto restaurandi sunt muri celestis ierusalem. putas quantum desiderant cives celi instaurari civitatis sue ruinas. Quomodo soliciti sunt ut veniant lapides vivi qui coedificentur eis. Quomodo discurrunt medii inter nos et deum fidelissime portantes ad deum gemitus nostros et ipsius nobis gratiam fidelissime reportantes plane non dedignabuntur ut essemus eorum socii quorum facti sunt iam ministri. Non ne omnes administratorii spiritus sunt in ministerium missi propter eos qui hereditatem capiunt salutis. Festinemus obsecro dilectissimi festinemus. tota nos multitudo curie celestis expectat. Exultare fecimus angelos quando conversi fuimus ad penitentiam perficiamus et festinemus complere de nobis eorum leticiam. Ve tibi quicumque es qui deliberas redire ad lutum reverti ad vomitum. putas ne placatos habebis in iudicio quos tanto et tam speciato privare vis gaudio. Exultaverunt cum nos ad penitentiam venimus tanquam super hiis quos ab ipsa inferi porta cernerent revocari. Quid modo erit si ab ipsa paradisi ianua reverti viderint et abire retrorsum eos qui iam pedem alterum habent in paradiso. Nam et si sunt corpora in terris sed corda sursum. Currite fratres currite. Quia non solum angeli sed et ipse angelorum vos creator expectat. nupcie parate sunt sed non dum plena domus. Adhuc expectantur de quibus nupcie impleantur. Expectat nos pater et desiderat non solum propter nimiam caritatem qua dilexit nos sed propter semetipsum sicut loquitur per prophetam propter me ipsum ego faciam non propter vos. Quis enim in plendum dubitet quod promisit filio dicens postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam. Non implebitur hec promissio donec novissima inimica destruatur mors. Nam de filio quis nesciat quantum desideret fructum nativitatis et totius vite quam gessit in carne demumque fructum crucis et mortis sue precium sanguinis preciosi. Nonne traditurus est deo et patri regnum quod acquisivit. Nonne ei restituturus est creaturas suas pro quibus illum premisit in terris. Expectat nos et spiritus sanctus. Est enim caritas et benignitas in qua predestinati sumus ab eterno nec mirum quin predestinationem suam velit impleri. Ergo quia parate sunt nupcie et omnis curie celestis frequentia expectat et desiderat certamus non quasi in incerto certamus desideriis et profectu virtutum proficere proficisci est. dicamus singuli. Aspice in me et miserere mei secundum iudicium diligencium nomen tuum. Non sicut ego merui sed sicut decreveris misereri. dicamus sicut fuerit voluntas in celo sic fiat. Ite quod fiat voluntas tua. Scimus enim quia scriptum est si deus pro nobis quis contra nos. aut quis accusabit adversus electos dei. An non licet michi in quod quod volo facere. hec sit in terim consolacio nostra carissimi donec egrediamur ut dominus sit nobiscum. Quia mira sua magna ad beatam illam egressionem et ad clarum illud cras nos perducat et in hoc quod proximo cras visitare nos et nobiscum esse dignetur ipso prestante qui vivit

Item alius sermo sancti Bernardi de vigilia nativitatis

Hodie scietis quia veniet dominus et mane videbitis gloriam eius. Quique terrigene et filii hominum audite. Vos qui in pulvere estis expergiscimini et laudate quia venit medicus ad egrotos. Redemptor ad venditos. Ad errantes via. Ad mortuos vita. Venit

quippe qui proiciat in profundum maris omnia peccata nostra qui sanet omnes infirmitates nostras. Qui propriis humeris nos ad proprie dignitatis reportet originem. Magna est ista potentia sed plus est miranda misericordia quod sic voluit venire qui potuit subvenire. Hodie inquid scietis quia veniet dominus verba hec suo quidem loco et tempore in scriptura posita sunt sed non incongrue illa ad vigiliam dominice nativitatis ecclesia mater assumpsit. Ecclesia in qua illa que secum habet consilium et spiritum sponsi et dei sui cum dilectus inter ubera commoratur ipsam cordis sedem principaliter possidens et consignans. Nimirum ipsa est que vulnerat cor eius et in ipsam abyssum secretorum dei oculum contemplationis immersit ut et illi in suo et sibi in eius corde perhenne faciat mansionem. Cum ergo ipsa in scripturis divinis verba vel alterat vel alternat fortior est illa compositio quam positio prima verborum. Et fortassis tanto fortior quantum distat inter figuram et veritatem et inter lucem et umbram inter dominam et ancillam. Hodie scietis quia veniet dominus. Secundum estimacionem meam duo sunt dies qui in verbis istis vobis expressius commendantur. primus qui a primo hominis lapsu labitur usque ad finem mundi dies cui sancti se prius maledixisse noscuntur. Ab illa enim lucidissima die in qua conditus fuerat adam eiectus est in has rerum conturbatarum angustias diem tenebrosum intravit et pene a lumine veritatis extinctus. In hac die nascimur omnes si tamen dies debet et non pocius nox nominari. Nisi quod lumine rationis quasi quedam scintilla nobis inseparabilis illa nostra delinquit. Secunda vero dies erit in splendoribus sanctorum in perpetuas eternitates. Cum inclaruerit illud serenissimum mane cum est nostra repromissa et absorpta erit nox in victoria cum de motis umbris et tenebris splendor vere lucis sursum et deorsum intus et exterius cuncta pariter occupaverit. Auditam fac michi mane misericordiam tuam ait sanctus. Et repleti sumus mane misericordia tua sed ad nostrum diem revertamur. Qui tamen custodia in nocte pro sui brevitate dicitur. Quia tanquam michillum et in mane ab illo familiari spiritus sancti organo nominatur cum dicit quia omnes dies nostri defecerunt. Et defecerunt sicut fumus dies mei. parvi et pessimi sunt omnes dies mei ait sanctus Iacob patriarcha qui vidit dominum facie ad faciem. Et quidem in hac ipsa die homo deus victor preerat et tribuit intelligentiam. Sed necesse est ut exeunte de hoc mundo illucet lumine faciei sue. Nec si de domo carceris et umbra mortis extinctus exierit illuminari non valeat inter tamen. Ideo quippe unigenitus dei sol iusticie tanquam unius et preclari luminis cereus in huius mundi carcerem illuminatus est et accessus ut omnis qui illuminari voluerint ad illum accedant illi quod iungatur ut nichil medium sit inter illos et ipsum. Peccata enim nostra separant inter nos et deum. Sed illis sublatis volumus illuminandi et quasi concorporandi connectimur in ipsum. Sic lumine extinctum lumini lucenti et ardenti sine aliquo medio coniungitur ut illuminetur. Certus per exemplum visibilium effectus rerum invisibilium cognoscamus. Ad hoc igitur tam magnum et prefulgidum sidus iuxta prophetam illucemus nobis lumine sciencie prius quod de mundi huius tenebris exeamus. Ne de tenebris transeamus ad tenebras sempiternas. Que est autem ista sciencia perfecto scire quia veniet dominus. Et si quando veniet scire non possumus hoc est illud totum quod postulatur a nobis. At in quis ista sciencia omnium est. Quis enim nesciat fidelis quia venturus est dominus iudicare vivos et mortuos et reddere unicuique iuxta opera sua. Non omnium ista est fratres mei sed nec multorum paucorum est. Quia revera pauci sunt qui salvantur. putas quod illi qui cum male fecerint letantur et exultant in rebus pessimis vel sciant vel recogitent quia veniet dominus. Si dixerint ipsi tu noli credere. Quia qui dicit se nosse deum et mandata eius non custodit mendax est. Confitetur ait apostolus se nosse deum factis autem negant. Quia fides sine operibus mortua est. Non enim ita se omni impuritate polueret si dominum venturum sciret vel formidarent sed vigilarent utique et non sinerent tam graviter perfodi suas

conscientias. Scientia autem ista in primo gradu operatur peni-
tudinem id est dolorem et risum in luctum, canticum in planc-
tum, gaudium in merorem convertit et incipiat tibi displi-
cere que vehementer ante placuerunt. Et illa specia-
liter horreas que specialiter appetebas. Sic enim scrip-
tum est: Quia qui addit scientiam addit et dolorem. Ut
veracis conscientie sit dolor subsequens argumentum.
In secundo vero gradu operatur correctionem ut iam non exhibe-
as membra tua arma iniquitatis peccato, sed coher-
ceas gulam, ingules luxuriam, superbiam deprimas et
facias sanctitati servire corpus quod iniquitati ante ser-
vierat. Penitudo enim sine correctione non proderit
sicut Sapiens ait: Unus edificans et unus destruens quid
prodest nisi labor? Qui enim baptisatur a mortuo et
rursus tangit eum, nichil proficit lavacio eius. Sed
iuxta salvatoris sententiam videndum est ne ei aliquid
deterius contingat. Sed quia hec diutius haberi non
possunt nisi circumspecta multa circumspectione mens indefessa
vigilet et attendat. In tercio gradu operatur sollicitudinem
ut iam incipiat sollicite ambulare cum deo suo, ex omni
parte scrutetur ne vel in levissima re tremende
illius magestatis offendat aspectus. In penitudine
accenditur, in correctione ardet, in sollicitudine lucet ut
interius et exterius renovetur. Hic iam respira-
re incipit a tribulacione malorum et dolorem et timoris
magnitudinem spirituali leticia temperare, ne suorum
enormitate scelerum habundantiori tristicia absor-
beatur. Hic sic timet iudicem, sperat salvatorem, cum
iam in animo eius timor et leticia obequitet et obviet
sibi, plerumque timor leticiam superet, leticia sepius
timorem excludat et infra sui gaudii concludat
archanum. Felix conscientia in qua luctamen huius-
modi indesinenter conficitur donec quod mortale est
absorbeatur a vita, donec evacuetur timor qui
ex parte est et succedat leticia que perfectum est.
Quia non timor sempiternus sed leticia sempiterna
erit ei. Iam vero sic ardens et lucens non du se ce
in domo confidat. Nisi sine omni timore ventorum
accensum lumen soleat deportari. Sed meminerit se
esse sub divo et utraque manu studeat operire quod
portat. Non credat aeri eciam si viderit esse tran-
quillum. Repente enim et hora qua non putaverit
mutabitur, et si vel admodicum manus remiserit
lumen extinguetur. Quod si eciam ardor portantis manus
ut quoque fieri solet adusserit, eligat pocius pati
quam retrahere manus suas, quia in momento in ictu ocu-
li poterit exsufflari. Si essemus in domo illa non ma-
nu facta eterna in celis, ubi nullus inimicus intrat,
nullus exit amicus, nichil esset timendum. Nunc vero
flatibus validissimis et malignissimis ventis expositi
sumus. Carni, diabolo et mundo. Qui conscienciam illumina-
tam voluerunt extinguere insufflantes in corda nostra
desideria mala, motus illicitos, et ita de repente tur-
bantes ut vix pernoscere valeas unde venias et quo
vadas. Ex quibus etsi domino sepius intimitur at-
tio, tamen nemo umquam sufflandi inducias extorsit.
Ideo utrisque manibus et cordis et corporis anima tegenda
est, ne forte que iam illuminata fuerat extinguatur.
Nec cedendum vel recedendum eciam si gravius tempta-
cionum fervor utriusque hominis statum vehementer
afflixerit, sed dicendum cum sancto: Anima mea in manibus
meis semper. Eligamus pocius ardere quam cedere.
Et sicut quod in manibus nostris tenemus non facile obli-
viscimur, sic numquam obliviscamur negocium animarum nostrarum.

Et illa cura principaliter vigeat in cordibus nostris. Cum ergo
sit lumbi nostri accincti fuerint et lucerne ardentes, custo-
diende sunt vigilie noctis super gregem cogitacionum et ac-
cionum nostrarum, ut si prima vigilia vel secunda vel tercia dominus
venerit inveniat nos paratos. Prima vigilia est rectitu-
do operis, ut ad hanc quam intrasti regulam omnem vitam
exequare coneris, nec transgrediaris terminos quos
posuerunt patres tui in omnibus vie et vite huius exercitiis, non
declinans ad dexteram vel sinistram. Secunda vigilia puri-
tas intencionis, ut simplex oculus totum corpus lucidum
faciat, certus quod quicquid feceris facias propter deum et ad locum
unde exeunt gre revertatur ut iterum fluat. Tercia vigi-
lia est custodia unitatis, ut in congregacione positus
voluntates aliorum tuis voluntatibus anteponas, ut non
solum sine querela sed cum gracia maneas inter fratres, portans
omnes, orans pro omnibus, ut et de te quod dicatur: Hic est fratrum
amator et populi Israel, hic est qui multum orat pro populo et
pro civitate sancta Ierusalem. Ita ergo in hac die adventus uni-
geniti nobis veram scientiam attendit. Scientiam in qua il-
lam que nos doceat quia veniet dominus, que sit mora, mor-
tem perpetuum et stabile fundamentum. Et mane inquit videbitis
gloriam eius. O mane, o dies que melior es in atriis domini
super milia, quando erit messis ex messe et sabbatum ex sabbato,
cum splendor lucis et fervor caritatis usque in altissima
illa magnalia terrarum incolas illustrabit. Quamvis de te co-
gitare ne diu aliquid recitare presumat. Interim tamen fratres
edificemus fidem nostram, ut si mirabilia illa que nobis reserva-
tur videre non possimus, saltim mirabilia que propter nos fac-
ta sunt in terris aliquatulum contemplemur. Tria opera, tres
mixturas fecit omnipotens illa maiestas in assumpcione incar-
nacionis, ita mirabiliter singularia et singulariter mirabilia
ut talia nec facta sint nec facienda sint amplius super
terram. Coniuncta quippe sunt adinvicem deus et homo, mater
et virgo, fides et cor humanum. Admirabiles iste mixture
et miraculum omni miraculo mirabilius, quomodo tam diversa
tamque divisa ab invicem in vicem potuere coniungi. Et primo
quidem intuere creacionem, posicionem et disposicionem
rerum. Quanta videlicet sit in creacione, quanta in posicione
sapiencia, in disposicione quanta benignitas. In creacione
vide quam multa et quam magna potenter creata sunt. In
posicione quam sapienter cuncta. In bonitate quam benigne
suprema et infima connexa sunt tam amabili quam mi-
rabili caritate. Huic enim limo terreno vim vitalem
miscuit, ut in arboribus viri surgit venustas in foliis,
in floribus pulcritudo, sapor in fructibus et medicina. Nec
hoc contentus adiecit eciam vim sensibilem limo nostro,
ut in pectoribus que non solum vitam habeat sed et senciat,
quinque partita sensificacione vigentes. Addidit adhuc
honorare limum nostrum et ei vim racionalem inmisit.
Voluit quoque infirmiora nostra habundanciori gloria subli-
mare et contraxit se maiestas ut quod melius habebat,
videlicet se ipsum, limo nostro coniungeret et in persona una sibi in-
vicem unirentur deus et limus, maiestas et infirmi-
tas, tanta vilitas et sublimitas tanta. Nichil enim
deo sublimius, nichil vilius limo. Et tamen tanta di-
gnacione deus descendit in limum, tanta quoque dignitate
limus ascendit ad deum, ut quicquid in eo deus fecit limus fecisse
credatur. Quicquid limus pertulit deus in illo pertulisse di-
catur, tam ineffabili quam incomprehensibili sacramento.
Et attende quia sicut in illa singulari divinitate trinitas
est in personis, unitas in substancia, sic eciam in ista spe-
ciali commixtione trinitas in substanciis, unitas in persona.
Et sicut ibi persone non scindunt unitatem, unitas non
minuit trinitatem, ita et hic persona non confundit substancias,
nec substancie ipse persone dissipant unitatem. Summa
illa trinitas hanc nobis exhibuit trinitatem, opus
mirabile, opus singulare inter omnia et super omnia opera sua.
Verbum enim et anima et caro in unam convenire personam

et hec tria unu et hoc unu tria no in ofusione subste
s unitate p sone hec est pma 2 sup excellens mixta
Adute ho quia lim9 es 2 no sis supbus quia deo mt9
es 2 no sis ingratus · Scda est virgo 2 mater amira
bilis et singularis A seculo no est auditu q vgo esset
que peperit q mater esset que vgo pmassit Nugna
mixta rex ordine vginitas ubi fecuditas pdicat
nec fecuditas ubi vginitas sola hec est in qua vgi
nitas 2 fecuditas obuiauunt sibi Ibi semel factu est
q factu no fuerat nec fiet in etnu quia nec pmam
simile visa est nec hre sequete · Tercia est fides et
cor huani · Et quide pma 2 scda inferior s no minus
cax Quodo eni cor huani hijs duob9 fidem acomo
dant quo9 credi potuit q de9 ho esset q vgo fuerit
que peperisset Sicut fru 2 testa ingi no possut sic
et hec duo nequeut comisceri si no misceat gluti
nu spus dei Ergo ne credendu est q ille de9 sit
qui ponit in psepio qui vagit in cunis qui flagel
latur 2 qui ospuit 2 qui crucifigit 2 ponit in sepulc
et inter duos lapides ocludit excelsus et i messy
Illa ne vgo erit que lactat puex Cui maritus
otimi9 comes qui illa ducit in egyptu 2 reducit
ab egipto et solus cu sola ta longinqua ta sec
tam oficit viam Quodo ho potuit psuaderi hu
mano generi universso orbi trax Et tame ta
facille tam potenter psuasu est ut michi credi
bile faciat credenciu multitudo Juuenes 2 vgies
senes cu iunioribus elegerut mille mortib9 mori
qua vel admodicu abista fide defice Et hec quide
mixtura excelles sed excelencior est scda tcia
vo est excelentissia · In pma remediu est quia ex
deo et hoie cathaplasma ofectu est quod sanat
omes infirmitates tuas In secuda adiutoriu est
Qma nichil nos deus habere voluit q p marie
manus no trassiret In tercia aute meritu ha
bem9 quia qui crediderit 2 babtisat9 fuerit sal
uus erit · Et hec est osolacio vra fres carissimi
Nam mudialem quidem osolacone vobis offerre
nec libet nec licet vilis est 2 ad nichillu utilis
hui9 modi osolacio 2 q magis est metuedu eciam
ve aci salubris osolacionis est impedimetu pptea
ille qui est delectaco angelox ipe fact9 est salus
et osolacio miserox Vn aplus ait gaudete in dno
semp itex dico gaudete quonia 2 res plena gaudio
2 spes plena gaudio est Gaudete qr ia pcepistis
dona gaudete quia expectatis pmia dextere Lena
inquit eius sub capite meo et dextera illius aplexa
bitur me Lena quide leuat dextera suscipit leua me
detur 2 iustificat dextera amplectitur et beatificat
In leua eius inita In dextera vo pmia otinetur Ad
de adhuc dne ihu in noua signa imuta mirabilis
Na pora quide ipa osuetudine viluerut plane eni
solis ortus 2 occasus tre fecunditas tempox vicissi
tudo miracula sut 2 magna miracula s totiens hec
vidim9 2 ia no sit qui atendat In noua signa imu
ta mirabilia Ecce ait noua facio oia Qmis hoc ait
agn9 utiqz qui sedebat in trono agnus plane totus
suauis totus delectabilis denigz totus unct9 hac
eni lz interpretatox nome eius q est xpus Cui po
terit asp aut durus videri Qui nec ipi matri
i natiuitate ex qua aspitatis quid qua intulit le
sionis Quere noua miracula Conceptus fuit si
ne pudore partus sine dolore Nec miru fres si do
lorem no intulit matri qui tulit dolores totius
mudi Acumulat adhuc diuitie crescit gloria
innouatur signa 2 miracula imutat No solu sine pudore
oceptus 2 partus sine dolore Sed 2 mat est sine corrupcoe
O ve nouitas inaudita vgo pepit et post partu invi
olata pmassit fecunditate plis cu carnis integrita
te et gaudiu matris habes cu vginitatis honore Ia
securus expecto pmissam michi gloria incorupcionis
in carne mea resuscitada qn quide obsinata est p eu
icorupcio ecia i matre sua habes tame adhuc apli
ore gloria Mater est sine corupcione vginitatis fili9
sine oi labe peccati No cadit i matre eue malediccio
No cadit in ple generalis illa odicio de q dictu e pphe
ta Nemo mudus a sorde nc infans cui9 uni9 diei vita
est sup tra Ecce infans sine sorde solus inter hoies
verax imo 2 vitas ipa Ecce agn9 sine macula Agnus
dei qui tollit pcca mudi Qmis eni peccata meli9 tol
leret Qua is in que peccatu no cadit Iste sine du
bio me lauare pt que ostat in qua tu no esse vidi
m9 certe gloiaz eius quasi vnigeniti apre Ex eni
nascetur ex te Sactu ait gabel agelus ad mariaz
vocabit filius dei O ve Sactu No dabis dne sactu
tuu videre corupcione Sed nuqz dabit Sactu camb9
a margarite portis nisi illi pus abiniquitate isti
ab illicita voluptate sint purgati Et de cetero to
ta sollicitudine fugiat illi quidem vomitu isti
volutabru luti · Sactificamini go hodie 2 estote
pati die crastina videbitis maiestate dei in vobis
Adest eni dies scus scox Adest ipe qui dixit Sacti
estote quia ego scus su dns de9 vester Olim nagz
Susceptur9 diua madata carnalis isrl sactifica
batur i iusticijs carnis i babtismatib9 varijs que
no poterat iuxta osciecia pfectu face sine tem
vex hec quide oia trassierut Et exhoc ia optu
ne madatur nobis pfecta scificaco 2 ablucio spi
ritualis qz mudaco dicete dno Beati mudo corde
qm ipi deu videbut Adhoc uiuim9 fres adhoc vo
cati sum9 Adhoc nobis dies hodiern9 illuxit Erat
aliqn nox qn nullus hec potuit operari Erat nox
eciam singulis quibuscqz nrm ante sua cui9 qz ousioz
et in terna regeneracoz an no pfudissia nox 2 den
tissime tenebre erat sup univsam tram Cu olim
pres nri facticos colerent deos et in sano saclegio
ligna et lapides adorarent An no ecia cuilibet nos
tru caliginosa nox erat cu tamqua sine deo in hoc
seculo viuerem9 Cu ambularem9 post ocupiscecias
nras cu suirem9 i iquitati ad iniquitate in quibus
nuc inito erubescim9 tamqua opibus tenebrax
vn aplus ait Nox pcessit dies at appinquauit Abi
ciam9 go opa tenebrax Qma qui dormiut nocte dor
miut et qui hebrij sut nocte ebrij sut Na si vides
hoiem cui9 adome bonu dormitat aia p tedio in tene
bris est usqz adhuc Vides inebriatu absintio sapie
tem plus qua optet qui pecunia a aliqd simile di
ligens no saciatur filius noctis est 2 tenebrax
Sactificem go hodie 2 pati sim9 In hijs eni duob9
madatis tota lex pendet et pphete que sut de
clinare amalo et face bonu Vex hec hodie Na
crastina inquit die videbitis maiestate dei i vo
bis Alioqn q no seminauit homo nec metet Nec
eni maiestate tuu videbit qui nuc otepserit
sactitatem Si quide dies sactificat9 illuxit nobis
dies salutis no gloie aut felicitatis merito go oi
bus dr Sactificami hodie et estote pati Scificami
magis ac magis de virtute in virtutem pficiedo
et estote pati pseuerado In quibus tamen scifi
cam legi de q da dicente sciptura Qui in fide et
lenitate ipius sactu fecit illu Neqz eni hoib9 sine

lenitate et no plusqua deo sine fide place possibile est
Merito sane in his monem[ur] esse pati Quib[us] et deo que
niam[us] cui[us] maiestate visuri sum[us] et nobis in vite ut i
nobis ea pariter videam[us] Et quide ante oia fides quien
da est Crede ergo te deo Comitte te ei Jacta in eo cogita
tu tuu et ipe te enutriet ut fiducialiter et fideliter di
cas dns sollicitus est mei Neq[ue] eni hoc sapiunt hoies
amates se ipos hoies scioli et soliciti p se ipis cura
carnis pficientes in desiderijs Surdi ad voce dicetis
omez solicitudine vram picientes in eu qm ipi est
cura de vobis Na sibi ipi fide no fidei s[ed] pfidie e Nec
gfidencie s[ed] difidencie magis in semet ipo habe fidu
cia Js ve fidelis est qui nec sibi credit nec in se spe
rat factus sibi tanqua vas pditu s[ed] sic pdens aiam
sua in vita et[er]na custodit ea Sane ut pfecta sit
sactificacio Etia masuetudinem et lenitate ac socia
lis vite gram a sco sactor[um] distam[us] optet Sicut ipe
ait discite ame quia mitis sum et humilis corde Nam
qui suauis est et mitis et oibus oia factus ac vniuisos
pfudit oleo qda masuetudis et lenitatis quo sic in
fusus sic pfusus est ut stilac vndiq[ue] videat[ur]. Felix
qui gemina hac sactificacione paratus dicere pt parati
cor meu deus paratu cor meu habet eni hodie fructu
quide sui in sactificacio[ne] Crastina die fine habitur[us]
vita et[er]na videbit eni maiestate dei q vtiq[ue] vi
ta et[er]na est sicut vitas ait hec est vita et[er]na ut
cognoscat te ver[um] dm et que misisti ihm xpm Sacti
ficamini g[itur] hodie et estote pati Crastina eni die videbi
tes et gaudebitis et gaudiu vestru implebit[ur] Quid
eni maiestas illa no impleat Na desideria quidem
nra in t[ri]bus maxie gstituta vident[ur] Q[uo]d decet q ex
pedit et q delectat Hec sut que gcupiscim[us] omes
quide oia s[ed] alius magis h[oc] alius illud Jlle sic dedit[us]
est voluptati ut nec honestate satis reputet nec
vtilitate Jlle questu magis incubas et honestum
dissimulat et iocudu Jlle voluptatis pariter et vtilita
tis neglientior solu vel maxie sectat[ur] honorem
Nec esset rephensibile desideriu hor[um] sibi qrere
mus ea vbi ve inveniremus hec eni vbi ve sunt
vnu sut atq[ue] ipm vtiq[ue] sumu bonu suma gloia su
ma vtilitas suma voluptas Et hec est expectacio
nra et pmissa nobis ut sit de[us] oia i oib[us] ome iocu
du ome vtile ome honestu Q[ui] e sr oia bnd[ictus] in s[ecu]la.

Smo beati Brnardi de natiuitate dni nri ihu x[pi].

Loriosa quide est dilectissimi ho
dierna dnice natiuitatis solepni
tas Sed dies breuis cogit breuia
re smone Nec miru si facim[us] nos
breue vbu qn et deus pr vbu fe
cit abreuiatu Vultis nosse qua
longu qua breue fecit Celu inquit hoc vbu et t[er]
ram ego impleo Nuc caro factu in angusto locatu
psepio est A seculo ait p[ro]ph[et]a et in seculu tu es de[us]
Et ecce factus est in fins dier[um] vn[us] Ad quid hoc fres
aut que necessitas fuit ut sic exinaniret se sic hu
miliaret se sic abreuiaret se dns maiestatis nisi
ut vos similiter faciatis Jam clamat exeplo q
post modu pdicatur[us] est verbo discite ame quia
mitis su et humilis corde Vt verax inueniat[ur] qui d[icitu]r
Q[uo]d cepit ih[esu]s face et doce Obsecro ymde et plu
ries rogo fres No paciamini sine causa ta pciosu
exeplar vobis exhibitu esse S[ed] gformamini illi et
renouamini spu mentis vre Studete humilitati que
fudamentu est custos q v[ir]tutu Sectamini illa que

sola pt saluare aias vras Quid eni magis indignu
Quid detestandu amplius q[ue] grauius puniendu Qua ut
videns deu celi paruulu factu vltra apponat magni
ficare se ho sup t[er]ra Jntollerabilis impudencie est ut
vbi sese exinaniuit maiestas vermiculus inflectur
et intumescat Hoc igitur est p[ro]pt[er] q exinaniuit se
forma serui accipiens Qui in forma dei pri equalis
erat S[ed] exinaniuit se maiestate et potencia no bo
nitate et mia Quid eni ait Aplus Apparuit benig[ni]
tas et humanitas saluatoris nri dei Apparuerat ante
potecia in rer[um] creacione apparebat sapiecia in ear[um]
gubernacione S[ed] benignitas mie nuc maxie apparuit
in humanitate Jnotuerat iudeis potestas in signis atq[ue]
atq[ue] portentis vn et in ea lege inuenies sepe Ego dns
ego dns philosophis q[uo]q[ue] habudatib[us] in suo sensu maies
tas innotuit qua iuxta apli vba q notu est dei ma
nifestu est illis Ver[um]tamen et iudei ptate ipa pmebat[ur]
philosophi scrutatores maiestatis opmebat[ur] a gloia
potestas subiectione maiestas exigit admiracionem
neutra imitacione Appareat dne benignitas cui
possit homo qui ad ymagine tua creatus est gforma
ri Na maiestate potestate sapiam nec i imitari
possum[us] nec expedit emulari Quo usq[ue] angusta est
mia tua in sola angelor[um] parte Reliqua occupat
iudiciu cu toto pariter genere humano dne in celo
mia tua et vitas tua usq[ue] ad nubes t[er]ra vniusa gdep
nans et aereas potestates dilatet mia sinus suos
extedat fines expadat sinu Attingat afine usq[ue] ad
fine fortit[er] et disponat oia suauiter Quid tu times
o homo q trepidas afacie dni q[ui]a venit Venit non
iudicare s[ed] saluare t[er]ra olim tibi psuasu est abmsi
dei qda suo ut furtim tolleres et imponeres regiu
diadema capiti tuo dephensus in furto qui ni times
q[ua]m fugeres afacie eius forte eni ia gladiu vib[ra]
bat igneu Nuc in exilio positus in sudore vult[us]
tui vesceris pane tuo Et ecce vox audita est in t[er]ra
quia dnator advenit Quo ibis aspu eius et quo afa
cie eius fugies Noli fugere noli timere no venit
cu armis no puniendu s[ed] saluadu requirit Et ne for
te dicas etia nuc vote tua audiui et abscodi me
Ecce infans est et sine voce Na vagietes vox misan
da est magis qua tremeda Aut si cui forte t[er]ribi
lis s[ed] no tibi paruul[us] fact[us] est tenera mebra v[ir]go
mater pannis alligat et adhuc timore trepidas vel
in hoc scias q[ui]a no venit pdere te s[ed] saluare eripere
no ligare Jam adusus hostes tuos dimicat iam
supbor[um] et sublimiu colla tanq[uam] dei v[ir]tus et sapia calcat
Duo tibi sut hostes peccatu et mors id est mors cor
poris et aie vtr[os]q[ue] debellaturus advenit Et ab v
troq[ue] saluabit te noli timere Et iam quidem pecca
tu in ipa psona vicit qm natura humana sine vlla
gtagione suscepit Grandis eni pcto facta est vio
lencia expugnatu esse cognoscit[ur] Qm natura qua
tota se infecisse et occupasse gloiabat[ur] abeo penit[us]
aliena in xpo inventa est Dehinc psequit[ur] inimicos
tuos et gphendit eos nec q[ui]escit[ur] donec deficiat
Cont[ra] pctm dimicans in gusacoe sua v[er]bis pariter et
exemplis obpugnat s[ed] in passioe sua aligat illud
Alligat plane forte et diripit vasa eius Ja vero
eodem ordine morte q[uo]q[ue] p[ri]us supat in se ipo Cu resur
git primicie dormienciu et pmogenit[us] mortuor[um] post
modu debellatur[us] ea pariter in nobis omib[us] qn
vz suscitabit mortalia corpa nra et destruetur i
nimica nouissia mors p[ro]ptea eni resurges decorem
indut[us] est no sicut ante ea nasces pannis i volut[us]
est Na et p[ro]ptea puulus ante ea venit ut miam

progatet et futuru in fine iudiciu p̄tens mia tē p̄acet
licet eni puulus ad nos venit no pax tame atulit
et no pax gtulit nobis Si queris quid atulit p̄o
om̄ atulit miam z s̄m qua teste ap̄lo saluos nos fe
cit Neq; eni hijs tantu p̄fuit quos p̄sens inuenit
s; fons est qui numq̄ potit exhauriri fons nobis est
xp̄us dn̄s in lauem⁹ sicut sc̄ptu est qui dilexit nos
et lauit nos a peccatis nr̄is Verutame no iste sol⁹ us⁹
aquar est Nec tatu sordes abluit s; et sitim extigunt
Beat⁹ ho qui i sapia morabit qm aqua sapie saluta
ris potabit illu Bene sapie salutaris qm sapia car
nis mors est Et sapia mundi i inimica est deo sola que
est ex deo sapia salutaris est que s̄dm beati Jacobi
difinicoz p̄mu pudica de inde pacifica est Na sapia
carnis voluptuosa est no pudica Sapia mundi tumul
tuosa no pacifica Sapia vo que ex deo est p̄mo qui
dem pudica est no queres que sua sut s; que ih̄u x̄
ut no sua quisq; faciat volutate s; gsidet q sit volu
tas dei dein de pacifica no habūdans in sensu suo
s; alieno magis aquiescēs gsilio vel iudicio Tercius
aquar usus est irigacō qua p̄fecto necesse habent
nouelle platacōes alioqn aut min⁹ p̄ficet a exto
to p̄ siccitate p̄ibūt Querat g° deuocōis aquas q̄s
quis seminauit bonor oper semina ut irigatus fonte
gr̄e bone opacōnis ortus no exarescat orat eni
p̄hm⁹ modi gp̄ha Et holocaustu tuu pingue fiat
putas in veniri p̄t quartus fons ut p̄adisu recu
pem⁹ in°r fontiu irigacōne amenissi Na si t̄re
nu p̄adisu demo nobis redendu nō sp̄am⁹ quod re
gnu celor sp̄abim⁹ Si t̄rena inquit dixi vobis
et no creditis quo° si dix°o vobis celestia crede
tis Nuc aute de exhibicōe p̄ncia firma sit exp̄c
tacio futuror p̄adisu habem⁹ multo meliorem
et longe delectabiliorē qua p̄mi parētes habue
rut et p̄adisus nr̄ xp̄c dn̄s est In quo tres quide
fontes iam i venim⁹ habem⁹ de fonte mīe ad ablu
endas culpas aquas remissionis Habem⁹ de fonte
sapie ad potanda sitim nr̄am aquas discrecōnis
Habem⁹ de fonte gr̄e ad irigadas bonor oper
plantas deuocōis aquas Queram⁹ quartu fonte
de quo habeam⁹ ad coquēdos cibos aquas f̄uētes
emulacōnis Et vide ne forte de forte de fontib⁹ istis
p̄dixit ysaias dicēs haurietis aquas in gaudio
de fontibus saluatoris Na ut p̄missione hac vi
te p̄ntis noueris no future Illud atende q̄ sequit
dicetis in illa die gfitemini dn̄o et inuocate no
men eius Inuocacō quippe p̄ntis tempis est sic
sc̄ptu est inuoca me in die tribulacōnis porro
ex hijs in°r fontib⁹ tres quide ip̄e gueniri vide
tur tribus ecce ordinib⁹ singuli singulis Na p̄⁹
quide oib⁹ est quis in multis eni offendim⁹ oms
et necessariu habem⁹ fonte mīe quo possim⁹ car
offensio abluere sordes oms in qua peccauim⁹
et egem⁹ glā dei Et plati z gtinetes z gniugati
si dixim⁹ q̄ peccatu no habem⁹ nos ip̄os seduci
mus Qua g° nemo mundus a sorde necessarius ē
oibus fons mīe Et pari voto debet adhuc fonte
tem sapie querat q̄ ip̄e magis int̄ laqueos am
bulat danieli vo curedu est ad fonte gr̄e cui na
tra nr̄a neq̄ fertilis est nisi crebris irigacōib⁹
adiuuet Qua eni timēda est nobis illa maledic
cio p̄phetice in p̄cacōnis fiat sicut sicut fenu tec
tor q̄ p̄us qua euellatur exaruit. Fons vo emu
lacōnis Noe specialius guenit q̄ maxie platos

decet hic zelus Quator itaq; fontes istos adhuc in carne
uiuentibus nobis in semet ip̄o xp̄us exhibet Quintu qui
est fons vite post hoc s̄dm repmites ad que siciebat
p̄pha cu diceret Sitiuit aīa mea ad deum fonte uiuu Et
fortassis etia p̄pt hos iiij°r fontes iiij°r in locis uulnat⁹
est adhuc viuens in c̄ce quītu p̄tulit in latē cu ia expi
rasset Sed du loquim de misterijs natiuitatis repen
te ad scrutāda sacrameta dn̄ice passionis deuenim⁹
Nec mir tame si quim⁹ i passione q̄ in natiuitate sua
xp̄us atulerit Tuc eni gscisso sacco pecunia q late
bat in p̄ciu nostre redempcōnis efudit. Duo q dam
rer genera f̄res in hac natiuitate dn̄i gsiderō no solū
diuersa s; et dissimilia valde Si quide et puer qui nas
citur de est Et mater de qua nascitur v̄go est Et
partus ip̄e sine dolore est Fulget in tenebris lux
noua de celo gaudiu magnu angelus euagelisat
laudat multitudo milicie celestis dat gloia deo
et pax hominibus bone volutatis Currut pastores in
veniut q̄ ad eos dictu est ūbu nunciat alijs quicuq;
audiunt amirat. Hec et hijs similia dn̄ice virtutis
sut no fragillitatis humane Vasa sut aurea z arge
tea quib⁹ p̄ tanta solepnitate i mensa dn̄i etia egenis
quibusq; hodie ministrat No est nobis tolle ista Non
nobis aureus discus dat a sciphus s; qui in eis cib⁹
est et potus diligent gsidera ait sapiēs q tibi apo
nitur Et ego agnosco mea esse natiuitatis hui⁹ tep⁹
et locu Infantilis corpis tenercitudinē paruuli vagi
tus z lacrimas Sed et ip̄or pastor quibus p̄mo anunci
at natitas saluatoris paupetate atq; vigilias quea
sut hec p̄mi aponiut p̄mi faciut et michi p̄ponitur
i imitanda hyeme natus est z nocte natus est xp̄us
Nuq; credim⁹ casu factu ut in tanta aeris inclemencia
et in tenebris nasceretur Cui⁹ est hiems et estas dies
et nox Non eligunt p̄uuli ceteri q̄n nascat quippe
quib⁹ vix adhuc incipientib⁹ viuere nullus sub est
rōnis usus nulla eligendi libertas facultas nulla
deliberādi. Xp̄us f̄res et si homo no erat tame erat
in p̄ncipio aput deū Et de⁹ erat eiusdē tu⁹ nuc sa
piencie est z potestatis ut pote dei sapia et dei v̄
tus Nascitur g itaq; dei filius in cui⁹ arbitrio erat
qcuq; vellet eligere temp⁹ Elegit q̄ molesti⁹ est
presertim paruulo z paupis matris filio Que vix pa
nos haberet ad involuēdu p̄sepe ad reclinādu Et cu
tanta esset necessitas nulla audio pelliū fieri mē
cione p̄m⁹ adam pelliceis vestitur tunicis panis
secundus obvoluit Non est tale iudiciu mundi aut
iste fallitur aut mundus errat s; diuinam falli in
possibile est sapiam Quato p̄inde z carnis p̄dencia
mors siquide et ip̄a i inimica est deo Et seculi q̄ pru
dencia stulticia noiat Quid eni xp̄us utiq; qui
no fallit eligit q̄ carni molestius est id g° meli⁹
id utilius id potius eligēdu Et quis quis aliud doce
at aut suadeat ab eo tamq; a seductore cauēdu. Ja
vo etia nocte nasci voluit Ubi sut qui tā inpude
ter ostentare gestiunt semet ip̄os xp̄us elegit q̄
salubrius iudicat vos elegistis q̄ reprobat ille Quis
prudencior eduob⁹ Cui⁹ iudiciu iustius Cui⁹ sente
cia sanior deniq; tacet xp̄c no se extollit no mag
ficat no p̄dicat Et ecce annunciat eu angelus lau
dat multitudo celestis exercitus Et tu ergo qui xp̄m
sequeris Inuentu absconde thesaur Ama nesciri
laudet te os alienu sileat tuu Adhuc aute in stabu
lo nascitur xp̄us in p̄sepio reclinat Et no ne ip̄e
est qui ait me⁹ est orbis t̄re z plenitudo eius Quid
ergo stabulu eligit plane ut reprobet glām mundi
dapnet seculi vanitatē. Nec du loquit lingua
et quecuq; de eo sut clamant p̄dicant euagelisant

Ipa quoqz in fantilia mebra no silent In oib9 iudiciu mundi
arguitur subuitit9 ofutat9 Quis em hom si daret9 opcio
no magis eligeret robustu corpus et etate in telligibi
lem qua in fantile O sapia que de ocultis trtheris o ve
i carnata z velata sapia Et tame fres ipe est pmissus
olim p ysaia puulus sciens repbare malu et elige bonu
malu go voluptas corpis bonu vo aflictio est Si quide
et hac eligit z illa repbat puer sapies z vbu in fans
Verbu em cao factu est caro in firma cao in fantilis
caro tenera cao in potens ois opis ois laboris i paties
Et ve fres vbu factu est cao z habitauit i nobis du ess
in pncipio aput dm luce habitat in accessibile et no
erat qui capet illud Carnalis em ho no pcipit ea q
spus dei sunt Sz iam capiat carnalis quia factu est
caro O homo in carne tibi exhibetur sapiencia illa qu
da oculta Ecce iam ipis sese in gerit senssibus carnis
tue Carnaliter ut ita dixerim pdicat tibi fuge vo
luptate quia mors posita est secus in troitu delecta
cionis age penitecia qz p hac appinquat regnu hoc
tibi pdicat stabulu illud hoc presepe clamat hoc
mebra illa in fantilia manifeste locut9 hoc lacime
et vagitus euangelisat plorat quippe xpus s3 non
sicut ceteri aut certe no quasi ceteri solent In alijs
senssus in xpo pualebat affectus paciuntur illi non
sicut ut pote nec ipius adhuc vsum volutatis ha
bentes Illi ex passione lugent xpus ex opassione
Illi ingu graue q est sup omes filios ade xpus filioz
ade peccata deplorat Et certe p quib9 lacimas tunc
fudit postea fudet et saguinem O duricia cordis
mei Vtina due sicut verbu caro factu est ita z cor
meu carneu fiat Si quide et hoc policitus es per
pphetam Aufera inquit a vobis cor lapideu et dabo
vobis cor carneu Fres lacime xpi michi et pudorem
pariut et dolorem Ludeba ego foris in platea z in se
creto regalis cubili sup me ferebatur iudiciu mortis
Audiuit hoc vnigenitus regis Et exiuit deposito dia
demate sacco vestitus asspsus cinere caput nudus
pedes flens et eiulans q morte dapnatus esset suu
lus eius Intueor illu subito prcedente stupeo nouita
tem et causam pcunctor et audio Quid facturus sum
adhuc me ludam et deluda lacimas eius plane si
in sanus sum et mentis in ops no sequar eu nec
simul cu lugente lugebo Ecce vn pudor dolor et
timor meus vtiqz quia ex osideracone remedij pi
culi mei estimo quatitem Nesciebam sanus in vide
bar et ecce mititur vginis filius. filius dei altis
simi z iubetur occidi ut uulnib9 meis pcioso sag
uinis illius balsamo medeat9 Agnosce homo qua
grauia sut uulnera p quibus necesse est xpm uul
nerari Si no essent hec ad morte z morte sepit
na inqua pcoz remedio dei filius moreretur
pudet itaqz dilectissimi ppam neglienter disimu
lare passione Cu tunc a tanta maiestate expi
beri video opassione compatit9 filius dei z plo
rat homo patit9 et ridebit Sic z medicine exsti
macio doloris z timoris exaggeracio est Vez si
diligeter obsue precepta medici erit ecia osola
cionis occasio Sicut em graue agnosco morbu
cui tanta apponit9 medicina sic ex hoc ipo no incu
rabile esse oiector Neqz em preciosissias spes fru
stra in sumeret sapies medicus immo ipa sapia
porro frustra in sumi esset no solu si absqz eis
facilis esset curacio s3 multo magis si et cu illis
sit i possibilis Accedat itaqz ad penitecia spes orep
ta Sane accedit ad osolacoz ipa q3 que pastoib9
vigilatib9 exhibita est visitaco et alocucio an
geloz Ve vobis diuites qui habetis osolaconem
vestra ut iam no mcami habe celeste Qua multi no
biles secudu carne potetes z sapietes hui9 seculi ho
ra illa in stratis mollib9 quiescebat Et nemo eoz
dignus habitus est noua videre luce scire magnu
illud gaudiu et angelos audire cantates gloia in
excelsis deo Agnoscat go hoies quia qui in labore
hom no sut visitari ab angelis no mentur Agnos
cant qua placeat supnis ciuib9 labor cui9 spualis
in tencio est Nimiru huanu in eis agnoscat ordine
quo ostituit de9 ut in sudore multus sui vescat9 ada
pane suo Obsecro vos dilectissimi osiderate dilige
cius quatu fecerit de9 p vra exortacoe z salute nec
in fructuos9 in ueniatur i vobis smo tn vin9 z efitax
smo fidelis z omi accepcone dignus smo no tam
oris qua opis putatis fres paz michi molestu ee
si hoc ipm verbu q nunc loqnor ad vos vaciuu z sine
aliqua vtilitate depire in cordib9 vris nosse et qs
su ego aut quis est hic smo me9 Si huc tantillu
vocis labore in vtilem esse doleret homo pusillus
i mo et nichil Qua iustius in dignabit9 dns ma
iestatis Si tanta eius operam nostra duricia
aut neglicencia otingat euacuari auertat hoc
a similis suis qui pcoz salute dignat9 est in ducere
forma sui vnigenitus dei pris Q e sup oia de9 bndt9 i scla

Ite alius smo bti bnardi de Natiuitate dni nri ihu x

Agnoscite fres dilectissimi quata sit hodier
na solepnitas Cui et dies breuis z tre an
gusta est latitudo loco pariter et tempore
dilatatur Nocte preocupat celu replet
ante qua terram Nox em ut dies illuiata est cum
in tempeste noctis hora pastores circufulsit lux no
ua de celo Et ut noritis quo in loco solepnitatis
hui9 ceperint gaudia celebrari q ea angelis erat
futuru omi populo gaudiu euagelisat9 Sz et o
festim adest diuis psonas laudibus celestis exercit9
multitudo hic est q solepnis dr nox ista preteris
in psalmis hypnis et canticis spualib9 Et hijs po
tissimu in vigilijs sine vlla hesitacoe credendum
est Celestes illos principes puenire oiunctos psale
tibus in medio iuuencularz tympanistriaz Sed qua
multa hodie gemis et auro fulget quati vbiqz pa
lijs parietes adornatur putas ad hoc diuertent
angeli et pannosos hoies declinabut Si ita est cur
pastoribus ouiu magis aparuere qua tre regib9
qua sacdotib9 templi Cur z ipe saluator cui9 est
auru pariter et argentu sacra in suo corpe dedicat
paupertate Aut certe cur paupertas ipa tam solici
tite enarat9 ab angelo Neqz em sine certa racoe
misterij panis saluator obuoluit9 et ponitur i
presepio qm id manifeste in signu nobis comedat9
ab angelo hoc inquit vobis signu in venietis in
fante panis in volutu In signu positi sut pani
cui due ihu Sz in signu cui a multis usqz hodie
otradicit9 Multi quippe vocati s3 no multi electi
z ideo nec signati Agnosco certe ihm magnu sa
cerdotem sordidis optu vestibus du altricacet9
cu diabolo stectib9 scipturas loqnor z quib9 non
est ignota pphetica visio zacharie Vbi vo exalta
tu est caput eius sup i inicos suos ex hoc plane
mutauit vestem decore in duit amict9 est lune
sicut vestimento Exeplu dedit nobis ut et nos
eadem faciam9 Vtilior si quide in oflictu lorica
ferea qua stola linea licet honeri illa sit hec hono
ri Erit cu et membra sequetur caput ut corpus
ia vniuersu vno psallat spu et dicat Conscidisti

sacrum meum et tu dedisti me letitia Invenietis inquit infan-
tem pannis involutum et positum in presepio Et post pauca
venerunt ait euangelista festinanter et invenerunt mariam
et ioseph et infantem positum in presepio Quid est quod so-
la ab angelo commendari videtur humilitas Nec tamen
sola a pastoribus invenitur forte specialius commendat ange-
lus humilitatem quod hec quasi propria virtus divine exhibe-
nda sit maiestati Sola tamen non potuit inveniri quia
semper gratia datur humilibus Invenerunt ergo mariam et ioseph
et infantem positum in presepio Sicut enim salvatoris presentia
manifesta protendit humilitatem sic per virginem continentia et
iusticia per ioseph iustum virum non incongrue designatur
Sane continentiam debere carnem quis nesciat Iusticia
vero virtus est quod suum est cuique tribuens et hec erga pro-
ximos est necessaria Porro humilitas nos deo reconcili-
at deo facit esse subiectos deo placet in nobis sicut
ait virgo beata Respexit deus humilitatem ancille sue
Ita quod qui fornicatur peccat in corpus suum Qui iniurio-
sus est in proximum Qui extollitur et inflatur in deum for-
nicator semet ipsum dehonestat iniuriosus molestat
proximum Elatus quod in se est deum inhonorat Gloriam meam
ait dominus alteri non dabo Et superbus ego inquit michi
eam licet non dederis usurpabo Nec enim placet ei an-
gelica distributio dans gloriam deo et pacem hominibus
Non ergo colit deum sed adversus deum extollitur impius plane
et infidelis Que enim pietas nisi cultus dei Quis vero
deum colit nisi qui voluntate ei subiectus est Ut ergo
inveniatur semper in nobis maria et ioseph et infans po-
situs in presepio Sobrie et iuste et pie vivamus in hoc se-
culo propter hoc enim apparuit gratia dei omnibus hominibus
erudiens nos ut abnegantes impietatem et secularia
desideria sobrie et iuste et pie vivamus in hoc seculo expec-
tantes spem et adventum glorie magni dei Apparuit
in parvulo gratia ad erudicionem Sed hic erit magnus
sicut de eo gabriel locutus est Et quos parvulus eru-
dierit ad humilitatem cordis et mansuetudinem magni-
ficabit postmodum et glorificabit magnus et gloriosus
in die adventus sui ¶ Benedictus deus et pater domini nostri
ihesu christi Qui propter nimiam caritatem suam qua dilexit
nos misit nobis filium suum dilectum in quo ei bene com-
placuit per quem reconciliati pacem habeamus ad deum Et
idem sit nobis reconciliacionis hominis et mediator et obses
Non est quod vereamur fratres mei sub tam pio mediatore
non est quod de tanto federe obside dubitemus Sed qualis media-
tor est inquies Qui in stabulo nascitur in presepio poni-
tur pannis obvolvitur sicut ceteri plorat ut ceteri
denique infans iacet ut ceteri consueverunt Magnus
plane mediator est etiam in hiis omnibus que ad pacem
sunt non perfunctorie sed veraciter queres Infans quidem
est sed verbum infans enim nec ipsa infantia tacet Con-
solamini consolamini dicit dominus deus vester dicit hoc emanuel
nobiscum deus Clamat hoc stabulum clamat presepe
clamant lacrime clamant panni Clamat stabulum curan-
do sese homini qui in latrones inciderat preparari Clamat
presepe eidem homini qui iumentis comparatus fuerat
pabulum ministrari Clamant lacrime clamant panni
eiusdem ipsius cruenta vulnera ablui et detergi
Si quidem nullo horum christus eguit nichil horum illi
propter se magis ante omnia propter electos Verbum
filium meum ait pater misericordiarum Verum id quidem dominicum venere-
tur enim sed qui non plane iudei ad quos missus est
sed electi propter quos est missus Revereamur cum nos in
presepio reverenter in patibulo revereamur in sepulcro
devote suscipimus teneamus propter nos cruentum propter nos
pallidum propter nos sepultum propter nos revereamur devo-
te adoremus cum magis devote amplectimur cum symeone
sacro infantiam salvatoris Suscipientes misericordiam tuam in
medio templi tui Si quidem ipse est de quo legimus misericordia
domini ab eterno Alioquin quid coeternum patri nisi filius aut
spiritus sanctus Et uterque quidem non tam misericors quam
ipsa vere misericordia Nichilominus etiam pater misericordia est atque hii tres
non nisi una misericordia sicut una essentia una sapientia una divini-
tas una maiestas In eo tamen quod pater misericordiarum dicitur deus quis
non videat vel proprio nomine filium designari Sed forte quis
dicat Quomodo illi proprium est misereri Cuius iudicia abissus
multa Neque enim dicitur omnes vie eius misericordia sola sed misericordia et
veritas Non minus iustus quam misericors est cum misericordiam et iudi-
cium decantatur Verum id quidem cum multum miseretur et
quem vult indurat sed quod miseretur proprium est illi ex se enim
sumit materiam et velud quoddam seminarium miserendi
Nam quod iudicat et condempnat nos eum quodam modo cogimus
ut longe aliter de corde ipsius misericordia quam animadver-
sio procedere videatur Ipsum audi dicentem Nunquid volun-
tatis mee est mors impii dicit dominus et non magis ut conver-
tatur et vivat Recte ergo non pater iudiciorum vel ulcionum
dicitur sed pater misericordiarum Non modo quod pater videatur misereri pocius
quam indignari et quemadmodum pater filiorum miseretur dominus
timentium se Sed eo magis quod miserendi causam sumat
ex proprio Iudicandi vel ulciscendi magis ex nostro Ceterum
apostolus nobis in uno verbo in filio uno ipsam quam misericordiam du-
plicem commendat patrem dicens non unius tantum misericordie sed
misericordiarum et deum non unius sed tocius consolacionis qui
consolatur nos non in hac vel in illa sed in omni tribulacione
nostra Unus est dei filius unum verbum Sed miseria nostra
multiplex quevit multitudinem miseracionum forte tamen
propter substantiam duplicem duplex hominis dicitur miseria licet sit
multiplex in utraque Siquidem et corporis et cordis nostri
tribulaciones multiplicate sunt sed ab utrisque necessitati-
bus eruit qui totum hominem salvum fecit Cum ergo unus
ille et unicus dei filius etiam nunc venit propter animas tol-
lere peccata mundi Et secundo propter corpora sit venturus
ut ea resuscitet Non incongruum fortasse videbitur ut
in eo quod patri misericordiarum benedicimus duplicem hanc misericordiam
confiteamur Suscipiens enim humane nature corpus
simul et animam non modo semel consolamini sed bis dicitur
ut terciis simus quod utrumque sit salvaturus qui neutrum
suscipere est dedignatus Sed in quibus putas plane
in populo suo Ipse enim et nunc salvum faciet non quos-
cumque sed populum suum a peccatis eorum Et postmodum
non omne corpus sed corpus humilitatis configurabit
corpori claritatis sue Denique populum suum consolatur utique
populum humilem quem salvum faciet nam oculos super-
borum humiliabit Vis nosse populum eius Tibi derelictus est
pauper ait homo secundum cor dei Sed et ipse in euangelio ait
Ve vobis divites qui habetis consolacionem vestram ..
Utinam nos dilectissimi in eo populo inveniri semper
optemus non cui dicitur ve sed quem consolatur dominus deus suus.
Quid enim consoletur eos qui suam habent consolacionem Non
consolatur infantia christi garulos Non consolantur christi lacrime
cachinnantes Non consolantur panni eius ambulantes in
stolis Non consolantur stabulum et presepe amantes primas ca-
thedras in sinagogis Sed equanimiter universa hanc consola-
cionem expectantibus in silencio diurno lugentibus pannosis
pauperibus cedere videbuntur Ceterum audiant quod et ipsi quos
angeli non alios consolantur pauperibus atque laborantibus
pastoribus non vobis divitibus qui vestram habetis consolacionem
sed eis natus annunciatur salvator Quam est propria de quibus dicitur

Sermo sancti bernardi de sanctis stephano iohanne et innocentibus

Benedictus qui venit in nomine domini deus dominus et illuxit
nobis Neque enim ociose venit quod ex maria natum
est sacrum Sed copiose diffudit et nomen et gratiam
sanctitatis Nimirum inde stephanus sacratus inde Iohannes

sanctus Inde sancti etiam Innocentes Utili proinde dispositione
triplex ista solempnitas natale domini comitatur ut non mo
do inter condignas solempnitates deuocio continua perseueret
sz et fructus dominice natiuitatis exinde nobis veluti exqui
dam consecucione euidencius innotescat Siquidem aduer
tere est in hijs tribus solempnitatibus triplicem quandam
speciem sanctitatis Nec facile preter hec tria sanctorum ge
nera quartum aliud arbitror posse in hominibus reperiri
Habemus in beato stephano martirium simul et opus et volu
tatem habemus sola voluntate in beato Johanne Solum in
beatis innocentibus opus Biberunt omnes hij calicem salu
taris aut corpore simul et spiritu aut solo spiritu aut corpore solo
Calicem quidem meum bibetis ait dominus Jacobo et Johanni Nec
dubium quin de passionis calice loqueretur Denique cum petro
diceret sequere me euidenter eum ad imitacionem prouocans
sue passionis Conuersus ille vidit discipulum quem dili
gebat Jhesus sequentem non tam gressu corporis quam promte
deuocionis affectu Et bibit ergo Johannes calicem salutis
Et secutus est dominum sicut petrus et si non omnino sicut petrus
Qui enim sic mansit ut non etiam passione corporea dominum
sequeretur dum fuit consilij Et sicut ipse ait sic eum volo
manere donec veniam Ac si dicat vult quidem ipse sequi
sed ego eum sic volo manere. Jam vero de innocentium coronis
quis dubitat Ille pro xpo trucidatos infantes dubi
tat inter martires coronari qui regeneratos in xpo
non credit inter adopcionis filios numerari Alioquin quomodo
eos sibi pueros puer ille qui nobis natus est propter
se pateretur occidi quod utique solo nutu poterat prohi
bere nisi eis aliquid melius prouideret Ut quod admo
dum ceteris infantibus tunc quidem circumcisio nunc vero babtis
mus sine ullo voluntatis proprie usu sufficit ad salutem
Sic nichilominus susceptum pro eo martirium illis sufficeret
ad sanctitatem Si queris eorum apud deum meritum ut coronentur
quere et apud herodem crimina ut trucidarentur An forte
minor xpi pietas quam herodis impietas ut ille qui
dem potuerit innoxios necare xpus non poterit
propter se occisos coronare Sit ergo stephanus martir
apud homines cuius voluntaria passio euidenter apparuit
in eo quod in ipso mortis articulo pro persequentibus quam pro se
sollicitudinem gereret ampliorem vincentibus in eo sen
sum corporee passionis interne compassionis affectus
ut illorum magis scelera quam sua vulnera plangeret
Sit Johannes apud angelos martir quibus tamquam spi
ritualibus creaturis spiritualia deuocionis eius signa
certius innotuerunt Ceterum hij sunt plane martires
tui deus ut in quibus nec homo nec angelus meritum
inuenit Singularis tue prerogatiua gratie euidencius
commendetur Ex ore infancium et lactencium perfecisti lau
dem Magna quidem sed audeo dicere nec dum perfecta laus
donec veniat qui dicat Sinite paruulos venire ad
me quia talium est regnum celorum Et in terra pax hominibus
sine voluntatis usu in sacramento pietatis Considerent
hec qui de voluntate et ope contenciosis solent disputa
cionibus contendere considerent et aduertant neutrum
negligi oportere ubi non videtur deesse facultas pro
sentium cum utrum sine altero ubi facultas deest non modo
salutem conferre possit sed etiam sanctitatem Sz et hoc quoque fir
miter teneant prodesse quidem opus sine voluntate non
autem contra voluntatem ut unde saluantur infantes inde
dampnentur ficte accedentes Nichilominus sane in quibusdam
voluntas sine ope sufficiens non autem contra opus Ubi enim
rapitur quis in bona voluntate sed nec dum perfecta
nec dum ydonea martirium sustinere Quis illi aude
at propter hanc imperfectionem negare salutem forte enim propterea
non sinitur in illam grauem temptacionem venire ne defi
ciat et dampnetur Nimirum si in hac tam infirma volu
tate induceretur in eam que supra eum est temptacionem
nec voluntas roboretur Quis illum dubitet defectu
rum negaturum et si in eo mori contingeret etiam condempnari

mandum Qui enim erubuerit me coram hominibus erubescam et ego
eum ait dominus coram angelis dei Sunt igitur imperfecta voluntate
in qua saluantur ubi deest facultas operis iam non posset sal
uari propter defectum operis vel opus defectionis quem vero ignoran
cia posset accidere Similem enim prouide caritate et secretum
bona opera fratres mei nec infirmitatis nec ignorancie pec
cata nullo modo paruipendentes Magis autem soliciti et ti
morati agamus gracias benignissimo et largissimo saluatori qui
humane salutis occasiones tam copiosa caritate procurauit
ut in hijs voluntatem et opus in hijs sine ope voluntatem
in hijs etiam sine voluntate opus salutis inuenire letetur
Qui vult omnes homines saluos fieri et ad agnicionem sui nominis
venire Hec est enim vita eterna ut cognoscamus patrem ve
rum deum et quem misit ihm xpm qui cum unus cum eo est verus deus Amen

Sermo beati Bernardi de Circumcisione domini nostri ihesu xpi

Postquam consummati sunt dies octo ut circumci
deretur puer vocatum est nomen eius Jhesus
Ab inicio deus modum acceptat et nichil
unquam inmoderatum illi placuit equita
ti hinc fuit quod non modo in pondere et mensura
et numero condidit uniuersa sed et ipsi primus homini modum
prescripsit et mandatum contulit dicens Ex omni ligno
paradisi comedes de ligno autem sciencie boni et ma
li ne comedas Leuissimum plane mandatum et larga omnino
mensura Sed transgressus est homo prescriptum sibi modum
et constitutum sibi terminum pretergressus vix et auertens
abeo faciem suam deus vix tandem in diebus abrahe amici
sui placabilis fieri incipiens rursus modum instituit
et promulgauit legem sed non priori similem usquequaque Ea si
quidem ad cautelam fuerat hec ad medelam Ibi prohibicio
facta ne superfluitas subintraret hic iam indicta absci
sio est ut sacramenti remedio quod subintrauerat tolle
tur Postremo illa quidem in arbore data est ne fructu
eius vesceretur hec in proprio corpore ut cauo preputij scinde
tur Nec dubium sane quin ceteris quoque humani corporis me
bris aditamentum illud leuiathan occuparet venenum
sz concupiscencie et inmoderate atque inordinate ille
cebra voluptatis ut generalis quedam abscisio omnibus
necessaria videtur Ceterum quia singulorum abscisionem me
brorum humane carnis fragilitas et infantilis etatis
infirmitas nullatenus sustineret pio moderamine dis
posicio superna prouidit ut in ea potissimum parte concupis
cencia castigaretur in qua vehemencius eam seuire consta
bat et violencius malignari Inde nimirum siquidem contradiccionem
spiritui rebellionem membrorum solum illud usque adeo contumax
inuenitur ut contra omnem deliberacionem voluntatis ad in
honestos et illicitos motus assurgat Nam quod hec circum
cisio octaua fiebat die speciem commendabat regni
celestis Ex utroque ad primum reflexus dierum circulus perfre
quandam corone speciem videretur Hinc est quod octaua
potissimum dies post solempnitates precipuas celebrantur
Et in sermone domini prime beatitudini copulatur octaua
ut celestis regni demum iterata promissio euidenter
nobis coronam fabricet meritorum Sane dum circumciditur
puer qui natus est nobis saluator vocatur quod videlicet
ex hoc iam cepit operari salutem nostram inmaculatum illum
sanguinem fundens pro nobis Neque est iam querere xpiani
cur voluerit xpus dominus circumcidi propter hoc siquidem
circumcisus est propter quod natus propter quod passus Nichil horum
propter se sed omnia propter electos Nec in peccato genitus nec in
peccato circumcisus nec mortuus est pro peccato suo magis at
propter delicta nostra Quod vocatum est inquit ab angelo prius
quam in utero conciperetur Vocatum plane non impositum Ne
pe hoc nomen ab eterno ei a natura propria habet ut sit
saluator innatum ei hoc nomen non inditum ab humana
vel angelica creatura Sz quid dicimus quod egregius
ille propheta hunc ipsum puerum multis nominibus apelandum
fore predicens hoc unum tacuisse videtur quod solum ut primo

nuit angelus ut testatur euangelista vocatū est nomen
eius Exultauit ysaias ut videret hūc diem et vidit et
gauisus est Deniqȝ et loquebatur gratulabūdus et laudās
deū puer natus est nobis et filius datus est nobis et
factus est principatus sup humerū eius et vocabitur nomen
eius admirabilis consiliarius deus fortis pr futuri seculi
princeps pacis Magna quidē noīa sed ubi est nomē quod est sup
omē nomē ihesus in quo omē genu flectatur Forte in hijs
omnibus unū illud inuenies sed expressū quodamodo et effusum
Ipe ipm est de quo sponsa in cant. dicit oleū in quit
effusū nomē tuū Habes ergo unū ex hijs omnibus appellacio
bus ihesum Nec oīo aut vocari posset aut esse saluator si for
te horum quippiā defuisset Nunquid non vere admirabilem
eū singuli sumus experti in mutacone utiqȝ voluntatū
nrarum Hoc nempe est saluacōnis nre principiū Cū inci
pimus respuere quod diligebamus dolere unde letabamur Am
plecti quod timebamus sequi quod fugebamus optare quod contem
nabamus Admirabilis plane qui hec operabatur mirabilia
sed nichilominus consiliariū sese exhibeat necesse est
in electione penitencie et vite ordinatione ne forte sit
nobis absqȝ sciencia zelus et voluntati bone prudencia
desit Sane opus est ut deū sed probemus in remissione vz
priorum delictorum quia nec sine hac salus nobis constare
potest et nemo potest dimittere pcca nisi solus deus Verum
ne id quidem sufficit ad salutem nisi forte expiamur in expu
gnando impugnantes nos Ne ab eisdē rursū concupiscencijs
superemur et fiant nouissima nra peiora prioribus Vide
tur ne aliquid iam deesse saluatori plane deesset quod
maximū est Nisi et pr esset futuri seculi et per eū in
immortalitatem resurgemus qui per presentis seculi prem
generamur ad mortē Neqȝ hoc satis si non etiā princeps
pacis patri nos reconciliaret cui traditurus est regnū
Ne forte sicut filij perdicionis utiqȝ non salutis resu
recturi videmur ad penā et multiplicabitur sane eius
imperiū ut merito saluator dicatur etiā pro multitudine
saluandorum Et pacis non erit finis ut vera nominis salu
tem que non possit timere defectū Ideo paucis verbis
hodiernum euangeliū expressit magnū pietatis sacra
mentū habes in eo magnū documentū fidei habes et
manifestū humilitatis exemplū Ad quid enim tibi dne
ihesu circumcisio necessaria qui peccatū nec comisisti nec contra
xisti Et ipe non feceris etas manifestat quod non contraxe
vis multo cercius probat patris diuinitas integritas
matris Summus sacerdos es quē nec sup patre nec sup
matre contaminandū prohibetū in lege est potius quod
mandatū est enim pr a peccato non sed de quo est in que peccatū
non cadit Est et mater ex tempore sed virgo non parere
potuit incorrupto corruptela Super hec oīa circumcidit
puer Agnus sine macula et si non eguit tamen voluit
circumcidi Nec vestigiū quidē ullū vulneris habēs ali
gaturam vulneris non refugit Non sit impij non sit agit
pusillitas prauitatis humane Erubescimus vulnerum
ligaturam qui de vulneribus interim etiā gloriamur Cui
nemo arguere potest de peccato ipe peccati remediū
et verecundū pariter et austerū sine ulla necessitate
suscepit Nec repulit cultrū lapideū in quo so
lo vetus illa que eraderetur rubigo non fuit Nos
econtra in verecundi ad obscenitatem culpe erubescimus
agere penitenciam quod extreme demencie est male
pronj in uulnera pennis in remedia verecundi Cum pec
catū non fecit non dedignatus est se peccatorem repu
tari Nos et esse volumus et nolumus estimari Ita ne
sano opus est medicina et non male habentibus
Cuius hominum tante sibi non dicam glorie sed vel innocencie
conscius equanimiter manū circumcidentis admitteret
Xpus vero paciēter que non rapuit exsoluebat Cui
venerat purgacōm facere non suscipe delictorum Sed dicas
quid iu suscipiet paruulus humilis et mansuetus Quid
in obmutesceret corā circumcidente qui corā tondente
obmutuit corā crucifigente siluit Alioquin non erat illi
dificile carnē suā integram conseruare ne scinderetur qui
fecerat ne virginalis uteri porta in exitu suo aperire
tur Non erat dificile prius vel postea prohibere ne ea illa circu
ciderentur quam nec mortuo fuit dificile custodire ne
corrumperetur Post quam ergo consumati sunt dies octo ut cir
cumcideretur puer Magnum et mirabile sacramentū
Circumciditur puer et vocatur ihesus Quid sibi vult ista
connexio Circumcisio nempe saluandi quam saluatoris
esse videtur Et saluatorē circumcidere decet quam circumcidi
Sed agnosce mediatorē dei et hominum qui ab ipso natiui
tatis sue exordio diuinis humana sociat yma summis
Nascitur ex muliere sed cui fecunditatis fructus sic acce
dat ut non decidat flos virginitatis pannis inuoluitur
sed pannis ipsi angelicis laudibus honoratur Abscon
ditur in presepio sed proditur stella radiante de celo Sic
et circumcisio veritatem probat suscepte humanitatis Et
nomē quod est sup omē nomē gloriam indicat maiesta
tis Circumciditur tanquam verus abrahe filius Ihesus vo
catur tanquam filius dei Neqȝ enim ad instar priorum meus
iste ihesus nomē vacuū aut inane portat Non est in eo
magni nominis umbra sed veritas Celitus si quidem inditū
nomē euangelista testatur quod vocatū est ab angelo
priusquā in utero conciperetur Et attende ubi profunditate
postquā natus est ihesus vocatur ab hominibus quod vocatus
est ab angelo priusquā in utero conciperetur In ore enim duo
rum vel triū testium stat omē verbū Et ipm verbū quod
in propheta dicitur abreuiatum manifestius in euangelio legitur
caro factū Idem quippe et angeli saluator et hominis
sed hominis ab incarnacione Angeli ab inicio creature Nos
fratres mei nos respicit hec parabola Xpus enim nec
angelico eguit testimonio et nec humano sed ut scriptū
est omnia propter electos Triplex proinde querendū nobis
propter salutis testimonium ne forte videamur assumpsisse
nomē dei in vanū Et nos enim fratres circumcidi necesse
est et sic nomē salutis accipere Circumcidi sane non litte
ra sed spiritu et veritate Circumcidi non in membro sed toto corpore
simul Licet enim magis in ea parte in qua iudeis man
data est circumcisio regnat additamentū lematha quod
a malo est et reputari debet uniuersa tamen occupat
carnē a planta pedis usqȝ ad verticem non est in nobis
sanitas nec est aliqua pars que non tabida sit hoc
veneno propterea sicut primus adhuc in fide et dilectione
populus congruum sibi mandatū exigue circumcisionis
accepit Sic ubi creuit in virū perfectiorem toto in
betur corpore babtisari que tocius est hominis integra
circumcisio Hic est quod saluator nr et circumcidi octaua
die et post annum tricesimū dignatus est crucifigi.
ubi in pena corporis omē distensū est Cui similitu
dini mortis complantamur Que est ergo moralis cir
cumcisio nra nisi quā comendat idē aplus Victum in
quiens et vestitu habentes hijs contenti sumus Optime
pressus circumcidit nos et superflua resecat uniuersa
voluptaria Hec est paupertas penitencie labor
regularis obseruatio disciplme Ceterum in hac circumci
sione triplex nobis querendū est salutis nre testio
nium ab angelo Maria et yoseph oportet in quam
ut ante oīa nobis magni consilij angelus salutis
nomē apponat Deinde et ipius quod congregacionis necessaria est
attestacio que tamquam mater est singulorum Mater
in qua virgo tamquam ea quā despondit aplus uni viro
virginē castā exhibere Xpo Sed nec ipius ministri contemp
nendū est testimoniū ei qui imitari querit salua
toris exemplū Hic est yoseph locū quidē obtinens
sponsi re autem vera primus et dispensator qui

Sane pr vocatur magis aute nutricius est sz dico cade
manifestius et ab hijs qui foris sut / z abeo qui intus
est habere oportet testimoniu bonu Cuius eni omnibus gra
ta nemini honerosa est qusacio huic sine dubio ppria
de salute vniuersa fratz qgrgacio atestatur / frustra plane
sup hijs dutaxat que sut i manifesto nequissimus ille
fratz acusator trahat in causam et que excusat /
vniuersitas fratz habet z aplatis testimoniu Cuius qs
et peccata secularis vite et huius quoqz tepois negligencias
qui i multis offendimus omes humili ea z pura qfessione
iudicanda semp exponit / et eoz satisfacere studet ar
bitrio Jam ne in hijs quide pessimi illius timeda est a
cusacio qui no iudicabit dns bis in id ipm At forte c
minari volet in tencione et in illa parte calupniam
struere machinabitur in qua nec fratz nec ipius pa
tris testimoniu satis eficax videatur Necesse est go
ut in hac parte opituletur nobis testis intimus qui ma
gis coz qua facie intuetur Quo sane et incipiedum
est / ut no prius quid qua qcipiatur in aio qua abeo
nome salutis accepit / Ubi vo in opus pcessit mani
festu expedit ia exteriora qz sibi testimonia qciliac
Sicut ait aplus puidetes bona no tantu cora deo sed
eciā cora homibus ad laude ipius Qui e sr oia deus bndcs ista

Item alius smo Bti Bnardi de Circumcisione dni ihu xpi

In circumcisione dni fres carissimi habemus q ame
mus et amirem / habemus eciam q i miteni
patet in ea magnu dignacois beneficiu vij
gras agamus. Latet aliquid clausu q in nobis
in plere debeamus Venit / namqz dns no solum
pt nos redimedos saguinis efusione sz et doce
dos et verbis z exeplis instruedos Sicut enim
penitus erat inutile via scire si detineremur
in carce Ita redimi no pdesset si vie ignaros qui prius
in venires prius reduceret in carcere retrudendos
Ita q i maiori etate paciencie z humilitatis z sup oia
caritatis ceteraz q vtutu manifesta dedit salua
tor exempla in i fancia figuris velata sz ante
qua ad hec exequeda veniamus delectat aliq prius
de tanta z tam manifesta dignacone loqui habet /
angeli gloria pura et pfecta sz nec nos erimus
sine gloia Videmus glam eius glam quasi vnigeniti
apre Glam mie et affectus vere patni glam pcedetis
ex corde pris et patna plane viscera exhibentis Oes
eni peccauerut ait aplus et egent gla dei Et alio loco
michi in quit absit gloiari nisi in cruce dni nri ihu
xpi Quid eni gloiosius qua q tanti estimauit nos
deus Quare ne illi maior gloria qua tanta digna
cio z benignitas tanta eo vtiqz dulcissia q tam
gratuita Nam p in pijs mortuus est videtis quatu
fecit z p qualibus / p qualibus ut no supbiamus qua
tu ne despem pterea ut in veniamini no spm hre
huius mundi sz spiritu qui ex deo est et sciatis q adeo
data sut vobis Nolite obsecro fieri sicut equs et
mulus sz sicut piu iumetu qui ait Ut iumetu factus
su apud te z ego semp tecu Talia eni iumeta cog
scuit / possessore suu et psepe dni sui in quo positum
est eius pissimu fenu ipe qui panis est angeloz Ipe
eni est panis angeloz panis viuus de quo viuere de
buit homo sz quia homo iumetu factus est et pa
nis factus est fenu ut vel sic viuat deo Et huius
quide mutacois sacramentu die natiuitatis cele
bratu est qui vbu caro factu est cu sit omnis caro
fenu Ipa go die minoratus est ab angelis et hitu
inventus ut homo. Hodie vo mirabilius aliquid
audio Jam minoratus est multo minus angelis qui
no solu forma homis sz forma lz peccatoris z in
sigitur velud qda cauterio latrois Quid est eni
circumcisio nisi supfluitatis et peccati indiciu Inte
dne ihu quid est supfluu q circumcidatur Nonne tu
verus es deus de deo patre homo verus sine peccato de
vgine matre Quid facitis circumcidentes enim putatis
quia sup eu cadere possit illa sentecia Masculus cuius
pputij caro circumcisa no fuerit peribit aia illa de populo
suo Potest obliuisci pr nati sui ut no cognosceret eu
nisi signu circumcisionis hret ymo magis ex hoc signo
posset eu ignorare inuenta in eo circumcisione qua pec
catoribus ipe puiderat ob purgacone delictoz sz quid
miru si caput p membris accepit curacoz qua tamen
in se ipo no habuit necessaria Nonne z in mebris nris
sepe p vnius infirmitate alteri adhibetur curaco dolet
caput z in brachio fit coctura dolent renes z fit in ti
bia Ita hodie p totius corpis putredine cauteriu q
dam i capite infixu est Denique quid miru si p nobis
dignatus est circumcidi p quibus dignatus est mori Totus
siquide in datus et totus i meos vsus expessus est /
Ego eni audies q trasijt ante carcem filius magni
regis Cepi altius gemere et inexabilius exclamare
dices fili dei miserere mei At ille sicut benignissimus Cuius
na est in quit fletus iste z vlulatus que audio Et di
cut ei Ipe est adam pditor ille que pr tuus in de
trudi fecit in carcem donec cogitet quibus illu suppli
cijs faciat interire Quid ageret cuius natura boni
tas Cuius ppriu est misereri semp et parce descendit
in carcerem venit ut educat vinctu de domo carceris
Judei vo no inmemores odij quo oderat prem exer
cent illud in filiu viij ipe ait Quia oderut me et pa
trem meu Quid go fecerut in pij quibus grauis erat
eciam ad videndu hic est inquiut heres venite oc
cidamus eum Sic go occiderut agnu dei in sua qde
pniciem sz i nram salute Illi eni sagnine agni fu
derut / nos accessimus z bibimus illu accepimus calice
salutaris et calix inebrians qua pclarus est Ergo
vij gras agamus nam ante paucos dies celebrauimus
aduentu eius in carcere huius mundi id est die natalis
hodie celebramus q cathenas z vincula nra suscepit
hodie sub lege factus est qui lege dedit. Sed dicedu
est quid ia in hac circumcisione nobis spualiter indicatur /
agendu Neqz eni sine causa in lege pceptu est nec
sine causa in dno qpletu est ut octaua die fieret /
circumcisio. Assit nunc nris desiderijs aduocatus spus
qui scrutatur alta dei et edisserat nobis sacrametu
istud octaue diei No ignoramus ia oportere homines
nasci demo Nam pter hoc natus est filius Imperato
siquide nascimur omes z necesse habemus renasci i
gra q in babtismate quide precepimus sz totu perijt
in seculari vita Nunc prium misante deo vtus gre
in nobis opatur ut in nouitate vite ambulemus Ergo
nascitur homo qui sol iusticie ortus in aio pctoz illuiat
tenebras horendu q dei iudiciu in terminis obtutibus
offert Addens ad terroris cumulu breue diez numez
et fine incertu hec plane vespa est ad qua de moabi
tur fletus Et necesse est addi matutini leticia vt
audita faciat nobis miam sua Sic eni fit vespe et
mane dies vnus. Est ante dies ista iusticie reddens
cuiqz q suu est nobis missiam miam deo In hac die
puer nascatur / Cui ex hijs que diximus ad amore peni
tencie z odiu peccati animus excitatur Sed piculosu
est si forte velit inter seculi turbas age penitencia
vbi minuz Alij venenatis psuasioibus Alij vndiqz
exeplis peioribus ad peccatu aliciat Alij adulacoibus
ad vana glam Alij detractoibus ad in paciam animus eius
deiciat / Procedat ia necesse est prudecie dies os
tendat quatas z qua in ptunas oportunitates z occa
siones peccati offerat hic mundus z ingerat Quam
debilis sit ad illas huanus animus maxie qui i peccati
qsuetudine sit nutritus In hac go die prudecie eligat
de puti seculo nequa fugere dicens cu ppha odiui ecclam

malignancium et cum impiis non sedebo Sed non dum sufficit hoc
forte enim uult eligere solitudinem non satis atendens propriam
infirmitatem et periculosam diaboli luctam Quid enim periculo
sius quam solum luctari contra antiqui hostis versucias a quo
videatur et quem videre non possit Itaque iam necessaria est
fortitudinis dies ut noverit custodiendam a domino fortitu
dinem et in acie multorum pariter pugnancium esse quendam
vbi tot sunt auxiliarij quot socij et tales qui dicere pos
sint cum apostolo Quia non ignoramus astucias inimici Con
gregacio enim pro fortitudine sua terribilis est ut castrorum
acies ordinata Ve autem soli quia si ceciderit non habet suble
uantem Quod si unquam exauticiis patribus gratiam hanc concessam
audiuimus non expedit temere se committere huic periculo
nec oportet temptare deum sicut et magister noster de anachoritis
loquens Quia non conversionis inquit feruore nouiciorum Ita
que in hac fortitudinis die ad id quod iam ceperat id est odi
ui ecclesiam malignancium eciam addit quod sequitur lauabo
inter innocentes manus meas uerum cum eligit esse in congre
gacione multorum Nunquid eliget esse magister qui non dum
discipulus fuit et docere quod didicit nunquam Et quomodo aut
in se motus irracionabiles poterit temperare Nemo carnem
suam odio habuit Quomodo ergo putatis si iam magister suus
fuerit iste quam facilius sibi aliquem quo familiarius condescen
dat Illucescat igitur dies temperancie ut querat quo
temperari et refrenari possint incontinentes motus volup
tatis bestiales motus curiositatis ? curiosi motus elacio
nis sue Eligat abiectus esse in domo dei sui et subiectus esse
magistro sub quo frangatur voluntas eius et obediencie
freno concupiscencia reprimatur Sitque quod ait propheta inposuis
ti homines super capita nostra Siquidem non est seruus maior
domino suo Ille enim cum iam creuisset etate et sapiencia et gracia
aput deum et homines Cum xij annorum esset inventus in medio
doctorum a beata virgine et a ioseph descendit cum eis et
erat subditus illis Et tu ergo subditus esto propter illum
Sed iam tibi in ipsa obediencie via fortassis aliqua dura et
aspera occurrere possunt ut accipias interdum precepta non nulla
que licet salubria sint minus tamen suauia videantur
hec si moleste ceperis sustinere si diiudicare prelatum si mur
murare in corde eciam si exterius impleas quod iubetur
non est hoc virtus paciencie sed velamen malicie Necesse
est ergo ut illucescat dies paciencie per quam omnia dura et
aspera tacita amplectaris consciencia te magis diiudi
cans et durius arguens cum minime displicet quod ad sa
lutem sunt Et in cogitacione tua semper parte magistri
aduersum temet ipsum inuias et te in omnibus accusare ipsum
vero magis excusare laboras porro iam in hoc loco
cauendum tibi arbitror a superbia Magnum est enim omino
sic vincere semet ipsum Melior est ait Salomon paciens
viro forti et qui dominatur animo suo expugnatore urbium
Considera denique quam manifeste propheta doceat necessa
riam esse humilitatem post pacienciam dicens verumtamen
deo subiecta esto anima mea quoniam ab ipso paciencia mea Non ne
videtur hic occasione paciencie temptacionem sensisse
superbie Necesse est ergo ut illucescat cordi tuo radius
humilitatis et declaret quid a te sit quid a deo ut non
altum sapias quoniam deus superbis resistit humilibus dat
graciam Iam vero cum in hijs dimicans fueris exercitatus ro
ga dari tibi lumine deuocionis diem serenissimum et saba
tum mentis in quo tamquam emeritus miles in laboribus
vniuersis viuas absque labore dilatato videlicet corde
currens viam mandatorum dei ut quod prius cum amaritudine
et coactione tui spiritus faciebas de cetero iam cum summa
dulcedine peragas et delectacione hanc nisi fallor pe
tebat qui ait Remitte mihi ut refrigerer Ac si dicat
quousque in labore et dolore isto cruciar et morte afficior
tota die Remitte mihi ut refrigerer verum ad hanc quidem
perfectorum pauci nisi fallor peruenerunt in hac vita Neque enim
si quis aliquem videtur hanc habere credat sibi continuo nec
prefatos ascenderit gradus pius enim dominus pusillos cor
de blandicijs talibus allicere solet Sed noverint qui huius
modi sunt graciam hanc prestitam sibi non datam ut in die bono
rum inmemores sint malorum et in die malorum non inmemores
bonorum Longe aliter qui exercitatos habent sensus deuo
cionis huius felici iocunditate fruuntur Sed multi tota vi
ta ad hoc tendunt et nunquam pertendunt Quibus tamen si pie
et perseueranter conati sunt statim ut de corpore exeunt red
ditur quod in hac vita dispensatorie est negatum Illic perdu
cente eos sola gracia quo prius tendebat ipsi cum gracia ut
consummati in breui expleant tempora multa Illis vero qui
ad hanc deuocionis graciam peruenerunt unum videtur restare
periculum et omnino timendum eis a demonio meridiano Qui per
enim sathanas transfigurat se in angelum lucis hoc ergo ti
mendum ei qui tanta delectacione omnia facit ne dum sequitur
affectionem corpus destruat per inmoderatam exercitacionem
hanc denique de necesse habet non solum magno spiritualis exercicij de
trimento verum debilitati corporis cura occupari Ergo ne
in currat qui currit illuminari necesse est lumine discrecionis
que est mater virtutum et consummacio perfectionis Hec nimi
rum docet ne quid nimis Atque hec est octaua dies in qua
circumciditur puer Quia discrecio vere circumcidit ut non plus
nec minus fiat Nam qui nimius est fructum boni operis ab
scidit non circumcidit sicut et qui tepidus est minus facit
In hac ergo die nomen imponitur et nomen salutis Nec de
eo qui sic conuersatur dubitem dicere quod proprius salutem operatur
usque adhuc enim dicere dicere possunt angeli qui norunt se
creta celestia Sed ego nunc primum ei fiducialiter salutis
nomen inpono At vero quia omnino rara ista auis est in terris
huius discrecionis locum in vobis fratres suppleat virtus
obediencie ut nichil plus nichil minus nichil aliter
quam imperatum sit faciatis Ad laudem domini nostri ihesu christi Qui cum

Sermo beati Bernardi In die Epyphanie domini nostri ihesu xpi

Apparuit benignitas et humanitas sal
uatoris nostri dei Gracias deo per quem
sic habundat consolacio nostra in hac pere
grinacione in hoc exilio in hac miseria
Super hijs namque sepius vos amonere
curamus ut nunquam mente excidat peregri
nos esse nos longe factos a patria pulsos hereditate
Quia enim qui desolacionem non nouit nec consolacionem agnos
cere potest Quia qui consolacionem ignorat esse necessa
riam super est ei ut non habeat graciam Inde est quod homines
seculi negocijs et flagicijs inplicati dum miseriam non
senciunt misericordiam non atendunt Vos quibus non fru
stra dictum est vacate et videte quoniam suauis est dominus
vos inquam quos non detinet occupacio secularis attendite
dite que nam sit consolacio spiritualis Vos qui non ignora
tis exilium audite quia de celo venit auxilium Appa
ruit enim benignitas et humanitas saluatoris nostri
dei Prius quam appareret humanitas latebat benigni
tas et tamen prius erat Nam misericordia domini ab eterno sed unde
tanta cognosci poterat promittebatur sed non sencieba
tur unde et a multis non credebatur Multipharie mul
tisque modis loquebatur dominus in prophetis Ego inquiens
cogito cogitaciones pacis et non afflictionis Sed quid
respondebat homo afflictionem senciens pacem nesciens Quo
usque dicitis pax pax et non est pax propter hoc angeli pa
cis amare flebant dicentes domine quis credidit au
ditui nostro Sed nunc credant homines vel visui suo quia
testimonia dei credibilia facta sunt nimis Ut enim
nec turbatum quidem lateat oculum in sole posuit ta
bernaculum suum Ecce pax non promissa sed missa non di
lata sed data non prophetata sed presentata postquam
enim venit plenitudo temporis venit et plenitudo
diuinitatis Venit in carne ut vel sic carnalibus
exhiberetur Et apparente humanitate benignitas agno
sceretur vbi enim dei innotescit humanitas iam beni

gnitas late no pt. In quo em magis comedare poterat
benignitate sua qua suscipiendo carne mea ea q
no carne ade quale ille habuit ante culpa. Quid ita pi
etate plenu qua q dei vbu pt nos factu est femi dne
quid est ho q reputas eum aut q apponis erga eu cor
tuu. No in troges o homo ea que pateris s que passus
est ille quanti te fecit ex hijs que pte factus est agno
sce ut appareat tibi benignitas eius ex humanitate
Magna plane et manifesta benignitas dei humanitas
et magnu benignitatis indiciu declarauit qui humanita
ti addere nome dei curauit. Et quide ad mariam missus
angelus gabriel filiu dei loquitur s no noiat deum
sz aplus qui spm dei habuit hoc suplevit q deu noia
uit. Quid eni sic instruit fide spem roborat caritate
accendit quod dei humanitas. Sz aplo id reseruatu est
q alij tacuerint. Neqz eni omes oia dice oportuit
ut admissis diuisa collige gratulemur et debitas sin
gulis gras referamus. Ac tamen vnu est in quo conuenit
aplus et angeli qui de natiuitate xpi locuti sunt id est in
noie saluatoris. Bene dulce nome nullus ex ipsis
tacuit quia hoc maxie necessariu fuit. Alioquin
quid agere audies dnm venientem Nunquid no fuge
rem sicut adam qui a facie eius fugit s no effugit
No ne desperare audiens q venit ille cuius lege sic p
uaricatus su cuius patia sic abusus su cuius beneficio
sic ingratus inventus su. Quae vo maior poterat
esse consolatio qua in dulci vocabulo i noie consolatorio
ppterea et ipe dt q no venit ut iudicet mundu s ut
saluetur mundus p ipm. Ia confidenter accedo iam
supplico fiducialiter. Quid eni timea qn saluator
venit in domu mea. Ei soli peccaui donatu erit q
q indulserit ipe vtiqz eni licet ei q vult facere deus
qui iustificat quis est qui condepnet. Aut quis accusa
bit aduersus electos dei ppterea gaudere nos oportet
q ad nra venit. Nunc eni ad indulgetia facilis est
deniqz puulus est leniter placari pt. Quis eni ne
sciat q puer facille donat. Ecce si no fuerit nobis
pminimo possimus reconciliari pminimo no sine penite
tia s quia minimu quida est ipa nra penitencia pau
peres sumus parum dare possimus ac tamen reconciliari
possumus pparuo illo si volumus totu q dare possimus
miserum corpus istud est. Illud si dedero satis est Si
cominus addo corpus ipius Na illud de meo est et meu
est paruulus eni natus est nobis et filius datus e nobis
de te dne ihu supleo q minus habeo in me o dulcissia
reconciliatio o satisfactio suauissia o vere reconciliatio fa
cillis et putilis Satisfactio parua s no puipendeda
et eni qua facillis modo ta dificilius erit postea
et sicut modo nemo est qui reconciliari no possit ita
post paululu nemo qui possit. Noli ergo contepnere dei
miam si no vis sentire iusticia iram i dignatione
Ex magnitudine nanqz mie magnitudine vltonis
attende quantus est ad cognoscedu et multus ad vlci
scendu Sz mia quide pora sibi vendicat ut si vo
luerimus districtio inuenire no possit in que semi
ati ppt hoc benignitate prouenit ut p ea reconcili
ati securitate videamus securi ppterea voluit no solu
ad terras descende s coram innotescere et agnosci de
magis ppter hac agnitione dies ista celebris habetur
Et in signis dies apparicionis. Hodie eni magi
ab oriente venient ortu solem iusticie requirentes
Hodie adorauerunt nouu virginis partu Sequentes
noui sideris ductu. No ne et hic est nobis magna
consolacio sicut in illo de quo diximus apli verbo Ille di
xit deu Isti dicunt no verbo s ope. Quid facitis o
magi lactentem puerum adoratis in tugurio vili

in vilibus pannis Ergo ne deus est iste deus certe i teplo
sancto suo dns in celo sedes eius et vos eu queritis in vili
stabulo in matris gremio. Quid facitis q aurum offer
tis Ergo rex est ipe Et vbi aula regia vbi thronus
vbi curie regalis frequencia Nunquid aula est stabulu
thronus psepium curie frequencia yoseph et maria. Quo
modo ita insipientes facti sunt viri sapientes ut a
dorent puulu despicabile tam sua etate qua paupta
te suorum Insipientes facti sunt ut fierent sapientes et pre
docuit eos spus q postea pdicauit aplus qui vult esse
sapiens fiat stultus ut sit sapiens. Quia eni mundus in sa
piencia sua deum cognoscere no potuit placuit deo p stulti
tia p dicacionis saluos facere credentes. Nonne timendu
erat fres ne scandalizarentur viri isti et illusos se esse
crederent cu tanta indigna viderent. Ingrediuntur stabu
lum inuenit inuolutu pannis infantulu. No illis sor
det stabulum no pannis offenduntur no scandalisantur lacte
tis infancia pcidunt venerant ut rege adorant ut
deum Sz pfecto qui eos aduxit ipe et instruxit et qui
p stellam foris amonuit ipe in oculto cordis edocuit
Hec igitur dni declaracio clarificauit hanc die et ma
hec igitur dni declaracio deuota fecit et venerabilem
gorum deuota veneracio deuota fecit et venerabilem
,, Nec sola hec apparicio sed altera quedam sicut a pa
tribus nris accepimus hodie celebratur que et si longo
post tempe facta credit hoc ipo die Cu eni ia xxx
anos exegisset in carne qui secdm diuinitate ide ipe est
et anni eius no deficient inter populares turbas ad
babtismu iohanis aduenit. Venit tanqz vnus e populo
qui solus erat absqz peccato Quis tunc crederet filiu
dei quis putaret dnm maiestatis. Valde quide humi
liaris dne nimis abscondis s Johani late no poteris
No ne ipe est qui p matrem vteri te no du natu no du
natus agnouit. Nunc at quid vidit eu Johanes ait
euangelista venientem ad se et ait. Ecce agnus dei qui
tollit peccata mundi. En ipe qui purgatorum faciet de
lictorum Ecce sentina nram purgaturus aduenit. Et
tamen post hoc testimoniu babtisari vult a Johane
Tremuit ille. Quid i qua miru si tremuit homo nec
audet atingere sanctu dei verticem caput adorandu ange
lis reuerendu potestatibus tremendu pricipatibus Bab
tisari vis dne ihu vt q eni et quid tibi opus fuit babtis
mate Nunqz sano opus est medicina aut mundato mundo
vnde tibi peccatu ut babtisma sit necessariu Nunquid
a patre Sz prem habes deum et equalis es illi deus de deo
lumen de lumine Na in deu peccatu cadere no posse quis
nesciat. An vero de matre Sed virgo est que te sine in
iquitate concepit et salua integritate pepit. Quam
maculam potest habere agnus sine macula. Ego inquit
Johanes debeo a te babtisari et tu venis ad me. Magna
vtriusqz humilitas s nulla conparacio. Quo eni no humi
liaret homo cora humili deo Sine modo inquit dns
sic eni decet nos implere omnem iusticiam. Acquieuit
Johanes et obediuit babtisauit agnum dei et aquas
lauit. Nos abluti sumus no ille q nobis lauandis aque
cognoscuntur ablute Sz fortassis minus credis Johanis
testimonio q et ipe homo est. Ecce testimoniu maius Johane
Testimoniu aduenientis columbe Nec incongrue ad indicadu
agnum dei venit columba. Quia q agnus i animalibus hoc
columba in auibus Summa vtriusqz i nocencia summa mansue
tudo summa simplicitas Sz ne fortuito casu id euenisse
causeris Ecce testimoniu dei patris Ecce deus maies
tatis intonuit sup aquas multas. Et vox patris audi
ta est hic est filius meus dilectus in quo michi bene conplacuit
vere eni hic e in quo no est q patri displiceat q oculos ma
iestatis ofendat vnde et ipe ait. Que placita sunt
ei facio semper Ipm inquit audite. Ecce dne ihu vel ia
nunc loquere Quo usqz siles quo usqz dissimulas diu
tacuisti et valde diu vel iam nunc loquendi licenciam

habes apre Qua diu dei vtus et dei sapia quasi infirmus
aliquis lates in populo Qua diu nobilis rex celi fab
filiu te pateris appellari pariter et putari Et enim lucas
euangelista testatur qui adhuc filius yoseph putabat
O humilitas vtus xpi quantu confudis supbia nre vanitatis
paz aliquid scio etiam silere no possu impudenter me
et imprudenter ingerens et ostentans promtus adloquendu
velox addocendu tardus ad audiendu Et xpus tanto tpe
silebat et se abscondebat nunquam in ane glam metuebat
vtique timebat sz no sibi Nobis timebat ab illa quibus
nouerat esse timendu Nobis cauebat nos instruebat
tacebat ore sz instruebat ope et qui postea docuit vbo
iam clamabat exemplo discite ame quia mitis sum et humilis
corde Na dein fancia diu usque adhuc tricesimu anni paz
quid audio Nunc vo iam latere no pt qui tam maifeste
apparuit ostensus apre. Tercia qz apparicio eius in eua
gelio inuenitur et hec michi omnis hodie celebratur Inui
tatus enim ad nupcias dus vino deficiente aqua mutauit
in vinum et hoc initiu signorum eius Itaque in prima apparicione
homo verus innotuit. In scda verum esse dei filium pris indicat
testimonium In tercia verus deus esse monstratur ad cuius impe
rium natura mutatur. Tot testimoniis hodie confirmatur fides
nra Tot indiciis roboratur spes nra Tot incentiuis infla
matur caritas nra. Tres ergo appaiciones dni legimus vna
quidem die sz no vno tempe factas Equidem mirabilis aquarum
mutacio mirabilis columbe ac paterne vocis atestacio
Sed illud mirabile magis q agnitus est amagis Na
q deum agnoscunt indicat adoracio indicat thuris obla
cio Nec solum dnm sz et rege agnoscunt q designatur in au
ro Et in hiis no latet eos magnum pietatis sacrame
tum vn et mirra indicat moriturum Adorat magi et
offerunt munera adhuc sugenti matris vbera Sz vbi
est o magi huius regis purpura Si rex est diadema
eius vbi est. Sz vos cum vere videtis in diademate quo
coronauit eum mater eius vn scriptura ait Egredimini
filie syon et videte rege salomone in diademate quo
coronauit eum mater eius Vobis enim dr filie syon
dicite seculares debiles et delicate filie et no filii in qui
bus nichil est fortitudinis nichil virilis animi Egre
dimini de sensu carnis ad intellectum mentis et de
seruitute carnalis concupiscencie ad libertatem spiritualis
intelligencie Alioquin no erit tutum vobis videre
eum Ecclesiastes Idem enim qui est salomo id est pa
cificus in hoc exilio Ecclesiastes id est concionator
erit in iudicio. Ididia id est amabilis dnm erit in
Regno Na vbi qz Rex est licet enim regnum eius no
sit de hoc mundo tamen Rex est etiam in hoc mundo fuit
rogatus si quidem Ergo Rex es tu Ego inquit in hoc
natus sum et ad hoc veni in mundum hic ergo rector
est morum In iudicio erit discretor meritorum In celo
distributor premiorum Videte ergo eum filie syon in dia
demate humilitatis et vna cum magis humilitatem
ipsius adorate Quorum fidei deuotio nobis hodie propo
nitur in exemplum Cum enim comparabimus viros istos Si latro
nis fidem si centurionis confessionem considero hii sup exce
llere videntur Clamabat latro dicens dne memento
mei dum venis in regnum tuum Ergo ne pro supplicium ipse
vadit in regnum suum Quis indicauit tibi quod oportebat
pati xpm et sic intrare in gloriam suam Tu qz centurio
vnde cum nosti videns q sic clamans expirasset vere in
quit hic homo filius dei erat Mira res Cognoscit
latro dei filium in ligno pendente Cognoscit centu
rio morientem Cognoscunt magi in stabulo iacentem
Et quod ipsi illi sermonibus isti muneribus confitentur Prosit
ergo nobis carissimi tanta caritas quam nobis deus ma
iestatis exibuit tanta humilitas quam suscepit tanta
benignitas quam nobis xpi humanitate apparuit Qui est benedictus

Item alius sermo bti Bnardi de Epyphania dni

Necessarium nobis fres sicut ceterarum solempnita
tum consuetudine eciam solempnitatis hodierne
vobis exponere racionem Interdum enim contra vi
cia loquimur Et genus illud sermonis pro vtile sz
diebus ceteris videtur optimus quem in re fes
tiuus aute et maxime in precipuis solempnitatibus magis
circa ea que solempnitatis sunt immorandum videtur ut
pariter et erudiatur animus et excitetur affectus Quo modo
enim celebratis q nescitis aut quo modo scitis nisi annun
cietur vobis propterea no sit molestum hiis qui sunt in le
ge periti si pro indoctis more gerimus ut exigit racio
caritatis Solempnitas igitur hodierne diei ab appa
ricione nomen accepit Epyphania quippe apparicio est
hodie ergo celebratur apparicio dni no vna sz trina
hodie enim paruulus Rex nr paucis anatiuitate diebus
transactis Stella declarante primiciis gencium apparuit
hodie qz cum iam triginta esset annorum inter populares
turbas absconditus ad yordanem babtisandus aduenit
sed testimonio dei pris innotuit. Hodie etiam cum suis
discipulis vocatus ad nupcias deficiente vino signo
admirabili sue potencie aquas in vina mutauit Sz
delectat eam que in infancia saluatoris facta est appa
ricionem diligencius intueri Quoniam et dulcissima est et
specialius hodie noscitur celebrari. Hodie ergo sicut au
diuimus in euangelica leccione magi ierosolimam venerunt
ab oriente Merito sane aboriente venerunt Qui solis
iusticie nouum nobis ortum annunciat qui letis rumori
bus totum illuminant mundum Nisi q infelix iudea quia
lucem oderat ad fulgorem noue claritatis obtenebratur
Et caligantes oculi eius coruscante radio solis et ni
multo magis excecantur. Venientes ergo aboriente magi
quid dixerunt audiamus vbi est qui natus est Rex iu
deorum Qua certa fides et nichil penitus hesitans No
querunt vtrum natus sit sz fiducialiter locuntur et interro
gant sine dubitacione vbi est qui natus est rex iudeorum
porro audito nomine Regis Rex herodes successorem sus
picatus expauit Nec mirum si turbatur herodes Sz quod
ierusalem ciuitas dei q visio pacis cum herode turbatur quis
no miretur Videte fres quantum noceat iniqua pote
stas Quo modo caput impium subiectos quoque sue conformet
impietati Misera plane ciuitas in qua regnat
herodes quoniam herodiane sine dubio particeps erit ma
licie Et ad noue salutis ortum herodiana turbacione
mouebitur Confido ego in dno q inter vos minime re
gnabit etiam si ad esse contingat q et ipsum auertat deus
Na herodiana malicia et Babilonia crudelitas est
nascentem velle extinguere religionem et alidere puulos
israhelis Si quid ad salutem pertinens si quid religionis
oritur Quicumque resistit quicumque repugnat plane
cum egypciis puulos israhelitici generis necare co
natur ymo cum herode nascentem persequitur saluato
rem Sz inchoatam prosequamur hystoriam Credo si quis
sibi conscius est huius rei studiosius cauebit de cetero
et herodianum execrabitur animum ne simile exitum sor
ciatur Ergo querentibus magis regem iudeorum Et sci
scitante ascribis herode dnice natiuitatis locum Illi
iuxta propheta nomen ciuitatis edicunt Cumque recessi
ssent magi et reliquissent iudeos Ecce stella quam
viderant in oriente antecedebat eos hic manifes
te datur intelligi Quoniam humani flagitantes consi
lium diuinum amisere ducatum et quousque ad terrenum
documentum signum celeste deserunt vn et relicto hero
de gauisi sunt gaudio magno valde Stella enim ante
cedebat eos usque dum veniens staret sup vbi erat pu
er Et intrantes domum inuenerunt puerum cum maria ma
tre eius et procidentes adorauerunt eum Vnde vobis.

hoc alienigene Neque enim inveniemus tantam fidem in israel. Sit
non vos offendit vilis habitatio stabuli Non pannorum cune
presepii Non vos paupertatis matris presencia non lactentis in
fancia scandalizat Denique apertis thesauris suis ait evan
gelista obtulerunt ei munera aurum thus et mirram
Si solum obtulissent aurum videri fortasse poterant
paupertati matris voluisse consulere ut haberet mini
num unde parvulum posset filium educare Nunc autem offe
rentes pariter aurum thus et mirram sine dubio obla
cionis spiritualis genus insinuant. Aurum enim inter di
vicias seculi videtur extollere Et preciosius gratiarum omnes
nos obtulimus salvatori Cum precioso nomine ex integro
dereliquimus substanciam huius mundi Jam vero necesse est
ut qui perfecte terrena contempsimus flagranti desiderio
celestia requiramus Sic enim offerimus et thuris odo
ramentum Quoniam minimorum ut in apocalipsi legimus Sig
nificantur oraciones sanctorum viri et propheta ait in psalmo diri
gatur inquit oracio mea sicut incensum in conspectu tuo
Sic et in alio loco legimus quia celos penetrat oracio
iusti Oracio inquam non cuiuslibet sed iusti Nam qui
avertit aurem suam ne audiat legem oracio eius erit
execrabilis Porro si iustus esse volueris et non
averteris aurem tuam a mandatis dei ne avertat ipse
aurem suam a precibus tuis Necesse est ut non solum pompas
seculi contempnas Sed et carnem ipsam castiges et subi
cias servituti Nam qui dixit Nisi quis renunciaverit
omnibus que possidet non potest esse meus discipulus
Idem ipse alio in loco ait Qui vult venire post me
abneget semet ipsum et tollat crucem suam et sequatur
me Et exponens apostolus quicunque inquit sunt christi
carnem suam crucifixerunt cum viciis et concupiscenciis Duas
igitur alas habeat oracio nostra Contemptum mundi et af
flictionem carnis Nec dubium quin celos penetret
et dirigatur sicut incensum in conspectu dei Erit enim
iugiter sacrificium et acceptabilis oblacio nostra in qua
cum auro et thure fuerit eciam mirra que licet ama
ra sit tamen perutilis est Et conservat corpus quod mor
tuum est propter peccatum ne defluens in vicium putre
fiat Hec breviter pro misticanda magorum oblacione
sint dicta Ceterum quoniam apparicione hac esse dixi
mus Quid in ea appareat dignum est ut queramus
utique secundum verba apostoli Apparuit benignitas et humani
tas salvatoris nostri dei Ecce enim in evangelica lec
cione audivimus Et intrantes domum magi inve
nerunt puerum cum maria matre eius In infantili cor
pore quod virginali fovebat in gremio Quid nisi ve
ritas suscepte carnis apparuit Et in eo quod par
vulus cum matre invenitur nisi verus homo et
verus filius hominis declaratur. Jam vero et in secun
da apparicione vide si non manifeste paterne vocis
testimonio filius dei apparebat Sane equidem ma
nifestum est ex hoc ipso et indubitabile Quoniam
dei filium necesse est esse deum Nam et filios hominum
homines et pecorum quoque fetus animalium ex eodem cum eis
genere esse nemo qui dubitat Verumtamen ut
nullus sacrilego errori remaneat locus Qui in
prima apparicione verus homo et filius hominis est
declaratus In secunda verus dei filius In tercia ve
rus deus et auctor nature probatur ad cuius nutum
natura mutatur Nos ergo dilectissimi christum ihesum di
ligamus ut verum hominem et fratrem nostrum honoremus
ut dei filium adoremus ut deum secure credamus
in eum secure ei credamus nos ipsos fratres mei Cui
nec potestas deest salvandi nos cum sit deus verus

et dei filius Nec bona voluntas cum sit tamquam unus ex nobis
verus homo et filius hominis Jam si desideratis super hiis ap
paricionibus aliquid ad edificacionem morum audire Illud
attendite quod primo omnium christus apparet puer cum virgine ma
tre ut simplicitatem et verecundiam ante omnia doceat no
bis esse querendam Nam et puerilis simplicitas est na
turalis Et cognata virginibus verecundia est omnibus
igitur in conversacionis inicio nulla magis virtus est neces
saria quam simplicitas humilis et gravitas verecunda.
Ideo salvator ad aquas babtismi constitutus omnem
iusticiam dixit esse humilitatem Cum inclinavit sub bab
tiste manibus caput tremendum potestatibus et principa
tibus adorandum Quid mirum si babtista contremuit
et non audet tangere sed excusat se dicens Ego debeo
a te babtisari et tu venis ad me Cui dominus respondit
Sine modo Sic enim decet nos implere omnem iusti
ciam id est omnem humilitatem Est autem iusticia quedam
stricta et angusta valde ita ut quam cito pedem
verteris in peccati foveam cadis Nec preponere se
equali Nec equare se prelato Huius diffinicio est red
dere unicuique quod suum est Altera iusticia est ampli
or et lacior Nec equare se pari nec inferiori se pre
ponere Sicut enim gravis superbia est preponere se
equali aut equare prelato Ita magne humilitatis
est inferiorem se exhibere equali aut equalem infe
riori Maxima et plena iusticia est inferiorem
exhibere se eciam ipsi inferiori Sicut enim summa et
intollerabilis est superbia superiori se preponere ita infe
riori se subdere est summa humilitas et plena iusti
cia Et iohannes ait Ego a te debeo babtisari de
prima fuit quia superiori se subdidit Et autem christus fecit
de plena iusticia fecit quia inferiori se subdidit
et servuli sui manibus se inclinavit Videat unus
quisque quem imitetur Studeamus et nos obsecro fratres
adimplere omnem iusticiam Ipsa est via per quam ad le
ticiam venitur Quia omnis qui se hic humiliat ibi ex
altabitur Nam leticia premium est iusticia vero meritum
et maticia ve autem hiis qui pertransgrediuntur viam qui re
licta iusticia vanam et transsitoriam leticiam querunt
Sicut enim ignis deficientibus lignis deficit Sic deficien
te mundo transsitoria leticia evanescit Beati ergo sunt
qui hic lugent quia ibi consolabuntur Unde et salvator iam
xxx annorum ad aquas yordanis venit non lavandus
sed magis aperte testimonium accepturus Hee sunt lacrime
devocionis in quibus non indulgencia peccatorum sed bene pla
citum queritur dei patris cum descendit in nos spiritus adop
cionis filiorum testimonium perhibens spiritui nostro quod sumus filii
dei Nec parum distat inter has lacrimas devocionis
etatis utique iam virilis Atque eas quas primeva etas
inter infancie vagitus emisit lacrimas utique peni
tencie et confessionis. Verumtamen longe amplius utrisque
precellunt alie quedam lacrime Quibus et infunditur
sapor vini Illas enim lacrimas vere in vinum mutari di
xerim Que fraterne compassionis affectu in fervore
prodeunt caritatis pro qua eciam ad horam tuis ipsius in
memor esse sobria quadam ebrietate videris Ad laudem
et gloriam sponsi ecclesie domini nostri ihesu christi Qui est benedictus.

Sermo beati bernardi prima dominica post octavam Epyphanie

In leccione sancti evangelii hodie fratres audivimus
Quia dominus noster invitatus ad nupcias. Faciamus ergo quod
alibi monet Et studeamus similes esse hominibus
expectantibus dominum suum quando revertatur a nupciis
Nam teneri carucam in agro vendenti aliquid vel emen
ti in foro non dicamus quid expectas Neque enim simi
les sunt expectantibus Ei vero que videmus ante ja
nuam stare pulsare crebrius sepius ad fenestras

1

suspiri

suspice nichil miru si dr quid expectas Illi g° sut simi
les expectantibus Qui no surda aure audierut va
cate et videte qm ego su deus veniet dns expectati
bus eu in veritate Qualis fuit qui dixit Expectans
expectaui dnm veniet tamq reutens a nupcijs in
ebriatus vino caritatis z immemor iniquitatu nraz
veniet no expectatibus tamq reutens a nupcijs tamq
potens crapulatus a vino ve ebrius z i memor mise
racionu suaz Tuc em taqua ad illos obliuisset in
sereri deus hoc modo no tu de nuptibus nupcijs qua p
coz occasione dicta sut Jam vo sequamur vna cu
discipulis dnm ad nupcias eutem vt videntes q fac
turus est pariter credamus in illu .. Deficiente vino
dixit mater ihu ad eu fili vinu no habent Compassa
est em coz verecudie sicut micors sicut benignis
sima Quid de fonte pietatis pcederet nisi pietas
Nonne qui pomu in manu sua tenuit dimidia die
reliqua diei parte pomi suabit odore Quid g° mi
ru si pietate exhibent viscera pietatis in quibus
nouem menssibus vtus pietatis requieuit Na ante
mente eius repleuit qua ventre et cu pcessit ex
vtero ab aio no recessit Durior forte z austeior
videri posset responssio dni sed nouerat ille cui
loquetur Et quis loquetur illa no ignorabat Deniq
ut scias quodo responssu ipm accepit aut quatu
de filij benignitate psupserit dicit ministris Quodcuq
precepit vobis facite .. Erat aute ibi lapidee ydrie
sex posite has nunc ydrias purificadis veris iudeis
no litera s spu necesse habemus apponere vel magis
appositas demirare Quia em no du pvenit eccle
sia ad pfecta purificacoim qm sibi xpus ea exhibe
bit gloiosam no habentem macula vel ruga vel
aliquid huius modi multis interim purificaconibus
opus habet Quatenus sicut habudat pcca habu
det z indulgentia sicut multiplicatur miseria sic
et mia Nisi q no sicut delictu sic z donu Gra eni
no solu peccata lauat s et mita donat. Sex igitur
ydrie posite sut his qui post babtismu in peccata
labutur de his em loquimur quia de his sumus Exuimus
tunica veterem s heu peius reinduimus ea Lauimus
pedes nros s peius inquinauimus eos Sicut g° q alius
inquinauerat lauit alius sic inquinatos a nobis
lauari opus est z a nobis Aliena lauit aqua quos
culpa inquinauerat aliena Nec tamen sic aliena
dixerim ut nege et nram alioqn nec inquinaret
Sz aliena est quia in adam omes nescientes pecca
uimus Nostra qz z si in alio nos tamen peccauimus. et
nobis iusto dei iudicio imputabitur licet occulto.
Vez tamen ut iam no sit q causeris o homo Contra
inobediencia ade datur tibi obediencia xpi vt
si gratis venundatus es gratis ecia redimaris Ab
vno hoie in te manauit macula qua inquinatus
es A xpi late manauit aqua qua mudatus es.
Nunc iam inquinatus culpa ppa Etia ppa aqua mu
daberis ab illo tamen et p illu qui solus est pur
gacione faciens peccatoz. Prima igitur ydria z pma
purgacio in conpuccione est de qua legimus q in qua
cuqz hora ingemuerit peccator omn iniquitatu
eius no recordabor Secuda vero confessio est Oia
siquide in confessione lauatur Tercia largicio helemo
sinaz hic em habes in euagelio date helemosinaz
et oia munda sut vobis Quarta Remissio iniuriaz
Sedm q orates dicimus dimitte nobis debita nra
sicut z nos dimitimus Quinta est aflictio corporis vn
vn orantes dicimus audi p abstinencia deo canamus glam
Sexta est obediencia preceptoz sicut audierut apli q vti
nam audire mereamur z nos Ja vos mudi estis pter
smone que locutus su vobis. hec sut ydrie posite in
purificacoz nram que vacue sut z plene vento si pma
in gloia obsuatur Aqua repletur si timore dei cus
todiatur Quoniam timor dni fons vite Aqua em est
timor dni z si minus sapida s optime refrigerans aiaz
noxijs desiderijs estuate Aqua est que iacula inimici
ignita possit extinguere Na nec illud dissonat q Aqua
semp yma petit et timor ad yma cogitacoim deducit
et in i ferioribus moratur atqz horreda loca pauida mete
colustrat iuxta illud vadam ad portas inferi Sed di
uina utute aqua mutatur in vinu qm pfecta caritas
foras mitit timore dicuntur ante lapidee ydrie non
tantu pt duricia qua pt stabilitate. Capietes
singule metretas binas vl ternas Due metrete
duplex timor ne forte trudi in gehenam ne forte
ab etna vita contingat excludi Sz quia de contingenti
futuro sut ista z blandiri sibi potest aia dices post
qua aliquadiu in voluptatibus tuis vixeris ages
penitencia et nec istam carebis nec phibis in illa
Bonu est adhiberi et terciu qui vtiqz spualibus notus
est eo vtilior quo de psenti est Si quide forti cibo
egent qui manu miserut ad fortia vinat de paleis
egypti qui deseruiut in opibus luti z lateris nobis
forcior cibus est necessarius qm grandis nobis re
stat via ut ambulemus in fortitudine cibi illius.
Ipe est panis angeloz panis viuus panis cotidia
nus hic est de quo nobis pmissu est Quia cetuplu
accipiemus in hoc seculo Sicut em mercenarijs
et cibus cotidianus datur in ope z merces suatur
in fine Sic dns vita etna in fine reddet z interi
centuplu repmittit z exibet Quid g° miru si timet
ne pdat hac graciam qui iam consecutus est ea hec
est metreta tercia qua sub dismucione signater posuit
eo q no omi sit quia nec omnibus centuplu repmisse
s solis qui oia reliqrut .. Inopibus dni fres et mi
nus capaces aios exterior consideracio pascit et qui
magis exercitatos habet senssus solidiore intus cibu
inuenirit Sut em et exteriori specie delectabilia
et interiori utute multo delectabiliora No sic apud
patres veteris testameti reperies Na in opibus
coz decora z delectabilis est significacio mistica
ipa tamen si p se considerentur inuenietur aliqn mi
nus digna ut sut facta Jacob adulteriu dauid et
multa similia Audistis g° hodie miraculu factum
in nupcijs cicius vtiqz signoz dni Cuius z historia est
satis amirabilis z significaco amplius delectabi
lis Magnu em diuine maiestatis indiciu fuit ad
nutu dni aqua in vinu converti Sz est alia multo
melior mutaco dextere excelssi qua in ista pfi
guravit Omes em nos ad spuales nupcias voca
ti sumus in quibus vtiqz sponssus est xpus dns vn
canimus in psalmo et ipe tamq sponssus pcedens
de talamo suo Sponssa vo nos ipi sumus Si no vo
bis videbitur incredibile et omes simul vna spo
sa z aie singuloz quasi singule sponsse Sz qm hoc
sentire poterit fragilitas nostra de deo suo q
eo affectu nos diligat quo diligitur sponssa
a sponsso Multu em hec sponssa a sponsso suo in
ferior genere inferior specie inferior dignitate
Ac tamen pter ethiopissam istam de longinquo filius

eterni regis aduenit Et ut sibi desponsaret illa eciam
mori pro illa non timuit Moyses quidem ethiopissam duxit
uxorem sed non potuit ethiopisse mutare colorem Christus
vero quam adamauit ignobilem et fedam gloriosam sibi exhi
buit ecclesiam non habentem maculam neque rugam Quid mur-
muret aaron et maria non noua sed vetus non mirum
dum que erat solicita ne quid de esset in nupcijs Vos
autem ut dignum est ministrantibus sacerdotibus et synagoga
toto affectu in graciarum actione versemini Unde enim
tibi hoc o humana anima ut sit sponsus tuus in quem
desiderant angeli prospicere cuius pulcritudinem sol et lu
na mirantur Quid retribues domino pro omnibus que retri
buit tibi ut sis socia mense socia regni socia deni
que thalami ut introducat te rex in cubiculum suum
Quam de latere suo te formauit quando pro te obdormiuit
in cruce propter te adeo patrem exiuit et matrem synago
gam dereliquit ut adherens ei unus cum eo spiritus effi
ciaris Et tu ergo audi filia et vide et obliuiscere
populum tuum et domum patris tui desere carnales affec
tus seculares mores disce abstinere a prioribus
vicijs consuetudines noxias obliuiscere Iam enim des
ponsata es illi iam nupciarum cena in celo paratur Sed
numquid ibi vinum deficiet Absit hic enim sepe vi
num deficit id est gracia deuocionis et feruor caritatis
Quociens in necesse est fratres post lacrimosas quin
monias vias Exorare misericordiam ut suggerat suo
benignissimo filio quia vinum non habetis Sed quid non
moueat quod in nupcijs illis responderit dominus Sciscie
matri sue dicens Quid mihi et tibi est mulier quantum
ponemus modum Sed manifeste iam video quod non velud
indignans aut confundere volens virginis matris tene
ram verecundiam dixeris Quid mihi et tibi Cum venienti
bus ad te iuxta matris precepta ministris nichil cunc
tatus facias quod illa suggessit Ut quid ergo fratres sic
respondeat nisi utique propter nos ut conuersos ad domi
num iam non sollicitet carnalium cura parentum Et neces
situdines ille non impediant exercitium spirituale postquam
quam enim relinquimus nos met ipsos multo magis
ab eorum sollicitudine liberi sumus In legimus fratrem
quendam in heremo conuersante Cum ad eum carnalis
frater auxilij gracia aduenisset Respondit ut iret
ad alterum quia ille utique iam obiisset mirante illo
se quod mortuum esse respondit Optime ergo nos
docuit dominus ne solliciti simus super propinquis carnis
nostre plusquam religio postulet quando ipsi matri
et tali matri respondit quid michi et tibi est
mulier Sic et in alio loco cum diceret ei quidam Ecce
ecce mater tua et fratres tui foris stant Respondit que est
mater mea et fratres mei Ubi modo sunt qui tam
carnaliter et inaniter super carnalibus propinquis suis
solent esse solliciti hac si adhuc viueret et ipsi
cum eis Sed videamus iam quid sequitur Erant autem
ewangelista ydrie sex posite secundum purificationem
iudeorum Vel ex hoc potes manifestius aduertere
non plenitudine sed preparacione nupciarum esse ubi
minium adhuc opus est purificatione desponsacionis
ergo iste nupcie sunt non copulacionis Absit enim
in illis nupcijs fore vasa purificationis quando gloriosa
sibi christus exhibebit ecclesiam non habentem maculam
neque rugam ubi enim non erit macula que puri
ficacio erit necessaria Nunc utique purificandi tempus
est quando nemo mundus a sorde nec infans cuius est
vita unius diei super terram Queramus ergo sex ydrias
in quibus hec purificacio iudeorum id est confitencium
fiat Nam si dixerimus quia peccatum non habemus nos
ipsos seducimus Econtra si confiteamur peccata nostra non de
erunt veris iudeis purificationis ydrie quando fidelis
est deus qui dimittat nobis peccata et emundet
nos ab omni iniquitate Ego quidem sex ydrias

sex obseruancias arbitror esse Quas ad purificanda con
tencium corda sancti patres instituerunt Prima siquidem
ydria est Continencia castitatis qua diluitur quid
quid ante luxuria inquinauit Secunda est ieiunium ut quidquid ma
culauerat crapula mox abstinencia mundet Tercia est
labor manuum ut quidquid per ociositatem que est inimica anime
multas sordes contraximus in sudore multo abluamus
Quarta est vigiliarum obseruancia ut quidquid per sompnolenciam
multa deliquimus media nocte surgentes ad confitendum
domino abluamus Quinta ydria est Silencium ut quidquid
lingua nostra per vaniloquia et mendacia per vaniloquia
licie detractacione inquinati sumus per hijs omnibus cum silencio
abluamus Sexta ydria est disciplina qua non nostro ar
bitrio sed alieno viuimus ut deleatur quod quod in indiscipli
nate viuendo deliquimus Lapidea sunt hec dura sunt
sed necesse habemus in hijs lauari Ac tamen meo quidem dicitur
lapidee non solum duricia sed multo melius soliditas
potest intelligi quia non lauat hec nisi firma stabilitate
perm ansermit Ait ergo dominus ad ministros implete ydrias aqua
Quid sibi vult istud domine ministri solliciti sunt de vini
penuria et tu dicis implete ydrias aqua Sic omnino
sic suspiranti Iacob ad Rachelis amplexus Lya apre
supponitur Nobis fratres qui ministri sumus precipitur imple
te ydrias aqua quociens deest vinum Ac si dicatur
Illi deuocionem desiderant vinum requirunt feruorem flagi
tant sed non dum venit hora mea implete ydrias aqua
Que est ista aqua Sapiencie salutaris et si non adeo suauis
ubi fons vite et inicium sapiencie timor domini dicitur ergo mi
stris incutite metum et spiritum timoris non tam vasa quam
corda replete Quia ut ad caritatem perueniat iniciandi
sunt a timore ut dicant et ipsi A timore tuo domine concepimus
et parturiuimus spiritum salutis Sed quomodo implebuntur ydrie
predixerat enim ewangelista capientes singule metretas
binas uel ternas Que sunt due metrete que vel terna
binas utique duplex timor primus ne cruciemur in gehenna Secundus ne
excludamur a visione dei Tercius ne deseramur a gracia dei
ut sibi delictis homo labatur cotidie de malo in peius Nam
ad iussus timorem istum non est in sibi blandiatur anima sine
de minori quantitate peccati sine de emendacione futura
talibus enim blandimentis impeditur aliquis domino prima ge
talibus enim blandimentis impedimus ut obserue
nerit timoris Iubemur ergo implere ydrias aqua ut obserue
tur mandata domini in timore Que tunc mutatur in vinum
cum timorem expellit caritate et implent omnia feruore
spiritus et iocunda deuocione ad laudem sponsi ecclesie Qui est benedictus

Sermo beati Bernardi de Conuersione Sancti pauli apostoli

Merito quidem dilectissimi Conuersio doctoris
gencium ab vniuersitate gencium festiuis hodie
gaudijs celebratur Multos enim ab hac radi
ce ramos prodisse videmus Conuersus paulus
conuersionis minister factus est vniuerso mundo Et
multos quidem predicacionis officio conuertit ad dominum Nunc
sed felicius in ipso viuens adhuc non cessat ab homi
conuersione dico autem exemplo oracione et doctrina propterea
deinque conuersionis eius memoria frequentatur Quia et ipsa
memoratibus utilis inuenitur In hac enim memoria
et peccator spem venie concipit ut prouocetur ad penitenciam
tenciam Et qui iam penitet perfecte conuersionis accipit
formam Quis vltra desperet pro magnitudine cuius
libet criminis cum quidem Saulum audiat adhuc spirantem
minarum et cedis in discipulos domini subito factum vas
eleccionis Quis dicat iniquitatis pondere pressus a sur
gere iam ad studia meliora non valeo quando in ipso iti
nere quo sanguinem sitiens christianum dirum toto pectore
virus persecutor crudelissimus repente mutatus est in pre
dicatorem fidelissimum Magnifice siquidem in hac vna

gressione et nunc magnitudo et efficacia gratie commendatur Subito ait lucas circumfulsit eum lux de celo Que inestimabilis dignacio pietatis illustrat celesti fulgore a foris ita
adhuc luminis incapacem Et vox facta est lucis et vocis
testimonia facta sunt credibilia nimis Sic nimirum et
in iordane super caput domini columba apparuit et vox sonuit
Saule saule quid me persequeris Vere deprehensus est saulus
non est dissimulandi locus non est facultas ulla negandi Innumeris sunt epistole crudelissime legacionis auctoritas execranda potestatis iniqua Quid me persequeris
inquit An non persequebatur christum qui christi membra trucidabat in terris Aut vero persecuti sunt christum qui sacratissimum illud corpus crucis affixere patibulo Et non persequebatur eum qui adversus corpus eius quod est ecclesia
odio furebat in quo denique si ipsum sanguine dedit
in precium redempcionis animarum non tibi videtur graviore
a beo sustinere persecucione Qui suggestione maligni
exemplo pernicioso scandali occasione avertit a beo animas
quas redemit quam a iudeo qui sanguinem illum fudit
Agnoscite dilectissimi et expavescite consorcia eorum qui
salutem impediunt animarum horrendum penitus sacrilegium
quod et ipsorum videtur excedere facinus qui domino maiestatis
manus sacrilegas iniecerunt Videbatur iam cessasse
persecucionis tempus sed uti palam factum est iniqua de est
persecucio christiano sed neque christo Et nunc quod gravius est ipsi christum
persequuntur qui a beo utique christiani dicuntur Amici tui et
proximi tui christe adversum te appropinquaverunt et steterunt
coniurasse videtur contra te universitas populi christiani
a minimo usque ad maximum a planta pedis usque ad verticem
non est sanitas ulla Egressa est iniquitas a iudicibus
vicariis tuis qui videntur regere populum tuum Non est
iam dicere ut populus sic sacerdos quia nec sic populus ut sacerdos heu heu domine deus Quia ipsi sunt in persecucione tua primi qui videntur in ecclesia tua gerere principatum Arcem syon occupaverunt et apprehenderunt
municiones et universam deinceps libere et potestative tradunt incendio civitatem Misera eorum conversacio plebis tue miserabilis subversio est Atque utinam sola hac
parte nocerent Esset forte qui divina premonitus exhortacione daret operam ipsorum non imitari exempla
sed observare precepta Nunc autem dati sunt sacri gradus
in occasione turpis lucri et questum estimant pietatem Copiosissime siquidem inveniuntur esse pietatis
in accipienda animarum cura et de animarum salute novissima cogitacio est An vero salvatori animarum gravior ulla esse poterat persecucio Iniqua agunt et ceteri contra
christum multi quod sunt nostris temporibus antichristi merito
tamen et crudeliorem eam censet persecucionem qui accepit
beneficiis et graviore sentit persecucione qua propriis
sustinet ministris licet alii multi contra preciosorum
salutem multifarie multisque modis et variis occasionibus agere videantur Hec salvator patitur et dissimulat Propterea dissimulemus nos quod necesse est et sileamus
interim maxime quod de prelatis nostris magistris ecclesiarum
Sic nimirum sic placet et ipsis ut evadant nunc humana
iudicia veniat quod semel iudicium grave hiis qui presunt ut potenter paciantur tormenta potentes Vereor
dilectissimi ne quis forte sit et in nobis domini persecutor
Quia manifesta docuit racio impedire salutem esse persequi salvatorem Quas ego de salute anime mee fratri
illi gratias agere possum qui in me primat detractionis sue
venenum merito detractores deo odibiles describuntur
tamquam persecutores Quid et hiis qui exemplo suo ad remissius agendum ceteros provocant Aut singularitate turbant aut inquietant curiositate et murmuracione molestant aut quocumque modo contristant spiritum dei qui in eis est.

scandalisans unum de minimis istis qui credunt in eum Nonne
hic manifeste persequitur christum Ut ergo persecutor et nomen
et crimen longe sit semper a nobis obsecro vos dilectissimi benignos semper et mites exhibeamus nos invicem
supportantes in omni paciencia et ad id quod melius est et
perfectius alter utrum provocantes Quis enim minus sufficere
sibi putat non persequi dominum si non obsequitur Duo denique
si quis sit pusillanimis est ut satis sibi reputet non
persecutorem esse nec coadiutorem dei audiat quod ipse loquatur Qui non est mecum contra me est et qui non colligit
mecum dispargit Saule saule quid me persequeris Et
ille quis es domine Hic profecto datur intelligi quia vere circumfusa erat illa claritas non infusa Audiebat paulus
vocem domini sed faciem domini non videbat qui erudiebatur ad
fidem et ut ipse postea docuit fides ex auditu Quis
es inquit ignotum quidem persequebatur et ideo consecutus
est misericordiam quia ignorans hoc fecit Discite ex hoc fratres
iustum iudicem dominum Non modo quid fiat sed quo animo fiat
considerate Et cavete deinceps ne quis parva reputet qualibet parva scienter delinquere convincatur Nemo dicat in corde suo levia sunt ista non curo corrigere non est magnum si in hiis maneam venialibus parvisque peccatis Hec est enim dilectissimi blasfemia in spiritum sanctum blasfemia irremissibilis paulus quidem blasfemus sed non in spiritum sanctum quia ignorans
fecit Non in spiritum sanctum dixit blasfemiam et ideo consecutus est misericordiam Quis es domine et dominus ad eum Ego sum
ihesus nazarenus quem tu persequeris Ego sum de quo in
lege tua legis predictum quod nescis impletum Quia nazarenus vocabitur Et ille domine quid me vis facere hec
plane fratres perfecte conversionis est forma paratus sum
et non sum turbatus ut custodiam mandata tua domine
quid me vis facere O verbum breve sed plenum sed efficax sed dignum omni accepcione Quam pauci inveniuntur in hac
perfecte obediencie forma Qui suam ita abiecerint
voluntatem et ne ipsum quidem cor proprium habeant ut non quod ipsi
sed quid dominus velit omni hora requirant dicentes sine
intermissione domine quid me vis facere Et illud samuelis
loquere domine quia audit servus tuus Heu plures
habemus illius ceci quam apostoli imitatores Quid vis
ait dominus ad cecum illum ut faciam tibi Quanta est misericordia
tua domine quanta est dignacio tua Siccine dominus quesivit ut faciat servi voluntatem Vere cecus ille quia
non consideravit non expavit non exclamavit absit
hoc domine tu magis dic quid me facere velis videtis
fratres quia vere necessaria erat hoc in loco conversio Sic
profecto sic multorum usque hodie pusillanimitas et perversitas exigit ut ab eis queri oporteat quid vis ut
faciam tibi Non ipsi querant domine quid me vis facere Considerare necesse habet minister et vicarius christi quid sibi precipi velint non ipsi considerant que voluntas sit preceptoris Non est eorum obediencia plena non in omnibus
parati sunt obsequi non preciosa proposuerunt sequi eum
qui non suam sed patris venit facere voluntatem discernunt et diiudicant eligentes in quibus obediant
in pauci huiusmodi itaque et si tollerari videatur ac
more geri infirmitati sue proficiat obsecro prudencia atque semper parvulos invenire Ne quis forte audiat
Quid debui vobis facere et non feci Et abutentibus paciencia
et benignitate prelati fiat eis cumulus iuste dampnacionis Domine quid me vis facere Et dominus ad illum Surge et
ingredere civitatem ibi dicetur tibi quid te oporteat
facere O sapiencia suaviter vere universa disponens Cum
cum tu loquaris erudiendum mittis ad hominem ut socialis vite commendetur utilitas et edoctus per hominem discat
et ipse secundum graciam sibi datam hominibus subvenire
Ingredere civitatem videtis fratres non sine divino

consilio factum esse ut hac monasterii ciuitate ingrede-
remini diuinam discere voluntatem plane qui te salubriter
terruit et cor tuum conuertit ad desideranda sua voluntate ipse
tibi dixit Surge et ingredere ciuitatem Sed audi quam ma-
nifeste in hiis que secuntur voluntaria simplicitas et christia-
na commendetur mansuetudo Apertis oculis nichil videbat
ad manus trahebatur ab hiis qui comitabantur O quam felix ce-
citas qua male quidam illuminati in preuaricacione tandem
in conuersione oculi salubriter excecantur Sane quod triduo paulus
sine cibo manet persistens in oracione Ad eos maxime pertinet
qui nouiter seculo abrenunciantes nec dum in celesti
consolacione respirant Sustineant ergo et ipsi dominum in omni pa-
ciencia orent sine intermissione petentes querentes pul-
santes quia exaudiet eos pater celestis in tempore oportuno Non
obliuiscetur in finem Si triduo sustinueris non habes quod ma-
duces confide quia misericors dominus ieiunum te non dimittet Ex inde
iubetur ananias manus imponere saulo sed tanquam bene
eruditus non continuo acquiescit Vidit ait dominus virum in-
ponentem sibi manus ut visum recipiat Fratres paulus
hoc cum vidisset non continuo illuminatus est Nunquid non ex-
pectauit ananie manum quem venturum eum forte in sop-
nis preuidit Hec dico carissimi quia vereor ne quis forte sit
inter vos qui solo se sompnio presumat illuminatum esse nec
eam paciatur ad manum trahi sed solus se ingerat de
cura aliorum cum nec dum perceptum est ut videat et proui-
deat aliis qui apertis oculis nichil videt Quid hoc
presumere temptat nisi quia meditatur in anima et quasi
vana sompnia sectatur Caueamus ab hoc vicio fratres pro-
pter quod in nobis est abiecti eligamus esse et ad manus tra-
hi Conuersus est hodie paulus immo saulus conuersus est
versus in paulus siquidem factus est tanquam ille par-
uulus de quo dominus ait Nisi conuersi fueritis et efficiamini
sicut paruulus iste non intrabitis in regnum celorum forte
cum se ipsum dicebat Quia ipse erat paruulus qui da-
tus est nobis Ad paruulum igitur conuersio tua ut discas
paruulus esse tu quoque dum conuerteris paruulus fias hoc est
mitis et humilis corde Gemina paruitas humilitas et
mansuetudo Illa interior ista exterior Ceterum mansue-
tudo quam exterior est paruitas et ob hoc est manifestior
et triplex nobis in hac conuersione commendatur Triplici si-
quidem velud ariete mansuetudo nostra pulsatur Verborum
iniuriis dampno rerum corporis lesione In hiis tribus omnis
exhibicio paciencie omnis exercitacio mansuetudinis proba-
ta illa est virtus qua nichil horum videtur conuenire potu-
isse Considerare libet quemadmodum paulus singulis omnibus
in ipsa statim conuersione sua temptatus vel iam paruulus mu-
tatus est in hac parte mitis et paciens Saule saule
quid me persequeris durum est tibi contra stimulum calcitrare
durum equidem verbum increpatorium et plenum comminacione
Sane quod ad corpus pertinuit concussus est et prostratus int-
erim Ac vero et dampno probatus est et valde siquidem
et ipsum ei lumine ablatum est oculorum et apertis oculis ni-
chil videbat et tamen hec omnia in magna mansuetu-
dine sufferebat Ut pudeat eos qui conuersi esse debue-
rant vel in dampno rerum vel in verborum iniuriis inueniri
peruersos penitus et aduersos cum tamen humilitate et
mansuetudine discere debent a domino ihesu christo Cui est honor

Sermo beati Bernardi de purificacione sancte marie virginis

Hodie templi dominum in templum domini virgo
mater inducit Joseph quoque sistit domino non
suum sed eius filium dilectum in quo ei bene
complacuit Agnoscit iustus quem exspecta-
bat Anna quoque vidua confitetur Ab hiis quatuor
primo hodierna processio celebrata est que postmodum
exultacione vniuerse terre in omni loco et ab omni gente
celebraretur Nec sane mirum si tunc fuit parua quia
quidem paruus erat qui suscipiebatur Nullum ibi locum
peccator habuit omnes iusti omnes sancti omnes fuerunt
perfecti Sed nunquid hos tantum saluabis domine Crescat corpus
crescat et in spacio homines et iumenta saluabis domine quemadmodum
multiplicasti misericordiam tuam deus In secunda iam processione precunt
turbe et turbe secuntur nec virgo portat sed asellus Neminem
itaque dedignatur nec ipsos quidem qui computruerunt tanquam iumenta
in stercore suo Non dedignatur inquam sed si apostolorum vestime-
ta non desint si doctrina eorum si morum iusticia si obedien-
cia si caritas cooperiat multitudinem peccatorum ex hoc iam pro-
cessionis sue gloria non censebit indignos Magis vero
et ipsam que tam paucis collata videtur nobis quoque ab
ipso est reseruata Cum ni reseruaret posteris quam et p-
rogauit antiquis Dauid rex et propheta exultauit ut
videret diem istum vidit et gauisus est Alioquin si non vi-
derat vnde psallebat Suscepimus inquit deus misericordiam tuam
in medio templi tui Suscepit hanc misericordiam dominus Dauid
suscepit symeon suscepimus et nos et quicunque sunt pre-
ordinati ad vitam Siquidem christus heri hodie et in secula
In medio enim templi misericordia est non in angulo aut di-
uersorio quia non est personarum accepcio apud deum In medium
positum offertur omnibus et nemo illius expers nisi qui
renuit Quin tuus est non videbit mortem donec vi-
derit christum domini ut securus dimittatur in pace Quid
ni dimittatur in pace qui christum habet in pectore Ipse est
enim pax nostra qui per fidem habitat in cordibus nostris
Tu quomodo exibis anima misera hinc que ducem itineris
illum ignoras Ignorancia enim dei quidam habent vnde
hoc Nempe quia lux venit in mundum et dilexerunt
homines magis tenebras quam lucem Et lux inquit in
tenebris lucet et tenebre eam non comprehenderunt Ac si di-
cat et in plateis diuiduntur aque et alienus non bibit
ex eis Et misericordia in medio templi est nec tamen accedunt
quos manet eterna dampnacio Quid dicimus verum stat o
miseri que vos nescitis ut morientes ante quam vi-
deritis christum domini et non in pace dimittamini sed pocius
rapiamini a rugientibus preparatis ad escam Eramus enim et
nos natura filii ire sed consecuti sumus misericordiam Cum filii ire
filii et qua misericordiam consecuti sumus Nempe filii ignorancie
ignauie et captiuitatis Et consecuti sumus sapienciam vir-
tutem et redempcionem Quorum si iam salui sumus ab hac triplici
ira per christum qui factus est nobis sapiencia a deo patre iusti-
cia et sanctificacio et redempcio Quanta nobis vigilancia
opus est dilectissimi ne forte quod absit inueniatur
nouissima nostra peiora prioribus si demo contingat iterum
incidere ut pote qui non natura iam sed propria voluntate
filii ire simus Amplectamur itaque misericordiam quam in medio
templi suscepimus et cum beata anna non discedamus a
templo Templum enim domini sanctum est quod estis vos ait
apostolus denique in cordibus vestris per fidem habitat christus
Hoc templum eius et hec sedes eius Nisi forte excidit
vobis quod anima iusti sedes est sapiencie Quorum ergo frequenter
cupio admonere fratres meos obsecro et nunc Non ambu-
lemus in carne ne displiceamus deo Non simus amici huius
seculi ne dei constituamur inimici Resistamus quoque diabo-
lo et fugiet a nobis ut libere iam ambulemus in spiritu et
in corde sit conuersacio nostra Siquidem et corpus quod corrumpitur
aggrauat animam et terrena inhabitacio sensum multa
cogitantem deprimit ut ad celestia non assurgat vnde et
sapiencia huius mundi stulticia est apud deum Porro in corde
suscipitur misericordia in corde habitat christus in corde loquitur
pacem in plebem suam et super sanctos suos et in eos qui conuertuntur
ad cor Gracias redemptori nostro qui tam copiose pre-
uenit nos in benediccionibus dulcedinis Sacratissime
tis infancie sue gaudia nostra multiplicas Celebra-

tis siquidem paulo ante natiuitate circumcisione apparicione
eius. festus hodie nobis oblacionis ipius dies illuxit
Hodie namque placabilis et deo placens hostia virgineis
manibus offertur in templo portatur a parentibus a senio
ribus expectatur. Offerunt yoseph et maria sacrificium matu
tinum Symeon et anna suscipiunt. Ab hiis quatuor celebra
ta processio est que per quatuor orbis clymata solempnibus
hodie gaudiis ad memoriam reuocatur. Quia igitur festi
ua hodie et nos ipi acturi sumus processione Non inutile
arbitror modum ipius et ordinem diligencius intueri
Processuri sumus bini et bini candelas habentes in mani
bus ipas quidem succensas nec quolibet igne sed qui prius in
ecclesia sacerdotali benediccione fuerit consecratus Ad hoc fu
turi sunt in processione nostra nouissimi primi et primi nouissi
et cantabimus in viis domini quoniam magna est gloria domini Me
rito sane bini et bini procedimus Sic enim ob commendacionem
fraterne caritatis et socialis vite missos a saluatore discipulos
euangelia sacra testantur. Turbat processionem si quis solita
rius incedere curat Nec sibi soli nocet sed eciam ceteris
est molestus hii sunt qui segregant se ipos animales spiritum non
habentes nec soliciti seruare vnitatem spiritus in vinculo
pacis Iam vero sicut non est bonum esse hominem solum sic in
conspectu domini vacuum apparere prohibitum est Cum enim argua
tur ociositatis ipi quoque quos nemo conduxit qui iam
conducti sunt si ociosi inventi fuerint quid merebuntur Fides
quippe sine operibus mortua est Ipa denique opera nostra
in feruore agenda sunt et in desiderio cordis ut sint luce
ne ardentes in manibus nostris Alioquin timendum est ne for
te tepidos nos euomere incipiat Qui in euangelio
loquitur dicens Ignem veni mittere in terram et quid volo nisi
ut ardeat hic plane sacer et benedictus est ignis quem
pater sanctificauit et misit in mundum. Habet enim et aduersa
rius noster ut potentissimus diuinorum operum emulator ignem
suum et ipe Ignem concupiscencie carnalis Ignem inuidie et
ambicionis quem saluator in nobis non accendere sed extin
guere venit denique si quis huc alienum ignem in domino of
ferre presumpserit sacrificio et si patrem habeat aaron morie
tur in iniquitate sua porro super hec omnia humilitatis vir
tus est necessaria ut honore preueniamus inuicem ne mo
do priores sed ipos minores sibi quisque preponat quem
minorum humilitatis perfeccio est et iusticie plenitudo In qui
bus omnibus si quis forsitan proficere dissimulat et proficisci
deuitet in virtute nouerit quoniam quisquis huiusmodi est in sta
tione non in processione se esse immo vero et in regressio
ne quoniam in via vite non progredi regredi est Cum
nichil in eodem statu permaneat porro profectus noster in
eo consistit ut sepius me dixisse memini ut nunquam arbi
tremur nos apprehendisse sed semper extendamur in ante
riora conemur incessanter in melius et in profectu nostrum
diuine misericordie obtutibus iugiter exponamus. Nam hodie
celebramus purificacionem beate marie semper virginis Que
secundum legem moysi facta est transactis a natiuitate
domini xl diebus In lege enim scriptum erat ut mulier
que suscepto semine peperisset filium inmunda septem
diebus octauo circumcideret puerum deinceps ablucioni
et purificacioni intenta abstineret ab ingressu te
mpli xxxiii diebus Quibus expletis offerret filium domino
cum muneribus Sed quis non aduertat in ipo sentencie huius
inicio liberam matrem domini ab hoc precepto putas enim
quod dicturus moyses mulierem que peperisset filium inmun
dam esse non timuerit super matre domini blasfemie
crimen incurrere et idcirco premisit suscepto semine
Alioquin nisi pariturum preuidisset sine semine virginem
Que necessitas erat de suscepto semine fieri mencionem
patet itaque quod lex ista matrem domini non includit Que
non suscepto semine filium peperit Sicut predictum fuerat
per ieremiam quia nouum faciet dominus super terram Quis quo
niam mulier inquit circumdabit virum non ab altero viro
virum suscipiet non humana lege concipiet hominem sed
intra viscera intacta integra virum claudet Ita sane
ut intrante et exeunte domino iuxta alium prophetam porta
orientalis clausa iugiter perseueret putas ergo non
poterat moueri animus eius et dicere Quid michi opus
est purificacione Cur abstineam ab ingressu templi
Cur non ingrediar templum que peperi dominum templi
Nichil in hoc conceptu nichil in partu impurum fuit ni
chil purgandum nimirum cum proles ista fons puritatis sit
et purgacionem venit facere delictorum Quid in me legalis
purificet obseruacio que purissima facta sum ipo partu in
maculato Vere o beata virgo vere non habes causam nec ti
bi opus est purificacione sed nunquid filio tuo opus erat cir
cumcisione Esto inter mulieres tamquam vna earum nam
et filius tuus est in numero puerorum Circumcidi voluit et
multo magis velit offerri Offer filium virgo sacra et
benedictum fructum ventris tui domino representa offer
ad nostram omnium reconciliacionem hostiam sanctam deo placentem
omnino acceptabit deus pater oblacionem nouam et preciosissimam
hostiam de qua ipe ait hic est filius meus dilectus in quo
michi bene complacui Sed oblacio ista fratres satis delicata
videtur vbi tantum sistitur domino redimitur auibus et illico
reportatur Veniet tempus quando non offeretur in templo nec inter
brachia symeonis sed extra ciuitatem inter brachia crucis
veniet quando non redimetur alieno sed redimet alios san
guine proprio Illud enim erit sacrificium vespertinum istud est
matutinum Istud enim iocundius sed illud plenius De utro
que tamen potes accipere quod propheta predixit Oblatus est
quia ipe voluit Nam et modo oblatus est non quia
opus habuit Non quia sub legis edicto fuit sed quia vo
luit Et in cruce similiter oblatus est non quia iudeus preua
luit non quia ipe meruit sed quia voluit Sed quid nos fratres
offerimus aut quid retribuemus ei pro omnibus que retribuit
nobis Ille pro nobis se ipm obtulit Et nos ergo nosmet
ipos ei offeramus Quis michi tribuat ut oblacionem meam
dignetur maiestas tanta suscipere Duo minuta habeo
domine corpus et animam vtinam hec tibi perfecte possim
in sacrificium laudis offerre Bonum enim michi longe quam
gloriosius atque vtilius est ut tibi magis offerar quam
deserar michi ipi fratres mortuo domino iudeus mortuas
hostias offerebat Sed iam viuo ego dicit dominus Nolo
mortem peccatoris sed magis ut conuertatur et viuat Non vult
dominus mortem meam et non libenter offero illi vitam meam
Hec est enim placabilis deo hostia viua Sed in obla
tione illa tres fuisse leguntur Et in hac quoque tria a
domino requiruntur Fuit in hac oblacione yoseph fuit
virgo mater et puer ihesus qui offerebatur Sit
ergo in oblacione nostra constancia virilis sit contine
cia carnis sit consciencia humilis et simplicitas pue
rilis exemplo pueri ihesu Qui est super omnia benedictus in secula

Sermo Sancti Bernardi In dominica Septuagesima..

Magna michi consolacio est fratres mei in verbo
illo domini Qui ex deo est verba dei audit
Propterea enim vos libenter auditis quia ex deo
estis Nec ignoro quod in alio loco dicit scriptura
Ex ipo et per ipm et in ipo sunt omnia Sed multo aliter sunt
ex deo qui secundum beati Iohannis euangelium Non ex vo
luntate carnis nati sunt sed ex deo Et omnis qui natus
est ex deo non peccat id est non perseuerat non permanet
in peccato quia generacio celestis conseruat illum
ut perire non possit Siue non peccat id est tantun
dem est ac si non peccet pro eo quod non imputatur ei.

pecatu Generacio enim celestis eciam in parte consonat eum sed
generacionem istam quis enarrabit quis potest dicere
ego de electis sum ego de predestinatis ad vitam ego de numero
filiorum quis in qua dicere potest reclamante nimirum scriptu
ra Nescit homo si sit dignus amore an odio Certitudinem utique
quam non habemus sed spei fiducia consolatur nos ne dubietatis
huius anxietate penitus cruciemur propter hoc data sunt signa
quedam et indicia manifesta salutis propter hoc in qua quos
prescivit deus et predestinavit conformes fieri ymaginis filii
sui ut quibus certitudinem negat causa sollicitudinis vel
fiducia prestet gratiam consolacionis hoc enim est in semper soli
citi in timore et tremore humiliemur nostram est sub poten
ti manu dei Cum quales simus nosse possimus vel ex par
te quales autem futuri simus id nosse penitus nobis impo
sibile est Itaque qui stat videat ne cadat et in ea forma
que salutis indicium est et argumentum predestinacionis
perseveret atque proficiat porro inter ea que fiduciam pres
tant et materiam spei unum illud est maximum de quo
nunc cepimus loqui Quam ex deo est verba dei audit Non
nullos enim sit inter deum audientes invenies ac si nichil
ad eos pertineat que dicuntur Magis autem si forte dei
sermo adversus vicia illa processit quibus sese illi sen
ciunt obligatos dissimulant et avertunt oculos cordis
aut qualibet ad invectionem paliant vicia et seducunt
ipsi semet ipsos In hiis ego signa salutis non video
In vobis fratres gracias deo video in verbo audiendi fructum
propterea sepius loquor vobis contra consuetudinem ordinis
nostri Scio enim quis dixit si quid supererogaveris ego
rediens reddam tibi Inicium septuagesime fratres hodie
celebratur Cuius nomen in universa ecclesia celebre satis
habetur Jam vero dico vobis carissimi quia plurimum in
hoc nomine conpacior michi ipsi suspirans ad illam patriam
in qua nec numerus est nec mensura nec pondus Quanti mer
cenarii in domo patris mei habundant panibus et ego hic
fame pereo Nam de corporali cibo ad adam dictum est
et pervenit usque ad me in sudore vultus tui vesce
ris pane tuo Sed et cum laborando panis mihi datur impo
dere et potus in mensura et pulmenta in numero Et de cor
porali quidem sit Quid vero de spirituali utique pennis qua
comedam suspiro Atque utinam cum suspirando vel fle
vero vel fragmentum exiguum merear de celesti convi
vio et tamquam catellus edam de micis que cadunt de men
sa dominorum O ierusalem civitas regis magni qui ex adipe
frumenti saciat te et qua flumen impetus letificat
Inter nec pondus nec mensura sed sacietas est summa Sed nec
habes numerum quippe cuius participacio eius in id ipsum Ego
vero qui totus sum in vicissitudine et numero quando veniam ad illam
quam requiro Quando saciabor cum apparuerit gloria tua
Quando inebriabor ab ubertate domus tue Nunc enim tam
exigua sunt stillicidia stillancia super terram ut nec glu
tire quidem possim salivam meam Sed veniet dies quando
hec omnia cessabunt et dabitur merces super mensuram
congitata et super effluentem Sed quando veniet ista perfec
to in fine presentis septuagesime quod est tempus captivi
tatis nostre Sic enim legimus quod captivi babilonis filii israel
terminum acceperunt annorum septuaginta Quibus transactis
redierunt in sua tunc instauratum est templum et civitas
reedificata At vero captivitas nostra fratres quando finietur
que tot annis ab inicio utique mundi protenditur Quando li
berabimur a servitute ista quando restaurabitur ierusalem civi
tas sancta Utique completa hac septuagesima que ex dena
rio et septenario constat propter decem mandata que accepimus
et septem impedimenta quibus a mandatorum obediencia
retardamur Primum enim impedimentum nostrum et occupacio
grauis ipsa est necessitas huius miseri corporis quod dum
modo sopnum modo cibum modo vestem cetera que simi
lia querit haud dubium quando frequenter impediat
nos ab exercicio spirituali Secundo loco impediunt vicia

cordis ut est levitas suspicio inpaciencie aut invidie motus
laudis apetitus et similia que cotidie experimur in nobis
Tercium et quartum impedimentum accipe prosperitatem et adversi
tatem huius seculi Sicut enim corpus quod corrumpitur aggravat
animam sic deprimit eciam terrena habitacio sensum multa
cogitantem Utrobique ergo cave a laqueo temptacionis
et quere arma iusticie a dextris et a sinistris Quintum
impedimentum est nostra ignorancia In multis enim oracio inter
dum habemus quod agere debeamus ita ut quid oremus sicut
oportet nesciamus Sextum impedimentum est adversarius
noster qui tamquam leo rugiens circuit querens quem devoret
Atque utinam in sex tribulacionibus huius liberaremur ut
vel in septima non tanget nos malum nec apprehendet
nos periculum in falsis fratribus Utinam soli impugnaret
nos malignus spiritus cum suggestionibus suis et nichil no
ceret homines perniciosis exemplis sermonibus adulacionis
vel detraccionis atque aliis mille modis Videtis certe
quam necessarium sit ut adversus hec septem pericula
quibus impedimur septiformis sancti spiritus auxilio suble
vemur propterea enim septem quibus ab observancia decalogi
retardamur in luctu penitencie septuagesima presens agitur
Quando et reticetur interim alleluia solempne et humane trans
gressionis historia miserabilis ab exordio recensetur
Inmisit dominus soporem in adam Inmisit et in sepulcrum fratres
nimirum secundus adam sed est distancia forte non parva Ille
enim soporatus videtur per excessum contemplacionis Christus in
seracionis affectu Ut in illum soporem immiserit veritas
in hunc caritas cum utraque sit dominus Dicit enim Johannes deus
caritas est Et ipse dominus Ego sum via veritas et vita Sane
soporem Christi solius caritatis fuisse nemo dubitat vel
modicum christianus Si quidem accubuit ut leo non victus
plane sed victor potestatem propria ponens animam sopnum
mortis accipiens propria voluntate Ceterum qualis ille so
por fuisse credendus est vel dicendus quem inmisit dominus
in adam in quo sine sensu omnino doloris in mulierem edi
ficandam costa sublata est de latere dormientis Quippe
quidem non nisi in comutabilis veritatis intuitu et
abyssum divine sapiencie corporeis excedens sensibus
obdormisse videtur quod exeuns verbis continuo prorupit Redi
ens nimirum indicat quo abysset dum illud magnum sa
cramentum quod apostolus in Christo et ecclesia commendat protulit di
cens hoc nunc os ex ossibus meis et propter hoc relinquet
homo patrem et matrem et erunt duo in carne una Neque enim
quem arbitror fuisse soporem aut nostris similem sopniis
quos nec contemplacionis excessus sed infirmitatis defec
tus inmittit Quos nec veritas nec caritas sed necessitas
parit Grave siquidem iugum super filios adam non autem in
principio super adam Quid ne grave nobis quibus et
vivere labor est et ipse sensualitatis usus invenitur
onerosi adeo ut nequeat sustineri nisi alterna
requie foveamur Quid non labor et dolor et afflicto
spiritus ex omnibus que sub sole sunt quando et illud ei gra
vissimum est quo potissimum delectatur vegetacio scilicet
et sensificacio carnis Sane non simpliciter corpus sed corpus
quod corrumpitur aggravat animam ut in immune ab hoc gra
vamine primi parentis animam noveris extitisse donec
corpus adhuc gereret incorruptum Nimirum in liber
tate posuit eum deus ut inter summa et infima ver
sans et in illa excederet sine difficultate et adhec
sine illecebra et necessitate descenderet Illa penetrans
naturali vivacitate et diiudicans more presidentis
Denique adducta sunt animalia ad adam ut videret quid vo
caret ea et non ipse aliqua curiositate ductus est ut
ea videret Non sic in nobis libera racio sed ubique ei luc
tandum est Sic enim et ab infimis visco quodam capta
tenetur et a summis indigna repellitur ut neque ab

hijs sine dolore possit euelli nec ad illa sine magno ge
mitu hinc neppe vim faciunt qui querunt aiam meam
vt clamare necesse sit infelix ego homo quis me libera
bit de corpe mortis huius Nichilominus tamen et illic uni
tas z hic tenenda diuisio est Sicut z adam soporatus est
in gteplacoe z aialium nomina inposicione discreuit Sic
minime abraham in sacrificio non quidem volatilia sed aialia
legitur diuisisse Et martha erga multa turbatur cum
vnum sit necessarium et hec pars optima que non auferetur
Cessabit diuisio cum venit plenitudo Et erit tocius ci
uitatis uelud participacio in id ipm Interim spiritus sapie non
modo vnicus sed et multiplex est In tiora quidem i vnita
te solidans sed subiudicio exteriora distinguens vtique
tibi in pmi tua etiam comedatur qui multitudinis crede
cium erat cor vnum Et ne volatilia scinderent dinidebatur
ante singulis prout cuique opus erat Sit igitur etiam
in nobis carissimi vnitas mor vnita sint corda dilige
do vnum querendo vnum adherendo vni z id ipm invicem
senciendo Sic minime exterior diuisio et euadit piculum
et scandalum non inferet quia vnitas interior ipam
quoque multiplicitate colligit z gstringit caritatis glutino et
vinculo pacis Ad laudem saluatoris nri qui est sup oia.

Sermo bti bernardi In principio Quadragesime.

Hodie dilectissimi sacrum quadragesime tempus
ingredimur tempus milicie xpiane Non nobis
est singularis hec obseruacio vna omnium est qui
cumque in eandem fidei gueniunt vnitatem Quid
xpi ieiunium non ne commune est oibus xpianis
Quid nisi caput suum membra sequantur Omne enim quod patitur
ille pro nobis est Et si in ope salutis nre ei colaborare
piget in quo deinceps coadiutores nos exhibemus illi
Non est magnum si ieiunet cum xpo qui sessurus est ad
mensam patris cum xpo Non est magnum si gpatitur membrum
capiti cum quo et glorificandum est felix membrum quod hinc
pomina adheret capiti z sequitur illud quocumque ierit
Alioquin si forte abscindi separari que gtingat prinatur sta
tim necesse est spiritu vite Cuicumque enim capiti porcio
non coheret nec ei iam sensus aut vita Nec deerit qui
exposita occupet Germinabit rursum radix amaritu
dinis venenatum caput iterum pullulabit videbit gloria
si fuerit qui habeat reuelatos oculos cordis horrendum
omnino monstrum Corpus quidem hominis caput autem demo
nis habens Non solum autem sed etiam erunt nouissima hois
illius peiora prioribus Cum vipereum caput illud quod prius
fuerat amputatum non absque septem nequioribus
reuertetur Quis non solo gtremiscat auditu Abscissus
a corpore saluatoris sathane miser incorporabor Sit
procul a nobis semper execranda ista commutacio fres mei
Michi adherere deo bonum est o caput gloriosum z benedic
tum in secula sequar te quocumque ieris tu dolores
meos portas z prius transis per angustum passionis fo
ramen vt latum prebeas sequentibus membris ingressum
In capite siquidem plenitudo gracie de qua accepimus oes
In capite vniuersitas miseracionis In capite affluencia
tota spiritualis vngenti sicut scriptum est vnxit te deus
deus tuus oleo leticie pre participibus tuis hoc vnguentum quod
descendit a capite in barbam descendit z in horam
vestimenti vt ne minima quidem fimbria careat vnc
cione Ipm tamen quod pr tam copiose vnxit caput
quia quod vnge non vetur calumpniantur quidam disci
puli sed respondet pro ea veritas quia bonum opus sit ope
rata. Denique et nobis hodie quid precipit in euan
gelio Tu inquit cum ieiunauis vnge caput tuum
Mira dignacio spiritus dni sup cum eo quod vnxerit
cum et tamen euangelistas parentibus ait vnge caput
tuum Complacet sibi pr in filio et dum vox sonat

in ethere descendit spiritus in columba putatis fres quia
xpi babtismo crisma defuit quando manet spiritus dni sup
ipm z vnctum abeo quis dubitet hic est filius meus
dilectus pater enim diligit filium affectu vtique di
uino z in excepto omni creature vnxit in qua parti
cipibus suis acumulans sup eum vniuersa carismata
benignitatis mansuetudinis suauitatis habundancius
replens eum visceribus mie z miseracionis vnctum denique
misit ad nos que nobis exhibuit plenum gre et
pietatis Sic apte vnctum est caput nrm z nichilo
minus vngi postulat a nobis Cum ieiunauis inquit vn
ge caput tuum Ita ne aqua petit a riuulo fons
indeficiens petit sine dubio aut certe repetit ma
gis A fonte enim vnde exeunt flumina reuertuntur ut
iterum fluant Nam aqua fluminis si stare cepit putres
cet Sic gracia cessat decursus vbi recursus non fuerit
Nec modo nichil augetur in gratitudine sed quod acceperat ei
vertitur in perniciem vnge igitur caput tuum refundens
in eum qui sup te est quicquid in te est deuocionis quicquid de
lectacionis quicquid affeccionis vnge caput tuum vt si in
te est aliqua gracia referatur ad ipm nec tuam queras
gloriam sed ipius excremento sane ad ussus ypocritas hunc
precessisse sermone nolite fieri sicut ypocrite tristes Non
omnimoda nobis tristicia interdicit sed que in facie est
coram hominibus Alioquin cor sapientis vbi tristicia Et
paulum de discipulo gtristasse non piget pro eo quod gtrista
ti sunt ad salutem Non est talis tristicia ypocritarum
exterminant enim facies suas Tu autem cum ieiunas
vnge caput tuum z faciem lana Exterminant illi fa
ciem tu autem lauare iuberis Est autem facies que
in facie est guersacio hac fidelis xpi seruus lauat
ne offendiculum prebeat intuenti hypocrita magis
extenuat dum singularia z inusitata sectatur Nec
caput vngit cuius affeccio elongatur a xpo et va
nis fauoribus delectatur ideo dns ait amen di
co vobis receperunt mercedem suam Quia exterminant
facies suas ut appareant ieiunantes Vides quam
breui sermone ypocritas z singularitatis notat
et arguit vanitatis Vide etiam quam paucis et
coram deo suadet bona z coram hoibus providere
Vnge caput tuum z faciem lana hoc est sic te ire
prehensibilem foris exhibe ut diuinam tibi gci
liare studeas graciam et ante oculos humanos
non propriam queras gloriam sed auctoris. Potest tamen
alio modo lota facies gsciencia pura et vnctum caput
intelligi mens deuota Et si id probas ad usus dup
plex vicium quod maxime solet appetere ieiunantes hec
duo verba ablucionis z vnccionis dicta videntur
Alius enim ieiunat studio vanitatis z hinc dicitur fa
ciem tuam lana Alius ieiunat cum impaciencia et ran
core z hinc opus est ut caput vngat Est autem
caput istud mens interior que tunc vngitur in ie
iunio cum spirituali delectatur in eo An non tibi nouum
videtur ut dicamus caput vngi ieiunio Ego plus
dico etiam impinguatur Nunquam ne legisti quod scriptum est
ut alat eos in fame Est ergo ieiunium corporis capi
tis vnccio Et carnis inedia refeccio cordis Quo
ni dixerim vnccione que z medetur vulneribus
et exasperatas gsciencias lenit Emat igitur ypocri
ta ieiunio suo oleum peccatoris Ego meum interim
non vendo ieiunium Quia ipm in oleum est quo vn
gar Vnge caput tuum ne quid impaciencie subeat
Non solum autem sed et gloriamur in tribulacione sed absque omni
studio vanitatis ut sit etiam facies tua munda
ab oleo peccatoris.. Ideo dns per prophetam ait Con
uertimini ad me in toto corde vro in ieiunio et fletu

et plantu Quid sibi vult dilectissimi q precipit dns ut
zuertam ad eu vbiqz enim est oia replet et nichilominus
cplectitur vniuersa Quia me verta ut zuertar ad te dne
deus Si ascendero in celu tu illic es si descendero ad
infernum ades Quid iubes quo zuertar ad te sup an i
fra adextra an ad sinistra Consiliu istud est fres
mei secretu est q solis creditur amicis misterium
regni dei aplis reuelatur in aure Na turbis nichil
dr absqz parabola Nisi zuersi fueritis in quit et efficia
mini sicut paruulus iste no intrabitis in regnu celoz
Agnosco plane quid velit ut zuertamur Ad parvulu
zuerti necesse est ut discamus ab ipso qz mitis est et
humilis corde Quid tu inflaris o homo Quid extol
leris sine causa Quid altu sapis et oculi tui omne
sublime vident q tibi no cedet in bonu Excelsus si
quide dns et humilia respicit et alta alonge cognoscit
humiliare et apprehendisti hec plane lex pietatis et
propter hanc legem sustinui te dne Na si sublimitatis esset
via proposita Quanta facerent hoies ut exaltarentur Qua
crudeliter in vice sternerent in vice colluctarent Qua
inprudenter reperent manibus qz et pedibus conarentur
in altu ut ponerent sese hoies sup capita aliena Et
certe qui contendit sup gredi proximos multas inue
niet dificultates multos habebit emulos multos
pacietur contradictores Nichil vero facilius est volenti
quam humiliare semet ipsum hoc vbu est dilectissimi q
omnino nos reddit inexcusabiles Sz iam adhuc p
uulu ad mansuetudinis et humilitatis magistru quo
niam modo zuerti necesse est videamus Conuertimini inquit
ad me in toto corde vro fres si dixisset zuertimini nichil
addens esset vobis forssitam libe respondere factu e
ia aliud propone madatu Nuc ante spualis ut au
dio zuersionis nos amonet que no vna die pficitur
utinam vel in omni vita valeat consumari corporis
nempe zuersio si sola fuerit erit nulla Miser ho
qui totus pergens in ea que foris sunt et ignarus
in terior suorum putas se aliqd esse cu nichil sit
ipse se seducit Exteriore quippe sup ficie intuens
salua sibi oia suspicatur no senciens vme occulte
qui intra corodit Manet tonssura vestis mutata
est ieiunior regula custoditur statutis psallitur
horis sed cor longe est a me dt dns Atende solerter
quid diligis q metuas vnde gaudeas a contristeris
et sub hoc habitu religionis haninu seculare et
sub panis zuersionis inuenies cor puersu Totu enim
cor in hiis iiiior affectionibus est et de eis accipie
du puto q dr ut in toto corde tuo zuertaris ad dnm
Conuertatur igitur primu amor tuus ut nichil omnino dili
gas nisi ipsum aut certe propter ipsum Conuertatur etiam
ad ipsum timor tuus Quia puersus est timor omnis
si metuis aliqd preter eum a no propter eu Sit et gau
diu tuu et tristicia eque zuertatur ad ipsum hoc ante
ita fiet si no nisi scdm eu doleas aut leteris Est
enim puersu magis quam letari cu male feceris et
in rebus pessimis exultare Sz ea est que sm carne
est tristicia morte operatur Na si pro tuo vel proximi per
cato doleas bene facis et hec tristicia est ad salute
Si gaudeas ad gre munia hoc gaudiu sanctu est et
securu gaudiu in spu sancto debes et in dilectione xpi
fraternis congaudere prosperitatibus aduersitatibus condolere
sicut scriptu est Gaudere cu gaudentibus fle cu fle
tibus verum ne ipa quide corporalis est parui pedenda
zuersio quia spualis huius amminiculu nossitur esse non
paruu Inde est q dns cu dixisset in toto corde ad
didit protinus in ieiunio q utiqz corporis est Volo tamen
amonitos esse fres meo obseruandu ieiuniu non
abestis tantu sed ab omnibus illecebris carnis et vni

uerssa corporis voluptate ymo ieiunadu longe amplius
a viciis quam a cibis Sz est panis a quo vos ieiunare
nolo ne forte deficiatis in via Et si nescitis panem
dico lacrimarum vestrarum Sequitur in ieiunio et fletu et planctu
Exigit enim fletu a nobis penitencia preterite zuersacionis
et desideriu future beatitudinis Na si no plangis pla
ne no sentis aie uulnera consciencie lesione sed nec futura
satis gaudia concupistis si no cotidie postulas ea cum
lacrimis vestris Propheta ait Scindite corda vra et no vestime
ta vestra Quis in vobis est cuius voluntas cta vim
aliqd solet obstinacior inveniri Scindat cor suum gla
dio verbi dei Alioqn no est zuerti ad dnm in toto corde
nisi scisso corde hinc dauid propheta dicebat de peccato
ribus Coagulatu est sicut lac cor eorum ego vero
lege tua meditatus sum Inde enim cordis duricia
inde aie obstinacio quia meditatur quis no lege dni
sed propriam voluntate Scindamus ita qz corda nra dilecti
ssimi contus integra pro inde vestimeta seruemus vestes
enim nre virtutes sunt Bona vestis caritas bona ves
tis obediencia est Beatus qui custodit vestimeta sua
ut no ambulet nudus hec est vestis talaris et poli
mita quale a sancto patriarcha iacob accepit filius
qui preteris amabatur hinc nempe virtutu pseneracia
hinc zuersacionis pulcre discolor vnitas hec illa e
gloria filie regis in fimbriis aureis circu amicta va
rietatibus. Potest tamen et aliter hec scissio cordis
intelligi ut si quide peccatum fuerit scindatur ad con
fessionem si duru ad compassione Quid ni scindatur
cor ut visceribus afluat pietatis Quid ni scinda
tur vlcus ut sanies efluat utilis prorsus utraqz
scissio ut nec clausu lateat virus peccati in corde
nec indigenti proximo claudamus viscera misericordie
ut et ipi miam consequamur A dno nro ihu xpo Qui cum est supponi.

Item alius Sermo bti Bnardi de Quadragesima

Rogo vos dilectissimi tota deuotione suscipi
te quadragesimale ieiuniu Quod no solu ab
stinencia comedat sed multo magis sacra
mentu Na si deuote usqz modo ieiunauimus
utiqz sacro hoc tempe ieiunandu nobis est
multo deuocius Si quid enim additur ad solitu absti
nencie modu no debet nobis esse honerosu q ecclesia por
tat vniuersa nobiscu Hactenus usqz adnona ieiuna
uimus soli Nuc usqz ad vespam ieiunabunt nobiscu pa
riter vniuersi Reges et principes clerus et populus
nobiles et ignobiles simul in vnu diues et pauper
hec idcirco diximus fres ne forte quis turbetur
a pusilanimitate spus Et ieiuniu presens minori de
uocione suscipiat hoc enim potest laborat aduersarius
noster ut holocaustu nrm deuotionis pinguedine
vacuetur Cuius astucias no ignorantes tota obsecro
adverssus eum solicitudine vigilemus Et ut deuocio
ra sint nra ieiunia solicite nobis tocius ecclesie propona
mus exempla Sz quid de hiis loquor quos habemus
in hac ieiunii obseruatione consortes quasi no multo excelle
ciores habeamus in ea duces ymo consecratores Quanta
deuocione suscipiendu nobis est q a sancto moyse tanqz
hereditario iure traditur Cui speciali prerogativa prophetis
prerogativa facie ad faciem dns loquebatur Quanto
feruore est amplectendu q helyas ille comedat igneo
curru raptus in celu Iam vero si comedat ieiuniu
presens moyses et helyas quamuis magni tn consui nri
Quantu comedat illud ihus dns nr qui et ipse die
bus totidem ieiunauit Qualis est no dicam mona
chus sed xpianus qui minus deuote ieiuniu suscipit
q ei tradidit ipe xpus demqz tanto deuocius in
mitandu nobis est dilectissimi xpi ieiunatis
exemplu quanto cercius est propter nos ieiunasse.

nō ꝓpter se ipm̄ Jeiunem⁹ ergo carissimi et deuote ieiunemus
sacto hoc xlᵉ tempe ita sane ut nouim⁹ xlᵃᵐ nram nō so
lum xlᵃ dies habē Continuanda enī nobis est xlᵃ cunctis
diebus misere hui⁹ vite Errat plane qui paucissimos dies
istos ad penitētiā sufficē credunt cū totū vite hui⁹ spa
ciū gstet ad nil aliud institutū Quaerite dnm̄ ait ꝓpheta
nō solū xlᵉ diebus sʒ dū inveniri pt̄ invocate eū dū
ꝓpe est Verūtamē presenti xlᵃ maiori nobis est feruore
querendus que nō solū pars sʒ et sacramētū est toci⁹
temporis hui⁹ Ꝓptea si forte dieb⁹ ceteris studia vestra
tepuerat dignū est ut nūc in feruore spus recalescant
Quod si gula sola peccauit sola q̄ʒ ieiunet et sufficit Si
vō p̄cauit̄ et mēbra cetera cur nō ieiunent et ipa Jeiu
net ergo oculus qui deꝓdatus est aiam Jeiunet auris Je
iunet lingua Jeiunet man⁹ Jeiunet etiā aīa ipa Jeiu
net oculus a curiosis aspectibus et omni petulantia ut
bñ humiliatus cohereatur in penitētia qui male liber
vagabat̄ in culpa Jeiunet auris nequiter pruriens
a fabulis et rumoribus et quecūqʒ ociosa sūt et ad salu
tem minime ꝑtinētia Jeiunet lingua a detractione et
murmuratione ab inutilib⁹ vanis atqʒ scurrilib⁹ verbis in
terdū q̄ʒ ob grauitatē silencij et ab ipis que videri
poterant necessaria Jeiunet man⁹ ab ociosis signis et
ab opib⁹ omnib⁹ que nō sūt imperata Sʒ et multo magis
aīa ipa ieiunet a vicijs et ꝓpria voluntate sua Et enim
sine ieiunio hoc cetera a dnō reprobant̄ sicut scriptū
est Quia in dieb⁹ ieiuniorū vestrorū voluntates vre in
veniunt̄ Ideo dignū reor aliquatenus exponere quo
fructu et quē admodū oporteat ieiunare Primū qui
dem fres ꝑ eo q̄ ab ipis licitis abstinem⁹ ea nobis
que prius comisim⁹ illicita ꝯdonant̄ Quid vō est ꝯdo
nari comissa nisi ieiunio breui ieiunia redimi sem
piterna Gehenna enim meruim⁹ ubi null⁹ unqꝫ cib⁹
est Consolatio nulla tīmin⁹ nullus ubi guttā aqʒ di
ues postulat et accipē nō meretur Bonū ergo et salutare
ieiuniū quo redimunt̄ eterna supplicia dū remittunt̄
hoc modo peccata Nō solū autē obtinet veniam sed
etiā meretur grām Nō solū delet peccata ꝓterita que
commisim⁹ sʒ et repellit futura que comittē poteram⁹
Dicā vobis adhuc q̄ facile capiatis sepius nisi fallor
experti Jeiuniū orōni deuotionē et fiduciā donat Et
vide quemadmodū sibi in vicē ieiuniū et orō societ̄
Oratio virtutē impetrat ieiunandi Jeiuniū grām
meretur orandi Jeiuniū orōnē roborat Oratio sāc
tificat ieiuniū et dnō representat Quid enim nobis ie
iuniū ꝓderit si relinquat̄ in terra q̄ absit sublevetur
ergo ieiuniū penna quadā orōnis verū huic ne forte mi
nus sufficiat alteram quoqʒ necesse est sociari Oratio
iusti ait scriptura penetrat celos Sint ergo ieiunio nrō
ut facile celos penetret ale due orō et Justitia
que reddit unicuiqʒ q̄ suū est Noli ergo quasi so
lum atendē deum debitor enim es et platis et etiā
fratribus tuis nec multū deꝰ ut paruipendas quos ipe
nō paruipendit Sanctificate inquit ieiuniū vocate
cetū Quid est enim vocare cetū unitatē seruare di
ligere pacē fraternitatē amare Superbus ille phari
seus ieiuniū habuit qui bis in sabbato ieiunauit
sʒ nō vocauit cetū dicens nō sum sicut ceteri homi
ideo q̄ʒ ala una utens ieiuniū eius nō puenit in
celū Vos ergo fres carissimi lauate man⁹ vestras in
sanguine peccatoris Sanctificate vrm ieiuniū ut puna
intentio et deuota orō diuine illud offerat maies
tati vocate cetū ut ꝯseruat unitati Porro quia
de ieiunio et de iusticia aliqua diximus Dignū est
ut de orōne quoqʒ pauca loquamur hec enim quanto
efficacior est si fiat ut debet tanto callidius impedi
ri ab adūsario solet Jnterdū enim grauiter impedit̄
orō a pusillanimitate spus et timore inmoderato hoc
autē tunc solet fieri cū sic cogitat homo ꝓpriam in

dignitatē ut nō ꝯuertat oculos ad diuina benignitatē
Verūtamen sicut periculū est si fuerit orō nimis
timida Sic maius periculū est si forte fuerit teme
raria Nec hoc dico ut peccatorib⁹ auferā orandi fi
duciā sʒ volo eos orare tanqꝫ qui peccatū fecerint
nō iusticiā Orent ꝓ indulgētia peccatorū suorū in corde
ꝯtrito et spū humilitatis quemadmodū publicanus
ille deus inquit ꝓpicius esto michi peccatori Terciū
periculū est si sit orō tepida et sine affectione procedens
Timida quidē orō celū nō penetrat quia timor
restringit animū ut nō solū ascendere sʒ nec procedē
queat Tepida vō in ascensu languescit et deficit
eo q̄ nō habeat vigorē Nā temeraria ascendit
et resilit resistit̄ enim ei et nō solū nō obtinet
grām sʒ meretur offensam Que vō fidelis et hu
milis et feruens orō fuerit celū sine dubio penetra
bit vnde certū est q̄ vacua redire nō possit Verūtm̄
quocies de orōne loquor v̄ba quedā humane cogi
tationis audire mihi videor Quid enim est q̄ licet
inqua ab orōne cessem⁹ vix aliqua aliquis fructus
inde orōnis videtur Nā sicut ad orōnem accedim⁹
sic et redire videmur Nemo nobis respondet
verbū Nemo quidquā donat sʒ laborasse videm̄
in cassum Sʒ quid dt̄ in euangelio dns Nolite scdm
faciē iudicare sʒ iustū iudiciū iudicate Quod est aūt
iustū iudiciū nisi iudiciū fidei quī iustus ex fide
viuit ergo iudiciū fidei sequere et nō experimētū
tuū quī fides quidē verax sʒ experimentū fallax
Que est ergo veritas fidei nisi q̄ promittit ipe filius dei
Quid q̄ orantes petitis credite q̄r accipietis et
fiet vobis Nemo vestrū fres paruipendat orōnem
suā dico enim vobis quia ipe ad quē oram⁹ nō par
uipendit eam prius quā egressa sit ab ore nrō ipe
eam scribi iubet in libro suo et unū de duobus
sperare indubitanter possum⁹ quī aut dabit q̄
petim⁹ aut q̄ nobis nouit esse utilius Nos enim
quid orem⁹ sicut oportet nescim⁹ sʒ miseret̄ ille
sup ignorantia nrā et orationē benigne suscipiens
q̄ nobis aut omnino nō est utile aut nō tā cito
dari necesse est minime tribuit oratio tamē in
fructuosa nō erit Jta sane si fecerim⁹ q̄ mone
mur in psalmo id est si delectem̄ in dnō ait enim
sanctus dauid Delectare in dnō et dabit tibi peti
tiones cordis tui Sʒ quid est o ꝓpheta q̄ tā ab
solute mones delectari in dnō ac si ad manū no
bis sit hui⁹ modi delectatio delectatorē tibi sopni
quietis et ceterorū que in terra sūt nouim⁹ deus
autē quā delectationē hʒ ut in eo delectem̄ fres
mei seculares hoc dicere possūt vos nō potestis
Quis enim vrm est qui nō sepe expertus sit ꝯscie
bone delectationē qui nō gustauit saporē castita
tis humilitatis caritatis Nō est hec delectatio tibi
neqʒ potus aut similis cui⁹ q̄ʒ rei delectatio tua
est et maior oibus illis Diuina enim est et non
carnalis delectatio et cū in hijs delectam̄ plane
delectam̄ in dnō Sed fortasse causat̄ multi
q̄ affectū huc delectabilē et dulcorē sup mel
et fauū rarius experiant̄ Nimirū quia tempta
tionib⁹ interim exercetur multo q̄ʒ virilius
agunt si v̄tutes ipas nō ꝓ delectatione sʒ ꝓ vir
tutib⁹ ipis et ꝓ solo beneplacito dei tota intētio
ne et sine tota affectione sectant̄ Nec dubiū quī
optime ꝯpleat qui hui⁹ modi est ꝓphe ammonitionē
quā dt̄ delectare in dnō quī nō de affectu loqt̄
sʒ de exercicio Affectus enim ille beatitudinis est
exerciciū vō v̄tutis Sʒ ꝯsidera q̄ dt̄ dabit tibi
petitiones cordis tui quas approbat iudiciū rōis

Nec habes vn causeris s3 vn magis toto affectu in gratia-
cione versseris Quado quidem tanta sup te cura
est deo tuo ut quocies ignoras queris q tibi in utile
est no te audiat sup hoc s3 mutet illud utiliori dono
Sic et pr carnalis puulo quenti pane libenter pori
git quenti cultellu que no necessariu putat no gse
tit s3 magis ipe pane ei que desiderat frangit porro
peticones cordis in tribus credo gstare Nec video q
preter illa electus quisq3 sibi debeat postulare dno
quide pntis tempis sut bona corpis z bona aie tercia
vo est beatitudo vite eterne Verutame p necessita
tibus aie orandu nobis est frequencius z ferue
cius id est p optinenda gra dei aie q3 virtutib9 qua
p bonis corpis eo q sut trassitoria Sit et p vita etna
tota pietate et toto nobis orandu est desiderio vbi
nimiru z corpis z aie plena z pfecta est beatitudo
In hijs g° trib9 ut cordis petitones sint tria nobis
sut obsuada Na et in pima quide sup fluitas et
in secunda in puritas et elacio in tercia sub ripe so
let in tercia No vmq3 em tepalia solet queri ad vo
luptatem virtutes ad ostentatoem s3 et vita etna
fortassis aliqui no in humilitate querut s3 tanqua
in fiducia meritoz Nec hoc dico qn accepta gra
fiducia donet orandi s3 no optet ut in ea gstitu
at quisqua fiducia in petracio hoc solu gferunt hec
pima dona ut abea ma que hec tribuit sperent
ecia ampliora Sit g° oracio que p tepalib9 est c
ca solas necitates restricta Sit oro que p virtuti
bus aie est ab omi in puritate munda et circa solu
beneplacitu dei intenta Sit ea que p vita etna
est in omi humilitate p sumens de sola misacoe diuina
Maxie vo hoc sacro tempe in omi obsecro puritate
gussari studeamus vbi et certus z breuis dierum nus
positus est ne desperet humana fragillitas conemur
ante hoc breui dierum nro omes alioz tepoz negli
gencias emendare ut vel sic gustemus dulcedine
pfecte puritatis Conemur g° fres sacru hoc tep9
tota deuocione suscipe z nuc magis arma spua
lia repare Nuc em generali quodam totus orbis
exercitu contra inimicu saluator ggredit Beati
qui sub tali duce streune militarunt Toto siquidem
ano domestica familia regis militat et assidua e
in belloz pcinctu Semel aute z certo tempe vniuersu
i periu generali gggat exercitu Felices vos qui do
mestici meruistis esse quibus dt aplus Ia no estis hos
pites z ad vene s3 estis ciues sactoz z domestici dei
Quid g° facturi sut qui toto ano pugnare sustenut
cu z ipi rudes z vacantes pns spualia arma arripiut
utiq3 solito amplius opus est in sistere pugne ut ma
gna queda victoria regi nro ad gliam et nobis p
ueniat ad salute prestante dno nro ihu xpo Amen

Smo Beati Bnardi In natali Sci Benedicti Albis

Conuementibus nobis in vnu ad
audiendu verbu salutis magnus in
timor fres mei Ne quis forte mi
nus digne illud recipiat et non
sicut recipiendu est verbu dei
Scio em terram que sepius sup ve
mente in se recipit imbrem Si fructu no fecerit
reprobam fore et pxima maledicto At ego utiq3
si possem benedictones illi dare velle et non
maledictones Imo vero ipam benediccoz celestis
patris nostri no mea qua tame vos dignante
accipitis quide p os meu opto vobis benedictio
nem manere semp nec i malediccione posse mu
tari · Celebramus hodie magistri nostri gloriosi
Benedicti natale pro eo nobis et de eo solepnis smo
ex more debet Cuius dulcissimu nomen cu omi no
bis iocunditate amplectendu est z honorandu Qm
ipe dux nr ipe magister z legifer nr est Delector
quidem et ego i ipius memoria licet no sine meo ru
bore beati huius patris nome audia noiari Est em
michi de ipius imitacone vobiscu seculi abrenunccia
cio z monastice pfessio disciplme s3 singulariter
sine vobis cu eo pticipo nome abbatis Abbas fuit
et ego o Abbas z Abbas o lumen nome s3 in altero
sola magni nois umbra c ministeriu vnu s3 heu me
qua dissimiles ministri quantu ministracio ipa dissimi
lis Ve mi si tam longe ate fuero bte benedicte in futuro
qua ame vestigijs sanctitatis longe esse reperior
in pnti Sz no michi hoc apud vos p orare necesse est
Scio q scientib9 me loquor tantu peto ut pudore
huc z timore meu fraterna compassione leuetis Cu ty
omino dispenssacio in credita est z si no habeo apud
me q vobis apona Querite a beato benedicto tres pa
nes quib9 vos passcat Reficiat vos sanctitas eius
iusticia eius pietas eius Recolite dilectissimi q pro
omes qui i pcessione dni fuerunt sua illi pstraunt
vestimenta In illa in qua pcessione qua nunc cu dno
in pximo sumus celebraturi cu venienti ad passioz
et sedenti sup asellu populi occurrerunt no omes ves
timenta sua psternebant in via s3 cedebant aliqui ra
mos de arborib9 No erat hoc magnu q gratis ac
ceperant gratis dabant verutame ne ipi quide pe
nitus ociosi fuerunt s3 nec a pcessione leguntur expul
si fres mei pnc xpi iumentu qui cu pphā dice potes
tis ut iumentu factus su apud te z ego semp tecu
vos quib9 in sidet xpus cu aia iusti sedes est sapie
et aplus xpm p dicat dei virtute z dei sapiencia Si
vestes no habeo quas pedib9 vris psterna tēptabo
vel ramos cede de arborib9 ut tante pcessioni vel
parum aliquid no desit ministerij mei Arbor fuit bts
Benedictus grandis et fructifera tanq3 lignu q pla
tatu est secus decursus aquaz Vbi sut decursus aqz
pfecto in vallib9 quia inter mediu moncium ptransibunt
aque Quis em no videat ecia hos torentes mon
cium ardua declinare et media ad humilitate semp
discutere vallis Sic pfecto deus supbis resistit hu
milib9 aute dat graciam Securus hic fige pedem qui
cuiq3 es iumentu xpi sup hūc ramum i intere semita
vallis in cede Nimiru in monte sedem sibi gstituit
serpens antiquus mordens vngula equi ut cadat as
censsor eius retro ppterea valle magis eliget ad pla
tandu Neq3 em vel in serendis arborib9 montana
solemus eligere q frequenter arida sint et petrosa
In vallib9 pinguedo est ibi pficiunt plante ibi plena
spica ibi centesimus oritur fructus iuxta illud z valles
habundabunt frumento Audis quia ubiq3 vallis lau
datur ubiq3 humilitas p dicatur Ibi plantate vbi de
cursus aquaz quia ibi copia gre spualis z aque
sup celos laudant nome dni id est celestes benedic
tiones faciunt ut laudetur Stemus in hac carissimi et
plantati stemus ut no arescamus no moueamur quo
cuiq3 flatu Sicut scriptu est Si spus habetis potes
tatem sup te ascenderit locu tuu ne deseras Nulla em
vobis temptacio pualebit si no ambuletis i magnis
et mirabilib9 sup vos Sed pmaneatis firmis radi
cibus in humilitate radicati atq3 fundati Sit planta
tus secus decursus aquaz Sanctus iste gfessor dni benedictus

fructu͂ suu͂ dedit in tempe suo Sunt eni qui fructu͂ non
faciunt sunt qui faciunt sz no in tempe suo Sunt in quam
arbores infructuose ut quercus et ulmus et alie silues
tres arbores sz huius modi nemo plātat in ortu suo qz
no faciunt fructu et si que faciunt no humano esui aptus
est sz porcino Tales sunt filij huius seculi agentes in co
mesatonibus et ebrietatibus in cubilibus et inpudicicijs
hic namqz porcorum cibus sunt eorum quos iudeus verus phi
betur comede qz eis xpianus no debet adhere Sicut
eni caro porcina cu comedit vere adheret carni ut
iam sit una caro Sic trasgressor pcepti dni spur
cos spus sociat et adherendo eis unus cu eis efici
tur demonum Na idcirco et in sacrificijs phibet aial illud
offerri qz spurcos spus i inmūdos qz designet qui relicta
oim inmundicia solis sibi i spurcicijs oplacentes vicorum
et crimium semp sterno delectant et volui unde et in euage
lio legio illa maledicta du eiceret ab hoie taqua
simile sibi aial porcos postulat nec negat His fruc
tu ferunt arbores infructuose ad quarum radices secu
ris iam posita videt Arbores aute que fructu faci
unt sz no suo ypocrite sunt Cu symone cyreneo cruce
portantes no sua cum religiosa i tencione carentes
angariantur et que no amat amore glorie qz deside
rant facere opellunt Na in eo qd dr in tempe suo ar
guunt quida ante tempus fructificare volentes Non
ne eni et arboribus inris cicius qua opteat pullula
tibus timemus omnino floribus in tepestiuis Sic sunt
aliqui quorum fructus qz nimis ppere nimis pfecte oriunt
hij sunt qui i inicio oūsionis ab his otinuo velle fruc
tificare psumunt Contra legis decreta arare i pmoge
nito bouis et oues pmogenita tondere festinantes
Vultis nosse qua solicite id vitauerit sactus iste
magister vester Et huc ramu vobis apono annoiaz
tribus annis soli deo notus hoibus mansit incognitus
fructu quide multu atulit ut ipi cernitis sz in tepe
suo Neqz eni credebat tepus esse fructificandi qn ta
ta carnis teptacione granatus est ut pene cederet
pene discederet Ego eni nec istu quide ramu pre
teribo cum et si vssutus qdamodo spinarum aculeis
quibus se ipm dni benedictus iniecit tamen utilis est
omino utilis iumento dni pter foueas teptacoini
ne in eas incidat osenciendo sz magis resistat et
viriliter agat sustineatqz dnm ne desperet hic
ergo fige pedem iumentu xpi et disce quatumcuqz
acerba teptacio seuiat no crede te ppterea derelic
tu esse adno sz memineris scriptu esse in voca me i
die tribulacōis eruā te et honorificabis me Ergo
ut dicere cepera no credebat btus Bndictus tunc
esse fructificandi tempus qn adhuc tantis teptacōibus
urgebatur Sed venit tempus et in tempore suo fecit
fructu De fructu eius sunt tria illa que superius
tetigi Sactitas eius Justicia eius pietas eius.
Sactitate miracula probāt doctrina pietate vita
iusticia Vides o iumentu xpi ramos folijs virentes
vernantes floribus honestos fructu Sup istos i in
tere ut gressus rectos facias pedibus tuis Sz quo
do tibi apono eius miracula Nunqd ut miracula facere
velis nequaqm sz ut miraculis eius imitaris vide
licet ut ofidas et gaudeas qd sub tali pastore posi
tus es qi tantu meruisti hre patronū omino eni
valde potens est in celis qui ta potes extitit in terris
sedm magnitudine grē magnitudine glorie exaltatus
Na et iuxta radicu quatitate ramū pdire nosciuntur
Et quot radicibus arbor innititur tot ramis sicut

aiunt decorat Sit ergo licet no habeamus nra conso
lacio esse nobis magna debet patroni nri miracula
doctrina vero instruit nos et dirigit gressus nros i via
pacis porro vite eius iusticia oio roborat et acuit
nos ut tanto magis accedamus ad agenda que docuit
quanto certi sumus eu no alia docuisse qua fecerit
sermo quide viuus et efficax exemplu operis est plurimum
faciens suadibile qd dr du monstrat factibile qd suadetur
Inhunc g° modu Sactitas ofortat pietas infor
mat Justicia ofirmat Quante eni pietatis fuit qui
no solu psentibus pfuit sz eciam pfuturis solicitus
fuit Non solu hijs qui tunc erant fructu atulit hec
arbor sz usqz hodie fructus eius et crescit et manet
dilectus plane adeo et hominibus Cuius no sola presencia in
benedictione fuit Sicut sunt multi soli deo dilecti qz
soli deo iam cogniti sz et memoria eius eciam nunc in be
nedictione est Na et usqz hodie confitetur triplici amoris dni
ti ofessione Triplici hoc fructu pascit dni grege
pascit vita pascit doctrina pascit et intercessione p
qua incessanter admitti fructificare et vos carissimi
qui in hoc positi estis ut eatis et fructu afferatis
unde catis vtiqz a vobis ipis sicut scriptu est a vo
luptatibus tuis auertere Na et de dno legimus qd exijt
seminare semen suu Ecce et hic habemus semen
suu sicut et prius fructu suu primitem fres et huc
monstrauet Fortassis et ipe dns arbor est Et debe
mus abeo quoqz ramos accipe quos vestris pedibus
aponamus Immo no fortasse sz magis nunc arbor est
ipe et planta celestis sz in terris plantata sicut scrip
tu est Veritas de terra orta est Abeo igitur hunc ra
mu vobis apono ut sicut se ipm exinaniuit hoc
ipm senciatis in vobis Nisi qz no tam ego apono
qua aplus apunt que legistis hoc sentite i vobis
qd et in xpo ihu Cum cu in forma dei esset no rapi
na arbitratus est esse se equale deo sz semet ipm
exinaniuit forma serui accipiens et habitu i ventus
ut homo Et vos fres carissimi exinanite vos et
humiliate vos Seminate vos pdite vos Seminate cor
pus aiale et resurget corpus spuale pdite aias vras
et in vita eterna pnabitis eas Vultis nosse quomodo id
fecerit aplus ipe qui docuit Siue mente excedimus
deo siue sobrij sumus vobis Quid ergo tibi Ego igit
factus sum tamqm vas pditu Bene se ipm pdit qui
nichil umqm pro se facit sz ois eius intencio et omne
eius desideriu tendit addei placitu et utilitate
fratrum suorum Infelix eni qui seminat i carne qz de
carne metet corrupcione Alibi vero scriptu est Bti
qui seminat sup omes aquas Sz quomodo sup omes
aquas et forte sup eas dequibus legitur et aque
que sup celos sunt laudet nome dni que sunt vir
tutes angelice et celestes populi Ita plane qm
spectaculu sumus et angelis et hoibus seminemus
igitur hominibus boni pxapta opa seminemus ange
lis gaudiu magnu pocculta suspiria et cetera huius
modi que solis eis sunt nota Gaudiu est enim
angelis dei sup uno peccatore penitenciam agente
hinc dicebat aplus prouidentes bona no tantu
cora deo sz eciam cora hominibus Cora deo dixit cora
eis qui multu eius asistunt Ipis eni maxime pla
cet cu nos vident occulte orantes aut ruminantes
psalmu aliquem vel tale aliquid facientes Sic semina
te et vos sic fructificate carissimi Sciate et vos qz
multi ante vos seminauerunt fructificate qz vobis
seminauerunt O genus adam qua multi seminauerunt
in te et quam pciosum semen Crua male pibis

et qua merito si perierit in te tantu semen simul
et seminancium labor cui perdicioni traderis ab agro
la si in te perierint hec vniuersa Seminauit in terra nra
tota trinitas seminauerunt angeli pariter et apli seia
uerunt et martires confessores et virgines Seiamit et filius
ipe est qui exijt seminare seme suu pater enim non exijt
sed filius apatre processit et venit in mundu ut qui prius
erat cogitacio pacis in corde patris fieret pax nra
in vtero matris Seminauit et spus sanctus quia et ipe venit
et apparuerunt discipulis dispertite lingue tamquam ignis
Ita tota trinitas seminauit pater scilicet pane de celo
filius veritate Spus caritate Angeli quoque seminauerunt qui
cadentibus alijs ipi steterunt dixit enim lucifer ille
iam non lucifer sed tenebrifer et vesperus Sedebo
in monte testamenti et similis ero altissimo o imprudens
o imprudens milia milium ministrabant ei et decies cente
na milia assistebant et tu sedebis Cherubin ait propheta
stabant et non sedebant Quid laborasti ut ea sedeas
Omnes amministratorij spus sunt propter eos qui heredita
tem capiunt salutis et tu sedebis Quid seminasti ut
iam metas Non est tuum hoc sed quibus paratu est a
patre Quid eis invides profecto ipi sedebunt ipi in
qua vnitauli terre iudicantes sedebunt et tu non mo
do non stabis sed iudicandus astabis Nescitis aplus
quia et angelos iudicabimus Ipi vtique ibant et flebant
mittentes semina sua venientes autem venient cum
exultacione portantes manipulos suos Ono manipu
li sunt quos queris honoris et quietis Sessionem
affectas et altitudinem sed non sic non sic non colliges
quia non seminasti Qui seminauerunt laborem et vilitatem
metent honorem pariter et quietem pro confusione enim sua
duplici et rubore in terra sua duplicia possidebunt
vnde dicebat quidam vide humilitatem meam et laborem meum
hodie audistis in euangelio promittentem dnm et dicentem
discipulis sedebitis super sedes xij iudicantes duodecim
tribus israel Ecce quies sessionis et honor iudicij Nam
et ipe dns ad hoc noluit peruenire nisi per humilitatem
et laborem vnde et morte turpissima condempnatus est inter
rogatus tormentis et obprobrijs saturatus vtique ut i
nimicus in duatur confusione ipe pariter et omnes qui
imitantur eum et pretergrediuntur viam Ipe est enim
ique qui sessurus est in sede maiestatis similis alti
ssimo et coaltissimus ei hoc vtique cogitauerunt ange
li sancti qui cadente maligno apostasie non consense
runt nobis relinquentes exemplum ut quemadmo
dum ipi elegerunt ministrare sic et nos faciamus Nam
et qui laborem fugiunt honorem captant illum se noue
runt imitari qui sessionem altitudinis quoque quesiuit
et si non satis terret eos illius culpa terreat vindicta
Omnia enim in contrarium deuenerunt ut formatus sit ad
illudendum ei et ignis eternus paratus est illi ad hec
vitanda prudenciam nobis seminauerunt angeli sancti
qui prius eam alijs cernentibus tenuerunt Sed et apli
hanc ipam seminauerunt nobis qui recedentibus hijs qui
sapienciam huius mundi sequebantur que est stulticia
apud deum et prudencia carnis que morte operatur
et inimica est deo ipi dno adheserunt Scandalisati
enim illi audientes de sacramento carnis et sanguinis
ultra non erant cum eo discipuli vero interrogati an
et ipi vellent abire dixerunt Ad quem ibimus verba
vite eterne habes Necesse habemus fratres hanc pru
denciam imitari Quia multi adhuc cum ihu ambu
lant donec veniatur ad edendam eius carnem
et bibendum sanguinem illius ad communicandum scilicet pas
sionibus eius hoc enim et verbum illud et ipm sacra
mentum significat Exeunt autem scandalisantur et
abeunt retro dicentes quia durus est hic sermo

Nos cum aplis prudentes simus et dicamus dne ad quem ibi
mus verba vite eterne habes Non discedimus a te et viuifica
bis nos Non in solo pane viuit homo sed in omni verbo quod pro
cedit de ore dei Non solum mundus habet delectaciones sed
multo magis est in verbis tuis vnde et propheta Quam dulcia
faucibus meis eloquia tua super mel ori meo Ad quem igitur
ibimus verba vite eterne habes o dne et ea sunt super
omnia que mundus potest habere Non solum ipa vita sed pro
missio vite eterne et expectacio iustorum leticia et tanta
leticia ut omne quod concupiscitur ei non valet comparari hanc
ergo prudenciam nobis apli sancti seminauerunt. Marti
res vero manifestum est fortitudinem seminasse Porro
Confessores seminauerunt iusticiam qua in omni vita sua
secuti sunt hoc enim interest inter martires et confesso
res quod et inter petrum simul omnia relinquentem et abraham
substanciam mundi in bonos vsus expendentem Sic enim
illi consummati in breui expleuerunt tempora multa Isti
vero longa et multimoda contraxere martiria. Virgi
nes sancte planum est quod temperanciam seminauerunt que sic
libidinem calcauerunt ob amorem xpi Quum est vndecunque ista.

Sermo sti Bernardi de Annunciacione Ste Marie virginis

Ut inhabitet gloria in terra nra misericordia et veritas
obuiauerunt sibi iusticia et pax osculate
te sunt Gloria nra hec est ut ait aplus
testimonium consciencie nre Non quidem tale testio
nium quale superbus ille phariseus habebat Seducta
et seductrice cogitacione testimonium perhibens de se ipo
et testimonium eius verum non erat Sed cum spus ipe testi
monium perhibet spiritui nro Porro hoc testimonium in tri
bus consistere credo Necesse est enim primo omnium credere
quod remissionem peccatorum habere non possis nisi per indulgen
ciam dei Deinde quod nichil prorsus habere queas operis
boni nisi et hoc dederit ipe. Postremo quod vitam eternam
nullis potes operibus promereri nisi gratis detur et
illa Quis enim potest facere mundum de inmundo conceptum
semine nisi qui solus es mundus vtique quod factum est non
potest non fieri ipo tamen non imputante erit quasi non
fuerit ex propheta quoque considerans ait Beatus vir cui
non imputabit dns peccatum De operibus quoque bonis cer
tum omnino est quod nemo ea habeat a se ipo Nam si stare
non potuit humana natura adhuc integra quanto mi
nus poterit per se ipam resurgere iam corrupta Certu
est ad sua origine vniuersa quantum in eis est tendere
et in ea semper parte esse proclimora Sic et nos quia
de nichilo creati sumus constat quia si nobis ipis relinqui
mur in peccatum semper quod nichil est declinamus Iam
vero de vita eterna scimus Quia non sunt condigne passio
nes huius temporis ad futuram gloriam Neque enim sunt talia
hominum merita ut propter ea vita debeatur eterna ex iure
aut deus iniuriam aliquam faceret nisi eam donaret
denique quis melior propheta et tamen ipe habuit necesse
dicere deo Non intres in iudicium cum seruo tuo quia non iusti
ficabitur in conspectu tuo omnis viuens. Verum hec que modo
diximus non omnino sufficiunt sed magis inicium quoddam et
velud fundamentum fidei sunt habenda Ideo quoque si credis
peccata tua non posse deleri nisi ab eo cui soli pec
casti et in quem peccatum non cadit bene facis sed adde
adhuc ut et hoc credas quia per ipm tibi peccata
donantur hoc est testimonium quod perhibet in corde nro
spus sanctus dicens Dimissa sunt tibi peccata tua Sic
enim arbitratur aplus iustificari gratis hominem per fidem
Ita de meritis quoque si credis non posse haberi nisi per ipm
non sufficit donec tibi perhibeat testimonium spus
veritatis quod ea habes per illum Sic et de vita eterna
habeas necesse est testimonium spus quod ad ea dimo.

sis munere puecturus Ipse enim peccata condonat ipse donat
merita et premia nichilominus ipse redonat porro testio
nia ista credibilia facta sunt nimis Nam de remissione pec
catorum validissimum teneo argumentum dominica passione vox
siquidem sanguinis eius iam valuit multo plus quam vox sangui
nis abel clamans in cordibus electorum remissionem omnium pec
catorum De bonis autem operibus argumentum nichilominus effi
cax iam est resurrectio eius Quia resurrexit propter iustifi
cationem nostram porro de spe premiorum testimonium est eius
ascensio quia ascendit propter glorificationem nostram Sit ergo
inhabitat gloria hec eciam hic in terra nostra si misericordia et
veritas obviaverunt sibi et sese pax et iusticia osculentur
preveniente si quidem misericordie compunctionis et veritas confe
sionis nostre occurrat necesse est Ac deinde sanctimonia sec
tentur et pacem sine qua nemo videbit deum Ubi enim compu
gitur quis iam tunc eum misericordia prevenit sed nequaquam ingre
dietur donec ei veritas confessionis occurrat peccavi domino
ait ipse david ad nathan propheta cum de adulterio et homi
cidio argueretur Et dominus abstulit peccatum tuum a te ait
propheta Nimirum misericordia et veritas obviaverunt sibi Et hoc quidem
ut declines a malo Iam vero ut facias bonum in tympano
tibi et choro psallendum est ut ipsa mortificacio carnis
tue et penitencie fructus ac iusticie opera in unitate et
concordia fiat quoniam unitas spiritus vinculum est perfectionis
Sane quisquis ille est in quo misericordia et veritas obviaverunt
sibi iusticia et pax osculate sunt Secure glorietur sed glo
rietur in eo qui sibi testimonium perhibet in spiritu utique veri
tatis ut inhabitet gloria in terra nostra Si gloria patris filius
sapiens liquet perfecto gloriam patris christum dei virtutem
et dei sapienciam esse Quia ergo multifarie multisque modis de ipso
predictum fuerat in prophetis quod in terris videndus foret et in
ter homines conversaturus Impletis que de eo dicta fuerant
habitavit gloria in terra nostra ac si manifeste dicat Ut
verbum caro fieret et habitaret in nobis misericordia et veritas ob
viaverunt sibi Magnum sacramentum fratres et diligencius perscru
tandum perdidit misericordiam primus homo cum sit exar
sit eva in concupiscencia sua ut nec sibi nec viro nec filiis
parceret nascituris privatus est eciam veritate cum
adam veritatem erubuit confiteri voluntaria excusacionum
operimenta pretendens pacem quoque protinus et iusticiam amise
runt Quia non est pax impiis dicit dominus. Ex hoc sane
gravis quedam inter ipsas virtutes videtur orta contencio
Si quidem veritas et iusticia miserum affligebat pax et misericordia
iudicabat magis esse parcendum Unde factum est ut perse
verantibus illis in ulcione pax et misericordia redierunt in cor
patris Si quidem non cessabat pax et misericordia sed pio quodam
susurrio paterna pulsantes viscera loquebantur Nunquid
obliviscetur misereri deus Quibus ipse tale fertur dedisse
responsum usque quo preces vestre debitor sum et sororibus vestris
veritati et iusticie vocetur veniat et super hoc verbo
pariter conferamus Quis putas illi colloquio meruit inter
esse et indicabit nobis. Eget miseracione creatura
racionalis ait misericordia Quia venit tempus mise
rendi eius quia iam preteriit tempus Econtra veritas oportet
inquit impleri sermonem quem locutus es domine Totus mo
riatur adam necesse est cum omnibus qui in eo erant quia
die vetitum pomum in prevaricacione gustavit Ut quid
ergo ait misericordia ut qui me genuisti cicius peritura Scit
enim veritas ipsa quoniam misericordia tua perit et nulla est si non
aliquando miseveris Similiter autem et illa e contrario loquebatur
Quis enim nesciat quod si predictam sibi prevaricator sente
nciam mortis evaserit perit nec permanebit iam
in eternum veritas tua domine fateor ait veritas zelum bo
num habet misericordia sed utinam secundum scienciam Nunc autem Quid
prevaricatori pocius quam sorori iudicat esse parcendum

At tu inquit misericordia neutri partis sed tanta indignacione
sevis in prevaricatorem ut involvas pariter et sororem
Quid male merui si quid habes adversum me dicito in
sin autem quid me persequeris Grandis controversia fratres
et intricata nimium disceptacio Quis non illic diceret
Bonum nobis erat si natus non fuisset homo iste Cumque
adiceret veritas in ipsum quod iudice patris sue merita re
torquens diceret tandem omnino ne fieret irritum verbum
patris Ait pax parcite queso verbis huiusmodi Non
vos talis altricacio decet virtutum est inhonesta conte
ncio porro iudex inclinans se digito scribebat in terra
hec dicit perii si adam non moriatur et hec dicit perii
nisi misericordiam consequatur fiat mors bona et habet utraque
quod petit Obstupuere omnes in verbo sapiencie et
forma composicionis atque iudicii Si quidem manifestum
fuit nulla eis quomodo occasione relinqui Si quidem
fieri posset quod utraque petebat ut et moreretur et
consequeretur misericordiam Sed id quomodo fiet inquiunt Mors
crudelissima et amarissima mors terribilis et ipso horrenda
auditu bona fieri quomodo non poterit racione At ille Mors
inquit peccatorum pessima sed preciosa potest fieri mors sanctorum
An non erit preciosa si fuerit ianua vite porta glorie.
preciosa inquiunt Sed quomodo fiet istud fieri ait potest
si ex caritate moriatur ille qui nichil debeat morti
Bonus visus est sermo ut potest fidelis et dignus omni
accepcione Sed ubi ille poterit inveniri inveniri qui
mori velit non ex debito sed ex beneplacito suo Cir
cuivit veritas orbem terre et nemo mundus a sorde
nec infans cuius est unius diei vita super terram Sed et
misericordia celum omne perlustrat et in angelis quoque nec dixim
pre caritate minorem tamen inveniunt caritatem Redeunt
ad constitutum diem veritas et misericordia anxie plurimum non in
vento quod desiderabant Tunc vero seorsum pax consolans eas
vos inquit nescitis quid quoniam nec cogitatis Non est qui
faciat hoc bonum non est usque ad unum Quam consilium de
dit ferat auxilium Intellexit Rex quid loquetur
et ait penitet me fecisse hominem pena inquit me
tenet michi incubit sustinere penam pro homine quem
creavi Tunc ergo dixit Ecce venio Non enim potest hic ca
lix transire nisi bibam illum Et accersito protinus
gabriele Vade inquit dic filie syon Ecce rex tuus
venit Festinavit ille et ait Adorna thalamum tuum
syon et suscipe regem porro venturum regem misericordia
et veritas prevenerunt sicut scriptum est misericordia et veritas
precedent faciem tuam Iusticia thronum preparabat secundum
illud Iusticia et iudicium preparacio sedis tue pax cum
rege venit ut propheta fidelis inveniretur qui di
xerat Et pax erit in terra nostra dum venerit Inde est
quod nato domino angeli canebant Et in terra pax homi
nibus bone voluntatis Et tunc iusticia et pax oscu
late sunt que non modice videbantur hactenus di
scidere Porro enim si qua erat ex lege iusticia non oscu
lum sed aculeum magis habebat urgens timore quam
provocans dileccione Sed nec habuit illa reconcilia
cionem sicut habet nunc que ex fide noscitur esse iusticia
Alioquin quid erat quod nec abraham nec moyses
nec ceteri iusti temporis illius in obitu suo patem
illa beatitudinis et ne apprehendere aut regnum pa
tris poterant introire nisi quod minime adhuc iusti
cia et pax sese fuerant osculate Ex hoc sane di
lectissimi ferventiore nobis zelo sectanda iusticia
est Si quidem iusticia et pax osculate sunt et in
dissolubile amiciciarum inierunt fedus ut quicunque
testimonium iusticie secum tulerit hylari vultu ea
et amplexibus letis excipiatur a pace in id ipsum

dormiens et requiescens. Ideo considerare est fres
in solempnitate hodierna dnice annunciacois velud a
menissima quada planiciem simplice nre reparacois
historia Iungit nova legacio angelo gabrieli et no
va virgo pphessa virtute nove salutacionis honorat
obsequio antiqua excludit maledictio mlierum Nova
nova mater accepit benediccione Inplet per graciam
que concupiscencia nescit ut spu sco sup veniente altis
simo pariat filiu que viru dedignatur admittere
Intrat ad nos eadem porta salutis antidotu qua vene
nu serpentis ingrediens universitate generis occupave
rat humanu Innumeros huiusmodi flores ex hijs facile
est legere pratis sed in tueor media metuende pfunditatis
abyssu abyssus plane inpscrutabilis incarnacionis
dnice sacramentu abyssus inpscrutabilis verbu caro
factu est et habitavit in nobis Quis eni investiget
quis atingat quis apprehendat puteus altus est in
quo hauria no est michi Verumtame solet interdu
supposita puteis humectare lintheamina vapor
exalatus ppterea sane licet irrupere verar ppe conscia
infirmitatis frequenter tame velud sup os huius pu
tei expando ad te dne manus meas pro eo quod aia mea si
cut terra sine aqua tibi Et mit si quid est quod ascen
dente deorssu nebula tennis ebibat cogitatio vo
bis fres modicu illud sine invidia comitare proposui
velud expresso lyntheamine vel exigua refundens celestis
stilicidia roris. Quero igitur qua racione filius magis
incarnatus sit quam pr aut spus sanctus cu totius tri
nitatis non modo equalis sit gloria sed una eademque suba
sed quis cognovit sensum dni altissimus est misterium Nec
nos aportet temere sup huiusmodi pcipitare sen
tenciam Videtur tame nec patris nec spus incarnacione
in pluralitate filiorum effugisse confusione du alius
dei alius hominis filius diceretur Videtur et id maxime
congruu ut is specialiter filius fieret qui filius erat
ne quid ambiguitatis esset in noie Denique ipa est vir
ginis nre gloria singularis et excelens prerogativa
marie quod filiu unu eundemque cu deo patre meruit habe
re Quem aut sane ipsse constat si non filius incarnare
tur Sed nec nobis similis alia dari posset occasio
spere de hereditatis factus est siquidem primogenitus in
multis fratribus Si eni fres et coheredes huius denique gra
observacionis fideli reconciliatori xpo Nec timoris spus
defuit quo patri semp reverencia exhibet sep eius
gloriam querere Nec spus pietatis quo misericorditer
compatetur hominibus valde necessario habuit quod spiritum
sciencie per quem timoris pariter et pietatis distri
bucio fieret in confusa et nota quod in primo illo pare
tu nrorum peccato tres quidem auctores extiterunt
sed manifeste defuerunt tria tribus dico enim eua
dyabolu et adam. Non habuit eua sciencia que
ut ait apostolus seducta est in pvaricacione Serpens
quoque malignus pietate non habuit qui homicida factus
est abinicio Adam vero timore dni non habuit voci
mulieris obediens pocius qua divine Inhijs ergo tri
bus timore pietate et sciencia mediator nr reconci
liavit hoies deo Nam in consilio et fortitudine de
manu adversary liberavit Consilio si quidem pstino
nre pvavit hoste data potestate ut manus iice
ret innocenti. fortitudine prevaluit du victor ab
inferis redijt et vita omnium cu eo surrexit Exinde
cibat nos pane vite et intellectus et potat aqua
sapie salutaris Sed vera et pfecta sapiencia non potest
homini seculari Nempe quia stulticia illi videtur Quid
verius quam ingnu xpi esse suave apone homini secu
lari et stulticia reputabit Ex omnibus ergo que salua
dis populis fuerat necessaria nichil penitus de
fuit salvatori Ipse est enim de quo ptimuit ysaias

Egredietur virga de radice yesse et flos de radice eius
ascendet et requiescet sup eu spus dni etc. Illud sane
diligenter atende quod flore hunc de radice non de virga dixit
ascensuru Et eni si nova xpi caro in virgine creata esset
ex nichilo quod estimavere non nulli Non de radice flos sed
forte de virga dici poterat ascendisse Nunc aute quia pdijt
de radice sine dubio quia ab origine quem pbatur habuisse
materia Nam quod sup eu spus requievit nichil in eo
contradiccionis fuisse declarat In nobis eni spus non re
quiescit Carne nimirum adversus spm et spu adversus car
nem concupiscente A quo nos conflictu liberet in quo
nichil simile fuit Novus homo et verus ho Cuius vera
carnis nre suscepit origine sed vetus fermentu con
cupiscencie non suscepit Ihus xpus dns nr qui est benedictus.

Item alius Smo beati Bnardi de Annunciacione Sce Marie

Quam dives es in mia qua magnificus in ius
ticia ingra qua munificus dne deus nr Non
est qui similis sit tibi communicator copiosissime
remunerator equissime pijssime liberator Gra
tis respicis humiles iuste iudicas innocentes misericor
diter salvas ecia peccatores Hec sunt dilectissimi que
nobis in messa scripturarum huius patris familias hodie ap
ponuntur Nimirum hac nobis copia prestat que parit
quemit sacrum videlicet plenitudo temporis Et sacratissima
dies dnice Annunciacionis. Hodie eni in auribus nris de
pphensa in adulterio muliere in dulcedia salvato
ris absolvit. Hodie innoxium susane sanguine libe
ravit. Hodie beata virgine singulari munere gratui
te benediccionis implevit Magnu convivium ubi nobis
simul mia iusticia et gra aponitur Accedamus ad
hac messam fres mei et ex singulis dapibus vel
modicum aliquid degustemus. In lege moyses manda
vit huiusmodi lapidare aiunt de peccatrice peccatores
de adultera pharisei Sed adducam lapidei cordis
vestri ille locutus est Ihus aute inclinans se et
admiram flexus neque eni iudaici cordis erat di
gito scribebat non iam in lapide sed in terra Neque hoc
tantu semel sed hic quoque duplex scriptura sicut aput moy
sen tabule due Et forte veritate et graciam scribens
et iterum scribens terre impressisse videtur secundum quod aplus
ait lex p moysen data est gra et veritas p ihm xpm
facta est Considera denique an videri possit de tabu
la veritatis legisse unde refelleret phariseos Quis sine
peccato est vestru primus in ea lapidem mittat verbu
quidem abreviatu sed vivum et eficax et ancipiti gladio
penetrabilius Quam graviter eni ad verbu hoc sa
xea corda sunt transfossa Quam vehementer hoc uno
lapillo contrite sunt lapidee frontes Rubor ipse confusio
nis et clandestinus pbavit abscessus meruit quidem
adultera lapidari sed his punire gestiat qui dignus
non est ecia ipse puniri Is pssimat a peccatrice exigere
ulcione qui eande excipere non meretur Hec veritas
Ceterum adhuc minus est Et si acusatores refellit hec
veritas sed ream nec du absolvit Scribat iterum gracia
legat ut audiamus Nemo te condempnavit mulier Ne
mo dne Nec ego te condempnabo vade et amplius noli
peccare O vox mie o auditus leticie salutaris Audi
ta fac in mane miam tua quia in te dne speravi Sola
nimirum spes aput te misericordie obtinet locu Nec
oleu mie nisi in vase fiducie ponis Sed est infide
lis fiducia solius utique maledictionis capax cu vz
in spe peccamus Quam quod nec fiducia illa dicenda sit sed
insensibilitas quedam et dissimulacio pniciosa Que
eni fiducia ei qui periculu non atendit aut quod ibi timo
ris remediu ubi nec timor sentitur nec materia
ipa timoris fiducia solaciu est nec eget ille solacio
qui letatur cu male fecerit et exultat in rebus pessi
mis Rogemus itaque fres responderi nobis quantas ha

bem9 iniquitates et peccata scelera nra et delicta nobis de siderem9 ostendi Scrutem viās nrās et studia nrā pi cula qz vniuersa vigili intencione penssem9 Dicat quisqz in pauore suo vada ad portas inferi vt iā nō nisi i so la dei mīa respirem9 Hec vera hominis fiducia a se defi ciens et innitens dn̄o deo suo huic mīa nō negat' Propha a testate qm beneplacitū est dn̄o sup timētes eum et in eis qui sperāt sup mīa eius Est em̄ prestabilis sup ma licia et multus ad ignoscendū Credam9 sane vel timi tis qui in eo nil aliud vn̄ occasione struende calupnie caperet inuenerūt Compaciet' aūt peccatori nec sibi oblata ullaten9 paciētur occidi Tenebit' itaqz ma nifestus aduersarius legis cū absoluerit lege dapna tam In uestrū o pharisei caput tota vre maligtatis adinuencio retorquet' diffiditis cause qui iudiciū subterfugitis Nā illa quidē sine iniuria legis absolui tur que sine accusatore relinquit'. Sed qsidem9 fr̄es quo nā hinc habeat pharisei videtis ne duos senes nā a sermoib9 exire ceperūt Quōdo in pomerio yo achim absconduntur Susanā querūt vxore eius seq̄ mur eos Nā in qua cogitacōne pleni sūt ḡtra eā Consentire nobis aiūt senes et commiscē nobiscum Inueterati dierū malorū vos accusatis adulteriū et a dulteriū suadetis Sz hec est tota iusticia vr̄a et que palā arguitis eadem agitis in occulto hinc fuit q ex i bis vnus post aliū Cū ille om ḡscius occultorū vestras tam valide percussisset ḡsciencias dicens Qui sine pecca to est vr̄m primus i eā lapide mittat Merito proinde ad dis cipulos vitās ait Nisi habūdauit iusticia vestra plus quā scribarū et phariseorū nō intrabitis in regnū celorū Alioqn diceri9 aiūt ḡtra te falssū testiomū Semine cha naan et nō Iuda ne hoc quidem in lege moyses manda uit Nā qui decreuit adulterā lapidare mandauit accu sare pudicā ymo vero sicut adultera sit et falssū teste nō impunitū esse precepit Sz qm glām in lege p legis preuaricatorē dm̄ inhonoratis Ingemuit Susana et ait Angustie sūt m̄ vndiqz vndiqz em̄ mors hinc quidem corporis inde aīe Si hoc inquit egero mors m̄ est si aūte nō egero nō effugiā man9 vr̄as Vestras o pharisei man9 nec adultera effugit nec pudica vr̄as accu saciones nec sacti9 nec peccator euadit dissimulatis pec cata vr̄a nisi inuenitis aliena Alioqn si quis forte sum nō tz vr̄m ei impingitis cimen Quid tamē susana facit inter morte et morte aīe vz et corporis vndiqz a gustata Melius est m̄ inquit absqz ope incidē i man9 hom̄ quā delinqre lege dei mei Nimirū sciebat ista quā horendū sit incidere i manus dei viuentis Nā hoies quidē cū occiderint corp9 aīe nō habet vltra q faciant Ille aūt timend9 est qui ptate h̄z et corp9 et aīam pdere in gehenam Quid familia yoachim tardat irruat p posticū nā in pomerio clamor audit' clamor ut luporū frēmiū et balantis ouicule int' illos Sz nōn patitur ab eis i noxia deuorari qui ab ipis eorū fau cibus tam dignat' eripuit Merito proinde cū duceret' ad morte erat cor eius fiducia habēs in dn̄o Quem intantū timuit ut timore omēz humanū p9ponet et ipius lege simul et vite ptulisset et fame Nō em̄ dic tus fuerat aliqn sermo huiuscemodi de susana Sz et parentes eius iusti fuerāt et vir eius honorabilior om̄ iudeorū Merito igit' a iusto iudice iusta de iniustis obtinuit vlcione Que tam vehementer iusticiā esu riuit ut p'pt' eā ḡtepneret morte corporis obprobriū generis luctū inḡsolabile amicorū Et nos fr̄es si a xp̄o audiuim9 nec ego te ḡdepnabo Si peccatrice iā nolu m9 ḡtra ipm̄ Si in xp̄o volum9 pie viuere necesse ē sustineam9 psecucōm Ne malū p malo aut maledictū p maledicto redam9 Alioqn qui paciēcia nō seruauit

p det iusticiā et p det aīam suā Michi vindicta et ego retribuā dt dn̄s Ita est p'ssus ipe retribuet si si ei vindictā seruēs Si nō tollas ab eo iudiciū si nō redas retribuentib9 tibi mala faciet iudiciū sz in iniuria paci enti In equitate iudicabit sz p mansuetis t're Iā vo bis ni fallor molestū est q delicie tardāt Nō mire mini delicie sūt. Missus est gabriel angelus a deo in ciuitate galilee cui nomē nazareth Miraris q nazareth parua ciuitas et tanti regis nūccio illu stret' et tanto Sz magn9 latet in hac parua ciui tate thesaur9 Nā nō dei thesaur9 maria vbicūqz ē illa et cor eius oculi eius sup eā vbiqz respicit hu militate ancille sue Nouit celū vnigenit9 dei p'ris si celū nouit et nazareth Quid ni sciat patria sua celū ex patre Nazareth ex matre vendicat sibi sicut ipe se et filiū dauid et dn̄m esse testat' Celū celi dn̄o t'ra aūte dedit filys hom̄ Cedat igit' ei vtraqz necesse est in possessione qui nō modo dn̄s sz et fili9 hoīs est Audi eciā quōdo t'ra sibi taq̄ filius hoīs vendicat sz et ḡmitat taq̄ sponsus Flores inquit apparuerūt in t'ra nr̄a Nec hic discrepat q nazareth interpre tat' flos Amat florigera patria flos de radice yesse et libenter inter lilia pascat' flos campi et lyliū ḡualiū Comedat em̄ flores pulcritudo suaue holencia et spes fruct9 gr̄a triplex te q florem reputat deus et hys ei ḡplacet in te Si tibi nec honeste ḡuersacōnis decor nec bone opinionis fla gracia nec intencio desit future retribucōnis fr̄ tus em̄ spūs est vita eterna Ne timeas maria i ve nisti grām apud dm̄ Quāta grām plena grāz sin gulare singulare an generale vtrūqz sine dubio qz plena Eo inquā singulare quo generale Sigu lare q sola hac inuenis plenitudinē Generale q de ipā plenitudie accipiat vniuersi Benedicta tu in mulieribus et bndict9 fruct9 ventris tui Singulariter quidē est fructus ventris tui sz ad om̄ qdem metes te mediante puenit Sic nimirū olim ros tot9 i vellē tot9 in area sz i nulla parte aree sicut i vellere totus fuit Inte sola rex ille diues exinanit9 excel sus humiliat9 i mensus abreuiat9 et ab angelis mi n9 oratus est verus demqz deus et dei filius incarnat9 Sz quo fructu Nempe ut omes eius paupertate lo cupletem' eius humilitate sublemem' eius incarnacōe adherentes deo tione magnificem' eius incarnacōe adherentes deo i ciplam9 vn9 spūs ee cū eo Sz quid dicim9 fr̄es Balsamū est cui nā potissim vasi gr̄a infūdet' Balsamū est Cui nā potissim vasi gr̄a infūdet' Et quid tā solidū purissim et solidissim vas requirit Et quid tā solidū quā humilitas cordis Merito proinde humilib9 datur gr̄a merito respexit de9 humilitate ancille sue Quo nā merito queris Eo vtiqz quo aiūt humile mitu nō occu mito queris Eo vtiqz quo aiūt humile mitu nō occu paret humanū quo min9 libe influeret diue gr̄e plenitudo Sz ad hac nobis humilitate quibusdā ē ē gradibus ascendendū. primo em̄ cor hoīs que adhuc peccare delectat nec miserā ḡsuetudinē p posito vtiliori mutauit Ne sit gr̄e capax p'pter vicys pre ditur Secūdo qz vbi iam corrigē mores et pores negcias deceterō nō iterare p'mit p'pa tamen peccata p'tita licet iā amputata qdam' vidat' tamē dū in eo manet grām nō admitit Manet aūte donec ḡfessione lauet' donec succedētib9 di gnis fructib9 penitencie de medio fiat Sz ve tibi si forte vicys et peccatis pcisior successit in gratitudo Quid em̄ tā euidenter gr̄e aduerssat' Tepescim9 p'ocessu temporis a feruore ḡuersacōnis nr̄e paulati frigescit caritas habūdat i'quitas vt ḡsumem' i carne qui spū ceperam9 Inde est

vt minus eam sciam⁹ que adeo donata sunt nobis inde
uoti pariter ɀ ingrati timore dni deliquim⁹ Religio
sam amitim⁹ solitudine v̄bosi Curiosi faceti etiam
detractores ɀ murmurates vacantes iugis fugita
tes labores discipline Quid g° tantis repulsam obsta
culis gram nobis de esse miram Jam v° si quis talis
est ut iuxta aplm v̄bu gre in eo habitet Si quis de
uotus si quis solicitus si quis spu feruens Caueat sibi
ne suis fidat meritis ne suis opibus i nitat Alioqn
nec huiusmodi aim intrat gra Nimiꝝ plenus est nc
in eo ca gra inuenit locu sibi Considerastis phariseu
illu orante no erat raptor no iniustus no adult
ꝫ sine fructibus erat penitencie Jeiunabat bis i sabba
to decimas dabat oim que possidebat Sz ingratu
forssitan suspicamini Audite qd dicat deus grās ago
tibi Sz no erat vacuus no erat exinanitus no erat
humilis s; elatus No em quid sibi de esset scire studuit
s; exaggerauit meritu sum nec erat illa solida pleni
tudo s; timor vacu⁹ pinde redijt qui plenitudine
simulauit Na publican⁹ ille qui exinaniuit se ipm
qui vacuu vas exhibe curauit gram retulit ampli
orem Nos g° fres si gram inuenire cupim⁹ sic dete
tero abstineam⁹ a vicijs ut de p̄titis quoqꝫ pecca
tis digne peniteam⁹ Et soliciti sim⁹ deuotos nos
deo ɀ vere humiles exhibere huiusmodi nempe aias g̃
tanter respicit pio illo respectu de quo sapiens
ait Quoniam gra ɀ mia dei est in sanctos eius ɀ respec
tus in electos illius Et forte ppt hoc quat reuo
cat aiam qua respiciat dicens Reūte reūte suna
mitis reūte reūtere ut intueamur te quo videli
cet nec in peccandi ɀsuetudie nec i ɀsticia peccatoꝝ
Sz neqꝫ in tepore ɀ torpore ingratitudinis aut
elacōnis ꝑsistat ceccitate A quo nos quadripertito
periculo reuocare et eripe dignet Qui factus est
nobis a deo patre sapiencia ɀ iusticia ɀ sanctificacio et
redempcio Jhus xpus dns nr qui e sr oia deus bndcus

Sermo bti Bnardi In dnica Ramis palmaꝝ ɫ oliuaꝝ

Necesse est ut loquamur hodie breui⁹ ppter
angustia temporis Multa quidem nobis misit
pcessio qua celebraturi sum⁹ s; eadem i pedit
ne dicere plura possim⁹ Celebraturi sum⁹ ho
die pcessione et paulo post auditurj passione Quid si
bi uult mirabilis ista iunctio aut qd cogitauit patres
nri passione adientes pcessioni Na pcessio nunc repre
tatur hodie Quia facta est hodie passio v° cur adi
ta est qua sexta fra ɀstat esse secuta Sed optime vti
qꝫ passio pcessioni iuncta est vt discam⁹ i nulla leticia
a hui⁹ seculi habe fiducia Scientes qm extrema
gaudij luct⁹ occupat ppterea no sim⁹ stulti ut occidat
nos pspeitas nra s; in die bonoꝝ no i memores sim⁹
maloꝝ ɀ econuerso Istis em mixtu est psens sclm no
secularibus tantu s; et spualibus viris Na sicut secula
riu reꝝ pspitas occidit stultu seculare Sic potest
habunda spualis pspeitatis occidere indoctu spuale
atqꝫ ita no spualem spualis quippe oia diiudicat
ipe aute euenuat qd pspitas stultu occidit ɀ no sa
pietem alibi scribitur Cor sapietis vbi tristicia et
cor stultoꝝ vbi leticia Merito pinde ait Melius est
ire ad domu luct⁹ qua ad domu conuiuij Licet em mul
tos frangat aduersitas tame multo plures extollit
pspitas sicut scriptu est Cadent a sinistro late tuo mil
le ꝑ qd signatur aduersitas Et dece milia a dextris tuis
in quibus pspeitas designatur Denique qr vtrobiqꝫ pi
culu est orat sapiens ɀ dt diuicias et paupta
tes ne dederis michi Ne forte aut diuicie extol
leret in supbia Aut paupertas deiceret i impaciaz
ipi ɀ dns sicut in passione paciencia ita ɀ in pces
sione humilitate exhibere curauit In illa enim tamqm
ouis ad occisionem duct⁹ est Qui cu pateret no co

minabatur s; magis orabat dicens pr ignosce illis qr nesciunt
In pcessione aute quid parabat sese populi ut exiret ob
viam ei nec eu latebat qui nouerat quid esset in hoie
ppt hoc ɀ ipe paratus est no in curribus & in equis no in fre
nis argenteis aut in sellis auro tectis s; humilis aselli
tergo sedens suppositis aplorum vestibus quas ego de preciosio
ribus regionis fuisse no credo Sz quid fuit qd pcessione
habere voluit qui mox futura nouerat passione forte
ut amarior esset passio qua pcessio pcessisset Ab eodem
eni populo in eodem loco ɀ in ipo tempe paucissimis die
bus interpositis primo cu tanto triumpho susceptus postea
crucifixus est O qua dissimile est tolle tolle crucifige eu
et bndictus qui venit i noie dni Qua dissimile Rex israel
ɀ no habem⁹ rege nisi cesare qua dissimiles rami vi
rentes et crux flores ɀ spine Cui prius psternebatur
vestimenta aliena ecce suis exuitur ɀ sors mittitur sup ea
Ve tibi amaritudo peccatoꝝ nroꝝ ppt que soluenda tanta
amaritudo necessaria est Jam v° ad pcessione accedens tan
qua iiijor ordines in ea michi intueri videor Fortassis
in hac nra pcessione omnes hodie poterut inueniri
Precibat eni aliqui ɀ via parabat Ipi sunt qui nos regunt
et dirigunt gressus nros in via pacis Alij seqbantur ɀ hij
sunt qui ppe in sanctis ɀsilij deuote secuntur ɀ adherent sep
vestigijs pcedencium Erant qꝫ discipuli tamqm domestici
lateri eius adherentes ipi sunt qui parte optima ele
gerunt qui i claustris soli deo viuunt Ipm qꝫ iumentum
cui insidebat designat duro corde ɀ aio qdam° bestia
les qui v̄ga semp ɀ calcaribus eget Ac tame nec ipos
relinquet dns dum disciplina ferre voluerint Si qui
tales sunt hic quibus grauius est ordo ɀ oia honerosa qs
pungi frequenter oporteat ɀ vrgeri obsecram⁹ eos ut pa
cienter ferant que salubria sunt et si min⁹ suauia donec
ɀplaceat dno respice humilitate coꝝ et in melius
aliquid eos pmouere Quator g° sunt genera i pces
sione dni Boni prudentes et boni simplices hij sunt
qui pcedunt ɀ qui secuntur Bonos at adidi qr prudentes
no boni i iqui sunt iuxta illud sapientes sunt ut faciant
mala Et simplices no boni stulti sunt In pcessione at
dni nec iniquus locum hz nec stult⁹ porro qui adherent
ei ɀtemplatiui sunt Qui portat ɀ honerat eo ipi sunt
nouicij ɀ paꝝ deuoti Sz ecce omnes sunt in pcessione
dni ɀ nemo eorum faciem eius videt Na qui pcedunt
occupati sunt in paranda via solliciti circa peccata et tep
taciones alioꝝ Qui secuntur ipi omnino faciem eius videre
no possunt s; sicut moysi dictu est posteriora videt Iu
mentu cui insidet numqm ad videndu leuat oculos sed
pronum est sup terram Qui v° ei adherent ipi aliqn vide
possunt sed raptim ɀ no ɀtinue nec plene dum adhuc
sunt in via Quia ipe ait no videbit me homo ɀ viuet No
videbor inquit in hac vita ɀ in pcessione ista Ipe itaqꝫ
magna pietate sua donet nobis se vide in illa futura
pcessione ɀ exultacōe multa nimis qm rapiemur i nu
bibus obuia xpo in aera ɀ sic semp cu ipo erim⁹ Jam
v° in hac pcessione triplex obsequiu video exhiberi
saluatori primum quide a iumento cui insidet Scdm ab
hijs qui vestimenta psterniunt Teriu ab hijs qui ramos
de arboribus cedunt Omnes tn reliqui ex eo qd sibi ha
bundat mittunt ɀ quasi sine labore obsecuntur dno Solu
v° iumentu semet ipm exponit eius obsequio No
ne vos estis iumentu cui insidet xpus iuxta dictu
apli glorificantes ɀ portantes dm in corporibus vestris
Expendunt eni seculares homines in obsequiu dni no
quidem corpa s; quasi vestimenta cu de terrena substa ele
mosinas largiuntur Prelati vero ramos cedunt de
arboribus verbi causa cu de fide abrahe de castitate
ioseph de mansuetudine moysi ceteroꝝ qꝫ sanctoꝝ vir
tutibus euangelisat verꝫ tamen et hij de ppharijs ple
nis largiuntur Omnes tamen si fideliter vnusquisqꝫ
suo intent⁹ fuerit ministerio in pcessione sunt saluatoris

et cu eo ingredietur in ſanctam ciuitate Quoniam tres p[er]ui
dit p[ro]pheta ſaluandos Noe credentem ramos in arche fab
cam daniele in vili edulio et labore abſtinetie factum
tanqua innuctu ſaluatore q[ui]z portante crucem q[ui]z Job bn diſ
penſante ſubſtancia huius mundi et de velleribus omnu ſu
aru pauperu latera calafaciente Cui tame in p[ro]ceſſio
ne illa chus p[ro]pinquior Cui de tribus ordinibus ſalus vicinior
facille credo poteſtis aduertere Et hec quide p[ro]ceſſio
fuit ad paſſione p[re]paracio excitata hic maxie in vidia
ſacerdotu Sane venturas aliquas turbas ut raperet eu
et rege faceret legitur declinaſſe fugiens Nunc vero ecia
non queſitus affuit et ad paſſione voluntarie p[ro]perauit
Sic nimiru exijt quadoqz de templo et ſe iudeis abſco
dit Sciens aute q[uod] venit hora eius tamq[ua]m poteſtate
habens ſpontaneus ipe ſe obtulit paſſiom Debebat ne
pe pontifice nrm temptari p[er] omnia p[ro] ſimilitudie abſqz
peccato ut tanqua verus homo et p[ro]ſpera hom[in]u et ad
verſſa vitaret oportuit ac ſuſcipet et vtraqz q[ui]z re
ru in ſe ipo nobis ſalutare p[re]beret exemplu vt em
temperancie eſt p[ro]comia populi et ſeculi huius p[ro]ſpera
declinare Sic quide iuſticie eſt in tedu certa diſpenſa
tione ea admittere p[er]ſecucio q[ui]z et omis temporalis ad
uerſſitas p[ro] loco et tempe prudent[er] aliqn fugieda erit
tu aute neceſſe fuerit viriliter tolleranda Et in illis
in[m]o notiſſimis vtiqz ſpeciebus virtus vniuerſſa conſiſtit Ita
g[ui]o omem virtute implere decuit eum in quo plenius ha
bitat ois plenitudo virtutis vt notu fieret omnibus
qua is maxime ſciret habudare ſciret et penuria pati
Ceteru ante paſſione ſua affectuoſiſſimus pr[e] familias re
fectione curauit ſuis domeſticis exhibere Et in hoc q[ui]z
apparuit benignitas et humanitas ſaluatoris Cu dilexiſ
ſet ſuos in fine dilexit eos Et dicebat deſiderio deſide
raui hoc paſca manducare vobiſcu ante qua paciar Op
tebat em quia expecierat eos ſathanas ut cribraret
ſicut triticu opus erat p[re]uenire refectione Denique
et refecti paulominus defecerut quid iemum feciſſent
hinc fuit q[uod] non ſolu corpa ſed et corda eoru refecit et
ea qua maxime Neqz em corpalis paſſio ſed temptacio
ſpualis in ſtabat q[uod] ſingulariter ille futurus eſſet don[e]c
tranſſiret Ea nimiru hoſtia ſicut ſola p[ro]deſſe potuit
ſic ſola ſufecit Nec decuit xpm ſimul et petru aut
Johanem p[ro] ſalute hom[in]u pati Crucifixi at cu eo fue
rut alij duo nequa de quibus nulla p[re]ſſus ſuſpicio
poſſet haberi tamq[ua]m ex eis minus ſufficiens ſacrificiu
ſupleretur Recubentibus vero adhuc diſcipulis ſurgit
a cena p[re]cingit ſe linthco aqua ponit in pelui diſci
puloru pedes abluit et extergit Non eſt volutas car
nis et ſanguinis hec volutas patris eſt et ſactificacio
nra Denique ſi non lauero te ait dns ad petru obni
xius recuſante non habebis parte mecu Oportu
ne aute et vtiqz more ſuo poſt exemplu operacionis
exhortacionis copioſiſſimus extitit ſermo multis eos
p[ro]miſſionibus p[ro]pt[er] inſtante maxie paſſione refoue
et reconciliare curauit de reſurrectione ſua de ad
uentu paraclit[i] de eoru confirmacione et aſſumptione ali
quando ad ſe ipm Nec multo poſt ventu eſt ad ora
cione et uſqz tercio in agonia factus orabat Ubi q[ui]de
non ſolis oculis ſed quaſi membris omnibus fleuiſſe videt[ur]
vt totu corpus eius q[uod] eſt eccleſia toc[iu]s corporis lacrimis
purgaret[ur] Na de ſacramento quide corporis et ſan
guinis ſui Nemo qui neſciat hac q[ui]z tanta et tam
ſingulare alimonia ea p[ri]mu die exhibita ea die
comendata et mandata deinceps frequentari Exh[in]c
iam dies ſequitur paſſionis In qua nimiru ſicut
totu hoiem ſalm fecit Sic de toto ſe fecit hoſti
am ſalutare corpus expones tantis ſupliciis

et iniurijs Animu vero gemine cuiuſdam humaniſſime cnpaſſio
nis affectu hinc quidem ſup[er] merore inconſolabili matris
et ſactaru feminaru Inde ſup[er] deſperacoe et diſperſſioe
diſcipuloru Inhijs in[m]o crux dnica fuit et hec oia p[ro]pt[er]
nos paſſus eſt qui tanta caritate cnpaſſus eſt nobis.
Veruntame que de ipo erat fine habuere fine vtiqz
celerrimu et celeberrimu p[ri]mo quide requie deinde
et reſurrectione Nos q[ui]z ſi feſtinamus in illa ingredi
requiem p[er] multas tribulaciones nobis meminerimus
tranſſeundum Quomodo inquit iam dicit ſpus ut requi
eſcat a laboribus ſuis A labore quo requieſcut qui i
dno moriunt[ur] ſed non requieſcut in terrim a clamore de
niqz ſub throno dei clamat aie occiſoru Eorum et ſi nichil
habeat q[uod] moleſtet non du tamen totu habet q[uod] delec
tet donec reſurrectio requie donec ſabatu paſſca ſe
quatur Ad laude dni nri ihu xpi qui eſt ſup[er] oia bnd[ic]t[u]s

Sermo Bti Bnardi feria quarta de paſſione dni.

Vigilate nos fres ne infructuoſe p[re]tirſe
ant nos huius tempis ſacramenta Copio
ſa eſt bndictio date receptacula munda
Deuotas aias vigiles ſenſſus affectus
ſobrios puras conſciencias exhibe tantis cariſmati
bus graru Nimiru amonet nos ſolicitudis huius non
modo ſpecialis iſta cuiuſſacio qua p[ro]feſſi eſtis ſed et
generalis ecclie obſeruacio cuius filij eſtis Quiſſi ſi
quide xpiani ſacra hac ſeptiana aut p[re]ſolito aut
p[re]ter ſolitu pietate colit modeſtia exhibet hu
militate ſectatur induit grauitate ut xpo pacienti
quodamodo cnpati videat[ur] Quis em tam irreligioſus
qui non cnpungat[ur] quis ta inſolens ut non humilie[tur]
quis ta iracudus ut non indulgeat quis ta delicoſus
ut non abſtineat quis ta flagicioſus ut non contineat quis
ta malicoſus ut non peniteat hijs diebus merito
quide Nempe adeſt paſſio dni uſqz hodie terra mo
uens petras ſcindens apiens monumenta Nichil in
mundo melius fieri qua a dno factu eſt hijs diebus
Nichil mundo vtilius poterat comedari qua ut
ritu p[er]petuo ſingulis celebret annis memoriale eius
in deſiderio aie Mirabilis paſſio tua dne ihu que
paſſiones om[n]i[u]m nrm p[ro]pulſauit p[ro]piciata e oibus
iniquitatibus nris et nulli vnqua peſti nre i venit[ur]
in efficax Quid em tam ad morte q[uod] non tua morte ihu
ſoluat[ur]. In hac igit[ur] paſſione fres tria ſpecialit[er] cnve
nit intueri opus modu cauſa Na in ope quide pa
ciencia In modo humilitas In cauſa caritas comedat[ur]
paciencia aute ſingularis quide Cu ſup[er] dorſſu eius fa
bricarent peccores cu ſic extenderet[ur] in ligno ut dinu
meraret[ur] oia oſſa eius cu foderet manus eius et pe
des cu ſicut agnus ad occiſione ductus ſit et tanqua
ouis cora tondente ſe non aperuit os ſuu non aduerſſus
patre murmuras a quo miſſus fuerat Non aduerſſus hu
manu genus p[ro] quo que non rapuit exſoluebat
Non denique vel contra ipm populu peculiare ſibi a quo
p[ro] tantis beneficijs tanta mala recipiebat Plec
titur aliquis p[ro] peccatis ſuis et humiliter ſuſtinet
hoc ipm tamen eis ad paciencia reputat[ur] flagellat[ur]
alij non tam purgandi qua p[ro]bandi coronandi q[ui]z et
maior in hijs pacia comendat[ur] Quomodo non maxia
cenſſeat[ur] in xpo Qui ab hijs quibus ſpecialit[er] ſalua
tor aduenerat crudeliſſima morte mulctat[ur] Si
cut nullu omnino peccatu nec actu p[ro]prio nec contrac
tu ſit nec in quo creſcere poſſit habens Nimiru in
quo habitat ois plenitudo diuinitatis non vmbra
tice ſed corpalit[er] In quo deus eſt mundu ſibi reconcilians
non figuratiue ſed ſubſtancialit[er] Qui denique plenus
eſt gre et veritatis non operatiue ſed p[er]ſonaliter ut

faciat opus suum opus alienum ut ysaias loquitur Quia
et opus suum fuit quod dedit ei pater ut faceret et alienum ab
eo ut talis talia sustineret Ita ergo habes in ope paci
encia Na modum ipsum si diligenter atendas non solum
mitem agnosces sed et humilem corde Nempe in humilita
te iudicium eius sublatum est cum nec ad tantas blasphe
mias nec ad falsissima que sibi obiciebantur crimina respo
deret Vidimus inquit eum et non erat aspectus non spe
ciosum forma pre filiis hominum sed tamquam leprosum novissimum
virorum plane virum dolorum adeo percussum et humiliatum
ita ut non esset ei species neque decor denique illectus spu
tis obprobriis saturatus est morte turpissima condempna
tus et cum sceleratis reputatus est Nichil ne movebit
vel ista humilitas que habet hunc modum immo que est ultra
modum Sicut est paciencia singularis sic et humilitas ad
mirabilis utraque sine exemplo Et utraque magni
fice causa ipsa commendat Nimirum caritas est propter
nimiam enim caritatem suam qua dilexit nos deus ut servum
suum redimeret nec pater filio nec sibi filius ipse pepercit
vere nimia quia et hec mensuram excedit modum superat
plane super eminet universis Maiorem inquit caritate
nemo habet quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis
Tu maiorem habuisti domine ponens eam pro inimicis Cum
enim adhuc inimici essemus per mortem tuam et tibi reconcilia
ti sumus et patri Vix pro iusto quis moritur tu pro iniustis
tis passus es moriens propter delicta nostra qui venisti
iustificare gratis peccatores servos facere fratres capti
vos coheredes exules reges Nec sane aliud aliquid paci
enciam hanc et humilitatem eque illustrat quam quod tradidit
in mortem animam suam et peccata multorum tulit eciam pro trans
gressoribus rogans ut non perirent Fidelis sermo et omni
acceptione dignus oblatus est quia ipse voluit Solus
nimirum potestatem habuit ponendi animam suam et nemo eam
tulit ab eo Nam cum accepisset acetum dixit Consumatum
est Nichil restat in plendum iam non est quod expectem
et inclinato capite factus obediens patri usque ad mor
tem tradidit spiritum Quis tam facile quando vult dormit
Magna quidem infirmitas mori sed plane sic mori virtus
tus inmensa Solus in mortem tradidit animam suam
qui solus potestatem habuit ponendi eam Magna ergo
caritas inestimabilis humilitas admirabilis paci
encia digna plane tam sacra et inmaculata hostia
dignus est agnus qui occisus est accipere fortitudinem
facere ad quod venit tollere peccata mundi Ego autem
dico peccatum triplex quod invaluit super terram Primum
quidem originale secundum personale tercium singulare
dixerim Et originale quidem maximum illud delic
tum vocatur quod a primo Adam contrahimus in quo pecca
vimus omnes per quo morimur universi Alioquin unde grave
iugum super omnes filios Adam id est a die exitus
de ventre matris eorum usque in diem sepulture eorum
In sordibus generamur in tenebris conforemur in do
loribus parturimur Ante exitum miseras honeramus
matres in exitu more vipereo laceramus miror
quod non ipsi pariter laceramur Prima vox ploracionis
edimus merito quidem ut pote valle ploracionis ingres
si ut nobis illud sancti Iob ex omni parte possit aptari
homo natus de muliere brevi vivens tempore reple
tur multis miseriis Nimirum ipse quoque qui natus
est ex virgine eciam brevi vivens tempore super terram
repletus fuit et ipse multis miseriis appetitus insi
diis interrogatus contumeliis pulsatus iniuriis vexa
tus suppliciis conviciis laceratus Tu ne hanc sufficere
cere dubites obedienciam que reatum omnem prime
prevaricacionis absolvat Et quidem grave omnino
delictum illud originale · personale tamen eciam
gravius est cum iam laxatis habenis exhibemus
undique membra nostra arma iniquitatis peccato ·

Non alieno sed proprio crimine quod [illegible] Singulare vero gravissimum
est quod commiserunt in dominum maie[illegible]tis cum sacrilegas manus
in dei filium iniecerunt crudelissimi homicide immo si fas
est dicere eciam deicide Quid duo precedencia ad tercium
ad hoc expavit tota machina mundialis et pene in an
tiquum chaos sunt omnia revoluta Et tamen hoc peccatum
in se pertulit qui se ipsum fecit peccatum ut de peccato dampnaret
naret peccatum per hoc enim omne potissimum tam originale
quam personale deletum est et ipsum quod singulare eliminatum
natum est per se ipsum Argumentum in est a maxio quod dono mi
nora sunt explosa Et ecce argumentum peccata multorum tu
lit et pro transgressoribus rogavit ut non perirent pater
ignosce illis quia nesciunt quod faciunt Volat in revocabi
le verbum tuum domine nec revertetur ad te vacuum sed faciet
ad quod misisti illud Vide nunc opera domini que posuit prodi
gia super terram flagellis cesus spinis coronatus clavis
confossus affixus patibulo obprobriis saturatus omnium tamen
dolorum inmemor ait ignosce illis Hinc multe miserie
corporis et cordis hinc dolores hinc gutte sanguinis de
currentis in terram Misericordie domini multe sed et miserie
domini multe Vincent ne miserie misericordias Vincant utique
misericordie tue domine Vincat sapiencia maliciam Magna
enim iniquitas illorum sed numquid non maior pietas tua
domine multum pre omnem modum Nunquid redditur pro bono malum
ait quia foderunt foveam anime mee plane foderunt in passione
foveam occasiones indignacionis plurimas et provocaciones
irritantes Sed quid eorum fovea ad abyssum mansuetu
dinis tue Retribuentes mala pro bonis foveam foderunt
sed caritas non irritatur non precipitatur in quam excidit
non in foveam ruit et pro retributis malis cumulat
bona Absit ut misericordie moriture exterminet suavita
tem ungenti quod de corpore tuo fluxit quia apud simi
tum misericordia et copiosa apud te redempcio Nam contra blas
femantes et insultantes miseras Quid ait pater ignos
ce illis quia nesciunt quid faciunt O quam multus es ad ignos
cendum O quam magna multitudo dulcedinis tue O quam
longe sunt cogitaciones tue a cogitacionibus nostris O
quam firmata est eciam super impios misericordia tua Mira res Ille
clamat ignosce Iudei crucifige Molliti sunt sermones eius
super oleum et ipsi sunt iacula O caritas paciens sed et compa
ciens Caritas paciens est sufficit Caritas benigna est
cumulus est Noli vinci a malo caritas habundans est
sed vince in bono malum superhabundans est Non enim sola
paciencia sed et benignitas dei ad penitenciam iudeos
adduxit Quia benigna caritas eciam quos tollerat amat
et amat tam ardenter Paciens caritas dissimulat
expectat sustinet delinquentem Sed benigna trahit adu
cit converti facit ab errore vie sue denique cooperit multitudinem
peccatorum O Iudei lapides estis sed lapidem percutitis molli
orem de quo resonat tinnitus pietatis et ebullit oleum
caritatis Quomodo potabis domine desiderantes te torrente
voluptatis tue qui sic perfundis crucifigentes te oleo mi
sericordie tue Patet ergo quia passio hec potissima
est ad exhauriendum omnium genera peccatorum Sed quis scit
si data est michi Michi data est quia alteri dari non
potuit Numquid angelo sed ille non eguit Nunquid diabolo
sed ille non resurgit Denique non in similitudine angelorum
absit autem ut in similitudine demonum Sed in simili
tudine hominum factus et habitu inventus ut homo
Exinanivit semet ipsum formam servi accipiens filius e
rat et factus est tamquam servus Nec solam formam servi
accepit ut sub esset sed eciam mali servi ut vapularet
et servi peccati ut penam solveret cum culpam non haberet
In similitudinem inquit hominum non hominis Quia primus
homo nec in carne peccati nec in similitudine carnis pec
cati creatus est · Xpus autem in universali hominum miseria

pfudius se immersisset ne subtilis ille dyaboli oculus ma
gnum hoc pietatis dephenderet sacramentum Paucis aute re
uelauit se ipm ut essent qui crederent reliquis at abscon
ditus est Quia si cognouissent numquam dnm glorie crucifixissent
Adhoc ecia illi singulari peccato ignorancia copulauit ut
sub aliqua iusticie umbra ignorantibus possit ignosci Duo
aute nobis in hereditate reliquerat ille vetustus adam
laborem vz et dolorem laborem in accione et dolorem in passione
xpus dns laborem et dolorem considerauit ut traderet eos
in manus suas imo se magis in manus eorum Vide inquit ad
patrem humilitatem et laborem meum quia pauper sum ego et in la
boribus a iuuentute mea De dolore vide quid dixit O vos
omnes qui transitis per viam atendite et videte si est dolor
sicut dolor meus Et vere languores nros ipe tulit et do
lores nros ipe portauit Et in vita passiuam habuit
accionem et in morte passionem actiuam sustinuit dum
salutem operaretur in medio terre. Proinde memor ero
quamdiu fuero laborum illorum quos ptulit in pdicando
fatigacionum in discurrendo temptacionum in ieiunando et
vigiliarum in orando et lacrimarum in compaciendo Recorda
bor ecia dolorum eius conuiciorum sputorum colaphorum subsa
nacionum exprobracionum clauorum horum et similium que sic
eum habundancius transierunt Facit ergo michi fortitudinem fa
cit similitudo sed si accesserit ecia imitacio ut sequar
vestigia eius Alioquin exquiretur ecia a me sanguis qui
effusus est super terram Nec immunis ero ab illo tam singu
lari scelere iudeorum quod videlicet tante caritati ingratus
fuerim quod spiritui gracie contumeliam fecerim quod sanguinem testame
ti pollutum duxerim quod conculcauerim filium dei. homines at
bone voluntatis cum xpiana voluntate diuicias pau
pertate commutarunt vel ecia non habitas tamquam ha
bitas contempserunt relinquentes omnia propter ipsum sicut et ipse
omnia reliquit propter ipsos secuti eum quocumque ierit huius
modi aute imitacio validissimum argumentum est in
quod et passio saluatoris et similitudo humanitatis in
meam transeat utilitatem hic enim sapor hic fructus est
et laboris et doloris Unde ergo quam magnificauit fa
cere tecum illa maiestas de omnibus que in celo et que sub
celo sunt dixit et facta sunt Et quid facilius dictum sed
numquam solo verbo factum est cum te que fecerat refecit
Triginta et tribus annis super terram visus et cum hominibus
conuersatus Etiam habuit in factis calumpniatores in dic
tis insidiatores non habens ubi reclinaret caput
suum Aput patrem invisibilis sed hic manus nre tracta
uerunt de verbo vite et quod erat ab inicio vidimus oculis
nostris hoc aute verbum quia carnem purissimam et animam sanc
tissimam vnierat sibi moderabatur acciones corporis sui tum
quia sapiencia et iusticia erat tum quia nullam pressus habebat le
gem in membris suis repugnantem legi mentis sue Cum
verbum nec sapiencia nec iusticia est sed tantum utriusque capax
et possunt ei hec et abesse et adesse Abesse aute facilius
familiare enim iam nobis est carnis nre sentire vicijs quam
acciones et passiones eius ordinare pro eo quod omnis etas ab a
dolescencia prona est in malum Quia flagella quoque et gladios
ecia subdissime mortis ad suas ambiet voluptates.
felix enim cogitacio hoc enim est verbum nrm omnes acciones
suas ad iusticiam dirigit ut et intencio sana sit et opera
cio recta felix qui passiones corporis sui propter iusticiam
ordinat ut quicquid patitur propter dei filium paciatur et eius
et a corde tollatur murmuracio et in ore versetur graciarum ac
cio et vox laudis Amplexatus est nos dns ihus per dolorem
et laborem nrm Adhereamus nos quoque ei vicarijs quibus
dam amplexibus per iusticiam et iusticia sua Acciones
ad iusticiam dirigendo passiones propter iusticiam sus
tinendo dicamus quoque cum sponsa tenui eum nec dimittam
dicamus quoque ecia cum iacob patriarcha Non dimittam te ni
si benedixeris mihi Quid enim iam super est nisi benediccio Et

post amplexum nisi osculum restat Si sic adherere deo bo
num est Quomodo iam non exclamare libet osculetur me os
culo oris sui Ciba nos interim dne ihu pane lacrimarum
et potum da nobis in lacrimis in mensura donec perducas
nos ad mensuram bonam et confertam et coagitatam quam dabis
in sinus nros cum es in sinu patris super omnia deus benedictus in secula

Sermo beati bernardi In cena dni de ablucione pedum

Hy sunt dies quos obseruare debemus dies pleni
pietate et gracia Quibus ecia sceleratorum hominum
mentes ad penitenciam prouocantur Tanta siquidem
vis est sacramentorum eorum que diebus istis
recoluntur ut possint ista lapidea quoque scindere corda et pecto
ra licet ferrea emollire sufficiat Denique videmus
usque hodie ad passionem xpi non modo celestia compati sed
terram moueri et petras scindi in confessione peccatorum
aperiri monumenta At vero quia sic est in spiritualibus cibis
sicut et in corporalibus ut in quibusdam statim presto sit
sapor in aliquibus oporteat laborare Que manifesta
sunt meo non indigent ministerio Que vero clausa sunt dili
genter voluit hec consideracioni Neque enim tradit mater
paruulo nucem integram sed frangit eam Sic et ego vo
bis carissimi si possem sacramenta que clausa sunt aperi
re debueram sed quia minus possum utinam et vobis pari
ter et michi mater sapiencia frangat nuces istas Nuces
in qua quas protulit sacerdotalis virga virtutis quam emi
sit dns ex syon Multa quidem sunt sacramenta et scru
tandis omnibus hora non sufficit fortassis ecia aliqui
vestrum imbecilles sunt ad tanta simul capienda Dice
bus itaque sacramentis que satis congrua sunt huic
tempori dicendum erit quod dns ipse donauit Sacrame
tum dicitur sacrum signum siue sacrum secretum Multa si quidem
fiunt propter se tantum alia vero propter alia designanda et ipsa
dicuntur signa et sunt Ut enim de usualibus sumamus exe
plum datur anulus absolute propter anulum et nul
la est significacio datur ad investiendum de hereditate
aliqua et signum est ita ut iam dicere possit qui acci
pit anulus non valet quicquam sed hereditas est quam que
rebam In hunc itaque modum appropinquans passioni dns
de gracia sua investire curauit suos ut invisibilis
gracia signo aliquo visibili prestaretur Ad hoc institu
ta sunt omnia sacramenta ad hoc eucaristie participacio
ad hoc pedum ablucio Ad hoc denique ipse baptismus
inicium omnium sacramentorum in quo complantati sumus similitudi
ni mortis eius vnde et trina inmersio triduum quod nunc
celebrandum est formam gerit Sicut enim diuersa
sunt in exterioribus signa et ut cepto immoremur exemplo
varie sunt investiture secundum ea de quibus investimur
verbi gracia investitur canonicus per librum abbas per baculum
episcopus per anulum et baculum simul Sicut in huiusmodi rebus
est sic et diuisiones graciarum diuisis tradite sunt sacra
mentis Que est gracia vnde investimur per baptismum utique
purgacio delictorum Quis enim potest facere mundum de inmundo
conceptum semine nisi qui solus est mundus et in quem peccatum
non cadit Deus huius quidem gracie sacramentum prius erat cir
cumcisio ut originalis culpe rubigine que manauerat
a parentibus primis cultellus raderet Sed veniente dno
qui agnus est totus suauis et mitis cuius iugum sua
ue et honus leue optime satis mutatum est ut in vere
tam rubigine cum vnccione sancti spiritus aqua dilueret
et acerbitas illa cessaret Sed forte querat aliquis et
dicat Si deletum est in baptismo quod contraximus a pa
rentibus cur adhuc manet cupiditas et fomes et
velud incentiuum quoddam peccati Omnes siquidem in pec
catrice voluntate generamur postea licet inviti il
licitos quosdam concupiscenciarum motus et tamquam bes
tiales sentimus Dixi vobis sepius nec mente exci
dere debet quia in casu primi hominis cecidimus omnes Ceci

dimus autē sup acuui lapidū et in luto vn̄ etiā nō solū
in quinati ſʒ etiā vulnerati et graviter quassati sim⁹
Lavari quidem cito possum⁹ ad sanadū vō opus est cura
tione multa Lavam² igit² in babtismo qʒ deletur cyro
graphū dapnationis nr̄e ⁊ hec grā nobis ꝯfertur ut
iam nō nobis ꝯcupiscentia noceat si tamen aꝯsenssu
abstineam⁹ atqʒ ita tamquā sanies inveterati vlceris
remouetur dū tollitur dapnatio et responssū mortis
qꝫ prius inde manabat Sʒ quis poterit tam efferos mot⁹
frangere Quis pruritū vlceris hui⁹ frīe queat Con
fidite qʒ et in hoc grā subuenit ut securi sitis Sacrā
metū corporis et sanguinis preciosi in vestitura habetis
dno em̄ illud sacrametū opat² in nobis ut videlicet
et senssū minuat et in gravioribus peccatis tollat
omnē ꝯsenssū Si quis vestrū nō tam sepe modo nec
tam acerbos sentit motus iracūdie invidie luxurie
aut ceterorum hui⁹modi grās agat Corpori ⁊ sanguini
dni qui virtus sacrāmeti opatur in eo et gaudeat qꝫ
pessimū vlcus accedit ad sanitatē Sed tamē quid
agim⁹ qꝫ in hoc corpore peccati et in tempore malo nō
possum⁹ esse sine peccato Nunquid despabim⁹ absit
Si dixerim⁹ ait btūs Johannes qʒ peccatū nō habe
mus nos ipos seducim⁹ et vitas in nobis nō est Si
autē ꝯfiteam² peccata nr̄a fidelis est deus qui dimit
tet nobis peccata nr̄a ⁊ emūdat nos ab omni iniquitate
Na ut de remissione cotidianorum minime dubitem⁹
habem⁹ eius sacrāmetū pedū ablucōne cuieris forte
vn̄ sciā qꝫ sacramentū sit hui⁹ remissionis maxie cum
ipe dns ꝯminserit petro dicēs Quod ego facio tu nescis
modo scies autē postea Nichil tamen de sacrameto
locutus est ſʒ tantū exemplū em̄ dedi vobis ut et vos
ita faciatis verum multa habebat illis dicē ſʒ tūc por
tare nō poterat Ideo qʒ nec extoto voluit eos anxios
et suspectos relinquē nec dicere qꝫ tūc nō caperet Vis
autē nosse quia pro sacrameto illud est nō pro solo exeplo
factū Illud atende qꝫ petro dictū est Si nō lavero te
nō habebis partē mecū Aliquid igr² latet qꝫ necessariū
est ad salutē quia sine eo nec ipe petrus haberet par
tem in regno xp̄i ⁊ dei Vide em̄ si nō expavit petrus
ad tante comiationis terrificū verbū si nō agnovit
salutare esse cū respondit Dnē nō tantū pedes meos
ſʒ et manus et caput Et vnde scim⁹ qꝫ ad ilue da pecca
ta que nō sūt ad mortē et a quibus plene carere
nō possum⁹ ante mortē ablucio ista ptineat Ex eo
plane qꝫ offerēti manus et caput pariter ad lava
dū responssū est Qui lotus est nō indiget nisi
ut pedes lavet Lotus em̄ est qui gravia peccata
nō habet Cui⁹ caput id est intencio et man⁹ id est
opacio et ꝯuersacio munda est Sʒ pedes qui sūt affec
tiones aīe dū in hoc pulvere gradim² extoto mun
di esse nō possūt quin aliqn̄ vanitati aliqn̄ volupta
ti aliqn̄ curiositati plus quā oportet cedat anim⁹
vel ad horā In multis em̄ offendim⁹ omes Verum
nemo ꝯtēpnat aut parvipendat Impossibile est
em̄ cū eis salvari impossibile est ea dilui nisi per
xp̄m ⁊ a xp̄o Nemo in quā pniciosa securitate dor
mitet declinās in verba malicie ad excusādas
excusacōes in peccatis Qui ut audivit petrus
ab ipo nisi laverit ea xp̄us nō habebim⁹ partē
cū eo Nec ideo tamen pedis necesse est nimis
esse solicitos ignosceret facille immo et libenter
si modo nos agnoscam⁹ In hui⁹modi namqʒ quasi
inevitabilibus et negligentia culpabilis est et
timor inmoderatus hinc est qꝫ in orone quā ipe
instituit cotidie ppetatis illis nos voluit ora
re Sicut em̄ de ꝯcupiscencia dixim⁹ qꝫ licet dap
nacionē abstulerit Quia iuxta aplm̄ nulla dapnacio
est hijs qui sūt in xp̄o ihū Tamen ad humiliandū nos
ipam patitur adhuc vivere in nobis et graviter af
fligere nos ut senciam⁹ quid nobis grā prestet et se
per ad illius auxiliū recuram⁹ Sic et de minorib⁹ istis
peccatis pia dispensacōne nobiscū agitur ut nō pe
nitus auferat² ſʒ in illis nos erudiat deus et cū mi
nima carere nō possim⁹ certi sim⁹ qꝫ nō nostris vi
ribus maiora supem⁹ Semp qʒ timorati et omnino
soliciti sim⁹ quodo eius grām nō amitam⁹ quā nobis
tam multiplr̄ necessariam esse sentimus Ipo donate
Qui cū pre ⁊ spū sacto est sup oīa de⁹ bndc̄us in secula

Incipit liber Sancti Ambrosij epi de Ieiunio

Iiminū ad patres resultavit ora
culū Vt cū egrederent² ad bellū
tuba caneret Cuius sonitu dns
reminisceretur populi sui quo petitū
conferret auxiliū plusqʒ miseri
cordie sue incentiva cognoscen
tes in diebus leticie sue in nomi
nis sui gemeret tuba⁊ sono un
et david dt Canite tuba in die insignis solepnitatis
vestre Venit igit² nobis dies solepnitatis et ia
appinquat Canam⁹ tuba ut anunciem⁹ solepnitatis
diem simul nobis et certamē iminet et victoria re
pmittitur Victoria nr̄a crux xp̄i est trophēu nr̄m pas
sio dni ihū Sʒ ille est pliatus ut vinceret nō qꝫ ipe
egeret certamine Sʒ ut nobis forma debellandi
pscriberet et postea daret grām triumphandi Certa
men nr̄m ieiuniū est demqʒ ieiunavit salvator et
sic ad eum teptator accessit Et primū gule direxit
spiculū dicens Si filius dei es dic lapidi isti ut pa
nis fiat Ille cibū velud escā laquei pretendit ut sic
illaquearet² ad penitēcia corpalē dns ieiuniū p
tulit ut laqueos teptatoris sui et vincula dissolue
ret demqʒ sic habes scptū nō in pane solo vivit hō
ſʒ in omi verbo dei Illo laqueo adam fuerat strangula
tus hac absolucōne diabolice questionis omis homo
est liberatus Magna virtus est ieiunij tam speciosa
milicia est ut ieiunare delectaret et xp̄m tam va
lida ut ad celū hoies levaret Et ut humanis magis
quā divinis utar exemplis helye ieiunio ore vox missa
celū clausit sacrilego populo iudeorum Et em̄ cū a rege
achab altare esset ꝯstructū ad verbū pphē tribus
anis et sex menssibus ros pluuie nō cecidit sup ter
ram digna pena que intēperancia coerceret ut
celū in pijs clauderetur qui terrena polluerat digni
etiā ut ad ꝯdepnacōm regis sacrilegi ppheta ad vi
duā in sarepta sydonie mitteretur que quoniā devo
cione cibo ptulit meruit ut ariditatis publice
sola nō sentiret erumpnam Itaqʒ nō defecit ydria
polente cū torentis fluenta deficeret Quid eius
religna ꝯtexā Ieiunus filiū vidue ab inferis re
suscitavit Ieiunus pluuias ore deposuit Ieiunus
ignes eduxit de celo Ieiunus curru est raptus ad celū
et xlᵃ dierum ieiunio divinam aquisivit pnciam Tūc
demqʒ plus meruit quia amplius ieiunavit Ieiunio
ore statuit fluenta iordanis et redūdatem fluuij
alueū repente siccatū pulverulento transijt
vestigio Merito illū dignū celo divina iudicavit sen
tencia ut cū ipo raperetur corpore quoniā celesti vita
vivebat in corpore ac supne usum ꝯuersacōnis exhibe
bat in terris Quid est em̄ ieiuniū nisi subā et yma
go celestis Ieiuniū refectio aīe cibus mētis est
Ieiuniū vita est angelorum Ieiuniū culpe mors ex
cidiū delictorum remediū salutis radix grē fūda
mentū castitatis hoc ad deū gradu citius pvenit²
hoc gradu helias ascendit ante quā currū hac he

ditate sobrietatis et abstinencie ad celu abiens discipulo
dereliquit In hac virtute et spiritu helie venit Johannes de
inde in deserto et ille vacavit ieiuniis Esca autem eius erant
locuste et mel silvestre Et ideo quia vite humane possibi
litatem continencia supergressus fuerat non homo sed angelus
estimatus est hic est de quo scriptum est Ecce ego mitto ange
lum meum ante faciem tuam qui preparabit viam tuam ante te
Quis humana virtute equos igneos currus igneos potuisset
ascendere regere currus aereos nisi qui naturam humani
corporis incorruptibilis ieiunii virtute mutasset Sed de he
lye gestis plurima iam frequenti divinarum scripturarum librorum sermone
digessimus Et cavendum arbitror ne in eadem recurramus cum
presertim in opere suo ipse laudetur Imitemur ergo illum et eam
escam queramus cuius virtute diebus ac noctibus pergredien
tes ad superiorum possimus congregacione venire Non enim omnis
esca est materialis nec omnis cibus corporalis Est cibus men
tis ut diximus quo epulantur animi de quo ait dominus Meus
cibus est ut faciam voluntatem patris mei qui in celis est
hic est cibus angelorum ut divino famulentur imperio Nul
la illis cura menssarum Nullus est convivorum usus Nulle
reposite epule Nullus vini potus aut cicere Nulla
distencio corporis Nulla ventris offenssio Itaque ne tre
mi quis aut novellum putet esse ieiunium primus usus
mundi a ieiunio cepit quum lux clara resplenduit Secundus
dies a ieiunio cepit quum factum est firmamentum Tercio die
tamen pabulum germinavit natura obsequium prebuit ieiu
niu tamen celestis disciplina servavit Quarto die lu
minaria facta sunt solis et lune et adhuc ieiunium Quin
to die produxerunt aque repencia aquarum et volatilia sub
firmamento celi et adhuc ieiunium denique benedixit
ea scriptum est et dixit crescite non dixit edite et manducate
cate Sexto die bestie sunt create et cum bestiis orta est ede
di potestas et usus escarum ubi cibus cepit ibi finis fac
tus est mundi ibi cepit sua incremencia nescire Ibi cepe
runt divina tota eius opera feriari Quo in dicto declaratum
est quod per cibos mundus haberet inmini perquos desit au
geri Nemo delictum sciebat nemo penam timebat Neo
non erat timore plantaverat dominus paradisum ad graciam
beatorum posuit ibi hominem operari et custodire illum Et ut
sciamus non esse novellum ieiunium prima illic lege constituit
de ieiunio Sciebat enim quod per escam culpa deberet in
trare Intraverat prima pena de ieiunii prevaricacione
dicente mandato dei de ligno quod est sciencie boni et ma
li non ederitis Qua die autem manducavitis exceo
morte moriemini Eo usque autem nemo prevaricari noverat
rat ut adhuc orta non esset que prima est prevarica
cio Indictum ieiunium abstinencie lex a domino deo prevari
cacio legis a diabolo culpa per cibum latebra post ci
bum Cognicio infirmitatis in cibo Virtus firmitatis
in ieiunio denique quamdiu interdictis abstinere nes
ciebant se esse nudos postquam manducaverunt de inter
dicta arbore nudatos se esse cognoverunt merito go
mitier ubi culpe agnovit auctorem interrogata dixit
serpens persuasit michi et manducavi Sapiens gule
suadet dominus ieiunare decrevit denique ipse ait ieiu
nate et orate ne intretis in temptacionem Itaque
gula paradiso regnantem expulit Abstinencia ad pa
radisum revocavit erratem Et dixit deus Ecce adam
factus est tamquam unus ex nobis Irridens utique deus
non approbans dicit hoc est putabas te similem fore mi
Quia voluisti esse quod non eras desisti esse quod eras
Itaque dum supra te esse affectas infra te esse cepisti
denique vestivit eum tunica pelicia prius et sic ait Ec
ce adam quasi dicat Ecce amictus tuus Ecce di
gnum indumentum tuum hic te vestitus decet Qui di
vina affectat tali habentur ornatu Ecce quo te tua
culpa deduxit Ecce nunc in hac tunica pelicia tamquam
unus ex nobis aperuisti oculos Circumspice dili

genter nudum te aspicis que vestitum putabas Gula ergo
nudos facit Ieiunia operiunt exutos vii david ait Et
operui in ieiunio animam meam Bonum operimentum quod animam
tegit ne a temptatore deprehendatur ne a temptatore inde
tur Bonum velamen quo tegitur culpa tegit abstinencia
tegit gracia Beati enim quorum remisse sunt iniquitates et
quorum tecta sunt peccata Tegit gracia cum remittit et omnem
abolet errorem Tegit abstinencia dum abluit vicium et
mesto abscondit affectu atque extenuat penitendo Et
enim ieiunium et helemosina a peccato liberat optius
erat adam virtutum velamine prius quam prevaricaretur Sed
tamquam exutus prevaricacione vidit se esse nudum quod indu
mentum quod habebat amiserat In diebus inquit ieiuni
orum vero oriretur magnum lumen tuum et sanitas tua
mature orietur Bonum vestimentum lux circumdatus luce
sicut vestimento Bonum vestimentum quo circumdat dominus et operit
ieiunantem Nudatus est noe qui inebriatus est Texit
eum pietas filiorum Sed nudatus erat per ignoranciam non
per intemperanciam Adhuc enim vinum nesciebatur Inprima
ipse plantavit dedit natura sed ignoravit potencia Ita
quod vinum nec suo pepercit auctori Quid mirum si tunc
dominus ipse creaturam suam laudavit et iste miratus est
Itaque cum delectaret eum recepti muneris gracia temptavit ve
hementer creatura insuetos senis artus turbavit
nova pocio dormitavit inquit qui ascenderunt equos
ascenderunt corporis voluptates et iustus obdormivit
Sed illius ebrietas nobis suadet sobrietatem Semel
enim inebriatus est noe Nam ubi malum ebrietatis agno
vit immetum sive ad remedium temperavit non effudit
ad vicium vini et apostolus ait vino modico utere propter
frequentes tuas infirmitates Non enim manebat ante
quam vinum inveniretur omnibus inconcussa libertas Neo
sciebat a consorte nature sue obsequia servitutis exigere
Non esset hodie servitus si ebrietas non fuisset obrep
serat quidem iam fraterne placacionis invidia manebat
tamen adhuc paterne pietatis reverencia Lesa pietas
est dum ridetur ebrietas Non illis itaque solis nocent
vina quos temptat sed illis amplius quorum oculis temu
lenta ebriorum membra nudantur hinc visus in veneres
nascitur hic libido inflamatur ut multo maiori temu
lencia eos vina perturbet quorum oculos ac mentes in
ebriaverint quam quorum membra prostraverint legimus
eciam quod patrem loth inebriaverunt filie in monte adque
timentes incendium sodomitorum confugerat et habita
bat in spelunca Convenit ebrietati atque congruit etiam
sexus solitudinis locus ferarum magis latibulis quam
humanis aptior domiciliis fuit ita quod ebrietas origo
testi pessime regeneratricis partus deterior At non
Abraham vina in suo convivio ministrabat sed immolabat
vitulum butirum et lac eciam angelis hospitibus exhibe
bat celi dominum mundi agnoscebat auctorem vinum ergo
exhibere non poterat Sed recte illic deerat materia
peccati ubi erat remissio peccatorum denique annunciavit
Christum Johannes neque manducans neque bibens vinum Qui
enim Christum annunciat ab omni incentivo viciorum parare se
debet alienum Dicit igitur factum noe vel eciam loth abra
he nepotem ebrietas quorum alter cum ieiunaret dilu
vio superstes fuit alter incendio Moysen quoque cognomi
nius sicienti populo aquarum amaritudines tempera
sse non vina Cum petra aquam vomuit potuit et vini
habundancia non deesse denique dixit deus percucies petram
et exiet aqua et bibet ex ea omnis populus Non dixit
exiet vinum populo periculosum enim erat vinum populo
quod forciores fore vix possent denique moyses de ieiunio
legem dedit de vino non dedit quem quoque ieiunantem non vo
ces magne non fulgura et nubes umbrosa non fumi
gans syna perterruit Neque vero introisset in nube et voce
dei loquentis de medio ignis sine periculo salutis

audisset Nisi muntus carnis ieiunij xl^a cum diebus ieiuna
uit in monte cum legem acciperet a domino deo suo Et in supe
rioribus quidem montis lex dabatur moysi ieiunanti In in
ferioribus populo manducanti preuaricatio sacrilega luxu ac
cendebatur epulancium carne spectaculo motus fregit
tabulas moyses in digito inditas ut ebrio populo lex
daretur Ita ergo tabulas legis quas accepit abstinencia
conteri fecit ebrietas Quid non alia dicam Non ne sterilita
tem matris Sampson uini abstinencia fecundauit et parien
tem fecit sterilem carnem iuxta preceptum domini uinum Non ne an
nam non manducantem exaudiuit dominus et in fecunditate
eius soluere ieiunia Ex quibus duo generati sunt unus
fortissimus alius obsequentissimus dignos se prebuerunt qui se
iuino gremio domini foti et quedam abstinenti effusi utero diu
uiderentur Idem itaque Sampson qui matris sobrietate ge
neratus est allophilorum insultacionem sibi ebrietate uin
dicat Helyseus uates qui a magistro didicerat absti
nenciam cum filios prophetarum aleret uitis agrestis grumu
lis mensas honerabat et in eptis siluestris holeribus
hospitalitatis humanitate implebat officium Cumque of
fensi amaritudine cum manducare non possent leuis
farine aspersione omnem illam amaritudinem temperauit
prophetice munere abstinencie uenenum uires euacuans
Est quedam creature natura quam adamancium uocant
nulli facilius igni consumi que imposita foris ignescit
Illico sublata de flamma tamquam aquarum infusione
munda resplendet Talia erant hebreorum puerorum
corpora que de ieiunio adamanti transformata natura
vapore ignis non ad dispendium sui sed ad graciam munda
bantur Denique cum fureret fornacis incendia ut ul
tra xl^a cubitos flamma pro minitu funderet consumens
plurimos quos reppererat caldeorum qui napta pice
et stuppa atque sarmenta alimenta ignibus ministrabant
ubi cum ieiuniis ingressi sunt discusso ardore flammarum
in medio fornacis tempore statim roris spiritu refrige
rantes hymnescere ita ut eorum nullus capillus capitis
exureretur quia illa que ieiunia comam pauerat Daniel
trium ebdomadarum ieiunio uir desideriorum leones quos do
cuit ieiunare missus in lacum In adamantis rigore ab
stinencie solidata membra durata non patuerunt uulne
ri Sic enim constrinxerat ieiunia ut in eius corpore ferarum
morsibus locus esse non posset Clausa tenebat leones
ora que abstinencie prophetice sacietas comprimebat ut ea
fere aperire non possent meriti quibusdam uinculis
aligata Ieiunium itaque uirtute ignis extinxit Ieiunium
ora obstruxit leonum Ieiunium maris fluctus solidauit
Ieiunium petram soluit in fontes aquarum uirtute ieiunij
contra suam mutata naturam et fluctus obriguit et petra
undauit Sed quid uetustis utar exemplis cum habundet
ieiunium eciam presencium muniminibus graciarum cuius detriamit
domum suam ieiunio cuius imminuit facultates Cui
non suspecta luxuries Cui non uenerabilis abstinencia
Cuius thorum appetiuit parsymonia Cuius pudorem non le
sit ebrietas Ieiunium continencie magisterium est pudi
cicie disciplina humilitas mentis castigacio carnis
forma sobrietatis norma uirtutis purificacio anime mi
seracionis expressa lenitatis institucio caritatis ille
cebra senilis gracia custodia iuuentutis Ieiunium est
infirmitatis alleuiamentum alimentum salutis Nemo
in crudelitatem ieiunando incidit Nullus pro continencia
ictum sanguinis sensit immo nullus non fremit et repu
lit Bonum itineris uiaticum Bonum tocius uite Bonum
in mari sedat naufragia cibum seruat Cui graue
dicunt esse ieiunium respondeant cuius ieiunio defecit
Multi in prandio plerique dum uomunt epulum fudere
animam Quorum postremo animal ieiunium causam sibi fuisse
mortis ingemuit per escam laqueus non caret In es
ca hamus latet et cibus deducit in foueam Cibus in
ducit in laqueum Cibus uisco eciam aues aligat Cibus
uolantes deponit ad mortem que non preter uentrem pericula
cuncta animalia timere nesciunt et in hoc solo tamquam pro omine
puniuntur Ieiunium sobrietas mentis est hoc uigent sen
sus in hoc iudicia tractantur in conuiuio pocula Ieiunium
custodit disciplinam Nam luxuriam sequitur inopia quia
est luxuria famis Ieiunium quietem diligit luxuria inquie
tudine obsonatur Que ante quam lucrat fores pulsat
alienas et tamquam bellum aliquod immineat excitat dormi
entes Turbatum uides anhelantem aduertis interrogas
que causa perturbacionis sit pascit inquit dominus meus ubi
uinum melius uendatur querit ubi turdus ubi uulua
curetur ubi iecur molius ubi fasianus pinguior ubi pis
cis recencior Cursitat per diuersa et tu inuenerit su
mo tempore properat inquietat dominum sompnolentum anxioatur
precia Si precium mouerit piscem inquit meliorem affert
inuenire timeo deesse Heri inquit tempestas hodie
procelle uix istum potui latentem deprehendere Multi certant
in macello Si tu recideris alter plus dabit Et quod
exhibebis in prandio istius uini Ille naturalis est
hec ex illo lacu lecta ostrea Talis fit de singulis iac
tacio hasta quedam agitatur inter obsonatorem et pastorem
turbatus adicit patrimonium Rogat adhuc per quos suorum
bonorum iura minuantur Currit ad coquinam fit ingens stre
pitus fit tumultus Tota exagitatur familia galedi
tut coci omnes quia nulla eis requies detur Tandem aliqui
da requies cocis Sed primo mane dextera summo gelu riget
Ille in frigidas extendet manus illi marmora lauaturi mu
dant pauimenta uino madida et spinis cooperta piscium quidam
dum ambulat uulnerat In ipso conuiuio clamor epu
lancium gemitus uapulancium Si quis forte displicuit
amicis illi rident tu indignaris sileat aliquando do
minus a multis perturbacionibus huc atque illuc discurren
cium a sono immoderatorum animalium uace fumo et semiust
ulatarum nidore Non coquinam sed carnificium putes plurium
geri non prandium parari ita sanguine animalium omnia na
tant dum male dne finit Gule que semper expetit
et nunquam explet Quid enim insaciabilius uentre
hodie suscipit cras exigit Cum impletus fuerit
de ieiunio disputat Cum uero digessit uale uirtutibus
dicit Canit luxuria et inter pocula philosophia predicat
et inter philosophos uina laudat Ille uini colorem
aspicit et ille typho argenteo sepe osculum prebet
Vigilie inquit et colera et tortura uiro insaciabili
manducat et paulo post penitet Non illum diuicius
sua intemperancia delectauit Attende diuitem qui indue
batur purpura et bisso et epulabatur cotidie splendide
Cuius ad ianuam lazarus ille mendicus iacebat ulceribus
plenus cupiens saturari ex hijs que cadebant de mensa di
uitis paulo post cum esset mortuus et sepultus in inferno
cepit rogare ut extremum digiti sui pauper ille intin
geret et refrigeraret linguam eius que ardebat Ubi
ille copie ubi illa ebrietas Sitit qui inebriatur
habundat qui mendicabat In ipso conuiuio dum bibunt
siciunt et cum inebriati fuerint amplius bibunt Quasi
apto gurgite uinum iam non bibit sed infudit poculum
non libat sed exinanit Spine inquit nascuntur in
manibus ebriosi quia ipse se manibus suis uulnerat ipse
sibi adicit uulnera hijs spinis scindit uestimenta
fidei quam accepit et thesaurum suum seruare non potuit
Omnis enim ebriosus et fornicator egebit et induet
se scissa uestimenta insipiencie Et ideo potentes ui
num prohibentur bibere ne cum biberint obli
uiscantur sapienciam Denique bibebat uinum in ebrietate
potentes qui holoferni principi milicie regis assy
riorum se tradere gestiebant Sed non bibebat uidua
Judith ieiunans omnibus diebus uiduitatis sue preter
festorum dierum solempnitates hijs carnis munita processit
et omnem assyriorum conuenit exercitum Sobrij uigore
consilij abstulit holofernis caput seruauit pudici
ciam uictoria regi ornauit Hec enim succincta ieiu

nio in castris se ptendebat alienis Ille sepult9 vino ia
cebat ut ictu vulneris sentire no posset Itaqz vni9
mlieris ieiunium i innumeros stravit exercitus ebrioz.
Hester qz pulcrior ieiunio dns eni gram sobrie metis
augebat ome genus suu id est totu populu iudeoz a p
secucone arbitatis liberauit ita ut rege sibi facet
esse subiectu no libidinis ardore flamatu s celesti
mitigacone gussu Ita ut et pena i impiu retorqret
z honor sacris redderet altaribus Ita qz illa q triduo
ieiunauit z corpus suu aqua lauit plus placuit z vin
dictam retulit Aman aute cu se regalis iactat gvivio
int ipa vina pena sue ebrietatis exsoluit Est go ie
iuniu regciliaconis sacrificiu virtutis incremetu q
fecit etiam feminas forcores augumeto gre Ieiunium
nescit feneratore no sorte fenoris novit no redolet
vsuras mensa ieiunacu no strangulat filiu no ve
xat vidua no inpignerata excludit hedem aula ieiu
nij Etia ipm ieiuniu gvivio dat gram dulcores post
fame epule sut que assiduitate fastidio sut et diur
na gtinacone vilescut Condimetu cibi ieiunium
Quato avidior apetencia tanto esca iocudior Come
dat sitis poculu nescit quere venus Quid q hause
rit trasmitit ad sacietate no adiudiciu nare tras
mitit vsu etia pciosa degenerat Quoz aute dificil
lis posessio eoz grata defruicio Ipe sol post nocte gra
cior Ipa lux post tenebras splendidior Et post vi
gilias sopor dulcior Ipa salus post egtudinis tepta
menta iocudior Ab ipo mudi gditore didicimus sepe
diusitatib9 cumulari gram patrocinat go z gvivio
fames ut gracior sit mensa ieiunijs gsticia quoqz
mensa ieiunio gpatur Illa mensa de qua dt david
pasti in gspectu meo mensa adusus eos qui tribulat
me Fames aqint pcio et poculu illud inebrians
sobrietate celestium sacramentoz siti qritur dixit
eni dns qui sititis ite ad aqua et quicuqz no ha
betis argentu ite emite z bibite z manducate Et
alibi ait Ecce sui mei bibet et vos sitietis Qui vos
nisi qui ante potatis de quib9 sup dixit pasti demonijs
mensa z in plesti fortune poculu Ergo si ad mensam
illam venerabile ieiunia sacra nos pducut si hac
fame illa que sut etrna mercat Quid de hijs dubi
tamus que i vsu huano sut q etia hec nobis faciat
suauiora ieiuniu No aute ois fames acceptabile
ieiuniu facit s fames que dei timore suscipit Con
sidera xl totis pter sabatu z dnicaz ieiunat die
bus hoc ieiuniu dnicu pasca gcludit Venit ea dies
resurrecconis babtisat electi veniut ad altare accipiut
sacramenta sicientes totis hauriut venis merito dicut
singuli refecti spuali cibo spuali potulo pasti in g
spectu meo mensa z poculu tuu inebrians q pcla
ru est No solu aute fames qritur s plane disci
plina ieiunij denqz alijs dr in diebus ieiunij vri
i veniut volutas vra z omes debitores vros repe
titis z ad lites z gtenciones ieiunatis z pcutitis pugnis
i pie vt q michi tale ieiuniu ita ut audiat i cla
more vox vra No hoc ieiuniu ego elegi z die ad hu
miliandam aiam sua hoiem nec si flectas ut circulum
caput tuu No tale ieiuniu ego elegi dt dns Nuc
audiamus q sit pbabile ieiuniu Solue omez colliga
cione i iusticie tue dimitte gfractos i remissionem
frange esurienti pane tuu z egenos vagos qz in duc
i domu tua et si videris nudu opi eum z carnem
tua ne despexis Vide que spes sit z forma ieiunij
q metes abditas pbat ut orom vaces ut in lege
dei die ac nocte mediteris Ipa figura gravitate
corpis Nullus rubor ebrietatis circufusus genas qui
intuentes offendat Sz vultus casto nitet palore
verecundus Sermo gravior oculus verecudior gressus
stabilior atqz moderatus plexe qz eni turbacori

incessu pditur motus aiaz meltius intencor et quide
cogitacionis sue arbiter z tacitus cordis interpres
ut neqz tristicia ptexat neqz soluat risu in gtinencia
No eni hoc supfluu putes ure comocionis cu sapia
in euagelio dicat Cu aute ieiunatis nolite fieri sicut
ypocrite tristes Ideo dixit ypocritas eo q simulacone
aliena psona induat sicut in scena qua tragedias
canunt et p eoz dictis quoz psona gerut motus su
os excitant ut aut vastantur aut mereat vel exul
tent Affectat eni isti ut ieiunare videant hoibus
magis qua deo cupientes pbari q faciebat iudei Ideo
nobis dr Vos aute cu ieiunatis vngite capita vra
et facie vram lauate ne pareatis hoib9 q ieiunatis
s pri vro qui est in abscodito et pr vester qui videt
in abscondito reddet vobis Quid est vngite caput
vrm Sz et luxuriosi dicut vino z vngeto nos repleam9
vngeto eni se vngut qui corpi grm odoris querut s
et illa vngeta libidinis illecebras move gsueverut
Aliud est sobrietatis vngentu de quo dt etia ad sponsu
vngetu efusu nome tuu Aliud oleu quo artus aie
et queda mebra pinguescut vn z david dt in pigua
sti in oleo caput meu Et hoc est oleu leticie quo vnc
tus est xpus adeo pre ut pomibus suis emineret
gsortib9 hoc iubet vnge caput tuu ut oleo leticie
obducat ois simulata tristicia Ne videaris ieiuniu
tuu vende hominib9 ne videaris gtristari i aie tue salute
Nemo eni tristis coronat nemo mestus triuphat Vn
ge go caput tuu ubi qnqz sensus sapietis sut Oculi
eni sapietis in capite eius Adnistra vocacis z nescis
distis cu venis Et remisse illud sicut vngetu in ca
pite q descendit in barbam tue cognosces quod sit
vnge caput tuu cu placueris deo ut tibi sua pate
faciat sacmeta dare gram spualem Est et aliud
caput iusticie q est illud audi Caput mlieris vir
caput aute viri xpus gitte in xpm mitte i caput
eius vngetu Caput eius de9 est Illa mlr typum
ecce gerens que in caput eius misit vngetu Con
fessa est eius diuinitate Et que in pedes eius misit g
fessa e passione vtraqz laudat et tu fac ut lauda
ris quo remissione accipias peccatoz Laua facie
tua z munda facie tua peccatrice laua gsciam tuam
in dex eni facies plez qz est gsciec z qmdam tacitus so
metis Cum aute pcco gpungim aut integritate letam
noli hac extimare facie laua illa z omem sordem
gsciencie tue dilue Exterminat facie sua qui aliud
corde gerit aliud foris ptendit No nos velud quada
impietate opiam qm intus est foris luceat q foris
est intus opetur Nemo i ieiunio culpa includat pre
ferat i nocencia Ieiuniu et eni culpe infector
est Nemo amaiorib9 poptet dulcia dulcis voluptas
videt amaz ieiuniu hoc amaro illud dulce tollat
Solent amara etia ipis plus pdesse corpib9 sicuti
eni cu in i timis puero z visceribus vermes ex cibi indi
gestione nascut extingui nequeut nisi cu amari
or infuditur potus aut medicametoz vis inholes
cit aspior quoz odore moriatur Ita pfudu aie vir
tus in grassa ieiunij culpa latente interficit Quid
Esau suu fri suo fecit No ne esca ad hora dulcis
amara in postez Quid iacob dum fri dedit No ne
gteptus cibi ad tempus amarior s salubris i reliqu
Ipa corpa dulcib9 frequter inflantur et molle ie
cur fudit Ide tame esce amaritudie temperatur
Ideo no mediocris s laudata questio de manduca
te exivit esca et de forte dulce Exijt eni dulce
de labore Noli go te iactare cu ieiunas Noli gloriari
nichil eni tibi pficit tale ieiuniu Que eni ados
tentacoz fiut no in futuru fructu extedut sua
sz pmiu mercede gsumut helyas in desto erat ne
qmqs ieiunante videt nisi soli corui qui eu pascent
Helyse9 in desto erat ubi no inveniret esca nisi

amara Johannes in deſerto erat ubi ſolas locuſtas aut
mel ſilueſtre inveniret Jeiunantibꝰ epule per ange
lorum miſterio deferebantur prandebat daniel inter
ieiunantes leones Ille prandebat alienum prandium
fere non tangebant ſuum Jeiunantibꝰ epule volant pran
dentibꝰ pedes vacillant Jeiunantibꝰ manna de celo deſce
dit Epulantibꝰ culpa preuaricatoris aſcendit Sed quid
eſt hoc dum de ieiunio diſputo ſtrepitus audio quorum
niſi fallor in ſimone meo redoluit prandium Sonus
quo literarum inuitat in patientie exempla non trahent
Et enim qui ieiunante et ea que legis ſunt frequente exp
tare non paſſus eſt populus utique ſedit manducare
et bibere et ſurrexerunt ludere Videmꝰ ſacrilegium ebrie
tati fuiſſe coniunctum Nam ſicut mater fidei continentia
ita mater perfidie ebrietas eſt in quo facinꝰ non iſta pa
pitat. Sedentes in foribus tabernarum homines tunicam
non habentes nec ſumptum ſequentis diei de impera
toribꝰ et poteſtatibꝰ iudicant immo regnare ſibi videntur
et exercitibꝰ imperare ſunt ebrietate diuites qui ſunt
veritate inopes Aurum donant diſpenſant pecunias po
pulis ciuitates edificant qui non habent unde caupone vi
pretium potus ſui ſoluant Feruet enim vinum in hiis et
neſciunt quid loquantur diuites ſunt dum inebriantur mox
ubi vinum digeſſerunt cernunt ſe eſſe mendicos Uno diebi
but multorum dierum labores de ebrietate ad arma conſur
gunt calcibus tela ſuccedunt pro vino ſanguis funditur et
ipſi vina ſanguine fuderunt Quam fortes ſibi homines vi
dentur in vino quam ſapientes quam diſerti quam etiam pulc
ac decori cum ſtare non poſſint Mens titubat lingua
balbucit palor exſanguis ora ſuffundit fateor ebrie
tatis horror ſit barbaris in ſinum ruunt vulgus in rixas
Si quis eorum pugno fuerit percuſſus videas ore ſaucium
vini lacrimas fundere miſerabiles epylogos decantare
habet enim hec temulentia ut emolliat et reſoluat ora
et corda temulentorum Sicut enim ignis probat ferri durum
ita vini incendio etiam ſuperborum hominum cor colliqueſcit
omnes ſibi in vino equales videntur nullus inferior
non pauper diuiti cedit ut pote quia pauperem ſe eſſe neſcit
non infirmꝰ valido cum omnis in bibendo eſt valitudo non
mendicus locupletiori non ignobilis honorato Cum bibunt
illum regem habent qui bibendo ſuperauerit viros merito
quia ſeptum eſt equalis vita hominibꝰ vinum in ebrietate
Sed utinam et quod ſequitur audires Bibas illud moderate
ut ſis ſobrius Non habes quod accuſes vinum in iocunditate
creatum eſt non ebrietate ab initio exultatio animi
et cordis eſt ſi moderate bibas Inmoderatio autem
potus iracundiam generat et ruinas multas efficit
Sed forte dicat hoc has eſſe potationes vulgarium et leui
ſſimorum hominum Veniamꝰ ergo ad horum potentium et fortiſſimorum
conuiuia Non ego hic ungentatos adoleſcentulos aut coro
natos roſis proferam qualem ferunt illum fuiſſe qui deli
butus ungentis redimitus floribꝰ ſubnixus meretri
cibus antelucano potu ebrius et diurno cereorum co
mitatus lumine philoſophorum auditorium diſputantis
ingreſſus ſit Quo audito coronas ut aiunt ſenſim de
traxit ungenta detersit ſcortis valedixit philoſophꝰ
poſtea tantus euaſerit ut eſſet ſobrietatis exemplum
qui fuerat ante ebrietatis ludibrium Non enim emenda
tum in video dotem gemmis eorum luxurie amen non eſſe ſimu
latum Certe ille ſi reſipuit a vino fuit tamen ſemper te
mulentꝰ ſacrilegio Igitur hic ad adoleſcentes lubricos
ad conuiuia preliatorum venimꝰ in terra pridendum eſt
Stipatores hii ſunt bellici qui miniſtrant ſuccincti auro
et Babilonicis lubos ſuffulti balteis aureis torquibꝰ
nitent colla in ſumtum aureis bullis zona tegunt
aureis tectis cultros includunt ſuos quibus dimicent
cum epulis diuidendis aſſiſtunt pueri coma nitentes
exigente barbarica ad hos uſus electi per ſingularum diſ
tincti etatum vices Cernas poculorum diuerſorum ordi
nes acie ordinata putes vaſa expoſita aurea et ar
gentea pompa arbitreris Cornu in medio vini plenum

non epulantis ſed preliantis Inſtrumentum buccine quod diſtriben
tes in certamen attendit primo minoribꝰ poculis velud
voluntariis pugna preluditur verum hec non ſobrietatis eſt
ſpecies ſed bibendi eſt diſciplina Et enim ut tragediarum
actores primo ſenſim voce excitant donec viuide vocis
aperiant iter ut poſtea magnis poſſent vocibꝰ perſona
re ita iſti quoque in principio preluſoriis ſe exercent poculis ut
incitent ſitim ne forte extinguant eam et ſaciati poſtea
bibere non poſſent Ergo ubi recalere ceperint poſcunt
maioribꝰ poculis furor inardeſcit acrius cibus ſic eſtu
at ut ubi iminui viſum eſt a potu mercatore reparatur
Certant pocula cum ferculis et inter moras ſepe gemi
natur deinde procedente potu longius contentiones
diuiſſe et magna certamina quis bibendo precellat Nota
grauis ſi quis excuſet ſi quis ſe temperandum forte vino
putet Et hec donec admenſas perueniatur ſecundas At
ubi conſummate fuerint epule et putes iam eſſe ſurge
dum tunc denique egro potum reſtaurant ſuum Cum conſuaue
runt tunc inchoare ſe dicunt tunc deferuntur phiale tunc
maximum crateres quaſi inſtrumenta bellorum ac immode
ratum hoc arbitreris menſuram proponitur certatur ſub iudi
ce ſub lege determitur agoniſtes Illic furor diſpe
dium debilitatis victorie primum culpa pendit Anceps
dum et dubius belli euentus furor enim illic eſt pre
liari Cedunt pincernarum manus vina fundentium et quo
corum manꝰ calida miniſtrantium Cedunt qui menſuras
propas bonas ſuper effluentes diligenti librant examine
ne quid effundat non cedunt bibentes Sola illa ſunt
ſine excuſatione certamina Jn bello ſi quis ſe inferio
rem viderit arma committit et mentitur venia hic ſi quis
talice conatat urgetur ad potum Infirmante ſi quis
manum lauat exſors quidem palme ſed immunis iniu
rie eſt Jnquirunt et ſi manum reuocet a vino ori
eius infunditur omnes inebriantur victores victi quoque omnes
ebrii iacent plerique ſopiti Nec portant eos ad ſepul
crum parentes quam his qui paſcit de omnibꝰ ſe vindicatum
viderit ut ulciſcatur diſpendium Quam autem dampna
non ſentit habet menſſe ſue gloriam putat ſi ex ea mul
nerati omnes ac ſaucii tanquam de arena exeant Spec
taculum triſte chriſtianorum oculis et miſerabilis ſpes
cernas iuuenes terribiles viſu hoſtibꝰ de conuiuio
portari foras et inde ad conuiuium reportari repleri
ut exhauriant et exhauriri ut bibant Si quis verecu
dior fuerit ut erubeſcat ſurgere cum inmoderatos potꝰ
tenere non poſſit Anhelare vehementiꝰ gemere ſuda
re ſignis prodere quod pudet confiteri Ibi unuſquiſque pugnas
enarrat ſuas ibi fortia facta predicat narrat trophea
Uino madidi et ſopno ſoluti neſciunt mente quid lingua
proferat unuſquiſque ſtertit et potat dormit et dimicat
Et ſi quis in conſurrectum fuerit viri preliatores ſtare non
poſſunt greſſu vacillant Vident ſimul duorum obprobria
manibꝰ ſuis portat militem bellatorem imponit equo
itaque huc atque illuc tanquam nauigia ſine gubernato
re fluctuant et tanquam vulnerati ita in terra defluunt
niſi excipiantur a famulis Alii referuntur in ſcutis ſit po
pa delubri Quos mane inſignes armis ſpectaueris
uultum minati eos veſpere cernas etiam apueris videri
ſine ferro vulneratos ſine pugna interfectos ſine hoſ
te turbatos ſine ſenectute tremulos in ipſo iuuentu
tis flore marcentes Quis tale inſtruit poculum
furoris Quis tantum infudit mentibꝰ venenum precipita
tur homo uultum eſſe de corpore Et ipſe ſibi reus eſt
in ſanie voluntarie corruptela ſpontanea Et tamen
nec vos excuſamini qui vocatis ut amicos et emitti
tis ut inimicos Quanto melius in terram tua vina
fudiſſes Sed et terram inebriat et aſperiores etiam
propas feras reddit ſi vinum contigerit odor Denique vin
demie tempore Si ſues in eam intrauerint ſolent ebrie
tate ſuccendi Quid te delectant dampna ſine gra
rogans ad iocunditatem cogis ad mortem Inuitas ad pra
dium efferris ad ſepulcrum Cibos promittis tota mente
irrogas vina pretendis venena ſuffundis Omne cri

quid q noceat venenu est Tollit sensus viscera exurit Sopo
rem infert caput vexat eciam maior vis vini qua vene
ni est Denique venenu vino excluditur no vinu veneno
Merito deus p moysen no solu veneno s3 etia draconu
veneno vinu gparauit dicens fel draconu vinu eoz et
venenu aspidum insanabile Et pulcre adidit insana
bile Multi em reliquoz serpentu veneno curat nemo
mo ebrietate certe veneno caro uulnerat vino mens
Noxia est ebrietas ad corpis sanitate menti etia dmen
adiungit Adverte etia et pfidie veneni vini declatu
nomie dicit em supra dealigem gentis qui nesciret deu
de vinea sodomoz vinu eoz et de suburbanis gomo
re vua eoz vua fellis et botrus amarissimus puta
tis ne tamq vino crapulatu intemperatius ieiu
nij pdicacione huc misisse simone Et adhuc pter
hos fortissimos viros quata pteri quata maiora di
xi qua dns locutus est Audistis quid p moysen dixit
Audite quid in libro smonu ysaie scptu sit Ve vobis
qui gsurgitis mane ad sectadam ebrietate usq ad
uespera vinu vos gburet Cu citara em et psalte
rio vinu bibitis opera aute dni no respicitis
et opa manuu eius no gsideratis Cui ve in qmt Cui
iudicia Cui tumultus dimersa singulis temulentis oia
ve cui hys qui ebrij sut vespi Quid igit illis qui et
ante vespera et frequeter in luce madent Ergo ve sibi
debitu habent gstacones Conserunt lites incedunt
psiliunt et veniunt ad iudicia vel vocantur habet
ergo et iudicia tamq rei fit no umqua grauior tu
multus quia vino mens puertitur ebriosi et no
meminit regis nec magistratus vn scptu est Et oia
operta facit loqui et no meminerut cu biberut
amicitie nec fratne necessitudinis Sed no post multu
sumut gladios et cu a vino mersi fuerit et cu exue
xerint no meminerut ipi que gesserut Habet ergo
etia digna mercede tumultus preterea certe ego
cytara psalteria timpana que cognomin gvivijs hu
modi frequeter adhiberi ut vino et cantu libidines
excitent plerique etiam psito more mulieres dignas
temulentoz gsorcio induci iubent et ab hys fialas
accipiunt atq illis se substernut sedentibus et hunc
ritu sacratc habent obsuacones ebrietatis miste
rium. habent go vinu et barbari libenter hys roma
nis indulget ut ipi soluatur in potus et eneruati
ebrietate vincat nec solu vinu ebrietate facit s3
sycera Denique ebrei omem potu qui inebriat sycera
vocat Non imerito go ve illis qui mane ebrieta
tis potu requirut quos gveniebat deo laudes refre
preuenire luce et vacare oroni occurere soli iusticie
qui nos visitat et exurgit nobis Sic nos xpo no vino
et sycere surgamus. hympnu dicut et tu cytara tenes
psalmu canit et tu psalteriu sonas a tympanu
Merito ve q salute relinquis mortem eligis vix
diluculo et ia cursatur p tabernas vinu querutur
exrcutut tapetes acubitu festinat sternere lage
nas argenteas auratosq calices exponut Ve inquit
ista quentibus Calix aureus babilon i manu dni
inebrians omem tram a vino eius biberut omes
gentes ideo comote sut et subito cecidit babylon et gt
ta est que est calix aureus S3 quamuis auro se iactet
et pcio indui ipa est potestate Denique dina i digtoe
gteritur Una racone calix aureus Quoniam qui
a veritate deficit querit illecebra ut specie saltem
preciosa ad bibendu possit aliquos illicere Consti
tue ante oculos tuos pompa huius seculi vide specio
sam illecebra s3 manem grani No te inducat aurea
vasa et argentea habemus et nos thesaurum in vasis fic
tilibus vas aploz fictile est s3 in eo thesaurus xpi
est Ve sicera mane sectantibus Aureu est hoc vas
poculu est in eo poculo venenu mortis venenu li
bidinis venenu ebrietatis hoc qui biberit como
uetur et cadit Comouetur no solu corpore sed et corde
turbato Comoueri em peccati est Denique cayn exies
a gspectu dei habitauit in tra nayn que p interptacom
significat comocone Ergo quia calice aureo inebria
tur peccato mouetur Quid te sub maledicto gstituis
cayn illius paricide ut tremens atq pfugus moueris
S3 et psecutores dni transeuntes mouebat capita sua
exagitabat em eos spus nequa qui repleta a se corpa
mouere gsueuit Et ille cu defuerit tremor desinit
Ebrietas ante ptm dat tremore Sudat vino cor
pora temulentoz Si leuius eum g tigeris exprimis vi
nu Ebrietas fometu libidinis ebrietas incentiuu
insanie ebrietas venenu insipiencie hec sensus hominu
mutat et formas phac fiunt ex hominibus equi adhinnietes
Siquide naturali vapore corpis calidi et pter natura
vini calore flamati cohibere se no queut et in bestia
les libidines excitantur ut nullu tempus p sicptu habe
ant q deceat in dulge gcubitu voce amitut colore
variant oculi ignescut ore anhelat fremunt naribus
in furore ardescut Sensu excedut hinc frenesis pricu
losa hic calculi grauis pena hic exicialis crudelitas
hic vomitus freques i mensas epulas cu intrioz vis
ceru cruore fudentiu Nisi fallor eade dns p sema lo
cutus est dicens Bibite et inebriamini et vomite et cad
tis et no resurgetis hinc etia vane ymagines incerti
visus instabilis gressus umbras sepe transiliut sicut
foueas Nutat hys tra subito erigi et inclinari videtur
et quasi vertitur Timentes in facie ruut et solu ma
nibus aphendut aut gcurentibus montibus sibi videtur
includi et murmur in auribus tamq maris fluctuatis
fragor et resonancia fluctu littora Cum canes viderit
leones arbitrantur et fugiut Alij risu soluutur inmodito
alij ingsolabili merore deplorant Alij irracionabiles
cernut pauores vigilantes sompniant dormientes li
tigat vita hys sompnu Sompnu hys mors est Excitari
nullis vocibus possut quatolibet stimulados i pulssu
petes nisi resipuerit euigilare no possut vn bene ire
du putat Quid est homo ebrius nisi supflua creatura deflen
Ita q sic ait Sicut fletu iaser defleo te vitis qz desita
mane no calcauit meridie ante no fecerut Iaser
factura supflua est Moderacio em naturalis est supra
mensura quid q est supfluu habet Ita est ebrietas
que fletu pphetico deploratur vn Aplus ait nolite
inebriari vino i quo est luxuria s3 inebriamini spu
Est go ebrietas culpe est et gre Et forte hec nature
que gre quia ad ymagine et similitudine dei facti spu
sacto repleti esse debemus Quid aute ostentatores po
tanciu loquar Quid memore sacrameta que viola
re nephas arbitrantur Bibamus inquiut p salute im
peratoz et qui no biberit fit reus in deuocone vi
detur em no amare i peratore qui p eius salute
no biberit O pie deuocionis obsequiu Bibamus p sa
lute exercituu p comitu vtute p filioz sanitate Et
vota ad dm puenire iudicant Sicut illi qui calices
ad sepulcra martiru deferut atq illic in vespera
bibut et aliter se exaudire posse no credut O stul
ticia hominu qui ebrietate sacrificiu putat Quem exi
stimat illis ebrietate placare qui ieiunio passiones
sustinere didicerut Quatos de intepancia gviuij
nouimus ad tormenta venisse du p ebrietate de i pcio
suo certant et sibi regna pmitut Alijs honores policen
tur Infelices ad pena ducti sut quid q diceret nescie
bat vnde plerique boni iudices ea que p ebrietate dic
ta sut esse tenenda adcrimen no putauit Plerique
etia vino vtuntur p eculeo et quibus tormenta no
eliciunt voce pdicionis eos temptat bibendo vt
patrie statu salute ciuiu defensionis sue pdant

gsilia virtus eius plerumque vincit dolore fide autem potus ex
cludit Cognovi plerosque fidiculos exulceratos nomen
suum negasse Quamvis in tercio scieda hos texit quod latere cupi
ebat Quid retexam audita Michi non poculi sed per flu
genus esse videtur hos homines an utres verius existi
maverim Et tamen ipsi utres si inmoderata sit effusio
sepe rumpuntur Propterea eciam fluencia in fauces hominum vina
detruserit et si quis respiraverit commissum flagicium solu
ta acies ioco motus habetur Aqua decurrens alibano cau
tes rupit et solvit Quando molibus putat nequaquam nocere
visceribus vinolentorum impetus fluctorum Elephantos quoque
ferunt primusquidem haurire aque plurimum Eosdem tamen ad se
dandam sitim inmoderato potu esse contentos Sed si forte
ab aliquo caupone fuerint fraudati incede indignantes
repellere gravami primusquidem ut non ebibat sed effundat atque
ita momentarijs inundacionibus irrigare eius tabernam
de quo se putaverint vindicandos Siciat ad potum subito
lacus ac repente fundunt natat eciam cum non mirum tam
inmania beluarum corpora super fluvium nil tenere. Sed quid
de viris loquamur cum eciam femine quas oportet sollicitu
dine castitati et sobrietati adhibere custodiam usque ad
ebrietatem bibunt deinde surgentes quas eciam inter
secreta domus vel audiri ab alienis non convenit vel vi
deri prodire in publicum non velato capite multum procaci
Apostolus mulieres tacere in ecclesia iubet domi viros suos pa
pit interrogare Ille in plateis inverecundos viris sub conspec
tu adulescentorum intemperancium choros ducunt iactantes
coma trahentes tunicam scisse amictus inde lactos plau
dentes manibus saltantes pedibus personantes vocibus
irritantes in se iuvenum libidines motu histrionico pe
tulanti oculo dedecoroso ludibrio Spectat corona ado
lescentum et fit miserabile theatrum Inter saltacium lap
sus celum impuro contaminatur aspectu terra turpi saltacione
polluitur que obscenis cantibus verberatur Quomodo pariter
loquar pie pertereant continenter defleam vinum nobis
tantarum animarum dampna intulit Et enim si vinum et mulieres
discedere adeo faciunt quod vel ebrietas vel libido pena
vicacionis illecebre sint si singula ac separata hec faciunt
quid faciunt iuncta unum non inmerito ait sapiens ante nos
quidam mulier ebriosa ira magna Quid autem mirum
si vino decipiuntur animae feminarum cum ille tribus patrum cum
de petra biberet aquam manna manducaret gentes va
lidissimas vinceret et non erat in hijs ullus infirmus
ubi vero carnes desiderare ceperunt et desiderijs in egyp
tum convertebatur nequaquam ex tot milibus hominum in terra
repromissionis preter duos pervenire potuerunt Itaque quid
boni sit sobrietas quid mali intemperancia hinc collige
datur Cum in manabat requirentes egypti delicias appe
tibus moriebatur Cum per maris rubri transibat semita
aquam bibebat Non igitur venimur exemplum et tamen non fu
gimus delicias ne nos futurorum bonorum adepcione fraudet
Et quid aliorum utar exemplis ipsi hij pasti ac luxuriosi
quid sibi sperent audiamus Inducit eciam eos ysaias prophe
ta dicens manducemus et bibamus cras enim moriemur Que
vero quod exclamat ululate naves carthaginis quia perijt
et amplius non erunt Quod est dictum divisioni tyri qua
luxuriosam urbem cognominamus Ideo quod admissione septi
ma aut octava quia ea neque legem custodiat neque eva
gelij graciam cum et sabbato legitimo ignis libidinis ado
lere sit vetitum et evangelij die octava dies resurrec
cionis illuceat Idem autem dies primus atque octavus quia
dominica dies in se recurrit luxuria ergo nec finem habet nec ob
servancia discipline Luxuria seminarium et origo viciorum
est Nec arbitremini me adversus apostolum dixisse Quia
ille ait avariciam radicem esse viciorum omnium quia luxuria
est mater ipsius avaricie Et enim cum exhauserit quis
luxuriando proprias facultates querit postea avaricia compe
dia Audistis quid hodie lectum sit mercatores inquit
semen transeuntes mare in aqua multa semina mer
catorum sicut messis que deseritur Vicine iste civitates
sunt Tyrus sola transfretacio maris locella querentes
Sollicita vita hominum inquieta consuetudo et quedam semper
turbine ventis ipsis mobilior quibus voluit hinc
illucque sepe iactatur Et utique accusatis crebra nau
fragia Quis vos navigare compellit quasi non in vi
dia opera et terras faciatis in tutas et ad latrocinium

plurimos excitatis Mare non ad navigandum fecit deus sed propter
elementi pulcritudinem Latius pelagi fudit equora Certe
ut freto includeret terras ne longius tu vagus et exul
errares Sed tempestate iactatur mare Timere ergo non
usurpare debetis elementum innocens nichil deliquit Teme
ritas humana ipsa sibi est discriminis Denique qui non navi
gat nescit timere naufragium Deus dixit dominamini pis
cibus maris non dixit navigate in fluctibus Denique et propheta
Yonas qui missus est in Ninivem ut penitenciam predicaret
quod voluit navigare ut fugeret a facie dei tempestate
turbatur et sorte ductus et iactatus in mare et exceptus ce
to est Pro quo David quoque ait cum dei circa hominem commemo
raret graciam Omnia subiecit sub pedibus eius oves et bo
ves universas volucres celi et pisces maris Ad escam
tibi mare datum est non ad periculum cibo non mercatui vite
Cur tibi periculum generas de voluptate Cur separacionibus
elementi profunda rimaris cur inquietas mundi alciora
secreta Cur postremo sepius sulcare atque exarare fluc
tus impaciens nauta contendis Cur tempestas frequenter
innoxia equora irritas procellas Cum inexpugnabilis ava
ricia mercatorum Cede tu tibi et mare et procellis in quietitu
dine tua non potest sustinere Denique totiens recurrentibus
mercatoribus exaratum erubesce sydon dixit mare tamquam
fatigati elementi vox ista dicentis est Erubesce sydon
hoc est meos fluctus negociator arguis cum sis ipse
fluctibus inquietior et erubesce velud pudore quem pe
riculo non moveris verecundiores venti sunt quam vestre
cupiditates Illi habent sua ocia vestra inquam querendi
studia feriantur Et cum ociosa tempestas est in qua
vestra navigia ociosa sunt versatur unda sub remige quam
quiescit a flamine Non parturivi inquit nec peperi nec nu
trivi iuvenes me inquietant quos nescio quos non
agnosco Item in carthagine ululate qui inhabitatis
insulas Supra dixit ululate naves cartaginis Car
taginem et enim tyri condiderunt Et ideo cartaginenses se
cuntur luxuriam conditorum transfusa in se decolora successione
nequicie pessimorum viciorum heredes deteriores et pene
luxuriosos iuvenes dixit Sicut enim ille vento ita
hic cibo iactatur et vino Insule que replete potu inha
bitant corpora naufragijs circumsonant tundunt fluctibus
ebrietates nec per diem nec per noctem quiescunt horum igitur
mercatorum semen in aqua merces in fluctibus est In a
qua enim labores suos seminant ut periculum metant
In aqua illis seges pullulat in aqua istis fructus
exuberat Ipse in aqua est in qua tutus et solidus vir
recte ait qui seminabat in terra non introivit in nego
ciacione sua Immo qui seminabat in celo Sed et est bona
terra in qua quicumque seminavit fructus eius celestis cria
tur Ululate inquit iterum ait naves cartaginis quia perijt
munimentum vestrum Et erit in die illa relinquetur tyrus
ut canticum meretricis Videte quibus verbis utitur propheta
Nec refugit verborum huiusmodi vilitatem Nos in tedu
refugimus non quo nobis quam illis lingua sit castior auc
toritas inferior Maior enim vis rerum in talium expressione
sermonum est ut qui delicta non erubescunt erubescant vel
nomina delictorum Erit inquit tyrus ut canticum meretricis
videte ne cum aliquis illos choros viderit dicat pia ver
ba cantari oraculum prophetice annunciacionis impletum
est Et subiecit accipe cytaram et vocare civitas meretrix
oblita bene cytarisare Et post lxx annos visitacionem
faciet dominus tyri Unde possumus et in bono canticum raab
illius meretricis accipere que exploratores ihesu fideli men
te suscepit Nam et dominus ait cantavimus vobis et non sal
tastis Et David ait cantate domino canticum novum cantate
domino omnis terra hoc est canticum meretricis quia ante meretrix
in adam et eva cantavit terra meretrix in populo nacionum
hec meretrix plurimas meretrices bonas fecit de quibus
dictum est a domino ihesu ad illum electum et seniorem populum
dei publicani et meretrices precedent vos in regnum dei
Ergo qui tam misericordem habemus dominum qui eciam gravi
ignoscat errori convertamur a vicijs non recedamus a lege
preceptum domini quasi simul sedulis studijs exequamur
Quid nobis cum impuritatibus et impudicitijs Quid cum
operibus diaboli Audistis hodie in leccione decursa etc

michi et tibi est ihu fili david Et tu dices si formidabis pu
gnare adversum te diaboli temptamenta Quid mi et tibi est be
lial Ego servus xpi sum illius redemptus sanguine illi me to
tum mancipaui Et michi et tibi est No novi opera tua
nichil tuum quero nichil tuum possideo nichil tuum desidero
Quanto magis oportet nos separari adiabolo si se ille dis
cernit axpo Et si fuimus eius in aliquo obnoxii iam non simus
Confugiamus admedicum qui vulnera curavit Et si quid e
acerbitatis medela non deerit Et si quid iniurie fecimus
memor non erit qui semel donavit Et si gravia deliquimus
magnum medicum invenimus magna medicina gratie eius acce
pimus Medicina enim tollit peccata magna Habemus etiam
plurima subsidia quibus peccata nostra redimamus pecuniam
habes redime peccatum tuum Non venalis est dominus sed tu ipse
venalis es peccatis tuis venundatus es redime te operibus
tuis pecunia redime te tua vilis pecunia sed preciosa est mi
sericordia helemosina inquit apeccato liberat Et alibi
dicit Redempcio viri divicie eius Et in evangelio dominus dicit facite
vobis amicos demamona iniquitatis Et veneno frequenter
antidotum temperatur hoc est veneno venenum excluditur
veneno mors expellitur vita servatur fac et tu quasi bo
nus dispensator de instrumento avaricie subsidium inne
Sinceritatis graciam de corrupcionis illecebra Audisti quid
lectum est hodie Ecce venit disperdere orbem terrarum Quasi
manu propheta factus demonstraret et quasi oculis adve
nientem videat diem iudicii ita dicit Ecce venit dominus disperde
orbem terrarum Immo quia in spiritu prophetis eciam que futura sunt
tamquam presencia revelantur Ideo quia videbat nobis hoc demo
strare cupiebat ut nos ad conversionem ab errore revo
caret Nec tamen quisquam frangi debet cum audit
quia disperdet dominus orbem terrarum Ne forte dicat esto nos qui
nia peccata commisimus quid orbis deliquit Quid terra ut
et illam disperdat Cur perit tam pulcer ornatus Sed an
gustia est animi huius mundi oppinio Ceterum si altius expec
tabis hoc esse pro nobis quod putas esse contra nos iudi
tabis hoc esse primo quod adversus mundum arbitraris Non semper
stadium plenum repertum est spectatoribus non semper certaminibus
inquietum Non semper geretum pulvere sed quam certamina tacet
populus in spectaculo luctatur in scammate pulvis in stadio
ubi decessa certamina quietus solvitur discedit unusquisque
aut victor adgraciam aut victus adobprobrium Eripit co
rona victorem victum premit verecundia angit iniuria Si
quis ergo postea ingreditur stadium videat vacuum celebritatis
dicat agonitheta cur vacat stadium cur silent certamina
cur solempnia feriantur Respondebit qui agonum preest op
tet requiescere spectatores Quis enim laboris est fructus
nisi requies post laborem Sic et orbis terrarum aliquando solue
dus est ut sit requies fatigatis Athlete sumus in quodam
stadio spirituali decertamus denique bonus athleta dicebat
facti sumus spectaculum huius mundi Et alibi sic curro et pugno
non ut in certum sed castigo corpus meum et in servitutem redi
go Et alibi posteriora obliviscens et ad anteriora me
extendens ad destinatum sequor bravium Athlete ergo sumus
legitime certandum est Multa certamina sunt et qui
hodie victus est cras se reparet Ante bravium conte
ditur ad coronam postea numquid athleta ocio vacat cum
semel dederit certamini nomen suum Exercetur cotidie
ungitur cotidie ipse cibus ei agonisticus datur disci
plina exigitur castimonia custoditur Et tu dedisti
nomen tuum ad agonem xpi subscripsisti ad competitionem
corone Meditare exercere ungere oleo leticie unge
to exinanito Cibus tuus cibus sobrietatis sit Nichil
habeat intemperancie nichil luxurie potus tuus po
tus parcior ne quid ebrietatis obrepat Custodi cor
poris castimoniam ut possis esse habilis adcoronam
Nec existimacio tua offendat spectatoris aspectum
ne te fautores tui negligentem videant et deserant
spectantes angeli potestates et dominaciones et illi angelorum
decies centena milia Subtantis erubesce considera
quanta dedecorum sit Ingressus stadium vigore anime tue
excita lacertos excute progressus in stadium necesse est
excipias pulverem subeas estivi solis flagranciam
Gravis estus sed dulcis victoria Molesta caligo pul
veris sed speciosa tolerancia Nemo stadium pulveru

lentus ingreditur sed pulverulentum reddunt certamina ubi
colligitur pulvis ibi palma promittitur Nemo iterum nitidus
coronatur pulverulentum decet victoria Veni ergo domine ihesu
exerat corona tua Admitte victores in regnum victos ad
compunctionem et si disperdideris orbem terrarum plura sunt invisibi
lia opera tua quam que vidimus Cui angustioris est animi
illa non cernit dolet quia disperdas orbem terrarum Sed qui novit
spectare que invisibilia sunt gaudet ut venias et omnes
liberes Gaudet athlete qui possunt dicere veniat regnum
tuum fiat voluntas tua sicut in celo et in terra Gaudebit crea
tura mundi ut a vanitate mundi istius liberetur que nunc conge
miscit et parturit quia vanitati eciam illa creatura subiec
ta est donec multiplicetur ad opcio filiorum et tocius cor
poris redempcio compleatur Nubo ergo disperdet orbem terrarum
Erit enim celum novum et terra nova et nox non erit amplius
denique revelabit inquit faciem eius ut revelata facie spec
temus gloriam xpi adventum igitur in stadio constituti quantis
aut delectacionem aut dolori erimus qui nunc fautores nobis
sunt ne pro nobis incipiant erubescere Sicut enim erit gau
dium super uno peccatore penitenciam agente ita erit mesticia
super eo qui non exorta venia cursum vite huius confecerit
Castigemus ergo corpus nostrum ieiuniis fugiamus indecoras
comessaciones caveamus ne nobis dicatur ululate a vino
Ne veniat moyses et levitas advocet et quicumque patris
addominum armata dextera accingerat separet se ab hiis
qui manducando et bibendo gravia contraxere peccata Et hodie
moyses venit cum lex recensetur Moyses venit cum lex
precipit Apostolus docet ut separemus nos abomni fratre inquie
te agente percuciamus cum gladio spirituali qui est verbum
dei Non fratris non propinqui accipiamus personam sed omnem iniu
dium a xpi secernamus altaribus ut emundet et corrigat
lapsus suos quo ad sacramenta xpi redire mereatur Si quis
autem non est babtisatus securior credatur et remissionem
accipiat peccatorum veluti ignis quidem peccata consumit quia
xpus in igne et spiritu babtisat denique huius typum legis in re
gnorum libris invenies ut helyas super altare ligna compo
suit et dixit ut mitteret super de ydreis aquam Et cum ma
neret aqua precatus est helyas et ignis descendit de celo
Tu es homo super altare qui ablueris aqua cuius exuritur
culpa et vita renovatur lignum enim et stipula consumit ignis
Noli timere ignem per quem illumineris Ideo tibi dicitur accedite
ad eum et illuminamini Suscipite ignem xpi nolite timere quia
ignem est festinate quia leue est Non conterit colla sed hones
tat quid dubitatis quid procrastinatis Non alligat cer
vicem vinculis sed mentem gracia copulat Non necessitate
constringit sed voluntate boni operis diligit Quid negas
adhuc esse temporis omne tempus oportunum ad indulge
ciam Si aurum tibi offeram non dicis cras veniam sed iam
exigis Nemo differt Nullus excusat Redempcio animi promit
titur et nemo festinat Johannes in penitencia babtisabat
et omnis iudea conveniebat xpus babtisat in spiritu xpus
graciam dispensat et cum fastidio conveniunt Typum babtisma
tis demonstravit helyas et celum aperuit quod fuit clausum
annis tribus et mensibus sex Quanto maiora munera veri
tatis sunt Aperuit ita quod celum non pluviam descendens
sed ascendens graciam Nemo enim nisi per aquam et spiritum ascendit
in celum clauserat celum hominibus perfidia sed aperuit fi
des patebat et ante hoc celum hominibus denique enoch
raptus est ad celum Iterum clausum est sed aperuit helias
qui raptus est curru igneo Et vos potestis ascendere
si sacramentum gracie consequamini Quo adusque delectaciones
quo adusque comessaciones Instat iudicii dies diu di
fers graciam mors appropinquat Quis dicat nunc michi
non vacat occupatus sum Non in demonstres lucrum Nolo
tam cito me redimas Non in adhuc opus est regnum
celeste Non ne hoc dicit qui excusat ababtismate Ad
quanta graciam vocaris o homo prorogas et non exure
ris sanaris et non doles remorsu mais et non dissolveris
ictum mortis non accipis et resurgis Et adhuc dissimulas
adhuc expectas ut vivas seculo postea te reservas deo
An ignoras quia cayn propterea displicuerit sacrificium quia non
primitiva obtulit sed primiciis ipse prefunctus est de sequentibus
munus deo temptavit offerre Abel autem primiciarum suarum oblacione
placatus meruit insigni pietatis laudari oraculo Amen etc.

amb° de penitēn

Incipit liber Sancti ambrosij Episcopi de vnica penitencia

Si virtutum finis ille est maximus qui
plurimorum spectat profectu moderacio
prope omnium pulcrima est que ne ipsos quos
quos dapnat ofendit et quos dapna
uerit dignos solet facere absolucione
denique sola est que dum quesita sangui
ne eclesia propagauerit Imitatrix
beneficij celestis et redempcionis vniuersorum salubris fi
nis salubri fine temperas que fre possint aures
hominum mentes non refugere non pauere animi Et enim
qui studet humane infirmitatis emendare vicia ipsam
infirmitate suis debet sustinere et quodamodo pensare
humeris non abicere Nam pastor ille euangelicus lassam
ouem vexisse legitur non abiecisse Et Salomo ait Noli
iustus esse nimiu debet enim iusticia temperare mode
racio Nam quem admodum tibi curandus prebeat qui fa
stidio habeas qui contemptui se non compassioni medico suo pu
tat futuru Ideo dns ihus compassus nobis est ut ad se
vocaret non deterreret mitis venit et humilis denique ait
venite ad me omnes qui laboratis et ego vos reficiam
Reficit ergo dns ihus non excludit nec abicit merito quod ta
les discipulos elegit qui dnice voluntatis interpretes
plebem dei colligeret non repudiaret vnde liquet eos
inter discipulos xpi non esse habendos qui dura pro miti
bus superba pro humilibus sequenda opinatur Et cum ipsi que
rant miam dni alijs abnegat ut sunt doctores noua
cianorum qui mundos se appellat Quid hijs superbius cum
scriptura dicat Quia nemo mundus a peccato nec vnius diei
infans Et dauid clamat a delicto meo munda me Qui
aute durius quam ut iniungat penitencia qua non rela
xent cum utique veniam negando incentiuum auferant
penitencie Nemo enim potest bene agere penitencia
nisi qui sperauerit indulgencia Sed negat hijs
oportere reddere comunione qui prauaricacione lapsi sunt
Si vnum tantu crimen exciperet sacrilegi cui veniam
negaret dure quidem sed tamen diuinis tantu redar
gui videretur sentencijs assercionibus tamen suis conueniret
dns enim crimen nullu excipit qui peccata donauit omnia
At tu oia peccata scriptorum quodamodo paribus putat esti
manda mensuris et ergo eum qui gallu amit galinaciu
atque eum qui patrem suffocauerit in perpetuu asserat ce
lestibus abdicandu misterijs quomodo mimus crimines obicunt
reos tu indignissimi esse non possint eciam ipsi negare
ut paucorum pena veniat ad multos Sed aiunt se dno de
fre reuerencia cui soli remittendorum criminum potestate
reseruet Immo nulli maiore iniuria faciunt quam ei cuius
volunt mandata rescindere commissu munus refundere Nam
cum ipse in euangelio suo dixerit dns ihus Accipite
spiritum sanctum quorum remiseritis peccata remittuntur eis
et quorum retinueritis retenta sunt Quis est ergo qui
magis honorat utrum qui mandatis obtemperat an
qui resistit Ecclesia in utroque seruat obedienciam ut peccatum
et aliget et relaxet heresis in altero inmitis in
altero inobediens vult ligare quod non resoluat non
vult soluere quod ligauit in quo se sua dapnat sente
cia dns enim par ius et soluendi esse voluit et liga
di qui utrumque pari condicione permisit Ergo qui solue
di ius non habet nec ligandi habet Sicut enim secundum dnicam
sentencia qui ligandi ius habet et soluendi habet ita istorum asser
cio ipsa se strangulat ut quod soluendi ius sibi negat
negare debent et ligandi Ecclesie utrumque licet heresi utrumque
non licet Ius enim hoc solis permissu est sacerdotibus Recte
ergo hoc eciam vendicat que veros sacerdotes habet
heresis vendicare non potest que sacerdotes dei non habet Agenda
est ergo penitencia non solum solicite sed eciam mature ne
forte euangelicus ille pater familias qui arbore fici pla
tauit in vinea sua veniat et querens fructu in ea
si non inuenerit dicat cultori vinee succide eam
ut quid eciam terram occupat Et nisi cultor vinee inter
ueniat dicens dne dimitte illam et hoc anno usque dum
fodiam circa illam et mittam cophinum stercoris sicomimus

excidetur Stercorem ergo et nos agru istu que possidemus
et imitemur laboriosos agricolas quos non pudet pingui
fimo saciare terram et inmundo cinere agrum spargere ut fruc
tus vberiores colligat Quemadmodum stercorem docet
apostolus dicens Omnia arbitratus sum ut stercora ut xpm lucri
faciam qui per infamia et bona fama meruit xpo placere
Legerat enim quod Abraham cum se stercus fatetur et cinere
summa humilitate meruit dei graciam Legerat quod Job in ster
core sedens oia que amiserat recuperauit Legerat
prophetante dauid quod deus de terra suscitauit inopem et
de stercore erigit pauperem Et nos ergo non erubescamus
fateri dno peccata nra pudor est ut vnusquisque crimina
sua prodat sed ille pudor agru suum stercorisat spinas tol
lit perpetuas sentes amputat fructu adolet que inter
mortuos esse credebas Sequere illum qui bene arando agru
suum fructus quesiuit eternos maledicimur in quit et
benedicimus persecucionem patimur et sustinemus blasfemamur
et obsecramus tamquam purgamenta huius mundi facti sumus
Si et tu sic araueris seminabis spiritualia Ara ut peccatum
auferas et fructu acquiras Ille arauit ut persecucionis
in se eradicaret affectu Quid plus nobis potuit conferre
xpus ad studium correccionis quam ut conuerteret et daret
predicatore nobis ex persecutore Cum igitur tam euidenti
et ipsius apostoli et scripturarum eius exemplo redarguatur
tamen obniti adhuc volunt Et auctoritate aiunt apostolice
sibi suffragari sentencie allegantes scriptum ad hebreos
Inpossibile est enim hos qui semel illuminati sunt et gus
tauerunt donum celeste et participes facti sunt spiritus sancti
lapsos iterum renouari in penitencia rursus crucifigentes
filium dei et ostentacione triumphantes Numquid paulus aduersus
factu suum predicare potuit donauit corinthico pecca
tum per penitencia Quomodo hic potuit predicacionem sua ipse
reprehendere Ergo quia non potuit quod edificauerat de
struere Non contrarium dixisse cum sed dimissu aduertimus
Quod enim contrarium est se ipsum impugnat Quod dimissu est
discretam solet habere racione Ista aute contrarium non
est ut alterum suffragetur altero Et enim quia deremi
tenda predicauit penitencia debuit et de hijs qui
iterandum putant babtismum non silere Et primus solici
tudine nobis auferri oportuit ut sentiremus eciam
post babtismum si quis peccaret donari ei posse pec
catum ne spe venie destitutus iterandi babtisma
tis opinione vana peruerteretur deinde iterandum
non esse babtisma racionabili disputacione suaden
dum fuit de babtismate aute dictum verba ipsa declarant
Quibus significauit impossibile esse lapsos renoua
ri in penitencia planatam enim renouamur per quod et re
nascimur Sicut ipse paulus dicit Renouamini spiritu
mentis vestre et induite nouum hominem vnum enim
babtismum docet sicut alibi dicit vna fides vnum bab
tisma Illud quoque euidens quod in eo qui babtisatur crucifigi
tur filius dei Quia non potuit caro nostra abhole
re peccatum nisi crucifixa esset in xpo ihu denique
scriptum est quicumque babtisati sumus in xpo ihu in mor
te ipsius babtisati sumus et infra si enim complatati
sumus similitudini mortis eius simul et resurrec
cionis erimus scientes quia vetus homo nr simul
crucifixus est cruci Ergo quod ait rursum crucifigentes
filium dei et ostentacione triumphantes eo spectat ut de
babtismo dictum credamus Semel aute crucifixus est
xpus semel peccato mortuus et ideo vnum non plu
ra babtismata docet scire oportere destructa oia
antique legis babtismata vnum babtismum esse in ecclesia
possimus quidem eciam illud dicere ei qui hoc de peni
tencia dictum putat Quia que impossibilia sunt apud
homines possibilia sunt apud deum Et potens est deus
quando vult donare nobis peccata eciam que putamus
non posse concedi Nam et impossibile videbatur ut pec
catum ablueret aqua denique naaman syrus lepram
sua mundari per aquam posse non credidit Similiter in
possibile videbatur peccata dimitti Concessit hoc
xpus apostolis suis quod ab apostolis ad sacerdotum officia tras
missum est factum est igitur possibile quod impossibile

videbatur Sed tamen de babtismo dictu ne quis iteraret
vera racio psuadet Neqz em aplus gtra euidente doct
nam xpi veniret Qui de peccatore penitencia agente gpa
cione posuit Eo q pegre pfectus accepta a patre omez
substācia deuorauit viuendo luxuriose et postea pane
patris desiderauit cu vesceretur siliquis Et meruit sto
lam anulu calciamentu ymolacoz qz vituli que spem
habet imolacionis dnice p qua celeste sacramentu no
bis donat' vn dr quia pfectus est pegre qui erat a
sacris altaribus sepatus vn Aplus ait iam no estis
hospites et aduene s3 ciues sactoz z domestici dei Et
gsupsit inquit subam sua merito gsupsit eam cuius fi
des in opibus claudicabat Et bona substācia fides
in qua spei nostre est patmoniu Nec miru si fame
peribat qui diuo alimento egebat Cui9 desiderio gpl
sus Surga inquit et vadam ad patre meu et dica
ei pr peccaui in celu et coram te Nonne antistis inde
euidenter nobis expositu quo emereri gram sacra
menti ad pcandu inpellim' Et hoc auferre multis
ppt q agitur pnia Tolle gubnatori p remedii spem
et in mediis fluctib9 incertus errabit Tolle luctatori
corona lentus iacebit in stadio Tolle piscatori capi
endi eficacia desinet iactare recia Quodo go potest
qui fame patitur aie sue studiosius dim pcari si sa
cram despet alimonia peccaui inquit in celu z cora
te fatetur vtiqz peccatu ad morte Ne que agetem
cuiuslibet criminis penitēcia iure excludi putare
tis qn his qui in celum peccauit vel in celeste regnu
vel in aiam sua q est peccatu ad mortem Et pecca
uit cora deo cui soli dr Tibi soli peccaui et malu
cora te feci Tam cito veniam meretur vt veniēti ad
huc longe posito ocurat pr et osculu tribuat q est insi
gne sacre pacis Stolam pferri iubeat que vestis est
nupcialis qua si quis no habuerit a gvinio nupciali
excludet' dedit anulu i manu eius q est fidei pign9
et sacri spus signaculu Calciamēta de ferr pcepit
celebratur9 em pasca dni epulaturus agnu debet
habē adussus oms in cursus bestiaz spualiu morsus
q spetis tectu vestigiu Vitulu pcepit occidi quia
pasca nrm ymolatus est xpus Et eni quociescuqz
sagine dni sumim9 morte dni anūciam9 Sicut go
semel p omi b9 imolatus est ita quocienscuqz pcca
donatur corpis eius sacramentu sumim9 ut p sacra
mentu eius fiat pccoz remissio Ergo euidentissie
dni p dicacone madatu est eciam grauissimi criminis
reis si ex toto corde z manifesta gfessione peccati
penitencia gerāt sacramēti celestis refūdendam
gram vn nichil vobis ad excusacom resedisse certu
est platu est autem ad nos ecia illud vos obicere
solere Qui dicatis scptu esse Ome peccatu et blasfe
mia remitetur homib9 spus aute blasfemie no re
mitet' hoibus Et quicuqz dixit uerbu gtra filiu
hois remitetur ei Qui aute dixit gtra spm sanctu
no remitet' ei neqz in hoc seculo neqz in futuro Quo
exemplo ois assercio vra destruit' et absorbetur
Scptu est em ome peccatu et blasfemia remitit'
hoibus Cur go no remititis Cur ligatis vincula
que no soluitis Cur nodos nectitis quos no rela
xatis Remitite ceteris agite de hiis quos peccates
in spm sanctu euagelica auctoritate in ppetuu astrin
gi putatis Et tame quid astringat gsiderem9 re
petentes supiora leccionis ipius ut euidenci9 gpre
hendam9 dicebat iudei hic no eicit demonia nisi
in belsebub pncipe demonioz Et Ihus ome regnu
diuisu gtra se destruet' si em sathanas sathana
eicit aduissu se diuisus est quodo go stabit regnu
eius de hiis ita qz expressu videm9 qui xpm dnm
i belzebub eicere demonia loquebat' quib9 sicu
respondit dns Qz sathane heditas in hiis esset
qui sathane gparent saluatore om et in regno
diaboli gstitueret gram xpi Et ut cognosceremus
quia de hac dixit blasfemia adiunxit p genies vip

perarz quomodo potestis bona loqui cu sitis mali hos go qui
hec locutur negat ad venia ptinere demqz Sanct9 petrus
symonem qui magice artis gsuetudine depraunat9 putasset
q gram xpi p in posicione manus atqz in fusione spus 9
pararet pecunia ait Non est tibi pars neqz sors in hac
fide quia cor tuu non est rectu aput deum penitencia
itaqz age ab hac stulticia tua et pcare deum si for
te remitat tibi vides q huc magica vanitate blas
fematem in spm sanctu aplica auctoritate gdepnet
Et tame no intclusit ei spem venie que invitauit
ad penitēcia Responsu est igit' ad no blasfemie pha
riseoz z ideo hiis potestate gre sue negat que i remi
ssione pccoz est qui celestem eius ptate diabolicam
esse iudicaret Eos qz asserit diabolico uti spu qui se
perarent ecctam dni vt om tempoz heticos et scisma
ticos gphenderet quibus indulgencia negat qz ome
peccatu cca singulos hoc i vniuersos soli sut em qui vo
lut soluere xpi gram qui ecce mebra discerput pp ter
qua passus est dns ihc xpus Spus qz sanct9 dat9 est no
bis demqz ut sciatis qz de dissipatoribus dicit sic habem9
scriptu Qui no est mecu gtra me est z qui no colligit
mecu dispargit et ut sciremus de hiis dictu statim sb
iuxit Ideo dico vobis ome pccm z blasfemia dimitet'
hoib9 spus aute blasfemie no dimitetur Cu dr ideo
dico vobis nonne euidenter hoc pceteris a nobis in
telligi voluit merito qz adiunxit arbor bona bonos
fructus facit Congregacio em mala bonu fructu fac
no pt Arbor itaqz ggregacio est fructus bone arbois
filii ecce sut Et ideo veritimini ad eclesia Si quos vos
sepastis in pie oibus eni gressis policet' veniam Qua
scriptu est ois quicuqz invocauit nome dni saluus
erit demqz ecia iudeoz populus qui dicebat de dno
ihu demoniu habet et qui crucifixit dnm sim petri p
dicacone vocatur ad babtismu ut sceleris tanti crimi
na deponat Sz quid miru si salute negatis aliis qui
vestram recusatis Licet illis nichil deferat qui a vo
bis penitēcia petut Arbitror em q ecia iudas po
tuisset tanta dni miseracone no excludi a venia si
penitēcia no aput iudeos s3 aput xpm egisset pecca
ui inquit q tradem sagnine iustu Dixerut q ad
nos tu videris Que vox alia vestra est cu ecia mi
noris peccati reus vobis factu pmu gfitetur Quid
respodetis nisi hoc quid ad nos tu videris hos sumo9
laqueos sequitur eo ferrilior pena quo culpa est mi
nor Sz si isti no gu͂tur' vel vos reuertimi qui lapsu
vaco demi no tencia fidei qz pcelso fastigio cecidistis
Boni dnm habem9 qui uult donare oibus qui te pro
phetam vocauit dices Ego sum qui deleo i iquitates
tuas z memor no ero Tu ante memor esto et iudice
mur Referut tame questionem de verbo apli petri
qz dixit si forte z putat no gfirmasse petr vt agēti
penitēcia pcca remiteret Sz gsideret de quo loquat'
hoc est de symone qui no ex fide crederet s3 dolum
cogitaret demqz z dns dicenti ei cui9 no palam
sinceritate videret sequar te ait vulpes foueas
habent Que go dns ante babtismu phibuit sequi
qm fraudulentu videbat miraris si post babtis
mu puaricatē no absoluit aplus que in obligacoe
i iquitatis manere pnunciauit Sz hoc illis respo
sum sit Ego aute nec sanctu petr dubitasse dico
nec vbi vnq9 p iudicio tanta causa strangulada
arbitror Nā si putat dubitasse petr Nunquid dns
dubitauit qui ait ad Ieremia pphām Sta in atrio dom9
dni oia verba que gstitui tibi annūccia illis si forssita
audiat et gu͂tantur Dicit go et dnm ignorasse quid
erat futuru Nesciebat go eos posse aut no posse gu͂ti
No go semp dubitantis est ista locucio Demqz ipi sapi
entes huius qui omem gloriam sua statuūt in exp
ssione verboz Quod latine dicim9 forte Grece taxa
no vbiqz p dubitacone posuerut Sz nos nris mages
quam alienis vtim' demqz habes in euagelio quia

ipe filius de patre ait Cu miſiſſet ſuos ad vineã ſuam
et occiſi eſſent dixiſſe pr̄em mittam filiu meu dilectiſſimu
forſſitan ipm̄ verebuntur Et alibi ex ſua pſona filius ait
Neq me ſcitis neq pr̄em meu Si eni me ſciretis et pr̄em
meu forſſitan ſciretis Si g° hijs verbis uſus eſt ſanctus
petrus quibus deus uſus eſt ſine piudicio ſtricte fidei
Cur nõ accipiamus et petru hijs uſum ſmonibus ſine ſue
fidei piudicio Neq eni poterat de xpi munere dubitare
qui ſibi ſoluendoz peccatoz dederat poteſtatē pſtim cũ
verſutijs hereticoz locu nõ deberet relinquere cum ideo
voluit ſpem hom̄ deſtruere ut iterandi babtiſmatis
aput deſperantes facilius induceat pſuaſione Sz apli
hoc habentes ſcdm xpi magiſteriu pniam docuerunt
ſpoponderunt veniã culpa relaxantes Sicut dauid do
cuit dicens Bti quoz remiſſe ſunt iniquitates et quoz
tecta ſunt pccã Btus vir cui nõ imputauit dns peccatu
Utz q eni btm dixit et cuius iniquitas remittitur pla
natz et cuius pccm̄ tegit operibus bonis Qui eni agit
penitēcia nõ ſolu diluere debet lacrimis peccatu ſuu
ſz ecia emēdacionibus facta opire et tegere delicta ſu
periora ut nõ ei imputetur peccatu Ergo tegamus
lapſus nros poſtioribus factis innidemus lacrimis ut au
diat nos dns de qu° in gemin ſcentes ſicut audiuit lac
matē effrem queadmodu ſcptu eſt dicēte dno Audies
audiui effrem lacrimantē et ipa vba effre lamētatis
expſſit dicens Caſtigas caſtiga me et caſtigatus ſum
ſicut vitulus nõ ſu edoctus vitulus eni ludit pſepia de
ſerit Et ideo efrem ſicut vitulus nõ eſt edoctus longe po
ſitus eſt a pſepio q pſepe dni deſeruit et yeroboam
ſecutus vitulos adorauit Et ꝓphecia futuru p aaron
indicauerat ſic lapſuru populu iudeoz Jdeo q ages
penitēcia dr Conuerte me et querter q tu deus meus quia
i nouiſſio captiuitatis pniam egi et poſtq̄ cognoui inge
mui ſup dies confuſionis et ſubiectus ſum tibi q accepi ob°
briu et demiram te Aduertimus quod agenda ſit pnia
quibus ſmoibus et fletibus ut pci dies apellet dies con
fuſionis Confuſio eſt eni qn xpus negatur et ideo ſubicia
amus nos deo et nõ ſubditi ſimus pcco Et delictoz noſtroz
mcoria recēſentes tanq obrobriu erubeſcamus nõ velud
tanqua glam pdicemus Sicut quida expugnata pudicicia
opreſſa iuſticia gloriantur Et tanta fiat cõpunctio ut qui
dm̄ nõ agnoſcebamus ipi eum ita alijs demoſtremus conſtitutus
ante dns tali cõpuncione ma reſpondit diminutiue mea
es tu filius dilectus meus effre ut puer in delicijs qui eo q
ſmones mei in ipo ſunt mcoria memor ero eius ꝓptea feſ
tinam ſup eo mia miſebor eius dr dns Qua at mia nobis
polliceatur in ſra oſtendit dices Jnebriam omẽ aiam ſicie
tem et omẽ aiam eſurientem ſatiam Et ideo exurrexi et
vidi et ſopnus meus in dulcis eſt Aduertimus q peccatibus
dns ſacramēta pmittat ſua et ideo omis conuertimur ad
dnm Sz ſi iſti non cõuntur vel vos cõtimini qui lap
ſo vario de innocēcia fidei q pcelſo faſtigio decidiſtis
Bonu dnm habemus qui vult donare oibus qui te ꝓphaz
vocauit dices Ego ſu qui deleo iniquitates tuas et mcor
nõ ero Tu aute mcor eſto hoc eſt nõ reuoco illa que
cunq peccata donaui tibi velud quada obliuione tecta
ſunt Tu at mcor eſto ego inquit mcor nõ ero ꝓpt° gracia
tuã tu eſto mcor ꝓpt coreptione mcor eſto ut ſcias do
natu eſſe peccatu Ne glorieris quaſi innocens ne te iuſ
tificando plus ingraues Sz ſi vis iuſtificari fatē delictu
tuu ſoluit eni criminu nexus vecunda confeſſio peccatoz
vides quid ate exigit deus tuus ut mcor ſis eius qua ac
cepiſti gre vides q remiſſionis pollicitacõe te puocat
ad confitendu vide ne reluctãdo madatis celeſtibus i de
uocõm iudeoz incidas quibus dr dns ihus Cantauimus
vobis et nõ ſaltaſtis lamētauimus et nõ ploraſtis vilis
ſmo ſz nõ vile miſteriu Et ideo cauendu ne quis vulga
ri quadã ſmois huius deceptus interpretacõe putet nobis
ſaltacõis publice hyſtrionicos motus et ſcena deliramēta
madari hec ecia in adoleſcētula etate vicoſa ſunt Sz
ſaltacõne eam madauit qua ſaltauit dauid ante archã

dni Totu eni decet quicquid veſtitur religioni ut nullu oficiu
q pficiat adcultu et obſuacia xpi erubeſcamus Nõ g° illa
deliciaz comes et luxurie ſaltacio pdicatur ſz q vniuſq̄ſq
corpus atollat in pigru Nechum pigra iacere mēbra
vel tardis ſiſtat torpe veſtigijs Saltabat ſpualiter
paulus cu ſe pnobis extenderet et poſtiora obliuiſcēs
poīn apetens cõtenderet adbrauiu xpi Tu q cu ad bab
tiſmu venies manus eleuare pedes quibus adeterna conſcē
das velociores habere amoneris hec eſt ſaltacio fidei
ſocia gre comes hoc eſt miſteriu Cantauimus vobis Nõ
in utriq canticu teſtamēti et nõ ſaltaſtis hoc eſt nõ ele
naſtis aiam adſpualia graciam lamētauimus et nõ ploraſtis
hoc eſt nõ egiſtis pniam Et ideo delictus eſt iudeoz
populus quia nec egit penitēcia et graciam refutauit
ꝑ Johēm pniam p xpm graciam Jſta quaſi dns donat illa
quaſi ſimus amiciat vtz q igitur eam cuſtodit ut con
ſequatur graciam et nõ abiciat pniam Gra eni muneris
largictis eſt penitēcia delinquentis remediu Semit
Jeremias magnu remediu eſſe pnie qua in trenis ſuis
ſuſcepit pirlm et ipam induceit agente irlm dicens
plorãs plorauit in nocte et lacrime eius in maxillis
eius nec eſt qui cõſoletur eam ex oibus caris eius Et ad
iecit Jnſup g° fleo et oculi mei caligauerunt afletu quia
elongauit ame qui me cõſolabatur Aduertimus q hic ma
loz ſuoz acerbiſſimu cumulu arbitrabatur q deeſt
qui cõſolaretur merentē Quod vos ipam cõſolacõm affer
tis qui ſpem relaxande negatis pnie Sz audiat qui
agit pniam Quomodo age debeat quo ſtudio quo afec
tu qua mentis intencione qua in timoz cõcuſſione vi
ſceru qua cordis cõpuſſione Vide inquit dne q tribulor
venter inquit meus turbatus eſt afletu meo cõuerſu
eſt cor meu in me Cognouiſti intencionẽ animi fidem
mentis cognoſce habitu corpis Sederunt inquit in
tra tacuerunt ſeniores filie ſyon et inpoſuerunt trã
ſup caput ſuu et pcinxerunt ſe cilicia Sic fleuit et
niniue populus et denunciatu excidiu ciuitatis
euaſit Tanta eſt eni pnie medicina ut mutare
videatur deus ſua ſentēcia Jnde eſt ergo ut euadas
vult rogari dns tu ho es et vis rogari ut ignoſcas
et putas dm tibi nõ rogati ignoſcē Jpe dns irlm fle
uit ut q ipa flere nollebat dm lacrimis aduenia p
ueniret Jpe nos flere vult ut euadẽ poſſimus Sicut
habes in ewo ſcptu filie irlm nolite me flere ſz vos
ipas flete Fleuit dauid et meruit ut morte popu
li pereuntis dīna remouet mia qui tribus ſibi ꝓpoſitis
opcionibus eam tamē in qua maiore dni miſacõm
expiretur elegit Quid erubeſcis tu pcca tua flere
tu deus ecia iuſſerit ꝓphas flere ꝓpopulis denique
et ezechiel iuſſus eſt flere irlm et accepit libru in
cuius capite ſcpta erat lamētacõ et melos et ve
duo triſtia et unu delectabile qui ille ſaluus erit
in futuru qui in hoc ſeculo plus fleuerit Cor eni
ſapienciu ubi luctus et cor ſtultoz ubi leticia Et
ipe dns ait Bti qui fletis quia videbitis fleamus
ergo ad tempus ut exultemus in etnu Timeamus dnm
pueniamus eu confitēdo pcca nra Corigamus lapſus
nros emēdemus erore ne et denobis dicatur heu me
aia q perit timoratus a tra et qui corigat in hoi
bus nõ eſt Quid veris aput bonu dnm tuas ini
quitates fateri Dic inquit iniquitates tuas ut
iuſtificeris Adhuc reo culpe iuſtificacõis pmia
ꝓponit Jlle eni iuſtificatur qui ꝓpriu crimen ſponte
agnouit denique iuſtus in exordio ſmonis accuſa
tor eſt ſui Nouit oia dns ſz expectat voce tua
nõ ut puniat ſz ignoſcat Nõ vult ut inſultet
tibi dyabolus et celante peccata tua arguat
puenni accuſatore tuu Si te ipe accuſaueris accuſato
rem nullu timebis Si te detuleris ipe et ſi mor
tuus fueris reuiuiſces veniet admonitu tu xpus
et ſi pte flere viderit marta boni femina miſterij

flere mariam que atente audiebat v̄bū dei sicut sacra
scā que optima sibi parte elegit mouebit mia cum
viderit in tuo obitu lacrimas plurimoꝝ dicet ubi posu
istis eū hc est in quo reꝝ statu est i quo penitēcium ordi
ne videā que fletis ut lacrimis suis ipe me moueat vi
deam si iam peccato illi cui venia posset defunctꝰ est
dicit ei plebs dn̄e veni ꝛ vide quid est veni hoc est
veniat peccoꝝ remissio veniat defunctoꝝ vita mortuoꝝ
ꝙ resurrectio veniat ꝛ in hunc peccatorem regnum tuum veniat
itaqꝫ et leuari lapidem videat que criminibꝰ peccatoris lap
sus in posuit potuit remouere lapidem i peccatissimo
ms libent eum xpo insensibilis solet natura obedire
poterat tacita vi operationis oculte transferre saxū sepul
cri in cuiꝰ passione remotis lapidibꝰ plurima defunctoꝝ
sepulcra patuerunt ꝫ hominibꝰ iussit ut remoueret lapi
dem in veritate quidem ut increduli crederet ꝙ videbat
et aspiceret resurgentē mortuū qui typo ante ꝙ nobis
donaret ut leuaremꝰ delictoꝝ honera moles quasdā
reoꝝ Nostrū est honera remouere illius est resuscitare
illius educe de sepulcris exutos vinculis Videns itaqꝫ g
uamen peccoꝝ lacrimat dn̄s ihc̄s Solam enim flere non
patitur eciam compatitur dilecte sue ꝛ dr defuncto veni
foras homo es ꝙ iaces in tenebris consciencie ꝛ delictoꝝ
tuoꝝ sordibꝰ quedā reoꝝ carcere Exi foras delictū pp̄rium
prode ut iustifiteris ore confessio fit ad salutē Si confessus
fueris a xpo vocatꝰ claustra rumpentur Et oīa soluet
vincula Et si corruptele corporee fetor grauis sit quā
dudum enim habebat ille cuiꝰ fetebat in tumulo caro
cuiꝰ ante caro no vidit corrupcionē triduo fuit in se
pulcro Carnis enim vicia nesciunt qui eximorum constat ele
mentoꝝ substanciis coniunctus libet mortui fetor sit abo
letur. cuius ubi sacrꝫ redoluerit vngētū Et surgit de
functus ꝛ solui iubentur eius vincula q adhuc in pecca
to sunt Tollere velamē de facie eius quo veritate grē
quā acceperat obumbrabat Sz quia venia donatꝰ est
reuelare faciē aperire multis iubetur No tz enim q era
besceret cui peccatū est remissū In tanta enim dn̄i grā
tanto qꝫ dn̄i muneris miraculo cū oporteret vniuersos
letari commonebat impii ꝛ adussus xpm̄ consiliū congre
gabāt lazaꝝ qꝫ interficere volebat None merito coꝝ
successores vos fore cognoscitis quoꝝ duricie heredes
estis Na ꝛ vos indignamini ꝛ contra eciam congregatis
concilium quia videtis mortuos in ecclīa reuiuiscere ꝛ peccatoꝝ
indulta venia suscitari Itaqꝫ q in vobis est piꝫ vidi
am multis rursus interficere suscitatos Sz ihc̄s no re
uocat beneficia ymo cumulo sue libertatis amplificat
Reuiuiscit solicite resuscitatꝰ et celebrata resurrecio
nis grā letus ad cena venit quā ei parauit ecclīa in
qua ille qui fuerat mortuꝰ vnꝰ int discubentes inue
nitur cū xpo Tūc mirantur omes qui vident puro vi
ꝙ obtutu mētis qui in videre no norunt tales enim
ecclīa filios lz conuiuat ut dixi quod qui iacebat in
tumulo heri ꝛ mundus terris vnꝰ sit de discubētibꝰ
cū dno ihu ipa maria mitit vngētū in pedes dn̄i ihu
Ideo forte in pedes qz vnꝰ deiꝰ finis creptus est morti
omes enim corpus xpi sumꝰ Sed alii forte superiora me
bra sunt os erat xpi aplus qui dicebat experimentū
querit eius qui i me loquitur xpc̄s Os eius propheta q̄s
loquebatur futura vtina ego pes eius esse merear
ꝛ mittat i me maria vngētū suū preciosū ꝛ vngat et
peccato extergat Cū igitur de lazaro legimꝰ in vno qꝫ
debemꝰ conuerso peccatore credere qui licet fetore habeat
tamē fidei preciose emundatur vngēto Tantū enim grē
fides lz ut ubi ante dn̄i fetebat mortuꝰ illic bono
ruis qui scriptū est de ea audit int vos fornicacio
et talis fornicacio qualis nc inter gentes fetor cat
qꝫ modicū fermenti tota massā corrupit cepit bn̄ ho
lere cū dr Si cui quid donastis ꝛ ego propter vos qꝫ
donaui i psona xpi Ita qꝫ liberato peccatore fac
tū est in ea gaudiū magnū et redoluit domus
tota suauitate grē vii bn̄ consciꝰ ꝙ omes aplice

remissionis ꝓfudisset vngento ait xpi bonꝰ odor sumꝰ
deo in hiis qui salui fiunt hmꝰ igitur effusione vngenti
letantur omes solus iudas contradicit Ergo ꝛ nūc qui
preuaricator est contradicit rephendit qui proditor ꝫ
a xpo ipe rephenditur qui dn̄ice mortis remediū
ignorat ꝛ tamē sepulture misteriū no intelligit
Ideo enim et passus ꝛ mortuꝰ est dn̄s ut nos redimeret
a morte hoc excellentissimū indicat precium sue mortis
quo peccator absoluitur et in noua assumit grām ut
veniat ꝛ inuenitur omes quomodo cū xpo recubat ꝛ lau
dantes deū dicat manducemꝰ et epulemur quia hic
mortuus erat et reuixit perierat et inuentꝰ est
Si quis ante infidelis obiecerit quare cū publicanis
et peccatoribꝰ manducat Respondetur ei no opus est sa
nis medicus ꝫ hiis qui male habent ostende g° medi
co uulnus tuū ut sanari possis Et si no monstrauis
nouit ꝫ a te audire expectat vocē tuā absterge la
crimis cicatrices tuas Si peccauit mulier illa in ciuitate
fetore qꝫ sui erroris abstersit Si culpa diluit dnm̄
ihu pedes lacrimis lauat vtina in qꝫ pedum tuoꝝ
lutū ihu reseruēs quos dum i me ambulas inquinasti
vtina sordes vestigioꝝ tuoꝝ detergendas in offeras
quas ego actu meo tuis afixi gressibus Sed vii michi
aqua viua quā pedes tuos possim lauare Si aqua no
habeo lacrimas quibꝰ dū pedes tuos lauo vtina me ipm̄
diluā vii michi ut de me dicas dimissa sunt ei pecca
multa qz dilexit multū plus debuisse me fateor et
plus dimissū in qui de forēcium strepitu iurgioꝝ et
a publico terore ammistracionis ad sacerdociū vocatus
sum Ideo vereor ne ingratus inueniar si minꝰ diligā
cui plus dimissū est Sz no omes mulierem istā equa
re possunt que eciā symoni qui prandiū dno dabat
merito plata est Que oibus qui volunt venia pme
reri magisteriū pstitit osculādo pedes xpi lacrimis
lauādo tergendo crinibus vngēdo vngēto In osculo in
signe caritatis est Et ideo dr eciā dno ihu osculetur
me osculo oris sui Capilli quid significabat nisi ut
noueris inclinata oim in sulaꝝ dignitate secularium
ob obseruanda indulgenciam ad terram usqꝫ psternas
ut humi iacens moueas mīam vngento qꝫ bone consci
omis exprimitur odor Rex nempe erat dauid ꝛ dicebat
lauabo p singulas noctes lectū meū lacrimis meis
stratū meū rigabo Et ideo tanta grām meruit ut ex
eius familia virgo eligeretur que nobis partu proprio
xpm̄ ederet Ideo et ista in euangelio pdicatur mulier ta
men si hāc equare no possumꝰ scit dn̄s ihc̄s et infir
mis subuenire ubi no est que possit parare conuiuium
que desire vngentū fonte aque viue secū portare
venit ipe ad sepulcꝝ vtina g° ad hoc monumentū meū
digneris accedere dn̄e ihu tuis me lacrimis laues qm̄
durioribus oculis no habeo tantas lacrimas ut possim
mea lauare delicta Si illa conmanseris pme saluus
ero si dignus fuero lacrimis tuis tuis fetore absterga
delictoꝝ oim̄ Si fuero dignꝰ ut paulisper illacrimes vo
tabis me de monumento huiꝰ corporis et dices veni foras
ut no intra corporis huius angustias incluse teneantur
cogitaciones mee ꝫ egrediantur ad xpm̄ ꝛ in lumine ver
sentur ut no cogitem opa tenebraꝝ ꝫ opa lucis Qui
enim cogitat peccatū in terra sua consciam studet se ipe in
cludere voca g° foras seruū tuum quia mis ligatꝰ vinculis
meos vinctos habeam pedes innexas manꝰ ꝛ cogitacio
nibꝰ ꝛ opibus prius mortuis iam sepultus te vocante
liber egrediar ꝛ inueniar vnus de discubentibꝰ inꝰ
vino tuo ꝛ domꝰ tua precioso impleatur vngēto Si que
redimere dignatꝰ es custodies Dicetur enim ecce
ille no nutritus in ecclīe sinu No edomatꝰ a puero
ꝫ raptus a tribunalibꝰ abductꝰ vanitatibꝰ seculi huiꝰ
a pcōnis voce ad psalmiste Asuefactꝰ canticū in sacer
docio manet no virtute sua ꝫ xpi grā et inter cōui
uas messe celestis recubit Serua dn̄e munꝰ tuum cus
todi donū qꝫ contulisti eciā refugienti Ego sciebā qꝫ no
erā dignꝰ vocari epūs qui dederā me seculo huic Sz
grā tua sū id qꝫ sum et sū quidē minimꝰ oim̄ apoꝝ et in
fimꝰ merito tamen quia et ego labore aliquē pstā

ecclesia tua suscepi huc fructu tuere Ne que pditu vocasti
ad sacerdocium cum sacerdotem pire pacciaris. Doce inmi ut gdo
lere nouerimus peccatibus affectu intimo hec enim su
ma virtus Quia scriptum est et non gaudebis sup filios iu
da in die pdicionis eorum Sed quotienscumque peccatum alicu
ius lapsi exponitur gpatiar nec supbe increpe sed lu
gea et defleam ut dum alium defleo me ipm defleam di
cens Iustificata est thamar quam ego fortasse adolescen
tula lapsa sit occasionibus que delictorum fomites sunt de
cepta ac pcipitata sit peccamus et seniores repugnat
in nobis lex corporis nostri legi mentis nostre et captiuos
in peccatum trahit facimus quod nolumus Illi de etate sup
petit excusacio in iam nulla Illa enim debet discere nos
docere Ergo iustificata est magis thamar quam ego.
Incusamus alicuius auariciam recordemur si nichil ipsi
auare fecimus quia radix malorum est auaricia et tamquam
subterranea oculte in nostro serpit corpore dicamus singuli ius
tificata est thamar quam ego Si commoti fuerimus in que
quamuis grauiter leniore causa laycus sed quamuis eps eo g
commotus aliquid egerit Retractemus nobiscum et dicamus
Iustificatus est magis ipse qui commocionis argumentum quam
ego hec enim si dicamus ipsi nobis cauebimus Ne dicat
nobis dominus ihesus aut quisquam ex discipulis eius festu
cam in oculo fratris tui vides trabem autem que in oculo
tuo est non vides ypocrita eice primum trabem de oculo
tuo et tunc videbis eicere festucam de oculo fratris tui.
Non ergo erubescamus dicere grauiorem nostram culpam esse
quam eius quem arguendum esse putamus Quia dixit hoc
iudas qui arguebat thamar et recordatus sua ipse cul
pam ait Iustificata est magis thamar quam ego In quo et
altitudo misterij est et morale pceptum et ideo culpe
eius deputata non est quia ipse accusauit prius quam ab alijs
accusaretur Non ergo gaudeamus sup alicuius peccato sed ma
gis lugeamus Quia scriptum est noli sup gaudere in inimica
mea quia cecidi et resurgam quia si sedero in tenebris dominus
illuminabit me iram domini sustinebo quia peccaui ei donec
iustificet causam meam et faciet iudicium meum et educet
me ad lumine et videbo iusticiam eius et videbit ini
mica mea et operietur confusione que dicit ad me vbi est
dominus deus tuus oculi mei videbunt eam et erit in conculca
cione sicut lutum in via Nec inmerito Quia qui in
lapsu alieno gaudet diaboli gaudet victoria Et ideo
doleamus magis cum audimus perisse hominem pro quo xpistus mor
tuus est Qui nec in messe negligit atque ultima hec sti
pula hoc est in me auena fructus mei non abiciat sed
colligat sicut ipse ait heu me quia factus sum sicut qui co
ligit stipulam in messe et racemos in vindemia ut vel
primitiua maducet Immo grex sic posteriora exhibet.
Ergo et agenda penitencia et tribuenda veniam credendum
nos quemuis ut veniam tamen tamquam ex fide speremus non
tamquam ex debito Aliud est enim mereri aliud psumere
tamquam ex fragili fides impetrat psumpcio autem arroga
ti est propior quam rogati prius solue quod debes ut quod spe
rauis impetrare merearis Solue bono affectu debi
tores ut vsuriam non facias sed fidei tue censum contracti
nominis fedus euacues plura soluendi sed officia qui deo
quam qui homini soluit homo pecuniam pecuniam reposcat
que non semper debitori deus affectum exigit qui in
tua potestate est Nemo pauper est qui homo est ni
si qui se ipsum pauperem fecerit Et si non sed que ven
dat sed que soluat oracio lacrime ieiunia debitoris
boni census est multo quod vberior quam si quis ex prouentis
fidorum pecuniam sine fide resignat Denique pauper erat ana
nias cum vendito agro pecuniam deferret ad apostolos vn
nec soluere se potuit sed implicauit Diues illa vidua
que duo era minuta in gazophilacium misit de qua dic
tum est hec vidua paupercula plus omnibus misit Non enim
pecuniam deus sed fidem querit Neque ego abnuo liberalita
tibus in pauperes factis posse minui peccatum sed fides co
mendet expensas Quid enim prodest collacio patrimonij
sine gracia caritatis Sunt qui iactancia solam decore
largitatis affectent ut eo se pbatos vulgo velint

quo sibi michil relinquerit sed pretis seculi mercede suam
illic sperare non possunt Sunt qui opes suas tumultuario
metis impulsu non iudicio perpetuo vbi ecclesie contulerunt
post reuocandas putauerunt Quibus nec prima merces
est rata nec secunda quia nec prima iudicium habuit et
secunda habuit sacrilegium Sunt quos penituerit opes
suas dimisisse pauperibus sed eos qui penitencia agunt hoc
solum penitere non debent ne ipsius penitencie agant pe
nitencia Nam plerique futuri iudicij metu peccatorum
suorum consci penitenciam agunt et cum inceperint publice
supplicacionis reuocantur pudore hij videntur malorum pe
nitusse penitenciam agere bonorum Non nulli ideo possunt
penitenciam ut statim sibi reddi communionem velint hij non tam
soluere cupiunt quam sacerdotem ligare Sua enim consciam
non exuunt sacerdotis induere cupiunt preceptum est noli
te sanctum dare canibus neque miseritis margaritas vestras
ante porcos hoc est inmundis impuritatibus sacre co
mmunionis non impartienda consorcia Itaque videas eos mu
tata veste incedere quos lugere et gemere oportebat
quia veste illam oblacionis et gracie sordidauerunt feminas
aute margaritis honerarunt aures onerari ceruices quas
bene xpisto non auro inclinaret que se ipas flere de
beant quia margaritam que de celo est perdiderunt Sunt
eciam qui arbitrentur hoc esse penitenciam si absti
neant a sacramentis celestibus hij seniores in se iudices
sunt qui penam pscribunt sibi declinant remedium quos
vel penam suam ingemebat dolere quia celesti fraude
tur gracia Alij proposita spe agende penitencie licenciam sibi delin
quendi prorogatam putant Cum penitencia remedium pec
cati sit non peccandi incentiuum vulneri enim medica
mentum necessarium est non vulnus medicamento quia propter
vulnus medicamentum queritur non propter medicamentum vul
nus desideratur Infirma deinde species que committitur
tempori cum omne tempus incertum sit non omnis spes tempo
ri sit supstans An quisquam ferat ut erubescas dominum ro
gare qui non erubescis rogare hominem Et pudeat te
deo supplicare quem non lates cum te non pudeat peccata
tua homini quem lateas confiteri An testes precacionis et
consocios refugis Cum homini satisfaciendum sit multos
necesse est ambias obsecres ut dignetur ingenium
re adgenua te ipse psternas osculeris vestigia filios
offerras culpe adhuc ignaros preme et iam venie
precatores hoc ergo in ecclesia facere fastidis ut deo suppli
ces vt patrocinium tibi ad dominum obsecrandum sancte plebis
requiras vbi nichil est quod pudori esse debeat nisi non
fateri cum omnes simus peccatores vbi ille laudabilior
qui humilior Ille iustior qui sibi abiectior fleat pro te
mater ecclesia et culpa tua lacrimis lauet videat te
xpistus merentem et dicat Beati tristes quia gaudebitis
Amat ut pro vno multi rogent Denique in euangelio motus
vidue lacrimis quia plurimi pro ea flebant filium eius re
suscitauit Ideo cicius exaudiuit petrum ut dorcas
resurgeret quia pauperes morte eius ingemiscebant.
Ideo ipsi petro statim remisit quia amare fleuit.
Et tu si amarissime fleas xpistus ad te respiciet et cul
pa discedit vsus enim doloris obligat luxuria cri
minis erroris delicias Ita dum dolemus admissa ad
mitenda excludimus et fit quasi de condempnacione culpe
disciplina innocencie Nichil ergo te reuocet a penitencia
cia hec tibi cum eius tu sanctis est Vtinamque in extrema
talis factorum deploracio Dauid madnecabat sicut
panem cinerem et potum suum lacrimis temperabat Ideo
nunc amplius gaudet quia amplius fleuit exitus
aquarum deduxerunt in quoniam oculi mei Johannes mul
tum plorauit et reuelata sibi dicit xpisti misteria dicit vo
tu illa mulier que cum esset in peccatis et deberet
flere gaudebat et veste coccinea atque purpurea
operiebatur et auro se multo et preciosis lapidi
bus ornabat etiam fletus luget eterna merito
reperiunt qui sepius agendam penitenciam
putant quia luxuriantur in xpisto Nam si vere ageret peni
tenciam iterandam postea non putaret quia vnum
babtisma ita vna penitencia que tamen publice
agitur Nam cotidianam nos debet penitere pec
cati sed hec delictorum leuiorum illa grauiorum. facilius

ante in veneris qui i notecia ꝑuauit qua qui ꝯgrue ege
rit penitencia Am quisqua illa penitecia vocat ubi
aquirende ambicio dignitatis hmui efusio ubi ipius copu
le gingalis usus Renunciadu seculo est sopno ipi i dul
gendu que natura postulat Interpellandus est gemiti
bus interrupendus suspiriis sequestrandus oracionibus vince
dum ita ut vite huius moriam usu Se ipm sibi homo
abneget et totus mutet sicut queda adolescente
fabule ferut post amores metricios pegre pfectu et
abolito amore regressu postea ocurisse dilecte veteri
que ubi se no interpellata mirata putauit no recog
tam Rursus ocurens dixit ego sum Redit ille ß ego
no su ego Vn hij dns ait Qui vult venire post me ab
neget semet ipm et tollat crucem sua et sequatur me Et
eni qui mortui a sepulti xpo sut no debent itez ve
lud viuetes de hoc mundo decernere Ne tetigeritis iqt
ne attaminatis que sut oia ad corruptela ipo usu co
q ipe vite huius usus corruptela sit integritatis Bona
go pnia que si no esset omes ad senectute deficeret ablu
cionis gram Quibus satis responsi sit q melius est
ut habea q sarciar qua no habeam quo vestiar Sed
sicut semel assuta rem tegit ita frequenter ssuta
soluit Eos ante qui pniam differut satis ipe dns
amonuit dices pniam agite appropinquabit eni regnu
celoru Nescimus qua hora fur veniat Nescimus an pxia
veniat nocte et anobis repostat aia Adam post cul
pam stati de padiso deus eiecit no distulit ß statim
separauit a deliciis ut ageret pniam Statim tunica ves
tiuit pelicia no sericam Quid eni q diferas an ut
plura peccata cumules Ergo quia deus bonus est ideo
tu malus Et diuicias bonitatis eius et paciam ꝯtep
nis ß bonitas dni magis te ad pniam debet aducere
Ideo ad omes dicit Scus david Venite adoremus et procida
mus ante deum ploremus coram dno qui fecit nos De
e nisi graviter mereri nisi flere habes plorantem
ipm et dicentem fili mi absalon Qui eni penitus est
mortuus sine ulla excepcione deflet Deihis ante
qui exules atque pegrini limitu patnoru q lex moysi
facta pscripset mundanis iplicabat erroribus Audis
du recordaremur tui syon Induxit eni lapsorum gemitus
in ipo tempore psenciu et reru labenciu transitum adhuc
positus debere resipisce Et coru uz exemplo qui ppt
peccati pcium deducti erat in captiuitatis erupnam
Nichil aute est q tam summo dolori sit qua q unusquisque
positus sub captiuitate peccati recordatur unde lapsus
sit atque unde cecciderit eo q corporea atque terrena ab
illa speciosa et pulcra diuine cogitacionis intencione defle
xerit Sic habes adam abscondendo ubi deum cognouit
ee putem et quesitu latere voluisse et vocatu a dno
ea voce que latentis morderet affectu hoc est ada ubi
es hoc est cur te abscondis cur lates cur fugis que vi
dere desiderabas Ita gravis culpa est ꝯsciencie ut si
ne iudice ipa se puniat et velare se cupiat et tamen
aput deum nuda sit Et ideo nemo in peccato positus
arrogare sibi debet auctoritate aut usurpacionem sacra
mentoru Quia scriptu est quiesce peccasti Ex in predicti
psalmo david dicit In salicibus in medio eius suspendimus
organa nra Et infra quomodo cantabimus canticu dni int
ra aliena Si eni caro menti repugnat nec subdita
est animi gubernaculo et mentis imperio aliena est terra
que no domatur excicio cultoris et ideo fructus no pt
caritatis affere ꝯcelius e ergo tunc quiesce cu excerce q
as opa pnie ne in ipa pnia fiat q postea indigeat pnia
que si semel fuerit usurpata nec iure celebrata
nec prioris fructu obtinet et auffert usu posterioris
Same et cu caro repugnat mens ad deum debet ee inte
ta et si opa no secuntur fides deferat Et si impugnant
vel carnis illecebre vel potestates adusarie manet
mens deo debita Tunc eni maxime urgent cu caro ce
dit Et sut qui vehementer incubant miseriis aie que
rentes omne auferre psidiu unde illud est exinanite exi
nanite usque ad fundamentu in ea Quia miseratus david

ait filia babilonis misera misera utique quia babilonis filia
est que dei filia esse desinit Cui tamen medetur in vita dicens
Beatus qui tenebit et alidet puulos suos ad petra hoc est
qui infirmas et lubricas cogitacones alidit ad xpm Qui
omes iraconabiles motus reuerencia et disceptacione conminuat
ut si adulterino quis amore raptatur extinguat igne copu
lamque metricis et studio suo abdicet ut xpm aquirat dici
mus ergo et agenda pniam et eo agenda tempore quo culpe
deferuescat luxuria Et in captiuitate peccati positos re
uerenciores nos no usurpatores esse debemus Nam si moysi
dicitur solue calciamentu pedu tuoru Quanto magis nos aie
mundi istius nexu debemus absoluere et gressus omis
incipit liber Specului aiarum Amen

Involutate et desiderio morancium Caute legendus et no ab omnibus

Anima tacta a deo et a peccatis exuta In primo
gratie statu ascendit p diuina gram ad sep
timum gre gradu in quo aia habet sine ple
nitudine pfeccionis p diuina fruicionem
in patria vite. Vos actiui et conteplati
et post hoc esse anichilati Qui audietis
aliquas potencias et virtutes pueri Nobilis atque sub
limi amoris aie libere Et quodo spus scus posuit velu
sum in sua navi. Rogo vos p amore dicit Amor ex audi
atis cu magno studio subtilis vestri interioris hominis
studio intelectus in quieta diligencia Aliter eni minus
bene intelligeret pdicta omes illi qui audierint nisi
sint hoc ipm Nuc igitur p humilitate vos alii atendite
unu paruu exemplu de mundi amore ipm nichilominus
ad diuini extendentes amore. Fuit queda domicella
filia regis magni utique corde et aio generosa que tamen
in tra morabatur aliena. Accidit autem ut p dicta domi
cella aliqui enaratibus audiret multa et mirabilia de
nobilitate et magnificencia imperatoris Allexandri Qui
bus auditis statim eius voluntas ipm dilexit ob excel
lenciam sue fame Sed tamen ita remota erat ipa regia
puella ab illo principe in que sum fixerat amore q
ipm nec habere poterat nec videre ppter q amaricabatur
frequenter et desolabatur in se ipa eo q nullus alius
amor preter ipm ei sufficiebat aut placebat Un vides
q iste amor ita longinquus sibi tamen multu pinqus
ab ea erat tantu remotus Cogitauit p aliqua yma
gine sum iuxta qualitatem amoris representare dilec
tu ppriu ut valeret aliqualiter lenire dolore quo
frequenter vulnerabatur in corde Igitur quanda ymagi
nariam efigiem ante sue mentis oculos depinxit si
militudine sui dilecti sibi repsentante et hoc ppe qua
tum poterat iuxta menssura amoris quo irremeabi
liter erat accessa Et sic mediate tali ymagine cu mo
dis quos ita eam tenere sciebat semet ipam aliqualiter
quietabat. Vere dicit hec aia que hunc libru scribi fecit
Ita de me dico vobis Audiui loqui de quodam rege exi
mie utique potestatis qui ppter multam liberalitate
suam dici pt unus allexander Sz tamen ita erat a me
remotus et ego ab illo q in nullo sup hoc poteram ꝯsola
ri A dme tamen aliqualiter ꝯsolandu ipse michi dona
uit libru istu qui in aliquibus suis usibus et modis
amorem ipius representat Quamvis ante sua penes
me habeam ymaginem ppter hoc tamen no restat quin
in alia patria ab ipo pegriner ab illa minoru pace lon
ginqua in qua nobilissimi illius principis amici conmora
ri noscuntur Qui utique omes sunt electissimi pueri
et liberi ppter dona regis ipius cui inseparabiliter famu
lantes assistunt Et dicemus vobis qualiter dicuntur penitus
liberi Non nos tamen sed amor de se p nobis et ita
paruuli audient occasione vestri quia amor oia facere
potest sine displicencia alicuius ppter nos igitur sic dicit
amor Ex septem sunt esse seu status a nobili esse unde cre
atura recipit esse ante qua ad statu pveniat pfectu
si tamen in omnibus et ad oia esse sufficienter se disponat
Et dicemus utique vobis p que modu ante qua liber iste

cpleat amoris intentu . Vos sacte ecce pueri dt amor p
vobis huc libr scribi feci ut audiatis ad utilitate ves
tram magna vite pfectione et esse pacis ad q creatura
atinge pt p virtutem caritatis pfecte Cui datu est domi
hoc a tota trinitate q ecia audietis in hoc libro de inte
lectu amoris ad interrogaciones vrmis . Incipiam igitur
dit amor mandatis sacte ecce ut quilibet in hoc libro
pastu in venire valeat cu dei adiutorio qui nobis p
cipit ut ipm diligam ex toto corde nro ex tota aia
nra ex tota vtute nra Et nos ipos sicut debemus .
Ut diligam ipm in qua ex toto corde hoc est ut omes
cogitacoes nre semp in vitate sint de ipo z in ipo Ex to
ta aia nra hoc est q p vita poneda no dicam nisi ve
ritate Et ex tota virtute hoc est ut oia opa nra pu
re ppt ipm solu faciam Et nos met ipos ecia diliga
mus sicut debem hoc est q hoc faciendo pncipalit
nostram no atendam utilitate s ipius vz pfectam
volutate Et pxim simil sicut nos ipos diligam hoc
est ut no cogitem dicam aut faciam aliq ad pxim
spectas q nollem nobis fieri p ipm vel ab ipo Ista p
cepta oibus necessaia sut ad salute et oms obligat
nec de minori bono qua sit cor plena observacia aliqs
dnam habe gram meretur , Timsse aute quedam i
euo innene legim qui dixit xpo q p dicta ab infancia
svanerat madata Et xpus sibi dixit vnu tibi de
est Si vis pfectus esse vade z vende oia que habes
et da pauperibus z veni sequere me et habebis the
saur in celo Istud est csiliu de aquireda z habenda
pfeccione virtutu cum bene teneret z observaret
huius modi csily doctna q xpus iuuem dedit in vera
caritate maneret Caitas nulli rei create obedit
nisi amori soli Caitas no hz aliq ppu ecia tantu q
velit reclamare p aliquo q suu sit Caitas sua ppa
negocia dimitit ut faciat aliena Caitas nulla que
rit remuneracom ab aliqua creatura de aliquo sui
cio q ei impendit Caritas no hz verecudia nec timo
rem nec anxietate ita est inflexibilis et recta q
ppter aliq q sibi accidat inqua flecti potest Caitas
de nulla re que sit sub sole curat totu mundu p suo
supfluo hz Caitas dat oibus q q hz nec retinet se
met ipam et pmittit freqneter q no hz ppt sue li
beralitatis excessu et quato plus dat plus habu
dat Caitas est ita discreta et prudens mercatrix
q semp lucrat ubi aly pdunt et euadit sine peri
culo libera de locis ubi aly periclitant cu plena
fecuditate eius q placeat amori Cum haberet p
fectu caritate mortificatu esset in affectione vite
spualis quo ad opa caritatis , Est ulterius alius
vita qua nos vocam pace caitas in vita anichila
ta de ista ait ipe amor volum nos loqui querendo
utiqz una aiam que inveniri no pt Cuue salvetur
p fidem sine opibus Cuue sit sola in amore Cuue ni
chil boni faciat ppt dm nec aliq mali face obmi
tat ppter ipm Cuue de nullo possit doceri Cui nichil
possit auferri nec simil aliquid dari Et que nulla
penitus habeat volutate Cuius eni ait amor isti
dabit q ei deficit quia nuqua fuit datu aut dabi
tur in futuru Hec aia sex alas hz sicut habet se
raphyn Ipa pfecto amplius aliquid no vult q per
intermediu deueniat ad se ipam Istud est ppe esse
Seraphyn Nullu eni mediu est inter eos et dm Ipi
cotinue et absqz oi intmedio nouit et inmediatu
habent amorem Et ita hz ista aia que sciam Amor
a doctis z indoctis huius seculi no mendicat s po
cius eam aquirit et meret semet ipam inidu
in veritate cotepnedo O deus quatu distat domi
amatis p inter mediu datu ab illo dono q i medi
ate dilecta accipe meretur ab ipo Iste liber dixit
vitate dicedo de ista aia que hz sex alas sicut se
raphyn quar duab velat facie hoc est dictu q
qn hec aia plus hz de noticia seu plus cognoscit
de diuina bonitate tanto verius se sentit nichil cog

sce respectu vnius modice ut sic dica scintille illius bo
nitatis dine que cphendi inqz poterit ab aliquo ni
si a se ipo Duab vero alis velat corpus suu et pedes
hoc est dictu q quato plus cphendit de toleracia pas
sionu quas xpus p nobis assupsit tanto pfectius se sen
tit nichil cphendere posse respectu illius q fuit q nul
lo sciri possit nisi solu a se ipo Alys ecia duabus alis
volat et erectam se tenet in aere et quiescit hoc est
dictu q quid q cognoscit de diuina bonitate totu amat
et laudat hec eni sut ale quibus volat Hys ecia sta
do se tenet erectam quia cotinue eius aspectus mentalis
in deo manet afixus Tenet ecia se dictis alis quiescens
qr semp imobilis pmanet in ipa diuina volutate Vy
aute dut quai talis aia timeret Si eni sit inmudo et
mudus z caro z demones et ecia quecuqz elemeta cu
auibus celi z bestys tre ipam tormetent despiciant
aut deuorent si hoc esse posset quid sibi ista nocet aut
quid pdere potest ex quo sibi semp remanet deus suus
Nonne ipe est ubiqz oimps ois sapiencia z ois bonitas
nr pr nr fr z nr fidelis amicus Ipe est sine pncipio
et incphenssibilis nisi a se ipo solo ipe sine fine est tres
psone unus deus et talis utiqz ait hec aia est meus
meus dilectus Ista aia de tali amore dt ipe met amor
aloqui pt vtutes plurimodu quibus in qua vtutibus
ipa multis diebus servivit , Concedo ait hec aia dulcis
amor s tuc fuit tuc et nuc est nuc vestra curialitas
de huius modi servitute me liberavit ppt q dicta vtutes
ego nuc a vobis p semp recedo quare quia cor meu magis
erit liber et maiori pace fruetur vobis servire ni
mis cstat sicut ego optime novi Aliquo tempe posui
cor meu in vobis vos hoc scitis ita q totalr dedita vo
bis eram ideo tuc eram vestra sclaua s modo plus mee
sum redita libertati Multas amaritudines et diua
tormeta sustinui in ista servitute et miror satis quomo
sic euasi Nunqua certe pfecte libera fui donec de vo
bis fui expedita . Ista aia dt amor no hz cura de ali
quo No hz verecudia no hz honore no hz paupertatem
no hz diuicias No hz gaudiu no hz tristicia No hz amo
rem no odiu No hz infernu no paradisu , Heu pdeo amor
dt racio quid est hoc q dicitis hoc minime scit ille
et alior nullus cui deus hoc dedit in telectu Quia
hec scriptura no docet nec sensus aphendit humanus
nec labor seu opus creature hoc meret Ymo est do
nu mere ab ipo solo altissimo gratis colatu in quo
hec creatura pdita est ppter noticie excessu z re
dacta i nichilu in ppo intelectu Et talis aia que re
in nichilu est redacta hz tuc totu z tame nichil habet
scit totu et tame nichil scit vult totu et tame ni
chil vult Et quo hoc pt esse amor dt racio ex hec
aia possit oia et liber iste supius dixerat q nulla
hz volutate O racio dt Amor No est sua ppa volutas
que hoc vult ymo est volutas dei que vult hc in ipa
quia hec aia no manet in amore qui ad hoc volendu
ipam inducat p aliq desideriu imo amor manet in
ipa qui eius captiuat volutate et ideo de ea facit
q vult Nuc igitur absqz ipa amor operat in ea id
circo nichil displicibile pt in ea remanere hec aia
dt amor de deo amplius nescit loqui qr anichilata est
et ad oia foris desideria in senssibilis effecta nec no
z ad oia interiora sentimeta ac ecia ad omem affec
cione spus ita q talis aia illa que facit ex usu bone
csuetudinis facit aut ppter madatu ecce absqz ty
desiderio ullo quia volutas in ea mortua est que ei de
sideriu dabat O amor ait racio que grossu capiens
et dimitens subtile Quid inir si hec aia absorpta
est quo ad sentimetu gre z desideriu spus ex quo
a virtutib recedendo licencia accepit Cuue utiqz
vtutes omi pie aie dat modu et sine quib nul
lus umqz pt salvari nec ad pfectone vite venire
et qui ipas vtutes hz nuqua pt esse deceptus Quo
modo go hec aia ita effronte recedit ab eis pdidit
ne ipa senssu que sic temerarie videt locuta No
utiqz ait amor Quia tales aie qualis est ista de qua
loquimur verius habet omes vtutes qua quecuqz

alie creature ipsis inferiores licet usum non habeant ipsarum vir-
tutum quia tales in quantum anime virtutibus non sunt subiecte sicut
solebant. Nonne utique dicit amor satis promeruerunt dignum est ut
penitus plenam habeant libertatem. O amor dicit racio quando ergo
predicte anime sic fuerunt servituti virtutum subiugate. Quando et
quamdiu manserunt in amore et in obediencia mea et ali-
arum virtutum. Nunc ante tantum posuerunt in amore et in o-
bediencia virtutum quod perfectam obtinuerunt libertatem.
Et quando obsecro ait racio tales anime sunt perfecte libere. Quando
amor manet in eis et virtutes ipse eis serviunt absque omni
contradictione et repugnancia et sine omni gravamine ta-
lium animarum. Certe racio ait amor que sic sunt libere per-
fecte multo tempore quid dongerium fuerit noverunt. Et qui
peteret ab eis quod est maius tormentum quod posset creatura
portare illud utique fore diceret manere in amore et
in obediencia virtutum. Quia qui in obediencia virtutum
manet oportet necessario quod illis det quidquid petunt quantumcumque
etiam natura gravetur. Virtutes enim petunt honores di-
vicias cor corpus et vitam. Hoc est dictum quod anima omnia predic-
ta in tantum ipsarum scilicet virtutum relinquat. Et cum toto hoc
adhuc tali anime dicunt virtutes que sic omnia penitus
relinquunt quod nichil etiam necessariorum nature sibi re-
tinuit dicunt in quantum ei quod vix iustus salvabitur propter quod
misera hec anima timore perditionis quantum in se est libenter
eligeret usque ad diem extremum iudicii in inferno cruciari
solum quod finaliter salvaretur. Hoc est verum dicit amor in
talibus dongeriis et obligatione vivunt. Hii supra quos
virtutes habent posse. Sed anime de quibus loquimur ipsas virtu-
tes perfecto reduxerunt ad punctum quod nichil perfecto per eis
faciunt sed magis econverso ipse virtutes predictis animabus
obsecuntur ad nutum et hoc absque dongerio et rebellione
quia ipse anime sunt magistre virtutum et nullatenus econverso.
Quia qui quereret a talibus animabus que omnino libere secure
et pacifice sunt si vellent in purgatorio esse dicerent
quod non. Et qui quereret ab eisdem si in hac vita de
propria salute esse vellent certificate diceret quod non.
Et similiter si vellent esse in paradiso diceret utique quod non. Unde
enim hoc vellent cum nullam penitus habeant volunta-
tem. Et si predicta vellent ab amore procul dubio decli-
naret. Quia ille qui solus est qui earum possidet volun-
tatem scit quid quod est expediens predictis et istud eis su-
fficit absque eo quod hoc sciant aut de hoc sint secure. Ta-
les anime vitam habent de noticia amore et laude divina.
Iste nimirum est magis et continuus usus talium animarum absque
eo tamen quod moveantur de se ipsis quia noticia amor et laus
manet in ipsis. Tales anime que tamen tales vere sunt
invenire non possunt nec boni nec mali aliquam de eis
noticiam habent. Nec iudicari vere ab aliquo potest utrum
converse sint aut averse. Talis anima ut amor ut unam
accipiam propter omnibus non appetit nec despicit paupertatem
tribulacionem missas sermones ieiunium vel orationem et semper
dat nature quidquid appetit absque omni remorsu consciencie.
Sed tamen talis natura ita est bene in se ordinata propter
plenam transformationem suam in unitate amoris quod in quantum
aliquid requirit nisi summe licitum et sibi nullatenus ne-
gandum. Talis anima de nullo quod sibi deficiat sollicitatur
aut curat nisi tantum in articulo extreme necessita-
tis. Hanc autem sollicitudinem et curam nullus omnino care-
re potest nisi sit penitus innocens. O pro deo amor dicit
Racio quid est hoc dictum. Respondeo vobis racio ait
amor antea vobis dixi et nunc iterum vobis dico quod
omnes magistri in sensu naturali. Nec omnes doctores
scripture nec illi qui manent in amore aut in obedien-
cia virtutum hoc intelligunt nec intelliget sicut
intelligi debet. De hoc certa sis racio dicit amor illis
solis exceptis quos amor purus requirit. Verumtamen
qui tales animas reperiret ipse utique veritatem diceret
de predictis si tamen hoc dicere vellet. Nichilominus
non credo quod deberent intelligi nisi ab hiis solis quos
caritas requirit. Istud donum dicit aliquando datur in puncto
unius instantis. Qui illud habet custodiat quia nullum do-
num dat deus alcius isto creature in via. Hec enim
anima est discipula divinitatis et sedens in valle humili-

tatis in planis veritatis et in montibus amoris quiescit.
O amor dicit racio Nominetis hanc animam proprio nomine ut etiam
activi aliquam noticiam eius. Et amor nominat eam
multis nominibus. Ipsa vocatur supermirabilis ignota et
innocencior omnibus filiabus Ierusalem. Ipsa est supra quam tota
sancta ecclesia fundatur. Ratione illuminata amore ornata et
laude decorata annichilata in omnibus obsumma humilitatem
pacificata in esse divino per divinam voluntatem in nichil vo-
lendo propria voluntate extra divinam voluntatem. Que ipsa est con-
pleta et perfecta sine omni defectu divina bonitate per opus
trinitatis. Suum nomen est oblivio. Ista xii nomina dat si-
bi amor. Et utique dignum est quia ista sunt propria eius nomina. O
amor dicit racio. Vos nominastis hanc animam multis nominibus ita
quod etiam ipsi activi aliquale de ea noticia habere possunt au-
diendo eius nobilissima nomina quibus vos eam nominastis.
Nunc igitur ait racio rogo vos et pro contemplativis qui continue
affectant in divina noticia sublimari pro deo amor ex-
ponatis illa nonne puncta superius tacta desiderantibus
contemplativis qui in amoris desiderio sunt et morantur que
quidem puncta illa anima habet quam purus amor requirit in
qua caritas moratur et in ea situatur per vitam annichila-
tam in qua anima reliquata est propter purum amorem. Primus
punctus est dicit racio quia dixistis quod talis anima inveni- 1
ri non potest. Verum est dicit amor quod hoc est dictum quod talis
anima in se ipsa nescit nisi unum scilicet omnium malorum radicem
et habundanciam omnis peccati absque numero absque pondere
et absque mensura. Et peccatum est nichil et minus quam
nichil et ista perfundata est in horribilibus defectibus suis
subtus minus quam sit nichil. Et in hoc intellectu ista est
nichil et minus quam nichil quantum de se est. Sic igitur hec anima
inveniri non potest quia sic est per veram humilitatem an-
nichilata quod nulla creatura quantumcumque in excessu pec-
catrice confusione et tormento sine fine digna re-
putatur in comparacione sui ipsius. Et hoc secundum rectum suum
iudicium. Si tamen deus vellet accipere vindictam de mille-
sima parte unius culparum suarum. Talis humilitas est pro-
cul dubio vera et perfecta in ipsa anima annichilata et nul-
la alia nisi ista. Secundus punctus est quod ista anima sal- 2
vatur sine operibus per fidem. Pro deo dicit racio quid est
hoc dictum. Hoc est dictum ait amor quod talis anima an-
nichilata habet tam magnam noticiam in suo interiori
homine per virtutem fidei quod est ita sufficiens et firma ad
sustinendum id quod fides sibi ministrat de potencia patris
de sapiencia filii et de spiritus sancti bonitate quod res aliqua
creata non potest in eius memoria stare quin citissime tra-
nseat in de propter perfectissimam adhesionem et unam memo-
riam predictorum que hospitium huius anime annichilate
penitus occupavit. Hec in quantum anima amplius nescit.
Et certe satis est sufficiens ad credendum quod deus in-
comprehensibiliter est bonus absque eo quod aliquid operetur. Hec
igitur salvatur per fidem sine operibus quia fides super ex-
cedit omne opus secundum testimonium ipsius met amoris
qui ait Maria optimam partem elegit que non auferetur
ab ea. Tercius punctus est quod ipsa est sola in amore. 3
Hec enim solacium non habet nec affectionem nec spem
in aliqua creatura quam deus condiderit in celo vel in
terra preter quam solum in divina bonitate. Talis anima ni-
chil mendicat aput creaturam. Ista est altera fenix
avis unica in sua specie. Quia ipsa est sola in amore
de quo solo contentatur. Quartus punctus est quod hec anima 4
nichil facit propter deum. Heu pro deo amor dicit racio quid est
hoc dictum. Hoc est dictum ait amor quod deus de suo ope-
re non curat et ista anima non curat de hoc quod ipse deus non cu-
rat. Ipsa de se non curat deus curet si vult. Qui plus
ipsam diligit quam ipsa diligat semet ipsam. Hec anima
tantam spem habet de deo quod non timet esse pauper quia dominus
suus dilectus est dives. Quia fides eam instruit
quod talem qualem deum sperat talem nimirum eum inve-
niet et talem eum sperat ipsa. Quintus punctus est quod
ista anima nichil mali obmittit facere propter deum. Heu 5
pro deo amor dicit racio quid est hoc dictum. Hoc est dictum
ait amor quod hec anima nichil facere potest nisi solam divinam

volūtate nec aliud potest velle et ideo ꝓpt dm̄ nichil face
obmitit q̄ nichil aliq̄ faciendū ɔtipit q̄ sit aut esse
possit ɔtra deum̄ ⁊ idcirco nichil facere obmitit ꝓpter
deum̄. Sextus punctus est Q̄ de nullo doceri pt ab ali
quo. procedo dt racio quid est dictū hoc est dictū dicit
Amor Q̄ si ista aīa h̄ret omem̄ noticia om̄ crea
turarum que vnq̄ fuerunt sunt aut erunt sibi nichil vi
deretur in ɔparacione illius q̄ de deo diligit q̄ vtiq̄ nū
quā fuit cognitū nec vmquā cognosceret ab aliqua
creatura Ista in quā aīa plus diligit illud q̄ est in
deo quā vmquā fuit datū nec vmq̄ dabit quā dili
gat illud q̄ iam h̄z vel habebit ecīa si ipa habere
deberet omem̄ noticia de deo quā habebunt omes si
mul creature que sunt ⁊ que future sunt. Nichil est
ait ipa aīa istud q̄ dr respectu illius q̄ est in se sed
tamen de hoc nichil dici pt. Septimus punctus est q̄
huic aīe nichil auffri potest Et aufferet ab ea qui
auffert sibi honore diuicias cor corpus ⁊ vita Ni
chil sibi perit dubio esset si solū ei deus remanet
Ergo quantū cuiq̄ fortis huic aīe nichil pt auffire
Octauus punctus est q̄ nichil ei pt dari Et quid sibi
dari pt ait amor si sibi daret omē illud q̄ nūquam
datū fuit aut dabitur in futurū nichil penitus fo
ret in ɔparacione illius q̄ amat ⁊ amabit ymo ut ve
rius dicat ait ipa aīa q̄ deus ipē in me amat et
amabit Nos dicemus ꝓpter auditores q̄ deus magis
amat id q̄ est plus sui ipius quā id q̄ est minus Nichil
est in deo minus ait hec aīa nō est ibi nisi totū Ego
dico dt Amor q̄ si ista aīa haberet omem̄ noticiam
omem̄ amorē et omem̄ laudem que vmquā data fue
runt aut dabuntur de diuina trinitate adhuc nichil
esset respectu illius q̄ amat ⁊ amabit Nec vmquā
talem amorē atinxit vel atinget ꝓpria noticia
nō vtiq̄ dulcis amor dt aīa Eciam hoc verum est de
minori scintilla mei amoris quia alius deus non
est pter illū de quo nichil cognosci potest nō vē non
certe Ille solus est deus meus de quo nullus scit loqui
nec vbū dicere nec ecīa omēs illi qui sunt in paradiso
vnū solū punctū atingere valent quātūcūq̄ magis
claram et facillem noticia habeant de eo Et in isto
pluri oībus ignoto ⁊ abscondito est inclusa summa
mortalitas amoris mei spūs Et istud est tota glā
aīe mee et erit sine fine et om̄ illorum qui nūquam
se intellexerunt Ista puncta dt hec aīa ꝓpt plus illo
de quo nullus loquitur sz ego volo loqui nescio tamen
quid dicā Nichilominus tamen talis est amor meus
q̄ malo aliquid minus dici audire de vobis quā q̄ pe
nitus nichil de vobis dicat Ama pfecto quid q̄ de
vobis dico nō est nisi q̄dam minus dicere de vestra
bonitate tamē istud minus dictū vtiq̄ est a vobis p
cendū dnē dt ipa ille minus h̄z dt de vobis qui ɔtinue
loquitur de vobis Ama nūquā aliquid de vestra infi
nita et inɔprehensibili bonitate suficienter et di
gne dicit Ita dico et ego de me ipa Non cessaui di
cere et loqui de vobis nunc ꝑ im̄ rogacoēs nunc ꝑ me
ditacoēs aduidendū ut ego vel alius sciret michi
dicere de vestra bonitate sz quāto plus audiui ⁊ au
dio de vobis loqui plus remassi ⁊ semp remaneo
stupefacta Et istud malū est q̄ dictū fuerat michi
q̄ aliquid de vobis michi diceret sz omnino decipiunt
qui hoc se posse aut scire face credunt quia certa su
q̄ nichil dici potest si deo placet de cetero decepta
nō ero Nolo amplius audire mentiri de vestra di
uina bonitate solū q̄ fecissem huius libri intentū
cuius magister est amor qui nichil dixit q̄ in eo t̄mi
nem omem̄ meū ꝓpositū Ama quā dm̄ p̄ me vel
ex me aliquid ab amore eciam ꝓpter ipm̄ amore Ego
ero mecū in vita que sz vita adhuc h̄z velle quam
vis eius velle est mortificacō nature quasi dicet
nō ero libera spūs in vmbra solis vbi videri non
possunt subtiles ymaginacoēs atractiui amoris
generacionis diuine Et q̄ ego dico ait hec aīa totū
meū est vnū nichil eciam si totū haberem respectu
illius q̄ de eo diligo q̄ nulli daturus est nisi sibi q̄
omnino sibi ipi illud retinere optet ꝓpt ius diuinum
dico igitur et verum est q̄ nichil michi dari potest
p aliquo q̄ esse possit Et ista quela quā queror si
cut auditur racō dicit hec aīa est meū totū et me
um melius si h̄n tamē intelligat o quā dulcis inte
lectus est iste p deo totū q̄ intelligat quia aliud non
est paradisus quā istud intellige. Nonus punctus est q̄
ista aīa nō h̄z aliqua volūtate Nō vtiq̄ quia q̄ quid
ipa vult in ɔsensū volūtatis est illud solū q̄ deus
vult ipam velle Et istud a se ⁊ de se velle nō pt sed
illud est velle dei q̄ ipa vult in se Ita q̄ ista aīa non
h̄z aliqua volūtate extra diuinam volūtate que eam
facit velle quid ipa velle debet Nunc igitur atendite
et intelligite huius libri auditores verum intellectū
Et quid est dictū q̄ liber iste in tot locis asserit
q̄ aīa anichilata nō h̄z aliqua volūtate nec aliqua
pt habē nec aliqua potest velle h̄re Et in hoc est di
uina volutas pfecte inpleta nec usq̄ tunc aīa est ɔ
tenta de diuino amore nec diuinus aor de ipa aīa est
ɔtentus qn̄ vz aīa est in deo ⁊ deus in aīa de se ⁊ p se in
tali esse diuini situs Et tunc aīa habet tota sua su
ficiēcia Verum est sz videtur ait intellectus rōnis
Q̄ nonus punctus totū ɔtrariū dicat Cū dt q̄ aīa
anichilata nichil vult in ɔparacone illius q̄ velle vel
let q̄ h̄re nō pt q̄ tn̄ deus vult ipam velle Ama
sum velle est nichil in respectu sue suficiēcie que
nūquā ei de hoc ad plenū dabit In hoc intelligo
dt racio q̄ aīa vult velle et q̄ deus vult q̄ ipa velit
vnū velle q̄ tamen nō potest habere et de hō habet de
fectū et insuficiēcia Michi videtur amor dt intellectus
racionis Q̄ iste punctus facit seu dat michi hoc intel
ligere in ɔtradicendo huic libro asserenti p vero q̄ aīa
libera nullam habet volūtate nec aliqua pt habere
nec aliqua potest velle Nec diua vnitas vult q̄ sponssa
eius electa aliqua habeat volūtate et tamē h̄z de oībus
ut liber iste asserit sua plena suficiēcia O intellectus
aīa ait rōnis anichilata Quales et quot estimacoēs
habetis vos accipitis paleam et dimititis granū sed
intelligencia vrā est nimis bassa ideo nō potestis
ita alte intelligere sicut vtiq̄ oportet Qui tamen
bene vult intelligere debet esse idem cū ipo esse de
quo loquimur Intellectus autē diuini amoris qui ma
net et est in aīa anichilata que omnō libera est in
telligit hoc absq̄ dificultate ⁊ sine mora q̄ ipa ē
id ipm̄ Nunc ergo intelectus rōnis ait sublimitas in
telectus amoris videatis vrē intelligencie ruditatē
Si enim hec aīa anichilata vult diuinam volutatem
quāto plus vult plus vellet hoc velle hoc autē nō
pt ipa h̄re ꝓpter puritate creature quia deus re
tinet sibi magnitudine sue diuīe iusticie sz tamē deus
vult q̄ hoc ipa velit ⁊ q̄ habeat tale velle Et ta
le velle est vtiq̄ velle diuinū q̄ quidem velle dat
esse ipi aīe libere q̄ ecīa diuīn velle q̄ deus eam facit
velle atrahit in ipa venas diuīe noticie ⁊ medullā di
uini amoris et vnione diuīe laudis que tamē oīa
ipius aīe volūtas ꝓpa h̄z penitus inpedire Igitur
Amor dt Quando potest aīa h̄re velle qn̄ clara noti
cia cognoscit q̄ est vnū esse inter cetera esse nobi
lius omibus esse q̄ tamen creatura habere nō potest
nisi habeat illud ꝓpter nichil velle Nunc audiuit ra
cio dt amor raciones ad sua quesita Excepto vbi ait
Q̄ aīa libera habet in se defectū suficiēncie sz dicā
sibi de quo de volendo velle diuinū Ama qui plus
vult illud minus h̄z de hoc sua suficiēcia sz istud
met est solū velle diuīn et gloria aīe O amor dt
racio vos ɔdescendistis nostris pcibus sicut de ac
tiuis et ɔtemplatiuis fecistis Nunc autē rogo vos
ꝓ plebe qui quorum aliqui forte puenire poterunt ad
istud esse vt vz exponatis ista obscura noīa que di
ficilia videntur ad intelligendū maxīe intelectui
p dictarum vt sic liber iste ostendat omibus verum lumē
veritatis et caritatis pfectione qui sunt adeo elec
ti et pciose vocati et ab ipo sume dilecti Racio dicit

Amor Adhoc vobis respondeo ꝓpt utilitatē eoꝝ ꝑ quib9
nobis tam effitaces et ꝑciosas porigitis preces Racio dt
amor ubi sūt illa obscura vocabula seu ambigua deqm
bus rogatis ut explanetur ꝓpt auditores huius libri Que
vocamus Speculū aiaꝝ simpliciū in volūtate et deside
rio morantiū Iste liber ait racio dehac aīa dt magnas
admiraciōes vn dt q aīa nō hꝫ curā nec solicitudinē nec
verecūdiam nec hꝫ honore nec hꝫ paupertate nō hꝫ diui
cias nō ꝯsolaciōm nō hꝫ tristiciā nō habet odiū nō hꝫ
amorē Nō hꝫ infernū nō hꝫ paradisū Et dt etiā q ipā hꝫ
totū et hꝫ nichil Ipa scit oīa ꝛ nichil scit oīa vult et
nichil vult Non etiā hec aīa desiderat nec despectū
nec paupertatē nec etiā martiriū aut tribulacōꝝ nec
missas aut ſmones nec ieiunia aut orōnes et dat
nature quid q petit absqꝫ omī ꝯsciencie remorssu Abs
qꝫ dubio amor ait racio istud nō potest bene capere a
liquis de intellectu meo nisi doctus fuerit a vobis
quia intellectus me9 et meū ꝯsiliū est ꝑmeliori ex
scio ꝯsulere q despectus opatur et paupertates ꝛ oīa
alia austeritatū genera ꝛ misse ꝛ ſmones ꝛ ieiunia
et orōnes ꝛ q timeatur oīs species ꝛ modus amoris cre
ature qualiscūqꝫ sit ꝓpt picula que ibi esse possūt Et
q sup oīa desideratur paradisus et infernus sup oīa time
atur et q fugiatur omis honor humanus ꝛ omēs res te
porales ꝛ oms ꝯplacencie carnales negando semp na
ture q requirit illo solo sibi ꝯcesso sine quo vivere
seu esse nō potest ꝛ hoc ad exemplū ꝯuersacionis ꝛ vite
austere dn̄i nr̄i ihū xp̄i Istud est ait racio melius q
dicere scio ꝛ ꝯsulere omib9 qui sub mea obediencia vi
uūt Et ꝓpterea dico ego omib9 ex nullus intelliget
hunc libꝝ de meo intellectu nisi illū intelligat ꝑ veri
tate fidei ꝛ ꝑ vim amoris que due virtutes sūt mee
magistre qꝛ in oibus eis obedio Et adhuc tantū vo
lo dīre ait racio Amouqꝫ has duas cordas hꝫ i suo
arcu scꝫ lumē fidei ꝛ vim amoris totū hꝫ et hꝫ licētia
faciendi quid q sibi placet iuxta testimoniū ipius
met amoris dicentis ipi aīe Aīa ametis ꝛ faciatis
quid q vultis Racio dt Amor vos estis multū sagax
et etiā multū securā dehoc q ptinet adnos que vul
tis hr̄e responssū seu solucionem vboꝝ superius posi
toꝝ ex dicta vobis quid dicē volūt Hoc est bene pe
titū dt amor Et ego satisfaciā oibus peticoib9 et
interrogacoib9 vestris Certifico vos dt amor q tales
aīe que puro ꝛ sincero agūtur amore ꝑ indeferēti habēt
et ita aceptūt verecūdiā sicut honore et honore sicut
verecūdia et paupertate sicut diuicias et diuicias sicut
paupertate et tormētaū adeo ꝛ ab eius creaturis sicut
ꝯsolaū et ita aceptūt odiri sicut amari et infernū sicut
paradisū Et statū inferiorē ꝛ modicū sicut sublime
et maximū dignatū sit dō de se ꝛ ꝑ se hec scit dicē veritas
Quia ipe nec volūt nec nō volūt aliquaꝝ ꝑdictaꝝ
ꝓsperitatū aut aduersitatū Quia tales aīe nō habēt
aliquā volūtatē et ideo nichil volūt nisi illud tan
tū q deus vult in ipis Nec diuinū velle impedit tam
excellentes creaturas quales utiqꝫ isti sūt talib9
impedimētis qualia ista sūt Superius dixi ait A
mor q tales aīe habēt ꝑ indiferēti omēs ꝓsperita
tes ꝛ omēs aduersitates hoc utiqꝫ veꝝ est etiam si
cis de facto ocurreret ex quo eaꝝ volūtas nō fuerat
in causa Nesciūt enī tales aīe in quoꝝ ꝑdictoꝝ me
lius ꝯsistit eaꝝ aut quo ordine seu occasione de9
sua vel ꝓximoꝝ vult opari salutem aut qua occa
sione deus disponit facē miām vel iusticia aut e
tiam qualiter deus aīam ad excelentie diuine no
bilitatis dona vult sublimarē Et ꝓpterea hoc aīa libera
nō hꝫ usū volendi aut nolendi nisi ipam diuinā vo
lūtatē et portare eū omī pace eius diuinam ordiacoꝝ

Adhuc addo aliquid ad meā petitionē o Amor dt Racio
Quia iste liber dt ex ista aīa hꝫ oīa ꝛ nichil hꝫ Veꝝ
est dt Amor Quia ipa dm ꝑ diuinam graciam hꝫ et qui hꝫ
deū habet oīa Et etiā ipa eadem aīa nichil hꝫ Quia
quid q in se hꝫ de deo ꝑ diuina graciam sibi nichil videtur et
ita est in respectu illius q diligit q solū est i illo q nul
li unquā dabit nisi sibi Et in isto intellectu hꝫ ista aīa
totū ꝛ hꝫ nichil ꝯcit oīa ꝛ scit nichil Ipa scit dt Amor
ꝑ uirtutem fidei ex deus est omps ꝛ omnis sapiencia ꝛ ꝑfecta
bonitas Et q deus pr̄ fecit opus incarnacoins et simil' fili9
et etiam spūs scūs Ita q deus pr̄ univit naturā diuinam
nature humane ꝑsonalr̄ in filio et filius simil' univit ea sibi
ipi Et spūs scūs eandē etiā opatus est unione Ita q de9
pr̄ unā tantū in se hꝫ naturā diuinam filius vō in se tres hꝫ
naturas scꝫ eandem diuinam naturā quā pr̄ hꝫ ipse et naturam
aīe racionalis ꝛ naturā corporis humani Sps āt scūs hꝫ in se
eandē diuinam naturā que est in pr̄e ꝛ filio hoc credere hr̄
dicē hoc cogitare est vere ꝯtemplacio ꝑdictaꝝ triū ꝑso
naꝝ diuinaꝝ est unū posse unū sape ꝛ unū velle unus
deus in tribus ꝑsonis et tres ꝑsone in una deitate Iste de9
trin9 ꝛ unus ubiqꝫ est ꝑ sua diuinam naturā sꝫ natura
humana vbo ꝑsonalr̄ unita est in celo localr̄ glorificata
et in sacramento altaris ꝑ sacialr̄ No mirēmini ait cerra
litas bonitatis amoris si talia vobis dicim9 quia tantū
vobis dico ex nullus pt devenire ad ꝑfūdū sacrameti
fūdamētū nec adaltū edificiū nisi mediante subtili
tate magni sensus naturalis ꝛ ꝑ acumen luminis
intellectus spualis et hoc in qua mediate nō pt quis
nimis scire in petendo diuinam volūtatē quia intelectus
qui dat lumen ostendit de natura sua aīe illud q amat
et aīa que recipit ꝑ lume intellectus apreacone ꝛ iuc
tura ꝑ ꝯcordia unionis in fecūdo amore esse ad q tedit
ad habendū sim̄ sitū audit libenter noticia ꝛ lumē quī
sibi lumē defert desuo aore quia ipa ꝓcedit de aore
et illuc vult reuniti ita q nō habeat nisi unū velle i
amore hoc est solū idē q nesciat nec vult nec pt aliud
velle quā dei volūtatē ꝛ q deus vult velle illius qui
eam diligit Racio dt Amor respondeo vobis Quia dixi
ex aīa libera scit totū ꝛ scit nichil Ipa scit ꝑ virtute
fidei illud q sibi necessariū est ad salutē Et simil' nichil
scit Quia nichil scit dehoc q deus hꝫ in se de se ꝛ ꝑ se q
nulli dabit nisi sibi Igitur in hoc intellectu scit aīa to
tū ꝛ scit nichil Ipa vult oīa ait amor ꝛ nichil vult Ista
filia syon nō desiderat audire missas nec ſmoes nec curat
de ieiuniis aut orōnib9 Et quare o amor ait Racio
Ista enī sūt pastus ꝛ refectio aīaꝝ sactaꝝ Veꝝ est ait
amor illaꝝ que mendicat sꝫ ista nichil mendicat ideo
in suo interiori hoīe nullū desideriū hꝫ de aliquo q sit
extra eam Nunc atende racio dt amor quare desiderire
talis aīa ista sup̄ dicta ex quo deus ita bn est ubiqꝫ
sine ipis sicut mediātib9 ipis hec nō hꝫ cogitacōne
nec vbū nec opacōm nisi solū usū trinitatis diuine
hec nō hꝫ tristiciam de aliquo peccato q unqꝫ comisit
nec de aliquo q deus ꝑ ea sustinuit nec de pcto aliquo
seu defectu suoꝝ ꝓximoꝝ Heu ꝑdeo quid est hoc dictū
o Amor dt Racio docas me istoꝝ intelligēciā qui
de aliis meis peticoib9 et dubiis michi satis fecisti
hoc est dictū dt Amor ex ista nō est sui ipius ꝛ ideo
a se ipa illud hr̄e nō pt Quia sua cogitacō sita est in
loco pacifico hoc est in trinitate nec pt se inde move
nec hr̄e malū quia diu suus dilectus bn habet de
hoc ante q aliquis incidit in peccatū ꝛ q peccatū unqꝫ
ab aliquo fuit ꝑpetratū hoc displicet sue volūtati
et ita etiā displicet deo hec est sua met displicēcia
ꝛ dei qui dedit isti aīe tale displicētia hoc veꝝ
est dt amor sꝫ trinitas ꝓpter talem displicēcia nō
hꝫ in se aliqua tristicie passionē nec talis aīa simil'
que in deo est situata sꝫ tamē si talis aīa q est sic
in alto situata posset suos iuuare ꝓximos ipa eos i
suis necessitatib9 iuuaret toto posse Talium tamē
aīaꝝ cogitacōes sūt ita diuine q nō detinentur ca
tū in rebus creatis cogitatis q ex ipa mora ꝑci
piat aliqua intrinseca mesticia ex quo de9 ipe in

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE Mss FIRENZE

conprehensibilis est bonus. Ista dat nature quidquid petit. Hoc est verum dicit Amor. Anima ista non tantum diligit et estimat ipsas res temporales quod aliquid sciret lucrari in negando nature quod petit, ymo haberet conscienciam negando sibi quod est suum. Tales namque creature sunt ita excellentes quod vix aliquis audet de ipsis loqui aperte et specialiter de usu earum, per quem quidem usum iste anime habent esse, qui tamen hoc bene intelligit, sed modicus animus de tali intelligencia non gustat. Dico igitur quod de talibus animabus vix est aliquis ausus clare loqui propter simplices intellectus aliquorum qui forte ea que dicenda essent ad suum dampnum intelligere possent minus bene. Tales anime que tales sunt, de quibus liber iste loquitur, qui liber aliquid de usu earum tangit, habent de iure suum esse quod est purum esse divinum talem condicionem in se ipsis quod si nichil penitus haberent et essent certe quod usque ad diem iudicii vivere deberent, non possent habere cordis solicitudinem per unum temporis instans de aliqua re eis necessaria nisi tantum in puncto in quo natura petit illud quo necessario eget. Tunc enim curarent ne iniuste negarent nature quod est suum. Et si ille que tales sunt haberent aliquid et scirent quod aliquis magis indigeret quam ipse, non sibi retinerent, quamvis statim indigenciori tribueret, eciam si certitudinaliter scirent quod in eternum in terra non debet esse panis aut granum aut aliud quo natura corporum sustentari utcumque valeret. Hoc est verum dicit Amor, talis est de iure earum natura et talis iusticia est earum in iusticia divina que sua mensura talibus contulit animabus. Oportet enim quod omnis iusticia in ipsis compleatur. Et tales anime perfectionem caritatis pacis derogarent, de qua totaliter vivunt. Hec est earum perfectus pastus. Derogarent in qua si reciperent id quod suum non esset. Quare [illegible] consciencia tales anime recipere quod eis est necessarium et est suum; hoc esset in eis defectus, nocencie et impedimentum pacis in qua ab omnibus tales anime quiescunt. Quamvis enim licet conscienciam recipere sua necessitate de quatuor elementis sicut de claritate aeris, de calore ignis et similiter de terra et de aqua. Nos utique accipimus ab istis quatuor elementis servicia omnibus modis quibus natura eis indiget absque omni murmure racionis. Tales igitur anime utuntur omnibus rebus creatis quibus natura indiget cum tali pace consciencie cum quali utuntur terra super quam earum corpora incedunt. Bonum fundum habet dicit Amor et altum edificium. Ideo ab omnibus quiescunt. Tales creature amplius nesciunt de deo loqui. Anima. Ita parum sciunt nesciunt dicere ubi deus non sit, ita parum sciunt dicere ubi deus sit. Anima. Quicumque sit ille qui loquitur de deo quando vult et cui vult et ubi vult loqui, utique talis dubitare potest, ymo absque dubio scire debet, dicit hec anima, quod nunquam sensit aliquid de vero [illegible] divini amoris. Anima. Quidem iudices in veritate semel gustatus omnem speciem facit stupere absque eo tamen quod ipsa hoc percipiat, quia verus nucleus et purus divini amoris qui penitus est ab omni materia creature alienus a solo creatore ipsi creature communicatus aufert omnino ab ipsa talem usum, scilicet loquendi. Anima. Consuetudo est talium animarum multum apprehendere et cito oblivisci ob subtilitatem amantis. Anima. Sancta Trinitas, ait Fides, Spes et Caritas, ubi sunt iste transcendentes anime quales liber iste determinat? Quid sunt ipse aut ubi sunt et quid agunt? Innuentis nobis eas per amorem qui totum scit, ut quiescent illi qui hunc librum audire formidant. Anima. Tota sancta ecclesia miraretur si audiret, dicunt iste tres divine virtutes. Verum est, sancta ecclesia minor quod per vos regitur, virtus fidei, dicit Amor. Non tamen sancta ecclesia maior, ait divinus amor, que regitur per nos. Nunc dicatis nobis ait Amor ipsis tribus divinis virtutibus. Quare queritis a nobis quid iste anime sunt et ubi sunt et quid agunt? Et certe nisi vos sciatis nulla res quam creavit deus hoc sciet invenire, dicit Amor. Ubi autem sint vos minime scitis omnes tres, ait Amor, quia vos estis cum eis continue eo quod vestra nomina sunt nobilia et quid agunt scitis eciam, sed quid ipse sunt loquendo de earum nobilitate et valore hoc nescitis nec ipse ecclesia. Ergo hoc scire non potest sancta ecclesia. Quis igitur scit, dicit Racio? Ille solus ait Amor qui eas creavit et redemit per solum eius amorem. Ipse facte sunt sole annichilate et oblite. Anima ait Amor. Miratur sancta ecclesia si virtutes serviunt istis sublimibus et celestialibus animabus. Et quare non facerent? Nonne omnes iste virtutes laudate sunt scripte et commendate propter istas animas et non ipse anime propter virtutes. Ita quod tales virtutes ordinate sunt ad serviendum talibus animabus et tales anime ordinate sunt adeo perfecte ad obediendum et ad recipiendum singularia dona pure curialitatis sue divine bonitatis. Que dona deus nulli creature dat que in desiderio aut voluntate moretur. Sed quis talia dona vult habere occidat desiderare et velle quia aliter ipsa non habebit. Et quod cognosceret sancta ecclesia istas reginas regis filias regis sponsas regis sorores, ait Amor. Hoc utique esse non posset quod scilicet eas perfecte cognosceret nisi ipsa sancta ecclesia intus in ipsas maneret. Nulla res creata illabi potest seu per illapsum anime intimari ipso solo deo excepto qui animas creavit, et ideo nullus tales animas cognoscit nisi deus qui illis est per illapsum intimatus. Anima. Amor, dicit Racio, pro deo vobis non displiceat quia adhuc me oportet querere unum. Et nisi vos satisfaciatis, in stupefacta manebo. Anima. Vos dicitis quod nullus tales animas cognoscit nisi deus qui creavit illas. Anima. Racio, ait Amor, qualis est vestra interrogacio? Dicatis vobis, ait Racio. Liber iste dicit quod nullus cognoscit istas animas nisi deus qui eis est intimus. Et tamen dixisti superius quod nullus potest eas invenire nisi illi quos purus amor requirit. Sed qui tales animas inveniret ipsi de se ipsis diceret veritatem. Hoc dixit liber iste vel videtur quod ille que tales sunt cognoscunt eas que hec sunt si esset ubi ille sunt. Hec est veritas, ait Amor. Anima. Ille que tales sunt si essent ubi ille sunt cognoscerent suas socias in usu et propter usum earum, sed tamen magis per virtutem domini quod datum est eis, quod utique est singulare. Singulare, ait Racio, utique singulare quia de ipsis singulariter miror. Anima. Racio, ait Amor, unum idem verbum habet duos intellectus. Anima. Si ille que tales sunt habent noticiam de usu talium animarum propter hoc tamen non cognoscunt tales anime dignitatem illarum animarum, sed solus ipse deus qui eas creavit. Anima. Amor, ait Racio, adhuc obsecro vos de una peticione. Iste liber dicit quod ista anima accipit licenciam a virtutibus, et vos dicitis quod omnes virtutes sunt continue cum talibus animabus perfectius quam cum aliis quibuscumque. Ista sunt satis contraria ut michi videtur vel bene intelligere nescio. Satisfaciam tibi Racio, dicit Amor. Verum est quod ista licenciam accepit a virtutibus et tamen semper sunt cum ea, quia si unus homo serviret alteri, illius utique esset quam diu sibi serviret. Is autem cui servitur in nullo subiectus est illi qui servit. Contigit autem aliquando quod ille qui servit tantum lucratur cum illo cui servit et tantum addiscit in eius servicio quod est ditior et doctior illo, ita quod ille servitor seu discipulus relinquit illum dominum et magistrum suum et adheret uni alteri meliori. Et ille qui aliquando fuit dominus et magister istius certitudinaliter videns quod servus et discipulus suus plus scit et plus potest quam ipse, ponit se cum eo accipiens formam discipuli et servi. Ita potestis et debetis intelligere de virtutibus et predictis animabus quia in principio fecit ista anima quidquid sibi constaret cordis et corporis omne illud quod sibi faciendum racio dictabat. Anima. Nunquam racio tunc huius anime erat magistra et continue sibi suggerebat ut faceret quidquid virtutes faciendum dictabant absque contradiccione usque ad mortem. Ita quod tunc racio et alie virtutes erant magistre et domine huius anime et ipsa erat eis obediens in omnibus que ab ipsis imperabatur eidem si volebat vivere vita spirituali. Nunc autem tantum lucrata est et tantum didicit ista anima cum virtutibus quoniam est super eos. Anima. Tales anime habent in se quidquid virtutes sciunt docere et incomparabiliter plus quia ista anima habet in se magistram virtutum que vocatur Amor divinus, qui totaliter mutavit eam in semet ipsum et sibi eam univit, ita quod ista non est sua ipsius nec virtutis. Cuius est ergo, dicit Racio? Voluntatis mee, dicit Amor. Anima.

amor est deus qui eam mutauit in se ipm Et que estis vos
amor dixit ro Nu(m)q(ui)d ne estis vna de virtutib9 nobiscu(m) qua(m)uis
sitis superior nobis Ego su(m) deus ait amor q(ui)a amor est de9
et deus est amor Et ista aia est deus ex ip(s)ius amoris condi
tione Et ego su(m) deus p(er) diuinam naturam et ista est deus
p(er) jus amoris Ita q(uod) ista p(re)ciosa dilecta p(er) me est edocta
et a me agitata sine acta absq(ue) se q(ui)a ipa est in me mu
tata Et talis finis ait amor seq(ui)tur meu(m) nutrimentum
vnde ista est aquilla q(ue) alte volat ymo altissime et altius
q(uam) aliqua q(ue)cu(m)q(ue) alia aia q(ui)a ipa est puro amore pen
nata Ipa sup(er) alias intuetur pulc(hri)tudine(m) solis et radiu(m)
et splendore(m) solis que dat sibi in pastu(m) medulam sublimis
cedri Dicit igitur hec aia misse sue nature que tanto
tempore fecit eam in s(er)uitute manere D(omi)na natura ait
ipa accipio licenciam a vobis Amor est michi p(ro)pinquus q(ui)
tenet me libera de se contra o(m)nes absq(ue) timore Ista p(ro) ali
qua t(ri)bulacione no(n) terret(ur) nec viciose alicitur ab ali
qua delectacione nec dissoluit(ur) p(er) quacu(m)q(ue) temptacione
nec minuit(ur) ab aliqua subtraccione Ipa est omnibus
co(m)mu(n)is p(er) largitate(m) p(er)fecte caritatis et no(n) q(ue)rit aliq(ui)d ab
aliquo p(ro)pter nobilitate(m) curialitatis sue mere boni(tatis) q(ui)
qua deus ipam repleuit Ipa est omni tempore matura abs
q(ue) t(ri)sticia et leta sine dissolucione q(ui)a deus in tali aia no(m)
inu(m) sanctificauit et t(ri)nitas diuina h(abe)t mansione(m) sua(m) in ea Vos
alij p(ar)uuli qui in velle et desiderio accipitis ait hec aia
pastus vestri p(er)dam desideratis ex quo desideratis q(uod) ta
les sitis Quoniam p(otes)t desiderare id q(uod) min9 est nisi desideret
eciam id q(uod) est maius No(n) est dign9 ut ei det(ur) adeo minimi
bonor(um) suor(um) p(ro)pter ignauia(m) paup(er)is animi sui in qua tales
se p(er)mittu(n)t iugiter iacere et tamen videt q(uod) co(n)tinue sunt
famelici. Ista aia libera dixit ratio amor apodiat se sup(er) du
as potencias quar(um) vna est a dextris alia a sinistris p(ro)pter
quas potencias ipa est fortis contra suos inimicos sicut
est castr(um) sup(er) rupe(m) maris fundatu(m) q(uod) minari sine p(er)fodi no(n)
potest Vna istar(um) potenciar(um) que aiam ista(m) contra suos
inimicos fortificat et que sibi suar(um) diuiciar(um) dona custo
dit est clara et euidens noticia qua h(abe)t de sua paup(er)ta
te q(ue) apparet mundo et sibi ip(s)i eciam tota ext(ra) se sicut est
+ adlrvam . potencia v(er)o dextera est alta noticia qua h(abe)t et
recipit de summa deitate Sup(er) has potencias est apodiata
ideo no(n) curat de suis inimicis nec a dextris nec a sinistris
Quoniam est ita inebriata noticia amoris graue pure diui
nitatis q(uod) est continue ebria illa noticia et repleta laude
diui amoris Ebria in qua no(n) solu(m) de hoc q(uod) bibit s(ed) valde
ebria et plus q(uam) ebria de hoc q(uod) nu(m)q(uam) bibit aut bibitura
est. heu p(ro) deo amor ait Racio Quid est hoc dictu(m) q(uod) hec
aia sit ebria de hoc q(uod) nu(m)q(uam) bibit neq(ue) vnq(uam) bibitura
sit videt(ur) m(ich)i ait ro q(uod) tu capere possu(m) q(uod) maius est hmoi
aie ad ipam inebrianda(m) illud q(uod) suus dilect9 bibit et
bibit de diuino potu sue bonitatis qua(m) sit illud q(uod) ipa bi
bit et bibet de potu eiusde(m) vasis. Digni est ait amor
illud magis facit ea(m) ebria(m) no(n) p(ro) eo q(uod) biberit de illo
maiori ut dictu(m) est bibit tame(n) de eo ex quo suus di
lectus h(abe)t illud Quoniam no(n) est int(er) eum et ipam aliqua
dissimilitudo p(ro)pter mutacione(m) amoris quid q(ui)d sit de natu
ris Amor facit de iure hac mutacio(n)e(m) in ipa qui inebriat
eam de maiori seu pluri sui potus nec amplius erit
altera Bene accidit aliq(ua)n(do) q(uod) in eode(m) vase sunt plura
foramina s(ed) tame(n) clarius vnu(m) recoctius vtili9 delec
tabilius et inebriati9 est illud de sup(re)mo foramine hic
est sup(re)m9 potus de quo nullus gustat nisi sola ipa tri
nitas b(ea)ta Et nichilomin9 de isto sup(re)mo potu absq(ue) eo
q(uod) bibat de illo est inebriata aia annichilata ebria
vtiq(ue) aia libera ebria nimiu(m) aia oblita Ebria ymo
plus q(uam) ebria de eo q(uod) nu(m)q(uam) bibit nec vnq(uam) bibet
hec audite si tamen intelligitis Igitur in hoc vase
diuine fruicionis sunt ut ita dicam9 plura foramina
hoc est humanitas que est v(er)bo p(er)sonalit(er) vnita q(uod) gustat
de nobiliori post ipam t(ri)nitate Et v(ir)go dei genitrix
que bibit de alio sequenti et tame(n) de altiori est ista
aia inebriata postea bibunt videntes seraphym et
sequentes stor(um) ordines q(ui)libet sc(un)d(u)m sua(m) ipam me
nsura(m) sup(er) que iste aie libere volant O deus dixit s(an)c(t)a ecc(lesi)a
quantu(m) oportet de puri et pure custodiri aiam que

ita alte volat Talis aia dixit Amor h(abe)t intelectu(m) volu(n)tate(m)
et memoria(m) p(er) h(um)ilitate(m) abyssata et summe in noticia
penetrate p(er) subtilitate(m) et su(m)me libera in omnib9 bonis
p(ro)pter amore(m) diuinitatis O Amor dixit Racio q(ui) sunt tales
aie in recta libertate puri amoris Quando nullu(m) ha
bent desideriu(m) nec aliq(uo)d sentime(n)tu(m) nec aliquo tempo(r)e
affeccione sp(irit)us quia tales vsus eas teneret in s(er)ui
tute Na(m) multu(m) distat a pace libertatis vbi pauci
se morari p(er)mittu(n)t Et no(n) faciunt ait amor aliq(ui)d q(uod) sit
contra pacem ear(um) interioris esse et tu(m) pace portat
ordinacionem amoris Aie q(ue) tales sunt omnino sunt replete
q(ui)a habent interius absq(ue) eo q(uod) exterius mendicent
diuinu(m) solem et ideo cordis p(ur)itate(m) s(er)uare possunt et nul
la aliar(um) p(re)ter istas Quoniam tales aie dixit amor habent
noticia(m) pluris seu pocioris absq(ue) eo q(uod) aliq(ui)d agnoscat
Ideo mendicare no(n) possent aput id q(uod) min9 est n(on) sua
abeo sufficiencia habere Tales aie sunt in o(mn)ibus p(er) se
et sole et in o(mn)ibus quies q(ui)a no(n) impendunt libertate(m)
sui esse p(ro) aliquo q(uod) eis accidit Quoniam sol h(abe)t sua(m) claita
tem adeo et lucet sup(er) o(mn)ia inferiora absq(ue) eo q(uod) aliqua(m)
in se i(m)p(ur)itate(m) contrahat Ita omnino habent tales aie sui
esse adeo ~~et ideo~~ absq(ue) eo q(uod) aliqua(m) in se i(m)p(ur)itate(m) contra
hant p(ro)pter aliquid q(uod) vident vel audiunt extra se O
amor dixit v(er)o Sentiunt ne tales aie aliq(uo)d gaudiu(m) a(ut) inte
rius a(ut) exterius No(n) ait Amor quantu(m) ad intencione(m)
vre intencionis Quoniam natura ear(um) est mortificata et
sp(iritu)s ear(um) est omnino mortu9 eo q(uod) o(mn)is volu(n)tas cessauit
in ipo Ideo viuit manet et est p(ro)pter tale(m) morte(m) in ipa vo
luntate diuina Nu(n)c igit(ur) Racio ait Amor vram intro
gacione(m) atendite Ille qui ardet frigus no(n) sentit Et
ille qui mergit(ur) no(n) sitit Et talis aia dixit Amor ita
ardet ymo ita est arssa in fornace amoris q(uod) mutata
est penit9 in ip(su)m igne(m) amoris Et ideo igne(m) no(n) sentit
q(ui)a ipa est ignis p(er) virtutem amoris qui eam in igne(m)
mutauit amoris Iste ignis ardet de se et p(er) se in omni
loco et momento absq(ue) eo q(uod) accipiat aut accipe(re) velit
vel velle accipe(re) posset aliqua(m) materiam extra se ad au
gmentandu(m) in se diuinu(m) amore(m) Quoniam qui sentit de deo
p(er) aliqua(m) materia(m) qua(m) videt vel audit extra se aut
p(ro)pter aliquem labore(m) que(m) exerceat ex se talis no(n) est tot9
ignis ymo h(abe)t aliqua(m) materia(m) igni admixta(m) Quoniam la
bor huiu(s)mo(d)i et velle h(abe)re materiam extra se ad augme(n)
tandu(m) diuinu(m) amore(m) in se no(n) p(ro)uenit nisi ex aliquo defec
tu et obscuritate noticie diuine bonitatis Ille qui tali igne
ardet absq(ue) eo q(uod) habet querat aut velit aliqua(m) mate
riam forenssem sic clare videt in o(mn)ibus q(uod) o(mn)ia apciat(ur)
sc(un)d(u)m q(uod) sunt apcianda Quoniam vtiq(ue) talis nulla(m) in se ma
teriam peg(er)ina(m) h(abe)t que ipam impediat a clara visio(n)e
et noticia ex quo est in se sola p(ro)pter v(ir)tute(m) v(er)e h(u)militatis
et est o(mn)ibus co(mmun)is p(er) largitate(m) p(er)fecte caritatis et est
sola in deo p(er) diuinu(m) intentu(m) amoris p(er)fecti Talis aia no(n)
diligit nec vnq(uam) diliget aliq(ui)d quantu(m)cu(m)q(ue) nobile
et magnu(m) nisi solu(m) et pure p(ro)pter deu(m) et q(ui)a ip(s)e deus
hoc vult Ip(su)m v(er)o diligit in o(mn)ibus et o(mn)ia p(ro)pter ip(su)m Ita
q(uod) p(er) tale amore(m) est aia talis sola in puro a(m)ore a(m)oris
diuini Talis aia h(abe)t ita clara(m) noticia(m) q(uod) videt se nisi
in deo et deu(m) nisi in se Nu(n)c igit(ur) vos audientes vos
amantes intelligite residuu(m) p(er)meditacionis amoris abs
q(ue) auditu creature Quoniam talis meditacio qua aia
accepit in amore absq(ue) eo q(uod) velit aliq(ui)d suor(um) donor(um)
que co(mmun)iter consolaciones vocant(ur) que aiam letificant
et confortant p(er) sentimenta dulcedinis oracionis Talis igi(tur)
meditacio docet aiam et nullus alius vsus nisi vsus
puri amoris Quoniam qui vellet diuina solacia p(er) senti
menta consolacionis impediret puri et p(er)fecti a(m)oris
intentu(m) hoc est q(uod) semp(er) et fidelit(er) amet absq(ue) eo tu(m)
q(uod) aliqua(m) querat vel velit remuneracio(n)e(m) hoc no(n) p(otes)t
aia nisi sit sine se Quoniam fidelis amor no(n) dignaretur
velle aliqua(m) consolacione(m) que sibi ex questu p(ro)p(ri)o p(ro)ueniret
Na(m) vtiq(ue) meditacio amoris scit b(e)n(e) q(uod) no(n) debet se intro
mittere nisi de op(er)e suo hoc est simplic(ite)r et p(er)fecte velle di
uina(m) volu(n)tate(m) et ipa dimittit deu(m) op(er)ari et ordinare
de sua volu(n)tate Quoniam qui h(abe)t volu(n)tatem de suis solacijs
habendis et senciendis talis vtiq(ue) no(n) confidit p(er)fecte in
sola dei bonitate s(ed) pocius in donis suar(um) diuiciar(um) que
dare h(abe)t Et certe dixit ista aia Qui b(e)n(e) diliget no(n) recorda

retur aliquid accipe aut aliquid pete s; solu totu dare
et nichil retinere ut p hoc semp posset fideliter amare
Quia de amore sui dilecti nullu dubiu hz qn sep sibi fa
ciat id q melius est solu q ipa simlr faciat q debet Qr
est in eodem ope duplex haberet in tentu necessario vnu
ppt aliud remitteretur Et ideo fidelis amor no hz nisi vnu
solu intentu hoc est q semp fidelr posset amare vnde
ipa aliud nult nisi q volutas dei in ea ingiter cpleat
Juste agit ait Amor Quia istud est totu et aliud et
aliud ptoto suo posse velle no pt quia sui velle no est
sui ipius seu in se ipa s; est i mobilr in illo qui ea amat
Et istud no est opus sui s; opus totius trinitatis
que in tali aia sua operatur volutate Ista aia dt aor
submergitur i mari gaudioz h est i mari deliciaz
de ipa diuinitate fluctiu Et ideo nullu sentit gaudiu
quia ipa manet in gaudio et in gaudio submigitur
gaudiu no senciedo Quia ipa i gaudio manet et gau
diu in ipa ymo est ipm met gaudiu p vtute ipius
gaudij q eam mutauit in se ipam Igitur est vnu et
in diuisibile sicut ignis et flama velle amatis et velle
aie que amatur quia amatur hac aiam in se mutauit
O dulcissie et purissie amor diuie ait hec aia qua dulcis
est hec mutacio qua mutata su in id q plus diligo q
me ipam perdidi nome meu ppter amare que tam
ita parz possu amare et su mutata i id q plus diligo
qua me ipam hoc est in amore qz nichil aliud diligo
nisi amore O amor dt racio dicatis nobis q vos dici
tis quid est Qr tuc ista aia est in plena libertate pu
ri amoris qn no facit aliq q sit ctra pace sui esse
interioris Dica vobis ait amor hoc est q nichil omio
faciat paliqua re que sibi veniat q sit ctra pace ple
nam sui spus Ita faciut ait amor veri i nocentes Et
esse illud dequo loqui est vera i nocecia racio dt amor
do vobis adhuc vnu exemplu videatis puez q est
in nocens et purus talis no facit aut face obmitit
aliq paliquo nisi sicut sibi placet O amor dt racio
Compleatis istam aiam simplico et eidem satisfaciatis
admins dehoc q sibi dici pt de illo qui i omib est totus
Ipa bn scit dt amor Quia ibi ipm semp ivenit Et ido
quia vbiqz est totus vbiqz totu hec aia eu invenit
ppt q omia sut sibi cueniecia seu oportuna qua ni
chil sibi ocrit vbi deum no inveniat Racio dt Amor
Quia multis mit q satisfacia hnt aie seu ea saturē
deoibus que sibi de deo dici possut Ideo ait racio ut qui
eta sedeat in suo esse innocencie absqz eo q se moueat
ad audiendu loqui de vobis Et ego facia libenter dt
Amor Certifico vos ro ait amor Qr quid q hec aia
de deo audiuit et q q de deo dici pt sibi est verius nichil
pe loquedo in cparacione illius q cognoscibile diligibi
le et laudabile est in ipo q tame inqua dictu fuit
nec vnqm dicetur ymo plus ait amor ad augmetadu
huius aie gaudiu et dolore et ad csumadu mea ome eius
in tentu dico vna vice p omib q omes creature sut
nulla excepta que manet et manebut in visione cla
ra dulcis faciei nostri sposi unus cphendut et cphedet
de eo respectu illius q cognoscibile diligibile et lauda
bile est in ipo q tamen inquam dictu fuit et q ipe met
cognoscit qua q eu veritate dicatur q aliq cognosca
tur aut ametur Heu heu Amor ait hec aia quid ergo
facia certe nichil magis credo qua q nu mi dixisti
Sz tamē amoz vnu vobis libenter dicere si possem
O dulcis aia ait amor dicatis secure vestra voluta
tem Amor dulcissie ait hec aia stupefacta prodeo di
catis in Qnare se in tromittebat deme creando redi
mendo et recreando ex quo in ita modicu donare de
bebat qui tantu hz addandu Sz nullus est ausus
loqui dehoc q sibi face placet Nescio dt hec aia s;
si hrem aliquid addandu no facem sibi tale parte
licet sim nichil et ipe sit totu certe nichil ctra
eu retinere possem qn sibi totu dare si aliq dona
du hrem Et de illo modico q habeba nichil penitus

ctra eum retinui nec corpus nec cor nec aiam hoc sat
ipe totu sibi dedi que nichil habeo plus addandum
in hoc satis apparet q libenter ei dare si hrem Et ipe
qui accipit totu quid q i mundo habeba dedit in nichil
et oia sibi retinuit O amor pcedo dicatis est ne ista
pars aut dimisio amici O dulcis aia dt amor vos meli
intelligitis qua dicatis quia si vos sibi dedistis totu
istud est melius qua accidere possit vobis Nec sibi ali
quid dedistis q ante ea totu sui no esset qua sibi da
retis Vos vez dicitis dne amor no possu nec volo
istud negare O dulcis aia dt amor quid nultis vos
q det vobis Nō ne estis creatura et vultis hre a vro
amato q no ptinet ad eu dare et vobis repugnat re
cipe pacificemini dna aia si in creditis qz aliud inqm
erit sz q aliud dom ab eo recipiatis nisi q spectat
ad creatura licet tale habeatis quale vos decet
hre O dne amor dt hec aia hoc michi no dixistis qn
vos pmo agnovi vos eni in dixistis q in societate di
lecti et dilecte no erat dominiu aliq ymo est ex vno
vnus et vnus hz totu et alius hz nichil in cparacone il
lius toti Tamen si istud emedare possem libenter
emedare quia si possem quatu potestis tantu vos
diligere quatu valetis O dulcissia aia dt amor vos
no potestis plus nec melius dre qua dicatis vestra
volutas vro sufficit dilecto et p me madat vobis q
secure cfidatis Quia nichil sine vobis amabit nec
vos simlr sine ipo Istud est vnu pulcz pmlegiu et
istud vobis sufficiat dna aia si vos in creditis Aia
O dne amor pcedo dehoc taceatis qua no posse cessare
ab huius modi querela pro toto mudo saluado si ppter
hoc saluari deberetur Quia nichil aliud plus habeo
qua q in no sufficit aliq q amem Quia si in sufficet
q amo declinare vtiqz ab illo modico amore que heo
tame vnu in sufficit dne amor ait aia et illud vobis
dica Quia ille que plus diligo qua me nec me di
ligo nisi ppt eu hz in se id q michi dixistis q nullus
cognoscit pter ipm Igitur plus qua eu plus qua me
diligo et ipe est oim bonoz suma dns meus et deus meus
et totu meu hec est mea csolacio tota Ita q licet
sim desolata de hoc q in deficit ia su csolata de hoc
q ei nichil deficit ymo in eo habeo habudacia oim
bonoz absqz omi defectu Et hic est pacis mee suma
et vera mentis mee requies quia no diligo me
ipam nisi tantu ppt ipm Ergo ex quo no diligo me
nisi ppt ipm solu Nichil penitus michi deficit qua
qua in pcedentib aliter sim locuta et istud est cla
rum bn intelligenti Sz loqui noleba de eo qui nullus
in dicebat aliquid specialiter dehoc q audire de eo
cupieba Sz amor dixit in q vez est sz quia dixit
in que quietare Quid melius et maius q in de eo dici
potest est nichil in cparacone illius q de se est Et plus
no deficiebat in audire de eo qua de isto vz Qr di
lectus meus esset in cparabilis omio vt sit amor meus
no inveniret timinu i amore ad habedu semp nouu
amore de illo qui totus est amor quatucuqz sit in
cphenssibilis et immenssus hic est finis aie quo ta
tu ad illud q dici in potest nichil aliud me quietat
qua illud q de eo in dixit amor Itaqz dico oib q heo
summam meaz in trogacom in hoc sz q nichil in pt
dici de eo Et talis est amicus meus dilectus meus dic
aia met prodeo cogitetis quod tales aie no insa
niut ait dilectio Bene scio ait aia s; amor faciat
eas durare qui magisteriu hz huius opis supernus
dixi ait aia Qr nichil in deficit ex quo dilectus meus
totu in se hz ex mera sua nobilitate et absqz i icio
et sine fine id ipm habebit Quid ergo in deficeret Na
no amo nec me n ipm nec oia eius opa nisi solu
modo ppt ipm Qr melius est in illud q vnu no habeo
nec vnu habebo qua sit illud q habeo et habebo
posesione abeo met probetis hoc ait racio facil
le est istud ad pbandu ait aia Etiam pbaconem

plus diligo plus utiqz milies plus dona inefabilia q̄ ma
nent in eo michi inconphensibilia quā diligā illa dona q̄
abeo in amissibilr possidebo Jdeo quia plus diligo id q̄ est
in ipo extra meū intellectū quā id q̄ est in ipo et i meo
intellectū ꝑpt ista inqua racone est melius meū q̄ ipe
cognoscit q̄ ego nō cognosco Quia illud magis diligo
quā illud q̄ cognosco q̄ meū est quia ubi plus est de meo
amore ibi plus est de meo thesauro Nō ne hic est finis
pacis spus mei dt hec aīa Quia tantū volo bn̄ dicere
dn̄e amor q̄ si possibile esset q̄ una creaturarum eius ha
beret abeo tantā potestate et volūtate dandi in gloria
quātū omēs de sua curia recipiūt Nisi ipe met ꝑpe de se
michi daret dūtē carere sine fine ꝑdictis gloīa et gau
dio quā accipem nec accipe vellē ab aliquo quā ab ipo
Nō certe eciam si ꝯtiue mori debere seu iugiter ma
nere ymo ita qz nō possem aliud facē sic sū abeo ap
hensa et accessa michil aliud velle possem qz tota sum
ꝯpter eū stupefacta Et quid querā de eo scio eni ꝑcerto
q̄ ita pax sicut ꝯputaui possēt unde mais q̄n ventus for
titer flat ita pax posset quis dicē et desc̄be ꝯphessiões
spus quātucūqz modicū dedeo ꝯphendat dignū tamē
est hoc quia corpus est nimis grossū ad loquēdū de hys
que fiūt in spū Sz melius est istud audire q̄ dr̄ et scibit
quā si nl penitus audires O dn̄e mi dt aīa Quodo i meo
sensu remassi q̄n cogitaui de donis vr̄e bonitatis que
michi ꝯtulistis Quā ꝯcessistis aīe mee visione patris
et filij et spus sci quā visione aīa mea sine fine vide
bit Jgit exquo tā magnū quid videbo sicut est trinitas
sūma nō michi tollet visio angelorum et aiarum sactarum
Exquo igit ait aīa ita magnū videbo q̄ est in liberali
ꝯcessū ecia nō ꝑuabor visione rerum inferiorum que sūt
minores ipo deo O dn̄e mi ait aīa Quid ꝑme fecisti vē
dn̄e ita sum stupefacta de hoc solū q̄ cognosco q̄ michil a
liud scio facē nisi stupere nec aliū usum habeo nec hēe
possū ita me hec noticia atonitū reddit dn̄e si nō ha
berē aliā occasione stupendi quā q̄ aīe mee totius
bte trinitatis dedisti visione et angelorum et aiarum sactarum
Et utiqz vestro pcioso corpi q̄ uniū est nature patne
in ꝑsona filij nō dubiū dedistis mirū est quodo tantū
vivere valeo Sz dn̄e mi ita magnū est vidē angelos
et sactorum aīas quib9 vr̄e dulcis faciei dedistis visio
nem q̄ nullū corpus hūanū est tante excelencie
ut videat tā nobilia obiecta qualia sūt angeli et
aiarum sactarum Ergo corpus hūanū videre diuinitatē
nō potest exquo angelos et aīas nimie cernere valet
O dn̄e hoc donū excelens meo dedisti spui et tam dnī q̄
diu eritis deus. prodeo Amor ait hec aīa dicatis in
quid faciam que hoc cognosco dicā vobis dt Amor et
ultra hoc nichil amplius ame queratis Si vos virū
nullū ꝑfecte cognostitis nichil facietis et istud nichil
dabit vobis totū et si nō potestis ꝑfecte atingere ad
noticiā vestri nichilli q̄ in veritate est quātū de vobis
est oportet q̄ aliquid faciatis et hoc est melius q̄ po
testis vel vos diminuetis dt amor vel ꝑdetis aliquid
de hoc q̄ in vestro spū ꝯcepistis Si deus mutauit vos
in se ꝑpt hoc nō debetis vestri nichilli oblivisci et ꝑpt
hoc nō debetis oblivisci quid vos eratis q̄n vos i pmo
creauit et quales nūc estis si ad vr̄a opa respexisset
et quid vos estis vel eritis absqz eo q̄ dedō est i vobis
q O dn̄e mi dt hec aīa certa sum q̄ michil aliud penitus
de me habeo quā meos horibiles defectus ꝑpt quos
mortē sustinuistis ut m̄ daretis vitā Et scio dn̄e
et est verum q̄ quāvis nullus alius peccasset nisi ego
sola vos aīam meā redemissetis vestro excessivo a
more nudus ꝑme in cruce moriendo utendo potēcia
ordinata addestruēdū pctm̄ et ideo dn̄e sustinuistis
quidqd sustinuistis in vr̄a dulci hūanitate ꝑpt me
sic ita bn̄ sicut si null9 alius peccasset nisi ego sola
Jdeo dn̄e mi totū hoc vobis debeo ꝑme sola Jta ꝯta
tū vobis debeo ultra q̄ habeo quātū vos vult me

valetis ꝑqua vos met ipm̄ dedistis et scitis dn̄e mi quia
nichil penitus facē possū et tamē sic me fortiter obli
gastis O curialis amice absoluatis me ab hoc i messo
debito quia oīa facē potestis Et certe dn̄e ait aīa ita
facietis solū q̄ nūc ꝑfecte et in oībus vestrā velim facē
volūtatē Amor dulcissīe ꝯcedatis in tenore que de
trinitate habeo dicatis michi veram dt amor quia
in eam celare nō debetis Amor dt aīa vos in dixistis
Ex ille qui abscīcio est in se de se nūquā aliud diligt
absqz me nec ego sine eo hoc est verum vel veritas de
hoc sum ego fide iussor sibi Exquo nūquā hoc est si
ne fine diliget aliq̄ sine me Sequit necessaio quod
nūquā aliquid sine me dilexit Et ita simlr exquo ipe
sine fine erit i me sine pricipio fui abeo dilecta
adverta tis Quid dicitis dn̄a aīa ait racio Nunquid
oblita estis nō est diu q̄ nō eratis prodeo dulcissiā
aīa caveatis ne erretis Si erro in tenendo ait hec
aīa amor mecū errat qui me hoc facit credere cogita
re et dicē probetis ergo aīa dt racio que dixistis O
Racio dt aīa quodo estis tediosa et quātū de malo ha
bent qui de vestro ꝯsilio vivūt Nam si ego amāda
sū a tribus ꝑsonis diuinis sine fine ita absqz inicio dilec
ta sum ab eisdem Quia ita bn̄ sicut ex sua bonitate
me diligit sine fine ita fui a sua sapia ꝑcognita q̄
creari debebam ꝑ opus sue diuine potencie Et ita q̄
diu deus est qui est sine pricipio fui in suo diuino sape
seu scire q̄ esse debere sine fine Et ita diu seu extūc
ait aīa dilexit ipe sua bonitate opus q̄ i me factu
rus erat sua diuina potēcia hoc est viatus dt amor ita
parum scz cessauit unq̄ sicut nūc ab isto amore Nūc
igitur audire potestis testimoniū amoris ut sit de
me taceatis Exquo amor manet in vobis ymo ꝑmito
+ vobis exivit et semꝑ obiam et pacē ꝑposse meo quia
necessaio hoc me fatere oportet quia amor nult
eni ꝯtradicē nō possū ymo me totalr̄ vobis reddo
dt rō dignū est ait aīa quia nobilitas curialitas
sponssi nō posset me dimittere in vr̄a ꝯuitute nec
ecia in ꝯuitute alterius Quia oportet q̄ sponssus
faciat sponssam suā liberā de se quā accepit verum
est dt amor O prodeo dn̄a aīa dt rō cogitetis dicatis
et faciatis quid q̄ vultis quia amor hoc ꝯcedit O mi
rō dt hec aīa Quodo estis rudis Si amor hoc in ꝯce
dit quare nō ꝯcederet hoc eius met actus ꝑprius
Nō eni habeo aliquē actū i me nisi ipe met dilec
tus meus agat i me Et vos miramini rō dt aīa de hoc
q̄ vult id q̄ volo omnio hoc ipm̄ velle oportet quia
volo solū q̄ ipe vult i me et q̄ ipe vult q̄ velim me
hoc situauit i me sua curialitate Ex ipe vult id
q̄ ego nec ipe aliquid vult q̄n illud idem velim ego
Et ideo ego habeo pacē ꝑpt hoc racio ait aīa quia
habem9 ipe et ego hac ꝯcordiā ad in vicē O dulcissīe
hmi9 opacionis auctor dt hec aīa Quodo hr̄e possū
talem pacē que cognoscat talem mei opis ꝑdicionē
dn̄e mi utiqz possū quia vr̄a curialitas hoc michi
debet et vestra nobilitas scz q̄ exquo vos pacem
habetis q̄ ego habeā ita q̄ omnino ab h debito sim
i munis qz nulla rem i venio in qua pacē nō repiā
Cum cuiqz accidit seu acciderit de meis peccatis michi
remanet pax vr̄a dn̄e ait aīa peccata mea nō pt
aliquis cognoscē in hac vita sicut sūt in sua horibili
figura nisi vos solus s̄z in ꝑadiso noticiā de ipis habe
būt omēs qui ibi erūt nō tamē ad meā ꝯfusionē
s̄z ad magnā gloriā pro tanto quia videndo quātū et qua
liter vos ofendi videbitur utiqz vr̄a inefabilis pietas
et largitas curialitate plena Que curialitas dt amor
det huic aīe plena ꝯsciencie pacem quidqd ipa agat vel
agere omittat ut vr̄am dn̄e ꝑficiat seu velit volū
tatem Quia velle ꝑfecte vr̄am volūtatē est ꝑfecta
hr̄e caritatē Et qui semꝑ in sua volūtate hr̄et ꝑfec
tam caritatē nūquā ꝯsciencie stimulū pateretur

Quia aliud, dicit Amor, non est stimulus seu remorsus conscientie quam aliquis defectus caritatis. Quia ad aliud non est anima creata nisi ad habendum in se sine fine esse seu statum pure caritatis. Domine, dicit hec anima, quid dixi de vobis? Cogitetis, dicit Amor, si vos scitis cognoscere verba vestra. O Amor, ait anima, vos dedistis in noticia ita eam. Talis est tenor: nichil oportet quod nichil sit nichil. Ergo oportet, ait hec anima, quod certa sim quod illud quod dixi sit minus quam nichil. Sed id quod dictum est in me vel pro me de divina noticia vos met, Amor, dixistis in me et pro me vestra bonitate propter meam utilitatem. Ideo de hoc est vobis gloria et nobis utilitas. Nisi remaneat propter auditores qui hunc librum sunt audituri. O extra se ipsam dilecte in omni momento propter me et continualis absque mensura, hoc in bene videri debet, dicit hec anima, quod sustinere meruit multis sustinere, ymo libencius vos multis quam aliquis possit exprimere, quod non obstante demerito culparum mearum innumerabilium absque recuperacione perdicionis temporis, dicta opera concomitantis etiam per quacumque miseriam que in vobis sit penitus impassibilis, quia oportet ut vestra fruetur iusticia. Quia esse non potest quod tempus perditum michi umquam reddatur. Et quod tantum temporis elongata non sim a vestra noticia amore et laude quantum fui ociosa, hoc est in quantos defectus incidi que sunt unum diluvium abyssale. Et non obstante in quantum hoc in tali diluvio vos voluistis ponere nisi in me non remaneat donum talis gratie qualem amor nobis expressit. Expressit, ait hec anima, quod amor de ista gratia, dicit, pro nos creature non est nisi balbutire in respectu sui operis. O prodeo dulcis anima, ait Racio. Bene audivi quod dixistis nec umquam libencius aliquid audivi solum quod perfecte intelligerem, sed certe, Amor ait, Racio hoc non competit alicui nisi vobis soli, tamen hoc donum est datum utique, dicit Amor, et a tali persona qualis est Spiritus Sanctus. Et ideo dico, hec ait Racio, non possum intelligere nisi quod videtur quod ita bene sit quid quod hec anima facit quod pro vos agitur quod sibi penitus sermo sicut eius humilis ancilla. Et cognosco quod maius gaudium habere non possum nec maiorem honorem quam semper tali anime servire. Concedo vobis, dicit Amor, vos non potestis melius facere quam istud cognoscere et dicere. O Amor dulcissime, quid faciam, dicit Racio, de populo quem rege habeo? Cum inquam in tali anima videbit ordinacionem in suo exteriore usu. Quare est hoc, dicit Amor? Est ne adhuc ordinacio aliqua potior, ista non, dicit Racio, quantum ad illos qui vident et quantum ad electos ad istum statum, sed de talibus pauci sunt in terra, bene audeo dicere, Racio, dicit Amor. Quid vocatis vos ordinacionem? Voco ordinacionem vestra operum divini virtutum continuata per meum et discrecionis consilium ad exemplum operum domini nostri Ihesu Christi. Racio, dicit Amor, illud quod humanitas Ihesu Christi passa est deitas non sensit. Ita dico vobis de tali anima exempli gratia et suo modo loquendi id quod vos dicitis de virtutibus et de nobis hec anima non ponderat. Ipsa enim melius facere potest quia amor in ea manet qui eam in se mutavit ita quod talis annichilata amore et amor non habet in se aliquam discretionem licet in omnibus sit necessaria discretio preter quam in amore. Do vobis exemplum de hoc. Si aliquis dominus vult habere in terra sua tributum quod sibi debetur de iure, propter hoc non debet ipse dominus dare tributum servis suis sed servi debent dare domino suo. Ita dico vobis, domina Racio, dicit Amor, quid debet in tributum: hec sunt opera virtutum, oracione consolata et in discrecione conservata. Solus ille qui amore est deceptus et quem amor in se mutavit talis non debet nisi amorem, ipse pro tanto est a debito alio immunis quia amor fecit eum in immune. Voco, dicit Amor, talem animam inter electas meas transcendentes sapiente, sed mendicus sensus nescit estimare nec cognoscere rem digni valoris. O Amor, quid vocatis sapiente abyssata in humilitate? dicit Amor. Ille est abyssatus in humilitate qui in nulla re in iusticia habet et tamen scit quod in nulla re iusticia habet. Ille qui est in ista noticia de sua in iusticia ita clare videt quod videt se subtus omnem creaturam in luto peccati et quod demones sunt sui peccati. Et ista anima dicitur esse quod videt se subtus eos sine termino peccati absque comparacione eorum ad se ipsam. Quantum est de ea et de suis operibus et

propter istum respectum est ista anima nichil effecta et minus quam nichil in omnibus suis respectibus. Dicitur est quod audivit a spiritu sancto dictum quod Deus ponet sola sua bonitate minimum et inferiorem in loco altiori. Et ideo non habet talis anima dolorem de aliquo peccato quod umquam fecit nec habet spem de aliquo quod ipsa facere possit nisi solum in bonitate dei. Et thesaurus absconditus seu sacratus talis bonitatis ita eam in termino fecit et earthane annichilavit quod mortua est omnibus sentimentis exterioribus et interioribus ita quod talis anima amplius aliquid non facit nec pro deo nec pro se et ita perdidit suos sensus in hoc usu quod nescit deum querere nec se ipsam invenire nec dirigere semet ipsam. Talis anima, dicit Amor, non est secum et ideo de hoc excusatur. Et ille in quo est facit opus eius per ea. Et ideo bene est acquitata iuxta testimonium dei met qui est auctor huius operis ad utilitatem huius anime que in se nulla habet operacionem. O Amor, dicit Timor, ubi est ergo talis anima que secum non est? Ubi ipsa amat sine suo sensu, dicit Amor, et ideo vivit talis anima absque reprehensione quia nichil facit mota a suo interiori. Quia qui facit aliquid per suum interioris motum non est sine se ipso, ymo habet secum naturam simul et racionem. Et qui est mortuus amore, dicit Amor, non sentit nec cognoscit nec naturam nec racionem. Ita quod talis anima non vult aliquid de statibus paradisi si in electione poneretur. Nec vult minui de tormentis inferni si esset omnino in sua voluntate. Et quid ergo pro deo, dicit Sancta Ecclesia. Illud quod ipsa est, dicit Amor, in sua noticia. Et quid est talis anima, dicit Sancta Ecclesia. Dulcissime Spiritus Sancte, doceatis nos quia verum hoc oportet scripturas et non possumus per racionem apprehendere quod dicit, et ita nos stupefacit quod non sumus ause esse contra ipsam. O Sancta Ecclesia, ait Spiritus Sanctus, vultis scire quod ista anima scit et quod ipsa vult, dicam vobis. Ipsa nescit nisi unum, hoc est quod nichil scit. Et non vult nisi unum, hoc est quod nichil vult. Et istud nichil scire et nichil velle dant totum sibi thesaurum absconditum qui est reclusus in trinitate ab eterno, non tamen per naturam quia hoc esse non potest sed per vim amoris quia hoc oportet esse. Sancta Ecclesia, dicit Amor, nunc audistis quia ista anima habet totum, utique dicit Spiritus Sanctus. Quidquid accepi a patre et filio ipsa habet quidquid habeo. Ex quo mortua est mundo et mundus ei semper manebit trinitas in ea. O verax deus, dicit Sancta Ecclesia. Quia iste anime propter vocatur Sancta Ecclesia quia sustinet docet et nutrit totam sanctam ecclesiam. Non ipse in qua sed tota trinitas mediantibus ipsis, hoc est veritas, dicit Amor. Nullus dubitat. Nunc igitur Sancta Ecclesia quid vultis dicere de istis que ita sunt super vos commendate vos qui penitus utimini consilio racionis. Nos volumus dicere, de Sancta Ecclesia minori, quod tales anime sunt in vita super nos quia amor manet in eis et racio manet in nobis. Sed istud non est contra nos, ymo ipsas commendamus mediantibus nostrarum scripturarum glosis. Sed tamen, Amor, dicit Racio, bene vellem intelligere si velletis apercius illud donum quod Spiritus Sanctus dat talibus animabus sua sola bonitate ad hoc ut nullus propter sua ruditate ledi possit in audiendo hac divina doctrina. O Racio, dicit Amor, semper eritis ceca seu lusca. Ille enim bene est cecus qui videt res coram oculis suis et tamen eas non agnoscit et ita facitis vos. Si dixi, ait Spiritus Sanctus, quod isti anime dabo quicquid habeo, ymo ita est sibi a tota trinitate permissum et est multum racionabile quod nos contra tales animas nichil retineamus quod habemus quia anima totum donavit quicquid habebat. Et quid quid est oportet quod ei demus id quod habemus iure amoris ita quod nos habemus id quod in nobis est per divinam naturam et ista idem habet a nobis iure amoris. O domine, dicit Sancta Ecclesia minor, nos intelligimus et credimus pro vero quod talia sunt vestre nobilitatis dona in remuneracione amoris quia amor nullo modo remunerari potest nisi solo amore. Ista anima, dicit Amor, dicitur est quod vidit et scivit quod non est maior sensus quam temperancia nec maiores divicie quam sufficiencia nec maior fortitudo quam amoris. Ista anima, dicit Amor, habet memoriam intellectum et voluntatem totam abyssatam in uno esse, hoc est in deo. Et istud esse dat sibi esse absque eo quod sciat sentiat aut velit aliquid esse nisi tantum dei ordinacione.

hec aia ait Amor multis diebus languet amore O Amor
dt racio Qualem usum hz aia que languet amore Ipa luc
tatur dt amor ctra vicia aquirendo virtutes O amor dul
cissime ait hec aia Quando ista lucta est magna et piculo
sa Et certe bene debet ait hec aia talis vita studiosa
vocari languere seu languor et vita guerre Nunc igit
dt amor tantu languet amore q p amore mortua est
O Amor pro deo ista nobis dicatis Quo modo puto est aia
mortua amore Ipa dt amor fine accepit i mundo et mund9
in ipa et vivit in deo ita q vicia eam invenire no possunt
Ipa enim est ita reposita in deo q mundus nec caro nec dia
bolus possunt ei nocere quia in suis opibus eam invenire
no possunt Vn talis aia vivit in requie pacis qr nichil
est sibi pse de aliqua creatura et ppt tale pace vivit ta
lis aia absq reprehensioe Talis aia dt Amor tenet csi
liu euangelii Qui dt habete oculu simplex et no peccabitis
ita q ista aia est pacifica de oibus que de9 sustinet de ea
et cira eam Quia ipa hz vera intencione in omnib9 que in
tendit et pacifica quiete in actib9 suor pximor qr
in oibus ipa nullu iudiciu facit nisi semp in bono Ista
habet in omni loco sua pace ita q ppt talem pace oia lo
ca sibi cpetunt et oia simlr ei cveniunt Vn et talis aia
sedet absq motu in sede pacis in libro vite in testimonio
bone csciencie et in libertate pfecte caritatis Ista aia e
inpressa in deo ita q sua veram ipressione hz tu teno
re cunione amoris et admodu quo cera forma sigil
li accipit ita accipit hec aia inpressione sui veri exe
plaris Quia quantucuq nos deus diligit inmensu sicut
ostendit p divinas opacoes et humanas toleracias no nos di
ligit ctra se seu in pudiciu sui et sue bonitatis Si enim
mortuus fuit et humana carne ppt nos asumpsit hoc fuit
secu iuxta testioniu sue bonitatis que hoc ei debetur
ex quo sua voluntas divina hoc volebat ppt hoc tamen dt
aia no dilexit nos ctra se seu in pudiciu sui Quia si
totu illud q trinitas beata in suo et no sape creauerat
debuisset absq fine dapnari no derogasset in aliquo ve
ritati Ihus filius dei pris Et vn michi ait hec aia ut
hec dicam no ne oms hy sciunt q istud esse no potest Ita
dt amor mi dilecta dulcis Amici mei hy sciunt q istud
esse no pt Sz vos hoc dicitis dilecta mea carissima dicit
psona dei pris ppter hoc qr talis debet esse mea dilec
ta filia que est heres regni mei que eciam scit secre
ta filii p amore spus sancti qui de se hanc aiam sic dotauit
q hec aia sit similis divinitati qr ipa est in deu mutata
dicit amor et hz vera forma in teriore que sibi sine
inicio est ccessa et data ab vno solo qui semp sua boni
tate dilexit eam O amor dt hec aia Ille solus fecit
me nullam et nichil hic solus posuit me in abissum
subter minus qua nichil absq menssura Et noticia
mei nichili dt hec aia dedit in totu Et nichilu huius
tocius abstulit a me orom nichil enim oro Quid ergo
facitis dulcissia dna ait Sancta eccia minor Ego requi
esco dt hec sola nulla tota in cvialitate sue bonita
tis solius absq eo q moueat eciam de vno solo velle
ppt quas cuq divicias quas habeat in se ipo Iste est
finis dt hec aia opis mei O preciosa hester dt amor
que omes vros pdidistis usus et pter p dicione usu
recuperastis Quia in veritate hic usus et hec pdicio fac
ta est in nichillo veri amici et in illo nichillo sincopi
sastis et mortua remansistis S3 tamen vivitis amica
dt amor totalr in suo velle hoc est sua camera secre
ta vel sacrata quia ibi sibi morari placet O optime
nata dt amor huic preciose margarite hy sitis in solo lib
to manerio in q nullus intrat nisi sit de genere vro
legitim9 hec aia dt amor est inchorata intra aflu
encias divini amoris no tamen dt amor ppt atingencia
quantucuq illuiatus aliquid atingat de flamis divini
amoris Sz amor talis aie est cinctus flammo divini
amois No tamen p atingencia intellectus amois S3 p ati
gencia sui vltra amore hec aia dt amor est ita orna
ta ornamentis vltra pacis vbi ipa vivit et durat et
est et fuit et erit sine esse q dt amor Sicut ferru vestit

igne et sua ppriam speciem pdit ppt id q est forcius ipo et poten
cius q illud mutauit in se ipm ita simlr ista aia est vestita
illo pluri et mutata in illud plus ppt amore illius pluris
absq cura minoris S3 semp manet in illo pluri vltra p
manentis pacis absq invencione hec aia amat indula
ctrata vltra pacis No est aute aliquid q inuitare aut
grauare posset illos qui ibi amant Nec creatura cdi
ta nec res donata nec aliquid a deo pmissu Et qui ergo
p deo dt vo illud q nuq datu fuit nec est nec erit q
nuda eam facit istud posuit eam ad nichillu absq co
gnoueret de aliquo q sit Nec multis q veneret a q sibi
pareat a sua sapia vel bonitate Ipe est dt hec aia ideo
no deficit sibi et ego no sum ideo no deficit mi et istud
dedit in pace nec vivo nisi de pace que nata est ex suis
donis in aia mea absq cogitacoe ideo nichil possu nisi
q michi donat Istud est totu et meu melius Et istud
esse facit habere vnu amore et vnu velle et vna opacoz
in duab9 naturis Talem ptate hz anichilacio vnitatis
divine iusticie seu iuris hec aia dimitit mortuos sepe
lire mortuos et marcides seu tristes virtutes operari
et requiescit de minori in pluri Et illud plus ostendit
sibi sui nichil nudu absq coopermento qr ostendit si
bi omnipotentem p bonitatem divine iusticie Isti respectus
faciunt eam pfunda lata et sublime et secura qr semp
eam faciunt nuda tota et nulla qua diu in suo tenore
habent eam O dulcissia abyssata dt racio in fundo sine
fundo in regno humilitatis et pvissia in amplitudine plam
veritatis et sola sup montem exceptis illis de meo du
catu in amore vltra plus, Dicatis nobis quid est dic
tu de illis noibus obscuris sine coopertis que purus
amor tetigit Racio dt Amor Qui vobis diceret audi
retis vtiq S3 nuq intelligeretis Vn et vre intro
gaciones vituperaunt libru istu ppt stantes qui aliud
no possunt nisi planum in brevibus vbis Et introga
ciones vre fecerunt eum longu et loquace ppt respo
nsiones Quare indigetis p vobis et illis quos nutritis
qui incedunt p curssu lumace Vos apmsitis eu illis de
vra familia qui incedunt p curssu lumace Apunt dt amor
ita in hoc q racio nec eius scolares possunt esse ctra
vij qn istud eis apareat hy dictu quid q sit de intel
lectu Quia ille solus intelligit que pfectus amor
magistrat seu informat Et iste solus videt libru et
oportet etiam q iste sit mortu9 oibus mortibus morti
ficacib9 qui pfecte eum intelligit Quia nullus hanc vita
gustat nisi sit mortu9 omi morte O thesauraria amoris
dt racio pro deo dicatis nobis quot mortib9 oportuit
vos mori ante qua pfecte istu libru intelligetis peta
tis ab amore dt hec aia ille scit veritate O amor inspe
mini dt racio no pme nec p lyns quos nutrio S3 p illis q
a me licencia acceperunt Quib9 si deo placet hic liber
lumen portabit Dicit amor Satis habebunt facere illi
de vestro intmeto de duab9 mortibus quib9 hec aia
mortua est Sz de tercia morte qua hec aia mortua
est ad morte no intelligit q quia aliquis vivens extra
morte O pro deo istud nobis dicatis dt racio Quales
sunt illi de morte Illi sunt qui no habent in terra nec vere
cundia nec honore nec timore de aliqua re q eueniat
O amor dt racio respondeatis nostris interrogacoib9
aute qua dicatis plus quia desideriu habeo audiendi
vita huius aie Dicit Amor Illi qui vivunt sine libro hoc
est qui atinxerunt esse tales vite intelligunt eum bre
uiter absq eo q oporteat expone glosas tn aliquid
de vestris introgacoib9 exponam duo modi gencium sunt
dt amor Qui vivunt vita pfeccois p opa virtutu in af
feccione vite spus quor modor vnus est illor qui
penitus corpus suu mortificant in faciendo opa pietatis
Et habent tanta cplacencia in suis opib9 q no cognoscunt
q aliq aliud esse sit melius oper virtutu cu desiderio
in hoc pseuerando p adimtoriu oracionis plene p cib9 devo
tis in multiplicacoe bonar voluntatu semp ppter
tenore que tales habent Qr istud esse sit meli9 oib9
esse que esse possunt Tales dt amor sunt boni operarij
S3 pereunt in suo ope ppt suficiencia qua hre se estimant
in suo esse Tales dt amor reges vocat S3 hoc est

in patria in qua quilibet est strabo et male videns Sz absqz
dubio illi qui duos oculos habent eos reputant fanos Verum
est q̄ fani sunt dicit hec aia s₃ ipi nō cognoscunt Ipi asimilant̄
noctue que omīo estimat q̄ sit pulcrior aliqua auis suis
pullis Ita vobis dico dicit hec aia de hijs qui in desiderijs vi
uunt ipi enī nō estimant q̄ sit aliqd esse q̄ attingat esse
desiderij in quo ipi moriuntur et volunt morari Quia non
possunt credere q̄ esset aliqd ita bonū et ideo ipi pereunt
in via Quia sufficit eis hoc q̄ desideriū et volūtas dat
eis. Heu amor dicunt vtutes Quis nos honorabit ex
quo dicitis vos q̄ hij qui totalr̄ viuunt iuxta vestrū ɔsi
liu pereunt Si aliquis diceret de societate nra dicunt vir
tutes nos habemus eum p̄ heretico et infideli et p̄ malo
xpiano Quia nos nō possumus intellige q̄ aliqs perire
possit qui taliter facit Sz nra documenta p̄ ardore desi
derij qui verum sentimentū dat de xpo excepto tamē q̄ fir
miter credimus id q̄ vos dicitis amor verum est q̄ creditis
s₃ ad intelligendū magisteriū quia ibi latet gra diui
pastus Nos credimus dicunt vtutes s₃ nō est de officio
nro q̄ intelligimus Sufficit nobis q̄ vobis credamus
qualemcūqz intellectū habeamus qz p̄ vos facti sumus
ad famendū talibus aiabus absqz dubio dicit hec aia vir
tutibus hoc est dictū Bene vobis debet credi Et ideo
dico omībus qui audiunt hunc librū qui parui dno seruiunt
paruem retribucione et parua gagia habebit Si
militer Et virtutes hij recognouerunt audientibus
cunctis q̄ nichil intelligunt de esse p̄fectionis amoris
Ideo dico vobis dicit hec aia Qualiter docerent vtutes
suos subditos illud q̄ ignorant et nūquā sciunt Sed
qui volunt intellige et doceri quomodo illi pereunt qui serui
ut vtutibus petat hoc ab amore verum est dicit amor
ab illo qui est cognicionis magister nō ab illo qui est
filius cognicionis hic enī amor de hoc nichil scit Sz
petere hoc ab eo debet qui est genitor noticie et diui
linnis Ille enī amor scit totū p̄pt̄ plus toti in quo
pluri hec aia quiescit et moratur nec pt alibi quā
in toto demorari Nunc audistis qui sunt illi qui pereunt
et de quo et in quo et p̄ q̄ diximus ante vobis qui sunt
marcidi et mesti Quī quidē sunt serui et mercatores
et questores Sz tamē sapiencius id agunt quā faciant
illi qui pereunt O amor dicit hec aia Quia oīa facilia fa
citis. dicatis quare isti manent in virtutibus ita q̄ hij
sciunt hij qui pereunt et seruiunt eis et sentiunt et desiderant
et petunt p̄ ardore actiue operacionis spūs. et ita faciunt
hij qui pereunt sicut marcidi siue tristes vbi go id
de quo eos laudatis vltra illos qui pereunt vbi est
dicit amor hoc scz vbi esse Quia est vnū magnū bonū
ad p̄ueniendū adesse vn̄ hij qui pereunt amplius nullū
possunt hec sunt ssimi O amor diuini amoris dicit hec aia
libera Quare isti marcidi seu tristes habent ita pru
dente sensu respectu illorum qui pereunt qui tamē sunt
eiusdem vsus excepto illo solo sensu de quo et p̄pt̄ quē
tantū eos qui pereunt existimatis. p̄pt̄ hoc dicit amor
quia tenent et estimant q̄ est aliud melius esse q̄
illius melioris q̄ credunt Sz illa credulitas dat eis
ita modicā sufficienciam in suo esse q̄ se miseros re
putant et mestos seu tristes et ita est absqz dubio
ad liberorum esse statū qui nūquā se mouent et tn̄ frequen
ter p̄ feruens desideriū petunt viā ab illo qui scit
eam hoc est a domicella noticia illuīata diuina gra
et ista domicella ɔpatitur peticionibus eorum et hoc illi
sciunt qui aliqñ mestes et tristes fuerunt et docet
eos rectū iter regiū p̄ patria michil volendo et hec
est vera directio q̄lle qui sic dirigitur scit si verū
dico Et tales qui ita sunt mesti seu tristes qui mi
seros se reputant qz vere tales sunt possunt venire ad
esse liberorum de quo loquimur mediate tamē documento
istius diuinis a quo hec mesta seu tristis petit di
rectionē sue vie p̄ ceditata dicit ro et p̄ perita Ad hec dicit
spūs sanctus vtiqz tam diu et tantū quā diu faciet
interrogaciones seu petic̄ones noticie vel amoris

et quā diu curabit de aliquo q̄ esse possit nec ī amore
nec ī noticia nec in laude Quia nullus sapiens querit sine
causa Nec curat de hoc q̄ esse nō potest et ideo hoc dici pt
Ille perit qui frequenter querit ymo qui aliqd querit ex ta
one esse qualecūqz sit nō est nisi quidā ludus puerorum
in ɔparacione supīni esse michil volendi in quo liber moratur
absqz motu Quia hijs qui liber est in suo directo Stare
nō posset querere nec velle nec aliqd p̄mittere p̄ aliqua re q̄
sibi dari posset s₃ semp̄ totū dare p̄ fidelitate suadi o p̄ deo
Quid habet addandū tales aie que ita sunt anichilate
Quid q̄ deus hoc scz dicit amor Ista nō est que talis est nec mesta
nec p̄ditata ymo stans in quinto statu cū suo dilecto
vbi sibi nichil deficit et est frequenter ad sextū statū
rapta s₃ parum durat Quia illud est quedā apertura admodū
cuiusdam coruscacionis et festine clausure vbi diu nō est
possibile morari Nec ille vnquā habuit magistrum qui de hoc
sciret loqui Apertura rabida expansione illius aperture
facit aiam post suā clausurā obsui opis pace ita libera
et nobile et ita ab omibus expeditam quā diu illa pax
durat que data est in hac apertura Et qui se custodiret
post talem euecturā liber esset in quinto statu absqz lap
su in quarto quia ī ipo quarto est volūtas et in quinto nō
est Et ideo qz in quinto statu de quo liber iste loquitur nō
est aliqd de volūtate in quo aia moratur post operacionem
longe p̄pinqui subito rapientis que nos vocamus quasi
coruscacionē admodū aperture et festine clausure Nullus
credere posset dicit amor pace sup̄ pace pacis que talis aia
recipit Intelligatis ista vocabula p̄ amore auditores
huius libri illud longe p̄pinqu q̄ nos vocamus coruscacione
admodū aperture et festine clausure accipit aiam in
quinto statu et postea in sexto et quā diu durat eius opa
cio ideo est alia s₃ parum durat in hoc sexto et cito remi
titur in quintū Quid mirum dicit amor o p̄ato longa operum
quā diu durat nō est aliud quā demīracio glorie aie Nec
morari pt in aliqua creatura multū excepto solo p̄ spa
ciū vnius momenti et p̄pterea tale donū est nobile dicit amor
Quia facit suā operacionē ante quā de eo aia aliquid p̄ci
piat Sz pax dicit amor que in aia ex hoc remanet ex opera
tione mei opis qui me in a pio est ita deliciosa q̄ veritas
vocat eam pastū gloriosū Nullus pasci pt hoc pastu quia
in desiderio manet Tales aie dicit amor regeret vna priam
si esset necesse et totū absqz ipīus. Inp̄mo vixit hec
aia vita gre que gra nascitur in morte peccati postea
vixit dicit amor vita spūs que vita spūs nata est ī morte
nature Nunc viuit vita diuina que vita diuina est nata
ī morte spūs Ista aia dicit amor que viuit vita diuina est
semp̄ sine se O p̄ deo dicit racio qn̄ est ista aia sine se et qn̄
est sui ipīus et qn̄ est nulla parte sui Nec in deo nec in se
nec in suis p̄ximis s₃ in anichilacione et vn̄ eam apit
illud longe p̄pinqu appropinquacione sui opis que est ita
preciose nobiles q̄ nichil plus loqui potest de aptura
momenti glorie que generose longe p̄pinqu dat Ita
nichil plus scit aia dicere de ista p̄ciosa clausura vn̄ est
oblita p̄pt̄ anichilacionē cognicionis quā ista anichila
cio reddit sibi ipī O deus dicit hec aia qui posset ɔp̄hendere
vtilitatē momenti talis anichilacionis magnus dns esset
verum est dicit amor Si vos audistis in hijs vocabulis al
tam materia dicit aia auditoribus huius libri nō displi
ceat vobis s₃ postea loquitur de rebus p̄rams qz hoc me
facere oportet supplere volo mei p̄positi intentū nō tn̄
p̄pt̄ eos qui hic sunt s₃ p̄pt̄ eos qui hic nō sunt qui forte
adhuc essent Sz cotidie medicabit dns ne sint id ipm
Nunc ad materiā meam reuertor Racio dicit amor vos
petitis a nobis Quot mortibus oportet mori antequā
ad tale p̄ueniatur Tribus mortibus integris oportet
mori ante quā possit aia in hac vita nasci p̄ma est
mors peccati quā aia integre mori oportet ita q̄ in
ea nō remaneat nec odor nec color nec sapor alicuius
rei in lege p̄hibiti Et isti qui ita moriuntur sunt illi qui
viuunt vita gre et eis sufficit q̄ custodiunt se ab ōi
illo q̄ deus p̄hibet et q̄ possint facere q̄ deus p̄cipit O no
bilissima gens anichilata et sup̄ sublimata p̄ ɔmictiōz
diuini amoris nō vobis displiceat si aliqd tango p̄ hijs
qui pereunt quia satis cito loquitur de nro esse et in
chilominus sciunt ipi q̄ aliqñ albū et nigrū melius vi

dentur hii duo colores unus iuxta alium sed intelligatis ad
festinandum Electi convocati ad hoc summum esse quia multum
est magna via a primo statu gratie usque ad ultimum glorie quem
nobile longe propinquum dat Ego dixi dicit amor quod vos
intelligatis et quod festinetis quia sine intellectu forti et
subtili et nobilissimo vix adiutorium habet sanguinei animati
et absque ferventi bullitione et scindente ardoris desiderii
spiritus colerici adiutorium de hoc habent etiam a natura
et cum iste due complexiones sunt simul est magnum avanta
gium Quia tales ita fortiter adheret quod cito sunt ubi
se dant per vim spiritus et nature Ego de hoc facio vobis
unam interrogationem Quis est nobilior vel abyssus glorie
que animam trahit et pulcrificat pulcritudine sue nature
vel anima que tali glorie erit iuncta Nescio dicit hec anima si
vos tedet sed aliud facere non possum Excusetis me quia zeloti
pia amoris et opus caritatis quo eram impedita fecit
fieri hunc librum ad hoc ut sitis absque tardatione id ipsum admi
nus in voluntate si eam ad hoc habetis et si vos iam estis
ab omnibus expediti et sine voluntate in vita supra viri
intellectum ad minus dicatis glosas huius libri dixi dicit
amor quod septem sunt status quorum aliqui satis altioris
intellectus sunt quam alii absque comparatione Quia quantum
distat una gutta aque a toto mari tanta est distancia
a primo statu gratie usque ad secundum et ita de aliis ad invicem
comparatis Et tamen non est aliquis ita magnus status inter istos
status in quo anima non vivat in magna servitute sed quintus
status est in libertate caritatis quia est expedita ab omnibus
Et sextus est gloriosus quia apertum dulcis momenti seu
motus glorie quem nobile longe propinquum dat Non est aliud
quam quedam apparicio quam deus quod anima gustet de sua met
gloria quam sine fine habebit et ideo de sua voluntate
ei facit hanc demonstrationem in sexto Tunc demonstratio ita subi
to datur quod illa met cui datur nulla de suo dono donec
recessit habet perceptione Mirum dicit ipsa anima si perciperem ante
quam tale donum esset datum esse idipsum quod donum est per di
vinam bonitatem que sine fine illud michi dabunt Si corpus
animam dimisisset non restat aliud dicit hic anime sponsus
Ego per meum longe propinquum vobis arras transmisi sed
nullus petit Quid est illud longe propinquum nisi suas
operationes quas operatur cum ostendit gloria sua anime
quia aliud dici non potest excepto quod illud longe propinquum
est ipsa met trinitas summa sed trinitas operata est hinc
anime glorie ostensionem de hoc nescit aliquis loqui ex
cepta sola divinitate Quia anima cui se dat hoc longe
propinquum habet ita magnam noticiam de deo et de se et de omnibus
aliis quod ipsa videt in ipso deo per noticiam divinam quod lumine
illius noticie tollit sibi noticiam sui ipsius et dei et
omnium aliorum Hec est veritas dicit ista anima si deus vult ut
ipsum cognoscam tollat michi suam noticiam Quia aliter dicit hec
anima non habeo aliquam noticiam Et si vult quod me cognos
cam auferat a me noticiam mei similiter aliter nullam possum
habere mei noticiam Hec est veritas quam vos dicitis anima
dicit amor Nunc igitur dicit Racio attendite venator cum propter
eos qui perierunt ad nostram materiam Illi de quibus locu
ti sumus qui sunt mortui peccatis mortalibus et nati
in vita gratie in nullo reprehenduntur sed satis faciunt deo
de hoc quod precipit ipsi bene volunt honores et dolent cum de
spiciuntur sed custodiunt se propter posse a vana gloria et
impaciencia que adveniunt ad mortem peccati Et diligunt
divitias et dolent cum depauperantur et si sunt divi
tes dolent cum perdunt sed tamen semper custodiunt se a mor
te peccati quia nullomodo volunt diligere suas divitias
contra divinam voluntatem Et diligunt delicias et quietem
et suam complacenciam tamen custodiunt se ab omni inordina
to excessu Tales mortui sunt peccato mortali et nati
in vita gratie Tales sunt parvi in terra et minimi in celo
O domina anima dicit Racio videatis quid dicitis Nos dicere
non audemus quod aliquis parvus esset qui deum sine fine
videbit Utique dicit amor non posset describi eorum parvi
tas respectu eorum qui moriuntur morte nature et
qui vivunt vita spiritus Bene credo dicit Racio et ita faciunt
qui michi credunt sed nichil de hoc volunt facere Ipsi bene in-

dicunt Quorum non tenetur nisi velint Quia deus eis non precepit
sed solum consuluit Verum dicunt michi curialissimi dicit desiderium
ipsi sunt incuriales et non recordantur quod non suffecit domino Ihesu
Christo aliquid quod fecerit pro ipsis nisi faceret totum illud quod eius
humanitas portare potuit usque ad mortem O dulcissime domine
Ihesu Christe non curetis tales enim ita se ipsos ipsis sunt Quorum ipsi
obliti sunt bene propter ruditatem suam in qua contentantur Absque
dubio dicit amor ista est magna rusticitas hoc est proprium
recte hominum mercatorum qui in mundo rustici vocantur quia vere
rustici sunt Absit enim quod homo nobilis sciat se de mercatione
intromittere nec esse per se ipso Tamen dicam vobis dicit hec anima
in quo quietor in talibus in hoc quod sunt positi extra curiam
meorum secretorum sicut esset unus rusticus in curia nobi
lium ubi nullus potest esse nisi sit generosus ad minus in cu
ria regis Et in hoc quietor dicit hec anima quia ita sunt ipsi
extra curiam meorum secretorum ubi alii sunt vocati qui nun
quam obliviscentur operum vestre dulcis curialitatis hoc
est despectus et penurias et tormenta intollerabilia que
sustinuistis pro nobis Isti numquam oblivioni tradent dona
vestre sufferencie ymo erunt eis semper speculum et exem
plar Talibus dicit amor sunt semper omnia necessaria parata quia
Christus hoc eis in euangelio repromisit Isti dicit amor salvantur
multo curialius quam ceteri supradicti Et nichilominus dicit
amor adhuc sunt ipsi parvi et ita quod vix primi dici possent
respectu magnitudinis illorum qui mortui sunt vite spiritus Hanc
vitam non gustat aliquis nisi sit mortuus hac morte Ista
dicit amor habet florem amoris deitatis Nullum medium est inter
illas et divinitatem nec aliud medium volunt Tales anime non
possunt pati in eorum aliquis humanam amoris nec velle sen
timentorum divinorum propter puritatem divinam amore que ista anima habet
ad amorem hec sola congeries amoris dat sibi per fundationem
et cumulationem ac attingentiam bullitoris amoris iuxta
testimonium ipsius met amoris hoc est verum dicit amor
Iste amor de quo loquimur est unio amoris et ignis ac
census qui ardet absque suflante O Racio dicit amor nunc
aliquid audistis de istis tribus motibus a quibus ad illas
tres vitas pervenitur Nunc dicam vobis Quis est qui sedet
supra montem et super ventos et pluvias Ille qui non habet
nec in terra verecundiam nec honorem nec timorem propter aliquid
quod ei eveniat Tales dicit amor sunt securi quia porte eorum
sunt aperte et tamen nullus potest eis nocere O pro deo
amor dicit Racio hoc dicatis nobis Quid erit de verecun
dia que est pulcrior filia quam humanitas habuit et
timor similiter qui fecit hunc dominum pulcram penitenciam Et ego
met dicit Racio que numquam dormivi dum de me indigeret O cor
dicit Racio Erimus propterea omnino extra eius hospicium posite quia
ascendit ad talem dominum Non dicit amor sed remanebitis omnes
tres de sua familia sed hoc erit in ianuis Vos tres habe
bit ianitrices Ita quod si aliquid amori contrarium vio
lenter eius vellet intrare hospicium quelibet vestrum
reclamet Nec in aliquo alio usu nisi solum in hoc puncto
ostendatis vos ibi esse ianitrices ne vobis confusio fiat
Quia in nullo alio puncto audiemini nisi in isto Si est
possibile quod ita esset fessa quod de hoc indigeret Talis cre
atura melius est vestita divina vita de qua loquimur
quam proprio suo spiritu vestiatur qui positus fuit in suo corpore
in puncto creationis Et corpus etiam est melius indu
tum spiritu quam spiritus corpore quia grossicies corporis est a te
nuata et quasi amota propter propria divina ita quod talis anima
melius est in dulci contrata non cognita ubi amat
quam in proprio corpore cui dat vitam et talem proprietatem habet li
bertas amoris O dulcissime amor dicit scientia parvula
cito enim veniet ad finem dicit ista anima de quo magnum gau
dium erit Tamen dicit Racio dicatis michi de quo estis vos ma
gis attenuata Amor dicit hec anima per me dicet de hoc dicit
amor quod accepit licenciam a vobis et ab operibus virtutum
Quia tam diu fuit hec anima in mantellata vero amore
quam diu lectorem accepit in vestra scola per desiderium operationis
virtutum Nunc igitur ita est sublimata et ita profunde
ad divinam intravit lectionem quod modo legere incipit
ubi finem vestrum habetis Sed tamen ista lectio non est
in scripto posita digito humano sed a spiritu sancto qui miro
modo hanc scribit lectionem et anima est preciosum perga
menum Ibi tenetur divina scola ore clauso quia sensus
humanus hoc exprimere nobis non potest O amor dicit Racio

dicatis nobis adhuc aliquid de patria ubi hec dna moratur
Ipse est qui est ubi hec aia est de se ipse per se absque hoc q aliquid
ab aliquo accipiat nisi solu a se ipo Est igitur hec aia
dicit amor in illo de illo et propter illu non accipiens aliquid ab a
liquo nisi solu ab illo Ergo ipa est in deo pre dicit veritas
Quia credimus q non sit aliqua psona in trinitate que non
accipit ab alia psona excepta sola psona patris hoc e
vitas Quia deus pr lz divinam potenciam de se ipo nichil
accipiens ab alio Id ipm ecia q lz exafluencia divine
oipotencie sue comitat filio Et filius id q est accipit a pre
Ita q filius a pre generatur et nascitur et est equalis pri
Et q a pre et filio procedit sps scus una in trinitate psona
est non natus vel genitus sz procedens Quia alio modo ema
nat filius a pre alio modo spus a pre et filio hec aia dicit
amor Est remissa et inbibita et liquefacta et unita et conjunc
ta in altissima trinitate Ideo velle non pt nisi solu di
vina voluntate per divinam operacione tocius trinitatis
et quidam rapidu coruscans lumine ipam aprehendit et a
proximat et reapproximat magno ope et dicit sic O prauissia
gens rudis et inabilis dicit ipa quibus loquimur dicit ro omnibus
dicit ipa qui de vro consilio vivunt qui sunt ita bestiales
ut azini Et oportet me propter eorum ruditate abscondere
propriu meu linguagiu seu dissimulare Quod didici in secretis
curie secretarie dulcis patrie ubi curialitas est lex e
amor mensura et bonitas e pastus Cuius dulcedo me a
trahit cuius pulchritudo me delectat cuius bonitas me
reficit Quid igitur miru si vivo in pace O predo dulcis
sine flos absque macula Quid vobis de uro usu videtur
Michi videtur ait hec aia quida labor occupacione
plenus in quo tamen et de quo panis pt lucrari et victus
cotidianus labore multo tamen mediante in hac occupacione
qua Jhesus exaltavit suo proprio cruore videns bestiali
tate eorum qui in isto Quibus utique aliqua certitudo
necessaria erat et ideo quia nolebat eos perdere de se ipo
met eos certificavit per sua morte et propter suum euangelium
et suas scripturas in quibus et per que gentes labores di
rigunt Et ubi et in quo quibus vos dirigis dulcis aia mea
dicit ro que nichil laboratis in occupacione nisi per fide vm
hec dona habetis non utique dicit hec aia de hoc sum expe
dita alibi est melius meum q ita habeo q dictu est
q vix possit possit spacio asignari terminus illius mei
melioris solus est in deo qui tempe non mensuratur
Sz ego tempus habeo ad atinge du meu de ipo Meu enim
est q sum in meo nichillo plantata Nunc igitur ro petitis
a nobis ubi nos dirigimur in illo et per illu solu Qui est ita
fortis q nunquam mori pt Cuius doctrina non est scripta nec
per exempla quia dono illius non pt forma dari Ipse abmi
cio scit q credere ei hoc et absque testimonio Est ne maior
rusticitas quam velle hre testimoniu a baculo Non in vi
detur ex quo amor est istud satis mi est testimonium
si volo plus quo ei non credo O dna aia dicit ro vos habe
tis duas leges nram et vestra Nostra ad credendu
vram vero ad amandu ideo dicitis q multis vocare per me
nutritos bestias et asinos Tales dicit hec aia quos
azinos voco querunt dm in creaturis oracionis in templis
in paradiso creata in verbis hominum et in scripturis Et certe
dicit hec aia adhuc in talibus non est beniamyn natus quia
i ozti rachel adhuc vivit et tamen ~~mortuo~~ beniamyn opor
tet mori rachele Satis videtur q tales qui eu que
runt per montes et valles teneant et credant q dns sit
subiectus suis sacramentis et suis operibus heu qt ma
la habent ad hoc dicit pietas et habebunt dicit aia quam
diu hunc usu habebunt Sz illi habent bonum tempus
et utile qui non adorant dm tantu in templis manufac
tis sz in omni loco per unitate divine voluntatis O venerata
aia dicit ro prodeo dicatis nobis ubi eu queritis et ubi eu
invenitis Ego eu invenio ubique invenio eu ubi est
Ipse est enim una deitas unus solus deus in tribus personis
Iste deus est ubique totus et ibi dicit ipa eu invenio O
dulcis dna nra dicit ro dicatis nobis quos vos estis que ita
loquimini nobis Ego sum dicit hec aia gra dei id q sum
Ergo id sum solu et nichil aliud q deus est in me et deus

in id ipm et nullus est nisi deus et ideo non invenio nisi dm
ubicumque intrem Ista aia diligit in unitate hoc est in divi
nitate et ideo omne opus trinitatis est in ipa completum
hoc est vitas dicit amor Quia omnes alii abscondent se ob
defectu et tarditatem in noticie propter peccatu ade preter istos
nudos ablitos qui nichil habent quod abscondant O deus
dicit hec aia quam longe est patria eorum qui perierunt et tristes
sunt a patria libertatis et complete pacis in qua stantes
moratur hoc est vitas dicit amor dicam eis unu verbu
Cum divina trinitas creavit angelos sola curialitate sue
bonitatis illi qui reprobi fuerunt sua perversa electione
concordaverunt male voluntati luciferi qui volebat hre
de se q ei nullo modo hre licebat Et statim q illud volu
erunt sua perversa voluntate ipi amiserunt esse bonitatis
et ideo sunt in inferno sine bono esse et absque omni spe divine
visionis rehabende Et hanc beatam visionem eis abstulit
propria eorum voluntas Quam utique habuissent si suam propriam de
dissent voluntatem quam sibi retinuerunt Nunc videatis
ad quem finem propter hoc devenerunt heu heu dicit vitas Qua
re tantu amatis voluntatem ex quo per voluntatem facta
est tanta perdicio dicam vobis dicit amor Quare ami habent
voluntatem Quia adhoc vivunt vita spus sui et quia se ipaz
lz in tali vita ideo est ibi voluntas O deus dicit ro dicatis
michi Quare vos fuistis tantu dilectus ab ista aia a prin
cipio huius libri ex quo vos dicitis q propter hoc habent volu
tatem hii qui tristes sunt Quia vivunt adhuc vita spus
Et tamen vos ita frequenter noiastis eam ita parvo
nomine sicut est nomen aie q est minus nomen q nomen
spus Scitatis dicit amor q istud est bn interrogatu Quia
bn intelligendo omnes qui vivunt vita gre mediante perfec
ta observancia mandatorum et in hoc et de hoc sunt contenti
habent vere nomen aie propter vita gre qua vivunt Quia
omnes yerarchie celestes non vocantur eode noie si ipe no
minentur et tamen omnes sunt angeli vn angeli inferio
ris ordinis non dicuntur seraphyn sz angeli solu sz seraphyn
utrumque nomen habent Intelligatis non dicendo q est hoc
dicitis Ita dico vobis illi qui servant mandata et in hoc
sunt contenti vocantur noie aie et non noie spus propriu
nomen eorum est nomen aie Quia tales sunt adhuc longe
a vita spus Et quando est aia tota spus quando corpus est totu
mortificatum et voluntas delectatur in verecundia paupertatis
et tribulacionibus Tunc est homo totus spiritualis Et tales
spirituales creature habent pacem in consciencia per unitatem
in affectu et intellectu in rone O prodeo dicit ro amor
dicatis nobis Quare oportet spem mori ante q volu
tate perdat propter hoc quia spus est plenus spiritualibus volu
tatibus nec usque tunc perfecte est spus mortuus usque quo
perdiderit omnio sentimentu sui amoris et voluntas sit
mortua que sibi dabat vitam et in ista perdicione
est velle perfecte completu in sufficiencia divine complacencie
Et in tali morte nascitur sup excellens vita que semper
est libera vel gloiosa O predo amor divine dicit vitas osten
datis nobis una perfectam in isto esse libenter dicit amor
Quamquam non petitur a nobis Quare ista aiam tam parvo
noie noiamus sicut est nomen aie quia propter vram ru
ditate tociens ipam per suum cognomen noiam Sz suu propriu
nomen est valde mirabile et nobile Ipsa enim vocatur
pura celestialis et sponsa pacis Quia sedet in fundo
vallis vn videt cacumine montis et vn videt monte
cacuminis Nullu inter mediu pt illud intervenire et
ibi ponit sapiens perfectivo suum thesaurum hoc est dona di
vini amoris unitatis et ista unitas dat sibi pacem
et pastu sublime et inabile glorie patrie ubi suus mo
ratur dilectus suus longevus non potest ad amplius
pati nisi solu vita gloiosa hic est pastus dicit amor
mee electe sponse propterea ipa est Quia Na marthia
est nimis impedita ideo nichil de hoc scit Sua impedi
mentu turbat eam et ideo longe est a tali vita O per
amore dicit intellectus vos qui aliquid habetis abscon
dendu quid in hoc intelligitis Nos intendimus di
cunt ipi Quod quando xpus transfiguravit se in monte tha
bor ibi non fuerunt nisi tres de suis discipulis et
illis dixit q nichil dicerent de visione nisi resurgeret
a mortuis hoc est bn dictu dicit aia libera suis nate
qui propter hoc se abscondunt Vos dedistis in baculum

cu quo vos vincu̅ ꝯ pectora quodo intelect9 vr̅ est bestia
lis vos accipitis palea̅ et dimititis granu̅ et Ego vobis
dico q̅ qn xp̅s trāffiguratꝰ est cora̅ discipulis suis trib9
ipe fecit hoc ut intelligatis ꝗ pauci vident claritate̅ sue
trāffiguracois ꝛ q̅ hoc no̅ ostendit nisi suis specialibus
amicis et ꝑpt̅ hoc fuerunt tres ꝛ superius i̅ monte Quia
nullus pt̅ videre diu̅a donec atedict⁹ omi re temporali
hoc est de minori qua̅ sit deus dico ego vobis quare dixit
q̅ nulli diceret donec a mortuis resurget ꝑpt̅ hoc utiqꝫ
Quia michil potestis loqui de diuinis secretis donec simil̅r
sitis resussitati hoc est q̅ inde vana gloria habe̅ no̅ pos
setis ꝫꝫ tn̅ certifico vos dt̅ ista aia Quin ꝫꝫ q̅ abscodat
ꝫꝫ q̅ ostendat ꝫ qui no̅ ꝫꝫ q̅ abscodat no̅ ꝫꝫ q̅ ostendat
ꝯ ꝑdeo videatis penite̅ peccatrice quale̅ vercundia habuit
ipa si xp̅us sibi dixit q̅ meliore parte̅ elegerat et ma
gis securā ꝛ que dt̅ suus dilectus no̅ aufferet̅ immo
Nec de hoc simil̅r q̅ pctā eius sciebat̅ a toto populo dice
te euangelio q̅ xp̅us ab ea septe̅ demonia eiecit ipa no̅
habuit vercundia̅ de aliquo nisi de illo que̅ ofenderat q̅
erat ab eo filocapta ꝛ accessa ideo no̅ habebat un̅ de alio
curaret qua̅ de illo Quale̅ vercundia habebat Sts pe
trus quia de9 suscitabat adeius umbra̅ mortuos post
qua̅ eum ter negauerat Quale̅ vercundia a gloria ha
buit Johannes euangelista si de9 ꝑ eu̅ fecit scribi apoca
lipsim p9 qua̅ fugerat de loco in quo xp̅s captus erat De
nec ait hec aia q̅ deꝰ no̅ habuit vercundia̅ nec honore̅
nec volūtate illa abscondendi Quid ad eos ꝑtinebat de
hoc q̅ faciebat ꝑ eos deus Et ꝑdeo dt̅ hec aia ex quo de9
eis hoc fecit non est adhuc ipe qui tuc erat hoc faciens
no̅ potuit extuc t̅ minim donis sue bonitatis hic no̅ cessat
in aliquo qui nec nuc quide̅ in donando magna dona que
alijs donauit Et ecia illud q̅ magnā datu̅ fuit nec est
expressu̅ aut corde ꝑceptu̅ si solu̅ vellet ꝛ sciret hoies
disponere ad digne recipiendu̅ intelligatis ꝑ amorem
Quia amor tantu̅ ꝫꝫ ad dandu̅ ut nullu̅ fine̅ ponat
in dando Ipe facit de duob9 unu̅ i momento unu̅ tame̅
michi dicere placet dt̅ hec aia no̅ ꝑpt̅ illos qui sut sta
tes illi eni no̅ indiget ꝫ ꝑpt̅ illos qui no̅ sut states qui
adhuc erut illi eni indiget q̅ sunt sup custodia sua
ut si amor aliq̅ ab eis petat de hijs que ipis acomoda
uit q̅ nulla racone illud abscondat quacuqꝫ hora
illud fiat nec ꝑ quacuqꝫ v̅tute ab amore ad hoc eis
trasmissa ad illud petendu̅ Quia v̅tutes portat loco
nuncij volūtate̅ amoris ꝑ lr̅as a suo dno̅ sigillatas
sicut faciut angeli tercie ierarchie Et sciat oms
illi ad quos amor suos nuncios mitit ꝗ si abscoderit
in illo puncto quo amor ad eos mitit unqua̅ postea
pace̅ cu̅ summo qui nunciu̅ misit facient qn repheda
tur ꝛ turbent ꝛ semet ipos impediat ꝑpt̅ defectu̅
seu culpa̅ difidencie seu infidelitatis Quia amor
dt̅ q̅ in necessitate magna cognoscit amicus Respo
deatis in dt̅ amor Si amic9 no̅ iuuat i puncto necessita
tis qn obsecro iuuabit Et si recordor dt̅ amor Quid
miru̅ oportet me ꝑnare die iusticie et redde̅ unicui
qꝫ q̅ suu̅ est Nuc intelligatis dt̅ amor glosa̅ huius
libri Quia tantu̅ valet res quātu̅ apreciat⁹ et
quātu̅ ea quis indiget et michil plus Et qn volui
dt̅ amor ꝛ michi placuit Et ego de vobis indigui voleba̅
et vos negastis m̅ q̅ voleba̅ ꝑ tot nuncios Nullus scit
nisi ego solus dt̅ amor quia si thronos ad vos purgandu̅
et ornandu̅ Et cherubin ad vos illuminandu̅ ꝛ seraphyn
ad inflamandu̅ ꝑ omnes istos nuncios dt̅ amor requi
siui Qui vobis mea̅ notificaba̅t volūtate ꝛ esse̅ in
quo vos voleba̅ ꝛ vos semp michil Et qn vidi hec
dt̅ amor dimisi vos in vestra cecitate Et q̅ no̅
obedistis meis nuncijs et virtutib9 qn volui me
diātib9 talib9 nuncijs deliberare vr̅a corpora et
libertati reddere spūs vr̅os Et ideo dt̅ amor quia
no̅ obedistis qn vos vocaui ꝑ subtiles v̅tutes quas
ad vos destinaui ꝛ ꝑ meos angelos ꝑ quos vos exci
taui No̅ possu̅ vobis dare libertate̅ qua̅ in ꝑna
ui q̅ iusticia hec facē no̅ potest ꝫꝫ si vos obedi
setis nuncijs qn vobis madaui de iure habuissetis *

libertate̅ qua̅ michi ꝑuaui ꝯ aia dt̅ Amor quodo estis impedi
ta de vobis Ver est dt̅ hec aia Corpus meu̅ est debile et
aia mea timida Quia frequenter oportet me solicitari velim
nolim de hijs duab9 naturis de quib9 liberi no̅ solicitant̅
nec solicitari possut ꝯ aia atediata et fessa dt̅ amor
Quot mala habetis cu̅ paruo lucro et totu̅ hoc est q̅
no̅ obedistis monitis ꝑsimis quib9 vos argui in flore vr̅e
iuuentutis et vos semp michil volebatis face̅ ymo sep
repellebatis peticiones meas quas vobis ꝯtinue no
tificabam ꝑ tam nobiles nuncios quales nuc audisti
Et q̅ hoc non fecisti ideo manes in hoc q̅ audisti cu̅ temet
ipa dixit ita q̅ amor ꝗ illi quos argui ꝑ intencione
ꝯsciam eoꝝ et monui obedire ꝑfectioni virtutu̅ ꝛ michil
fecerut manebut usqꝫ ad mortem impediti de se ipis Nul
lus hoc atendat de se ipo dico nec aia nec corpe non
utiqꝫ ex quo rigor et stimulus cogens ꝯsciencie interioris
hoc no̅ dat impossibile est ad hoc reuerti Quia q̅ q̅
fit cu̅ semet ipo totu̅ est impedimentu̅ sui ipius hec
sicut illi qui acceptat opari cu̅ se ipis absqꝫ rigore
seu ardore stimuli interioris Et ideo dico ego ait hec
aia libera Omib9 qui viuut in studio ꝑfeccionis vite
q̅ sint sup sua custodia et no̅ abscodat seu remaneat
illa que petit ardor desiderij volūtatis spūs ita cave
sicut habet atinge̅ illud q̅ est melius post ista vita
que vocat̅ vita tristis ꝛ vita spūs ex quo opacio ibi e
duit petit Quia stantes no̅ intromittut se ad hoc co
q̅ no̅ est in eis tantu̅ devacuo in quo recape posset so
licitudine aut memoria alicui9 rei Et tn̅ dt̅ amor pie
tas ꝛ curialitas no̅ est extra talem aiam qn tepus
et locus id requirit Justu̅ est dt̅ ipa ita fuit in xp̅o
ꝑ quē rehabeo vita̅ Na̅ licet eius dulcis aia esset
glorificata ab infancia in statis sue creacionis co
ipo q̅ fuit unita corpi mortali et diuine nature i ꝑso
na filij tame̅ semp in ea fuit pietas et curialitas
et qui ve̅ curialis esset no̅ diliget nisi id q̅ deberet
Nunqua̅ dilexit humanitate̅ filij dei qui dilexit tepo
ralitate̅ Nunqua̅ diu dilexit qui aliquid teporaliter
amauit Illi qui ve̅ diligut deitate̅ ꝑ raꝝ senciut hu
manitate̅ ꝯ deus dt̅ ro̅ Quia fortes sut tales aie in
babtista Johane apparet fuit ipe unqꝫ debilis dt̅ aor
aut impeditus de se ipo Certe no̅ dt̅ hec aia amor no̅
destruit ꝫ ꝯstruit omi tempe eos qui in eo ꝯfidut Ex
ergo dt̅ racio Certa̅ allegacione et vera̅ ꝯcordācia̅
volendi solu̅ modo diuinam ordinacōꝫ Ista que talis est
aia est ꝑfecte nobilis et libera ex suis quatuor latibus
Quia quatuor latera requirut̅ in nobili hoie aute̅ qua̅
possit generos9 vocari Et ita est spualr̅ loquendo ꝑm
igit̅ latus a quo ista aia est nobilis et libera est
q̅ rephendat̅ ꝯsciencia si no̅ opat̅ opa v̅tutu̅ ꝯ
ꝑdeo intelligatis qui auditis si potestis Quodo poss
habe̅ amor usu̅ suu̅ in oibus opibus v̅tutu̅ eu̅ oporte
at opus cessare qn amor suu̅ ꝑmu̅ ꝫꝫ usu̅ Secūdu̅
latus est quia no̅ ꝫꝫ ꝑpriam volūtate̅ ita paꝝ sicut ha
bent mortui in sepulcris sola excepta diuina volūtate
Tercium latus est Quia pro certo tenet ꝛ intime sentit ꝗ
nunqua̅ fuit aut erit peior ea nec melius amata ipa
sedm̅ q̅ ipa est no̅ intelligatis male Quartu̅ latus
est ꝗ firmiter tenet q̅ ita paꝝ q̅ sicut esse potest
q̅ deus aliq̅ velle posset nisi bonitate̅ ita ipa michil
pt̅ velle nisi diuinam eius volūtatē Quia ipe ꝑ suu̅ amore̅
eam in tali amore mutauit et suo velle ipam in tali
velle mutauit ita q̅ ea ipa ꝑdidit ꝑpu̅ suu̅ nomen
in illo in quo ipa est resoluta et liquefacta sicut facit
unu̅ flumē q̅ venit de mari ꝛ nominatur suo ꝑpo nomie
et qn reintrat in mare ꝑdit illud nome̅ ꝛ suu̅ ꝑpriu̅
cursu̅ Dico ait amor q̅ talis aia que ita est libera
a quatuor latib9 suis postea ascendit in sumitate ꝯ
amor dt̅ ro̅ est adhuc aliquis altior Ita dt̅ amor
Qui est suus magis ꝑpinquus Quia qn ipa est ita
libera ex quatuor laterib9 ꝛ nobilis ex oibus suis ramis
qui de ea descendut Nullus rusticus ꝑ matrimonio
ibi reciperetur Tuc ait amor ipa ex hoc cadit in
quada̅ stupefactione que vocat̅ michil cogitare
de quoda̅ longe ꝑpinquo de ꝑpe qui est suus magis
ꝑpinquus Tuc talis aia dt̅ amor viuit no̅ solu̅
vita gr̅e aut vita spūs ymo vita diuina libe̅ no

gloiose quia no dn est gloificata sed diuine qui de9 in illo
pu̅ctu de se eam satisficauit qr illud nullu̅ bonitatis g̅nu
potest intrare Intelligatis sane qua diu est in illo pu̅c
tu deus det nobis ibi semp esse q̅stud dico ꝓpt̅ aias stas
ꝓpt̅ quas amor fecit huc lib̅ȝ fieri Vos alij qui hoc
no estis nec fuistis nec eritis in vanu laboratis si huc
velitis intellige̅ Non gustat qui hoc no est vel in deo si
ne esse vel de9 in eo in esse Intelligatis glosa Sȝ qui nu
trit gustat et saporat quia frequter dr̅ male nutrit
qui no saporat Et certe bn̅ dictu est dt̅ ro Impedita
dt ista stupefacta ꝑ nichil cogitac̅ ꝑ illud longe ꝓpinqu
de ꝓpe q̄ ipam in pace delectat Ve dt̅ ipa nec ruditate
nec inpedimetu eius nullus dre posset in suis discipu
lis appareret vnus asinus nichil facet qui nollet audie
Sȝ deus bn̅ custodiuit dt̅ ista aia a talib9 discipulis
In q̅silio coȝ nuqua̅ me detenebu̅t Nec doct̅na coȝ apli9
volo audire qr nimis diu ibi stetit Et quatuucuqȝ boni
esset tame ibi no erat nec meu melius licet hoc ipi
nesciat Quia paruus sensus no pt̅ apreciare rem
digni valoris nec intellige̅ aliquid cuius ro no est ma
gistra Et ideo dico ego dt̅ hec aia Quoȝ coȝ ruditatem
amplius nolo audire Michi nuqua dicet no em am
plius possu̅ eos pati non habeo vnde deus face̅ bn̅ de hoc
qui de me de sua opera facit No debeo ei aliq̄ opus ex quo ipe
met opatur et si ponere aliq̄ de meo destrueret opus
suu Et tame voluit discipuli ronis in tale redui̅te paup
tate si q̅silio coȝ credere ꝙpi ꝑdut tempus suu hoc em
est inpossibile tn̅ de coȝ intentione excuso eos Ista
aia dt̅ ro est libera ymo sup libera et in stipite ꝛ in sar
culo ꝛ in oibus suis ramis ꝛ in oibus ramoȝ fructibus
hec bn̅ suu locu libertatis ꝑmisse Quelibet latus bn̅ sua
plena ꝑuitate Ipa nulli respondet nec velit nisi sit de
genere suo Quia nobilis ho no dignaret respo̅dere
viro rustico si ipm appellaret de campo et ideo no inve
nit talis aia qui ipam appellet Inimici nuqua amplius
habet ab ea responsu Iustu est ait hec aia ex quo em dn̅i
credidi in oportet q̄ curet de me qr sua bonitas ꝑdere
no pt̅ Ista est excoriata ꝑ mortalitate et q̅busta ꝑ ar
dorem ignis caritatis ꝛ puluis eius piectus ymo dat9
in pelagus ꝑ nichillu̅ voluntatis ideo est generose no
bilis in ꝓspitate et alte nobilis i aduersitate ꝛ excele
ter nobilis in omi loco qualiscuqȝ sit Ista que talis e
no querit diu ꝓ penitecia nec ꝑ aliq̄ crt̅e sacrametu
nec ꝑ meditacoes nec ꝑ verba nec ꝑ opa nec ꝑ creatu
ram aliqua supiore nec ꝑ iusticia nec ꝑ diuinam miam
nec ꝑ diuinu amore nec ꝑ diuinam laude. Heu heu dt̅ raco
Quid dt̅ ista creatura modo est ad totu occidendu q̄
dicet mei nutriti Nescia eis quid dice̅ nec aliq̄ respo
dere ad ista excusandu Quid mirȝ dt̅ hec aia Tales
em sut pedes habentes sine via ꝛ manus sine ope et
os sine loquela ꝛ oculos sine lu̅ie ꝛ aures sine auditu
et ronem sine rone ꝛ corpus sine vita ꝛ cor sine inte
lectu Quatu ad istud esse ꝓpt̅ hoc mirit ꝛ sup mira
tur de tali mirabili ꝛ ve sut mirabilia dt̅ amor Quia
minus sut apria remoti vbi talis vsus habet ad sub
pria no mirat de hoc in quib9 deus viuit No vtiqȝ dt̅
aia libera hoc est vnus puctus rusticitatis Et dica
vobis quo̅ Si vnus rex dat alicui suoȝ suoȝ vnu̅
magnu donu de quo dictus familiaris possit semp ditari
absqȝ eo q̄ amplius no suat alicui Quare miraret
aliquis sapiens de hoc In hoc em q̄ miraret vitupera
ret rege ꝛ donu eius ꝛ ditatu illo dono Et dica vo
bis dt̅ curialitas quare est hoc Quia vn9 sapiens ho
nuqua miraret qn̅ quis facit illud q̄ ad se faciedu
spectat seu ꝑtinet ymo istud laudat apciat ꝛ amat
et si de hoc miraret ostendet q̄ illud factu modo
debito factu no esset Sȝ cor rude et parȝ sapiens qui
ꝓpt̅ defectu sensus nescit quid est honor a curialitas
seu doni nobilis dni de hoc multu mirat de se em
bn̅ de quo miret ait vitas Q̄ pdeo dt̅ nobilitas ve
ritatis aie libere Quare miraret aliquis qui bn̅

sensu Si g° magna dico ꝛ noua et si habeo poia ꝛ in oib9
et de omib9 meam plena̅ satiffactone amicus me9 magn9
est qui michi magnu donu dat et totu nouu ideo michi
nouu donu dat et est plenus et q̅summat9 in habundatia
omi bonoȝ de se ipo Et ego su plena et q̅summata et habu̅
danter repleta habu̅datia deliciaȝ expansse sue bonita
tis diuie absqȝ eo q̄ queratur cu labore ꝛ briga in hijs
discrecoib9 quas iste liber describit Ipe est dicit hec aia
et istud in q̅plet absqȝ omi defectu Iustu est dt̅ pura curia
litas ad amatem ꝑtinet ex quo bn̅ sua dilecta penit9 q̅sua
re sua bonitate Turbata est martha pace bn̅ maria lau
data est martha ꝗ magis maria dilecta e marta ꝗ multo
plus maria Quia aia no bn̅ nisi vnu solu spm in se hoc est vnu
solu intentu qui sibi dat pace et martha bn̅ plures ide̅
frequeter amitit pacem Et ideo aia libera no potest
h̅re nisi vnu solu intentu Talis aia frequter est vbi
no est et frequeter audit q̄ no audit ꝛ frequter sentit
q̄ no sentit et videt frequter q̄ no videt Teneo in quit
ipa qr meus est no diuita ipm Ipe est in mea volutate
accidat q̄ pt̅ et ipe semp meu Ergo magn9 defectus eet
si diffidere de aliquo Ista aia dt̅ amor est dna virtutu
filia deitatis soror sapie et sponssa amoris vtiqȝ Sȝ i°
videtur ronis mirabile linguagiu hoc no est miru quia
multo tempore no erit Sȝ ego fui dt̅ aia hec sum et ero
semp absqȝ defectu qr amor no bn̅ i̅iciu nec q̅phensioȝ
nec fine et ego no sum aliq̄ quam amor Quo̅ g° ꝑ dta
h̅rem hoc esse no potest Heu dt̅ racio quo̅ quis talia
dice̅ audet ego audire no audeo deficio ve dna aia audi
endo vos cor michi deficit O dt̅ hec aia quare no fuit
diu ista mors quia usqȝ tuc no possu libere tenere
mea hereditate et id q̄ meu est et erit q̄ scȝ amor vos
vulneravit ad mortem Ergo dica dicit amor id ipa
q̄ dicet sicut et in oibus viuens Ipa peteret a vobis
dilecta nra dt̅ amor huic aie que est amor et nichil
aliud quam amor Ex tuc q̄ amor sua bonitate diuia ra
tione et eius opera sub suis pedibus habuit ad mor
tem irremediabilit vulnerata Nuc mortua e racio
dica tn̅ dt̅ amor id q̄ racio peteret si esset viues Ipa
peteret dt̅ aor Que est mat sua et aliaȝ virtutu
germanaȝ suaȝ ꝛ si ipe sut matres alicui9 Ista dicat
amor omes v̅tutes sut matres Que est ꝑ avia hui9
sactitatis scit aliquis de tanta progenie loqui No dt̅
amor ille Qui scit nichil de hoc scit ad smone exp̅me
du hoc est veȝ dt̅ aia ꝗ ante meciar quam veȝ dica
Ista humilitas que est avia et matri eius filia diuie
maiestatis et nascit de diuinitate Diuinitas est huius
mater et pro avia suoȝ ramoȝ Quoȝ g̅mia sic co
piose fructificat Nos de hoc tacem9 loqui em de hoc to
tu destruit Ista dedit stipite et fructu suoȝ g̅minu
ꝓpt̅ hoc iacet ꝓpe pacem illius longe ꝓpinqui qui ab oi
ope eam expediuit loqui recitit in tus cogitac ut sibi
facet vmbra Illud longe ꝓpinqu ipam expediuit in
chilo io sibi vmbra facit Ista est ab omi s̅uitute in
nimus qr venit de libertate Qui suit no est liber qui
sentit no est [illegible] Qui desiderat mult qui vult me
dicat qui me dicat defectu bn̅ diuie sufficiecie Sȝ illi
qui fideles sut illi sut puenti diuia v̅tute et amore
annichilati et penitus ab amore depdati ad sustine
du decreto tormeta coia ita magna sicut de9 magn9
est in bonitate Nuq̄ pure dilexit aia que de hoc du
bitat Ista aia totu dedit ꝑ libtate nobilitas opeis
trinitatis In qua trinitate ista plantat ita inde
sua volutatem q̄ no potest pecca̅e nisi se explantet
Ipa no bn̅ de quo peccet quia sine volutate nullus
potest peccare No h̅ g° peccadi piculu solu diuitat
volutate sua ubi ipam platauit hoc est in illo qui
sibi ea dederat libere sua bonitate ꝛ eam retrah̅e
nolebat ꝑ q̅punctione amoris sue dillecte nude et
libe̅ sine omi spe aut respectu remunacois ex par
te ipius aie ꝗ solu ꝓpt̅ ipm et hoc ꝓpt̅ duo qr vȝ
valet et vult illud usqȝ tuc no habuit ipa cumula
ta pace ꝛ assidua Quoȝ fuit suo velle pure et penit9
denudata Ista q̄ talis est q̅tinue ebrio assimulat
Ebrius em in nullo curat de aliquo q̄ sibi accidit

quatr cuqz gtingat ita paz q sibi michil euemiret et si
in aliquo curat aut adiutat no est bn ebrius Jta si ista
aia lz dequo velit no est bn platata adhuc de facili ca
dere pt et si inuadat ab aduersitatib9 vel psperitatib9 no
est etia tota qz no est nulla exquo lz vnde et dequo velit
Adhuc tame volo dice dt amor oibus qui requisiti sut
a desiderio sui interioris homis in opibus pfectionis pstu
dii vonis velint nolint Et si vellent esse id q possent
ipi puenirct ad esse seu ad statu dequo loqmin et es
sent adhec dni sui spoz z celi z tre Et quodo dni dt vo
hoc nescit aliquis dice dt aia libera que tenet totum
sine corde et totu lz corde et si coz sentit hoc no est ipa
dixi dt amor Et si gpleret peticione sui interioris
si tame talis peticio fiat qz aliter no dico et si totu vel
le sui extrinsecus p interiori vita spus adhuc veniret
ad dominu O pdeo dt spus qui hec querit in via tristi siue
mesta dicatis quodo hec nescit dicere aliq dt aia libera
excepto illo solo qui talis est in creatura sua bonitate pt
creatura tame tantu vobis bn dica dt hec aia libea q
requirat antequa adce hoc puemat Optet em pfec
te gplere gtrariu sue volutatis in pascendo vtutes usqz
ad satiitate et tenere sensualitate in pctu absqz de
fectu adhec ut spus habeat semp absqz repugnatia
dominiu O deus dt vitas quodo potest infirmac corp9
cordis in quo est talis esse Bene audeo dice dt aia libea
Et vn9 talis impetus seu furor interioz qualis requirit
in via mesta seu tristi hoc est dictu in via spus gsumet
omes humores malos cui9cuqz infirmitatis in brevi i
momento tale medicina lz vigor spus hec est vitas dt
amor Qui dehoc dubitat probet z videat si vez est
Nuc dica vobis qrui de aia libera vita de qua locuti su
mus qua vita spus vocam9 No pt hre pace nisi corp9
gtinue faciat gtrariu sui apetitus hoc e dictu Et ta
les qui vivut vita spus optet q faciat qrui sensuali
tatis alias em caderet ipi in pdicone si no vivcret
omo fm qrui sensualitatis z gplacetie Et tame illi
qui sut liberi totu oppositu faciut Jpi michil faciut
nisi eis placeat et si faciut aliq q eis no placet ipi
auferut sibi pace libertatis z nobilitate Qma aia
no est bn gsumata donec faciat q sibi placeat hec
est veritas dt amor zi vitas est nra ipa trassiuit ma
re rubru et sui i inici intus remasserut Beneplacitu
siui est nra volutas pt puritate veitatis velle
diuitatis vbi ea nos in clusim9 sua volutas est nra
Qma cecidit degra in pfectone opez vtutu et devir
tutib9 in amore et deamore in michillu et demichil
lo in dinam claificatoz Qui videt se oculus sue maies
tatis qui i illo pctu ipam dese ipo claificamt et
est ita in ipm resoluta q no videt nec senet ipm Et
ideo ipe deus videt se solu sua dina bonitate Jpe ita
se rehabet de ipa in tali bonitate sicut se habebat
de se ante qua ipa esset qn dedit ei sua bonitate de
qua fecit eam dnam hec fuit libera volutas seu li
bez arbitriu q no potuit dese rehabere absqz ipi9
bnplacito Modo rehabet simplr et pure et
hic est pictus quia hoc est nobilius esse q aia possit
hre in via Et tame qnqz esse seu status sut subiecti
quib9 vivere optet iuxta q requirit pfectio cui9 libz
aute qua aia possit hre hic sextu qui est utilior
z nobilior z generosior oibus alijs Et in padiso e
septim9 et ille est totus et totalr pfectus Jta fa
cit de9 sua bonitate in suis creaturis opa dina
spus scus vbi vult spirat et est mirabilis i suis
creaturis O deus dt hec aia vos tantu sustinuistis
de nobis et tantu opatus estis i nobis p vos de nobis
q hec due opacones habet fine sui in nobis Nuc
due opemini i nobis de vobis p nobis sine nobis hoc
em nobis placet quia p me exinic no curo Expedit
in de me et de vobis et de pximis et dica vobis quo
Relinquo vos z me z omes pximos in situ vre dine sa
piecie z in afluecia vre dine potencie z in regione vre
dine bonitatis p vestra sola dina volutate Et istud
solu due anichilate clare z claificate dina maiestate

hec aia gsuata et pfecta de omnib9 libtate in cedit absqz ad
inissione qz alias no esset dom si ibi aliq deficet Nuc
intelligatis si tale dom habetis dico aute suus dt aia ad
faciedu in eis in vidia Nichil debeo nisi amor sit suus vel
nisi michil sit aliquid q esse no pt Et qn tale michil est tuc
videt deus se ipm in tali creatura absqz i pedimeto sue
creature pace talem vite dine vite que no pmitit se co
gitare nec dici nec scribi Jn tali amore est absqz ope cor
poris absqz ope cordis absqz ope spus populus dnu lex implet
racio apreciat Magdalena dehoc q xpm quesiuit s amor
dehoc tacet hoc no obmittatis qz utiqz deficiebat qn querebat
vita dinam qua vitas noiat gloiosa vita sz qn fuit in de
sto amor ipam docuit seu accessit qui ea anichilauit et ideo
tuc opatus est amor in ea pter eam sine ea vn tuc vixit
vita dina que sibi dedit vita glosa Tuc habuit dm sibi ipi
absqz eo q ipm qreret No habuit vn exquo amor ipam ap
hendit sz qn ipm amore habe cepit ipa eu quesiuit p desi
deriu volendi in desiderio spus z sentimeto et tuc erat hu
na et parua qz erat martha et no maia Jpa nesciebat qn
eu querebat Et deus esset totus vbiqz semp quia no que
sisset eum No invenii aliquem qui eu sciuerit excepta vir
gine maia Jpa que nuqua habuit volutate sequete sen
sualitate nec opus spus extra volutate deitatis z extra
ope dino hic fuit est et erit suus dinus respectus suus
dinin9 vsus suus din9 amor sua dina pax sua dina laus
totus suus labor tota sua quies velle solu dinam volu
tate Et ideo habuit ipam absqz omi in termedio in aia
existente in corpe mortali atrinitate vita dinam loquela
seu lignagiu talis vite dine est clausu silenciu amoris
dinini dm est q habuit et dm est q hoc voluit No est ali
quid apetibile qua semp velle dinam volutate Et ideo
vos no habetis quia nullus pt quiescere in altissima quiete
quietativa nisi prius fuerit fessus de hoc fine fide facies
pmitatis vtutes hre illud q est caz in vobis de fuerit
et scindenti medulio vestri spus affectionis donec aquie
tauerit vos seu i immunes fecerit a debito q xpo debetis
Et istud oportet antequa ad vita puemat prodeo q
dt ipe xpus No ne in euagelio dt qui credit in me opa
que ego facio z ipe faciat et maiora hoz faciet vbi
est glosa hui9 verbi peto a vobis donec fuerit xpo solu
tu q q sibi debetur no est possibile habe pace patrie
seu esse status dini vbi vita morat deus det vobis
cito vestre matialis pfeccionis gplemetu et potetiaz
aie gcordia z i oibus plena suficiecia Jta oportet
q istud sit fudametu dine vite qua vita glosa vocam9
Et illud est cui9 amor sua bonitate vobis forma dat z
reducit i aia pma die ab hodie Na ille reducit pma die
ad hodie qui retinet i noceciam p dinam obediecia qua
adam i padiso terestri pdidit p inobediecia pena illius
inobedienciae bn eis remanet xpus etia in se ea ipse
habuit z asupsit Et ideo iustu est ut nobis qtucuqz
iustificatis remaneat vn i nocetes nuqm habet ius nuqm
eis fit i iusticia Jpi sut omo nudi no habet q abscodat
omes se abscodut posito q aliud peccatu no haberent
nisi peccatu ada Jstis anichilatis exceptis qz isti no ha
bet q abscodat cogultu distat pzia vtutu quas mesti
seu tristes operiutur apria oblitoz z nudoz anichila
toz seu claificatoz qui sut in altiori statu vt deus
dilect9 est in se z de se Tuc no est ipe cognitus amatus
nec laudatus ab hui9modi creaturis nisi solumodo in
hoc z dehoc in quo et dequo cognosci seu amari et laudari
no pt hec est suma totius amoris coz et vltim9 gssus
vie coz vltim9 gcordat cu pmo qz mediu no discordat
Justu est em q exquo ipa lz t'minu sui gssus q quiescat
in illo qui pt qcq vult ppa bonitate dini sui esse Et ista
pt quid q vult absqz repehessione donoz illius que lz
ex suo ppo esse quia no facet Jsta em dona sut ita ma
gna sicut est ipe cui9 sut Qne etia dona mutat ea
et illu met pt ipm Jdeo est ipe met amor Et amor
pt quid q vult et ideo michil pt omino dice gtra a
more nec timor nec discrecio nec racio ista videt
planu sui intellectus ymo de9 videt in ea sine ipius
in pedimeto et ideo vtutes no habet dequo repheda

illa Unde ipa sic ait ad ipm o dne quia oia potes o mgr qui
oia scis o amice qui oia valetis faciatis quid q vos multu
dulcis pr michil possu dulcis mgr michil scio dulcis ami
te michil valeo et ideo michil volo Fuit queda mendica
creatura que longo tepore quesiuit deu ad videdu in
creata si ibi inveniret cum tale sicut eu volebat et
sicut ipe met esset si creatura pmitteret eu opari in se ipa
sua diuina opa absqz ipedimeto sui scz creature et michil
invenit ymo remansit famelica de hoc q petebat et qn
vidit hec dixit sibi met ipi ex eu quereret tale qualem
ipm petebat in puteo meclei intelectus pvitatis sue sub
limioris cogitacionis Et illuc iuit ad querendu eu hec
mendica creatura et cogitauit q describeret deu tale
quale eu cupiebat invenire in alijs creaturis
et ideo descripsit hec mendica hoc q auditis scz hunc libru
et voluit q pximi sui invenirent deu in se p scripturas et
verba hoc est dictu ad intelligedu q ipa volebat q
pximi sui essent pfecte tales quales ipos describeret
salte omes illi quibus hoc desiderabat intimare seu
dice Et in hoc faciedo et in hoc dicendo et in hoc voledo
ipa remanebat et hoc totu pter hoc quia ipa medi
cabat aput illud p q faciebat hoc Certe dt sup ele
uata domicella pacis que viuit vita glorie ymo de ipa
gloria ymo solu in padiso quia no aliud padisus est
nisi solus deus Quare et quomodo fuit statim latro i padi
so q aia eius fuit extra corpus et xpus filius dei
no ascedit in celu usqz ad diem ascensionis et tn latro
fuit in padiso ipa die veneris sca Quomodo pt esse et
tn oportet esse q sit quia xpc ei pmiserat Ipe vidit
deum ideo fuit in padiso Quia aliud no est padisus
quam deu vide et illa est ibi in veritate quociens cunqz
est expedita de se ipa No tamen est gloriosa qr corpus
est nimis grossu adhuc Sz est diuina qr interior affectus
et sensus est omino et pfecte ad bonu expeditus ideo
viuit absqz medio vita glorie et est in padiso sine esse
Glosetis hec vba si ea vultis intelligere qr habet ali
quam aparenciam contrarietatis qui no intelligit medullam
glose O quid cogitabat illa que hunc libru fecit Et
volebat ad inveniendum deu in se ut videret illud idem q
de deo dicet videtur q vellet se revindicare hoc q volebat
q creature mendicaret mea sicut ipa mendicauerat in cre
aturis et certe ita oportet fieri ante quam puematur
ad pfectu statu libertatis de hoc su tota certa et nichilominus
dt ipa q hunc libru scripsit Ita era stulta eo tepore quo ipm
feci ymo q amor fecit me ipm ad mea requisicionem q estima
ba aliqd q fieri aut cogitari a dici pt Sicut esset ille qui
vellet totu mare in suo oculo includere et portare mundu sup
cuspidem unius iunci et solem facula illuminare multo plus
stulta eram quam esset qui p dicta attemptaret Sed ita ac
cepi meu esse advenie(n)du ad meu sufficium et ad meu ulti
mum tnmin illius esse de quo loquimur Ex tunc in pfectione
qn aia manet in puritate michil in cogitacione hunc usqz tunc
est in pfectu O p deo quid faciunt illi dt ista qui sunt in ce
sup mente Ipi stupet in illo qui est in cacumine sui motis
et stupet etia de hoc q est in stando sue vallis p unum mi
chil cogitare Ex est inclusu et signatu in secreta clausa
supioris partis talis excelentis aie quam no pt aperire
nec claudere nisi nobile longe pinqu multu de loge
et multu de ppe claudat et apiat qui de hoc claues hz
nec alius hz vel hre pt Vos omnes quibus deus de sua bonitate
hanc vitam donauit absqz retrocessu Et no solu ista vita
quam dicimus ymo illa de qua nullus omino locutus est vos re
cognoscetis in hoc libro uiru usu et illi qui hic no sunt
nec fuerunt nec erunt nec senciet hoc esse nec cognoscet
ipi hoc face no possunt nec poterunt Ipi michil habent de gne
de quo loquimur Sciatis enim qr angeli inferioris ordinis
pmi no sunt seraphyn Quia deus no dedit eis esse ipoz
seraphyn sicut illi qui adhuc hic no sunt actu et in se ipis sz
tamen sunt in deo Quia hoc erunt cognoscet istud esse
et senciet ppt vim amoris de quo sunt et erunt adhuc
fortius quam sint Et tales de quibus loquimur qui sunt
et erunt satis recognoscet statim cu audierint libru

generis de quo sunt Tales qui in esse sunt de oibus sunt in culmine
et in summo qr spus eoz est in altiori nobilitate ordinum
angelicoz ordinati et creati hij g° tales omi ordinu
ppt spm laudores massiones habet Et in naturalibus
meliore coplexione qr sunt sanguinei aut coleria no
melancolici aut flegmatici Et in bonis seu donis fortune
habet optimam parte Quia totu est eoz ad sua volunta
te et ad sua necessitate absqz rephensione omis Nunc igit
cu desiderio puenie(n)di audiatis pfectionem aiaz anichila
taz de quibus loquimur dicit amor et ego Ex tanta est q
tanta est diferencia inter angelos et penes naturalia
Sicut inter hoies et aialia bruta hoc est facille ad cre
dendu Sic enim diuina sapia voluit opari Nec aliqs petat
quare hoc nisi velit errare sz firmiter credat qr vitas
est Et quantu diferunt angeli ab angelis tantu difert
anichilati ab oibus qui hoc no sunt Quia est de tali genere
est optie natus Isti enim sunt gentes regales ipi habent
corda excelenter generosa et magne auctenticationis
Ipi enim no possent face opus aliqd parum valoris Nec
incipe aliqd cuius coplementu no atingerent Tales sunt
minores qui esse possunt et maiores qui esse debet iuxta
testioium dni dicetis Ex minor erit maior in regno celoz
Bene sibi credi debet Nullus credit nisi sit id ipm q cre
dit Ille qui est q credit veraciter credit sz qui credit
q no est hoc est scdm q no viuit talis veraciter no cre
dit Quia vitas credendi consistit in esse q credit Ipe plus
michil face hz de se nec de alio nec etia de deo ita paru
sicut si ipe no esset sicut nec est Intelligatis glosam
hoc est in sua volutate No est sibi hoc ppt se ita parum
sicut si no esset In istis tbus vbis est copleta tota pfec
cio istius clare vite Ideo dico clare qr sup excedit cetera
anichilata Certa sustines pedes istius clare et nobili
or et magis generosa Ipa nescit q sit de ipa nec hoc qr ipa
no est sz deus scit hoc de se in ipa p se ipa de se ipo
Talis dna amplius deu no querit Ipa eu uj eu que
rat no hz Ipa de eo nec face hz Ipe no de est sibi Quare
go ipm quereret qui querit esse secu et se hz et sibi defi
cit aliquid ex quo ponit se ad querendu O p deo dt hec
aia Quare facere ego aliqd q amicus meus no faciat
Nichil sibi deficit quare ergo michi deficeret In hoc
me ipam diligere si in deficeret ex quo sibi no deficit
et iste punctus aufert in amore mei ipius et dat in
eu absqz retencione dicit hec aia anichilata et cla
rificata p veracia pin amoris Queratis qui hec faci
at et ita facietis Vos si nunqm vos cognoui tamen no
timeo de vobis Totu feci dt hec aia a quo tepore
dt racio Ex quo amo dt ipa michi apperuit libru suu
Quia ille liber est talis condicionis q stati q amor ipm
aperit aia scit totu et hz totu et est mea omne opus
pfectionis impletu Et apcio huius libri ait hec aia ita
clare me videre fecit q coegit me sibi redde q suu
est et accipe q est meu hoc est q ipe est et tam
se hz semp de se ipo met et ego no su ideo iustu est q
ego me nichil habeam Et lume aptura huius libri fecit me
invenire eu et in hoc morari uj no habeo tantu de
esse q de ipo possit michi aliqd dice ita ms ime in
meu redidit et ostendit nude q no su Ideo ime mult
q me ipam no habea amplius Istud ms scptu est in
intimo medulle libri vite Ita est de me et de libro isto
dt hec aia sicut fuit de deo et de creaturis qn eas condi
dit Ipe voluit oia sua bonitate et totu factu fuit
in eodem instanti p sua diuinam potetia et totu ordi
natu in eodem momento sua diuina sapiencia O p deo aut
hec aia videatis quid fecit q facit et q faciet et
tunc habebitis pace et medium et cumulum Et pacem
de pace et de tali pace puenta ex corruptione vestre
coplexionis no posset amplius face causa corruptionis
si maneatis in pace puenta O deus quam magna ver
ba sunt ista qui intelligit vitate glosaz O p deo dt
intellectus aie anichilate no su satis a corupcione
detenta seu in carcere corrupcionis in quo me stare
oportet velim nolim nisi me lige incarcere correctionis
O deus qualis pietas qn malicia hz victoria de bonitate.

ita et de corpore et de spiritu. Spiritus est adeo creatus et corpus
est adeo formatum. Iste igitur due nature sunt simul iuncte
per naturam et per iusticiam in corruptione in fonte baptismatis
sine correctione et sunt bone iste due nature divina iusti-
cia que fecit ipsas. Et quia defectus vincit istam complexione
et istam creacionem que facte sunt divina bonitate mirabi-
lis pietas est quantumcumque defectus sit modicus tunc tur-
bamur in amaritudine et cogimur ad faciendum contra nos illum
qui non multum. Nullus est defectus qui parvus sit et
ex quo divine voluntati non placet oportet quod sibi displi-
ceat. O deus dicit noticia divini luminis. Quis est ille qui au-
sus est vocare parvum quemcumque defectum teneo quod nunqua
fuit bene illuminatus nec unquam erit nisi se ab huiusmodi
estimacione corrigat. Sed difficile est ex quo velle sui domini
posuit in tali negligencia. Multum distat iste homo ab
illo qui suo domino fuit complete in omnibus qui cognoscit
suum beneplacitum voluntatis. Sunt autem aliqui dicit hec
anima qui iuvant se de hoc quod dicit scriptura Quia iustus septies
in die cadit sed illi sunt bene amici qui intelligunt quod hoc
sit correctione dignum. Correctio est quando quis cadit in ali-
quem defectum per consensum proprie voluntatis. Corrupcio vero est
grossicies corporis non complexionis. Secundum enim hoc videtur
quod non habemus liberum arbitrium si oporteret nos peccare
contra nostram voluntatem septies in die. Non est ita dicit hec anima
si deo placet. Quia oporteret quod deus non esset deus si
virtus michi auferatur me nolente. Quia ita parum sicut
impossibile est deum peccare ita parum possum peccare nisi vo-
luntas mea velit. Talem libertatem dedit michi dilectus meus
per amore sua pura bonitate et si ego vellem querere
non sustineret et ipse alias auferet michi sua potencia
libertatem. Sua tamen bonitate pati non posset quod scilicet sua
potencia mea in aliquo frangeret libertatem hoc est quod
aliqua potencia auferet meum velle michi nisi mea volun-
tas assentiret. Nunc autem ipse plus non dedit michi de omnibus
que pro me fecit totum enim aliud michi accomodavit et ideo
si illud quod michi dedit reacciperet nulla iusticia michi faceret
dixi quod nichil michi plus dedit sed posset forte ex hoc intel-
ligi quod non dedisset michi totum ex quo solum dedit michi liberam vo-
luntatem et alia accomodavit. Ymo certe fecit. Ipse nichil
retinere potuit sine me quia amor hoc requirit alias
non esset verus amor. Quoniam in hoc quod dedit michi liberam volun-
tatem dedit ipse michi totum si mea voluntas vult et non resis-
tat. Et hoc est bene longe ab illo quod dicebatur Quia iustus
septies in die cadit in defectum correpcione dignum. Dicam
vobis ait veritas quid est dictum de hoc quod scriptura dicit
Quia septies cadit iustus hoc est dictum quia voluntas iusti
est omnino data et dedita absque omni impedimento contempla-
cioni divine bonitatis propter sequelam primi parentis corpus
debile ad defectus est inclinatum et ideo frequenter tra-
hit mentem iusti a contemplacione ad intelligendum aliquid mi-
nus deo et istud vocavit scriptura cadere quia ita est. Tamen
voluntas iusti custodit se bene ne consenciat defectui et
culpe que ex tali inclinacione posset oriri ita quod talis
casus quo iustus cadit ex inclinacione supradicta est
magis iusto virtus quam vicium propter sua voluntate que
remanet libera. Potestis ergo videre quomodo iustus cadit
de ita alto in ita bassum. Nunc intelligatis ex quo iustus
septies in die cadit oportet quod releuetur etiam septies
alias cadere non posset. Ille est virtuosus qui frequenter sic
cadit quia sequitur quod veniat ad statum altum adeo quod nul-
lus utique venit nec elevatur nisi sit iustus. Sed tamen
beacior est qui continue stat ibi. Istud continue non potest
esse quam diu anima est in corpore. In hoc modo tamen ille casus
non auffert pacem anime per consciencie remorsum. Nec impedit
quin anima semper vivat vita pacis ex donis sibi datis. Sunt
virtutes non contra virtutes sed supra virtutes. Si enim istud
esse non posset deus esset subiectus suis virtutibus. Nunc
dicit ista dicta summa mearum interrogacionum. Non tamen
quod sciam interrogare seu petere id quod peto seu interrogo
quia omnes ix ordines angelorum nec etiam omnes sancti et
sancte hoc nescirent. Ergo minus scirent illi qui in nullo
ordine sanctorum sunt. Quid scitis domina anima dicit racio. Scit
utique dicit amor divina natura tractum sui amoris qui

in ea format absque sciencia suas interrogaciones et iste in-
terrogaciones sunt extra omnem proviam in qua creatura potest
habere noticiam. Quid mirum dicit hec anima quare sciret ali-
quis extra enim omnis sum vel de quo sum quod nunc est id ipsum
hoc est amor secretus qui est ultra pacem. Illuc est ador-
mitus infixus inanchoratus sine me illum attractum facit
sua bonitas pro me qui michi dat cotidie novum amorem.
Nec ego possum aliquid scire dicit hec anima nec omnes alii de gloria
excepto illo solo qui est in essencia unus et trinus in personis.
Et ideo dicit ipsa quod dicet summa suarum interrogacionum propter hoc
ne anima permittat se contentare pro aliquo sit quod petit primum
videlicet quod videat se continue si aliquid videat ubi erat quando
deus fecit de nichillo aliquid et sit certa quod nichil aliud
est quam id quantum de se est. Dato etiam quod unquam aliquid feci-
sset contra divinam voluntatem. Sed est quod videat quod fecit deli-
bera voluntate quam sibi deus dedit et videbit quod ipsemet
deo abstulit sua voluntatem in solo uno momento consensus unius
peccati. Hoc est dictum quia deus odit omne peccatum et
qui consentit facere peccatum tollit deo sua voluntatem. Debet
igitur anima considerare debitum unius solius culpe a duobus vide-
licet de duabus sibi scis cecidit in culpa. Sis dicit lumen
huius anime. Nam sicut non possum numerare quociens respiravi sic
non possum numerare quociens deo abstuli sua voluntatem. Quia
dum enim voluntatem habui non cessavi donec voluntatem omnino
perdidi et inde illi eam reddidi quam michi ea dederat libere sua
bonitate. Quia qui bene facit et cognoscat aliud quod melius
fieri posset si vocatur ad id faciendum et non facit peccat.
Videatis quid de uno defectuum vestrorum debeatis et videbi-
tis quod tantum deo debetis pro uno defectu quantum sua volun-
tas valet quam sibi abstulistis in faciendo vestram volunta-
tem. Nunc autem ad melius intelligendum videatis quid
est divina voluntas hoc est tota trinitas que est omnino una
voluntas. Ergo voluntas dei est in trinitate una natura
divina et totum istud debet anima deo pro uno solo defectu. Nos
faciemus divisionem propter bestiales intellectus. Ponamus
quod ista anima esset ita dives sicut deus tamen si voluisset
perpetrare unum peccatum nichil penitus sibi remaneret
quin ymo pro unius iuris et iusticie oporteret quod in nichilum
reverteretur antequam innunus esset a sua culpa si
satisfaceret rigori iusticie. Quid ergo dicere posset veritas
si loqui vellet de suis aliis peccatis quorum nullus est
numerus. Cum istud vere potest dici de uno solo maxime si secundum
rigorem loqui vellet et utique sic loqui oportet. Quia
ipsa veritas est iusticia et nichil aliud est quam iusti-
cia. O anima dicit anima sibi ipsa si habetis totum quidquid dicit
istud scriptum nichil deo daretis ymo esset totum suum ex
debito antequam quietari posset. Quid ergo debeo ait
hec anima de aliis defectibus quos nullus numerare scit nisi
sola veritas et iusticia. Quibus debeo tale debitum sine
fine. Quia antequam nichil debere nichil penitus
habebam. Et deus michi dedit voluntatem ad faciendum sua
voluntatem et adlucrandum cum eo semet ipsum. Et ego addi-
di porci mee paupertati maxiam paupertatem peccati. Heu
heu dicit hec anima. Quid ego sum. Tunc essem nulla res antequam
quam deo meo aliquam rem debere pro opus mee proprie vo-
luntatis. Nunc igitur nichil habeo nec aliquid de me lucrari
possum nec aliquid michi quicumque dare potest ad solvendum mea
debita. O veritas dicit hec anima dicatis michi quid sum ego. Vos
estis nichil et minus quam nichil quociens fecistis malum
coram me et quociens voluistis aliud quam mea voluntate.
Teneo hoc de vobis ait hec anima et hoc certissime scio
quia si deus faceret iusticiam de uno meorum peccatorum absque misericordia
non deberem minus cruciari sine fine in tormentis quam
ipse habet de potencia. Sed tamen licet vos veritas estis
recta et iusticia est rigida pietas tamen et misericordia que
sunt vestre germane sorores dulces et equales sunt pro me
aput vos de omnibus meis debitis et in hoc ego quietor
sine gaudio et sine timore. Ex quo amicus meus in hoc
non perdit aliquid nec lucratur totum est in unum de ipso solo
qui est unus. Iste punctus facit me unam et aliam esse
ego dicere si curriere de predictis. Quia esse ego meum et fi-
lius dei patris est de hoc speculum meum. Quia deus pater dedit

nobis vnigenitu suu ut nos salvaret Et filius nos redeit
moriedo et faciendo obediecia pris Nullu respectu aliu
in hoc habuit nisi volutate pris ideo in hoc respectu debe
mus eum imitari quia debem velle in oibus sola diuinaz
volutate et ita erim filij dei pris ad exeplu xpi filij sui
O deus quomodo iste est dulcis respectus ipe em hoc faciedo
posuit nos in possione Non q sit impossibile me peccare
si velim sz hoc est omio impossibile q peccare nisi volutas
mea velit vn sim de suo velle adimplendo in possione
nisi in hoc remaneat absqz eo q illud queram Qm enim
querit q hz defectu noticie patitur et no hz arte que
dat talem sciencia Quid go est ars in creatura Est utiqz
qdam ingeniu subtile de quo nascitur intelectus qui
dat noticie aie intelligedu pfectius id q dr quia ille
met qui dicit quatucuqz dicens bene intelligit id q
dr Et quare quia itelliges quiescit et discens laborat
et noticia no patitur labore qm eo ipo fit vnus nobilis
Ista ars est velox et acuta et tendit naturalr atin
gere diu pfectione sui ppositi posset hre Sum ppositu
est tantu solu velle diuini hoc ingeniu subtile est
substacia aie et intellectus est operacio aie et noticia
est suma aie que noticia est de substacia et intellectu
hic recipit de se ipa omem vita moz et amor manet
in ipa et ipa manet iamore Quia tantu est aia sui
ipius quatu iamore manet et ideo est aia audax et p
suptuosa In tali statu sut lecciones et meditacoes quia
est esse sine statu gteplacois qui in suu adiutoriu
retinet cogitacoes et cogitacio amplius no dnatr
in ea Ipa pdidit usu sensuu suoz No sensus sz usum
sensuu solu Quia amor rapuit ea de loco ubi erat
dimittendo sensus eius quietos et rapiedo usu eoz
Istud est qplemetu sue pegnacois et raptus sui reditus
sui velle q resolutu est in illu Istud est capcio altima
ris quia uiuit sine volutate sua et est in esse sup sum g
siliu quia alias esset rephensa apre et indicata a si
lio multu distat unacio pacis que superat omem sen
su que est in deliciis plene suficiecie qua amicus dat
pinctura amoris Ac ibi guerra qua rephencio facit
In tali guerra est frequeter qui in volutate manet
quatucuqz bona volutas agat sz ille pace hz qui ma
net in nichil volendo ubi erat anteq velle hret diuina
bonitas no hz vn eum rephendat O deus quomodo hoc
bene est dictu dr aia libera sz oportet q deus hoc
faciat sine me sicut me creauit sine me ad opandu
inter me et ipm forcia opa virtutu ipe ppter me et
ego ppter ipm donec iter essem in eo et tamen non
possum esse in eo nisi ipe me ponat sine me de se sicut
me fecit sine me de se hoc est de se bonitas increata
amat igitur bonitas increata bonitate qua creauit
vidit ante diuina bonitas q nos iremus via pestilecie
et pdicois ob volutate liberam qua nobis dederat
unde natura humana uiuit diuine bonitati in psona
filij ad soluedu debitu nostre pvaricatis volutatis
No go possu oime q esse debeo donec sim ubi fui i illo
puctu in quo fui ante qua abeo in esse exire Ita nuda
sicut est qui est ita nuda sicut era qn era que non
eram et istud oportet me habe si meu volo rehabe
alias em no rehabebo Glosetis si potestis Si no potestis
vos no estis Si vos essetis ipe vobis apiret No essetis
ita pfunde anichilate si habetis unde possetis ipm au
dire Si bonitas sua abstulit vobis auditu hoc no dis
soluo Ipa em sua bonitas pmanes est et phensis Quid
est volutas phensis que tendit extra natura caritatis
addanda seu gmitada tota sua bonitate acceptabile
seu grata Aqua bonitate grata est amor amicabilis
amatis in amatu quia amatus respicit semp amate
amore amicabili Notifico oibus qui hunc libz audierit
Quod oportet nos intra nos atrahere cogitaciones elec
cionu seu peticionu p opa pfeccionis pposse nostro tota
vita qua dns nr ihus xpus fecit et nobis pdicauit
et istud oportet nos facere ante qua de nobis ipis vic
toria habeamus Et si nos istud facemus pposse nostro nos
ad hoc veniremus q diuinitas faceret pnobis in nobis
sine nobis sua diuina opa et tuc haberet ille qui est
in nobis suu vez esse Peto acceis vel actaificatis
qui minus vident qua precedentes faciat Si creatura
humana potest in vita manere et semp esse sine se ipa
Nisi isti duo dicat Nullus in dicet qz nullus hoc scit nisi sit
de genere istoz Sz vitas dt pprius q sit et amor hoc decla
rat dices Quod tunc est aia anichilata sine se ipa qn nullu
nature sentimetu hz nec aliqd opus interius nec vecu
dia nc honore nec timore nec affectoz nec volutate O
diuinus amor dr aia Qm vnitatem gignit in aia anichila
ta libera et clarificata Substacia pmanete fruicionem
acceptabilem et gnicione amicabile Aqua substacia
pmanete memoria hz potencia patris Aqua fruicone
acceptabili intellectus hz sapiam filij Aqua gnicione
amicabili volutas hz bonitate spus sancti Que bonitas
vnit eam amori pris et filij que vnitas ponit aiam i
esse sine esse q est esse Quod quide esse est ipe met spus
sanctus qui est amor pris et filij Qm amor sps sci fluit
in aia et dilatatr habudancia deliciaz dono qda alti
ssimo q datur a sublimi quada inctura summi dilecti qui
simplice se donat ideo quia ostendit q nichil est pter
ipm a quo omia habet esse et no est nisi ipe vnus amor
vna sola bonitas p gnicione fortitudinis unitacois
amoris dilecti mei dt hec aia Ista videt in suo dilecto
puru plenu et pfectu amore Ista aliqn iocudatr in
sublimiori parte eius sine suo scitu velit nolit ingu
namibus pximoz quia pcipit in suo spu et scit sine
scitu seu nesciens q ista est via p qua ad portu ve salutis
pueniet Si ipa pcipit limen sui in summo loco ubi ipa
est gnicta ideo sibi gplacet in beneplacito illius a quo
est quia suu placitu est salus creaturaz et ista est
vnita sue volutati ideo gaudet bonitate illius qua
deus sic eam vniuit absqz scitu racois Nunc pcipit racio
q iocudatr et dt sibi q peccauit quia gauisa est de g
tamine pximoz Racio indicat scdm q scit que oti
nue vult face opus q ad eam ptinet et ista lussa
seu lippa et ideo no pt ita alta vide Quare go monet
me talem questione cu nullus debeat altissia videre
nisi debeat phenciter esse Et ideo de iure racio tale vide
no potest quia sim ce debet aliqn finiri Et quid dr sibi
sublimatus spus qui amplius no est in suis dongeriis
deus ait no hz ubi sua bonitate ponat nisi ea ponat
in me Et hoc mediate ego su salus omis creature et
gla dei et dica vobis quomodo et quare ppt hoc quia in
me est suma pravitas et suma malicia Et in deo est suma
bonitas et semp magis pauperi debet helemosina dari
Et deus in iusticia aliqua face no pt quia se ipm destrueret
Ergo mea est sua bonitas ppt causa mee necessitatis
et ppt iusticia sue sume bonitatis Et ppt hoc habeo
ego in me p sua bonitate tota sua diuinam bonitatem
et habui sine pncipio et habebo sine fine qz semp sciuit
ipe istud negociu et ppt hoc habui ego semp in scitu sue
diuine sapiecie de velle sue pure bonitatis de ope sue di
uine potecie quia aliter defecisset nisi gtinue de me
sic usus fuisset Et ideo dico Quod ego su salus omis cre
ature et gloria dei sicut xpus sua morte est redeptor
populi et laus dei pris Quia deus pr dedit filio totam
sua bonitate que bonitas facte est cognoscibilis huma
no generi p morte filij sui qui filius est laus pris et
salus humani generis ita dico vobis dt hec aia deus
pr expadit i me tota sua bonitate que bonitas dei
data est ad cognoscendu humano generi mediate p
uitate mea Ergo ego ~~eo~~ su laus dei ppetua et salus
humane creature Quia aliud no est salus humane crea
ture qua cognosce diuinam bonitate Et oportet q
habea tota sua bonitate ante qua mea pravitas
tota cessare possit vn nunqua pdere possu sua boni
tatem quia nunqua valeo pdere mea pravitate hic
videtis si aliquid luminis est in meo candelabro Et
ex quo ego tota sua habeo bonitate necessario pmu
tacione amoris su id q ipe Quia forcius semp gu
tit in se debilius seu minus forte Ista mutacio est mul
tu deliciosa hoc sciunt qui pbauerut No est pupil
la oculi ita gceriosa qn in tra ea ponitr fru aut
lapis sicut est amor diuinus si aliqd facit gtra eu et
nisi semp stet in pfecto plano puri velle ipius potes
tis ergo cognoscere quomodo mea pravitas est causa
ad habendam sua bonitate occasione mee nece
ssitatis Quia deus aliqn pmittit aliqd fieri malu
ppt maius bonu q inde debet exire vn omes qui

plantati sut apre in hunc nidu venietes descenderut de
pfecto in i pfectu ad pfectius atingendu Et ibi aperta
est plaga ad curadu ubi erat uulnerati absqz suo scitu
tales sut humiliati de se ipis Ipi portauerut cruce xpi
p opa bonitatis Nunc suam crucem portant ¶
Promisim9 ait hec aia aliquid dicere de septe stati
bus quos noiauim9 esse quia ipi sut status seu gra
dus quibus ascenditur de valle ad cacumen mo
tis qui est ita solitarius q nichil videtur ibi nisi
deus Et quilibet gradus habet p esse suu situm
Prim9 est q aia adeo tangitur p gram et demida
tur p posse ab omi peccato mortali cu intencone
suadi madata dei que madant in lege et hoc
usqz ad morte et osiderat hec aia in isto pmo gra
du seu status cu gradi timore q deus madauit
et pcepit sibi ipm amare ex toto corde suo et pxim
sicut se ipm et videtur sibi istud laboriosu valde
p se ipa et pom eo q facere potest Ita q si viuere
deberet mille anis sibi videtur suu posse vix sufi
ciens fore ad suadu madata In tali meo putto
olym me invem aliqn ait hec aia libera Nullus
ergo formidet ad altius posse venire nec faciet
si tame cor habeat generosu et intus nobilita
te animi plenu Sed paruu cor no est ausu rem
ardua z grandem aceptare nec alte ascendere
pter defectu amoris et tales sut multu formido
losi Et quid miru ipi em manet in paruitate
que no pmitit eos deum hn credere pter eos.
Secudus gradus est seu status q aia osiderat q
deus osulnit suis specialibus amicis ultra id q mā
dat Et ille no est ve amicus qui recusat et obmi
tit implere totu id q suo placet amico Et tuc expo
nit se creatura qdamodo effronte supra ome hua
nu osiliu ad opa mortificacois pe nature ctep
nendo diuicias z honores ad implendu osily eua
gelici pfectone cui9 xpus est exemplar Tuc non
refugit aut curat amissione reru nec verba
hom nec debilitate corpis quia suus amicus talia
no recusauit Et simlr debet face aia ei ex aore puēta
Tercius gradus seu status est q aia osiderat se
in affectione amoris opez pfectionis quibus
suus spus acuitur p feruēs desideriu z amorem
talia opera multiplicādo in se ipa Et hoc facit
subtilitas cognitiua sui amoris qui nescit offre
suo dilecto ad sui osolacone nisi id q amat qua
aliud domi no apreciat nisi id q plus amatur
Et volutas huius creature no diligit nisi opera
bonitatis prigore magnaz aceptacoun om
laboz vn possit suus spus recreari Videtur igit
sibi p veram iusticia q no diligat nisi opera boni
tatis Et ideo quid dare amori ignorat nisi sacri
ficiu q sibi faciat de hoc quia nulla mors esset
sibi tantu martiriu sicut abstinere q utiqz est
vita sue oplacētie et delectacio sue volutatis
que de hoc nutrit Relinquit aute talia opera
in quibus tantu delectabat et ponit ad morte
volutate sua que de hoc habebat vita et ob
ligat se ad oplendu martiriu volutatis obe
diencie alterius volutatis in abstinencia opez
et volendo adimplere alterius velle ad desse
rendu suu velle et istud est multu difitille
ymo in opabiliter difitillius qua fuerint duo
gradus seu status supradicti quia magis
est difitille et arduu vincere opa spus et
suu velle qua vincere corpis velle et volu
tatem spus face Ita oportet se comminuere

et ofringere se vincendo ad dilatadu locu ubi amor
voluerit esse Et impedire se ipm de pluribus esse ad
expediendu se atingendu suu esse.. Quartus gra
dus seu status est q aia trahitur p altitudinem
amoris in delectacone cogitacoun p meditacoes re
licta ab omi ope exteriori et libera ab alterius
obediencia p sublimitate oteplacois Tuc em aia
est delicata nobilis deliciosa ita q sustinere no potest
q aliqs eam tangat nisi tactus solus puri amoris
quo singulariter hilarescit et iocudatur Qm ecia
facit aiam alta et ut ita dicat supbam amois ha
būdancia Cui9 magisteriu hz a corusco sue aie qui
facit eam mirabilem et de amore ofidente p ocordia
vnionis que posuit eam in possessione istaz delici
aru Tuc aute tenet aia q no est alcior vita qua
istud habere cui9 dominiu habet Qma amor eam
hui9 modi delicys sic fortiter strinxit q nescit utz
deus maius domi habeat addandu aie in statu
vie qua sit talis amor qui amor p amore intra ea
expandit O quid miru si talis est philocapta z gra
ciosa amor em eam tota ebriam fecit qui no pmi
tit eam vacare nisi sibi soli pt vim qua amor
ipam delectat et ideo aia aliu statu seu aliud esse
estimare no potest Ingens em claitas amoris vi
sum eius obtūdens aliqualr obscurauit et no pmi
tit eam videre aliquid ultra hunc amore z in hoc
est decepta quia ecia in via sut duo sublimiori s
esse qua sit istud Sed amor multas aias decepit pt
dulcedine iocūditatis amoris sui que statim philo
capit aiam q ei apximat Contra talē vim nul
lus pualere potest hoc scit aia qua amor puro
amore ultra sublimauit.. Quintus status est q
aia osiderat seu intuetur Et deus est qui est a quo
ome adest et ipa no est a qua ulla res est Et isti
duo aspectus seu iste due osideracones dant sibi
vim mirabilem stuporem et videt q deus est ois
bonitas Qm liberz arbitriu posuit in ea que no
est nisi prauitas Bonitas ergo diuina posuit in
ea libera volūtatē sola diuina bonitate Expandit
igitur diuina bonitas coram tali volūtate expasio
nem quadam rapida seu raptim trāseuntem vni9
motus diuini luminis qui est intra aiam p lumen
expassiuu ostendit volūtati aie equitatem illius
q est et noticia illius q no est ad mouedu velle
aie de loco in quo est ubi esse no debet ad repone
du ubi no est tame vn venit ubi esse debet Videt
igitur velle aie p lume expanssionis diuini luminis
q lume tali se velle quitat ad resoluedu et repo
nedu ipm velle in deu et absqz tali lumine reponi
no potest q de se pficere no valet nisi a semet ipo
recedat Quia natura sua est maligna pt inclina
cione nichilli quo natura inclinat et ipm met
velle posuit eam in minori qua velle Videt igitur
aia hanc inclinacone et hanc pdicionem nichilli
sue nature et sui pprij velle Et videt p diuinu lu
men q velle debet velle diuini velle solu absqz eo
q aliud velit quia ad hoc tantu datu fuit istud
velle Ideo recedit et separat se ab hoc velle et
tale velle sepatur ab aia et resoluit se ipm Dat
et reddit deo a quo pmu manauit nichil sui pprij
retinendo ad implendu pfecte diuina volūtate
que nūqua impleri in aia et ab aia potest abs
qz tali dono q semp aia habeat aut guerram
aut defectu Et quide domi facit in ea hanc pfec
cione et in natura amoris ipam trasmutabit
pax supra plena delectat et pficit diuino pastu
ita q amplius timere no potest Non hz guerram

nature quia velle eius est omnino et inde repositu in
loco aquo prius manauit vbi de iure esse debet q quide
ius guerra sibi fecit et dedit tam diu qua diu reti
nuit in se velle extra suu esse Nuc igit talis aia e
nulla quia ipa videt ex habudacia diue noticie
suu nichil q facit eam nulla et reducit ea in ni
chil et est tota quia videt ex pfuditate noticie sue
prauitatis q ita grandis est q in ea no inuenit nec
inicu nec mesura nec fine nisi solu queda abys
su abyssata sine fudo ibi vtiqz se inuenit sine fu
do no inueniens se quia ille se no inuenit qui se
cophendere no valet et qui plus in tali noticia pra
uitatis se videt plus hz de noticia in veritate
Videt in qua q no potest sua cognosce prauitate
eciam minimu punctu illius cuius est abyssu z gulffus
sz diluuij peccati q in se cotinet omnem pdicionem
talem se videt ista aia se no videndo q odit se ipam
videre hec est pfunditas vere humilitatis que eam i
sua cathedra collocauit vbi sine supbia regnat
Ibi eni pulmis supbie intrare no potest ex quo semet
ipam videt et se no videt et tame istud no videre
facit eam se ipam pfecte videre Aia igitur ista situ
ata est in fudo bassi vbi no est fudu et ibi facit bas
sum et istud bassu facit eam clarissime videre sole
sublime bonitatis quia ipa no habet q de hoc vide
do eam impediat quo q diuina bonitas ostendat
se sibi p bonitate que ea trahat et mutat z vnit
p iunctura bonitatis in pura diuina bonitate z vo
luntate eius bonitas est ingrm et noticia illoz
duoz dequibus locuti sumus sz diue bonitatis et
ipe sue fragilitatis est ingeniu q eam tali boni
tate dotauit Ideo no uult nisi vnu sponsu sue
iuuentutis qui est vnus misericordia fecit pacem
cu iusticia formata que tale aiam in sua bonita
tem mutauit Nuc igitur est tota z nulla quia
suus dilectus fecit eam vnam Nuc cecidit hec
aia de amore in nichillu sine quo nichillo ipa tota
esse no potest qui quide casus est ita pfudus si tame
recte cecidit quia aia de tali abysso resurge no
potest nec debet imo ibi semp debet morari et
ibi amitit supbia et iuuentutem et adolescencia
quia spus eius ad senectam deuenit qui no pmitit
eam amplius eleuari et esse hilare eo q velle ab
ipa recessit Et frequenter p sentimentu amoris
in sublimitate contemplacionis in iiijo statu elatam ea
faciebat et ut ita dicam indignatam Sz quintus
status de hoc posuit eam ad punctu qui tali aie
ostendit semet ipam Videt igitur se cognoscendo
diuinam bonitatem Et hec noticia diue bonitatis fa
cit eam iterum videre semet ipam Et ista duo vi
dere auferunt sibi voluntate et desideriu et opa
bonitatis vn est omnino expetita et posita in
posita in possessione liberi esse q eam quietat p
excellentem nobilitatem ab omnibus. Sextus
status seu gradus est Et aia se no videt p abyssu
humilitatis nec deu propter sublimitate bonitatis
Sz deus se ipm videt in ea sua diuina maiestate
qui de se ipo istam clarificat ita q no videt q ali
quis sit nisi ipe deus solus qui est aquo est oine
aliud est Et tuc est aia in sexto statu ab oibus
liberata et pura et clarificata no tame glorifi
cata quia glorificacio est in septimo statu que
in gloria habebimus dequo nullus scit loqui Ipa
no videt deum nisi se ipam Sz deus de se videt se
in ea propter eam sine ea Cui ostendit sibi q nichil
est ideo no cognoscit nisi ipm nec amat nisi
ipm nec laudat aliquem pter ipm qz nichil est
preter ipm quia id q est sua bonitas est ideo
deus diligit sua bonitate vbicuqz ea sua boni tatem

dederit Bonitas eni sua data est ipe deus et deus a se
sua diuidere no potest bonitate quin sibi semp remaneat
Ergo ipe est id q bonitas est et bonitas id q deus est
et ideo bonitas se bonitate videt p diuinu lume in
sexto statu quo respectu aia clarificatur vn no est
nisi ille qui est qui se in tali esse videt sua diuina
maiestate pmutacionz amoris bonitate expassa et
resoluta in ipm Et ideo videt se de se in tali creatura
nichil appropriando ipi creature Totu eni est de suo
pprio i mo suu ppriu met hic est Sextus status que
promisimus auditoribus dicere de atentacione amoris Et
amor de se sua sublimi bonitate hoc debitu soluit
Septimu aute intra se amor seruat ad nobis da
du in perhenni gloria que nescimus donec a corpe fue
rit aia exuta O dne no cognite dicit aia que huc
libru scribi facit qui estis in esse et stantes absqz
cessacione esse seu status no cogniti et vere no
cogniti sed istud est in patria vbi racio dnatur.
Excuso me ait ista oibus illis qui manet in nichil
lo z qui ceciderunt de amore in tali esse Quia feci
huc libz in verbis valde magnu qui tame vobis
valde paruus videtur Excusetis igitur me vra cu
rialitate quia necessitas no hz lege nesciebam cui
dicerem meu intentu Nuc aute recognosco me p
vestra pace et p veritate rei q est dei finus ffor
midolositas ducit eu qui racioni reddidit in totu
p responsiones amoris factas ad interrogacionem
racionis fuit eciam colatus p humana sciencia Et
humanus sensus nec humana racio aliquid sciunt
de interiori amore nec amor interior aliquid sciunt
de diuina sciencia Cor meu ita alteratu est et
descendit ita basse q ego no possu atinge Quia q
quid de deo dici potest aut scribi et q q eciam pot
de eo cogitari q maius atingit qua dici Est lon
ge verius mentiri qua verum dicere. Dixi ait hec aia
q amor eu scribi fecit p humana sciam et p fruore
mocionis mee interioris q impediebat in libro appa
ret quia timor fecit eum fieri expediendo meum
spum Istis tribus mediantibus de quibus locuti sumus
Ideo dico q liber iste est dei finus et minimus quantucu
qz magnus michi apparuerit in principio ostensionis
huius esse vitas laudat que tales sunt O nardus z gema
preciosa dicit vitas dyamas preciose regina z imperatrix
vos datis totu ex mera vra nobilitate no petendo
ab amore suas diuicias excepto suo velle sui diui
beneplacitu hoc est ius iuris qz hoc est directo p
fecti veri amoris qui eam uult teneri O pfudus
puteus fons signatus vbi sol subtiliter recipitur
radios caritatis ait vitas p diuina scienciam nos
scimus p diuinam sapiam quia splendor eius facit conti
nue vos lucentem O veritas dicit hec aia p deo non
dicatis q nuqua aliquis dixerim de deo excepto deo
hoc est verum nuqua in hoc fui dna mei Et si pla
cet vobis scire dica vobis cuius sum pmura curia
litate Amor ita me penitus in suo dominio habet
q no habeo sensu nec velle nec racione ad facie
du aliquid nisi p eum O curialis et erudita ait sca
ecclesia quomodo sapienter loquimini vos estis vera
stella qui nobis diem annunciatis et sol purus
absqz macula qui nulla incurrit impuritatem
et luna tota plena que nuqua absconderim
vos estis helephas qui ante rege pergitis vos
tota viuitis de grano puro que amplius volu
tate no habetis et illi viuunt de palea et gros
sis stramibus qui in humana voluntate vsu reti
nuerunt Tales sunt sm legis sz ista est supra
lege no tame contra lege iuxta testimonium veri
tatis Ipa est satur z repleta quia deus est ad
suam voluntate O dulcissime diuine amor qui
in trinitate estis Talis hora est q miror quodo

illi durare possut quos racio et timor desideriu opus
et volutas gubernat qui tame audiuit excelente
nobilitate status seu esse anichilati. Aliquos resp°
tus seu gsideracones volo dicere ppter mestos seu
tristes qui petut viam ad priam libertatis quare
fecerut michi bonu quo eram tristis et mesta hc
est in statu et esse taliu qn scz viueba delacte
et cibo pueruli et stultisaba et isti respect9 inna
bat me ad tolleradu du era extra via habeba
eni pvia in remedi quia p intrrogacoes itur by
longe et ppeticiones seu interrogacoes dirigitur
quis in via et reducit ad via qn de ea errando exi
uit. pmo igitur intrrogam meam mete quare
xpus dt aplis expedit vobis ut ego vada et si no
abiero pacličus no veniet ad vos Et habui respo
sione veritatis que in hoc dixit Et xpus hoc eis
dixit ppt hoc q tenerrime eum diligebat sedm
huamitate et paz fortiter sedm diuinitate et id
circo dt eis expedit ut ego vada hoc erat eis
graue audire et in isto gram poterat ipi pcipe
q amor eoz naturalis no diuin9 erat qn illius
auditus no fuit eis nec graue nec extraneum
si ipi erat in noticia turbati instu est q erat sa
tis grossi simlr in amore Apli aute cu illo amoe
habebat gram dei quia talis amor no separat
agra dei imo habebat eius gram tamen ipedit
dona spus sacti que no possut sustinere nisi verz
amorem absqz annexcione nature. postea gside
raui sive respexi magdalena quale suiciu facie
bat xpo suo hospiti qui erat frequeter in hospicio
suo cu multa turba discipuloz Sz istud erat p m
chilo quia maia no mouebat se pro aliqua re in
hospicio fiendo. Xpus ihus sepe reuertebat deintz
totus ieiunus nudis pedibus et ab alijs repulsus
Sed pnulla necessitate suo corpi maia se no moue
bat ipa comitebat suiciu eius marthe sorori
sue que de hoc habebat hospiciu Sed ad ipm ama
du maia no interponebat aliqne nisi se ipa.
Iterz gsideraui maria vbi quesiuit xpm dnm scz
ad monumetu vbi eum no inuenit si by inueit
duos angelos qui se offerebat gsolacom sue si
maia ab eis solaciu no recipiebat quia quere
bat verz solem qui creat solsequia ideo de solse
quijs solaciu habere no poterat maia que
talis eras qn querebas et diligebas qualis fuis
ti amica qn amplius te no quesisti et fuisti in
diuino amore vna absqz affeccone spus tui Re
spexi vlterius maiam quodo coluit tra dm sui
qua sibi dederat ad arandu seu colendu ipa
eni ibi seminauit triticu puru absqz mixtura
q triticu adhesit huic tre arate et ingr post
ea sibi incremetu dedit et pduxit ad fructu
centuplu Sz istud no fuit donec maia q sui
erat in tra sua fecisset Et qn fecit q sui erat
acute et feruenter q deo debebat qui hoc ab
ea petebat et qm ad hoc de se et ppter se eam
creauerat Aduenit maia et amplius de se
nichil fecit Et deus generose opus suu fecit
in maia sine maia quia maia suam partem
fecerat ad ipam aliud no spectabat Sz ad solu
magrm qui sibi sua tra colenda fecerat i comi
serat Et dica vobis ppt infantes quodo quia
psapietib9 no dicerem Cu vnus homo hz tra
de qua necessario eum oportet habe victu suu
ipe ea arat fimat et colit eo modo quo cogitat
q melius et fertilius poterit pitare frumentu

Ista duo optet necessario q fiat ante qua tra valeat
portare fructu vz q diligenter colatur i q granu in
ea seminat Sz post qua auctor prudes p dicta duo
fecit totu posse suu nichil amplius face potest si
optet q pmitat de residuo cura hre dm oportet
aute q frumetu in tra moriatur i putrefiat Et
quodo rehabeat vita ut fructu reddat centuplu
hoc nullus scit nisi solus deus qui solus hoc opus
facit Ideo dico vobis de maia tra qua maia coluit
et arauit fuit sactu corpus suu q afflixit p excessi
ua opa ardenciu desiderioz que faciebat ea tra
sua arac popa bonitatis ad recipiedu et retine
du verz semen diuine gre quia vn9 solus actus
virtuosus seu laudabilis no generat habitus
virtutu in aia si ex plurib9 actib9 vtutes aquirut
et virtus habituata facit actus pfectos habetis
igit qualr maia coluit tra sua Nuc dica de tri
tico seu mixtura q seminauit maia in tra sua hoc
fuit pura intencio vel in deu directa qua habebat
quia valde est dificille q opus sit omio malu cui9
intencio vel ad deu fuit Tale intentu habebat
ipa in omib9 que faciebat quia affectio sua erat
semp in deo ppt que colebat tram sua Et talem
cultura habuit ipa p culpa et defectu Sz inte
petere posset quis quodo hoc esse valeat q bonu
opus vera i pura intencione factu potest esse maia
p culpam defectuosa No est ppt aliud vel nec vnqz
in omib9 illis in quib9 fuit Et si fuit in xpo hoc
fuit ppt culpam huam generis et si est in no
bis hoc est ppt culpa nram omnino quantucuqz
ceci talem vita appellet vera vita pfectois Ille
vero qui duos habet oculos vocat eam vitam
defectuosa seu culpam defectus et ita est sine du
bio Nuc igit audire debetis quare opus boni
tatis est culpa defectuosa quia ibi est q min9 est
in loco maioris et p nram culpa ibi hz id q min9 suu
gueniens est ideo oportet nos hre ppt illud q
nobis auitere facit nobile esse diuinu et aliud
esse no pt ideo maia habuit ppt culpa tale opus
bonitatis et ita fuectar tra sua arauit i semina
uit Arat' sut forcia opa pfectoms i seme est
pura intencio Et quia maia fecerit q suu erat
ideo optuit q facet deus q suu erat de se sine ea
ppt eam in ea exquo fecerat q face debebat ipa
dimittebat omnino deo suu ipius cura et ita face simi
liter debem9 Sz quodo tra eius pfecit culta in ea
et quodo ipa de hoc habuit vitam vn hz fructu ce
tesimu p magna multiplicacoz hoc nullus scit ni
si solus deus qui solus hat multiplicacoz fecit. Tuc
iterz gsideraui et respexi suum sactoz Johanem
babtista qn fuit sactificat9 quatu ppt hoc de se te
muit Et respexi cu stupendo quare hoc fuit q
ostendit discipulis suis digito xpm ut eu seque
rentur ipe vo quietus remansit No eni inuenio
q sactus mouerit se de desto ut iret ad videdu
xpm in huana natura quia diuina bonitas facie
bat opa sua in eo qui eu gplebat absqz eo q im
pediret eum de querenda huamitate Respexi eciā
eu vbi p dicabat de xpo dr eni q aliqn xpus
ad suu smone venit si tame dicens vba in nullo
suu dimisit intentu ppt pncia xpi sicut nec
ante ea faciebat ita diuinitas agebat in eo et
peu Consideraui ecia vbi babtisauit xpm vbi
tenuit dei filiu et voce pris audiuit i vidit
spm sactu corpali specie manetem sup eum

eni ista ostendit aut q ad eu de hys spectabat nichil
utiqz nisi solu ad illu qui sua bonitate tale opus
faciebat. Respexi etia dulcissimam virgine mariam
que sic pfecte fuit sactificata in proposito sue virginitatis
et istud teneo de ipa q si totus mundus debuisset sal
vari si tamen virginitatis primisse exiret statu nunqua
consensisset Consideram etia ea qn concepit dei filiu
virtute spus sancti Teneo vere q ipa in illa felici hora
plus habuit de noticia amore et laude dime trim
tatis qua habet omes illi qui sine ea sunt in gloria
O benedicta dna et quare hoc no habuissetis Teneo
eni de Johane babtista qui nichil fuit respectu dne
Qz ipe pfectus fuit spu sco repletus in ventre ma
tris adhuc existens qua fuerunt apli in die pente
costes O dna adornata ita omnino expediebat
vos eni sume et in omni gradu confirmata qnia istud
teneo de vobis Qz si filius dei aliquid quatucuqz
modicu in vobis vacuu repperisset nunqua de vo
bis fecisset matre sua Respexi iterz adhuc dnam
in hora passionis iuxta crucem qn in eius pncia
dilectu eius filiu crucifixerunt iudei Nullus meli9
scivit in iusticia iudeoz qua ipa Et nullus melius
scivit iusticia et innocecia xpi morientis quam
ipa que mater erat salvatoris O dna mea q tunc
mens vra propt hoc contra iudeos cogitamt Qz propt
hoc eis crudelitatis dixistis aut fecistis qn imo
si necessariu fuisset in illa eadem hora libere vi
ta vram pro peccatoz salute libentissime dedisses Sz no
optebat quia xpus hanc concordiam faciebat habu
dantissime Quare habundantissime Quia abstracto
suo pprio sanguine quantu i cuspide acus posset reci
pere ad infinitoz mundoz redepcione suffecisset
Et nichilominus no guttam no partem sed totu effudit p
nobis redimendis cu tanta pena et dolore q si og
pene et dolores qui fuerunt aut erunt in hominibus ab
adam usqz ad antixpm no esset nisi minim9 punctus res
pectu doloris qui fuit in xpo propt summe delicata te
neritudine sue complexionis et puritatis Respexi z
consideram postea Quomodo divina natura sibi humana
natura univit propt nos in psona verbi he he quis est
ausus hoc cogitare Quis ausus fuisset hoc adeo pe
tere nisi sua bonitas hoc fecisset Si xpus fuit pau
per pro nobis aflictus et despectus quid miru Ipe
eni abstinere ab huiusmodi no poterat sedm amoris
excessu que habebat ad nos ex quo natura passi
bilem in se habebat que hoc poterat complere sed
q natura humana univeretur dime nature in psona
filij quis ausus esset petere tale excessu O veritas
via et vita Quid est hoc cogitare de vobis Istud
est mams ad incedendu corda nra vestro amore
sz cogitare in uno beneficioz vestroz que fecistis
nobis z pro nobis qua esset totus mundus et celu et
terra si esset ignis ad incendendu unu corpus Et
tunc etia respexi puritate veritatis que in dixit
q ego no videbo dinam trinitatem quousqz aia mea
ita sit immunis ab omni labe peccati sicut est aia xpi que
aia glorificata fuit in pprio corpe in punctu quo fuit
creata z corpi mortali unita et dime nature i
psona filij z ita pfecte tunc sicut z nunc et aliud
esse no poterat ex quo aia racionalis psonaliter erat
deo unita corpus quatucuqz mortale illud privile
giu sibi no poterat auferre Tunc etia respexi
quis est qui ascendit in celu Et dicit in veritas
q nullus ascendit in celu nisi qui descedit de celo
ipe filius dei Ad intelligendu q nullus illuc asce
det nisi soli illi qui sunt p graciam filij dei Tunc respe
xi ad Seraphim et petivi ab eis quid erat eis de
operibus que caritas fecerat mediante ope sce

incarnationis aut de hoc q suprema bonitas creavit
vel de hys que ulterius factura est in creatura sua sola
sua bonitate propt creatura Et amor dicit in nichil ex
cepto p uno solo sz propt divinu velle dime voluntatis
totius trinitatis Et iste est un9 et dulcis respect9
et expediens creatura de se ipa z appropinquare faciens
ad statu illius q debet esse. Habem9 ergo septe respec
tus propt mestos et tristes satis convenientes. Nunc
dica vobis respectus quos habui in tali vita superi9
nominata que est in respiciendo me ipm et velle mag
operari opera propt eu laudo me de hys tribus sup oia
quatucuqz hoc fuerit ludus pueroz Dicebam sic qn
nesciebam aliter sustinere Nescio vir hoc comprehendit
vra divina ultra pmanes potencia vra sapia et vra
bonitas Et ita de me. Nescio in qua vir estis quia
nescio aliquid de vra ultra pmanente potencia Nescio
quid sitis quia nescio aliquid de vra ultra pmanente
sapia Nescio quis vos estis quia nescio aliquid de vra
ultra pmanente bonitate Dne vos estis omnis po
tencia ois sapia ois bonitas sine principio sine co
prehenssione z sine fine Et ego sum ois impotencia
ois insipiencia z ois malicia sine comprehenssione et
sine fine Dne vos estis unus solus deus in tribus
psonis pr et filius z spus sanct9 Et ego sum una so
la i nimica in trib9 malis i impotencia insipiencia et
in malicia Dne quatu comprehendo de vra potencia
de vra sapiencia de vra bonitate Et si posse compre
dere una de duob9 sibi directe oppositis comprehendem
utraqz Quia si possem comprehendere vram bonitate
comprehendere utiqz mea malicia Et quia illud modi
cu q cognosco de vra bonitate illud utiqz dat in
modica noticia de mea malicia O dne vere modi
cu q melius dici pt nichil respectu illius q est in
ignotu Et tunc posui me ad meditandu et dicebam
sic Qz si esset possibile q nunqua fuisse natus ad
hoc q nunqua aliquid fecissem contra sua volu
tatem Et iterz dicebam si esset possibile q reu
terer in nichillu sicut de nichillo veni Et dicebam
iterz ei q ante qua de cetero facerem aliqd q suo
beneplacito repugnaret plus velle oia pati si
esset possibile que xpi humanitas passa est p me
Et rursus dicebam ei Si scire et ita esset q oia
que ipe creavit et ego cu omnib9 deberent pemi
tus anichilari nisi aliqd facerem contra sua volu
tate prius pmittere totu anichilari ante qua
facerem Et ulterius sibi dicebam Si esset possibi
le q posset et vellet michi dare tantu de boni
tate quatu ipe habet z hoc ppetuo Non diligere
eum nisi propt ipm z illud pdere no curare nisi propt
ipm et si in redderet hoc ipm no reciperem nisi
propt ipm hoc est nisi habere a puro amore quo
me diligit sua sola voluntate qua dilect9 habet
ad dilectu Tunc etia sibi dicebam Si scire q ma
gis sibi deberet placere q aliud magis diligere qua
ipm hic deficit in sensus Nesciui respondere nec
velle nec negare Similiter dicebam sibi si possibile
esset q aliu plus diligeret qua me iterum nesciui
respondere Et iterz dixi sibi q si posset velle q ali
quis alius ab ipo plus me diligeret Et dixi sibi
q illa tria erant michi valde dificilia et q ibi
defeci quia ad nullu illoz respondere valui Et
semp me continuo infestabat volens habere responsionem
finaliter tamen pace habere no potui donec haberem
de me responsione Dica igitur vobis mea respo
sione dixi sibi de se q volebat me pbare in omni
puncto heu quid dico no fui ego locuta ibi etiam
unu verbu Cor solu de se et in tria se fecit hanc
pugnam Quid respondit in hac pugna in angus

tia mortis quia volebat recedere a suo amore vn vixeat
Respondi sic et dixi ei Due si posset esse q istud eter
nalit deberet esse ita bn in veritate opis sicut est i
verbo in trogacionis dicti vobis de vobis p vobis quid
de hoc vellem ppt vos si habere illud idem q vos habe
tis essem equalis vobis excepto in hoc puncto q posse
meam mutare volutate p alio quia p me hoc no fa
citis vos Ex quo igitur vos velletis simplr r pcise
illa tria que ita ad gcedendu fuerut in dificilia
Et ego absq dubio scire q velle vrm hoc vellet abs
q diuine vre bonitatis diminucione Vellem utiq
et ego nichil amplius volendo Mea volutas finem
suu accipit in hoc dicendo et ideo mea volutas est
martiriu Cor meu diu credebat semp viuere de
amore p desideriu bone volutatis Modo sut ista
tria i me gsuata que fecerat me de infancia mea
exire et ibi se mostrauit pria libertatis. Tuc ve
nit ad me Justicia que petebat a me quale remis
sione volebam ab ea Respondi stati illud q erram
q nolebam aliqua remissioz ab ea nec de aliqua re
que tormetu michi posset infire. postea venit mi
sericordia que petiuit a me quale adiutoriu velle
ab ea Rndi statim id q era scz q nolebam aliq adiuto
riu ab ea nec ab aliquo qui michi face bonu posset
postea venit ad me amor plenus bonitate qui toci
ens sensu in abstulerat et in fine in morte dedeat
vos de hoc aliquid audistis Et dixit michi quid vis
de me ego gtineo totu quidq fuit qq est qq erit
Su de omnib9 repletus accipe de me qq vis Si me
totu vis et ego volo Ego su amor bonitate repleto
dicas in nude tua volutate Respondi statim id q e
ram Ego su puru nichil heu misera quid volo tu
puru nichil nuqua habuit aliqua volutate Ego
nulla rem volo nichil michi est de bonitate amo
ris Incepi igitur exire de mea infancia et spus
meus antiquari cepit q scilicet velle meu mor
tuu fuit et opera mea gsuata et amor meus
qui me hilarem faciebat Quia expassio diuini
amoris que se in ostendit plume diuinu cuius
dam celestis sublimis penetracis q in subito mo
strauit se ita altu et me ita in fimu no potui me
amplius releuare de illo in fimo nec me releua
re de me ipa et ibi fuit meu melius si vos no in
telligatis no possu aliud face hoc est vnu opus
inmaculosum de quo nichil vobis dici pt nisi meti
atur habetis igit aliquos respectus dicit hec
aia hic quos gteplata fui ad me expediendum
et ad in veniedu via qua gteplata fui q erra
mesta Quia omes illi sut mesti qui aliquam
afectione spus habet et isti respectus sut in
vita spus p affectione teneritudinis amoris que
habet ad se ipam aia que no sunt eos ad noti
ciam deuenire vn manet sicut pueri i opib9
puerilib9 et manebut qua diu habebut af
fectione spus deus dicat amor diui9 qui de
se quiescit in aia anichilata qua loge est ta
lis vita a vita libera Cui9 nichil velle hz diui
velle et illud nichil velle seminat diui seme
reditu diui velle Tale seme nuq pt defice
s pauci sut qui se disponut ad recipiendu ta
le seme Multos in veni pdicatos in afectioe
spus p opa vtutu in bonis desideriis bone vo
lutatis Sed paucos in veni generose mestos
et paucores qui esset liberi sine defectu quos
iste liber querit qui habeat vnu solu velle
que purus amor facit hre vnu amore r vnu velle
et talis amor est ab illo qui est solus purus insta
do in ope diuino Talis aia est nuda et tali nudita
te no timet ut a spente mordeat et ex quo deus
sine gaudiu no potest augumetare nec de suo ope
mouere nisi suo ope faciat si moueat Ipa suo
ope ppt se esset ibi et si est nuda tale esse no pt
esse Et ex quo sua bonitas diminui no pt aflic
tio no pt in ipa augumetari nisi ipe augume
tet suo ope Si augmetaret de se ipa ibi esset
ppt se si ante ipa esset nuda talis esse no potest
esse Verz est aut aia libera in tali puncto su ego
quia me ipam pfecte reliqui Quia miracula
fidei debent que miracula dat in verz sape di
uinoz donoz fides est causa hui9modi Talis aia
dt amor est in maiori pfectione status seu esse
talis et ppinquior longe ppinquo Quia sancta ecle
sia exemplu no accipit in vita illius ipa est tuc
sub ope humilitatis et est vltra opus paupertatis
et supra opus caritatis Ipa est ita longe ab
ope virtutu q no pt eaz intellige linguagiu
qz opa vtutu sut oia in clusa in tali aia que
absq gtradiccione ei obediunt Et ppt tale clusio
nem nescit hec sancta eclesia cognosce Que sca
eclesia singulariter laudat diui timore Quia
Sanctus timor est vnu donoz spus sancti et nichilo
minus tamen destruet timor dei esse libertatis Si
in tali esse posset intrare pfecta libertas no hz
aliq ppt quid ipa trasiuit cuspidem gladii occide
do gplacencias corpales et extermiando volutates
spus Ipa totu amore suu sub pedib9 posuit non
curat de se ita parz sicut no esset plus seu minus
expediuit eam a debitis que xpo debebat et ideo
sibi nichil debet Et quide plus seu minus mult
hre sine omi in tinedio intra eam planu situm
et magnus sensus nature quo decepti pmitut
se regi p affectione vite spus in gtentando se ipos
de se ipis aufferet eis p fudu q no possut intelli
gere nuditate huius pfudi nec bonitate dei
p eis largiter credere et ideo pmanet ipi in opib9
o quatu decipiut qui de hoc quietat ad se ipos
gtentadu Quia qq creatura face pt de opib9
bonitatis nichil est cora diuina sapiencia ppt
hoc naq no dat diuina bonitas aie sua bonitate
sed solu ppt sua bonitate Et vn9 solus occursus
illius ultra pmanentis antiq noue bonitatis
plus valet qua aliquid q creatura face posset
in centu milib9 anis nec in tota sca ecca Longin
quitas hui9 est magis ppinqua quia cognoscit
magis de ppe illud longinqu in se ipo qui gtinue
eam facit esse in vnione velle eius absq tedio
alterius rei q eueniat Tuc nichil hz plus face
de deo qua deus de ea Quare quia ipe est et ipa
no est Ipa nichil plus retinuit in nichillo sui
ipius. Quia istud est sibi satis q ipe est r ipa no
est Tuc est omnibus rebus nuda quia ipa est
sine esse vbi ipa erat ante qua esset et ideo habet
a deo id q habet et est id q deus est p vnitatem
amoris in illo puncto in quo erat ante qua a dei
bonitate fluxisset Ipa accipit id q hz a diuina
bonitate de nucleo amois eius de illo nobili lo
ge ppinquo hoc no erat ipa Illud q diligit plus
est illud q magis odit Ipa no hz fudu ergo no
hz locu si no hz locu ergo no hz amore Quid
quid dicat omne opus est sibi p hibitu in simplici

esse deitatis sicut fuerat olim preceptu pxpm filiu dei
patris adtalem fine puenit qui habet quo benefaci
at ergo sequitur q non h3 quo male faciat quia ador
donat oia isti z modus aquitat eam aput pximos
suos Justu est dr ipa q oia sint in submissa exquo
oia ppt me sut facta Jdeo accipio oia sicut meum
absq phibicone avare no facem Cu vos dilexistis
me tota vra potecia sicut pr frater z amicus Nec
extra hoc dulcis pr dulcis fr dulcis amice unq
fuistis ecia p unu instans seu pictu oculi sic sum
a vobis dilecta Ergo bn possu dice q nulla plus
qua me diligitis Aia sicut vestra bonitas susti
nere no pt q vra huanitas et mater et angeli
et sancti no habeat gloria avra ultra pmanete
bonitate ultra eoz meritu Jta paru sustinere
pt ultra pmanes bonitas vra q habea tormeta
que merui Jta q ego recipio tantu de vra misi
cordia gtinue quatu vos depotecia habetis res
pectu illius q pacior. Talis est in sua regula p
fessa et in plenit religione sua Que est regula
sua hoc est q resolvatur p anichilacone in illud
pmu esse ubi amor accepat eam ipa em transi
uit examine pbacionis sue et devicit guerras
oim patriaz. Si illa desursu fuit sibi nimis fortis
hoc no est miru no em est guerra grauior qua
guerra amicoz Qm eos occidit oportet eum
transire p acie eneuu Jbi auffertur posse absq
recupacone et dat sanitas onis in firmitatis
O quam magna pietas demortalitate amicoz
que aiam invenerit vincere suos inimicos z nisi
ne oes occidit Quod miru deus facit bona
de se ideo ad eu de ipis spectat Jdeo no mult am
plius hec aia in hoc loco esse Sue credencie fue
rut olim ultra credencie que ponebat eam in
loco dei Sz istud erat quia erat extra suu esse
modo est in esse suo pmordialis esse q est suu
esse et dimisit ~~duo~~ tria et fecit deduob9 unu
Qm est illud unu Jllud unu est qm aia est resolu
ta in illa simplice divinitate que est unu simplex
esse expansse et dilatate fruicionis in plano scire
absq sentimeto sup mente Jllud simplex esse facit
ex caritate in aia quod q aia facit quia velle est si
plex effectu q simplex velle nullu actu in se habet
statim q vincit necessitate duaz naturaz uni
velle fuit datu q simplex esset et illud simplex
velle q est divini velle ponit aiam in dno esse Al
cius no pt aliquis ire neq pfundius descendere
nec aliquis pt esse magis nudus Qui istud nu
du vult attingere custodiat se ab ingenijs na
ture quia ita subtilr trahit sicut sol trahit aq
de pano deque nullus pcipit quatucuq bn respi
ciat decipit se ipam natura nisi sit sup su custo
dia cu magna expiencia O deus qua subtilis est
in dnissis plicis in petendo sub forma bonitatis et
sub colore sive necessitatis illud in quo nichil habet
quia sim vide est mendax frequnter et mediatib9
talib9 fraudib9 ipa freqnter recipit q suu no
est in suado se ipam suo vigore Et sua genero
sitate pbam hoc utiq ad magnu dapnu meu
ymo ad magnu bonu meu gplendo id q facere
habeba de mea ppa malicia in sape dno sine
meo sensu Et illud scire dimi z illa absconsio
mei impediebat me in via patrie velando
in materia in qua accipe debeba huilitate
ad attingendu q meu erat Jdeo pdidi in hoc

q meu erat q nuqua no fuit meu q habeba Bene
aliqn accidit q no invenivetur in uno regno due
psone que sut eiusdem spus Sz qn duo eiusde sps
ad in vite se reperiunt aperiunt se inter se z non
possut se celare si vellent ppt gdicones spus ipoz
et gplexionu z ppt usu vite adque vocatur ve
lint nolint Tales multu indiget q sint sup sua
custodia nisi attinxerit cursu ultimu liberta
tis finis Si deus dedit vobis altam creacone
et lumine excelles z amore singulare compleatis
absq defectu hac creaconem qz tam dulciter
oculis nos gtinue respicit et iste respectus
facit aiam simplice. Ego creatura accreate
gdita mediante qua creator dese fecit huc
libru pquibus nescio nec scire volo quia hoc
no debeo velle Sufficit em m si est in secreto
scire divine sapiecie et in spe. Saluto autem
eos pamore pacis et caritatis in altissima cari
tate Que eos digere digneti dicendo in eis te
stimoniu vite eoz p recordacone clericoz qui
audierut istu libru Quoz pmus fuit unus
fr Amor magni nomis vite z sanctitatis qui fr
Johanes vocabat Jllud q dixit delibro madium
vobis p has lras amoris ideo eas recipiatis
cu curialitate in amore Aia amor rogat vos
ad honore dei et suoz suoz liberoz et ad uti
litate illoz qui no du hec sut Qui tame si d
placuerit adhuc erut hoc ipm Jlle fr dixit q
iste liber erat ve factus a spu sancto Et que si
omes clerici audiret demodo solu q intelligent
ipi nichil gtradice sciret Et rogavit q pdeo
bn custodiret z q pauci videret et dixit q e
rat ita altus q ipe met no poterat intellige
postea vidit eum et legit unus monach9 qui
vocabat dopn9 franco de vilarys abbacie Qui
dixit q pbaret bn pscripturas q veritas est q
quid dicit iste liber. Postea legit eu quidam
mgr in theologia qui vocabat mgr Godefred9
de fontanis iste nichil sinistru delibro dixit
ita paz sicut alij Sz bn dixit Quoz no gsulebat
q multi haberet eu Qua ut dicebat possent
dimittere vita sua aspirando ad ista ad quam
forte nuqua pvenirent z sic p hoc decipi posset
Aia ut dicebat liber iste factus est ab uno
spu ita forti et fixido q pauci aut nulli simi
les invenirentur Et nichilomin9 dicebat ipe
aia pvenire no valet ad vita divina seu usu
divinu donec pvenit ad usu que liber iste
describit Qua oms alios usus isto inferiores
dicebat mgr ille Sut usus huani hic vo solus
est usus divin9 et nullus alius nisi iste ppter
pace auditoz fuit facta hec apbacio Et ppt
pace vram simlr nos narram9 vobis hoc ide
ut hoc semen fructu faciat centesimu hijs
qui audiet et digni erut Amen

Prefacio sti bnardi Jnepistola ad Cartusienses

Dominis et fratrib9 d. pori z h.
vicario Salbatu delicatu pene
im pudenter et plusqua decebat
os meu patet ad vos o carissimi
in xpo fres no possu deus scit
iguo scite quia coz meu dilata
tu est dilatamini et vos obsecro in visceribus
vestris et capite nos quia totus vester sum in eo
in cuius visceribus in vicem cupim9 nos Jdeo

exquo recessi a vobis usqz nunc qualemcuqz meu la
borem cotidianu statui dedicare no vobis qui no
indigetis sz fri Stephano et fribus eius socijs
iunioribus et nouitijs venientib9 ad vos quoz de9
solus doctor ut habeat et legat si forte ibi aliq
in venerint utile sibi ad solaciu solitudinis sue
et sacti ppositi in citamentu Offro q possu bonam
voluntatem Ipamqz a vobis refro cu fructibus
suis. Dauid saltando placuit deo no pter saltu
sz pt affectu Simlr etiam mulier que vnxit
pedes dni laudata est no quia vnxit sz qz dilexit
et qz q habuit hoc fecit et in eo iustificata est.
Demu de vobis arbitrandus sum dedicandu q in
gsolacone sua et in adiutoriu fidei facie me gpu
lit fratz quozdam plus anxia qua piculosa
necessitas quoz tristicia plurimu solet in facere
gaudiu nisi quia eos gtistatos videre no possum
pre magnitudie quippe no solu fidei sed etiam
amoris exosu adeo habet quid q esse videtur gtra
fidem Vt si vel admodicu seu ex spu blasfemie
seu ex ipo sensu carnis sup hoc fuerint atemptati
vel pulsati quasi ex solo auditu aut atactu lesa
omnino in se ipis estimet gsciecie pietatem et mi
serabilr defleat semet ipos quasi reprobos circa
fidem Quibus etia gtingit a seculi tenebris
ad purioris vite exercitia venientib9 q9 gtingere
solet repente pdeuntibus adiuturnis tenebris
ad luce ut sicut in ipis lux ipa qua cetera vide
da sunt pmo irruens in firmis oculis fit molesta
Sic et isti ad pmu lumen cecutiant Nec insolitos
radios noue lucis possunt sustinere donec ipo
lucis amore asuescant. Explicit prephacio.

Incipit Epl'a sti Bernardi ad fres Cartusie de monte dei.

Fratribus de monte dei Orientale lumen
et antiqu illu in religione egypcium
feruore tenebris occidentis et galicanis
frigoribus inferentib9 vite sz solita
rie exemplar et celestis formam
gtemplacionis et gustacionis occurre et gcurre ma
inca in gaudio sancti spus et risu cordis in fer
uore pietatis et in omi obsequio deuote volu
tatis Quid in et eni epulari in dno oportet
et gaudere q xpiane religionis speciosissima
porcio que celos pinquius tangere videbat
mortua erat et reuixit perierat de mudo et
inuenta est Auditu auris audiebam9 nec cre
debam9 legebam9 in libris et mirabam de an
tiqua vite solitarie gloria et magna in ea
gloria dei Cu subito inuenim9 eam in campis
silue In mote dei in monte pingui vbi de ca pi
guescunt speciosa desti et exultacone colles
accinguntur Ibi eni etia iam p vos se offert
omnibus et in vobis se demostrat et ignota
hactenus innotescit in paucis simplicibus
ipo nobis eam in gerente qui in paucis simpli
cibus totu mudu sibi subiecit ipo mudo mira
te licet eni magna et diuina plane fuerut
miracula que dns gessit in tris hoc tamen
vnu sup oia alia eminuit et cetera illustra
uit Qz sicut dictu est in paucis simplicibus
totu mudu et omem sapiencie eius altitudi
nem sibi sub iugauit Quem etia nunc cepit
opari in vobis Ita pr qm sic placitu est ante
te abscondisti hec a sapientibus et prudetib9
huius seculi et reuelasti ea paruulis Nolite ergo
timere pusillus grex ait dns sz omino gfidete
qm placuit deo patri dare vobis regnu Videte
vocacone vram fres vbi sapiens inter vos vbi
scriba vbi inquisitor huius seculi Na et si sut
aliqui inter vos sapientes p simplices tamen Nō
sapientes ggregauit Qui reges olim et phos
mudi huius piscatores sibi subiecit Sinite ergo
sinite sapientes huius seculi de spu huius mudi
tumetes alta sapientes et trram lingentes.
sapienter descende in i fimu Vos aute dum
foditur peccatori fouea sicut cepistis stulti
facti pter deum p stultu dei q sapiencius est
omnibus hominbus xpo duce humilem aphedite
disciplinam ascendendi in altu Vestra eni
simplicitas iam multos puocat ad emulacom
vestra sufficiencia et altissima paupertas iam
multoz gfudit cupiditate vestru secretum
iam caz reru que tumultu faciunt vel face
videntur pluribus incucit horore Si qua go
gsolacio in xpo si q solaciu caritatis si qua soci
etas spus si qua viscera misericordie Implete
gaudiu no meu tantu modo sed oim diligeciu
nome dni ut in caritate vestitus deaurati de
aurato sapie dei regine asistentis ad dextris
sponsi Vestro studio vestra instancia ad dei
gloriam et magna corona vestra et gaudiu
oim bonoz hoc sancte nouitatis instauretur
ornamentu Nouitate vero dico pter linguas
nequa aquaz gtradiccone abscondat vos de9
in abscondito faciei sue hominu impioz qui
cu manifestu lume veritatis obnubilare no
queunt de solo nouitatis nomine cauillantur
veteres ipi et inueterati mente nescientes
noua meditari Vtres veteres no capietes vi
nu nouu q si eis infuderet rumperet Sed hec
nouitas no est nouella vanitas Res est enim
antiqua religionis pfectio in xpo fudate pieta
tis antiqua hereditas ecclesie dei a tempore phe
taru pmostrata Iam qz noue gre sole exorto
In Iohanne baptista instaurata et innouata Ab ipo
dno familiarissime celebrata Ab eius discipulis
ipo pnte gcupita Cu enim9 trasfiguracois glam eu
vidisset qui cu eo in mote sancto erat Continuo
petrus in eo quidem arreptus supra et nesciens
quid diceret Quia visa dni maiestate ome bonu
intra puatu suu visus est gclusisse In eo aute
psentissim9 sibi et secretissim9 quid diceret Quia
gustata eius suauitate optimu sibi iudicauit
in hoc semp esse Vita hanc in gtubernio dni
et cunu supnoz quos cu eo viderat gcupi
uit dicens Dne bonu est nos hic esse faciam9
hic tria tabernacula tibi vnu moysi vnu et
helie vnu In quo si auditus fuisset factur9
procul dubio post modu erat alia tria Sibi vnu
Iacobo vnu et Iohani vnu post passione vero
dni calente adhuc in cordibus fideliu effusi
eius sanguinis recenti memoria Solitariam hac
vitam pfitentib9 paupertate spus sectantib9
et in spualib9 exercicijs et gtemplacone dei pru
gue ociu altero in altero zelantib9 deserta
repleta sunt Ex quibus legim9 paulos macha
rios Anthoniu Arseniu et alios qua plures

in sancte huius rei publice consulares viros egregia
nomina in ciuitate dei nobiles et triuphales tytulos
habencia de victoria seculi et principis huius mundi
et corporis sui de cultu animi et dni dei sui Sileat
No. ergo qui in tenebris de luce inditates vos arguit
nouitatis ex habundancia male voluntatis Ipsi po
cius arguendi vetustatis et vanitatis Sed et
laudatores et detractores semper estis habituri
sicut et dns Laudatores preterite et quod bonum in vo
bis amat hoc in eis amate detractores dissimu
late et pro eis orate Et obliti que retro sunt pre
missis scandalis que iuxta vobis ad dextris et
a sinistris sunt posita in anteriora vra vos exten
dite Si enim ad singula volueritis vel laudatori
bus respondere vel cum detractoribus litigare
tempus perditis Cuius in proposito sancto non leuis iac
tura est A terris enim ad celos festinate qui
moratur et si non detinet plurimum tamen nocet
Nolite negligere nolite tardare grandis vobis
restat via Altissima est enim professio vestra celos
transit par angelis est angelice similis puritati
Non enim solum vouistis omnem sanctitatem sed omnis
sanctitatis perfectionem et omnis consumacionis finem
Non est vestrum languere circa qua precepta ne
quod hoc solum atendere quid precipiat deus sed quid
velit probantes que sit voluntas dei bona bene
placens et perfecta Aliorum est enim seruire deo ves
trum est adherere Aliorum deum credere scire ama
re venerari vestrum est sapere intelligere cognos
cere frui Magnum est hoc arduum est hoc Sed omni
potens est deus et bonus qui in vobis est primus
promissor fidelis reditor et indefessus auditor
Cum magno eius amore magna profitentibus
et in fide et spe gratie eius maiora viribus suis
agredientibus et voluntatem et desiderium suggerit
in id ipsum Et qui graciam voluntatis prerogauit sub
rogabit eciam ad perfectum virtutum Cum cum fideliter
fecerit quod potuerit homo Calumpniante calump
matore ipse misericorditer paupi iudicium faciet
suo et causam quia quod habuit hoc fecit Absit
tamen fratres a consciencie vre estimacione et par
uitate et humilitate vestra et amore vestro
omnis altitudo Anima altum sape mors est Et
facile est in alto se constituentem obstupescere et
de vita periclitari Nomen aliud professioni vre
imponite Aliud titulum professioni vestre inscribi
te Feras vos pocius indomitas et incaucatas
et bestias que aliter a communi hominum more do
mari non poterant estimate et appellate Longe
supra vos virtutem eorum suscipientes et glori
am mirantes Cum ambidextri fortissimi sicut
Aioth ille iudex israel qui vtraque manu vtebatur
pro dextera et quam diu licet deuotissime intus
vacare amat caritati contemplande veritatis
et cum necessitas trahi vel officium vocat promp
tissime se foras mutuat pro veritate adimple
de caritatis Caue eciam serue dei ne quos tu quamuis
imitari non vis dampnare videaris volo hoc fa
cias in egritudine tua quod ille cum sanctissimus ecce
faciebat qui dicebat venit xpus ihus pecca
tores saluos facere quorum ego primus sum Neque
hoc dicebat paulus menciendi precipitacione
sed estimandi affectione Cum enim perfecte examin
ando semet ipsum intelligit suo peccato nullius

peccatum par esse existimat quod non sicut suum intel
ligit Nolo ergo ut vsquam arbitreris lucere so
lem quem dicit nisi in cella tua nusquam esse sere
num nisi penes te Nusquam operari graciam dei nisi in
consciencia tua Aliorum solitariorum deus tantum ymo et
omnium miseretur enim omnium deus et odit eorum que fe
cit Malo cogitare te vbique serenum esse nisi a
pud te et penes te de te quam de aliquo estiare
Cum timore pocius et tremore vram ipsorum salu
tem operamini Nec quales sunt alij sed quales
ex vobis fiant quantum ex vobis est cogitate
non solum qui modo sunt sed eciam post vos qui fu
turi sunt quos in sancto proposito imitatores es
tis habituri Ex vobis enim ex vestro exemplo
ex auctoritate vra in religione hac pendere
habet vniuersa posteritas huius vri sancti or
dinis vos in eo patres vos in eo institutores
cum debita imitacionis reuerentia appellabimini
a successoribus vestris Quid quod a vobis statutum
quid quod vobis et tenentibus et seruantibus in consue
tudine fuerit missum absque omni retractacione
a posteris vestris tenendum erit et seruandum ne
fas erit ab alio immutari Sit enim de vobis e
rit aput eos sicut de incommutabilibus legibus
summe et eterne veritatis est aput nos quas
scrutari omnibus expedit et scire non aute
licet alicui diiudicare deo autem gracias quia
nec indignum vobis nec inutile posteris erit
si pie si fortiter vos tenueritis et ipsi in vobis
fideliter imitentur quod interim modo tenetis
Et si quid adhuc sapere oportuerit alter et hoc
deus vobis reuelabit Salua enim pomina cartu
sie sanctitate debita et cum omni laude predicanda
reuerencia multa in alpinis illis horridis et con
tinuis frigoribus necessaria sunt que frugalem
sufficienciam et voluntaria paupertate sectantibus
in hys dumtaxat regionibus non adeo necessaria
videntur Intelligitis que dico Dabit enim
vobis dns intellectum Gaudeo autem in vobis
et licet absens corpore sed presens spiritu et videns
ordinem vestrum sed feruore spiritus sed habundan
tiam pacis sed graciam simplicitatis in proposito rigore
in dilectione mutua Ipsam sancti spiritus suauitatem
et plenam omnino in conuersacione vra formam pieta
tis In recordacione montis dei totus exulto
et primicias sancti spiritus et pignus gratie in spem
crescentis in eo religionis deuotus adoro Nam
et ipsum montis dei nomen bone spei prefert omen
scilicet quod sicut psalmus dicit de monte dni
habitatura sit in eo generacio querencium dnm que
rencium faciem dei iacob Innocens manibus et mun
do corde qui non accepit in vano animam suam Ipsa
est enim professio vra querere dnm iacob non commu
ni hominum more sed querere ipsam faciem dei quam vidit
iacob cum dixit vidi dnm facie ad faciem et sal
No. ua facta est anima mea Faciem enim dei hoc est
cognicionem eius querere faciem ad faciem quam
vidit iacob de qua dicit apostolus tunc cognoscam sicut
et cognitus sum et nunc videmus per speculum
et in enigmate tunc autem facie ad faciem quam
vidit iacob de qua dicit apostolus et sicuti est hanc
querere in hac vita semper per innocenciam manuum

r
et

et nudicia cordis Ipa est pietas que sicut dt Job
cultus dei est quam qui no habet in vani acce
pit aiam sua hoc est frustra vivit vel omino
no vivit du non vivit exca vita xpt qua ut
in ea viveret accepit aiam sua. Pietas eni hec
est iugis dei memoria gtinua in tenciois actio
ad in telligecia eius Indefessa affectio i amore
eius ut nulla unqua hui dei in veniat no di
cam dies s3 hora nisi vel exerciu labore et pfi
ciendi studio vel in experiendi dulcedine z
fruedi gaudio. Hec est pietas de qua aplus
dilectu discipulu amonet dices Exerce temet
ipm ad pietate Na corporalis exercitaco ad
modicu utilis est pietas vo ad omne opus bo
nu utilis est habens pmissione vite q nuc est
et future. pietatis eni no solu modo forma
s3 et veritate in omnibus z pomib9 habitus vr
repmittit pposito viri requirit Na sicut dt
idem aplus sut aliqui forma quide pietatis
habentes virtute aute eius abnegates hac
quicuqz viri no habet in gsciencia no exhibet
in vita no exercet in cella no solitarius s3 solus
dicendus est Nec cella ei cella est s3 reclusio est
et carcer vere eni solus est cu quo deus no est
vere reclusus est qui in deo liber no est Solitudo
enim et reclusio nomina miserie sut Cella aute
nequaq esse debet reclusio necessitatis s3 domi
ciliu pacis hostiu clausu no latebra s3 secre
tu Cu quo eni deus est nuqua min9 est solus qz
cu solus est Tuc eni libere fruitur gaudio suo
tuc ipe suus est ad fruedu deo in se et se in deo
Tuc in luce veritatis in sereno mundi cordis vl
tro patet sibi pura gsciencia et libere se in fu
dit affecta de deo memoria et vel illuiatur inte
lectus et bono suo fruit affectus vel libe se ipz
deflet huane fragilitatis defectus ppter hoc
sedm ppositi vestri forma habitates in celis po
cius qua in cellis exclusio a vobis toto seculo
totos vos in clusistis cu deo Celi siquide z celle
habitaco cognate sut Quia sicut celu z cella
adin vice vident habere aliqua cognaconem
nominis sic et pietatis a celando eni z celu et
cella nome habere vident Et qz celat in celis
hoc et in cellis et qz geritur in celis hc et i cellis
Quid na hoc vacare deo et frui deo Qz cu sm
ordine fidelr et pie celebrat in cellis audeo
dicere sti angeli dei cellas habet p celis et eqz
delectatur in cellis ac in celis Nam cu in cella
iugiter actitat celestia celu celle et sacrame
ti similitudine et pietatis affectu et similis
operis efectu pximu efficitur Nec iam spu
ovanti vel eciam a corpe excuti a cella i celu
longa vel dificillis via in venit a cella enim
in celu sepe ascendit vix aut nuqua a cella
i in fernu descendit Nisi sicut dt psalm9 desce
dant in i fernu viventes ne descedat morientes
hoc eni modo cellaz in cole sepe descendut
in i fernu Sicut eni assidue gteplado veni
sere amat gaudia celestia ut ardencius ea
apetat sic et dolores inferni ut horeat et
refugiat et hoc est qz in ptant i inicis suis
orantes ut descendat in i fernu viventes ne
descedat morientes hoc eni modo cellaz in
cole sepe descendut in i fernu viventes Morientes
aute vix unqua aliquis a cella i in fernu descedit

Quia nuqua aliquis nisi in celo p destinatus in ea
usqz ad morte p sistit Filiu aute gre ad fructu
ventris sui cella fovet nutrit amplectit et ad
plenitudine p fectionis p ducit et colloquio dei
dignu efficit Alienu vo vel suppositu abdicat
a se et pcit Un solue ait dns ad moysen calcia
mentu pedu tuoz locus eni in quo stas tra sca
est et locus sanctus Morticiniu eni mortuaz
affectionu vel hominem mortuu a corde locus scus
vel tra sacra nequaq diu patitur Cella tra sca
est et locus sanctus in qua dns z suus eius sepe
colocut sicut vir ad amicu suu In qua crebro
aia fidelis verbo dei gungit sponsa sposo so
ciatur trenis celestia huanis divina uniut
gi quide sicut templu dei sactu sic cella e suo
dei Et in templo eni z in cella divina tractatur
s3 crebrius in cella In teplo visibilr et figuratie
aliqn xpiane pietatis sacramenta dispensant
In cellis vo sicut in celis ipa veritate ipo ordine
et si no du ipa pitatis maiestate vel eternita
tis securitate res ipa oim sacmetoz fidei nostre
assidue celebrat Ideo sicut dictu est alienu
qui no est filius cicius a se pcit quasi abortivu
evomit taqua in utile ac noxiu cibu Nec diu
talem pati potest in visceribus suis officina pi
etatis venit qz pes supbie et asportat manus
peccatoris et movet eum et expulsus non
potest stare s3 fugit miser nudus z treme
bundus sicut cayn a facie dni expositus viciis
et demoib9 ut qui por in venerit eu morte
aie occidat eu Vel si aliquadiu duraverit
in ea no virtutis costancia s3 ptinaci miseria z
sic est ei cella quasi carcer aut sicut vincti
sepulta Pestilente vo flagellato sapies sapi
encior erit et lavabit iustus manus suas i
sangune peccatoris Sicut go dt ppha Si qureris
isrl qurere hoc est pfecte qursionis culmen
aphende Nulli eni in eodem statu diu esse gce
ditur Servo dei semp aut pficiedu aut deficie
du est Aut sursu nititur aut in i feriora vr
getur ab omnib9 aute vobis pfectio exigetur
licet no uniformis s3 si incipis in cipe pfecte
Si ia in pfectu es et hoc ipm ia pfecte age
Si ia pfectionis aliqd atigisti te ipm in temet
ipo metire et dic cu aplo No qz ia aphenderi
et pfectus sim sequor aute si forte aphenda
in quo gphensus sum Uni aute que quide
retro sut oblitus et ad ea que sut priora me
ipm extendes ad destinatu psequor bravium
supne vocacionis in xpo ihu Deinde addit qt
quot go sumus pfecti hoc sapiamus in quo mai
feste aplo docente declarat qz pfecta corz
que retro sut oblivio et pfecta in anterioa
extensio ipa est hominis iusti in hac vita p
fectio Et pfectio huius pfectionis ibi erit ubi
erit bravium supne vocaciois pfecta aphessio
hic aute modo sicut stella differt a stella in
claritate sic cella a cella in gursacoe incipi
enciu pficiecu z pfectoz Incipiecu status
dici potest aialis pficiecu racionalis pfec
toz spualis Ignoscedu aliqn in aliquibus
est eis qui adhuc sut aiales in quibus igno
sci no debet eis qui habetur qua racionales

Rurssu qz racionalib9 in quib9 dn ignoscit in quib9
no ignoscit spualib9 quor pfecta oma debent
esse et i imitacoe z laude potius qua rephesioe
Et cu ex hys tribus hom generib9 gstet omis
status religionis que sicut pprys nomib9 dis
tinguunt sit ecia dmosciitur ex suor pprieta
te studior debent oms fily dei in die qui est
diligenter pspice semp pspice quid desit sibi
unde venerint quo usqz pvenerit et in quo p
ficiedi statu singulis diebus vel horis sua se
estimaco deprehendat. Sut em aiales qui
p se nec racione agut nec trahut affectu
et tame vel auctoritate pmoti vel doctrina
comoniti vel exeplo pvocati apbat bom ubi
in veniut et quasi ceci ξ ad manu tracti secu
tur hec et i mitant. Sut racionales qui pra
conis iudicium et naturalis sciencie discreco
nem habent et cognicione bom et apetitu
ξ no du habent affectu. Sut pfecti qui spu
agutur qui a spu sacto plenius illmant et
qm sapit eis bom ciuus trahutur affectu
sapientes vocant. Qa vo induit eos spus
sacty sicut olim induit gedeone Sicut spus
sacti in dunc tu sit spuales vocatur. pmus
status circa corpus se habet. Secudus circa
animu se exercet. Tcius no nisi in deo requi
escit Quor singuli sicut certam habet pfi
ciendi racionem sic in genere suo certam ha
bent pfeccionis sue messura Inicu bom i
gussacione aialis pfecta obediecia est pfec
tus subigere z corpus suu in suitute redige
pfectio usus bom gsuetudine vertisse in de
lectacone. Inicu bom in gussacone raciona
lis est in tellige que in doctna fidei aponunt
ei. profectus talia pparare qualia aponutur
pfectio cu in affectu mentis trassit iudiciu
pfectio vo homis ronalis est i iciu homis
spualis profectus eius revelata facie spe
culari glam dei pfectio vo transformari in ea
dem ymagine a claritate in claritate sicut
adm spu ut go pmu psequam de pmo aiali
tas est vite modus senssib9 corporis suiens
sz cu aia quasi extra se p senssus corporis
circa dilector delectacones corpor affecta
cor fruicone pascit vel nutrit senssualitez
sua seu cu in tra se regrediens et corpa q
bus forti glutino amoris et gsuetudinis ad
hesit in locu in corporee nature secu fre no
prevalens cor illic secu trahit ymagines
et amicabilr ibi cu eis gussatur Qmb9 a sue
facta nil putat esse nisi quale foris reliquit
vel quale intus gtraxit qua diu licet iocu
du lz cu delectacoib9 corporis vivere Cu aute
ab eis avertitur nescit nisi corpora ymagi
nando cogitare Cu vo ad cogitada spualia
vel divina se erigit no aliud de eis qua de
corpibus vel corpalib9 potest estimare hec
averssa adeo fit stulticia cu minu in tra
semet ipam fuerit remissa et tam bruta ut
regi vel nolit vel no possit Cu vo ipa sibi
extra se p supbia fuerit abrepta fit pru

dencia carnis et ipa sibi sapiecia esse videtur cu
sit stulticia dicete aplo dicentes se esse sapietes
stulti facti sut porro addin gussa fit facta sim
plicitas hoc est eadem semp circa idem volutas
Sicut fuit Job vir simplex et rectus ac timens
deum ppe em est simplitas pfecta addin gussa vo
lutas una petens adeo hac requires no ambies
multiplicari in seculo Vel est simplicitas in gu
sacione vera hulitas sz vtutis magis gsciecia
amplectes qua fama et cu no refugit vir sim
plex videri stultus in hoc seculo ut sit sapies in
deo Vel simplicitas sola est addin volutas sz ra
cione no deformata ut amor sit idem formata
volutas no du illuiata ut sit caritas hoc est aoris
volutas vel iocunditas Simplicitas go aliq in se in
iciu habens nature dei hoc est volutatem simpli
tem et bona Quasi futuri bom homis informez
materiam in pmordio gussionis sue actori suo ca
offert formada Jam em cu bona volutate habes
iniciu sapiecie hoc est timore dni ex ipo colligit
nec p se eam formari posse nec quid qua tam ex
pedire stulto qua fuire sapieti Ita qz homi se
spt dm subiciens ipam ei bonam volutate comi
tit in deo formadam in senssu et spu huili Jam ti
more dei incipiente opari omem virtutu ple
nitudine du p iusticiam pfert maiori prudecia
no credit se sibi per temperacia refugit discer
nere p fortitudine totu obediencie se subdit no
discernede ξ adimplende hec est em uxor cui a
dno precipitur Ad viru tuu erit gussio tua vir
eius racio vel spus est suus vel alterius huic
em viro recte obedit vir simplex et rectus
in semet ipo Recius aute et tucius sepe in
altero qua in semet ipo Ex precepto go dni et ipo
ordine nature hic debet uxor ad viru aiali
tas ad spm suu vel spualem aliquę viru gusi
one legitima hoc est obediecia pfecta pfec
ta vo obediecia est maxie incipiete indiscre
ta hoc est no discernere quid vel quare pcipiat
ξ ad hoc tantu inti ut fidelr et huiliter fiat
q a maiore pcipit Ligni em sciencie bom et
mali in padiso censsura discrecionis est i gusa
cione religionis penes prem spualem qui di
iudicat oia ipe em a nemine iudicat. ipius e
discernere alior est obedire Adam gustauit
i malu suu de ligno vetito edoctus abeo qui
suggerendo ait Quare pcepit vobis deus ut
de ligno no comedetis Ecce discrecio cur pcep
tu sit Et adidit Sciebat em quia qua hora
comederitis aperientur oculi vestri et eri
tis sicut dy Ecce quid pceptu sit sz q de9 fieri
no sinat discrevit comedit in obediens factus
est et de padiso est eiectus Sic et aialem dis
tinx novicium prudetem incipietem sapietem
Incella diu posse gsistere in ggregacione divine
impossibile est Stultus fiat ut sit sapiens
et hec eius aie est discrecio ut in hoc ei nulla
sit discrecio hec eius ois sapia sit ut in hac
parte nulla ei sit Ineo vero in quo se sibi ra
cio aialitas qz gterminat in natura huane
aie relictus est a creatore bono in tellectus
et ingeniu et in i genio ars in quo gstituit
deus homiez sup opa manu suaz z oia secu
laria ista subiecit sub pedib9 eius aiali sup
bo in testimoniu naturalis dignitatis et

similitudinis dei amisse simplici vo et humili in au
xiliu recuperande dignitatis et ɔsuade similitu
dinis Inhoc qz notu est dei manifestu est illis
et hoc estimatur de creatura creator Inhoc co
gnoscitur iusticia dei et qui bn agut digni sut
vita qui vo aliter digni sut morte Inhoc crea
tura que sponte homini seruit ad natura subicitur
et aptatur ut seruiat ad eam que ex peccato ad
necessitate et ad volutate et ad voluptate hinc
est quot et quanta hinc vite necessaria et bonis
et malis utilia et in genere suo pulcrima et
a bonis et a malis hominibus facta sint et fiant omnibus
manifestu est hinc eni in literis vel opificiis vel
in edificiis per innumerabiliter multiplices homini adin
ventiones tot processerut modi studiorum tot ge
nera professionum subtilitates exquisite sciencie
artes eloquencie dignitatu officiorum qz varieta
tes et innumerabiles ɔquisiciones huius seculi
Quibus homines illi qui dicutur sapientes huius mundi
et illi qui sut simplices filii dei pariter ututur
ad necessitate et utilitate sz illi abutuntur eis ad
curiositate et voluptate et superbia hii aute serui
ut in eis propter necessitate alibi habentes sua
suauitate Ideo illos seruos sensuum suorum et corporum
suorum sequuntur fructus carnis sue Qui sut forni
catio inmundicia luxuria inimicicie ɔtentiones
emulacoes ire rixe dissensiones invidie come
ssacoes ebrietates et hiis similia que quicumqz
agut regni dei no ɔsequentur. hos aute spus fru
tus qui sut caritas gaudiu pax paciencia benignitas
longanimitas bonitas mansuetudo fides modestia
castitas ɔtinencia et pietas promissionem habens vite
que nunc est et future. hii utriqz quam diu simul sut
in actu homines videt similes actiones deus at
volutates discernit et intenciones Cu vo unus
quisqz redit in sua unu quemqz ex fructibus sue in
tencionis pascit ɔsciencia sua Nec tamen ab utro
qz eqz ad ɔsciencia reditur quia nemo ad eam rec
cere amat post actione qui recta intencione ad
boniu agendu ab ea no proficiscitur Qui tamen re
dit ad ɔsciencia si no devicit ɔcupiscencia suam
invenit ibi de ipsa ɔcupiscencia sua vel graues
corosiones vel suaues delectationes et inde mul
tiplicat cogitacones Qui vo iam ɔcupiscencia
vicit quam diu tamen veri boni maior ɔcupisce
tia vel maior delectacio eius mentem no obtinu
erit Cu exosa quadam voluptate gestorum visorum
auditorum patitur ymaginacoes un in utrobiqz
lubi implentur illusionibus delectacoum et ad co
gitanda spiritualia vel divina lumine oculorum suorum
et ipm non est secu Qui cu pugnat ɔtra ɔcu
piscencias patitur molestias quia vincere
adhuc no preualet ad plenu affectiones Qui
vo iam ad libertate aspirat excutere a se no potest
affectionum ymaginacoes et noxias vel occupato
rias et ociosas que exinde passim oriuntur cogita
tones hinc in tempore psalmodie et oronis ceterorum
qz exerciciorum spiritualium in corde serui dei eciam nolentis
et reluctantis ymaginacoes voluuntur et phantasma
ta cogitaconum versantur a quibus velud avibus in mu
dis insidiantibus cu uolatibus sacrificium devocionis
vel omnino rapitur de manu tenentis vel sepe po
lluitur usqz ad lacrimas offerentis fit qz miserabilis
et iniqua misere anime divisio spiritus et racione

volutate cordis et intencione et corporis promptu obse
quiu sibi defendente anime vo in probitate affectum
sibi precipiente et intellectu mente sepius sine fruc
tu remanente hinc in firmioribus animis et in qui
bus ɔcupiscencie carnis et seculi no du perfecte mor
tificate sut passim vicia curialitatis ebuliunt
hinc solitudinis et silencii queruntur inordinate et
proposito inconvenientes ɔsolacones in via regia commun in
stitucionum furtiua propter voluntatis diuiticula solitorum
fastidium presumpcio nouitatum Que quide egri ani
mi pruritum et tedium quasi ɔfricando videntur ad
horam lenire sz calefaciunt et accedunt et ut
post modu nequius fricat et amplius prurriat
efficiunt hic eni fiunt cotidie noue occupacones
Noue actionum vel laborum adinvencones lecciones
diuisse no ad edificandu animu sz ad falandu tar
dantis diei tedium Et cu depauauerit solitarius
omnia vetera omnia solita et defecerint noua no res
tat nisi odium celle et fuga matura propter quod preua
simplicitas et in professione solitudinis et religio
nis nominis homo qui no lz vel racone ducente
vel affectu trahente vel discrecione moderante
sz vi quadam utitur in semet ipm tamquam a figmen
to figmentu lege quadam mandatorum dei quasi ma
nibus faciendus alienis et formandus manibus
alienis est in omni paciencia et in rota volubilis
obediencie in igne probacionis sue plasmatoris et
formatoris sui volutati et arbitrio subdendus
Nam et si callet ingenio si viget arte si preminet
intellectu instrumenta sut hec tam viciorum
quam virtutum Non ergo refugiat doceri uti eo
in bono quo in malo uti potest quod opus proprium
virtutis est Ingeniu corpus ad aptet ars
natura informet intellectus no elatu a
nimu faciat sz docile Ingeniu quippe ars
vel intellectus et alia huiusmodi gratuito
habentur aliter vo virtus quia doceri vult
cu humilitate queri cu labore haberi cum
amore cu omnibus hiis digna sit nec aliter
vel doceri uel queri vel haberi possit. primum
itaqz docendus est rudis incola heremi secundum
apostolica pauli institucone ut exhibeat corpus
suu hostia viuente sancta deo placente racona
bile obsequiu suu Qui eciam ɔpescens in no
vicio feruore animalis hominis qui no du perci
pit ea que dei sut circa spiritualia ac divina
prepostera et curiosa inquisicione subiu
xit dicens dico eni per graciam que data est in
omnibus qui sut inter vos No plus sapere quam
oportet sapere sz sapere ad sobrietate Quia cu
omnis vel precipue animalis hominis institucio circa
corpus est et exterioris hominis ɔposicone doce
dus est racionabiliter mortificare membra sua
que sut super terram Et inter carne et spm que
in vite iugiter adversu se ɔcupiscunt instru
ccionis ac discrecionis habere iudicium nec
alicuius eorum in iudicio accipere personam docendus
est sic habere corpus suu sicut egru comme
datu Cui eciam multu volenti inutilia sut
neganda utilia vo eciam nolenti ingerenda
Sit de eo agere sicut no de suo sz eius a quo pre
cio magno empti sumus ut glorificemus eum. No^a

in corpore nro Rursusq3 docendus est cauere q pec
catori populo dns p pheta in ppeint piecistis me
me post tergu vestru cultu q3 esse cauendu ne
pnecessariis vite hui9 vel comodis appositi rec
titudine vel dignitate nature in amore vel ho
nore corpis sui sinat in aliquo degenerare spm
suu Ideo q3 durius est tractandu corpus ne re
belet ne insolescat sit tame ut suire suffici
at quia ad suiendu spui datu est Nec sic ha
bendu est tamqua ppt illud viuam9 s3 taqua
sine quo viuere no possum9 fedus eni q habe
mus cu corpore no qncuq3 volum9 possumus
abrupe s3 legitima eius resolucone nos expec
tare oportet et interim que legitimi sut federis
obsuare Sic ergo nobis cu eo est gmerendum
quasi no diu anobis cu eo sit morandu sic q3 ut
si aliter euenerit no vrgeam9 ad exeundu Ingo
multu et scrupulose laborandu et periculose
sepe fuerat errandu Nisi lex obediencie et celle
plena quis in stitucois forma semel tradens in
grediendi de victu de vestitu et labore z quiete
No. de silencio et solitudine et omib9 que ad exterioris
hominis cultu et necessitate spectat frem obedie
tem et pacientem z quietu in reliqu cantu reddet
et securu Inquib9 sic semel circucisa sut omia
z precisa supflua sicut in tra gg rue suficiencie ter
minos et generalis gtinecie limites circuscpta
necessaria vt sit z q fortis cupiat z in firmi non
refugiat nec vlterius quatitas gcessor ledere
possit in aliquo vtenciu cu gra3 actione gsciam
Nec que sut amputata teptare aliquatenus debe
ant in suo dei corpis bene morigerati z recte
educati sufficiencia Inquib9 sicut salomo docet
Qui ambulat simplr ambulat gfidenter Qui
vo mentis est dure corruet in malu Licet enim
necessitas sit sit ordinata vt nec querele locus
sit vllus z omis sit supfluitas amputata Si
quid tame vel publice vel puatim adendu est vl
minuendu hoc in poris est arbitrio absq3 omi scr
pulo z piculo obediencium subditor Instituendus
est ergo nouus hemita ad quis institucois nor
mam gcupiscencias carnis sue penitencia gtinua
domare z ad gtepneda cetera ad gteptu sui veni
re pmunendus est assidue gtra teptacones acri
us in solitariu nouiciu desemetes cu suu dei
gratis deo suiente no cessat solicitare vicia mer
cedem oblate delectacois dyabolo suggerente
carne gcupiscente seculo gcupiscencia ingerente
Teptat eni nos dns de9 nr ut sciat si diligamus
eum an no No ut ipe quasi nesciens agnoscat
s3 ut plenius nobis in ipa teptacone innotescat
q3 ille teptacones facille vincunt z facille a
vacone eis occiritur que vel suspecte sut vel
pma facie male innotescut Que vo sub specie
boni se ingerut et dificilius discernunt z picu
losius admittut Sicut eni cu dificultate tene
tur modus in eo q boni esse creditur et cu no sep
ini9 est boni apetitus omi aute z teptacoi
No. et cogitacoi malar z inutiliu sentina e ociu
Sentina eni mentis malicia est ociu iners Nuq
ociosus sit suus dei quamuis adeo feriatus sit
Nome quippe tam suspectu z vanu z molle rei
tam sacte tam seuere inponendu no est Ociosum
no est vacare deo ymo negociu negocior hoc e
Ex quicuq3 no agit in cella fidelr et firmiter
ac feruenter qcuq3 agit q ppt hoc no agit ociat
vbi pvitado ociu ociosa sectari ridiculu est
Ociosu aute est q vel nulla h3 vtilitate vel
vtilitatis intencione Non aute tantumodo
ut cu aliqua delectacone vel sine gradi nausea
ocii dies trasigat s3 ut ecia de pacta dieta
ad pfectu mentis semp aliq in gsciencia reside
at aliq cotidie in thesauru cordis ingerat
No ea bonis delicia se vixisse debet estimare
in qua se nil egisse cor recolit ppt que i cella
viuit Quid q agas in quo te occupes pmu ex
tra cotidianu orom sacrificiu vel lectoni stu
diu cotidiane discussioni tue gsciencie eme
dacoi compunctoi pars sua neganda no est
Deinde et aliq opandu est manib9 q in ingitur
no tam q ani delectando detineat adhora qua
q spualib9 studiis delectatoz gsuet z mitrat
inquo remitat adhora anim9 no resolnatur
vn facille se mox ut sibi ad se redeundu visum
fuerit expediat absq3 gtrouersia in heretis
volutatis absq3 gtagio gtracte delectacois
vel meorie ymaginatis No eni vir ppt muliere
s3 mlr ppt viru No spualia exercicia ppt corpalia
s3 corpalia ppt spualia pptea sicut viro creato
solatiu est ei adiutoriu simile sibi ex ipa homis
substancia Sit cu in adiutoriu spualis studii
hec necessaria sint no tame hec ecia semp
gueniire videant ergo oia corpalia exercicia
s3 que cu spualibus ppiore vident habere
similitudine z afinitate ppiore Sicut ad edi
ficacone spualem meditari q scribatur
vel scribere q legat Sub dmalia exercicia
vel opa sicut sensu distrahut sic sepe e
tiam spm exauriunt Nisi cu gramori la
bore ruralium exercicio sit magna cordis gt
ricio usq3 ad gtricone corpis vel humiliacionem
cordis z fatigacois sue pssura exprimit
sepe vehemenciores affectu deuocois Ex
in labore ieiunior vigiliar z omi in quibus
aflicto corpis est fieri crebro manifestu
est Serius tame anim9 z prudes adomie
se gpat labore nec in eo dissoluit s3 pipm
magis gponit qui semp p oculis habens
no tam q agit qua q agendu intendit ois
gsuacois atendit fine Quo in quatum
intitur verius interim ecia fidelius ferue
cius manib9 opatur totius sibi sui corpois
in hoc subiciens suitute Cogitur eni in vnu No.
sensus ad disciplina bone volutatis Nec las
ciuire eis vacat aponderc laboris subacti
et humiliati in obsequium spus cotentur gfor
mari ei z in laboris pticipacipacone et in
expectacone gsolacois Exordinata eni nata
ppecatu z gdicone rectitudinis exhorbitas
si addeu fuerit gussa recuperat cito ymo
do timoris z amoris que h3 addeu quecuq3
pdidit auersa et vbi ceperit spus refor
mari ad ymagine gditoris sui mox ecia
reflorescens caro ex volutate sua incipit

reformatu spu gformari Na et gtra sensu sim
in cipit eam delectari quid q delectat spm
Insup et pmultiplici defectu suo expena pec
cati multiplr siciens ad dm no nuqua etiam
No^a gtendit pcedere rectore suu delectacones eni
no pdimus s mutam9 acorpe ad animu asen
sibus ad gsciecia . panis furffure9 z simplex
aqua holera et legumina simplicia Nequaq
res delectabiles sut s in amore xpi z etne
delectacionis desiderio ventri bene moigeato
gratanter ex hijs satisface posse valde delecta
bile est Quot mlia paupez ex hijs vel aligo
hoz delectabiliter satiffaciut nature facilli
me quippe et delectabile esset adiucto dei amo
ris gdimento scdm natura nram vivere si in sani
a nostra nos pmiteret qua sanata statim natura
libus natura aridet Eodem modo et de labore rus
ticus duros lz nervos fortes lactos excitaco hoc
fecit sine ea torpore molesat volutas facit usu
usus exercicu Exerticiu in omi labore vires sub
mistrat sz videam9 ad ppositu hoc omib9 modus
agit z labor z ociu nostru ut nuqua sim9 ociosi
et semp sit negociu nrm ut pfecte gsumetur
in nobis q dt aplus aialibus incipietib9 huma
nu in gmt dico ppt9 infirmitate carnis vestre
Sicut em exhibuistis corpa vra simire i mudi
cie et iniqitati ad iniqitate ita nuc exhibe
te membra vra simire iusticie in sactificacom
Audiat hoc acternis amicus corpis sui macapm
aialis homo qui i cipit corpus subdere spui et
aptare semet ipm ad ea que dei sut pcipienda
et ad exuenda fede necessitatis suitute z car
nis sue dnantem gsuetudine se accingat neces
sitate sibi faciens gtra necessitate z gsuetudiez
gtra gsuetudine et affectu sibi formas gtra
affectu donec plena accipe mereatur delecta
cione gtra delectacone ut delectacomb9 seculi
ac carnis scdm gsiliu apli saltem tantu eum
delectet carere quatu eum delectabat pmu
cas habere Tantu delectet eum de membris suis
simire iusticie in sactificacoz quatu pus delec
tabat simire i mudicie et iniqitati ad iniq
tatem hec est em pfectio aialis homis in suo
statu vel nomicy incipietis cum gsuanerit
hoc aiale vel huanu si no respexerit retro si
fidelr in anteriora se extenderit cito pueniet
ad illud diuinu ut incipiat apphende sicut ap
hensus est z cognosce sicut et cogmt9 est hoc
aute opus no in uno fit momento gussiois non
est unius diei s multi tempis est multi laboris
multi sudoris scdm gram dei inspirantis z studiu
homis volentis et currentis Oim vo hoz bonoz
officina cella est z stabilis pseuerencia in ea
Inqua cuicuqz cu paupertate sua bn quenit
dives est Cuicuqz bonam volutate habueit
secu lz quid q ei ad bn vivendu opus est Qua
nis bone volutati no semp credi expedit s
frenada est s regenda est z maxime i incipie
te Regat sacte obediencie regula bona volu
tate illa vo corpus et doceat illud gsistere pos
se fidelr figere in loco cella pati secuqz morari
Oz in pficiente bone gposicionis est iniciu et
certum bone spei argumetu Impossibile est eni

homine fidelr fige animu suu in uno qui no pus
alicui loco pseuerater afixerit corpus suu Na
qui egritudine animi de loco ad locu migrado e
fugere mtit2 sic est sicut ille qui fugit umbra
corpis sui se ipm fugit se ipm ccufert locum
mutat no ani eundem ubiqz se in venit insi q
deteriore facit ipa mobilitas sicut ledere so
let egru qui circuferedo gcutit2 Egru em se
sciati et vacet ota causalias partes egritudinis
sue et si no interupitur quies remedia gtinu
ata cito pficiet et sanatus anim9 ab alienacoi
bus z captiuitatib9 suis totus in deo suis efi
cietur Cura em eget no modica no inquinata
s infecta natura Incubat go i mobilr valetu
dinario suo Sic em solet medici appellare vali
tudinu curadaz officina z remedij suspecti p
sequat2 usu usqz ad sanitatis expimetu Vale
tudinariu tuu olanguide o egre cella tua e
remediu in quo curari cepisti obediencia e va
s stato quia remedia mutata crebro nocet na
tura disturbat z egru extimant Na z qui ali
quo tendit si una et recta tenuerit via cito
pueniet quo tendit et laboris et itineris
facit fine Si vo multas agredit2 vias errat
nec laboris aliqn facit fine quia error no
lz fine No go te mutes nec aliud paliquo ac
cipias s usqz ad tminu pfecte sanitatis medi
cinalis obediencie remedio utere Nec abicias
eam velud ingratus cu factus fueris sanus
s tame in reliqu alio eam modo uti pmiteris
Si go ad sanitate festinas vide ut nil vel modi
cu de temet ipo agere psumas medico in gsul
to aquo si opera medicatis expectas necesse est
ut mlnus semp tuu detege no erubescas
Erubesce sed tame totu reuela nec abscodas
Sut em qui gfitedo quasi fabula narrat pec
catoz suoz historia z egritudines aie sue
sine gfusione dnuciat et pene sine pma et si
ne affectu doloz Cito em in venit lacmas et
resolmt2 in gemitq qui lz sensu doloris Si
vero male egritudini despabilior sempor ac
cesserit hic meo q no dolet quato sanitati
videtur ppinquior tanto ab ea fit remocior.
Oz si medicus quai clemecior fuerit ut quai
ungentis et emplastris melioribq oia velit
curare tu age ptemet ipo z remedij forco
ris et celerioris auidus sanitatis feru requi
re cauteriu exposce Medicus tibi semp presto
est patus est Ne em horori tibi sit tua solitu
do z ut tucius in cella habites tres sut tibi
deputati custodes deus Consciencia spualis pr
deo debes pietate cui totu te impendas Consci
encie tue honore cora qua peccare erubescas
patri spuali obediencia caritatis ad que deoi
bus recurras Insup ut gratu me habeas adda
tibi z quartu et quia du puulus es donec
adiscas plenq dinam pueciam cogitare peda
gogu tibi pcurabo Elige tibi meo gsilio tu
ipe hoiem cui9 vite exemplar si cordi tuo
inheserit reuerencia insiderit ut quociens
eius recordatus fueris ad reuerencia cogitati
assurgas et temet ipm ordines et gponas
cum cogitatq ac si pns sit in affectu mutue
caritatis emedet te in oia emedada et tame
nullu paciat2 dapnu secreti sui solitudo tua

hic pn̄s tibi assit quecunq volueris occurrat sepe
et cu nolueris Increpaciones eius desrobet tibi cogi
tata sancta eius senectas Consolaciones pietas et
benignitas Exemplu sancte vite sinceritas Na
oms etia cogitaciones tuas cu abeo videri cogita
bis ac si videat ac si arguat emendare cogeris
Sic scdm apli preceptu solicite temet ipm custodi
et ut temet ipm aspicias semp ab omib9 oculos
averte Egregiu corporis instrumentu esset oculus
si sicut cetera sic etiam videre posset semet ipm
Sic tu interiori oculo gressu sit Si ad exteriores
exemplu se ipm negliens vacat eta aliena z cum
multu uult no sufficit redire ad se ipm tibi vaca
multa tu ipe tibi solicitudinis es materia Exclu
de eciam ab oculis exteriorioibus q dissuevisti vide
ab interioib9 q amare Anima nl tam facille recu
desit qua amor maxime in interioib9 z recencio
ribus animus Unde etiam no iniqua sape z emu
lari carismatu dona Et tu ipe esto tibi parabola e
dificacionis Alia cella tua interior alia exterior
Exterior est dom9 in qua habitat aia tua cu cor
pore tuo Interior consciencia tua qua inhabitare
debet omn interior tuor deus cu spu tuo hostiu
clausure exterioris signu est hostij custancie
interioris ut sicut senssus corporis p extiorem
clausura foris vagari no pmittitur sic interiores
senssus ad suu semp internis cohibeantur Dilige
ergo interiore cellam tua dilige exteriore et
vnicuiqz suu impende cultu Tegat te exterior no
abscondat ut no peccces occulcius s3 ut tucius vi
uas No eni scis o rudis in cella quid celle debeas
si no cogitas quodo in ea no solu curais avicijs
tuis s3 etiam no habes rixari cu alienis Nescis
etia que consciencie tue debeas honore qm in ea
no experiris gram spus sancti z interne suavita
tis dulcedine Da g° vtriqz celle honore suu et
tu tibi in ea vendica pmatu tuu Disce in ea scdm
quis institucionis leges tu tibi p esse z vita ordi
nare mores componere temet ipm iudicare te ipm
apud te ipm accusare sepe etiam condepnare nec
in pnitu dimittere Sedeat iudicans iusticia stet
rea et semet ipm accusans consciencia nemo te plus
te diligit Nemo fidelius iudicabit Mane preteri
te noctis fac a temet ipo exactione et venture
diei tu ipe tibi indicito canone Vespe preterite
diei racione exige et supvenientis noctis
fac indiccione Sic districto nequaqm aliqn las
civire vacabit Singulis horis scdm quis insti
tuti canone sua distribue exercicia tam spnalia
cu corpalia in quib9 sic exsolvat ome debitu
Spus deo Corpus spui ut si quid fuerit intermissu
si quid neglectu si quid imp fectu suo modo suo
loco suo tempe no habeat in pnitu no irrecupe
ratu In quib9 extra illas horas de quib9 dt pha
Septies in die laude dixi tibi vespinu sacrificiu
ac matutinu ac medie noctis maxime est ob
suandu No eni ait pheta frustra mane asta
bo tibi z videbo s3 quia tuc actinis extioribus
adhuc sum9 ieiunii Et dirigatur oro mea sicut
in censsu in conspectu tuo elevaco manu mearz
sacrificiu vespinu quia tuc ab hm9modi impedi
mentis iam quodamodo in venimus digesti cum
etiam in nocturnis vigilijs nris in quib9 media
noctc surgim9 ad fitendu nomini dni confessionis eius
dem ordine contexens Iudie inquit tribulacionis mee
deu exquisiui manibus meis nocte cora eo z no su
deceptus Istis eni horis potissimu quod dm vel cora
deo q idem est nos met ipos debem9 constituere qi
facie ad facie et luce vultus eius pspicere tri
bulacionem et dolorem nobis de nobis ipis invenire
et nome dni invocare stupendo spm nrm donec
incalescat Ambiendo ad memoria habundancie sua
vitatis dni donec in cordibus nris dulcescat Et
tuc nobis maxime agendu est q aplus dt q malo
in ecclesia quinqz verba loqui senssu meo qua dece
milia vbor sine intellectu Et illud psalla spu
psallam et mente orabo spu orabo et mete cum
eni menti et spui agregadi sut fruct9 sui vt
ex inde vel in habundancia benediccionis dei in
quiete noctis relaxari vel surgetib9 nobis ad
laudem dei omis ex inde tenor opis nostri in ipis
laudibus dei formetur ac vnificetur Ideirco
in p ue medijs nocturnis vigilijs no expedit multitudine
psalmor obruere intelectu z exhaurire spm z
extinguere s3 quadm sobrius in venitur pietati
afficiendus est z suo itinere dirigedus est ad
deu donec dilatato corde currere incipiat usqz ad
fine opis dei post modu fuoris sui tenore habi
turus nisi magna intercidat negliccia vel ob
ruitatur voluntaria inseria. Scit etia quicuqz
h3 senssu xpi quatu xpiane pietati expediat
q tu sum dei sum redepcionis xpi deceat z utile
sit ei vna saltim aliqua diei hora passionis ipi9
et redepcionis atencius recolere beneficia ad
fruedu suaviter in consciencia z recolendu fidelit
in memoria q est spualiter manducare corpus
dni et bibere eius sanguine in meoria eius qui
omib9 in se credentib9 precepit dicens hoc facite
in meam commemoracoz In quo etia pter peccatu
inobediencie qua in pmi sit homine tante dei
pietatis esse immemore pala omib9 est cu anni
ti homis abeuntis sub quolibet signo comedata
memoria nephas sit oblivisci Si quide sancte
huius ac reuerende comeoracionis misteriu
suo modo suo loco suo tempore licet celebrare
paucis homib9 quibus est hoc creditu misteriu
Rem vo misterij in omi loco z in omi tempe dna
cionis dei modo quo traditu est debite est hoc
pietatis affectu agere et tractare
et sumere sibi ad salute omnibus in promptu e
quibus dr vos aute genus electu regale sacer
dociu gens sancta populus acquisicionis vt virtu
tes annuncietis eius qui vos vocauit de tenebris
in admirabile lumen suu Nam et sacrificiu sicut
accipit ad vita dignus sic ad morte sua z iudiciu
indignus Rem vo sacramenti nemo accipit nisi
dign9 et idoneus Sacramentu eni sine re sacra
menti sumenti mors est Res vero sacramenti etia
pter sacramentu sumenti vita eterna est Si aute
vis z vere vis omnibus horis tam diei qua noctis
tibi hoc in cella tua psto est quociens in comeo
racione eius qui pro te passus est huic facto eius
pie et fideliter fueris affectus corpus eius
manducas z sanguine eius bibis Anima dni in eo
manes p amore ipe vo in te p sanctitatis z iu
ticie operacionem in eius corpe z in eius mebris
computares deinde etia certis horis certe leccioni
vacandu est fortuita z varia leccio z quasi

casu repta no edificat ꝫ reddit animu instabilē
et leuiter admissa leuius recedit amemoria Sz
tertis ingenys i morandu est et asuefaciendus
est anim⁹ Quo em spu scpture facte sut eo spu
legi desiderat eo ecia intelligende sut Nuqua
igredieris in sensu pauli donec vsu bone inte
tionis in lectoe eius et studio assidue medita
tonis eius spm inbiberis Nuqua intelliges
dauid donec ipa expiencia ipos in dueris psal
moꝝ affectus sic ꝗ dereliquis Et in omi scptā
tantu distat studiu alectione quātu amici
cia abhospicio socialis affectus afortuita sa
lutacone Sz et decotidiana lectone aliq in ve
trem memoie demetendu est quo fidelius di
gerat͛ et sursu reuocatu crebrius rumine⁊
ꝗ pposito gnemat ꝗ intentiom ꝑficiat ꝗ deti
neat aim ut aliena cogitare no libeat hau
riendus est sepe delectoms serie affectus ꝛ for
manda oro que lectione intimpat nec tamen
impediat in trūpendo qua puriore gtinuo aim
ad intelligencia lectoms restituat Intectoi
ſuit lectio si vē in lectone dm querit qui legit
omia que legit cooperatur ei in bonu ꝛ capti
uat sensu legentis ꝛ in ſuitute redigit oez
intellectu lectoms in obsequiu dei Si in alid
declinat sensus legetis oia trahit post se
met ipm Nichil ꝗ tam sactu tam piu inuenit
in scpturis ꝗ seu ꝑ vana glam seu ꝑ distortu
sensu seu ꝑprauu intelectu no aplicet mali
cie sue ꝛ vanitati Inomib⁹ em scpturis legeti
inicui sapiētie debet esse timor dm ut in eo
ꝑmū solidet͛ intentio legentis et ex eo exur
gat ꝛ ordinet͛ tocius lectoms intelectus et
sensus Aspualib⁹ vero exercitys in corpalia
nuqua longe vel in totu recedatur ꝫ facille
adea posse redire si anim⁹ asuescat ꝛ cu illis
se inmtuat istis semp inhereat Sicut em ia
supra dictu est no vir ꝑpt͛ mliere ꝫ mlr ꝑpter
viru nec spualia ꝑpt͛ carnalia ꝫ carnalia ꝑpt͛
spualia Corpalia vō nūc ex͛cicia dicim⁹ que
manuali ope exercentur Nam et sut alia cor
poris ex͛cicia in quib⁹ necesse est corpus labo
rare sicut sut vigilie ieiunia ꝛ hm⁹ modi
que spualia no impedint sed adiuuat si cu
racone et distreccione fiāt Caue si ex indisc͛
conis vicio sic agātur ut deficiente spu vel
languēte corpe spualia impediant͛ Cum sic
est corpi suo tulit boni opis officiu spui affec
tu ꝑximo exemplu deo honore sacrilegus
est ꝛ hoꝝ oim in deu reus No ꝗ scdm sensu
apli no videat͛ humani ecia hoc ꝛ no deceat
ꝛ no debeat ꝛ iustu no sit caput aliqy dole
re in ſuicio dei ꝗ olym sepe usqꝫ addolore
laborauit in vanitate seculi Esurire vetre
usqꝫ ad rugitu qui sepe sipletus est usqꝫ ad
vomitu ꝫ modus in oibus habend⁹ est Afli
gendu corp⁹ aliqy est ꝫ no gterendu Nam
ecia corpalis exercitaco admodicu quidem
valet et pietas ad omia vtilis est ꝑpt͛ ꝗ ad
modicu hoc est no in gcupiscencys ꝫ tamen cu
ra corpis agenda est Agenda vero est sobrie

et cu quadam spuali disciplina ut neqꝫ in modo eius
neqꝫ in qualitate eius neqꝫ in quātitate apareat
aliquid ꝗ no deceat ſuu dei Eis que inhonesta sut
nostra habudātiore honore circudare debemus
honesta vō nra nullius egent No solu aute ꝫ et
omem vita nram quamis hominbus oculta exhi
bere debem⁹ etiam deo sactam et honesta quer
sacone nram sactis angelis gspicabile agere et
delectabile Cūius inter domesticos paries inclusa
omia vestra inquit aplus honeste fiant Grata
deo res est honestas et sactoꝝ amica angeloꝝ
ꝑpt͛ ꝗ ecia iubet aplus velari mliere ꝑpt͛ angelos
Cum cu ꝑcul dubio tam nocte quā die nobiscum
sint in cellis nostris nos custodientes ꝛ studys
nostris ggaudentes ꝛ cooperātes placet eis si e
tiam nullo homie vidente oia nra honeste fiat
Siue g͛o manducatis siue bibitis siue aliq aliud
facitis omia i noie dm facite pie ꝛ religiose Si
manducas mensa tua ꝑse satis sobria sobrietas
tua ꝑornet Et cu manducas nequaq̄ totus ma
duces ꝫ corpori tuo sua reffectone ꝑcurāte mēs
no omino sua negligat ꝫ de meorā suauitatis
dni vel scptuᵃꝝ aliq ꝗ eam pascat meditādo
vel saltim meorando sacte rumine⁊ ꝛ digerat
Sz et ipa necessitas no seculāiter no carnalr
expleatur ꝫ sicut decet modꝰu sicut quenit ſuo
dei Na et ad sanitate corpis cibus quāto hones
tius ꝛ ordinatius ingeritur tanto facilius et
salubrius digeritur obsuadus est ergo inmedi
modus ꝛ tempus cibi quātitas et qualitas fu
gienda supflua et adulterina condimēta
Inmedi modus no ut efudat qui comedit a
nima sua sup omem cibu Tempus ne ate hoꝛaz
Qualitas qualibet vtitur gnitas ſrmitatis
excepta causa manifeste infimitatis degdime
tis vō suficiat obsecro ut comestibiles fiant
tibi vestri no etiam gcupiscibiles vel delecta
biles Sufficit em gcupiscēcie malicia sua
que vix aut nullomodo ꝑtrāsire possit ad
fine explende necessitatis nisi ꝑ via quāte
cuqꝫ delectacoms Si cepit habere initiume
ta ab eis qui ꝑpetuu suscepe bellu aduersus
eius oblectamēta fuit duo gtra vim ꝛ sit
picitat͛ gsciēcia de inde sicut de cibo sic et
de sopno dictu est Caue inquātu potes sine
dei ne totus aliqy dormias ne sit sopnus
tuus no requies lassi ꝫ sepultura corpis
suffocati no repacio ꝫ extinccio spus tui
Suspecta res est sopnus ꝛ ex magna parte
ebrietati similis Exceptis em vicys quib⁹
in dormiente corpe dormitāte racone non
est qui gtradicat Quātu addebitu gtinui
ꝑfectus nil tempis tam deperyt in vita
nostra quā ꝗ sopno deputat͛ Iturus ergo
in sopnu semp aliq tecu deffer in memoiā
vel cogitacone in quo placide obdormias
Qꝫ no nuqua ecia aliqy sopniare iuuet
Qꝫ euigilante excipiens te in statu hest͛
ne intencoms restituat Sic tibi nox si
cut dies illuiabit͛ et nox illuminatio
tua in delicys tuis placite obdormies i
pace requiesces facille euigilabis ꝛ surges
facillis et agilis eris adredeūdu i id vn

totus no discessisti Sobriu eni cibu sequit' sobrius
sopnus Carnalis vo sopnus et brutus et sicut dr
letargus abhominandus est suo dei deque vero
post ~~longam~~ quiete congrua facille est senssus cor
poris et mentis euocare et quasi suos domus
patrisfamilias ad opera necessaria spiritu suscitare
tare et remittere huiusmodi sopnus tempe suo et
modo suo no est aspernandus Sic eni prudes ani
mus et deo deditus habere se debet in cella sua
et in consciencia sua sicut prudens prfamilias in do
mo sua Non habeat sicut dr salomon in domo
sua mulierem litigiosa carnem sua sed ad sobrie
tatem morigeratam et assuefacta ad obediencia
et ad laborem paratam ubiq instituta et esu
rire et saciari et habundare et penuria pati
habeat senssus exteriores no duces sed sime
tes Interiores sobrios et efficaces habeat oem
domu vel familia cogitacionu suar sic ordina
tam et disciplinatam ut dicat huic vade et vadat
et alii veni et veniat et suo corpori fac hoc et
faciat absq contradiccione Qui sic semet ipm
regit et ordinat in consciencia sua optime sibi
credendus est et comittendus in cella sua Sed
hoc perfector vel perfecte iam incipiencium Quideo
proposuimus incipientibus et nouiciis ut sciat quid de
sit sibi et quo extende debeat intencione study
sui. Sciendu vo est quia cu de carnali vel aia
li senssu vel de racionali sciencia vel de spuali
sapiencia disseruimus et unu hominem describimus
in quo sedm diuersos profectus et profectuum puentus
et intencionis affectus hec omia diuersis tepoibus
possibile est inveniri et tria hoim genera singu
la sedm statu hor competates in professione religi
onis militancia in cellis Quamuis celle dignitas
et sancte solitudinis et solitarie professionis titulus
no nisi perfectis conuenire videtur Maior sicut
dr aplus est solidus cibus et qui per consuetudine
exercitatos habet senssus ad discrecione boni et
mali Inquo et si racionalis qui primus est sapie
ti ut cunq videtur esse tollerandus sed certe aia
lis qui no percipit ea que dei sut penitus vel pu
taret arcendus Sz ocurrit aplus petrus de qui
busdam dicens Si spm sanctu receperunt sicut
et nos ego qui eram ut prohiberem dnm Sps
eni sanctus bona voluntas est Nec eni sine
gradi scrupulo mentis aquacumq professionis
altitudine arcendus est cui testis inhabitantis
et trahentis spus sancti bona voluntas est Si q
dem ex duobus hoim generibus cellar habitaco
supplenda est vel de simplicibus qui et senssu et
voluntate ad asequendam religiosam prudencia
sincetes apparuerint et habiles vel de prudentibus
quos sancte et religiose simplicitatis constiterit
esse emulatores Stulta vo superbia vel superba
stulticia athaberendis instor semp sit procul
est ante ors superbia stulta quamuis no omnis
stulticia superba Stulticia eni sine superbia no
unquam simplicitas invenit' Que si ignorat
forssitan est docibilis si nequit doceri forsi
tan est tractabilis et propria est refugy ciuitas
simplicitati cohabitacio religionis nisi sit talis qui
nolit humiliari vel tam bruta ut no possit regi ut
tractari Bona tame voluntas et si multu sit bruta
no est deserenda sed salutari consilio ad laboriosam
et actuosam vitam transmittenda Superba autem
quantu vis prudens sibi videat' dimitteda est sibi
et abigenda Si eni admittit' superbus prima die qua
ingreditur habitare incipit leges dare Nimiu
vo stultus disce no sit quas invenit Solicite ergo
et prudenter perpendendu est quis admitat' ad habi
tandu secu Qui eni habitat secu no nisi se ipm
qualis ipe est hz secu Malus aute homo nunqua
tuto secu habitat qz cu malo hoie habitat et
nemo melior est ei qua ipe sibi Nam insani et
nimiu dolentes et qui no satis quacumq de causa
mentis sue compotes sut custodiri solet nec sibi de
linqui vel comiti ne solitudine sua abutantur
Admitant' ergo aiales humiles paupes spu ad cohabi
tacione cellar sed ut fiat ipi racionales ac spiri
tuales Non ut propt eos ipi qui ia hoc esse meruerit
conuertant' retrorssu et eficiant' aiales Suscipiat'
in omi beniuolencia caritatis portent' in omi pa
ciencia benignitatis sed qui eis compaciunt' no eis confor
mentur nec sic querat eor profectu ut propt eos
cogant' incurrere propositi in religione rigoris de
fectum. Iam eni subintrauit de ere alieno sump
tuosa et quantu pudor sinit ambiciosa cellar edi
ficacio Et abiecta sca rusticitate sicut salomo
dicit ab altissimo creata Quasi religiosas q
dam nobis causamus habitacionu honestates
in quibus tantu compassu est aialibus ut pene inhec
omes effecti simus aiales Obmissa eni nobis
apatribus nre hereditario forma pauptatis et sancte
simplicitatis specie ver decorem domus dei alie
nates anobis et acellis nris per manus artificor
exquisitor cellas no tam heremiticas qua aroma
ticas edificamus nobis singulis in tytulo C solidor
Concupiscencias oculor nror de helemosinis pau
per ampunta dne obrobriu C solidor acellis
pauper tuor Cur no pocius C denarior Cur
no pocius nullor Cur no pocius filii gre ipi sibi
edificant Quid responssu est moysi cu consuaret
thabernaclm Vide inquit omia facito sedm exe
plar q ostendi tibi in monte No asecuuli hoibus
decet fieri thabernaclm dei cu hominibus Ipi ipi
quibus in altitudine mentis ostendit' exeplar
veri decoris domus dei ipi edificat sibi Ipi quibus
solicitudo in terror suor contemptu et negligencia
in dicit omi exterior ipi edificet sibi forma
pauptatis et sancte simplicitatis specie et prime
frugalitatis liniameta Nulla sic aptabit ar
tificiu industria sicut eor negligencia Ergo
obsecro vos in peregrinacione huius seculi in milicia
hac sup terram edificemus nobis no domos adha
bitandu sed tabernacula ad deserendu ut pote
cito inde et vocandi et migraturi in patria et
ciuitate nram et in domu eternitatis nre Incas
tris quippe sumus in alieno militamus in alieno
laboratur facille est quecumq naturale est Nu
quid no facille est solitario et sufficies nature
et congruu consciencie ipm sibi cella de virgis
contexere de luto plasmare unde cumq operire
et decentissime inhabitare et quid amplius

requirendu credete in fres et vtina experiri vo
bis no ɔtingat quia pulcitudines iste et fore
sseg iste honestates cito virile ppositu eneruat
et masculinu aim efeminat na ɔsi ipoz vsu
sepe sopiunt caz delectaces et si aliqui sint
qui vtant hui9 modi quasi no vtentes tamen
ɔteptu melius qua vsu vincut hui9 modi afec
tiones Conferut eca no modicu in teriozibus
nris exteriora nra ad similitudine mentis apta
ta et ɔposita ɔ bono pposito suo modo respodecia
paupior eni cultus in alijs frenat ɔcupiscecia
in alijs eca pauptate aficit ɔsciecia Sz et inte
tu in terioribus sius aim magis decet in culta
omia et neglecta exterioza quibus anim9 ipe
in cola dom9 sepius alibi ɔuersari dmoscit se qz
alibi magis ocupata in tencio sacta denunciat
et efficaciter bone ɔsciecie gaudiat in teriora
cu oia exterioza vilusse denunciat obsecro
ergo ut maneant celle ille delicatores sicut fac
te sut s no crescat numer9 caz sint in valetu
dinaria fribus aialib9 ɔ in firmorib9 donec ɔua
lescat hoc est incipiat desiderare no valetudina
ria in firmoz s tabnacula militacou in castris
dni ɔmeat in exeplu posteris vestris qz tales
habuistis ɔ sprevistis vos aute qui spuales estis
sicut hebrei id e trāseuntes no habentes hic ma
nente ciuitate s futura inquirentes edificate
vobis sicut cepistis casulas in quib9 habitetis
In casulis eni habitauerut pres nri habitantes
in tra pmissionis quasi in aliena cu coheredib9
repmissionis expectātes fudamenta habete ciui
tatem Cui9 artifex ɔ ɔditor est deus no accep
tis repmissionib9 s alonge eas aspicientes et
salutantes et ɔfitentes qz hospites ɔ pegrini
sut sup tram Qui eni hoc dicut significat sepa
tria meliore inquirere hoc est celeste Idcirco
patres nri in egypto ɔ thebaide sacte hui9 vite
ardentissimi emulatores in solitudinib9 degentes
angustiati ɔ aflicti quib9 dignus no erat mundus
ipi sibi cellas edificabāt in quibus tecti tatum9
ɔ circusepti aturbine et apluuia tutabāt In
quib9 heremitice frugalitatis delicijs afluentes
locupletabāt multos ipi degentes Ipi quos quo
nomine apelle dign9 nescio hoies celestes aut
angelos trestes degentes in tris s ɔuersacionem
habentes in celis laborabāt manib9 suis ɔ dela
bore suo paupes pascebāt Esurientes ipi ɔ de va
stitate herem vrbiu carceres alebāt et infirmos
et in qualibet necessitate positos sustetabat vi
uentes delabore manuu suaz Quid adhuc dice
mus no ciuiles s ciuilia trena adherentia tre
et in sensu carnis nre ambulates ɔ ex alienis
manib9 pendentes Quamis ɔsolat nos in h9 ipm
alignaten9 ille qui cu diues esset paup pnobis
factus est et qui voluntarie pauptatis dedit pcep
tu ipe eiusde pauptatis forma in semet ipo dign9
tus est demostrare Vt eni sciant euangelici pau
peres quid eis sit faciendu ipe eca afidelibus
pasci voluit no vnq̃ et ab infidelib9 s ut ipe
fideles faceret vite accipe necessaria no recusauit
Sz ɔ in primitiua eclesia paupes illos sanctos qui

pxpo rapina bonoz suoz ppessi fuerunt vel sedm pfectois
preceptu oia relinquerant vel vendiderant ɔ frib9 fi
delib9 qmia fecerat quata solicitudine quata pieta
te Sti apostoli alendos afidelib9 pcurabāt et liber
actuu aploz et paulus in eplis suis manifeste demo
strant Ex ɔsi creditur liberius hoc ipm dno pcipiente
et ordinate euangeliu annunciantib9 exauctoritate ta
men aploz no negat eca euangelice viuētib9 sicut
et sactis illis paupib9 qui tuc erant in irlm Qui eca
ob hoc paupes sacti vocat qmia in pfessione sactita
tis et ɔmis vite nome dederat et semet ipos inhe
ipm spote paupes effecerat Ex eni aplus seuerissia
auctoritate quibusda denunciat ut qui no mult opc
rari no manducet ɔtinuo ostendes de quib9 dicet sub
iuxit dices Audiuim9 quosda ambulātes inter
vos in quiete nichil opantes s curiose agentes hijs
aute qui hui9 modi sunt denunciam9 ɔ obsecramus
in dno ihu xpo ut cu silencio operātes pane suu
manducet Suu hoc est cu suo labore aquisitum
Et tamen nec illos qua tu vis inquietos nichil ope
rantes curiose agentes nomine tamen dni in vocatu
sup se habentes quasi exposuisse videtur ɔ abiectis
se statim in tulit dices vos aute fres nolite de
ficere bn facientes in xpo ihu dno nro Ac si dicet et
si illi pseuerat in malicia sua siue i negligecia
sua vos tamen in sustētandis eis nolite deficere
abeneficiecia vra Cu g9 superius seuerissime de
nunciauit no manducadu nolentib9 operari post
modu vo no volentib9 opari s nichil opantibus
aliqn se pbuerit demenciore possem9 dice sedm
textu vboz eius nec omino obeuiaret avo no vo
lentibus quamis valentib9 in temerata esse il
lam seruitate volentib9 g9 s no valentib9 i dul
gencia ista Sz cu istis eca denunciet ɔ obsecre
tur in dno ihu xpo ut cu silencio pane suu ma
ducet vident no suu pane manducare nisi suu
eum eficiat qua tu opari possut sub testimonio
dei ɔ ɔsciecie sue Ignosce dne excusauim9 tergi
versauim9 s no est qui se abscodat alumie ueritatis
tue Qua sicut illumiat ɔuersos sic ferit auersos
No est eni occultatu ate os meu q9 fecisti in occul
to hom Nos aute nobis met ipis facim9 illud occul
tum qmia vix est aliquis qui in eis que ate sut ex
periri velit quid possit ɔ q pnitissime potest
queuqz sedm carnem vt selm siue timor inpule
rit siue cupiditas traxerit Sz ɔ si fallim9 hoies
in scios no nos pmitas vt volentes te falle fal
lam9 nos met ipos Nos no laborām9 qmia vel no
possum9 vel no posse nobis videtur vel ɔsuetu
dine ocij ɔ deliciaz nraz nos no posse efficimur
Adorem9 g9 semp ɔ pcidam9 ɔ ploremus coza teq
fecisti nos et qui hoc ipm peccato nro ɔ manifesto
iudicio tuo occulto formasti nos ut forssitan qz
no multu hoc volum9 no possum9 vel qz no vo
luim9 no potuim9 cu volum9 no possum9 vescā
mur saltem sedm pena ade pane nro si no possu
mus in sudore vultus nri in dolore cordis nostri
In lacrimis doloris si no possum9 in sudore laboris
Magna hac iacturā pfessiois nre suppleat pie
tas hac deuocio humiliate ɔsciecie Sint nobis
lacrime nre panes die ac nocte qua dni dr ne
nre vbi est deus tuus et hoc est qua diu pegri
namur adno deo nro et alumine vultus eius
unu quide erat necessarium Sz qui nec in vno fi
gimur nec in multis exercem in quo ordine ɔpu

tabimur Utina in illo de quo aplus dt Ei qui no opat
credenti aute in eu qui iustificat impiu reputatur
fides eius ad iusticia scdm ppositu gre dei Utinam
cu peccatrice cui multu dimissu est qm dilexit
multu Et bta aia que hoc iudicio aput dnm me-
ruit iustificari Judicio diligenciu nome dni ut
obmissa omi iusticia oper et fiducia meritor mhi
solu iustificet qm dilexit multu Na et in diligedo
te deus retribucio multa ipa dilectio tua deinde vi
ta etna Sic fres obsecro vos no excusem nos sz
accusem et gfiteamur Et qui magis nois umbram
et psonale qdam figmetu pfectionis aput hoies
in duim Aput deu gsciencie nre cognoscetes pau
pertate no usqz quaqz recedam ancritate et ve
ritas liberabit nos, Deinde ecia docedus est
aialis incipiens et xpi tirunculus deo appinquare
ut et deus appinquet ei Sic em amonet pphe
ta appinquate deo et ipe appinquabit vobis Non
em solu formadus est homo et faciedus sz et vi
uificadus pmo em formauit deus hoiem deinde
inspirauit in facie eius spiraculu vite et factus
est homo in aiam viuetem formacio homis in
structio est moralis vita eius amor dei huic fi
des gcipit spes parturit caritas format et uiui
ficat Amor em dei vel amor deus spus sactus
amori et spui homis se infudens afficit eum si
bi et amas semet ipm de homie deus unu secum
efficit et spm eius et amore eius Sicut em no hz
corpus un uiuat nisi de spu suo sic affectus hois
qui amor dr no viuit hoc est no amat deu nisi
de spu sacto Amore ergo dei in hoie ex gra gen
tu lectio lactat meditaco pascit oro gfortat
et illuiat Aiali vo in xpo et nouo homi ad exca
tanda eius interiora melius et tucius lege
da et meditada redeptoris nri exteriora et oste
dendu in eis humilitatis exemplu puocaco cari
tatis et affectus pietatis et de scripturis sactis
et sactor tractatibus patru moralia queqz et
planiora ppoueda sut eis gesta vel passiones
sactor ut nec laborãdu sit in planicie historiali
et semp ocurat aliquid qd nouiciu aim excitet
ad amore dei et gteptu sui porro alie historie
delectat cu leguntur sz no edificat qin pocius me
tem inficiunt et tempe meditacionis vel oronis
in utilia queqz vel noxia faciunt scaturire me
moria lectionis qz modu similis meditaco sequi
solet dificiliu ecia scripturar lectio fatigat no
reficit teneriore aim frangit intencone ebe
tat sensu vel ingeniu docendus est ecia in
orone sua sursu cor leuare spualr oiare cor
poralibus vel corpor ymaginibus cu dnm cogitat
qua diu pt recedere Amonedus e quata pt
puritate cordis intendere in eu cui sacrificiu
sue oronis offert se ipm atende qui offert
intellige quid offert Quatu em videt vel
intelligit eum cui offert tantu ei in affectu
est et ei amor ipe est intellectus Quatucuqz
in affectu ei est ipe tantu sapit ei hoc ipm
si dignu deo est qd offert et in eo hz sibi est hu
ius homi orati vel meditati melius pponit
ac tucius sicut ia dictu est pponitur ymago
diuine natiuitatis et huanitatis eius passio
nis ac resurrectionis ut infirmus aius qui
no nouit cogitare nisi corpa et corpalia habeat
aliquid cui se afficiat Cui iuxta modu suu pietatis
inhereat intuitu Est quippe in forma mediatoris in
quo sicut legitur in Job visitans homo spem sua
no peccet hoc est cum intencionis sue intuitum
in eu diriget huana in deo spem cogitando a vero
no usqz quaqz recedat et du p fidem deu ab hoie
no diuidit deu aliqn apprehendere in homie adiscat
Jn quo pauperibus spu et simplicioribus filys dei
tanto pmu solet affectus dulcior quato huane na
ture ppinquior post modu vo fide ingrate in affec
tu amplexantes in medio cordis sui dulci amois
affectu xpm ihm totu hominem ppt hoiem assumptu
totu dnm ppt assumetem dnm Jncipiunt eu ia non
scdm carnem cognoscere quamuis eu nec dum scdm
deu plene possint cogitare et sacrificando eu in
cordibus suis offerre ei amat vota sua que distinxerut
labia sua obsecraciones postulacoes orones grar
acciones p tempe p causa gcruetes Sunt em orones
alie breues alie simplices sicut eas format vo
luntas seu necessitas orantis p causa incidenti.
Alie plixiores et rationabiles sicut in inquisicione ve
ritatis petentes querentes pulsantes donec acci
piat inueniat apiatur eis Alie alacres spuales
et fecunde in affectu fructus et gaudio illuiantis
et ipe sut quas aplus alio ordine diuidat obsecra
ciones orones postulacoes grar acciones Nam
postulaco qua pmu possumus est circa obtineda
tempalia et necessaria vite huius Jn qua deus pos
tulantis approbans bona volutate facit tamen
qd ipe melius iudicat et dat libenter sequi hz
postulate Jpa est de qua psalmista dicit Adhuc
et adhuc oro mea in beneplacitis eor hec e
ecia oim impior quia oim pariter et gmuniter sed
maxime filior huius seculi est desiderare tran
quilitate pacis corporis sanitate aeris tepere
et alia que ad huius vite spectat usu et necessi
tate et abutecium voluptate pro quibus qui fide
liter postulat quamuis no ea postulet nisi ad
necessitate Tamen in hoc ipo volutati dei semp
subiciunt sua volutate Obsecraco vo in exer
cicys spualibus anxia ad deu instancia in qui
bus ante gram succurrente qui aponit sciencia
aponit dolorem Oro vo est homis deo adherentis
affectio et familiaris queda et pia alocucio
et statio illuiate mentis quadiu licet ad frue
dum porro grar accio est in itellectu et cog
cione gre dei bone volutatis indeficiens et ad
deu indeflexa intencio ecia si aliqn vel no sit
vel torpeat sive accio exterior sive interior
affectio hoc est em de quo aplus dt Velle ad
iacet in pficere aute no inuenio Ac si dicat se
per quidem adest sz aliqn iacet hoc est inefi
cax est eterna opus boni pficere quero sz non
inuenio hec est caritas que nuqua deficit Jpa
est em sine intermissione oro seu grar accio
de qua dt aplus sine intermissione orate gras
agentes Est em iugis queda bonitas mentis
et bene gpositi animi et ad deu prem in fily
dei bonitatis queda similitudo orans p oibus
semp et gras agens in omibus tot modis in
orone et grar accione in deu se refudens iu
giter quot in suis necessitatibus vel gsolacio
nibus Jn pximi ecia vel gpassionibus vel g
gratulacionibus causales in hoc materias

in venit pius affectus hec aute tota iugiter est
in gratiaz actionib9 cum sic est semp in gaudio sps
est In postulacionib9 ergo pie et fidelr est orandu
s3 no est in eis ptinaciter insistendu quia no nos
scimus s3 pr nr qui est in celis qd in temporalib9 istis necce
est nobis Obsecracoib9 insistendu est s3 cu omi
humilitate z paciencia quia no afferut fructu nisi
in paciencia No nuqua em cu gra no subuenit
fit celu eneu z tra ferrea z cu relicta sibi huai
cordis duricia ad votu exaudiri no meret
anxietatis desideratis negari sibi estimat qd quid
differtur Cuqz sicut cananea illa pteriri ac despi
ci ingemiscit quasi i iudicia cuius pterita
sibi peccata imputari a i pperari ymaginat No
nuq vo sine labore petens accipit querens in
venit z pulsanti aperitur et osolacoes ac sua
uitates orois tandem invenire aliqn meretur
labor obsecracionis No nuqua ecia pure orois
affectus z bona illa afecconis suauitas no i ve
nitur s3 qi inuenit cu no petentem no querente non
pulsante z quasi nescientem gra puenit z tanquam
genus suorz suscipit i messa filiorz Cu rudis ad
huc z incipiens animus in cum orandi assumit af
fectu qui puito sacietatis reddi solet nimis pfer
torz ex cuius fit agit ut vel i iudicium sui no liceat
nesciire neglienti qd negligat vel ut puocato cari
tatis amore in eo ultro se offerentis attendat In
quo pch dolor plimi falunt Cuma cu pascunt pane
filiorz ia se filios esse arbitratur z deficientes vi
pficere debebat exquisitate gra euanescunt ac gracia
sua se ee aliq arbitrantes cu nichil sint z de bonis
dni no emendant s3 i durat z fiunt de qb9 ps dt In
imici dni mentiti sunt ei zc Et cibauit eos ex adipe
frumenti z de petra melle satiavit eos pascunt em apre do
aliqn de pco sue gre sub a sim ut affectet esse filij
Ipi vo gra dei ab utentes efficiunt i inimici Ut em
ab utatur ecia gra sps sci in peccatis et sceptuxis
factis vel concupiscencijs suis redeuntes ad eas post
orone dicunt sibi illud uxoris mane Si dns volu-
set nos occidere no suscepisset sacrificiu de manib9 nris
Qua dilecta tabnacula tua dne virtutu i qbus
passer i venit sibi domu z turtur nidu ubi ponat
pullos suos passer inquia natura viciosu mobile
leue importunu garulu ac pnu in libidine Et tur
tur luctus amica optate solitudis familiaris i cola
forma simplicitatis exeplu castitatis Ille sibi inve
nit in eis domu quietis z securitatis Illa nidum
sibi ubi reponat pullos suos Qz sunt hec nisi inue
nis natali sagnis calid9 z feruid9 animus etas labi
lis cuiositas inquieta et virilis animus castus sobrius
serius extiorz et intra semet ipm quantu potest re
cedens semet ipm Quorz alterz i tabnaclis dni vir
tutu in disciplina cellaz ab omib9 vicijs inveniet
quiete firmamentu stabilitatis z mansione secu
ritatis Alterz vo i secretu celle secretorem recessu
conscientie ubi reponat et nutriat sacraz affeccoinu
fructus z spualis sensus ctemplacois passer solitari9
in tecto hoc e i altitudine ctemplacois calcat amat hitacoz
carnalis qu sacois turtur i inferiorib9 fecundat z gau
det i fetib9 humilitatis pfecti em quiqz z spuales q tur
turis noie designant cu ad firmamentu z robur virtut
sue pvitute obediencie puenint puint se semp z de
iciunt in id qd incipiencium est et vix infra se descendut
vel ascendut supra se z humiliando se magis pficiunt
ptr fructus solitudinis no arbitrantes negliencia osciaz

volutarie subieccionis usu socialis vite z dulcedine frue
caritatis Ideo nisi spualis spualr corpore suo utens fruatu
te eius qua lz aialis p vim coacta racoalis p osuetudinem
subiectam accipe meret quasi nalr affecta ubi illi est
obediencia necitatis ipe ea lz caritatis ubi illi virtutis
ipe lz versas eas sibi in mores Illi vo sursu passeres mite
tes ad ea q pfector sunt no elacois psupcioe s3 aoris piete
i paupertate spus sui sub volantes no repelunt ut ela s3 sus
cipiunt ut devoti Et aliqn hoc meret experiri quo spua
les fratres et sep afectant i imitari eorz vita actiua ad qz
abiunt osolator ctemplatiaz Sicqz uno spu licet no uno
gressu gradientes eqz pficiunt et spuales in humili z inci
pientes in sublimi Et hec sunt cellarz bij ordinataz sca
comercia studia veneranda negocia ociosa quies ope
rosa caritas ordinata mutuo i silencio sibi colloqui et
i absencia abinvice se adinvicem magis frui pficere de
i vice z cu se no videt adinvice i alio vident qd imitandu
est in se ipis no nisi qd flendu est Ego vo sicut dt ppha vir
vides paupertate mea cu alienas divicias oputo i memet
ipo erubesco z suspiro Cuma tracto i alieno malle i ppria
de nob9 qz malis tollerabilius est qd amas no vide qua vide
z no hre Quamis no sic de bonis dni Bona enim dni vide
amare est amare vo hre est Ideo nitamur quantu possimus
ut videamus videndo i telligamus i telligendo amemus ut
habeamus amando dne sup hoc ante te ome desideriu meu
z gemitus meus ate no e abscondit9 De aiali go statu transeuntes
ad roale ut de ronali transeamus ad spuale tractando et
utina pficiendo pmo scire debemus qz sapia sicut i libro nois
eius scribitur preocupat eos qui se concupiscunt z occurrit eis
et ostendit se i vijs hilariter sic i pficiendo sicut z i meditando
z i tractando atigens ubiqz ppt sui mundiciam Adiuvat eum
dens vultu suo se intuentem z monet ac pmonet et
atrahit ipse sumi boni se ctemplante Cuqz racio i pfi
ciendo se i amore sursu ascendit et amati et desiderati
ti gra codescendit vim sepe fiunt qd illos duos status efi
ciunt que sunt racio z amor z que ex eis efficiuntur
sciencia z sapia Nec ia possunt alterusecus tractari
vel cogitari qia vim a vim9 operacois z virtutis sunt
et in sensu intelligentis z i gaudio fruentis Quamis
go alter distinguendus est ab alto tn cu sit se res obtu
lerit z cogitand9 et tractand9 erit alt cu alto z i alto
Cuma go sicut ia sup dcm e Sicut i pfectu religiois
aialis vigueat circa corpus z hoiem exteriore coponendu
z aptandu studio virtutis Sic ronalis circa animu agendu
vel faciendu si no est vel excolendu et ornandu
si est pmo videndu est Quis vel qd sit animus ipe
que racio ronale facit Qz ipa ro que aial rona
le mortale faciendo hoiem pficit S3 pmu dicen
du est de aia Aia est res incorporea ronis capax
vivificando corpori acomodata hec aiales osti
tuit hoies que carnis sunt sapientes sensib9 cor
poris inherentes Que ubi pfecte racoinis incipit
esse no tantu capax s3 ecia particeps Continuo
abdicat a se nota femini generis et efficitur
animus masculini genis p ticeps ronis regendo cor
pori acomodatus vel se ipm habens spus Qua
diu em aia est circa id qd carnale est efeminat
animus vo vel spus no nisi qd virile est et spua
le meditatur Spus em hominis in apetitu boni
subtilis et eficacis conditus nature z in arte
creatricis sapiencie omi corpe melior omi ecia
luce corporea lucidior ac dignior ad dei yma
gine conditus z capax ronis Vicio tamen carnalis
originis i plicatus peccati fomes effectus e et
captiuus in lege peccati q est in mebris Nec tamen
omnio amisit arbitriu z iudiciu ronis i iudica
do in discernendo qd qz libertate eius amisit elige
do z agendo Nam in pena peccati z testimonium

amisse dig^ntatis n̄alis positu est ei in signu arbi
triu ꝫ captiuu. Ex ecia ante gu̇ssione ꝛ liberatoꝛ
volutatis nūq̄ pdere pt vlla au̇ssioe volutatis
ipius Inquo etiam cu ab vtitur eo i eligēdo ma
lu ꝑ bono sicut dictu est melior et dignior est oi
corpoꝛea catura no in se ꝫ i arte catricis veritatis
liberat^r. vo volutas qȳ eficit^r caritas cu caritas
dei difudit^r in cordib9 nr̄is ꝑ spm sactu qui dat^r
nobis et tuc ve vo est ro h^c est habit9 metis
poia gnemes m^utati Cu em libera volut^e p graz
spus agi icipit libā voe tuc spus est anim9 et
bon9 anim9 Anim9 i gi tu hȳ aians suplemeto
lib^e voits. Bon9 autē in quatu ia amas bonu
sine quo bon9 fit ꝛ sine quo n^c bon9 n^c anim9 ee potu
sit. bon9 anim9 diligēs dnm̄ dm̄ suu i toto corde ꝛc
et no nisi i ipo se ipm ꝛ pxi^m suu sic^t se ipm fit
bon9 au̇9 dm̄ timēs ꝛ madata eius obs̄uas h^c est
em ois homo Racio vo sic difinit^r Aspect9 ami
est quo ꝑ se ipm veꝝ no p corp9 intuetur Aut ipa
veri gtemplaco no ipm veꝝ q gteplat^r Aut
vita racionalis a racionale obsequ in q^o gteplate vi
tati gformat^r. Raciocinaco vo est racionis iquisi
cio h̄m9 e hic aspect9 ei9 mocio p ea q aspicieda
sut. Raciocinaco qu̇it ro in venit aspect9 h^r ire
aliq̄ gicct9 Cu ea videt sciencia cu no videt ig^o
racia hois e hec e ro ꝛ instinctu p q operatur
ꝛ op9 q opat^r heo sep exaiat i eo q vtile et
honestu est. Exerico pficies desidia vo in semet
ipa marcesces Nullu vo dign9 ꝛ vtil9 exerciciu
est homi ea habēti que e ipa mes vl anim9 meti
vo vl aio cui cetera pars hois regēda subdita ē
Nec dign9 e aliq̄ ad qrendu nec dulci9 ad inve
niendu n^c vtili9 ad habēdu Qua q sola ipam
metem sup eminet. Qui e solus deus nec loge
e ab vtoqꝫ nrm̄ qui i ipo vivim9 mouem^r ꝛ sum9 Et
no sic^t inacere isto sit i dno deo nr̄o Sꝫ i ipo vivim9
p fide mouem^r ꝛ pmouem^r p spē figim^r p amore
Ab ipo em ad ipm gdit9 e racionalis aim9 ut ad ipm
sit gu̇ssio eius ut sit ipe bonu eius hic at ex illo
bon9 ad ymagiez ꝛ simile^e ei9 gdit9 est hoc e gdiu
hic vivit^r qua spus pt ad eu accedat^r simili^{te} ag^o
sola discedit^r dissimili^{te} Vt sit hic sact9 sic^t ille sact9
est i futuro futur9 beat9 sic^t ille btus e Deniqꝫ hoc
solu magnu bonu Cui9 magn9 ꝛ bon9 anim9 suspicit
ꝛ mirat^r ꝛ affectat q sup eu est ꝛ adhere festinat
simili^m sue devota ymago Ipe em ymago dei est et
ideo itelligibile ei fit posse ꝛ debe i here ei cui9 ymago
est Ideo qꝫ ꝛ si in t̄ris regit corp9 sibi comissu meli
ore tn̄ pte sui sꝫ meoria ꝛ itelligecia ꝛ amore ibi
sep gu̇ssari amat vn q q̄ e q q̄ hꝫ se nouit accepisse
Et vbi i ppetuu mansuru se ꝛ cu plena dei visioe
spare ei licet si bone spei vita sua no negligat
gformare Illuc g^o spectat vn pcedit plus adgrēda
ꝛ capiēda dīna qua ut arct ista mortalia ꝛ hūana
Sicut em corp9 q aiat n̄ali statu suo erigit i celu
sic spualis ipa natura ad deu ꝛ dīna erige se per
sperit ꝛ amat no supbe sapiēdo ꝫ pie amado sobe
ꝛ iuste ꝛ pie vivēdo Cum quato alci9 e quo intitur
tato forcoib9 exterioꝝ studiis excedens est. que sic eu
aficiat ut pficiat. Studia vo hec ꝛ si lvis aliq̄ ad
iuuat^r no tn̄ litatoria sut no garula ꝫ sut spualia
pacifica ꝛ humilia Que ꝛ si foris exceetur int9 poti9
agūt^r i spu metis vbi renouat^r ho in sctitate et
iusticia veritatis Cu scdm regula ab aplo datam
Inoib9 exhibem9 nos sicut dei ministros i multa

paciencia i tribulacoib9 i vigiliis i ieiuniis i carce celle
i castitate i fame ꝛ siti i nuditate p arma iusticie ad
dextris ꝛ a sinistris ꝛ cetā hec sut studia sci q silēciu
amat quietē cordis desiderat. Vana vo illa migi
gerula verbosa gteciosa cuiosa abicosa Ecia factu
anim ꝛ cia pfectu dissipat ꝛ corrupūt hec studia no ta
scrutat^r v^tutu floēs qua radices no ut luceat ꝫ ut
sint no ut sciatur ꝫ ut habeat^r. Vicioꝝ plus i semet
ipis metimt apetitu qua ab aliis i pctu ꝛ plus gtra
giu qua malicia. Sicut em magno studio ꝛ pseuera^{ni}
v^tutes trahūt^r i affectu sic vicia lenissima remissionis
licēcia eficiūt^r quasi natālia Sꝫ nullu viciu naturale
est. Omis vo virtus homi naturalis est Virtutes sut
humilitas paciēcia obediēcia p^udēcia teperācia ꝛ alie qua
plures i quib9 singulis no est aliud v^tus qua admodicu
racionis vsus libere volūtatis Consuetudo tamē vt volūtat^s
corrupte vel inolite negligēcie plurima sepe vicia quasi
natālia i neglecta gsciēcia efice solet. Consuetudo q̄ppe
sic^t phisici dice solet altera natura est. Ois tn̄ mal9 anim9
p^us q i dure sciat malicia eius moliri pt ꝫ p9 q indura
erit desperand9 est hec em est natura ade malediccio
et in tra labo^is cordis vt corpis nr̄i noxia ꝛ i vtilia gra
tuito passim qꝫ pveniūt. Vtilia vo vel necessaria cu laboe
Virt9 tn̄ q̄ nature res est cu venit in anim no venit sine
labore ꝫ venit in locu suu ꝛ sedet fidelr et hȳ cu ea ne
gucit. tu nullu poci9 p^mu sit ei q i deo gsciā sui.
Viciu vo tu nichil aliud esse credat^r qua p^uaco v^tut^s
sine boni tamē vastitas eius ꝛ enormitas tata no mq̄
quasi sentit^r ut obruat ꝛ opmat feditas tanta ut
i gūnet ꝛ i ficiat adhesio tā ptinax gsuetudis ut
vix ea a se excuciat natūa Ois em vici9 frustra sic
catur rivus si fons no fuerit obturat9 verbi grā
Remissa volutas facit metis lenitatē ex qua pcedūt
i stabilitas metis i gstācia moꝝ vana leticia sepe
usqꝫ ad lasciuia carnis vana t^rsticia no vnq̄ vsqꝫ ad
egritudine corpis ꝛ mlta alia i negligēcia vt tras
gressione ꝑpositi ex lenitatis vico vemencia Sic ecia
supba ex vsu volutas i magna sepe cordis i opia tu
mente efficit anim vn pcedūt vana glā fiducia sui
negligēcia dei in obedienci gtept9 iactācia psupco ꝛ cete
aie pestes q pfluere solēt ex tumore ꝛ vsu supbie Et
in hūc modu oia genera vicioꝝ ex aliquo male vo
lūtatis affectu vel male gsuetudis vsu sua singula
ducūt matrice origine ꝛ que quato dulci9 meti in
olita est tanto forti9 heret ꝛ tāto forcoib9 i diget
remediis ꝛ cura in qu̇it diligēciore Hui9modi em
pestis vicioꝝ usqꝫ i vltima solitudiēz solitariu psequit^r
Et sicut hȳ capta v^tus ꝛ fidelr aio insidens possessore
suu i nulla deserit multitudie Sic viciu gsuetudis
possessu suu libeꝝ esse no patit^r i qualibet solitudie
Na nisi ptinaci studio ꝛ prudēti ope expugnata fuit
gsuetudo leniri pt vinci vix pt. Et quocūqꝫ se gpo
nat anim9 heret ꝛ in quamuis solitudine secretu vel
silenciu cordis esse no patit^r. Cui quo maiore gtin
gerit vsu in esse gsuetudis eo nequior invenit^r i eo
et duro malicia necessitatis Sꝫ redeam9 ad laudē v^tut^s
Quid e v^tus filia racionis e ꝫ magis grē hȳs em qda
est ex natura vt aute v^t9 sit hꝫ ex grā Virt9 em e
volūtas9 in bonu ascensus v^tus e admodicu racionis vsus
libe volutatis Bona volutas in aio est origo oim bonoꝝ
sicut e gtrario mala volutas est origo oim maloꝝ
seu vicioꝝ. Ideo custos aie sue valde solicit9 ee debet
cca custodia volutatis sue ut prudē^t intelligat
ꝛ discernat q in totu velit ꝛ q volēdu sibi sit sicut
est amor dei ꝛ q ppt^e illud sicut est aor pximi Vt em
tuta sit i eo omis indiscreco in h^c sep prudēs ee debꝫ
discreta dilecco In dileccōe q̄ppe dei no alia discreco
est Nisi ut sicut ille cu dilexisset suos i fine dilexit
eos Sic si fieri pt i infinitu diligam9 cu nos Sꝫ eum
nullu fine vel t^rminu h^re debeat devoco amantis

Tame timos suos z fines hre dz acto opantis vbi ne erret aliqn nimia volutas necesse e semp assit custodiens veritas Nichil em i bono hois in deu pficientis tn sibi gueit q volutas z vitas hec duo sut sicut dt dns si g se serint i vnu quecuqz pecierit fiet eis a deo pre Si dno hec i vnu pfecte gsesserit omnez in se gtinet v tutu plenitudinez sine vicio intervente Oia possut i hoie etia laguente oia hz z i hoie nichil habente dat mutuat gferut psut i hoie secu quiescete hilare em z iocudu eu intus semp efficit bona volutas In exteriori vo actione serium z graue tutu ac securu reddit veitas Ideo sup gressus huana ho ille sep in sereno e ho ille sicut de aere illo hoies ferut qui s globu lune est. Volutas nalis quida apetitus aui est alius in deu z eta [struck through] sua i teiora alius eta corp9 z eta extiora hic eu sursu tedit sicut ignis ad locu suu h e st cu itati asociatur z monet ad altora amor e Cu vo pmonet z lactatur agra dilectio est Cu aphendit eu tenet eu fruit caritas e vnitas spus e de qst de9 em caritas est In hijs cu gsuauerit ho tuc incipit gr milla hoz in hac vita plena pfecto est Cu vo declinat in ea que carnis sut Concupiscecia carnis sut Cu i cuiositate seculi Cocupia oculoz e Cum i ambitione gle vel honois supbia vite est Quadiu tame in hijs que ad corpus spectat volutas pmo apetitu sine facit nalis aui apetit9 est Cu vo i apetedo sep adulteriora pgredit ipm sep dit q ea no tam volutas qua viciu volutatis est auaricia vl cupiditas vl aliqd huiusmodi Volutati cito satis est vicijs vo eius nil vmq satis est hec i spualib9 z i eis q ad dm sut cu mult q pt laudada est cu mult plus q pt regeda est Cu no mult q pt excitada e z pvocada e Sepe em si no frenatur impetu facit et agitur i pceps Sepe si no excitatur dormit z tardat z obliuiscit quo tedebat et facile declinat quasi alacte i obligacoes oblate delectacoins In huiusmodi sepe melius nos videt alien9 oculus q nr et alius qui no e pariter i fnoe eiusde volutatis rectior sepe index est accois nre sepe vel neglicia vl puato amore nri erramus i nobis Bona go custos e volutatis obediencia sine i perij illa sit siue gsilij siue subieccois siue soli9 caritatis Ergo in hoie semp sursu cor habete extiora sua regeda inciada gponeda pala oib9 est qua nccia sit volutati custodia sua aplus at pt in circa sua dio em sepe se ipm vel deu cogitati volutas i omi cogitacone pnceps e Et inicio pncipm voluntatis seqit ois tenor cogitacois Tria em sut q cogitacione faciut volutas meoria z intelect9 Meoria cogit volutas ut pferat meoria cogit itelectu ad formadu q pfertur adhibes itelectu meorie ut informetur itelectu vo acie cogitacois ut i de cogitetur Et qz i vnu cogit volutas a cogedo cogitacio nome accepisse videt. Hic fiut omes cogitacoes alie bone z sacte z digne deo alie male z puersse que sepant a deo alie ociose z vane a quibus auffert se deus hic etia dr q puersse cogitacones sepant a deo Et q spus sactus auffert se a cogitacoib9 q sut sine in tellectu In quib9 verbis advertedu est qz sine omi itelectu nullaten9 cogitari potest Sz alius e itelect9 nalis racois alius ex virtute metis raconalis Intellect9 quide ide ipe est qui quocuqz seu i bonu seu i malu aplicit9 fuerit nalr viget Sz ali9 i venit sibi relict9 alius agra illuiat9 Ille secule rebus z seruis z curiatoijs se no negat hic autem no nisi dignis reb9 se ipm acomodat Ille sepe operat sicut sibi relict9 est z vicio corrupte volutatis infect9 texit puersas cogitacoes q b9 se spote sepat

a deo hic aute sicut illuiat9 z vtuti afect9 operat pietatem que cogitate gungit deo Que vo secudo loco ponut cogitacoes ipe sut vane sine itelectu ille z ociose neutro intellectu p cogitatis itencone se aplicates No repente pruietes Sz sensim z paulatim corrupentes ocupates temp9 ncciu impedietes z aim inficietes no tam cogitacoes qua exerci rymagmarys recordacoib9 simitao queda cogitacoiu seu ipe recordaciones vltro z multiplr de meoria statuentes In qbus passio volutatis videt ee magis qua accio cu nulla sit in eis cogitatis intencio Cu q spote ebulit de memoia formadu se offert itellectui no curati et q q agit videt potius agi i sopno dormietis qua i acie cogitatis Ubi tame z si repelle a se spm sactu no e in voto cogitatis sit tame ex culpa neglientis Ut spus sact9 auferat a metib9 sine a cogitacoib9 i disciplinatis Que quamuis fiut pvim quada oculta racois no tame fiut ex racoe et trahit i eas itelect9 cu null9 sit in eis itelligetis asensu9 Ubi vo de reb9 serijs serio hij cogitat volutas de meoria euocat libero arbitro quecuqz opus hz z itellectu formate meorie adhibet formatu eima q q illud est itellect9 adhibet aciei cogitatis z sit p agit negociu cogitacois. Cu vo de hijs que de deo sut vel ad deu sut cogitat et volutas eo pficit ut a or fiat continuo p via amois infudit se spus sact9 spus vite z oia vivificat adiuuas seu i ozone seu i meditacione seu i tractatu i firmitate cogitatis et gtinuo meoria afficit sapiecia cu suauiter sapiunt ei bona dni et q ex eis cogitadu est z formadu i affectu adhibet intelectu Intellect9 vo cogitatis eficit gteplacio amatis Et formas illud in quasda spualis vel diue suauitatis expiecias aficit ex eis aciem cogitatis illa vo eficit gaudiu fruetis Et tuc de deo hij cogitat scdm huani modu si tame cogitacio dicenda est vbi nil cogit nil cogitur s tatummodo habudacia suauit meorie dei exultat iubilat z ve sentit de dno i bonitate ab eo qui i simplicitate cordis q sunt illu Sz modus hic cogitadi de deo no est i arbitrio cogitatis s in gra donatis scz Cu spus sact9 qui vbi vult spirat quando vult z qb9 vult in hoc aspirat Sed homis est iugiter pparare cor expediedo volutate ab afectionib9 alienis racone vel intelectu a solicitudinib9 memoria ab ociosis no unq negociosis z necis ocupacionib9 ut in die bona dni et in hora beneplaciti ei9 cu audierit voce spus spirans ea que cogitacone faciut gtinuo gcurrant sibi et cooperet in bonu z quasi simbolu faciat i gaudiu cogitatis Volutas exhibedo i gaudiu dni puru afectione Meoria meoria fidele Intellect9 experiencie suauitate. Sit ergo volutas neglecta facit ociosas cogitacoes z indignas deo Corrupta perversas que sepant a deo Recta necessarias ad vsu vite huius. Pia efectes ad fructu spus z ad fruedu deo Et in omi genere cogitacois oia quecuqz cogitati occurruit gformatur intencone volutatis agete in eis uia z iudicio dni ut iustus iustificet adhuc z qui i sordib9 est sordescat adhuc. Ideo homi dm volenti vel amati suus semp gsulendus est animus excuanda gsciencia quid sit q in totu vult z pp q vult Et q aliud vult spus vel quid spus odit gtra illud q caro gcupiscit Incidetes em quasi extrinsecus z descedentes cogitaciones z volutates quib9 modo vult modo no vult nequaq inter volutates siue inter ociosas deputade sut cogitacoes Na z si aliquie fiut vsqz ad delectacoz animi cito tame se inde excutit anim9 gpos sui Cu aute in toto vult pmo gsiderandu est q illud sit q sic velit de inde quatu velit z quodo velit Si q in totu velit deus est sciedu est ei quatu z quodo velit et vtz vsqz i gteptu sui ipius omi qz que sut vel esse possut z hoc no tantu ex iudicio racois s etia ex affectu mentis ut iam volutas plusq volutas sit ut amor

sit ut dilectio sit ut caritas sit et unitas spus sic eni di
ligedus est deus magna eni volutas ad dnm amor est
dilectio e adhesio est sine gaudio caritas fruicio uni
tas vo spus cu deo homi sursu cor habenti pficietis
in deu volutatis est pfectio cui ia no solumodo vult q
deus vult s; sic e nox tatu afect9 s; i afectu pfectus
ut no possit velle nisi q deus vult velle aute q de9 vult
hoc e iam deo similem esse vel no posse velle nisi q de9
vult h' est ia esse q de9 est cui velle et esse id ipm est
vn hij dr cu aia tuc plene videbim9 ipm sicuti est cum
similes ei erim9 ouib9 potestas data est filios dei fieri
data est ptas no quide ut sint deus s; sint tame q de9
est Sint facti futuri plene beati q deus est nec alui
de hic facti nec ibi futuri bti qua exdeo qui cor sac
titas et btitud est et hic ois pfectio est similitudo dei
pfectu aute nolle esse delinqre est Et ideo huic pfec
cioni intreda est semp volutas amor pwandus volu
tas cohibenda ne in aliena dissipet Amor fuadus
ne inquinet ppt hoc eni solum et creati sim9 et vivim9
ut deo similes sim9 ad ymagine eni dei creati sim9 Est
aute similitudo queda dei qua nemo amitit vivens nisi
cu vita exuit Qua omi homi i testimoniu melioris
amisse et dignioris similitudinis creator omi homi reli
quit qua h; et volens et nolens et qui cogitare ea pt
et qui tam ebes est ut ea cogitare no possit Sz Qz sic
ubiq; est deus et ubi q; totus est in creatura sua sic
i corpe suo ois vivens aia Et sicut sibi semp in disimilis
deus i dissimili dissimilia operatur in creatura Sic
aia ois quamis corpus vivificas i dissimili vita i sen
sibus tame corpis et cogitacoib9 cordis i dissimilr ope
ratur assidue disimilia hec similitudo dei i hoie qntu
ad meritu eius nullius est aput dm momenti cu na
ture eius sit no volutatis nec laboris Sz est alia
similitudo deo magis ppinqua i quatu est volutaria
que i vtutib9 gsistit in qua anim9 vtutis magitudie
sumi boni quai imitari gestit magnitudine ecia
psenerate in bono gstancia et etnitatis ei9 i comu
tabilitate Sup hac aute alia adhuc est similitudo
dei hec de qua iam aliquata dicta sut intantu ppe qui
ut no similitudo ea s; unitas spus dicat cu fit ho unu
cu deo un9 spus dr aute hec unitas spus no tantu q
eficit ea vel afficit ei spm hois spus sacty s; qz ipa est
ipe spus sacty de9 caritas est cu qui est amor pris
et fily et unitas et suavitas et boni et osculu et aplex9
et q q que pt esse ambor i summa illa unitate vita
tis et vitate unitatis Idem hoi suo modo fit ad deu
q9 substanciali unitate filio est ad prem vel pri ad
filiu cu in amplexu osculo pris et fily media se
q dam9 i venit bta gsciencia cu modo ineffabili in
cogitabili qz fieri meret ho dei no deus s; tn q e
deus ho exqua q deus est exnatura vn et i cathala
go spualium exercitor Aplus prudenter inseruit spm
sactu dices In castitate i sciencia i longanimitate i
suavitate i spu sacto i caritate no ficta i vbo veri
tatis i vtute dei Vide eni quodo taq oia facte
ordinate unificate i medio bonar vtutu sicut
cor i medio corpis gstituit spm sactu Ipe eni est
oips artifex creans hois ad deu bona volutatem
dei ad hoiem faciens gpiciacom formas afectione
dans virtute pspernis opacom agens oia fortit
et dispones oia suaviter Ipe unificat spm hois et
gtinet sicut ille unificat et gtinet corp9 sui (vim
hoies doceat dm quere Angeli adorare solus ipe
est qui docet i venire habere et frui Ipe tame e
et solicitudo hij quentis et pietas i spu et vitate
adoratis et sapiecia in venietis et amor habetis
et gaudiu fruetis Qmd q tame de visioe et cog
tione dei hic fidelib9 i partit speculu est et enig
ma tantu distas a futura visione et cognitione
quatu a vitate distat fides vel temp9 ab etnita
te Nisi cu aliqn fit q de eo in libro beati Job leg

Qui abscondit luce i manibus et pcipit ei ut rursu
oriat et anunctiat de ea dilecto suo q possessio eius sit
et ad ea possit pvenire Electo eni et dilecto dei aliqn
vicissim lume qda vultus dei ostendit sicut lumen
clausu i manib9 et patet et latet ad arbitriu tenetis
ut p hoc q quasi in trasitu vl i puctu videre pmiti
tur inardescat anim9 ad plena possessione luis etni
et hereditate plene visionis dei Cui ut inotescat ali
quaten9 id q ei deest no nuq ptrasiens quai vel
gra pstingit sensu amatis et eripit eu sibi vl rapit
in diem quietis a tumultu rer ad gaudia celestia et
pmodulo suo ad momentu et ad punctu id ipm ostedes
ei ad videndu sicuti est i terim ecia eficit et ipm
i id ipm ut sit suo modo sicut illud est Vbi cu di
diterit q q inter sit inter mudu et in mudu redit
sibi et remitit ad mudadu cor ad visione ad aptadu
ani ad similitudine ut si aliqn rursus admitat sit
purior ad videdu et stabilior ad fruedu Nuq eni me
lius dephendit se modus huane i pfeccionis qua
in luce vultus dei i speculo dine visionis ubi i die
qui est plus et plus videns quid sibi desit emedat
i dies similie qcq deliquit disimilie et ei appinqt
similitudine a quo longe factus est p dissimilitudines et sic
expssiore visione expssior semp similitudo comitat
Impossibile quippe est videre sumu bonu et no amare
Nec no tantu amari quatu datu fuerit videri quo
usq amor pficiat i aliqua similitudinez amoris illius
qui dm fecit simile homi p huane humiliacoz gdicois
ut hoiem similez deo gstituat p glorificacom dine pti
cipacois Et tuc dulce est homi cohumiliari sume ma
iestati gpaupezari filio dei dine sapie gformari hoc
senciedo in se ipo q et in xpo ihu dno nro hinc eni est
sapia amor cu timore exultacio cu tremore Cu cogi
tatur et itelligit deus humiliatus usq; ad morte crucis
ut hoiem exaltet usq; ad similitudinez deitatis hic emanas
flumi9 i petus letificat civitate dei meorra habu
dantie suavitatis eius i intelligedis et cogitadis eta
nos bonis eius In quo cu addenimi amadu facile hoiez
aducat potecia eius virtus eius gla maiestas bonitas
btio ad pcsenda et gteplada eius amabilia p se ipa in
affectu gteplatis elucecia hoc potissimu amate ra
pit i amabile q ipe in semet ipo est Qmd q in eo a
mabile est qui est totu q est si tame totu est ubi
pars no e Cu bono amore ipius boni sit se i tendit
pius affectus ut no se inde revocet donec unu vel
un9 cu eo spus efectus sit Qz cu in eo fuerit pfectu
solo ia mortalitatis hui9 velo difertur ac dimiditur
a sactis sactor a summa illa beatitudine sup celestiu
qua tame est i fide et spe eius que amat fruitur in
gsciencia ia q sup est vite hui9 tollerabiliori pstolat
paciencia et hec destinacio solitary certaminis hic
finis hoc pmiu hec requies labor gsolacio dolor
s; et ipa pfectio est et va hois sapia omes aplectens
in se et gtines vtutes no aliude colectas s; naturalr
insitas sibi ad similitudinez illa dei qua e ipe q q est Cu
sicut deus est id q e Sit ena boni vtutis habitus
bone volutatis i bona mete sic gsolidat et afecty
est ut exardetissia boni i comutablis adhesione nul
laten9 videat posse mutari abeo qui est Cu eni sic
ita hoiem dei asupcio illa dni et sacti isrl regis nri sa
pies et pius anim9 p illumante et adiuvante gram i gte
placo e sumi boni speculat ecia regulas i comuta
bilis veritatis i quatu ad eas ptinge meret i telectu
alis et exinde format sibi modu gversacois cuiusda
celestis et forma sactitatis Speculat eni sumam ve
ritate et que exea vera sut sumu boni et que exeo
bona sut suma essencia et que exea sut illi vitati illi
caritati illi etnitati se gformas In istis se ordinas illis
no sup volitas meditado s; suscipies desiderado vel in
herens amado Ita suscipies et in eis se coaptas et gformas

no sn[illegible] discrecois iudicio no sine examine racionacois
et iudicio rois Exquo geipiut z oriut virtutes sacte
ymago dei reformat in hoie et vita illa dei ordinatur
a qua quosda hoies alienatos esse gqritur aplus Et co
ligit robur virtutis et duo illa in quibus geplatiue
vite pfectio gstat et actiue de quibus iuxta antiquos
interpretes legit in Job Ecce pietas est sapiencia abstine
re a malis sciencia est Sapiencia em pietas est hec est
cultus dei amor quo eu videre desideramus z videtes i
speculo z i enigmate credimus z speramus z in hoc pficim
ut eu [illegible]deamus i maifestacoe Abstinere vo amalis scia
tepoaliu est in quibus nos sumus i quibus tame abstinemus
amalis i quatu ad bona studemus Ad hac sciecia z ad hac
abstine[illegible]a spectare vident primo oim vtutu exercicia
deinde [illegible]a oim accom vite huius in qua vsamur disciplina
Quor alter id est studiu vtututu respice videtur
pocius ad supiora quai supioris sapie pferencia vir
tute z redolencia suauitatem Alter qz circa corpalia sit
exercia z nisi fidei religione religetur defluit i inferior
vanitate Inquibus cu sciecia sit res sine racone sine
sensibus corpis gphensa et mcorie comedata si res
hm [illegible]pendit id ppe q aphendimus sensibus oio gsciecie
deputadu est Qr vo p semet ipam raco huius modi hoc
iam est in quo se sibi sciecia atqz sapia gtinuat Et
q em aliude dr sz p sensus corpis quai aliem et
aduecticiu meti ingeritur Qr em sponte venit i me
tem sine extra vi rois sine ex incomutabiliu legu
i comutablis vitatis nali intelligecia ex qua i pessim
hores no unqm recte iudicare inveniut hoc si ipi in est
racoim ut hoc ipo vl ipm ro sit nec tam comedat
ei p doctrina aliqua ut sciecia sit qua vel alio como
nete vel ipa comemorate h ipm sibi in esse natualr
i telect9 sit ei Inquo hoc potissimu est cu q notissim
est dei deo natualr reuelate maifestu sit homi e
cia i pio deinde affectus virtutu naturalis de quo
licuit ethnicu hoiem dre oderut peccare boni vir
tutis amore et oderut peccare mali formidine pe
n[illegible]e inde p inquisicoim racinacoim quelibet discre
cio ronabiliu Infima vo pars est sciecie z deorsum
verges sensibiliu malis expiencia que fit p quiqz
sensus corpis p gcupiscecia z expiencia carnis sine
oculor sine supbie huius vite Cum go raco sapiecie
gformata format sibi gsciam z ordinat vita i inferio
ribus sciecie sibi aptat sine tute z sufiaccia natue
In racioinacoibus z ronalibus ordine vite In obtetu vir
tutu forma gsciecie Sicqz ab inferiorib9 pmota a supiori
bus adiuta p gens in id q rectu est z iudicio rois z
asensu volutatis z metis affectu z opis effectu cru
pere festinat in libertate spus a vnitate Et sicut
ia sepe dictu est fidelis ho vnus spus efficit cu deo
et ipa est de qua paulo ante diximus vita dei Que no
ta rois est pfectus q iam i sapia pfectois afectus
hec e em qua sapiut sapietes Qua sapies e qui factus
est vnus spus cu deo et spualis e et hec i hac vita
hois pfecto est Ja em qz hactenus solitarius fuit
vel solus efficit vnus et solitudo ei corpis vtitur
i vnitate metis et inpletur in eo q dns p discipulis
in clausul ois pfectonis orauit dices pater volo
ut sicut ego z tu vnu sumus ita z ipi i nobis vnu sint
hec em vnitas hois cu deo vl simili ad dm i quatu
appinquat deo i tantu inferius suu gformat sibi
i suum illi ut spus z aia z corpus suo modo ordiata
suis locis disposita suis meritis estimata suis ccia
pprietatibus cogite tur ut incipiat ho pfecte nosse
se ipm z p cognicone sui pficiedo ascendere ad cogno
scendu deu Qr cu primu exurge z aspirare icipit
efficietis affect9 i cogitacone similitudis huius plu
imu cauendus est eror dissimilitudis sz ut spualib9
spualia z diuins diuina gparando no aliter de eis cogites

qua q res hz Cogitas go aim9 similitudiez sui z dei primo
i hoc aptet z formet cogitacoz sua ut oio fugiat scdm
corp9 cogitare se ipm deu vo no solu nec scdm corpus
sicut locale sz necqz scdm spm sicut mutabile Que em
spualia sut ta tu dimissa sut a corpor qualitate na
quatu ab oi locali cicuspcone remota Que vo diuina
sut tatu supeminet oia z corpalia z spualia quatu
ab omi loci vel tepois lege vl mutabilitas suspicoe a
liena i sue i comutabilitas z etnitas bti ne i comutablia
manet z etna Inquib9 sicut que corpalia sut discernit
aim9 p corporis sensu sic q sut ronablia z spualia
discernere no pt nisi p semet ipm Que vo sut dei no
nisi adeo querat vt expectet intelecta Quide de no
nullis q ad dm spectat phas est z possibile hoi rone
habeti aliqm cogitare z discernere sicut de dulcedie boi
tatis ei9 de potecia vtutis z alijs huius modi Ipm vo q
e id ipm id cogitari oio no pt nisi quatu ad ho sensu il
luminati amois atingi pt Credendus tm e de9 z i gnatu
spus scus adiuuerit cogitadus Quedam vita etna viues
z viuificas i mutablis mutablia oia mutablr facies
Intelliges z creas omez i telem z i teligete Sapia facies
oem sapiete vitas fixa stans i declinablis Ex qua vera
sut oia que vera sut i qua sut etnalr rones rerum
oim existetiu tempalr Cuiqz vita ipa essencia est ipa
natura Cui vita viues ipa sibi est q est ipa diuinitas
etnitas magnitudo bonitas vtus i semet ipa existes et
subsistes Excedes oem locu vtute natue ilocalis Etin
tate vo ome tepus q vel rone vel opinione gphedi pt
que loge verius e z excelecius qua quolibz senciedi ge
nere senciat Certius tm sensu humilis z illuminati amoris
q quolibet cogitatu rois atingit Et semp melius
est qua cogitat Melius tm cogitat qua dr Ipa est
suma essencia a quo ome esse pficisat Ipa e suma
substatia no subiecta pdicametis vocu sz rez om
subsistes causale pncipiu Inquo esse no moritur
i telectus no errat Amor no ofendit qui sep quit
dulcius inveniat dulcissime invenit ut diligecius
queritur hoc go inefabile cu no nisi i efabilr videat
Quem mult videre invidet cor Quia nulla corpis similitu ne
dormieti nulla corporea spe vigilati nulla rois in
dagine nisi inmudo corde humilr amatis videri pt vel
aphendi hec est facies dei qua nemo pt vide z viue
inmudo hec est spes cui gteplade suspirat ois qui afec
tat dilige dnm dm suu in toto corde suo z in tota aia
sua z in tota mete sua z i oib9 vrib9 suis Ad ccia qui
no desinit excitare pximu suu si diligit eu sicut se
ipm Ad q cic aliqm admitit i ipo luie vitatis i du
bitanter videt p uemete gram cu tame repellit
in ipa sui cecitate intelligit puritati eius no quem
re i mudicia sua Et si amat flere dulce hz z non
sine multo gemitu cogit redire ad gsciecia suam
Ad q cogitadu omio impares sumus Sed agnoscit q
amamus z de quo digne nos no posse vel dice vel co
gitare gsitem Et tame ut dicamus vel cogitemus
amore eius vel amoe amois eius pvocamur et tra
himur Cogitatis ergo e moib9 humiliare se ipm z glo
rificare in semet ipo dnm dm suu In gteplacoe dei
velescere sibi in amoe creatoris subditu esse omi
creature humane Exhibere corp9 suu hostia sacta
viuete deo placetem ronabile obsequium suu pre
oib9 ante no plus sape qua oportet sed sape gitu
ad sobrietate et scdm data mesura fidei abeo
Bona sua no ponere in ore hoim sed cellare i cella
sua z regere i gsciecia ut hunc quasi tytulu in
fronte gsciecie z in fronte celle semp habeat
Secretu meu michi secretu meu michi Amen
Explicit iste liber. finitus in heremo Camal
duli per fratrem Jeronimu reclusum. Sub
Anno dni. Mo. cccco. xxvo. die. xviii. Octobris.

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE
Mss

ius tāq̄m margari   tis or na

ta . Suſcipe .   ioēs amore

as crucē cum gaudio   di cebat qui

a amator tu s ſem per fu i et te ſi   I

octor bonus et amicus dei

andreas ducitur ad cru cem aſpici

ens a longe uidit crucē ſalue crux

ſuſcipe diſcipulū c[...]ius qui pepen

[illegible] ouapula c[illegible] ius qui pepen[illegible]

CC VII, 124, I

la vecchia coperta,
staccata, è con-
servata nel-
l'Archivio legature

20. V 1995
cr

In nomine ihu xpi nazareni crucifixi: –

Presens tractatus fuit compilatus a quodam magistro theologico ordinis Cartusiensium:
Incipit Theosophia mistica sapiencia vnitiua: Beatus. bruno. ordinis. Cartusiensium: –

.bruno.

Vie syon lugent eo quod non sit qui vadat ad solempnitatem. dicit ubi
hoc dixerit Jeremias propheta captiuitatem populi sui incessanter deplo
rans. tamen hoc potest speculator quisque intelligens exclamare tan
tam captiuitatem animarum tantam declinacionem a semitis iusticie
et a via equitatis in mundo vniuerso discernens. Vie enim dicuntur
Amantium desideria animarum quibus ad deum et ad supernam ciuitatem ierusalem
super omnem naturam et intellectum etiam habitantes in terreno corpore suble
uantur. que quidem lugere dicuntur. eo quod non sit qui ad tantam solempnitatem aspiciat.
Et quod abiecta vera sapientia tam clerus quam populus mundanis desideriis uel
inutilibus curiositatibus se immergant. Sed quod multo magis est dolendum et cor
dis lacrimis incessabiliter lamentandum quod multi religiosi immo etiam viri fa
mosi reputati veluti adam prothoplastus insiliti relicto cultu creatoris sui ma
nibus fratris ydolis fuerunt. Sic relicta vera sapientia qua solus deus perfecte interius
colitur et a solis amantibus adoratur diuersis scientiis et subtilitatibus mul
tiplicium argumentorum inuentiuis quasi quibusdam ydolis se inseparabiliter iniecerunt
In quibus sit absorbientur diabolo instigante. et sic mentes ipsorum in ipsis totaliter
possidentur ut vera sapientia in eis locum non inueniat. Nam in hac pessima occupa
tione quam deus dedit filiis hominum infeliciter captiuatur ita ut non sit respi
ratium quo suum creatorem anima per flammigeras amoris affectiones contingat
. Non enim animam ad hoc creauerat ut quasi sua generositate multitudine quater
nor omnium pellium impleretur. sed ad hoc ut esset sedes sapientie et in ipsa rex pa
cificus ciuitatis superne scilicet deus altissimus resideret. Sapientia enim hec que de
mistica theologia dicitur a paulo apostolo est edocta et a dyonisio ariopagita suo disci
pulo conscripta. quod idem est quod extensio animi ad deum per amoris desiderium
quantum distat ortus ab occidente omnem creatam scientiam incomparabiliter precedens
Nam alias scientias mundi doctores edocent sed hanc a solo deo immediate non
a mortali homine spiritus edocetur. Ista diuinis illuminacionibus et distillacionibus
celestibus scribitur in corde. Illa vero penna anseris et atramento scribitur in pelle
Ista dicit sufficit. Nam per istam animus eum inuenit. scilicet deum creatorem suum
et in ipso qui est fons totius beatitudinis immediate acquiescit. Alia non mi
quam dicit sufficit. nam iustum dei iudicium est ut qui non curando de summa sa
pientia a summa ueritate declinat. veluti cecus in tenebris inuoluatur. Et sic
per vana et decima anima infatuata humanis inuentionibus insensata discur
at. Item ista affectum inflammat intellectum illuminat. Illa vero quam plures
inuenientes. Vera sapientia cor curatum inflat. quam plures variis opinionibus
et diuersis intellectum obtenebrauit. Capitulum 2m capitulum quomodo tres sunt vie que ducunt animam ad amorem dei.

Igitur relicta humana curiositate scientie inutilis argumentationum et
opinionum captiua religiosa anima per ascensionem ad fontem viuum omnium
desiderando ascendit in quo solo reperiet ueritatem. et hanc inue
nta preciosa margarita libentissime probat conseruanda. que uel ma
le uel nequiquam dilexit curiositas ceterum derelinquat. Sed quia hec summa sapi
encia non potest ab homine edoceri. subditur quomodo quilibet quantumcumque laicus in scola dei
existens hanc sapientiam ab ipso mediante recipiat super omnem intellectum per amo
ris affectum. quam nullus philosophus. nullusque alius scolaris secularisque ma
gister. nulla humana intelligentia quantumcumque studeat apprehendit. Triplex est
igitur hec ista ad deum. scilicet purgatiua qua mens ad veram sapientiam adipiscendam
disponitur. Secunda illuminatiua dicitur qua mens cogitando ad amoris inflam
macionem incenditur. 3a vnitiua qua mens omnem intellectum rationem et intelligentia
a solo deo sursum acta dirigitur. Nam sicut videmus in pontibus ubi sunt du fiunt
quod prius ligna supponuntur. ut firmitas muri lapidum ...
et perfecto edificio iam ligna supposita ...
in amore inspirata. post ad amoris perfect...
multum exercitum in amore vnitiuo fuit ...

Sacre Eremi
Camaldoli
I. C. ~~[illegible]~~
O
IV—27

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE MSS